KATHERINE MANSFIELD

KATIKSIZ MUTLULUK

-BÜTÜN ÖYKÜLER-

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN: OYA DALGIÇ

Genel Yayın: 1765

Hümanizma ruhunun ilk anlayış ve duyuş merhalesi, insan varlığının en müşahhas şekilde ifadesi olan sanat eserlerinin benimsenmesiyle başlar. Sanat şubeleri içinde edebiyat, bu ifadenin zihin unsurları en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir milletin, diğer milletler edebiyatını kendi dilinde, daha doğrusu kendi idrakinde tekrar etmesi; zekâ ve anlama kudretini o eserler nispetinde artırması, canlandırması ve yeniden yaratmasıdır. İşte tercüme faaliyetini, biz, bu bakımdan ehemmiyetli ve medeniyet dâvamız için müessir bellemekteyiz. Zekâsının her cephesini bu türlü eserlerin her türlüsüne tevcih edebilmiş milletlerde düşüncenin en silinmez vasıtası olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyat, bütün kütlenin ruhuna kadar işliyen ve sinen bir tesire sahiptir. Bu tesirdeki fert ve cemiyet ittisali, zamanda ve mekânda bütün hudutları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi milletin kütüpanesi bu yönden zenginse o millet, medeniyet âleminde daha yüksek bir idrak seviyesinde demektir. Bu itibarla tercüme hareketini sistemli ve dikkatli bir surette idare etmek, Türk irfanının en önemli bir cephesini kuvvetlendirmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemiyen Türk münevverlerine şükranla duyguluyum. Onların himmetleri ile beş sene içinde, hiç değilse, devlet eli ile yüz ciltlik, hususi teşebbüslerin gayreti ve gene devletin yardımı ile, onun dört beş misli fazla olmak üzere zengin bir tercüme kütüpanemiz olacaktır. Bilhassa Türk dilinin, bu emeklerden elde edeceği büyük faydayı düşünüp de şimdiden tercüme faaliyetine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okuru için mümkün olamıyacaktır.

23 Haziran 1941
Maarif Vekili
Hasan Âli Yücel

HASAN ÂLİ YÜCEL KLASİKLER DİZİSİ
KATHERINE MANSFIELD
KATIKSIZ MUTLULUK
BÜTÜN ÖYKÜLER
özgün adı
BLISS
ingilizce aslından çeviren
OYA DALGIÇ

Sertifika No: 11213
editör
ALİ ALKAN İNAL
görsel yönetmen
BİROL BAYRAM
düzelti
BELGİN SUNAL
grafik tasarım ve uygulama
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI
1. baskı temmuz 2009, istanbul
ISBN 978-9944-88-702-1 **(ciltli)**
ISBN 978-9944-88-703-8 **(karton kapaklı)**
baskı
KİTAP MATBAACILIK SAN. TİC. LTD. ŞTİ.
davutpaşa caddesi no: 123 kat: 1
topkapı istanbul
(0212) 482 99 10
Sertifika No: 0107-34-007147

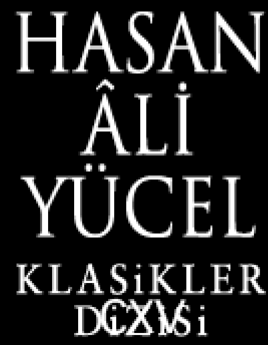
TÜRKİYE İŞ BANKASI KÜLTÜR YAYINLARI

istiklal caddesi, no: 144/4 beyoğlu 34430 istanbul

Tel. (0212) 252 39 91

Fax. (0212) 252 39 95

www.iskultur.com.tr

KATHERINE MANSFIELD

KATIKSIZ MUTLULUK

bütün öyküler

İNGİLİZCE ASLINDAN ÇEVİREN:
oya dalgıç

KATIKSIZ MUTLULUK - Giriş

I

Lottie'yle Kezia'ya iki parmak yer bile kalmamıştı faytonda. Pat onları bavulların üstüne savurduğunda ne yapacaklarını şaşırdılar; büyükannenin kucağı doluydu, çocuk yığınını herhangi bir uzaklığa kucağında taşıması beklenemezdi Linda Burnell'den. Onlara tepeden bakan Isabel sürücü yerinde yeni uşağın yanına tünemişti. Yere bavullar, çantalar, kutular yığılmıştı. "Bunlar gözümün önünden bir an bile ayıramayacağım mutlak gereklilikler," demişti Linda Burnell, sesi bitkinlikten, heyecandan titreyerek.

Sarı metal çıpalı düğmeleri olan paltoları, savaş gemisi kurdeleli küçük, yuvarlak şapkalarıyla çarpışmaya hazır, bahçe kapısının hemen iç yanındaki çimenlik parçasında durdu Lottie'yle Kezia. El ele, yuvarlak ciddi gözlerini dikmiş, bir mutlak gerekliliklere, bir annelerine baktılar.

"Onları bırakmak zorunda kalacağız düpedüz. Hepsi bu. Düpedüz onları başımızdan atmak zorunda kalacağız," dedi Linda Burnell. Tuhaf, küçücük bir kahkaha uçuştu dudaklarında; düğmeli deri minderlere yaslandı, gülmekten dudakları titrerken gözlerini yumdu. Neyse ki oturma odası perdeleri arkasından bu sahneyi izlemekte olan Mrs. Samuel Josephs tam o anda bahçe yolunda badi badi yürüyerek çıkageldi.

"Niye sırf bu öğleden sonralığına çocukları bana bırakmıyorsunuz Mrs. Burnell? Akşama geri geldiğinde yük arabasında arabacıyla gidebilirler. Şu yolda duran şeylerin de gitmesi gerekiyor, değil mi?"

"Evet, evin dışındaki her şey gidecek güya," dedi Linda Burnell, ön çimenlikte tepetakla duran masalara, iskemlelere doğru beyaz elini savurdu.

Ne tuhaf görünüyorlardı! Ya onların öteki türlü durmaları gerekiyordu ya da Lottie'yle Kezia'nın da tepetakla olmaları. Şöyle demek dilinin ucuna geldi: "Tepetakla durun çocuklar, arabacıyı bekleyin." Bu durum gözüne öylesine gülünç göründü ki Mrs. Samuel Josephs'le ilgilenemedi.

Şişko, gıcırdayan beden bahçe kapısına yaslandı, kocaman pelte surat gülümsedi. "Meraklanmayın, Mrs. Burnell. Lottie'yle Kezia benim çocuklarımla birlikte çocuk odasında çay içerler, sonra da onları yük arabasına bindiririm."

Büyükanne bunun üzerinde durdu. "Evet, gerçekten de neredeyse en iyi çözüm bu. Size çok şey borçluyuz, Mrs. Samuel Josephs. Çocuklar, Mrs. Samuel Josephs'e, 'teşekkürler' deyin."

İki durgun cıvıltı yükseldi: "Teşekkürler, Mrs. Samuel Josephs."

"Haydi bakalım, iyi küçük kızlar olun – yaklaşın –" ilerlediler, "sakın unutmayın Mrs. Samul Josephs'e söylemeyi, şey istediğiniz zaman..."

"Unutmayız, büyükanne."

Son anda Kezia Lottie'nin elini bıraktı, faytona doğru atıldı.

"Büyükannemi bir kez daha öpüp vedalaşmak istiyorum."

Ama çok geç kalmıştı. Burnu bütün dünyaya karşı havalara kalkmış Isabel gururla kasım kasım kasılırken, Linda Burnell bitkinlikten parmağını kıpırdatamazken, büyükanne kızına verecek bir şey olsun diye son anda siyah ipek örgü el çantasına tıkıştırdığı ıvır zıvırı karıştırırken fayton yola koyuldu. Güneş ışığının, incecik altın tozların içinde tepenin üstüne ve ardına doğru parıldadı fayton. Kezia dudaklarını ısırdı, ama Lottie, önce özenle mendilini bulup feryadı koyverdi.

"Anne! Büyükanne!"

Samuel Josephs, koskoca sıcacık siyah ipekten çaydanlık kılıfı gibi sarmaladı onu.

"Bir şey yok, canım. Cesur çocuk ol bakalım. Gel de çocuk odasında oyna!"

Hıçkıran Lotti'ye sarıldı, uzaklaştırdı. Mrs. Samuel Josephs'in, her zamanki gibi çözük olan, arasından iki uzun pembe korse danteli dışarı sarkmış etek beline suratını buruşturarak peşlerine takıldı Kezia...

Merdivenleri çıkarken Lottie'nin gözyaşları dindi, ama onun şiş gözlerle, kabarmış burnuyla çocuk odası kapısındaki görünümü, Amerikan bezi örtülü, üstünde kocaman ekmek ve içyağı tabakları, belli belirsiz dumanı tüten iki kahverengi sürahi duran uzun masanın iki yanındaki sıralara oturmuş S. J.'nin çocuklarını çok mutlu etti.

"Selam! Ağlıyordun demek!"

"Haah ha! Gözlerin kan çanağına dönmüş."

"Burnu ne gülünç değil mi."

"Kıpkırmızı, pençe pençe olmuşsun."

Lottie başarı kazanmıştı. Bunu hissetti, ürkekçe gülümseyerek şişindi.

"Git de Zaidee'nin yanına otur, ördekçik," dedi Mrs. Samuel Josephs, "sen de Kezia, uca, Moses'ın yanına geç."

Moses sırıttı, otururken bir çimdik attı; ama oralı değilmiş gibi yaptı. Oğlanlardan nefret ediyordu.

"Hangisinden istersin?" diye sordu Stanley, büyük bir kibarlıkla masanın üstünden eğilip gülümseyerek. "Hangisiyle başlamak istersin – çilek ve kaymak mı yoksa ekmekle iç yağı mı?"

"Çilekle kaymak, lütfen," dedi kız.

"Hah, hah, haa." Nasıl da güldüler hepsi, çay kaşıklarıyla masayı dövdüler. Nasıl da kandırmışlardı ama! Görmüştü işte! Enayi yerine koymuştu! Ağzına sağlık Stan!

"Anne! Sahi sandı."

Sütle su dolduran Mrs. Samuel Josephs bile gülümsemekten kendini alamadı. "Son günlerinde takılmayın onlara," diye hırıldadı.

Oysa Kezia içyağlı ekmeğinden büyük bir ısırık aldı, sonra da ekmeği tabağına diklemesine koydu. Üstünde ısırıkla bir tür küçük güzel kapı olmuştu. Pööööh! Umurunda değildi! Bir damla gözyaşı yanaklarından yuvarlandı, ama ağlamıyordu. Bu rezil Samul Josephs'lerin önünde ağlayamazdı. Başı önüne eğik oturdu, gözyaşı ağır ağır süzülürken dilinin usulca ufacık dokunuşuyla yakaladı, içlerinden biri görmeden yuttu onu.

II

Çaydan sonra Kezia kendi evlerine geri döndü. Ağır ağır arka merdivenleri çıktı, bulaşıkhaneyi geçip mutfağa girdi. Mutfak camının bir köşesinde kumlu sarı sabun yumrusundan, ötekinde de mavi torba gibi lekeli fanila parçasından başka hiçbir şey kalmamıştı içeride. Ocak çerçöple tıka basa doluydu. Karıştırdı ama üstüne kalp resmi boyanmış hizmetçi kızın saç tokasından başka şey bulamadı. Onu bile yerinde bıraktı, uzun dar geçitten süzülüp oturma odasına girdi. Jaluzi indirilmişti ama kapatılmamıştı. Aralarından uzun uzun kalemden güneş ışıkları parıldıyordu, dışarıda bir çalının dalgalanan gölgesi, altından şeritlerin üstünde oynaşıyordu. Şimdi kıpırtısızdı, şimdi yine çırpınmaya başlıyordu, şimdi de neredeyse ayaklarına kadar uzanmıştı. İleri! İleri! Mavi kurt sineği tavana çarptı; halı çivilerinin üstüne yapışmış küçük kırmızı havlar vardı.

Yemek odası penceresinin her köşesinde renkli camdan kareler bulunuyordu. Biri maviydi, öteki sarı. Kezia, bahçe kapısının önünde yetişen mavi zambaklarla mavi çimenliğe, sarı zambaklarla, sarı çitle sarı çimenliğe bir kez daha bakmak için eğildi. O bakarken küçük Çinli Lottie çimenliğe çıktı, önlüğünün ucuyla masaların, iskemlelerin tozunu almaya başladı. Bu gerçekten Lottie miydi? Sahici camdan bakıncaya kadar pek emin olamadı Kezia.

Üst katta, anne babasının odasında, dışı parlak siyah, içi kırmızı, içinde bir pamuk parçası bulunan ilaç kutusu geçti eline.

“Bunun içinde kuş yumurtası saklayabilirim,” diye karar verdi.

Hizmetçi kızın odasında, döşemenin çatlağına sıkışmış yaka düğmesi, başka çatlakta birkaç boncuk, uzun bir iğne vardı. Büyükannesinin odasında hiçbir şey olmadığını biliyordu; bavulunu toplarken izlemişti onu. Pencereye gitti, ellerini cama bastırarak yaslandı.

Kezia camın önünde böyle durmayı severdi. Sıcak avuçlarında soğuk, parlak camın duyumunu severdi, cama sımsıkı yapıştırdığında parmaklarında çıkan gülünç beyaz tepecikleri izlemeyi severdi. Orada

dururken gün titreşerek çekildi, karanlık bastırdı. Karanlıkla birlikte inleyerek, uluyarak rüzgâr süzüldü içeri. Boş evin pencereleri sarsıldı, duvarlardan, döşemelerden çatırtı yükseldi, çatıda yerinden sökülmüş demir parçası yalnız ve umutsuz çarpıp durdu. Fal taşı gibi açılmış gözlerle, dizleri birbirine yapışık büsbütün kıpırtısız durdu ansızın. Korkmuştu. Lottie'ye bağırmak istedi, koşarak merdivenleri iner, evden çıkarken durmadan bağırmak istedi. Ama O tam arkasındaydı, kapıda bekleyerek, merdivenlerin başında, merdivenlerin dibinde, geçitte saklanarak, arka kapıdan fırlamaya hazır. Oysa Lottie de arka kapıdaydı.

"Kezia!" diye seslendi neşeyle. "Arabacı burada. Her şey arabaya yüklendi, hem de tam üç tane at, Kezia. Mrs. Samuel Josephs sarınalım diye kocaman bir şal verdi bize, paltolarımızı iliklememizi söylüyor. Astımı yüzünden dışarı çıkmayacak."

Lottie çok önemliydi.

"Haydi bakalım, ufaklıklar," diye seslendi arabacı. Kocaman başparmaklarını çocukların kollarının altına kanca gibi soktu, havaya savruldular. Lottie "en güzel biçimiyle" şalı yerleştirdi, arabacı eski battaniye parçasının içine ayaklarını soktu.

"Neşelenin bakalım. Keyfiniz yerinde ya."

Bir çift genç midilliydiler sanki. Yükünü tutan ipleri yokladı arabacı, tekerlekten fren zincirini çıkardı, ıslık çalarak yanlarına savruldu.

"Bana sokul," dedi Lottie, "çünkü yoksa şalı benden çekersin, Kezia."

Oysa Kezia arabacının yanına yaklaştı. Yanında dev gibi koskoca yükseliyordu, fıstık ve yeni tahta kutular gibi kokuyordu.

III

Lottie'yle Kezia'nın gece böyle geç saatte dışarıda ilk kalışlarıydı bu. Her şey değişik görünüyordu – boyalı tahta evler gündüz olduklarından çok daha küçüktüler, bahçeler çok daha büyük, geniş. Parlak yıldızlar benek

benekti gökyüzünde, dalgalara altın parıltıları saçarak limanın üstünde asılı duruyordu ay. Quarantine Adası'nda ışıldayan deniz fenerini, eski kömürlü gemi hurdalarının üstündeki yeşil ışıkları görebiliyorlardı.

Her yanından parlak boncuklar sarkan küçük buharlı gemiyi göstererek, "İşte geliyor Picoon gemisi," dedi arabacı.

Ama tepenin üstüne ulaşıp öteki yanından inmeye başladıklarında liman gözden kayboldu, hâlâ kentte olmalarına karşın neredeyse kaybolmuşlardı. Öteki arabalar takırtılarla yanlarından geçiyordu. Herkes arabacıyı tanıyordu.

"İyi geceler, Fred."

"Sana da," diye bağırdı.

Kezia'nın çok hoşuna gidiyordu onun sesini duymak. Ne zaman uzaktan bir araba görünse başını kaldırıp bakıyor, onun sesini bekliyordu. Eski dosttu; büyükannesiyle birlikte üzüm almaya onun yerine giderlerdi sık sık. Arabacı kulübesinde tek başına yaşıyordu, evin bir duvarına yaslanmış, kendi yaptığı serası vardı. Bir tek güzelim asma bütün seraya yayılmış, tepesinde kemerler oluşturmuştu. Kahverengi sepetini kızın elinden alır, üç kocaman asma yaprağını dibine serer sonra küçük boynuz çakısını çıkarmak için kemerini yoklar, uzanır, büyük mavi salkımı koparır, yaprakların üstüne öylesine usulca yerleştirirdi ki onu izlemek için Kezia soluğunu tutardı. Çok iriyarı adamdı. Kahverengi kadife pantolon giyerdi, uzun kahverengi sakalı vardı. Ama hiç yakalık takmazdı, pazar günleri bile takmazdı. Ensesi kıpkırmızı yanmıştı.

"Neredeyiz şimdi?" Dakika başı çocuklardan biri ona bu soruyu soruyordu.

"İşte, burası Hawk Caddesi, ya da Charlotte Sokağı."

"Elbette burası," bu son adı duyunca Lottie kulaklarını dikti; Charlotte Sokağı'nın ona ait olduğunu hissederdi hep. Çok az insanın kendi adını taşıyan sokakları vardır.

"Bak Kezia, işte Charlotte Sokağı. Ötekilerden çok farklı, değil mi?" Şimdi tanıdık her şeyi geride bırakmışlardı. Şimdi koca yük arabası takırtılarla bilinmez bir ülkeye yol alıyordu, iki yanında yüksek balçık

yığınlarıyla yeni yollardan geçerek, dik tepeleri tırmanarak, çalılıklarla kaplı vadilere inerek, geniş sığ ırmakları geçerek. Uzaklara, uzaklara. Lottie'nin başı sallandı; bedeni eğildi, yarım yamalak Kezia'nın kucağına kayıp orada uzandı. Oysa Kezia gözlerini yeterince açamıyordu. Rüzgâr esti, o titredi; ama yanaklarıyla kulakları yanıyordu.

"Yıldızlar gökte savrulur mu hiç?" diye sordu.

"Göze çarpmaz," dedi arabacı.

"Yeni evimizin yakınlarında teyzemizle eniştemiz oturuyor," dedi Kezia. "İki çocukları var, büyüğünün adı Pip, küçüğünün ki de Rags. Onun koçu var. Ağzına eldiven parmağı takılı emaye çaydanlıktan beslemesi gerek onu. Bize gösterecek. Koçla koyunun farkı nedir?"

"Şey, koçun boynuzları vardır, seni kovalar."

Kezia düşünceye daldı. "Onu görmeye pek bayılmıyorum," dedi. "Köpekler, papağanlar gibi insanın peşinden koşan hayvanlardan nefret ederim. Sık sık rüyalarımda hayvanların peşimden kovaladığını görürüm – develerin bile – peşimden koşarlarken kafaları şişer, kocaman olur."

Arabacı sesini çıkarmadı. Kezia başını kaldırıp onu süzdü, gözlerini kısarak. Sonra parmağını uzattı, gömlek kolunu okşadı; tüylüydü. "Yaklaştık mı?" diye sordu.

"Pek uzak sayılmayız, şimdi," diye yanıtladı arabacı. "Yoruldun mu?"

"Zerre kadar uykum yok," dedi Kezia. "Ama gözlerim çok tuhaf tuhaf kısılıp duruyor." Derin derin içini çekti, gözleri kısılmasın diye yumdu... Yeniden açtığında bahçeyi kırbaç gibi kesen yolda tıngırtılarla ilerliyorlardı, ansızın yeşil adacık halkalandı ve adacığın ardında, ulaşıncaya kadar göze görünmeyen ev duruyordu. Uzundu, alçaktı, boydan boya sütunlu verandayla balkon vardı. Yumuşak beyaz kütlesi uyuyan canavar gibi uzanmıştı yeşil bahçeye. Şimdi pencerelerden biri, sonra öteki ışığın içine sıçrıyordu. Elinde lambayla birisi boş odalarda dolaşıyordu. Alt kattaki camda ateş ışığı oynaşıyordu. Titreşen dalgacıklar içindeki evden tuhaf güzel bir coşku sızıyordu sanki.

"Neredeyiz?" dedi Lottie, doğrularak. Keçeden başlığı yana yatmıştı, uyurken yanağını bastırdığı çıpalı düğmenin izi çıkmıştı üstüne. Usulca

kaldırdı onu arabacı, başlığını düzeltti, buruşmuş giysilerini aşağı çekti. Sanki havada uçarak ayaklarının dibine düşen Kezia'yı izlerken gözlerini kırpıştırarak durdu en alt veranda basamağında.

Kollarını havaya savurarak, "Ahh!" diye bağırdı Kezia. Büyükanne elinde lambayla karanlık holden dışarı çıktı. Gülümsüyordu.

"Karanlıkta yolunuzu bulabildiniz mi?" dedi.

"Pek güzel."

Oysa Lottie yuvasından düşmüş yavru kuş gibi en alt veranda basamağında sendeleyip duruyordu. Bir an kıpırdamadan dursa uykuya dalacaktı; bir şeye yaslansa gözleri kapanacaktı. Bir adım daha atamayacaktı.

"Kezia," dedi büyükanne, "şu lambayı sana emanet edebilir miyim?"

"Evet, büyükanne."

Yaşlı kadın eğildi, parlak, soluyan şeyi eline tutuşturdu, sonra da sarhoş Lottie'yi yakaladı. "Buradan."

Balyalarla, yüzlerce papağanla (ama papağanlar yalnızca duvar kâğıdındaydı) dolu kare biçiminde holden geçip, elinde lamba tutan Kezia'nın yanından uçuşmakta direnen papağanlarla dar geçitte ilerlediler.

"Çok sessiz ol," diye uyardı büyükanne, Lottie'yi yere indirip, yemek odası kapısını açarak. "Zavallı küçük annenin başı feci ağrıyor."

Ayakları yer yastığında, dizlerine ekose battaniye örtülü Linda Burnell uzun bambu koltukta, çatırdayan ateşin karşısında uzanıyordu. Odanın ortasındaki masada oturmuş, bir tabak kızarmış pirzola yiyor, kahverengi porselen demlikten çay içiyordu Burnell ve Beryl. Isabel annesinin koltuğunun arkalığına yaslanmıştı. Parmaklarının arasında tarak vardı, usulca, dalgın dalgın annesinin buklelerini alnından geriye tarıyordu. Lambanın, ateş ışığı havuzcuğunun dışında oda boş pencerelere doğru kapkaranlık, çıplak uzanıyordu.

"Çocuklar mı?" Ama Linda Burnell'in gerçekten umursadığı yoktu; görmek için gözlerini açmadı bile.

"Lambayı bırak, Kezia," dedi Beryl Teyze, "yoksa bavullarımızı açmayı bitirmeden ev ateş alacak. Biraz daha çay ister misin, Stanley?"

“Şey, fincanımın sekizde beşini doldurabilirsin,” dedi Burnell, masanın üstünden eğilerek. “Bir pirzola daha al, Beryl. Nefis et, değil mi? Çok kuru değil, çok yağlı değil.” Karısına döndü. “Düşünceni değiştirmeyeceğinden emin misin, Linda sevgilim?”

“Düşüncesi bile yetiyor.” Hep yaptığı gibi kaşlarından birini kaldırdı. Büyükanne çocuklara sütle ekmek getirdi, dalgalanan buharın ardında kıpkırmızı, uykulu, masaya oturdular.

Hâlâ usulca saç tarayan Isabel, “Ben akşam yemeğimde et yedim,” dedi. “Akşam yemeğimde bir bütün pirzola yedim, kemiği falan, hepsi vardı, Worchester sosu da. Değil mi, baba?”

“Ah, böbürlenmeyi kes, Isabel,” dedi Beryl Teyze.

Isabel şaşırmıştı. “Böbürlenmiyordum, değil mi, anne? Aklıma bile gelmedi böbürlenmek. Bilmek isterler sandım. Yalnızca onlara anlatmaktı amacım.”

“Çok güzel. Yeter artık,” dedi Burnell. Tabağını itti, cebinden kürdan çıkardı, sağlam, beyaz dişlerini karıştırmaya başladı.

“Bir baksan da gitmeden önce Fred mutfakta bir şeyler atıştırsa, tamam mı, anne?”

“Tamam, Stanley.” Yaşlı kadın çıkmak için döndü.

“Ah, bir dakika oyalanıver. Herhalde terliklerimin nereye konduğunu kimse bilmiyordur, değil mi? Herhalde birkaç ay onları giyemeyeceğim – ne?”

“Evet,” yanıtı geldi Linda’dan. “‘Acil gereksinmeler’ işareti bulunan branda bezinden hurcun üstünde.”

“Güzel, onları bana getirebilirsin, değil mi, anne?”

“Olur, Stanley.”

Burnell ayağa kalktı, gerindi, ateşin başına giderek sırtını verdi, ceketinin kuyruğunu yukarı topladı.

“Vay canına, güzel topraklar. Ne dersin, Beryl?”

Dirsekleri masaya dayalı, çayını yudumlayan Beryl, fincanın üstünden ona gülümsedi. Tanıdık olmayan pembe önlük takmıştı; gömleğinin kolları

omuzlarına kadar kıvrılmış, güzel çilli kollarını ortaya çıkartmıştı, atkuyruğuna topladığı uzun saçları sırtına dökülüyordu.

“Yerleşmemiz ne kadar sürer, dersin – birkaç hafta mı?” diye takıldı.

“Aman tanrım, hayır,” dedi Beryl, kendine havalar vererek. “En kötüsünü atlattık bile. Hizmetçi kızla ben gün boyu köle gibi çalıştık, anne geldiğinden beri o da at gibi çalıştı. Bir an bile oturmadık. Zorlu bir gün geçirdik.”

Stanley sitem kokusu aldı bunda.

“Yani, işyerinden buraya koşup halıları çakmamı beklemiyordun, umarım, değil mi?”

“Elbette beklemiyordum,” diye güldü Beryl. Fincanını bırakıp koşarak yemek odasından çıktı.

“Hangi cehennemin dibiyle uğraşmamızı bekliyor bizden?” diye sordu Stanley. “İş yapsın diye bir sürü görevli çalıştırırken burada oturup palmiye yaprağıyla onu yellememi mi? Tanrı aşkına kırk yılın başı avaz avaz ilan etmeden bir çöpü kaldıramıyorsa, karşılığında da...”

Duyarlı midesinde pirzolalarla çay savaşmaya başladığında sıkıntıyla karardı yüzü. Ama Linda elini uzattı, onu uzun koltuğunun yanına çekti.

“Senin için çok kötü bir zaman bu, koca çocuk,” dedi. Yanakları bembeyazdı, ama gülümsedi, tuttuğu kırmızı elin içinde parmaklarını kıvırdı. Burnell sakinleşti. Ansızın ıslık çalmaya başladı, “Zambak gibi tertemiz, neşeli ve özgür” – iyiye işaret.

“Sence burası hoşuna gidecek mi?” diye sordu erkek.

“Sana söylemek istemiyorum, ama bence buna zorunluyum, anne,” dedi Isabel. “Beryl Teyzenin fincanından çay içiyor Kezia.”

IV

Onları yatmaya büyükanneleri götürdü. Elinde mumla önden yürüdü; tırmanan ayaklarının altında basamaklar gıcırdadı. Isabel’le Lottie

kendilerinin olan odada yattılar, Kezia büyükannesinin yumuşacık yatağına kıvrıldı.

“Çarşafımız olamayacak mı, büyükanne?”

“Hayır, bu akşamlık yok.”

“Gıdıklıyor,” dedi Kezia, “ama kızılderililer gibi.” Büyükannesini aşağı, kendine doğru çekti, çenesinin altından öptü. “Hemen yatağa gel de benim cesur kızılderilim ol.”

“Ne aptal şeysin sen,” dedi yaşlı kadın, tıpkı sevdiği gibi onu yorganların altına sıkıştırarak.

“Bana mum bırakmayacak mısın?”

“Hayır. Şişşt. Uyu bakalım.”

“Şey, kapı açık kalabilir mi?”

Kıvrılıp top gibi oldu, ama uykuya dalmadı. Evin her yanından ayak sesleri geliyordu. Evin kendisi de çatırdıyor, takırdıyordu. Aşağıdan yüksek fısıltılar duyuluyordu. Bir keresinde Beryl Teyzenin gürültülü kahkahasını, bir keresinde de sümküren Burnell’in borazan gibi öttüğünü işitti. Camın dışında, yüzlerce sarı gözlü kara kedi gökyüzünde oturmuş, onu izliyordu – ama o korkmuyordu. Lottie, Isabel’e diyordu ki:

“Bu gece duamı yatağımda edeceğim.”

“Hayır, yapamazsın, Lottie.” Isabel çok kararlıydı. “Tanrı yalnızca ateşin olduğu zaman yatakta dua etmeni bağışlar.” Böylece Lottie boyun eğdi.

“İyi yürekli İsa alçakgönüllü
Bu küçük çocuğu kolla
Acı bana, masum Lizzie,
Sıkıntılarla geleyim yanına.”

Sonra sırt sırta yattılar, küçük kıçları azıcık birbirine değerken uykuya daldılar.

Ay ışığından havuzun içinde ayakta durup soyundu Beryl Fairfeld. Yorgundu ama gerçekte olduğundan da yorgunmuş gibi yaptı – giysilerini yere bırakarak, ılık, gür saçlarını uyuşuklukla geriye atarak,

“Ah, nasıl da yorgunum – çok çok yorgun.”

Bir an gözlerini kapadı, ama dudakları gülümsüyordu. Havada çırpan iki kuş kanadı gibi soluğu göğsünde inip kalktı. Pencere ardına kadar açıktı; sıcaktı; dışarıda bahçede bir yerlerde, esmer, ince, gözleri alaycı delikanlı, çalılıkların arasında parmak uçlarına basarak dolaştı, çiçeklerden kocaman bir demet yaptı, kızın penceresinin altına kaydı, ona uzattı. Kız kendini eğilirken gördü. Parlak cilalı çiçeklerin arasından başını uzattı erkek, şeytanca, gülümseyerek. “Hayır, hayır,” dedi Beryl. Pencereye arkasını döndü, geceliğini başından geçirip giydi.

“Nasıl da korkunç ölçüde mantıksız bazen Stanley,” diye düşündü, düğmelerini iliklerken. Sonra, yatağına uzandığı sıra, o eski düşünce saplandı kafasına, o acımasız düşünce – ah, bir kendi parası olsaydı.

O müthiş varsıl delikanlı daha yeni gelmiş İngiltere’den. Rastlantı sonucu kızla karşılaşıyor... Yeni vali evlenmemiş... Hükümet konağında balo var... şu *eau-de-nil* satenler içindeki zarif yaratık da kim? Beryl Fairfield...

“Beni mutlu eden şey,” dedi Stanley, yatağın kıyısında eğilip, içine girmeden önce bir güzel omuzlarını, sırtını kaşıyarak, “burasını sudan ucuza kapatmam, Linda. Bugün bu konuda şu ufaklık Wally Bell’le konuşuyordum da, benim verdiğim rakamı ne demeye kabullendiklerini anlayamadığını söyledi. Görüyorsun çevredeki topraklar giderek daha da değerlenecek... aşağı yukarı on yıllık zaman içinde... elbette çok yavaş gidip harcamaları elden geldiğince kısmamız gerek. Uyumadın – değil mi?”

“Hayır, canım, her sözcüğü duydum,” dedi Linda.

Erkek yatağa sıçradı, eğildi, mumu üfledi.

“İyi geceler, Mr. İşadamı,” dedi karısı, kocasının başını ellerinin arasına aldı, çabucak öptü. Hafif, uzaklardaki sesi derin kuyunun dibinden geliyor gibiydi.

“İyi geceler, sevgilim.” Erkek kolunu kadının boynunun altından geçirip kendine çekti.

“Evet, sarıl bana,” dedi hafif ses, derin kuyunun içinden.

Uşak Pat mutfağın arkasındaki küçük odasında sere serpe yayıldı. Sünger çantası, paltosu, pantolonu ipe çekilmiş adam gibi asılıydı kapının arkasındaki kancada. Battaniyenin ucundan çarpık ayak parmakları dışarı

çıkmıştı, yanında döşemede bambudan boş bir kuş kafesi vardı. Karikatüre benziyordu adam.

"Hınk. Hınk," diye geldi hizmetçi kız. Geniz eti vardı.

En son yatan büyükanneydi.

"Ne. Daha uyumadın mı?"

"Hayır. Seni bekliyorum," dedi Kezia. Yaşlı kadın içini çekerek yanına uzandı. Kezia başını büyükannesinin kolunun altına soktu, ufak bir cıvıltı çıkardı. Ama yaşlı kadın yalnızca belli belirsiz kendine bastırdı onu, yine içini çekti, dişlerini çıkardı, yerde yanı başında duran bir bardak suyun içine koydu.

Bahçede küçücük baykuşlar fundalıkların dallarına tünedi, bağırdı; "Daha domuz eti, daha domuz eti." Ve uzaklardan çalılıktan acı hızlı çatırtı yükseldi: "Ha-ha-ha... Ha-ha-ha."

V

Uçuk yeşil gökyüzünde kızıl bulutlarla, her yaprakta, her çimende su damlacıklarıyla keskin, ürpertici söktü şafak. Çiy damlacıkları saçarak, çiçek yapraklarını saçarak esinti yaladı bahçeyi, ıslak çayırların üstünde titredi, koyu çalıların içinde yitip gitti. Gökyüzünde bir an ufacık yıldızlar yüzdü, sonra yok oldu – baloncuklar gibi çözüldü. Erken saatlerin sessizliği içinde açıkça duyulan şey, kahverengi taşların üstünden çağlayan, kumlu boşluklardan içeri dışarı çağlayan, koyu böğürtlen çalısı kümelerinin altına saklanan, sarı suçiçeklerinin, suteresi yapraklarının bataklığı içine saçılan çayırdaki derenin sesiydi.

Sonra güneşin ilk ışığıyla kuşlar başladı. Kocaman küstah kuşlar, sığırcıklar, çekirgekuşları çimenliklerde ıslık çaldı, küçük kuşlar, sakalar, ketenkuşları bir daldan öteki dala süzüldü. Görkemli güzelliğiyle gururlanarak çayırın çitine tünedi güzelim yalıçapkını, bir *tui* üç notalık şarkısını söyledi, kahkaha attı, yeniden şarkısını söyledi.

“Nasıl da gürültücü kuşlar,” dedi Linda rüyasında. Papatyalarla benek benek yeşil çayırda babasıyla yürüyordu. Ansızın babası eğildi, çimenleri açtı, kızın ayağının tam dibindeki ufacık bir topak halı havını gösterdi. “Ah, babacım, canım.” Avuçlarını birleştirdi, minicik kuşu yakaladı, parmağıyla başını okşadı. Evcildi. Ama tuhaf bir şey oldu. Okşadıkça kuş şişmeye başladı, tüyleri kabardı, büyüdü, büyüdü, yuvarlak gözleri sanki tanıyarak gülümsüyordu ona. Şimdi artık kolları onu taşıyabilecek kadar açılmıyordu, kuşu önlüğüne bıraktı. Kocaman çıplak kafasıyla, açık kuş ağzıyla, bir açılıp bir kapanan ağzıyla bebeğe dönüşmüştü. Babası gürültülü, şangırtılı bir kahkaha attı, uyanıp camın önünde duran, jaluzileri tepeye kadar şangur şungur toplayan Burnell’i gördü.

“Selam,” dedi. “Seni uyandırmadım, değil mi? Bu sabah havada pek ters bir durum yok.”

Keyfi yerindeydi. Böylesi havalar yaptığı pazarlığa son damgayı vuruyordu. Her nasılsa bu güzelim günü de satın almış olduğunu sanıyordu – evle, toprakla birlikte onu da sudan ucuza kapattığını. Yıkanmaya koştu, Linda döndü, odayı gün ışığında görmek için dirseğine yaslanarak doğruldu. Eşyaların hepsi bir yer bulmuştu – kendi tanımladığı gibi bütün takım taklavat. Resimler bile şöminenin üstündeydi, ilaç şişeleri de musluğun üstündeki rafta. Giysileri iskemlede duruyordu – sokak giyimleri, mor pelerin, tüylü yuvarlak şapka. Onlara bakarak bu evden de uzaklaşıyor olmayı diledi. Küçük çift kişilik atlı arabada hepsinden uzaklaşırken gördü kendini, herkesten uzaklaşırken, hatta el bile sallamadan.

Havluya sarınmış, parıldayarak, kalçalarına şaplak atarak döndü Stanley. Islak havlusunu, kadının şapkasıyla pelerininin üstüne fırlattı, güneş ışığından karenin tam da ortasında dimdik durarak jimnastiğini yapmaya başladı. Derin derin soluyarak, kurbağa gibi eğilip çömelerek, bacaklarını açarak. Dimdik, sağlam, her isteğine boyun eğen bedeninden öyle hoşnuttu ki çekmeceli dolaba çarptı, çığlığı bastı

“Aaah.” Oysa bu şaşırtıcı dinçlik sanki Linda’yla aralarına dünyalar kadar uzaklık koyuyordu. Kadın beyaz dağınık yatakta uzanıyor, sanki bulutların üstünden onu izliyordu.

“Ah kahretsin! Ah lanet!” dedi, gıcır gıcır beyaz gömleğini kafasından geçirip, salağın tekinin yaka bandını bağlamış olduğunu, kendisinin içine sıkıştığını gören Stanley. Kollarını savurarak Linda’ya doğru azametle ilerledi.

“Kocaman şişko hindiye benziyorsun,” dedi kadın.

“Şişko. Bu güzel, işte,” dedi Stanley. “Üstümde bir zırnık yağ yok. Elle de bak.”

“Kaya gibi – demir gibi,” diye takıldı kadın.

“Şaşar kalırdın,” dedi Stanley, sanki son derece ilginç bir şeymiş gibi, “kulüpte koskoca göbeği olan adamların sayısını bilseydin. Genç adamlar, işte – benim yaşımda adamlar.” Çalı gibi kızıl saçlarını ayırmaya başladı, mavi yuvarlak gözleri aynada bir noktaya dikili, dizleri kıvrık çünkü tuvalet masası her zaman – kahretsin – ona göre biraz fazla alçaktı. “Küçük Wally Bell örneğin,” doğruldu, saç fırçasıyla koskoca bir kavisi kendi üstünde tanımlayarak. “Açıkça söylemeliyim, dehşete kapılıyorum...”

“Sevgilim, tasalanma. Sen hiç şişmanlamazsın. Sen çok hareketlisin.”

“Evet, evet, galiba bu doğru,” dedi, yüzüncü kez içini rahatlatarak, cebinden sedef tırnak makası çıkartıp tırnaklarını kesmeye başladı.

“Kahvaltı, Stanley.” Beryl kapıdaydı. “Ah, Linda, anne senin daha kalkmaman gerektiğini söylüyor.” Kapıdan içeri başını uzattı. Saçına kocaman bir leylak takmıştı.

“Dün gece verandada bıraktığımız her şey bu sabah düpedüz sırılsıklam. İskemleleri, masaları kurulayan zavallı sevgili anneyi görmeliydin. Neyse, zarar yok –” bunu Stanley’e belli belirsiz göz atarak söyledi.

“Arabayı zamanında hazırlamasını söyledin mi Pat’e? İşyerine kadar tam altı buçuk mil yol var.”

“Şu sabahın köründe işe gitmek için yola koyulmanın nasıl şey olduğunu hayal edebiliyorum,” diye düşündü Linda. “Gerçekten büyük baskı.”

“Pat. Pat,” diye seslendiğini duydu hizmetçi kızın. Ama anlaşılan Pat’i bulmak zordu; o aptal ses bee – bee diye bahçeyi dolaştı.

Ön kapının son kez çarpılması Stanley’in gerçekten gittiğini söyleyinceye kadar bir daha rahat etmedi Linda.

Sonra bahçede oynayan çocuklarını duydu. Lottie'nin dolgun, yoğun, küçük sesi bağırdı: "Ke – zia. Isa – bel." Durmadan kayboluyor ya da ne tuhaf ki, hemen yanı başındaki ağacın dibinde ya da sonraki köşede onları yeniden bulmak için birilerini kaybediyordu. "Ah, demek buradasın, işte." Kahvaltıdan sonra dışarı salınmışlar, çağrılmadan eve dönmemeleri için uyarılmışlardı. Isabel, içinde bebekler olan arabayı sürüyordu, Lottie'ye büyük bir iyilik yaparak yanı başında yürüyüp balmumu bebeğin yüzüne güneşliği tutmasına izin vermişti.

"Nereye gidiyorsun, Kezia?" diye sordu, Kezia'nın yapabileceği küçük önemsiz bir iş buyurup onu yönetimi altında tutma özlemiyle.

"Hiiç, dolaşıyorum," dedi Kezia...

Sonra artık onları işitemez oldu. Nasıl da parıltı vardı odanın içinde. Günün hangi saati olursa olsun jaluzilerin tepeye kadar toplanmasından nefret ederdi, ama sabahları bu dayanılmazdı. Yüzünü duvara döndü, duvar kâğıdındaki bir tane yaprağı, sapı, kocaman patlamış tomurcuğu olan gelinciğin izni sürdü tembel tembel, tek parmağıyla. Sessizlik içinde, iz süren parmağının altında gelincik canlandı sanki. Yapış yapış ipeksi çiçek yapraklarını, bektaşi üzümü gibi tüylü sapı, kaba yaprağı, gergin camsı tomurcuğu hissedebiliyordu. Nesnelerin böylesine hayat bulma alışkanlıkları vardı. Yalnızca mobilyalar gibi büyük, dayanıklı şeylerin değil, aynı zamanda perdelerin, kumaşlardaki desenlerin, yastıklardaki, yorganlardaki saçakların da. Nasıl da sık sık görmüştü yorganındaki püsküllü saçağın, papazların da katıldığı tuhaf bir dansçı geçidine dönüştüğünü... Çünkü hiç dans etmeyen, heybetli heybetli yürüyen, dua ediyormuş ya da ilahi söylüyormuş gibi öne eğilen bazı püsküller de vardı. Ne kadar sıklıkla ilaç şişeleri, bir dizi kahverengi silindir şapkalı küçük adama dönüşmüştü; lavabo taşının, yuvarlak yuvasındaki şişko kuş gibi bir oturuşu vardı ki.

"Dün gece rüyamda kuşları gördüm," diye düşündü Linda. Neydi? Unutmuştu. Ama bu nesnelerin canlanmasının en tuhaf yanı yaptıklarıydı. Dinliyorlardı, gizemli, çok önemli bir içerikle şişiyorlardı sanki, tamamlandıklarında, onların gülümsediklerini hissediyordu. Ama ona

değildi, yalnızca, o sinsi gizli gülümsemeleri; onlar gizli bir topluluğun üyeleriydiler, kendi aralarında gülümsüyorlardı. Bazen, gündüz zamanı uykuya dalınca, uyanıyor, parmağını bile oynatamıyordu, gözlerini sağa sola bile çeviremiyordu çünkü ONLAR oradaydı; bazen bir odadan dışarı çıkıp orasını boş bıraktığında, kapıyı şık diye kapattığı sıra içeri ONLARIN doluştuğunu biliyordu. Ve bazen akşamları, o yukarıdayken, belki de başka herkes aşağıdayken, onların elinden kurtulamadığı zamanlar oluyordu. O anda hızla davranamıyordu, bir ezgi mırıldanamıyordu; hiç aldırmıyormuş gibi şöyle söylenmeye kalkışsa – “Yerinden kaldır şu eski yüksüğü” – ONLARI kandıramıyordu. ONLAR nasıl korktuğunu biliyorlardı; aynanın önünden geçerken nasıl başını çevirdiğini ONLAR görüyordu. Linda’nın hep hissettiği şey, ONLARIN kendisinden bir şey istediğiydi, biliyordu ki eğer boyun eğerse, sesini çıkarmazsa, hatta sessizden de öte çıt çıkarmazsa, kıpırdamazsa, gerçekten bir şeyler olacaktı.

“Şimdi çok sessiz,” diye düşündü. Gözlerini fal taşı gibi açtı, yumuşacık, sonsuz ağını ördüğünü duydu sessizliğin. Nasıl da usulca soluyordu; neredeyse hiç soluk almıyor gibiydi.

Evet, en küçük, en minicik parçacığa kadar her şey canlanmıştı, altında yatağını hissetmiyordu, yüzüyordu, havada yükselmişti. Yalnızca fal taşı gibi açılmış gözleriyle bir şeyleri dinliyor gibiydi, daha gelmemiş olan birisinin gelmesini bekliyordu, daha olmamış bir şeyin olmasını gözlüyordu.

VI

Mutfakta, iki camın altındaki uzun, çam tahtasından masada yaşlı Mrs. Fairfeld kahvaltı bulaşıklarını yıkıyordu. Mutfak camı, aşağı sebze bahçesine ve ravent yataklarına açılan büyük çimenliğe bakıyordu. Çimenlik bir yanından bulaşıklık ve çamaşırlıkla sınırlanıyordu, onların beyaz badanalı çatı kirişinde boğum boğum bir asma büyüyordu. Daha dün

iki tane incecik, burgu burgu asma bıyığının çamaşırlık tavanındanki çatlaklardan çıktığını görmüştü, çatıdaki bütün camlarda kabarık yeşilden kalın fırfırlar vardı.

“Üzüm bağlarını çok severim,” diye konuştu, Mrs. Fairfield, “ama üzümlerin burada olgunlaşacağını sanmam. Avusturalya güneşi gerekli.” Bebekken Beryl’in Tasmanya evinde arka verandadaki asmadan nasıl beyaz üzüm kopardığını, kocaman kızıl karıncanın nasıl bacağını soktuğunu anımsadı. Omuzlarında kırmızı fiyonklar olan küçücük ekose elbisesi içinde acı acı çığlık atan Beryl’i gördü, sokağın yarısı koşturmuştu. Çocuğun bacağı nasıl da kütük gibi şişmişti! “Tüüühhh!” Aklına gelince Mrs. Fairfield soluğunu tuttu. “Zavallı çocuk, ne korkunçtu.” Dudaklarını sımsıkı kapadı, biraz daha sıcak su almak için sobaya gitti. Büyük, sabunlu çanakta su köpürüyordu, üstünde pembe, mavi baloncuklarla. Yaşlı Mrs. Fairfield’in kolları dirseklerine kadar çıplaktı, parlak pembe lekeliydi. Büyük mor menekşe desenli gri muslin elbise giyiyor, beyaz keten önlük, beyaz müslinden, pelte kalıbı biçiminde yüksek başlık takıyordu. Boğazında, gümüşten, üstüne beş tane baykuş oturmuş hilal vardı, boynuna siyah boncuklardan yapılmış saat tasması takıyordu.

Yıllardır bu mutfakta olmadığına inanmak zordu; öylesine onun parçasıydı. Kendinden emin, kesin dokunuşla çömlekleri ortadan kaldırdı, telaşsızca defalarca sobadan dolaba gitti geldi, tek bir tanımadığı köşe yokmuş gibi kilere, erzak dolaplarına baktı. İşini bitirince, mutfakta her şey bir dizi desenin parçası olmuştu. Kareli beze ellerini kurulayarak odanın ortasında durdu; dudaklarında gülümseme uçuştu; çok hoş, çok mutluluk verici göründüğünü düşündü.

“Anne! Anne! Orada mısın?” diye seslendi Beryl.

“Evet, canım. Beni mi istiyorsun?”

“Hayır. Ben geliyorum,” ve Beryl daldı içeri, kıpkırmızı, arkasından iki büyük resmi çekerek.

“Anne, iflas bayrağını çektiğinde Chung Wah’un Stanley’e verdiği şu korkunç iğrenç Çin resimlerini ne yapacağım? Onların değerli olduklarını söylemek saçma çünkü aylar öncesinde Chung Wah’ın manav dükkânında

asılıydılar. Sanley'in niçin onları saklamak istediğini anlayamıyorum. Tıpkı bizim kadar iğrenç bulduğundan eminim, ama çerçeveleri yüzünden," dedi, hırsla. "Günün birinde bu çerçevelerden bir şeyler kazanacağını sanıyor herhalde."

"Niye geçide asmıyorsun onları?" diye düşüncesini açıkladı Mrs. Fairfield; "Orada pek göze çarpmazlar."

"Olmaz. Hiç yer yok. İşyerinin yapımdan önceki ve sonraki bütün fotoğraflarını, iş arkadaşlarının imzalı fotoğraflarını, kolsuz fanilasıyla, hasırın üstüne yatmış Isabel'in o büyütülmüş korkunç resmini astım." Kızgın bakışları dingin mutfağı taradı. "Ne yapacağımı biliyorum. Onları buraya asacağım. Taşınırken biraz nemlendiklerini, bu yüzden şimdilik buraya koyduğumu söyleyeceğim Stanley'e."

Bir sandalye çekti, üstüne sıçradı, önlük cebinden çekici, kocaman çiviyi çıkardı, çaktı.

"İşte! Bu kadar yeter! Resmi ver bana, anne."

"Bir dakika, çocuğum." Annesi oymalı, abanoz çerçeveyi siliyordu.

"Ah, anne, gerçekten tozunu alman gerekmiyor. Bütün o küçük deliklerin tozunu silmen yıllar sürer." Annesinin başı üzerinden kaşlarını çattı, sabırsızlıkla dudaklarını ısırdı. Annesinin işleri özenle yapması çıldırtıcıydı düpedüz. Yaşlılıktandır, diye düşündü çalımla.

Sonunda iki resim yan yana asılmıştı. Sandalyeden yere sıçradı, küçük çekici yerine kaldırdı.

"Burada o kadar da kötü durmuyorlar, değil mi?" dedi. "Hem neyse, Pat'la hizmetçi kız dışında kimsenin bakması gerekmiyor – yüzüme örümcek ağı bulaşmış mı, anne? Merdivenlerin altındaki şu dolabı karıştırıyordum, şimdi de bir şey burnumu gıdıklayıp duruyor."

Ama Mrs. Fairfield bakmaya zaman bulamadan Beryl arkasını dönmüştü. Birisi camı tıklattı; başını sallayarak, gülümseyerek oradaydı Linda. Bulaşıklık kapısı mandalının kalktığını duydular, kadın içeri girdi. Başında şapkası yoktu; başının üstünde saçları bir halkada toplanmıştı, eski kaşmir şala sarınmıştı.

“Çok acıktım,” dedi Linda: “nereden yiyecek bir şeyler bulabilirim, anne? Bu, mutfağa ilk girişim. Her yerde ‘anne’ yazıyor; her şey çift çift.”

“Sana çay yapayım,” dedi Mrs. Fairfield, masanın köşesine temiz bir peçete yayarak, “Beryl de seninle bir fincan içebilir.”

“Beryl, benim zencefilli çöreğimin yarısını ister misin?” diye Linda bıçağını ona doğru salladı. “Eee Beryl, şimdi burada olduğumuza göre evi seviyor musun?”

“Ah, evet, evi çok çok seviyorum, bahçe de çok güzel, ama her şeye çok uzak gibi geliyor bana. O zangır zangır sallanan korkunç otobüse binip de bizi görmeye hiç kimse gelmez sanıyorum, buralarda uğrayacak hiç kimseler yoktur, eminim. Elbette senin için önemi yoktur bunun çünkü–”

“Ama at arabamız var,” dedi Linda. “Ne zaman istersen Pat seni kente götürebilir.”

Bu bir avuntuydu, kesinlikle, ama Beryl’in kafasının arkasında kendisine bile sözcüklerle açıklamadığı bir şeyler vardı.

“Ah, neyse, iyi işte, bu bizi öldürmez;” dedi kuru kuru, boş fincanını bırakıp ayağa kalktı, gerindi. “Perdeleri asacağım.” Şarkı söyleyerek koştu:

“Binlerle, binlerle kuş görüyorum
Avaz avaz şakıyor her ağaçta...”

“...kuşlar görüyorum. Avaz avaz şakıyor her ağaçta...” Oysa yemek odasına vardığında şarkı söylemeyi kesti, yüzü değişti; kederlendi, asıldı.

“İnsan burada da başka yerdeki gibi paslanıp gidebilir,” diye söylendi acımasızca, sert pirinç çengelli iğneleri, kırmızı şayak perdelere batırırken.

Mutfakta bırakılan ikisi kısa süre sessizdiler. Linda yanağını parmaklarına yaslayıp annesini izledi. Sırtını yapraklı cama vermiş olan annesinin görkemli bir güzelliği olduğunu düşündü Linda. Onsuz asla yapamayacağını hissettiği, rahatlatan bir şey vardı görünümünde. Teninin tatlı kokusuna, yanaklarının yumuşak dokunuşuna, daha da yumuşak olan kollarına, omuzlarına gerek duyuyordu. Alnında gümüş rengi, ensede daha açık renk olan saçlarının muslin başlığının altındaki büyük halkada hâlâ parlak kahverengi kıvrılışını seviyordu. Muhteşemdi annesinin elleri, taktığı iki yüzük kaymak gibi teninde eriyordu sanki. Her zaman öylesine tazeydi,

tatlıydı. Bedeninde ketenden başka şeye katlanamazdı, yaz kış soğuk suyla yıkanırdı.

“Bana yapacak iş yok mu?” diye sordu Linda.

“Hayır, şekerim. Keşke bahçeye çıksan da çocuklarına bir göz atsan; ama bunu yapmayacağını biliyorum.”

“Elbette yaparım, ama biliyorsun Isabel hepimizden daha olgun.”

“İyi de, Kezia değil,” dedi Mrs. Fairfield.

Linda yeniden şalına sarınarak, “Ah, saatler önce Kezia’ya boğa tos attı,” dedi.

Ama hayır, tenis alanını otlaktan ayıran çitteki tahtaların bağlantıları arasında bulunan delikten Kezia boğayı görmüştü. Ama hiç de bayılmıyordu boğaya, bu yüzden de meyve bahçesini geçip çimenli yokuşu tırmanarak, fundalığın yanındaki patikadan geniş karmakarışık bahçeye dönmüştü. Bu bahçede hiç kaybolmayacağına inanmıyordu. Bir gece arabayla geldikleri büyük demir bahçe kapısına giden yolu bulmuştu iki kez, sonra da eve varan araba yolundan yürüyerek geri dönmüştü, ama her iki yanında öyle çok küçük patika vardı ki. Yolun bir yanındaki bütün patikalar, yüksek koyu renk ağaçlardan, enli kadifemsi yaprakları, tüylü, kaymak gibi, salladığında arıların vızıldadığı çiçekleri olan çalılıklardan bir karmaşanın içine sürüklüyordu insanı – ki bu korkutucu yandı, hiç de bahçeye benzemiyordu. Kocaman kümes hayvanlarının ayak izleri gibi üzerine yayılmış ağaç kökleriyle buradaki küçük patikalar nemliydi, balçık gibiydi.

Oysa araba yolunun öteki yanında yüksek çiçekli çalılardan bir çit vardı, patikalar da çiçekli çitlerle çevriliydi, hepsi üst üste yığılmış karmakarışık çiçeklere götürüyordu. Kamelyalar açıyordu, ışık çakımları yayan yapraklarla çizgi çizgiydi beyaz ve koyu kırmızılar, pembe ve beyazlar. Beyaz demetler yüzünden leylak dallarının üstünde tek yaprak bile görünmüyordu. Güller açmıştı – beylerin düğme iliklerine taktığı güller, küçük beyaz olanlar, ama böcek doluydu üstleri, burnuna götüremiyordun, son sıra yaprakları dökülmüş, ayda bir açan pembe güller, kalın sapların üstünde katmerli güller, hep tomurcuğa duran, pembe, pürüzsüz güzellikte

kıvrımlarla açan sarmaşık gülleri, kırmızılar öylesine koyu kırmızı ki sanki dökülürken arkalarını dönüyorlar ve narin kırmızı saplı, parlak koyu kırmızı renkli çok zarif kaymak gibi bir tür.

Çançiçekleri kümeleri, her tür sardunya vardı, küçük mineçiçeği ağaçları, mavimsi lavanta çalıları vardı, kadife gözleri, pervane kanatları gibi yaprakları olan sakız sardunyası yatağı. Bir çiçek yatağında muhabbetçiçeğinden başka bir şey yoktu, ötekinde alaca menekşeden başka şey yoktu – tek kat ve katmerli papatyalardan sınırlar, daha önce hiç görmediği her tür küçük küme küme bitkiler.

Kızıl çiçeklerin boyları ondan daha uzundu; Japon ayçiçekleri küçük bir vahşi ormanın içinde büyüyordu. Çalılıktan sınır çitlerinden birine oturdu. Sıkı sıkı üstüne bastırınca önce iyi bir oturacak yer oldu. Ama içi nasıl da tozluydu! Kezia bakmak için eğildi, kokladı, burnunu ovuşturdu.

Sonra da meyve bahçesine götüren çimenli yokuşun başında buldu kendini... bir an yokuştan aşağı baktı; sonra sırtüstü yere uzandı, küçük bir çığlık attı, sık çiçekli meyve bahçesi çimlerine doğru yokuş aşağı yuvarlandı, yuvarlandı. Uzanıp nesnelerin dönmeyi kesmesini beklerken eve çıkıp hizmetçi kızdan boş kibrit kutusu istemeye karar verdi. Büyükannesine sürpriz yapmak istiyordu... Önce üstünde kocaman menekşe olan yaprak koyacaktı içine, sonra belki de menekşenin iki yanına birer tane çok küçük beyaz karanfil, sonra üstlerine biraz lavanta serpecekti, ama çiçekleri örtmeyecekti.

Büyükannesine sık sık bu sürprizi hazırlardı, hep de çok başarılı olurdu.

“Kibrit istiyor musun, büyükanne?”

“Nerden bildin, küçüğüm, ben de tam kibrit arıyordum.”

Büyükanne yavaş yavaş açtı kutuyu, içindeki tablo ortaya çıktı.

“Aman, tanrım, güzel çocuğum! Nasıl da şaşırttın beni!”

“Burada her gün bir tane yapabilirim ona,” diye düşündü, kaygan pabuçlarının üstünde çimen yapraklarını karıştırarak.

Oysa eve geri dönüş yolunda, araba yolunu evin önünde buluşan iki kola ayırarak yolun ortasında duran o adacığa rastladı. Adacık, biraz yüksek bir çimenlikten oluşuyordu. Kalın, gri-yeşil, dikenli yaprakları olan, ortasından

uzun, güçlü gövde fırlamış koskoca bir bitkiden başka şey yoktu çimenin üstünde. Bitkinin kimi yaprakları öylesine yaşlıydı ki artık havada kıvrık durmuyordu; geriye dönmüştü, ayrılmış, kırılmıştı; bazıları yerde dümdüz, solmuş uzanıyordu.

Ne olabilirdi ki bu? Daha önce hiç görmemişti böyle şey. Durdu, gözlerini dikip baktı. Sonra da patikadan gelen annesini gördü.

"Nedir bu, anne?" diye sordu Kezia.

Linda başını kaldırıp kaba yaprakları, etli gövdesiyle tombul şişkinleşen bitkiye baktı. Ta tepelerindeydi, havada donup kalmış gibiydi ama yine de üstünde büyüdüğü toprağa kökleri yerine pençeleriyle sarılmışcasına sıkı sıkı tutunuyordu. Kıvrık yaprakları sanki bir şeyler gizliyordu; kör gövde, onu hiçbir rüzgâr sarsamazmış gibi havayı yarıyordu.

"Bu, aloe, Kezia," dedi annesi.

"Hiç çiçek açar mı?"

"Evet, Kezia," diye gülümsedi ona eğilerek annesi, gözlerini yarı kapattı. "Her yüzyılda bir."

VII

İşyerinden eve dönüş yolunda Stanley Burnell arabayı Bodega'da durdurdu, aşağı indi, koca bir kavanoz istiridye aldı. Hemen bitişikteki Çinli'nin dükkânından çok güzel görünen ananas aldı, bir sepet taze siyah kiraz gözüne çarpınca John'a onlardan da yarım kilo vermesini söyledi. İstiridyelerle ananası ön koltuğun altındaki kutuya yerleştirdi, ama kirazları elinde taşıdı.

Uşak Pat yerinden aşağı atladı, yeniden kahverengi battaniyeyle sardı onu.

"Ayağınızı kaldırın Mr. Burnell, bacaklarınızın arkasına dolayayım," dedi.

"Tamam! Tamam! Birinci sınıf!" dedi Stanley. "Şimdi doğruca eve gidebilirsin."

Gri kısrağa bir dokundu Pat, araba ileri fırladı.

“Bence bu adam birinci sınıf,” diye düşündü Stanley. Derli toplu kahverengi paltosu, kahverengi melon şapkasıyla orada otururkenki görüntüsü hoşuna gidiyordu. Kendisini battaniyeyle sarması, onun gözleri hoşuna gidiyordu. Onda hiç köle ruhu yoktu – en çok nefret ettiği şey köle ruhlu insanlardı. İşinden hoşnut gibi görünüyordu – şimdiden mutlu, doygun.

Gri kısrak çok güzel gidiyordu; Burnell kentten çıkmak için sabırsızlanıyordu. Evde olmak istiyordu. Ah, kırlarda yaşamak çok hoştu – bir kez işyeri kapandı mı şu kent denen delikten çıkmak hemen; taze ılık havanın içinde arabayla yol almak, geçen bütün zaman süresince bahçesiyle, otlaklarıyla, üç iyi cins ineğiyle, kendilerine yetecek kadar kümes hayvanları, kazlarıyla evinin öteki uçta olduğunu bilmek de çok hoştu.

Sonunda kentten çıkarlarken, tenha yolda hızla ilerlerken yüreği neşeyle küt küt atıyordu. Elini torbaya daldırdı, bir keresinde üç dört tane ağzına atıp çekirdekleri arabanın yan tarafından fırlatarak kiraz yemeye başladı. Çok lezzetliydiler, etli, serin, üstlerinde tek leke, ezik yoktu.

Şu ikisine bak, şimdi – bir tarafları siyah, öte tarafı beyaz – harika! Mükemmel bir çift küçük Siyam ikizi. Onları ceketinin iliğine taktı... Vay canına, şu yukarıdaki adama da bir avuç verebilirdi – ama hayır, vermese daha iyiydi. Kendi yanında biraz daha çalışmasını beklemek daha iyiydi.

Cumartesi öğleden sonralarıyla pazar günleri neler yapacağını tasarlamaya başladı. Cumartesi günü öğle yemeğine kulübe gitmeyecekti. Hayır, elden geldiğince çabuk işyerinden kurtulacak, eve vardığında birkaç dilim soğuk etle yarım marul vermelerini isteyecekti. Sonra da öğleden sonra tenis oynamak için kentten birkaç kişi çağıracaktı. Çok fazla değil – en çok üç kişi. Beryl de iyi oyuncuydu... Sağ kolunu öne uzattı, kası hissederek ağır ağır kıvırdı... banyo, güzel bir masaj, akşam yemeğinden sonra veranda da puro...

Pazar sabahı kiliseye gideceklerdi – çocuklar falan hepsi. Bu da aklına bir sıra kiralaması gerektiğini getirdi, mümkünse güneşte, kapıdan gelecek esintiden korunmak için ön taraflarda. Hayalinde mükemmel sesler

çıkartırken duydu kendini: “Ölümün *Keskin Ağzını* yendiğinde Sen açarsın Göklerin *Krallığını bütün* İnananlara.” Sıranın köşesinde düzgün pirinç çerçeveli kartı gördü – Mr. Stanley Burnell ve ailesi... Günün geri kalanında Linda’yla tembel tembel dolaşacaktı... Şimdi bahçeyi geziyorlardı; karısı koluna girmişti, önümüzdeki hafta işyerinde neler yapmayı tasarladığını anlatıyordu ona uzun uzadıya. Karısının şöyle dediğini duydu: “Hayatım, bence en akıllıcası bu...” Ana konudan kayma eğiliminde olsalar da Linda’yla işleri konuşmanın ona çok yararı dokunuyordu.

Tüh, kahretsin! Çok hızlı gitmiyorlardı. Pat yine frene basmıştı. Tüh! Ne rezillikti. Midesinin içinde hissediyordu.

Ne zaman evine yaklaşsa bir korku kaplardı Burnell’i. Kapıdan içeri girmeden önce gözüne çarpan herkese bağırırdı: “Her şey yolunda mı?” Sonra da Linda’nın şöyle dediğini duyuncaya kadar kimseye inanmazdı: “Selam! Yine eve döndün mü?” Kırlarda yaşamanın en kötü yanı buydu – geri dönmek iki katı fazla sürüyordu... Ama şimdi pek uzak değillerdi. Son tepenin üstündeydiler; şimdi yol boyunca tatlı bir yokuştu, yarım milden çok değildi.

Pat kırbacı kısrağın sırtında şaklattı, tatlı sesle gönlünü aldı:

“Haydi kızım. Haydi kızım.”

Gün batımına birkaç dakika vardı. Parlak metalik ışığın içinde yıkanan her şey kıpırtısız duruyordu, iki yandaki otlaklardan olgun çimenlerin sütsü kokusu yükseliyordu. Demir kapılar açıktı. Hızla girdiler, araba yolunu geçtiler, adayı döndüler, verandayı tam ortalayarak durdular.

“Kısraktan hoşnut kaldınız mı, efendim?” dedi Pat, yerinden inip efendisine gülümseyerek.

“Çok güzel, gerçekten, Pat,” dedi Stanley.

Linda camlı kapıdan dışarı çıktı; gölgeli sessizlikte sesi çınladı. “Selam! Yine eve döndün mü?”

Onun sesiyle yüreği öyle çarpmaya başladı ki merdivenlere fırlayıp kollarına almamak için kendini zor tuttu.

“Evet, evdeyim yine. Her şey yolunda mı?”

Pat, avluya açılan yan kapıya doğru götürmeye başladı arabayı.

“Hey, bir dakika dur,” dedi Burnell. “Şu iki paketi ver bana.” Sonra Linda’ya döndü. “Sana bir kavanoz istiridyeyle, ananas getirdim,” dedi sanki ona dünyanın bütün nimetlerini getirmişçesine.

Hole girdiler; bir elinde istiridyeleri, ötekinde ananası taşıyordu Linda. Burnell camlı kapıyı kapadı, şapkasını fırlattı, karısına sarıldı, sımsıkı kendine çekti, başını, kulaklarını, dudaklarını, gözlerini öpmeye başladı.

“Ah, canım! Ah, canım!” dedi kadın. “Bekle bir dakika. Dur da şu aptal şeyleri bırakayım,” istiridye kavanozuyla ananası oymalı koltuğun üstüne bıraktı. “Ceketinin iliğinde ne var – kiraz mı?” Çıkardı onları, kulağına taktı.

“Öyle yapma, sevgilim. Onlar senin.”

Yeniden kulağından çıkardı. “Sonraya saklarsam kusura bakmazsın, değil mi. Yoksa akşam yemeğinde iştahımı kapatır. Gel de çocuklarını gör. Çay içiyorlar.”

Çocuk odasındaki masanın üstünde lamba yanmıştı. Mrs. Fairfield ekmek kesip tereyağı sürüyordu. Üstlerine adları işlenmiş kocaman önlükler takan üç küçük kız masada oturuyordu. Babaları öpülmeye hazır olarak içeri girdiğinde ağızlarını sildiler. Pencereler açıktı; şöminenin üstünde bir kavanoz dolusu yabani çiçek duruyordu, lamba tavanda büyük yumuşak ışık baloncuğu oluşturmuştu.

Işığa göz kırparak, “Keyfin yerinde görünüyor, anne,” dedi Burnell. Isabel’le Lottie masanın bir yanında, Kezia ucunda oturuyordu – baştaki yer boştu.

“Orası da oğlumun oturması gereken yer,” diye düşündü Stanley. Sıkı sıkı Linda’nın omzuna sarıldı. Vay canına, böylesine mutlu olmak büyük aptallıktı!

“Öyleyiz, Stanley. Keyfimiz yerinde,” dedi Mrs. Fairfield, Kezia’nın ekmeğini parmak gibi şeritlere keserken.

“Burasını kentten daha çok seviyorsunuz, değil mi, çocuklar?” diye sordu Burnell.

“Ah, evet,” dedi üç küçük kız, Isabel aklına sonradan gelmiş gibi ekledi: “Sana gerçekten çok teşekkür ederiz, sevgili babacığım.”

“Yukarı gel,” dedi Linda. “Sana terliklerini getireyim.”

Ama ikisinin kol kola çıkamayacağı kadar dardı merdivenler. Oda epey karanlıktı. El yordamıyla kibrit ararken karısının yüzüğünün mermer şömine rafında şıngırdadığını duydu.

“Buldum, sevgilim. Mumları yakacağım.”

Ama onun yerine adam arkadan yaklaştı yine, sarıldı, kadının kafasını omzuna bastırdı.

“Öylesine şaşırtıcı bir mutluluk içindeyim ki,” dedi.

“Öyle mi?” Kadın döndü, elini onun göğsüne dayadı, başını kaldırıp baktı.

“Bana neler oluyor, anlamıyorum,” diye karşı çıktı kocası.

Şimdi dışarısı iyice karanlıktı, ağır bir çiy iniyordu. Linda camı kapatırken soğuk çiy parmak uçlarına değdi. Uzaklarda köpek havladı. “Bence ay çıkacak,” dedi kadın.

Bu sözler üzerine ve parmaklarındaki soğuk, nemli çiyle ay doğmuş gibi geldi ona – soğuk ışık seli içinde tuhaf biçimde ortaya çıkıyormuş gibiydi kadın. Titredi; camdan uzaklaştı, Stanley’in yanına, sedire oturdu.

. . . . .

Yemek odasında, odun ateşinin kırpışmaları içinde, yer minderine oturmuş, gitar çalıyordu Beryl. Yıkanmıştı, bütün giysilerini değiştirmişti. Şimdi üzerinde siyah benekli beyaz muslin giysi vardı, saçına siyah ipek gül iliştirmişti.

Doğa dinlenmeye çekilmiş, aşkım,
Görüyorsun, yalnızız.
Bırak sıkayım elini, aşkım,
Usulca benimkinin içinde.

Yarı yarıya kendisi için çalıp söylüyordu çünkü çalıp söylerken kendini izliyordu. Pabuçlarının üstünde, gitarın kırmızı karnında, onun beyaz parmaklarında ateş ışığı oynaşıyordu...

“Camın dışında olsam, içeri baksam, kendimi görsem, gerçekten yıldırım çarpmış gibi olurdum,” diye düşündü. Daha da yumuşakça çaldı, karşısındaki kişiye – ama şarkı söylemiyordu şimdi, dinliyordu.

“...Seni ilk görüşümde, küçük kız! – ah, hiç bilmiyordun yalnız olmadığını – küçücük ayakların minderin üstünde oturuyordun, gitar çalıyordun. Tanrım, asla unutamam...” Beryl başını hızla kaldırdı, yine şarkı söylemeye başladı:

“Ay bile bitkin...”

Ama kapı gürültüyle çalındı. Hizmetçi kızın koyu kırmızı yüzü aralıktan fırladı.

“Lütfen, Miss Beryl, içeri girip masayı hazırlamalıyım.”

“Elbette, Alice,” dedi Beryl, buz gibi sesle. Gitarı köşeye koydu. Elinde ağır, siyah demir tepsiyle Alice içeri daldı.

“Şey, şu fırınla başım dertte,” dedi. “Hiçbir şeyi kızartamıyorum.”

“Gerçekten mi!” dedi Beryl.

Ama hayır, şu salak kıza katlanamayacaktı. Karanlık oturma odasına koştu, bir aşağı bir yukarı dolaşmaya başladı... Ah, huzursuzdu, huzursuzdu. Şöminenin üstünde ayna asılıydı. Kollarını iki yanına uzattı, aynanın içindeki solgun gölgesine baktı. Nasıl da güzel görünüyordu, ama görecek hiç kimse yoktu, hiç kimse.

“Niçin böylesine acı çekmen gerekiyor?” dedi aynadaki yüz. “Acı çekmek için yaratılmadın... Gülümse!”

Gülümsedi Beryl, gerçekten de gülümsemesi öylesine tapınılasıydı ki bir daha gülümsedi – ama bu kez başka türlüsü elinden gelmediği için.

VIII

“Günaydın, Mrs. Jones.”

“Ah, günaydın, Mrs. Smith. Seni gördüğüme çok sevindim. Çocuklarını getirdin mi?”

“Evet, ikizlerimi getirdim. Seni son görüşümden beri bir bebeğim daha oldu, ama öylesine çabuk geldi ki daha ona giysi hazırlayacak zaman bulamadım. Bu yüzden de onu bıraktım... Kocan nasıl?”

“Ah, çok iyi, teşekkür ederim. Hiç yoktan korkunç bir soğuk algınlığına yakalandı ama Kraliçe Victoria – benim vaftiz annem, biliyorsun – ona bir kasa ananas gönderdi, hem-men iyileşti. Bu senin yeni hizmetçin mi?”

“Evet, adı Gwen. Daha iki gün önce işe başladı. Ah, Gwen, bu arkadaşım, Mrs. Smith.”

“Günaydın, Mrs. Smith. Akşam yemeği daha on dakika hazır olmayacak.”

“Beni hizmetçinle tanıştırman gerekmiyor bence. Onunla doğrudan konuşmaya başlamalıyım, sanırım.”

“Şey, o hizmetçiden çok hanım yardımcı ve hanım yardımcıları tanıştırırsın, biliyorum, çünkü Mrs. Samuel Josephs’de de vardı.”

“Ah, neyse, önemli değil;” dedi hizmetçi aldırmazlıkla, yarısı kırılmış elbise askısıyla çikolatalı kremayı döverken. Akşam yemeği beton basamağın üstüne güzelce pişiyordu. Pembe bahçe sırasının üstüne örtüyü sermeye başladı. Her bir kişinin önüne iki tane sardunya yaprağından tabak, çam iğnesinden çatal, ince daldan bıçak koydu. Defne yaprağının üstünde, haşlanmış yumurta yerine üç papatya başı, soğuk et yerine birkaç dilim küpeçiçeği yaprağı, topraktan, sudan, karahindiba tohumlarından yapılmış pek hoş küçük balık köfteleri, pişirdiği salyangoz kabuğunun içinde masaya koymayı kararlaştırdığı çikolatalı krema vardı.

“Çocuklarım için kaygılanmana gerek yok,” dedi Mrs. Smith tatlı tatlı. “Şu şişeyi alıp musluktan doldurursan – yani mandıradan demek istiyorum.”

“Ah, tamam,” dedi Gwen, Mrs. Jones’a fısıldadı: “Gidip Alice’ten azıcık gerçek süt istesem mi?”

Ama evin önünden birisi çağırdı onları, yemek eğlencesi eriyip gitti, o güzelim masa, balık köfteleri, haşlanmış yumurtalar karıncalara, titreşen boynuzlarını bahçe sırasının kıyısından uzatıp sardunya yaprağını kemirmeye başlayan yaşlı sümüklü böceğe kaldı.

“Ön tarafa koşun, çocuklar. Pip’le Rags geldi.”

Kezia’nın arabacıya sözünü ettiği kuzenlerdi Trout’ların çocukları. Maymun Ağacı Kulübesi denen, aşağı yukarı bir mil ötedeki evde oturuyorlardı. Pip yaşına göre uzundu, cansız siyah saçlı, beyaz yüzlüydü,

ama Rags çok ufak tefekti, öylesine zayıftı ki soyunduğu zaman kürek kemikleri iki küçük kanat gibi dışarı fırlıyordu. Her yere peşlerinden giden, açık mavi gözlü, ucu yukarı kıvrık uzun kuyruğu olan melez bir köpekleri vardı; adı Snooker'dı. Zamanlarının yarısını Snooker'ı tarayıp fırçalayarak, Pip'in hazırladığı, eski bir çaydanlık kapağı örtülü kırık kavanozda gizlice sakladığı korkunç karışımları hayvana içirerek geçiriyorlardı. Sadık küçük Rags'in bile bu karışımların tam sırrını bilmesine izin verilmiyordu... Biraz karbolik diş tozu, bir tutam iyice toz yapılmış sülfür, belki de Snooker'ın tüylerini sertleştirmek için bir parça nişasta... Ama hepsi bu değildi; Rags içten içe gerisinin barut olduğunu düşünüyordu... Ve hiçbir zaman karıştırma işlemine yardım etmesine izin verilmiyordu, tehlikesi yüzünden... "Aman sonra olur da bir zerresi gözüne kaçarsa, hayat boyu kör kalırsın," derdi Pip, karışımı demir kaşıkla karıştırırken. "Ve her zaman bir olasılık var – yalnızca olasılık, dikkatini çekerim – çok sert karıştırırsan patlaması olasılığı var... Gazyağı tenekesine bundan iki kaşık koymak, binlerce sineği öldürmeye yeter." Ama Snooker bütün boş zamanını ısırmakla, koklamakla geçiriyor, leş gibi kokuyordu.

"Çok müthiş bir dövüş köpeği olduğu için" diyordu Pip. "Bütün dövüş köpekleri kokar."

Eskiden Trout'ların çocukları günlerini sıklıkla kentte geçirirdi Burnell'lerle, oysa şimdi bu güzel evde, bu muhteşem bahçede yaşadıkları için çok arkadaşça davranma gereği duyuyorlardı. Ayrıca ikisi de kızlarla oynamayı seviyordu – Pip onları kolayca kandırabildiği, Lottie hemencecik korktuğu için, Rags de utanç verici bir nedenden dolayı. Oyuncak bebeklere bayılıyordu. Nasıl da bakardı yatmış uyuyan bebeğe, fısıltıyla konuşur, utangaççа gülümserdi, birini kucağına almasına izin verilmesi nasıl da iyilikti ona...

"Kollarını kıvır da tut. Öyle kazık gibi uzatma. Bebeği düşüreceksin," derdi Isabel, sert sert.

Şimdi verandada durmuş, eve girmek isteyen, ama Linda teyze terbiyeli köpeklerden nefret ettiği için içeri girmesine izin verilmeyen Snooker'ı geri çekiyorlardı.

“Annemle birlikte otobüsle geldik,” dediler, “bütün öğleden sonrayı sizinle geçireceğiz. Linda teyze için bir fırın dolusu zencefilli çörek getirdik. Bizim Minnie yaptı. İçi fındık fıstık dolu.”

“Bademleri ben soydum,” dedi Pip. “Elimi bir tencere dolusu kaynar suya daldırdım, yakalayıp çıkardım onları, şöyle bir sıktım elimde, bademler zarlarından fırladı, bazıları tavana kadar sıçradı. Değil mi, Rags?”

Rags başını salladı. “Bizim evde kek yaptıkları zaman,” dedi Pip, “Rags’le ben hep mutfakta kalırız, ben tası alırım, o kaşığı, yumurta çırpacağını alır. Pandispanya en iyisidir. Hamuru köpük köpüktür.”

Veranda merdivenlerinden çimenliğe indi, ellerini çime yapıştırdı, öne eğildi, tepe üstü durmayı kıl payı kaçırdı.

“Çimenlik kambur kumbur,” dedi. “Tepe üstü durmak için düz yer gerekli. Bizim orada, ellerimin üstünde maymun ağacına kadar yürüyebilirim. Değil mi, Rags?”

“Hemen hemen,” dedi Rags, belli belirsiz.

“Verandada tepe üstü dur. Burası dümdüz,” dedi Kezia.

“Hayır, akıllım,” dedi Pip. “Yumuşak yerde yapman gerek. Çünkü dengeni yitirip düşersen boynunda bir şey çıt eder, kırılır. Babam söyledi bana.”

“Ah, hadi gelin bir şey oynayalım,” dedi Kezia.

“Tamam,” dedi Isabel çabucak, “doktorculuk oynayacağız. Ben hemşire olacağım, Pip doktor olabilir, sen, Lottie, Rags hasta olabilirsiniz.”

Lottie bunu oynamak istemiyordu çünkü son seferinde Pip boğazından aşağı bir şey sokmuş, çok fena canı yanmıştı.

“Püff,” diye alay etti Pip. “Yalnızca azıcık mandalina kabuğundan sıkılmış suydu.”

“Tamam evcilik oynayalım,” dedi Isabel. “Pip baba olabilir, sizler de hepiniz bizim sevgili küçük çocuklarımız olursunuz.”

“Evcilik oynamaktan nefret ediyorum,” dedi Kezia. “Hep bizi el ele tutuşturup kiliseye yolluyorsunuz, sonra eve döndürüp yatırıyorsunuz.”

Ansızın Pip cebinden pis bir mendil çıkardı. “Snooker! Buraya gel,” diye bağırdı. Ama Snooker her zamanki gibi kuyruğu bacaklarının arasında

sıvışıp kaçmaya çalıştı. Pip üstüne atladı, dizlerinin arasında sıkıştırdı.

“Başını sımsıkı tut, Rags,” dedi, tepesinden fırlamış tuhaf bir düğümle mendili hayvanın başına bağladı.

“Bu da ne böyle?” diye sordu Lottie.

“Kulakları başına yapışık durmaya alışsın diye – anladın mı?” dedi Pip. “Bütün dövüş köpeklerinin kulakları arkaya yatar. Ama Snooker’ın kulakları biraz fazla yumuşak.”

“Biliyorum,” dedi Kezia. “Hep ters dönüyorlar. Bundan nefret ediyorum.”

Snooker yere yattı, mendili çıkarmak için patisiyle tek bir güçsüz çaba gösterdi, ama başaramayacağını anlayınca acıdan titreyerek çocukların peşlerinden sürüklendi.

IX

Sallana sallana geldi Pat; güneşte kırpışan bir kızılderili baltası vardı elinde.

“Haydi benimle gelin,” dedi çocuklara, “göstereyim size İrlanda krallarının ördek kafası kesmesini.”

Gerilediler – ona inanmadılar, ayrıca Trout’lar daha önce Pat’i görmemişti.

“Haydi gelin,” diye tatlı tatlı gönüllerini aldı, elini Kezia’ya uzatarak.

“Gerçek ördek kafası mı? Otlaktakilerden biri mi?”

“Öyle,” dedi Pat. Kız onun katı, kuru avcuna bıraktı elini, Pat baltayı kemerine soktu, ötekini Rags’e uzattı. Küçük çocukları seviyordu.

“Ortalığa kan saçılacaksa Snooker’ın kafasını tutsam iyi olacak,” dedi Pip, “çünkü kan görmek onu korkunç vahşileştiriyor.” Snooker’ı mendilden tutup sürükleyerek önden koştu.

“Gitmemiz şart mı, sence?” diye fısıldadı Isabel. “Biz öyle bir şey istemedik. Değil mi?”

Meyve bahçesinin dibine, tahta çitte kapı açılmıştı. Öte yanda dik yokuş çayın üstünde asılı köprüye götürüyordu, çayın öteki yakasındaki bayıra ulaştın mı da otlakların kıyısındaydın. İlk otlaktaki küçük eski ahır tavuk kümesine dönüştürülmüştü. Tavuklar otlaktan ötelere, boşluktaki çöp yığını toprağa doğru yayılmıştı, ama ördekler çayın köprü altından akan bölümü yakınlarında kalmışlardı.

Kırmızı yaprakları, sarı çiçekleri, demet demet böğürtlenleriyle çalılıklar çayın üstünde asılıydı. Bazı bölümlerde çay genişti, sığdı, ama başka yerlerde, kıyısında köpüklerle, titreşen baloncuklarla derin küçük havuzcuklara dökülüyordu. İşte bu havuzcukları kocaman beyaz ördekler yuva edinmiş, yüzüyor, yaban otlarla kaplı kıyı boyunca su içiyorlardı.

Göz kamaştırıcı göğüs tüylerini gagalarıyla tarayarak aşağı yukarı yüzüyorlardı, aynı göz kamaştırıcı göğüslerle, sarı gagalarla başka ördekler onların yanında ters yöne yüzüyorlardı.

“İşte küçük İrlanda donanması,” dedi Pat, “bakın şuradaki yeşil boyunlu, kuyruğunda yüce küçük bayrağı olan yaşlı amirale.”

Cebinden bir avuç yem çıkardı, tepesi kırık hasır şapkası gözlerinin üstüne çekilmiş, kümese doğru tembel tembel yürümeye başladı.

“Geh, geh, geh” diye bağırdı.

“Vak. Vak – vak – vak – vak –” diye yanıtladı ördekler, karaya çıkıp kanatlarını çırparak, yokuşta karmakarışık, badi badi uzun kuyruk olup peşine takıldılar. Yemi atacakmış gibi yapıp elinde sallayarak onları kandırdı, çevresinde toplanıp beyaz bir halka oluşturuncaya kadar onları çağırdı.

Uzaklarda tavuklar da bu şamatayı duydu, onlar da otlakta koşuşturarak, kafaları ileri uzatılmış, kanatları açılmış, tavukların o aptal koşuşuyla ayakları içe kıvrık, ciyaklayarak geldi.

Sonra Pat yemleri saçtı, açgözlü ördekler gagalamaya başladı. Hemen durdu, ikisini yakaladı, her birini bir koltuğunun altına sıkıştırdı, uzun adımlarla çocukların yanına geldi. İleri fırlamış kafaları, yuvarlak gözleri çocukları korkuttu – Pip dışında hepsini.

“Haydi gelin, salaklar,” diye bağırdı, “ısıramazlar. Yalnızca soluk almaları için iki tane delik var gagalarında.”

“Ben bir tanesinin işini bitirirken sen ötekini tutar mısın?” diye sordu Pat. Pip, Snooker’ı bıraktı. “Tutmaz mıyım? Tutmaz mıyım? Ver birini. Hiç umurumda değil ne kadar tekmelediği.”

Pat o beyaz yığını kollarına verdiğinde neredeyse zevkten hıçkırıklara boğulacaktı.

Tavuk kümesinin kapısı yakınında eski bir kütük vardı. Pat ördeği bacaklarından yakaladı, kütüğe dümdüz yatırdı, hemen hemen aynı anda iniverdi balta, ördeğin kafası kütükten uçtu. Beyaz tüylerin üstüne, adamın ellerinin üstüne kan fışkırdı.

Kanı görünce çocukların korkuları dağıldı. Çevresine toplanıp bağırmaya başladılar. Isabel bile bağırarak zıplıyordu: “Kan! Kan!” Pip ördeğini tümden unuttu. Düpedüz elinden atıp bağırdı, “Gördüm. Gördüm,” kütüğün çevresinde zıpladı.

Yanakları kâğıt gibi bembeyaz Rags küçük kafaya doğru koştu, dokunmak istiyormuş gibi parmağını uzattı, hemen geri çekildi, sonra yine uzattı. Her yanı titriyordu.

Hatta Lottie bile, korkak küçük Lottie bile gülmeye başladı, parmağıyla ördeği gösterdi, bağırdı: “Bak Kezia, bak.”

“İzleyin şimdi!” diye bağırdı Pat. Bedeni yere koydu ve beden badi badi yürümeye başladı – yalnızca bir zamanlar kafanın olduğu yerde akan uzun bir kan iziyle; çıt çıkarmadan uzaklaşmaya başladı çaya inen bayıra doğru... işte her şeyi taçlandıran mucize buydu.

“Görüyor musunuz, bunu? Görüyor musunuz?” diye haykırdı Pip. Önlüklerini çekiştirerek kızların arasında koştu.

“Küçük bir makine gibi. Küçük komik bir lokomotif gibi,” diye ciyakladı Isabel.

Ama Kezia ansızın Pat’e doğru atıldı, bacaklarına sarıldı kollarıyla, adamın dizlerine, elinden geldiğince sert sert başını vurmaya başladı.

“Kafasını geri tak! Kafasını geri tak!” diye haykırdı.

Kaldırmak için eğilince de kız onu bırakmadı, başını çekmedi. Sımsıkı sarıldı, hıçkırdı: “Kafayı geri koy! Kafayı yerine koy!” Ta sesi gürültülü tuhaf bir boğaz tıkanması gibi çıkıncaya kadar.

“Durdu. Yere devrildi. Öldü,” dedi Pip.

Pat, Kezia’yı çekti, kucağına alıp kaldırdı. Güneş başlığı arkaya sarkmıştı ama adamın yüzüne bakmasına izin vermiyordu. Hayır, yüzünü adamın omzundaki kemiğin içine gömdü, kollarını boynuna doladı.

Çocuklar, başladıkları kadar ansızın kestiler bağrışmayı. Ölü ördeğin çevresine toplandılar. Rags artık kafadan korkmuyordu. Yere çömeldi, okşadı şimdi.

“Kafanın tam olarak öldüğünü sanmıyorum,” dedi. “Sence içecek bir şeyler versem canlı kalır mı?”

Ama Pip çok öfkelendi: “Pöh! Bebek sen de.” Snooker’a ıslık çaldı, yürüyüp gitti.

Isabel yanına gidince Lottie geri kaçtı.

“Ne diye boyuna bana dokunup duruyorsun, Isabel?”

“İşte,” dedi Pat, Kezia’ya. “İşte kocaman küçük kız.”

Kız ellerini kaldırdı, adamın kulaklarına dokundu. Bir şeyler hissetti. Usulca titreyen yüzünü kaldırdı, baktı. Pat küçük yuvarlak altın küpeler takıyordu. Erkeklerin küpe taktığını bilmiyordu. Çok şaşırmıştı.

“Bunları çıkarıp takabiliyor musun?” diye sordu, somurtarak.

X

Yukarıda evde, sıcak derli toplu mutfakta hizmetçi kız Alice akşamüstü çayını hazırlıyordu. Giyinmişti. Koltuk altları kokan siyah kumaş elbise giymiş, kocaman bir sayfa kâğıt gibi duran beyaz önlük takmış, iki firketeyle saçına dantel fiyonk iliştirmişti. O rahat ev terliklerini de siyah deri olanla, küçükparmağının üstündeki nasırı feci halde vuranla değiştirmişti...

Mutfak sıcacıktı. Sinek vızıldadı, çaydanlıktan yelpaze gibi beyaz duman tüttü, su kaynadıkça kapak tıngırdayıp durdu. Sıcacık havada saat tıkladı, yavaşça, mahsustan, yaşlı bir kadının örgü şişlerinin tıkırtısı gibi, bazen de – hiç nedensiz, çünkü hiç esinti yoktu – bir kepenk çarptı, camları tıklattı.

Alice suteresi sandviçi yapıyordu. Masanın üstünde bir topak tereyağı, uzun bir somun ekmek vardı, tereler beyaz örtünün içinde sarılıydı.

Ama tereyağı tabağının kıyısına sıkıştırılmış cildi sökük, sayfaları kıvrık pis, yağlı küçük bir kitap vardı, kız tereyağını sürerken okuyordu:

"Rüyada cenaze arabası çeken hamamböceği görmek kötüdür. Yakınında bulunan birinin, ya babanın, ya kocanın, ya erkek kardeşin, ya oğulun ya da niyet tutulan kişinin ölümü anlamına gelir. Eğer sen izlerken hamamböcekleri geri doğru giderse bunun anlamı merdiven, yapı iskelesi falan gibi yüksek yerden düşerek ya da yanarak ölmektir.

"Örümcek. Rüyada üstünde gezinen örümcek görmek iyidir. Yakın gelecekte büyük para demektir. Aile içinden gelecekse kısa süre yatağa bağlı kalma beklenebilir. Ama altıncı aya dikkat edilmeli, armağan gelen kabuklu deniz ürünleri yenmemeli..."

Kaç binlerce kuş görüyorum.

Ah, hayat. İşte Miss Beryl oradaydı. Alice bıçağı bıraktı, *Rüya Yorumları'n*ı tereyağı tabağının altına kaydırdı. Ama doğru dürüst saklayacak zaman bulamamıştı, çünkü Beryl mutfağa dalmış, doğruca masaya gelmişti, gözüne ilk çarpan şey o yağlı uçlar oldu. Miss Beryl'in anlamlı küçük gülümsemesini, baktığı şeyin ne olduğundan emin değilmişçesine kaşlarını kaldırıp gözlerini kıstığını gördü Alice. Miss Beryl soracak olursa şöyle yanıtlamaya karar verdi: "Sizi ilgilendiren bir şey yok, Miss." Ama Miss Beryl'in ona sormayacağını biliyordu.

Alice gerçekte ılımlı bir yaratıktı, ama kendisine asla sorulmayacağını bildiği sorulara karşı en müthiş sertlikte yanıtları hazırdı. Onları oluşturmak, kafasının içinde evirip çevirmek sanki dile getirmiş gibi rahatlık verirdi. Gerçekten, böylesine kafasının içine üşüştükleri yerlerde onu canlı tutarlardı, öyle ki uykusunda uçlarını kemirirse diye gece yatarken iskemlenin üstüne kibrit kutusu koymaya korkardı.

“Ah, Alice,” dedi Miss Beryl. “Çaya fazladan bir kişi daha geldi, dünden kalan çöreklerden de bir tabak daha ısıt, lütfen. Kahveli kekten başka sandviç de koy. Tabakların altına küçük örtüler sermeyi unutma – olmaz mı? Dün unuttun, biliyorsun, çay öylesine çirkin, sıradan göründü ki. Ve Alice, bir daha akşam üzeri çaydanlığının üstüne o korkunç eski pembe, yeşil kılıfı geçirme. O yalnızca sabah için. Gerçekten, bence onun mutfaktan çıkmaması gerek – çok partal, kokuyor da. Japon işi olanı tak. Anlıyorsun, değil mi?”

Miss Beryl bitirmişti.

“Şakıyor her ağaçta...”

diye şarkı söylüyordu mutfaktan çıkarken, Alice’i böylesine katı kurallarla yönetmekten çok hoşnut.

Ah, Alice çileden çıkmıştı. Bir şeyler yapmasının söylenmesine aldıracak insan değildi, ama Miss Beryl’in tavrında katlanamadığı bir şeyler vardı. Ah, ona katlanamıyordu. İçi buruluyordu, deyim yerindeyse, tir tir titriyordu. Ama

Alice’in Miss Beryl’de gerçekten nefret ettiği şey, kendisini aşağı hissettirmesiydi. Sanki pek de orada değilmiş gibi özel bir sesle konuşurdu Alice’le ve ona asla öfkelenmezdi – asla. Hatta Alice bir şeyi elinden düşürdüğü ya da önemli bir şeyi unuttuğu zaman bile Miss Beryl böyle bir şeyin olacağını bekler gibiydi.

“Ve izninizle, Mrs. Burnell,” dedi hayali Alice, çöreklere tereyağı sürerken, “artık Miss Beryl’den buyruk almak istemiyorum. Yalnızca sıradan, gitar çalmasını bilmeyen bir hizmetçi kız olabilirim, ama...”

Bu son eklentiden öyle hoşnut kaldı ki öfkesi neredeyse geçti.

“Yapılacak tek şey,” dediklerini duydu, yemek odası kapısını açarken, “kolları bütünüyle kesip çıkarmak, yalnızca omuzlarda geniş, siyah kadife şerit bırakmak...”

XI

O gece Alice beyaz ördeği Stanley Burnell'in önüne koyduğunda hiç de bir zamanlar kafası varmış gibi görünmüyordu. Mavi tabağın üstünde güzelce yağlanmış bir vazgeçişle yatıyordu – bacakları sicimle birbirine bağlı, çevresinde dolma içi küçük toplardan çelenkle.

İçlerinden hangisinin, Alice'in mi, yoksa ördeğin mi daha iyi yağlanmış olduğunu söylemek zordu; ikisi de öylesine parlak renkliydi, ikisinde de aynı cilalı, gergin hava vardı. ama Alice alev alevdi, kırmızıydı, ördek maun rengiydi.

Burnell et bıçağının ağzına göz gezdirdi. Et kesmesiyle, birinci sınıf iş çıkarmakla gurur duyardı çok. Kadınların et kestiğini görmekten nefret ederdi; her zaman çok yavaştılar, daha sonra etin neye bezeyeceğine de hiç aldırmazlardı sanki. İşte şimdi yaptı; incecik soğuk et dilimleri, tam uygun kalınlıkta küçük koyun eti demetleri kesmekten, büyük titizlikle tavuğu, ördeği parçalamaktan gerçek gurur duyardı...

"Ev ürünlerimizin ilki mi bu?" diye sordu, öyle olduğunu gayet iyi bilerek.

"Evet, kasap gelmedi. Yalnızca haftada iki kere uğradığını anladık."

Ama özür dilemenin gereği yoktu. Harika bir kanatlıydı. Hiç de et gibi değildi, en güzelinden bir tür pelteydi. "Babam derdi ki," dedi Burnell, "çocukken annesinin ona Alman flütü çalmış olması gereken kuşlardan biri bu mutlaka. Ve o hoş aygıtın tatlı ezgileri çocuk aklını öylesine etkisi altına almış ki... biraz daha alır mısın Beryl? Senle ben yiyeceği gerçekten duyumsayan tek kişileriz bu evde. Gerekirse yargının önüne çıkıp iyi yiyeceği sevdiğimi belirtmeye gönülden hazırım."

Oturma odasında çay sunuluyordu, nedense eve geldiğinden beri Stanley'e karşı çok sevecen olan Beryl kâğıt oynamalarını önerdi. Açık pencerelerden birinin yanındaki küçük masaya oturdular. Mrs. Fairfield ortadan yok oldu, Linda salıncaklı sandalyeye uzandı, elleri başının üstünde, ileri geri sallandı.

"Sen ışığı istemiyorsun, değil mi, Linda?" dedi Beryl. Yumuşak ışığının altında oturacağı biçimde çekti uzun lambayı.

Nasıl da uzaklarda görünüyordu, o ikisi, Linda'nın oturup sallandığı yerden. Yeşil masa, cilalı oyun kâğıtları, Stanley'in kocaman elleri, Beryl'in ufacık elleri, hepsi tek bir gizemli kıpırdanışın parçası gibi duruyordu. Kara giysisinin içinde iriyarı, sağlam Stanley hiç istifini bozmuyor, Beryl parıltılı kafasını sallıyor, somurtuyordu. Boynuna hiç de bildik olmayan kadife kurdele takmıştı. Bu onu değiştirmişti, nasılsa – yüzüne başka biçim vermişti – ama çekiciydi, diye karar verdi Linda. Oda zambak kokuyordu; şöminenin üstünde iki büyük kavanoz kır çiçeği vardı.

"On beş iki – on beş dört – ve bir çift altı, bir seri üç dokuz," dedi Stanley, son derece kararlı, koyunları da sayıyor olabilirdi.

"Bende iki çiftten başka şey yok," dedi Beryl, erkeğin kazanmaktan ne çok hoşlandığını bildiği için hoşnutsuzluğunu abartarak.

Oyunda kullandıkları mandallar, yolda yan yana yürüyen, keskin köşeden dönen, yeniden yokuş aşağı inen iki kişi gibiydi. Birbirlerini izliyorlardı. Öne geçmektense, konuşacak kadar yan yana kalmayı yeğliyorlardı – yan yana kalmak, belki de hepsi buydu.

Ama hayır, her zaman sabırsız olan, öteki yanına gelirken uzağa sıçrayan, dinlemeyen birisi vardı. Belki de beyaz mandal, kırmızıdan korkuyordu ya da belki acımasızdı, kır-mızıya konuşma fırsatı tanımıyordu...

Giysisinin önüne bir demet alaca menekşe takmıştı Beryl, bir kez küçük mandallar yan yana geldiğinde eğildi ve menekşeler onları kapladı.

"Ne yazık," dedi, menekşeleri kaldırırken, "tam da birbirlerinin kollarına atılma fırsatını yakalamışken."

"Elveda, kızım," diye güldü Stanley ve kırmızı mandal öteye zıpladı.

Verandaya açılan camlı kapıları olan oturma odası uzundu, dardı. Yaldızlı gül desenli krem rengi duvar kâğıdı vardı, Mrs. Fairfield'e ait olan eşyalar sadeydi, koyu renkti. Oymalı ön yüzüne kıvrım kıvrım sarı ipek örtü dökülen küçük piyano duvara dayalı duruyordu. Beryl'in yaptığı, yağlıboya, koca bir demet şaşkın görünümlü yabanasması resmi asılıydı üstünde. Her çiçek, siyah çerçeveli şaşkın göze benzeyen ortasıyla küçük bir tencere boyutundaydı. Ama oda daha tamamlanmamıştı. Stanley'in gönlünden iki

büyük Chesterfield koltukla, doğru dürüst iki sandalye geçiyordu. Linda burasını en çok olduğu gibi seviyordu...

İki büyük pervane camdan içeri girdi, lamba ışığının halkası içinde döne döne uçtu.

“Uçup uzaklaş çok geç olmadan. Dışarı uç yine.”

Döne döne uçtular; sessiz kanatları üzerinde içeri sessizliği, ay ışığını taşıyor gibiydiler...

“Bende iki papaz var,” dedi Stanley. “İşe yarar mı?”

“Biraz yarar,” dedi Beryl.

Linda sallanmayı kesti, ayağa kalktı. Stanley başını kaldırıp baktı. “Bir şey mi oldu, sevgilim?”

“Hayır, bir şey yok. Annemi bulacağım.”

Odadan çıktı, merdivenlerin başında durup seslendi, ama annesinin sesi verandadan yanıtladı.

Lottie’yle Kezia’nın arabacının arabasından gördükleri ay şimdi dolunay olmuştu, ev, bahçe, yaşlı kadın, Linda – hepsi göz kamaştıran ışığın içinde yıkanıyordu.

“Aloeye bakıyordum,” dedi Mrs. Fairfield. “Bence bu yıl çiçek açacak. Şu tepesine bak. Şunlar tomurcuk mu, yoksa yalnızca ışığın etkisi mi?”

Merdivenlerde dururlarken, aloenin bulunduğu çimenli yükselti dalga gibi kabardı, aloe küreklerini kaldırmış üstünde yüzen gemiye benzedi. Parlak ay ışığı, kalkmış küreklerin üstünde su gibi asılı kaldı, yeşil dalganın üstünde çiy parıldadı.

“Sen de hissediyor musun onu,” dedi Linda, kadınların geceleri birbirine kullandığı, uykularında ya da içi boş bir mağaradan konuşuyorlarmış gibi yankılanan o özel sesle konuşuyordu annesiyle – “Sen de hissetmiyor musun bize doğru geldiğini?”

Soğuk suyun içinde yakalandığını, kürekleri havada, tomurcuğa durmuş direği olan gemiye sürüklendiğini hayal etti. Şimdi kürekler daha hızla, daha hızla çarparak indi. Bahçedeki ağaçların, otlakların, ötelerdeki karanlık çalılıkların üstünden uzaklara kürek çektiler. “Ah,” diye

haykırdığını duydu kendisinin: “Daha hızlı! Daha hızlı!” o kürek çekenlere doğru.

Uyuyan çocukların yattığı, Stanley’le Beryl’in iskambil oynadığı eve geri dönmeleri gerekliliğinden nasıl da daha gerçekti bu hayal.

“Bence onlar tomurcuklar,” dedi. “Haydi bahçeye inelim, anne. Seviyorum bu aloeyi. Buradaki her şeyden çok seviyorum. Ve eminim, başka bütün her şeyi unuttuktan çok sonra bile onu hatırlayacağım.”

Elini annesinin koluna koydu, merdivenleri indiler, adacığı döndüler, ön kapıya giden ana araba yoluna çıktılar.

Ona aşağıdan bakarken aloe yapraklarını çevreleyen uzun sivri dikenlerini görebiliyordu, onların görünümüyle yüreği katılaştı... Özellikle seviyordu uzun sivri dikenleri... Hiç kimse cesaret edemezdi gemiye yaklaşmaya ya da onu izlemeye.

“Hatta gündüzleri o kadar sevdiğim Ternöv köpeğim bile,” diye düşündü.

Çünkü köpeğini gerçekten çok seviyordu; onu seviyor, beğeniyor, saygı duyuyordu müthiş. Ah, dünyadaki herkesten çok. Onu bütünüyle, bütünüyle tanıyordu. O, gerçeğin, edebin ruhuydu, bütün hayat deneyimine karşılık son derece yalınkattı, kolayca mutlu ediliyor, kolayca incitiliyordu...

Ah, keşke bir de üzerine öyle atlamasa, öyle gürültülü havlamasa, kendisini öylesine merakla, seven gözlerle izlemese. Ona göre fazla güçlüydü; çocukluğundan beri üzerine atlayan şeylerden nefret etmişti hep. Korkutucu olduğu zamanlar vardı – gerçekten korkutucu. Avazı çıktığı kadar bağıramadığı zamanlar: “Beni öldürüyorsun.” Ve o zamanlarda daha kaba, daha nefret dolu şeyler söylemeye özlem duyardı...

“Biliyorsun, ben çok kırılganım. Sen de benim kadar biliyorsun, kalbim hasta, doktor sana her an ölebileceğimi söyledi. Daha şimdiden üç koca yığın çocuk doğurdum...”

Evet, evet, bu doğruydu. Linda hızla çekti elini annesinin kolundan. Bütün sevgisine, saygısına, beğenmesine karşın ondan nefret ediyordu. Öyle zamanlardan sonra nasıl da duyarlıydı hep, nasıl yumuşak başlı, düşünceli. Nasıl da her şeyi yapabilirdi onun için; onu kurtarmaya can atıyordu... Linda güçsüz bir sesle konuşurken duydu kendisini:

“Stanley, bir mum yakar mısın?”

Ve erkeğin yanıtlayan şen sesini duydu: “Elbette yakarım, sevgilim.” Ve sanki onun için aydan aşağı atlayacakmış gibi yataktan atladı.

Şu anda olduğu kadar yalın görünmemişti hiç. İşte oradaydı ona karşı beslediği bütün duygular, her biri öteki kadar gerçek, keskin, belirli. Ve işte öteki de vardı, şu nefret, geriye kalan her şey kadar gerçek. Duygularını sarıp küçük küçük paketler yapabilir, Stanley’in eline verebilirdi. Onu şaşırtmak için şu sonuncuyu eline tutuşturmayı özlemle istedi. Gözlerini görebiliyordu, paketi açarken...

Kavuşturulmuş kollarını kendine sardı, sessizce gülmeye başladı. Nasıl da saçmaydı hayat – gülünçtü, düpedüz gülünç. Ve canlı kalmak için bu sapıkça tutkusu da niyeydi? Çünkü gerçekten sapıkça tutkuydu, diye düşündü, alay ederek, gülerek.

“Böylesine özenle kendimi ne için koruyorum? Çocuk doğurup duracağım, Stanley para kazanıp duracak, çocuklar, bahçeler daha daha büyüyecek, aralarından seçim yapayım diye aloelerden koca filolarla.”

Başı öne eğik, hiçbir şeye bakmadan yürüyordu. Şimdi başını kaldırıp çevresine bakındı. Kırmızı, beyaz kamelya ağacının yanında duruyorlardı. Üzerine ışık serpilmiş etli karanlık yapraklar, kırmızı beyaz kuşlar gibi aralarına tünemiş yuvarlak çiçekler güzeldi. Linda bir mine kopardı, ezdi, ellerini annesine uzattı.

“Çok güzel,” dedi yaşlı kadın. “Üşüdün mü, çocuğum? Titriyor musun? Evet, ellerin soğuk. Eve dönsek iyi olacak.”

“Neler düşünüyordun?” dedi Linda. “Anlat bana.”

“Gerçekten pek bir şey düşünmüyordum. Meyve bahçesini geçerken meyve ağaçlarının nasıl olduğunu, bu sonbaharda fazla reçel yapıp yapamayacağımızı merak ettim. Sebze bahçesinde çok güzel sağlıklı kuşüzümü çalıları var. Bugün gözüme çarptılar. Kiler raflarımızın ağzına kadar kendi reçellerimizle dolduğunu görmek hoşuma giderdi...”

XII

“Çok sevgili Nan,

Daha önce yazmadığım için hayırsız domuzcuk olduğumu düşünme. Tek saniyem bile yoktu, şekerim, şimdi bile öyle yorgunum ki kalemi zor tutuyorum.

Neyse, korkunç eylem gerçekleştirildi. Gerçekten kentin baş döndürücü çarkını arkamızda bıraktık, eniştem bu evi, kendi sözcüklerini kullanırsak ‘iğneden ipliğe’ satın aldığı için nasıl yeniden oraya dönebileceğimizi düşünemiyorum bile.

Ne olursa olsun, elbette, korkunç bir rahatlık bu çünkü onların yanında yaşamaya başladığımdan beri kırlarda bir yer edinmekle korkutuyordu beni – ve söylemeliyim ki ev ve bahçe çok hoş – kentteki o iğrenç fare deliğinden milyon kat daha iyi.

Ama gömüldüm, şekerim. Gömülmek doğru sözcük değil.

Komşularımız var, ama onlar yalnızca çiftçiler – bütün gün sağıyor gibi görünen iri, kaba saba oğlanlar, taşınırken bize çörek getiren, seve seve yardımcı olacaklarını söyleyen, tavşan dişli iki korkunç kadın. Ama bir mil uzakta oturan kız kardeşim burada tek bir tanrının kulunu tanımıyor, bu yüzden bizim de asla tanımayacağımıza eminim. Kentten hiç kimsenin asla bizi görmeye gelmeyeceği kesin, çünkü otobüs olmasına karşın herhangi düzgün insanın onunla altı mil gitmektense ölmeyi yeğleyeceği, yanları kara deri kaplı korkunç eski takırdayan bir şey o.

Hayat böyle işte. Zavallı küçük B. için acıklı bir son bu. Bir iki yıl içinde dünyanın en korkunç rüküşüne dönüşeceğim, üzerimde yağmurluk, çin ipeğinden beyaz tülle bağlanmış gemici şapkasıyla geleceğim seni görmeye. Çok hoş.

Stanley şimdi yerleştiğimize göre – çünkü hayatımın en korkunç haftasından sonra gerçekten yerleştik – cumartesi öğleden sonraları tenis oynamak için kulüpten birkaç adam getireceğini söylüyor. Aslında, büyük bir iyilik olarak ikisini getireceği sözü vermişti bugün için. Ama şekerim,

Stanley'in kulüpteki adamlarını bir görsen... epey şişko, yeleksiz, korkunç kılıksız görünümlü – biraz kıvrık ayakkabı burunlarıyla – beyaz pabuçla tenis alanında yürürken öyle göze batıyor ki. Ve dakika başı pantolonlarını çekiyorlar – bilmiyorsun, sanki – raketleriyle hayali şeylere pata küte girişiyorlar.

Geçen yaz kulüpte oynardım onlarla, aşağı yukarı üç kere oraya gittikten sonra hepsinin bana Miss Beryl dediğini söylediğim zaman eminim onların ne türden olduklarını anlayacaksın. Usanç verici bir dünya bu. Elbette annem düpedüz seviyor burasını ama galiba ben de annemin yaşında olsam güneşte oturup bir kaba fasulye ayıklamaktan mutlu olurdum. Oysa değilim – değilim – değilim.

Bütün bu olanlar için Linda'nın ne düşündüğü konusunda, her zamanki gibi, en küçük bir fikrim yok. Gizemli hep olduğu gibi...

Şekerim, şu benim beyaz saten elbisemi biliyorsun. Kollarını tamamen kesip çıkardım, omuzlarına siyah kadife şeritler, sevgili kardeşimin şapkasından çıkardığım iki büyük kırmızı gelincik koydum. Büyük başarı oldu, ama ne zaman giyebileceğim belli değil."

Odasında küçük bir masaya oturmuş yazıyordu Beryl bu mektubu. Bir açıdan elbette tam anlamıyla doğruydu, ama başka açıdan baştan sona deli zırvasıydı, tek sözcüğüne bile inanmıyordu. Hayır, bunlar doğru değildi. Bütün bunları hissediyordu, ama gerçekten bu biçimde hissetmiyordu.

Bu mektubu yazan öteki benliğiydi. Gerçek benliğinin yalnızca canını sıkmakla kalmıyor, aynı zamanda onu iğrendiriyordu da.

"Hoppa ve aptalca," dedi gerçek benliği. Yine de yollayacağını, her zaman Nan Pym'e bu tür zırvalıklar yazacağını biliyordu. Gerçekten, genellikle yazdığı türden mektupların çok yumuşak bir örneğiydi.

Beryl dirseklerini masaya dayadı, bir kez daha baştan okudu. Mektubun sesi sayfadan yükseliyor gibi geldi. Henüz hafifti, telefonda duyulan, tiz, ansızın patlayan, tınısında acılık olan sese benziyordu. Ah bugün tiksiniyordu ondan.

"Sen her zaman o kadar canlısın ki," dedi Nan Pym. "O yüzden erkekler böyle çevrende pervane oluyor." Sonra da dolgun kalçaları, koyu rengiyle

mazbut bir kız olan kendisine erkekler pek aldırmadığı için ekledi, biraz kederle – “Senin nasıl becerebildiğini anlamıyorum. Ama bu doğanda var, galiba.”

Amma palavra. Amma saçmalık. Hiç de yoktu doğasında. Tanrı aşkına, Nan Pym’e gerçek benliğini gösterecek olsa, Nannie şaşkınlıktan pencereden atlardı... Şekerim, şu benim beyaz saten elbisemi biliyorsun... Mektupluğu küt diye kapadı Beryl.

Ayağa fırladı, yarı bilinçsizce, yarı bilinçle aynaya doğru sürüklendi.

İşte orada duruyordu beyazlar içindeki incecik kız – beyaz şayak etek, beyaz ipek gömlek, incecik beline sımsıkı dolanmış deri kemer. Alnı geniş, çenesi sivri – ama çok sivri değil – yüzü kalp biçimindeydi. Gözleri, gözleri belki de en güzel yeriydi; öylesine tuhaf, alışılmadık renkleri vardı ki – yeşilimsi mavi, demişti birisi.

Dudakları dolguncaydı. Çok mu kalın? Hayır, değil gerçekte. Alt dudağı biraz çıkıktı; birisinin fena halde büyüleyici olduğunu söylediği bir emme biçimi vardı onu.

Burnu en az hoşuna giden yeriydi. Gerçekten çirkin olduğu için değil. Ama Linda’nınkinin yarısı kadar bile güzel değildi. Linda’nın sahiden mükemmel küçük bir burnu vardı. Onunki azıcık yayvandı – çok da kötü değil. Ve büyük olasılıkla yalnızca kendi burnu olduğu için yayvanlığını abartıyordu, kendisine karşı çok eleştireldi. Başparmağıyla işaretparmağı arasında çimdikledi, biraz suratını buruşturdu.

Çok çok hoş saçlar. Ve ne de gürdü. Yeni dökülmüş yaprakların rengindeydi, sarı parıltılarla kızıl kahverengi. Upuzun ördüğünde, uzun bir yılan gibi belkemiğinin üstünde duyardı. Başını arkaya çeken ağırlığını duymayı, çıplak kollarını kaplayan dağınıklığını duymayı severdi. “Evet, şekerim, hiç kuşkusuz sen gerçekten güzel küçük bir şeysin.”

Bu sözcükler üzerine göğsü kabardı; gözlerini yarı kapayarak uzun bir hoşnutluk soluğu aldı.

Ama bakarken bile dudaklarında, gözlerinde gülümseme söndü. Ah, tanrım, işte yine orada durmuş, o aynı eski oyunu oynuyordu. Sahte – sahte

her zamanki gibi. Nan Pym'e yazarken olduğu kadar sahte. Kendi benliğiyle baş başa, yalnız olduğu zaman, şimdi bile sahte.

Aynadaki yaratığın onunla ne ilgisi vardı, ne diye gözlerini dikmiş bakıyordu? Yatağının kıyısında yere attı kendini, yüzünü kollarına gömdü.

"Ah," diye haykırdı, "çok acı çekiyorum – çok korkunç acı çekiyorum. Aptal, kinci, kibirli olduğumu biliyorum; hep numara yapıyorum. Bir an bile kendi benliğime bürünemiyorum." Ve açıkça, açıkça gördü sahte benliğini merdivenlerden koşarak inip çıkarken, konukları varsa o özel titrek sesle kahkahalar atıp gülerken, erkekler akşam yemeğine gelmişse saçındaki ışığı görsünler diye lambanın altında dururken, gitar çalması istendiğinde surat asıp küçük kız numarası yaparken. Neden? Stanley'e bile kullanıyordu bu numaraları. Daha dün gece adam gazete okurken sahte benliği onun yanında durmuş, mahsustan omzuna yaslanmıştı. Kendi kahverengi elinin yanında onunkinin nasıl da beyaz olduğunu görsün diye bir şey gösterir gibi yapıp elini onunkinin üstüne koymamış mıydı.

Nasıl da aşağılık!! Aşağılık! Öfkeden yüreği donmuştu. "Şahane beceriyorsun," dedi sahte benliğine. Ama aslında yalnızca çok acı çekmesiydi bunların nedeni – çok acı çekmesi. Eğer mutlu olsaydı, kendi hayatını yaşıyor olsaydı, sahte benliği var olmayacaktı. Gerçek Beryl'i gördü – bir gölge... bir gölge. Sönük, özden yoksun parlıyordu. Parıltıdan başka ne vardı ona ilişkin? Ve ne küçücük anlar için gerçekten kendisi oluyordu. Neredeyse tek tek anımsıyordu Beryl hepsini. O anlarda şu duyguya kapılmıştı: "Hayat çok zengin, gizemli, iyi, ben de zenginim, gizemliyim, iyiyim." Bir daha hiç sonsuza kadar o Beryl olacak mıyım? Olacak mıyım? Nasıl olabilirim? Ve sahte benliğimin olmadığı bir zaman da var mıydı?.. Ama tam bu noktaya kadar ulaşmışken geçitte koşan küçük adımların sesini duydu; kapı kolu gıcırdadı. Kezia içeri girdi.

"Beryl Teyze, lütfen annem aşağı inmeni rica ediyor. Babam yanında bir adamla eve döndü, akşam yemeği hazır."

İç karartıcı! O aptal biçimde diz çökerek nasıl da buruşturmuştu eteğini.

"Tamam, Kezia." Tuvalet masasına gitti, burnuna pudra sürdü.

Kezia da peşinden geldi, küçük krem kavanozunu açıp kokladı. Kolunun altında çok pis pamuklu bezden kedi vardı.

Beryl Teyze odadan koşarak çıkınca kediyi tuvalet masasına oturttu, krem kavanozunun tepesini kulağına soktu.

“Şimdi bir bak kendine,” dedi sert sert.

Bez kedi bu görünüm karşısında öyle etkilendi ki arkaüstü yuvarlandı, küt küt yere çarptı. Krem kavanozunun kapağı havada uçtu, muşamba döşemede bozuk para gibi fır fır döndü – ve kırılmadı.

Oysa Kezia için havada uçtuğu anda kırılmıştı, her yanı alev alev yerden kaldırdı, tuvalet masasına geri koydu.

Sonra parmak uçlarında uzaklaştı, çabucak, uçarı...

Je Ne Parle Pas Français

Bu küçük kafeyi neden bu kadar sevdiğimi bilmiyorum. Pis ve kederli, kederli. Onu yüzlercesinden ayıracak bir özelliği olduğundan da değil – yok; ya da insanın köşesinden izleyebileceği, tanıyabileceği, yolu yordamı az çok (azın üzerinde güçlü bir vurguyla) kavrayacağı aynı tuhaf kişiler her gün buraya da gelmiyormuş gibi.

Ama sakın şu parantezleri, insan ruhunun gizemi karşısında benim alçakgönüllülüğümün itirafları olarak yorumlamayın. Hiç değiller; insan ruhuna inanmam. Hiç inanmadım. İnsanların elbise sandığına benzediğine inanırım – içine belli şeyler tıkılmış, yola çıkartılmış, ortalığa savrulup atılmış, fırlatılmış, saçılmış, yitirilmiş, bulunmuş, ansızın yarısı boşaltılmış, ya da şimdiye kadar olmadığınca tepeleme doldurulup şişirilmiş, taa en sonunda En Son Görevli onları kollarından tuttuğu gibi En Son Trene savuruncaya ve onlar takır takır uzaklaşıncaya kadar...

Ama o sandıkların çok büyüleyici olamayacaklarından değil. Ah, fazlasıyla olabilirler! Kendimi onların önünde ayakta dururken görüyorum, bilmiyor musunuz, tıpkı gümrük görevlisi gibi.

“Gümrüğe bildirecek bir şeyiniz var mı? Şarap, alkollü içki, tütün, parfüm, ipek?”

Tebeşirle o dalgalı çizgiyi çizmemden hemen önceki o beni kandırıp kandıramayacakları konusundaki kısa duraksama anı ve çizdikten sonraki acaba kandırdılar mı diye kısaca duraksadıkları öteki an belki de hayattaki en coşku verici iki andır. Evet, öyledir, benim için.

Ama bu uzun, epeyce zorlama, pek de müthiş özgün olmayan arasöze başlamadan önce basitçe anlatmak istediğim şey, burada incelenecek hiç sandık olmadığıydı, çünkü bu kafenin müşterileri, hanımlar, beyler, oturmuyorlar. Hayır, onlar tezgâhta ayakta duruyorlar, tepeden tırnağa beyaz una, kirece, ya da öyle bir şeylere bulanmış olarak buraya nehir kıyısından gelen bir avuç işçiden, yanlarında kulakları gümüş küpeli, kollarında pazar çantaları olan ince, esmer kızlar getiren birkaç askerden oluşuyorlar.

Madam da zayıf, esmer, yanakları beyaz, elleri beyaz. Belli ışıklarda, siyah şalının içinden olağanüstü bir etkiyle parıldarken çok saydam görünüyor. İçki vermediği zamanlarda, tabureye oturuyor, yüzü her zaman pencereye dönük. Siyah çizgiyle çevrilmiş gözleri gelip geçen insanların arasında araştırıyor, onları izliyor, ama birisini arıyormuş gibi değil. Belki de on beş yıl önce arıyordu; ama şimdi bu tavır alışkanlık olmuş. Ondaki bitkinlik ve umutsuzluk havasına bakarak son on yıldır vazgeçmiş olduğunu söyleyebilirsiniz, en azından...

Sonra bir de garson var. Yoo dokunaklı değil – kesinlikle gülünç değil. Garsondan geldiği için sizi öylesine şaşırtan o tam anlamıyla önemsiz şeylerden birine asla değinmiyor (sanki zavallı çaresiz adam, kahve cezvesiyle şarap şişesinin çiftleşmesinden doğmuş melezmiş, içinde başka şeyin tek damlası bulunması beklenmezmiş gibi). Gri renkli, düztaban, solup kurumuş, attığınız iki bozuk parayı sıyırıp alırken sinirinize dokunan uzun, tırtık tırtık tırnaklı bir adam. Yağlı bezi masaya sürmediği ya da ölü bir iki sineğe fiske atmadığı zamanlarda o upuzun önlüğüyle bir eli iskemlenin arkasında, öteki kolunda pis bir peçetenin üç köşeli ucu, rezil bir cinayetle ilgili olarak resminin çekilmesini bekler durumda ayakta durur.

“Cansız Bedenin Bulunduğu Kafe’nin İçi.” Onu yüzlerce kere görmüşsünüzdür.

Her yerin gerçekten canlılığa kavuştuğu günün bir saati olduğuna inanır mısınız? Tam olarak demek istediğim bu değil. Daha çok şöyle bir şey. Epey rastlantısal olarak tam da beklendiğiniz anda sahneye çıkmış olduğunuzu fark ettiğiniz bir an vardır. Her şey sizin için düzenlenmiş – sizi bekliyor. Ah, durumun efendisi! Önemli bir solukla içiniz doluyor. Aynı zamanda gülümsüyorsunuz, gizlice, sinsice, çünkü Hayat size bu girişleri bağışlamaya karşı koyuyor gibi, aslında onları elinizden kapmakla, olanaksız kılmakla, sizi kanatlandırıp uçurmakla uğraşıyor gibi, taa çok geç oluncaya kadar, aslında... Yalnızca bir kez yaşlı büyücüyü yenilgiye uğrattınız.

Buraya ilk geldiğimde o anlardan birinin tadını çıkardım. Belki de o yüzden geri gelip duruyorum. Zafer sahneme yeniden konuk oluyorum, ya da bir kereliğine o yaşlı cadının gırtlağına sarıldığım, ona canımın istediğini yaptığım suç sahneme.

Sorgu: Niçin Hayat’a karşı böyle acı doluyum? Ve niçin Amerikan sinemasındaki, yaşlı pençeleri bastonun üstünde kanca gibi kıvrılmış, pis bir şala bürünmüş, ayaklarını sürüyerek yürüyen paçavracı gibi görüyorum onu?

Yanıt: Güçsüz akıl üzerinde etkili olan Amerikan sinemasının doğrudan sonucu.

Neyse, “kısa kış öğleden sonrası sonuna yaklaşıyordu,” dedikleri gibi ve ben amaçsızca sürükleniyordum, eve gidiyordum ya da eve gitmiyordum, kendimi burada, köşedeki bu yere yürür bulduğum zaman.

İngiliz paltomu, gri keçe şapkamı arkamdaki aynı kancaya astım, en az yirmi fotoğrafçının şipşak resmini çekmelerine yetecek zamanı garsona verdikten sonra kahvemi ısmarladım.

O, üstünde oynaşan yeşil ışıkla bildik, morumsu zımbırtıdan bir bardak doldurdu bana, ayaklarını sürüyerek gitti, ben ellerimi bardağa bastırarak oturdum çünkü dışarıda acı bir soğuk vardı.

Ansızın kendimden bağımsız olarak gülümsediğimi fark ettim. Yavaşça başımı kaldırdım, karşımdaki aynada kendimi gördüm. Evet, işte orada oturuyordum, masaya eğilerek, o derin sinsi gülümsememle gülümseyerek, önümde bulanık buhar yumağıyla kahve bardağı, yanında, içinde iki parça şeker olan beyaz tabağın halkası.

Gözlerimi fal taşı gibi açtım. Sonsuzluk boyunca oradaydım, deyim yerindeyse, ve şimdi sonunda hayata geliyordum...

Kafenin içi çok sessizdi. Alacakaranlığın içinden insan ancak kar yağmaya başladığını görebiliyordu dışarıda. Atların, arabaların, insanların, tüysü havanın içinde hareket eden, yumuşak, beyaz biçimlerini görebiliyordu ancak. Garson gözden yitti, bir kucak dolusu samanla yeniden ortaya çıktı. Kapıdan tezgâha kadar ve sobanın çevresinde yere yaydı, alçakgönüllü, neredeyse tapınır gibi davranışlarla. İnsan hiç şaşırmazdı, kapı açılıp da Bakire Meryem içeri girse, eşeğe binmiş, uysal elleri şişko göbeğinin üstünde kavuşturulmuş...

Burası çok hoş, sizce de öyle değil mi, şu Bakire'yle ilgili bölüm? Kalemin ucundan öyle usulca dökülüyor; onda öylesine "ölme dökülüşü" var. O sıra bunu düşündüm, bir kenara not etmeye karar verdim. İnsan hiç bilemez bunun gibi küçük beylik lafın, ne zaman bir paragrafı kapatma işine yarayacağını. Böylece, elden geldiğince az hareket etmeye özen göstererek çünkü "büyü" hâlâ bozulmamıştı (bunu biliyorsunuz?) bloknotu almak için yan masaya uzandım.

Elbette, bloknotun içinde ne kâğıt vardı ne zarf. Yalnızca bir parça pembe kurutma kâğıdı, dayanılmaz ölçüde yumuşak, gevşek, neredeyse nemli, küçük ölü kedi yavrusunun dili gibi, ki böyle bir şeye hiç dokunmamıştım.

Oturdum – ama hep altta, bu beklenti durumu içinde, parmağımda küçük ölü yavru kedinin dilini çevirerek, kafamda yumuşak tümceyi çevirerek, bu arada gözlerim bloknotun kartonuna saçılmış kızların adlarını, pis fıkraları, şişelerin, tabaklarında oturmayan fincanların çizimlerini içine çekerken.

Hep aynı şey, biliyorsunuz. Kızların adları hep aynı, fincanlar asla tabaklarında oturmuyor; bütün kalpler yapışıp kalmış, kurdelelerle bağlı.

Ama sonra, ansızın, sayfanın dibinde yeşil mürekkeple yazılmış, o salak, bayat, küçük tümce: *Je ne parle pas Français*.

İşte! Gelmişti – o an – o *öykü*! Ve öylesine hazırlıklı olmama karşın beni yakaladı, üstüme çullandı; düpedüz yenilgiye uğradım. Ve fiziksel duyum çok tuhaftı, çok özeldi. Sanki tepeden tırnağa her yanım, başımla kollarım dışında, masanın altında olan her yanım düpedüz çözüldü, eridi, sıvıya dönüştü. Yalnızca başım kaldı, bir de masaya dayanan iki kol sopası. Ama, ah! O anın acısı! Nasıl tanımlayabilirim onu? Hiçbir şey düşünmedim. Kendi kendime haykırmadım bile. Yalnızca bir an ben yoktum. Ben Acıydım, Acı, Acı.

Sonra geçti, hemen ardından düşünüyordum: "Aman tanrım! Böylesine güçlü duygulara kapılma yeteneğim var mı? Oysa tümden bilinçsizdim! Karşısına çıkacak tek tümcem yoktu! Yenik düşmüştüm! Ayaklarım yerden kesilmişti! Hatta denemedim bile, en belirsiz yolla bile, yere basmayı!"

Derken pof pof soludum, son poflamada şunlar uçuşup çıktı: "Her şey bir yana, demek ki ben birinci sınıfım. Hiçbir ikinci sınıf akıl yaşayamazdı böylesine duygu yoğunluğunu böylesine... katıksızca."

Garson, kızıl sobaya ateş tutuşturacak bir şey dokundurmuş, yaygın şapkanın altındaki gaz lambasını yakmıştı. Pencereden dışarı bakmak boşuna, Madam; şimdi artık karanlık oldu. Beyaz elleriniz siyah şalınızın üstünde havada duruyor. Tünemek için yuvaya dönmüş iki kuşa benziyorlar. Tedirginler, tedirginler... Sonunda sokuşturuyorsunuz onları ılık koltuk altlarınıza.

Şimdi garson eline uzun bir sopa almış, perdeleri birbirine çarparak kapamıştı. "Hepsi uçtu gitti," çocukların dediği gibi.

Ve ayrıca, işleri oluruna bırakmayan insanlara hiç sabır gösteremem, peşine takılan, haykıran. Bir şey gittiği zaman gitmiştir. Bitmiştir, tamamdır. Bırak gitsin, öyleyse! Boş ver, eğer rahatlık istiyorsan, yitirdiğin şeyi bir daha asla aynen geri kazanamayacağın düşüncesiyle rahatlat kendini. Her zaman yeni bir şeydir. Seni terk ettiği anda değişir o. Niye ama, peşinden koştuğun bir şapka için bile doğrudur bu; ve üstünkörü bir şey demek istemiyorum – derin anlamından söz ediyorum... asla pişman olmamayı,

asla arkaya bakmamayı hayatımın kuralı yaptım. Pişmanlık korkunç bir enerji kaybı ve yazar olmaya niyetlenen hiç kimse onun içine batmayı göze alamaz. Ona biçim veremezsin; onun üzerine bir şey kuramazsın; yalnızca içine dalıp debelenmeye yarar. Arkana bakmak, elbette, eşit ölçüde ölümcüldür Sanat için. Kendini yoksullaştırmaktır. Sanat asla yoksulluğa katlanamaz, katlanmayacaktır.

Je ne parle Français. Je ne parle Français. Şu son sayfayı yazdığım süre boyunca öteki benliğim dışarıda, oradaki karanlıkta bir şeylerin peşinden kovalayıp duruyordu. O yüce anımı çözümlemeye başlar başlamaz koptu benden, sonunda, sonunda bildik ayak seslerini duyduğunu sanan kayıp köpek gibi kafası karışmış fırlayıp gitti.

“Fare! Fare! Neredesin? Yakında mısın? Şu yüksek pencereden sarkan, kepenklere uzanmak için kollarını uzatan sen misin? Tüy gibi karın içinden bana doğru kımıldayan yumuşak topak mısın sen? Lokantanın yaylı kapılarını iten şu küçük kız mısın sen? Arabada öne eğilen senin karanlık gölgen mi? Neredesin? Neredesin? Ne yana dönmeliyim? Ne yana koşmalıyım? Burada duraksayarak ayakta durduğum her an sen yine uzaklaşıyorsun. Fare! Fare!”

Şimdi zavallı köpek, kuyruğu bacaklarının arasında, yorgun argın kafeye döndü yine.

“O, şeydi... yanlış... alarm. Görünürde... hiçbir yerde... yok.”

“Yere yat, öyleyse! Yere yat! Yere yat!”

Benim adım Raoul Doquette. Yirmi altı yaşındayım, Parisliyim, gerçek Parisli. Aileme gelince – aslında hiç önemi yok. Benim ailem yok. Olsun da istemiyorum. Hiç düşünmem çocukluğumu. Unuttum gitti.

Gerçekten, hepsinin önüne çıkan yalnızca tek bir anım var. Bu epey ilginç çünkü benimle ilgili olarak edebiyat açısından baktığımızda bana çok belirleyici gibi geliyor. Olay şu.

On yaşlarındayken bizim evin çamaşırcısı çok iriyarı, çok kara, kıvır kıvır saçlarına kareli mendil bağlamış Afrikalı bir kadındı. Evimize geldiğinde hep benimle özellikle ilgilenir, çamaşırları sepetten çıkardıktan sonra beni kaldırıp sepete sokar, ben kulplara sımsıkı yapışıp, neşeden, korkudan avaz

avaz bağırıken sallardı. Yaşıma göre ufak tefektim, solgundum, çok sevimli küçük yarı açık ağzım vardı – bundan eminim.

Bir gün kapıda durur, onun gitmesini izlerken arkasını döndü, çok tuhaf, gizli kapaklı biçimde kafasını sallayıp, gülümseyerek beni çağırdı. Peşinden gitmemek aklımın ucundan bile geçmedi. Geçidin sonundaki küçük ek yapıya götürdü beni, kollarının arasına kıstırdı, öpmeye başladı. Ah, o öpüşler! Özellikle de neredeyse beni sağır eden o kulaklarımın içinden öpüşler.

Beni yere bırakınca üzeri şeker kaplı küçük yuvarlak kızarmış kek çıkardı cebinden, geçit boyunca sarhoş gibi sendeleyerek kendi kapımıza döndüm.

Bu gösteri haftada bir yinelendiği için onu böyle canlılıkla anımsamamda şaşırtıcı bir şey yok. Ayrıca, daha o ilk öğleden sonradan başlayarak çocukluğum, güzellikle söylersek, "öpülüp götürüldü." Bütün ölçülerin ötesinde tembel, okşanmaya düşkün, arsız oldum. Ve öylesine hız kazandım, öylesine bilendim ki sanki herkesi anlıyor, herkese her istediğimi yapabiliyordum.

Galiba az çok fiziksel coşku durumu içindeydim, bana çekici gelen de buydu. Çünkü bütün Parisliler yarıdan fazla – ah, neyse, bu kadar yeter. Benim çocukluğum da yeter. Bir gül sağanağı ve *passons outre* yerine göm onu çamaşır sepetinin dibine.

Başlangıç tarihim olarak, göze çarpıcı olabilen ya da olamayan sokaktaki pek de yıkık dökük görünmeyen yüksek yapının beşinci katındaki küçük bekâr evine kiracı olduğum anı belirliyorum. Çok yararlı ki... İşte orada ortaya, ışığın içine çıktım, sırtımda bir çalışma odası, bir yatak odası ve bir mutfakla iki boynuzumu edindim. Ve gerçek eşyalar yerleştirildi odalara. Yatak odasında uzun aynası olan bir giysi dolabı, sarı, kabarık yorgan örtülü büyük yatak, mermer üstlü komodin, üzerine ufacık elmalar serpiştirilmiş tuvalet takımı. Çalışma odamda – çekmeceli İngiliz yazı masası, deri minderli yazı iskemlesi, kitaplar, koltuk, üzerinde kâğıt bıçağı ve lamba olan yan masa, duvarlarda çıplak resimler. İçine eski kâğıtları atmak dışında mutfağı kullanmadım.

Ah, eşyaları taşıyan adamlar gittikten, iğrenç yaşlı kapıcımdan kurtulmayı başardıktan sonra o ilk akşam görebiliyorum kendimi – parmak uçlarımda dolaşıyorum, düzeltiyorum, ellerim ceplerimde camın önünde duruyorum, o ışıltılı hayale diyorum ki: “Ben kendi evi olan bir delikanlıyım. İki gazeteye yazılar yazıyorum. Ciddi edebiyata adım atıyorum. Bir uğraş başlatıyorum. Çıkartacağım kitap düpedüz eleştirmenleri şaşkınlıktan donduracak. Daha önce hiç dokunulmamış şeyler üzerine yazacağım. Sular altına batmış dünyayı yazan bir yazar olarak ün salacağım. Ama benden öncekilerin yapmış oldukları gibi değil. Ah, hayır! Bir tür yumuşak mizahla, sanki hepsi çok yalınkatmış, çok doğalmış gibi içten gelerek, çok safça, toyca yazacağım. Tarzımı tam yetkinlikle görüyorum. Benim yapacağım gibi hiç kimse yapmadı daha önce çünkü ötekilerin hiçbirisi benim deneyimlerimi yaşamadı. Ben zenginim – ben zenginim.”

Yine de, şimdi olduğundan daha çok param yoktu. İnsanın parasız nasıl da yaşayabileceği olağanüstü şey... Yığınla güzel giysim, ipek iç çamaşırlarım, gece için iki takım elbisem, dört çift yumuşak yüzlü rugan çizmem, eldivenler, pudra kutuları, manikür takımı, parfümler, çok iyi sabunlar gibi her tür ıvır zıvırım var ve hiçbirine tek kuruş ödemedim. Hemen nakit para gereksinimi içinde bulursam kendimi – işte, her zaman bir Afrikalı çamaşırcı, bir dış ek yapı var, ben arkadan gelecek küçük kızarmış kekin üstündeki bol bol şeker konusunda çok açıksözlüyüm, *bon enfant*’ım...

Ve burada bir şeyi kayda geçirmek istiyorum. Kasım kasım kurumlanan kibirden değil, ama daha çok hafif merak duygusundan. Şimdiye kadar kadına ilk yaklaşan hiç ben olmadım. Yalnızca tek bir sınıf kadını tanıdığım pek söylenemez – hiç söylenemez. Ama küçük fahişelerde, kapatmalarda, geçkin dullarda, tezgâhtar kızlarda, saygıdeğer adamların karılarında, en seçkin akşam yemeklerindeki, eğlencelerindeki (ben oradaydım) en gelişmiş çağdaş edebiyatçı hanımlarda, hiç değişmez olarak yalnızca aynı hazır oluşla değil ama aynı zamanda olumlu davetle karşılaştım. Bu, en başta şaşırttı beni. Masada karşıya bakar, düşünürdüm, “Şu kahverengi sakallı beyefendiyle *le Kipling* tartışan çok seçkin genç hanım gerçekten

benim ayağıma mı basıyor?” ve ben de onunkine basıncaya kadar, asla emin olamıyordum gerçekten.

Tuhaf, değil mi? Benim hiç de genç kızların rüyalarındaki erkeğe benzer yanım yok... Ufak tefeğim, zayıfım, zeytin rengi tenim, uzun kirpikli kara gözlerim, kısa kesilmiş ipek gibi kara saçlarım, gülümsediğim zaman ortaya çıkan küçük kare dişlerim var. Ellerim yumuşak, küçük. Bir keresinde ekmekçideki kadın bana şöyle dedi: “Sizde güzel küçük hamur işleri yapacak eller var.” İtiraf ederim ki, giysilerim olmadan epey çekiciyim. Neredeyse kız gibi etine dolgunum, düzgün omuzlarım var, sol dirseğimin üstüne ince altın bileklik takıyorum.

Ama, durun! Kendi bedenim falan filan üzerine bütün bunları yazmam tuhaf değil mi? Şu kötü hayatımın sonucu, benim sualtı hayatımın. Bir avuç fotoğrafla kendini tanıtmak zorunda kalan, kafedeki küçük kadına benziyorum. “İşte ben, iç gömleğimle, yumurta kabuğundan dışarı çıkıyorum... İşte ben salıncakta tepetakla, arkamda karnabahar gibi fırfırla...” Bilirsiniz böyle şeyleri.

Yazdıklarımın düpedüz yapay, arsızca, ucuz olduğunu düşünüyorsanız, yanılıyorsunuz. Kulağa öyle geldiğini kabul ediyorum, ama hepsi bu değil. Eğer öyle olsaydı, bloknota yeşil mürekkeple yazılmış o bayat küçük tümceyi okuduğumdaki deneyimi nasıl yaşayabilirdim? Bu, benim içimde daha fazlasının bulunduğunu, gerçekten önemli olduğumu kanıtlıyor, değil mi? O acı anından bir nebze daha az herhangi bir şeyin oyununu oynayabilirdim. Ama hayır! O gerçekti.

“Garson, bir viski.”

Viskiden nefret ederim. Onu ağzıma her aldığımda midem ayağa kalkıyor ve burada bulundurdukları içkinin özellikle iğrenç olduğu kesin. Bir İngiliz adam üzerine yazacağım için istedim onu. Biz Fransızlar hâlâ birkaç açıdan dayanılmaz ölçüde eski modayız, günü geçmişiz. Garsondan aynı zamanda tüvit golf pantolon, pipo, birkaç uzun diş, bir çift kızıl favori istemedim, neyse ki.

“Teşekkürler, *mon vieux*. Herhalde bir çift kızıl favoriniz yoktur?”

“Hayır, Mösyö,” diye üzüntüyle yanıtlıyor. “Amerikan içkisi satmıyoruz.”*

Ve yağlı bezi masanın bir köşesine sürdükten sonra o yapay ışıkla birkaç düzine daha resim çektirmek için geri gidiyor.

Pöff! Şu kokuya bak! İnsanın boğazı büzüştüğünde o bulantı duygusu.

“Sarhoş olmak için çok kötü içki,” diyor Dick Harmon, parmaklarının arasında bardağını çevirerek, o usuldan, hülyalı gülümsemesiyle gülümserken. Bu içkiyle ağır ağır, hülyalar içinde sarhoş oluyor, belli bir anda, akşam yemeği yiyebileceği bir yer bulmak için dolaşıp duran adam üzerine çok alçaktan çok alçaktan şarkı söylemeye başlıyor.

Ah! Nasıl severdim o şarkıyı, onun söyleyişini nasıl severdim, usul usul, karanlık, yumuşak sesle:

“Adamın biri vardı
Dolaşıp durdu
Kentte yemekti derdi...”

Ağırbaşlılığının, sönükleşen ölçülerinin içinde sanki bütün o yüksek gri yapıları, o sisleri, o sonsuz sokakları, İngiltere anlamına gelen polislerin o keskin gölgelerini barındırıyordu.

Ve sonra – şarkının konusu! Onun “evi” olmadığı için bütün evlerin kapıları yüzüne kapandığından sokaklarda dolaşıp duran o çelimsiz, açlıktan ölen yaratık. Nasıl olağanüstü İngiliz bu... Anımsıyorum, sonunda onun kendisine bir yer bulmasıyla, küçük bir balık köftesi ısmarlamasıyla bitiyordu, ama ekmek de isteyince garson hor görüyle bağırıyordu: “Tek balık köftesinin yanında ekmek vermiyoruz.”

Başka ne istersiniz? Nasıl derin anlamlar yüklü şu şarkılar! Halkın bütün duygusal durumu var içlerinde; ve nasıl Fransız zıddı – nasıl Fransız zıddı!

“Bir kere daha Deeck, bir daha!” Ellerimi çırparak, dil dökerek yalvarırdım. Bayıla bayıla sonsuza kadar söylerdi zaten.

İşte yine. Dick’le bile. İlk yaklaşımları yapan oydu.

Yeni bir edebiyat dergisi yayımcısının düzenlediği gece eğlencesinde tanıdım onu. Çok seçkin, çok şık bir olaydı. Yaşlı adamlardan bir ikisi

oradaydı, hanımlar son derece *comme il faut*’tu. Tepeden tırnağa gece elbiseleri içinde kübist sedirlere oturdular, kendilerine yüksük kadehlerde kiraz likörü sunmamıza, onların şiirleri üzerine konuşmamıza izin verdiler. Çünkü, anımsadığım kadarıyla, hepsi şairelerdi.

Dick’in gözünüze çarpmaması mümkün değildi. Oradaki tek İngiliz’di, hepimizin yaptığı gibi incelikle odada dönüp duracağına elleri cebinde, o hülyalı yarım gülümseme dudaklarında, onunla konuşan herkese alçak sesiyle, mükemmel Fransızcasıyla yanıt verip duvara yaslanarak tek bir yerde durdu kaldı.

“Kim o?”

“İngiliz. Londralı. Yazar. Çağdaş Fransız edebiyatı üzerine özel çalışma yapıyor.”

Benim için bu kadarı yeterliydi. Küçük kitabım *Sahte Paralar* daha yeni basılmıştı. Çağdaş İngiliz edebiyatı üzerine özel çalışma yapan genç, ciddi bir yazardım. O, yem peşinde sudan çıkıp usulca silkinerek konuşmaya başlamadan önce benim gerçekten oltamı atacak zamanım olmamıştı, ama o şöyle dedi: “Gelip beni otelimde görür müsünüz? Beş sıraları gelin, dışarı yemeğe gitmeden önce konuşabiliriz böylece.”

“Büyüleyici!”

Öylesine derinden derinden gururum okşanmıştı ki onu hemen orada bırakıp kübist sedirlerin önünde kendimi toparlamak zorunda kalmıştım. Amma ganimet! Bir İngiliz, ölçülü, ciddi, Fransız edebiyatı üzerine özel çalışma yapıyor...

Aynı gece özenli içten bir sunu yazısıyla *Sahte Para*’dan bir kitap ona postalandı, bir iki gün sonra birlikte akşam yemeği yiyip geceyi konuşarak geçirdik.

Konuşarak – ama yalnızca edebiyat konusunda değil. Çağdaş romandaki eğilim, yeni biçim gereksinmesi ya da bizim delikanlıların neden onu ucu ucuna kaçırıyor göründükleri gibi noktalara bağlı kalmamız gerekmediğini görerek rahatladım. Ara sıra, sanki rastlantı sonucuymuş gibi, yalnızca onun nasıl alacağını görmek için, oyunla hiç ilgisi yokmuş görünen bir iskambil kâğıdı sürdüm ortaya. O hülyalı görünümü ve gülümsemesi değişmeden

aldı onu ellerine her seferinde. Belki de şöyle mırıldandı: “Bu çok tuhaf.” Ama hiç de tuhaf bulmuş gibi görünmüyordu.

Sonunda bu sakin kabulleniş başımı döndürdü. Beni büyüledi. Benim olan bütün oyun kâğıtlarını tek tek ona atmama, arkama yaslanıp onların hepsini elinde düzene sokuşunu izleyip bitirinceye kadar bunu sürdürmeme yol açtı.

“Çok tuhaf ve ilginç...”

O sıra ikimiz de hafiften sarhoş olduk, çok usuldan, çok alçak sesle akşam yemeğini arayarak kenti dolaşan adamın şarkısını söylemeye başladı o.

Oysa yaptıklarımı düşününce benim soluğum kesiliyordu. Birisine hayatımın iki yüzünü de göstermiştim. Elimden geldiğince içtenlikle, gerçeğe bağlı kalarak ona her şeyi anlatmıştım. Gerçekten iğrenç olan, edebi günün ışığını büyük olasılıkla asla göremeyecek olan suyun dibine batmış hayatıma ilişkin şeyleri açıklamak için çok büyük özen gösterdim. Bütünüyle kendimi olduğumdan çok daha kötü gösterdim – daha çok övünen, daha alaycı, daha hesapçı.

Ve işte orada oturuyordu içimi döktüğüm adam, kendi kendine şarkı söyleyerek, gülümseyerek... Beni öylesine etkiledi ki gözlerime gerçek yaşlar doldu. Uzun ipeksi kirpiklerimin üzerinde pırıldadıklarını gördüm – öylesine çekici.

Ondan sonra her yere Dick’i yanımda götürdüm, o benim evime geldi, kâğıt bıçağıyla oynayarak uyuşuk uyuşuk koltukta oturdu. Onun uyuşukluğunun, hülyalı halinin niçin bana onun denizlerde bulunduğu izlenimi verdiğini bilemiyorum. Onun bütün ağırdan alan yavaş davranışlarında sanki geminin hareketi göz önünde tutuluyordu. Bu izlenim öylesine güçlüydü ki sık sık birlikte olduğumuzda, o ayağa kalktığında, yanındaki kadın onun ayağa kalkmasını, kendisini bırakmasını beklemediği anda tam tersine o ayağa kalkıp küçük kadını bırakınca şöyle açıklardım: “Elinde değil, Bebek. Gemisine dönmesi gerekiyor.” Ve ben buna kadından çok daha fazla inanırdım.

Birlikte olduğumuz süre boyunca Dick hiçbir kadınla çıkmadı. Bazen onun tümden masum olduğundan kuşkuya düştüm. Neden sormadım ona? Çünkü asla kendisi üzerine bir şey sormadım. Ama bir gece geç saatlerde

cep defterini çıkardı, içinden bir resim düştü. Aldım yerden, ona vermeden önce göz attım. Kadın resmiydi. Pek genç değil. Esmer, güzel, vahşi görünümlü, ama her çizgisi bitkin bir gururla öylesine dolu ki Dick elini öyle çabucak uzatmasa bile daha fazla bakamayacaktım.

“Yok ol gözümün önünden, seni parfümlü küçük tilki-teriye kırması Fransız adam,” dedi kadın.

(En kötü anlarımda burnum bana tilki-teriye köpeklerininkini anımsatır.)

“Bu annem,” dedi Dick cep defterini kaldırırken.

Ama söz konusu Dick olmasaydı içimden haç çıkarmak gelirdi, sırf eğlence olsun diye.

İşte şöyle ayrıldık. Bir gece otelinin önünde durmuş, kapıcının dış kapı kilidini açmasını beklerken o gökyüzüne bakarak dedi ki: “Umarım yarın hava iyi olur. Sabahleyin İngiltere’ye doğru yola çıkıyorum.”

“Ciddi olamazsın.”

“Çok ciddiyim. Geri dönmem gerekiyor. Buradan düzene sokamayacağım işlerim var.”

“Ama – ama bütün hazırlıklarını tamamladın mı?”

“Hazırlık mı?” Neredeyse sırıtıyordu. “Yapılacak hiçbir hazırlık yok.”

“Ama – *enfin*, Dick, İngiltere yolun karşısı değil.”

“Çok daha uzak değil,” dedi o. “Yalnızca birkaç saat, biliyorsun.” Kapı gıcırdayarak açıldı.

“Ah, keşke gecenin başlangıcında bilseydim!”

İncinmiştim. Adam saatini çıkardığı, kadının hiç ilgisini çekmeyen, ama daha zorlayıcı olan bir randevuyu anımsadığı zaman kadının kapılması gereken duyguları yaşadım. “Niçin bana söylemedin?”

Elini uzattı, sanki bütün otel onun gemisiymiş, çıpa çekilmiş gibi merdivende usulca iki yana yalpalayarak durdu.

“Unuttum. Gerçekten unuttum, ama yazacaksın, değil mi? İyi geceler, eski dost. Günün birinde geri geleceğim yine.”

Sonra kıyıda tek başıma durdum, daha çok küçük tilki-teriye gibi, her zamankinden çok...

“Oysa her şey bir yana, bana ıslık çalan, gelmemi isteyen sendin! Kuyruğumu sallarken, senin çevrende sıçrarken nasıl bir görünüm sergiledim, o usuldan, hülyalı haliyle gemi yelken açıp uzaklaşırken böylece kalakalmak için... Belasını versin İngilizlerin! Hayır, bu olanların hepsi çok küstahça. Sen beni ne sanıyorsun? Paris’in gece zevkleri için parası ödenen küçük rehber mi?.. Hayır, Bayım. Ben çok ciddi, çağdaş İngiliz edebiyatıyla son derece ilgili genç bir yazarım. Ve aşağılandım – aşağılandım.”

İki gün sonra ondan, Fransızca yazılmış, bir lokma fazla Fransız, ama beni çok özlediğini, arkadaşlığımıza, ilişki içinde olmamıza güven beslediğini anlatan uzun, güzel mektubu geldi.

Onu, giysi dolabı (parası ödenmemiş) aynası önünde durarak okudum. Sabahın erken saatleriydi. Beyaz kuşlar işlenmiş mavi kimono vardı üzerimde, saçlarım hâlâ ıslaktı; alnıma dökülmüştü, ıslak, pırıltılı.

“Madam Butterfly’ın Portresi,” dedim ben, “*ce cher Pinkerton*’un geri gelişini duyduğunda.”

Kitaplara göre müthiş rahatlamış, sevinçli hissetmem gerekiyordu kendimi. “...Pencereye gidip perdeleri açtı, dışarı, daha yeni tomurcuğa durmuş, yeşil Paris ağaçlarına baktı... Dick! Dick! Benim İngiliz dostum!”

Bunları hissetmedim. Düpedüz biraz midem bulandı. İlk uçuşum için uçağa bindirilmiş olduğumdan, hemen şimdi yeniden havalanmak istemiyordum.

Geçti bu, aylar sonra, kışın, Dick süresiz kalmak için Paris’e döneceğini yazdı. Onun için oda tutar mıydım? Yanında kadın arkadaş getiriyordu.

Elbette tutardım. Hoop diye uçtu tilki-teriye. Çok da işe yaradı; çünkü yemeklerimi yediğim otele boğazıma kadar borçlanmıştım ve süresizce oda isteyen iki İngiliz bir sürü para demekti.

İki odadan daha büyük olanda durduğum, Madam, “Harika,” dediği sıra kadın arkadaşın neye benzediğini merak ettim galiba, ama yalnızca belli belirsiz. Ya çok gösterişsiz, süssüz, önden arkadan dümdüz biri olacaktı ya da uzun boylu, sarışın, uçuk yeşiller giymiş, adı – Daisy olan, biraz tatlımsı lavanta suyu kokulu biri olacaktı.

Görüyorsunuz işte, o zamana kadar, benim geriye bakmama kuralım gereği neredeyse unutmuştum Dick'i. Hatta mırıldanmaya kalkıştığımda onun zavallı bahtsız küçük adamı üzerine şarkısının ezgisini biraz şaşırdım.

Sonuç olarak az kalsın istasyona da gitmiyordum. Hazırlanmıştım, gerçekten, bu özel durum için özenle de giyinmiştim. Çünkü Dick'le yeni bir çizgi tutturmaya niyetliydim bu kez. Artık iç dökmeler, kirpiklerde yaşlar olamayacaktı. Hayır, teşekkürler!

"Sen Paris'ten ayrıldığından beri," dedim, şöminenin üstündeki aynada (onun da parası ödenmemiş) siyah ipek boyunbağımı takarken, "çok başarılı oldum, biliyor musun. İki kitabım daha hazırlanıyor, sonra da bir dizi öykü yazdım *Yanlış Kapılar*, o da tam basılmak üzere, bana bir sürü para kazandıracak. Sonra bir de küçük şiir kitabım var," diye bağırdım, elbise fırçasını kavrar, yeni çivit mavisi paltomun kadife yakasını fırçalarken, "küçük kitabım – *Terk Edilmiş Şemsiyeler* –" güldüm, fırçayı salladım, "çok büyük yankı uyandırdı!"

Sonunda yumuşak gri eldivenlerini takarken kendini tepeden tırnağa gözden geçiren böyle adama inanmamak mümkün değildi. Oyunun parçası gibi görünüyordu; oyunun parçasıydı.

Aklıma bir şey getirdi bu. Defterimi çıkardım, hâlâ tepeden tırnağa kendimi görerek birkaç not karaladım... İnsan nasıl parçasıymış gibi görünür de parçası olmaz? Ya da parçası olur da öyle görünmez? Görünmek – olmak, değil midir? Her neyse, öyle olmadığını kim söyleyebilir?..

O sırada bu bana olağanüstü derin anlamlar taşıyor ve oldukça yeni göründü. Ama defteri kaldırırken, gülümseyerek, bir şeyin fısıldadığını itiraf ediyorum: "Seni – edebiyatçı? Yarış alanında bahse girmiş gibisin!" ama dinlemedim. Kapıcıya gittiğimi belli etmemek için hafifçe, hızla evin kapısını çekip kapatarak dışarı çıktım, aynı nedenle tavşan gibi hızla koşarak indim merdivenleri.

Ama ah! O yaşlı örümcek. Bana göre çok hızlıydı. Ağının son küçük merdivenini de koşmama izin verdi, sonra üzerime saldırdı. "Bir dakika. Bir dakika, Mösyö;" diye fısıldadı, iğrenç bir sırdaşlıkla. "İçeri girin. İçeri girin." Elindeki çorba damlayan kepçeyle çağırdı. Kapıya gittim, ama bu

yeterli değildi. İçeri sürüklendim, kadın konuşmaya başlamadan kapı kapandı.

Paranız yoksa kapıcınızla başa çıkmanın iki yolu vardır. Birisi – üste çıkıp zorbalaşmak, onu düşman edinmek, esip gürlemek, tartışmaya yanaşmamak; öteki – onun yanında yer almak, çenesinin üstünde bağlı siyah paçavranın iki düğümüne kadar ona yağ çekmek, ona içini açıyormuş gibi yapmak, gaz parası toplayan adamı savuşturması ya da ev sahibini atlatması için ona güvenmek.

Ben ikinciyi denedim. Ama ikisi de eşit ölçüde tiksinç ve başarısız.

Her neyse, hangisini deniyorsanız daha kötüsü, imkânsızı o.

Bu sefer ev sahibiydi... beni dışarı atmakla tehdit eden ev sahibinin taklidi kapıcı... vahşi boğayı evcilleştiren kapıcının taklidi kapıcı... kapıcının yüzünde soluk alan azgın ev sahibinin taklidi yine. Ben kapıcıydım. Yoo, çok mide bulandırıcıydı. Bütün bu süre boyunca gaz ocağının üstündeki kara kap buhar saçarak fokurduyordu, buradaki bütün kiracıların yüreklerini, karaciğerlerini kaynatarak.

"Ah!" diye bağırdım, şöminenin üstündeki saate gözlerimi dikip sonra da işlemediğini anladığımda bu düşüncenin onunla hiç ilgisi yokmuş gibi alnıma vurarak. "Madam, dokuz buçukta gazetemin yöneticisiyle çok önemli bir randevum var. Belki de yarın size verebileceğim..."

Dışarı, dışarı. Sonra metroya, zaten dolu bir bölüme sıkış. Ne kadar çok insanın arasına sıkışırsan o kadar iyi. Tek tek her kişi benimle kapıcı arasında bir tane daha fazla yastıktı. Ben ışık saçıyordum.

"Ah! Özür dilerim, Mösyö!" dedi uzun boylu çekici yaratık, kocaman memeleri, üstlerinden sarkan koca demet menekşe vardı. Tren sallandıkça demeti tam gözlerimin içine sokuyordu. "Ah! Özür dilerim, Mösyö!"

Ama ben başımı kaldırıp ona baktım, hınzır hınzır gülümsedim.

"Balkondaki çiçeklerden daha çok sevdiğim hiçbir şey yoktur, Madam."

Tam bunlar ağzımdan döküldüğü anda benim büyücünün yaslandığı, kürk paltolu dev gibi adam ilişti gözüme. Adam, kadının omzu üstünden kafasını uzattı, burnunun ucuna kadar bembeyaz kesildi; gerçekten burnu bir tür kesilmiş süt gibi fırlamıştı dışarı.

“Karıma söylediğin şey neydi senin?”

Saint Lazare Garı kurtardı beni. Ama *Sahte Paralar*’ın, *Yanlış Kapılar*’ın, *Terk Edilmiş Şemsiye*’lerin ve hazırlık içinde olan daha iki kitabın yazarı olarak bile o zafer kazanmış havamı sürdürmemin kolay olmadığını kabul edersiniz.

Sonunda, kafamın içinde sayısız tren buhar saçtıktan, sayısız Dick Harmon bana doğru yuvarlanarak geldikten sonra gerçek tren geldi. Biz küçük düğüm olmuş engelin önünde bekleyenler yaklaştık, boyunlarımızı öne uzattık, çığlıklara boğulduk, sanki biz bir tür çok başlı canavardık, arkamızdaki Paris de bu uykulu masumları yakalamak için kurduğumuz koskoca tuzaktan başka şey değildi.

Tuzağın içine yürüdüler, yakalandılar, yenilip yutulmak için öldürüldüler. Benim avım neredeydi?

“Aman tanrım!” Gülümsemem ve kalkmış elim birlikte düştü. Bir korkunç an için onu Dick’in paltosunun, şapkasının içinde bana doğru yürüyen resimdeki kadın, Dick’in annesi sandım. Gülümseme çabasıyla – ve ne büyük çaba harcadığını görebiliyordunuz – tıpkı aynı biçimde dudakları büküldü, yorgun argın, vahşi, gururlu bana doğru geldi.

Ne olmuştu? Ne onu böyle değiştirebilirdi? Buna değinmeli miydim?

Onu bekledim, yanıtlayacak mı diye görmek için bir iki tilki-teriye kuyruk sallamasını göze alacak kadar bilinçliydim; “İyi akşamlar, Dick! Nasılsın, eski dost? İyisin ya?”

“İyi. İyi.” Neredeyse soluk soluğaydı. “Odaları tuttun mu?”

Yirmi kere, tanrım! Hepsini gördüm. Karanlık suların üstünde ışık kırıldı, benim denizcim boğulmamıştı. Keyiften perende atacaktım neredeyse.

Sinirdendi, elbette. Tedirginlikten. O ünlü İngiliz ciddiyetinden. Nasıl da eğlenecektim! Onu kucaklayabilirdim.

“Evet, odaları tuttum,” diye bağırdım neredeyse. “Ama Madam nerede?”

“Bavullara bakıyor,” diye soluk soluğa konuştu. “İşte geliyor, şimdi.”

Sanki yaşlı hamal dadısıymış da o çirkin bebek arabasından daha yeni onu indirip yerine bavulları doldurarak iteliyomuş gibi yanında yürüyen bu bebek değil.

“Ve o Madam, değil,” dedi Dick ansızın ağır ağır konuşarak.

O anda kız onu gördü, küçük el kürkünü sallayarak selamladı. Dadısının yanından ayrıldı, koştu, çok çabucak İngilizce bir şey söyledi; ama Dick Fransızca yanıtladı: “Ah, çok iyi. Ben ayarlarım.”

Oysa hamala dönmeden önce elini belli belirsiz sallayarak beni gösterdi, bir şeyler mırıldandı. Tanıştırıldık. İngiliz kadınların yaptıkları gibi o tuhaf oğlan çocuğu tavrıyla elini uzattı, çenesini kaldırmış, önümde dimdik durarak, akıl almaz coşkusunu denetlemek için hayatının çabasını gösterip – o da – elimi burkarak sıktı (eminim benimki olduğunu bilmiyordu), dedi ki, *Je ne parle pas Français.*

“Ama eminim konuşuyorsunuzdur,” diye yanıtladım, öylesine yumuşakça, öyle güven vererek ki sanki onun ilk küçük süt dişini çekmek üzere olan dişçiydim.

“Elbette konuşuyor,” diye Dick ansızın bize döndü. “Haydi, araba, taksi, falan bir şeyler bulamaz mıyız? Bütün gece bu lanet istasyonda durmak istemiyoruz. Değil mi?”

Bu çok büyük kabalıktı, üstesinden gelmem biraz zaman aldı; bunun farkına varmış olmalı ki eskisi gibi kolunu omzuma attı, konuştu: “Ah bağışla beni, eski dostum. Ama öylesine iğrenç korkunç bir yolculuk yaptık ki. Buraya gelmemiz yıllar sürdü. Öyle değil mi?” Bunu ona söyledi. Ama kadın yanıtlamadı. Başını eğdi gri el kürkünü okşamaya başladı; yanımızda yol boyu gri kürkünü okşayarak yürüdü.

“Yanıldım mı?” diye düşündüm. Onların açısından bu yalnızca çılgınca bir sabırsızlık durumu mu? Gerek duydukları şey yalnızca yatak mı? Yolculuk boyunca bir sürü sıkıntı mı çektiler? Aynı yolculuk battaniyesinin altında belki de sımsıkı birbirlerine sokulmuş, sıcacık?” vesaire vesaire, sürücü kayışla bavulları bağlarken. İş bitti –.

“Bana bak, Dick. Ben eve metroyla gidiyorum. İşte otelinin adresi. Her şey ayarlandı. En kısa zamanda beni görmeye gel.”

Canım çıksın, bayılacak sandım. Dudaklarına kadar bembeyaz kesildi.

“Ama sen bizimle dönüyorsun,” diye bağırdı. “Her şeyin kararlaştırıldığını sanıyordum. Elbette dönüyorsun. Bizi bırakmayacaksın.”

Hayır, vazgeçtim. Benim için çok zordu, çok fazla İngilizdi.

“Elbette, elbette. Sevinirim. Yalnızca düşündüm, belki de...”

“Gelmelisin!” dedi Dick küçük tilki-teriyeye. Yine kadına doğru gösterişli, beceriksiz bir dönüş yaptı.

“Bin, Fare.”

Ve Fare kare deliğe girdi, Fare II’yi okşayarak oturdu, tek sözcük etmedi.

Yaşamın fırlatıp atmaya karar verdiği üç küçük zar gibi sarsılarak, tıngırdayarak uzaklaştık.

Karşılarındaki kapak sırada oturmakta direttim, çünkü sokak lambalarının beyaz çemberleri içinden geçtiğimiz sırada ara ara bir ışık çakımı göz atarak hiçbir şeyi kaçırmayacaktım.

Köşesinde uzağa çekilmiş oturan, paltosunun yakası kalkık, elleri cebinde, geniş, koyu renk şapkası, sanki bir parçasıymış gibi onu gölgelerken – altına saklandığı bir tür kanat gibi – Dick’i ele verdi ışıklar. Dimdik oturan, küçük sevimli yüzü gerçek yüzden çok resme benzeyen – her çizgi, yüzen karanlığa karşı öylesine anlam yüklüydü, öylesine insanın içine işliyordu – kadını gösterdi.

Çünkü Fare güzeldi. Olağanüstü bir güzelliği vardı ama öyle kırılgandı, inceydi ki ona her bakışımda sanki ilk kez bakıyormuş gibi oluyordum. İncecik, saf bir fincandan çay içerken ansızın dibinde yarı kelebek, yarı kadın, ellerini gömlek yenlerine sokmuş eğilerek sizi selamlayan ufacık bir yaratık görürseniz kapılacağınız türden şaşkınlığa sürükleyerek çıkıyordu karşınıza.

Anımsayabildiğim kadarıyla koyu renk saçları, mavi ya da kara gözleri vardı. Uzun kirpikleri, üstlerinde göze çarpan iki küçük tüy en önemlisiydi.

İnsanın yurtdışındaki eski moda İngiliz kadınlarının üstünde gördüğü türden uzun siyah pelerin giyiyordu. Kollarının dışarı çıktığı yerde gri kürkü vardı – boynunda da kürk vardı, başına sıkı sıkı oturmuş şapkası da kürklüydü.

“Fare düşüncesini gerçekleştiriyor,” diye karar verdim.

Ah, ama nasıl da büyüleyiciydi – nasıl da büyüleyici! Ben buluşmak için koşarken, içine batarken, derinliklerimden dışarı kendimi savururken

sonunda onlar gibi denetimi ele almak için kendimi zorlayıncaya kadar onların coşkuları bana daha daha yaklaştı.

Oysa yapmak istediğim şey en olağandışı biçimde davranmaktı – tıpkı soytarı gibi. Gösterişli, abartılı tavırlarla şarkı söylemeye başlamak, pencereden dışarısını gösterip bağırmak: "Şimdi hanımlar, beyler, *notre Paris'*in ünlü olduğu görünümlerden birinin önünden geçiyoruz," giden taksiden dışarı atlamak, tepesine tırmanmak, öteki kapıdan içeri dalmak; pencerenin dışına asılmak ve kırık teleskobun ters ucundan bakarak oteli aramak, zaten teleskop da acayip kulak paralayan bir borazanken.

Bütün bunları yaparken izledim kendimi, anlıyorsunuz ya, hatta eldivenli ellerimi usulca birleştirerek özel biçimde alkışladım bile, bu arada Fare'ye dedim ki: "Bu sizin Paris'e ilk gelişiniz mi?"

"Evet, daha önce hiç gelmemiştim."

"Ah, öyleyse demek ki görecek çok şeyiniz var."

Ve zınk diye durduğumuzda tam da ilgi çekici nesnelere, müzelere hafifçe dokunmak üzereydim.

Biliyor musunuz – bu çok saçma – ama onlar için kapıyı itip açtığım, girişteki ofise doğru peşlerinden merdivenleri çıktığım sıra nasıl olduysa bu otel benimmiş gibi geldi bana.

Ofis penceresinin içinde bir vazo çiçek vardı, yöneticiler onları karşılarken bir iki tomurcuğu yeniden yerleştirip geri çekilerek yarattığı etkiye bakmaya kadar vardırdım işi. Sonra da kadın bana dönüp elime anahtarları tutuşturunca (*garçon* sandıkları sürüklüyordu) ve şöyle deyince: "Mösyö Duquette size odalarınızı gösterecek" – Dick'in koluna anahtarla vurup, sır verir gibi konuşmak geldi içimden: "Buraya bak, eski dost. Arkadaşım olduğun için sana azıcık indirim yapmayı çok isterim..."

Yukarı çıktık da çıktık. Döne döne. Arada bir iki çizmenin önünden geçerek (niye acaba insan kapının önünde bir çift güzel çizme görmez hiç?) Yükseğe, yükseğe.

"Odalar epey tepede, korkarım," diye mırıldandım salakça. "Ama onları seçtim çünkü..."

Onları neden seçtiğime hiç aldırmıyorlardı açıkça, ben de devam etmedim. Her şeyi kabullendiler. Hiçbir şeyin farklı olmasını beklemiyorlardı. Başlarına geleceğin yalnızca bir parçasıydı bu – ben öyle çözümledim.

“Vardık sonunda.” Işıkları yakarak, açıklayarak geçidin bir ucundan ötekine koştum.

“Bunu senin için düşündüm, Dick. Öteki daha büyük, içinde küçük bir giyinme bölümü var.”

Benim “sahiplenen” gözüme temiz havlular, örtüler, kırmızı ketenle işli yatak çarşafları ilişti. Onların, oldukça çekici, eğimli, meleklerle dolu, tam da daha önce Paris’te bulunmamış birinin bulmayı bekleyeceği türden odalar olduğunu düşündüm.

Dick şapkasını yatağa fırlattı.

“Şu adama sandıkları taşıması için yardım etmem gerekmez mi?” diye sordu – hiç kimseye.

“Evet, etmelisin,” diye yanıtladı Fare, “korkunç ağırlar.”

İlk gülümseme pırıltısıyla bana döndü: “Kitaplar, biliyorsunuz.” Ah, dışarı fırlamadan önce ona öyle tuhaf bir göz attı ki Dick. Ve yardım etmekle kalmadı, sandıkları *garçon*un sırtından söküp almış olmalıydı çünkü elinde bir tane taşıyarak sendeleye sendeleye geri geldi, yere attı, sonra ötekini içeri soktu.

“O seninki, Dick,” dedi kadın.

“Neyse, şimdilik burada durmasında senin için sakınca yok, değil mi?” diye sordu, soluğu kesilmiş, sık sık soluyarak (sandık müthiş ağır olmalıydı). Bir avuç para çıkardı. “Herhalde şu adama vermem gerek.”

Ayakta duran *garçon* da öyle düşünüyor gibiydi.

“Başka şey ister misiniz, Mösyö?”

“Hayır! Hayır!” dedi Dick, sabırsızlıkla.

Ama bunun üzerine Fare öne yürüdü. Mahsustan, Dick’e bakmadan, o tuhaf kırık İngiliz vurgusuyla konuştu: “Evet, ben çay istiyorum. Üç kişilik çay.”

Bu davranışıyla solgun, terli *garçon*a gücünün sonuna geldiğini anlatıyormuş gibi elleri içinde kenetlenmiş kürkünü havaya kaldırdı, “Çay. Hemen!” diye kendisini kurtarmasını haykırdı.

Bu bana öylesine şaşırtıcı biçimde resme uygun ve insanın büyük bir bunalımla yüz yüze gelmiş İngiliz kadından burularak çıkartılmasını beklediği haykırış, davranış (hayal edemesem bile) gibi göründü ki neredeyse elimi kaldırıp karşı çıkmak geldi içimden.

“Hayır! Hayır! Yeter. Yeter. Burada keselim. Çay sözcüğünde. Çünkü gerçekten, gerçekten en açgözlü okurunuzu bile öyle boğazına kadar doyurdunuz ki bir sözcük daha yutmak zorunda kalırsa patlayacak.”

Bu Dick’i bile kendine getirdi. Uzun zaman bilinçsiz kalmış biri gibi usulca Fare’ye döndü, yorgun, bezgin gözleriyle usulca ona baktı, kendi hülyalı sesinin yankısıyla mırıldandı: “Evet. Bu iyi fikir.” Sonra ekledi: “Yorulmuş olmalısın, Fare. Otur.”

Kollarında dantel parçalar olan koltuğa oturdu; Dick yatağa yaslandı, ben de kendimi dik sırtlı iskemleye yerleştirdim, bacak bacak üstüne attım, pantolonumun dizlerinden hayali tozları silkeledim. (Aldırışsız Parisli.)

Küçücük bir duraksama oldu. Sonra Dick dedi ki: “Paltonu çıkartmayacak mısın, Fare?”

“Hayır, teşekkürler. Şimdilik dursun.”

Bana soracaklar mıydı? Yoksa elimi kaldırsam da bebeksi sesle seslensem mi: “Şimdi bana sorma sırası.”

Hayır, seslenmesem daha iyi. Bana sormadılar.

Duraksama sessizliğe dönüştü. Gerçek sessizliğe.

“...Gel buraya, benim Parisli tilki-teriye köpeğim! Eğlendir bu kederli İngilizleri! Onların köpeklere düşkün bir ulus olduklarına hiç kuşku yok.”

Ama, her şey bir yana – ne diye yapayım bunu? Onların diyecekleri gibi bu benim “işim” değildi. Yine de Fare’ye doğru küçük, neşeli bir atak yaptım.

“Gün ışığında buraya ayak basmamış olmanız çok yazık. Şu iki camdan çok güzel bir görünüm var. Biliyorsunuz otel köşede, her pencere çok uzun, dümdüz caddeye bakıyor.”

“Evet,” dedi kadın.

“Kulağa çok güzelmiş gibi gelmiyor da,” diye güldüm. “Ama büyük canlılık var – bisiklete binmiş bir sürü saçma küçük oğlan çocuğu, pencerelerden sarkan insanlar – ah, neyse, kendiniz görürsünüz sabaha... Çok eğlenceli. Çok canlı.”

“Ah, evet,” dedi kadın.

Tam o anda fincanlar top mermisiymiş, kendisi de sinemada ağırlık kaldıran halterciymiş gibi tek elinin üstünde, yüksekte taşıdığı çay tepsisiyle solgun, terli *garçon* içeri girmese...

Yuvarlak masanın üstüne indirmeyi becerdi tepsiyi.

“Masayı buraya getirin,” dedi Fare. Konuşmaya değer bulduğu tek kişi sanki garsondu. Ellerini kürkünden çıkardı, eldivenlerini çıkardı, modası geçmiş pelerinini arkaya savurdu.

“Süt, şeker alır mısınız?”

“Süt istemem, teşekkürler, şeker de istemem.”

Tam küçük beyefendi gibi çayımı almaya gittim. Bir fincan daha doldurdu.

“Bu da Dick’in.”

Ve sadık tilki-teriye ona götürdü, ayaklarının dibine bıraktı.

“Ah, teşekkürler,” dedi Dick.

Sonra da iskemleme döndüm ben, kadın da kendininkine gömüldü.

Ama Dick ayaklanmıştı yine. Bir an çılgın gibi fincana baktı, çevresine göz attı, fincanı komodinin üstüne bıraktı, şapkasını kaptı, dörtnala kekemelemeye başladı: “Ah, yeri gelmişken, benim için mektup postaya verir misin? Bu akşamki postaya yetişmesini istiyorum da. Yetişmeli. Çok acil...” Kadının gözlerini üzerinde hissedince hızla savurdu: “Anneme.” Bana döndü: “Çok uzun sürmez. Yazacağım her şey hazır. Ama bu akşam postaya verilmeli. Senin için sakıncası yok, değil mi? Çok... çok zaman almayacak.”

“Elbette postalarım. Seve seve.”

“Önce çayını içmeyecek misin?” dedi Fare, yumuşakça.

...Çay mı? Çay mı? Evet, elbette. Çay... Komodinin üstünde bir fincan çay... Bu yıldırım gibi koşan rüyasının içinde en parlak, en çekici gülümsemesi çaktı küçük ev sahibi kadın için.

"Hayır, teşekkürler. Şimdi istemiyorum."

Ve hâlâ beni sıkıntıya sokmayacağını umarak odadan çıktı, kapıyı kapadı, onun geçitte ilerlediğini duyduk.

Fincanımı masaya geri götürme telaşı içinde kendimi haşladım, orada durup şunu söyledim: "Saygısızlık ediyorsam beni bağışlayın... çok açık sözlü davranıyorsam. Ama Dick bunu saklamaya çalışmadı – değil mi? Bir şeyler oluyor. Yardımım dokunabilir mi?"

(Yumuşak müzik. Fare ayağa kalkıyor, koltuğuna dönmeden önce bir an falan sahnede yürüyor, öylesine ağzına kadar, öylesine kaynar çayla dolduruyor ki fincanı, yudumlarken arkadaşının gözlerine yaşlar doluyor – erkek buruk tortusuna kadar boşaltıyor fincanı bu arada...)

Kadın yanıtlayıncaya kadar bütün bunları yapacak zamanı buldum. O önce çaydanlığa baktı, sıcak suyla doldurdu, kaşıkla karıştırdı.

"Evet bir şeyler oluyor. Hayır, korkarım yardımınız dokunamaz, teşekkür ederim." Yine o gülümseme pırıltısını yakaladım. "Müthiş üzgünüm. Sizin için korkunç olmalı."

Korkunç, gerçekten! Ah, aylardır, aylardır böylesine eğlenmediğimi neden söyleyemedim ona

Sanki görmeye dayanamadığım şey buymuş gibi, "Oysa siz acı çekiyorsunuz," demeyi göze aldım, yumuşakça.

Karşı çıkmadı. Başını salladı, alt dudağını ısırdı, sanki çenesinin titrediğini gördüm, sandım.

"Ve gerçekten, yapabileceğim bir şey yok mu?" daha da yumuşakça.

Kadın başını salladı, masayı geriye itti, ayağa fırladı.

"Ah, kısa sürede düzelir," diye soludu, tuvalet masasına yürüyüp sırtı bana dönük durarak. "Düzelir. Böyle süremez."

"Ama elbette süremez." Sigara yaksam kalpsiz görünür müyüm diye merak ederek ona katıldım; ansızın canım fena halde sigara istemişti.

Nasılsa elimin göğüs cebine gittiğini, sigara paketimi yarıya kadar çıkardığımı, sonra geri bıraktığımı gördü, çünkü bir sonra söylediği şey şuydu: “Kibrit... şamdanın... içinde. Gözüme ilişmişti.”

Sesinden ağladığını duydum.

“Ah! Teşekkür ederim. Evet. Evet. Buldum.” Sigaramı yaktım, sigara içerek odayı arşınladım.

Öyle sessizdi ki ortalık sabahın ikisi olabilirdi. Öyle sessizdi ki tıpkı kırlardaki bir evde olduğu gibi tahtaların gıcırdadığını, pat pat ettiğini duyabiliyordun. Bütün sigarayı içtim, Fare arkasını dönüp masaya gelmeden önce izmariti çay tabağıma bastırdım.

“Dick gideli epey olmadı mı?”

“Çok yorgunsunuz. Sanırım yatmak istiyorsunuz,” dedim, incelikle. (Ve yatmak istiyorsanız, tanrı aşkına, dedi benim aklım, bana aldırmayın.)

“Ama gideli çok uzun zaman olmadı mı?” diye üsteledi.

Omuz silktim. “Biraz oldu.”

Sonra bana tuhaf tuhaf baktığını gördüm. Dinliyordu.

“Gideli asırlar oldu,” dedi, küçücük adımlarla kapıya gitti, açtı, Dick’in odasına doğru geçidi geçti.

Ben bekledim. Şimdi ben de dinliyordum. Tek sözcük kaçırmaya dayanamazdım. Kapıyı açık bırakmıştı. Usulca odayı geçtim, arkasından baktım. Dick’in kapısı da açıktı. Ama – kaçıracak tek sözcük yoktu.

Biliyorsunuz işte, o sessiz odada onların öpüştükleri gibi çılgın bir düşünceye kapıldım – uzun, rahat bir öpüşle. Hani şu yalnızca insanın acısını yatağa yatırmakla kalmayan, aynı zamanda ona dadılık yapan, ısıtan, sarıp sarmalayan, deliksiz uykuya dalıncaya kadar sımsıkı bağrına basan o öpüşlerden biriyle. Ah, nasıl da iyidir bu.

En sonunda bitmişti. Birisinin kımıldadığını duydum, parmak uçlarımda uzaklaştım.

Fare’ydi. Geri geldi. Benim için mektupla, el yordamıyla odaya girdi. Ama zarfa konmamıştı; yalnızca tek sayfaydı, hâlâ ıslakmış gibi ucundan tutarak bana uzattı.

Başı öyle öne eğikti ki – kürklü yakasının içine öyle gömülmüştü ki tek şey anlamadım – taa kâğıdı elinden düşürünceye, kendisi de yatağın yanında yere düşünceye, çenesini yatağa dayayıncaya, sanki zavallı küçük silahlarından sonuncusu da gitmiş, kendisini alınıp götürülmeye, derin sulara sürüklenmeye bırakmış gibi ellerini savuruncaya kadar.

Işık çaktı! kafamın içinde. Dick kendini vurmuştu, sonra ardı ardına bir dizi ışık çakımı, apar topar içeri koşarken, bedeni, kafayı zarara uğramamış, şakağın üstünde küçük mavi deliği görürken, oteli ayağa kaldırırken, cenaze törenini düzenlerken, arabanın kapısını kapatırken yeni sabah paltosuyla...

Yere eğildim, kâğıdı aldım, inanır mısınız – benim Parisli *comme il faut* duygum öyle içime kök salmış ki – okumadan önce "özür dilerim" diye mırıldandım.

"FARE, BENİM KÜÇÜK FAREM,

Yararı yok. Mümkün değil. Sonunu göremiyorum. Ah, seni seviyorum. Seni seviyorum, Fare, ama onu incitemem. Bütün hayatı boyunca insanlar onu incitip durdu. Yalnızca ona bu son darbeyi indiremem. Görüyorsun, o ikimizden de güçlü olsa bile öylesine narin, öylesine gururlu. Bu onu öldürür – öldürür, Fare. Ah, tanrım, annemi öldüremem! Senin için bile. Bizim için bile. Bunu anlıyorsun, değil mi.

Konuşurken, tasarlarken her şey mümkün görünüyordu, ama tren kalktığı anda her şey bitti. Beni kendine geri sürüklediğini duydum – çağırdığını. Şimdi yazarken onun sesini duyabiliyorum. Ve o tek başına, bilmiyor. Bunu ona söylemek için bir erkeğin şeytan olması gerek, ben şeytan değilim, Fare. O bilmemeli. Ah, Fare, bir yerlerde, içinde bir yerlerde bana katılmıyor musun? Hepsi öylesine üzerinde konuşulamayacak kadar korkunç ki gitmek isteyip istemediğimi bilmiyorum. İstiyor muyum? Yoksa yalnızca annem beni sürüklüyor mu? Bilmiyorum. Kafam çok yorgun. Fare, Fare – sen ne yapacaksın? Ama bunu da düşünemiyorum. Cesaretim yok. Yıkılırım. Ve yıkılmamam gerek. Bütün yapmam gereken – sana bunu söylemek ve gitmek. Sana söylemeden gidemezdim. Korkardın. Ve korkmamalısın. Korkmayacaksın – değil mi? Katlanamam – ama bu kadar

yeter. Ve bana yazma. Senin mektuplarını yanıtlamaya cesaret edemem ve senin o örümcek ağı gibi el yazının görünümü –

Beni bağışla. Artık beni sevme. Evet. Sev beni. Sev beni. – Dick.”

Ne diyorsunuz buna? Çok ender rastlanan bir dost değil mi? Onun kendisini vurmamış olması karşısında içimin rahatlaması, çok olağanüstü sevinç duygusuyla karıştı. Hatta şeydim bile – İngiliz tarzı “bu çok tuhaf, ilginç”in ötesindeydim...

Kadın öyle tuhaf ağlıyordu ki. Gözleri kapalı, titreyen gözkapakları dışında yüzü çok dingin. Yaşlar inci gibi yuvarlanıyordu yanaklarından, bıraktı yuvarlansınlar.

Ama benim bakışlarımı üzerinde hissederek gözlerini açtı, mektubu tuttuğumu gördü.

“Okudunuz mu?” dedi.

Sesi oldukça durgundu, ama artık onun sesi değildi. Sonunda tuzlu gelgitle sürüklenmiş kupkuru, ufacık, soğuk deniz kabuğundan çıkıyor hayali uyandıran sesti...

Başımı salladım, anlayacağınız gibi epey yenilgiye uğramış durumda, mektubu masaya bıraktım.

“İnanılmaz! İnanılmaz!” diye fısıldadım.

Bunun üzerine yerden ayağa kalktı, lavaboya yürüdü, mendilini tasa batırdı, gözlerini silerken dedi ki: “Ah, hayır. Hiç inanılmaz değil.” Hâlâ ıslak topağı gözlerine bastırarak bana, dantel örtülü koltuğuna geri geldi, içine gömüldü.

“Elbette, baştan beri biliyordum,” dedi soğuk, tuzlu, küçük ses. Başladığımız ilk andan beri. İliklerime kadar hissettim, ama hâlâ ummayı sürdürdüm –” burada mendili indirdi, bana son kez pırıltı yolladı – “tıpkı insanın öyle salakça yaptığı gibi, anlıyorsunuz ya.”

“İnsanın yaptığı gibi.”

Sessizlik.

“Ama şimdi ne yapacaksınız? Geri mi döneceksiniz? Onu görecek misiniz?”

Bu onu dimdik oturttu, gözlerini bana diktirdi.

“Ne müthiş bir düşünce!” dedi, her zamankinden de soğuk soğuk. “Elbette onu görmeyi hayal bile edemem. Geri dönmeye gelince – bu hiç söz konusu değil. Geri dönemem.”

“Ama...”

“Mümkün değil. Her şey bir yana bütün arkadaşlarım evlendiğimi sanıyor.”

Elimi uzattım – “Ah, benim zavallı küçük dostum.”

Oysa o büzülüp geri çekildi. (Yanlış çıkış.)

Elbette bütün bu süre boyunca kafamın arkasında duran bir soru vardı. Bundan nefret ediyordum.

“Paranız var mı?”

“Evet, yirmi poundum var – işte,” ve elini göğsünün üstüne koydu. Başımı eğdim. Beklediğimden çok daha fazlaydı.

“Peki, tasarılarınız nedir?”

Evet, biliyorum. Sorabileceğim en beceriksizce, en salakça soruydu. Öylesine uysaldı, sırdaştı, ne pahasına olursa olsun duygusallıkla konuşursak, o küçücük bedenini bir elimle tutarken, ötekiyle kabarık saçlarını okşamama izin vermişti – ve şimdi, onu savurup atmıştım uzaklara. Ah, kendi kıçıma tekmeyi basabilirdim.

Ayağa kalktı. “Hiç tasarım yok. Ama – çok geç oldu. Şimdi gitmeniz gerek, lütfen.”

Onu nasıl geri kazanabilirdim? Onu geri istiyordum. Yemin ederim o sırada kendi bölümümü oynamıyordum.

“Arkadaşınız olduğuma inanın,” diye bağıdım. “Yarın sabah erkenden gelmeme izin vereceksiniz? Size biraz göz kulak olmama izin vereceksiniz – size bakmama biraz? Nasıl uygun görürseniz öyle kullanabilirsiniz beni, tamam mı?”

Başardım. Delikten dışarı çıktı... çekingen... ama dışarı çıktı.

“Evet, siz çok naziksiniz. Evet. Yarın gelin. Mutlu olurum. Bu işleri biraz zorlaştırıyor çünkü –” ve yeniden oğlan çocuğu elini yakaladım – “*je ne parle pas Français.*”

Caddenin yarısını yürüyünceye dek aklıma gelmedi – bütün ağırlığıyla.

Ama neden, onlar acı çekiyordu... o ikisi... gerçekten acı çekiyordu. İki insanın acı çektiğini görmüştüm, bir daha hiç görmeyeceğimi sandığım biçimde...

Elbette ne bekleyebileceğinizi biliyorsunuz. Önceden görüyorsunuz, tam olarak, ne yazacağımı. Başka türlüsü ben olmazdı.

Oraya bir daha yaklaşmadım.

Evet, öğle, akşam yemekleri için hâlâ dikkate değer ölçüde borcum var, ama söz konusu olan bu değil. Fare'yi bir daha hiç görmediğim gerçeğiyle birlikte aynı solukta bundan söz etmem kabalık.

Doğal olarak niyetlendim. Yola çıktım – kapıya bile vardım – mektuplar yazıp yırttım – bunların hepsini yaptım. Ama düpedüz son çıkışı yapamadım.

Şimdi bile tam olarak nedenini kavrayamıyorum. Elbette o durumu sürdüremeyecek olduğumu biliyordum. Yaptığımın bununla çok ilgisi var. Ama hiç değilse şöyle de düşünebilirdiniz; merak, benim tilki-teriye burnumu uzak tutmama engel olurdu...

Je ne parle pas Français. Bu, onun bana söylediği kuğu şarkısıydı.

Ama nasıl da kuralımı bozmama neden oluyor, o. Ah, siz kendiniz de gördünüz, ama size sayısız örnek verebilirim.

...Akşamları, kederli kafelerden birinde otururken; otomatik piyano "fare" ezgisi çalmaya başlarsa (yalnızca onu çağrıştıran düzinelerce ezgi var) şöyle şeyler hayal etmeye koyuluyorum...

Deniz kıyısında ufacık bir ev, uzaklarda bir yerlerde, çok uzaklarda. Dışarıda, biraz kızılderili kadınların giydiklerine benzer giysiler içinde bir kız, elinde ışık sallıyor, kumsaldan koşan yalınayak oğlana.

"Ne getirdin?"

"Balık." Gülümsüyorum, ona veriyorum.

...aynı kız, aynı oğlan, değişik giysiler – açık pencerenin önünde oturuyorlar, meyve yiyorlar, gülüyorlar.

"Bütün yabançilekleri senin için, Fare. Birine bile elimi sürmem."

...yağmurlu bir gece. Tek şemsiyenin altında birlikte eve gidiyorlar. Islak yanaklarını birbirine değdirmek için kapının önünde duruyorlar.

Vesaire, vesaire, taa pis yaşlı adamın biri masama gelinceye, karşıma oturuncaya, suratını buruşturuncaya, zırvalamaya başlayıncaya kadar. Kendimi şöyle derken işitinceye kadar: “Ama o küçük kızı sana verdim, *mon vieux*. Öyle küçük... öyle incecik.” Parmak uçlarımı öpüyorum, kalbimin üstüne koyuyorum. “Sana bir beyefendi olarak, ciddi, genç, çağdaş İngiliz edebiyatıyla son derece ilgili bir yazar olarak şeref sözü veriyorum.”

Gitmeliyim. Gitmeliyim. Paltoma, şapkama uzanıyorum. Madam beni tanır. “Daha akşam yemeğini yemedin mi?” diye gülümser.

“Hayır, daha yemedim, Madam.”

Katıksız Mutluluk

Bertha Young otuz yaşına varmış olsa da, tam şu andaki gibi, yürümek yerine koşmak, kaldırımda dans adımlarıyla inip çıkmak, çember çevirmek, havaya bir şey atıp yakalamak ya da hiç kıpırdamadan durup gülmek – hiçbir şeye – düpedüz hiçbir şeye gülmek – geliyordu içinden hâlâ zaman zaman.

Ne yapabilirsin ki, yaşın otuza dayanmışsa, kendi sokağının köşesini döndüğünde ansızın katıksız bir mutluluk duygusu bütün benliğini sararsa – tam katıksız mutluluk! – sanki birdenbire şu geç öğle sonrası güneşinden ışıl ışıl bir parça yutmuşsun da göğsünün içinde tutuşuyormuş gibi, her zerrene, her el parmağına, her ayak parmağına ufacık kıvılcım sağanağı salıyormuş gibi katıksız mutluluk?..

“Sarhoş ve kendini dağıtmış” olmanın dışında bunu açıklamanın yolu yok mu? Nasıl da geri zekâlı uygarlık! Sanki pek ender bulunur bir keman gibi kılıfına kapatıp saklaman gerekiyorsa niçin verilsin sana bu beden?

“Hayır, şu keman işi pek söylemek istediğim şey değil,” diye düşündü, merdivenleri koşarak çıkıp, el yordamıyla çantasında anahtarını ararken – unutmuştu, her zamanki gibi – posta kutusunu tıkırdatırken. “Demek

istediğim bu değil çünkü – Teşekkürler, Mary” – girişe yürüdü. “Dadı döndü mü?”

“Evet, Hanımefendi.”

“Ya meyveler geldi mi?”

“Evet, Hanımım. Her şey geldi.”

“Meyveleri yukarı, yemek odasına getirir misin? Üst kata çıkmadan önce düzenleyeceğim.”

Yemek odası alacakaranlıktı, biraz da serin. Ama yine de Bertha paltosunu çıkarıp attı; üstüne sımsıkı yapışmasına bir dakika daha katlanamayacaktı, soğuk hava kollarına çarptı.

Ama göğsünde hâlâ o ışıl ışıl parıldayan yer duruyordu – ondan yayılan küçük kıvılcım sağanağı da. Neredeyse dayanılmazdı. Yelleyip daha yükseğe çıkartırım korkusuyla soluk almaya bile çekiniyordu sanki, yine de derin derin soludu. Soğuk aynaya bakmayı pek göze alamıyordu – ama baktı, ışıltılı, dudakları titreyen, gülümseyen, kocaman kara gözlü, bir şeyleri dinler, bekler gibi görünen kadını yansıttı ayna ona geri... tanrısal bir şeyin olmasını bekleyen... mutlaka gerçekleşeceğini bildiği şeyin... hiç yanılgı payı olmadan.

Tepsiyle meyveleri, onlarla birlikte cam kâseyi, bir de, çok güzel, sanki sütün içine batırılmış gibi çok tuhaf ışıltısı olan mavi tabağı getirdi Mary.

“Işığı yakayım mı, Hanımım?”

“Hayır, teşekkür ederim. Şimdilik iyi görebiliyorum.”

Mandalinalar, çilek pembesi lekeleri olan elmalar vardı. İpek kadar pürüzsüz sarı armutlar, incecik gümüşsü buğuyla kaplı beyaz üzümler, koca bir salkım da mor üzüm vardı. Bu sonuncuları yemek odasındaki yeni halıya uysun diye almıştı. Evet, kulağa biraz zorlama ve saçma geliyordu ama gerçekten bunları alma nedeni buydu. Manavda şöyle şeyler geçmişti aklından: “Halıyı masanın üstüne taşıyacak mor bir şeyler almalıyım.” O sırada çok anlamlı gelmişti ona.

Bu yuvarlak parlak şeylerle iki piramit oluşturup da meyvelerle işi bitince yarattığı etkiyi algılamak için masadan uzaklaştı – ve gerçekten çok tuhaftı. Çünkü sanki koyu renk masa alacakaranlığın içinde eriyor, cam kâseyle

mavi tabak havada yüzüyordu. Bu elbette şu andaki duygusal durumunda inanılmaz derecede güzel geliyordu... Kahkaha atmaya başladı.

"Hayır, hayır, aşırı duygusallaşıyorum." Paltosuyla çantasını kaptı, yukarı, çocuk odasına koştu.

Dadı alçak masaya oturmuş, banyosundan sonra akşam yemeğini yediriyordu Küçük B'ye. Bebeğin üzerinde beyaz fanila giysi, mavi yün ceket vardı, siyah, incecik saçları yukarı fırçalanmış, gülünç, küçük bir tepecik oluşturmuştu. Başını kaldırıp annesini görünce hoplamaya başladı.

"Haydi yavrucuğum, iyi kız ol da ye bitir," dedi dadı, Bertha'nın o çok iyi bildiği, bebek odasına yine yanlış zamanda gelmiş olduğu anlamını taşıyan biçimde dudaklarını kastı.

"Yaramazlık yapmadı ya, Dadı?"

"Bütün öğleden sonra tatlı küçük kızdı," diye fısıldadı Dadı. "Parka gittik, ben iskemleye oturdum, onu arabadan çıkardım, kocaman bir köpek geldi yanımıza, başını benim dizime koydu, bebeğim onun kulağını yakaladı, çekiştirdi. Ah, bir görecektiniz."

Yabancı bir köpeğin kulağına yapışmasına izin vermenin tehlikeli olup olmadığını sormak geldi Bertha'nın içinden. Ama bunu göze alamadı. Elleri iki yanında, tıpkı oyuncak bebeği olan zengin kızın önündeki zavallı yoksul kız gibi durup onları izledi.

Bebek yine başını kaldırıp ona baktı, gözlerini dikti, öylesine tatlı tatlı gülümsedi ki Bertha kendisini tutamayıp bağırdı:

"Ah dadı, lütfen sen banyo eşyalarını kaldırırken, izin ver de yemeğin sonunu ben yedireyim ona."

"Şey, Hanımefendi, yemek yerken el değiştirilmemesi gerekir," dedi Dadı, hâlâ fısıltıyla. "Bebeği tedirgin eder bu, keyfini kaçırması çok mümkün."

Ne saçmaydı bu durum. Niçin bebeği olsundu ki insanın eğer onu saklayacaksa –çok çook ender bulunan keman gibi kılıfın içinde değil – bir başka kadının kollarında?

"Ah, benim yerdirmem gerek!" dedi.

Çok aşağılanmış olarak bıraktı bebeği ona Dadı.

“Şimdi, yemeğini yedirdikten sonra onu coşturmayın. Öyle yapıyorsunuz, biliyorsunuz, Hanımefendi. Sonra başa çıkamıyorum!”

Çok şükür! Dadı banyo havlularıyla odadan çıktı.

“Şimdi bana kaldın işte, benim küçüğüm, bir taneciğim,” dedi Bertha, bebek ona yaslanırken.

Büyük zevkle yiyordu, kaşığa doğru dudaklarını uzatarak, ellerini sallayarak. Kimi zaman kaşığı bırakmıyor, kimi zaman da tam Bertha doldurmuşken elini savurup dört bir yana saçıyordu.

Çorba bitince Bertha ateşe doğru döndü.

“Çok güzelsin – çok çok güzelsin!” dedi, sıcacık bebeğini öperken. “Seni seviyorum. Sana bayılıyorum.”

Ve gerçekten Küçük B’yi öyle çok seviyordu ki – öne eğildiği sıra ensesini, ateş ışığında saydam parıldayan o narin ayak parmaklarını – bütün o katıksız mutluluk duygusu yeniden doldu içine, yine bilemiyordu onu nasıl açıklayacağını – onunla ne yapacağını.

“Sizi telefondan istiyorlar,” dedi Dadı, zafer kazanmış gibi geri gelip *onun* Küçük B’sini yakalayarak.

Uça uça aşağı indi. Harry’ydi.

“Sen misin, Ber? Buraya bak. Geç kalacağım. Taksiye binip yapabildiğimce hızla geleceğim ama yemeği on dakika ertele – olur mu? Tamam mı?”

“Evet, elbette. Ah, Harry!”

“Evet?”

Söyleyecek nesi vardı. Söyleyecek hiçbir şeyi yoktu. Yalnızca bir an onunla ilişki içinde olmak istemişti. Saçma sapan bağıramazdı ya: “Ne muhteşem bir gündü!” diye.

“Ne oldu?” diye terslendi kısık ses.

“Hiçbir şey. *Entendu,*” dedi Bertha, alıcıyı yerine asarken uygarlığın nasıl da salak ötesi olduğunu düşünüyordu.

Yemeğe konukları geliyordu. Norman Knight’lar vardı – çok saygın bir çift – kocası şu sıralar tiyatro işi başlatmak üzereydi ve kadın iç döşeme konusunda çok titiz ve yetenekliydi, daha yeni şiir kitabı yayımlanmış olan,

herkesin yemeğe çağırdığı delikanlı Eddie Warren, bir de Pearl Fulton adında Bertha’nın “buluşu” kadın. Miss Fulton’ın ne yaptığını bilmiyordu Bertha. Kulüpte karşılaşmışlar, Bertha ona âşık olmuştu, tuhaf bir yanları olan güzel kadınlara hep âşık olduğu gibi.

İşin kışkırtıcı yanı, birlikte dışarı çıkmalarına, birçok kez buluşmalarına, gerçekten konuşmalarına karşın Bertha’nın onu hâlâ çözememiş olmasıydı. Belli bir noktaya kadar Miss Fulton çok ender de olsa harika bir içtenlik sergiliyordu ama o belli nokta oradaydı, onun ötesine geçemiyordu.

Onun ötesinde bir şey var mıydı? Harry, “Hayır,” diyordu. Onu can sıkıcı, “bütün sarışın kadınlar gibi soğuk, beyninde belki de biraz kansızlık olan birisi,” diye niteliyordu. Ama Bertha ona katılmıyordu; en azından şimdilik.

“Hayır, başı azıcık bir yana eğik, gülümseyerek oturuşunun arkasında bir şey var, Harry, o şeyin ne olduğunu bulmam gerekiyor.”

“Büyük olasılıkla iyi bir midedir,” diye yanıtladı Harry.

Bertha’ya sataşırdı böyle yanıtlarla... “karaciğeri donmuş, sevgili kızım,” ya da “saf mide gazı” ya da “böbrek hastalığı”... falan gibi. Tuhaf ama nedense Bertha bundan hoşlanır, neredeyse onu çok beğenirdi bu yüzden.

Konuk odasına gidip ateşi yaktı; sonra, Mary’nin öylesine özenle düzenlediği yastıkları tek tek alıp yeniden koltukların, sedirlerin üstüne attı. Bütün havayı değiştirdi bu; oda canlanıverdi hemen. Tam sonuncuyu da fırlatacakken kendisini de şaşırttı ansızın ona sarılarak tutkuyla, tutkuyla. Ama göğsündeki yangını söndüremedi. Ah, tam tersine!

Konuk odasının camları, bahçeye bakan balkona açılıyordu. En uzak uçta, duvarın karşısında, tepeden tırnağa çiçek açmış uzun ince armut ağacı vardı; yeşim yeşili gökyüzüne karşı yelkenleri rüzgâr almayan tekne gibi kıpırtısız duruyordu. Bu uzaklıktan bile onda tek bir açmamış tomurcuk ya da solgun yaprak bulunmadığını hissediyordu, elinde olmadan. Aşağılarda, çiçek yataklarında açan çiçeklerle ağırlaşmış kırmızı, sarı laleler alacakaranlığa yaslanıyordu sanki. Karnını sürüyen tekir kedi çimenlikte süzüldü ve siyah olanı, yani onun gölgesi peşinden iz sürdü. Öylesine uyanık, öylesine hızlı olan görünümleri Bertha’nın içine tuhaf bir ürperme saldı.

“Nasıl da ürpertici şeyler, şu kediler!” diye kekeledi, camdan uzaklaştı, odada dolaşmaya başladı...

Sıcak odada nasıl keskin kokuyordu fulyalar. Fazlasıyla keskin. Ah, hayır. Yine de sanki yenilgiye uğramış gibi kendini sedirin üstüne atıp ellerini gözlerinin üstüne bastırdı.

“Fazlasıyla mutluyum – fazlasıyla mutluyum!” diye mırıldandı.

Ve sanki gözkapaklarının üstünde kocaman açmış çiçekleriyle armut ağacını görüyordu, kendi hayatının simgesi gibi.

Gerçekten – gerçekten – her şeyi vardı onun. Gençti. Harry ve o her zamanki kadar âşıktılar birbirlerine, çok iyi anlaşıyorlardı, gerçekten çok iyi dosttular. Tapınılası bir bebeği vardı. Para kaygıları yoktu. Bu tam olarak içlerine sinen evle bahçeleri vardı. Ve arkadaşları – çağdaş, coşku verici arkadaşları, yazarlar, ressamlar, ozanlar, ya da toplumsal sorunlarla ilgili insanlar – tam istedikleri türden arkadaşlar. Sonra kitaplar vardı, müzik vardı, harika bir terzi bulmuştu, yazın yurtdışına gidiyorlardı, yeni aşçıları en şahane omletleri pişiriyordu...

“Saçmayım. Saçma!” Doğrulup oturdu; ama başı dönüyordu, sarhoş gibiydi. İlkbahar yüzünden olmalıydı.

Evet, ilkbahar yüzündendi. Şimdi o kadar yorgundu ki giyinmek için yukarı çıkmak gözünde büyüyordu.

Beyaz giysi, bir dizi yeşim boncuk, yeşil ayakkabılar, yeşil çoraplar. Bile bile böyle giyindi. Saatler önce konuk odasının camında dururken tasarlamıştı bunları.

Bertha’nın taçyaprakları usulca hışırdadı koridorda, etek uçlarında, ön kıyılarında dizi dizi siyah maymunların geçit töreni yaptığı çok eğlenceli portakal rengi paltosunu çıkaran Mrs. Norman Knight’ı öptü.

“...Niye! Niye! Niye orta sınıf bu kadar geri kafalı – böylesine mizah duygusundan yoksun tümden! Şekerim, buraya gelebilmem düpedüz şans eseri – Norman da benim koruyucu şansım. Çünkü sevgili maymunlarım treni öyle tedirgin etti ki bütün tren tek adamın gözlerinde birleşti, düpedüz yedi beni o gözlerle. Gülme – ben pek eğlenmedim – yoksa hoşuma giderdi. Hayır, yalnızca gözlerini dikip baktı – ve canımı sıktı boyuna, boyuna.”

“Ama işin en hoş yanı,” dedi Norman kocaman tek bağa gözlüğü gözünün üstüne bastırarak, “anlatmama kızmazsın, değil mi, Surat?” (Evlerinde, arkadaşlarının arasında birbirlerine Surat ve Çehre diyorlardı.) “İşin en hoş yanı, karımın sabrı iyice taşınca yanındaki kadına dönüp, ‘Daha önce hiç maymun görmemiş miydiniz?’ demesi oldu.”

“Ah, evet!” Mrs. Norman Knight da kahkahalara katıldı. “Çok hoş değil mi?”

Daha da gülünç olan şey, şimdi paltosunu çıkardığı için kadının gerçekten çok akıllı bir maymuna benzemesiydi – hatta şu sarı ipek giysi bile soyulmuş muz kabuklarından yapılmıştı sanki. Ve kehribar küpeleri: Tıngır tıngır sallanan küçük fındıklar gibiydi.

“Çok acıklı, acıklı bir düşüştür!” dedi Surat, Küçük B’nin arabası önünde duraklayarak. “Bebek arabası girişe geldiğinde –” ve elini savurarak alıntının gerisini geçiştirdi.

Zil çaldı. Bir deri bir kemik, solgun Eddie Warren’dı, (her zamanki gibi) keskin bir sıkıntı içindeydi.

“Doğru ev *burası*, değil mi?” diye sızlandı.

“Ah, sanırım – umarım,” dedi Bertha, pırıl pırıl.

“Taksi sürücüsü adamla en korkunç deneyi yaşadım; *felaket* uğursuzdu. Onu bir türlü *durduramadım*. Ben cama ne kadar *çok* vurur, bağırırsam o da o kadar *hızlandı*. Ve ay ışığı *içinde* o tuhaf adam, *yamyassı* kafasıyla, *uf-facık* direksiyona yapışmış...”

Ürperdi, koskoca beyaz ipek atkısını çıkarırken. Çoraplarının da beyaz olduğu çarptı Bertha’nın gözüne – çok çekiciydi.

“Ama ne korkunç!” diye bağırdı.

“Evet, gerçekten öyleydi,” dedi Eddie, peşi sıra konuk odasına girerken. “*Zaman dışı* bir takside Sonsuzlukta *yol alırken* gördüm kendimi.”

Norman Knight’ları tanıyordu. Aslında, tiyatro tasarısı gerçekleşince N. K. için oyun yazacaktı.

“Eee, Warren, oyun nasıl?” dedi Norman Knight, tek gözlüğünü çıkarıp yeniden bastırılıp içeri itilmeden önce gözüne yüzeye çıkacak bir anlık zaman tanıyarak.

Ve Mrs. Norman Knigt: “Ah, Mr. Warren, ne tatlı çoraplar?”

“Beğendiğinize *çok* sevindim,” dedi, ayaklarına bakarak. “Ay doğduğundan beri sanki çok daha beyazlaştılar.” Ve bir deri bir kemik üzgün genç yüzünü Bertha’ya çevirdi. “Ay var, biliyorsunuz.”

Avaz avaz bağırmak geldi içinden: “Eminim var – sık sık – sık sık!”

Gerçekten çok çekici biriydi delikanlı. Ama muz kabuklarının içinde ateşin önüne çökmüş Surat da öyleydi, bir yandan sigarasını içer, külleri silkerken, “Neden ağırdan alıyor, damat?” diyen Çehre de öyle.

“İşte geldi, şimdi.”

Küt diye açılıp kapandı ön kapı. Harry seslendi: “Selam, çocuklar. Beş dakika içinde aşağıdayım.” Ve telaşla merdivenleri çıktığını duydular. Elinde olmadan gülümsedi Bertha; büyük baskı altında bir şeyler yapmaktan nasıl hoşlandığını biliyordu. Her şey bir yana, fazladan bir beş dakikanın daha ne önemi vardı ki? Ama kendi kendine ölüm kalım sorunuymuş gibi davranacaktı. Sonra da konuk odasına son derece soğukkanlı, dingilik içinde girerek gösteriş yapacaktı.

Harry’nin hayatta böyle bir zevki vardı. Ah, nasıl da bayılıyordu onun bu yanına. Ve ondaki savaşma tutkusu – karşısına çıkan her şeyde gücünü, cesaretini sınayacak başka bir şeyler araması – bunu da anlıyordu. Hatta başkalarının gözünde, onu çok iyi tanımayanların gözünde, yalnızca ara sıra biraz gülünç yapsa da belki... Çünkü ortada savaş falan bulunmayan yerlerde son hızla savaşa atıldığı anlar da oluyordu. Neyse, Bertha konuştu, güldü, kocası içeri girinceye kadar (tam da düşündüğü gibi) Pearl Fulton’ın gelmediğini gerçekten unuttu.

“Acaba Miss Fulton unuttu mu?”

“Bence unutmuştur,” dedi Harry. “Telefonu var mı?”

“Ah! Şimdi bir taksi geldi.” Buluşu olan kadınlar hâlâ yeniyken, gizemliyken hep takındığı o ufak sahiplenme havasıyla gülümsedi Bertha. “Taksilerin içinde yaşıyor o.”

“Böyle giderse şişkolaşacak,” dedi soğuk soğuk Harry, yemek çanını çalarken. “Sarışın kadınlar için korkunç bir tehlike.”

“Harry – yapma,” diye uyardı Bertha, ona gülerek.

Bunu, gülerek, konuşarak, biraz fazlasıyla umursamaz, biraz fazlasıyla farkında değilmiş gibi bekledikleri bir başka kısacık an izledi. Ve sonra tepeden tırnağa gümüş rengine bürünmüş, uçuk sarı saçlarını gümüş saç bandıyla toplamış, gülümseyerek, başı birazcık yana yatmış girdi içeri Miss Fulton.

"Geç mi kaldım?"

"Hayır, hiç kalmadın," dedi Bertha. "Gel haydi." Ve koluna girdi, yemek odasına geçtiler.

Bu serin kolun dokunuşunda ne vardı, böylesine yelpazeleyen – yelpazeleyen – alevleri başlatan – alevleri tutuşturan – katıksız mutluluk ateşini tutuşturan ne vardı, Bertha bu mutlulukla ne yapacağını bilemiyordu?

Miss Fulton ona bakmıyordu; ama zaten insanlara doğrudan pek bakmazdı. Ağır gözkapakları gözlerinin üstünde dururdu, sanki görmekten çok dinleyerek yaşıyormuş gibi o belli belirsiz tuhaf gülümseme dudaklarında dolaşır, bir gelir bir giderdi. Oysa sanki en uzun, en mahrem bakış aralarında dolaşmış gibi – sanki birbirlerine, "Sen de mi?" demişler gibi – gri tabaktaki güzel kırmızı çorbayı karıştıran Pearl Fulton'ın da aynı kendi hissettiği duygular içinde olduğunu ansızın anladı Bertha.

Ya ötekiler? Kaşıkları çıkıp inen – peçeteleriyle dudaklarına dokunan, ekmekleri ufalayan, çatallarıyla, bardaklarıyla oynayan, konuşan – Surat, Çehre, Eddie, Harry.

"Alpha gösterisinde rastladım ona – çok tuhaf ufacık kadın. Yalnızca saçını kesmekle kalmamış, sanki bacaklarını, kollarını, boynunu, zavallı küçük burnunu da bir güzel kırpıp atmış, aynı zamanda."

"Michael Oat'la pek de *liée* değil mi?"

"*Takma Dişle Aşk*'ı yazan adam mı?"

"Benim için oyun yazmak istiyor. Tek perdelik. Tek kişilik. Adam intihar etmeye karar veriyor. Niçin etmesi, niçin etmemesi gerektiği üzerine bütün nedenleri sıralıyor. Tam etmek ya da etmemek konusunda kararını vereceği sırada – perde. Pek de kötü fikir değil."

"Adını ne koyacak – 'Mide Sorunu'mu?"

“*Galiba* onunkiyle *aynı* fikre uf-facık Fransızca bir dergide rastladım, İngiltere’de *pek* bilinmeyen bir dergide.”

Hayır, onun düşüncesine katılmadılar. Onlar sevgili dostlarıydı – sevgili dostlar – onları burada ağırlamaya, kendi masasında ağırlamaya, onlara nefis yiyecekler, şaraplar vermeye bayılıyordu. Aslında, nasıl güzel olduklarını, nasıl gösterişli bir topluluk oluşturduklarını, nasıl sanki birbirlerini etkilediklerini, ona nasıl Çehov’un oyununu anımsattıklarını söylemeye can atıyordu!

Harry yemeğin tadını çıkarıyordu. Onun bir parçasıydı yemek üzerine konuşmak – şey, doğasının bir parçası değil, tam anlamıyla, ve kesinlikle kendine verdiği havaların da değil – şeyinin – şunun ya da bunun bir parçasıydı – yemek üzerine konuşmak, “ıstakozun beyaz etine beslediği utanmaz tutkusu” ve “şam fıstıklı şekerlemelere – Mısırlı dansözlerin gözkapakları gibi yeşil ve soğuk şekerlemelere” – olan utanmaz tutkusu üzerine konuşmak.

Başını kaldırıp karısına baktığında, “Bertha bu çok nefis bir *souffle*!” dediğinde neredeyse çocuksu bir hazla ağlayacak gibi olurdu.

Ah neden bu gece bütün dünyaya karşı böylesine yumuşak duygularla doluydu içi? Her şey iyiydi – doğruydu. Olan biten her şey sanki ağzına kadar dolu katıksız mutluluk kabına bir şeyler daha dolduruyordu.

Ve hâlâ, kafasının arkasında, o armut ağacı vardı. Şimdi zavallı sevgili Eddie’nin ay ışığı içinde gümüşsü olmalıydı, içlerinden öylesine ölgün bir ışık bir ışık sızıyormuş gibi görünen ince uzun parmakları arasında bir mandalinayı çevirerek oturan Miss Fulton gibi gümüşsü.

Düpedüz kavrayamadığı şey – mucize gibi olan şey – Miss Fulton’ın içinde bulunduğu duygusal durumu böylesine tamlıkla, böylesine anında nasıl kestirebildiğiydi. Çünkü haklılığından bir an bile kuşkuya kapılmamıştı ama yine de bunu sürdürebilmek için elinde ne vardı? Neredeyse hiçbir şey.

“İnanıyorum bu durum kadınlar arasında çok, çok ender ortaya çıkar. Erkekler arasına hiç çıkmaz,” diye düşünüyordu Bertha. “Ama ben konuk odasında kahveyi yaparken belki o ‘bir belirti’ verir.”

Bununla ne demek istediğini bilmiyordu ve bundan sonra ne olacağını da kestiremiyordu.

Bu düşüncelere kapıldığı sırada kendini gülerken, konuşurken görüyordu. Gülme isteği yüzünden konuşması gerekiyordu.

"Gülmeliyim yoksa öleceğim."

Ama, Surat'ın şu korse üstlüğünün göğsüne bir şeyler tıkıştırma alışkanlığı yine gözüne çarpınca – sanki orada da ufacık, gizli fındık deposu varmış gibi – Bertha tırnaklarını ellerine batırdı – çok fazla gülmemek için.

Sonunda bitti. Ve: "Gelin, yeni kahve makinemi görün," dedi Bertha.

"Yalnızca on beş günde bir yeni kahve makinesi alıyoruz," dedi Harry. Bu kez Surat Bertha'nın koluna girdi; Miss Fulton başını eğdi, peşlerinden geldi.

Konuk odasında ateş sönmüş, kırmızı, kırpışan korlarla, "bebek anka kuşlarının yuvasına" dönüşmüştü, Surat'ın deyimiyle.

"Işığı yakma biraz. Çok güzel."

Ve hoop diye çöktü ateşin başına yine. Hep üşüyordu... "küçük kırmızı pamuklu ceketi olmazsa elbette," diye aklından geçirdi Bertha.

Tam o anda Miss Fulton "belirtiyi verdi".

"Bahçeniz var mı?" dedi o dingin, uykulu ses.

Onun açısından bu öylesine zarif bir davranıştı ki boyun eğmekten başka şey gelmezdi Bertha'nın elinden. Odayı geçti, perdeleri açtı, o camlı kapıları açtı.

"İşte!" diye soludu.

Ve iki kadın yan yana, çiçekler içindeki ince uzun ağaca bakarak durdular. Çok kıpırtısız olmasına karşın yukarı uzanan, gösteren, parlak havada titreşen, onlar baktıkça uzayan, uzayan mum ışığını andırıyordu – neredeyse yuvarlak, gümüşsü ayın kıyısına dokunacaktı.

Ne kadar zaman durdular orada? İkisi de, sanki, o dünyasal olmayan ışık çemberinin içine kıstırılmışlar, birbirlerini tam anlamıyla anlıyorlardı, başka bir dünyanın yaratık-larıydılar, göğüslerinin içinde tutuşan, gümüşsü çiçeklerle saçlarından, ellerinden dökülen bütün bu katıksız mutlulukla ne yapmaları gerektiğini merak ediyorlardı bu dünyanın içinde?

Sonsuza kadar – bir an için? Ve Miss Fulton mırıldandı: “Evet. Tam *bu*.” Yoksa Bertha bunun hayalini mi gördü.

Derken şak diye yandı ışık, Surat kahveyi yaptı, Harry konuştu: “Sevgili Mrs. Knight, bana bebeğimi sormayın. Onu hiç görmüyorum. Bir sevgilisi oluncaya kadar zerrece ilgimi çekmeyecek,” ve Çehre bir an için gözünü cam serasından çıkardı, yeniden gözlüğün altına soktu, Eddie Warren kahvesini içti, içinde örümcek görmüş de onu da içmiş gibi acılı bir yüzle fincanını bıraktı.

“Yapmak istediğim şey, şu delikanlılara gösteri sergileme şansı vermek. İnanıyorum Londra birinci sınıf, yazılmamış oyunlarla kaynıyor düpedüz. Onlara söylemek istediğim şey: ‘İşte size tiyatro. Ateş etmeye başlayın.’”

“Biliyorsun, şekerim, Jacob Nathan’ların bir odasını döşeyeceğim. Tavada-balık tasarısını gerçekleştirmek beni baştan çıkartıyor, iskemlelerin arkalıkları kızartma-tavası biçiminde olacak, perdelerin her yanına çok tatlı parmak parmak doğranmış patatesler işlenecek.”

“Senin şu eli kalem tutan delikanlıların sorunu hâlâ aşırı duygusal olmaları. Miden bulanmadan, kusacak tas aramadan denizlere açılamazsın. Neyse, niçin bu taslar için gereken yürekliliği gösteremiyorlar?”

“Uf-facık ormanda *burunsuz* dilencinin *ırzına geçtiği kız* üzerine *korkunç* bir şiir...”

En alçak, en derin koltuğa gömüldü Miss Fulton, Harry herkese sigara dağıttı.

Kızın önünde durup kutuyu sallarken ters ters, “Mısır? Türk? Virginia? Hepsi karışık,” demesinden kızın kocasını yalnızca sıkmakla kalmadığını anladı Bertha; aynı zamanda ondan sahiden hoşlanmıyordu da kocası. Ve Miss Fulton’ın, “Hayır, teşekkür ederim, içmeyeceğim,” deyişinden kızın da bunu hissettiğine, incindiğine karar verdi.

“Ah Harry, sev onu. Onun hakkında yanılıyorsun. Harika biri o, harika. Ve ayrıca, benim için bu kadar büyük anlamı olan birisine karşı nasıl bu kadar değişik duygular besleyebilirsin. Bu gece yattığımızda neler olduğunu anlatmaya çalışacağım sana. Onunla benim neler paylaştığımızı.”

Bu son sözcükler üzerine tuhaf, neredeyse ürkütücü bir şeyler Bertha'nın beynine saplandı. Ve bu kör ve gülümseyen şey ona fısıldadı: "Biraz sonra bu insanlar gidecek. Ev sessizliğe gömülecek – sessizliğe. Işıklar sönecek. Sen ve o karanlık odada yalnız kalacaksınız – sıcak yatakta..."

İskemlesinden sıçrayıp kalktı, piyanonun başına koştu.

"Çok yazık hiç kimsenin çalamaması!" diye bağırdı. "Çok yazık kimsenin çalamaması."

Hayatında ilk olarak Bertha Young kocasını istiyordu.

Ah, onu sevmişti – ona âşık olmuştu, elbette, her açıdan ama böylesi değil. Ve aynı zamanda, elbette, kocasının farklı olduğunu da anlamıştı. Sık sık tartışmışlardı bunu. İlk başlarda kendisinin böylesine soğuk olduğunu anlamak korkunç kaygılandırmıştı ama bir süre sonra pek de önemli görünmemişti gözüne. Birbirlerine karşı son derece içtendiler – çok iyi dosttular. Çağdaş olmanın en iyi yanı buydu.

Oysa şimdi – ateşliydi! Ateşli! Bu sözcük ateşli bedeninde sızlıyordu! Şu katıksız mutluluk duygusunun kendisini getirdiği nokta bu muydu? Ama öyleyse, öyleyse –

"Şekerim," dedi Mrs. Norman Knight, "bizim utanç kaynağımızı biliyorsunuz. Biz zamanın ve trenlerin kurbanıyız. Hampstead'da oturuyoruz. Her şey çok güzeldi."

"Sizinle girişe geleceğim," dedi Bertha. "Sizi ağırlamak çok hoşuma gitti. Ama son treni kaçırmamalısınız. Çok korkunç bu, değil mi?"

"Gitmeden önce bir viski iç, Knight?" diye seslendi Harry.

"Hayır, teşekkürler, dostum."

Bu kararı yüzünden tokalaşırlarken elini sıktı adamın Bertha.

"İyi geceler, hoşça kalın," diye bağırdı üst basamaktan, bu benliğinin onlardan sonsuza kadar ayrıldığını hissederek.

Konuk odasına döndüğünde ötekiler de kalkmaya başlamıştı.

"...Öyleyse yolun bir bölümünü benim taksimle gidebilirsin."

"Şu *korkunç* deneyimimden sonra *tek başıma bir kere daha* taksiye binmekten beni *kurtardığınız* için size teşekkür ederim."

“Tam yolun sonunda sırada bekleyen taksilerden birini tutabilirsin. Birkaç metreden fazla yürümek zorunda kalmazsın.”

“Bu daha rahat olur. Gidip paltomu giyeyim.”

Miss Fulton girişe doğru yöneldi, Bertha da peşinden gideceği sırada Harry neredeyse itip önüne geçti.

“Size yardım edeyim.”

Kabalığı yüzünden kendine kızdığını biliyordu Bertha – geçmesine izin verdi. Bazı bakımlardan ne çocuktu ama – öylesine tepkisel – öylesine – yalınkat.

Ve Eddie’yle ateşin karşısında baş başa kaldılar.

“*Merak ediyorum*, acaba Bilks’in *Table d’Hote* adındaki yeni şiirini gördünüz mü,” dedi Eddie, usulca. “*Çok* harika. Son Seçki’de. Sizde var mı o sayı? Size göstermeyi *çok* isterdim. *İnanılmaz* güzel bir dizeyle başlıyor: ‘Niçin Her Zaman Domates Çorbası Olması Gerekiyor?’”

“Evet,” dedi Brtha. Ve sessizce konuk odası kapısının karşısındaki masaya geçti, Eddie de sessizce arkasından kaydı. Kadın küçük kitabı aldı, ona verdi; çıt çıkarma-mışlardı.

Delikanlı kitabı karıştırırken, Bertha başını girişe doğru çevirdi. Ve gördü... Kollarında Miss Fulton’ın paltosuyla Harry’yi ve arkası kocasına dönük, başı eğik Miss Fulton’ı. Kocası paltoyu fırlatıp attı, ellerini kadının omuzlarına koydu, ateşle onu kendine çevirdi. Kocasının dudakları dedi ki: “Sana tapıyorum,” ve Miss Fulton ay ışığı parmaklarını kocasının yanaklarına koydu, o uykulu gülümsemesiyle gülümsedi. Harry’nin burun delikleri titredi; iğrenç bir sırıtmayla dudakları kıvrılırken fısıldadı: “Yarın,” ve Miss Fulton gözkapaklarıyla, “Evet,” dedi.

“İşte,” dedi Eddie. “‘Niçin Her Zaman Domates Çorbası Olması Gerekiyor?’ Öylesine *derinden* gerçek ki, siz de hissediyor musunuz? Domates çorbası öylesine *korkunç* biçimde öncesiz sonrasızdır ki.”

“Nasıl isterseniz,” dedi Harry’nin sesi, çok yüksekten bağırarak girişte, “Telefonla kapıya taksi çağırabilirim sizin için.”

“Ah, hayır. Gerekmez,” dedi Miss Fulton, Bertha’nın yanına gelip tutsun diye ince uzun parmaklarını uzattı.

“Hoşça kalın. Çok teşekkür ederim.”

“Güle güle,” dedi Bertha.

Miss Fulton fazladan bir an daha elini tuttu.

“O güzelim armut ağacınız!” diye mırıldandı.

Ve sonra gitti, peşinde Eddie’yle, tıpkı tekir kediyi izleyen kara kedi gibi.

“Dükkânı kapatacağım,” dedi Harry, gösterişli bir serinkanlılıkla ve aklı başındalılıkla.

“Senin şu sevimli armut ağacı – armut ağacı – armut ağacı!”

Bertha düpedüz koştu camlı kapılara doğru.

“Ah, ne olacak şimdi?” diye haykırdı.

Oysa armut ağacı hâlâ her zamanki kadar sevimliydi, çiçeklerle bezenmişti, kıpırtısızdı.

Rüzgâr Esiyor

Ansızın – dehşet içinde – uyanıyor. Ne oldu? Dehşet verici bir şey oldu. Hayır – hiçbir şey olmadı. Yalnızca evi sarsan rüzgâr, camları takırdatan, çatıda demir parçasını çarpan, yatağını titreten rüzgâr. Camının önünden yapraklar çırpınarak geçiyor, yukarılara, uzaklara doğru; aşağıda caddede bir bütün gazete, kayıp uçurtma gibi havada salınıyor, çam ağacının dikenlerinden delinerek düşüyor. Hava soğuk. Yaz bitti – şimdi sonbahar – her şey çirkin. At arabaları takırtılarla, iki yana yalpalayarak geçiyor; iki Çinli tahta boyunduruklarının altında, sebze sepetlerinin ağırlığıyla ezilerek başıboş dolanıyor – atkuyruğu saçları, mavi gömlekleri rüzgârda uçuşuyor. Üç bacağının üstünde yürüyen beyaz köpek bahçe kapısının önünden acı acı, kesik kesik uluyarak geçiyor. Bitti işte! Ne bitti? Ah, her şey! Aynaya bakmayı göze alamadan titreyen parmaklarla saçlarını örmeye başlıyor. Koridorda annesi, büyükannesiyle konuşuyor.

“Tam geri zekâlı! Böyle havada herhangi bir şeyi ipe asılı bırakmayı düşün bir... şimdi benim en güzel Teneriffe işi çay masası örtüm düpedüz

lime lime. Şu tuhaf koku da ne? Lapa yanıyor. Ah, tanrım – şu hava!”

Saat onda müzik dersi var. Bunun düşüncesiyle Beethoven’ın minör bölümü kafasının içinde çalmaya başlıyor, uzun, korkunç titrek sesler küçük yuvarlanan davullar gibi... Marie Swainson bitişikteki bahçeye “krizantem” toplamaya koşuyor, onlar bozulmadan önce. Etekleri belinden yukarılara uçuşuyor; bastırmaya çalışıyor, eğilirken bacaklarının arasına sıkıştırmaya, ama işe yaramıyor – hop diye havalanıyor yine. Bütün ağaçlar, çalılar çevresini dövüyor. Elinden geldiğince hızla topluyor, ama kafası çok dağınık. Ne yaptığına aldırmıyor – ayağıyla ezerek, söverek bitkileri köklerinden söküyor, eğiyor, büküyor.

“Tanrı aşkına, ön kapıyı kapalı tut! Arka kapıya dolaş,” diye bağırıyor biri. Sonra Bogey’in sesini duyuyor:

“Anne, seni telefondan istiyorlar. Telefon, Anne. Kasap arıyor.”

“Ne tiksindirici şey hayat – iğrenç, düpedüz iğrenç... Ve şimdi de şapkasının lastiği kopuyor. Elbette kopar. Eski beresini takıp arka kapıdan süzülecek. Ama anne gördü.

“Matilda. Matilda. Geri dön hem-men! Hangi zıkkımın kökünü taktın kafana? Çaydanlık kılıfına benziyor. Ne diye döktün o yeleyi de alnına?”

“Dönemem, anne. Dersime geç kalacağım.”

“Geri dön, hemen!”

Dönmeyecek. Dönmeyecek. Annesinden nefret ediyor. “Cehennemin dibine kadar yolun var,” diye bağırıyor, sokaktan aşağı koşarken.

Dalgalarla, bulutlarla, büyük yuvarlak topaçlarla geliyor toz, iğneleyerek, içinde küçük saman, çerçöp, gübre parçalarıyla. Bahçelerdeki ağaçlardan gürültülü kükreyen bir ses yükseliyor, yolun sonunda, Mr. Bullen’ın bahçe kapısı önünde dururken denizin hıçkırdığını duyuyor: “Ah!..Ah!..
Ah-h!” Oysa Mr. Bullen’ın oturma odası mağara kadar sessiz. Pencereler kapalı, jaluziler yarıya kadar çekilmiş ve o geç kalmamış. Ondan önceki kız, MacDowell’in “Buzdağına”sını çalmaya yeni başlamış. Mr. Bullen bir göz atıyor, yarım yamalak gülümsüyor.

“Otur,” diyor. “Şuraya, sedirin köşesine otur, küçük hanım.”

Nasıl da gülünç adam. Sana tam olarak gülmez... ama yalnızca bir şey var... Ah, içerisi nasıl huzur dolu. Bu odayı seviyor. Şayak kumaş, bayat sigara dumanı, krizantem kokuyor... şöminenin üstünde Rubenstein'ın solgun resminin arkasında onlardan koca bir vazo dolusu var... a mon ami Robert Bullen... Kara, parıltılı piyanonun üstünde "Yalnızlık" asılı – esmer, dokunaklı bir kadın, beyazlara bürünmüş, dizleri kenetli, çenesi ellerine dayalı, kayanın üstüne oturmuş.

"Hayır, hayır!" diyor Mr. Bullen, öteki kıza eğiliyor, kollarını onun omuzları üzerinden uzatıyor, o bölümü onun yerine çalıyor. Salak–kız kızarıyor! Nasıl gülünç!

Şimdi ondan önceki kız gitti; ön kapı çarpılıyor. Mr. Bullen geri dönüyor, çok usulca aşağı yukarı dolaşarak bekliyor. Ne olağanüstü şey. Parmakları öyle titriyor ki müzik çantasının bağını açamıyor. Rüzgâr yüzünden... kalbi küt küt atıyor, gömleğini oynatıyordur diye hissediyor. Mr. Bullen tek sözcük etmiyor. Partal piyano sırası iki kişinin yan yana oturmasına yetecek kadar uzun. Mr. Bullen yanına oturuyor.

"Gamla başlayayım mı," diye soruyor, ellerini birbirine bastırıp sıkarak. "Arpej de yaptım."

Ama yanıtlamıyor. Kız kendisini duyduğuna bile inanmıyor... ve ansızın parmağında yüzük olan temiz eli uzanıyor, Beethoven'ı açıyor.

"Şu yaşlı ustadan bir şeyler çalalım," diyor.

Ama niçin bu kadar tatlı konuşuyor – böyle korkunç tatlı – sanki birbirlerini yıllardır, yıllardır tanıyorlarmış gibi, birbirleri hakkında her şeyi biliyorlarmış gibi.

Erkek usulca sayfayı çeviriyor. Kız onun elini izliyor – çok güzel bir el, hep yeni yıkanmış gibi görünüyor.

"İşte," diyor Mr. Bullen.

Ah, o tatlı ses – Ah, o minör bölüm. İşte geliyor küçük davullar...

"Tekrar yapayım mı?"

"Evet, sevgili çocuğum."

Sesi çok, aşırı tatlı. Dörtlük notalar, titrek sesler, çitin üstündeki küçük zenci oğlanlar gibi nota çizgilerinde dans ediyor. Neden o böylesine....

Ağlamayacak – ağlamasını gerektirecek hiçbir şey yok...

“Ne oldu, sevgili çocuğum?”

Mr. Bullen elini tutuyor. Omzu işte orada – tam başının yanında. Azıcık eğiliyor omzuna doğru, yanağı esnek tüvide dokunuyor.

“Hayat öyle korkunç ki,” diye mırıldanıyor, ama hiç de korkunçmuş gibi gelmiyor şimdi. Adam “beklemek”, “zamanı kaçırmamak” ve “o ender şey, kadın,” üzerine bir şeyler söylüyor, ama kız duymuyor. Öylesine rahatlatıcı... sonsuza kadar...

Ansızın kapı açılıyor, zıp diye dalıyor içeri Marie Swainson, zamanından saatler önce.

“Allegroyu biraz daha hızla çal,” diyor Mr. Bullen, ayağa kalkıyor, odada dolaşmaya başlıyor yine.

“Sedirin köşesinde otur, küçük hanım,” diyor Marie’ye.

Rüzgâr, rüzgâr. Burada odasında, tek başına olmak korkutucu. Yatak, ayna, beyaz sürahi ve tas dışarıdaki gökyüzü gibi parıldıyor. Korkutucu olan yatak. İşte orada uzanıyor, derin uykuda... birbirine düğümlenmiş yılanlardan bir yumak gibi yorganın üstünde duran bütün bu çorapları yamayacağını mı sanıyor annesi? Hayır, yamamayacak. Hayır, anne. Ne diye yamayacakmışım, anlamıyorum... Rüzgâr – rüzgâr! Bacadan aşağı savrulan garip bir is kokusu var. Hiç kimse rüzgâra şiir yazmadı mı?.. “Yapraklara taze çiçekler getiriyorum ve sağanaklar”...Amma saçmalık.

“Sen misin, Bogey?”

“Gel deniz kıyısında yürüyelim, Matilda. Artık dayanamıyorum buna.”

“Tamam. Paltomu giyeyim. Ne korkunç bir gün, değil mi!” Bogey’in paltosu onunkinin tıpatıp aynısı. Yakasındaki kancayı kapatırken aynada kendine bakıyor. Yüzü beyaz, ikisinde de aynı coşkulu gözler, ateşli dudaklar var. Ah, aynadaki o ikisini tanıyorlar. Hoşça kalın, şekerler; yakında döneriz.

“Böyle daha iyi, değil mi?”

“Önünü ilikle,” diyor Bogey.

İstedikleri kadar hızla yürüyemiyorlar. Başları önlerinde, bacakları birbirine değerek, kentin içinden, yaban rezenelerin yetiştiği zikzak

asfalttan, deniz kıyısındaki yürüyüş yoluna uzun adımlarla ilerliyorlar. Alacakaranlık – daha yeni alacakaranlık inmeye başlıyor. Rüzgâr öyle güçlü ki onu yarıp geçmek için savaş vermeleri gerekiyor, iki yaşlı sarhoş gibi sallanarak. Yürüyüş yolundaki bütün zavallı küçük ağaçlar yere eğiliyor.

“Haydi! Haydi! Yaklaşalım.”

Dalgakıran yakınlarında deniz çok yüksek. Şapkalarını çıkartıyorlar, kızın saçları savrulup ağzına doluyor, tuz tadında. Deniz öyle yüksek ki dalgalar hiç kırılmıyor; kaba taş duvarı güm güm dövüyor, sular damlayan yosunlu basamakları emip yutuyor. Yürüyüş yolunun tam karşısındaki sudan incecik bir serpinti kopuyor. Üzerleri damlacıklarla kaplanıyor; ağzının içinde nem ve soğuğun tadı.

Bogey’in sesi çatlıyor. Konuştuğunda hızla dolaşır gamın üstünde. Gülünç – sizi güldürür – yine de bugüne tam uyuyor. Rüzgâr seslerini taşıyor – küçük ensiz kurdeleler gibi uçuşup gidiyor uzaklara sesleri.

“Daha hızlı! Daha hızlı!”

Hava çok kararıyor. Limandaki büyük kömür gemilerinde iki ışık görünüyor – bir ışık direğin üstünde, bir ışık kıçta.

“Bak, Bogey. Şuraya bak.”

Upuzun duman halkası yükselen, lomboz delikleri aydınlık, her yeri ışıl ışıl büyük siyah buharlı gemi denize açılıyor. Rüzgâr onu durdurmuyor; dalgaları yarıyor, sivri kayaların arasındaki açık çıkışa yöneliyor, şeye doğru... Kızı böylesine müthiş güzel ve gizemli yapan şey ışık... Onlar gemideler, kol kola parmaklıktan sarkıyorlar.

“...Kim onlar?”

“...Erkek kardeş, kız kardeş.”

“Bak, Bogey, işte kent. Ne küçük görünüyor, değil mi? İşte son kez çalan postahane saati. O rüzgârlı günde yürüdüğümüz yol. Anımsıyor musun? O gün müzik dersimde ağlamıştım – kim bilir kaç yıl önce! Hoşça kal küçük ada, hoşça kal...”

Şimdi güm güm vuran suyun üstüne kanadını yayıyor karanlık. Artık o ikisini göremiyorlar. Hoşça kal, hoşça kal. Unutma... Ama gemi gitti, şimdi.

Rüzgâr – rüzgâr.

Ruhsal Durum

Kadın kapıyı açıp da erkeğin orada durduğunu görünce daha önce hiç olmadığı kadar mutlu oldu, erkek de onun peşinden stüdyoya yürürken geldiği için çok çok mutlu gibiydi.

“İşin yok ya?”

“Hayır. Tam çay içecektim.”

“Ve başkasını beklemiyorsun?”

“Hiç kimseyi beklemiyorum.”

“Ah, çok iyi.”

Erkek sanki her şey için bol bol zamanı varmış ya da onlardan sonsuza kadar ayrılıyormuş gibi usulca, oyalanarak paltosunu şapkasını bıraktı, ateşin başına yaklaştı, telaşlı, oynaşan alevlere elini uzattı.

Yalnızca bir an ikisi de o oynaşan ışığın içinde sessizce durdu. Kıpırtısız, gülümseyen dudaklarının üstünde sanki buluşmalarının tatlı sarsıntısının tadını duyuyorlardı. Gizli benlikleri fısıldadı:

“Ne diye konuşalım? Bu yetmez mi?”

“Yetmenin de ötesinde. Bu ana kadar hiç farkına varmamıştım...”

“Yalnızca seninle olmak nasıl da iyi...”

“Böyle...”

“Yetmenin de ötesinde.”

Ama ansızın erkek döndü, kadına baktı, kadın çabucak uzaklaştı.

“Sigara içer misin? Çaydanlığı koyayım. Çayı dört gözle bekliyor musun?”

“Hayır. Hiç beklemiyorum.”

“Neyse, ben istiyorum.”

“Ah, sen.” Ermeni işi yastığın üstüne güm diye vurdu erkek, *sommier*’in üstüne attı. “Tam bir küçük Çinlisin.”

“Evet, öyleyim,” diye güldü kadın. “Güçlü kuvvetli erkeklerin şarabı özlemesi gibi özlerim çayı.”

Geniş, turuncu şapkasının altındaki ışığı yaktı, perdeleri çekti, çay masasını yaklaştırdı. Çaydanlıktan iki kuş şakıdı; ateş kanat çırptı. Elleriyle dizlerini kavramış, dimdik oturuyordu erkek. Çok zevkliydi – şu çay içme işi – her zaman da yiyecek lezzetli şeyleri olurdu – küçük sivri sandviçler, kısa tatlı bademli parmaklar, koyu renk, rom tadında zengin kekler – ama aralarına girerek bir şeyleri kesintiye uğratıyordu. Erkek bitmesini istiyordu, masanın yerine itilmesini, iki koltuğun ışığa çekilmesini, piposunu çıkaracağı, dolduracağı, tütünü tam yerine bastırırken konuşacağı zamanın gelmesini: "Son görüşmemizde söylediklerini düşünüyordum, bana öyle geliyor ki..."

Evet, erkeğin beklediği şey buydu, kadının da. Evet, ispirto alevinin üstündeki sıcak kuru çaydanlığı sallarken kadın öteki ikisini gördü: Yastıklar arasında sere serpe arkasına yaslanan erkek, mavi deniz kabuğu koltukta *en escargot* kıvrılmış kadın. Resim öylesine küçük, öylesine açık seçikti ki sanki mavi çaydanlık kapağına boyanmıştı. Ama yine de ağırdan alıyordu. Neredeyse şöyle bağıracaktı: "Bana zaman tanı." Yatışacak zamanı olmalıydı. İçlerinde böylesine canlılıkla yaşadığı bütün bu bildik şeylerden kendini kurtaracak zamanı olsun istiyordu. Çünkü çevresindeki bütün bu gri nesneler onun parçasıydı – onun dölleri – onlar da bunu biliyor, en büyük, en şiddetli haklar ileri sürüyorlardı. Ama şimdi gitmeliydiler. Süprülüp atılmalı, kovulmalıydılar – tıpkı gölgeli merdivenlerden yukarı gönderilen, yatağa tıkılan, uyumaları buyrulan çocuklar gibi – uyu – hemen – hiç homurdanmadan!

Çünkü dostluklarının özel ürpertici niteliği kendini bütünüyle onların ellerine bırakmıştı. Koskoca ovanın ortasındaki iki açık kent gibi akılları birbirine açık duruyordu. Ve erkek kaşlarına kadar zırhlara bürünmüş, zafer kazanmış komutan gibi dörtnala kadının aklının içine giriyor, orada neşeli ipeksi bir dalgalanmadan başka şey görmüyor değildi – hayır kadın da onunkine yumuşak çiçek yaprakları üzerinde yürüyen kraliçe gibi girmiyordu. Hayır, görülecek olanları anlamaya, gizli olanları bulup ortaya çıkarmaya kendini kaptırmış, meraklı, ciddi yolculardı – erkek kendisinin kadına karşı son derece dürüst olmasına olanak veren, kadın da kendisinin

ona karşı son derece içten olmasına olanak veren bu olağanüstü, tam fırsattan sonuna kadar yararlanarak.

En iyi yanı, ikisinin de hiçbir salakça duygusal karmaşa yaratmadan serüvenlerinin tadını sonuna kadar çıkartacak ölçüde yaşlarını başlarını almış olmalarıydı. Tutkular her şeyi mahvederdi; bunu görebiliyorlardı. Ayrıca, bu tür şeyler ikisi için de yaşanıp bitmiş, rafa kalkmıştı – erkek otuz bir, kadın otuz yaşındaydı – deneyimlerini yaşamışlardı, hem de çok zengin, çok çeşitli olarak, ama şimdi hasat zamanıydı – hasat. Gerçekten, erkeğin romanları çok büyük romanlar olmayacak mıydı? Ve kadının oyunları. Başka kimde vardı ondaki eşsiz gerçek İngiliz Komedisi duygusu?..

Kadın özenle keki kalın küçük parçalara kesti, erkek bir parça almak için uzandı.

“Ne kadar iyi olduğunun bilincine var,” diye yalvardı kadın. “Hayal gücünü kullanarak ye. Yapabilirsen gözlerini yuvarla, soluğunun üstünde tadını duy. Şapkacının torbasından çıkmış sandviç değil – İncil’de sözü edilebilecek türden bir kek... ve tanrı dedi ki: ‘Kek yaratılsın.’ Ve kek yaratıldı. Ve tanrı onun iyi olduğunu gördü.”

“Beni eğlendirmen gerekmiyor,” dedi erkek. “Gerçekten, gerekmiyor. Tuhaf şey, ama burada yediklerimi her zaman önemsiyorum, asla başka yerde önemsemiyorum. Bence, böyle uzun süre yalnız yaşamaktan, yerken hep okumaktan kaynaklanıyor... benim yiyeceğe yalnızca yiyecek gözüyle bakma alışkanlığımdan... belli zamanlarda orada olan herhangi bir şey gözüyle... yiyip yutulacak bir şey... orada olmaması gereken bir şey.” Güldü. “Bu seni şaşkınlıktan donduruyor, değil mi?”

“İliklerime kadar,” dedi kadın.

“Ama – bak buraya –” Fincanını itti, son hızla konuşmaya başladı. “Benim dış dünyaya dönük bir hayatım düpedüz hiç yok. Nesnelerin adını zerre kadar bilmem – ağaçların falan – eşyaların yeri de gözüme çarpmaz asla, insanların neye benzedikleri de. Benim gözümde bir oda bir başkasının tıpatıp aynısıdır – içinde oturulacak, okunacak ya da konuşulacak bir yer – şey dışında,” burada durakladı, tuhaf, çocuksu biçimde gülümsedi, dedi ki, “bu stüdyo dışında.” Çevresine, ardından kadına baktı; şaşkınlığı ve aldığı

keyif içinde güldü. Trende uyanıp da varacağı yere, yolculuğunun sonuna gelmiş olduğunu gören birine benziyordu.

"İşte bir tuhaf şey daha. Gözlerimi kapasam bu yeri en ince ayrıntısına varana kadar görüyorum – en ince ayrıntısına... Şimdi düşünüyorum da – daha önce hiç bilinçli olarak ayırdına varmamıştım bunun. Buradan uzak olduğumda sık sık ruhum buraya yeniden geliyor – kırmızı koltuklarının arasında dolaşıyor, siyah masanın üstündeki meyve kâsesine bakıyor – ve usulca şu uyuyan oğlan kafası mucizesine dokunuyor."

Konuşurken ona baktı. Şöminenin üstünde köşede duruyordu; sanki küçük oğlan uykusunda tatlı sesler dinliyormuş gibi yana eğik sarkan baş, aralık dudaklar...

"O küçük oğlanı seviyorum," diye mırıldandı. Sonra ikisi de tam sessizliğe gömüldüler.

Aralarına yeni bir sessizlik çökmüştü. Selamlaşmalarını izleyen o mutlu duraklamaya benzer hiçbir yanı yoktu – yani şu "İşte, yine birlikteyiz, son bıraktığımız yerden devam etmemek için hiç nedenimiz yok"la. O sessizlik, sıcak, güzel ateşin, ışığın halkası içine sokulabilirdi. Dingin kıyılarda küçük dalgaların kırılmasını izlemenin zevki için kaç kereler içine bir şeyler atmamışlar mıydı. Oysa tanımadıkları bu havuza zaman ötesi uykusunu uyuyan küçük oğlanın kafası düştü – ve dalgacıklar aktı uzaklara, uzaklara – sınırsızca uzak – derin, kırpışan karanlığın içine.

Sonra ikisi aynı anda bozdu onu. Kadın dedi ki: "Ateşi yakmam gerek," erkek dedi ki: "Yeni bir şey üzerinde çalışıyorum..." İkisi de kaçışı seçti. Kadın ateşi yaktı, siyah masayı yerine koydu, mavi koltuk öne itildi, üzerine kıvrıldı, erkek yeniden yastıklara gömüldü. Çabucak! Çabucak! Bir kez daha olmasını engellemeliler.

"Şey, geçen sefer bıraktığın kitabı okudum."

"Ah, nasıl buldun?"

Kendilerini kaptırdılar, her şey alışıldığı gibiydi. Ama o neydi? Anında yanıtlamakta biraz fazla hızlı davranmamışlar mıydı, birbirlerini tamamlamaya biraz fazla hazır değiller miydi? Öteki durumların son derece iyi taklidinden daha fazla bir şeyler miydi gerçekten? Erkeğin kalbi küt küt

attı, kadının yanakları yandı, işin aptalca yanı, kadın tam olarak nerede olduklarını, tam olarak neler olduğunu anlayamıyordu. Geriye göz atacak zamanı olmamıştı. Tam bu noktaya kadar ulaştığında yeniden ortaya çıktı. Sendelediler, bocaladılar, kırıldılar, sessizliğe gömüldüler. Yine sınırsız, sorgulayan karanlığın bilincine vardılar. Yine, işte oradaydılar – iki avcı, ateşlerinin üzerine eğilen, ama ansızın ötedeki yaban ormandan rüzgârın sarsmasını, yüksek, sorgulayan çığlığı duyan...

Kadın başını kaldırdı. "Yağmur yağıyor," diye mırıldandı. Ve sesi adamın, "Şu küçük oğlanı seviyorum," derkenki sesine benziyordu.

Neyse. Ne diye işleri oluruna bırakmadılar ki – boyun eğmediler – sonra neler olacağını görmediler? Ama hayır. Kararsız ve sıkıntılı da olsalar, değerli dostluklarının tehlikede olduğunu anlayacak kadar çok şey biliyorlardı. Yıkıma uğrayacak olan kadındı – onlar değil – ikisi de buna katılmak istemiyordu.

Erkek ayağa kalktı, piposunu vurup silkeledi, elini saçlarında gezdirdi, dedi ki: "Son zamanlarda kafamı kurcalayıp duruyor, acaba geleceğin romanı ruhsal durum romanı olacak mı, olmayacak mı. Ruhsal durum *qua* ruhsal durumun, edebiyatla bir ilgisi bulunduğundan ne kadar eminsin?"

"Yani, şu gizemli, var olmayan yaratıkların – günümüz genç yazarlarının – ruh çözümleyicinin savının üstüne atlama olasılığı olduğunu hissettiğini mi söylüyorsun?"

"Evet, öyle. Böyle düşünüyorum çünkü bu kuşak bunun hastalıklı olduğunu anlayacak, tek iyileşme olasılığının da belirtilerin içine dalmaktan – onları sonuna kadar incelemekten – sorunun köküne ulaşmaya çalışmaktan geçtiğini fark edecek kadar akıllı."

"Ancak," diye kadın sızlandı, "nasıl korkunç iç karartıcı görünüm."

"Hiç değil," dedi erkek. "Bak buraya..." böyle sürüp gitti konuşma. Şimdi gerçekten tartışmışlar gibi görünüyordu. Kadın onu yanıtlarken bakmak için koltuğunda döndü. Gülümsemesi şöyle diyordu: "Biz kazandık." Erkek güvenle geri gülümseyerek yanıtladı: "Kesinlikle."

Ama gülümseme onları çözdü. Çok aşırı uzun sürdü; sırıtmaya dönüştü. Hiçliğin içinde zıplayan iki küçük sırıtkan kukla gibi gördüler kendilerini.

“Ne konuşuyorduk?” diye düşündü erkek. Aşırı can sıkıntısından neredeyse inleyecekti.

“Kendimizi ne duruma düşürdük,” diye düşündü kadın. Erkeği harıl harıl – ah, harıl harıl – toprağı hazırlarken, kendini de onun peşinden koşar, oraya bir ağaç, buraya çiçekli çalı, şuraya, havuza bir avuç parıltılı balık koyarken gördü. Bu kez keskin dehşetten sessizdiler.

Saat altı mutlu küçük metalik ses çıkardı, ateş usulca dalgalandı. Nasıl aptallardı – ağır, geri kafalı, yaşlı – tümden donanmış kafalarla.

Şimdi dinsel müzik gibi sessizlik büyülüyordu onları. Bu acıydı – kadın için katlanmanın acısıydı, erkek ölecekti – büyü bozulursa ölecekti... Yine de erkek bozmaya can atıyordu. Konuşarak değil. Her neyse, onların sıradan çıldırtıcı çene çalmalarıyla değil. Onlar için birbirleriyle konuşmanın bir başka yolu vardı, bu yeni yolla erkek şöyle mırıldanmak istiyordu: “Sen de bunu hissediyor musun? Azıcık da olsa anlayabiliyor musun?”

Bunun yerine, yaptığından kendisi de dehşete kapılarak, kendi sesini duydu: “Gitmeliyim; altıda Brand’la buluşacağım.”

Ötekinin yerine bunu hangi kör şeytan söyletmişti? Kadın ayağa fırladı – düpedüz koltuğundan fırladı, erkek onun bağırdığını duydu: “Öyleyse elini çabuk tutmalısın. O tam zamanında gelir. Neden daha önce söylemedin?”

“Beni incittin; beni incittin! Beceremedik!” dedi kadının gizli benliği, neşeyle gülümseyip erkeğe şapkasını, bastonunu verirken. Ona bir sözcük daha edecek zaman tanımayacaktı, koridorda koştu, büyük dış kapıyı açtı.

Birbirlerini böyle bırakabilirler miydi? Nasıl bırakabilirlerdi? Erkek basamakta durdu, kadın hemen içerde kapıyı tutarak. Şimdi yağmur yağıyordu.

“Beni incittin – incittin beni,” dedi yüreği. “Neden gitmiyorsun? Hayır, gitme. Kal. Hayır – git!” Dışarı, geceye baktı.

Merdivenlerin o güzelim inişini, pırıltılı sarmaşıkla çevrilmiş karanlık bahçeyi, yolun öteki yanında koskoca çıplak söğütleri, hepsinin üstünde geniş, yıldızlarla parlak gökyüzünü gördü, ama elbette erkek bütün bunların

hiçbirini göremeyecekti. Bunların hepsine üstündü o. O – muhteşem “ruhsal” görüsüyle!

Kadın haklıydı. Erkek gerçekten hiçbir şey görmedi. Sefillik! Kaçırmıştı. Şimdi artık bir şeyler yapmak için çok geçti. Çok mu geçti? Evet, öyleydi. Nefret dolu rüzgârın soğuk bir parçası bahçeye doldu. Lanet olsun hayata! Kadının “*au revoir*” diye bağırdığını duydu, kapı çarpılarak kapandı.

Stüdyosuna geri koştuğunda çok tuhaf davranıyordu. Kollarını savurup bağırarak koşuşturuyordu: “Ah! Ah! Ne salakça! Ne geri zekâlılık!” Ardından kendini yere *sommier*’in üstüne attı, hiçbir şey düşünmeden – yalnızca öfkesi içinde orada uzanarak. Her şey bitmişti. Her şey bitmiş miydi? Ah – bir şey bitmişti. Onu bir daha asla görmeyecekti – asla. O kara uçurumun içinde uzun bir süre (ya da belki on dakika) geçtikten sonra keskin hızlı bir çınlamayla zili çaldı. Oydu, elbette. Karşılık olarak, elbette, ona zerre kadar aldırmaması, zili çalsın dursun diye bırakması gerekiyordu. Yanıtlamak için uçtu.

Eşikte yaşlı bakire, kendisini düpedüz putlaştıran (tanrı bilir neden) o acıklı yaratık duruyordu, ansızın ortaya çıkma, zili çalma, kapı açılınca da şöyle deme alışkanlığı vardı: “Şekerim, beni kapı dışarı et!” Asla etmezdi elbette. Kural olarak onu içeri çağırır, bir demet azıcık lekeli görünen çiçeği alırdı – fazlasıyla cana yakın davranarak. Ama bugün...

“Ah, çok özür dilerim,” diye haykırdı. “Ama konuğum var. Tahta resim kalıpları üzerinde çalışıyoruz. Bütün gece başımı kaşıyacak zamanım yok.”

“Önemli değil. Hiç önemli değil, şekerim,” dedi iyi arkadaş. “Yalnızca geçiyordum da, sana biraz menekşe bırakayım, dedim.” Kocaman eski şemsiyenin telleri arasında el yordamıyla aşağı indi. “Onları şuraya bıraktım. Çiçekleri rüzgârdan korumak için çok güzel yer. İşte, buradalar,” dedi, küçük ölü demeti sallayarak.

Yalnızca bir an menekşeleri almadı. Ama içerde durmuş, kapıyı tutarken tuhaf bir şey oldu... Yine merdivenlerin o güzelim inişini, pırıltılı sarmaşıkla çevrili karanlık bahçeyi, söğütleri, kocaman parlak gökyüzünü gördü. Ama bu kez duraksamadı. Öne çıktı. Çok yumuşakça, usulca, bu

sınırsız sessizlik gölünde küçük bir dalgacık yaratmaktan korkar gibi koluyla arkadaşını sardı.

“Şekerim,” diye mırıldandı, mutlu arkadaşı, bu gönül borcu karşısında yenilmiş. “Gerçekten hiçbir şey değiller. Yalnızca en basitinden küçük üç kuruşluk demet.”

Oysa konuşurken sarmalanıyordu – daha yumuşakça, daha güzellikle kucaklanıyordu, öyle tatlı bir basınçla, öyle uzun süre tutuldu ki zavallı sevgili yaratığın aklı tümden karıştı, titrek sesle şunları söyleme gücünü ancak buldu: “Demek çok fazla kusuruma bakmadın?”

“İyi geceler, dostum,” diye fısıldadı öteki. “Yakında yine gel.”

“Ah, gelirim. Gelirim.”

Bu kez stüdyosuna ağır ağır yürüyerek döndü, yarı kapalı gözlerle odanın ortasında dururken kendini çok hafiflemiş, çok dinlenmiş, sanki çocuksu bir uykudan uyanmış gibi hissetti. Soluk alma eylemi bile haz kaynağıydı...

Sommier çok dağınıktı. Bütün yastıklar “öfkeli dağlar gibi” dedi; yazı masasına gitmeden önce onları düzeltti.

“Ruhsal durum romanı üzerine konuşmamızı yeniden düşünüyordum,” diye karaladı, “gerçekten son derece ilginç...” Falan filan falan filan.

Sonuna şöyle yazdı: “İyi geceler, dostum. Yakında yine gel.”

Filmler

Sabahın sekizi. Miss Ada Moss gözleri tavana dikili, siyah demir karyolasında uzanıyordu. İs, yüz pudrası, bir gece önce akşam yemeği için getirdiği kızarmış patates kâğıdının kokusu sinmişti, Bloomsbury’de en üst kattaki arka odasına.

“Ah, tanrım,” diye düşündü Miss Moss, “üşüyorum. Şimdi sabahları niye hep böyle üşüyerek uyandığımı merak ediyorum. Dizlerim, ayaklarım, sırtım – özellikle de sırtım; buz tabakası gibi. Hem de eskiden hep sıcak diye bilinen biriydim. Bir deri bir kemik olduğumdan değil – eskiden

olduğum gibi etine dolgunum. Hayır, akşamları güzel sıcak bir yemek yemiyorum da ondan.”

Güzel Sıcak Akşam Yemeği geçit töreni süzüldü tavandan, her biri bir Tombul Şişe Besleyici içecek eşliğinde...

“Şimdi yataktan kalkmak zorunda olsam bile,” diye düşündü, “uygun doyurucu bir kahvaltı yapsam...” Uygun Doyurucu Kahvaltı geçidi, tavandaki akşam yemeklerini izledi, kocaman, beyaz, kesilmemiş jambon önderliğinde. Miss Moss ürperdi, çarşafların arasında gözden kayboldu. Ansızın daldı içeri ev sahibesi.

“Sana mektup var, Miss Moss.”

“Ah,” dedi Miss Moss biraz aşırı dostça, “çok teşekkürler, Mrs. Pine. Bu zahmete katlanmanız, eminim, sizin iyiliğinizden.”

“Hiç zahmet değil,” dedi ev sahibesi. “Belki de beklediğin mektuptur, diye düşündüm.”

“Niye olmasın,” dedi Miss Moss neşeyle, “evet, belki de odur.” Başını yana eğdi, belli belirsiz mektuba gülümsedi. “Hiç şaşmazdım.”

Ev sahibesinin gözleri fal taşı gibi açıldı. “Neyse, ben şaşardım, Miss Moss,” dedi, “işin doğrusu bu. Ve bir zahmet zarfı açmanı isteyecektim, lütfen. Benim yerimde olsa bir sürü ev sahibesi yapardı bunu, hem de sonuna kadar haklı olurdu. Çünkü bu işler böyle gidemez, Miss Moss, hayır gerçekten gidemez. Hafta içeri hafta dışarı, sen bir alıyorsun, bir alamıyorsun, sonra postada kaybolan başka bir mektup, ya da Brighton’da başka bir işletmeci, ama mutlaka salı günü dönecek – bütün bunlardan bıktım, usandım, artık katlanamayacağım daha fazla. Hem niye katlanayım, Miss Moss, sorarım sana, böyle zamanda, fiyatlar havalara uçmuşken, zavallı küçük yavrum Fransa’dayken? Kız kardeşim Eliza daha dün bana diyordu ki – ‘Minnie,’ diyor, ‘sen fazla yufka yüreklisin. O odayı kaç kere kiraya verebilirdin,’ diyor, ‘insanlar böyle zamanlarda kendilerine göz kulak olamıyorlarsa, başka kimse olamaz,’ diyor. ‘Üniverste eğitimi almış olabilir, Batı Yakası konserlerinde şarkı söylemiş olabilir,’ diyor, ‘ama senin Lizzie doğruyu söylüyorsa,’ diyor, ‘kendi çamaşırlarını kendi yıkıyor, havlu

askısında kurutuyorsa, parmağın nereyi gösterdiğini görmek kolaydır. Ve çok geç olmadan bitir işi,’ diyor o.”

Miss Moss bunları hiç duymuyormuş gibiydi. Yatağında dimdik oturdu, mektubunu yırtarak açtı, okudu:

“SAYIN BAYAN,

Elimde tutacağım. Şimdilik bir şey çekmiyorum, ama resminizi gelecekte kullanılmak üzere dosyaya koydum.

Sizin,

BACKWASH FILM CO.”

Bu mektup ona tuhaf bir haz vermiş gibiydi; ev sahibesini yanıtlamadan önce iki kere baştan okudu.

“Eee, Mrs. Pine, sanırım söyledikleriniz için üzüleceksiniz. Bu, işletmeciden geliyor, gece giysileri içinde önümüzdeki cumartesi sabah saat onda, orada olmamı istiyor.”

Ama ev sahibesi fazla atik davranmıştı. Mektubun üstüne atladı, sımsıkı tuttu.

“Yaa, öyle demek! Öyle gerçekten!” diye bağırdı.

“Bana o mektubu geri ver. Hemen onu bana geri ver, seni kötü, hain kadın,” diye bağırdı, geceliği arkadan boydan boya yırtık olduğu için yataktan çıkamayan Miss Moss. “Benim özel mektubumu bana geri ver.” Ev sahibesi yavaş yavaş, arka arka odadan çıkmaya başladı, mektubu düğmeli bel korsesinin içinde saklayarak.

“Yaa demek işler buraya kadar vardı, öyle mi?” dedi kadın. “Neyse, Miss Moss, bu gece sekize kadar kiramı alamazsam kimin kötü, hain kadın olduğunu anlayacağız – hepsi bu.” Bu noktada gizemli gizemli başını salladı. “Ve bu mektubu saklayacağım.” Bu noktada sesi yükseldi. “Güzel küçük bir ipucu olacak!” Ve bu noktada kısıldı, mezardan geliyor gibi, “Hanımefendiciğim.”

Kapı çarpıldı, Miss Moss yapayalnızdı. Çarşafları uçurarak fırlattı, öfkeyle, titreye titreye yatağın kıyısına oturup gözlerini, yeşilimsi mavi damarlarla kocaman düğüm düğüm tombul beyaz bacaklarına dikti.

“Hamamböceği! İşte bu kadın! Hamamböceği!” dedi Miss Moss. “Mektuplarımı kaptığı için onu dava edebilirdim. Eminim edebilirdim.” Hâlâ geceliğini çıkarmadan üstüne giysilerini geçirmeye başladı.

“Ah, şu kadının parasını bir ödeyebilsem, ona unutamayacağı bir ders verirdim. Ona günü gösterirdim.” Çengelli iğne aramak için çekmeceli dolaba gitti, aynada kendini görünce belli belirsiz gülümsedi, başını salladı. “Evet, küçük hanım,” diye mırıldandı, “bu sefer kayaya tosladın, hiç kaçarı yok.” Ama aynadaki kişi ona suratını buruşturdu.

“Seni salak şey,” diye azarladı Miss Moss. “Şimdi ağlamanın yararı ne: Yalnızca burnunu kızartmaya yarar. Hayır, giyin bakalım, dışarı çık, şansını dene – yapman gereken şey bu.”

Yatak başından makyaj çantasını aldı, karıştırdı, salladı, içini dışına çevirdi.

“Bir yerlere gitmeden önce kendime gelmek için A B C’de güzel bir fincan çay içeceğim,” diye karar verdi. “Bir tam üç çeyrek penim var – evet, tam bir teklik üç çeyrek.”

On dakika sonra, mavi şayak giysi giymiş, göğsüne bir demet yapay çiçek, başına mor menekşelerle kaplı siyah şapka, ellerine beyaz eldivenler takmış, beyaz yüzlü çizme giymiş, içinde bir tam üç çeyrek peni olan makyaj çantasını koluna takmış kadın alçak kontralto sesiyle şarkı söylüyordu:

“Sevgilim, hatırla umutsuz günleri
Her zaman en karanlıktır şafak sökmeden önceleri.”

Ama aynadaki kişi ona surat buruşturdu, Miss Moss dışarı çıktı. Gri taş merdivenlere pis su sıçratan gri taksilerle doluydu bütün sokak. Tuhaf, atmaca çığlıkları, teneke şangırtıları arasında sütçü çocuk günlük turunu atıyordu. Brittweiler İsviçre Oteli önünde biraz süt sıçrattı yere, kuyruksuz yaşlı kahverengi kedi hiçliğin içinden ortaya çıktı, açgözlülükle, sessizce damlaları yalamaya başladı. İzlerken Miss Moss tuhaf bir duyguya kapıldı – batarmış gibi, diyebilirsiniz.

Ama A B C’ye vardığında kapının destekle açık tutulduğunu gördü; adamın biri çörek tepsileriyle içeri dışarı koşuşturuyordu, saçını yapan

garson kızdan, kasayı açan kasiyer kızdan başka kimse yoktu görünürlerde. Odanın ortasında durdu ama ikisi de onu görmedi.

“Sevgilim dün gece eve geldi,” diye şarkı söyler gibi konuştu garson kız.

“Haydi bakalım – işin iş!” diye şakıdı kasiyer kız.

“Sahiden öyle,” diye şarkı söyledi garson. “hem de çok tatlı küçük bir yaka iğnesi getirdi. Bak üstünde ‘Dieppe’ yazıyor.”

Kasiyer bakmaya koştu, kollarını garson kızın boynuna doladı.

“Ah, haydi, işin iş.”

“Evet, öyle değil mi,” dedi garson kız. “Ah-h, çok fiyakalı. ‘Selam,’ dedim ona, ‘selam afili.’”

“Yaa öyle demek,” diye şakıdı kasiyer, kafesine geri dönerken, yolunun üstündeki Miss Moss’a çarpıyordu neredeyse. “Keyfin yerinde!” Çörekleri taşıyan adam içeri girdi yine, onun önünde yolunu değiştirdi.

“Bir fincan çay alabilir miyim, Miss?” diye sordu.

Ama garson kız saçlarını yapmayı sürdürdü. “Ah,” diye şakıdı, “daha açmadık.” Döndü, fırçasını kasiyere doğru salladı.

“Açtık mı, şekerim?”

“Ah, hayır,” dedi kasiyer. Miss Moss dışarı çıktı.

“Charing Cross’a gideceğim. Evet, yapacağım şey bu işte,” diye karar verdi. “Ama bir fincan çay içmeyeceğim. Hayır, kahve içeceğim. Kahvenin daha çok uyarıcı etkisi var... çok arsız şu kızlar... erkeği dün gece eve gelmiş; üzerinde ‘Dieppe’ yazılı yaka iğnesi getirmiş.” Yolun karşısına geçmeye başladı.

“Önüne baksana, şişko; uyuma!” diye bağırdı taksi sürücüsü. Duymamış gibi yaptı.

“Hayır, Charing Cross’a gitmeyeceğim,” diye karar verdi. “Dosdoğru Kig ve Kadgit’e gideceğim. Dokuzda açıyorlar. Oraya erken gidersem Mr. Kadgit’te sabah postasıyla gelmiş bir şeyler olabilir... bu kadar erken ortaya çıktığınıza çok sevindim Miss Moss. Tam şimdi işletmeci bana haber verdi, bir hanım arıyorlar, oynamak için... bence siz tam ona göresiniz. Size bir kart vereyim de gidip görüşün. Haftada üç

pound her şey içinde. Yerinizde olsam hiç durmaz hemen koşardım son hızla. Şanslısınız, böyle erken geldiniz...”

Girişteki muşamba döşemeyi silen temizlikçi kadından başka kimse yoktu Kig ve Kadgit’te.

“Daha kimse gelmedi buralara, Miss,” dedi temizlikçi.

“Ah, Mr. Kadgit burada değil mi?” dedi Miss Moss, kovayla fırçadan kurtulmaya çalışarak. “Neyse, biraz bekleyeceğim, belki.”

“Bekleme odasında bekleyemezsiniz, Miss. Daha orasını yapmadım. Mr. Kadgit cumartesileri hiç on birden önce görünmez. Bazen de hiç gelmez” Ve temizlikçi ona doğru sürünmeye başladı.

“Aman, tanrım – ne salağım,” dedi Miss Moss. “Bugün cumartesi olduğunu unuttum.”

“Şu ayağınızı öteye alır mısınız, Miss,” dedi temizlikçi. Ve Miss Moss kendini dışarda buldu yine.

Beit ve Bithems’in iyi yanlarından biri şuydu; hep cıvıl cıvıldı. Bekleme odasına, büyük bir kaynaşmanın, konuşmanın içine giriyordunuz, herkes oradaydı. Erken gelenler sandalyelere, geç kalanlar, erken gelenlerin kucaklarına oturuyor, beyler ya gelişigüzel duvara yaslanıyor ya da onları beğenen hanımların önünde kendine çekidüzen veriyordu.

“Selam,” dedi Miss Moss, çok neşeli. “İşte yine buradayız!”

Bastonunun üstünde banço çalan Mr. Young öttü: “Robert E. Lee’yi bekliyoruz.”

“Mr. Bithem daha gelmedi mi?” diye sordu Miss Moss eski püskü pörsümüş bir pudra pomponu çıkartıp burnunu leylak rengi pudralayarak.

“Ah, evet şekerim, geldi,” diye haykırdı koro. “Asırlardır burada. Hepimiz bir saatten fazladır bekliyoruz.”

“Vay canına!” dedi Miss Moss. “İş çıkar mı, sizce?”

“Ah, Güney Afrika’ya gidersen birkaç iş var,” dedi genç Mr. Clayton. “Haftada yüz elli veriyorlar, iki yıl için, anlarsın ya.”

“Aaa!” diye haykırdı koro. “Siz çok tuhafsınız, Mr. Clayton. İlaç gibi adam değil mi? Komik adam değil mi, şekerim? Ah, Mr. Clayton insanı güldürüyorsunuz. Ne gülünç adam değil mi?”

Esmer, kederli bir kız Miss Moss'un koluna dokundu.

"Daha dün çok hoş bir iş kaçırdım," dedi. "Taşrada altı haftalık iş, sonra da Batı Yakası. Biraz daha etine dolgun olsam işi mutlaka alabileceğimi söyledi işletmeci. Vücudum biraz daha gürbüz olsa, o bölüm tam benim için biçilmiş kaftanmış." Gözlerini Miss Moss'a dikti, şapka kenarının altındaki pis, koyu kırmızı gül de onunla birlikte darbeyi yiyip ezilmiş gibi duruyordu, nedense.

"Ah, canım, çok yazık olmuş," dedi Miss Moss, ilgisiz görünmeye çalışarak. "İş neydi – sorabilir miyim?"

Oysa esmer, kederli kız onun içini okudu, ciddi gözlerinden bir kin parıltısı geçti.

"Ah, sana göre değil, şekerim," dedi. "Genç birini istiyor, anlıyorsun ya – esmer İspanyol tipi – benim tarzımda, ama daha dolgun, hepsi bu."

İç kapı açıldı, üzerinde gömleğiyle Mr. Bithem göründü. Yine içeri dalmaya hazır, bir eli kapıdaydı, kapıyı aralık tuttu.

"Buraya bakın, hanımlar –" sonra duraladı, o ünlü sırıtması yayıldı yüzüne ve ekledi – "oğlanlar," bekleme odası buna öyle gürültülü kahkahalar attı ki iki elini de havaya kaldırmak zorunda kaldı. "Bu sabah beklemenizin yararı yok. Pazartesiye gelin; pazartesi günü birkaç haber bekliyorum."

Miss Moss umutsuzca öne atıldı. "Mr. Bithem, merak ediyorum acaba haber aldınız mı..."

Gözlerini dikmiş, ağır ağır konuşarak, "Şimdi bir bakalım," dedi, Mr. Bithem; haftanın dört günü Miss Moss'u görüyordu yalnızca şu son – kaç haftadır? "Şimdi, sen de kimsin?"

"Miss Ada Moss."

"Ah, evet, evet; elbette, canım. Daha değil, canım. Bugün telefonla yirmi sekiz hanıma çağrı geldi ama genç olmaları, azıcık zıplayabilmeleri gerekiyor – görüyorsun ya? Ve on altı kişilik bir çağrı daha geldi – ama onların da biraz kum dansı bilmeleri isteniyor. Bana bak, şekerim, bu sabah tepeme kadar doldum. Bir hafta sonra pazartesi gel; ondan önce gelmenin

yararı yok.” Yalnızca ona kocaman sırıttı, tombul sırtını okşadı. “Savaş şarkısı, sevgili hanımefendi,” dedi Mr. Bithem, “savaş şarkısı!”

North-East Film Şirketi’nde kalabalık merdivenlerin tepesine kadar uzanıyordu. Miss Moss, çepeçevre kirazlarla dolu beyaz dantel şapka takmış otuzlu yaşlarında sarışın küçük bebek kızın yanında buldu kendini.

“Aman ne kalabalık,” dedi. “Özel bir şey mi var?”

“Bilmiyor muydunuz!” dedi bebek, kocaman açık renk gözlerini açarak. “Saat dokuz buçukta gelmeleri için çağrı yapıldı çekici kızlara. Hepimiz saatlerdir bekliyoruz. Siz daha önce bu şirket adına rol aldınız mı?” Miss Moss başını yana eğdi. “Hayır, almadım.”

“Birlikte çalışması çok hoş bir şirket,” dedi bebek. “Benim bir arkadaşımın arkadaşı günde otuz pound alıyor... siz çok filmde oynadınız mı?”

“Şey benim mesleğim oyunculuk değil,” diye içini döktü Miss Moss. “Ben kontralto şarkıcıyım. Ama son zamanlarda işler öyle kötü ki biraz oyunculuk yapıyorum.”

“Gerçekten öyle, değil mi, şekerim?” dedi bebek.

“Müzik kolejinde iyi bir eğitim aldım,” dedi Miss Moss, “şarkıcılıkta gümüş madalyam var. Batı Yakası konserlerinde sık sık söyledim. Ama bir değişiklik olsun diye şansımı deneyeceğim...”

“Evet, gerçekten öyle, değil mi, şekerim?” dedi bebek.

O anda merdivenlerin başında güzel bir yazman kız belirdi.

“Hepiniz North-East çağrısı için mi bekliyorsunuz?”

“Evet!” diye bağırdı koro.

“Tamam, doldu. Şimdi telefonla bildirdiler dolduğunu.”

“Ama bakın buraya! Yaptığımız harcamalar ne olacak?” diye bağırdı bir ses.

Yazman kız, aşağı onlara baktı, elinde olmadan güldü.

“Ah, size para ödenmesi gerekmiyor. North-East asla kalabalıklarına para vermez.”

Acı Portakal Şirketi’nde yalnızca bir tane yuvarlak pencere vardı. Bekleme odası yoktu – Miss Moss kapıyı çalınca cama gelen kız dışında

kimse de yoktu, kız, “Evet?” dedi.

“Yapımcıyı görebilir miyim, lütfen?” dedi Miss Moss tatlı tatlı. Kız pencere kafesine yaslandı, gözlerini yarı kapadı, bir an uykuya dalmış gibi göründü. Miss Moss ona gülümsedi. Kız kaşlarını çatmakla yetinmedi; belli belirsiz kötü koku almış gibiydi; kokladı. Ansızın geri çekildi, elinde kâğıtla geri geldi, Miss Moss’un gözüne soktu.

“Formu doldurun!” dedi. Pencereyi çarparak kapadı.

“Uçak kullanabilir misiniz – yüksekten balıklama atlayabilir misiniz – araba kullanabilir misiniz – el ve ayaklarınız üzerinde aynı anda zıplayabilir misiniz– silah kullanabilir misiniz?” diye okudu Miss Moss. Kendine bu soruları sorarak sokakta yürüdü. Sert, soğuk bir rüzgâr esiyordu; onu sürükledi, tokat gibi suratına indi, alayla güldü; o soruları yanıtlayamayacağını biliyordu. Square Parkı’nda formu atacak küçük bir tel sepet buldu. Sonra da burnunu pudralamak için sıralardan birine oturdu. Ama cep aynasındaki kişi ona iğrenç biçimde yüzünü buruşturdu, bu çok fazlaydı Miss Moss için; iyice ağladı. Ağlamak neşesini müthiş yerine getirdi.

“Neyse, bitti işte,” diye içini çekti. “Ayaklarımın yerden kesilmesi de bir rahatlık. Az sonra burnum da serinleyecek açık havada... burası çok hoş. Serçelere bak. Cik cik. Nasıl yaklaşıyorlar. Umarım birileri besliyordur. Hayır, size verecek şeyim yok, sizi arsız küçük şeyler...” Gözlerini ötelere çevirdi. Karşıdaki koca yapı neydi – Kafe Madrid mi? Aman tanrım, nasıl da tokat gibi indi o küçük çocuk! Zavallı küçük haşarat! Boş ver – ayağa fırladı yine... Bu gece sekiz sıraları... Kafe Madrid. “Yalnızca içeri girip oturabilir, kahve içebilirim, hepsi bu,” diye düşündü Miss Moss. “Aynı zamanda sanatçıların gittiği yer orası. Şansım azıcık yüzüme gülebilir... Kürk paltolu, esmer, yakışıklı bir beyefendi arkadaşıyla birlikte içeri giriyor, benim masama oturuyor, belki. ‘Hayır, sevgili dostum, bütün Londra’da kontralto aradım, tek tanrının kulunu bulamadım. Görüyorsun müzik zor iş; bir göz atıver.’ Ve Miss Moss kendisinin şöyle dediğini duyuyor: “Afedersiniz, ne rastlantı, benim sesim kontralto, o bölümü birçok kez söyledim... Olağanüstü! ‘Benim stüdyoma gelin, sesinizi hemen

deneyeceğim.' – Haftada on pound... Niçin tedirgin oluyorum? Tedirginlikten değil. Neden gitmeyeyim Kafe Madrid'e? Ben saygıdeğer bir hanımım – kontralto şarkıcıyım. Titriyorum çünkü bütün gün hiçbir şey yemedim... 'Küçük güzel bir kanıt, *hanımefendi.'*... İşte, görüyorsunuz Mrs. Pine. Kafe Madrid. Orada akşamları konserler oluyor... 'Neden başlamıyorlar?' Kontralto daha gelmedi... 'Afedersiniz, ne rastlantı, ben kontraltoyum; bu parçayı birçok kez söyledim.'"

Kafenin içi neredeyse karanlıktı. Erkekler, palmiyeler, kırmızı pelüş koltuklar, beyaz mermer masalar, önlüklü garsonlar, hepsinin arasından yürüdü Miss Moss. Daha tam yeni oturmuştu ki kafasının üstünde ufak yelkenli tekne gibi yüzen çok küçük şapka takmış çok iriyarı bir beyefendi tam karşısındaki koltuğa küt diye çöktü.

"İyi akşamlar," dedi adam.

O neşeli sesiyle, "İyi akşamlar," dedi Miss Moss.

"Güzel bir akşam," dedi iriyarı beyefendi.

"Evet, çok güzel. Bize bağışlanmış bir lütuf, değil mi?" dedi kadın.

Sosis parmağını garsona doğru kıvırdı adam – "Bana bir büyük viski" – sonra Miss Moss'a döndü. "Sen ne içiyorsun?"

"Şey, sakıncası yoksa ben de konyak alayım."

Beş dakika sonra iriyarı beyefendi masanın üstünden eğildi, kadının tam suratının ortasına bir ağız dolusu pipo dumanı üfledi.

"Çok baştan çıkartıcı bir kurdele!" dedi.

Miss Moss kıpkırmızı kesildi, daha önce hiç hissetmediği, kafasının tepesindeki bir damar zonklayıp tedirginliğini aldı götürdü.

"Ben hep pembeyi sevmişimdir," dedi kadın.

İriyarı beyefendi kadını dikkatle tarttı, kadının parmakları masaya davul çalar gibi vurdu.

"Sert ve iyi örtülmüşlerini severim," dedi.

Miss Moss yüksek sesle kıs kıs gülmesine kendi de şaştı.

Beş dakika sonra iriyarı beyefendi zorlanarak ayağa kalktı. "Neyse, ben mi sana geliyorum, yoksa sen mi bana?" diye sordu.

“Ben seninle geleceğim, eğer senin için fark etmezse,” dedi Miss Moss. Ve küçük yelkenli teknenin arkasında kafeden dışarı yelken açtı.

Huysuzluğu Olmayan Adam

Camla çevrili verandaya serpiştirilmiş yuvarlak masaların, hasır koltukların arasında bakışları soğuk soğuk, telaşsızca dolaşırken koridor kapısında durmuş küçükparmağındaki yüzüğü, ağır, mühür yüzüğünü döndürüyordu. Dudaklarını büzdü – ıslık çalacak gibiydi – ama ıslık çalmadı – yalnızca yüzüğü döndürdü – pembe, yeni yıkanmış ellerindeki yüzüğü döndürdü.

Orada köşede, iki Topknot oturmuş, bu saatte hep içtikleri kaynamış nesneyi içiyordu – üstlerinde yüzen küçük kabuklarla, beyazımsı, yeşilimsi bir şeyler vardı bardaklarda – ve benekli bisküvi parçaları aramak için kâğıt kırpıkları dolu teneke kutulara ellerini daldırıyor, bisküvileri kırıyor, bardaklara atıyor, kaşıklarla balık gibi avlıyorlardı. Halkalanmış iki yılan gibi örgü sarmalları tepsinin yanında uyukluyordu.

Amerikalı Kadın, cam duvarın yanında hep oturduğu yerde, fal taşı gibi açılmış mor gözleriyle sürünen o koca şeyin gölgesinde oturuyordu, gözleri cama yapışmıştı – camda yamyassı olmuş, açgözlerle onu izliyordu. Ve kadın biliyordu orada olduğunu onun – hep öyle kendisine baktığını biliyordu. Onunla oynadı; kendine azıcık havalar verdi. Bazen parmağıyla gösterip bağırdı bile: “Bugüne kadar gördüğün en korkunç şey değil mi bu! Cadı gibi değil mi!” Her neyse, verandanın öteki tarafındaydı... ayrıca da kendisine ilişemezdi, değil mi, Klaymongso? O bir Amerikalı Kadın’dı, değil mi, Klaymongso, hemen dosdoğru Konsolos’una giderdi. Üstüne yığılı, lime lime antika sırmalı çantası, pis mendili, evden gelmiş mektup tomarı altında kucağına kıvrılmış olan Klaymongso yanıt yerine aksırdı.

Öteki masalar boştu. Amerikalı’yla Topknot’lar arasında bir bakış dolaştı. Amerikalı’dan küçük yabancı omuz silkmesi geldi; ötekiler anlayışlı bir

bisküvi salladılar. Ama adam bir şey görmedi. Şimdi kıpırtısızdı, şimdi gözlerine bakarak dinlediğini görebiliyordunuz. “Hoo – e – zip – zoo – oo!” diye sesler geldi asansörden. Demir kafes şangırdayarak açıldı. Koridordan ona doğru yaklaşan hafif sürüklenen ayak sesleri yankılandı. Bir el, yaprak gibi düştü omzuna. Yumuşak ses konuştu: “Haydi gidip şuraya oturalım – yolu görebileceğimiz yere. Ağaçlar nasıl da güzel.” Adam hâlâ omzunda duran elle, yanında hafif sürüklenen adımlarla ileriye yürüdü. Bir koltuk çekti, kadın ağır ağır, başını arkalığa yaslayarak, kolları yanlardan sarkarak çöktü.

“Ötekini biraz daha yaklaştırmayacak mısın? Metrelerce ötede.” Ama adam kımıldamadı.

“Şalın nerede?” diye sordu.

“Ah!” diye küçük bir keder iniltisi yükseldi kadından. “Nasıl da aptallık ettim, yukarıda, yatağın üstünde bıraktım. Aldırma. Lütfen almaya gitme. İstemiyorum. Gerekmeyeceğini biliyorum.”

“Üstüne alsan daha iyi.” Arkasını döndü, hızla verandayı geçti, kıpkırmızı pelüşleri, yaldızlı eşyalarıyla alacakaranlık koridora girdi – büyücünün eşyaları – İngiliz Kilisesi’nde Ayin Duyurusu’nu, üstüne iliştirilmiş, sahibi bulunmamış mektuplarla siyah tel çerçevesine kadar dolu yeşil çuha kumaşı, saat başı buçuklarda çalan koskoca “Tanıtım” duvar saatini, kahverengi tahta ayının pençesinde baston, şemsiye, güneşlik yığınını, iki bozuk palmiyeyi, merdivenlerin dibinde iki yaşlı dilenciyi geçip, üçer üçer atlayarak mermer merdivenleri çıkınca sahanlıkta mermer önlükleri mermer üzümlerle dolu gerçek boyutlarda iki şişko köylü çocuğun önünden, eski teneke kutuların, deri sandıkların, bez hurçların yığın olmuş yıkıntılarıyla dolu koridor boyunca ilerleyerek kendi odalarına daldı.

Hizmetçi kız odalarındaydı, sabunlu suyu kovaya boşaltırken bağıra bağıra şarkı söylüyordu. Pencereler ardına kadar açıktı, kepenkler itilmişti, içerisi ışıkla pırıl pırıldı. Halıları, büyük beyaz yastıkları balkon demirlerine atmıştı; cibinlikler yatakların üstüne toplanmıştı; yazı masasında, yassı kabın içinde yanmış kibrit uçları, halı havları vardı. Adamı görünce küçük,

arsız gözleri kısıldı, şarkısı mırıldanmaya dönüştü. Ama adam hiç oralı olmadı. Gözleri ışıldayan odayı taradı. Hangi cehennemin dibindeydi şu şal!

"Vous desirez, monsieur?" diye yapmacık bir tavır takındı hizmetçi.

Yanıtlamadı. Görmüştü. Uzun adımlarla odayı geçti, gri örümcek ağını kaptı, kapıyı çarparak dışarı çıktı.

"Ah, geldin işte. Ne oldu? Niye oyalandın? Çay burada, görüyorsun. Daha yeni Antonio'yu sıcak su almaya yolladım. Ne anlaşılmaz şey, değil mi? En azından altmış kez ona söylemiş olmalıyım, ama hâlâ getirmiyor. Teşekkürler. Çok iyi bu. İnsan öne eğilince havayı ancak hissediyor."

"Teşekkürler." Adam çayını aldı, öteki koltuğa oturdu. "Hayır, yiyecek bir şey istemiyorum."

"Ye ama! Yalnızca bir tane, öğlende çok az yedin, akşam yemeğine daha saatler var."

Adama bisküvi vermek için öne eğilince şalı kaydı. Adam bir tane alıp çay tabağına koydu.

"Ah, şu yol boyunca sıralanmış ağaçlar," diye coşkuyla konuştu kadın. "Sonsuza kadar onlara bakabilirdim. Son derece zarif kocaman eğreltiotlarına benziyorlar. Şu gri-gümüş kabuklu, krem rengi salkım salkım çiçekli olanı görüyor musun, dün bir demeti koklamak için aşağı çektim, ah, ne kokuydu" – bunun anısına gözlerini kapadı, sesi sönüp gitti, usulca, hafifçe – "tıpkı yeni öğütülmüş hindistan cevizi gibi." Küçük bir duraklama. Kadın ona dönüp gülümsedi. "Hindistan cevizinin nasıl koktuğunu biliyorsun – biliyor musun, Robert?"

Erkek de ona gülümsedi. "Şimdi nasıl kanıtlayacağım sana bildiğimi?"

Antonio geri döndü, yalnızca sıcak suyla değil – gümüş tepsinin üstünde mektuplarla, üç tomar gazeteyle.

"Ah, posta! Ah, ne güzel! Ah, Robert, hepsi senin için olamaz! Yeni mi geldiler, Antonio?" İncecik elleri havada uçuştu, Antonio'nun öne eğilerek ona uzattığı mektupların üstüne indi.

"Tam şu anda, Signora," diye sırıttı Antonio. "Postacıdan onları kendim aldım. Bana vermesini istedim postacıdan."

“Soylu Antonio!” diye güldü kadın. “İşte – bunlar benim, Robert; gerisi senin.”

Antonio keskin bir dönüş yaptı, dimdik durdu, yüzünden sırıtma silindi. Çizgili keten ceketi, alnına yapışık parıldayan kakülü onu tahta bebeğe benzetiyordu.

Mr. Salesby mektupları cebine koydu; gazeteler masada duruyordu. Yüzüğünü döndürdü, mühür yüzüğünü, küçükparmağında döndürdü, gözlerini kırpıştırarak, boş boş önüne dikti.

Ama kadın – bir elinde çay fincanı, ötekinde ince kâğıtlarla, başı arkaya eğilmiş, dudakları aralık, elmacık kemiklerinde parlak bir renkle yudumladı, yudumladı, içti... içti...

“Lottie’den,” diye geldi yumuşak mırıltısı. “Zavallı sevgili şey... nasıl da sıkıntı... sol ayağı... sinir iltihabı... Doktor Blyth... düz taban... masaj. Bu yıl bir sürü kızılgerdankuşu... hizmetçi en iyisi... Hindistan Albayı... her pirinç tanesi tek tek... çok fazla kar yağışı.” Büyük parlak gözleri mektubun üstünden kalkarak baktı. “Kar, Robert! Bir düşünsene!” Zayıf göğsüne iliştirilmiş koyu renk menekşelere dokundu, mektubuna döndü.

...Kar. Londra’da kar. Sabah erken saatlerinin bir fincan çayıyla Millie. “Gece çok kötü kar yağmış, beyefendi.” “Ah, öyle mi, Millie?” Perdeler şıngırtıyla açılarak solgun, isteksiz ışığı içeri bırakıyor. Erkek yatakta doğruluyor; karşıdaki beyazla çerçeveli birbirine bitişik evlerden, kocaman beyaz mercan serpintileri dolu kendi pencere içi çiçekliklerinden bir görünüm yakalıyor... banyoda – arka bahçeye bakan banyoda. Kar – ağır kar her şeyin üstünde. Çimenlik dalgalı kedi patisi deseniyle kaplı; bahçe masasının üstünde kalın kalın buz tabakası var; sarısalkım ağacının solmuş tohumları beyaz püsküllere dönüşmüş; yalnızca sarmaşığın orasında burasında siyah bir yaprak görünüyor... Yemek odası ateşinde sırtını ısıtıyor, bir koltuğun üstünde gazete kuruyor. Elinde domuz pastırmasıyla Millie. “Ah, afedersiniz, beyefendi, iki küçük oğlan geldi, bir şiline kapı önüyle merdivenlerin karını küreyecekler, yapsınlar mı?” ...Sonra hafifçe uçarak, hafifçe merdivenlerden aşağı – Jinnie. “Ah, Robert, ne görkemli, değil mi! Ah, ne yazık erimek zorunda olması. Nerede pisi pisi?” “Millie’den

alayım.” ... “Millie, aşağıdaysa bana kedi yavrusunu uzatsana.” “Baş üstüne, beyefendi.” Elinin altında güm güm atan küçük yüreği hissediyor. “Gel bakalım, eski dostum, hanımın seni istiyor.” “Ah, Robert, haydi ona karı göster – ilk karını. Patilerinin arasında tutsun diye camı açıp ona bir parça vereyim mi?..”

“Neyse, bütünüyle çok doyurucu – çok. Zavallı Lottie! Sevgili Anne! Keşke şunlardan biraz onlara yollayabilseydim,” diye coşkuyla konuştu, mektubu parıltılı, göz kamaştıran bahçeye doğru sallayarak. “Biraz daha çay, Robert? Robert canım, daha çay?”

“Hayır, teşekkürler. Çok iyiydi,” diye homurdandı.

“Yaa, benimki değildi. Kırpılmış saman gibiydi. Ah, işte geliyor Balayı Çifti.”

Yarı uzun adımlarla yürüyerek, yarı koşarak, aralarında bir sepet, balık oltaları, kamışları taşıyarak, yoldan, alçak merdivenlerden yukarı geldiler.

“Vay, vay, balık avlıyordunuz demek?” diye bağırdı Amerikalı Kadın.

Soluksuz kalmışlardı, sık sık soludular: “Evet, evet, bütün günü küçük bir kayıkta suda geçirdik. Yedi tane tuttuk. Dördü yenecek kadar iyi. Ama üçünü vereceğiz. Çocuklara.”

Mrs. Salesby bakmak için koltuğunu döndürdü; Top-knot’lar yılanlarını bıraktılar. Çok esmer, genç bir çifttiler – siyah saç, zeytin rengi ten, parlak gözler ve dişler. Erkek flanel ceket, beyaz pantolon ve beyaz ayakkabılarla “İngiliz modası” giyinmişti. Boynuna ipek atkı dolamıştı; saçları geriye fırçalanmış başında şapka yoktu. Parlak bir mendille alnını ovuşturup ellerini silip duruyordu. Kadının beyaz eteğinde yama gibi ıslaklık vardı; boynu boğazı koyu pembe lekeliydi. Kollarını kaldırdığında, koltuk altlarında büyük yarım yuvarlak ter lekeleri ortaya çıkıyordu; saçları ıslak buklelerle yanaklarına yapışmıştı. Sanki genç kocası onu denize daldırıyor, güneşte kurusun diye oltayla avlayıp çıkartıyordu, sonra yine – haydi yeniden denize – bütün gün.

“Klaymongso balık sever mi?” diye bağrıştılar. Coşku taşan kahkahalı sesleri kuşlar gibi camla çevrili verandaya çarptı, sepetten tuzlu tuhaf bir koku yükseldi.

“Bu gece iyi uyuyacaksınız,” dedi Topknot’lardan biri, kulağını örgü şişiyle karıştırarak, bu sıra da öteki Topknot gülümseyip başını salladı.

Balayı Çifti birbirine baktı. Üstlerinden büyük bir dalga geçmiş gibiydi. Solukları daraldı, yutkundular, biraz sendelediler, sonra kahkahalara boğuldular – kahkahalara.

“Yukarı çıkamayacağız, yorgunluktan ölüyoruz. Üstümüzü değiştirmeden olduğumuz gibi çay içeceğiz. İşte – kahve. Hayır – çay. Hayır – kahve. Çay – kahve, Antonio!” Mrs. Salesby döndü.

“Robert! Robert!” nereye kaybolmuştu? Orada değildi. Ah, işte buradaydı, verandanın ucunda, arkası dönük, sigara içiyordu. “Robert, küçük turumuzu atalım mı?”

“Tamam.” Sigarasını tablaya bastırdı, gözleri yerde ağır ağır yürüdü. “Üşümeyecek misin?”

“Yoo, hayır.”

“Emin misin?”

“Neyse,” kadın elini onun koluna koydu, “belki” – koluna usulca yaslandı – “yukarıda değil, koridorda – belki bana pelerinimi getirebilirsin. Asılı.”

Erkek pelerinle geri geldi, omuzlarına atarken kadın küçük başını eğdi. Sonra dimdik kadına kolunu uzattı. Erkek eliyle esnemesini örterken kadın başını eğip tatlı tatlı verandadakileri selamladı, birlikte merdivenleri indiler.

“*Vous avez voo ça*!” dedi Amerikalı Kadın.

“O, erkek değil,” dedi İki Topknot, “O, öküz. Sabahları ve akşam olup yatağa girince söylüyorum kız kardeşime, ona diyorum ki – o erkek değil, öküz!”

Dönerek, taklalar atarak, aşağı süzülerek Balayı Çiftinin kahkahaları verandanın camına çarptı.

Güneş hâlâ yüksekti. Bahçedeki her yaprak, her çiçek belirgin, yorgun düşmüş gibi kıpırtısız duruyordu, tatlı ağır keskin bir koku titreşen havayı doldurmuştu. Kaktüsün kalın etli yapraklarından, sanki tereyağından kesilmişler gibi duran solgun çiçeklerle yüklü bir aloe gövdesi yükseliyordu; palmiyelerin yukarı kalkık dikenlerinde ışık çakıyordu; koyu kırmızı balmumu yapraklı çiçeklerin yatağından kocaman kara böcekler

hızla yükseliyordu; çok büyük, kapkara renginin üstü benek benek turuncu gösterişli bir sürüngen duvarın kıyısına yayılmıştı.

"Pelerinime gerek yokmuş," dedi kadın. "Hava gerçekten çok sıcak." Erkek onu kadının sırtından aldı, kolunda taşıdı. "Haydi, şuradaki keçi yolundan yürüyelim. Bugün kendimi çok iyi hissediyorum – müthiş daha iyi. Aman tanrım – şu çocuklara bak! Kasım ayında olduğumuzu düşünürsek!"

Bahçenin bir köşesinde ağzına kadar dolu iki su leğeni vardı. Donlarını çıkartıp çalıların üstüne asmayı akıl etmiş üç küçük kız, eteklerini bellerine sıkıştırmış leğenlerin içinde duruyor, zıp zıp zıplıyorlardı. Çığlıklar atıyorlardı, saçları yüzlerine dökülüyordu, birbirlerine su saçıyorlardı. Ama ansızın kendi başına bir leğeni olan en küçükleri kafasını kaldırıp baktı, kendilerine bakanları gördü. Bir an dehşete kapılmış gibiydi, sonra beceriksizce çabaladı, zorlukla leğeninden çıktı, hâlâ giysilerini belinden yukarıda tutarak "İngilizler! İngilizler!" diye çığlıklar attı, saklanmak için kaçtı. Çığlıklar atarak, bağrışarak öteki ikisi de onu izledi. Bir anda gitmişlerdi; bir anda ağzına kadar dolu iki leğenle, çalılardaki küçük donları dışında hiçbir şey kalmamıştı.

"Nasıl – çok – olağanüstü!" dedi kadın. "Onları böyle korkutan neydi? Kesinlikle çok küçüklerdi, şey için..." Başını kaldırıp adama baktı. Solgun göründüğünü düşündü – ama uzun sivri dikenleriyle kocaman tropik ağacın önünde olağanüstü yakışıklıydı.

Bir an erkek yanıtlamadı. Sonra bakışları birleşti, o ağır gülümsemesiyle, "*Trés* tuhaf!" dedi.

Trés tuhaf! Ah, kadın bayılacak gibi oldu. Yalnızca böyle bir şey söylediği için niye onu bu kadar çok seviyordu. *Trés* tuhaf! Baştan aşağı Robert'tı bu işte. Böyle bir şeyi Robert'tan başkası söyleyemezdi. Böylesine olağanüstü, böylesine parlak, böylesine bilgili olup da sonra o garip çocuksu sesle söylemek... Kadın hıçkırıklara boğulabilirdi.

"Biliyor musun bazen çok saçmasın," dedi kadın.

"Öyleyim," diye yanıtladı. Sonra yürümeyi sürdürdüler.

Ama kadın yoruldu. Bu yeterdi. Artık yürümek istemiyordu.

“Beni burada bırak, sağlığın için sen biraz daha yürü, olmaz mı? Ben şu uzun koltuklardan birinde olacağım. İyi ki pelerinimi aldın; yukarı çıkıp battaniye getirmek zorunda kalmayacaksın. Teşekkürler, Robert, ben şu güzel güneş çiçeğine bakacağım... Çok kalmazsın, değil mi?”

“Hayır – hayır. Seni bırakmamın sakıncası yok, ya?”

“Aptal! Gitmeni ben istiyorum. Her dakika hastalıklı karının peşinden sürüklenmeni bekleyemem... Ne kadar kalırsın?”

Erkek saatini çıkardı. “Dört buçuğu biraz geçiyor. Beşi çeyrek geçe dönerim.”

“Beşi çeyrek geçe,” diye yineledi kadın, uzun koltuğa kıpırtısız uzandı, ellerini kavuşturdu.

Erkek arkasını döndü. Sonra ansızın geri geldi. “Bana bak, saatimi ister misin?” Kadının önünde salladı.

“Ah!” Kadın soluğunu tuttu. “Çok, çok fazla.” Saati yakaladı, sıcacık saati, sevgili saati, parmaklarının arasında. “Şimdi çabuk git.”

Villa Excelsior Pansiyon’un bahçe kapıları ardına kadar açıktı, koyu renk sardunyalara dayanmıştı. Azıcık öne eğilerek, dümdüz önüne bakarak, hızlı hızlı yürüyerek aralarından geçti, ilmek olup villaları birbirine bağlayan büyük ip gibi kentin arkasından kıvrılan tepeye tırmanmaya başladı. Kalın bir toz tabakası vardı. Excelsior’a doğru yol alan bir araba tozları savurarak geldi. İçinde General ve Kontes oturuyordu; adamın günlük hava alma gezisine çıkmışlardı. Mr. Salesby kenara çekildi, ama kalın, beyaz, yün gibi boğucu toz üstüne abandı. Kontes Generali dürtükleyecek zamanı ancak buldu.

“İşte gidiyor,” dedi kinle.

Ama General gürültüyle gakladı, bakmaya karşı çıktı.

“Bu İngilizler böyledir;” dedi sürücü, dönüp gülümseyerek. Ve Kontes ellerini savurdu, öyle tatlı tatlı başını salladı ki, adam hoşnutlukla tükürdü, tökezleyen atın yönünü değiştirdi

Yürüdü – yürüdü – kentteki en güzel villaların önünden, görkemli sarayların, görmek için dünyanın bir ucundan gelmeye değecek sarayların önünden, içinde oymalı mağaralar, heykeller, çeşmelerden su içen taş

hayvanlar olan parklardan geçerek daha yoksul bölgeye geldi. Burada yol, giriş katları kazılmış, boşaltılmış ahıra ya da marangoz dükkânına dönüştürülmüş yüksek, ensiz evlerin arasından dar ve bozuk ilerliyordu. Önündeki bir çeşmede iki yaşlı kocakarı yatak çarşaflarını döverek yıkıyordu. Önlerinden geçerken kıçlarının üstünde çömeldiler yine, gözlerini diktiler, sonra "A-hak-kak-kak"ları taşa vurulan çarşafların şap şaplarına karışıp arkasından yankılandı.

Tepenin doruğuna ulaştı; bir köşeyi dönünce kent gizlendi. Dibinde kurumuş dere yatağıyla derin bir vadiye baktı. İki yakasını küçük, harap, kurumaya bırakılmış meyvelerle dolu kırık taş verandalı evler kaplamıştı, bahçelerinde yol yol domatesler, bahçe kapılarından ev kapılarına kadar asma çardakları vardı. Geç saatlerin güneş ışığı, derin, altınsı, uzanıyordu vadinin dibinde; havada odun kömürü kokusu vardı. Bahçelerde adamlar üzüm kesiyordu. Yeşilimsi gölgede duran, uzanan, bir elinde siyah bir demet tutan, kemerinden bıçağını çıkartan, kesen, salkımı yayvan, kayık biçiminde sepete koyan bir adamı izledi. Adam ağır aksak, sessizce, işine yüzyıllar ayırarak çalışıyordu. Yolun öteki yanındaki çitlerde böğürtlen kadar küçük üzümler vardı, yabani, taşların arasında büyüyen. Bir duvara yaslandı, piposunu doldurdu, kibriti tuttu...

Bir bahçe kapısına yaslandı, yağmurluğunun yakasını kaldırdı. Yağmur yağacaktı. Önemi yoktu, hazırlıklıydı. Kasım ayında başka şey bekleyemezdiniz. Çıplak tarlaya baktı. Kapının köşesinden şalgam kokusu geliyordu, koca bir yığındı, nemli, keskin renkli. Gelişigüzel yayılmış köye doğru yürüyen iki adam geçti yanından. "İyi günler!" "İyi günler!" Aman tanrım! Geri dönmek için o treni yakalayacaksa çabuk olmalıydı. Kapıdan çıkıp, tarlayı, turnikeyi geçip, dar geçide girdi, çiseleyen yağmurun, alacakaranlığın içinde sallanarak yol aldı... akşam yemeğinden önce yıkanıp üstünü değiştirecek zamanı ucu ucuna denkleştirdi... Oturma odasında; Jinny neredeyse ateşin içine girmiş oturuyor. "Ah, Robert, eve geldiğini duymadım. Eğlendin mi? Ne güzel kokuyorsun! Armağan mı?" "Senin için topladığım birkaç böğürtlen. Rengi güzel." "Ah, çok hoş, Robert! Dennis'le Betty akşam yemeğine geliyor." Akşam yemeği, soğuk dana eti,

kabuklarıyla patates, kırmızı şarap, ev ekmeği. Çok neşeliler – herkes gülüyor. “Ah, hepimiz Robert’i tanıyoruz,” diyor Dennis, gözlüğünün üstüne üfleyip parlatarak. “Bu arada, Dennis, çok güzel küçük bir baskısını buldum...”

Bir saat çaldı. Keskin bir dönüş yaptı. Saat kaçtı. Beş? Beşi çeyrek geçe? Geriye, geriye geldiği yoldan. Bahçe kapılarından geçerken kadının dört gözle beklediğini gördü. Kadın ayağa kalktı, el salladı, ağır pelerini sürükleyerek yavaş yavaş karşılamaya geldi. Elinde bir tutam güneş çiçeği tutuyordu.

“Geç kaldın,” diye neşeyle bağırdı. “Üç dakika geciktin. İşte saatin, sen yokken çok iyi oldu. İyi zaman geçirdin mi? Güzel miydi? Anlat bana. Nereye gittin?”

“Giy şunu diyorum,” dedi, pelerini ondan alarak.

“Evet, giyeceğim. Hava serinliyor. Odamıza çıkacak mıyız?”

Asansöre ulaştıklarında kadın öksürüyordu. Adam kaşlarını çattı.

“Bir şey değil. Çok geç saatlere kadar dışarıda kaldım. Kızma.” Kocası zili ısrarla çalarken kırmızı pelüş koltuklardan birine oturdu, sonra yanıt alamayınca parmağını zilin üstünden hiç çekmedi adam.

“Ah, Robert, bunu yapman şart mı, sence?”

“Neyi yapmam şart mı?”

Salon’un kapısı açıldı. “Ne var? Bu gürültüyü yapan kim?” sesi çınladı içeriden. Klaymongso acı acı havlamaya başladı. “Gak! Gak! Gak!” sesi geldi Generalden. Top-knot’ın biri bir eli kulağında dışarı fırladı, görevlilerin kapısını açtı, “Mr. Queet! Mr. Queet!” diye feryat etti. Bu durum yöneticiyi apar topar koşturdu.

“Zili çalan siz misiniz, Mr. Salesby? Asansörü mü istiyorsunuz? Çok iyi, efendim. Sizi yukarı kendim çıkaracağım. Antonio’nun gelmesi bir dakika sürmez, tam da önlüğünü çıkartıyordu –” onları apar topar içeri soktuktan sonra salonun kapısına gitti yağlı yönetici. “Rahatsız edildiğiniz için çok özür dilerim, hanımlar, beyler.” Salesby kafesin içinde durdu, yanaklarını

emerek, tavana gözleri dikili, yüzüğü döndürerek, küçükparmağındaki mühür yüzüğü döndürerek...

Odalarına ulaşınca hızla musluğa gitti, şişeyi salladı, karısına bir doz ilaç döktü, getirdi.

“Otur. İç şunu. Ve konuşma.” Kadın boyun eğerken başında bekledi. Sonra bardağı aldı, çalkaladı, kılıfına geri koydu. “Yastık ister misin?”

“Hayır, böyle iyiyim. Buraya gel. Bir dakika yanımda otur, Robert, olmaz mı? Ah, böyle çok iyi.” Döndü, güneş çiçeğinden bir parçayı erkeğin paltosunun yakasına iliştirdi. “İşte,” dedi, “çok yakıştı.” Sonra başını erkeğin omzuna yasladı, erkek ona sarıldı.

“Robert –” sesi iç çekiş gibiydi – soluk gibi.

“Evet –”

Uzun süre orada oturdular. Gökyüzü tutuştu, soldu; iki beyaz yatak iki gemi gibiydi... Sonunda hizmetçi kızın sıcak su tenekeleriyle koridorda koştuğunu duydu, usulca karısını bıraktı, ışığı açtı.

“Ah, saat kaç? Ah, nasıl görkemli bir gece. Ah, Robert bu öğleden sonra sen yokken düşünüyordum da...”

Yemek odasına giren son çift onlardı. Yelpazesiyle, uzun saplı gözlüğüyle Kontes oradaydı, özel koltuğu, hava yastığı, dizlerinde ufak battaniyesiyle General oradaydı. Klaymongso’ya Saturday Evening Post gazetesini gösteren Amerikalı Kadın oradaydı... “Mantık ziyafeti çekiyor, ruh akımı sağlıyoruz.” İki Topknot meyve tabaklarındaki şeftalileri, armutları yokluyor, fazla olgunlaşmış ya da ham kalmış olduklarını düşündüklerini yöneticiye göstermek için ayırıyorlardı. Balayı Çifti masanın üstünden eğilip kahkahalara boğulmamaya çalışarak fısıldaşıyorlardı.

Her günkü giysileri, beyaz bez pabuçlarıyla Mr. Queet çorba koyuyor, tepeden tırnağa gece giysileri içindeki Antonio dağıtıyordu.

“Hayır,” dedi Amerikalı Kadın, “al bunu Antonio. Biz çorba içemeyiz. Mantarlı hiçbir şey yiyemeyiz, değil mi, Klaymongso?”

“Al bunları geri, ağzına kadar doldur!” dedi Topknot’lar, dönüp Antonio’nun söyleneni iletmesini izlediler.

“Bu da ne? Pirinç mi? Pişmiş mi?” kontes uzun saplı gözlüğünden baktı. “Mr. Queet, eğer pişmişse General bu çorbadan biraz içebilir.”

“Elbette, Kontes.”

Balayı Çifti onun yerine balıklarını yedi.

“Bana şunu ver. O benim tuttuğum. Hayır, değil. Evet, o. Hayır, değil. Neyse gözlerini dikmiş bana bakıyor, öyleyse o olmalı. Hiii! Hooo! Hii!” masanın altında ayakları birbirine kilitlenmişti.

“Robert, yine bir şey yemiyorsun. Bir sorun mu var?”

“Hayır. Canım istemiyor, hepsi bu.”

“Ah, ne sıkıcı. Yumurtayla ıspanak geliyor. Ispanak sevmezsin değil mi. Sonra onlara söylemeliyim...”

General için bir yumurta ve patates püresi.

“Mr. Queet! Mr. Queet!”

“Evet, Kontes.”

“Generalin yumurtası yine çok pişmiş.”

“Kav! Kav! Kav!”

“Çok özür dilerim, Kontes. Size başka pişirttireyim mi, General?”

...Yemek odasından ilk çıkanlar onlar. Şalını toplayarak ayağa kalkıyor kadın, kocası ayağa kalkıp önünden geçmesini bekleyerek duruyor, yüzüğünü döndürerek, küçükparmağındaki mühür yüzüğünü döndürerek. Koridorda Mr. Queet çevrelerinde dolanıp duruyor. “Asansör beklemek istemeyeceğinizi düşündüm. Antonio el yıkama taslarını dağıtıyor. Zil çalmadığı için özür dilerim, bozulmuş. Ne olduğunu bilemiyorum.”

“Ah, umarım...” sözcükleri geldi kadından.

“Gir,” diyor kocası.

Mr. Queet arkalarında içeri adım atıyor, kapıyı çarpıyor...

“...Robert, hemen yatarsam kusura bakmazsın, değil mi? Aşağı salona ya da bahçeye inmek ister misin? Ya da belki balkonda sigara içebilirsin. Orası çok hoş. Sigara dumanı hoşuma gidiyor. Hep sevdim. Ama eğer istersen...”

“Hayır, burada oturacağım.”

Bir koltuk alıp balkonda oturuyor. Karısının usulca usulca kıpırdayarak, hışırdayarak odada dolaştığını duyuyor. Sonra kocasının yanına geliyor. “İyi

geceler, Robert."

"İyi geceler." Karısının elini tutuyor, avcunun içini öpüyor. "Üşütme."

Gökyüzü yeşim rengi. Bir sürü yıldız var; bahçenin üstünde koskoca bir ay asılı. Uzaklarda şimşek çakıyor – bir kanat gibi çırpınıyor – uçmaya çalışan, yere çakılan, yeniden çabalayan kanadı kırık kuş gibi çırpınıyor.

Salondan gelen ışıklar bahçedeki keçi yolunda parıldıyor, piyano sesi geliyor. Klaymongso'yu bahçeye bırakmak için balkon kapısını açan Amerikalı Kadın bir keresinde bağırıyor: "Ayı gördünüz mü?" Ama kimse yanıtlamıyor.

Orada otururken, balkon demirlerine bakarken çok üşüyor adam. Sonunda içeri giriyor. Ay – ay ışığıyla oda beyaza boyanmış. Işık aynalarda titreşiyor; iki yatak suda yüzüyormuş gibi duruyor. Kadın uyuyor. Cibinliğin ardında, yarı oturur durumda, yastıklarla desteklenip dikleştirilmiş, beyaz elleri çarşafın üstünde kavuşturulmuş görüyor onu. Yastığa dayanmış beyaz yanakları, sarı saçları gümüşlenmiş. Çabucak, hırsız gibi soyunuyor, yatağa giriyor. Orada uzanırken elleri ensesinde kenetli.

...Kendi çalışma odasında. Yaz sonları. Virginia asması yapraklarını dökmek üzere...

"İşte, sevgili dostum, bütün öykü bu. Başı sonu, olup olacağı bu. Önümüzdeki iki yıl boyunca buralardan uzaklaşmazsa, düzgün bir hava değişimi şansı olmazsa, bir bahar daha hayatta – hım – kalamaz. Bu konularda açık olmak daha iyidir." "Ah, kesinlikle..." "Her şeyi boş ver, dostum, onunla gitmekten seni alıkoyan nedir? Biz aylıklı çalışanlar gibi düzenli bir işin yok ki. Yaptığın şeyi nerede olursan ol yapabilirsin –" "İki yıl." "Evet. Sana iki yıl veriyorum. Bu evi kiraya vermekte sıkıntı çekmezsin, biliyorsun. Aslına bakarsan..."

Erkek onunla birlikte. "Robert, işin korkunç yanı – galiba benim hastalığım – tek başıma gidemeyeceğimi hissediyorum, düpedüz. Görüyorsun ya – sen benim her şeyimsin. Benim için ekmek ve su gibisin, Robert, ekmek ve su gibi. Ah, sevgilim – neler söylüyorum? Elbette gidebilirim, elbette seni buralardan uzaklaştırmayacağım..."

Karısının kıpırdandığını duyuyor. Bir şey mi istiyor.
“Boogles?”
Aman tanrım! Uykusunda konuşuyor. Bu adı yıllardır kullanmadılar.
“Boogles. Uyanık mısın?”
“Evet, bir şey mi istiyorsun?”
“Ah, seni biraz rahatsız edeceğim. Özür dilerim. Kusura bakmazsın, değil mi? Cibinliğimin içinde hain bir sivrisinek var – vızıltısını duyuyorum. Onu yakalayabilir misin? Kalbim yüzünden kımıldamak istemiyorum.”
“Hayır, kımıldama. Olduğun yerde kal.” Işığı yakıyor, cibinliği kaldırıyor. “Nerede o küçük dilenci? Yerini belirledin mi?”
“Evet, işte, köşede. Ah, seni yatağından çıkardığım için çok kötü olduğumu düşünüyorum. Çok mu rahatsız oldun?”
“Elbette olmadım.” Bir an mavi beyaz pijamalarıyla havada duruyor. Sonra, “Yakaladım onu,” diyor.
“Ah, çok iyi. Kan emmiş mi?”
“Canavar gibi.” Musluğa gidip parmaklarını suya tuttu. “Şimdi iyi misin? Işığı kapatayım mı?”
“Evet, lütfen. Hayır. Boogles! Bir dakika buraya gel. Yanıma otur. Bana elini ver.” Erkeğin mühür yüzüğünü döndürüyor. “Neden uyumamıştın? Boogles, dinle. Daha yaklaş. Bazen merak ediyorum – uzaklarda buralarda benimle olmak çok mu canını sıkıyor?”
Erkek eğiliyor. Öpüyor. Çarşaflarını sıkıştırıyor, yastığı düzeltiyor.
“Saçma!” diye fısıldıyor.[*]

Mr. Reginald Peacock’ın Günü

Her şeyden çok nefret ettiği tek şey varsa o da sabahları kadının onu uyandırma biçimiydi. Elbette bile bile yapıyordu. Bu, onun o günlük yakınmalarını oluşturma biçimiydi ve erkek nasıl başarılı olduğunu anlamasına izin vermeyecekti. Oysa gerçekten, gerçekten, duyarlı bir insanı

böyle uyandırmak kesinlikle tehlikeliydi! Bunun üstesinden gelmesi saatlerini alıyordu – düpedüz saatlerini. Boğazına kadar düğmelenmiş iş önlüğüyle, başına mendil bağlamış olarak – böylece de şafak söktüğünden beri ayakta olduğunu, köle gibi çalıştığını kanıtlayarak – odasına dalıyor, alçak, uyaran sesle, “Reginald!” diye sesleniyordu.

“Hıı! Ne! Ne bu şimdi? Ne oluyor?”

“Kalkma zamanı geldi; saat sekiz buçuk.” Ve çıkıp gidiyordu, arkasından kapıyı usulca kapatarak, erkeğin düşüncesine göre zaferinin tadını sinsice çıkartmak için.

Kalbi hâlâ hızlı boğuk vuruşlarla güm güm atarak, her vuruşta gücünün çekildiğini duyarken kocaman yatağında yuvarlanıyordu – bu güm güm atan vuruşlar altında o günkü esini boğulup giderken. Sanki şeytanca bir zevk alıyordu hayatı onun için olduğundan daha da zorlaştırmaktan – tanrı bilir – sanatçı olarak haklarını ondan esirgeyerek, onu aşağı, kendi düzeyine çekmeye çalışarak. Zoru neydi bu kadının? Hangi cehennemin dibi şeyi istiyordu? Şimdi artık ilk evlendikleri zamana kıyasla üç kat daha fazla öğrencisi yok muydu, üç kat fazla para kazanmıyor muydu, sahip oldukları iğneden ipliğe her şeyin parasını ödememiş miydi, Adrian’ın anaokulu parasını ödemeye başlamamış mıydı?.. Ve kendi adına tek kuruşu olmadığı için kadına hiç laf dokundurmuş muydu? Tek bir söz bile, hiç – tek bir belirti bile! İşin gerçeği şuydu ki bir kez bir kadınla evlendin mi kadının gözü doymak bilmiyordu, işin gerçeği şuydu ki sanatçı için hiçbir şey evlilikten daha ölümcül değildi, her neyse, kırkını epey aşana dek... niçin evlenmişti onunla? Ortalama olarak günde üç kez soruyordu bunu kendine ama doyurucu bir yanıt bulamıyordu asla. Gerçeğin içine ilk dalışı yüzünden bir süreliğine şaşkına döndüğü, sersemlediği zayıf bir anında yakalamıştı kadın onu. Geriye baktığında, acıklı, genç bir yaratık görüyordu, faturalarla, alacaklılarla, varoluşun bütün o pis ayrıntılarıyla başa çıkmayı hiç beceremeyen yarı çocuk, yarı yabanıl evcilleşmemiş kuş. İşte – kanatlarını kırpmak için elinden geleni yapmıştı kadın, eğer keyfini yerine getirdiyse bu; ve bu sabahın köründeki numarasının başarısı için kendini kutlayabilirdi. İnsan, zarafetle, gönülsüzce, ılık yatağın içinde

kayarak uyanmalıydı, diye düşündü. Gözlerinin önünden bir dizi büyüleyici görünüm geçmeye başladı, en son, en çekici öğrencisinin çıplak, mis kokulu kolunu boynuna dolaması, uzun parfümlü saçlarıyla onu kaplamasıyla noktalandı. “Uyan, sevgilim!”

Banyo suyu dolarken Reginald Peacock sesini açmaya başladı, gündelik alışkanlığı olarak.

“Gülen aynanın önünde bakımını yaparken annesi
Buklelerini kıvırırken, bağlarken saçını,”

diye sesinin niteliğini dinleyerek, düzelterek önceleri usuldan söyledi ama üçüncü satıra gelince coştu:

“Sık sık düşer aklına, bu yabanıl şey evlenecek miydi...”

“Evlenmek” sözcüğü üzerine öyle bir zafer çığlığına boğuldu ki banyo rafındaki diş bardağı titredi, hatta banyo musluğu bile sanki fırtınalı bir alkışla sel gibi aktı...

Neyse, sesinde bozukluk yoktu, diye düşündü, banyo küvetine atlar, balık biçimindeki lifle yumuşak, pembe bedenini tepeden tırnağa sabunlarken. Covent Garden’ı sesiyle doldurabilirdi! “*Evlenmek*” diye bağırdı yeniden, görkemli bir opera davranışıyla havluyu kavrayıp, sanki kendisi aldırışsız Kuğu’nun baştan çıkardığı Lohengrin’miş, şu insanı canından bezdiren Elsa çıkagelmeden önce alelacele kurulanıyormuş gibi bedenini ovalarken şarkıyı sürdürdü...

Odasına döndüğünde hızla çekerek jaluziyi açtı, krem rengi kurutma kâğıdı gibi halıya yayılmış güneş ışığının solgun karesi üstünde durup jimnastiğini yapmaya başladı – derin derin soluyarak, öne arkaya eğilerek, kurbağa gibi çömelerek, bacaklarını öne fırlatarak – çünkü dehşete düştüğü tek şey varsa o da şişmanlamaktı ve onun uğraşını yapan kişilerde buna karşı korkunç bir eğilim vardı. Neyse, şimdilik buna ilişkin bir belirti yoktu. Tam doğru, tam iyi orantılarda olduğuna karar verdi. Gerçekten de, sabah giysileri içinde, koyu gri pantolon, gri çoraplar giymiş, gümüş iğnesiyle siyah kravat takmış olarak kendini aynada gördüğünde bir doygunluk coşkusuna kapılmamak elinden gelmezdi. Kibirli olduğundan değildi – kibirli adamlara katlanamazdı – hayır; kendi görüntüsü ona saf sanatsal

doyumun coşkusunu veriyordu. "*Voila tout*!" dedi, parlak saçlarında elini gezdirirken.

Dudaklarından böylesine hafifçe, bir duman esintisi gibi uçuşuveren bu küçük, kolay Fransızca sözcükler, daha dün gece birinin ona İngiliz olup olmadığını yeniden sorduğunu anımsattı. Onda Güneyli kanı olmadığına inanmakta zorlanıyordu sanki insanlar. Gerçekten de, içinde John Bull'dan hiç iz olmayan tutkulu bir nitelik vardı şarkı söyleyişinde... Kapı tokmağı gıcırdadı, döndü, döndü. Adrian'ın kafası aralıktan fırladı.

"Lütfen, baba, annem kahvaltının hazır olduğunu söylüyor, lütfen."

"Pekâlâ," dedi Reginald. Sonra tam Adrian gözden yittiği sırada: "Adrian!"

"Evet, baba."

"Bana, günaydın, demedin."

Birkaç ay önce, Reginald, babanın küçük oğullarını sabahları yanına kabul edip tokalaştığı çok aristokrat bir ailenin yanında geçirmişti bir hafta sonunu. Reginald bu uygulamanın çok çekici olduğunu düşünmüş, hemen evine taşımıştı ama Adrian kendi babasıyla her sabah tokalaşmak zorunda olmayı son derece aptalca bulmuştu. Hem ne diye babası konuşmak yerine hep şarkı söylüyordu ona?..

Keyfi tam anlamıyla yerine gelmiş olarak Reginald yemek odasına girdi, bir mektup yığınıyla Times gazetesinin, küçük dolu tabağın başına oturdu. Mektuplara, sonra da kahvaltısına göz attı. İki ince dilim domuz pastırması bir tane de yumurta vardı.

"Sen pastırma istemiyor musun?" diye sordu.

"Hayır, ben pişmiş soğuk elmayı yeğliyorum. Her sabah pastırma yememe gerek yok."

Yani şimdi kendisinin de her sabah pastırma yemesine gerek olmadığını, ona pişirmek zorunda kalmasından ötürü hırslandığını mı söylemek istiyordu?

"Kahvaltı pişirmek istemiyorsan," dedi, "niçin hizmetçi tutmuyorsun? Biliyorsun, paramız yeter, hem karımın iş yaptığını görmekten nasıl nefret ettiğimi de biliyorsun. Geçen yıllarda çalıştırdığımız kadınlar işi

beceremedi, yemek düzenimi bozdu, buraya öğrenci almamı neredeyse olanaksız kıldı diye düzgün bir kadın bulmaya çalışmaktan vazgeçtin düpedüz. Hizmetçiyi eğitmek olanaksız değildir – öyle değil mi? Yani demek istiyorum ki üstün zekâlı olmak gerekmez?”

“Ama ben işimi kendim yapmayı yeğliyorum; hayatı çok daha huzurlu kılıyor... Koş bakalım, Adrian sevgilim, okula hazırlan.”

“Ah, hayır, öyle değil!” Reginald gülümser gibi yaptı. “Kendi işini kendin görüyorsun çünkü anlaşılmaz bir nedenden ötürü beni küçük düşürmek hoşuna gidiyor. Nesnel olarak bunun bilincinde olmayabilirsin ama öznel olarak durum bu.” Bu değindiği nokta öyle hoşuna gitti ki sanki sahnedeymiş gibi zarafetle zarfı açtı...

“Sevgili Mr. Peacock,

Bu akşam söylediğiniz şarkının bana verdiği o olağanüstü haz için size bir kere daha teşekkür etmeden uyuyamayacağımı hissediyorum. Unutulmazdı. Küçük bir kız olduğum günlerden sonra bir daha merak etmemiştim, ama şimdi sizi dinleyince ediyorum, hepsi bu mu? Demek istiyorum ki, bu sıradan dünya hepsi mi? Bizim gibi anlayanlar için, yalnızca görebilecek cesaretimiz olsa, bizi bekleyen tanrısal güzellikler, zenginlikler yok mu, belki de? Ve onları bizim yapacak cesaretimiz... ev öyle sessiz ki. Keşke şimdi burada olsaydınız da size kişisel olarak teşekkür edebilseydim. Çok büyük bir iş başarıyorsunuz. Dünyaya, hayattan kaçıp kurtulmayı öğretiyorsunuz!

Sizin,

AENONE FELL.

P.S. bu hafta her öğleden sonra evdeyim...”

Mektup kalın, el yapımı kâğıda eflatun mürekkeple karalanmıştı. Kibir, o parıltılı kuş, kanatlarını kaldırdı yine, göğsünün çatlamak üzere olduğunu duyuncaya kadar kaldırdı.

“Ah, neyse, tartışmayalım,” dedi, sahiden de karısına doğru elini savurdu.

Ama karısı yanıtlayacak kadar yüce biri değildi.

“Elimi çabuk tutup Adrian’ı okula götürmeliyim,” dedi karısı. “Odanı hazırladım sana.”

Çok iyi – çok iyi – bırakalım aramızda açık savaş sürsün! Ama ilk onarmaya çalışan kendisi olursa boynu kopsundu!

Odasını arşınlayıp durdu, dış kapının Adrian'la karısının üstüne kapandığını duymadan sakinleşemedi yeniden. Elbette böyle sürecek olursa başka bir düzenleme yapması gerekecekti. Bu açıktı. Böylesine eli kolu bağlanmışken dünyanın hayattan kaçıp kutulmasına nasıl yardım edebilirdi? Piyanoyu açtı, o sabah gelecek öğrencilere göz attı. Miss Betty Britle, Kontes Wilkowska, Miss Marian Morrow. Çok tatlıydılar, üçü de.

Tam on buçukta kapı çaldı. Kapıya gitti. Miss Betty Britle, beyazlar içinde, müzik gereçleri mavi ipek çantada orada duruyordu.

"Korkarım, erken geldim," dedi, kızararak, utangaç, kocaman mavi gözlerini fal taşı gibi açtı. "Değil mi?"

"Hiç erken değil, sevgili hanımefendi. Yalnızca büyüler bu beni," dedi Reginald. "İçeri girmez misiniz?"

"Nasıl da muhteşem bir sabah," dedi Miss Brittle. "Parktan geçerek geldim. Çiçekler inanılmazdı."

"Alıştırma için şarkınızı söylerken onları düşünün, öyleyse," dedi Reginald, piyanonun başına otururken. "Size sesinizin rengini ve sıcaklığı sağlayacak."

Ah, ne büyüleyici bir düşünce! Ne üstün zekâlıydı Mr. Peacock. Güzel dudaklarını araladı, oğlan çocuğu gibi şarkı söylemeye başladı.

"Çok güzel, çok güzel, gerçekten," dedi Reginald, onmaz bir suçluyu cennete sürükleyecek ezgiler çalarken. "Notaları yuvarlaklaştır. Korkma. Üzerlerinde oyalan, parfüm gibi içine çek."

Nasıl da güzel görünüyordu kız, orada beyaz giysisinin içinde dururken, küçük sarı saçı yana yatmış, süt gibi gırtlağını gösterirken.

"Hiç aynanın önünde alıştırma yapar mısınız?" diye sordu Reginald. "Yapmanız gerek, biliyorsunuz; dudakları daha esnekleştirir. Buraya gelin."

Aynaya gittiler, yan yana durdular.

"Şimdi söyleyin – moo-e-koo-e-oo-e-a!"

Oysa kız yarıda kesti, her zamankinden de daha çok kızardı.

“Ah,” diye bağırdı, “yapamıyorum. Kendimi öyle aptal hissettiriyor ki. İçimden gülmek geliyor. Çok saçma sapan görünüyorum!”

“Hayır, görünmüyorsunuz. Korkmayın,” dedi Reginald, ama o da güldü, çok incelikle. “Şimdi, yeniden deneyin!”

Ders düpedüz uçup gitti, Betty Brittle utangaçlığının üstesinden bayağı geldi.

“Ne zaman yeniden gelebilirim?” diye sordu, gereçlerini yine mavi ipek çantaya koyarken. “Şimdi artık elimden geldiğince çok ders almak istiyorum. Ah, Mr. Peacock, öyle hoşuma gidiyor ki. Yarından sonra gelebilir miyim?”

“Sevgili hanımefendi, beni yalnızca büyüler bu,” dedi Reginald, kızı başıyla selamlayıp dışarı çıkarırken.

Baş döndürücü kız! Ve aynanın önünde dururlarken beyaz kolu şöylece dokunmuştu kendi siyah koluna. Hissedebiliyordu – evet, gerçekten hissedebiliyordu sıcak, parıltılı bir noktayı, usulca okşadı. Kız derslerini seviyordu. Karısı içeri girdi.

“Reginald, bana biraz para verebilir misin? Sütçüye ödeme yapmam gerek. Bu akşam yemeğe evde misin?”

“Evet, biliyorsun dokuz buçukta Lord Timbuck’larda şarkı söylüyorum. İçinde bir tane yumurta olan hafif bir çorba yapabilir misin bana?”

“Evet. Ve para, Reginald. Sekiz şilin altı peni.”

“Elbette çok fazla bu – değil mi?”

“Hayır, tam olması gerektiği kadar. Hem Adrian’ın süt içmesi zorunlu.”

İşte yine başlıyordu. Şimdi Adrian’ın adına karşısına dikiliyordu.

“Oğluma yeterli sütü çok görmek gibi en küçük bir niyetim yok,” dedi. “İşte on şilin.”

Kapı zili çaldı. Açmaya gitti.

“Ah,” dedi Kontes Wilkowska, “merdivenler. Soluğum kesildi.” Adamın peşi sıra müzik odasına giderken elini kalbinin üstüne koydu. Uçuşan tülü olan küçük siyah şapkasıyla tepeden tırnağa siyahlar içindeydi – göğsünde menekşeler.

“Bugün alıştırma için şarkı söyletmeyin bana,” diye bağırdı, o pek hoş yabancı tarzıyla ellerini savurarak. “Hayır, bugün yalnızca şarkı söylemek istiyorum... Şey, menekşelerimi çıkartabilir miyim? Hemencecik soluveriyorlar.”

“Hemencecik soluveriyorlar – hemencecik soluveriyorlar,” diye piyanoda çaldı Reginald.

“Onları buraya koyabilir miyim?” diye sordu Kontes, Reginald’ın fotoğraflarının önünde duran küçük vazoya koyarken.

“Sevgili hanımefendi, bu beni yalnızca büyüler!”

Kadın şarkı söylemeye başladı, şu sözcüklere gelinceye kadar her şey çok iyiydi: “Sen beni seviyorsun. Evet, biliyorum beni seviyorsun!” Erkeğin elleri tuşlardan aşağı düştü, iskemlesinde döndü, kadınla yüz yüze geldi.

“Hayır, hayır; yeterince iyi değil bu. Daha iyisini yapabilirsiniz,” diye bağırdı Reginald ateşli ateşli. “Sanki âşıkmışsınız gibi söylemelisiniz. Dinleyin; bakın size göstereyim.” Ve söyledi.

“Ah, evet, evet. Ne demek istediğinizi anlıyorum,” diye kekeledi küçük Kontes. “Yeniden deneyebilir miyim?”

“Elbette. Korkmayın. Bırakın kendinizi. Kendinizi açığa vurun. Gururla teslim olun!” diye müziğin üstünden seslendi. Ve kadın şarkı söyledi.

“Evet, bu sefer daha iyi. Ama hâlâ daha iyisini yapabileceğinizi hissediyorum. Benimle birlikte deneyin. Aynı zamanda içinde neşeli bir meydan okuma da bulunmalı – hissetmiyor musunuz?” Ve birlikte söylediler. Ah, şimdi kadın anladığından emindi. “Bir kere daha deneyebilir miyim?”

“Sen beni seviyorsun. Evet, biliyorum, seviyorsun.”

Bu sözcükler tam anlamıyla yetkinliğe kavuşamadan ders bitti. Küçük yabancı eller müzik gereçlerini bir araya toplarken titriyordu.

“Menekşelerinizi unutuyorsunuz,” dedi Reginald, yumuşakça.

“Evet, galiba unutacağım,” dedi Kontes, alt dudağını ısırarak. Nasıl da büyüleyici bir tarzları vardı şu yabancı kadınların!

“Pazar günü benim evime gelip müzik yapacaksınız, değil mi?” diye sordu kadın.

“Sevgili hanımefendi, bu beni yalnızca büyüler!” dedi Reginald.

“İnleyip ağlamayın artık, acılı çeşmeler
Niçin gereksin böyle hızla akmanız?”

diye şarkı söyledi Miss Marion Morrow, ama gözlerine yaşlar doldu, çenesi titredi.

“Şimdilik söylemeyin,” dedi Reginald. “Bırakın sizin için çalayım.” Çok yumuşakça çaldı.

“Bir şey mi var?” diye sordu Reginald. “Bu sabah pek mutlu değilsiniz.”

Hayır, değildi; çok korkunç acı çekiyordu.

“Ne olduğunu bana söylemenizde sakınca var mı?”

Gerçekten özel bir şey yoktu. Bazen böyle ruhsal durumlara giriyordu, hayat dayanılmaz görünüyordu gözüne.

“Ah, biliyorum,” dedi adam, “keşke elimden bir şey gelse!”

“Ama geliyor, geliyor! Bu dersler de olmasa dayanabileceğimi sanmıyorum.”

“Koltuğa oturun, menekşelerin kokusunu içinize çekin, bırakın size şarkı söyleyeyim. Bu size ders kadar iyi gelecek.”

Neden bütün erkekler Mr. Peacock gibi değildi?

“Dün gece konserden sonra şiir yazdım – yalnızca duyduklarımı. Elbette kişisel değildi. Size yollayabilir miyim?”

“Sevgili hanımefendi, bu beni yalnızca büyüler!”

Öğleden sonranın bitiminde epey yorgundu, giyinmeden önce sesini dinlendirmek için divana uzandı. Odasının kapısı açıktı. Yemek odasında konuşan Adrian’la karısını duyabiliyordu.

“Şu çaydanlığın bana neyi anımsattığını biliyor musun, anne? Bana oturmuş küçük kedi yavrusunu anımsatıyor.”

“Öyle mi, Mr. Saçmalık?”

Reginald uyuklamaya başladı. Telefonun zili onu uyandırdı.

“Aenone Fell konuşuyor. Mr. Peacock, bu gece Lord Timbuck’larda şarkı söyleyeceğinizi duydum az önce. Akşam yemeğini benimle yer misiniz, sonra da birlikte gideriz?” Ve erkeğin yanıtlayan sözcükleri telefondan çiçekler gibi döküldü.

“Sevgili hanımefendi, bu beni yalnızca büyüler.”

Nasıl da zaferlerle dolu bir gece! Aenone Fell’le *tête*-a-*tête* küçük akşam yemeği, kadının beyaz arabasıyla Lord Timbuck’lara gidiş, unutulmaz haz için kadının yeniden teşekkür edişi. Zafer üzerine zafer! Ve Lord Timbuck’ın şampanyası düpedüz su gibi aktı.

“Biraz daha şampanya alın, Peacock,” dedi Lord Timbuck. Peacock, dikkatinizi çekerim – Mr. Peacock değil – ama Peacock, sanki o da onlardan biriymiş gibi. Ve değil miydi? O sanatçıydı. Hepsini etkisi altına alabilirdi. Hepsine hayattan kaçıp kurtulmayı öğretmiyor muydu? Nasıl da şarkı söylüyordu! Ve o rüyadaymışçasına söylerken koca bir demet çiçek gibi kendisine sunulan, önüne serilen onların tüylerini, çiçeklerini, yelpazelerini görüyordu.

“Bir kadeh şarap daha alın, Peacock.”

“Bir parmağımı kaldırarak istediğimi alabilirdim,” diye düşünüyordu Peacock, düpedüz sendeleyerek eve giderken.

Oysa karanlık apartman dairesine girdiği sıra o görkemli kıvanç duygusu silinip gitmeye başladı. Yatak odasındaki ışığı açtı. Yatakta kendi köşesine sıkışmış uyuyordu karısı. Akşam yemeğine dışarı çıkacağını söylediği zaman nasıl konuştuğunu anımsadı ansızın: “Bana daha önceden haber vermen gerekirdi!” Ve kendisi nasıl yanıtlamıştı: “İyi davranış karşısında bile saldırgan olmadan benimle konuşamaz mısın?” Kendisine hiç önem vermemesi dayanılmazdı, diye düşündü – zaferlerine, sanatsal uğraşına zerre kadar ilgi göstermemesi dayanılmazdı. Onun yerinde olmak için bu kadar çok sayıda kadın gözlerini vermeye hazırken... Evet, biliyordu adam... Niçin kabul etmesindi bunu?.. Ve işte karısı orada uzanmıştı, düşmandı, uykusunda bile... Böyle olmak zorunda mıydı? diye düşündü, hâlâ şampanyanın etkisinde. Ah, bir dost olabilseydik, ona ne çok şey anlatabilirdim şimdi! Bu gece üzerine; hatta Timbuck’ın bana davranışı üzerine, bana bütün söyledikleri, falan filan. Geri dönüp onu orada bulacağımı hissetseydim – ona içimi dökebileceğimi – falan filan.

Bu tutkular içinde gece çizmelerini çekip çıkardı, düpedüz köşeye savurdu. Gürültü karısını korkuyla uyandırdı. Kadın dimdik oturdu, saçını

geriye attı. Adam ansızın bir kez daha ona dostça davranmayı denemeye karar verdi, ona her şeyi anlatmayı, onu kazanmayı. Yatağın kıyısına oturdu, kadının ellerinden birini yakaladı. Ama söylemesi gereken bütün o güzel şeylerin arasından bir tekini bile dile getiremedi. Şeytanca bir nedenden ötürü ağzından dökülebilen tek sözcükler şunlar oldu: "Sevgili hanımefendi, bu beni yalnızca büyüler – büyüler!"

Güneş ve Ay

Öğleden sonra iskemleler geldi, koskoca bir at arabası dolusu, bacakları havaya dikili küçük altın şeyler. Sonra çiçekler geldi. Balkondan aşağı, onları taşıyan insanlara baktığınızda çiçek saksıları patikada kafa sallayan gülünç korkunç güzel şapkalara benziyordu.

Ay onları şapka sandı. Dedi ki: "Bak. Başına palmiye takmış bir adam var." Ama gerçek olan şeylerle, gerçek olmayan şeyler arasındaki ayrımı bilmiyordu.

Güneş'le Ay'a göz kulak olacak kimse yoktu. Çok fazla uzun, koltuk altları çok fazla dar olan Annenin giysisini düzeltmede Annie'ye yardım ediyordu Dadı, Anne evin her yanında koşuşturup duruyor, bir şeyleri unutmasın diye Babaya telefon ediyordu. Yalnızca şöyle diyecek zamanı vardı: "Ayağımın altında dolaşmayın, çocuklar!"

Ayağının altında dolaşmadılar – hiç değilse Güneş dolaşmadı. Sersem sersem çocuk odasına geri gönderilmekten çok nefret ediyordu. Ay'ın aldırdığı yoktu. İnsanların ayaklarına dolanırsa yalnızca onu kaldırıp atıyorlar, ciyaklayıncaya kadar sarsıyorlardı. Ama bunu yapamayacakları kadar ağırdı Güneş. Öyle ağırdı ki pazar günleri akşam yemeğine gelen şişko adam derdi ki: "Haydi bakalım, delikanlı, seni kaldırmaya çalışalım." Sonra da başparmaklarını Güneş'in koltuk altlarına sokar, inler, çabalar, sonunda şöyle diyerek vazgeçerdi: "Tam bir ton tuğla yığını!"

Neredeyse bütün eşyalar yemek odasından çıkarılmıştı. Büyük piyano bir köşeye konmuş, sonra bir dizi çiçek saksısı, sonra da altınlı iskemleler gelmişti. Bunlar konser içindi. Güneş içeri baktığında beyaz yüzlü bir adam piyanonun başında oturuyordu – çalmıyordu, ama pat küt vurup gürültü yapıyor, sonra da içine bakıyordu. Piyanonun üstünde bir çanta dolusu araç gereci vardı, şapkasını duvara dayalı duran heykele takmıştı. Bazen çalmaya başlıyor, sonra yine ayağa fırlıyor, içine bakıyordu. Güneş onun konser olmadığını umuyordu.

Ama elbette içinde bulunmaları gereken yer mutfaktı. Kafasında pelte gibi bir başlıkla yardım eden bir adam vardı, gerçek aşçıları Minnie yüzü kıpkırmızı gülüyordu. Hiç kızgın değildi. İkisine de birer tane bademli kurabiye verdi, adamla ikisinin akşam yemeği için yaptıkları muhteşem şeyleri izleyebilsinler diye kaldırıp un sandığının üstüne oturttu. Aşçı gereçleri getirdi, adam da tabaklara koyup kesti süsledi. Kafaları, gözleri, kuyrukları hâlâ yerli yerinde duran bütün balıkların üstüne kırmızı, yeşil, sarı parçacıklar serpiştirdi; bütün peltelerin üstüne kıvrım kıvrım çizgiler yaptı, jambona yakalık taktı, bir tür çok ince çatal sapladı içine; kremaların üstüne benek benek bademler, ufacık yuvarlak kurabiyeler koydu. Ve boyuna boyuna bir şeyler gelip durdu.

“Ah, ama üstü şekerlemeli pastayı görmediniz daha,” dedi Aşçı. “Gelin bakın.” İkisine de birer elini uzatırken, niçin bize bu kadar iyi davranıyor, diye düşündü Güneş. Buzdolabının içine baktılar.

Ah! Ah! Ah! Küçük bir evdi. Çatısında beyaz kar olan, yeşil pencereli, kahverengi kapılı, kapı kolu yerine bir fındık saplanmış, küçük pembe bir evdi.

Güneş fındığı görünce üzerine bir bitkinlik çöktü, Aşçıya yaslanması gerekti.

“Bırak da dokunayım. Bırak da yalnızca çatısına parmağımı koyayım,” diyerek dans etti Ay. Hep bütün yiyeceklere dokunmak isterdi. Güneş istemezdi.

“Şimdi, kızım, gel de gözünü dört açıp masaya bak,” dedi Aşçı, hizmetçi içeri girdiği sırada.

“Tam bir resim, Min,” dedi Nellie. “Gel de göz at.” Böylece hep birlikte yemek odasına girdiler. Güneş ve Ay’ın korkudan ödleri patladı. Önce masaya yaklaşmadılar; yalnızca kapıda durup gözlerini diktiler.

Daha gerçekten akşam olmamıştı ama yemek odasında jaluziler indirilmiş, ışıklar yakılmıştı – ve bütün ışıklar kırmızı güllerdi. Kırmızı kurdeleler, demet demet güller masanın köşelerine bağlanmıştı. Ortada, üstünde gül yaprakları yüzen bir göl vardı.

“Şekerlemeli pastanın duracağı yer orası,” dedi Aşçı.

Kanatları olan iki gümüş aslanın sırtlarında meyveler vardı, tuzluklar yalaklardan su içen ufacık kuşlardı.

Ve göz kırpan bütün bardaklar, parıldayan tabaklar, ışık çakan bıçaklar, çatallar – bütün o yiyecekler. Gül biçimi verilmiş küçük kırmızı peçeteler...

“Bu yemekleri yiyecek mi insanlar?” diye sordu Güneş.

“Bence bir güzel yerler,” diye güldü Aşçı, Nellie’yle birlikte gülerek. Ay da güldü; bu kız da hep başkalarının yaptığının aynısını yapıyordu. Ama Güneş’in içinden gülmek gelmiyordu. Kollarını arkasına kavuşturup masanın çevresinde döndü döndü. Dadı ansızın seslenmeseydi belki de hiç durmayacaktı: “Haydi bakalım, çocuklar. Yıkanıp giyineceğiniz o büyük zaman geldi.” Asker gibi uygun adım çocuk odasına yöneldiler.

Onlar düğmelerini çözerken Anne omuzlarına beyaz bir şey atmış, kapıdan baktı; ovalayarak yüzüne bir şeyler sürüyordu.

“Onları istediğimde zili çalacağım, Dadı, sonra şöyle bir aşağı inip görünecekler, hemen geri dönecekler,” dedi.

Güneş önce neredeyse çırılçıplak soyundu, sonra yine giyindi, üzerine kırmızı beyaz papatyalar serpiştirilmiş beyaz gömlek, beli kuşaklı, yanlarında şeritler olan kısa pantolon, beyaz çoraplar, kırmızı pabuçlar giydi.

“İşte şimdi Rus kılığına büründün,” dedi Dadı, tepesindeki kabarık saçı yatırırken.

“Yaa,” dedi Güneş.

Ay’ın işi asırlarca sürdü. Ayağına çoraplarını geçirince sırt-üstü yatağa yuvarlanmış gibi yaptı, her zamanki gibi Dadıya bacaklarını salladı, Dadı

parmağıyla ve ıslak fırçayla buklelerini yapmaya çalıştığı her seferinde arkasını dönüp Dadıdan yaka iğnesinin resmini ya da ona benzer bir şeyleri göstermesini istedi. Ama sonunda onun işi de bitti. Üzerinde kürk olan giysisi bembeyazdı, dimdik duruyordu; donunun paçalarında bile uçuşan bir şeyler vardı. üzerlerinde kocaman yumrular olan pabuçları beyazdı.

"İşte oldun, kuzucuğum," dedi Dadı. "Pudra kutusunun üstündeki tatlı küçük melek resmine benzedin." Dadı telaşla kapıya atıldı. "Hanımım, bir dakika."

Saçının yarısı çözük anne yine içeri girdi.

"Ah," diye bağırdı. "Ne resim ama!"

"Öyle değil mi," dedi Dadı.

Ve Ay eteğinin ucunu tutup kaldırdı, bacaklarından birini sürükledi. İnsanların ona aldırmaması Güneş'in umurunda değildi – pek fazla...

Dadı kapıda dururken masanın başında temiz derli toplu oyunlar oynadıktan sonra, arabalar gelmeye, aşağıdan kahkahalar, insan sesleri, yumuşak hışırtılar yükselmeye başlayınca Dadı fısıldadı: "Şimdi çocuklar, olduğunuz yerde kalın." Ay masa örtüsünü çekiştirip durdu, örtünün tamamı onun tarafına sarktı, Güneş'e hiçbir şey kalmadı – sonra da kız bile bile yapmamış numarasına yattı.

Sonunda zil çaldı. Dadı elinde saç fırçasıyla üzerlerine saldırdı, oğlanın tepesindeki kabarıklığı yatırdı, kızın fiyongunu dikleştirdi, onları el ele tutuşturdu.

"Haydi bakalım, aşağıya!" diye fısıldadı.

Haydi indiler aşağıya. Ay'ın elini böyle tuttuğu için Güneş kendini aptal gibi hissediyordu ama bu durum Ay'ın hoşuna gidiyordu sanki. Kolunu sallıyor, mercan bileziğindeki çan şıngırdıyordu.

Konuk odası kapısında Anne durmuş siyah bir yelpazeyle kendini yelliyordu. Konuk odası tatlı kokulu, ipeksi, hışırdayan hanımlarla, siyahlar içinde, ceketlerinde gülünç kuyruklar olan – böceklere benzeyen – adamlarla doluydu. Baba da onların arasındaydı, çok yüksek sesle konuşuyor, cebinde bir şeyler tıngırdatıyordu.

“Ne resim ama!” diye bağırdı hanımlar. “Ah, ördekçikler! Ah, kuzucuklar! Ah, tatlı şeyler! Ah, ev hayvancıkları!”

Ay’a erişemeyen bütün insanlar Güneş’i öptü, dişleri şaklayan bir deri bir kemik yaşlı hanım dedi ki: “Nasıl da ağırbaşlı küçük cici şey,” sonra da sert bir şeyle usul usul kafasını tıklattı.

Aynı konser hâlâ orada mı diye görmek için baktı Güneş, ama adam gitmişti. Onun yerine pembe kafalı şişko bir adam piyanonun üstüne eğiliyor, kulağına keman dayamış kızla konuşuyordu.

Güneş’in gerçekten hoşuna giden tek adam vardı. Uzun, kır favorileri olan, kendi kendine ortalıkta dolaşan, ufak tefek gri bir adamdı. Güneş’in yanına geldi, çok hoş biçimde gözlerini yuvarladı, dedi ki: “Selam, oğlum.” Sonra uzaklaştı. Ama çok geçmeden geri geldi, dedi ki: “Köpekleri sever misin?” Güneş, “Evet,” dedi. Ama sonra yine uzaklaştı, Güneş her yerde onu aradıysa da bulamadı. Belki de içeri köpek yavrusu getirmek için dışarı çıkmış olduğunu düşündü.

“İyi geceler, benim değerli bebeklerim,” dedi Anne, çıplak kollarıyla onlara sarılarak. “Haydi uçun bakalım küçük yuvalarınıza.”

Sonra Ay gidip yine kendini aptal durumuna düşürdü. Herkesin önünde kollarını havaya kaldırdı, dedi ki: “Babam beni kucağında çıkartsın.”

Ama bu herkesin hoşuna gitmiş gibiydi, Baba üzerine eğildi, hep yaptığı gibi kızı kaldırdı.

Dadı onları yatağa sokmak için öylesine acele ediyordu ki Güneş’in duasını neredeyse yarıda kesip, “Haydi çabuk bitir, çocuk, çabuk,” dedi. Yatağa girer girmez, küçük fincan tabağının içindeki gece lambası ışığı dışında karanlıkta kaldılar.

“Uyudun mu?” diye sordu Ay.

“Hayır,” dedi Güneş. “Ya sen?”

“Hayır,” dedi Ay.

Uzun süre sonra Güneş yine uyandı. Aşağıdan çok çok gürültülü alkış sesi geliyordu, tıpkı yağmur yağdığı zaman olduğu gibi. Ay’ın yatakta döndüğünü duydu.

“Ay, uyanık mısın?”

“Evet, ya sen?”

“Evet. Neyse, gidip merdivenlerden aşağı bakalım.”

Tam en üst basamağa yerleştikleri sırada konuk odası kapısı açıldı, insanların koridoru geçip yemek odasına girdiklerini duydular. Sonra kapı kapandı; “pat pat” gürültüleri, kahkahalar vardı. Sonra bu durdu, Güneş, bir zaman kendisinin yaptığı gibi elleri arkalarında kavuşturulmuş o güzel masayı çepeçevre dolaştıklarını gördü hepsinin... Çepeçevre döndüler, döndüler, bakarak, gözlerini dikerek. Kır favorili adam en çok küçük evi beğendi. Kapı tokmağı yerindeki fındığı görünce daha önceden de yaptığı gibi gözlerini yuvarladı, Güneş’e dedi ki: “Fındığı gördün mü?”

“Kafanı öyle sallama, Ay.”

“Sallamıyorum. Sen sallıyorsun.”

“Ben değilim. Ben hiç kafamı sallamam.”

“Ha, ha, haa, sallarsın. Şimdi de sallıyorsun.”

“Sallamıyorum. Yalnızca sana nasıl yapmaman gerektiğini gösteriyorum.”

Yeniden uyandıklarında yalnızca çok gürültülü gelen Babalarının sesini, kahkahalar atan Anneyi duyabildiler. Baba yemek odasından çıktı, merdivenlere sıçradı, neredeyse yere kapaklanıyordu.

“Selam!” dedi. “Aman tanrım, Kitty, gel de bak şuna.”

Anne dışarı çıktı. “Ah, sizi yaramazlar,” dedi koridordan.

“Haydi onları aşağı indirip birer kemik verelim,” dedi Baba. Güneş hiç onu böyle neşeli görmemişti.

“Hayır. Kesinlikle olamaz,” dedi Anne.

“Ah, Babacığım, haydi! Bizi aşağı indir,” dedi Ay.

“Yapmazsam beni assınlar,” diye bağırdı Baba. “Keyfimi kaçırmayacaksın. Kitty – şuradan.” Çocukları yakalayıp kaldırdı, her kolunun altına birini sıkıştırdı.

Güneş, korkunç öfkeleneceğini sandı Annenin. Oysa öfkelenmedi. Babaya gülüp durdu.

“Ah, seni korkunç çocuk!” dedi. Ama Güneş’ten söz etmiyordu.

“Haydi bakalım ufaklıklar. Gelin de biraz çöplenin bakalım,” dedi bu neşeli Baba. Ama Ay bir an duraladı.

“Anne – giysin bir yanından açılmış.”

“Öyle mi?” dedi Anne. Ve Baba, “Evet,” dedi, kadının beyaz omzunu ısırır gibi yaptı, ama kadın onu itti.

İşte böyle o güzelim yemek odasına geri döndüler.

Ama – ah! Ah! Neler olmuştu. Kurdelelerin, güllerin hepsi çekilip çözülmüştü. Küçük kırmızı peçeteler yerlere saçılmıştı, bütün pırıltılı tabaklar kirliydi, bütün göz kırpan bardaklar da. Adamın süslediği o güzelim yiyecekler oraya buraya atılmıştı, her yanda kemikler, kırıntılar, meyve kabukları, çekirdekleri vardı. Hatta içinden masa örtüsüne bir şeyler sızan yan yatmış bir şişe bile vardı, hiç kimse kaldırmamıştı onu.

Ve karlı çatısı, yeşil pencereleriyle küçük pembe ev paramparçaydı – paramparça – yarısı erimiş, masanın ortasında.

“Haydi gel, Güneş,” dedi Baba, gözüne çarpmamış gibi yaparak.

Ay, pijama paçalarını sıvadı, ayaklarını sürüyerek masaya yaklaştı, iskemlenin üstüne çıktı, ciyakladı.

“Şu şekerlemeden biraz al bakalım,” dedi Baba, çatının birazını daha paramparça ederek.

Anne küçük bir tabak aldı, Babaya uzattı; öteki kolunu onun boynuna doladı.

“Babacım! Babacım!” diye çığlık attı Ay. “Küçük tokmak kaldı. Küçük fındık. Ben yiyim mi onu?” Masanın üstünden uzandı, kapıdan aldı onu, çatırdattı, sert sert ısırarak, gözlerini kırpıştırarak.

“İşte oğlum,” dedi Baba.

Oysa Güneş kapının yanından bir yere kımıldamadı. Ansızın başını havaya dikti, gürültülü bir inilti tutturdu.

“Bence bu iğrenç – iğrenç – iğrenç!” diye hıçkırdı.

“İşte görüyorsun!” dedi Anne. “Görüyorsun!”

“Git başımdan,” dedi Baba, artık neşeli değildi. “Şu anda. Git başımdan!”

Ve sesli sesli inleyerek Güneş sersem sersem çocuk odasına yürüdü.

Feuille d’Album

O, gerçekten çekilmez bir adamdı. Gereğinden fazla utangaçtı kısacası. Kendi adına söyleyeceği hiç mi hiç bir şey yoktu. Ve nasıl da bir ağırlık. Bir kez senin stüdyona kapağı attı mı artık ne zaman gideceği hiç belli olmazdı, oturur da otururdu, sonunda kıpkırmızı kesilip çekip gittiğinde sen neredeyse çığlıklara boğulacak gibi olur, arkasından koskoca bir şeyi fırlatıp atamak için yanar tutuşurdun – için için yanan soba falan gibi bir şeyi. İşin tuhafı, ilk bakışta çok ilginç görünmesiydi. Herkes bu konuda birleşiyordu. Kafenin birinden içeri sürüklenirdin bir gece ve işte orada görürdün onu, bir köşeye oturmuş, önünde bir fincan kahve, ince, esmer bir oğlan, mavi kazaklı, üstünde düğmelenmiş gri pamuklu ceket. Ve nasılsa o mavi kazakla, kolları çok kısa gri ceket kaçıp denizlere açılmayı kararlaştırmış bir oğlan çocuğu havası verirdi ona. Gerçekten de kaçmıştı, bir an sonra ayağa kalkacak, içinde gece gömleğiyle annesinin resmi düğümlü mendili sopanın ucundan sallanırken dışarı gecenin içine yürüyecek, boğulup gidecekti...Hatta gemiye girerken iskelenin kenarına ayağı takılacaktı...Kısacık kırpılmış kara saçları, uzun kirpikli gri gözleri, beyaz yanakları, ağlamamaya karar vermiş gibi somurtuk ağzı vardı... İnsan nasıl karşı koyabilirdi ona? Ah, bu görünüm insanın yüreğini burkuyordu. Ve sanki bunlar yetmezmiş gibi bir de üstüne şu kıpkırmızı kesilme hilesi vardı... Ne zaman garson yanına yanaşsa bayrak kırmızısı kesilirdi – sanki daha hapisten yeni çıkmıştı da garson biliyordu ki...

“Kim bu, dostum? Tanıyor musun?”

“Evet. Adı Ian French. Ressam. Müthiş zeki olduğunu söylüyorlar. Kadının birisi ona anne özeni göstermekle işe başladı. Ne sıklıkla evinden haber aldığını, yatağında yeterince battaniyesi olup olmadığını, günde ne kadar süt içtiğini falan sordu. Oysa çoraplarına bir göz atmak için stüdyosuna gittiğinde kapıyı çaldı, çaldı, ama içeride birinin soluk aldığından emin olduğuna yemin etse de kapıya bakan olmadı...Umutsuz!”

Bir başka kadın da oğlanın âşık olması gerektiğine karar verdi. Yanına çağırdı, ona "oğlum," dedi, saçındaki büyüleyici kokuyu duyabilsin diye üzerine eğildi, koluna girdi, insan biraz cesaret gösterse hayatın nasıl da görkemli olabileceğini anlattı, bir gece stüdyosuna gitti, kapıyı çaldı, çaldı... Umutsuz!

"Zavallı oğlanın gerçekten ne istediği herkesin ilgisini uyandırıyor," dedi bir üçüncü. İşte böyle, tuttular kafelerin, kabarelerin, küçük dans salonlarının yolunu, hani şu teneke kutudaki kayısı suyu gibi tadı olan ama şişesi yirmi yedi şilin eden, adına şampanya dedikleri şeyler içtiğin yerlerin, sözcüklerle anlatılamayacak kadar ürkütücü olan, en koyu kederler içinde oturduğun, her zaman bir gece önce birisinin vurulup öldürüldüğü başka yerlerin. Ama oğlanın kılı bile kıpırdamıyordu. Yalnızca bir keresinde zilzurna sarhoş oldu, ama canlanıp neşeleneceğine yanaklarında iki kırmızı lekeyle, tıpkı dostum, evet, şu çaldıkları caz müziğindeki ölü şeyin simgesi gibi, "Kırık Oyuncak Bebek" gibi taş kesilip oturdu orada. Ama kadın onu stüdyosuna geri götürdüğünde epeyce kendine gelmişti, sanki kiliseden yürüyerek birlikte eve gelmişler gibi aşağıdaki sokakta kadına, "iyi geceler" diledi... Umutsuz.

Tanrı bilir daha bilmem kaç tane girişimden sonra – çünkü kadınlarda sevecenlik ruhu ölüp taş kesiliyor – ondan vazgeçtiler. Elbette, hâlâ çok cana yakındılar, onu gösterilerine çağırdılar, kafelerde onunla konuştular, ama hepsi buydu. İnsan sanatçı olunca kendisine karşılık vermeyecek kişilere ayıracak hiç zamanı olmuyor düpedüz. Değil mi?

"Ve ayrıca da bence gerçekten bir yerlerde bir bit yeniği olmalı... değil mi? Her şey göründüğü kadar masum olamaz! Kırlardaki papatya gibi el değmemiş kalmak istiyorsan ne diye Paris'e geliyorsun? Hayır, kuşkucu değilim. Ama –"

Irmağa bakan yüksek iç sıkıcı bir yapının en üst katında oturuyordu. Hani şu kepenklerin kapalı olduğu, ağır kapının, "hemen kiralık küçük daire" yazılı ilanın sözcüklerle anlatılamayacak kadar terk edilmiş parıldadığı yağmurlu gecelerde, ay ışıklı gecelerde öylesine romantik görünen o yapılardan biriydi. Bütün yıl boyunca hiç de romantik kokmayan, kapıcının

giriş katında cam kafesin içinde, pis bir şala sarınmış oturduğu, tavada bir şeyler karıştırdığı, boncuklu minderin üstüne yayılmış yaşlı şiş köpeğe kepçeyle bir şeyler çıkarıp vediği o yapılardan biri... Havalara tünemiş o stüdyonun görkemli bir manzarası vardı. İki büyük pencere suya bakıyordu; aşağı yukarı salınan tekneleri, mavnaları, üzerinde yuvarlak bir demet gibi ağaçlar olan adanın saçak saçak kıyılarını görebiliyordu. Yan pencere, kendisinden de döküntü, daha küçük bir başka eve bakıyordu, aşağıda da çiçek pazarı vardı. Kıvrım kıvrım parlak çiçeklerin kenarlardan taştığı kocaman şemsiyelerin tepelerini, dikilmek üzere kutular içinde bitkiler, toprak saksılarda ıslak parıltılı palmiye kümeleri sattıkları çizgili tentelerle kaplı çardakları görebiliyordun. Çiçeklerin arasında yaşlı kadınlar yengeçler gibi seğirtiyordu. Gerçekten de onun dışarı çıkmasına hiç gerek yoktu. Beyaz sakalı pencere pervazından sarkıncaya kadar camın önünde otursa bile hâlâ resmini yapacak bir şeyler bulabilirdi...

Kapıyı zorla açtırabilmeyi becerebilseler nasıl da şaşırırlardı o iyi yürekli kadınlar. Çünkü stüdyosunun içini çiçek gibi derli toplu tutuyordu. Her şey bir desen, küçük bir “natürmort” oluşturacak biçimde düzenlenmişti sanki – kapaklarıyla kulplu tencereler gaz sobasının arkasındaki duvarda, yumurta kâsesi, süt şişesi, çaydanlık rafta, kitaplar, buruşuk kâğıttan başlığıyla lamba masanın üstünde. Kenarlarında çepeçevre koşuşturan kırmızı leoparlar olan Hint perdesi gündüzleri yatağına serili duruyor, yatağın yanındaki duvarda, yattığınızda gözünüzün hizasına gelecek biçimde, küçük, özenle yazılmış bir uyarı bulunuyordu: HEMEN KALK.

Her gün neredeyse aynıydı. Işık iyi olduğunda deli gibi resim yapıyor, sonra yemeğini pişiriyor, ortalığı topluyordu. Akşamları da kafeye gidiyor, ya da evde oturup okuyor, ya da en karmaşık harcama listesini yapıyor, şu başlığı koyuyordu: “Bununla neler yapabilmem gerekiyor,” sonra da yeminle bitiyordu... “Önümüzdeki ay bu tutarı aşmayacağıma yemin ederim. İmza, Ian French.”

Bütün bunlarda hiç bit yeniği yoktu; ama o uzak görüşlü kadınlar haklıydı. Hepsi bu değildi.

Bir gece yan camın önünde oturmuş erik kurusu yiyor, çekirdeklerini terk edilmiş çiçek pazarındaki koca şemsiyelerin tepelerine atıyordu. Yağmur yağmıştı – yılın ilk gerçek ilkbahar yağmuru yağmıştı – her şeyin üstünde parıltılı bir yassı boncuk asılıydı, hava çiçek tomurcuğu, nemli toprak kokuyordu. Kulağa uyuşuk, doygun gelen bir sürü ses alacakaranlık havada çınlıyor, camlarını kapamaya, kepenklerini indirmeye koşmuş insanlar bunun yerine pencerelerden sarkıyorlardı. Aşağıda, pazarda, ağaçların üstüne yeni bir yeşil serpiştirilmişti. Bunlar ne tür ağaçlar acaba, diye merak etti. Şimdi de sokak lambalarını yakan adam geldi. Yolun karşısındaki eve, küçük, döküntü eve gözlerini dikti, sonra ansızın, sanki bakışını yanıtlar gibi, cam kapının iki kanadı açıldı, elinde bir saksı nergis çiçeğiyle bir kız küçük balkona çıktı. Siyah önlüklü, saçına pembe mendil bağlamış, tuhaf biçimde sıska bir kızdı. Gömlek kolları neredeyse omuzlarına dek kıvrılmıştı, karanlığa karşı narin kolları parlıyordu.

“Evet, yeterince ılık hava. Onlara iyi gelecek,” dedi, saksıyı yere bırakıp, içeri, odadaki birine dönerek. Dönerken ellerini mendile doğru kaldırdı, birkaç tutam saç tutup sokuşturdu içine. Aşağı, terk edilmiş pazara baktı, başını kaldırıp gökyüzüne baktı, ama oğlanın oturduğu yerde sanki havada boşluk vardı. Karşısındaki evi görmüyordu düpedüz. Sonra da gözden yitti.

Oğlanın yüreği stüdyosunun yan camından aşağı yuvarlandı, karşıdaki evin balkonuna düştü – yarı açmış tomurcukların, yeşil mızrakların altında, nergis saksısında alev alev yandı... O balkonlu oda oturma odasıydı, onun bitişiğindeki mutfaktı. Akşam yemeğinden sonra bulaşıkları yıkadığı sıra tabakların şangırtısını duydu, sonra kız cama geldi, küçük bir bezi çırptı, kurusun diye çiviye astı. Asla şarkı söylemedi, saçlarının örgüsünü çözmedi, genç kızların yapacağı varsayılan biçimde kollarını aya doğru uzatmadı. Ve hep aynı kara önlüğü, saçına pembe mendili taktı... Kiminle birlikte yaşıyordu? O iki camın önüne gelen başka kimse yoktu, ama yine de hep odadaki biriyle konuşuyordu. Annesi, diye karar verdi, sakattı. Eve dikiş alıyorlardı. Baba ölmüştü... sağlığında gazeteciydi – çok solgun, uzun bıyıklı, alnına bir tutam kara saç dökülmüş...

Bütün gün çalışarak zar zor geçinecek parayı kazanıyorlardı, ama hiç dışarı çıkmıyorlardı, hiç arkadaşları yoktu. Şimdi masasına oturduğunda, baştan sona yeni bir dizi yeminli liste yapması gerekiyordu... Belli bir saatten önce yan pencereye gidilmeyecek: İmza Ian French. O günlük resim gereçlerini kaldırmadan önce kız düşünülmeyecek: İmza Ian French.

Oldukça basitti. Gerçekten tanımak istediği tek kişi kızdı, çünkü o, diye karar verdi, yaşayan, kendi yaşındaki tek kişiydi. Kıkır kıkır kıkırdayan kızlara katlanamıyordu, yetişkin kadınlardan iğreniyordu... O kız yaşıtıydı, o kız – neyse, tam kendisi gibiydi. Alacakaranlık stüdyosunda yorgun, bir kolu koltuğunun arkalığından sarkmış, kızın camına gözleri dikili, kendini orada, onun yanında görerek oturuyordu. Fırtınalı bir ruhu vardı; bazen korkunç kavgalar ediyorlardı, o ve kız. Kızın ayaklarını yere vurup, önlüğünün üstünde ellerini bir burkması vardı ki... öfkeden kudurmuş. Ve çok seyrek gülerdi. Yalnızca bir zamanlar beslediği, yesin diye et verildiği zaman kükreyip kendini aslan yerine koyan o saçma küçük kedi yavrusunu anlatırken. Böyle şeyler onu güldürüyordu... ama kural olarak birlikte sessizce oturuyorlardı; o tıpkı şimdi oturduğu gibi, kız da ellerini kucağında kavuşturmuş, bacaklarını altına toplamış, günlük işlerden sonra alçak sesle konuşarak ya da sessizce. Elbette kız ona resimlerini hiç sormuyordu ve elbette o kızın en güzel resimlerini yapıyordu, ama onu öylesine ince, öylesine esmer yaptığı için kız nefret ediyordu... Ama nasıl tanışabilirdi onunla? Bu böyle yıllarca sürebilirdi...

Sonra, haftada bir kez akşamları alışverişe çıktığını keşfetti. Birbiri peşi sıra iki perşembe, önlüğünün üstünde modası geçmiş pelerinle, elinde sepetle camın önüne geldi. Oğlan oturduğu yerden evin kapısını göremiyordu ama ertesi perşembe akşamı aynı saatte şapkasını kaptı, koşarak merdivenleri indi. Her şeyin üzerinde çok tatlı pembe bir ışık vardı. Işığın ırmakta parıldadığını görüyordu, kendisine doğru yürüyen insanların pembe yüzleri, pembe elleri vardı.

Evin duvarına yaslanıp kızı bekledi, ne yapacağını, ne söyleyeceğini hiç bilmiyordu. “İşte geliyor,” dedi kafasındaki ses. Küçük, hafif adımlarla çok hızla yürüyordu kız; bir elinde sepeti tutuyor, ötekiyle pelerininin önünü

kapatıyordu... ne yapabilirdi oğlan? Yalnızca peşinden gidebilirdi... Önce bakkala girdi kız, uzun süre oyalandı orada, sonra kasaba girdi, orada sırasını beklemesi gerekti. Arkasından bir şeyleri birbirine uydurmaya çalışarak tuhafiyecide asırlarca kaldı, sonra manava gidip bir tane limon aldı. Kızı izlerken, artık her zamankinden de daha çok inanıyordu onu tanıması gerektiğine, hemen şimdi. Onun dinginliği, ağırbaşlılığı, yalnızlığı, şu yetişkinlerin dünyasıyla işini bir an önce bitirmek istiyormuşçasına yürüyüşü, hepsi oğlan için çok doğaldı, çok kaçınılmazdı.

"Evet, o hep böyle," diye düşündü gururla. "Bu insanlarla bizim hiç işimiz yok."

Ama şimdi kız eve dönmeye başlamıştı, oğlan da ondan her zamanki gibi çok uzaklardaydı... Kız ansızın mandıra ürünleri satan dükkâna yöneldi, camdan onun yumurta aldığını gördü. Öylesine özenle sepetten çıkardı ki – kahverengi bir yumurta, biçimi çok güzel, tam da kendi seçeceği gibi. Kız dışarı çıkınca, arkasından o girdi. Bir an sonra yine dışarıdaydı, kendi evinin önünden, çiçek pazarının içinden kızın peşi sıra giderek, koca şemsiyelerin arasından dalıp çıkarak, dökülmüş çiçekleri, bir zamanlar saksıların durduğu yuvarlak lekeleri çiyneyerek... Kızın ardı sıra kapıdan süzüldü, kız duymasın diye aynı anda adımlarını atmaya özen göstererek arkasından gitti. Sonunda kız sahanlıkta durdu, cüzdanından anahtarını çıkardı. Kapıya soktuğu sırada oğlan koşup karşısına dikildi.

Her zamankinden de daha bayrak kırmızısı kesilerek ama kıza sert sert bakarak dedi ki, neredeyse öfkeyle: "Özür dilerim, Matmazel, bunu düşürdünüz."

Kızın eline yumurtayı tutuşturdu.

Dereotu Turşusu

Ve derken, altı yıl sonra kadın adamı yeniden gördü. Kâğıttan nergis çiçekleri dolu Japon vazosuyla süslü o küçük bambu masalardan birinde

oturuyordu adam. Önünde derin bir tabak dolusu meyve vardı, çok özenle, kadının hemen onun “özel” biçimi olarak tanıdığı biçimde portakal soyuyordu.

Kadındaki tanımaktan doğan sarsıntıyı hissetmiş olmalıydı adam çünkü başını kaldırıp baktı, gözleri buluştu. Dayanılmaz! Kendisini tanımadı! Kadın gülümsedi; adam kaşlarını çattı. Kadın yanına yaklaştı. Adam bir an gözlerini kapattı ama açarken karanlık bir odada kibrit çakmış gibi yüzü aydınlandı. Portakalı bıraktı, iskemlesini itti, kadın küçük, ılık elini kürkünden çıkardı, adama verdi.

“Vera!” diye bağırdı. “Ne tuhaf. Gerçekten, bir an seni tanıyamadım. Oturmaz mısın? Öğle yemeği yedin mi? Kahve alır mısın?”

Kadın duraksadı, ama elbette bile bile yapıyordu.

“Evet, kahve içerim.” Ve adamın karşısına oturdu.

“Değişmişsin. Çok değişmişsin,” dedi adam, kadının yüzüne o aydınlanmış, istekli bakışla bakarak. “Çok iyi görünüyorsun. Daha önce bu kadar iyi göründüğünü hiç bilmiyorum.”

“Gerçekten mi?” Kadın yüzündeki tülü kaldırdı, dik kürk yakalığının düğmelerini çözdü. “Kendimi çok iyi hissetmiyorum. Biliyorsun, bu havaya katlanamam.”

“Ah, hayır. Soğuktan nefret edersin...”

“İğrenirim.” Ürperdi. “İşin en kötüsü, yaşlılar daha da çok...”

Adam sözünü kesti, “Özür dilerim,” masaya vurarak garsonu çağırdı. “Lütfen biraz kahveyle krema getirin.” Kadına döndü: “Bir şeyler yemeyeceğinden emin misin? Biraz meyve, belki de. Burada meyveler çok iyi.”

“Hayır. Teşekkürler. Hiçbir şey istemiyorum.”

“Öyleyse tamam.” Biraz abartılı bir gülümsemeyle yeniden portakalı eline aldı. “Diyordun ki – yaşlılar daha çok –”

“Üşüyor,” diye güldü kadın. Ama adamın bu hilesini nasıl da iyi anımsadığını düşünüyordu – kadının sözünü kesme hilesini – ve altı yıl önce bunun kendisini nasıl çileden çıkardığını. O zamanlar söylediği lafların tam ortasında adam ansızın eliyle ağzını kapatıyor, başka yana

dönüyor, değişik bir şeyle ilgileniyor, sonra elini çekiyor ve aynı biraz abartılı gülümsemeyle yeniden dikkatini ona çeviriyor gibi gelirdi... Şimdi hazırız. Konu kapandı.

“Daha da çok üşüyor!” Sözcüklerini yankıladı, gülerek aynı zamanda. “Ah, ah. Hâlâ aynı şeyleri söylüyorsun. İşte sende hiç değişmeyen bir şey daha – senin o güzel sesin – senin o güzel konuşma biçimin.” Şimdi çok ciddiydi; kadına doğru eğildi, kadın portakal kabuğunun ılık, keskin kokusunu duydu. “Yalnızca tek sözcük söylemen yeter, bir sürü sesin arasından seninkini hemen tanırım. Ne olduğunu bilmiyorum – sıklıkla merak ediyorum – senin sesini böyle durup durup kafama takılan bir anı yapan şeyin ne olduğunu... Birlikte Kew Parkı’nda geçirdiğimiz o ilk öğleden sonrayı anımsıyor musun? Hiçbir çiçeğin adını bilmediğim için nasıl şaşırmıştın. Bana bütün anlattıklarına karşın hâlâ aynı ölçüde bilgisizim. Ama ne zaman hava çok güzel ve ılık olsa, parlak renkler görsem – çok çok tuhaf – senin şöyle konuşan sesini duyuyorum: “Sardunya, kadifeçiçeği, mine.” Bu üç sözcüğün, unutulmuş kutsal bir dilden tek anımsadığım şeyler olduğu duygusuna kapılıyorum... Anımsıyor musun o öğle sonrasını?”

“Ah, evet, çok iyi.” Aralarındaki kâğıt nergisler dayanılmayacak ölçüde tatlıymış gibi uzun derin bir soluk çekti içine. Yine de, o özel öğle sonrasından aklında kalan tek şey, çay masasındaki saçma sapan görünümdü. Çin pagodasında çay içen bir sürü insan, eşekarıları yüzünden manyak gibi davranan adam – kollarını sallayarak onları kovan, hasır şapkayla üstlerine vuran, o durum için fazlasıyla abartılı bir ciddiyet, öfke içindeki adam. Kıs kıs gülerek çay içen insanlar nasıl da eğlenmişti. Ve o nasıl acı çekmişti.

Oysa şimdi, adam konuşurken, o duygular eriyip gitti. Daha sahiciydi. Evet, görkemli bir öğle sonrasıydı, sardunyalarla, kadifeçiçekleriyle, minelerle dolu – ılık güneş ışığıyla. Onları bir şarkıda söylemiş gibi son iki sözcük salındı kafasında.

Sanki ılıklığın içinde bir başka anı çözülüp açıldı. Kadın kendini çimenlikte otururken gördü. Adam yanında uzanıyordu, ansızın, uzun bir

sessizlikten sonra adam döndü, başını kucağına koydu.

"Keşke," dedi, alçak, sıkıntılı sesle, "keşke zehir içmiş de ölmek üzere olsaydım – şimdi burada!"

Tam o anda beyaz giysili, elinde uzun, üstünden sular damlayan beyaz zambak tutan küçük kız çocuğu çalının arkasından ansızın fırladı, onlara baktı, yine çalının içine daldı. Ama adam görmedi. Kadın onun üstüne eğildi.

"Ah, neden böyle konuşuyorsun? Ben olsam söylemezdim."

Ama adam yumuşakça inledi, kadının elini tutup yanağına koydu.

"Çünkü seni aşırı ölçüde seveceğimi biliyorum – çok aşırı ölçüde. Ve öyle çok acı çekeceğim ki, Vera, çünkü sen asla, asla beni sevmeyeceksin."

Şimdi kesinlikle o zamanlar olduğundan çok daha yakışıklı görünüyordu. Bütün o hülyalı belirsizliğini, kararsızlığını yitirmişti. Şimdi onda, hayatta yerini bulmuş, onu güvenle, inançla dolduran bir adam havası vardı, yani en azından söylersek, etkileyiciydi. Para da kazanmış olmalıydı. Giysileri dikkat çekiciydi, tam o anda bir Rus sigara kutusu çıkarttı cebinden.

"Sigara içer misin?"

"Evet, içerim." Eli sigaraların üstünde durdu. "Çok iyi görünüyorlar."

"Bence de iyiler. St. James Caddesi'ndeki ufak tefek adama özel olarak kendim için yaptırıyorum. Çok fazla içmiyorum. Ben senin gibi değilim – ama içtiğim zaman da, tadı iyi, çok taze olmalı. Benim için sigara içmek alışkanlık değil; lüks – parfüm gibi. Parfümü hâlâ o kadar çok seviyor musun? Ah, ben Rusya'dayken..."

Kadın araya girdi: "Gerçekten gittin mi Rusya'ya?"

"Ah, evet. Bir yıldan çok kaldım. Oraya gitmekten nasıl söz ettiğimizi unuttun mu?"

"Hayır, unutmadım."

Tuhaf biçimde yarım yamalak gülüp iskemlesinde arkasına yaslandı adam. "Ne garip. Birlikte tasarladığımız bütün o yolculukları gerçekleştirdim, yeterince de uzun süre kaldım – senin hep dediğin gibi – 'havasına girecek' kadar uzun. Gerçekten, hayatımın son üç yılını sürekli

yolculuk yaparak geçirdim. İspanya, Korsika, Sibirya, Rusya, Mısır. Geriye kalan tek ülke Çin, oraya da gitmek niyetindeyim, savaş bitince."

Adam öyle umursamazca, sigarasının ucunu tablaya vurarak konuşurken kadın çok uzun süre göğsünde uyuklamış olan canavarın canlandığını, gerindiğini, esnediğini, kulaklarını diktiğini, ansızın ayağa fırladığını, özlem dolu, açgözlerini o uzaklardaki yerlere diktiğini hissetti. Oysa usulca gülümseyerek bütün söylediği şu oldu: "Nasıl kıskanıyorum seni."

Adam kabullendi bunu. "Çok olağanüstüydü," dedi, "özellikle de Rusya. Hayalini kurduğumuz her şeydi Rusya, hatta daha da fazlası. Volga'da nehir gemisinde birkaç gün bile geçirdim. Bir zamanlar çaldığın o gemicinin şarkısını hatırlıyor musun?"

"Evet." Konuşurken kafasının içinde çalmaya başladı.

"Şimdi hiç çalıyor musun onu?"

"Hayır. Piyanom yok."

Adam şaşırdı buna. "Ama o güzel piyanona ne oldu?"

Kadın azıcık yüzünü buruşturdu. "Satıldı. Asırlarca önce."

"Ama sen müziği çok severdin," diye meraklandı adam.

"Şimdi artık böyle şeylere ayıracak zamanım yok," dedi kadın.

Adam daha fazla kurcalamadı. "O nehirdeki hayat," diye sürdürdü, "çok özel şey. Bir iki gün sonra başka bir hayat daha olduğunu fark edemiyorsun. Ve dili de bilmen gerekmiyor – gemideki hayat, seninle insanlar arasında fazlasıyla yeterli bir bağ yaratıyor. Onlarla birlikte yiyorsun, günü birlikte geçiriyorsun, akşamları da o bitmez tükenmez şarkılar var."

Kadın ürperdi, gemici şarkısının ansızın yüksek sesli, dokunaklı başladığını duyarak, iki yanında kederli ağaçlarla karanlığa gömülmüş ırmakta yüzen gemiyi görerek... "Evet, benim de çok hoşuma giderdi," dedi el kürkünü okşayıp.

"Rusya'daki hayatın hemen her şeyini severdin," dedi adam içtenlikle. "Öyle kurallardan uzak, öyle kendiliğinden, öyle sorgusuzca özgür ki. Sonra köylüler çok hoş. Öylesine insan ki onlar – evet, doğru sözcük bu. Hatta at arabanı süren adam bile – olanların içine gerçekten katılıyor. Arkadaşlarla çıktığımız bir gece eğlencesini hatırlıyorum, iki arkadaşım,

içlerinden birinin karısı Karadeniz kıyısında kır gezisine gittik. Yanımıza akşam yemeği, şampanya aldık, çimenlerin üzerinde yedik, içtik. Biz yerken arabacı yanımıza geldi. ‘Bir tane dereotu turşusu alın,’ dedi. Bizimle paylaşmak istiyordu. Bu bana öyle doğru göründü ki, öyle – ne demek istediğimi anlıyorsun, değil mi?”

Ve sanki o anda kadın çimenlerde oturuyordu, kadife kadar kara, gizemli Karadeniz’in yanı başında, sessiz, kadife dalgalarla usulca kıyılarını yalayan. Yolun kıyısına yanaşmış arabayı, ay ışığında yüzleri ve elleri bembeyaz, çimenlerdeki küçük topluluğu gördü. Kadının solgun giysisinin yerlere yayıldığını, güneş şemsiyesinin kocaman inci dantel tığı gibi çimenlerde durduğunu gördü. Onlardan ayrı bir yerde, dizlerinde bir beze sarılı akşam yemeğiyle arabacı oturuyordu. “Dereotu turşusu alın,” dedi adam, kadın dereotu turşusunun ne olduğundan emin değilse de, içinde papağan gagası gibi parıldayan kırmızı biberle yeşilimsi cam kavanozu gördü. Yanaklarını emdi; dereotu turşusu korkunç ekşiydi...

“Evet, ne demek istediğini tam olarak anlıyorum,” dedi.

Bunun arkasından gelen duraklamada birbirlerine baktılar. Geçmişte birbirlerine böyle baktıkları zaman aralarında öyle sınırsız bir anlayışın varlığını hissederlerdi ki sanki ruhları kollarını birbirine dolar, aynı denize atlardı, böyle boğulmaktan, kederli âşıklar gibi boğulmaktan mutlu. Oysa şimdi, işin şaşırtıcı yanı kendini geri çekenin adam olmasıydı. Şöyle diyenin:

“Ne müthiş bir dinleyicisin sen. Bana o ateşli gözlerle baktığında bir başka insana asla söyleyemeyeceğim şeyleri sana anlatabileceğimi hissediyorum.”

Adamın sesinde belli belirsiz bir alay var mıydı, yoksa ona mı öyle geliyordu. Emin olamıyordu.

“Seni tanımadan önce,” dedi adam, “hiç kimseye kendimden söz etmezdim. Nasıl iyi hatırlıyorum bir gece, sana o küçük yılbaşı ağacını getirdiğim gece, oturup bütün çocukluğumu anlatmıştım. Ve nasıl da acı çektiğimi, evden kaçıp bahçemizdeki at arabasının altında hiç kimseye görünmeden iki gün yaşadığımı. Sen dinledin, gözlerin parıldadı, hatta peri

masalında olduğu gibi küçük yılbaşı ağacının bile dinlemesini sağladığını hissettim."

Ama kadın o geceyle ilgili olarak küçük bir kavanoz havyar hatırlıyordu. Yedi şilin altı peni tutmuştu. Adam bir türlü üstesinden gelemiyordu bunun. Bir düşünsene – şöyle ufacık bir kavanozun yedi şilin altı peni ettiğini. Kadın yerken adam onu izliyordu, hazla ve şaşkın.

"Hayır, gerçekten, bu, paranın kendisini yemek demek. Bu büyüklükteki bir kavanozun içine yedi şilin sığdıramazsın. Bir düşün kazanmaları gereken parayı..." ve sonra müthiş karmaşık hesaplar yapmaya başlamıştı... Ama şimdi havyara elveda. Yılbaşı ağacı masanın üstündeydi, başına avlu köpeğini yastık yapmış küçük oğlan arabanın altında yatıyordu.

"Köpeğin adı Bosun'dı," diye bağırdı neşeyle.

Ama adam izleyemedi. "Hangi köpek? Senin köpeğin var mıydı? Hiç köpek hatırlamıyorum."

"Hayır, hayır. Sen küçük bir oğlan çocuğuyken avlunuzdaki köpek." Adam güldü, sigara kutusunu şak diye kapadı.

"Öyle mi? Biliyor musun, ben unutmuşum bunu. Sanki asırlarca önceydi. Yalnızca altı yıl önce olduğuna inanamıyorum. Seni bugün tanıdıktan sonra – öyle gerilere sıçramam gerekti ki – o zamana geri dönmek için bütün hayatımın üstünden sıçramam gerekti. Ne çocuktum ama o zamanlar." Parmaklarını masaya vurdu. "Sık sık aklıma geldi, senin nasıl da canını sıkmış olmalıydım. Ve şimdi çok iyi anlıyorum bana niçin öyle yazdığını – o sıralar o mektup neredeyse benim bütün hayatımı bitirmiş olsa da. Geçen gün onu yine buldum, okurken elimde olmadan güldüm. Çok zekiceydi – benim nasıl da gerçek resmim." Bakışlarını kaldırdı. "Gitmiyorsun, değil mi?"

Yakalığını yeniden düğmelemiş, tülünü indirmişti.

"Evet, korkarım, gitmem gerek," dedi, zoraki gülümsedi. Şimdi adamın alay ettiğini biliyordu.

"Ah hayır, lütfen," diye yalvardı adam. "Biraz daha gitme," masadaki eldiveninin tekini kaptı, sanki bu onu durduracakmış gibi sıkıca kavradı.

“Konuşabileceğim çok az insanla karşılaşıyorum bu günlerde, neredeyse bir tür ilkel yaratık oldum,” dedi. “Seni incitecek bir şey mi söyledim?”

“Hiç değil,” diye yalan söyledi. Ama adamın eldivenini usulca, usulca parmaklarına geçirmesini izlerken öfkesi gerçekten söndü, ayrıca da o anda altı yıl önceki benliğine daha çok benzedi adam...

“O zamanlar gerçekten istediğim şey,” dedi, yumuşak bir sesle, “bir tür halı olmaktı – kendimi, senin üstünde yürüyeceğin bir halı yapmak, böylece de öylesine nefret ettiğin sivri sivri taşların, çamurun canını yakmasını engellemekti. Bundan daha kesin hiçbir yanı yoktu – daha bencil hiçbir yanı. Daha sonra giderek sihirli halı olmak istedim yalnızca, görme özlemi çektiğin bütün o topraklara seni taşımak.”

Adam konuşurken kadın bir şeyler içiyormuş gibi kafasını havaya kaldırdı; göğsündeki tuhaf canavar hırlamaya başladı...

“Senin bu dünyadaki herkesten daha yalnız olduğunu hissettim,” diye sürdürdü adam, “yine de, belki sen bu dünyadaki gerçekten, sahiden canlı olan tek kişiydin. Zamansız doğmuştun,” diye mırıldandı, eldiveni okşayarak, “bir yazgıyla.”

Aman tanrım! Ne yapmıştı! Mutluluğunu böyle fırlatıp atmayı nasıl göze alabilmişti. Şimdiye kadar kendisini anlayan tek erkek buydu. Çok mu geç kalmıştı artık? Çok geç olmuş olabilir miydi? Parmaklarının arasında tuttuğu o eldivendi kadın...

“Ve sonra senin hiç arkadaşın olmadığı, insanlarla hiç arkadaş olamadığın gerçeği. Nasıl anlıyordum bunu çünkü ben de olamıyordum. Şimdi de aynı öyle mi?”

“Evet,” diye soludu kadın. “Aynı öyle. Her zamanki kadar yalnızım.”

“Ben de,” diye güldü adam usulca, “aynı öyle.”

Ansızın hızlı bir davranışla kadının eldivenini geri verdi, iskemlesini yerde sürttü. “Ama o zamanlar bana öylesine gizemli görünen şey şimdi tam anlamıyla açık seçik. Ve sana da, elbette... ikimiz de düpedüz öylesine bencildik, öylesine kendimizle meşguldük, öylesine kendi içimize kapanmıştık ki yüreklerimizde bir başkası için ufacık bir köşe bile yoktu. Biliyor musun,” diye bağırdı safça, içtenlikle, korkunç ölçüde o eski

benliğin bir başka yanı gibi yine, “Rusya’dayken Akıl Yöntemi diye bir şeyi incelemeye başladım, bizim hiç de alışılmış dışı olmadığımızı gördüm. Bu çok iyi bilinen bir biçimi...”

Kadın gitmişti. Adam oturdu orada, sözcüklerle anlatılamayacak kadar yıldırım çarpmış, şaşkın... Ve sonra garsondan hesabı istedi.

“Ama kremaya dokunulmadı,” dedi. “Lütfen, onun parasını düşün.”

Küçük Dadı

Ah, şekerim, nasıl da isterdi şu iş gece olmasın. Daha iyisi, çok çok daha iyisi gündüz yolculuk yapmaktı. Ama Dadı Bulma Bürosu’ndaki hanım demişti ki: “Akşam vapuruna binseniz daha iyi, arkasından trende ‘Yalnızca Hanımlar’ vagonuna girerseniz, yabancı bir otelde uyumaktan çok daha güvende olursunuz. Vagondan dışarı çıkmayın; koridorlarda dolaşmayın, tuvalete girerseniz mutlaka kapıyı kilitleyin. Tren Münih’e sekizde varıyor, Otel Grunewald’ın yalnızca bir dakika uzakta olduğunu söylüyor Frau Arnholdt. Hamal sizi oraya götürebilir. Hanım aynı akşam altıda gelecek, böylece de yolculuktan sonra dinlenmek için, Almancanızı tazelemek için sessiz bir gününüz olacak. Bir şeyler yemek istediğinizde en yakın fırına dalıp çörekle kahve almanızı salık veririm. Daha önce hiç yurtdışına çıkmamıştınız, değil mi?” “Hayır.” “Neyse, ben kızlarıma hep ilk başta insanlara güvenmektense güvenmemelerinin daha iyi olduğunu söylerim, insanların iyi değil kötü niyetli olduklarından kuşkulanmak daha güvenlidir... Zor gibi görünüyor, ama ayakları yere basan kadınlar olmalıyız, değil mi?”

Hanımlar Kamarası çok hoştu. Kadın görevli çok kibardı, onun için parasını değiştirdi, ayaklarını battaniyenin altına soktu. Pembe filiz deseniyle süslü, sert kanepelerden birine uzandı, içten, doğal davranan, şapkalarını yastıklarına koyan, çizmelerini, etekliklerini çıkaran, tuvalet çantalarını açan, gizemli, hışırdayan küçük paketleri düzenleyen, yatmadan

önce kafalarına fileler takan öteki yolcuları izledi. Pat, pat, pat diye tekdüze döndü durdu geminin pervanesi. Kadın görevli, ışığın üstüne yeşil başlık geçirdi, etekleri dizlerinin üstüne katlanmış, kucağında uzun örgüsüyle sobanın yanına oturdu. Başının üstündeki rafta, içine sıkı sıkıya bir demet çiçek sokuşturulmuş su şişesi vardı. "Yolculuk yapmayı çok seviyorum," diye düşündü küçük dadı. Gülümsedi, ılık sallantıya bıraktı kendini.

Ama gemi durup da, bir elinde giysi sepeti, battaniyesiyle şemsiyesi öteki elinde güverteye çıkınca soğuk, tuhaf bir rüzgâr şapkasının altından esti. Başını kaldırıp yeşil parıltılı gökyüzüne karşı geminin kara direklerine, serenlerine, sonra aşağı, paltolarına sarınmış, dolanan, bekleyen tuhaf insanların bulunduğu iskeleye baktı; kendisi dışında hepsi nereye gideceğini, ne yapacağını bilen uykulu sürüyle birlikte öne doğru ilerledi ve içini korku kapladı. Şöyle azıcık bir korku – şöyle dileyecek kadar – ah, gündüz zamanı olmasını, birlikte Hanımlar Tuvaleti'nde saçlarını yaparken aynada ona gülümseyen kadınlardan birinin yanında olmasını dileyecek kadar. "Biletler, lütfen. Biletinizi gösterin. Biletlerinizi hazırlayın." Topuklarının üstünde sakına sakına dengesini bulmaya çalışarak iskeleden aşağı indi. Sonra siyah deri şapkalı bir adam öne çıktı, koluna dokundu. "Nereye, Miss?" İngilizce konuşuyordu – böyle şapka giydiğine göre bekçi ya da istasyon şefi olmalıydı. Daha ağzını açıp yanıtlamadan giysi sepetine doğru atıldı. "Buradan," diye bağırdı, kaba, kararlı bir sesle, insanlara dirsek atıp yolunu açarak uzun adımlarla önlerine geçti. "Ama ben hamal istemiyorum." Ne korkunç adam! "Hamal istemiyorum. Kendim taşımak istiyorum." Adama yetişmek için koşması gerekiyordu ve kendisinden çok daha güçlü olan öfkesi önüne geçti, çantayı alçak adamın elinde yakaladı. Adam hiç aldırmadı, uzun, karanlık perondan aşağı, demiryolundan karşıya sallana sallana yürüdü. "Hırsız bu." Gümüşsü rayların arasına basar, pabuçlarının altında cürufların çatırdadığını duyarken adamın hırsız olduğundan emindi. İşte öteki yana geçmişlerdi – ah, çok şükür! – üzerinde Münih yazan tren oradaydı. Adam kocaman aydınlatılmış vagonların önünde durdu. "İkinci sınıf mı?" diye sordu küstah ses. "Evet, Hanımlar Vagonu." Soluksuz kalmıştı. Adam, camına *Dames Seules* yazısı

yapıştırılmış boş vagondaki rafa giysi sepetini fırlatıp atarken bu korkunç adama verecek kadar küçük bir bozukluk bulmak için cüzdanını açtı. Trene bindi, adamın eline yirmi santim tutuşturdu. “Ne bu böyle?” diye bağırdı adam, bir paraya bir ona bakarak, hayatında hiç böyle az para görmemiş, daha doğrusu eline almamış gibi burnuna tutup koklayarak. “Bir frank istiyorum. Biliyorsunuz, değil mi? Bir frank. Ücretim bu!” Yalnızca genç bir kız olduğu, gece tek başına yolculuk yaptığı için böyle dolandırarak bir frankını alabileceğini mi sanıyordu? Asla, asla! Cüzdanını sımsıkı tuttu elinde, adamı düpedüz görmedi – karşısındaki duvarda asılı St. Malo görünümüne baktı, duymadı adamı düpedüz. “Ah, hayır. Ah, hayır. Dört sous. Hata yapıyorsunuz. İşte, alın bunu. İstediğim bir frank.” Trenin basamağına sıçradı, parayı kızın kucağına fırlattı. Korkudan titreyen kız kendini kastı, kastı, buz gibi elini uzattı, parayı aldı – avucunun içinde sakladı. “Alıp alacağınız bu,” dedi. Bir iki dakika süreyle adamın keskin bakışlarının her yanını delip geçtiğini duydu, sonra adam ağzını sarkıtarak ağır ağır başını salladı: “Ço-ok güzel. *Trrrés bien*.” dedi. Omuzlarını silkti, karanlığın içinde gözden yitti. Ah, neyse kurtulmuştu! Nasıl da düpedüz korkunçtu hepsi! Giysi sepetinin iyi yerleşmiş olup olmadığına bakmak için ayağa kalktığında aynada kendisine gözü ilişti, kocaman yuvarlak gözleriyle bembeyazdı. “Yolculuk tülü”nü çözdü, yeşil pelerininin düğmelerini açtı. “Ama şimdi her şey bitti,” dedi aynadaki yüze, nasılsa yansısının kendisinden daha çok korkmuş olduğunu duyarak.

İnsanlar peronda toplanmaya başlıyordu. Küçük topluluklar halinde durup konuşuyorlardı; istasyon lambasından gelen tuhaf ışık yüzlerini neredeyse yeşile boyuyordu. Kırmızılar giymiş küçük bir oğlan kocaman çay arabasıyla takır takır dolaşıyor, üstüne eğiliyor, ıslık çalıyor, peçeteyle çizmelerini siliyordu. Siyah yünlü önlük takmış kadın üzerinde kiralık yastıklar olan el arabasını itiyordu. Hülyalar içinde, dalgın görünüyordu – bebek arabası süren bir kadın gibi – bir aşağı, bir yukarı – bir aşağı, bir yukarı – içinde uyuyan bebekle. Bir yerlerden beyaz duman çelenkleri yükseldi, sisli asma çardakları gibi çatının altında asılı kaldı. “Nasıl da tuhaf her şey,” diye düşündü küçük dadı, “hem de gecenin bir yarısı.” Güvenli

köşesinden dışarı baktı, artık korkmadan, o bir frangı vermediği için gururlu. “Kendi başımın çaresine bakabilirim – elbette bakabilirim. İşin önemli yanı kaçınmak –” Ansızın koridordan ayak sesleri, gürültülü kahkahalarla kesilen yüksek erkek sesleri geldi. Onun bulunduğu yöne geliyorlardı. Melon şapkalı dört delikanlı kapıdan, camdan içeri bakarak geçerken küçük dadı köşesine büzüldü. Anlatılan fıkra yüzünden kahkahalara boğulmuş biri *Dames Seules* yazısını gösterdi, köşedeki tek küçük kızı daha iyi görmek içi dördü de eğildi. Aman tanrım, yan vagondaydılar. Kız onların dolaşmalarını duyuyordu, sonra incecik kara bıyıklı, ince uzun adam kapısını ardına kadar açınca ansızın ortalığı bir sessizlik kapladı. “Eğer Matmazel bize katılırsa,” dedi adam, Fransızca. Ötekilerin de, onun kolunun altından, omzunun üstünden gözetleyerek, arkasına toplandığını görüyordu, kız dimdik, kıpırdamadan oturdu. “Eğer Matmazel bizi onurlandırırsa,” diye alay etti uzun boylu adam. İçlerinden biri artık kendini tutamıyordu; gürültülü bir şakırtıyla patladı kahakahası. “Matmazel çok ciddi,” diye üsteledi delikanlı, başıyla selamlayıp yüzünü ekşiterek. Gösterişle şapkasını çıkardı ve kız tek başınaydı yine.

“*En voiture*. *En voi-ture*!” diye birisi koşuyordu trenin yanında. “Keşke gece olmasaydı. Keşke vagonda bir kadın daha olsaydı. Yandaki adamlardan korkuyorum.” Küçük dadı camdan bakıp hamalının geri döndüğünü gördü – aynı adam kolları bavul dolu onun vagonuna doğru ilerliyordu. Ama – ama ne yapıyordu? *Dames Seules* etiketinin altına başparmak tırnağını soktu, yırtıp attı, ekose pelerine sarınmış yaşlı bir adam yüksek merdivenlere tırmanırken yana çekilip kısık gözlerle kıza baktı. “Ama burası Hanımlar Vagonu.” “Ah, hayır, Matmazel, yanılıyorsunuz. Hayır, hayır, bana inanmalısınız. Mersi, Mösyö.” “*En voi-turre*!” Keskin bir düdük sesi. Hamal zafer kazanmışcasına indi aşağı, tren kalktı. Bir iki dakika koca koca yaşlar doldu gözlerine, onların arasından yaşlı adamın boynundaki atkıyı çıkardığını, Jaeger pelerininin kanatlarını açtığını gördü. Çok yaşlı duruyordu. En azından doksan. Beyaz bıyığı, büyük altın çerçeveli gözlükleri, ardında parlayan küçük mavi gözleri, pembe kırışık yanakları vardı. Güzel bir yüzdü – öne doğru eğilip kesik kesik

Fransızcayla konuşması çok hoştu: “Sizi rahatsız mı ettim, Matmazel? İsterseniz bütün bu eşyaları raftan indireyim, başka bir vagon bulayım?” Ne! Bu yaşlı adam bütün bu ağır şeyleri kaldırmak zorunda kalacaktı, yalnızca kendisi... “Hayır, önemli değil. Beni hiç rahatsız etmiyorsunuz.” “Ah, binlerce teşekkür.” Karşısına oturdu, kocaman paltosunun üstündeki pelerinin düğmelerini çözdü, omzundan attı.

Tren sanki istasyondan ayrıldığı için mutluydu. Uzun bir sıçrayışla karanlığın içine daldı. Kız eldiveniyle camda bir yeri sildi, ama hiçbir şey göremedi – yalnızca kara bir yelpaze gibi açılmış bir ağaç, ya da serpiştirilmiş ışıklar, ya da bir tepenin çizgisi, ağırbaşlı, kocaman. Yandaki vagonda delikanlılar şarkı söylemeye başladı *“Un, deux, trois.”* Boyuna, boyuna aynı şarkıyı söylüyorlardı, avazları çıktığı kadar.

“Tek başıma olsam asla uyumaya cesaret edemezdim,” diye karar verdi. “Bacaklarımı yukarı bile kaldıramazdım, hatta şapkamı bile çıkaramazdım.” Şarkıları midesinde küçük tuhaf bir titreme yarattı, pelerininin altında çaprazlanmış kollarıyla kendine sarıldı bu titremeyi durdurmak için, vagonda yanında yaşlı adamın bulunduğuna gerçekten seviniyordu. Adamın bakmadığına emin olmaya özen göstererek uzun kirpiklerinin arasından ona göz attı. Göğsü ileriye çıkık, çenesini içeri çekmiş, dizleri birbirine yapışık, dimdik oturmuş Almanca gazete okuyordu. Demek o yüzden Fransızcayı öyle tuhaf konuşuyordu. Almandı. Ordudan falan, diye düşündü – albay ya da general – bir zamanlar elbette, şimdi değil; şimdi bunun için çok yaşlıydı. Siyah boyunbağına takılmış inci iğnesi, küçükparmağında koyu kırmızı taşlı yüzüğü vardı; beyaz ipek mendilinin ucu kruvaze ceketinin cebinden çıkıyordu. Her neyse, bütünüyle göze çok hoş görünüyordu. Yaşlı adamların çoğu öyle korkunçtu ki. O bunaklara katlanamazdı – ya da iğrenç bir öksürükleri falan vardı. Oysa sakalı olmaması – bütün ayrımı yaratan buydu – ve yanaklarının pembeliği, bıyığının kar gibi beyazlığı. Hop diye indi aşağı Almanca gazete, yaşlı adam aynı tatlı kibarlıkla öne eğildi: “Almanca biliyor musunuz, Matmazel?” “*Ja, ein wenig, mehr als Französisch*,” dedi küçük dadı, yavaşça yanaklarına yayılan, mavi gözlerini neredeyse kara gibi gösteren koyu pembe renge dönüşerek kızarıp. “*Ach*,

so!” yaşlı adam incelikle başıyla selam verdi. “Öyleyse belki şu resimli gazetelere göz atmak hoşunuza gider.” Küçük bir destedeki lastik bandı çıkardı, kıza uzattı. “Çok teşekkür ederim.” Resimlere bakmak çok hoşuna giderdi, ama önce şapkasını, eldivenlerini çıkartacaktı. Bu yüzden ayağa kalktı, kahverengi hasır şapkasını çözdü, onu özenle rafa, giysi sepetinin yanına koydu, kahverengi keçi derisi eldivenlerini çıkardı, yan yana ufak bir top yaptı, güvende olsun diye şapkanın içine koydu, sonra yeniden oturdu, bu kez daha rahatça, bacak bacak üstüne atarak, kucağında gazeteyle. Onun kocaman beyaz sayfaları çeviren çıplak küçük elini, uzun sözcükleri kendi kendine okurken dudaklarının kıpırdanmasını nasıl da tatlı tatlı izledi köşedeki yaşlı adam, ışığın altında hafif parıltılar saçan saçlarında durdu bakışları. Tanrım! Nasıl da acıklıydı, insana mandalinaları, çuha çiçeklerini, kayısıları, sarman kedileri, şampanyayı anımsatan saçları olması bu küçük dadının! Yaşlı adam gözlerini dikip baktıkça baktıkça düşündüğü belki de buydu ve hatta o koyu renk çirkin giysilerin bile bu güzelliği gizleyemediği. Belki de adamın yanaklarını, dudaklarını yalayıp geçen pembelik, böylesine genç, böylesine kırılgan birinin gecenin içinde tek başına, korunaksız yolculuk yapmak zorunda kalmasına duyulan öfkenin pembeliğiydi. O duygusal Alman tarzıyla şöyle mırıldanmadığını kim bilebilirdi: “*Ja, es ist eine Tragödie*! Keşke bu çocuğun dedesi ben olsaydım!”

“Çok teşekkür ederim. Çok ilgi çekiciydi.” Gazeteleri geri verirken tatlı tatlı gülümsedi. “Ama Almancayı son derece iyi konuşuyorsunuz,” dedi yaşlı adam. “Daha önce de Almanya’da bulunmuştunuz, elbette?” “Ah, hayır, bu ilk gelişim” – küçük bir duraklama, sonra – “hatta yurtdışına ilk çıkışım bu.” “Gerçekten mi! Çok şaşırdım. Bende yolculuk yapmaya alışkın biri izlenimi uyandırdınız.” “Ah, neyse – İngiltere’de epeyce dolaştım, bir kere de İskoçya’ya gittim.” “Demek öyle. Ben de bir kere İngiltere’ye gittim, ama İngilizce öğrenemedim.” Elinin birini kaldırdı, gülerken başını salladı. “Hayır, bana çok zor geldi... Mem-nun-ol-dum. Lecestaire Alanı’na nasıl gidilir, lütfen.” Kız da güldü. “Yabancılar hep öyle söyler...” Bu konuda azıcık konuştular. “Ama Münih’i seveceksiniz,” dedi yaşlı adam.

“Münih görkemli bir kenttir. Müzeler, sinemalar, galeriler, güzel yapılar, mağazalar, konserler, tiyatrolar, lokantalar – hepsi Münih’te. Ben hayatım boyunca bütün Avrupa’yı defalarca dolaştım, ama dönüp geldiğim yer hep Münih oldu. Orada çok eğleneceksiniz.” “Ben Münih’te kalmayacağım,” dedi küçük dadı, sonra da utangaçlıkla ekledi, “Augsburg’da bir doktor ailesinin yanına dadı olarak gidiyorum.” “Ah, demek öyle.” Augsburg’u biliyordu. Augsburg – neyse – pek güzel değildi. Baştan aşağı sanayi kenti. Ama Almanya onun için yeniyse, orada da ilginç şeyler bulacağını umuyordu. “Eminim bulurum.” “Ama gitmeden önce Münih’i göremeyecek olmanız çok yazık. Yola çıkmışken küçük bir tatil yapmalısınız,” – adam gülümsedi – “ve biraz güzel anı biriktirmelisiniz.” “Korkarım, yapamam bunu,” dedi küçük dadı, ansızın kendine ciddi, önemli biri havası vererek başını salladı. “Ve aynı zamanda, insan tek başınaysa...” Adam anlıyordu. O da ciddileşerek başını eğdi. Ondan sonra sessizliğe gömüldüler. Karanlık, alev alev göğsünü tepelere, vadilere karşı çırılçıplak açarak yarıp geçti tren. Kız sanki bu karanlık telaşa doğru eğiliyor, uzaklara, uzaklara taşınıyordu. Küçük sesler duyulur oluyordu; koridordaki adımlar, açılan, kapanan kapılar – insanların mırıldanmaları – ıslıklar... Sonra yağmurun uzun iğneleri camlara battı... ama önemi yoktu... dışarıdaydı... hem onun şemsiyesi vardı... somurttu, içini çekti, bir kez ellerini açıp kapadı, derin uykuya daldı.

“Pardon! Pardon!” Vagon kapısının geriye kayması onu ürküntü içinde uyandırdı. Ne olmuştu? Birisi içeri girip yeniden dışarı çıkmıştı. Yaşlı adam köşesinde oturuyordu, her zamankinden de dimdik, elleri paltosunun ceplerinde, sert sert kaşlarını çatarak. “Ha! Ha! Ha!” sesleri geldi yan vagondan. Hâlâ yarı uykuda, rüya görmediğinden emin olmak için ellerini saçlarına değdirdi. “Terbiyesizlik!” diye söylendi yaşlı adam, kızdan çok kendi kendine. “Bayağı, edepsiz adamlar! Korkarım sizi tedirgin ettiler, tatlı Fräulein, içeri öyle dalarak.” Yok, değildi, gerçekten. O da tam uyanmak üzereydi, zamanı anlamak için küçük gümüş saatini çıkardı. Dört buçuk. Soğuk mavi ışık pencere camlarını dolduruyordu. Şimdi bir yeri silince, parlak tarla parçalarını, mantara benzeyen beyaz ev kümesini, her iki

yanında kavak ağaçlarıyla “resim gibi” yolu, incecik ırmağı görebiliyordu. Nasıl da güzeldi! Nasıl da güzel, nasıl da değişik! Hatta şu gökyüzündeki pembe bulutlar bile yabancı görünüyordu. Soğuktu, ama paltosunun yakasını kaldırarak çok daha soğukmuş gibi yaptı, ellerini ovuşturdu, titredi, çünkü çok mutluydu.

Tren yavaşlamaya başladı. Makine uzun tiz bir ıslık çaldı. Bir kente yaklaşıyorlardı. Pembe, sarı daha yüksek evler kayıyordu, sanki yeşil gözkapaklarının altında derin uykuya dalmış, parmak uçlarına basıp dinleyerek mavi havanın içinde titreşen kavak ağaçlarının korumasında. Evin birinde bir kadın kepenkleri açtı, pencereden kırmızı beyaz yorganı sallandırdı, trene bakarak durdu. Siyah saçlı, omuzlarına beyaz yün atkı almış solgun bir kadındı. Uyuyan evlerin kapılarında, pencerelerinde daha çok kadın ortaya çıktı. Sonra bir koyun sürüsü geldi. Çoban mavi gömlek, sivri burunlu tahta pabuçlar giyiyordu. Bak! Bak ne çiçekler – hem de istasyonun yanında! Kendi ülkende seralar dışında göremeyeceğin, tıpkı gelinlerin buketleri gibi tek boy güller, beyaz sardunyalar, balmumundan pembe şeyler. Daha daha yavaşladı. Elinde su kovasıyla bir adam perona su serpiyordu. “A-a-a-aah!” Birisi koşarak, kollarını sallayarak geldi. İriyarı şişko bir kadın, elinde çilek tablasıyla istasyonun camlı kapısından badi badi çıktı. Ah, susamıştı! Çok susamıştı! “A-a-aah!” Aynı birisi geri koştu yine. Tren durdu.

Yaşlı adam paltosuna sarındı, kıza gülümseyerek ayağa kalktı. Kızın tam yakalayamadığı bir şeyler mırıldandı ama adam vagondan çıkarken kız onun gülümsemesini yanıtladı. Adam dışardayken küçük dadı aynada kendine baktı yine, yanında “arkadan da iyi göründüğünü” söyleyecek biri olmadan tek başına yolculuk yapacak kadar büyümüş bir kızın o kesin özeniyle sallandı, kendine hafif hafif dokundu. Susamıştı, susamıştı! Havada su tadı vardı. Camı indirdi, elinde çilekler olan kadın, tablasını ona doğru kaldırarak sanki bile bile camın altından geçti. “*Nein, danke,*” dedi küçük dadı, parıltılı yaprakları üzerindeki kocaman çileklere bakarak. “*Wie viel*?” diye sordu şişman kadın uzaklaşırken. “İki buçuk mark, Fräulein.” “Aman tanrım!” Camdan içeri girdi, bir an çok ağırbaşlılıkla köşesinde

oturdu. Yarım kron! “H-o-o-o-o-e-e-e!” diye çığlık attı tren, yeniden yola çıkmak için kendini toparlarken. Yaşlı adamın geride kalmamış olduğunu umuyordu. Ah, gündüzdü – bir de bu kadar susamamış olsa her şey çok hoştu. Nerelerdeydi yaşlı adam – ah, işte buradaydı – eski, beklenen bir dostmuş gibi gamzelerini göstererek gülümsedi, adam kapıyı kapatır, dönüp pelerininin altından bir sepet çilek çıkartırken. “Eğer Fräulein bunları kabul ederek beni onurlandırırsa...” “Nasıl, bana mı?” Ama geri çekildi, sanki adam kucağına küçük yabani bir kedi yavrusu bırakmak üzereymiş gibi ellerini havaya kaldırdı.

“Elbette, sizin için,” dedi yaşlı adam. “Bana gelince, çilek yiyecek cesareti göstermemin üzerinden yirmi yıl geçti.” “Ah, çok teşekkür ederim. *Danke bestens*,” diye kekeledi, “*sie sind so sehr schön*!” “Yiyin de bakın,” dedi yaşlı adam, hoşnut ve içten görünerek. “Bir tane bile almayacak mısınız?” “Hayır, hayır, hayır.” Utangaççа, tatlılıkla eli havada kaldı. Öyle büyüktüler, suluydular ki iki kere ısırması gerekiyordu her birini – parmaklarından suları akıyordu – ve çilekleri çiynerken ilk kez yaşlı adamı dedesinin yerine koydu. Nasıl da müthiş bir dede olurdu ondan! Tıpkı kitaplardan fırlamış gibi!

Güneş çıktı, gökyüzündeki pembe bulutları, çilek bulutları mavilik yiyip bitirdi. “Güzel mi?” diye sordu yaşlı adam. “Göründükleri kadar güzel mi?”

Kız hepsini yiyip bitirdiğinde adamı yıllardır tanıyor gibiydi. Ona Frau Arnholdt’u, oraya nasıl gittiğini anlattı. Grunewald Otel’i biliyor muydu? Frau Arnholdt akşama kadar gelmeyecekti. Adam dinledi, dinledi, en az kız kadar konuyu biliyordu sonunda – kıza bakmadan – kahverengi süet eldivenlerinin avuçlarını bir araya getirip düzelterek dedi ki: “Acaba bugün size Münih’i biraz göstermem için izin verir miydiniz? Fazla bir şey değil – belki yalnızca biraz resim galerisini, Englischer Garten’i. Bütün günü otelde geçirmek zorunda kalmanız çok yazık, hem de azıcık rahatsız edici... yabancı bir yerde. *Nicht wahr*? Öğle sonrasının erken saatlerinde ya da ne zaman isterseniz, elbette, geri dönebilirsiniz, yaşlı bir adamı çok mutlu edersiniz.”

“Evet” demesinin üstünden çok geçmeden – çünkü kız bunu söyler söylemez, adam da teşekkür eder etmez Türkiye’deki yolculuklarını, gül sularını anlatmaya koyuldu – yanlış yaptığı kaygısına kapıldı. Her şey bir yana onu gerçekten tanımıyordu. Ama öylesine yaşlıydı, öylesine incelikle davranmıştı ki – çilekleri saymazsak bile... Hem sonra neden “Hayır” dediğini açıklayamazdı, ayrıca bir bakıma bu onun son günüydü, gerçekten eğlenebileceği son günü. “Yanlış mı yaptım? Yanlış mı?” Eline bir damla güneş ışığı düştü, kaldı orada, ılık, titreyerek. “Otelinize kadar size eşlik edebilsem,” diye önerdi adam, “sonra da saat on sıraları yeniden uğrasam.” Cep defterini çıkardı, kızın eline kartını tutuşturdu. “Herr Regierungsrat...” İşte, unvanı vardı! Demek, her şey yolundaydı! Böylece bundan sonra, taa Münih’e, Hauptbahnhof’a varıncaya kadar küçük dadı, gerçekten yurtdışında olmanın, camdan dışarı bakıp yabancı reklamları okumanın, geldikleri yerleri dinlemenin coşkusuna kaptırdı kendini – bu tatlı yaşlı dede, onun ilgisine, eğlencesine özen gösterirken –. “Hamal! Hamal!” Ona hamal buldu, birkaç sözcükle kendi bavullarını başından savdı, şaşkınlıktan insanı sersemleten kalabalığın arasından geçirerek istasyondan çıkardı kızı, temiz beyaz merdivenlerden indirip otele giden beyaz yola getirdi. Sanki bütün bunların olması kaçınılmazmış gibi otel yöneticisine kızın kim olduğunu açıkladı, sonra bir an için kızın küçük eli, büyük kahverengi süet ellerin içinde yitti. “Saat onda size uğrayacağım.” Adam gitti.

“Buradan, Fräulein,” dedi, yöneticinin arkasına sinip bu tuhaf çift karşısında gözünü, kulağını iyice açmış olan garson. Kız onun peşi sıra iki kat merdiven çıkarak karanlık yatak odasına girdi. Oğlan giysi sepetini hızla yere çarptı, şangırdayan tozlu jaluzileri çekip açtı. Ööğ! Nasıl da çirkin, soğuk bir oda – nasıl koskoca eşyalar! Bir düşün bütün günü burada geçirmeyi! “Frau Arnholdt’un tuttuğu oda burası mı?” diye sordu küçük dadı. Sanki onda tuhaf bir şey varmış gibi garip garip bakıyordu garson. Islık çalacakmışçasına dudaklarını büzdü, sonra vazgeçti. “*Gewiss*,” dedi. İyi ya, ne diye gitmiyordu? Ne diye böyle gözlerini dikmiş bakıyordu? “*Gehen Sie*,” dedi küçük dadı, soğuk İngiliz yalınlığıyla. Oğlanın küçük gözleri, kuşüzümü gözleri, hamursu yanaklarından dışarı fırlayacaktı az

daha. “*Gehen Sie sofort*,” diye yineledi kız buz gibi. Kapıda döndü oğlan. “Ya beyefendi,” dedi, “geldiğinde beyefendiyi yukarı çıkarayım mı?”

Beyaz caddelerin üzerinde, kıyıları saçak saçak gümüşlenmiş kocaman beyaz bulutlar – ve güneş ışığı her yerde. Şişko arabaları süren şişko şişko arabacılar; tramvay hatlarını temizleyen küçük yuvarlak şapkalı tuhaf kadınlar; itişen, kahkahalar atan insanlar; caddelerin her iki yanında ağaçlar ve nereye baksan dev gibi çeşmeler; dar yollardan ya da caddelerin ortasından, ya da açık pencerelerden gelen kahkaha sesleri. Ve her zamankinden güzel pırıl pırıl fırçalanmış, bir elinde kapalı şemsiyesiyle, kahverengi yerine sarı eldivenleriyle, bugünü birlikte geçirmek istemiş olan dedesi yanı başında. İçinden koşmak geliyordu, onun koluna asılmak geliyordu içinden, her an bağırmak geliyordu, “Ah, öyle korkunç mutluyum ki!” diye. Kızı yollardan geçirdi, kız “bakarken” kımıldamadan durdu, o kibar gözleri kızın üzerinde ışıldadı, “Yalnızca sen nasıl istersen,” dedi. İki beyaz sosis yedi kız, iki küçük somun taze ekmek, sabahın on birinde ve biraz da bira içti, çünkü adam zararlı olmadığını, o çiçek vazosu gibi bardaklardan içilen İngiliz birasına benzer hiçbir yanı olmadığını söylemişti. Sonra arabaya bindiler, gerçekten de çeyrek saatten az süre içinde binlerce binlerce görkemli klasik resim görmüş olmalıydı! “Tek başıma kaldığımda onları yeniden düşünmem gerekecek...” Ama resim galerisinden çıktıklarında yağmur başlamıştı. Dede şemsiyesini açtı, küçük dadıya tuttu. Öğle yemeği için lokantaya doğru yürümeye başladılar. Ona da şemsiyenin birazı kalsın diye kız iyice adama sokulmuş. “Daha kolay olur,” dedi adam aldırışsızlıkla, “benim koluma girerseniz, Fräulein. Ayrıca bu, Almanya’da gelenektir.” Kız onun koluna girdi, adam ünlü heykelleri gösterirken yanı başında yürüdü, adam öyle kendini kaptırmıştı ki yağmur dindikten sonra uzun süre şemsiyesini kapatmayı unuttu.

Öğle yemeğinin ardından çingene çalgıcıları dinlemek için bir kafeye girdiler, ama kız bundan hiç hoşlanmadı. Ööğğ! Yumurta gibi kafalarıyla, yüzlerinde kesiklerle çok korkunç adamlardı, bu yüzden iskemlesini çevirdi, yanan yanaklarını elleriyle kapadı, çingeneler yerine yaşlı dostunu izledi... Sonra da *Englischer Garten’a* gittiler.

“Acaba saat kaç,” diye sordu, küçük dadı. “Benim saatim durmuş. Dün gece trende kurmayı unutmuşum. Öyle çok şey gördük ki bana çok geç olmuş gibi geliyor.” “Geç!” Kızın artık tanımaya başladığı biçimde gülerek, başını sallayarak önünde durdu. “Demek ki gerçekten eğlenmedin. Geç! Daha dondurma bile yemedik!” “Ah, ama çok eğlendim,” diye bağırdı kız, kaygıyla, “anlatamayacağım kadar çok. Muhteşemdi! Yalnızca Frau Arnholdt’ın saat altıda otelde olması gerekiyor, ben de saat beşe kadar orada olmalıyım.” “Olursun. Dondurmadan sonra seni arabaya bindiririm, rahat rahat gidersin.” Kız yine mutluydu. Çikolatalı dondurma eridi – aşağı doğru upuzun eridi, küçük yudumlarla. Ağaçların gölgeleri masa örtülerinde oynaşıyordu, kız, yediye yirmi beş kalayı gösteren süslü duvar saatine sırtı güvenle dönük oturuyordu. “Gerçekten ve dosdoğru,” dedi küçük dadı, dürüstçe, “bu, benim hayatımın en mutlu günü oldu. Böylesine bir günü hayal bile edemezdim.” Dondurmayı saymazsa bile, onun gönül borcu yüklü bebek yüreği, bu peri masalı dedesine duyduğu sevgiyle parıldıyordu.

Böylece, bahçeden çıktılar, uzun dar sokakta ilerlediler. “Şu karşıdaki büyük yapıları görüyorsun,” dedi yaşlı adam. “Üçüncü kat – işte oturduğum yer orası. Benim ve bana bakan yaşlı hizmetçinin.” Kızın çok ilgisini çekti. “Şimdi, sana araba bulmadan hemen önce gelip benim küçük evimi görmeye, trende sözünü ettiğim gül sularından bir şişe sana vermeme ne dersin? Anı olsun diye!” Kızın çok hoşuna giderdi. “Hayatımda hiç bekâr bir erkeğin evini görmemiştim,” diye güldü küçük dadı.

Koridor epey karanlıktı. “Ah, galiba benim yaşlı kadın tavuk almaya gitmiş. Bir dakika.” Kapıyı açtı, biraz utangaç, ama meraklı kız, yabancı odadan içeri girsin diye yana çekildi. Ne diyeceğini pek bilemiyordu küçük dadı. İçerisi güzel değildi. Bir bakıma çok çirkindi – ama derli topluydu, böylesine yaşlı bir adam için rahat olduğunu düşündü. “Eee, ne diyorsun, bakalım?” Adam yere diz çöktü, dolaptan yuvarlak bir tepsi, iki pembe bardak, uzun pembe bir şişe çıkardı. “Yanda iki küçük yatak odası var,” dedi neşeyle, “bir de mutfak. Yeter, değil mi?” “Ah, elbette yeter.” “Ve ne zaman Münih’e gelsen, bir iki gün geçirmek istesen – işte, her zaman küçük

bir yuvan var – tavuk kanadı, salata, bir kere daha, bir sürü kere daha, seni konuk etmekten mutlu bir yaşlı adam var, Fräulein!" Şişenin kapağını açtı, iki pembe bardağa şarap koydu. Eli titriyordu, şarap tepsiye sıçradı. Odanın içi çok sessizdi. Kız dedi ki: "Galiba artık gitmek zorundayım." "Ama benimle ufacık bir bardak şarap içeceksin – yalnızca bir tane, gitmeden önce?" dedi yaşlı adam. "Hayır, gerçekten olmaz. Ben hiç şarap içmem. Şaraba, ya da öyle şeylere asla el sürmeyeceğime söz verdim." Adam yalvarsa da, özellikle çok içerlemiş göründüğü zaman kız kendini korkunç kaba hissetse de, çok kararlıydı. "Hayır, gerçekten, lütfen." "Tamam, yalnızca beş dakika sedirde oturur musun, senin sağlığına içeyim?" Küçük dadı kırmızı kadife sedirin kıyısına ilişti, adam yanına oturdu, sağlığına koca bir yudum devirdi. "Bugün gerçekten mutlu oldun mu?" diye sordu yaşlı adam, ona dönerek, öylesine yanına sokulmuştu ki kendininkine değen dizinin seğirdiğini duyabiliyordu. Kız daha yanıtlayamadan adam ellerine sarıldı. "Ve gitmeden önce bana küçük bir öpücük verecek misin?" diye sordu, daha da sokularak.

Bu rüyaydı! Gerçek değildi! Bu hiç aynı yaşlı adam değildi! Ah, ne korkunç! Küçük dadı dehşet içinde ona baktı. "Hayır, hayır, hayır!" diye kekeledi, adamın ellerinden kurtulmak için çırpınarak. "Tek bir küçük öpücük. Öpücük. Nedir ki? Yalnızca öpücük, sevgili küçük Fräulein. Öpücük." Yüzünü ileri uzattı, dudaklarında geniş bir gülümseme; ve küçük mavi gözleri nasıl parlıyordu gözlüğünün arkasından! "Asla – asla. Nasıl yapabilirsin!" Kız ayağa fırladı, adam çok çevikti, kızı duvara yasladı, katı yaşlı bedenini, seğiren dizlerini kızınkilere yapıştırdı, kız aklı başından gitmiş, deli gibi kafasını iki yana çevirse de, dudaklarından öptü. Dudaklarından! Yakın kan bağı olmayan hiç kimsenin daha önce hiç öpmediği kızı...

Kız sokaktan aşağı koştu, koştu, tramvay hatları olan, ortasında bir polisin kurgulu bebek gibi durduğu geniş caddeyi buluncaya kadar koştu. "Hauptbahnhof'a giden tramvaya binmek istiyorum," diye hıçkırdı küçük dadı. "Fräulein?" Adama doğru ellerini oğuşturuyordu. "Hauptbahnhof. İşte – şimdi geldi biri," adam şaşkınlık içinde izlerken şapkası yana kaymış,

mendilsiz ağlayan küçük kız tramvaya atladı – biletçinin kaşlarını görmeden, adı utanç verici işlere karışmış arkadaşıyla kendisinden söz eden *hochwohlgebildete Dame*’yi işitmeden. İki yana sallanıyordu, sesli sesli ağlıyordu, ellerini ağzına bastırıp, “Ah, ah!” diyordu. “Dişçiden geliyor,” diye tiz bir sesle bağırdı şişman, yaşlı, acımasız olamayacak kadar salak bir kadın. “*Na, sagen Sie’ mal*, amma da diş ağrısı! Çocuğun ağzında tek diş kalmamış.” Tramvay iki yana sallanır, dizleri seğiren yaşlı adamlarla dolu dünyada şangır şungur yol alırken.

Küçük dadı Grunewald Otel’in girişine vardığında sabahleyin odasına gelmiş olan aynı garson masanın yanında duruyor, bir tepsi dolusu bardağı parlatıyordu. Küçük dadının görünümü onu açıklanamaz önemli bir içerikle dolduruyordu sanki. Kızın sorusuna hazırdı; yanıtı pat diye ve yapmacık tatlılıkla geldi. “Evet, Fräulein, hanımefendi buraya geldi. Sizin geldiğinizi, hemen arkasından yeniden bir beyle çıkıp gittiğinizi söyledim. Ne zaman geri döneceğinizi sordu – ama elbette söyleyemedim. Sonra da yöneticiye gitti.” Masadan bir bardak aldı, kaldırıp ışığa tuttu, tek gözünü kapatarak baktı, önlüğünün ucuyla parlatmaya başladı. “....?” “Özür dilerim, Fräulein? Ach, no, Fräulein. Yönetici ona hiçbir şey söyleyemedi – hiçbir şey.” Başını salladı, parlak bardağa gülümsedi. “Hanımefendi nerede şimdi?” diye sordu küçük dadı, öyle şiddetle titriyordu ki mendiliyle ağzını kapaması gerekiyordu. “Ben nereden bileyim?” diye bağırdı garson, yeni gelen birilerinin üzerine atılmak için kızın önünden rüzgâr gibi geçerken kalbi kaburgalarını öylesine şidetle dövüyordu ki neredeyse sesli sesli kıkır kıkır gülecekti. “İşte gördü gününü! Gördü gününü!” diye düşündü. “Bu ona ders olsun.” Yeni gelenlerin bavulunu, kendisi devmiş, bavul da tüymüş gibi savurarak omuzlarken – hoop! – küçük dadının sözcüklerini geveliyordu yeniden, “*Gehen Sie*. *Gehen Sie sofort*. Demek öyle! Demek öyle!” diye bağırıyordu, içinden.

Açığa Vurma

Sabahın sekizinden neredeyse on bir buçuğa kadar Monica Tyrell'in sinirleri bozuktu, öylesine korkunç bozuktu ki bu saatler – acı vericiydi düpedüz. Kendini toparlayacağa hiç benzemiyordu. "Belki de on yaş daha genç olsam..." derdi. Çünkü şimdi otuz üç yaşına geldiği için, her durumda yaşından söz etmek gibi tuhaf küçük bir alışkanlık geliştirmişti, arkadaşlarına ciddi, çocuksu gözlerle bakıp şöyle demek gibi: "Evet, hatırlıyorum yirmi yıl önce nasıl..." ya da Ralph'ın dikkatini kızlara çekmek gibi – gerçek kızlara – lokantalarda yanlarında oturan, tatlı gencecik dudakları, boyunları, tez canlı, duraksayan hareketleri olan kızlara. "Belki de ben on yaş daha genç olsam..."

"Neden Marie'yi kapının dışında oturtup, sen zili çalıncaya kadar odanın yanına yaklaşmayı kesinlikle herkese yasaklamasını sağlamıyorsun?"

"Ah, bu kadar basit olsa!" Küçük eldivenlerini yere attı, erkeğin çok iyi tanıdığı biçimde parmaklarını gözkapaklarına bastırdı. "Ama ilkin orada oturan Marie'nin, parmağını Rudd'a, Mrs. Moon'a sallayan Marie'nin, bir tür gardiyanla akıl hastalıkları hemşiresi melezi olan Marie'nin bilincinde olurdum. Sonra bir de posta var. İnsan, postanın geldiği gerçeğiyle başa çıkamaz, bir kere geldi mi de, kim – kim – mektupları on bire kadar bekleyebilir?"

Erkeğin gözleri parladı; hızla, usulca kucakladı kadını. "Benim mektuplarımı mı, sevgilim?"

"Belki," diye uzatarak konuştu, nazlı nazlı ve parmaklarını erkeğin kızılımsı saçlarında gezdirdi, gülümseyerek, ama düşünerek: "Aman tanrım! Ne salakça sözler!"

Oysa bu sabah ön kapının tek bir gürültülü çarpılışıyla uyandırılmıştı. Güüm. Bütün apartman katı sallanmıştı. Neydi? Yatağın içinde sıçradı, kuştüyü yorganı sıkı sıkı kavradı; yüreği küt küt atıyordu. Ne olabilirdi? Sonra koridorda sesler duydu. Marie kapıyı çaldı, kapı açıldığı sıra keskin, paramparça eden yırtılma sesiyle havalandı güneşlikler, perdeler, kaskatı kesilerek, çırpınarak, silkinerek. Güneşliğin püskülü çarptı – pencereye çarptı. "Ah-h, *voila*!" diye bağırdı Marie, tepsiyi yerleştirip koşarken. "*C'est le vent*, *madame*. *C'est un vent* çekilmez."

Hemen yukarı topladı güneşliği; sarsılarak yukarı kalktı cam; beyazımsı-grimsi ışık odayı doldurdu. Geceliğinin yeniyle örtmeden önce koskoca gri gökyüzü, yırtık gömlek gibi sürüklenen bulut şöylece çarptı gözüne Monica'nın.

"Marie! Perdeler! Çabuk, perdeler!" Monica yatağa devrildi yine, sonra "Zır-zır-çıngır-çıngır." Telefon çalıyordu. Acısı sınırına dayanmıştı; dinginleşti. "Git, bak, Marie."

"Arayan Mösyö. Bugün saat bir buçukta Madam'ın Princess'te öğle yemeği yiyip yiyemeyeceğini öğrenmek istiyordu." Evet Mösyö'nün kendisiydi. Evet, bu söylediklerinin Madam'a hemen iletilmesini istemişti. Yanıtlamak yerine Monica fincanını bıraktı, kısık, meraklı sesle Marie'ye saatin kaç olduğunu sordu. Dokuz buçuktu. Kımıltısız uzandı, gözlerini yarı kapadı. "Mösyö'ye gidemeyeceğimi söyle," dedi usulca. Ama kapı kapanırken, öfke – öfke ansızın kıskıvrak yakaladı, kıskıvrak, acımasızca, neredeyse boğarak. Ne caseretti? Sabahları sinirlerinin ona nasıl acı çektirdiğini bile bile böyle bir şey yapacak cesareti nereden buluyordu Ralph! Bunun bağışlanamaz tek şey olduğunu ona açıklamamış mıydı, tanımlamamış mıydı ve hatta – umursamazca olsa da, elbette; böyle bir şeyi doğrudan söyleyemezdi – iyice anlamasını sağlamamış mıydı.

Sonra tutup bu ürkünç rüzgârlı sabahı seçmek. Kadının geçici bir hevesi olduğunu mu sanıyordu bunun, gülünüp bir yana fırlatılacak küçük, kadınsı budalalık olduğunu mu? Niye ama, daha dün gece şöyle demişti: "Ah, ama beni ciddiye de alman gerekiyor." Ve erkek yanıtlamıştı: "Sevgilim, bana inanmayacaksın, ama ben seni kendini tanıdığından çok çok daha iyi tanıyorum. Her kırılgan düşüncenin, duygunun önünde eğiliyorum, değer veriyorum. Evet, gül! Dudaklarının yukarı kıvrılışını seviyorum" – sonra masanın üstünden eğilmişti – "sana tepeden tırnağa taptığımı kimin gördüğü umurumda değil. Seninle birlikte dağların tepesinde durur, bırakırdım dünyanın bütün ışıldakları üstümüzde oynaşsın."

"Aman tanrım!" Monica başını ellerinin arasında sıkıştırıyordu neredeyse. Gerçekten bunu söylemiş olması mümkün müydü? Nasıl katlanılmaz şeylerdi erkekler! Ve onu sevmişti – böyle konuşan adamı nasıl sevebilirdi?

Erkek onu evine bırakıp, “o usuldan Arap gülümsemesini yeniden görmek için” gelip gelemeyeceğini sorduğu o aylar önceki akşam yemeğinden beri neler yapıyordu? Ah, ne saçmalık – ne akıl almaz saçmalık – yine de o güne kadar duyduğu hiçbir şeye benzemeyen, o sıralardaki tuhaf derin coşkuyu anımsadı. “Kömür! Kömür! Kömür! Eski demirler! Eski demirler!” sesleri geliyordu aşağıdan. Hepsi bitmişti. Onu anlamak ha? Hiçbir şey anlamamıştı. Rüzgârlı sabahta ona ettiği şu telefon olağanüstü belirleyiciydi. Bunu anlayacak mıydı? Neredeyse kahkahalarla gülecekti. “Beni anlayan insanın düpedüz yapmayacağı bir zamanda bana telefon ettin.” Her şeyin sonuydu bu. Ve sonra Marie, “Belki Madam düşüncesini değiştirir diye girişte bekleyeceği yanıtını verdi Mösyö,” dedi, Monica, “Mineçiçeği değil, Marie. Karanfil. İki avuç dolusu,” dedi.

Yabanıl beyaz sabah, parçalayan, sarsan rüzgâr. Monica aynanın karşısına oturdu. Solgundu. Siyah saçlarını arkaya taradı hizmetçi – hepsini arkaya taradı – belirgin gözkapakları, koyu kırmızı dudaklarıyla yüzü maskeye benziyordu. Mavimsi gölgeli aynada gözlerini dikip kendine bakarken ansızın bir duygu yükseldi – ah, en tuhaf, en görkemli coşku içini doldurdu, yavaşça, en sonunda kollarını savurmak, gülmek, her şeyi ortalığa saçmak, Marie’yi şaşkınlıkta dondurmak, bağırmak isteğine kapıldı: “Özgürüm. Özgürüm. Rüzgâr kadar özgürüm.” Ve şimdi bütün bu titreşen, sarsılan, coşku veren, uçuşan dünya onundu. Onun krallığıydı. Hayır, hayır, o hiç kimsenin değildi, o Hayatın malıydı.

“Bu kadar yeter, Marie,” diye kekeledi. “Şapkam, paltom, çantam. Şimdi bana taksi bul.” Nereye gidiyordu? Ah, neresi olursa. Bu sessiz eve, hiç gürültü yapmayan Marie’ye, bu hayaletimsi, dingin, kadınsı ev içine dayanamazdı. Dışarıda olmalıydı; arabaya binip hızla uzaklaşmalıydı – neresi olursa, neresi olursa.

“Taksi geldi, Madam.” Yapının dış kapılarını itip açarken yabanıl rüzgâr kavradı onu, kaldırımda uçurdu. Nereye? Arabaya bindi, huysuz, soğuk görünümlü sürücüye pırıl pırıl gülümseyerek kendisini berbere götürmesini söyledi. Berberi olmasa ne yapardı? Ne zaman Monica’nın şu dünyada gidecek başka yeri olmasa, yapacak başka işi olmasa arabaya atlayıp oraya

giderdi. Yalnızca saçını kıvırttırabilirdi, o arada da bir şeyler tasarlamış olurdu. Huysuz, soğuk sürücü korkunç bir hızla sürüyordu arabayı, kendini iki yana savrulmaya bıraktı. Keşke adam daha hızla, daha hızla gitseydi. Ah, bir buçukta Princess'te olmaktan, kuştüyü minderli sepetteki minicik kedi yavrusu olmaktan, Arap, ağırbaşlı, tatlı çocuk, ufak yabanıl yaratık olmaktan kurtulmak... "Bir daha asla," diye bağırdı, küçük yumruğunu sıkarak. Ama araba durmuştu, sürücü ona kapıyı açmış, tutarak duruyordu.

Berber dükkânı sıcaktı, parıltılıydı. Sabun, yanık kâğıt, sarı şebboylu saç biryantini kokuyordu. İşte Madam tezgâhın arkasındaydı, yuvarlak, şişko, beyaz; siyah saten iğnedenliğin üstünde yuvarlanan pudra pomponuna benziyordu kafası. Monica hep bu dükkânda kendisini sevdikleri, anladıkları duygusuna kapılırdı – gerçek kendisini – arkadaşlarının çoğundan çok daha iyi. Burada gerçek benliğine kavuşuyordu, o ve Madam sık sık konuşuyorlardı – oldukça tuhaf biçimde – karşılıklı. Sonra bir de saçını yapan George vardı, genç, esmer, ince George. Gerçekten hoşlanıyordu ondan.

Ama bugün – ne tuhaf! Madam neredeyse ona selam vermedi. Yüzü her zamankinden de beyazdı, mavi boncuk gözlerinin çevresi parlak kırmızıyla çevrelenmişti, küt parmaklarındaki yüzükler bile parlamıyordu. Soğuktular, ölüydüler, cam kırıkları gibiydiler. Duvardaki telefondan George'u aradığında sesinde daha önce olmayan bir tını vardı. Ama Monica buna inanamazdı. Hayır, inanmaya karşı çıkıyordu. Yalnızca hayal görüyordu. Ilık, kokulu havayı açgözlülükle kokladı, kadife perdenin arkasına, küçük bölmeye geçti.

Şapkası, paltosu çıkarılmış, kancada asılıydı, ama George hâlâ gelmiyordu. İskemlesini tutmak, şapkasını almak, daha önce hiç görmediği bir şeymiş gibi – büyülü bir şeymiş gibi – parmaklarının arasında sallandırarak çantasını asmak için ilk kez orada değildi. Ve nasıl da sessizdi içerisi! Madam'ın bile çıtı çıkmıyordu. Yalnızca rüzgâr esiyordu, eski yapıyı sarsarak; rüzgâr siren gibi ötüyordu, Pompadour Dönemi Kadınları'nın resimleri aşağı bakıyor, gülümsüyordu, kurnaz, sinsi. Keşke gelmeseydi Monica. Ah, ne büyük yanlıştı gelmek! Ölümcül. Ölümcül.

George nerelerdeydi? Bir an önce ortaya çıkmazsa kalkıp gidecekti. Beyaz kimonoyu çıkardı. Artık daha fazla kendine bakmak istemiyordu. Cam raftaki koca krem kavanozunu açarken parmakları titriyordu. Sanki mutluluğu – o görkemli mutluluğu – kaçıp özgür olmaya çalışıyormuş gibi bir çekilip sürüklenme duyumu vardı yüreğinde.

“Gideceğim. Kalmayacağım.” Şapkasını indirdi. Ama tam o anda ayak sesleri çınladı, aynaya bakıp kapı eşiğinde başıyla selam veren George’u gördü. Nasıl da tuhaf tuhaf gülümsüyordu! Ayna yüzündendi, elbette. Hızla arkasını döndü. Adamın dudakları bir tür sırıtmayla kıvrıldı, hem – tıraş da olmamış mıydı? – yüzü neredeyse yeşildi.

“Sizi beklettiğim için çok özür dilerim,” diye mırıldandı, öne doğru kayarak, süzülerek.

Ah, hayır, kalmayacaktı. “Korkarım,” diye başladı. Ama adam gazocağını yakmış, saç kıvırma maşalarını üstüne koymuş, kimonoyu tutuyordu.

“Rüzgâr yüzünden,” dedi. Monica, boyun eğdi. Çenesinin altından ceketi iğneleyen taze genç parmaklarının kokusunu duyuyordu. “Evet, rüzgâr var,” dedi, gerisingeri sandalyeye gömülerek. Ve sessizlik indi. O uzman tavrıyla George tokaları çıkardı. Saçları arkaya döküldü, ama her zaman yaptığı gibi ne kadar güzel, yumuşak, gür olduklarını hissetmek istercesine tutmadı. “Çok güzel durumda olduklarını” söylemedi. Bıraktı dökülsünler, çekmeceden fırçayı alıp belli belirsiz öksürdü, boğazını temizledi, can sıkıntısıyla, “Evet, epey sert bir rüzgâr olduğunu söylemeliyim,” dedi.

Kadının buna verecek yanıtı yoktu. Fırça saçlarının üstüne indi. Ah, ah, nasıl dokunaklı, nasıl dokunaklı! Hızla, hafifçe iniyordu saçlarına, yapraklar gibi iniyordu; sonra ağır, çekilip sürüklenerek, çekilip sürüklenerek indi, yüreğindeki sürüklenme gibi. “Yeter,” diye bağırdı, silkinip kurtularak.

“Çok fazla mı fırçaladım?” diye sordu George. Saç maşalarının üstüne eğildi. “Özür dilerim.” İşte geliyordu yanık kâğıt kokusu – sevdiği koku – ve delikanlı önüne bakarak sıcak maşaları elinde salladı. “Yağmur yağsa şaşırmazdım.” Kadın onu durdurduğu sırada saçından bir tutam aldı – artık daha fazla dayanamayacaktı. Delikanlıya baktı; beyaz kimononun içinde dadı gibi ona bakan kendini gördü. “Burada bir sorun mu var? Bir şey mi

oldu?" Ama George yarım yamalak omuz silkip yüzünü buruşturdu. "Ah, hayır, Madam. Yalnızca ufak bir olay." Ve saç tutamını yeniden eline aldı. Ama, hayır, onu kandıramazdı. İşte buydu. Korkunç bir şey olmuştu. Sessizlik – gerçekten sessizlik kar tanecikleri gibi savrularak geliyordu sanki. Ürperdi. Küçük bölmenin içi soğuktu, her yer soğuktu, parıldıyordu. Nikel musluklar, fıskiyeler, püskürtme tabancaları her nasıl oluyorsa neredeyse uğursuz görünüyordu. Rüzgâr pencere çerçevesini takırdattı; bir demir parçası çarptı, delikanlı maşaları değiştirmeyi, üzerine eğilmeyi sürdürdü. Ah, nasıl da korkunçtu Hayat, diye düşündü Monica. Nasıl ürkütücü. Böylesine dehşet veren şey yalnızlıktı. Yapraklar gibi döne döne savruluyoruz ve hiç kimse bilmiyor – hiç kimse aldırmıyor nereye düştüğümüze, hangi kara ırmakta yüzüp sürüklendiğimize. Çekilip sürüklenme duygusu boğazına yükseliyor gibiydi. Ağrıyordu, ağrıyordu; içinden ağlamak geliyordu. "Bu kadar yeter," diye fısıldadı. "Bana tokaları verin." Oğlan, öylesine uysal, öylesine sessiz yanında dururken neredeyse kolları iki yanına düşecek, hıçkırıklara boğulacaktı. Artık dayanamıyordu. O neşeli, genç George tahtadan adam gibi hâlâ kayıyor, süzülüyor, şapkasını, tülünü eline veriyor, kâğıt parayı alıyor, bozuklukları geri getiriyordu. Çantasına tıkıştırdı. Şimdi nereye gidecekti?

George eline fırçayı aldı. "Hâlâ paltonuzda pudra var," diye mırıldandı. Fırçaladı. Sonra ansızın doğruldu, Monica'ya bakarak fırçayı tuhaf tuhaf salladı ve dedi ki: "Gerçek şu, Madam, siz eski müşterimiz olduğunuz için söylüyorum – bu sabah küçük kızım öldü. İlk çocuğumuz." – sonra beyaz yüzü kâğıt gibi buruştu, sırtını kadına döndü, pamuklu kimonoyu fırçalamaya başladı. "Ah, ah," diye ağlamaya başladı Monica. Dükkândan fırlayıp taksiye atladı. Öfkeli görünen sürücü oturduğu yerden sallanarak kalktı, kapıyı çarptı yine. "Nereye?"

"Princess'a," diye hıçkırdı. Ve oraya gidinceye kadar yol boyu hiçbir şey görmedi, altın sarısı tüy gibi saçlarıyla, ufacık elleri, ayakları çaprazlanmış, boyun eğmiş yatan, balmumundan ufacık bebek dışında. Ve sonra tam Princess'e gelmeden önce beyaz çiçekler dolu bir çiçekçi gördü. Ah, ne müthiş düşünceydi. İnci çiçekleri, beyaz menekşeler, katmerli beyaz

menekşeler, beyaz kadife kurdele... Bilinmeyen dosttan... Anlayan birinden... Küçük bir kız için... Camı tıklattı ama sürücü duymadı; neyse zaten Princess'e de gelmişlerdi.

Kaçış

Treni kaçırmaları adamın suçuydu, bütünüyle, yalnızca onun suçu. Ne olmuştu yani o salak otel çalışanları fatura çıkarmaya yanaşmamışlarsa? Saat ikiye kadar almaları gerektiğini öğle yemeğinde garsona iyice anlatmamış olması değil miydi bunun nedeni düpedüz? Başka hangi erkek olsa orada oturur, faturayı eline alıncaya kadar yerinden kımıldamazdı. Ama hayır! Adamın insan doğasına beslediği derin inanç, ayağa kalkıp şu salaklardan birinin odalarına getirmesini beklemesine neden olmuştu... Ve sonra *voiture* geldiğinde, hâlâ para üstü beklerken (Ah, tanrım!) en azından para geldiği anda yola çıkabilmeleri için ne diye gidip bavullarının düzenlenmesine göz atmamıştı sanki? Kendisinin dışarı çıkmasını, o sıcakta tentenin altında dikilmesini, şemsiyesinin ucuyla göstermesini mi bekliyordu yani? İngiliz evcil hayatının çok eğlenceli bir resmi. Hatta sürücü ne kadar hızla sürmesi gerektiğini söylediklerinde bile hiç mi hiç oralı olmamıştı – yalnızca gülümsemişti. "Ah," diye inledi kadın, "eğer kendisi sürücü olsaydı, acele etmesi için böylesine saçma sapan, gülünççe zorlanması karşısında o da elinde olmadan gülümserdi." Ve arkasına yaslanıp oturdu, adamın sesini taklit etti: "*Alles, vite, vite*" – ve tedirgin ettiği için sürücüden özür diledi...

Sonra da istasyon – unutulmaz – süzülüp giden gösterişli küçük trenin, camlarından el sallayan o iğrenç çocukların görünümü. "Ah, niçin bu şeylere katlanmak zorunda bırakılıyorum? Niçin bunlarla yüz yüze geliyorum?.." Bekledikleri sıra, adamla istasyon şefinin kafa kafaya verip, treni elbette yakalayamayacakları şu öteki istasyonu bulmaya çabalayarak tarifeyi inceledikleri sıra o parıltı, o sinekler. Çevrelerine toplanmış

insanlar, o korkunç, korkunç kafası olan bebeği kucağında havaya kaldıran kadın... “Ah, benim gibi her şeyi dert etmek – benim duyduklarımı duymak, asla hiçbir şeyden kurtulamamak – asla bir an için bile bilememek, ne olduğunu... olduğunu...”

Kadının sesi değişmişti. Şimdi titriyordu – şimdi ağlıyordu. Çantasını karıştırdı, küçük aralıktan kokulu bir mendil çıkardı. Şapkasının tülünü kaldırdı, sanki başkası için yapıyormuş gibi, sanki başkasına söylüyormuş gibi acıklı acıklı: “Biliyorum, sevgilim,” diye mendili gözlerine bastırdı.

Parıltılı, gümüşsü çenesi açık küçük çanta kucağında duruyordu. Adam, içindeki pudra ponponunu, dudak boyasını, bir deste mektubu, tohuma benzeyen ufacık siyah haplarla dolu şişeyi, kırık sigarayı, aynayı, baştan aşağı çentikler atılmış listeler olan beyaz fildişinden levhaları görebiliyordu. “Mısır’da olsa bu şeylerle birlikte gömerlerdi onu,” diye düşündü.

En son evleri, çiçek yataklarının arasına kırık testi parçalarının fırlatıldığı, yarı kelleşmiş tavukların kapı eşiklerinde eşelendiği şu küçük dağınık evleri de arkalarında bırakmışlardı. Şimdi tepenin çevresinde kıvrılarak bir sonraki koya inen uzun dik yokuşu tırmanıyorlardı. Atlar, güçle çekerken tökezliyordu. Her beş dakikada bir, her iki dakikada bir sürücü kırbacı hafifçe gezdiriyordu üstlerinde. İriyarı sırtı odun kadar sağlamdı; kızılımsı ensesinde sivilceler vardı, yeni, pırıl pırıl yeni hasır şapka giyiyordu...

Hafif bir rüzgâr çıkmıştı, meyve ağaçlarındaki taze yaprakları satene benzetecek, incecik çimenleri okşayacak, buğulu zeytinleri gümüşe döndürecek kadar rüzgâr yalnızca – arabanın önünde fırıl fırıl dönen, çevrilen, incecik kül gibi giysilerine konan toz kümecikleri kaldırmaya yetecek kadar rüzgâr yalnızca. Pudra ponponunu çıkardığında pudra uçup ikisinin de üstüne kondu.

“Ah, şu toz,” diye soludu kadın, “şu iğrenç, tiksinç toz.” Tülünü indirdi, yenik düşmüşçesine arkasına yaslandı.

“Neden güneş şemsiyeni açmıyorsun?” diye önerdi adam. Ön koltuktaydı, kadına vermek için eğildi. Bunun üzerine kadın ansızın dimdik oturdu, yine parladı.

“Lütfen, şemsiyemi bırak yerinde! Şemsiyemi istemiyorum! Tepeden tırnağa duyarsızlık kesilmemiş herhangi biri şu şemsiyeyi tutamayacak kadar yorgun olduğumu anlardı. Bir de onu sürükleyen böylesi rüzgârda... hemen bırak onu elinden,” diye öfkeyle patladı, sonra şemsiyeyi adamın elinden kaptı, arkadaki buruşuk bagaj örtüsüne fırlattı, soluk soluğa duruldu.

Yolun bir kıvrımından sonra, yokuş aşağı inerken avaz avaz çığlıklar atan, gülüşen küçük çocuklar ordusu çıktı ortaya, güneşten rengi açılmış saçlarıyla küçük kızlar, solmuş asker şapkası giymiş küçük oğlanlar. Ellerinde çiçekler vardı – her tür çiçek – arabanın yanında koşarken tepelerinden tutup sundular onlara. Leylak, solmuş leylak, yeşilimsi beyaz kartopları, bir sap zambak, bir avuç sümbül. Çiçekleri ve yaramaz suratlarını arabanın içine soktular; hatta biri kadının kucağına bir demet kadife çiçeği fırlattı. Zavallı küçük fareler! Adam, kadının önünde elini pantolon cebine soktu. “Tanrı aşkına, onlara bir şey verme. Ah, nasıl da tam senlik bir iş! Korkunç küçük maymunlar! Şimdi bütün yol boyunca peşimize takılacaklar. Onları yüreklendirme; zaten hep dilencileri yüreklendirirsin.” ve demeti arabadan aşağı fırlatıp bağırdı, “Pekâlâ, lütfen ben olmadığım zaman yap bunu.”

Çocukların yüzlerindeki tuhaf şaşkınlığı gördü adam. Koşmayı kestiler, arkada kaldılar, sonra bir şeyler bağırmaya başladılar, araba bir başka dönemeci alıncaya kadar da bağırmayı sürdürdüler.

“Ah, tepenin üstüne varıncaya kadar daha kaç tane var? Şu atlar bir kere bile tırısa kalkmadı daha. Elbette, onların bütün yolu yürümeleri gerekmiyor.”

“Şimdi bir dakika içinde orada olacağız,” dedi adam, sigara kutusunu çıkardı. Bunun üzerine kadın ona döndü. Ellerini kenetledi, göğsüne koydu; tülünün ardında kara gözleri koskocamandı, yalvarır gibiydi; burun delikleri titriyordu, dudağını ısırıyordu, küçük sinir kasılmalarıyla başı sallanıyordu. Ama konuştuğunda sesi oldukça güçsüzdü, çok çok dingindi.

“Senden bir şey rica etmek istiyorum. Sana bir şey için yalvarmak istiyorum,” dedi kadın. “Yüzlerce, yüzlerce kere rica ettim senden daha

önce ama hep unuttun. Öylesine küçük bir şey ki, ama benim için ne demek olduğunu bilsen...” Ellerini birbirine bastırdı. “Ama bilemezsin. İnsan kılığında hiçbir yaratık bile bile böyle acımasız olamaz.” Sonra o koskoca koyu sıkıntılı gözleri adama dikili ağır ağır, bilinçle konuştu: “Senden rica ediyorum, sana yalvarıyorum son kez, birlikte yolculuk yaparken sigara içme. Bir hayal edebilseydin,” dedi kadın, “şu duman uçuşarak yüzüme geldiği zaman çektiğim acıyı...”

“Pekâlâ,” dedi adam. “İçmem. Unutmuşum.” Sonra kutuyu geri bıraktı.

“Ah, hayır,” dedi kadın, az kalsın gülmeye başlıyordu, elinin tersini gözlerine koydu. Tepenin üstündeydiler. “Hoy-yip-yip-yip,” diye bağırdı sürücü. Dibinde deniz kıyısıyla sınırlanmış küçük vadiye inen, sonra yine öte yanda hafif sırtta kıvrılan yoldan aşağı sallanarak indiler. Şimdi yine evler vardı, sıcağa karşı mavi kepenklerini kapamış, parıl parıl yanan bahçelerinin pembemsi duvarlarından sardunya halıları sarkan evler. Sahil karanlıktı; deniz kıyısında beyaz ipeksi şerit belli belirsiz titreşiyordu. Araba tepeden aşağı sarsıntılarla iniyor, hopluyor, sallanıyordu. “Yiip,” diye bağrıyordu sürücü. Kadın oturduğu yerin kenarlarını kavramıştı; gözlerini kapamıştı, ve adam bunların mahsustan yapıldığını düşündüğünü biliyordu; bu sallanma, hoplama, bütün bunların hepsi – ve hepsinden adam sorumluydu, nasıl oluyorsa – ona acı vermek için yapılıyordu çünkü biraz daha hızla gitmelerini istemişti. Ama tam vadinin dibine ulaştıklarında bir tane çok şiddetli yalpalama oldu. Araba neredeyse devriliyordu, kadının gözlerinin alev alev üzerine dikildiğini gördü adam, “Herhalde çok eğleniyorsundur,” diye tısladı kadın.

Devam ettiler. Vadinin dibine vardılar. Kadın ansızın ayağa dikildi. “*Cocher*! *Cocher*! *Ar r’ter-vous*!” Geriye döndü, arkadaki buruşuk bagaj örtüsüne baktı. “Biliyordum,” diye bağırdı. “Biliyordum. Düştüğünü duydum, sen de duydun, son tümsekte.”

“Ne? Nerede?”

“Güneş şemsiyem. Gitti. Anneme ait olan güneş şemsiyesi. O her şeyden çok değer verdiğim şemsiye – daha çok değer verdiğim...” Düpedüz

kendinden geçmişti. Sürücü arkasını döndü, neşeli, geniş yüzünde gülümsemeyle.

"Ben de bir ses duydum," dedi yalınlıkla, neşeyle. "Ama Madam ve Mösyö bir şey demediğine göre diye düşündüm..."

"İşte. Duyuyorsun bunu. Demek ki sen de duydun. Demek yüzündeki o koca olağandışı gülümsemenin nedeni buydu..."

"Bak buraya," dedi adam, "bir yere gitmiş olamaz. Düştüyse hâlâ oradadır. Sen olduğun yerde kal. Gidip getireceğim."

Ama kadın bunun arkasında ne olduğunu görüyordu. Ah, nasıl da ardını görüyordu! "Hayır, teşekkürler." Sürücüye hiç aldırmadan kin dolu, gülümseyen gözlerini adama dikti. "Kendim gideceğim, geri yürüyüp bulacağım ve sakın beni izlemeye kalkışma. Çünkü," – sürücünün anlamadığını bilerek yumuşakça, usulca konuştu – "bir dakika için senden kurtulamazsam aklımı kaçıracağım."

Arabadan indi. "Çantam." Adam çantayı kadına verdi.

"Madam istiyor ki..."

Ama sürücü daha şimdiden yerinden atlamış, bir korkuluğa oturmuş, küçük bir gazeteyi okuyordu. Başları önlerine sarkık duruyordu atlar. Her şey dingindi. Arabadaki adam gerindi, kollarını kavuşturdu. Güneşin dizlerini dövdüğünü duyuyordu. Kafası göğsüne gömülmüştü. Denizden hışır hışır sesler geliyordu. Rüzgâr vadide iç çekiyordu, sessizdi. İçi boş bir adam, sanki kavrulmuş, solmuş, külden bir adam gibi orada uzandığını hissetti. Denizden hışır hışır sesler geliyordu.

İşte tam o sırada ağacı gördü adam, onun varlığının bilincine vardı tam bahçe kapısının iç yanında. Yuvarlak, kalın gümüş gövdesiyle, ışığı geri yansıtan ama yine de koyu renk olan bakır yapraklarından büyük kemeriyle koskoca bir ağaçtı. Bu ağacın ötesinde bir şey vardı – bir beyazlık, yumuşaklık, saydam olmayan bir kütle, yarı gizli – kırılgan dikmeleriyle. Ağaca baktıkça soluğunun ölgünleştiğini duydu, sessizliğin bir parçasına dönüştü. Sanki büyüyordu ağaç, titreşen sıcağın içinde genleşiyordu, sonunda kocaman oyma yapraklar gökyüzünü gizleyinceye ama yine de kıpırtısız duruncaya kadar. Sonra derinliklerinden, ya da onun da ötesinden

bir kadın sesi yükseldi. Bir kadın şarkı söylüyordu. Sıcak, tasasız ses havada yüzdü, tıpkı kendisi gibi sessizliğin bir parçasına dönüştü. Yumuşak, hülyalı, usuldan ses yükselirken, ansızın gizli yaprakların arasından yüzerek kendisine geleceğini biliyordu, huzuru paramparça olup dağıldı. Ona neler oluyordu? Göğsünde bir şeyler kıpırdanıyordu. Karanlık bir şeyler, dayanılmaz ve korkunç bir şeyler bağrına bastırıyordu, koca bir ayrık otu gibi yüzüyordu, sallanıyordu... sıcaktı, boğucuydu. Onu parçalayıp atmak için savaşmaya çabaladı, aynı anda – her şey bitmişti. Derinlere, derinlere, sessizliğin içine battı, ağaca gözleri dikili, yüze yüze, döküle döküle gelen sesi bekleyerek, sonunda kendisini sarmaladığını duyuncaya kadar.

Trenin sarsılan koridorunda. Geceydi. Karanlığın içinden hızla ileri atılıyor, kükrüyordu tren. Adam iki eliyle birden pirinç parmaklığa tutunmuştu. Vagonun kapısı açıktı.

“Endişelenmeyin, Mösyö. İstediği zaman içeri girip oturur. Sever bunu – sever – alışkanlığıdır... *Qui*, *Madame*, je
suis un peu souffrante... *Mes nerfs*. Ah, ama kocam başka hiçbir zaman yolculuk yaptığı zamanki kadar mutlu değildir. Zorlaştırmayı sever... Kocam... Kocam...”

Sesler mırıldandı, mırıldandı. Hiç dinmedi. Ama orada dururken göksel mutluluğu öylesine yüceydi ki sonsuza dek yaşamayı diledi adam.

BAHÇEDE EĞLENCE

Körfezde

I

Sabahın çok erken saatleri. Güneş daha doğmamıştı, Crescent Körfezi’nin tümü beyaz deniz-buğusu altında gizliydi. Arkadaki büyük, çalılıklarla

kaplı tepeler pusa boğulmuştu. Onların nerede bittiğini, otlakların, tahta kulübelerin nerede başladığını göremiyordunuz. Kumlu yol yok olmuştu, otlaklarla kulübeler öteki yanındaydı; onların ötesinde hiç kızılımsı otlarla kaplı beyaz kum tepesi yoktu; hangisinin kumsal olduğunu, denizin nerede olduğunu belirtecek hiçbir şey yoktu. Ağır bir çiy inmişti. Otlar maviydi. Kocaman damlalar düpedüz çalılarda asılı duruyor, düşmüyordu; gümüşsü, tüy gibi kabarık yapraklı çiçekler uzun saplarının üstünde gevşek gevşek sarkıyordu, kulübe bahçelerindeki bütün kadifeçiçekleri, karanfiller nemden boyunlarını toprağa eğmişti. Küpeçiçekleri sırılsıklamdı, yuvarlak çiyden inci taneleri latinçiçeği yapraklarında duruyordu. Sanki deniz karanlıkta usulca çalkalanmış, tek koca dalga kabara kabara gelmişti – ne kadar uzağa? Belki de gecenin bir yarısı uyansaydınız koca bir balığın çabucak cama değdiğini, yine uzaklaştığını görebilirdiniz...

Ah-Ahh! diye ses çıkardı uykulu deniz. Ve hızla, usulca, cilalı taşların arasından kayarak akan, eğrelti otlarıyla kaplı havuzcukların içine çağlayan, sonra yine oradan taşan küçük derelerin sesi geldi çalılıktan; ve geniş yaprakların üstüne sıçramış kocaman damlalar vardı, bir şey daha – neydi o? – belli belirsiz bir titreşme, sallanma, incecik bir dalın şıklaması, sonra sanki birisi dinliyor gibi öylesine sessizlik.

Crescent Körfezi'nin köşesinden, parçalanmış kaya kütlelerinin yığınları arasından koyun sürüsü koşuşturarak geldi. Küçük, sallanan, tüylü küme birbirine sokulmuştu, ince, sopa gibi bacakları, sanki soğuk ve sessizlik ürkütmüş gibi hızla koşuşturuyordu. Arkalarında, sırılsıklam patileri kuma bulanmış yaşlı çoban köpeği, burnu toprağa dayalı ama aldırmadan, sanki başka şey düşünüyormuş gibi koşuyordu. Sonra kayalıkların arasındaki geçitte çobanın kendisi belirdi. İnce uzun, dimdik yaşlı bir adamdı, üzerinde ufacık damlacıklardan ağla kaplı çuha palto, diz altından bağlı kadife pantolon, kenarında katlanmış mavi mendille keçe başlık. Elinin biri kemerine sokuluydu, öteki çok güzel pürüzsüz sarı değneği kavramıştı. Ve telaşsızca yürürken çok usuldan hafif ıslıkla kulağa yaslı yumuşacık gelen, ezgili uzak bir hava tutturmuştu. Yaşlı köpek eski oyunlarından bir ikisiyle hoplayıp zıpladı, sonra ciddiyetsizliğinden utanarak kendini topladı,

efendisinin yanı sıra birkaç ağırbaşlı adım attı. Küçük telaşlı koşuşturmalarla önden gidiyordu koyunlar; melemeye başladılar, deniz altından hayalet sürüler yanıtladı onları. “Mee! Mee!” Bir süre hep aynı toprak parçasının üzerindeymişler gibi göründü. Önlerinde sığ havuzcuklarıyla kumlu yol uzanıyordu; aynı gölgeli çit kazıklarının iki yanında aynı sırılsıklam çalılıklar görünüyordu. Sonra çok büyük bir şey ortaya çıktı; kolları iki yana açık, diken diken kabarık saçlı koskoca dev. Mrs. Stubbs’ın dükkânının önündeki büyük okaliptüs ağacıydı, önünden geçerlerken keskin bir okaliptüs kokusu çarptı burunlarına. Şimdi sisin içinde büyük ışık lekeleri parlıyordu. Çoban ıslık çalmayı kesti; kırmızı burnunu, ıslak sakalını ıslak koluna sildi, gözlerini kısarak denize doğru baktı. Güneş doğuyordu. Sisin böylesi incelmesi, hızla uzaklaşması, alçak ovadan çözülmesi, çalıklardan yuvarlanarak yükselmesi, kurtulmak için acelesi varmış gibi gitmesi görkemliydi; gümüşsü ışık dilimleri genişledikçe büyük kıvrımlar, düğümler itişiyor, birbirine omuz atıyordu. Uzaklardaki gökyüzü – parlak, saf mavi – havuzcuklarda yansıyordu, telgraf direkleri boyunca yüzen damlacıklar ışık noktacıklarında çakıyordu. Şimdi sıçrayan, ışıldayan deniz öyle parlaktı ki bakınca insanın gözlerini sızlatıyordu. Çoban göğüs cebinden meşe palamudu kadar küçük çanağı olan piposunu çıkardı, ceplerini yoklayarak bir topak benekli tütün buldu, birkaç yaprağı ayırdı, çanağa tıktı. Ağırbaşlı, yakışıklı bir yaşlı adamdı. Piposunu yakarken, mavi duman başında halkalanırken izleyen köpek onunla gurur duyuyor gibiydi.

“Mee! Mee!” koyunlar yelpaze gibi yayıldı. Uyuyan insanlardan ilki yatağında dönüp uykulu başını kaldırmadan hemen önce yaz topluluğunda tek tek belirginleştiler; bağrışmaları küçük çocukların rüyalarında yankılandı... uykunun sevgili küçük tüylü kuzucuklarını kendilerine çekmek, kucaklamak için kollarını uzatan çocukların. Ardından oralarda yaşayanların ilki ortaya çıktı; bahçe kapısı direğinin üstünde oturan, her zamanki gibi sabahın köründe kalkmış, sütçü kızı bekleyen Burnell’in kedisi Florrie’ydi. Yaşlı çoban köpeğini görünce hızla ayağa fırladı, sırtını kamburlaştırdı, tekir başını içeri çekti, sanki beğenmezlikle usulca titredi.

“Öff! Ne bayağı, iğrenç yaratık!” dedi Florrie. Oysa başını kaldırıp bakmayan yaşlı çoban köpeği, bacaklarını bir o yana bir bu yana savurarak sallana sallana geçip gitti. Onu gördüğünü, aptal bir genç dişi olarak düşündüğünü kanıtlamak için kulaklarından biri seğirdi yalnızca.

Sabahın hafif esintisi çalılıklardan yükseldi, yaprakların, ıslak siyah toprağın kokusu, denizin keskin kokusuna karıştı. Sayısız kuş şakıyordu. Saka kuşu çobanın kafasının üstünden uçtu, küçük çiçekli dalların en tepesine tüneyerek güneşe döndü, küçük göğüs tüylerini kabarttı. Şimdi balıkçının kulübesinin, sütçü kız Leila’nın yaşlı ninesiyle birlikte oturduğu yanıp kömürleşmiş gibi görünen küçük evin önünden geçmişlerdi. Koyunlar sarı bataklığa yayıldılar, çoban köpeği Wag arkalarından seğirtti, çevrelerinde dönüp onları topladı, Crescent Körfezi’nden dışarı, Daylight Koyu’na doğru giden daha dik, daha dar kayalık geçide sürdü. “Mee! Mee!” Hızla kuruyan yolda sallanırlarken bağrışmaları güçsüz yankılanıyordu. Çoban, küçük çanak sallanır biçimde piposunu göğüs cebine soktu. Ve hemen yumuşak ezgili ıslık başladı yine. Wag kokusunu aldığı bir şeyin peşinde kayanın çıkıntısında koştu, iğrenmiş olarak geri koştu yine. Sonra itişerek, dürtüşerek, teleşla koyunlar köşeyi döndü, çoban peşleri sıra gözden yitti.

II

Birkaç dakika sonra tek katlı evlerden birinin arka kapısı açıldı, enli çizgili mayo giymiş biri otlaktan fırladı, çitteki merdiveni aştı, küçük çimenlikten hızla geçip çukura geldi, kumlu tepeciği sendeleyerek tırmandı, kocaman gözenekli taşların üzerinden, soğuk, ıslak çakılların üzerinden can havliyle koşarak yağ gibi parlayan katılaşmış kumsala ulaştı. Şapır şupur! Şapır şupur! Stanley Burnell zafer kazanmanın sevinciyle sığ suda yürürken bacaklarının çevresinde su köpürüyordu. Her zamanki gibi ilk erkekti! Yine hepsini yenilgiye uğratmıştı. Başını, boynunu suya daldırmak için eğildi.

“Selam kardeşim! Selam olsun sen güçlü adama!” Kadifemsi tok ses suyun üstünden gümbürdeyerek geldi.

Vay canına! Belasını versin! Stanley doğrulup uzaklarda esmer bir kafanın inip çıktığını, bir kolun kalktığını gördü. Jonathan Trout’tu – işte kendisinden önce davranmıştı. “Ne görkemli sabah!” diye şakıdı ses.

“Evet, çok güzel!” dedi Stanley kısaca. Ne halt etmeye denizin kendisine ait bölümünde kalmıyordu şu adam? Ne diye tam da bu noktaya bodoslama geliyordu? Stanley bir tekme savurdu, ileri atıldı, hızlı hızlı kulaçlarla yüzdü. Ama Jonathan dişine göreydi. Siyah saçları alnında pırıl pırıl, kısa sakalı pırıl pırıl yanına geldi.

“Dün gece olağanüstü bir rüya gördüm!” diye bağırdı.

Nesi vardı bu adamın? Bu konuşma saplantısı sözcüklerle anlatılamayacak kadar tedirgin ediyordu Stanley’i. Ve hep de aynıydı – hep gördüğü rüya üzerine ya da aklına esen beş para etmez düşünce üzerine ya da okuduğu abuk sabuk bir şey üzerine saçma sapan şeylerdi. Stanley sırtüstü döndü, kendi bedeni canlı bir su köpüğüne dönüşünceye kadar bacaklarını çırptı. Ama ondan sonra bile... “Rüyamda korkunç yüksek bir kayalıktan sarkıyordum, aşağıdaki birine bağırıyordum.” Aynı öyle yapıyorsundur! diye kafasından geçirdi Stanley. Artık daha fazlasına katlanamayacaktı. Şapırtıyı kesti. “Buraya bak, Trout,” dedi, “bu sabah biraz acelem var.”

“NEYİN var?” Jonathan öyle şaşırmıştı ki – ya da öyleymiş gibi yaptı – suyun dibine daldı, yeniden soluk soluğa ortaya çıktı.

“Bütün demek istediğim,” dedi Stanley, “zamanım yok şeye – şeye – şeye – buralarda oyalanmaya. Şu işi bitirmek istiyorum. Acelem var. Bu sabah yapacak işlerim var – anlıyor musun?”

Stanley sözünü bitirmeden Jonathan gitmişti. Tok ses incelikle, “Geç, dostum!” dedi, tek bir küçük dalga bile çıkarmadan suda kayıp gitti... Lanet olası adam! Stanley’in yüzmesini rezil etmişti. Nasıl da beş para etmez salağın tekiydi! Stanley yine hızla açıldı, sonra yine elinden geldiğince hızla yüzdü, telaşla kumsala çıktı. Kendisini oyuna getirilmiş hissediyordu.

Jonathan suda biraz daha oyalandı. Ellerini yüzgeç gibi usulca kımıldatarak, uzun ince bedenini suyun sallamasına bırakarak yüzdü. Tuhaftı, her şeye karşın Stanley Burnell'den hoşlanıyordu. Doğruydu, bazen ona takılmak için, alaya almak için şeytanca bir isteğe kapılıyordu ama içten içe bu adama acıyordu. Her şeyi görev edinme kararlılığında acıklı bir yan vardı. Elinde olmadan bir gün onun kıskıvrak yakalanacağını, çok kötü tepetakla yuvarlanacağını düşündü! Tam o anda koskoca bir dalga Jonathan'ı kaldırdı, önünden geçip gitti, neşeli bir sesle kıyıda parçalandı. Ne güzellik! Ve işte bir tane daha geliyordu. İşte böyle yaşamak gerekiyordu – aldırmadan, özensizce, kendini harcayarak. Ayağa kalktı, ayak parmaklarını sert, kıvrımlı kumlara bastırarak sığ suda kıyıya yürümeye başladı. İşleri oluruna bırakmak, hayatın gelgitine karşı savaşmamak, ona boyun eğmek – gerekli olan buydu. Bütünüyle yanlış olan şey bu gerilimdi. Yaşamak – yaşamak! Böylesine taze, güzel olan, kendi güzelliğine gülüyor gibi ışığın tadını çıkaran bu yetkin sabah sanki fısıldıyordu, "Niye olmasın?" diye.

Ama şimdi sudan çıktığı için soğuktan morarmıştı Jona-than. Her yanı sızlıyordu; sanki birisi onu burkup kanını dışarı fışkırtıyordu. Ve kıyıda titreyerek, bütün kasları katılaşmış dimdik yürürken o da yüzmesinin rezil edildiğini hissediyordu. Suda çok fazla kalmıştı.

III

Mavi şayak takım, sert yakalık, benekli boyunbağıyla Stanley göründüğünde Beryl oturma odasında yalnızdı. Neredeyse gizemli biçimde tertemiz, pırıl pırıl görünüyordu; bir günlüğüne kente iniyordu. İskemlesine yığılıp saatini çıkardı, tabağının yanına koydu.

"Tam yirmi beş dakikam var;" dedi. "Gidip bir baksana lapa hazır mı, Beryl?"

"Annem gitti zaten," dedi Beryl. Masaya oturdu, adamın çayını koydu.

“Teşekkürler!” Stanley bir yudum aldı. “Hay allah!” dedi şaşırmış bir sesle, “şekeri unutmuşsun.”

“Ah, özür dilerim!” Ama bundan sonra bile Beryl ona yardımcı olmadı; şeker kavanozunu ona doğru itti. Bu ne anlama geliyordu? Stanley başının çaresine bakarken mavi gözleri büyüdü; sanki titreşiyorlardı. Baldızına hızla göz atıp arkasına yaslandı.

“Bir terslik yok, değil mi?” diye sordu aldırmazlıkla, yakalığını parmağıyla yoklayarak.

Beryl’in başı eğikti; parmaklarının arasında tabağını döndürüyordu.

“Bir şey yok,” dedi hafif sesi. Sonra o da başını kaldırdı, Stanley’e gülümsedi. “Niye olsun ki?”

“Ha-haa! Benim bildiğim kadarıyla da hiç nedeni yok. Biraz şey göründüğünü sandım –”

Tam o anda kapı açıldı, her birinin elinde bir lapa tabağı olan üç kız göründü. Mavi kazaklar, dizaltı pantolonlarla bir örnek giyinmişlerdi; kahverengi bacakları çıplaktı, her birinin saçı örülmüş, atkuyruğu denen biçimde toplanmıştı. Arkalarından elinde tepsiyle Mrs. Fairfield geliyordu.

“Dikkat edin, çocuklar,” diye uyardı. Ama zaten tepeden tırnağa dikkat kesilmişlerdi. Bir şeyler taşımalarına izin verilmesine bayılıyorlardı. “Babanıza günaydın dediniz mi?”

“Evet, büyükanne.” Stanley’le Beryl’in karşısındaki sıraya yerleştiler.

“Günaydın, Stanley!” Yaşlı Mrs. Fairfield ona tabağını uzattı.

“Günaydın, anne! Oğlan nasıl?”

“Harika! Dün gece yalnızca bir kere uyandı. Ne müthiş bir sabah!” Yaşlı kadın durakladı, eli ekmek somununda, açık kapıdan bahçeye göz attı. Denizin sesi geliyordu. Ardına kadar açık pencereden güneş oluk oluk parlak sarı boyalı duvarlara, çıplak döşemeye dökülüyordu. Masada her şey parıldıyor, ışın çakıyordu. Ortasında sarı latinçiçekleri dolu eski salata kâsesi vardı. Gülümsedi, gözlerinde derin bir doygunluk görünümü parladı.

“Bana şu ekmekten bir dilim keser misin, anne,” dedi Stanley. “Araba geçinceye kadar yalnızca on iki buçuk dakikam kaldı. Biriniz ayakkabılarımı hizmetçi kıza verdi mi?”

“Evet, istediğin gibi hazırlar.” Mrs. Fairfield çok dingindi.

“Ah, Kezia! Niçin bu kadar pis çocuksun!” diye bağırdı Beryl, umutsuzca.

“Ben mi Beryl Teyze?” Kezia gözlerini ona dikti. Ne yapmıştı şimdi? Yalnızca lapasının ortasına bir ırmak kazmış, içini doldurmuş, kıyılarını yiyordu. Ama bunu her tanrının sabahı yapardı, şimdiye kadar hiç kimse tek söz söylememişti.

“Niçin Isabel ve Lottie gibi doğru dürüst yemiyorsun yemeğini?” Nasıl da haksızlık yapıyordu büyükler!

“Ama Lottie de hep yüzen bir ada yapıyor, değil mi, Lottie?”

“Ben yapmıyorum,” dedi Isabel açıkgözlülükle. “Benimkinin üstüne bir tek şeker serpiyorum, süt koyuyorum, bitiriyorum. Yalnızca bebekler yiyecekleriyle oynar.”

Stanley iskemlesini arkaya itip ayağa kalktı.

“Bana şu ayakkabıları getirir misin, anne? Ve Beryl eğer bitirdiysen bahçe kapısına koşup arabayı bekletsene. Annene koş, Isabel, benim melon şapkayı nereye koymuş, soruver. Dur bir dakika – siz çocuklar benim bastonumla mı oynuyordunuz?”

“Hayır, baba!”

“Buraya koymuştum,” diye terslemeye başladı Stanley. “Bu köşeye koyduğumu çok iyi hatırlıyorum. Buraya bakın. O baston bulunacak.”

Hizmetçi kız Alice bile arama yarışına katılmak zorunda kaldı. “Sakın onunla mutfak ateşini karıştırmaya kalkışmış olmayasın?”

Stanley yıldırım gibi Linda’nın yattığı odaya daldı. “En olmayacak şey. Tek bir eşyamı bile kendime saklayamıyorum. Şimdi de bastonumu yok etmişler!”

“Baston mu, şekerim? Ne bastonu?” Linda’nın bu durumlardaki ilgisizliği gerçek olamaz diye karar verdi Stanley. Onun halinden anlayacak bir kişi çıkacak mıydı?

“Araba! Araba, Stanley!” diye bağırdı Beryl’in sesi kapıdan.

Stanley kolunu Linda’ya doğru savurdu. “Hoşça kal diyecek zaman yok!” diye haykırdı. Bunun kadına ceza olmasını istiyordu.

Melon şapkasını kaptı, evden fırladı, bahçe yoluna saptı. Evet, araba orada bekliyordu, açık bahçe kapısına yaslanmış Beryl birilerine gülüyordu, sanki hiçbir şey olmamıştı. Kadınların kalpsizliği! Senin bir bastonuna sahip çıkma zahmetine bile katlanmazlarken onlar için köle gibi çalışmanı en doğal hakları olarak görüyorlardı. Kelly kırbacını atların sırtlarında gezdiriyordu.

“Güle güle Stanley,” diye seslendi Beryl, tatlılıkla, neşeyle. Güle güle demek çok kolaydı! İşte tembel tembel, elini gözlerine siper yapmış orada duruyordu. En kötüsü de Stanley’in de görünüşü kurtarmak için hoşça kal diye bağırmak zorunda olmasıydı. Sonra kızın arkasını döndüğünü, azıcık zıpladığını, eve koştuğunu gördü. Adamdan kurtulduğuna seviniyordu!

Evet, içine su serpilmişti. Oturma odasına koştu, bağırdı, “Gitti neyse!” Linda odasından seslendi: “Beryl! Stanley gitti mi?” Küçük pamuklu örtüsünün içindeki oğlanı kucağına almış yaşlı Mrs. Fairfield ortaya çıktı.

“Gitti mi?”

“Gitti!”

Ah, kurtulma duygusu, erkeklerin evden uzaklaşmasının yarattığı değişiklik. Birbirlerine seslenirlerken sesleri bile değişmişti; bir gizi paylaşıyorlarmış gibi sıcak, sevgi dolu çıkıyordu. Beryl masanın başına gitti. “Bir çay daha içsene, anne. Hâlâ sıcak.” Şimdi artık canlarının çektiğini yapabilecekleri gerçeğini kutlamak istiyordu sanki. Keyiflerini kaçıracak hiç erkek yoktu; bütün bu olağanüstü gün onlarındı.

“Hayır, teşekkürler, çocuğum,” dedi yaşlı Mrs. Fairfield, ama tam o anda oğlanı kucağında hoplatıp “agguu, agguu!” demesi, onun da aynı duyguları paylaştığı anlamına geliyordu. Kümeslerinden salınmış civcivler gibi küçük kızlar otlağa koşturdu.

Mutfakta bulaşıkları yıkayan hizmetçi kız Alice’e bile bulaştı hastalık, o değerli depo suyunu büyük bir özensizlikle kullanmaya başladı.

“Ah, şu erkekler!” dedi, çaydanlığı bulaşık tasına daldırdı, hava kabarcıkları çıkmaz olunca bile suyun altında tuttu, sanki çaydanlık da erkekti, boğulmayı hak ediyordu.

IV

“Beni bekle Isabel! Kezia, beni bekle!”

İşte zavallı küçük Lottie geride kalmıştı çünkü çit merdivenini kendi kendine aşmayı korkunç zor buluyordu. İlk basamakta durduğunda dizleri titremeye başladı; direklere sarıldı. Sonra da bir bacağını üstünden aşırman gerekiyordu. Ama hangi bacağı? Asla karar veremiyordu. Ve sonunda bir bacağını atarak bir tür umutsuzlukla ayağını bastığında – işte ondan sonraki duygu korkunçtu. Hâlâ bedeninin yarısı otlaktayken yarısı küçük çimenlikte oluyordu. Direği umutsuzca kavradı, sesini yükseltti. “Beni bekleyin!”

“Hayır, bekleme onu sakın, Kezia!” dedi Isabel. “Küçük aptalın teki o. Hep huysuzlanıp duruyor. Haydi!” ve Kezia’nın kazağını çekiştirdi. “Benimle gelirsen kovamı kullanabilirsin,” dedi yumuşakça. “Seninkinden daha büyük.” Oysa Kezia tek başına bırakamazdı Lottie’yi. Gerisingeri ona koştu. O zamana kadar Lottie’nin yüzü kıpkırmızı olmuş, soluk soluğa kalmıştı.

“İşte, önce öteki ayağını at,” dedi Kezia.

“Nereye?”

Lottie sanki bir dağ yüksekliğinden aşağı, Kezia’ya baktı.

“Buraya, elimin olduğu yere.” Kezia o yere eliyle vurdu.

“Ah, oraya mı demek istiyorsun?” Lottie derin derin içini çekti, ikinci ayağını attı.

“Şimdi – döner gibi yap otur, kay,” dedi Kezia.

“Ama üstüne oturacak hiç yer yok, Kezia,” dedi Lottie.

Sonunda becerdi, bir kez bitti mi de silkinip neşelenmeye başladı.

“Çit merdivenlerini daha iyi tırmanmaya başlıyorum, değil mi, Kezia?”

Lottie’nin çok umut dolu bir doğası vardı.

Pembe mavi güneş başlığı, o kayan, süzülen tepeden yukarı Isabel’in parlak kırmızı güneş başlığını izledi. Tepede, nereye gideceklerine karar vermek, oraya kimlerin şimdiden gelmiş olduğunu iyice görmek için durakladılar. Gökyüzü çizgisine karşı durmuş, ellerinde kürekleriyle

kollarını sallarlarken arkadan görünümleri küçük şaşkın gezginlere benziyordu.

Kamp taburesine oturmuş, boynuna bağladığı düdüğüyle, eylemleri yönettiği küçük değneğiyle düzeni sağlayan kadın yardımcıları da yanlarında olan bütün Samuel Joseph ailesi şimdiden oradaydı. Samuel Joseph'ler asla kendi başlarına oynayamazlar, kendi oyunlarını kuramazlardı. Yapsalar bile kızların boyunlarından aşağı oğlanların su dökmesiyle ya da kızların küçük siyah yengeçleri oğlanların ceplerine koymaya kalkışmasıyla sona ererdi. Böylece de Mrs. S. J. ve zavallı kadın yardımcı her sabah onları "eğlendirmek, yaramazlıktan uzak tutmak için" o izlence dediği şeyi düzenlerdi. Hep yarışmalar, yarışlar ya da sırayla oynanan oyunlar olurdu. Her şey kadın yardımcının düdüğünün kulak paralayıcı ötüşüyle başlar, bir başkasıyla biterdi. Hatta ödüller bile vardı – kadın yardımcının ekşi küçük gülümsemeyle şişko sicim fileden çıkardığı kocaman, biraz kirli kâğıt paketler. Samuel Joseph'ler bu ödüller için kıyasıya kavga eder, hile yapar, birbirinin kollarını çimdiklerdi – hepsi de uzman çimdikçilerdi. Burnell'lerin çocuklarının onlarla oyun oynadıkları tek kez Kezia ödül kazanmıştı, üç kâğıt parçasını açınca çok küçük, paslı giysi kopçası bulmuştu. Niçin böyle gürültü kopardıklarını anlayamamıştı...

Oysa şimdi asla Samuel Joseph'lerle oynamıyorlar, hatta onların düzenledikleri eğlencelere bile gitmiyorlardı. Samuel Joseph'ler boyuna Körfez'de çocuklar için eğlenceler düzenliyordu ve hep aynı yiyecekler oluyordu. Koca bir el yıkama tası dolusu çok kahverengi meyve salatası, dörde bölünmüş çörekler, kadın yardımcının "Limonatamsı" dediği, el yıkama kabı dolusu bir şey. Ve akşamları giysinin fırfırının yarısı sökülmüş ya da sokak önlüğüne baştan aşağı bir şeyler dökülmüş olarak, Samuel Joseph'leri vahşiler gibi kendi çimenliklerinde zıplarken bırakıp uzaklaşıyordun oradan. Hayır! Çok aşırı korkunçtular.

Kumsalın öteki yanında, denize yakın yerde, dizaltı pantolonları sıvanmış, örümcek gibi ışıldayan iki küçük oğlan vardı. Biri kumu kazıyor, öteki suyun içine, dışarı koşuşturarak küçük kovayı dolduruyordu. Trout'ların çocukları Pip'le Rags'di. Ama Pip kazmaya, Rags yardım etmeye kendisini

öyle kaptırmıştı ki burunlarının dibine gelinceye kadar küçük teyze kızlarını fark etmediler.

“Bak!” dedi Pip. “Bak ne keşfettim.” Onlara eski, ıslak, ezilmiş görünen çizme tekini gösterdi. Üç kız gözlerini dikip baktı.

“Ne yapacaksın ki onunla?” diye sordu Kezia.

“Saklayacağım, elbette!” Pip çok tepeden bakıyordu. “Bu ganimet – anlıyor musun?”

Evet, Kezia anlıyordu. Her neyse...

“Kuma gömülü bir sürü şey var,” diye açıkladı Pip. “Batan gemilerden geriye kalıyor. Hazine. Niye – sen de bulabilirdin –”

“Ama ne diye Rags’in boyuna su döküp durması gerekiyor?” diye sordu Lottie.

“Ah, nemli tutmak için,” dedi Pip, “işi birazcık daha kolaylaştırmak için. Devam et, Rags.”

Ve tatlı küçük Rags koşuşturup durdu, kakao gibi kahverengiye dönen suyu döktü.

“İşte, dün ne bulduğumu göstereyim mi size?” dedi Pip gizemle, küreğini kuma sapladı. “Kimseye söylemeyeceğinize söz verin.”

Söz verdiler.

“Söyleyin bakalım, iki gözüm önüme aksın.”

Küçük kızlar bunu da söyledi.

Pip cebinden bir şey çıkardı, uzun süre kazağının önüne sildi, sonra üstüne üfledi, tekrar ovdu.

“Şimdi arkanızı dönün!” diye buyurdu.

Arkalarını döndüler.

“Hepiniz aynı yöne bakın! Kımıldamayın! Şimdi!”

Ve eli açıldı; parıldayan, göz kırpan, en güzelinden yeşil renkte olan bir şeyi kaldırıp ışığa tuttu.

“Zümzüt,” dedi Pip ağırbaşlılıkla.

“Gerçekten mi, Pip?” Isabel bile etkilenmişti.

O güzelim yeşil şey sanki Pip’in parmaklarının arasında dans ediyordu. Beryl Teyze’nin yüzüğünde zümzüt vardı, ama onunki çok küçüktü. Buysa

yıldız kadar büyüktü, çok daha güzeldi.

V

Sabah uzadıkça bütün topluluklar kum tepeciklerinin üstünden ortaya çıktı, yüzmek için kumsala indi. Varılan sözsüz anlaşma gereğince saat on birde yaz topluluğunun çocuklarıyla kadınlarına bırakılıyordu deniz. Önce kadınlar soyundu, mayolarını giydi, sünger torbalara benzeyen iğrenç başlıklarla kafalarını örttü; ardından çocukların düğmeleri çözüldü. Kumsalın orasına burasına küçük giysi, pabuç yığınları dağıldı; uçmasınlar diye üzerlerine konmuş taşlarla büyük yaz şapkaları kocaman deniz kabuklarına benziyordu. Bütün bu sıçrayan, gülen insanlar dalgaların içine koştuğunda sanki deniz sesinin bile değişmesi tuhaftı. Leylak rengi pamuklu giysi giymiş, siyah şapkasını çenesinin altından bağlamış Yaşlı Mrs. Fairfield küçük civciv sürüsünü bir araya topladı, hazırladı. Küçük Trout oğlanları gömleklerini kafalarına bağladı, beşi hızla uzaklaştı, bir elini yün yumağını çıkarmak için örgü torbasına sokmuş olan büyükanneleri, onların güvenlik içinde denize girdiklerinden emin oluncaya kadar oturup bekledi.

Sağlam iri yapılı küçük kızlar, kırılgan, narin görünümlü oğlanların yarısı kadar bile yürekli değildi. Titreyen, yere çömelen, suları sıçratan oğlanlar bir an duraksamadı. Ama on iki kulaç yüzebilen Isabel, neredeyse sekiz kulaç atabilen Kezia, yalnızca su sıçratılmaması üzerinde kesinlikle varılan uzlaşmaya uyulduğunda onları izlediler. Lotti'ye gelince, o hiç peşlerine takılmadı. O, kendi bildiğine bırakılmayı istiyordu, lütfen. O bildiği de, bacakları dümdüz, dizleri yapışık suyun kıyısına oturmak, açık denizlere sürüklenmeyi umuyormuş gibi kollarını belli belirsiz oynatmaktı. Ama her zamankinden daha büyük bir dalga, şu yaşlı püskül sakallılardan biri ona doğru yuvarlana yuvarlana geldiğinde yüzü dehşet içinde apar topar ayağa fırlıyor, kumsala uçuyordu yeniden.

"İşte anne, bunları benim için saklar mısın?"

İki yüzük, bir ince altın zincir Mrs. Fairfield'ın kucağına düştü.

"Elbette, canım. Ama burada yüzmeyecek misin?"

"Hayır-ır," diye uzatarak konuştu Beryl. Sesi belirsiz çıkıyordu. "Daha uzakta soyunacağım. Mrs. Harry Kember'la yüzeceğim."

"Çok iyi." Ama Mrs. Fairfiel'ın dudakları kasıldı. Mrs. Harry Kember'ı onaylamıyordu. Beryl bunu biliyordu.

Zavallı, yaşlı anne, diye gülümsedi, taşların üzerinden sekerken. Zavallı yaşlı anne! Yaşlı! Ah ne sevinç, ne mutluluktu genç olmak...

"Çok mutlu görünüyordun," dedi Mrs. Harry Kember. Kollarını dizlerine dolamış, kamburunu çıkarmış sigara içerek oturuyordu taşların üstünde.

"Ne güzel bir gün," dedi Beryl, ona gülümseyip.

"Aman, canım!" Mrs. Harry Kember'in sesi çok görmüş geçirmiş gibiydi. Ama zaten hep senin hakkında senin bildiğinden fazlasını biliyormuş gibiydi onun sesi. İnce elleri, ayakları olan, uzun, tuhaf görünümlü bir kadındı. Yüzü de uzundu, dardı, bitkin görünümlüydü; saçının sarı kıvrımlı perçemi bile yanık, solmuş görünüyordu. Körfezdeki sigara içen tek kadındı ve hiç aralıksız içiyordu, konuşurken sigara dudaklarının arasında duruyor, yalnızca kül uzayıp uzayıp da niye düşmediğini anlayamaz olduğunuz zaman ağzından çıkarıyordu. Briç oynamadığında – hayatının her gününde briç oynuyordu – zamanını güneşin altında yatarak geçiriyordu. Sonsuza kadar güneşte kalabilirdi, hiç yeterli gelmiyordu. Yine de güneş onu ısıtıyormuş gibi görünmüyordu. Suların sürükleyip karaya vurduğu dal parçası gibi taşların üstüne serilip yatıyordu, kavrulmuş, solmuş, soğuk. Körfezdeki kadınlar onun çok, çok kural tanımaz olduğunu düşünüyordu. Ondaki kibir eksikliği, ağzı bozukluğu, erkeklere içlerinden biriymiş gibi davranması, evine metelik vermediği gerçeği, hizmetçisi Gladys'e "Glad eyes,"[*] demesi çok tatsızdı. Veranda basamaklarında durarak o ilgisiz, bitkin sesiyle içeri seslenirdi Mrs. Kember, "Glad-eyes, diyordum ki varsa bana bir mendil atıversen, olur mu?" Ve Glad-eyes, kafasında başlık yerine kırmızı fiyonkla, beyaz pabuçlarla, yüzünde utanmaz bir gülümsemeyle

koşarak gelirdi. Tam anlamıyla rezillikti! Doğru, çocuğu yoktu; kocası da... İşte burada sesler hep yükselirdi; coşarlardı. Nasıl olmuş da evlenmişti bu kadınla? Nasıl olmuş, nasıl olmuş? Para yüzündendi, elbette, ama öyleyse bile!

Mrs. Kember'in kocası kendisinden en az on yaş küçüktü ve öylesine dayanılmaz ölçüde yakışıklıydı ki canlı bir erkekten çok maskeyi ya da bir Amerikan romanındaki en muhteşem resmi andırıyordu. Siyah saçlar, koyu mavi gözler, kırmızı dudaklar, usuldan, hülyalı bir gülümseme, çok iyi tenis oyuncusu, harika dans eden biri ve hepsinin yanında tam bir gizem. Harry Kember uykusunda yürüyen biri gibiydi. Erkekler ona katlanamıyordu, adamın ağzından tek sözcük alamıyorlardı; karısının ona boş vermesi gibi o da karısına boş veriyordu. Nasıl yaşıyordu? Elbette öyküler vardı ama ne öyküler! Düpedüz anlatılamazlardı. Birlikte görüldüğü kadınlar, görüldüğü yerler... ama hiçbir şey kesin değildi, hiçbir şey belirgin değildi. Körfezdeki kadınlardan bazıları günün birinde onun cinayet işleyeceğini düşünürdü içten içe. Evet, Mrs. Kember'la konuşurlarken, üstündeki korkunç karışıma bakarlarken bile tıpkı kumsaldaki gibi serilmiş yattığını görürlerdi onun; ama soğuk, kan içinde, hâlâ dudağının köşesine sıkışmış sigarasıyla.

Mrs. Kember ayağa kalktı, esnedi, kemer tokasını gevşetti, gömleğinin eteğine doğru çekti. Beryl etekliğini sıyırdı, kazağını çıkardı, kısa beyaz içeteğiyle, omuzlarında kurdele fiyonkları olan fanilasıyla ayakta durdu.

"Aman aman," dedi Mrs. Harry Kember, "nasıl da küçük bir güzellik örneğisin!"

"Yapma!" dedi Beryl usulca; ama önce bir çorabını, sonra ötekini çıkarırken kendini küçük güzellik örneği gibi görüyordu.

"Şekerim – niye?" dedi Mrs. Harry Kember, kendi içeteğini ayağının altında çiynerken. Gerçekten de – şu iç çamaşırları kadının! Mavi pamuklu donu, insana yastık kılıfını anımsatan keten korsesi... "Ve sen korse takmıyorsun, öyle mi?" Beryl'in beline dokundu, küçük yapmacık bir çığlıkla sıçrayarak uzaklaştı Beryl. Sonra "Asla!" dedi kesin bir sesle.

"Şanslı küçük yaratık," diye içini çekti Mrs. Kember, kendi korsesini çözerken.

Beryl arkasını döndü, aynı anda giysilerini çıkartmaya, mayosunu giymeye çalışan birinin karmaşık davranışlarına başladı.

"Ah, şekerim – bana aldırma," dedi Mrs. Kember. "Niye utanıyorsun ki? Seni yemem. Öteki ahmaklar gibi şaşkınlıktan donup kalmam." O tuhaf kişner gibi gülmesi yayıldı yüzüne, öteki kadınlara suratını buruşturdu.

Oysa Beryl utanıyordu. Asla başkalarının önünde soyunmazdı. Bu aptalca mıydı? Mrs. Kember bunun aptalca, hatta utanç duyulacak bir şey olduğunu hissettiriyordu. Niçin sıkılsındı ki gerçekten! Yırtık iç çamaşırlarının içinde öylesine cesaretle durup yeni bir sigara yakan arkadaşına çabucak göz attı; hızlı, cesur, şeytanca bir duygu yükselmeye başladı göğsünde. Umursamazca gülerek, tam olarak kurumamış, pörsük, kumlu gibi gelen mayosunu çekti, kıvrık düğmelerini ilikledi.

"Böylesi daha iyi," dedi Mrs. Kember. Birlikte kumsala inmeye başladılar. "Gerçekten senin üstüne bir şeyler giymen günah, şekerim. Birisinin sana bir gün bunu söylemesi gerek."

Su ılıktı. Gümüşle beneklenmiş o görkemli saydam maviydi ama dipteki kum altın gibi görünüyordu. Şimdi dalgalar tam göğsüne yükseliyordu. Kollarını açmış, uzaklara bakarak duruyordu Beryl, her dalga gelişinde azıcık sıçrıyor, böylece de onu usulca kaldıran şey dalgaymış gibi görünüyordu.

"Ben güzel kızların, iyi eğlenmeleri gerektiğine inanırım," dedi Mrs. Kember. "Niye olmasın? Sen yanlış yapma, şekerim. Eğlenmene bak." Sonra ansızın kafasını suya daldırdı, gözden yitti, uzaklara doğru hızla, hızla fare gibi yüzdü. Sonra usulca döndü, sırtüstü yüzmeye başladı. Bir şey daha söyleyecekti. Bu soğuk kadının kendisini zehirlediğini hissetti Beryl, ama onu duymaya can atıyordu. Ama ah, ne tuhaftı, ne korkunçtu! Mrs. Harry Kember yaklaştıkça su geçirmez siyah yüzme başlığıyla, suya yalnızca çenesi değerken suyun üstünden yükselen uykulu yüzüyle kocasının korkunç bir karikatürüne benziyordu.

VI

Ön çimenliğin ortasında büyüyen manuka ağacının altındaki katlanır koltukta hayaller içinde sabahı geçiriyordu Linda Burnell. Hiçbir şey yapmıyordu. Manukanın koyu renk, sık, kuru yapraklarına, aralarındaki mavi yarıklara bakıyor, arada sırada ufacık sarımsı bir çiçek üzerine düşüyordu. Güzel – evet, bu çiçeklerden birini avucuna alır, yakından bakarsan çok zarif küçük bir şey olduğunu görüyordun. Her bir uçuk sarı çiçek yaprağı sevgi dolu bir elin özenli yapıtıymış gibi parıldıyordu. Ortadaki minicik dil ona çan biçimi veriyordu. Ve çevirdiğinde dış yüzü koyu bronz rengiydi. Ama çiçek açar açmaz dökülüyor, ortalığa saçılıyorlardı. Konuşurken giysinin üstünden silkeliyordun onları; korkunç küçük şeyler insanın saçlarına takılıyordu. Niye öyleyse çiçek açıyorlardı? Kim katlanıyordu eziyetine – ya da zevkine varıyordu – bu ziyan olan şeyleri yapmanın, ziyan olan şeyleri... Çok gizemliydi.

Yanındaki çimenlerin üstünde, iki yastığın arasında oğlan yatıyordu. Derin uykuya dalmış yatıyordu, başı annesinden öte yana çevrilmişti. İncecik siyah saçları, gerçek saçtan çok gölgeyi andırıyordu, ama kulağı parlak, koyu mercan rengiydi. Linda ellerini başının üstünde kavuşturdu, bacak bacak üstüne attı. Bütün bu tek katlı evlerin boş olduğunu, herkesin kumsala indiğini, kimsenin görülemediğini, duyulamadığını bilmek çok hoştu. Bahçe ona kalmıştı; tek ba-şınaydı.

Göz kamaştırıcı beyazlıkta çiçek yaprakları parıldıyordu; altın gözlü kadifeçiçekleri ışıldıyordu; latin çiçekleri, yeşil, altın rengi alev dilleriyle veranda direklerini taçlandırıyordu. Eğer yalnızca insanın bu çiçeklere yeterince uzun süre bakacak zamanı, soyluluk duygusunu, tuhaflığı sindirecek zamanı, hepsini tanıma zamanı olsa! Oysa insan yaprakları aralamak için, yaprağın alt yüzünü keşfetmek için duraklar duraklamaz Hayat ortaya çıkıyor, insan sürüklenip gidiyordu. Ve katlanır koltuğunda uzanan Linda kendini çok hafif hissediyordu; kendini yaprak gibi hissediyordu. İşte rüzgâr gibi ortaya çıktı Hayat, kadın yakalandı, sarsıldı;

gitmesi gerekiyordu. Ah şekerim hep böyle mi olacaktı? Hiç kurtuluş yok muydu?

...Şimdi Tasmanya evlerinin verandasında oturuyor, babasının dizine yaslanıyordu. Ve babası söz veriyordu, "Sen ve ben yeterince yaşımızı alır almaz, Linny, bir yerlere kaçacağız, kurtulacağız. İki oğlan birlikte. Çin'de bir ırmakta gemiyle gitme hayalim var." Linda o ırmağı görüyordu, çok geniş, küçük sallarla, kayıklarla kaplı. Kayıkçıların sarı şapkalarını görüyor, seslenirlerken yüksek, tiz seslerini duyuyordu...

"Evet, babacım."

Oysa tam o sıra parlak kızıl saçlı iriyarı bir delikanlı yavaşça evlerinin önünden yürüdü, yavaşça, hatta ağırbaş-lılıkla şapkasını çıkardı. Linda'nın babası hep yaptığı gibi kızına takılarak kulağını çekti.

"Linny'nin sevgilisi," diye fısıldadı.

"Ah, babacım, Stanley Burnell'le evlenmeyi bir düşünsene!"

Yaa işte, evlendi onunla. Ve dahası onu sevdi de. Herkesin gördüğü, her günkü Stanley'i değil; ama her akşam duasını etmek için diz çöken, iyi olmaya can atan, utangaç, duyarlı, masum Stanley'i. Stanley yalınkattı. İnsanlara inanırsa – tıpkı kendisine inandığı gibi, örneğin – bütün yüreğiyle inanıyordu. İhanet etmek elinden gelmezdi; yalan söylemek elinden gelmezdi. Birisinin – karısının – kendisine karşı ölümüne apaçık, ölümüne içten olmadığını düşünürse nasıl da korkunç acılar çekiyordu! "Bu benim için fazlasıyla gizli kapaklı!" Sözcükler fışkırıyordu ama onun açık, titreyen, çılgına dönmüş görünümü, tuzağa düşmüş vahşi hayvanınkini andırıyordu.

Ama sorun – tanrı biliyor ya gülünecek hiçbir yanı olmasa da burada Linda'nın içinden neredeyse kahkahalarla gülmek geldi, – kendi Stanley'ini çok seyrek görmesiydi. Bir anlık birbirinin içini görmeler, kısa anlar, dinginliğin soluk alma boşlukları vardı ama zamanın geri kalanı, alev alma alışkanlığının giderilemediği bir evde, ya da her gün batan bir gemide yaşamak gibiydi. Ve her zaman tehlikenin göbeğinde olan Stanley'di. Linda'nın bütün zamanı onu kurtarmakla, iyileştirmekle, yatıştırmakla,

öyküsünü dinlemekle geçiyordu. Zamanının güya kendisine kalan bölümüyse çocuk sahibi olmanın dehşetiyle harcanıyordu.

Linda kaşlarını çattı; çabucak katlanır koltuğunda doğruldu, ayak bileklerini kavradı. Evet, bu onun hayata duyduğu gerçek hıncıydı; bu onun anlayamadığı şeydi. Bu durmadan sorduğu, sorduğu, yanıtı almak için boşu boşuna beklediği soruydu. Çocuk doğurmanın kadınlar için ortak yazgı olduğunu söylemek pek güzeldi. Doğru değildi. Bunun yanlışlığını kanıtlayabilecek birisi de oydu. Paramparça olmuştu, güçsüz düşürülmüştü, cesareti yok olup gitmişti çocuk doğurmaktan. Ve her şeyi katlanılması iki kat zorlaştıran şeyse çocuklarını sevmemesiydi. Numara yapmanın yararı yoktu. Gücü olsa bile asla kızlarına bakmaz, onlarla oynamazdı. O korkunç yolculukların her birinde sanki soğuk bir rüzgâr içini tepeden tırnağa dondurmuştu; onlara verecek hiç sıcaklık kalmamıştı içinde. Oğlana gelince – neyse, çok şükür, anne almıştı onu; annenin, Beryl'in ya da isteyen herhangi birinindi oğlan. Onu kucağına bile almamıştı. Ona karşı öylesine ilgisizdi ki orada yatarken... Linda aşağı doğru göz attı.

Oğlan dönmüştü. Yüzü kendisine dönüktü, artık uyumuyordu. Koyu mavi bebek gözleri açıktı; sanki annesini gözetliyordu. Ve ansızın yüzünde gamzeler belirdi; kocaman dişsiz gülümsemeye, tam ışıltıya dönüştü.

Bu mutlu gülümseme sanki, “Ben buradayım,” diyordu. “Neden sevmiyorsun beni?”

Bu gülümsemede öylesine yabansı, öylesine beklenmedik bir şeyler vardı ki Linda da gülümsedi. Ama kendini tuttu, bebeğe soğuk soğuk, “Ben bebekleri sevmem,” dedi.

“Bebekleri sevmez misin?” Oğlan ona inanamıyordu. “Beni sevmiyor musun?” Aptal aptal kollarını annesine doğru salladı.

Koltuğundan kalkıp çimene indi Linda.

“Ne diye gülümseyip duruyorsun?” dedi sertçe. “Senin için neler düşündüğümü bilsen gülmezdin.”

Ama oğlan yalnızca gözlerini kıstı, şeytanca, başını yastığın üstünde yuvarladı. Annesinin söylediği tek sözcüğe inanmamıştı.

“Bunların hepsini biliyoruz!” diye gülümsedi oğlan.

Bu küçük yaratığın duyduğu güvene öylesine şaştı ki Linda... Ah hayır, içten ol. Kapıldığı duygu bu değildi; çok daha değişik bir şeydi, öylesine yeni bir şeydi, öylesine... yaşlar gözlerinde oynaştı; oğlana küçük bir fısıltıyla içini çekti, “Selam, benim şarlatanım!”

Ama bu arada oğlan annesini unutmuştu. Yine ciddileşmişti. Pembe bir şey, yumuşak bir şey dalgalandı önünde. Yakalamak için uzandı, ama ansızın yok oldu o. Sırtüstü yatınca bir başkası, ilkine benzeyen bir şey ortaya çıktı. Bu kez yakalamaya kararlıydı. Çok büyük çaba gösterdi, yüzüstü döndü.

VII

Gelgit çekilmişti; kumsal bırakılmıştı; tembelce çırpı-nıyordu ılık deniz. Gri, mavi, siyah, beyaz damarlı çakılları pişirerek, incecik kumları dövüyordu, dövüyordu güneş, sıcak alev alev. Kıvrımlı deniz kabuklarının boşluğunda duran küçük su damlasını içine emdi; kum tepeciklerini saran pembe sarmaşık asmasını soldurdu. Küçük kum çekirgelerinden başka hiçbir şey kımıldamıyordu sanki. Pıt-pıt-pıt! Hiç durmuyorlardı.

Orada, çekilmiş gelgitte su içmek için aşağı inmiş kabarık tüylü canavarlara benzeyen yosun bürümüş kayalarda, her bir küçük kayalık havuzcuğuna atılmış gümüş para gibi döner görünüyordu güneş ışığı. Oynaştılar, titreştiler, ufacık dalgalar gözenekli kıyıyı yaladı. Aşağı baktığında, eğildiğinde her bir havuzcuk, kıyıları küme küme pembe mavi evlerle çevrelenmiş göl gibiydi; ve hayır!.. evlerin arkasındaki koskoca dağlık alan – derin vadiler, geçitler, tehlikeli dereler, su kıyısına götüren ürkütücü keçiyolları. Alttta deniz-ormanı dalgalanıyordu – pembe iplik gibi ağaçlar, mor anemonlar, turuncu böğürtlen rengi lekeli yaban otlar. Şimdi dipteki bir taş kımıldıyordu, sallanıyordu, siyah bir duyarga göze çarpıyordu; şimdi iplik gibi yaratık dalgalanıyor, gözden yitiyordu. Pembe, salınan ağaçlara bir şey oluyordu; soğuk ay ışığı mavisine dönüşüyorlardı.

Ve şimdi en usuldan “plap,” sesi geliyordu. Kim çıkardı bu sesi? Neler oluyordu aşağılarda? Ve ne keskin, ne nemli kokuyordu yosunlar sıcak güneşte...

Yaz topluluğunun tek katlı evlerinde yeşil güneşlikler indirilmişti. Verandalarda, otlakta tersyüz olmuş, çitlere savrulmuş bitkin görünümlü mayolar, kalın çizgili havlular vardı. Her bir arka pencerenin içinde bir çift kumsal ayakkabısı, topak topak kaya, bir kova, ya da bir avuç deniz kabuğu duruyordu sanki. Çalılık sıcağın pusunda titreşti; tam ortasına uzanıp yatmış Trout’ların köpeği Snooker’ı saymazsak kumlu yol boştu. Mavi gözü devrilmişti, bacakları kaskatı dışarı fırlamıştı, sanki bütün bunları sona erdirmeye karar verdiğini, yalnızca bir arabanın gelmesini beklediğini söylercesine ara ara umutsuz bir poflama koyveriyordu.

“Nereye bakıyorsun, anneannecim? Ne diye iki de bir durup gözlerini öyle duvara dikiyorsun?”

Kezia’yla anneannesi birlikte öğlen uykusuna çekilmişlerdi. Üzerinde yalnızca kısa donuyla fanilası bulunan, kolları, bacakları çıplak küçük kız anneannesinin pufla yastık-larından birinde uzanıyor, buruşuk beyaz sabahlık giymiş yaşlı kadın da kucağında uzun pembe örgüsüyle pencere kıyısındaki salıncaklı koltuğunda oturuyordu. Tek katlı evin öteki odaları gibi paylaştıkları bu oda da hafif cilalı tahtadan yapılmıştı, yerler çıplaktı. Eşyalar en eski püskü, en yalın türdendi. Örneğin tuvalet masası, üzerine dal desenli muslin iç etekliği geçirilmiş tahta sandıktı, üstündeki ayna da çok tuhaftı; sanki çatal çatal bir şimşek içinde tutuklu kalmıştı. Masanın üstünde bir kavanoz dolusu, sıkış tıkış konduğu için mor iğnedenliğe benzeyen pembe kumsal çiçeği, topluiğne tası yapsın diye Kezia’nın anneannesine verdiği özel bir deniz kabuğu, kol saatini halka yapıp koyarsa güzel olur diye düşünerek verdiği daha da özel bir başka kabuk duruyordu.

“Söyle bana, anneanne,” dedi Kezia.

Yaşlı kadın içini çekti, yünü iki kez başparmağına doladı, kemik şişi içinden geçirdi. İlmek atıyordu.

“William Dayı’nı düşünüyordum, canım,” dedi usulca.

“Avusturalyalı William Dayımı mı?” dedi Kezia. Bir dayısı daha vardı.

"Evet, elbette."

"Benim hiç görmediğim dayım mı?"

"İşte onu."

"Eee, ne oldu ona?" Kezia çok güzel biliyordu ama yeniden anlatsın istiyordu.

"Maden ocağına gitti, orada güneş çarptı, öldü," dedi yaşlı Mrs. Fairfield.

Kezia gözlerini kırpıştırdı, o resim yine canlandı... Kocaman karadeliğin yanı başında kurşun asker gibi devrilen küçücük bir adam.

"Onu düşünmek seni üzüyor mu, anneannecim?" Anneannesinin üzülmesinden nefret ediyordu.

Şimdi gözlerinin önünde canlandırma sırası yaşlı kadındaydı. Kendisini üzüyor muydu? Geriye, geriye bakarsa. Eğilip yıllarda aşağı gözlerini dikmek, tıpkı Kezia'nın kendisini bakarken gördüğü gibi. Kadınların yaptığı gibi, gözden yitip gitmelerinden çok sonra *onların* arkalarından bakmak. Bu kendisini üzüyor muydu? Hayır, hayat böyleydi işte.

"Hayır, Kezia."

"Ama neden?" diye sordu Kezia. Çıplak kolunun birini kaldırdı, havaya bir şeyler çizmeye başladı. "Niçin ölmesi gerekti William Dayı'nın? Yaşlı değildi ki."

İlmekleri üçer üçer saymaya başladı Mrs. Fairfield. "Oldu işte," dedi dalgın bir sesle.

"Herkesin ölmesi gerekiyor mu?" diye sordu Kezia.

"Herkesin!"

"Ya benim?" Kezia'nın sesi korkunç inanmaz çıkıyordu.

"Günün birinde, canım."

"Ama anneanne." Kezia sol bacağını salladı, ayak parmaklarını oynattı. Kumluydular. "Ya ben ölmezsem?"

Yaşlı kadın yine iç geçirdi, yumaktan uzun bir iplik çekti.

"Bize sormazlar, Kezia," dedi üzgün üzgün. "Er ya da geç hepimizin başına gelir."

Kezia bunu bir kez daha düşünerek kıpırtısız uzandı. Ölmek istemiyordu. Buralardan ayrılması, her yerden ayrılması demekti, sonsuza kadar

ayrılması – anneannesinden ayrılması. Çabucak yuvarlanıp döndü.

“Anneanne,” dedi ürkmüş bir sesle.

“Evet, kediciğim!”

“Sen ölemezsin.” Kezia çok kararlıydı.

“Ah, Kezia,” – anneannesi başını kaldırıp baktı, gülümsedi, başını salladı – “haydi artık bunlardan söz etmeyelim.”

“Ama ölemezsin. Beni bırakamazsın. Buradan ayrılamazsın.” Bu korkunçtu. “Böyle bir şeyi asla yapmayacağına söz ver, anneannecim,” diye yalvardı Kezia.

Yaşlı kadın örmeyi sürdürdü.

“Söz ver! Asla de!”

Ama anneanne hâlâ sessizdi.

Kezia yuvarlanıp yataktan kalktı; artık dayanamıyordu, usulca anneannesinin dizlerine sıçradı, elleriyle yaşlı kadının boynunu kavradı, onu öpmeye başladı, çenesinin altından, kulağının arkasından öptü, boynundan aşağı üfleyerek.

“Asla de... asla de... asla de –” Öpüşleri arasında soluk soluğa kalıyordu. Sonra yine çok usulca, çok yavaşça anneannesini gıdıklamaya başladı.

“Kezia!” Yaşlı kadın örgüsünü bıraktı. Salıncaklı kolukta arkaya yaslandı. Kezia’yı gıdıklamaya başladı. “Asla de, asla de, asla de,” diye fıkırdadı Kezia, orada birbirlerinin kucağında gülüşerek uzanırlarken. “Haydi gel, yeter, sincabım! Yeter, benim yaban tayım!” dedi yaşlı Mrs. Fairfield, başlığını düzelterek. “Örgümü al bakayım.”

“Asla”nın ne için olduğunu ikisi de unutmuştu.

VIII

Burnell’lerin arka kapısı küt diye kapanıp çok neşeli biri patikadan bahçe kapısına doğru yürürken güneş hâlâ bahçenin üstünde tabak gibi duruyordu. İzinli olduğu öğleden sonrası için giyinmiş olan hizmetçi kız Alice’ti.

İnsanın içini ürpertecek kadar büyük ve çok sayıda kırmızı benekleri olan beyaz pamuklu giysi, beyaz pabuçlar, kıvrık kenarında gelincikler olan hasır şapka giyiyordu. Elbette eldiveni de vardı, bağcıkları pas lekeli beyaz eldivenlerdi, bir elinde güneş şemşiyem dediği eski püskü güneşlik taşıyordu.

Pencerenin önünde oturmuş, daha yeni yıkadığı saçlarını yelleyen Beryl hiç böyle bir adam görmediğini geçirdi kafasından. Eğer Alice dışarı çıkmadan önce bir parça mantarla yüzünü siyaha boyayacak olsa resim tamamlanırdı. Ve böyle bir yerde, böyle bir kız nereye giderdi? Kalp biçimli Fiji yelpazesi, küçümseme dolu dövüyordu o güzel parlak yelesini. Alice'in korkunç bir sokak serserisi bulduğunu, birlikte çalılıklara dalacaklarını düşünüyordu. Kendisini böyle göze batar duruma sokması çok yazıktı; bu kılıktayken Alice'i gözlerden saklamakta zorlanacaklardı.

Ama hayır, Beryl haksızlık ediyordu. Siparişleri getiren küçük oğlanla "davet" yollayan Mrs. Stubbs'a çaya gidiyordu Alice. Sivrisinek ısırıkları için bir şeyler almaya ilk kez dükkânına gittiğinden beri kanı kaynamıştı Mrs. Stubbs'a.

"Aman canımın içi!" Mrs. Stubbs eliyle kalçasını dövmüştü. "Hiç bu kadar çok ısırılanı görmemiştim. Sanki sana top gülleleriyle saldırmışlar."

Yolda bir nebze canlılık olmasını diliyordu Alice. Arkasında hiç kimsenin bulunmaması içini çok tuhaf duygularla dolduruyordu. Bel kemiğinden bütün gücün çekilmesine neden oluyordu. Birisinin kendisini izlemediğine inanmak elinden gelmiyordu. Ama yine arkana dönmek aptalcaydı; seni ele veriyordu. Eldivenlerini çekti, kendi kendine mırıldandı, uzaklardaki okaliptüs ağacına, "Artık çok kalmadı," dedi. Ama bu pek de eşlik eden biri gibi değildi.

Mrs. Stubbs'ın dükkânı, yolun hemen kıyısına, tepeciğin üstüne tünemişti. Gözlerin yerinde iki büyük pencere, şapka yerine geniş bir veranda vardı, üzerine MRS STUBBS'IN YERİ yazısı karalanmış çatıdaki tabela da şapka tepesine fiyakayla sıkıştırılmış küçük karta benziyordu.

Verandada uzun bir ipin üstünde, denize girmeyi beklemek yerine daha yeni denizden kurtarılmış gibi birbirine sarılmış mayolar asılıydı, onların

yanında da bir tomar kum ayakkabısı asılıydı, öylesine olağandışı karmakarışıktılar ki bir çiftini ayırabilmek için en azından elli tanesini zorla çekiştirerek birbirinden çözmeniz gerekirdi. O zaman bile sola uyan sağ teki bulmak en az rastlanan şeydi. Bir sürü insan sabrını yitirmiş, ayağına uyan bir pabuç ve azıcık büyük gelen tekiyle oradan uzaklaşmıştı... Mrs. Stubbs her şeyden biraz bulundurmakla övünürdü. Değerli piramitler gibi düzenlenmiş iki pencere öyle dip dibe tıkıştırılmış, öyle yüksek yapılmıştı ki sanki onların yana yatmasını yalnızca büyücü önleyebilir gibi duruyordu. Pencerenin sol köşesinde iki jelatin dörtgenle çerçeveye yapıştırılmış – ve zaman ötesi çağlardan beri orada olan – bir ilan vardı:

KAYIP! ÇOK GÜZEL ALTIN BROŞ
SOM ALTIN
ÖDÜL VERİLECEK
KUMSALDA YA DA YAKINLARINDA

Alice kapıyı itip açtı. Çan şıngırdadı, kırmızı şayak perdeler aralandı, Mrs. Stubbs ortaya çıktı. Geniş gülümsemesiyle, elinde uzun pastırma bıçağıyla dost canlısı hayduta benziyordu. Alice öylesine sıcak karşılandı ki “terbiyeli” davranırken zorlandı. Bunlar, inatçı küçük öksürüklerden, boğaz temizlemelerden, eldivenleri çekiştirmelerden, etekleri çimdiklemekten, önüne ne konduğunu görmekte, ne söylendiğini anlamakta zorluk çekmekten oluşuyordu.

Çay, oturma odası masasında hazırlanmıştı – sucuk, sardalye balığı, koca bir topak tereyağı, birisinin kabartma tozu reklamı gibi duracak kadar büyük bir kek. Ama Primus ocak öylesine gümbürtüyle kükrüyordu ki onun gürültüsünü bastırarak konuşmaya çalışmanın yararı yoktu. Mrs. Stubs ocağı daha da harlandırmak için körüklerken Alice hasır koltuğun kıyısına ilişti. Ansızın Mrs. Stubbs koltuklardan birinin minderini kaldırdı, büyük kahverengi bir paketi açtı.

“Daha yeni birkaç resim çektirdim, şekerim,” diye neşeyle bağırdı Alice’e. “Söyle bakalım nasıl çıkmış.”

Çok zarif, terbiyeli terbiyeli parmağını tükürükledi Alice, ilkinin üstündeki kâğıdı kaldırdı. Aman aman! Kaç taneydi bunlar! En azından üç

düzine vardı. Elindekini tutup ışığa kaldırdı.

İyice bir tarafa abanarak koltukta oturuyordu Mrs. Stubbs. Geniş yüzünde ılımlı bir şaşkınlık anlatımı vardı, olması da doğaldı. Çünkü koltuk halının üstünde duruyor olsa da solunda, halı sınırını inanılmaz biçimde yalayarak gümbür gümbür dökülen bir çağlayan vardı. Sağında, her iki yanında dev gibi birer eğreltiotu ağacıyla Yunan sütunu duruyordu, arkada da kardan bembeyaz kupkuru bir dağ yükseliyordu.

"Çok hoş bir yöntem, değil mi?" diye bağırdı Mrs. Stubbs; ve Alice daha yeni "Çok tatlı" diye bağırmıştı ki Primus ocağın kükremesi dindi, söndü, azaldı ve kız ürkütücü olan sessizliğin içinde, "Güzel," dedi.

"Koltuğunu çek, şekerim," dedi çay koymaya başlayan Mrs. Stubbs. "Evet," dedi düşünceli düşünceli, çayı verirken, "ama boyutları hoşuma gitmedi. Büyüttüreceğim. Yılbaşı kartı olmaya yarar ama ben kendim küçük resimleri hiç sevmedim. Onlar seni hiç rahatlatmıyor. Doğrusunu söylemek gerekirse, onları heves kırıcı buluyorum."

Alice anlıyordu ne demek istediğini onun.

"Boyut," dedi Mrs. Stubbs. "Boyutu olsun. Zavallı sevgili kocamın hep söylediği buydu. Küçük şeylere katlanamazdı. Sinirine dokunurdu. Ve tuhaf görünse de, şekerim," – burada Mrs. Stubbs gıcırdadı, sanki kocasının anısıyla gençleşiyordu – "sonunda onu bu dünyadan alıp götüren şey de aşırı sıvı birikimi oldu. Hastanede ondan bir sürü sefer bir litreden fazla sıvı çıkardılar... sanki yargı kararı gibiydi."

Alice kocadan çıkartılan şeyin tam olarak ne olduğunu bilmek için yanıp tutuşuyordu. "Herhalde suydu," demeyi göze alabildi.

Ama Mrs. Stubbs gözleriyle Alice'i olduğu yere çaktı, anlamlı anlamlı yanıtladı, "Sıvıydı, şekerim."

Sıvı! Alice kedi gibi bu dünyadan uzaklara sıçradı, burnuyla koku sürerek, sakınarak geri geldi.

"İşte o!" dedi Mrs. Stubbs, paltosunun iliğine soğuk koyun eti yağı kıvrımını akla getiren ölü beyaz gül sokulmuş iriyarı bir adamın gerçek boyutlardaki kafasını, omuzlarını gösterdi abartılı davranışlarla. Tam altında

kırmızı karton zemin üstüne yaldız harflerle, “Korkma, o benim,” sözcükleri yazılmıştı.

“Nasıl da güzel bir yüz,” dedi Alice, usulca.

Mrs. Stubbs’ın sarı kıvırcık saçlarının üstündeki uçuk mavi fiyonk titredi. Şişko boynu kemerlendi. Am-man nasıl boyundu o öyle! Başladığı yerde parlak pembeydi, sonra kayısı rengine dönüşüyordu, bu da solup kahverengi yumurta rengine bürünüyordu ve sonra da koyu krem rengine.

“Her neyse ne, şekerim,” dedi şaşırtıcı biçimde, “özgürlük en iyisi!” Yumuşak, şişko kıkırdaması, mırıltı gibiydi. “Özgürlük en iyisi,” dedi yeniden Mrs. Stubbs.

Özgürlük! Alice yüksek sesle aptalca kikirdedi biraz. Kendini biraz huzursuz hissediyordu. Aklı kendi mutfağına uçtu gitti. Amma da tuhaftı. Yine dönüp orada olmak istiyordu.

IX

Burnell’lerin çamaşırlığında çaydan sonra tuhaf bir topluluk bir araya geldi. Oradaki masanın çevresinde bir boğa, bir horoz, boyuna eşek olduğunu unutup duran bir eşek, bir koyun, bir arı oturuyordu. Böyle toplantı için en uygun yer çamaşırlıktı çünkü istedikleri kadar gürültü yapabilirlerdi, hiç kimse işlerine karışmıyordu. Tek katlı evden ayrı duran küçük, tenekeden bir sundurmaydı orası. Duvara karşı derin bir yalak, köşede üstünde mandal sepeti duran bakır vardı. Örümcek ağı kaplamış küçük pencerede bir parça mum, tozlu eşikteyse fare kapanı duruyordu. Başının üstünden çaprazlama geçen çamaşır ipleri, duvardaki kancaya asılı çok büyük, kocaman, paslı at nalı görülüyordu. İki yanında birer arkalıksız sıra olan masa ortadaydı.

“Sen arı olamazsın, Kezia. Arı hayvan değildir. Böccüktür.”

“Ah, ama ben fena halde arı olmak istiyorum,” diye sızlandı Kezia... ufacık bir arı, tepeden tırnağa sarı tüylü, çizgili bacaklı. Bacaklarını altına

topladı, masaya yaslandı. Arı olduğunu hissediyordu.

"Böccük de hayvan olmalı," dedi kararlılıkla. "Gürültü yapıyor. Balık gibi değil."

"Ben boğayım, ben boğayım!" diye haykırdı Pip. Öyle gümbürtüyle böğürdü ki – nasıl çıkarmıştı o sesi? – Lottie'nin ödü patladı.

"Ben koyun olacağım," dedi küçük Rags. "Koca bir sürü koyun geçti bu sabah."

"Nereden biliyorsun?"

"Babam duymuş. Mee!" Arkadan seğirten, birileri gelip alsın diye bekler görünen küçük kuzucuk gibi meledi.

"Üüürüü-üüü-üü!" diye tiz çığlığını attı Isabel. Kırmızı yanaklarıyla, parlak gözleriyle horoza benziyordu.

"Ben ne olacağım?" diye soruyordu Lottie herkese, orada gülümseyerek oturuyor, kendisi için karar vermelerini bekliyordu. Kolay bir şeyler olmalıydı.

"Sen eşek ol, Lottie." Bu düşünce Kezia'dan çıktı. "Aaaa-iii! Bunu unutmazsın."

Lottie ağırbaşlılıkla, "Aaaa-iii!" dedi. "Ne zaman söylemem gerekiyor?"

"Ben sana açıklarım, sana söylerim," dedi boğa. Kartları tutan oydu. Başının üstünde salladı. "Hepiniz sessiz olun! Hepiniz dinleyin!" Ve onları bekledi. "Buraya bak, Lottie." Bir kartı çevirdi. "Üstünde iki tane nokta var – görüyorsun, ya? Şimdi, bu kartı ortaya koyarsan, başka kimsede iki noktalı kart yoksa sen 'Aaa-iii' diyorsun, kart senin oluyor."

"Benim mi?" Lottie'nin gözleri fal taşı gibi açıldı. "Bende mi kalacak?"

"Hayır, salak. Yalnızca oyun için, anlasana. Oynarken." Boğa ona çok kızdı.

"Ah, Lottie, biraz salaksın," dedi gururlu horoz.

Lottie ikisine baktı. Sonra başı önüne düştü; dudağı titredi. "Oynamak istemiyorum," diye fısıldadı. Ötekiler suç ortakları gibi biribirine göz attı. Hepsi bunun ne demek olduğunu biliyordu. Çıkıp gidecek, önlüğünü

kafasının üstünden geçirmiş, bir köşede, duvarın kıyısında ya da hatta koltuğun arkasında bir yerlerde dururken bulacaktı birileri onu.

"Evet, oynuyorsun, Lottie. Çok kolay," dedi Kezia.

Ve Isabel, bin pişman, tıpkı büyükler gibi konuştu, "Beni izle, Lottie, kısa sürede öğrenirsin."

"Neşelen, Lo," dedi Pip. "İşte, ben ne yapacağımı biliyorum. İlkini sana vereceğim. Aslında benim, ama sana vereceğim. Al işte." Kartı Lottie'nin önüne çarparak attı.

Bunun üzerine Lottie canlandı. Oysa şimdi bir derdi daha vardı. "Mendilim yok," dedi; "mendil istiyorum, çok fena halde."

"İşte, Lottie, benimkini kullanabilirsin." Rags gemici gömleğinin göğsüne elini daldırdı, çok ıslak görünen, düğümlü bir mendil çıkardı. "Çok dikkatli ol," diye uyardı. "Yalnızca şu köşeyi kullan. Sakın düğümü açma. İçinde deniz yıldızı var onu evcilleştirmeye çalışacağım."

"Öff, haydi kızlar," dedi boğa. "Ve dikkat – kartlarınıza bakmayacaksınız. Ben 'başla' deyinceye kadar elleriniz masanın altında kalacak."

Şak şak diye dolaştı kartlar masanın çevresinde. Bütün güçleriyle görmeye çalıştılar ama Pip onlar için fazla hızlıydı. Orada çamaşırlıkta oturmak çok coşku vericiydi; Pip kartları dağıtmayı bitirinceye kadar küçük bir hayvan korosuna dönüşmemek için yapabilecekleri tek şey buydu.

"Şimdi, Lottie, sen başla."

Utana sıkıla Lottie elini uzattı, önündeki desteden en üstteki kartı aldı, iyice baktı – benekleri saydığı besbelliydi – yere bıraktı.

"Hayır, Lottie, böyle yapamazsın. Önce bakamazsın. Öteki yüzünü çevirmelisin."

"Ama o zaman herkes benimle aynı zamanda görür," dedi Lottie.

Oyun ilerledi. Bööğğğ-ööğ! Boğa korkunçtu. Masanın üstüne doğru atıldı, kartları yiyecek gibiydi.

Vızz! Dedi arı.

Üüürüü-üüü! Isabel coşkusuyla ayağa fırladı, dirseklerini kanat gibi çırptı.

Mee! Küçük Rags karo papazını yere bıraktı, Lottie de İspaanya papazı dediklerini bıraktı. Elinde hemen hiç kartı kalmamıştı.

“Sen niye bağırmıyorsun, Lottie?”

“Ne olduğumu unuttum,” dedi eşek, üzüntüyle.

“İyi, değiştirelim! Onun yerine köpek ol! Hav-hav!”

“Ay evet. Bu çok daha kolay.” Lottie yine gülümsüyordu. Ama hem onda hem Kezia’da bir tane kalınca Kezia bile bile bekledi. Ötekiler Lottie’ye kaş göz yaptılar, gösterdiler. Lottie kıpkırmızı oldu; çok sersemlemiş görünüyordu, sonunda “Hav-haav! Ke-zia,” dedi.

“Şşşişt! Dur bir dakika!” Boğa elini kaldırıp onları durdurduğunda tam ortasına gelmişlerdi. “Bu ne? Bu ses ne?”

“Ne sesi? Ne demek istiyorsun?” diye sordu horoz.

“Şişşt! Kapa çeneni! Dinle!” Fare gibi sessizdiler. “Sandım ki şey duydum – kapı çalınması gibi bir şey,” dedi boğa.

“Nasıl bir şeydi?” diye sordu koyun belli belirsiz.

Yanıt yok.

Arı omuzlarını silkti. “Ne demeye kapatık ki kapıyı?” dedi usulca. Ah, neden, ne diye kapatmışlardı kapıyı?

Onlar oynarken gün sönüp gitmişti; o muhteşem gün batımı parıldamış, sönmüştü. Ve şimdi hızlı karanlık denizin üstünden dörtnala geliyordu, kum tepelerinin üstünden, otlaktan yukarı. Çamaşırlığın köşelerine bakmaktan ödün patlıyordu, ama yine de bütün gücünle bakman gerekiyordu. Ve bir yerlerde, uzaklarda, anneanne lambayı yakıyordu. Perdeler indiriliyordu; mutfak ateşi ocağın üstündeki teneke kutularda oynaşıyordu.

“Şimdi çok korkunç olurdu,” dedi boğa, “tavandan masaya örümcek düşse, değil mi?”

“Örümcekler tavanlardan düşmez.”

“Evet, düşerler. Bizim Min tava kadar büyük, bektaşiüzümü gibi uzun kıllı bir örümcek gördüğünü söyledi.”

Hızla bütün küçük kafalar havaya kalktı; bütün küçük bedenler birbirine sokuldu, sımsıkı.

“Niye birisi gelip bizi çağırmıyor?” diye bağırdı horoz.

Ah, şu büyükler, gülerek, rahat rahat, lamba ışığında oturup fincanlardan çay içiyorlar! Onları unutup gitmişler. Hayır, gerçekten unutmamışlar.

Gülümsemelerinin anlamı buydu. Orada kendi başlarına bırakmaya karar vermişlerdi.

Ansızın Lottie öyle kulak delici tiz bir çığlık koyverdi ki hepsi tahta sıralardan ayağa fırladı, hepsi çığlık attı. “Bir surat – bir surat bakıyor!” diye çığlığı bastı Lottie.

Doğruydu, gerçekti. Pencereye bastırılmış solgun bir yüz, kara gözler, kara sakal.

“Anneanne! Anne! Kimse yok mu!”

Birbirlerini çiyneyerek daha kapıya varmamışlardı ki kapı açılıp Jonathan Enişte içeri girdi. Küçük oğlanları eve götürmeye gelmişti.

X

Daha önce orada olmak amacındaydı ama bahçenin önünde, çimenlerde yürüyen, ölü bir karanfili koparmak ya da başı ağırlaşmış bir karanfile yaslanacağı bir şey ayarlamak ya da bir şeyi derin derin koklamak için duran, sonra o belirsiz uzaklık havasıyla yeniden yürüyen Linda’ya rastlamıştı. Beyaz giysisinin üstüne Çinli’nin dükkânından alınma sarı, pembe fırfırlı şal atmıştı.

“Selam, Jonathan!” diye seslendi Linda. Ve Jonathan eski püskü panama şapkasını çıkardı, göğsüne bastırdı, tek dizinin üstüne çöktü, Linda’nın elini öptü.

“Selamlar, benim tatlım! Selamlar, Göksel Şeftali Tomurcuğum!” diye gürledi tok ses incelikle. “Öteki soylu hanım-lar nerelerde?”

“Beryl dışarıda, briç oynuyor, annem oğlanı yıkıyor... bir şey ödünç almaya mı geldin?”

Trout’lar boyuna bir şeylerini tüketiyorlar, son anda istemek için birini Burnell’lere yolluyorlardı.

Oysa Jonathan yalnızca şöyle yanıtladı, “Biraz sevgi, biraz incelik”; ve baldızının yanı sıra yürümeye başladı.

Linda kendini okaliptüs ağacının altındaki Beryl'in hamağına attı, Jonathan da yanına çimene uzandı, uzun bir sap kopardı, çiynemeye başladı. Birbirlerini iyi tanıyorlardı. Öteki bahçelerden çocuk sesleri bağrışıyordu. Balıkçının hafif arabası kumlu yolda sarsılarak ilerliyor, uzaklardan bir köpeğin havladığını duyuyorlardı; köpek kafasını çuvala sokmuş gibi boğuk geliyordu sesi. Dinlersen tam gelgitin ortasında çakılları yalayan denizin yumuşak hışırtısını belli belirsiz duyabilirdin. Güneş batıyordu.

"Demek pazartesi günü işyerine dönüyorsun, öyle mi,
Jonathan?" diye sordu Linda.

"Pazartesi günü kafesin kapısı açılıyor, bir başka on bir ay bir haftalığına kurbanın üstüne küt diye kapanıyor," yanıtını verdi Jonathan.

Linda usulca sallandı. "Korkunç olmalı," dedi yavaşça.

"Gülsem mi, dersin, tatlı kardeşim? Ağlasam mı, dersin?"

Jonathan'ın konuşma biçimine öyle alışkındı ki Linda hiç aldırmadı.

"Bence," dedi belli belirsiz, "insan alışır. İnsan her şeye alışır."

"Öyle mi? Hımm!" "Hımm" öyle derindi ki sanki yerin altından gümbürdüyordu. "Nasıl yaptıklarını merak ediyorum," diye düşünceli düşünceli konuştu Jonathan, "ben hiç beceremedim."

Orada uzanan adama bakarken Linda bir kez daha onun nasıl çekici olduğunu aklından geçirdi. Onun yalnızca sıradan bir yazman olduğunu, Stanley'in ondan iki kat fazla para kazandığını düşünmek tuhaftı. Jonathan'ın nesi vardı? Onda hiç hırs yoktu; nedeni buydu, sanıyordu. Yine de insan onun yetenekli olduğunu, ayrıcalıklı olduğunu hissediyordu. Müziğe tutkuyla düşkündü; ayırabildiği her kuruş kitaplara giderdi. Hep yeni düşüncelerle, tasarılarla, izlencelerle doluydu. Ama onlardan hiçbir şey çıkmazdı. Yeni bir alev parıldardı Jonathan'da; o yeni şeyi açıklar, tanımlar, genişletirken usulca kükrediğini duyardınız neredeyse; ama bir an sonra yıkılır, küllerden başka geriye bir şey kalmaz, siyah gözlerinde açlığa benzer bir görünümle uzaklaşırdı Jona-han. O zamanlarda o saçma konuşma biçimini abartırdı ve kilisede söylerdi – korobaşıydı – öyle müthiş

dokunaklı yoğunlukla söylerdi ki en bayağı ilahiye bile korkunç bir görkem katardı.

“Pazartesi günü işe gitmek zorunda olmak bana her zamanki kadar geri zekâlı, iğrenç görünüyor,” dedi Jonahan, “her zaman göründüğü gibi, her zaman da görüneceği gibi. İnsanın hayatının en güzel günlerini, saat dokuzdan beşe kadar tabureye oturup başkasının hesap defterine bir şeyler karalayarak harcaması! Çok tuhaf bir yol, yararlanması için insanın... insanın biricik, biricik hayatından, değil mi? Yoksa safça hayal mi görüyorum?” Çimenlerin üstünde yuvarlandı, başını kaldırıp Linda’ya baktı. “Söyle bana, benim hayatımla, bir tutuklunun hayatı arasındaki fark nedir. Benim görebildiğim tek fark, ben kendimi zindana kapatıyorum ve asla hiç kimse beni dışarı çıkarmayacak. Bu ötekinden daha dayanılmaz bir durum. Çünkü kapatılsaydım – içeri tıkılsaydım, istemim dışında – hatta tekmeler atarak – bir kez kapı kilitlendi mi, her neyse beş yıllığına falan, bu gerçeği kabullenirdim, sineklerin uçuşuyla, geçitteki gardiyanın adımlarını saymakla, adımların çeşitlemelerine dikkat etmekle falan ilgilenirdim. Oysa göründüğü gibi ben kendi özgür istenciyle odadan içeri uçmuş böcek gibiyim. Duvarlara çarpıyorum, pencerelere çarpıyorum, tavana kanatlarımı vuruyorum, şu tanrının dünyasında her şeyi yapıyorum, gerçekten, yeniden dışarı uçmak dışında. Ve tüm bu süre boyunca tıpkı o pervane gibi ya da kelebek gibi ya da her neyse o gibi düşünüyorum, ‘Hayatın kısalığı! Hayatın kısalığı!’ Ya bir tek günüm ya da bir tek gecem var, ve o koskoca tehlikelerle dolu bahçe orada duruyor, dışarıda bekliyor, keşfedilmemiş, araştırılmamış.”

“Ama eğer duyguların böyleyse, neden –” diye söze başladı Linda telaşla.

“Ah!” diye bağırdı Jonathan. Ve o “Ah!” nasılsa en coşku dolusuydu. “İşte yakaladın beni. Neden? Neden gerçekten? İşte çıldırtıcı, gizemli soru. Niçin uçup gitmiyorum yeniden? İşte orada duruyor içeri girdiğim kapı, pencere, ya da her neyse o. Umutsuzca kapatılmamış değil mi? Niçin onu bulup, çekip gitmiyorum? Bunun yanıtını ver bana, küçük kardeş:” Ama kadına yanıtlayacak zaman tanımadı.

“İşte yine tam o böcek gibiyim. Nedense” – Jonathan sözcüklerin arasında durakladı – “izin verilmiyor, yasak, böcek yasasına aykırı, bir anlığına bile olsa, oraya buraya çarpmayı kesmek, kanat çırpmayı kesmek, pencere camına tırmanmak. Niçin işyerimden ayrılmıyorum? Niçin ayrılmamı engelleyen şeyin ne olduğunu oturup ciddi ciddi düşünmüyorum, şu anda, örneğin? Çözülemez bağlarla bağlı olduğumdan değil. Bakmam gereken iki oğlum var, ama ne olursa olsun, oğlan onlar. Alıp başımı denizlere açılabilirdim, ya da kıyıdan uzak, içerlerde iş bulabilirdim ya da –” Ansızın Linda’ya gülümsedi, değişmiş bir sesle, sır veriyormuş gibi dedi ki, “Güçsüzüm... güçsüz. Dayanma gücüm yok. Güven kaynağım yok. Yol gösteren ilkem yok, diyelim.” Sonra karanlık kadifemsi ses döküldü:

Dinler miydin öyküyü
Nasıl kendini ele verdiğini...

Ve sessizliğe gömüldüler.

Güneş batmıştı. Paramparça olmuş gül rengi koca koca bulut yığınları vardı batı göklerinde. Enli ışık dilimleri bulutların arasından, ötesinden, bütün göğü kaplayacak gibi parıldıyordu. Başlarının üstünde mavi söndü; uçuk altın rengine dönüştü, onun karşısına çizilen çalılık metal gibi koyu renk, ışık çakarak parıldadı. Bazen bu güneş dilimleri gökyüzünde göründüğünde çok korkunç oluyorlar. Sana orada, yukarılarda, Yehova’nın, Kıskanç Tanrı’nın, Her Şeye Kadir’in, gözü senin üstünde olanın, hep izleyenin, hiç yorulmayanın oturduğunu hatırlatıyorlar. Onun gelişiyle bütün dünyanın sarsılacağını, tek bir yıkıntı mezara dönüşeceğini hatırlıyorsun; soğuk, parlak melekler seni oraya buraya sürecek, öylesine basitçe açıklanabilecek şeyi açıklayacak zamanın olmayacak... Oysa bu gece, bu gümüş ışın demetlerinde sonsuzca neşeli, sevgi dolu bir şeyler var gibi geliyordu Linda’ya. Ve şimdi artık denizden hiç ses gelmiyordu. Bu yumuşacık, neşeli güzelliği kendi bağrına çekecekmiş gibi usulca soluyordu.

“Baştan aşağı yanlış, baştan aşağı yanlış,” diyen gölgeli sesi geldi Jonathan’ın. “Üç tabure, üç masa, üç mürekkep hokkası ve bir tel güneşliğe uygun sahne değil bu, düzenleme bu değil.”

Linda onun asla değişmeyeceğini biliyordu ama dedi ki, “Çok mu geç, şimdi bile?”

“Yaşlandım – yaşlandım,” diye söylendi Jonathan. Kadına doğru eğildi, elini kendi saçlarında gezdirdi. “Bak!” Siyah saçlarının her yerinde gümüş teller vardı, siyah bir kuşun göğüs tüylerini andırıyordu.

Linda şaşırdı. Saçlarının ağardığını fark etmemişti. Yine de yanında ayağa kalkarken, içini çekerken, gerinirken kararlı değil, neşeli değil, umursamaz değil, ama şimdiden yaşlılığın dokunduğu birisi olarak ilk kez gördü erkeği. Kararan çimenlerin üstünde çok uzun boylu duruyordu ve aklından şunlar geçti, “Yaban otu gibi.”

Jonathan yine eğildi, kadının parmaklarını öptü.

“Tanrı ödüllendirsin senin tatlı sabrını, hanımım,” diye mırıldandı. “Gidip aramam gerek, adımın ve servetimin mirasçılarını...” Gitmişti.

XI

Tek katlı evin camlarında ışık parıldıyordu. Pembe karanfillerin, tepeli kadifeçiçeklerinin üstüne iki kare altın leke dökülüyordu. Kedi Florrie verandaya çıktı, beyaz patileri bitişik, kuyruğu kıvrık üst basamağa oturdu. Gün boyu bu anı beklemişçesine doygunluk içindeydi.

“Çok şükür, zaman geç oluyor,” dedi Florrie. “Çok şükür, uzun gün bitti.” Yeşil-sarı gözleri açıldı.

Az sonra arabanın tangırtısı, Kelly’nin kırbacının şakırtısı yankılandı. Kentten dönen erkeklerin hep birlikte yüksek perdeden konuşan seslerinin duyulabileceği kadar yaklaştı. Burnell’lerin bahçe kapısında durdu.

Linda’yı gördüğünde Stanley bahçe yolunu yarılamıştı. “Sen misin, sevgilim?”

“Evet, Stanley.”

Çiçek yatağının üstünden atladı, karısını kucakladı. Kadın o bildik, istekli, güçlü kucaklamayla sarmalandı.

“Bağışla beni, sevgilim, bağışla,” diye kekeledi Stanley, elini kadının çenesinin altına koydu, yüzünü kendisine kaldırdı.

“Bağışlamak mı?” diye gülümsedi Linda. “Ama ne için?”

“Aman tanrım! Unutmuş olamazsın,” diye bağırdı Stanley Burnell. “Gün boyu başka hiçbir şey düşünemedim. Günüm cehenneme döndü. Dışarı fırlayıp telgraf çekmeye karar verdim, sonra telgrafın benden önce ulaşamayacağını düşündüm. Cehennem azabı çektim, Linda.”

“Ama Stanley,” dedi Linda, “ne için bağışlamam gerekiyor seni?”

“Linda!” – Stanley çok incinmişti – “farkına varmadın mı – varmış olmalısın – bu sabah sana hoşça kal demeden evden çıktım? Böyle bir şeyi nasıl yaptığımı anlayamıyorum. Benim kör olası sinirim, elbette. Ama – neyse” – içini çekti, yeniden karısına sarıldı – “bugün yeterince acısını çektim bunun.”

“O elindeki nedir?” diye sordu Linda. “Yeni eldiven mi? Göstersene.”

“Ah, yalnızca bir çift ucuz, yıkanmış deri eldiven,” dedi Stanley, alçakgönüllülükle. “Bu sabah Bell’in arabada giydikleri gözüme çarptı, işte, dükkânın önünden geçerken içeri dalıp kendime de aldım. Neye gülümsüyorsun? Yanlış yaptığımı düşünmüyorsun, değil mi?”

“Tam tersine, sevgilim,” dedi Linda, “çok uygun olduğunu düşünüyorum.”

Kocaman, açık renk eldivenin tekini parmaklarına geçirdi Linda, bir o yana, bir öte yana çevirerek eline baktı. Hâlâ gülümsüyordu.

“Onları aldığım süre boyunca hep seni düşünüyordum,” demek geldi Stanley’in içinden. Doğruydu ama nedense söyleyemedi. “Haydi içeri girelim,” dedi.

XII

Niçin insan geceleri böyle değişik duygulara kapılır? Başka herkes uyurken uyanık olmak niçin böyle coşku vericidir? Geç – çok geç! Yine de her an daha da uyandığını duyuyorsun, sanki çok ağır ağır, neredeyse her solukta yeni, olağanüstü, o gündüzkinden çok daha coşku verici, ürpertici bir dünyaya uyandığını. Ya bu tuhaf, bozguncu olduğun duygusu da nedir? Usulca, gizli işler çeviriyormuş gibi odanda dolaşıyorsun. Tuvalet

masasından bir şey alıyorsun, çıt çıkarmadan yine yerine bırakıyorsun. Ve her şey, yatak başı bile seni tanıyor, yanıtlıyor, sırrını paylaşıyor.

Gündüz pek hoşlanmıyorsun odandan. Hiç düşünmüyorsun onu. Girip çıkıyorsun, kapı açılıyor, çarpılıyor, dolaplar gıcırdıyor. Yatağının kıyısına oturuyorsun, ayakkabılarını değiştiriyorsun, dışarı fırlıyorsun yine. Eğilip aynanın içine dalıyorsun, saçına iki toka takıyorsun, burnunu pudralıyorsun, hoop yine dışarı. Oysa şimdi – ansızın değerleniyor senin gözünde. İşte sevgili küçük gülünç odan. Senin o. Ah, ne zevk bir şeylere sahip olmak! Benim – benim kendimin.

“Sonsuza kadar benim mi?”

“Evet.” Dudakları buluştu.

Hayır, elbette, bununla hiç ilgisi yok. Hepsi saçma sapandı, zırvaydı. Oysa, kendine karşın, Beryl öyle açıkça gördü ki odasının ortasında duran iki kişiyi. Kolları erkeğin boynuna dolanmıştı; erkek onu kucaklıyordu. Ve şimdi fısıldıyordu, “Benim güzelim, benim küçük güzelim!” Yatağından aşağı sıçradı, pencereye koştu, camın önündeki sedire diz çöktü, dirseklerini camın içine dayadı. Ama güzelim gece, bahçe, her çalı, her yaprak, hatta solgun parmaklıklar bile, yıldızlar bile bozguncuydu. Ay öylesine parlaktı ki çiçekler gündüzki gibi aydınlıktı; latinçiçeklerinin, narin zambak gibi yaprakların, kocaman açmış çiçeklerin gölgesi gümüşsü verandada uzanıyordu. Güney rüzgârlarıyla eğilmiş okaliptüs ağacı, tek kanadını açmış, tek bacağı üstünde duran kuşa benziyordu.

Oysa Beryl baktığında çalılık gözüne kederli göründü.

“Geceye uzanan, neyin ne olduğunu öğrenelim diye yakaran dilsiz ağaçlarız,” dedi kederli çalılık.

Doğru, kendi başına kaldığında, hayatı düşündüğünde, hep keder verici. Bütün o coşku falan filan ansızın uzaklaşıyor senden, sanki sessizlikte birisi adını söylüyor, sen adını ilk kez duyuyorsun. “Beryl!”

“Evet, buradayım. Ben Beryl’im. Kim istiyor beni?”

“Beryl!”

“Bekle, geleyim.”

Kendi başına yaşamak çok yapayalnız. Elbette, hısım akraba, arkadaşlar var, yığınla; ama demek istediği bunlar değil. Onların hiçbirinin tanımadığı Beryl'i bulacak olanı, her zaman o Beryl olmasını umacak kişiyi istiyor. Sevgili istiyor.

"Beni al götür, bütün öteki insanlardan uzaklaştır, sevgilim. Uzaklara gidelim. Kendi hayatımızı yaşayalım, baştan aşağı yeni, bizim olan hayatı, taa en başından. Ateşimizi yakalım. Birlikte yemeğe oturalım. Geceleri uzun uzun konuşalım."

Ve düşünceleri neredeyse, "Kurtar beni aşkım. Kurtar beni!"ydi.

... "Ah, haydi devam et! Erdem taslama, şekerim. Gençken zevkini çıkar. Bu sana öğüdüm olsun." Ve Mrs. Harry Kember'in gürültülü, ilgisiz kişnemesine yüksek, aptalca bir kahkaha seli karıştı.

Görüyorsun, yanında kimsen olmadığında nasıl korkunç zor. Her şeyin elinde oyuncaksın. Yalnızca kaba olmakla kalamazsın. Körfezdeki öteki ahmaklar gibi deneyimsiz, ruhsuz görünmenin dehşetini de duyuyorsun her zaman. Ve – ve insanların üzerinde gücün olduğunu bilmek büyüleyici... Evet, büyüleyici bu...

"Ah niye, ah niye 'o' gelmiyor hemen?"

Burada yaşamayı sürdürürsem, diye düşündü Beryl, bana her şey olabilir.

"Ama günün birinde geleceğini nereden biliyorsun?" diye alay etti içinde küçük bir ses.

Oysa Beryl duymazlıktan geldi. Bırakılamazdı. Başka insanlar belki ama o değil. Beryl Fairfield'in asla evlenmediğini, o tatlı, büyüleyici kızın evlenmediğini düşünmek mümkün değildi.

"Beryl Fairfield'ı hatırlıyor musun?"

"Onu hatırlamak mı! Sanki unutabilirmişim gibi! Onu ilk görüşüm, bir yaz Körfez'deydi. Kumsalda duruyordu üzerinde mavi" – hayır, pembe – "müslin giysiyle, elinde kocaman krem rengi" – hayır, siyah – "hasır şapka. Ama aradan yıllar geçti."

"Her zamanki gibi tatlı, hatta daha bile güzel."

Beryl gülümsedi, dudağını ısırdı, bahçeye gözlerini dikti. Bakarken birisini gördü, yoldan ayrılan, dosdoğru ona geliyormuş gibi onların

parmaklıklarının yanı sıra otlakta yürüyen bir adam. Kalbi küt küt atıyordu. Kimdi o? Kim olabilirdi? Dilenci olabilirdi, kesinlikle dilenci değildi çünkü sigara içiyordu, hafif adımlarla dolaşıyordu. Beryl’in yüreği ağzına geldi; çünkü adam sağa dönmüş, sonra da durmuş gibiydi. Tanıdı adamı.

“İyi akşamlar, Miss Beryl,” dedi ses yumuşakça.

“İyi akşamlar.”

“Küçük bir yürüyüşe çıkalım mı?” diye ağır ağır konuştu.

Yürüyüşe çıkmak – gecenin bu saatinde! “Çıkamam. Herkes yattı. Herkes uyudu.”

“Ah,” dedi ses usulca, tatlı bir duman kokusu ona ulaştı. “Herkesin ne önemi var? Gel haydi! Çok güzel bir gece. Ortalıkta tek kişi yok.”

Beryl başını salladı. Ama şimdiden içinde bir şey kıpırdanmış, bir şey kafasını kaldırmıştı.

Ses dedi ki, “Korkuyor musun?” Alay ediyordu, “Zavallı küçük kız!”

“Hayır, hiç de değil,” dedi kız. Konuşurken içindeki o güçsüz şey sanki kıvrıldığı yerde açıldı, ansızın korkunç güçlendi; gitmeye can atıyordu!

Ve sanki öteki bunu tamı tamına anlamış gibi ses, usulca, yumuşakça ama son sözü söylercesine, “Gel bakalım!” dedi.

Beryl alçak penceresinden atladı, verandayı geçti, çimenlikte bahçe kapısına doğru koştu. İşte orada, önündeydi.

“Oldu işte,” diye soludu ses ve takıldı, “Korkmuyorsun, değil mi? Korkmuyorsun?”

Korkuyordu; şimdi burada olduğu için dehşete kapıl-mıştı, her şey gözüne başka türlü gözüküyordu. Ay ışığı gözlerini dikip bakıyor, titreşiyordu; gölgeler demir parmaklık-lar gibiydi. Birisi elini tuttu.

“Hiç korkmuyorum,” dedi usulca. “Niye korkayım ki?”

Eli yavaşça çekildi, zorlandı. Kız geriledi.

“Hayır, daha fazla gelmiyorum,” dedi Beryl.

“Pöf, zırva!” Harry Kember ona inanmıyordu. “Haydi, gel! Şu fuşya çalılığına kadar gideceğiz yalnızca. Gel, haydi!”

Fuşya çalısı yüksekti. Çitin üstünden sağanak gibi dökülüyordu. Altında küçücük karanlık bir çukur vardı.

“Hayır, gerçekten, gelmek istemiyorum,” dedi Beryl.

Bir an yanıtlamadı Harry Kember. Sonra kıza yaklaştı, ona döndü, gülümsedi, çabucak konuştu, “Salaklık etme! Salaklık etme!”

Gülüşü daha önce hiç görmediği bir şeydi. Sarhoş muydu? O parlak, kör, korkutucu gülümseme, dehşetten dondurdu kızı. Ne yapıyordu? Nasıl gelebilmişti buraya? Acımasız bahçe bunu soruyordu, bahçe kapısı itilip açılır, kedi kadar çevik Harry Kember içeri girer, kızı kendine çekerken.

“Soğuk küçük şeytan! Soğuk küçük şeytan!” diyordu nefret dolu ses.

Ama Beryl güçlüydü. Kaydı, daldı, dönüp kurtuldu.

“Rezilsin, rezil,” dedi kız.

“Öyleyse ne halt etmeye geldin?” diye kekeledi Harry Kember.

Kimse yanıtlamadı onu.

Bir bulut, küçük, dingin bulut ayın önünde yüzdü. Tam o karanlık anında denizin sesi derinlerden, sıkıntılı yankılandı. Sonra bulut yelken açıp uzaklaştı, denizin sesi belli belirsiz mırıltıya dönüştü, sanki karanlık rüyasından uyanmıştı. Her şey kımıltısızdı.

Bahçede Eğlence

Ve işte her şey bir yana hava tam olması gerektiği gibiydi. Ismarlasalar bile bahçede eğlence düzenlemek için bundan daha kusursuz gün bulamazlardı. Esintisiz, ılık, gökyüzünde tek bulut bile görülmeyen. Kimi zaman yaz başlarında olduğu gibi yalnızca uçuk altın rengi pusla perdeleniyordu mavilik. Bahçıvan şafak söktüğünden beri ayaktaydı, çimleri biçiyor, süpürüyordu, sonunda çimenler ve uzun papatyaların bulunduğu koyu renk düz çiçek yatakları parlar gibi görünmeye başlamıştı. Güllere gelince, bahçe eğlencelerinde insanları etkileyen tek çiçeklerin güller olduğunu kendileri de anlıyorlar duygusuna kapılıyordunuz ister istemez; herkesin bildiğine inandığı tek çiçekler. Yüzlercesi, evet, sözcüğün

gerçek anlamıyla yüzlercesi açmıştı tek bir gecede; baş melekleri konuk etmiş gibi yeşil dallar eğilmişti.

Büyük tenteyi kurmak için adamlar geldiğinde kahvaltı daha bitmemişti.

"Tentenin nereye kurulmasını istiyorsun, anne?"

"Sevgili çocuğum, bana sormanın yararı yok. Bu yıl her şeyi siz çocuklara bırakmaya kararlıyım. Anneniz olduğumu unutun. Onur konuğu gibi ağırlayın beni."

Ama Meg kesinlikle gidip adamların başında duramazdı. Kahvaltıdan önce saçlarını yıkamıştı, kafasında yeşil türban, her bir yanağına birer koyu renk ıslak bukle yapışmış, oturuyor, kahvesini içiyordu. Jose, yani kelebek, üzerinde kısa ipek iç etekliği, kimono ceketiyle inerdi aşağı her zaman.

"Senin gitmen gerekecek, Laura; sanat yeteneği olan sensin."

Hâlâ elinde tuttuğu tereyağlı ekmeğiyle uçup gitti Laura. Açık havada yemek için özür bulmak çok harikaydı ve ayrıca da bir şeyleri düzene sokmayı seviyordu; başkalarından çok daha iyi yapabileceğini duyuyordu hep.

Üzerlerinde gömlekleriyle dört adam bir araya toplanmış bahçe yolunda duruyorlardı. Yelken bezi tomarları sarılı uzun sırıklar taşıyorlardı, sırtlarında asılı kocaman alet çantaları vardı. Görünüşleri etkileyiciydi. Keşke şimdi Laura'nın elinde şu tereyağlı ekmek olmasaydı ama koyacak hiçbir yer yoktu, kaldırıp atamazdı da. Kızardı, yanlarına yaklaşırken ağırbaşlı, hatta biraz da umursamaz görünmeye çalıştı.

"Günaydın," dedi annesinin sesini yansılayarak. Ama kulağına öylesine korkunç yapmacık geldi ki bu, utandı, küçük kız çocuğu gibi kekeledi – "Ah – şey – şey için mi – geldiniz – tente için?"

"Evet, öyle, küçük hanım," dedi adamların en uzun boylusu, sırık gibi, çilli bir adamdı, alet çantasını sırtında kaydırdı, hasır şapkasını geriye attı, aşağı, kıza gülümsedi. "Onun için geldik."

Gülümsemesi öyle rahattı, dostçaydı ki Laura kendini toparladı. Nasıl da güzel gözleri vardı, küçük ama öylesine koyu mavi! Ve şimdi ötekilere de baktı, onlar da gülümsüyordu. "Haydi neşelen, seni yemeyiz," der gibiydi

gülümsemeleri. Nasıl tatlıydı işçiler! Ve ne güzel bir sabahtı! Sabaha değinmemeli; iş havasına bürünmeli. Tente.

“Şey, zambaklı çimenlik nasıl? Orası olur mu?”

Tereyağlı ekmeği tutmayan eliyle zambaklı çimenliği gösterdi. Adamlar döndü, o yöne gözlerini dikti. Azıcık şişman olanı alt dudağını ileri çıkardı, uzun boylusu kaşlarını çattı.

“Bence uygun değil,” dedi. “Yeterince göze çarpmaz. Görüyorsunuz ya, tente gibi bir şeyi” – sonra o rahat tavrıyla Laura’ya döndü – “şak diye gözünüze girecek bir yere kurmak istersiniz, bana sorarsanız.”

Yetişme biçimi yüzünden Laura, işçinin kendisine şak diye göze girmelerden falan söz etmesinin yakışık alıp almadığını sordu bir an. Ama ne dediğini de anlamıştı.

“Tenis sahasının köşesi olur mu?” diye düşüncesini açıkladı. “Ama bir köşede de çalgıcılar olacak.”

“Hımm, çalgıcılarınız da olacak, öyle mi?” dedi işçilerden bir başkası. Solgundu. Siyah gözleri tenis sahasını tararken bitkin bir görünümü vardı. Ne düşünüyordu?

“Yalnızca çok küçük bir çalgıcı topluluğu,” dedi Laura usulca. Belki küçük çalgıcı topluluğuna o kadar aldırmazdı. Ama uzun boylu adam araya girdi.

“Buraya bakın, küçük hanım, en uygun yer şurası. Şu ağaçların önü. Şurası. Orası çok iyi olur.”

Tam karaka ağaçlarının önü. O zaman da karaka ağaçları arkada kalacak, görünmeyecekti. Ve geniş parıltılı yaprakları, demet demet sarı meyveleriyle nasıl güzeldiler. Issız adada, gururlu, tek başına, sessiz bir görkemle yapraklarını, meyvelerini güneşe kaldırdırarak büyüdüğünü hayal ettiğin ağaçlar gibiydiler. Tentenin ardına saklanmak zorunda mıydılar?

Zorundaydılar. Daha şimdiden adamlar değneklerini omuzlamışlar, oraya yönelmişlerdi. Yalnızca uzun boylu adam kalmıştı. Yere eğildi, lavanta sürgününü parmakları arasında ezdi, başparmağıyla, işaretparmağını burnuna götürdü, kokuyu içine çekti. Bu davranışı görünce Laura adamın böyle şeylere özen göstermesinden duyduğu şaşkınlıkla karaka ağaçlarını

unutup gitti – lavanta kokusuna özen göstermesinden. Tanıdığı kaç adam yapardı böyle şey. Ah, nasıl da olağanüstü hoştu işçiler, diye aklından geçirdi. Dans ettiği, pazar geceleri yemeğe gelen salak oğlanlar yerine niçin işçilerle arkadaşlık edemiyordu? Bunlar gibi adamlarla çok daha iyi anlaşabilirdi.

Bunların hepsi, diye karar verdi, uzun boylu adam zarfın arkasına bir şeyler çizerken, yukarı toplanması gereken, ya da sarksın diye bırakılması gereken bir şeyler çizerken, o saçma sınıf ayrımlarının suçu. Neyse, ona kalırsa, bunlara hiç aldırmıyordu. Bir nebze bile, bir zerre bile... İşte şimdi tahta çekiçlerin tak takları geliyordu. Birisi ıslık çalıyordu, birisi şarkı söylüyordu, “Orada mısın, dostum?” “Dostum!” Buradaki sıcaklık, buradaki – buradaki – Laura küçük çizime bakarken yalnızca nasıl mutlu olduğunu kanıtlamak için, yalnızca uzun boylu adama kendini nasıl hissettiğini göstermek için, salak konuşmaları nasıl hor gördüğünü anlatmak için tereyağlı ekmeğinden kocaman bir ısırık aldı.

“Laura, Laura, nerelerdesin? Telefon, Laura!” diye bir ses evden bağırdı.

“Geliyorum!” seke seke uzaklaştı, çimenlikten, bahçe yolundan yukarı, verandayı geçerek, sundurmaya geldi. Girişte babasıyla Laurie işyerine gitmeye hazır, şapkalarını fırçalıyorlardı.

“Şey, Laura,” dedi Laurie çok hızla, “bu öğle sonrasından önce ceketime bir göz atar mıydın. Bak bakalım ütü istiyor mu.”

“Bakarım,” dedi kız. Ansızın kendine engel olamadı.
Laurie’ye koştu, çabucak azıcık sarıldı. “Ah, eğlenceleri çok severim, sen sevmez misin?” diye soluk soluğa sordu Laura.

“Ol-dukça,” dedi Laurie’nin sıcak oğlan çocuğu sesi, o da kız kardeşini kollarında sıktı, sonra usulca itti. “Telefona koş, kız kurusu.”

Telefon. “Evet, evet; ah evet, Kitty? Günaydın, şekerim. Öğle yemeğine gelmek mi? Gel şekerim. Çok sevinirim, elbette. Yalnız çok uyduruk bir yemek olacak – bir tek ekmek kabuğuna sandviçler, kırpıntı merengler, artık ne varsa onlar. Evet, çok görkemli bir sabah, değil mi? Beyazın mı? Evet, kesinlikle yapardım. Bir dakika – telefonu kapama. Annem çağırıyor.” Laura arkasına yaslandı. “Ne var, anne? Duyamıyorum.”

Mrs. Sheridan’ın sesi merdivenlerin altından yüzerek geldi. “Geçen pazar giydiği o güzel şapkayı giymesini söyle ona.”

“Geçen pazarki o güzel şapkanı giymeni söylüyor annem. İyi. Saat birde. Hoşça kal.”

Laura alıcıyı yerine bıraktı, kollarını başının üstüne savurdu, derin bir soluk aldı, gerindi, kollarını bıraktı. “Poff,” diye iç geçirdi, iç çekmesini izleyen an hızla doğruldu. Kımıltısızdı, dinliyordu. Evdeki bütün kapılar açıktı sanki. Yumuşak hızlı adımlarla, uçuşan seslerle canlıydı ev. Mutfak bölgelerine açılan yeşil çuha kapı boğuk bir sesle savrulup açılıyor, kapanıyordu. Ve işte, uzun, gıcırdayan saçma ses geldi. Sert tekerlekleri üstünde çekilen ağır piyanoydu. Ama ya hava! Bir an durup dikkat kesilirsen, hava hep böyle miydi? Hafif ölgün esintiler, pencerelerin tepesinden içeri, kapıdan dışarı kovalamaca oynuyordu. Ve iki ufacık oynaşan güneş lekesi vardı, biri mürekkep hokkasının üstünde, öteki gümüş resim çerçevesinde. Sevgili küçük lekeler. Özellikle de mürekkep hokkasının kapağındaki. Oldukça sıcaktı. Sıcak, küçük gümüş yıldız. İçinden öpmek geldi.

Ön kapı zili şıngırdadı, Sadie’nin basma etekliğinin hışırtısı duyuldu merdivenlerde. Bir erkek sesi mırıldanıyordu; Sadie umursamazlıkla yanıtlıyordu, “Eminim, bilmiyorum. Bekleyin. Mrs. Sheridan’a soracağım.”

“Nedir o, Sadie?” Laura girişe geldi.

“Çiçekçi, Miss Laura.”

Gerçekten de oydu. Orada, tam kapının içinde, geniş, alçak kenarlı bir tepsi dolusu pembe zambak saksısı duruyordu. Başka hiçbir tür çiçek yoktu. Zambaklardan başka hiçbir şey – kanna zambakları, kocaman pembe çiçekler, tam açmış, parlak koyu kırmızı saplarının üzerinde neredeyse ürkütecek kadar canlı, ışıltılı.

“Ah – ah, Sadie!” dedi Laura, sesi ufak bir iniltiyi andırıyordu. Bu zambakların alevinde ısınmak istiyormuşcasına yere çömeldi; parmaklarının arasında, dudaklarının üstünde olduklarını, göğsünde büyüdüklerini hissediyordu.

“Bir yanlışlık var,” dedi ölgün bir sesle. “Hiç kimse bu kadar çok ısmarlamadı. Sadie, gidip annemi bul.”

Ama tam o anda Mrs. Sheridan onlara katıldı.

“Yanlışlık yok,” dedi dinginlikle. “Evet, ben ısmarladım. Ne güzel şeyler, değil mi?” Laura’nın kolunu sıktı. “Dün dükkânın önünden geçiyordum, onları vitrinde gördüm. Ve hayatımda bir kerecik gönlümce kanna zambağım olsun istedim. Bahçede eğlenceden iyi özür bulunmaz bunun için.”

“Ama ben senin karışmak niyetinde olmadığını sanıyordum,” dedi Laura. Sadie gitmişti. Çiçekçinin adamı hâlâ bahçede, kamyonundaydı. Kolunu annesinin boynuna doladı, usulca, çok usulca annesinin kulağını ısırdı.

“Sevgili çocuğum, mantıklı bir annen olsun istemezdin, değil mi? İsteme sakın. İşte adam geliyor.”

Hâlâ daha daha zambak taşıyordu, bir başka tepsi dolusu.

“Onları tam kapının içine, sundurmanın iki yanına yığın, lütfen,” dedi Mrs. Sheridan. “Sen de katılıyor musun bana, Laura?

“Ah, katılıyorum, anne.”

Konuk odasında Meg, Jose ve tatlı küçük Hans sonunda piyanoyu taşımayı başarmışlardı.

“Şimdi şu ağır kanepeyi duvara dayayıp koltuklar dışında her şeyi dışarı çıkarsak, ne dersin?”

“İyi olur.”

“Hans, şu masaları sigara odasına taşı, halıdan izleri çıkarmak için süpürgeyi getir – bir dakika, Hans –” Hizmetçilere buyruklar vermeye bayılıyordu Jose, onlar da uymaya. Hep bir tiyatro oyunda yer aldıkları duygusu uyandırıyordu onlarda. “Annemle Miss Laura’ya hemen gelmelerini söyle.”

“Başüstüne, Miss Jose.”

Kız, Meg’e döndü. “Piyanonun sesini duymak istiyorum, hani olur da bu öğleden sonra şarkı söylememi isterlerse diye. Haydi gel, ‘Bu Hayat Yorucu’ şarkısını deneyelim.”

Poom! Ta-ta-ta Tii-ta! Piyanonun sesi öyle tutku dolu patladı ki Jose’nin yüzü değişti. Ellerini kenetledi. İçeri girerlerken kederle, gizemle annesine, Laura’ya baktı

Bu hayat yo-rucu
Bir gözyaşı – bir iç çekiş
Bir aşk ki deği-şir
  Bu hayat yo-rucu
Bir gözyaşı – bir iç çekiş
Bir aşk ki deği-şir
Ve sonra... Hoşça kal!

Ama “Hoşça kal” sözcüğünde ve piyanonun sesi hiç olmadığı kadar umutsuz çıksa da, yüzüne pırıltılı, zerre kadar duygudaş olmayan bir gülümseme yayıldı.

“Sesim çok iyi, değil mi anne?” diye şen şakrak gülümsedi.

Hayat yo-rucu
Umutlar ölüyor
Bir rüya – bir uya-nış.

Ama şimdi Sadie araya girdi. “Ne var, Sadie?”

“İzninizle, hanımım, aşçı soruyor da, sandviçlerin üstüne saplamak için küçük bayrakları aldınız mı?”

“Sandviçlere bayrak mı, Sadie?” diye onun sesini yankıladı Mrs. Sheridan, hülyalı bir sesle. Ve çocuklar onun yüzündeki anlatımdan almadığını anladılar. “Dur bakayım.” Ve kesin bir sesle Sadie’ye, “Aşçıya söyle, on dakika içinde hazır olacak,” dedi.

Sadie gitti.

“Şimdi, Laura,” dedi annesi çabucak, “benimle sigara odasına gel. Listeyi zarfın arkasına bir yerlere yazmıştım. Onları benim için yazman gerekecek. Meg, şu dakikada yukarı koşup kafandaki o ıslak şeyi çıkar. Jose, koş, giyinmeni hemen bitir. Beni duyuyor musunuz, çocuklar, yoksa bu gece eve geldiğinde babanıza söyleyeyim mi? Ve – ve Jose, mutfağa gidersen şu aşçıyı yatıştır, olur mu? Bu sabah beni dehşete düşürüyor.”

Sonunda yemek odasındaki duvar saatinin arkasında bulundu zarf ama nasıl olup da oraya girdiğini bir türlü anlayamadı Mrs. Sheriden.

"Siz çocuklardan biri onu çantamdan çalmış olmalı çünkü bütün canlılığıyla anımsıyorum – krem peynir, limonla kestirilmiş süt. Hazırladın mı onu?"

"Evet."

"Yumurta –" Mrs. Sheridan zarfı kendinden uzaklaştırdı. "Fareye benziyor. Fare olamaz, değil mi?"

"Zeytin, canım," dedi Laura, onun omzu üstünden bakarak.

"Evet, elbette, zeytin. Ne korkunç bir karışım gibi geliyor kulağa. Yumurta ve zeytin."

Sonunda tamamladılar. Laura onları mutfağa götürdü. Hiç de dehşet verici görünmeyen aşçıyı yatıştırırken buldu Jose'yi.

"Hiç böyle harika sandviçler görmedim," dedi Jose'nin esriklik içindeki sesi. "Kaç tür var demiştin, aşçı? On beş mi?"

"On beş, Miss Jose."

"Çok güzel, aşçı, seni kutlarım."

Aşçı uzun sandviç bıçağıyla kırıntıları süpürdü, yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı.

"Godber'in adamı geldi," diye Sadie kilerden seslendi. Adamı pencerenin önünden geçerken görmüştü.

Bu, kremalı çıtır toplar gelmiş demekti. Godber'ler kremalı çıtır toplarıyla ünlüydü. Hiç kimse onları evde yapmayı düşünmezdi.

"İçeri getirip masanın üstüne koy, kızım," diye buyurdu aşçı.

Sadie onları içeri getirdi, kapıya döndü yine. Elbette

Laura'yla Jose böyle şeylere aldırmayacak kadar büyümüşlerdi. Yine de, çıtır topların çok çekici göründükleri üzerinde uzlaştılar ister istemez. Çok çekici. Aşçı, üzerlerindeki fazla pudra şekerini silkerek onları dizmeye başladı.

"Şunlar insanı eskiden düzenledikleri bütün eğlencelere geri götürmüyor mu?" dedi Laura.

“Bence götürüyor,” dedi, geri götürülmekten hiç hoşlanmayan, ayağı yere basan Jose. “Açıkça söylemeliyim, çok hoş, hafif, tüy gibi görünüyorlar.”

“Birer tane alın, sevgili çocuklar,” dedi aşçı o rahat sesiyle. “Anneniz anlamaz.”

Ah, mümkün değil. Kahvaltıdan hemen sonra kremalı çıtır top yediğini düşünsene. Düşünmesi bile insanın içini kaldırıyor. Yine de, iki dakika sonra Jose ve Laura, yalnızca dövülmüş kremanın yarattığı o dalgın kendinden geçmişlikle parmaklarını yalıyorlardı.

“Haydi gel, arkadan bahçeye çıkalım,” diye önerdi
Laura. “Adamların tenteyi nasıl yaptıklarını görmek istiyorum. Öyle müthiş hoş adamlar ki.”

Ama aşçı, Sadie, Godber’in adamı ve Hans tıkamıştı arka kapıyı.

Bir şeyler olmuştu.

“Tuh, tuh, tuh,” diye ürkütülmüş tavuk gibi gıdaklıyordu aşçı. Dişi ağrıyormuşçasına elini yanağına bastırıyordu Sadie. Hans’ın yüzü anlamaya çalışma çabasıyla altüst olmuştu. Yalnızca Godber’in adamı eğleniyor gibiydi; bu onun öyküsüydü.

“Sorun nedir? Neler oluyor?”

“Çok korkunç bir kaza olmuş,” dedi aşçı. “Bir adam ölmüş.”

“Bir adam ölmüş! Nerede? Nasıl? Ne zaman?”

Oysa Godber’in adamı burnunun dibinden öyküsünün kapılıp götürülmesine göz yummayacaktı.

“Buradan tam aşağıda, şu küçük kulübeleri biliyorsunuz ya, hanım?” Onları bilmek? Elbette biliyordu. “İşte orada oturan genç bir adam var, adı Scott, arabacı. Bu sabah Hawke Caddesi’nin köşesinde atı birden çekme lokomotifinden ürktü, adam düştü, ense üstü yere çakıldı. Öldü.”

“Öldü!” Laura gözlerini Godber’in adamına dikti.

“Yerden kaldırdıklarında ölmüştü,” dedi Godber’in adamı, tadını çıkararak. “Ben buraya gelirken cesedi evine götürüyorlardı.” Sonra aşçıya döndü, “Arkasında karısını, beş tane de küçük çocuk bıraktı.”

“Jose, buraya gelsene.” Laura, kız kardeşinin giysi kolunu yakaladı, onu mutfaktan, yeşil çuha kapının öte yanına sürükledi. Duraklayıp kapıya

yaslandılar. “Jose!” dedi, dehşet içinde, “bütün her şeyi durdurmak için ne yapacağız?”

“Her şeyi durdurmak mı, Laura!” diye bağırdı Jose, şaşkınlık içinde. “Ne demek istiyorsun?”

“Bahçedeki eğlenceyi durdurmak, elbette.” Ne diye anlamazlıktan geliyordu Jose?

Oysa şimdi Jose daha da şaşırdı. “Bahçe eğlencesini durdurmak mı? Sevgili Laura, böyle saçmalama. Elbette öyle bir şey yapamayız. Kimse beklemez bizden bunu. Bu kadar aşırıya kaçma.”

“Ön kapımızın hemen dibinde bir adam ölmüşken bahçede eğlence düzenlememiz mümkün değil.”

Bu, gerçekten çok aşırıydı çünkü eve çıkan dik yokuşun tam altında, onlara ayrılmış dar sokaktaydı kulübeler. Aralarından geniş bir yol geçiyordu. Doğruydu, çok yakındılar. Gözü çok rahatsız eden çirkin bir görünüm oluşturuyorlardı, bu çevrede bulunmaya hiç hakları yoktu. Çikolata kahverengine boyalı, küçük kaba saba barınaklardı. Önlerindeki bahçemsi yerlerde lahana saplarından, hasta tavuklardan, domates kutularından başka şey yoktu. Bacalarından tüten dumana bile yoksulluk sinmişti. Sheridan’ların bacalarından kıvrım kıvrım yükselen kocaman gümüşsü tüy topaklarının tam tersine küçücük duman paçavraları, şeritleriydi. Çamaşırcı kadınlar otururdu o dar sokakta, baca temizleyiciler, bir ayakkabı tamircisi, evinin ön yüzüne baştan aşağı minik minik kuş kafesleri çakılmış adam. Çocuklar karınca sürüsü gibiydi. Konuştukları iğrenç dil yüzünden ve hastalık bulaşır diye Sheridan’ların küçükken oraya adım atmaları yasaktı. Ama artık büyüdükleri için Laura ve Laurie çevrede dolaşırken bazen oradan geçerdi. İğrençti, pislik içindeydi. Ürpererek çıkarlardı oradan. Ama yine de insan her yere gitmeliydi; insan her şeyi görmeliydi. Böylece geçer, giderlerdi.

“Ve bir düşün çalgıcılar nasıl gelir o zavallı kadının kulağına,” dedi Laura.

“Aman, Laura!” Jose ciddi olarak huzursuzlanmaya başlamıştı. “Birileri kaza geçirdiği her sefer çalgıcıları durdurmaya kalkarsan çok yıpratıcı bir hayatın olur. Ben de her zerremle en az senin kadar üzgünüm. Ben de

onların duygularını paylaşıyorum.” Gözleri sertleşti. Küçükken, kavga ederlerken yaptığı gibi baktı kardeşine. “Duygusallaşarak sarhoş bir işçiyi hayata döndüremezsin,” dedi usulca.

“Sarhoş! Kim söyledi sarhoş olduğunu?” Laura öfke içinde Jose’ye döndü. Bu durumlarda eskiden kullandıkları tınıyla konuştu, “Dosdoğru anneme anlatmaya gidiyorum.”

“Git, canım,” diye öttü Jose.

“Anne, odana girebilir miyim?” Laura büyük cam kapı tokmağını çevirdi.

“Elbette, çocuğum. Neden? Ne oldu? Niye rengin böyle değişmiş?” ve Mrs. Sheridan tuvalet masasından arkasını döndü. Yeni bir şapka deniyordu.

“Anne, bir adam öldü,” diye başladı Laura.

“Bahçede değil?” diye sözünü kesti annesi.

“Hayır, hayır!”

“Ah, nasıl da ödümü patlattın!” Mrs. Sheridan rahatlayarak iç geçirdi, kocaman şapkayı çıkardı, dizlerine koydu.

“Ama dinle, anne,” dedi Laura. Soluk soluğa, neredeyse tıkanarak, o korkunç öyküyü anlattı. “Elbette, bu eğlenceyi sürdüremeyiz, değil mi?” diye yalvardı. “Çalgıcılar, gelen herkes. Bizi duyarlar, anne; komşu sayılırlar!”

Laura’nın şaşıp kalmasına karşın anne de tıpkı Jose gibi davrandı; ona katlanmak çok daha zordu çünkü eğleniyor gibiydi. Laura’yı ciddiye almaya yanaşmıyordu.

“Ama, sevgili çocuğum, sağduyunu kullan. Tamamen rastlantı sonucu duyduk bunu. Birisi orada doğal olarak ölseydi – ve o eciş bücüş küçük deliklerde nasıl canlı kaldıklarını anlayamıyorum – biz eğlencemizi sürdürüyor olacaktık, değil mi?”

Laura’nın buna “evet” demesi gerekiyordu ama baştan sona yanlış olduğunu hissediyordu. Annesinin sedirine oturdu, minderin fırfırını çekiştirdi.

“Anne, fena halde kalpsizlik etmiyor muyuz gerçekten?” diye sordu.

“Şekerim!” Mrs. Sheridan ayağa kalktı, elinde şapkasıyla yanına yanaştı. Laura daha onu durdurmaya fırsat bulamadan kızın kafasına geçirmişti.

“Çocuğum!” dedi annesi, “Şapka senin olsun. Senin için yapılmış. Bana göre fazla genç işi. Seni hiç böyle resim gibi güzel görmemiştim. Bir bak kendine!” Ve el aynasını tuttu kızın yüzüne.

“Ama anne,” diye başladı Laura yeniden. Aynaya bakamıyordu; başını çevirdi.

Bu kez Mrs. Sheridan’ın sabrı taştı, tıpkı Jose gibi.

“Çok saçmalaşıyorsun, Laura,” dedi soğuk soğuk. “Onlar gibi insanlar bizden özveri bekleyemezler. Ve senin şimdi yapmakta olduğun gibi herkesin eğlencesini rezil etmek de pek duygudaşlık değildir.”

“Anlamıyorum,” dedi Laura, hızla odadan çıktı, kendi yatak odasına girdi. Orada, rastlantı sonucu, ilk gördüğü şey aynadaki bu çekici kızdı, kenarları altın rengi papatyalarla çevrili, uzun siyah kadife kurdelesi olan siyah şapka takmış kız. Böyle görünebileceği aklına hayaline gelmezdi asla. Anne haklı mı? diye düşündü. Ve şimdi annesinin haklı olmasını umuyordu. Aşırıya mı kaçıyorum? Belki de aşırıya kaçıyordu. Bir an için bir kez daha göz attı o zavallı kadına, o küçük çocuklara, evden içeri sokulan cesede. Ama hepsi bulanık, gerçekdışı, gazetedeki resim gibi görünüyordu. Eğlence bittikten sonra onları yeniden hatırlayacağım, diye karar verdi. Ve nasıl olduysa bu en iyi tasarı gibi göründü...

Saat bir buçuk sıralarında öğle yemeği bitmişti. Saat ikide hepsi boğuşmaya hazırdı. Yeşil giysili çalgıcılar gelmiş, tenis alanının köşesine yerleşmişti.

“Aman şekerim!” diye sesini titretti Kitty Maitland, “Sözcüklere sığmayacak kadar kurbağalara benzemiyorlar mı? Onları havuzun çevresine yerleştirip, şefi de yaprağın ortasına kondurmalıydın.”

Laurie geldi, giyinmeye giderken onları selamladı. Onu görünce Laura kazayı anımsadı yine. Anlatmak istiyordu ona. Laurie de ötekilerin düşüncesine katılırsa, her şey yolunda demekti. Peşinden girişe gitti.

“Laurie!”

“Selam!” Merdivenleri yarılamıştı ama arkasını dönüp Laura’yı görünce yanaklarını şişirdi, gözlerini şaşılaştırdı. “Aman tanrım, Laura! Ne kadar çarpıcı görünüyorsun,” dedi Laurie. “Ne müthiş gösterişli bir şapka!”

Laura ölgün bir sesle “Öyle mi?” dedi, Laurie’ye gülümsedi ve sonuç olarak ona bir şey anlatmadı.

Bunun hemen arkasından insanlar akın akın gelmeye başladı. Çalgıcılar çalmaya başladı; o gün için tutulmuş garsonlar evle tente arasında koşuşturdu. Nereye baksan dolaşan, çiçeklere eğilen, selamlaşan, çimenlikte kaynaşan çiftler vardı. Bu tek öğle sonrası için Sheridan’ların bahçesine konmuş kuşlara benziyorlardı, şeye giderken – nereye giderken? Ah, ne mutluluk, hepsi de mutlu insanlarla birlikte olmak, tokalaşmak, yanakları dokundurmak, gözlerin içine gülümsemek.

“Sevgili Laura, ne güzelsin!”

“Şapkan ne de yakışmış, çocuğum!”

“Laura, tıpkı İspanyola benziyorsun. Hiç böyle çarpıcı görmemiştim seni.”

Ve ışıklar saçan Laura usulca yanıtlıyordu, “Çay aldınız mı? Dondurma ister miydiniz? Çarkıfelek dondurması gerçekten çok özel.” Babasına koşup yalvardı: “Babacım, canım, çalgıcılara içecek bir şeyler veremez miyim?”

Ve o yetkin öğle sonrası ağır ağır olgunlaştı, ağır ağır soldu, ağır ağır çiçek yaprakları kapandı.

“Hiç bundan güzel bahçe eğlencesi olmamıştı...” “Çok büüyük başarı...” “Neredeyse en...”

Laura annesinin konukları uğurlamasına yardımcı oldu. Her şey bitinceye kadar sundurmada yan yana durdular.

“Hepsi bitti, hepsi bitti, çok şükür,” dedi Mrs. Sheridan. “Ötekileri de toparla bakalım, Laura. Gidip birer taze kahve içelim. Yorgunluktan öldüm. Evet, çok başarılıydı. Ama şu eğlenceler, şu eğlenceler! Ne diye siz çocuklar eğlence düzenlemek için üstelersiniz!” Ve bırakılmış tentenin altında oturdular hep birlikte.

“Bir sandviç yesene, babacım. Üzerindeki bayrağı ben yazdım.”

“Teşekkürler.” Mr. Sheridan bir ısırık aldı ve sandviç uçup gitmişti. Bir tanesine daha uzandı. “Herhalde bugün olan berbat kazayı duymadınız?” dedi.

“Şekerim,” dedi Mrs. Sheridan, elini kaldırarak, “duyduk. Neredeyse eğlenceyi rezil ediyordu. Laura ertelememiz gerekir diye diretti.”

“Öf anne!” Laura bu konuda alaya alınmak istemiyordu.

“Yine de korkunç bir olaydı,” dedi Mr. Sheridan. “Adam evliymiş üstelik. Tam aşağıda dar sokakta oturuyormuş, arkasında karısı, yarım düzine ufacık çocuğu kalmış diyorlar.”

Uygunsuz küçük bir sessizlik çöktü. Mrs. Sheridan kahve fincanıyla huzursuzca oynuyordu. Gerçekten, babanın patavatsızlığıydı böyle...

Ansızın başını kaldırdı. İşte orada, masanın üstünde duruyordu bütün o sandviçler, kekler, çıtırlar, hiçbiri yenmemiş, hepsi ziyan olup gidecek. Parlak düşüncelerinden biri aklına esti.

“Biliyorum ne yapacağımı,” dedi. “Haydi sepet hazırlayalım. Şu zavallı yaratığa, bu harika yiyeceklerden biraz yollayalım. Öyle ya da böyle, çocuklara en büyük ikram bu olacak. Sen de katılmıyor musun? Ve mutlaka evine uğrayan komşuları falan da vardır. Her şeyin yenmeye hazır olması ne güzel. Laura!” Kız sıçradı. “Merdiven altındaki dolaptan bana büyük sepeti getir.”

“Ama anne, bunun gerçekten iyi fikir olduğunu mu düşünüyorsun?” dedi Laura.

İşte yine, ne tuhaftı, o hepsinden farklı görünüyordu. Eğlencelerinin artığı olan kırıntıları onlara götürmek. Zavallı kadının gerçekten hoşuna gidecek miydi bu?

“Elbette! Neyin var senin bugün? Bir iki saat falan önce duygularını paylaşmamız için üsteliyordun.”

Ah, tamam! Laura sepeti almaya koştu. Doldurmaya başladılar, şimdi anne sepetin içine yiyecekleri tepeleme yığıyordu.

“Sen kendin götür, şekerim,” dedi. “Olduğun gibi koş, git. Hayır, bekle, şu zambakları da al. O sınıftan insanlar zambaktan çok etkilenir.”

“Çiçek sapları dantel giysisini rezil edecek,” dedi ayakları yere basan Jose.

Edeceklerdi. Tam zamanında uyarmıştı. “Öyleyse yalnızca sepet. Ve Laura!..” – annesi peşi sıra tenteden uzaklaştı – “ne olursa olsun sakın –”

“Ne var, anne?”

Hayır, çocuğun kafasına böyle düşünceler sokmasa daha iyiydi! “Yok bir şey! Koş bakalım.”

Bahçe kapılarını kapattığı sırada alacakaranlık çökmeye başlamıştı. Yanı başında gölge gibi büyük bir köpek koşuyordu. Yol beyaz beyaz parlıyordu, aşağıda boşlukta küçük kulübeler derin gölgeler içindeydi. Öğleden sonranın ardından nasıl da sessiz görünüyordu. İşte tepeden aşağı, bir adamın ölü uzandığı yere gidiyordu ve bunun bilincine varamıyordu. Niçin varamıyordu? Bir dakika durdu. Ve öpücükler, sesler, şıngırdayan kaşıklar, kahkahalar, ezilmiş çimenlerin kokusu içinde bir yerleri doldurmuş gibi geldi ona. Başka hiçbir şeye yer kalmamıştı. Ne tuhaf! Başını kaldırıp solgun gökyüzüne baktı, bütün düşünebildiği, “Evet, en başarılı eğlenceydi,” oldu.

Şimdi geniş yolu geçmişti. Dar sokak başladı, dumanlı, karanlık. Şallara bürünmüş, erkeklerin yün başlıklarını takmış kadınlar telaşla geçiyordu. Bahçe parmaklıklarından erkekler sarkıyordu; kapı önlerinde çocuklar oynuyordu. Yıkık dökük küçük kulübelerden cansız bir mırıltı geliyordu. Bazılarında bir ışık titreşimi vardı, yengeç gibi bir gölge camın önünden süzülüyordu. Laura başını eğdi, hızlı hızlı yürüdü. Keşke sırtına palto giyseydi. Nasıl da parlıyordu giysisi! Ya kadife kurdeleli koca şapka – keşke kafasında başka şapka olsaydı! İnsanlar ona bakıyor muydu? Bakıyor olmalıydılar. Gelmesi yanlıştı; baştan beri biliyordu yanlış olduğunu. Şimdi bile geri dönse miydi?

Hayır, çok geç. İşte ev buradaydı. Bu olmalıydı. Dışarıda karanlık bir insan yumağı duruyordu. Bahçe kapısının yanında yaşlı, çok yaşlı, koltuk değnekli bir kadın iskemlede oturmuş, izliyordu. Ayaklarını gazetenin üstüne koymuştu. Laura yaklaştıkça sesler sustu. Topluluk açıldı. Sanki onu bekliyorlardı, sanki buraya gelmekte olduğunu biliyorlardı.

Laura müthiş tedirgindi. Kadife kurdeleyi omzunun üstünden atarak orada duran kadınlardan biriyle konuştu, “Burası Mrs. Scott’ın evi mi?” diye sordu ve kadın tuhaf tuhaf gülerek, “Öyle, küçük hanımım,” dedi.

Ah, bundan uzaklaşmak! Gerçekten, “Yardım et bana, tanrım,” dedi, incecik bahçe yolundan yürüyüp kapıyı çalarken. Şu üzerine dikili gözlerden uzaklaşmak ya da herhangi bir şeyle, hatta şu kadınlardan birinin şalıyla örtünmek. Hemen sepeti bırakıp, gideceğim, diye karar verdi. Boşaltmalarını bile beklemeyeceğim.

Derken kapı açıldı. Karalar giymiş ufak tefek bir kadın loşluğun içinde belirdi.

“Siz Mrs. Scott mısınız?” dedi Laura. Ama onu dehşet içinde bırakarak, “İçeri girin, lütfen, hanımım,” diye yanıtladı kadın ve Laura koridora kapatıldı.

“Hayır,” dedi Laura, “içeri girmek istemiyorum. Yalnızca bu sepeti bırakmak istiyorum. Annem yolladı –”

Loş koridordaki ufak tefek kadın onu duymamış gibiydi. “Buradan gelin, lütfen, hanımım,” dedi, aşırı kibar sesle, Laura onu izledi.

İsli lambanın aydınlattığı küçük basık berbat mutfakta buldu kendini. Ateşin önünde oturan bir kadın vardı.

Onu içeri almış olan ufak tefek yaratık, “Em,” dedi. “Em! Genç bir hanım geldi.” Laura’ya döndü. Anlamlı anlamlı, “Ben onun kardeşiyim, hanımım. Onun kusuruna bakmazsınız, değil mi?” dedi.

“Ah, elbette bakmam!” dedi Laura. “Lütfen, lütfen onu tedirgin etmeyin. Ben – ben – yalnızca bırakmak istemiştim –”

Ama tam o anda ateşin başındaki kadın döndü. Şişmiş gözleri, şişmiş dudaklarıyla kızarmış şiş yüzü korkunç görünüyordu. Laura’nın niçin orada olduğunu anlayamıyor gibiydi. Bunun anlamı neydi? Ne diye bu yabancı elinde sepetle mutfakta dikiliyordu? Bütün bunlar ne demek oluyordu? Ve zavallı yüz yine buruştu.

“Bir şey yok, canım,” dedi öteki. “Ben teşekkür ederim, genç hanıma.”

Ve yine başladı, “Onu bağışlayın, hanımım, eminim bağışlarsınız,” onun da şişmiş yüzü aşırı kibarlıkla gülümsemeye çalışıyordu.

Laura yalnızca buradan çıkmak, uzaklaşmak istiyordu. Yine koridora geri dönmüştü. Bir kapı açıldı. Dosdoğru içeri yürüyüp ölü adamın yattığı yatak odasına girdi.

“Ona bakmak isterdiniz, değil mi?” dedi Em’in kardeşi, sürtünerek Laura’nın önünden geçip yatağa yaklaştı. “Korkmayın, küçük hanımım” – şimdi sesi sevgi dolu ve sırdaş gibi yankılanıyordu, sevecenlikle çarşafı aşağı çekti – “resme benziyor. Gösterilecek bir şey yok. Yaklaşın, efendim.”

Laura yaklaştı.

İşte orada yatıyordu delikanlı, derin uykuda – öyle deliksiz, öyle derin uykuya dalmış, ikisinden de çok çok uzaklarda. Ah, öylesine uzak, öylesine huzur dolu. Rüya görüyordu. Onu bir daha asla uyandırmayın. Başı yastığa gömülmüştü, gözleri kapalıydı; kapanmış gözkapaklarının altında kördüler. Kendisini rüyasına kaptırmıştı. Bahçe eğlencelerinin, sepetlerin, dantel giysilerin anlamı neydi onun için? Bütün bunlardan uzaklardaydı. Görkemliydi, güzeldi. Onlar gülerken, çalgıcılar çalarken, bu mucize dar sokağa inmişti. Mutlu... mutlu ... Her şey çok iyi, diyordu uyuyan yüz. Tam olması gerektiği gibi. Ben hoşnutum.

Ama ne olursa olsun ağlamak gerekiyordu ve ona bir şeyler söylemeden odadan çıkamazdı. Laura’nın dudaklarından sesli, çocuksu bir hıçkırık döküldü.

“Şapkamın kusuruna bakma,” dedi.

Ve bu kez Em’in kardeşini beklemedi. Yolunu kendisi buldu, kapıdan dışarı, bütün o kara insanların önünden, sokaktan aşağı. Sokağın köşesinde Laurie’ye rastladı.

Oğlan gölgeden dışarı adımını attı. “Sen misin, Laura?”

“Evet.”

“Annem merak etmeye başlıyordu. Her şey yolunda mıydı?”

“Evet, çok, ah, Laurie!” Kardeşinin koluna girdi, ona yaslandı.

“Şey, ağlamıyorsun, değil mi?” diye sordu kardeşi.

Laura başını salladı. Ağlıyordu.

Laurie kolunu onun omzuna attı. “Ağlama,” dedi o sıcacık sevgi dolu sesiyle. “Çok mu korkunçtu?”

“Hayır,” diye hıçkırdı Laura. “Düpedüz görkemliydi. Ama Laurie –” Durdu, kardeşine baktı. “Hayat şey değil mi,” diye kekeledi, “hayat şey –”

Ama hayatın ne olduğunu açıklayamıyordu. Önemi yoktu. Kardeşi anlamıştı.

"*Tam öyle*, değil mi, canım?" dedi Laurie.

Ölü Albayın Kızları

I

Bir sonraki hafta, hayatlarının en sıkışık haftasıydı. Yattıktan sonra bile uzanıp dinlenen yalnızca bedenleriydi; kafaları çalışmayı sürdürüyordu, bir şeyleri yeniden düşünerek, bir şeyleri yeniden konuşarak, merak ederek, kararlar vererek, hatırlamaya çalışarak nerede...

Elleri iki yanında, bacakları çaprazlanmış, çarşaf çenesine kadar çekili heykel gibi uzanıyordu Constantia. Gözleri tavana dikiliydi.

"Sence silidir şapkasını kapıcıya versek babam bir şey der miydi?"

"Kapıcıya mı?" diye terslendi Josephine. "Ne diye kapıcıya verelim? Amma duyulmamış bir düşünce!"

"Çünkü," dedi Constantia ağır ağır, "sık sık cenaze törenlerine gitmesi gerekiyor. Ve gözüme çarptı – mezarlıkta, onun yalnızca melon şapkası vardı." Durakladı. "O zaman aklıma silindir şapkayı ne çok beğeneceği geldi. Ona armağan vermemiz de gerekiyor. Babama karşı hep çok iyiydi."

"Ama," diye bağırdı Josephine, yastığının üstünde hışımla kafasını çevirip karanlığın içinden gözlerini Constantia'ya dikerek, "babamın kafası!" Ve ansızın bir korkunç an süresince neredeyse kıkır kıkır gülecekti. Elbette, içinden zerre kadar kıkırdamak geldiğinden değildi. Alışkanlık olmalıydı. Yıllar önce gece uyanık kalıp konuştuklarında yatakları düpedüz zangır zangır sallanırdı. Ve şimdi de kapıcının gözden yiten kafası, tıpkı mum gibi fırlıyordu babanın şapkasının altında... Kıkırdama içinden yükseldi,

yükseldi; yumruklarını sıkıyordu; bastırmaya savaşıyordu; karanlığa doğru şiddetle kaşlarını çattı, “Hatırla” dedi korkunç sertçe.

“Yarın karar veririz,” dedi.

Constantia’nın gözüne bir şey çarpmamıştı; içini çekti.

“Sence sabahlıklarımızı da boyatsak mı, ne dersin?”

“Siyaha mı?” diye neredeyse çığlığı bastı Josephine.

“Şey, başka ne renge olabilir ki?” dedi Constantia. “Düşünüyordum da – pek dürüstçe gelmiyor, bir bakıma, sokakta, tam giyinikken siyahlara bürünüp, sonra da evde olduğumuzda –”

“Ama bizi kimse görmüyor,” dedi Josephine. Ansızın çarşafları öyle bir çekiştirdi ki ayaklarının ikisi de açığa çıktı, yeniden içeri sokmak için yastıktan yukarı sürünmesi gerekti.

“Kate giyiyor,” dedi Constantia. “Hem postacı da pekâlâ görebilir.”

Josephine sabahlığına uyan koyu kırmızı terliklerini düşündü, Constantia’nın da kendininkine uyan en sevdiği bulanık yeşil terliklerini. Siyah! İki siyah sabahlık, iki çift siyah yünlü terlik, kara kediler gibi banyoya süzülürken.

“Bunun çok da gerekli olduğunu sanmıyorum,” dedi.

Sessizlik. Sonra Constantia konuştu, “Seylan postasına yetişmesi için duyurunun olduğu gazeteleri yarın postaya vermeliyiz... Şimdiye kadar kaç tane mektup aldık?”

“Yirmi üç.”

Josephine hepsini yanıtlamıştı ve yirmi üç kez, “Sevgili babamızı öyle özlüyoruz ki” sözcüklerine sıra geldiğinde sinirleri boşalmış, mendilini kullanmak zorunda kalmıştı, hatta bazılarında çok uçuk mavi gözyaşını, kurutma kâğıdının ucuyla bile silmesi gerekmişti. Tuhaf! Yapmacık olamazdı – ama yirmi üç kere. Hatta şimdi bile, üzgün üzgün, “Sevgili babamızı öyle özlüyoruz ki” diye kendi kendine yinelerken istese ağlayabilirdi.

“Yeterince pulun var mı?” sesi geldi Constantia’dan.

“Aman, nasıl söyleyebilirim ki?” dedi Josephine, öfkeyle. “Şimdi bunu bana sormanın ne yararı var?”

“Yalnızca merak ediyordum,” dedi Constantia, uysalca.

Yine sessizlik. Sonra bir hışırtı, koşuşturma, zıplama oldu.

“Fare,” dedi Constantia.

“Fare olamaz çünkü hiç ekmek kırıntısı yok,” dedi Josephine.

“Ama olmadığını bilmiyor o,” dedi Constantia.

Acıma dalgası yüreğini sıkıştırdı. Zavallı küçük şey! Keşke tuvalet masasının üstüne ufacık bir büskivi kırıntısı bıraksaydı. Onun hiçbir şey bulamayacağını düşünmek korkunçtu. Ne yapacaktı şimdi?

“Nasıl canlı kalmayı becerebildiklerini anlayamıyorum hiç,” dedi usulca.

“Kimin?” diye sordu Josephine.

Ve Constantia içinden gelenden daha çok bağırarak, “Farelerin,” dedi.

Josephine öfkelenmişti. “Öff, ne saçmalık, Con!” dedi. “Farelerin ne ilgisi var şimdi? Uyuyorsun.”

“Uyuduğumu sanmıyorum,” dedi Constantia. Emin olmak için gözlerini kapadı. Emindi.

Josephine sırtını kamburlaştırdı, dizlerini çekti, yumrukları kulaklarının altına gelecek biçimde kollarını kavuşturdu, yanağını sımsıkı yastığa bastırdı.

II

İşleri daha da karmaşıklaştıran bir başka şey de, o hafta onlarla birlikte kalan Hemşire Andrews’tu. Kendi suçlarıydı; onlar kalmasını istemişlerdi. Josephine’in fikriydi. O sabah – şey, o son sabah, doktor gittikten sonra Josephine, “Sence, Hemşire Andrews’tan bir hafta konuğumuz olarak kalmasını istesek hoş olmaz mı?” demişti Constantia’ya.

“Çok iyi olur,” dedi Constantia.

“Düşündüm de,” diye çabucak sözlerini sürdürdü Josephine, “bu öğleden sonra parasını verince ona, desem ki, ‘kardeşimle ben, bizim için bütün yaptıklarınızdan sonra, Hemşire Andrews, bir haftalığına bizim konuğumuz

olarak kalırsanız çok mutlu olacağız.’ Şu konuğumuz olmayı vurgulayarak, ne olur ne olmaz diye –”

“Ah, ama para vermemizi de bekleyemez!” diye bağırdı Constantia.

“Hiç belli olmaz,” dedi Josephine, bilmiş bilmiş.

Hemşire Andrews elbette bu düşüncenin üzerine atladı. Ama tam baş belasına dönüştü. Bunun anlamı, yalnız kalsalardı neredeyseler oraya tepsiyle yemek getirmesini Kate’ten isteyebilecekken şimdi düzenle uygun zamanda masaya oturup yemek zorunda kalmalarıydı. Ve şimdi üzerlerinden gerilim kalktığı için yemek zamanları epey angaryaydı.

Hemşire Andrews tereyağı konusunda düpedüz korkunçtu. Gerçekten de tereyağı konusunda, en azından, onların kibarlığından yararladığını hissediyorlardı kadının. Tabağında kalanları bitirmek için bir iki parmak daha ekmek istemek gibi şu çıldırtıcı alışkanlığı vardı, sonra da ağzını son kez doldurduğunda, dalgınlıkla – elbette dalgınlıktan değildi – bir tabak daha alırdı. Bu olduğunda Josephine kıpkırmızı kesilir, sürünerek ağından çıkmış ufacık tuhaf bir böcek görmüş gibi küçük, boncuk gözlerini masa örtüsüne dikerdi. Ama Constantia’nın uzun solgun yüzü uzar, donuklaşır, uzaklara bakardı – uzaklara – taa çöllere, o deve dizisinin yumaktan yün gibi çözüldüğü yere...

“Ben Lady Tukes’in yanındayken,” dedi Hemşire Andrews, “tereyağı için öyle zarif küçük bir buluşu vardı ki. Gümüş bir melekti, cam tabağın kenarına iliştirilmişti, elinde minicik çatal vardı. Tereyağı istediğinizde yalnızca ayağına bastırırdınız, o eğilirdi ekmeğinizin üstüne biraz yayardı. Tam oyun gibiydi.”

Josephine buna katlanamadı. Ama bütün söylediği, “Bence böyle şeyler çok aşırı,” oldu.

“Ama niye?” diye sordu Hemşire Andrews gözlüğünün arkasından ışıltılı ışıltılı gülümseyerek. “Kimse istediğinden fazla tereyağı almaz zaten – değil mi?”

“Çıngırak çal, Con,” diye bağırdı Josephine. Yanıtlayacak hali kalmamıştı.

Ve gururlu genç Kate, büyülü prenses, yaşlı kız kurularının şimdi yine ne istediklerini anlamak için içeri girdi. Önlerindeki bilmem ne tabaklarını kapıp götürdü, beyaz, dehşetten titreyen sütlü pelteyi küt diye önlerine koydu.

"Reçel lütfen, Kate," dedi Josephine, incelikle.

Kate diz çöktü, çat diye tabak dolabını açtı, reçel kavanazonun kapağını kaldırdı boş olduğunu gördü, masanın üstüne koydu, dimdik yürüdü gitti.

"Korkarım," dedi Hemşire Andrews, bir an sonra, "içinde bir şey yok."

"Ah, ne can sıkıcı!" dedi Josephine. Dudağını ısırdı. "Ne yapsak ki?"

Constantia kararsız görünüyordu. "Kate'i yeniden rahatsız edemeyiz," dedi usulca.

Hemşire Andrews, ikisine de gülümseyerek bekliyordu. Gözlüklerinin arkasından belli etmeden her şeyi izleyen gözleri ortalıkta dolaşıyordu. Constantia umutsuzluk içinde develerine geri döndü. Josephine sert sert kaşlarını çattı – düşüncelere daldı. Şu salak kadın olmasa o ve Con, elbette, peltelerini reçelsiz yerdi. Ansızın kafasında o düşünce belirdi.

"Biliyorum," dedi. "Marmelat. Dolapta biraz marmelat var. Alsana, Con."

"Umarım," diye güldü Hemşire Andrews – gülüşü tıpkı ilaç şişesinin üstünde tıngırdayan kaşık gibiydi – "umarım, çok buruk bir marmelat değildir."

III

Ama ne olursa olsun, artık çok kalmamıştı, bütün bütüne çekip gidecekti. Ve babalarına karşı çok iyi davranmış olduğu gerçeği de bir yana atılamazdı. Sonunda ona gece gündüz bakmıştı. Gerçekten de hem Constantia hem de Josephine son ana kadar onu yalnız bırakmama işini fazlasıyla abartmış olduğunu hissediyordu içten içe. Çünkü onlar vedalaşmak için içeri girdiklerinde Hemşire Andrews bütün o süre boyunca yatağının başında oturmuş, babanın bileğini tutmuş, saatine bakar gibi

yapmıştı. Gerekli olmayabilirdi. Çok patavatsızcaydı. Varsayalım ki baba onlara bir şey söylemek istemişti – onlara özel bir şey söylemek. İstediğinden değil ya. Hiç de istememişti! Yüzü mosmor, kara, öfkeli morlukta orada yatmış, içeri girdiklerinde onlara asla bakmamıştı bile. Sonra, orada dikilirler, ne yapacaklarını bilemezlerken ansızın tek gözünü açmıştı. Ah, nasıl da farklı olurdu, onunla ilgili anılarında nasıl da fark yaratırdı, insanlara anlatması nasıl da kolaylaşırdı, yalnızca iki gözünü de açmış olsaydı! Ama hayır – tek göz yalnızca. Bir an üzerlerinde parlamış ve sonra... sönmüştü.

IV

Aynı gün öğleden sonra S. John’dan Mr. Farolles uğradığında çok tuhaf bir duruma düşürmüştü bu onları.

Karanlık konuk odasında onlara doğru kayarak yaklaşırken ilk sözcükleri, “Sonu huzur dolu olmuştur mutlaka?”ydı.

“Epeyce,” dedi Josephine, ölgün bir sesle. İkisi de başlarını önlerine eğdi. İkisi de o gözün hiç huzur dolu bir göz olmadığını biliyordu.

“Oturmaz mısınız?” dedi Josephine.

“Teşekkür ederim, Miss Pinner,” dedi Mr. Farolles, gönül borcuyla. Paltosunun kuyruğunu topladı, babasının koltuğuna doğru alçalmaya başladı ama dokunur dokunmaz sıçradı, onun yerine yanındaki koltuğa süzüldü.

Öksürdü. Josephine ellerini kenetledi; Constantia’nın yüzünündeki anlatım belirsizdi.

“Bilmenizi istiyorum, Miss Pinner,” dedi Mr. Farolles, “ve sizin de Miss Constantia, size yardımcı olmaya çalışıyorum. İkinize de yardımcı olmaya çalışıyorum, eğer izin verirseniz. İşte böyle zamanlarda,” dedi Mr. Farolles, çok yalınlıkla, içtenlikle, “Tanrı birbirimize yardım etmemizi ister.”

“Çok teşekkür ederiz, Mr. Farolles,” dedi Josephine ve Constantia.

“Bir şey değil,” dedi Mr. Farolles, incelikle. Oğlak derisi eldivenlerini çıkardı, öne eğildi. “Ve ikinizden birisi küçük bir komünyon isterse, biriniz ya da ikiniz birden, şimdi, burada bana söylesin yeter. Küçük bir komünyonun her zaman yardımı olur – çok rahatlatır,” diye ekledi yumuşakça.

Ama küçük bir komünyon düşüncesi onları dehşete düşürdü. Ne! Konuk odasında, kendi kendilerine – hiç olmadan – yani mihrap falan olmadan! Piyano çok yüksek gelirdi, diye düşündü Constantia, elinde ayin kadehiyle Mr. Farolles üzerine eğilemezdi. Ve Kate de mutlaka içeri yıldırım gibi dalar, yarıda keserdi, diye düşündü Josephine. Ya tam ortasında kapı zili çalarsa? Önemli biri olabilirdi – tuttukları yasla ilgili. Saygıyla ayağa kalkıp dışarı mı çıkacaklardı yoksa beklemeleri mi gerekecekti... işkence çekerek?

“Daha sonra isterseniz belki de sizin iyi yürekli Kate’le bir haber yollarsınız,” dedi Mr. Farolles.

“Evet, elbette, çok teşekkür ederiz,” dedi ikisi birden.

Mr. Farolles ayağa kalktı, yuvarlak masanın üstünden siyah hasır şapkasını aldı.

“Cenaze törenine gelince,” dedi yumuşak bir sesle. “Onu da ayarlayabilirim – babanızın ve sizin eski bir dostunuz olarak, Miss Pinner – ve Miss Constantia?”

Josephine ve Constantia da ayağa kalktı.

“Biraz sade olmasını istiyorum,” dedi Josephine kesin bir sesle, “çok da pahalı olmasın. Aynı zamanda da, isterdim ki –”

“Uzun süre akıllarda kalacak iyi bir tören,” diye düşündü hayaller içindeki Constantia, sanki Josephine sabahlık satın alıyormuş gibi. Ama elbette, Josephine bunu söylemedi. “Babamızın durumuna uygun bir tören olsun.” Çok sinirliydi.

“İyi dostumuz Mr. Knight’a gideceğim koşa koşa,” dedi Mr. Farolles yatıştırıcı bir sesle. “Gelip sizi görmesini söyleyeceğim. Size yardımı dokunacağını göreceksiniz, eminim.”

V

İşte, her neyse, bütün o bölüm bitmişti ama ikisi de babanın asla geri gelmeyeceğine mümkün değil inanamıyorlardı. Mezarlıkta tabut indirilirken bir an, bunu Constantia’yla birlikte ondan izin almadan yaptıklarını düşünerek tam katıksız bir dehşete kapılmıştı Josephine. Baba bunu bulup ortaya çıkardığı zaman ne diyecekti? Çünkü her zaman er ya da geç her şeyi bulup ortaya çıkarırdı. Hep çıkarmıştı. “Gömdünüz. Siz iki kız beni gömdürdünüz!” Bastonunu güm güm vurduğunu duyuyordu. Ah, ne diyeceklerdi şimdi, hangi özürü ileri süreceklerdi? Yapılması felaket kalpsizce bir şey gibi geliyordu kulağa. O anda eli kolu bağlı diye bir insanın o durumundan yararlanmak ve kötülük yapmak. Öteki insanlar bütün olan biteni doğal karşılıyordu sanki. Onlar yabancılardı, böyle bir şeyin başına gelebileceği son insanın baba olduğunu anlamaları beklenemezdi onlardan. Hayır, bütün bunların suçu Constantia’yla onun omuzlarına yüklenecekti. Ya o perdeleri sımsıkı kapatılmış arabaya binmelerinin getirdiği harcama, diye düşündü. Ona faturaları göstermesi gerektiğinde. Ne diyecekti o zaman?

Avaz avaz kükrerken duydu babasını. “Ve sen şu cafcaflı yolculuğunun bedelini ödememi istiyorsun, ha?”

“Aaah,” diye yüksek sesle inledi zavallı Josephine, “keşke yapmasaydık bunu, Con!”

Bütün bu karaların içinde limon gibi sapsarı olan Constantia korku içinde fısıldadı, “Ne yapmasaydık, Jug?”

“Babamı böyle gömmelerine izin vermeseydik,” dedi Josephine, sinirleri boşalarak, yeni, tuhaf kokulu metem mendilinin içine ağlayarak.

“Ama başka ne yapabilirdik ki?” diye sordu Constantia merakla. “Onu saklayamazdık, Jug – onu gömmeden saklayamazdık. Ne olursa olsun, o büyüklükte bir apartman katında.”

Josephine sümkürdü; arabanın içi korkunç havasızdı.

“Bilimiyorum,” dedi hüzünle. “Her şey öyle korkunç ki. Sanki bana biraz bekleseydik gibi geliyor, en azından bir süreliğine. Tam emin olmak için. Bir tek şey kesin” – ve gözyaşları fışkırdı yeniden – “babamız bizi asla bağışlamayacak bu yüzden – asla!”

VI

Babaları asla bağışlamayacaktı onları. İki sabah sonra eşyalarını elden geçirmek için odasına girdiklerinde her zamankinden de güçlü olarak kapıldıkları duygu buydu. Oldukça serinkanlılıkla bunu tartışmışlardı. Hatta Josephine’in yapılması gerekli işler listesindeydi. Babanın eşyalarını elden geçir, düzenle. Oysa bu kahvaltıda şöyle demekten çok farklı bir şeydi:

“Neyse, hazır mısın, Con?”

“Evet, Jug – sen hazır olduğunda.”

“Öyleyse, bence bitirelim artık.”

Koidor karanlıktı. Ne olursa olsun sabahları babayı asla rahatsız etmemek yıllarca bir kural olmuştu. Ve şimdi kapıyı açacaklardı, hatta çalmadan... Constantia’nın gözleri bu düşünceyle dört açıldı; Josephine’in dizlerinin bağı çözüldü.

“Sen – sen önce gir,” diye soluğu daraldı, Constantia’yı iteleyerek.

Oysa bu durumlarda hep dediği gibi Constantia, “Hayır, Jug, bu haksızlık. Sen büyüksün,” dedi.

Josephine tam ağzını açıp son silahı olarak sakladığı – başka zamanlarda kimseye belli etmeyeceği – “Ama sen en uzun boylusun”u söyleyeceği sıra mutfak kapısının açık olduğu, orada Kate’in dikildiği gözlerine çarptı...

Kapı tokmağını yakalayıp çevirmek için elinden geleni yaparken, “Çok sert,” dedi Josephine. Sanki Kate bir şeye kanarmış gibi!

Hiç çaresi yoktu. Şu kız... Sonra kapı arkalarından kapandı ama – ama hiç de babalarının odasında değillerdi. Sanki yanlışlıkla ansızın duvarın içinden

geçip tümden değişik bir apartman katına girmişlerdi. Kapı tam arkalarında mıydı? Bakamayacak kadar korku içindeydiler. Eğer kapı arkalarındaysa kendini sımsıkı kapalı tuttuğunu biliyordu Josephine; tıpkı rüyalardaki kapılar gibi tokmağı bulunmadığını hissediyordu Constantia. Odayı böylesine korkunçlaştıran şey soğuktu. Ya da beyazlık – hangisi? Her şeyin üstü örtülüydü. Perdeler çekilmişti, aynanın üstünde bez asılıydı, çarşaf yatağı gizliyordu; şöminenin içini kâğıtlardan oluşmuş koskoca bir yelpaze dolduruyordu. Constantia ürkek ürkek elini uzattı; neredeyse bir kar tanesinin düşmesini bekliyordu. Sanki burnu donuyormuş gibi tuhaf bir karıncalanma hissetti Josephine. Sonra aşağıdaki parke taşlarının üstünde bir araba takırdadı, sessizlik sanki sarsılıp paramparça dağıldı.

“Perdeyi açsam iyi olacak,” dedi Josephine yüreklilikle.

“Evet, iyi fikir olabilir,” diye fısıldadı Constantia.

Perdeye şöyle bir dokundular ama perde yukarı havalandı, kordonu peşinden uçtu, döne döne sopasına sarıldı, küçük püskül kurtulmaya çalışıyormuş gibi cama vurdu. Bu çok fazlaydı Constantia için.

“Sence daha iyi olmaz mı – daha iyi olmaz mı başka güne ertelesek?” diye fısıldadı.

“Niye?” diye terslendi Josephine, her zamanki gibi, Constantia’nın dehşete kapıldığını kesinlikle bildiği için şimdi kendini daha iyi hissederek. “Bu iş yapılmalı. Ama keşke şu fısıldamayı kessen, Con.”

“Fısıldadığımın farkında değildim,” diye fısıldadı Constantia.

“Ve ne diye yatağa bakıp duruyorsun?” diye sordu Josephine, neredeyse meydan okurcasına sesini yükselterek. “Yatağın üstünde hiçbir şey yok.”

“Ah, Jug, öyle deme!” dedi zavallı Connie. “En azından böyle bağırarak.”

Josephine fazla ileri gittiğini hissetti. Çalımla çekmeceli dolaba doğru yöneldi, elini uzattı, ama çabucak geri çekti yine.

“Connie!” diye soluk soluğa konuştu, arkasını dönüp sırtını çekmeceli dolaba dayadı.

“Ah, Jug – ne var?”

Josephine yalnızca öfkeyle bakabildi. Düpedüz korkunç bir şeyden ucu ucuna kurtulduğuna ilişkin çok olağandışı bir duyguya kapılmıştı. Ama babanın, dolabın çekmecelerinde olduğunu Constantia’ya nasıl açıklayabilirdi? Mendilleri, boyunbağlarıyla birlikte üst çekmeceydi, ya da gömlekleriyle, pijamalarıyla birlikte bir sonrakinde, ya da takımlarıyla birlikte en altta. Oradan gözetliyordu, gizlenmiş – tam kapı tokmağının ardında – sıçramaya hazır.

O gülünç, geçmiş zaman tavrıyla suratını astı, tıpkı eski günlerde, ağlayacağı zaman yaptığı gibi.

“Açamam,” diye neredeyse inledi.

“Hayır, yapma, Jug,” diye fısıldadı Constantia, kararlılıkla. “Ağlamamak çok daha iyi. Haydi gel, hiçbir şeyi açmayalım. Ne olursa olsun, uzun bir süre.”

“Ama – ama bu çok zayıflık,” dedi Josephine, sinirleri boşanmış.

“Ama niye bir kereliğine zayıflık yapmayalım, Jug?” diye tartıştı Constantia, ateşli ateşli fısıldayarak. “Zayıflıksa bile.” Ve solgun bakışları kilitli yazı masasından – öylesine güvenli – koskoca parıltılı giysi dolabına doğru uçuştu, tuhafça, tıkanarak soluk almaya başladı.

“Ne diye hayatımızda bir kere olsun zayıflık göstermeyelim, Jug? Bağışlanabilir bir şey bu. Haydi zayıf olalım – zayıf olalım, Jug. Güçlü olmaktansa zayıf olmak çok daha kolay.”

Ve sonra belki daha önce hayatları boyunca yalnızca iki kere yapmış olduğu o şaşırtıcı ölçüde gözü pek şeylerden birini yaptı: Giysi dolabına doğru uygun adım yürüdü, anahtarı çevirdi, kilitten çıkardı. Kilitten çıkardı, ne yaptığını bildiğini o olağandışı geniş gülümsemesiyle Josephine’e göstererek uzattı – babanın orada paltolarının arasında olması tehlikesini bile bile göze almıştı.

O koskoca giysi dolabı öne doğru yalpalasa, Constantia’nın üstüne devrilse, hiç de şaşırmazdı Josephine. Tam tersine, olması uygun tek şey diye düşünürdü. Ama hiçbir şey olmadı. Yalnızca oda her zamankinden daha sessiz göründü, daha büyük soğuk hava tanecikleri Josephine’in omuzları, dizleri üstüne döküldü. Titremeye başladı.

“Gel, Jug,” dedi Constantia, hâlâ o korkunç duygusuz gülümsemeyle; ve Josephine izledi onu, tıpkı o son kez, Constantia Benny’yi iterek havuza yuvarladığı zamanki gibi.

VII

Ama yeniden yemek odasına döndüklerinde gerilim kötü etkisini gösterdi üzerlerinde. Oturdular, tir tir titreyerek, birbirlerine baktılar.

“Hiçbir şey yapacak halim yok,” dedi Josephine, “bir şeyler boğazımdan geçinceye kadar. Ne dersin, Kate’ten iki fincan sıcak su istesek mi?”

“Niçin istemeyelim, gerçekten anlamıyorum,” dedi Constantia özenle. Epeyce doğala dönmüştü yine. “Zili çalmayacağım. Mutfak kapısına gidip isteyeceğim ondan.”

“Evet, git haydi,” dedi Josephine, koltuğa gömülerek. “Ondan yalnızca iki fincan iste, Con, başka şey isteme – tepsinin üstünde.”

“Sürahiye koymasına bile gerek yok, değil mi?” dedi Constantia, sanki sürahi orada olsa Kate hemen yakınmaya başlayabilirmiş gibi.

“Hayır, kesinlikle isteme! Sürahi hiç de gerekli değil. Doğrudan çaydanlıktan koyabilir,” diye bağırdı Josephine, bunun gerçekten işi azaltacağını hissederek.

Yeşilimsi fincanın kenarlarında soğuk dudakları titriyordu. Küçük kırmızı ellerini fincanın çevresinde kıvırdı Josephine; Constantia dimdik oturmuş dalgalanan buharı üflüyor, bir yandan öte yana savuruyordu.

“Benny’ye gelince,” dedi Josephine.

Ve daha önce Benny’den hiç söz etmemiş olmalarına karşın Constantia sanki söz etmişler havasına girdi hemen.

“Elbette babanın bir şeylerini ona göndermemizi bekleyecektir. Ama taa Seylan’a ne göndereceğimize karar vermek çok zor.”

“Yani yolculukta eşyalar dağılır falan mı demek istiyorsun,” diye mırıldandı Constantia.

“Hayır, kaybolur,” dedi Josephine şiddetle. “Biliyorsun, posta yok. Yalnızca koşucular var.”

İkisi de duraklayıp, beyaz keten donlu siyah bir adamın, elinde kocaman kahverengi kâğıt paketle can havliyle solgun tarlalarda koşuşunu izledi. Josephine’in siyah adamı ufak tefekti; karınca gibi parıldayarak telaşla seğirtiyordu. Oysa Constantia’nın uzun boylu, zayıf adamında onu gerçekten de çok tatsız biri yapan kör ve yorulmak bilmez bir şeyler vardı... Verandada, tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş, kafasında mantar başlıkla Benny duruyordu. Sabırsız olduğunda tıpkı babanınki gibi sağ eli aşağı yukarı sallanıyordu. Ve arkasında, en küçük ilgi göstermeyen Hilda, yani şu tanımadıkları gelinleri oturuyordu. Bambudan salıncaklı koltukta sallanıyor, Tatler yapraklarını savuruyordu.

“Bence babamın saati en uygun armağan olurdu,” dedi Josephine.

Constantia başını kaldırıp baktı; şaşırmış gibiydi.

“Ah, altın saati güvenip de yerliye verebilir misin?”

“Ama, elbette, saklar, belli etmezdim,” dedi Josephine. “Saat olduğunu kimse anlayamazdı.” Kimsenin ne olduğunu anlayamayacağı çok tuhaf biçimli bir paket yapma düşüncesi hoşuna gitti. İşe yarar diye bekleyerek uzun süredir sakladığı, dar, karton korse kutusuna saati gizlemeyi bile düşündü bir an. Nasıl da güzel, sağlam kartondu. Ama hayır, bu duruma uygun düşmezdi. Üzerine yazılar vardı: Orta 28 Beden Kadın. Çok sert Balen. Bunu açıp içinde babanın saatini bulmak biraz fazla şaşırtıcı olurdu Benny için.

“Ve elbette, saatin çalışacağını – yani tik-taklayacağını sanmıyorum,” dedi Constantia, hâlâ yerlilerin takıya düşkünlüğünü düşünerek. “En azından,” diye ekledi, “bunca zamandan sonra tik-taklaması çok tuhaf olurdu.”

VIII

Josephine yanıtlamadı. Yine o konu dışı şeylerinden birine uçup gitmişti. Ansızın aklına Cyril gelmişti. Tek torunun saati alması daha alışıldık değil miydi? Hem sonra sevgili Cyril böyle şeylerin değerini çok iyi bilirdi, bir delikanlı için altın saatin anlamı büyüktü. Benny, büyük olasılıkla, saat alışkanlığını çoktan bırakmıştı; o sıcak iklimde erkekler pek seyrek yelek giyiyordu. Öte yandan Londra'daki Cyril yeleği yıl boyu sırtından çıkarmıyordu. Hem bir de çaya geldiğinde saatin onda olduğunu bilmek kendisi ve Constantia için pek hoş olurdu. "Görüyorum, dedenin saatini takmış-sın, Cyril." Nasılsa, çok hoşnutluk verirdi.

Sevgili çocuk! Onun tatlı, duygudaş, küçük yazısı nasıl tokat gibi inmişti! Elbette anlıyorlardı; ama çok kötü bir rastlantıydı.

"Onun da aramızda bulunması çok anlamlı olurdu," dedi Josephine.

"Hem nasıl da hoşuna giderdi," dedi Constantia, ne dediğini düşünmeden.

Yine de, geri döner dönmez halacıklarıyla çay içmeye uğrayacaktı. Çaya gelmiş Cyril onların ender zevklerinden biriydi.

"Şimdi Cyril, bizim keklerden korkmana gerek yok. Senin Con Halan ve ben onları bu sabah Buszard'dan aldık. Biz erkeklerin iştahını biliriz. Çayın tadını çıkarmaya utanma sakın."

Kendi kışlık eldivenlerinin ya da Constantia'nın tek saygıdeğer pabuçlarının pençelenmesinin ya da topuk onarımının yerini almış olan kalın, koyu renk keki umursamazlıkla kesti. Ama iştah söz konusu olduğunda Cyril hiç erkeksi değildi.

"Şey, Josephine Hala, diyordum ki, gerçekten yiyemem. Daha yeni öğle yemeği yedim de."

"Ah Cyril, doğru olamaz! Saat dördü geçti," diye haykırdı Josephine. Bıçağı çikolatalı pastanın üstünde kala kaldı Constantia.

"Her neyse," dedi Cyril. "Victoria'da bir adamla buluşmam gerekiyordu, beni oyalayıp durdu saat kaça kadar... ancak yemek yiyip buraya gelecek zaman kalmıştı. Ve bana korkunç – püff" – Cyril elini alnına götürdü – "korkunç bir ziyafet çekti," dedi.

Hayal kırıcıydı – bütün öteki günlerin içinde özellikle de bugün. Ama yine de ondan bilmesini bekleyemezdin

“Ama şu bezelerden bir tane yersin, değil mi Cyril?” dedi Josephine Hala. Bu bezeler özellikle senin için alındı. Sevgili baban bunları öyle severdi ki. Biz senin de sevdiğinden emindik.”

“Severim, Josephine Hala,” diye atıldı Cyril coşkuyla. “Başlangıç olarak yarım alsam olur mu?”

“Elbette olur, sevgili oğlum; ama seni bu kadarla bırakmayız.”

“Sevgili baban hâlâ bezeleri öyle seviyor mu?” diye usulca sordu Con Halacık. Kendisininkinin kabuğunu parçalarken belli belirsiz yüzünü buruşturdu.

“Şey, pek bilmiyorum Con Hala,” dedi Cyril, huzursuzca.

Bunun üzerine ikisi de başlarını kaldırıp baktı.

“Bilmiyor musun?” diye neredeyse tersledi Josephine. “Kendi baban hakkında böyle bir şeyi bilmiyor musun, Cyril?”

“Elbette,” dedi Con Hala yumuşakça.

Cyril gülerek geçiştirmeye çalıştı bunu. “Ah, neyse,” dedi, “o kadar uzun zaman oluyor ki şeyden beri –” Durakladı. Konuşmayı kesti. Suratları ona çok fazla gelmişti.

“Öyle bile olsa,” dedi Josephine.

Ve Con Hala baktı.

Cyril çay fincanını bıraktı. “Durun bir dakika,” diye bağırdı. “Dur bir dakika Josephine Hala. Ne düşünüyorum, biliyor musun?”

Başını yukarı kaldırdı. Kadınlar canlanmaya başlıyordu. Cyril dizine bir şaplak indirdi.

“Elbette ya,” dedi, “bezeydi. Nasıl unutabilirdim? Evet, Josephine Hala tamamen haklısın. Babam en en çok beze sever.”

Yalnızca ışınlar saçmakla kalmadılar. Josephine Hala hazdan kıpkırmızı kesildi; Con Hala derin derin içini çekti.

“Ve şimdi, Cyril, gelip babamı görmen gerek,” dedi Josephine. “Bugün geleceğini biliyor.”

“Tamam,” dedi Cyril, çok kesin ve yürekten. Koltuğundan kalktı; ansızın saate gözlerini dikti.

“Şey, Con Hala, sizin saat biraz geri değil mi? Bir adamla buluşmam gerek – Paddington’da, beşten hemen sonra. Korkarım dedemin yanında fazla oturamayacağım.”

“Ah, o da zaten çok fazla oturmanı beklemiyor!” dedi Josephine Hala.

Constantia’nın gözleri hâlâ saate dikiliydi. Geri mi, ileri mi olduğuna karar veremiyordu. Ya biriydi ya öteki, bundan neredeyse emindi. Her neyse, ileri ya da geriydi.

Cyril hâlâ oyalanıyordu. “Sen de gelmiyor musun, Con Hala?”

“Elbette,” dedi Josephine, “hepimiz gireceğiz. Haydi, Con.”

IX

Kapıyı tıklattılar, halalarının peşinden sıcak, tatlımsı odaya girdi Cyril.

“Gelin bakalım,” dedi Pinner Dede. “Orada sallanıp durmayın. Ne var? Neler karıştırıyorsunuz?”

Gürül gürül yanan ateşin başında, bastonunu kavramış oturuyordu. Dizlerinde kalın bir battaniye vardı. Kucağında çok güzel uçuk sarı ipek mendil duruyordu.

“Cyril geldi, baba,” dedi Josephine, utangaçlıkla. Cyril’in elini tuttu, onu öne çıkardı.

“İyi ikindiler, dede,” dedi Cyril, elini Josephine Hala’nınkinden kurtarmaya çalışırken. Pinner Dede, o ün saldığı biçimde Cyril’e gözlerini kapadı. Con Halacık nerelerdeydi? Josephine Hala’nın öbür yanında duruyordu; uzun kolları önünden sarkıyordu; elleri kenetlenmişti. Gözlerini dededen ayırmıyordu bir an bile.

“Neyse,” dedi Pinner Dede, bastonunu yere vurmaya başlayarak, “bana söyleyecek neyiniz var, bakalım?”

Nesi vardı, nesi vardı ona söyleyecek? Tam bir salak gibi sırıttığını hissetti Cyril. Üstelik bir de içerisi boğucuydu.

Ama Josephine Hala imdadına yetişti. Coşkuyla bağırdı, “Cyril babasının hâlâ bezeleri çok sevdiğini söylüyor, sevgili babacım.”

“Ne?” dedi Pinner Dede, tek kulağının üstünde mor beze kabuğu gibi elini kıvırarak.

Josephine yineledi, “Cyril diyor ki, babası bezeleri hâlâ çok seviyormuş.”

“Duymuyorum,” dedi yaşlı Albay Pinner. Bastonunu sallayarak Josephine’i kovdu, sonra bastonuyla Cyril’i gösterdi. “Söyle bakalım bana, ne demeye çalışıyordu o.”

(Aman tanrım!) “Şart mı?” dedi Cyril kıpkırmızı kesilip Josephine Hala’ya gözlerini dikerek.

“Anlat, canım,” diye gülümsedi. “Bu, onu öyle mutlu eder ki.”

“Gel buraya, çıkar ağzından baklayı!” diye bağırdı Albay Pinner öfkeyle, yine bastonunu yere vurmaya başlayarak.

Ve Cyril öne eğildi avaz avaz haykırdı, “Babam hâlâ bezeleri çok seviyor.”

Tam bunun üzerine Pinner Dede kurşun yemiş gibi ayağa fırladı.

“Ne bağırıyorsun!” diye haykırdı. “Nesi var bu oğlanın? Bezeler! Ne olmuş bezelere?”

“Ah, Josephine Hala bu işi sürdürmemiz şart mı?” diye inledi Cyril umutsuzca.

“Her şey yolunda, sevgili oğlum,” dedi Josephine Hala, sanki ikisi birlikte dişçideymişler gibi. “Bir dakika içinde anlayacak.” Ve Cyril’e fısıldadı, “Kulakları azıcık ağır işitmeye başlıyor, anlıyorsun ya.” Sonra öne eğildi, gerçekten Pinner Dede’nin kulağına çığlığı bastı, “Cyril yalnızca anlatmaya çalışıyor, sevgili babacım, onun babası hâlâ bezeleri çok seviyor.”

Bu sefer duydu Albay Pinner, duydu, Cyril’i tepeden tırnağa süzerek derin düşüncelere daldı.

“Ne olağanüstü şey!” dedi yaşlı Pinner Dede. “Ne olağanüstü şey, bütün bu yolu bana bunları söylemek için gelmen!”

Ve Cyril de gerçekten öyle olduğunu hissediyordu.

“Evet, saati Cyril’e yollayacağım,” dedi Josephine.

“Bu çok hoş olur,” dedi Constantia. “Sanki aklıma geliyor da, son kez buradayken zaman konusunda biraz sıkıntısı vardı.”

X

O hep yaptığı gibi, sanki duvarda gizli bir bölme bulmuşçasına kapıdan içeri dalan Kate araya girdi.

“Haşlama mı, kızartma mı?” diye sordu arsız ses.

Kızartma mı, haşlama mı? O an Josephine ve Constantia büyük bir şaşkınlığa düştüler. Pek anlayamadılar.

“Kızartma mı, haşlama mı, ne, Kate?” diye sordu Josephine, aklını toplamaya çalışarak.

Kate sesli sesli pofladı. “Balık.”

“İyi de, neden hemen söylemedin bunu?” diye usulca azarladı Josephine. “Anlamamızı nasıl bekleyebilirsin bizden, Kate? Bu dünyada bir sürü şey var, biliyorsun, ya kızartılan, ya haşlanan.” Ve böylesi gözü peklik sergilemesinden sonra epey neşeyle Constantia’ya döndü, “Sen nasıl istersin, Con?”

“Bence kızartma güzel olur,” dedi Constantia. “Öte yandan, elbette, haşlama balık da çok hoştur. Galiba ben ikisini de eşit ölçüde seviyorum... Ancak sen... O durumda –”

“Kızartacağım,” dedi Kate, onların kapısını açık bırakıp, mutfak kapısını çarparak kapatıp hızla geri gitti.

Josephine gözlerini Constantia’ya dikti; rengi kaçmış saçlarına ulaşıncaya kadar rengi kaçmış kaşlarını dalgalandıra dalgalandıra kaldırdı. Ayağa dikildi. Çok çalımlı, gösterişli biçimde konuştu, “Lütfen benim peşimden konuk odasına gelir miydin, Constantia? Seninle tartışmak istediğim çok önemli bir konu var.”

Çünkü Kate üzerine bir kere daha konuşmak istedikleri her sefer konuk odasına çekilirlerdi.

Anlamlı anlamlı kapıyı kapadı Josephine. “Otur, Con-
stantia,” dedi, hâlâ çok yüksekten atarak. Sanki ilk kez Constantia’yı huzuruna kabul ediyordu. Ve Con belli etmeden çevresine bakınıp koltuk arandı, sanki gerçekten yabancı gibi hissediyordu kendini.

“Şimdi sorun şu,” dedi Josephine, öne eğilerek, “şu kızı alıkoyacak mıyız, koymayacak mıyız.”

“Gerçekten sorun bu,” diye ona katıldı Constantia.

“Ve bu kez,” dedi Josephine, sert bir sesle, “kesin bir karara varmalıyız.”

Bir an için bu konuyu tartıştıkları bütün öteki zamanları yeniden hatırlamaya başlıyormuş gibi göründü Constantia ama hemen kendini toplayıp, “Evet, Jug,” dedi.

“Görüyorsun, Con,” diye açıkladı Josephine, “şimdi her şey çok değişti.” Constantia telaşla gözlerini kaldırdı. “Demek istiyorum ki,” diye sürdürdü Josephine, “eskisi gibi
Kate’e bağımlı değiliz.” Belli belirsiz kızardı. “Yemek pişirilmesi gereken bir baba yok.”

“Bu çok doğru,” diye ona katıldı Constantia. “Baba kesinlikle artık yemek falan gibi şeyler istemiyor –”

Josephine saldırganca araya girdi, “Uyumuyorsun, değil mi, Con?”

“Uyumak mı, Jug?” Constantia’nın gözleri fal taşı gibi açıldı.

“Neyse, kendini daha çok ver,” dedi Josephine saldırganca ve yeniden konuya döndü. “İşin ucu şuraya vardı, eğer bunu yaparsak” – ve bunu düpedüz solur gibi söyledi, kapıya gözlerini dikip – “yani Kate’in işine son verirsek” – sesini yine yükseltti – “kendi yemeğimizi pişirebiliriz.”

“Niye olmasın?” diye bağırdı Constantia. Elinde olmadan gülümsüyordu. Bu düşünce çok coşku vericiydi. Ellerini kenetledi. “Ne yeriz, Jug?”

“Ah, yumurta, her çeşitten!” dedi Jug, yine çalımla. “Ve ayrıca da, bütün o hazır yiyecekler var.”

“Ama ben hep duyuyorum,” dedi Constantia, “çok
çook pahalı oldukları düşünülüyor.”

“İnsan azar azar alırsa değil,” dedi Josephine. Ama bu büyüleyici yan çözümden kendini çekip kopardı, Constan-

tia'yı da peşinden sürükledi.

"Yine de, şimdi karar vermemiz gereken şey, gerçekten Kate'e güvenip güvenmediğimiz."

Constantia arkasına yaslandı. O duygusuz küçük gülüşü dudaklarından uçuştu.

"Tuhaf değil mi, Jug," dedi, "şu tek konuda bir türlü son kararımı veremiyorum?"

XI

Hiçbir zaman verememişti. Bütün zorluk bir şeyi kanıtlamaktı. İnsan bir şeyleri nasıl kanıtlardı, nasıl kanıtlayabilirdi? Tutalım ki Kate önünde duruyor, bile bile suratını asıyor. Pekâlâ acı çekiyor da olamaz mıydı? Her şey bir yana, ona surat mı asıyor diye Kate'e sormak olanaksız değil miydi? Eğer Kate "Hayır" diye yanıtlarsa – ne duruma düşerlerdi! Ne uygunsuz olurdu! O zaman, yine, Josephine'le birlikte dışarı çıktıkları zaman bir şey çalmak için değil de, casusluk yapmak için Kate'in çekmecelerini karıştırdığından kuşkulandı, hayır, neredeyse emindi. Birçok kez dışarıdan dönmüş, ametist haçını en olmadık yerlerde, dantel bağcıklarının altında ya da dantel gece başlığının üstünde bulmuştu. Bir kereden çok Kate'e tuzak kurmuştu. Eşyalarını özel bir düzene sokmuş, tanıklık etsin diye Josephine'i çağırmıştı.

"Görüyor musun, Jug?"

"Elbette, Con."

"Şimdi anlayabileceğiz."

Ama, aman canım, bakmaya gittiği zaman kanıtlamaktan falan çok çok uzaktı! Bir şeyin yeri değiştirildiyse bile öyle güzel yapılmıştı ki çekmece kapanırken bile olmuş olabilirdi; küçük bir sarsıntı sonucu ortaya çıkmış bile olabilirdi kolayca.

"Gelsene, Jug, sen karar ver. Ben gerçekten bilemiyorum. Çok zor."

Oysa bir duraklamadan, uzun bir bakıştan sonra Jose-
phine içini çekerdi, “Şimdi beni de kuşkuya düşürdün, Con, ben de emin olamıyorum.”

“Neyse, bir kez daha erteleyemeyiz,” dedi Josephine. “Eğer bu kez de ertelersek –”

XII

Oysa tam o anda aşağıdaki sokakta laterna çalmaya başladı. Josephine’le Constantia birlikte ayağa fırladı.

“Koş, Con,” dedi Josephine. “Çabuk koş. Altı peni var, şeyin üstünde –”

Sonra hatırladılar. Önemi yoktu. Bir daha asla laternayı susturmaları gerekmeyecekti. Bir daha asla onunla Constantia’ya, şu maymunun burnunu başka yere sokmasını sağlamaları söylenmeyecekti. Baba, onların ellerini yeterince çabuk tutmadıklarını sandığı zamanki o gürültülü, tuhaf böğürtü yükselmeyecekti bir daha asla. Laterna orada gün boyu çalabilirdi, baston yeri dövmeyecekti.

Asla yeri dövmeyecek bir daha,
Asla yeri dövmeyecek bir daha,

diye çaldı laterna.

Constantia ne düşünüyordu? Yüzünde öyle tuhaf bir gülümseme vardı ki. Ağlamak üzere olamazdı.

“Jug, Jug,” dedi Constantia usulca, ellerini birbirine bastırarak. “Bugün günlerden ne, biliyor musun? Cumartesi. Bugün tam bir hafta oluyor, koskoca bir hafta.”

Baba öldüğünden beri bir hafta
Baba öldüğünden beri bir hafta,

diye haykırdı laterna. Ve Josephine de, gündelik işlerle uğraşmayı, mantıklı olmayı unuttu; belli belirsiz, tuhafça gülümsedi. Hint halısının üstüne güneş

ışığından bir kare düşüyordu, uçuk kırmızı; bir geliyor, bir gidiyordu, bir geliyor – ve kalıyor, derinleşiyordu – neredeyse altın gibi parıldayana kadar.

“Güneş battı,” dedi Josephine, sanki gerçekten önemi varmış gibi.

Fıkır fıkır kaynayan notalardan kusursuz bir çeşme, laternanın içinden yuvarlak, parıltılı notalar fışkırtıyor, özensizce ortalığa saçıyordu.

Constantia yakalamak istercesine kocaman soğuk ellerini kaldırdı, sonra elleri yine aşağı düştü. Şömineye, en sevdiği Buda’sına doğru yürüdü. Gülümsemesi her zaman içinde tuhaf bir duygu, neredeyse acı, ama yine de hoş bir acı uyandıran taştan ve yaldızdan putta bugün sanki yalnızca gülümsemeden daha fazla bir şeyler vardı. Bir şeyler biliyordu; bir gizi vardı. “Senin bilmediğin bir şey biliyorum,” dedi Buda’sı. Ah, neydi o, ne olabilirdi? Yine de hep hissetmişti olduğunu... bir şeylerin.

Güneş ışığı camlara bastırdı, hırsız gibi içeri girmenin yolunu buldu, ışığını eşyaların, resimlerin üstünde çaktı. Jose-phine inceliyordu onu. Annesinin resmine gelince, piyanonun üstündeki büyütülmüş resme gelince, ufacık pagoda biçiminde küpeleri, siyah tüylerden boa yılanını saymazsa anneden geriye bu kadar az şey kalmasına şaşmış gibi oyalandı orada. Neden ölmüş insanların resimleri her zaman böyle soluyordu diye merak eti Josephine. Bir insan ölür ölmez resimleri de ölüyordu. Oysa, elbette, annesinin bu resmi çok eskiydi. Sandalyenin üstünde durduğunu, parmağıyla bu tüyden boa yılanını Constantia’ya gösterdiğini, annelerini Seylan’da öldüren yılanın bu olduğunu anlattığını hatırlıyordu... Anne ölmeseydi her şey çok daha farklı olur muydu? Niçin olmasındı ki. Okulu bitirmelerine kadar Florence Teyze onlarla kalmıştı, tam üç kere taşınmışlardı, yaz tatillerine çıkmışlardı... ve elbette hizmetçi değiştirmeler olmuştu.

Birkaç küçük serçe, seslerine bakılırsa yavru serçeler, pencere kenarında öttü. Ciik-cik-ciik. Ama Josephine onların serçe olmadıklarını, pencere içinde ötmediklerini

hissediyordu. Onun içindeydi, o tuhaf küçük ağlama sesi.

Ciiik-cik-ciik. Ah, ne için ağlıyordu böyle güçsüzce, terk edilmişlikle?

Anne yaşasaydı evlenebilirler miydi? Ama onlarla evlenecek hiç kimse çıkmamıştı ki. Baba onlarla kavga etmeden önce İngiliz-Hintli arkadaşları vardı. Ama sonradan din adamları dışında tek bir erkeğe rastlamamıştı Constantia. İnsan erkeklerle nasıl karşılaşırdı? Ya da karşılaşsa bile yabancı olmaktan öteye geçebilmeleri için onları nasıl tanıyabilirdi? İnsan birilerinin serüven yaşadığını, izlendiklerini falan okuyordu. Ama ne onu, ne Constantia'yı birileri izlemişti. Ah, evet, bir keresinde bir yıl, Eastbourne'de kiraya verdikleri evlerinde gizemli bir adam ortaya çıkmış, yatak odası kapılarının önündeki sıcak su sürahisinin üstüne bir not bırakmıştı! Ama Connie notu bulduğunda su buharı yüzünden yazı okunmayacak kadar silik durumdaydı; içlerinden hangisine bırakıldığını bile anlayamamışlardı. Ve adam da ertesi gün gitmişti. Ve hepsi buydu. Hayatlarının geriye kalanı, babaya bakmak, aynı zamanda onun ayağının altında dolaşmamaktan oluşuyordu. Oysa şimdi? Oysa şimdi? Hırsızlama güneş usulca Josephine'e dokundu. Yüzünü yukarı kaldırdı. Yumuşacık ışınlar onu cama doğru çekti...

Laternanın çalması duruncaya kadar Constantia düşüncelere dalmış, Buda'nın önünde kaldı, ama her zamanki gibi değil, belirsizlik içinde değil. Bu kez aklından geçenler daha çok özleme benziyordu. Buraya girdiği zamanları, dolunayda geceliğiyle yatağından süzüldüğünü, çarmıha gerilmiş gibi kolları iki yana açık halıda uzandığını hatırlıyordu. Neden? Kocaman, solgun ay böyle davranmaya itmişti onu. Oymalı tavandaki sahnenin üstünde oynaşan o korkunç şekiller ona pis pis sırıtmıştı ve o aldırmamıştı. Bir de, ne zaman deniz kıyısına gitseler tek başına uzaklaştığı, elinden geldiğince denize yaklaştığı, huzursuz suları baştan aşağı gözden geçirirken kendi uydurduğu bir şarkıyı söylediği geldi aklına. Bir de şu öteki hayat vardı, dışarı koşturmalardan, bir şeyleri torbalarla eve taşımaktan, geri verilmek koşuluyla bir şeyler almaktan, onları Jug'la tartışmaktan, geri verilmek koşuluyla daha çok şey almak için onları geri vermekten, babanın tepsilerini düzenlemekten, babayı tedirgin etmemeye çalışmaktan oluşan hayat. Oysa hepsi sanki bir tür tünelin içinde yer alıyordu. Gerçek değildi.

Yalnızca tünelden çıktığında, ay ışığına, deniz kıyısına, ya da fırtınaya ulaştığında gerçek benliğine kavuştuğunu hissediyordu. Bunun anlamı neydi? Her zaman istediği şey neydi? Bütün bunlar onu nereye getirmişti? Şimdi? Şimdi?

O belirsiz davranışlarından biriyle Buda'dan uzaklaştı. Josephine'in ayakta durduğu yere gitti. Josephine'e bir şey söylemek istiyordu, korkunç ölçüde önemli bir şey, şey üzerine – gelecek üzerine ve ne...

"Sence de belki –" diye söze başladı.

Oysa Josephine sözünü kesti. "Ben de düşünüyordum da eğer şimdi –" diye mırıldandı. Durdular; birbirlerini beklediler.

"Haydi söyle, Con," dedi Josephine.

"Hayır, hayır, Jug; önce sen söyle," dedi Constantia.

"Hayır, ne söyleyeceksen söyle. Sen başladın," dedi Josephine.

"Ben... Ben önce senin ne söyleyeceğini duymak istiyorum," dedi Constantia.

"Saçmalama, Con."

"Gerçekten, Jug."

"Connie!"

"Ah, Jug!"

Duraklama. Sonra Constantia usulca konuştu, "Diyeceğimi söyleyemem, Jug, çünkü ne olduğunu unuttum... söyleyeceğimin ne olduğunu."

Bir an sessizdi Josephine. Bir zamanlar güneşin durduğu yerdeki kocaman buluta dikti gözlerini. Sonra kısaca yanıtladı, "Ben de unuttum."

Mr. ve Mrs. Kumru

Elbette biliyordu – hiçbir erkek daha iyi bilemezdi – zerre kadar şansı olmadığını, hiç olasılık bulunmadığını. Böyle bir şeyin yalnızca düşüncesi bile akla hayale sığmazdı. Öylesine akla hayale sığmazdı ki tam olarak anlardı eğer kızın babası – neyse, babası canı ne isterse yapsın, onu tam

anlamıyla anlayacaktı. Gerçekte, umutsuzluktan başka, tanrı bilir ne kadar süreliğine bunun İngiltere'de geçirdiği son gün olduğu gerçeğinden başka hiçbir şey onu bu girişime itemezdi. Ve şimdi bile... Çekmeceli dolaptan boyunbağı, mavi ve bej rengi kareli boyunbağı seçti, yatağının kıyısına oturdu. Tutalım ki kız şöyle yanıtladı, "Bu ne küstahlık!" Şaşırır mıydı? Hayır, en küçük şaşkınlık duymazdı diye karar verdi, yumuşak yakalığını yukarı kaldırır, sonra yeniden boyunbağının üstünden kıvırırken. Zaten kızın böyle bir şeyler demesini bekliyordu. Eğer aklını başına toplayarak duruma bakarsa bundan başka şey söyleyebileceğini sanmıyordu kızın.

İşte buradaydı! Ve aynanın önünde, sinir içinde, papyon boyunbağını fiyonk yaptı, iki eliyle birden saçını kafasına yapıştırdı, ceket ceplerinin kapaklarını üste çıkardı. Rodezya'daki – sanki şu dünyada başka yer yokmuş gibi – meyve bahçesinden yılda 500 ya da 600 sterlin kazanıyordu. Hiç sermaye yok. Ona gelen başka tek kuruş yok. Bundan sonra en azından bir dört yıl falan daha gelirinin artma olasılığı da yok. Dış görünümüne, öyle şeylere falan gelince baştan yarış dışıydı bütünüyle. Taş gibi sağlıklı olmakla bile böbürlenemezdi çünkü Batı Afrika işi onu öylesine yere sermişti ki altı ay izin almak zorunda kalmıştı. Hâlâ da korkunç solgundu – hatta bu öğleden sonra her zamankinden de beter diye düşündü, öne eğilip aynada kendini incelerken. Aman güzel tanrım! Neler olmuştu? Saçları neredeyse yemyeşil görünüyordu. Her şeyin cezasını versin, ama saçı da yeşil değildi, herhalde. Bu da artık biraz fazla kaçmıştı. Derken yeşil ışık aynanın içinde titreşti; dışardaki ağacın gölgesiydi. Reggie arkasını döndü, sigara paketini çıkardı, ama yatak odasında sigara içmesinden annesinin nasıl nefret ettiğini hatırlayarak yeniden cebine soktu, çekmeceli dolaba doğru sürüklendi. Kendisinden yana olan tek doğru düzgün şey geliyorsa aklına tanrı belasını versindi, o kızsa... Ah!.. Ölü gibi kaskatı kesildi, kollarını kavuşturdu, sımsıkı çekmeceli dolaba yapıştı.

Ve kızın durumuna karşın, babasının zenginliğine, onun tek çocuk olduğu gerçeğine, hepsinden öte bu çevredeki en beğenilen kız olmasına karşın; güzelliğine, zekâsına karşın – zekâsı! – bunlardan çok daha fazla bir şeydi – gerçekten kızın yapamayacağı hiçbir şey yoktu; candan gönülden

inanıyordu ki gerekirse kız herhangi bir konuda üstün yetenek sergileyebilirdi – ana-babasının ona taptıkları, onun da onlara taptığı gerçeğine karşın, hemencecik kızı bırakacaklardı gitsin taa oralara... Aklınıza gelebilecek her şeye karşın duyduğu aşk öyle korkunçtu ki umuda kapılmamak elinden gelmiyordu. Neyse, umut muydu bu? Yoksa bu, tuhaf, ürkek bir özlem miydi, kızın bakımını üstlenmek, istediği her şeyi elde etmesini sağlamayı görev edinmek, tam kusursuz olmayan hiçbir şeyin yanına yaklaşmasına izin vermemek özlemi miydi – yalnızca aşk mıydı? Nasıl da seviyordu onu! Sırtını sımsıkı çekmeceli dolaba bastırdı, mırıldandı dolaba, "Onu seviyorum, onu seviyorum!" Ve yalnızca o an için kızla birlikte Umtali yolundaydı. Geceydi. Kız bir köşede oturmuş, uyuyordu. Yumuşak çenesi, yumuşak yakalığına gömülmüş, altın-kahverengi kirpikleri yanaklarında. O narin ufacık burnuna, kusursuz dudaklarına, bebeğinkine benzeyen kulağına, kulağını yarı kapatan altın-kahverengi bukleye bayılıyordu. Balta girmemiş ormandan geçiyorlardı. Sıcaktı, karanlıktı, taa uzaklardaydı. Derken kız uyandı, "Uyudum mu?" dedi, erkek yanıtladı, "Evet. İyi misin? İşte bırak da –" ve erkek öne eğilerek... Ona doğru öne eğildi. Bu öylesine katıksız mutluluktu ki daha fazlasını hayal edemedi. Ama bu ona aşağı sekmek, girişten hasır şapkasını kapmak, ön kapıyı kapattığı sıra, "İşte, düpedüz şansımı deneyebilirim, hepsi bu," demek gözü pekliğini verdi.

Oysa, en azından söylersek, şansı ona iğrenç bir oyun hazırlamıştı, daha o anda. Tarih öncesi zamanlardan kalma Pekinez köpekler Chinny ve Biddy'yle birlikte dar bahçe yolunu arşınlayan valideydi bu. Elbette Reginald validesini seviyordu falan filan. Kadının – kadının niyetleri iyiydi, atak-lığının sonu gelmezdi vesaire. Öte yandan acımasız bir ana olduğu da yadsınamazdı hiç. Ve Alick Amca ölüp de ona meyve bahçesini bırakmadan önce Reggie'nin hayatında öyle anlar olmuştu, bir sürü öyle an olmuştu ki, dul kadının tek oğlu olmanın adamın bu dünyada çarptırılabileceği en ağır ceza olduğuna inanmıştı. İşi olduğundan da daha katlanılmaz kılan şey, elinde avucunda bulunan tek şeyin annesi olmasıydı. Görüldüğü gibi yalnızca birleşik ebevyn değildi, aynı zamanda Reggie ilk cepli

pantolonunu giyinceye kadar hem kendinin, hem de validenin bütün hısım akrabasıyla kavgaya tutuşmuştu. Böylece de ne zaman oralarda Reggie'nin içine sıla özlemi çökse, gramafonda, "Sevgilim, nedir Hayat Aşktan başka?" çalarken yıldız ışığında verandada oturduğu sıra, validesine ilişkin gözünün önünde canlanan tek görüntü, onun iriyarı bedeni, uzun boyuyla, ayak bileklerine dolanan Chinny ve Biddy'yle bahçe yolunda haşır huşur yürümesiydi...

Valide, Reggie'yi görünce, ölmüş şunun bunun kafasını kesip atmak için ağzı açık makas elinde, durdu.

"Dışarı çıkmıyorsun ya, Reginald?" diye sordu, çıktığını görerek.

"Çaya kadar geri döneceğim, valide," dedi Reggie cansız bir sesle, ellerini ceket ceplerine daldırarak.

Şak diye kırpma. Hoop düştü bir kafa. Reggie neredeyse yerinden zıplıyordu.

"Son öğleden sonranı annene ayıracağını sanırdım," dedi kadın.

Sessizlik. Pekinezler gözlerini dikti. Validenin ağzından çıkan her sözcüğü anlıyorlardı. Dili beş karış dışarı fırlamış Biddy yere uzandı; öyle şişkoydu, pırıl pırıldı ki yarı erimiş karamela topağını andırıyordu. Oysa Chinny'nin porselen gözleri sıkıntıyla Reginald'a baktı, belli belirsiz kokladı, sanki bütün dünya tek bir kötü kokudan oluşuyordu. Şak diye kırptı makas yine. Zavallı küçük dilenciler; cezalarını buluyordu!

"Ve nereye yolculuk bakalım, eğer annenin sormasına izin verirsen?" diye sordu valide.

İşte bitmişti sonunda, ama kendi evlerinin görüş alanından çıkıp da Albay Proctor'ın evinin yolunu yarıla-yıncaya kadar yavaşlamadı Reggie. Ancak ondan sonradır ki nasıl da görkemli bir öğleden sonra olduğu çarptı gözüne. Sabah boyu yağmur yağmıştı, ılık, ağır, hızlı son yaz yağmuru ve ormanın üstünde yavru ördekler gibi süzülen küçük bulutlardan uzun kuyruğu saymazsak şimdi de gökyüzü açıktı. Son damlaları ağaçlardan silkeleyip düşürmeye yetecek kadar rüzgâr vardı yalnızca; ılık bir yıldız şap diye eline düştü. Şap! – bir başkası şapkasında davul çaldı. Boş yol parıldıyordu, çitler yaban gülü kokuyordu ve kulübe bahçelerinde gülhatmiler nasıl büyük pırıl

pırıl parıldıyordu. İşte şuradaydı Albay Proctor'ın evi – işte şimdiden şuradaydı. Elleri bahçe kapısındaydı, dirsekleri leylak çalılarını dürttü, çiçek yaprakları, tozları saçıldı palto kollarına. Ama dur, bir dakika. Bütün bunlar çok oldubittiye gelmişti. Olan biteni baştan düşünmek niyetindeydi. İşte, ağır ol. Oysa, iki yanında koskoca gül çalıları olan dar yolda yürüyordu bile. Bu iş böyle yapılamazdı. Oysa eli çanı yakalamış, çekmiş, sanki alev almış olduğunu söylemeye gelmiş gibi evi bangır bangır çınlatmaya başlamıştı. Hizmetçi de girişte olmalıydı çünkü ön kapı şak diye açıldı, kör olasıca çan zangırdamayı kesmeden boş konuk odasına kapatıldı Reggie. Ne tuhaftır ki çan sustuğunda, birisinin güneş şemsiyesinin koskoca piyanonun üstünde durduğu, gölgeler içindeki büyük oda onu neşelendirdi – ya da daha doğrusu, coşkuya sürükledi. Öylesine sessizdi ama yine de bir an içinde kapı açılacak, yazgısı belirlenecekti. İçinde bulunduğu duygu dişçide olmaya benzemiyor değildi; neredeyse huzursuzdu. Ama aynı zamanda, kendisi de şaşkınlığa düşerek şöyle söylendiğini duydu Reggie, "Yüce tanrım, Sen bilirsin – Sen benim için fazla bir şey de yapmadın..." Bu, onu kendine getirdi; bu, ona işin nasıl korkunç ciddi olduğunu gösterdi. Artık çok geçti. Kapı tokmağı döndü. Anne içeri girdi, aralarındaki gölgeli boşluğu geçti, ona elini uzattı, o küçük, yumuşak sesiyle dedi ki, "Çok üzgünüm, babam dışarıda. Annem de bugünü kentte, şapka arayarak geçiriyor. Sizi ağırlamak için bir tek ben varım, Reggie."

Reggie'nin soluğu tıkandı, şapkasını ceket düğmelerine bastırdı, kekeledi, "İşin aslına bakarsanız, ben yalnızca... hoşça kalın demeye gelmiştim."

"Ah," diye çığlık attı Anne usulca – bir adım gerileyip uzaklaştı, gri gözleri oynaştı – "Ne kadar kısa bir konukluk!"

Sonra da erkeği izlerken çenesi çarpıldı, açık açık güldü, uzun, yumuşak çıngıraklı sesle güldü, yürüyüp uzaklaştı, piyanoya gitti, yaslandı, güneş şemsiyesinin püskülüyle oynamaya başladı.

"Çok özür dilerim," dedi, "böyle güldüğüm için. Niçin yaptığımı bilmiyorum. Yalnızca kötü bir alış-kanlık." Ve ansızın gri pabucunu yere vurdu, beyaz yün ceketinin cebinden mendil çıkardı. "Gerçekten bunun üstesinden gelmeliyim, çok çook saçma," dedi.

“Tanrı aşkına, Anne,” diye bağırdı Reggie, “senin gülüşünü duymaya bayılıyorum! Hayal bile edemiyorum bundan daha –”

Oysa işin doğrusu, ikisi de biliyordu ki, kız her zaman gülmüyordu. Gerçekten alışkanlık değildi. Yalnızca ilk karşılaştıkları günden beri, o ilk andan beri, Reggie’nin anlayabilmek için tanrıya yalvardığı tuhaf bir nedenle Anne ona gülüp durmuştu. Neden? Nerede olduklarının, ne konuştuklarının önemi yoktu. Ellerinden geldiğince ciddiyet, ölümüne ciddiyet içinde başlıyorlardı ama – ne olursa olsun, erkeğin gördüğü kadarıyla – sonra ansızın bir cümlenin ortasında Anne ona göz atıyor, yüzünden hızlı bir titreme geçiyordu. Kızın dudakları aralanıyor, gözleri oynaşıyor, gülmeye başlıyordu.

Bu konudaki bir başka tuhaf şey de, neden güldüğünü kızın da bilmediği düşüncesine kapılmasıydı Reggie’nin. Kızın arkasını döndüğünü, kaşlarını çattığını, yanaklarını emdiğini, ellerini birbirine bastırdığını görmüştü. Ama yararı yoktu. Uzun yumuşak çıngıraklı gülüş çınlıyordu, şöyle bağırırken bile, “Neden güldüğümü hiç bilemiyorum.” Bir gizemdi...

Şimdi mendili bir yerlerine sokuşturdu. “Otursanıza,” dedi. “Sigara, almaz mıydınız? Yanınızdaki şu küçük kutuda sigara var. Ben de içerim.” Kız için kibrit çaktı, kız öne eğilirken taktığı inci yüzükte ufacık alevin parıldadığını gördü. “Gidiş gününüz yarın, değil mi?” dedi Anne.

“Evet, yarın, şu ana kadar öyle,” dedi Reggie, küçük bir duman yelpazesi üfledi. Ne halt etmeye böyle sinirliydi. Buna uyan sözcük sinirli değildi.

“Bu – bu, inanılması korkunç zor şey,” diye ekledi.

“Evet – değil mi?” dedi Anne, usulca, öne eğildi, sigarasının ucunu yeşil tablanın çevresinde yuvarladı. Nasıl da güzel görünüyordu böyle! – düpedüz güzel – ve o koskoca koltuğun içinde öylesine minicikti. Reginald’ın yüreği sevecenlikle şişti, ama onu titreten şey kızın sesiydi, onun yumuşak sesiydi. “Bana sanki yıllardır buradaymışsınız gibi geliyor,” dedi.

Reginald sigarasından uzun bir nefes aldı. “Rezalet, şu geri dönme düşüncesi,” dedi.

“Kuuu- ku- ruu –kuu” sesi geldi sessizliğin içinden.

“Ama oralarda olmak hoşunuza gidiyor, değil mi?” dedi Anne. Parmağını kanca gibi inci gerdanlığına geçirdi. “Babam daha geçen gece, kendi bağımsız hayatınızı yaşadığınız için sizin ne kadar şanslı olduğunuzu söylüyordu.” Ve kız başını kaldırıp ona baktı. Reginald’ın gülümsemesi biraz ölgündü. “Kendimi korkunç şanslı bulmuyorum,” dedi usulca.

“Kuu-ku-ruu-kuu,” sesi geldi yine. Ve Anne mırıldandı, “Yani, yalnız olduğunuz için demek istiyorsunuz.”

“Ah bana dokunan şey yalnızlık değil,” dedi Reginald, sigarasını yabanıllıkla yeşil kül tablasına bastırdı. “Ne kadar yalnız olursam olayım eskiden dayanabilirdim, hatta severdim bile. Yalnızca şey düşüncesi –” Ansızın kızardığını hissedip dehşete düştü.

“Kuu-ku-ruu-kuuu! Kuuu-kuu- ruu-ku!!

Anne ayağa fırladı. “Haydi gelin, kumrularıma hoşça kal deyin,” dedi. “Onları yan verandaya aldık. Siz kumruları seversiniz, değil mi, Reggie?”

“Fena halde,” dedi Reggie, öyle ateşle söyledi ki, kız geçsin diye camlı kapıyı açıp yana çekilirken Anne dışarı fırladı, onun yerine kumrulara güldü. Biri hep öbürünün önündeydi. Biri küçük bir çığlık atarak ileri fırlıyor, öteki ağırbaşlılık içinde kafasını eğerek, eğerek onu izliyordu. “Görüyorsunuz,” diye açıkladı Anne, “şu öndeki Mrs. Kumru Mr. Kumru’ya bakıyor, o küçük kahkahayı atıyor, önden koşuyor, erkek onun peşinden gidiyor, başını eğerek, eğerek. Ve bu da dişiyi yeniden güldürüyor. Koşup uzaklaşıyor ve onun peşinden,” diye bağırdı Anne, yere çömeldi, “zavallı Mr. Kumru geliyor, başını eğerek, eğerek... ve bu onların bütün hayatı. Başka hiçbir şey yapmıyorlar, biliyor musunuz.” Ayağa kalktı, kumru evinin çatısı üstündeki torbadan biraz sarı tahıl aldı. “Ta oralarda, Rodezya’da onlar akınıza gelirse, Reggie, tam o anda bunu yaptıklarından emin olabilirsiniz...”

Reggie, kumruları gördüğünü ya da tek sözcük duyduğunu belli eden hiçbir şey yapmadı. O an, içindeki sırrı söküp dışarı çıkarmak, onu Anne’e sunmak için harcadığı devsi çabanın bilincindeydi yalnızca. “Anne, sizce bana yakınlık duymanız mümkün mü?” Yapılmıştı işte. Bitmişti. Bunu izleyen küçük duraklamada Reginald bahçenin ışığa açıldığını, mavi,

titreşen gökyüzünü, veranda direklerinde yaprakların çırpınmasını, Anne'in tek parmağıyla avcundaki darı tanelerini karıştırdığını gördü. Sonra yavaşça kız avcunu kapadı, "Hayır, asla o biçimde olmaz." diye ağır ağır mırıldanırken yeni dünya solup gitti, Ama Reggie herhangi bir şey hissetmeye zaman bulamadan kız hızla yürüyüp uzaklaştı, o da peşi sıra merdivenlerden indi, bahçe yolunda yürüdü, pembe gül kemerlerinin altından, çimenlikten geçti. Orada, arkasında o canlı ottan çitle Anne yüzünü Reginald'a döndü. "Sizden fena halde hoşlanmadığımdan değil," dedi. "Hoşlanıyorum. Ama" – gözleri fal taşı gibi açıldı – "o biçimde değil" – yüzünden bir titreme geçti – "insanın hoşlanması gerekir –" Dudakları aralandı ve kendini tutamadı. Gülmeye başladı. "İşte, görüyorsunuz, görüyorsunuz," diye haykırdı, "şu kareli papyonunuz. Şu anda bile, insanın gerçekten ağırbaşlı olması gerektiğini düşündüğü anda bile, sizin şu papyonunuz benim aklıma fena halde resimlerdeki kedilerin taktığı papyonları getiriyor! Ah, lütfen beni bağışlayın, böyle korkunç davrandığım için, lütfen!"

Reggie onun ufacık sıcak elini yakaladı. "Sizi bağışlamak diye bir şey söz konusu değil," dedi telaşla. "Nasıl olabilir böyle bir şey? Ve ben niçin sizi güldürdüğümü biliyorum. Bunun nedeni sizin her yönden bana çok üstün olmanız, bu durum beni gülünç yapıyor. Bunu anlıyorum, Anne. Ama eğer gerekiyorsa –"

"Hayır, hayır." Anne elini sımsıkı sıktı. "Durum bu değil. Baştan sona yanlış. Hiç de sizden üstün değilim. Siz benden çok daha iyisiniz. Siz olağanüstü biçimde bencillikten uzaksınız... ve incesiniz, yalınsınız. Bende bunların hiçbirisi yok. Siz beni tanımıyorsunuz. Benim çok berbat bir kişiliğim var," dedi Anne. "Lütfen, sözümü kesmeyin. Ve ayrıca da, sorun bu değil. Sorun şu ki" – başını salladı – "bana gülünç gelen biriyle evlenmem mümkün değil. Elbette, bunu anlıyorsunuz. Benim evleneceğim adam –" diye usulca soludu Anne. Sözünü yarım bıraktı. Elini çekti, Reggie'ye bakarak hayaller içinde tuhaf tuhaf gülümsedi. "Evleneceğim adam –"

Uzun boylu, yakışıklı, parlak bir yabancı itip önüne geçiyor, yerini alıyor gibi geldi Reggie'ye – Anne'in sık sık tiyatroda gördüğü türden bir adam, hiçliğin içinden çıkıp sahnede yürüyen, tek söz etmeden kadın kahramanı kollarına alan, bir uzun muhteşem bakıştan sonra onu kucaklayıp götüren, nereye olursa...

Bu görüntü önünde başını eğdi Reggie. "Evet, anlıyorum," dedi boğuk bir sesle.

"Anlıyor musunuz?" dedi Anne. "Ah, umarım anlıyorsunuzdur. Çünkü kendimi çok korkunç hissediyorum bu konuda. Açıklamak çok zor. Biliyorsunuz ben asla –" Durdu. Reggie ona baktı. Kız gülümsüyordu. "Tuhaf, değil mi?" dedi. "Size her şeyi söyleyebiliyorum. Ta en başından beri hep söyleyebildim."

Gülümsemeye, "Sevindim," demeye çabaladı. Kız sürdürdü. "Sizin kadar hoşlandığım hiç kimse çıkmadı karşıma bugüne kadar. Hiç kimsenin yanında kendimi böyle mutlu hissetmedim. Ama aşktan söz ettikleri zaman insanların ve kitapların anlatmak istediği şey bu değil, eminim. Anlıyor musunuz? Ah kendimi nasıl berbat hissettiğimi bir bilseniz. Ama biz şeye benzerdik... Mr. ve Mrs. Kumru'ya benzerdik."

İşte şimdi tam olmuştu. Bu, Reginald'a son söz ve öyle korkunç doğru bir şey gibi göründü ki artık katlanamazdı. "Daha fazla açıklamayın," dedi, Anne'e arkasını döndü, çimenliğe baktı. İşte, yanında koyu renk meşe ağacıyla bahçıvanın kulübesi oradaydı. Saydam dumandan oluşmuş nemli, mavi başparmak bacanın üstünde asılı duruyordu. Gerçek gibi görünmüyordu. Nasıl da boğazı ağrıyordu! Konuşabilir miydi? Kurşun yemişti. "Eve doğru yola çıkmalıyım," diye vırakladı, çimenliği geçmeye başladı, ama Anne peşinden koştu. "Hayır, yapmayın. Daha gidemezsiniz," diye yalvardı. "Bu duygular içindeyken gitmeniz mümkün değil." Kaşlarını çatarak, dudağını ısırarak gözlerini ona dikti.

"Ah, tamam," dedi Reggie, kendini toplayarak. "Ben... ben –" ve elini salladı, sanki, "bunun üstesinden geleceğim," der gibi.

"Ama bu, korkunç," dedi Anne. Ellerini kenetledi, adamın önünde durdu. "Elbette, evlenmemizin bizim için nasıl ölümcül olacağını görüyorsunuz,

değil mi?”

“Ah, epey, epey,” dedi Reggie, bezgin gözlerle ona bakarak.

“Nasıl yanlış, nasıl şeytanca, bu kapıldığım duygular. Demek istiyorum ki, Mr. ve Mrs. Kumru için sakıncası yok, çok güzel. Ama bunu gerçek hayatta düşünsenize – bir düşünsenize!”

“Ah, tamamen,” dedi Reggie, yeniden yürümeye başladı.

Ama yine Anne önünü kesti. Ceketinin koluna asıldı, bu kez gülmek yerine, ağlamak üzere olan küçük kız çocuğu gibi görünmesi adamı şaşırttı.

“Öyleyse, niye, anlıyorsanız böyle mutsuzsunuz?” diye inledi. “Niçin bu kadar korkunç önemsiyorsunuz? Niçin bu kadar berbat görünüyorsunuz?”

Reggie yutkundu, yine elini sallayarak bir şeyi başından savdı. “Elimde değil,” dedi, “bir darbe yedim. Şimdi burada kestirip atarsam, belki –”

“Nasıl söz edebilirsiniz, kestirip atmaktan şimdi?” dedi Anne, horgörüyle. Reggie’ye doğru ayağını yere vurdu; kıpkırmızı kesilmişti. “Nasıl bu kadar acımasız olabilirsiniz? Bana evlenme teklif etmeden önceki kadar mutlu olduğunuzu görmeden sizi bir yere bırakmam. Elbette, bunu anlayabilirsiniz, çok basit.”

Ama Reginald’a hiç de öyle basit falan görünmüyordu. İnanılmayacak ölçüde karmaşık görünüyordu.

“Sizinle evlenemeyecek olsam bile, taa oralarda, uzaklarda olduğunuzu, mektup yazacak o korkunç annenizden başka kimseniz bulunmadığını, acı çektiğinizi, hepsinin de benim suçum olduğunu bilmeye nasıl katlanırım?”

“Sizin suçunuz değil. Böyle düşünmeyin. Yalnızca yazgı bu.” Reggie kızın elini kolundan uzaklaştırdı, öptü. “Bana acımayın, sevgili küçük Anne,” dedi usulca. Bu kez, pembe kemerlerin altında, bahçe yolunda neredeyse koşuyordu.

“Kuu-kuu-ruu-ku! Kuuu-kuu-ruuu-kuku!” sesleri geldi verandadan. “Reggie, Reggie!” sesi de bahçeden.

Erkek durdu, arkasını döndü. Ama kız onun çekingen, şaşkın duruşunu görünce küçük bir kahkaha koyverdi.

“Geri dönün, Mr. Kumru,” dedi Anne. Ve Reginald ağır ağır çimenliği geçerek geldi.

Genç Kız

Mrs. Raddick'in kızı tam o anda ışıltılı cennetten yere düşmüştü sanki, mavi elbisesinin içinde, yanakları hafiften kızarmış, mavi, masmavi gözleriyle, altın sarısı bukleleri sanki ilk olarak başının üstünde tokalanmış – kız uçup giderken yolunu kesmesin diye başının üstüne tokalanmış. Mrs. Raddick'in çekingen, biraz şaşkın ama derinden beğenen bakışı da buna inanıyor görünüyordu; oysa kızı hiç de hoşnut durmuyordu – niye olsundu ki? – yere inip gazinonun merdivenlerine konduğu için. Gerçekten, canı sıkılıyordu – canı sıkılıyordu, *croupierler* yerine somurtuk, yaşlı azizler ve kumar oynamak için bozuk paralar olan gazinolarla doluymuş gibi cennet.

"Hennie'yi de yanına alırsın, değil mi?" dedi Mrs. Raddick. "Elbette, alırsın. İşte araba, bir çay içersin ve bu basamakta oluruz – tam burada – bir saat içinde. Görüyorsunuz, onun içeri girmesini istiyorum. Daha önce hiç girmemişti, görmeye değer. Ona haksızlık olacağını biliyorum."

"Öff, kapa çeneni, anne," dedi kız, bezginlikle. "Haydi yürü. Bu kadar çok konuşma. Ve çantan açık; yine bütün paranı kaybedeceksin."

"Özür dilerim, şekerim," dedi Mrs. Raddick.

"Ah, haydi, gir içeri! Para kazanmanı istiyorum," dedi sabırsız ses. "Senin için hava hoş – ama ben meteliğe kurşun atıyorum!"

"İşte – al sana elli frank, yüz al!" Yaylı kapılardan geçerlerken kızın eline kâğıt paralar tutuşturduğunu gördüm Mrs. Raddick'in.

Hennie ve ben, bir an merdivenlerde durup insanları izledik. Oğlanın yüzünde kocaman, doygun bir gülümseme vardı.

"İşte," diye bağırdı, "İngiliz buldog köpeği. Buraya köpek sokmalarına izin veriliyor mu?"

"Hayır, verilmiyor."

"Çok kıyak hayvan, değil mi? Keşke benim de olsaydı. Çok eğlenceliler. İnsanları öyle bir korkutuyorlar ki, asla da saldırganlaşmıyorlar şeylerine karşı – sahiplerine karşı." Ansızın kolumu sıktı. "Hey, şu yaşlı kadına bak. Kim o? Niye öyle görünüyor? Kumarbaz mı?"

İlk çağlardan kalma, kuruyup solmuş yaratık, üzerinde yeşil saten elbisesi, siyah kadife pelerini, mor tüylü beyaz şapkasıyla, sanki tellerin üstünde yukarı çekiliyormuş gibi ağır ağır merdivenlerde sallanıyordu. Gözlerini önüne dikmişti, kendi kendine gülüyordu, başını sallıyordu, gıdaklıyordu; pençeleri pis bir çizme torbasına benzeyen şeye kenetlenmişti.

Ama tam o anda yanında – *kız* – ve arkada, havada asılı bir başka kadınla Mrs. Raddick ortaya çıktı yine. Mrs. Raddick bana doğru atıldı. Yüzü pırıl pırıl kızarmıştı, şendi, başka bir yaratıktı. Tren kalkmadan önce ayıracak tek dakikası yokmuş gibi perondaki arkadaşlarına "hoşça kal" diyen birine benziyordu.

"Ah, hâlâ buradasınız, hâlâ. Ne şanslıyız, değil mi! Gitmemişsiniz. Ne güzel! Çok korkunç şeyler yaşadım – onunla," diye elini kızına doğru savurdu, kız duruyordu orada, taş gibi kıpırtısız, kibirli, önüne bakarak, ayağını basamakta döndürerek, çok uzaklarda. "Onu içeri almadılar. Yirmi bir yaşında olduğuna yemin ettim. Ama bana inanmadılar. Adama cüzdanımı gösterdim; daha fazlasını yapmayı göze alamadım. Ama işe yaramadı. Düpedüz alay etti... ve işte tam da şimdi New York'lu Mrs. MacEven'la karşılaştım, daha yeni on üç bin kazanmış *Salle Priveé'*den – şansı dönmüşken onunla birlikte içeri girmemi istiyor. Elbette bırakamam – kızı. Ama eğer siz –"

Bunun üzerine "kız" başını kaldırıp baktı; annesini düpedüz sindirdi. "Neden beni bırakamayacakmışsın?" dedi öfkeyle. "Ne görülmemiş saçmalık! Sen ne cesaret böyle olay çıkarıyorsun? Bu, seninle son gelişim. Gerçekten kelimelerle anlatılamayacak kadar korkunçsun." Annesini tepeden tırnağa süzdü. "Kendini topla biraz," dedi üstünlükle.

Mrs. Raddick'in gözü dönmüştü, düpedüz gözü dönmüştü. Mrs. MacEvans'la birlikte içeri girmeye "can atıyordu", ama aynı zamanda...

Bütün cesaretimi topladım. "İster miydiniz – çaya gelmek hoşunuza gider miydi – bizimle birlikte?"

"Evet, evet, bayılır. Benim de istediğim tam bu, değil mi şekerim? Mrs. MacEvans... bir saat içinde dönerim... ya da daha önce... ben –"

Mrs. R. ok gibi merdivenlerden yukarı fırladı. Çantasının yine açık olduğunu gördüm.

İşte, üçümüz baş başa kalmıştık. Ama gerçekten, bu benim suçum değildi. Hennie de canı sıkkın, berbat görünüyordu. Araba geldiğinde koyu renk paltosuna sarındı kız – hastalık bulaşmasından korunmak için. Küçücük ayakları bile, onu merdivenlerden aşağı, bize doğru taşımaya karşı çıkar gibiydi.

“Çok üzgünüm,” dedim, araba yola koyulurken.

“Ah, benim için önemi yok,” dedi kız. “Yirmi bir yaşında görünmek istemiyorum. Kim ister ki – on yedi yaşındaysa! Benim,” – usulca ürperdi – “iğrendiğim şey salaklık, şişko yaşlı adamların gözlerini dikip bakmaları. Hayvanlar!”

Hennie çabucak bir göz attı, sonra camdan dışarısını izledi.

Kapılarının önünde, altın rengi-siyah fıçıların içinde portakal ağaçları bulunan, pembe-beyaz mermerden yapılmış koskoca sarayın önüne yanaştık.

“İçeri girmek ister miydiniz?” diye önerdim.

Kız durakladı, göz attı, dudağını ısırdı, boyun eğdi. “Ah, neyse, başka yer yok gibi,” dedi. “İn aşağı, Hennie.”

Önce ben indim – masa bulmak için, elbette – kız arkamdan geldi. Ama işin en kötüsü, yalnızca on iki yaşındaki küçük erkek kardeşin yanımızda olmasıydı. Bu, bardağı taşıran son damlaydı – bacaklarına dolaşan bu çocukla birlikte olmak.

Tek masa vardı. Üzerinde pembe karanfiller, mavi çay peçetelerinin yelken gibi durduğu pembe tabaklar.

“Buraya oturalım mı?”

Beyaz hasır koltuğun arkalığına elini koydu kız, bıkkınlıkla.

“Fark etmez. Niye olmasın?” dedi.

Hennie onu sıkıştırarak arkasından geçti, sondaki taburenin üstüne solucan gibi tırmandı. Fena halde dışta bırakılmış hissediyordu. Kız eldivenlerini bile çıkarmadı. Gözlerini indirdi, parmaklarıyla masaya vurdu.

Ölgün bir keman sesi gelince yüzünü buruşturdu, dudağını ısırdı yine. Sessizlik.

Garson kız göründü. Ona sormayı bile göze alamıyordum. "Çay – kahve? Çin çayı – ya da limonlu buzlu çay?"

Gerçekten aldırdığı yoktu. Onun için hepsi birdi. Gerçekten hiçbir şey istemiyordu. Hennie fısıldadı, "Kakao!"

Ama tam garson kız arkasını dönmüşken aldırmazlıkla seslendi kız, "Ah, bana da bir kakao getirebilirsiniz, fark etmez."

Biz beklerken kapağında ayna olan, küçük, altın bir pudra kutusu çıkardı, isteksizce zavallı küçük ponponu salladı, güzelim burnuna dokundurdu.

"Hennie," dedi, "şu çiçekleri kaldır." Ponponuyla karanfilleri gösterdi ve ben onun mırıldandığını duydum, "Masanın üstünde çiçeklere dayanamam." Besbelli kıza çok keskin bir acı veriyorlardı çünkü ben onları kaldırırken düpedüz gözlerini kapadı.

Kakao ve çayla geri geldi garson kız. Kocaman köpük köpük fincanları önlerine koydu, benim saydam bardağımı itti. Hennie burnunu gömdü, bir korkunç an boyunca ucunda titreşen küçük krema damlacığıyla ortaya çıktı. Ama küçük bir beyefendi gibi telaşla sildi onu. Acaba kızın dikkatini fincanına çekmeyi göze alsam mı, diye düşündüm. Farkına varmamıştı – görmemişti – sonra ansızın, neredeyse rastlantı sonucu bir yudum aldı. Merakla izledim; belli belirsiz ürperdi.

"Felaket tatlı!" dedi.

Kafası kuru üzüm gibi, bedeni çikolata, ufak tefek oğlan bir tepsi hamur işiyle yanımıza geldi – sıra sıra küçük hilkat garibeleri, küçük esinler, küçük eriyen rüyalar. Onları kıza sundu. "Ah, hiç aç değilim. Götürün."

Hennie'ye sundu. Hennie çabucak bana göz attı – onay almış olmalıydı – çünkü bir kremalı çikolata, bir kahveli kurabiye, içi fındık dolu bir beze, taze çilek dolu küçük bir boynuz aldı. Kız onu izlemeye bile katlanamıyordu. Ama tam oğlan arkasını dönüp uzaklaşırken tabağını yukarı kaldırdı.

"Ah, neyse, bana da bir tane ver," dedi.

Gümüş maşalar aşağı bıraktı bir, iki, üç – ve bir de vişneli küçük tart. “Bütün bunları bana niye verdiğinizi bilmiyorum,” dedi kız, neredeyse gülümsüyordu. “Yemeyeceğim, yiyemem!”

Şimdi çok daha rahatlamıştım. Çayımı yudumladım, arkama yaslandım, hatta sigara içip içemeyeceğimi sordum. Bunun üzerine kız elinde çatalıyla durakladı, gözlerini açtı ve gerçekten gülümsedi. “Elbette,” dedi. “her zaman insanların sigara içmesini beklerim.”

Oysa tam o anda Hennie’nin başına acıklı bir şey geldi. Hamurdan boynuzunun üstüne çok fazla bastırdı, ikiye bölünüp uçtu boynuz, bir yarısı masaya saçıldı. Korkunç bir olay! Oğlan kıpkırmızı kesildi. Hatta kulakları bile alev alev yanıyordu, utangaç bir el, geriye ne kalmışsa almak için masanın üstünde süründü.

“Seni görülmemiş hayvan!” dedi kız.

Aman tanrım! Uçarak imdadına yetişmeliydim. Çabucak bağırdım, “Yurtdışında çok kalacak mısınız?”

Oysa daha şimdiden Hennie’yi unutmuştu. Ben de unutulmuştum. Bir şeyleri anımsamaya çalışıyordu... çok uzaklardaydı.

“Bil – mi – yorum,” dedi ağır ağır, o uzak yerden.

“Galiba, Londra’ya yeğliyorsunuz. Orası daha – daha –”

Ben daha ileri gitmeyince, kız geri geldi, bana baktı, çok şaşırmıştı. “Daha ne –?”

“*Enfin* – daha neşeli,” diye bağırdım, sigaramı sallayarak.

Ama bunu ölçüp biçmesi için bütün bir pasta gerekti. Ondan sonra bile, “Ah, neyse, bu değişir!” sözcükleri güvenle söyleyebileceği tek şey oldu.

Hennie bitirmişti. Hâlâ her yanını ateş basıyordu.

Kelebek biçimindeki listeyi masadan aldım. “Bakalım – şekerlemeye ne dersin, Hennie? Mandalina ve zencefil nasıl? Hayır, daha serin bir şeyler. Taze ananas-elma şekerlemesi nasıl?”

Hennie şiddetle onayladı. Garson kız gözlerini üzerimize çevirdi. Kırıntılarından bakışlarını kaldırınca siparişi aldı.

“Mandalina ve zencefil mi dediniz? Ben zencefil severim. Bana da bir tane getirebilirsiniz.” Sonra çabucak konuştu, “Keşke şu orkestra İsa’nın

doğum yılından kalma parçaları çalmasa. Bütün geçen yılbaşı boyunca bu parçalarla dans ediyorduk. Çok bıktırıcı!"

Oysa güzel bir havaydı. Şimdi dikkatimi çekti de, içimi ısıtıyordu.

"Bence burası çok hoş bir yer, sence de öyle değil mi, Hennie?" dedim.

Hennie dedi ki: "Çok esaslı!" Çok alçak sesle söylemeye niyetliydi ama çok yüksek, bir tür gıcırtı gibi çıktı.

Hoş? Burası? Hoş? Kız ilk kez çevresine göz attı, neler varmış görmeye çalıştı... Gözlerini kırpıştırdı; o güzelim gözleri merak ediyordu. Çok yakışıklı, yaşlıca bir adam, siyah kurdelenin ucunda asılı tek gözlüğüyle kıza gözünü dikti. Ama kız onu düpedüz görmüyordu. Adamın bulunduğu yerde, havada boşluk vardı. Adamın içinden geçerek ötelere bakıyordu.

Sonunda küçük yassı kaşıklar cam tabakların üstünde kıpırtısız durdu. Hennie yorgun gibiydi ama kız beyaz eldivenlerini eline geçirdi yine. Pırlanta kol saatiyle sorunu vardı; takılıyordu. Çekiştirdi – şu salak küçük şeyi kırmaya çalıştı – kırılmıyordu. Sonunda eldivenini üzerine çekmesi gerekti. Ondan sonra, gördüm, bu yere bir an daha katlanamazdı, ve gerçekten, ayağa fırladı, ben çayın parasını ödemek gibi bayağı bir işle uğraşırken arkasını dönüp gitti.

Sonra yine dışarıdaydık. Alacakaranlık çökmüştü. Gökyüzüne ufacık yıldızlar serpişmişti; kocaman lambalar parıldıyordu. Arabanın gelmesini beklerken kız aynı önceki gibi ayağını döndürerek, önüne bakarak basamakta durdu.

Hennie kapıyı açmak için öne fırladı, kız bindi, arkasına gömüldü – oh – öylesine iç çekerek!

"Söyle ona," dedi soluk soluğa, "elinden geldiğince hızla sürsün."

Arkadaşı sürücüye sırıttı Hennie. "*Allie veet*!" dedi. Sonra kendini topladı, yüzü bize dönük küçük koltuğa oturdu.

Altın pudra kutusu ortaya çıktı yine. Yine zavallı küçük ponpon sallandı; yine kızla ayna arasında o çabucak, ölümüne-gizli bakış gitti geldi.

Brokar kumaşı kesen makas gibi siyah-altın rengi kenti parçaladık. Bir şeylere tutunuyor gibi görünmemek için büyük çaba harcıyordu Hennie.

Ve Gazino’ya ulaştığımızda, elbette Mrs. Raddick orada değildi. Merdivenlerde ondan en küçük iz yoktu – en küçük iz.

“Ben gidip bakarken arabada kalır mısınız?”

Ama hayır – kalamazdı. Tanrı aşkına, hayır! Hennie kalabilirdi. O, arabada oturmaya katlanamazdı. Basamaklarda beklerdi.

“Ama seni bırakmak pek hoşuma gitmiyor,” diye mırıldandım. “Seni burada bırakmasam çok daha iyi olacak.”

Bunun üzerine kız paltosunu geriye attı; döndü, yüz yüze geldik; dudakları aralandı. “Tanrı aşkına – neden! Bana – bana göre hava hoş. Beklemeyi – beklemeyi severim.” Sonra ansızın yanakları kıpkırmızı kesildi, gözleri koyulaştı – bir an için ağlayacak sandım. “Bı – bırak beni, lütfen,” diye kekeledi, sıcak, istekli sesle. “Hoşuma gidiyor. Beklemeyi seviyorum! Gerçekten – gerçekten seviyorum! Hep bekliyorum – her türden yerde...”

Koyu renk paltosu açıldı, beyaz boynu – mavi elbise içindeki bütün o yumuşak, genç bedeni – karanlık tomurcuğunu yırtıp açan çiçek gibiydi.

Parker Ana’nın Hayatı

Yaşlı Parker Ana’nın her salı evini temizlediği edebiyatçı beyefendi o sabah ona kapıyı açtığında torununun nasıl olduğunu sordu. Karanlık küçük girişteki paspasın üzerinde durdu Parker Ana, kapıyı kapaması için beyefendiye yardım etmek üzere elini uzattı, sonra yanıtladı.

“Dün gömdük onu, beyefendi,” dedi usulca.

“Aman tanrım! Bunu duyduğuma çok üzüldüm,” dedi edebiyatçı beyefendi, şaşkına dönmüş sesle. Kahvaltısının ortasındaydı. Üzerinde çok partal bir sabahlık, bir elinde buruşuk gazete vardı. Ne yapacağını bilemiyordu. O sıcak oturma odasına dönemezdi, bir şeyler söylemeden – bir şeyler daha söylemeden. Sonra bu insanlar cenaze törenlerini pek fazla önemsedikleri için incelikle dedi ki, “Umarım cenaze töreni iyi geçmiştir.”

“Afedersiniz, beyefendi?” dedi Parker Ana boğuk bir sesle.

Zavallı yaşlı kuş! Gerçekten altüst olmuş görünüyordu. “Umarım cenaze şey olmuştur – başarılı geçmiştir,” dedi adam. Parker Ana yanıtlamadı. Başını önüne eğdi, temizlik gereçlerini, önlüğünü, keçe terliklerini koyduğu eski balık torbasını sımsıkı kavrayarak mutfağa doğru topallaya topallaya yürüdü. Edebiyatçı beyefendi kaşlarını kaldırdı, kahvaltısına geri döndü.

“Üstesinden gelir herhalde,” dedi yüksek sesle, marmelatını alırken.

Parker Ana şapkasından iki firketeyi çıkardı, şapkayı kapının arkasına astı. Yıpranmış ceketinin kancalarını açtı, onu da astı. Sonra önlüğünü bağladı, çizmelerini çıkartmak için oturdu. Çizmelerini çıkartmak ya da giymek onu acıya boğan bir işti, ama zaten yıllardır acı kaynağıydı. Gerçekten, acıya öylesine alışmıştı ki, daha bağcıkları bile çözmeden sancıya hazır yüzü asılır, çarpılırdı. Bu iş bittiğinde içini çekerek arkasına yaslandı, usulca dizlerini ovdu...

“Nine! Nine!” Küçücük torunu düğmeli çizmeleriyle dizlerinde oturuyordu. Sokakta oynamaktan daha yeni dönmüştü eve.

“Bak ninenin eteğini neye benzettin – seni yaramaz çocuk!”

Ama oğlan kollarını boynuna doladı, yanağını kendisininkine sürttü.

“Nine, hadi bi peni versene!” diye yalvardı.

“Çekil başımdan, ninede beş para yok.”

“Evet, var.”

“Hayır, yok.”

“Evet, var. Hadi ver be!”

Daha şimdiden eski, ezik, siyah deri cüzdanı karıştırmaya başlamıştı bile.

“İyi bakalım, ya sen nineye ne vereceksin?”

Oğlan küçük, utangaç bir kahkaha attı, daha sokuldu. Yanağında titreşen gözkapağını hissetti. “Benim bi şeyim yok ki,” diye mırıldandı...

Yaşlı kadın ayağa fırladı, demir çaydanlığı sobanın üstünden kaptı, musluğa götürdü. Çaydanlığı döven suyun çıkardığı gürültü, acısını öldürdü gibiydi sanki. Kovayı da doldurdu, bulaşık tasını da.

O mutfağın durumunu anlatmak koca bir kitabı doldururdu. Hafta içinde edebiyatçı beyefendi işini kendisi yapıyordu. Yani, arada sırada bu amaçla

bir köşeye konmuş reçel kavanozuna çay artıklarını boşaltıyor, temiz çatalları bitirirse bir iki tanesini havluya siliyordu. Yoksa, arkadaşlarına açıkladığı gibi, "düzeneği" oldukça basitti, insanların ev bakımı konusunda niye bu kadar gürültü kopardıklarını anlayamıyordu.

"Basitçesi, evdeki her şeyi kirletirsin, temizlemek için haftada bir kere bir kocakarı alırsın, işte oldu bitti."

Sonuç, dev gibi bir çöp kovasını andırıyordu. Yerler bile kızarmış ekmek kırıntılarıyla, zarflarla, sigara izmaritleriyle leş gibiydi. Ama Parker Ana ona hınç beslemiyordu hiç. Bakacak kimsesi olmadığı için zavallı genç beyefendiye acıyordu. Pis küçük pencereden, hüzünlü-görünümlü gökyüzünün kocaman enginliğini görebiliyordunuz ve ne zaman hava bulutlu olsa, çok yıpranmış, yaşlı, kenarları tırtık tırtık, içleri delikli, ya da çay lekesi gibi koyu renkliydi o bulutlar.

Su ısınırken Parker Ana yerleri süpürmeye koyuldu. "Evet," diye düşündü, süpürge yeri döverken, "şöyle ya da böyle, ben payıma düşeni aldım. Çok zor bir hayatım oldu."

Komşuları bile böyle söylüyordu onun için. Bir çok kez, elinde balık torbasıyla eve doğru topallarken, onların köşede bekledikleri ya da sokak parmaklıklarından eğildikleri sıra kendi aralarında konuştuklarını duymuştu, "Çok zor bir hayatı var, Parker Ana'nın." Ve öylesine doğruydu ki, hiç de gururlanmıyordu bununla. Tıpkı 27 Numara'nın arka bölümünde, bodrumda yaşadığını söylemek gibiydi. Zor bir hayat!..

On altı yaşında Stratford'dan ayrılmış, mutfak hizmetçisi olarak Londra'ya gelmişti. Evet, Stratford-on-Avon'da doğmuştu. Shakespeare mi, beyefendi? Hayır, insanlar boyuna onu sorup duruyorlardı. Ama tiyatroların üstünde görünceye kadar adını hiç duymamıştı.

"Akşam şöminenin başına oturduğunda, bacadan yıldızları görebildiğin," ve "Annenin hep domuz pastırmalarını tavandan astığı," dışında Stratford'dan geriye hiçbir şey kalmamıştı ona. Ve bir şey vardı – bir çalı vardı – ön kapıda, öyle güzel kokardı ki. Ama çalı çok belli belirsizdi. Kötüleşip hastaneye kaldırıldığında bir iki kez hatırlamıştı yalnızca.

Orası korkunç bir yerdi – ilk yeri. Dışarı çıkmasına hiç izin vermezlerdi. Sabah, akşam duaları dışında hiç üst kata da çıkmadı. Şöyle böyle bir bodrumdu. Ve aşçı çok acımasız kadındı. Evden gelen mektupları daha okumadan kapıp götürür, onu hayallere sürükledikleri için mutfak sobasına atardı... Ve o böcekler! İnanır mıydınız? – Londra'ya gelinceye kadar hiç kara böcek görmemişti. Burada Ana hep usulca gülerdi – kara böcek görmemiş olmasına! Neyse! Kendi ayağını hiç görmemiş olduğunu söylemek gibiydi.

O ev satılıp aile gidince "yardımcı" olararak bir doktorun evine geçti, gece gündüz koşuşturup durduğu iki yıldan sonra da kocasıyla evlendi. Fırıncıydı.

"Fırıncı,* Mrs. Parker!" derdi edebiyatçı beyefendi. Çünkü ara sıra koca kitap ciltlerini bir yana bırakır, ona kulak verirdi, en azından Hayat denen şu ürüne. "Fırıncıyla evlenmek hoş olmalı!"

Mrs. Parker o kadar da emin değil gibiydi.

"Temiz bir ticaret," dedi beyefendi.

Mrs. Parker inanmış görünmüyordu.

"Ve taze somunları müşterilere vermek hoşuna gitmiyor muydu?"

"Şey, beyefendi," dedi Mrs. Parker, "dükkânda çok fazla bulunmazdım. On üç tane küçüğümüz oldu, yedisini toprağa verdik. Eğer hastanede değilsek sağlık ocağındaydık diyebilirdiniz!"

"Gerçekten, diyebilirdiniz, Mrs. Parker!" dedi beyefendi, ürpererek, kalemini yeniden eline alıp.

Evet, yedi tanesi göçüp gitmişti ve altı tanesi daha ufacıkken kocası vereme yakalanmıştı. Ciğerlerindeki un yüzünden, demişti doktor ona, o zamanlar... Gömleği başının üstünde toplanmış, yatağında oturuyordu kocası, doktorun parmağı sırtında halka çiziyordu.

"Şimdi, eğer onu buradan kesip açarsak, Mrs. Parker," diyordu doktor, "ciğerlerinin beyaz tozla tıka basa dolu olduğunu görürsünüz. Soluk ver bakalım, iyi dostum!" Ve zavallı sevgili kocasının dudaklarından koskoca

beyaz toz bulutunun yükseldiğini gerçekten gördü mü, yoksa gördüğünü hayal mi etti hiçbir zaman emin olamadı Mrs. Parker...

Oysa o altı küçük çocuğu büyütmek için, kendi başının çaresine bakmak için verdiği savaş. Korkunç olmuştu! Sonra da tam okula gidecek kadar büyüdüklerinde kocasının kız kardeşi onlarla kalmak, yardım etmek için yanlarına geldi, geleli daha iki ay bile dolmadan merdivenlerden yuvarlanıp, belkemiğini sakatladı. Ve beş yıl boyunca Parker Ana'nın bakacak başka bir bebeği daha var anlamına geldi bu – ve nasıl da avaz avaz ağlamaktan başka şey yapmayan bir bebek! Sonra küçük Maudie kötü yola düştü, kız kardeşi Alice'i de peşinden sürükledi; iki oğlan göç etti, küçük Jim orduya katılıp Hindistan'a gitti, en küçükleri Ethel hiçbir işe yaramaz ufak bir garsonla evlendi, adam küçük Lennie'nin doğduğu yıl ülserden öldü. Ve şimdi de küçük Lennie – benim torunum...

Kirli fincan ve tabak yığınları yıkanmış, kurulanmıştı. Mürekkep karası bıçaklar patates parçasıyla temizlenmiş, bir parça mantarla parlatılmıştı. Masa ovulmuştu, çekmeceli dolap ve içinde sardalye kuyrukları yüzen musluk taşı da...

Hiç güçlü kuvvetli bir çocuk olmamıştı o – taa en başından beri hiç. Herkesin kız sandığı o sapsarı bebeklerden biriydi. Gümüş sarısı bukleleri vardı onun, mavi gözleri, burnunun yan tarafında elmas tanesi gibi küçük bir beni. O çocuğu büyütmek için onun ve Ethel'in katlandığı sıkıntılar! Gazetelerden okudukları şeyleri denediler onda! Her pazar sabahı, Parker Ana çamaşırları yıkarken Ethel yüksek sesle okurdu.

"Sayın Bayım, – daha önce küçük Myrtil'imin ölüm döşeğinde olduğunu bildirmek için yazıyorum size... Dört şişeden sonra... 4 kilo aldı 9 haftada ve hâlâ da alıyor."

Ve sonra yumurta kabından bozma mürekkep hokkası çekmeceli dolaptan çıkar, mektup yazılır, ertesi sabah Parker Ana işe giderken postaya verilirdi. Ama hiçbir şeye yaramamıştı. Hiçbir şey küçük Lenni'ye kilo aldıramıyordu. Hatta onu mezarlığa götürmek bile yüzüne renk katmamıştı hiçbir zaman; otobüste güzel güzel sallanmak iştahını açmamıştı hiç.

Ama taa en başından beri o ninesinin oğluydu...

“Sen kimin oğlusun?” dedi yaşlı Parker Ana, sobanın başından doğrulup pis cama doğru giderken. O küçücük ses, öylesine sıcak, öylesine yakın olan, az kalsın kadını boğacak ses – sanki göğsünün içinde, yüreğinin altındaydı – güldü, dedi ki, “Ben ninemin oğluyum!”

Tam o anda ayak sesleri duydu, edebiyatçı beyefendi, yürüyüş için giyinmiş, kapıda belirdi.

“Şey, Mrs. Parker, dışarı çıkıyorum.”

“Çok güzel, efendim.”

“Mürekkep hokkasının altındaki tepside bulacaksın paranı.”

“Teşekkür ederim, efendim.”

“Şey, bu arada, Mrs. Parker,” dedi edebiyatçı beyefendi çabuk çabuk, “buraya son geldiğinde hiç kakao atmadın – değil mi?”

“Hayır, efendim.”

“Çok tuhaf. Kutunun dibinde bir çay kaşığı kakao kaldığına yemin edebilirim.” Birden yarıda kesti. Yumuşakça, kesin bir sesle ekledi, “Bir şeyleri attığında bana söyleyeceksin her zaman – değil mi, Mrs. Parker?” Sonra da, gerçekten, açıkça görülen aldırmazlığının altında kadın kadar uyanık olduğunu Mrs. Parker’a gösterdiğine inanarak, kendinden pek hoşnut yürüyüp gitti.

Kapı gürültüyle çarpıldı. Fırçalarını, bezlerini yatak odasına götürdü. Ama düzelterek, sıkıştırarak, patpatlayarak yatağı yapmaya başladığında küçük Lennie’nin düşüncesi dayanılmaz oldu. Niçin o kadar çok acı çekmek zorunda kalmıştı? İşte, anlayamadığı şey buydu. Niçin küçücük melek çocuğun, soluğunu istemesi, onun için savaş vermesi gereksindi?

...Bir şeyler kaynar gibi ses geliyordu Lennie’nin ufacık göğüs kafesinden. Bir türlü kurtulamadığı fıkırdayan koca bir topak vardı. Öksürdüğünde başından ter fışkırıyordu; gözleri dışarı fırlıyordu; elleri dalgalanıyordu, tencerenin dibine çarpıp duran patates gibi koca topak fokurduyordu. Ama hepsinden de daha beter olan şey, öksürmediği zaman sırtını yastığa yaslayıp oturması, hiç konuşmaması, yanıt vermemesi, hatta duyduğunu bile belli etmemesiydi. Yalnızca onuru kırılmış gibi duruyordu.

“Bu senin zavallı yaşlı ninenin suçu değil, bir tanem,” dedi Parker Ana, kıpkırmızı kulaklarından geriye doğru nemli saçlarını okşayarak. Ama Lennie başını çekti, yana kaydı. Ona fena halde küskün görünüyordu – ve ağırbaşlı. Başını eğdi, ninesinin bunu yaptığına inanamıyormuş gibi gözlerini ondan kaçırdı.

Ama en son... Parker Ana yatağın üstüne örtüyü savurdu. Hayır, bunu düşünemezdi düpedüz. Çok fazlaydı – katlanamayacağı kadar çok şey yüklenmişti hayatı boyunca. Şimdiye kadar katlanmıştı, kendi başının çaresine bakmıştı, tek bir kere bile ağladığı görülmemişti hiç. Tek canlı bile görmemişti onu hiç. Kendi çocukları bile Ana’nın yıkılıp ağladığını görmemişti. Her zaman gururlu bir yüzü korumuştu. Oysa şimdi! Lennie gitmişti – nesi kalmıştı elinde? Hiçbir şeyi kalmamıştı. Hayattan elde ettiği tek şey oydu, şimdi o da alınmıştı. Niçin bunların hepsinin benim başıma gelmesi gerekti, diye merak etti. “Ne yaptım ki ben?” dedi yaşlı Parker Ana. “Ne yaptım ki ben?”

Bu sözcükler ağzından dökülürken fırçası elinden düştü. Kendini mutfakta buldu. Acısı öyle korkunçtu ki şapkasını kafasına tokaladı, ceketini giydi, uykuda yürüyen birisi gibi evden çıkıp gitti. Ne yaptığını bilmiyordu. Başına gelenlerin dehşetiyle sersemlemiş de yürüyüp uzaklaşan birini andırıyordu – neresi olursa herhangi bir yere doğru, sanki yürüyüp uzaklaşarak kurtulabilirmiş gibi...

Sokak soğuktu. Buz gibi bir rüzgâr vardı. İnsanlar yanından uçup gidiyordu, çok hızla; erkekler makas gibi yürüyordu; kadınlar kedi gibi sekiyordu. Ve hiç kimse bilmiyordu – hiç kimse aldırmıyordu. Hatta kendini koyverse bile, sonunda, bütün o yıllardan sonra ağlasa bile soluğu karakolda alacaktı, büyük olasılıkla.

Ama ağlama düşüncesiyle sanki küçük Lennie ninesinin kucağına sıçradı. Ah, işte, yapmak istediği şey bu, bir tanem. Nine ağlamak istiyor. Şimdi bir ağlayabilseydi, uzun uzun ağlayabilseydi, her şeye, ilk çalıştığı yerden, acımasız aşçıdan başlayarak, doktora, sonra da yedi küçüğe, kocasının ölümüne, çocukların kendisini bırakmasına, onu Lennie’ye getiren bütün o acılı yıllara kadar her şeye ağlayabilseydi bir. Ama bütün bunlara doyasıya

ağlamak çok zaman alacaktı. Her neyse, zamanı gelmişti artık. Yapmalıydı. Artık daha fazla erteleyemezdi... Nereye gidebilirdi?

"Çok zor bir hayatı oldu, Parker Ana'nın." Evet, zor bir hayat, gerçekten. Çenesi titremeye başladı; yitirecek hiç zamanı kalmamıştı. Ama nereye? Nereye?

Eve gidemezdi; orada Ethel vardı. Korkudan Ethel'in aklını başından alırdı bu. Bir yerlerde bir sıraya oturamazdı; insanlar, sorular sorarak gelirlerdi. Beyefendinin evine dönmesi de mümkün değildi; yabancıların evlerinde ağlamaya hakkı yoktu. Merdivenlere otursa polis gelip söylenirdi.

Saklanabileceği, kendi başının çaresine bakabileceği, istediği kadar kalabileceği, kimseyi tedirgin etmeyeceği, kimsenin de onu huzursuz etmeyeceği hiçbir yer yok muydu yani? Şu dünyada hiçbir yer yok muydu doya doya ağlayabileceği – en sonunda?

Parker Ana çevresine bakınarak durdu. Buzlu rüzgâr önlüğünü balon gibi şişirdi. Ve şimdi yağmur da yağmaya başlamıştı. Hiçbir yer yoktu.

A la Mode Evlilik

İstasyona giderken ansızın keskin bir hayal kırıklığı sancısıyla ufaklıklara hiçbir şey götürmediğini hatırladı William. Zavallı küçük çocuklar! Onlarınki de ne kötü yazgıydı. Kendisini karşılamaya koşarlarken ilk sözcükleri hep, "Bana ne getirdin, babacım?" olurdu ve o hiçbir şey getirmemişti. İstasyondan biraz şekerleme alması gerekecekti. Ama son dört cumartesi yaptığı şey buydu zaten; son kez aynı eski kutuların ortaya çıktığını gördüklerinde suratları asılmıştı.

Ve Paddy demişti ki, "Benimkinde kırmızı çizgiler vardı daha ööönceden!"

Ve Johnny demişti ki, "Benimkinde de hep pembe var. Pembeden nefret ederim."

Ama ne yapacaktı William şimdi? Sorun o kadar kolay çözümlenemiyordu. Eskiden olsa, elbette taksiye atlayıp doğru dürüst bir oyuncakçıya gider, beş dakikada onlar için bir şeyler seçerdi. Oysa şimdilerde onların Rus malı oyuncakları, Fransız malı oyuncakları, Sırp malı oyuncakları – Tanrı bilir nerelerden gelmiş – oyuncakları vardı. Eski eşekleri, arabaları falan Isabel hurdaya çıkartalı bir yıldan fazla olmuştu, çünkü onlar "korkunç duygusal" ve "bebeklerin biçim duygusu için ürkütücü ölçüde kötüydüler."

"Öyle önemli ki," diye açıklamıştı yeni Isabel, "taa en başından doğru şeyleri sevmeleri. Daha sonra çok zaman kazandırıyor onlara. Gerçekten, zavallı ufaklıklar o korkunç şeylere bakarak çocukluklarını geçirmek zorunda kalırlarsa, insan onların büyüyünce Kraliyet Harp Akademisi'ne gitmek isteyeceklerini düşünebilir."

Ve sanki Harp Akademisi'ne şöyle bir uğramak, insanın hemen kesin ölümüymüş gibi konuşuyordu...

"Neyse, bilmiyorum," dedi William ağır ağır. "Ben onların yaşındayken düğümlü bir havluya sarılarak yatardım."

Yeni Isabel baktı ona, gözleri kısıldı, dudakları aralandı.

"Sevgili William! Eminim yatmışsındır!" Yeni tarzında güldü.

Her neyse şekerleme götürmesi gerekecekti, diye düşündü William sıkıntıyla, ceplerinde sürücüye verecek bozuk para aranırken. Ve ortalıkta kutuları dolaştırırken gördü çocukları – korkunç cömert ufaklıklardı – Isabel'in değerli dostları hiç duraklamadan atıştırırken...

Peki, meyve nasıl olurdu? İstasyonun içindeki tezgâhta kararsızlıkla durakladı William. Her birine birer kavun? Onu da paylaşmaları gerekecek miydi? Ya da Pad'e ananas, Johnny'ye kavun? Çocukların yemek zamanında gizlice sürünerek çocuk odasına gidecek halleri de yoktu ya Isabel'in dostlarının. Yine de, kavunu satın alırken, Isabel'in genç ozanlarından birinin, çocuk odası kapısının arkasında bir dilimi şapur şupur mideye indirirkenki korkunç görüntüsü canlandı William'ın gözünün önünde.

Elinde iki rezalet paketle, trenine doğru uzun adımlarla yürüdü. Peron kalabalıktı, tren gelmişti. Kapılar çarpılarak açılıyor, kapanıyordu. Makineden öyle gürültülü bir tıslama yükseldi ki insanlar sağa sola koşuştururken şaşkına döndü sanki. William dosdoğru birinci sınıf, sigara içilen bölüme girdi, bavulunu, paketlerini yerleştirdi, iç cebinden koca bir gazete tomarı çıkartarak köşeye attı kendini, okumaya başladı.

"Müşterimiz, dahası çok olumlu... Yeniden göz önünde bulunduracağız... durumunda..." Ah, bu daha iyiydi. Kafasına yapışmış saçlarını geriye bastırdı William, bacaklarını uzattı. Göğsünü kemiren bildik tuhaf sıkıntı yatışmıştı. "Aldığımız karara gelince –" Cebinden mavi kalem çıkardı, o bölümü yavaşça belirledi.

İki adam içeri girdi, önünden geçti, uzak köşeye çekildi. Genç biri golf sopalarını rafa savurdu, karşısına oturdu. Tren usulca yalpaladı, yola çıktılar. William bakışlarını kaldırdı, sıcak, parlak istasyonun kayıp gittiğini gördü. Kırmızı yüzlü bir kız kompartmanların yanı sıra koşturuyordu, kollarını sallayıp bağırmasında gergin, neredeyse umutsuz bir şeyler vardı. "İsterik!" diye düşündü William canı sıkkın. Sonra peronun ucundaki yağlı, kara suratlı işçi, önünden geçen trene sırıttı. Ve William düşündü, "Pis bir hayat!" diye, gazetelerine döndü.

Yeniden başını kaldırdığında tarlalar, karanlık ağaçların altına sığınmış hayvanlar vardı. Sığlıklarında çıplak çocukların suları saçtığı geniş bir ırmak kayarak görüş alanına girdi, yine yitip gitti. Gökyüzü solgun solgun parlıyordu ve tek bir kuş, değerli taşın içindeki karanlık benek gibi yükseklere süzüldü.

"Müşterimizin yazışma dosyalarını incelemiş bulunuyoruz..." okuduğu son cümle kafasında yankılanıyordu. "İncelemiş bulunuyoruz..." William bu cümleye asılıp kaldı ama yararı yoktu; tam ortasında pat diye bölündü ve tarlalar, gökyüzü, süzülen kuş, su, hepsi, "Isabel," diyordu. Her cumartesi akşamüstü aynı şey oluyordu. Isabel'le buluşmak için yola çıktığında o sayısız hayal ürünü buluşmalar başlıyordu. Kadın istasyondaydı, başka herkesten azıcık ayrı duruyordu; dışarıdaki kapısı açık takside oturuyordu;

bahçe kapısındaydı; sıcaktan kavrulmuş çimenlerde yürüyordu; kapıdaydı ya da girişteydi.

Ve onun berrak, hafif sesi, “İşte, William,” diyordu, ya da “Selam, William!” ya da “Demek, William gelmiş!” Onun serin eline dokunuyordu, serin yanağına.

Isabel’in o olağanüstü tazeliği! Küçük bir oğlanken, sağanak yağmurun ardından bahçeye koşmak, gül dallarını başının üstünde sallamak en sevdiği şeydi. Isabel o gül dalıydı, gül yaprağı yumuşaklığında, ışıltılı, serin. Ve o da hâlâ o küçük oğlandı. Ama şimdi artık bahçeye koşmalar yoktu hiç, o kahkahalar, sallamalar. O göğsündeki kemiren, inatçı sıkıntı başladı yine. Bacaklarını topladı, gazeteleri bir yana attı, gözlerini kapadı.

“Nedir bu Isabel? Nedir bu?” dedi usulca. Yeni evlerinde, yatak odalarındaydılar. Isabel, üzerine küçük siyah, yeşil kutucuklar saçılmış tuvalet masasının önündeki boyalı taburede oturuyordu.

“Ne nedir, William?” Öne doğru eğildi, o güzelim sarı saçları yanaklarına döküldü.

“Ah, biliyorsun, ya!” O yabancı odanın ortasında duruyor, kendini yabancı hissediyordu. Bunun üzerine Isabel hızla döndü, onun yüzüne baktı.

“Ah, William!” diye bağırdı, yalvarırcasına, saç fırçasını havaya kaldırdı. “Lütfen, böyle korkunç tutucu olma – ve acıklı. Durmadan sanki ben değişmişim gibi konuşuyor, bakıyor ya da imalarda bulunuyorsun. Gerçekten sırf kafa dengim insanlarla görüşüyorum, daha çok dışarı çıkıyorum ve korkunç titizleniyorum diye – her konuda, şey gibi davranıyorsun sanki ben” – Isabel saçını arkaya savurdu, güldü – “aşkımızı öldürmüşüm falan gibi davranıyorsun. Öyle korkunç saçmalık ki bu” – dudağını ısırdı – “ve öylesine de çıldırtıcı ki, William. Hatta bu yeni ev ve hizmetçiler yüzünden bile bana hınç besliyorsun.”

“Isabel!”

“Evet, evet, doğru,” dedi Isabel telaşla. “Bunların da bir başka kötü belirti olduğunu düşünüyorsun bir bakıma. Ah, böyle düşündüğünü biliyorum. Bunu hissediyorum,” dedi yumuşakça, “merdivenlerden yukarı her

çıkışında. Ama öteki küçücük, itiş kakış evde yaşamayı sürdüremezdik, Wil-
liam. En azından ayakların yere bassın! Bebeklerin sığacağı yer bile yoktu.”

Hayır, doğru söylüyordu. Her sabah odasından çıktığında bebeklerle Isabel’i arka konuk odasında buluyordu. Sedirin arkalığına atılmış leopar derisinin üstünde arabaya biniyorlar ya da Isabel’in masasını tezgâh yapıp dükkâncılık oynuyorlar ya da Pad şöminenin önündeki halıyı kayık yapmış, can havliyle küçük bakır ateş küreğine asılırken Johnny de maşayla korsanlara ateş ediyordu. Her gece ikisi sırtlarına birer bebek alıp dar merdivenlerden yukarı, şişko yaşlı Dadı’ya çıkarıyorlardı.

Evet, galiba küçücük, itiş kakış bir evdi. Mavi perdeli, camın içinde petunya saksıları olan, küçük, beyaz bir evdi. William arkadaşlarını kapıda, “Petunyalarımızı gördünüz mü?” diye karşılardı. “Londra için müthiş güzel, değil mi?”

Ama işin salakça yanı, tam anlamıyla inanılmaz yanı, Isabel’in de kendisi kadar mutlu olmadığını zerrece anlamamış olmasıydı. Tanrım, ne körlük! O günlerde karısının o uygunsuz küçük evden gerçekten nefret ettiğine, şişko Dadı’nın bebekleri mahvettiğini düşündüğüne, umutsuzca yalnız olduğuna, yeni insanlara, yeni müziğe, sinemalara falan özlem duyduğuna ilişkin en küçük en küçük fikri yoktu. Eğer Moira Morrison’ın küçük evinde düzenlediği o eğlenceye gitmemiş olsalardı – tam kapıdan çıkacakları sıra Moira Morrison, “Senin karını kurtaracağım, bencil adam. Tıpkı eşsiz küçük Periler Kraliçesi gibi o,” dememiş olsaydı – eğer Isabel, Moria’yla birlikte Paris’e gitmemiş olsaydı – eğer – eğer...

Tren başka bir istasyonda durdu. Bettingford. Aman tanrım! On dakika içinde orada olacaklardı. William gazeteleri yeniden ceplerine tıkıştırdı; karşısındaki delikanlı çoktan yok olmuştu. Şimdi öteki ikisi de indi. Öğle sonrası geç saatlerin güneşi pamuklu giysili kadınların, yalın ayak, güneş yanığı küçük çocukların üzerinde parlıyordu. Kaya yığınınına yayılmış iri yapraklı ipeksi sarı çiçeğin üstünde ışıldıyordu. Pencereden içeri esintiyle dolan hava deniz kokuyordu. Bu hafta sonu da Isabel’in yanında aynı kalabalık var mı, diye merak ediyordu William?

Ve daha önce çıktıkları tatilleri hatırladı, dördü bir arada, bebeklere baksın diye küçük çiftçi kız yanlarında. Isabel'in üstünde kazak vardı, saçını örmüştü; on dört yaşında falan gibi duruyordu. Tanrım! Burnu nasıl soyulmuştu! Ve yedikleri yemeklerin çokluğu ve o koskoca kuş tüyü yatakta, bacakları birbirine kenetlenmiş uyudukları uykuların çokluğu... Aşırı duygusallığının tam boyutlarını bilse Isabel'in kapılacağı dehşeti düşünerek elinde olmadan sırıttı.

"Selam, William!" Neyse, işte istasyondaydı karısı, tam hayal ettiği gibi ayakta duruyordu, ötekilerden azıcık uzakta ve – William'ın yüreği yerinden oynadı – tek başınaydı.

"Selam, Isabel!" William ona gözlerini dikti. Çok güzel olduğunu, bu yüzden bir şeyler söylemesi gerektiğini düşündü, "Çok hoş görünüyorsun."

"Öyle mi?" dedi Isabel. "Kendimi pek hoş hissetmiyorum. Haydi gel, senin şu korkunç tren gecikti. Taksi dışarıda bekliyor." Biletçinin önünden geçerlerken elini usulca kocasının koluna koydu. "Seni karşılamaya hep birlikte geldik," dedi. "Ama daha sonra uğrayıp almak üzere Bobby Kane'i şekercide bıraktık."

"Yaa!" dedi William. O anda söyleyebileceklerinin hepsi buydu.

İşte, orada, ışıltının içinde bekliyordu taksi, bir yanına Bill Hunt'la, Dennis Green şapkaları suratlarına devrik, kaykılıp yaslanmış, öbür yanda, kafasında koskoca çileğe benzeyen başlıkla hop hop zıplayan Moira Morrison.

"Hiç buz yok! Buz yok! Hiç buz yok!" diye bağırıyordu, şen şakrak.

Ve Dennis şapkasının altından çıngırdadı, "Yalnızca balıkçıda bulabiliriz buzu."

Ve ortaya çıkan Bill Hunt ekledi, "İçinde *bütün* bir balıkla."

"Ah, ne can sıkıcı!" diye inledi Isabel. Kendisi onu beklerken ötekilerin nasıl buz arayarak kentti alt üst ettiklerini anlattı. "Her şey dik kayalıklardan kayıp denizi boyluyor düpedüz, tereyağından başlayarak."

"Kendimizi tereyağıyla yağlayıp kutsamak zorunda kalacağız," dedi Dennis. "Ey William, şu senin kafan merhemsiz kalmasın hiç."

“Buraya bakın,” dedi William, “nasıl oturacağız? Ben en iyisi sürücünün yanına geçeyim.”

“Hayır, onun yanında Bobby Kane var,” dedi Isabel. “Sen, Moira’yla benim aramda oturacaksın.” Taksi yola koyuldu. “O gizemli paketlerinin içinde nelerin var, bakalım?”

“Ke-sil-miş kafalar!” dedi Bill Hunt, şapkasının altında ürpererek.

“Ah, meyve!” Isabel’in sesi çok sevinmiş gibiydi. “Akıllı William! Kavun ve ananas. Ne güzel!”

“Dur, bir dakika,” dedi William, gülümseyerek. Oysa aslında tedirgindi. “Onları ufaklıklara getirdim.”

“Ah, canımın içi!” diye kahkaha attı Isabel, elini adamın kolunda kaydırdı. “Bunları yiyecek olurlarsa sancıdan kıvranırlar. Hayır,” – adamın elini okşadı – “bir dahaki sefere onlara başka şey getirmelisin. Ananasımdan ayrılmaya karşı çıkıyorum.”

“Acımasız Isabel! Bırak da koklayayım bari!” dedi
Moira. İstekle kollarını William’ın üstünden savurdu. “Ah!” çilek başlık öne doğru düştü: Sesi ölgün çıkıyordu.

“Ananasa Âşık Hanımefendi,” dedi Dennis, taksi çizgili güneşlikleri olan dükkânın önüne yanaşırken. Kolları küçük paketlerle dolu dışarı fırladı Bobby Kane.

“Umarım iyi çıkarlar. Renkleri yüzünden seçtim bunları. Pek müthiş görünen yuvarlak bir şeyler de var. Hem bir bak şu kozhelvaya,” diye bağırdı, kendinden geçerek, “yalnızca bir bak! Kusursuz bir balet!”

Ama tam o anda dükkâncı kapıda belirdi. “Ah, unuttum. Bunların hiçbirinin parası ödenmedi,” dedi Booby, ürkmüş görünerek. Isabel dükkâncıya kâğıt para verdi ve Bobby ışıklar saçıyordu yine. “Selam, William! Ben sürücünün yanında oturuyorum.” Kafası çıplak, tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş, gömlek kolları omuzlarına kadar sıvanmış, yerine sıçradı. “*Avanti*!” diye bağırdı...

Çaydan sonra William ufaklıklarla kalıp kafasını dinlerken ötekilerin hepsi yüzmeye gitti. Ama Johnny ve Paddy uyuyordu şimdi, gül kırmızısı ışıltı sönükleşmişti, yarasalar uçuyordu, oysa denize gidenler gelmemişti

hâlâ. William alt katta aylak aylak dolaşırken hizmetçi elinde lambayla holü geçti. William onun peşinden oturma odasına girdi. Sarıya boyalı uzun bir odaydı. William'ın karşısına gelen duvara birisi gerçek boyutlarından büyük, bacakları çok orantısız bir delikanlının resmini yapmıştı, bir tanesi çok kısa, bir tanesi de çok uzun, çok ince kolu olan genç kıza kocaman açmış bir papatya sunuyordu. Koltukların, sedirlerin üstüne kırık yumurtalara benzer koca koca lekelerle kaplı kara kumaş şeritleri atılmıştı ve sanki insan nereye baksa içi izmarit dolu küllükler vardı. William koltuklardan birine oturdu. Bugünlerde, insan kolunu yandan sarkıtıp el yordamıyla aransa üç bacaklı koyuna, tek boynuzunu yitirmiş ineğe ya da Nuh'un gemisinden kaçmış çok şişko kumruya rastlamıyordu. Pislik içinde, kâğıt kapaklı bir başka şiir kitabı geliyordu eline... cebindeki gazete tomarını anımsadı ama okuyamayacak kadar açtı, yorgundu. Kapı açıktı, mutfaktan sesler geliyordu. Evde yalnızlarmış gibi konuşuyorlardı hizmetçiler. Ansızın çok gürültülü tiz bir kahkaha, aynı ölçüde gürültülü "Şişşt!" yükseldi. Onu hatırlamışlardı. Ayağa kalktı William, camlı kapılardan bahçeye çıktı, orada gölgede dururken kumlu yoldan yüzücülerin gediğini duydu; Sessizliğin içinden bağrışmaları çınlıyordu.

"Bence ufak sanatını, becerisini kullanmak Moira'ya kalmış."

Moira'dan acıklı bir inleme.

"Hafta sonları için pikabımız olsa da 'Dağların Kızı'nı çalsa."

"Ah hayır! Ah hayır!" diye bağırdı Isabel'in sesi. "Wil-
liam'a haksızlık bu. Ona iyi davranın, çocuklar! Yalnızca yarın akşama kadar kalıyor."

"Onu bana bırakın," diye haykırdı Bobby Kane. "Ben insanlara bakıcılık yapmakta çok iyiyimdir."

Bahçe kapısı savrularak açılıp kapandı. William terasa geçti; onu görmüşlerdi. "Selam, William!" Havlusunu kanat gibi çırparak kavrulmuş çimenlikte zıplamaya, parmak uçlarında dönmeye başladı Bobby Kane. "Gelmemen çok yazık, William. Su harikaydı. Ve hep birlikte bara gidip erik suyu-cin içtik."

Ötekiler eve varmışlardı. “Ne dersin, Isabel,” diye seslendi Bobby, “Nijinski giysimi giysem mi bu gece?”

“Hayır,” dedi Isabel, “bu gece hiç kimse özel bir şey giymeyecek. Hepimiz açlıktan ölüyoruz. William da açlıktan ölüyor. Toplanın, *mes amis*, sardalyeyle başlayalım.”

“Sardalyeleri buldum,” dedi Moira, kutuyu havada sallayarak koşa koşa hole girdi.

“Sardalye Kutulu Kadın,” dedi Dennis, ağırbaşlılıkla.

“Eee William, Londra nasıl, bakalım?” diye sordu Bill Hunt, viski şişesinin mantarını çıkartırken.

“Ah, Londra pek değişmedi,” diye yanıtladı William.

“Emektar Londra,” dedi Bobby, çok içtenlikle, çatalıyla sardalye avlarken.

Ama hemen unuttular William’ı. İnsanın bacaklarının su altında gerçekten ne renk olduğunu merak etmeye başladı Moira Morrison.

“Benimki en uçuk, en uçuk mantar rengi.”

Bill ve Dennis doymak bilmedi. Ve Isabel bardakları doldurdu, tabakları değiştirdi, kibrit buldu, eksiksiz mutlulukla gülümseyerek. Bir noktada, “Keşke, Bill, resim yapsan,” dedi.

“Neyin resmini?” dedi Bill, yüksek sesle, ağzını ekmekle doldururken.

“Bizim,” dedi Isabel, “masanın çevresinde. Yirmi yıl falan sonra çok büyüleyici olurdu.”

Bill gözlerini kıstı, ağzındakileri çiynedi. “Işık iyi değil,” dedi kabalaşarak, “çok fazla sarı,” ve yemeyi sürdürdü. Sanki bu da Isabel’i çok büyülemişti.

Ama yemekten sonra hepsi öyle yorgundu ki yatma zamanı gelinceye kadar oturup esnemekten başka şey yapamadılar...

Ertesi öğleden sonra taksi beklemeye başlayıncaya kadar Isabel’le baş başa kalma olanağı yakalayamadı William. Bavulunu hole indirince Isabel ötekilerden ayrılıp yanına yaklaştı. Eğilip bavulu aldı. “Ne kadar ağır!” dedi, tuhaf tuhaf güldü azıcık. “Bırak da taşıyayım! Bahçe kapısına.”

“Hayır, niye taşıyacaksın?” dedi William. “Elbette olmaz. Bana ver.”

“Ah, lütfen izin ver,” dedi Isabel. “İstiyorum, gerçekten.” Birlikte sessizce yürüdüler. William artık şimdi söyleyecek hiçbir şey olmadığını hissediyordu.

“İşte,” dedi Isabel, zafer kazanmış gibi bavulu yere bıra-kırken, tedirginlikle kumlu yola bakıyordu. “Bu sefer seni pek göremedim sanki,” dedi soluk soluğa. “Zaman çok kısa, değil mi? Daha şimdi gelmiş gibisin. Bir dahaki sefere –” taksi göründü. Umarım Londra’da sana iyi bakıyorlardır. Bebekler bütün gün dışarıda olduğu için çok üzgünüm ama Miss Neil yaptı bu düzenlemeyi. Seni kaçırmaktan nefret ediyorlar. Zavallı William, Londra’ya geri gidiyorsun.” Taksi döndü. “Hoşça kal!” Alelacele öptü karısı; gitmişti bile.

Tarlalar, ağaçlar, hendekler ırmak gibi akıyordu. Bomboş, kör gibi görünen küçük kasabayı sarsılarak geçtiler, dik yamacı tırmanıp istasyona yanaştılar. Tren gelmişti. William dosdoğru birinci sınıf, sigara içilen bölüme yürüdü, köşeye attı kendini ama bu sefer gazetelere elini sürmedi. O kemiren inatçı sıkıntının üstünde kollarını kavuşturdu, içinden Isabel’e mektup yazmaya başladı.

. . . . .

Posta her zamanki gibi gecikmişti. Dışarıda, renkli güneş şemsiyelerinin altındaki uzun koltuklarda oturuyorlardı. Yalnızca Bobby Kane çimlerde, Isabel’in ayaklarının dibinde uzanıyordu. Hava sıkıcıydı, boğucuydu; gün, bayrak gibi aşağı dökülüyordu.

“Sence, cennette pazartesi günleri olacak mı?” diye sordu Booby, çocukça.

Ve Dennis homurdandı, “Cennet tek bir uzun pazartesi olacak.”

Ama dün akşam yemeğinde yedikleri alabalığa ne olduğunu merak etmekten kendini alamıyordu Isabel. Onunla mayonezli balık yapmak niyetindeydi öğlen yemeği için ama şimdi...

Moira uyuyordu. Uyumak onun en son buluşuydu. “Öyle muhteşem ki. İnsan gözlerini kapatıyor düpedüz, hepsi bu. Öyle keyifli.”

Yaşlı, al yanaklı postacı üç tekerlekli bisikletiyle kumlu yolu döverek geldiğinde, insan el tutacak yerlerin kürek olması gerektiğini düşünürdü.

Bill Hunt kitabını bıraktı. “Mektuplar,” dedi keyifle, hepsi bekledi. Oysa, kalpsiz postacı – Aaah uğursuz dünya! Yalnızca tek mektup vardı, şişkin bir mektup Isabel için. Gazete bile yoktu.

“Benimki de yalnızca William’dan,” dedi Isabel, üzüntüyle.

“William’dan – daha şimdiden?”

“İncelikle hatırlatmak için sana evlilik sözleşmenizi gönderiyor.”

“Herkes evlilik sözleşmesi yapıyor mu? Ben yalnızca hizmetçilerin yaptığını sanıyordum.”

“Sayfalar, sayfalar! Bakın şuna! Mektup Okuyan Kadın,” dedi Dennis.

Sevgilim, bir tanecik Isabel’im. Sayfalarca, sayfalarca vardı. Isabel okudukça şaşkınlık duygusunun yerini boğuntu aldı. William’ı buna yönelten hangi kör şeytandı?.. Ne olağandışıydı... Onu zorlayan ne olabilirdi?.. Kendini kafası karışmış, giderek daha da tedirgin, hatta ürkmüş hissediyordu. İşte tam William’dı. Değil mi? Saçmaydı, elbette, saçma olması gerekiyordu, gülünç olması. “Ha, ha, ha! Aman canım!” Ne yapması gerekiyordu? Isabel kotuğunda kendini arkaya attı, taa kahkahalarını kesemez oluncaya kadar güldü.

“Anlat, ne olursun,” dedi ötekiler. “Bize anlatman şart.”

“Can atıyorum,” diye guruldadı Isabel. Doğruldu, mektubu topladı, onlara doğru salladı. “Toplanın bakalım,” dedi. “Dinleyin, çok görkemli. Aşk mektubu!”

“Aşk mektubu! Nasıl inanılmaz!” *Sevgilim, bir tanecik Isabel’im*. Ama ötekilerin kahkahalarıyla sözü kesildiğinde daha tam başlamamıştı bile.

“Haydi, durma Isabel, müthiş bu.”

“En muhteşem buluş.”

“Ah, haydi, devam et, Isabel!”

Tanrı korusun beni sevgilim, senin mutluluğun önünde engel oluşturmaktan.

“Haah! Haha! Haah!”

“Şişşt! Şiş! Şişt!”

Ve Isabel okudu durdu. Sonuna geldiğinde gülmekten çıldırmışlardı: Bobby çimenlikte yuvarlanıyor, neredeyse hıçkırıyordu.

“Onu bana vermelisin, olduğu gibi, hiç eksiksiz, yeni kitabımda kullanmak için,” dedi Dennis, kesin bir sesle. “Ona bütün bir bölüm ayıracağım.”

“Ah Isabel,” diye inledi Moira, “şu seni kollarına almakla ilgili olağanüstü bölüm!”

“Boşanma duruşmalarında bu mektupların hep uydurma olduğunu düşünürdüm. Ama ondan önce solup gidiyorlar.”

“Ver, elimde tutayım. Okuyayım, kendi kendime,” dedi Bobby Kane.

Oysa Isabel’in mektubu avucunda buruşturduğunu şaşkınlıkla gördüler. Artık kahkaha atmıyordu. Hızla hepsine göz gezdirdi; yorgun duruyordu. “Hayır, şimdi olmaz. Şimdi olmaz,” diye kekeledi.

Onlar daha kendilerini toparlayamadan evden içeri koşmuş, holü geçmiş, merdivenleri çıkıp yatak odasına girmişti bile. Yatağının kıyısına çöktü. “Nasıl canavarca, iğrenç, pis, edepsizce,” diye kekeledi Isabel. Parmak eklemlerini gözlerine bastırdı, öne arkaya sallandı. Ve yine gördü onları ama dört kişi olarak değil, daha çok kırk kişi gibi, onlara William’ın mektubunu okurken kahkahalar atan, alay eden, küçümseyen, gülüşen, ellerini uzatan kalabalık gibi. Ah, nasıl da alçakça, iğrenç bir şeydi yaptığı. Nasıl yapabilmişti bunu? Tanrı korusun beni sevgilim, senin mutluluğun önünde engel oluşturmaktan. William! Isabel yüzünü yastığa gömdü. Ama o mezar gibi ağırbaşlı yatak odası bile biliyordu onun ne olduğunu, sığ, çıngır çıngır öten, kibirli biri olduğunu...

Aşağıdaki bahçeden sesler gelmeye başladı o anda.

“Isabel, denize gidiyoruz. Haydi gel!”

“Gel, sen yüce William’ın karısı!”

“Gitmeden önce bir kere daha çağır, hatta bir daha çağır!”

Isabel doğrulup oturdu. İşte şimdi zamanıydı, şimdi kararını vermeliydi. Onlarla mı gidecekti, yoksa burada kalıp Wiliam’a mı yazacaktı. Hangisini, hangisini yapmalıydı? “Karar vermem gerek.” Ah, bu da sorulacak soru muydu? Elbette burada kalıp yazacaktı.

“Peri Kraliçesi!” diye borazan gibi öttü Moira.

“Isa-bel?”

Hayır, bu çok zordu. “Ben – ben onlarla gideceğim, William’a sonra yazarım. Başka zaman. Şimdi değil. Ama mutlaka yazacağım,” diye düşündü Isabel aceleyle.

Ve yeni edindiği gülüşüyle, koşa koşa merdivenleri indi.

Deniz Yolculuğu

Picton gemisinin kalkış saati on bir buçuktu. Güzel bir geceydi, ılık, yıldızlı, yalnızca arabadan inip limana uzanan Eski Rıhtım’da yürümeye başladıkları sırada denizden gelen hafif esinti Fanella’nın şapkasını azıcık dalgalandırdı, başında tutmak için elini üstüne koydu. Eski Rıhtım karanlıktı, çok karanlık; yün barakaları, sığır kamyonları, taa yükseklere uzanan vinçler, küçük bodur demiryolu lokomotifi, hepsi koyu karanlıktan oyulup çıkartılmış gibiydi. Orada burada, dev gibi bir mantarın sapına benzeyen yuvarlatılmış tahta direğin üstünde bir fener asılı duruyor ama bütün bu karanlığın içine çekingen, titrek ışığını çözüp bırakmaya korkar görünüyordu; usulca yanıyordu, sanki yalnızca kendisi için.

Fanella’nın babası hızlı, sinirli uzun adımlarla ilerliyordu. Hışırdayan siyah paltosuyla büyükanne yanı sıra seğirtiyordu; öyle hızla gidiyorlardı ki onlara yetişmek için ara sıra yakışık almayacak biçimde azıcık sıçraması gerekiyordu. Düzgün bir sosis gibi kayışlarla bağlanmış kendi eşyalarından başka Fanella büyükannesinin şemsiyesini de kucaklamış taşıyordu ve kuğu başı biçimindeki sapı da sanki hızlı yürümesini istiyormuş gibi, omzunu ufaktan, diken gibi, gagalayıp duruyordu... Şapkaları gözlerinin üstüne çekilmiş, yakaları kalkık adamlar yanlarından geçip gidiyordu; sarınıp sarmalanmış birkaç kadın telaşla koşturuyordu; beyaz yün şalın altından yalnızca siyah küçük kollarıyla bacakları görünen ufak tefek bir oğlan, annesiyle babasının ortasında öfkeyle silkelenerek sürükleniyordu; kaymağın içine düşmüş bebek sineğe benziyordu.

Ansızın, Fanella'yla büyükannesini aynı anda zıplatacak kadar ansızın, üstünde duman şeridi asılı en büyük yün barakasının arkasından, Mooii-oo-oo-O-O! sesi geldi.

"İlk düdük," dedi baba kısaca ve tam o anda Picton gemisinin görüş alanına girdiler. Karanlık rıhtımın yanı başına uzanmış, baştan aşağı donanmış, baştan aşağı yuvarlak altın ışıklarla boncuk boncuk Picton gemisi, soğuk denize açılmaktan çok, yıldızların arasında yol almaya hazır gibiydi. İnsanlar itiş kakış borda iskelesinde ilerliyordu. Önce büyükanne karıştı aralarına, sonra baba, sonra da Fanella. Güverteye inen yüksek bir basamak vardı, yanda duran kazaklı yaşlı gemici kirli, sert elini ona uzattı. Gelmişlerdi; telaşlı insanların yolundan çekildiler, üst güverteye çıkan demir basamaklı küçük merdivenin altında durarak vedalaşmaya başladılar.

"İşte anne, işte eşyaların!" dedi Fanella'nın babası, büyükanneye kayışla bağlanmış bir başka sosis vererek.

"Teşekkür ederim, Frank."

"Kamara biletleriniz güvende, değil mi?"

"Evet, canım."

"Ya öteki biletleriniz?"

Büyükanne eldiveninin içini yokladı, uçlarını babaya gösterdi.

"Tamam."

Sesi sert çıkıyordu ama onu merakla izleyen Fanella yorgun ve hüzünlü olduğunu gördü. Mooi-oo-oo-O-O! İkinci düdük tam başlarının üstünde öttü ve çığlığa benzeyen bir ses bağırdı, "Borda iskelesi kalkıyor, gelecek var mı?"

"Babama sevgilerimi ilet," dediğini gördü Fanella babasının dudaklarının. Ve büyükannesi, çok telaşla yanıtladı, "Elbette iletirim, canım. Git şimdi. Yoksa seni burada bırakacaklar. Git şimdi, Frank. Git şimdi."

"Tamam anne. Üç dakikam daha var." Babasının şapkasını çıkardığını gördü Fanella şaşkınlık içinde. Büyükanneyi kucakladı, sıkı sıkı kendine bastırdı. "Tanrı seni korusun, anne!" dediğini duydu.

Ve büyükanne, yüzükparmağının olduğu yerden yırtılmış siyah iplik eldivenli elini oğlunun yanağına koydu, hıçkırdı, "Tanrı korusun seni,

benim biricik cesur oğlum!”

Bu, öyle korkunçtu ki Fanelle çabucak arkasını döndü onlara, yutkundu, bir kere, iki kere, gemi direğinin üstündeki küçük yeşil yıldıza fena halde kaşlarını çattı. Ama yeniden dönmesi gerekti; babası gidiyordu.

“Hoşça kal, Fanella. İyi kız ol.” Soğuk ıslak bıyığı yanağını süpürdü. Ama Fanella paltosunun yakalarına sarıldı.

“Ne kadar kalacağım?” diye fısıldadı tedirginlikle. Babası yüzüne bakamıyordu. Usulca silkinerek kurtuldu, usulca dedi ki, “Bakacağız. İşte! Elin nerede?” Avcuna bir şey sıkıştırdı. “İşte sana bir şilin, belki gerek duyarsın diye.”

Bir şilin. Sonsuza kadar uzaklaşıyor olmalıydı. “Baba!” diye çığlık attı Fanella. Ama gitmişti bile. Gemiden son inen oydu. Gemiciler iskeleye omuz verdi. Koca kara ip sarmalı havada uçarak gitti, “güüm” diye rıhtıma indi. Zil çaldı; düdük tiz çığlığını attı. Sessizce karanlık rıhtım kaymaya başladı, süzülmeye, onlaradan uzaklaşmaya. Şimdi aralarında telaşlı sular vardı. Fanella olanca gücüyle görmeye çabalıyordu. “Şu arkasını dönen baba mıydı?” – ya da el sallayan? – ya da tek başına ayakta duran? – ya da kendi kendine yürüyüp giden? Su şeridi daha da genişledi, daha da karardı. Şimdi Picton gemisi tekdüze sallanmaya başladı, burnunu denize doğrulttu. Artık bakmanın yararı yoktu. Bir iki ışıktan, havada aslı meydan saatinin suratından, karanlık tepelerde ufak yamalarla biraz daha ışıktan başka görecek hiçbir şey yoktu.

Canlılık veren rüzgâr Fanella’nın eteğini çekiştiriyordu; büyükannesinin yanına döndü. Neyse ki büyükanne artık üzgün durmuyordu. İki sosis hurcu üst üste koymuş, tepelerine de kendisi oturmuştu, başı azıcık yana eğik, kollarını kavuşturmuş. Yüzü kararlı, ışıltılıydı. Dudaklarının kıpırdadığını gördü, dua ettiği sonucunu çıkardı Fanella. Ama yaşlı kadın duasının sonuna gelmek üzere olduğunu söyler gibi neşeyle başını salladı ona. Ellerini çözdü, içini çekti, yeniden kavuşturdu, öne eğildi, sonunda usulca sallandı.

“Ve şimdi, çocuğum,” dedi, başlık bağcıklarının fiyonguna parmağını değdirerek, “galiba, artık kamaramızı bulmamız gerekiyor. Yanımdan

ayrılma, dikkat et ayağın kaymasın.”

“Olur, büyükanne!”

“Ve dikkat et şemsiye merdivenlerin parmaklıklarına takılmasın. Buraya gelirken güzel bir şemsiyenin böyle iki parça olduğunu gördüm.”

“Olur, büyükanne.”

Karanlık erkek bedenleri parmaklıklara yaslanmıştı. Pipolarının ışıltısında bir burun parlayıp görünüyordu, ya da bir berenin tepesi ya da bir çift şaşkın görünen kaş. Fanella başını kaldırıp baktı. Yukarılarda, ufak tefek birisi, ellerini kısa ceketinin ceplerine sokmuş, gözleri denize dikili, havaya asılı gibi duyordu. Gemi öylesine usulca yalpaladı ki yıldızların da yalpaladığını sandı. Şimdi de keten giysili solgun kamarot, avcunun içinde duran tepsiyi havaya kaldırmış, ışıklı kapı aralığından dışarı çıkarak önlerinden sıyırıp geçti. Onlar o kapıdan girdiler. Pirinç kaplama eşiği özenle aşıp lastik paspasa bastılar, sonra öyle korkunç dik merdivenlerden indiler ki her basamağa iki ayağını birden basmak zorunda kaldı büyükanne, Fanella da yapış yapış pirinç parmaklığı yakaladı, kuğu boyunlu baston aklından uçup gitti.

Dipte durdu büyükanne; Fanella’nın ödü patladı yeniden dua etmeye başlayacak diye. Ama hayır, yalnızca kamara biletlerini çıkartmak içindi. Salondaydılar. Göz kamaştıracak kadar aydınlıktı, boğucuydu; boya, yanık pirzola kemiği, kauçuk kokuyordu hava. Keşke durmasaydı büyükanne ama yaşlı kadının acelesi yoktu. Koca bir sepet jambonlu sandviç takıldı gözüne. Yaklaştı, en üsttekine özenle parmağını değdirdi.

“Kaça bu sandviçler?” diye sordu.

“İki peni!” diye bağırdı kaba garson, gürültüyle çatal bıçağı atarak.

Büyükanne kulaklarına inanamıyordu.

“Tanesi mi iki peni?” diye sordu.

“Öyle,” dedi garson, arkadaşına göz kırptı.

Sonra ağırbaşlılıkla Fanella’ya fısıldadı, “Ne alçaklık!” Uzaktaki kapıdan dışarı, iki yanında kamaralar olan koridor boyunca yelken açtılar sonra. Onları karşılamaya öyle tatlı bir kadın kamarot geldi ki. Tepeden tırnağa

maviler giymişti, yakalığı, kol ağızları kocaman pirinç düğmelerle kapatılmıştı. Büyükanneyi iyi tanıyor gibiydi.

“Eee, Mrs. Crane,” dedi, lavabolarının kilidini açarken. “İşte kavuştuk size yine. Pek sık kamara tutmazsınız kendinize.”

“Hayır,” dedi büyükanne. “Ama bu sefer benim sevgili oğlum düşünceli davrandı –”

“Umarım,” diye söze başladı kadın kamarot. Sonra arkasını döndü, büyükannenin tepeden tırnağa karalara bürünmüş olmasına, Fanella’nın kara paltosuna, etekliğine, kara gömleğine, ince kumaştan güllü şapkasına uzun uzun, kederli gözlerle baktı.

Büyükanne başını salladı. “Tanrının dileğiydi,” dedi.

Kadın kamarot dudaklarını kapadı, uzun bir soluk aldığında sanki şişip genişledi.

“Benim hep söylediğim şeydir,” dedi, kendi buluşuymuş gibi, “er ya da geç her birimiz, hepimiz gitmek zorundayız, orası kesin.” Durakladı. “Şimdi, size bir şey getireyim mi, Mrs. Crane? Bir fincan çay? Biliyorum, size azıcık bir şeyler sunmak soğuktan korunmanız için işe yaramaz.”

Büyükanne başını salladı. “Bir şey istemiyoruz, teşekkür ederiz. Bir iki şaraplı kurabiyemiz var, Fanella’nın da çok güzel bir muzu.”

“Öyleyse sonra yine uğrayıp bakarım size,” dedi kamarot kadın; arkasından kapıyı kapatarak çıktı.

Nasıl da küçücük kamaraydı! Büyükanneyle birlikte bir kutunun içine kapatılmak gibiydi. Lavabonun üstündeki karanlık yuvarlak göz donuk donuk parlıyordu. Fenella utanıyordu. Hâlâ eşyalarıyla şemsiyeyi elinde sımsıkı tutatak arkasını kapıya vermiş duruyordu. Burada mı soyunacaklardı? Daha şimdiden büyükanne başlığını çıkartmış, yerine asmadan önce kurdelelerini sararak, her birini bir iğneyle astarına tutturmuştu. Beyaz saçları ipek gibi parlıyordu; arkadaki küçük topuz siyah filenin içine sıkıştırılmıştı. Fanella onu başı açık pek görmemişti; tuhaf görünüyordu.

“Sevgili annenin bana tığla yünden ördüğü dantel atkıyı takacağım,” dedi büyükanne, sosisi açıp çıkardı atkıyı, başına doladı; usulca, kederle

Fanella’ya gülümserken gri baloncuklardan yapılma fırfırı kaşlarında oynaşıyordu. Sonra korsesini çözdü, onun altındaki bir şeyi de. Sonra da kısa, keskin bir cebelleşme oldu sanki, büyükanne belli belirsiz kızardı. Şak! Şuk! Sutyenini çözmüştü. Rahatlama soluğu koyverdi, sonra tüylü kanepeye oturarak ağır ağır, özenle yanları lastikli çizmelerini çıkardı, yan yana koydu.

Fanella paltosunu, etekliğini çıkartıp pamuklu geceliğini giydiği sıra büyükanne de hazırdı.

“Çizmelerimi çıkartmam şart mı, büyükanne? Bağcıklı da.”

Büyükanne bir an derin derin düşündü. “Çıkartsan daha rahat edersin, çocuğum,” dedi. Fanella’yı öptü. “Duanı etmeyi unutma. Aziz tanrımız, kuru topraklarda olduğumuz zamankinden çok daha fazla bizim yanımızdadır denize açıldığımızda. Ve ben deneyimli bir yolcu olduğum için,” dedi büyükanne çabucak, “üst ranzaya çıkacağım.”

“Ama büyükanne, nasıl tırmanırsın sen oraya?”

Fanella’nın bütün gördüğü üç küçük örümcek gibi basamaktı. Yaşlı kadın sessizce, azıcık güldü, uyuşuk uyuşuk tırmandı, üst ranzadan şaşkın Fanella’ya baktı.

“Büyükannenin bunu yapamayacağını sanıyordun, değil mi?” dedi. Ve arkasına yaslanırken Fanella yine onun usuldan gülüşünü duydu.

Sert, kahverengi kare sabun köpürmüyordu, şişedeki su bir tür mavi pelte gibiydi. Şu kaskatı çarşafları açmak da nasıl zordu; düpedüz savaşarak arasına giriyordunuz. Her şey başka türlü olsa Fanella kıkır kıkır gülerdi... Sonunda içine girmişti, orada soluk soluğa uzanırken, sanki birisi ince kâğıtların arasında usulca usulca hışır hışır bir şeyler arıyormuş gibi uzun yumuşak bir fısıltı geliyordu yukarıdan. Dua eden büyükanneydi.

Uzun zaman geçti. Sonra kamarot kadın yine içeri girdi, yumuşak adımlarla ilerledi, elini büyükannenin ranzasına koydu.

“Şimdi Boğaz’a giriyoruz,” dedi.

“Ah!”

“Güzel bir gece, ama vapur epey boş. Azıcık sallanabiliriz.”

Ve gerçekten tam o anda Picton vapuru yükseldi, yükseldi, insanın içini ürpertecek kadar uzun süre havada asılı kaldı, sonra yine sallanarak aşağı indi, yanlarını döven ağır suyun sesi duyuldu. Kuğu boyunlu şemsiyeyi kanepenin üstünde dik bıraktığını anımsadı Fanella. Düşerse kırılır mıydı? Ama aynı anda büyükanne de anımsadı.

"Acaba kamarot hanım, şemsiyemi yatırır mıydınız?" diye fısıldadı.

"Elbette, Mrs. Crane." Ve yeniden büyükannenin yanına dönen kamarot kadın soludu, "Küçük torununuz öyle güzel uyuyor ki."

"Tanrıya şükür bunun için!" dedi büyükanne.

"Zavallı küçük anasız yavru!" dedi kamarot kadın. Ve Fanella uykuya daldığında büyükanne hâlâ ona olan biten her şeyi anlatıyordu.

Oysa yeniden uyanıp da kafasının üstünde, havada dalgalanan bir şeyler gördüğünde rüya görecek kadar uzun süre uyumamıştı daha. Neydi bu? Ne olabilirdi? Küçük gri bir ayaktı. Şimdi bir tanesi daha ona katıldı. Bir şeyler araştırıp duruyorlardı sanki, sonra iç çekiş duydu.

"Ben uyanığım, büyükanne," dedi Fanella.

"Ah, canım, merdiven yakında mı?" diye sordu büyükanne. "Bu uçta olduğunu sandım."

"Hayır, büyükanne, ötekinde. Ayağını üstüne koyacağım. Geldik mi?" diye sordu Fanella.

"Limandayız," dedi büyükanne. Kalkmamız gerek, çocuğum. Mideni yatıştırmak için bir kurabiye yesen iyi olur ayağa dikilmeden önce."

Oysa Fanella ranzasından atlamıştı bile. Lamba hâlâ yanıyordu ama gece bitmişti, hava soğuktu. O yuvarlak gözden bakarak kayalıklar gördü uzaklarda. Şimdi üzerlerine köpükler saçılmıştı; derken bir martı dönerek hızla uçtu; şimdi de uzun bir gerçek kara parçası çıktı ortaya.

"İşte, kara, büyükanne," dedi Fanella, sanki haftalardır birlikte denizlerdeymişler gibi şaşkınlıkla. Kollarıyla bedenini sardı; bir ayağının üstünde durup, ötekinin parmaklarıyla ovdu; titriyordu. Ah, son zamalarda her şey çok acıklıydı. Değişecek miydi? Ama büyükannenin bütün söylediği, "Elini çabuk tut, çocuğum. Yemediğine göre şu güzel muzunu kamarot kadına bırakacağım," oldu. Ve Fanella kara giysilerini üzerine

geçirdi yine, eldivenlerinin birinden bir düğme fırladı, uzanamayacağı bir yere yuvarlandı. Güverteye çıktılar.

Ama eğer kamaranın içi soğuksa güverte buz kesiyordu. Güneş daha doğmamıştı ama yıldızlar sönükleşmişti, soğuk solgun gökyüzü, soğuk solgun denizle aynı renkti. Karada beyaz bir sis yükseliyor, alçalıyordu. Şimdi siyah çalılığı epey açıkça görebiliyorlardı. Hatta şemsiye eğreltiotları bile seçiliyordu ve iskeleti andıran tuhaf gümüşsü solgun ağaçlar da... Şimdi iskeleyi, solgun, kümelenmiş, kutu kapağındaki deniz kabuklarına benzeyen birkaç küçük evi görebiliyorlardı. Öteki yolcular aşağı yukarı dolaşıyorlardı ama dün gecekinden daha yavaştılar, kederli görünüyorlardı.

Ve şimdi de iskele onları karşılamaya geldi. Ağır ağır Picton vapuruna doğru yüzdü, elinde halat sarmalıyla adam, boynu öne eğik küçük atıyla araba, merdivenlerde oturan başka adam da yaklaştı.

“İşte Mr. Penreddy bizi karşılamaya gelmiş, Fanella,” dedi büyükanne. Sesi hoşnut çıkıyordu. Beyaz balmumu yanakları soğuktan morarmıştı, gözlerini, küçük pembe burnunu silip durması gerekiyordu sürekli.

“Sende mi benim –”

“Evet, büyükanne.” Fanella şemsiyeyi gösterdi.

Halat havada uçarak geldi, “güm” diye güverteye düştü. İskele indirildi. Yine Fanella büyükannenin peşinden rıhtıma indi, küçük arabaya yürüdü, bir an sonra rüzgâr gibi uzaklaşıyorlardı. Küçük atın toynakları tahta kazıkların üstünde gümbürdüyor, sonra da kumlu yola yumuşakça batıyordu. Tek bir tanrının kulu yoktu görünürlerde; duman demeti bile yoktu. Sis kalkıyor, iniyordu, usulca kıyıda öte yanına dönen deniz hâlâ derin uykudaydı.

“Dün gördüm Mr. Crane’i,” dedi Mr. Penreddy. “Kendine gelmiş gibiydi. Bizim hanım biraz kurabiyeyle kapısını çaldı geçen hafta.”

Şimdi de midye kabuğu gibi evlerden birinin önüne yanaştı küçük at. Aşağı indiler. Fanella elini bahçe kapısına koydu, kocaman titrek çiy taneleri eldiven uçlarını ıslattı. Yuvarlak beyaz çakıl taşlarından yapılmış dar bahçe yolundan geçtiler, iki yanında sırılsıklam, uyuklayan çiçeklerle. Büyükannenin zarif beyaz karanfilleri çiyden öyle ağır-laşmıştı ki başları

eğikti, ama tatlı kokuları soğuk sabahın bir parçasıydı. Küçük evin güneşlikleri indirilmişti; merdivenlerden verandaya çıktılar. Bir çift eski potin kapının bir yanındaydı, kocaman kırmızı sulama kovası öteki yanında.

“Hey! Hey! Dedesi,” dedi büyükanne. Tokmağı çevirdi. Çıt yoktu. “Walter!” diye seslendi. Ve hemen, biraz boğuk çıkan derin ses çınladı, “Sen misin, Mary?”

“Bekle, canım,” dedi büyükanne. “Şuraya gir.” Fanella’yı küçük yarı karanlık oturma odasına itti usulca.

Masanın üstünde deve gibi bağdaş kurmuş beyaz kedi ayağa kalktı, gerindi, esnedi, sonra parmak uçlarında yaylandı. Fanella soğuk küçük ellerinden birini beyaz sıcak kürkün içine daldırdı, onu okşar, büyükannenin yumuşak sesini, dedenin alçalıp yükselen tınısını dinlerken utangaçça gülümsedi.

Bir kapı gıcırdadı. “İçeri gel, canım.” Yaşlı kadın başıyla çağırdı, Fanella peşinden gitti. Orada, koskoca yatağın bir kıyısına uzanmış dede yatıyordu. Yorganın üstünde yalnızca kafasındaki bir tutam beyaz saç, gül pembesi yüzü, uzun gümüşsü sakalı görünüyordu. Tıpkı çok yaşlı, gözleri fal taşı gibi açık kuşa benziyordu.

“Eee, kızım!” dedi dede. “Bir öpücük ver bakalım bize!” Fanella öptü onu. “Vay vay!” dedi dede. “Küçük burnu düğme gibi soğuk. O elinde tuttuğu şey de ne? Büyükannenin şemsiyesi mi?”

Fanella gülümsedi yine, kuğu boynunu yatağın parmaklıklarına astı. Yatağın üstünde kalın siyah çerçevenin içinde kocaman bir yazı vardı.

Yitip Gitti! Bir Altın Saat
Altmış Pırlanta Dakikayla Süslü.
Hiç Ödül Verilmedi
Çünkü Sonsuza Kadar Gitti!

“Evet, senin büyükanne boyayla yazdı bunu,” dedi dede. Beyaz saç tutamını karıştırdı, Fanella’ya öyle neşeyle baktı ki kız neredeyse kendisine göz kırptığını sandı.

Miss Brill

Havanın öylesine pırıl pırıl güzel olmasına karşın – mavi gökyüzüne altın tozları serpiştirilmişti, ışıktan beyaz şarap gibi kocaman lekeler *Jardins Publiques'*e saçılmıştı – Miss Brill kürkünü takmaya karar vermiş olduğu için mutluydu. Hava kıpırtısızdı ama ağzınızı açtığınızda belli belirsiz bir serinlik duyuyordunuz, tıpkı yutmadan önce bir bardak buzlu suyun serinliği gibi ve arada sırada bir yaprak sürüklenerek geliyordu – en beklenmedik anda, gökyüzünden. Miss Brill elini kaldırıp kürküne dokundu. Sevgili küçük şey! Yeniden onu hissetmek güzeldi. O öğleden sonra kutusundan çıkarmış, naftalinini silkelemiş, bir güzel fırçalamış, donuk küçük gözleri ovarak yeniden hayata döndürmüştü. Ah, nasıl tatlıydı, kırmızı kuştüyü yorganın üstünden yine kendisine ışıklar çaktığını görmek!.. Ama bir tür siyah bileşim olan burnu hiç de dik durmuyordu. Darbe yemiş olmalıydı, bir yolla. Zararı yok – zamanı gelince ufacık bir damla mühür balmumu yeterdi – kesinlikle gerekli olduğu zaman... Biraz ruj! Evet, gerçekten tam böyle yapmak geliyordu içinden. Kuyruğunu ısıran azıcık ruj, tam sol kulağının dibinde. Az kalsın boynundan çıkaracak, kucağına yayacak, okşayacaktı. Ellerinde, kollarında karıncalanma hissetti, ama yürümekten olduğunu varsaydı. Ve soluk aldığında hafif, kederli bir şeyler – hayır, kederli değil, tam olarak – yumuşak bir şeyler kımıldadı sanki göğsünün içinde.

Bu öğleden sonra bir sürü insan dışarı çıkmıştı, geçen pazar olduğundan çok daha fazla insan. Ve çalgıcıların sesi daha yüksek, daha neşeliydi. Bunun nedeni Mevsim'in başlamış olmasıydı. Çalgıcılar yıl boyu pazar günleri çalsalar da mevsim dışında durum asla aynı değildi. Sanki insanın yalnızca ailesi dinlesin diye çalmasına benziyordu; dinleyen yabancılar yoksa nasıl çaldığına aldırmıyordu. Şefin üstünde de yeni giysi yok muydu? Yeni olduğundan emindi. Ayağıyla yeri kazıyor, ötmek üzere olan horoz gibi kollarını çırpıyordu, yeşil kubbenin altında oturan çalgıcılar yanaklarını şişiriyor, müzikle ışıldıyordu. Şimdi küçük “flüt” parçası başladı – çok

güzel! – bir dizi ışıltılı damlacıklardan zincir halkası. Bunun yineleneceğinden emindi. Yinelendi; başını kaldırıp gülümsedi.

Yalnızca iki kişi onun “özel” oturma yerini paylaşıyordu: Kadife paltolu, elleri koskoca oymalı bastonu kavramış çok hoş bir yaşlı adamla, işlemeli önlüğünün üstünde ördüğü örgünün yumağı duran, dimdik oturmuş iriyarı yaşlı kadın. Konuşmuyorlardı. Bu biraz hayal kırıcıydı çünkü Miss Brill her zaman insanların birbiriyle konuşmasını dört gözle beklerdi. Dinlemiyormuş gibi yaparak dinleme konusunda, onlar çevresinde konuşurken bir dakikalığına insanların hayatına çöreklenip oturma konusunda gerçekten uzmanlaştığına inanıyordu.

Yan gözle yaşlı çifte baktı. Belki de az sonra gideceklerdi. Geçen pazar günü de her zamanki kadar ilginç olmamıştı. İngiliz bir adamla karısı, adamın kafasında korkunç bir panama şapka, kadında düğmeli çizmeler. Oturdukları sürece nasıl gözlük takmak zorunda olduğunu tutturup durmuştu kadın; gerek duyduğunu biliyordu; ama gözlük almak işe yaramayacaktı; kırılacaktı mutlaka, hiç de burnunun üstünde durmayacaktı. Ve adam da nasıl sabırlıydı. Her şeyi önermişti – altın çerçeveyi, kulaklarının çevresinde kıvrılarak bütün kulağı saranları, köprünün üstünde küçük yastıkları olanları. Hayır, hiçbir şey kadını mutlu etmiyordu. “Sürekli burnumdan kayacak!” Miss Brill kadının yakasına yapışıp sarsmak istemişti.

Yaşlı insanlar hâlâ heykel gibi oturuyodu sırada. Boş ver, izlenecek kalabalık vardı her zaman. Çiçek yataklarının, çalgıcıların kubbelerinin önünde bir aşağı bir yukarı çiftler, topluluklar yürüyor, konuşmak için, selamlaşmak için, tablasını demir parmaklıkların üstüne yerleştirmiş yaşlı dilenciden çiçek almak için duruyordu. Aralarında birden ortaya çıkarak, gülüşerek koşuşturuyordu küçük çocuklar; çenelerinin altında kocaman beyaz ipek fiyonklarla küçük oğlanlar, kadifeler, danteller içinde küçük Fransız oyuncak bebeklere benzeyen küçük kızlar. Ve bazen sendeleyen bir ufaklık ansızın ağaçların altından yalpalayarak ortaya çıkıyor, duruyor, küçük gururlu annesi anaç tavuk gibi koşup azarlayarak yardımına yetişinceye kadar “şap” diye yere oturuyordu. Ötekiler sıralarda, yeşil

iskemlelerde oturuyordu, ama neredeyse her zaman hep aynıydılar, birbiri ardından her pazar günü ve – Miss Brill'in hep gözüne çarpmıştı da – hemen hepsinde bir tuhaflık vardı. Tuhaf, sessiz, hemen hepsi yaşlı, gözlerini dikip bakışlarından besbelli hepsi de küçük karanlık odalardan – hatta dolaplardan! – çıkıp gelmiş.

Kubbenin arkasında, sarı yaprakları aşağı sarkık ince ağaçlar, onların arasından denizin yalnızca çizgisi, ötesinde altın damarlı bulutlarla gökyüzü.

Ta-tutu-tam tama tum! Tii-tum! Tam-tiri-tam tum! diye çalıyordu çalgıcılar.

Kırmızılar içinde iki genç kız geldi, iki genç denizciyle buluştu, gülüştüler, çift oldular, kol kola uzaklaştılar. Gülünç hasır şapkalar takmış iki köylü kadın, ağırbaşlılıkla, çok güzel duman rengi eşekleri çekerek geçip gitti. Soğuk, solgun bir rahibe telaşla geçti. Güzel bir kadın salınarak geldi, bir demet menekşeyi yere attı, vermek için küçük bir oğlan peşinden koştu, kadın aldı onları, sanki zehirliymişler gibi uzaklara fırlattı. Aman tanrım! Miss Brill bunu beğeniyle mi karşılasın, ne yapsın bilemedi. Ve şimdi de ermin kürkü şapkalı kadınla, griler giymiş beyefendi tam önünde buluştu. Adam uzun boyluydu, dimdikti, ağırbaşlıydı ve kadın saçları sarıyken aldığı ermin şapkayı takıyordu. Şimdi her şey, saçları, yüzü, hatta gözleri bile o eski püskü erminle aynı renkti, dudağına dokunmak için kalkan yıkanmış eldiveni içindeki eli ufacık sarımsı pençeyi andırıyordu. Ah, adamı gördüğüne nasıl sevinmişti – çok mutluydu! O öğleden sonra buluşacakları içine doğmuştu zaten. Nerelerde olduğunu anlattı – her yerde, burada, orada, deniz kıyısında. Gün öyle güzeldi ki – adam da öyle düşünmüyor muydu? Ah, belki de adam?.. Ama adam başını salladı, sigara yaktı, yavaş yavaş koca bir dumanı kadının yüzüne üfledi, kadın hâlâ konuşup gülerken bir fiske vurup kibriti attı, yürüyüp gitti. Ermin şapka yalnız kalmıştı; her zamankinden de pırıl pırıl gülümsedi. Ama çalgıcılar bile duygularını anlamış gibi daha yumuşakça, daha usulca çalıyordu şimdi, davulun tokmağı “Hayvan! Hayvan!” diye iniyordu. Ne yapacaktı kadın? Şimdi neler olacaktı? Ama Miss Brill merak içindeyken ermin şapka döndü,

çok daha iyi başka birini tam orada görmüş gibi elini kaldırdı, seğirtip gitti. Ve çalgıcılar değişti yine, her zamankinden daha hızla, neşeyle çalmaya başladı, Miss Brill'in sırasındaki yaşlı çift ayağa kalktı, uygun adım uzaklaştı, yanaklarında uzun sakalları olan çok gülünç bir adam müziğe ayak uydurarak aksak aksak hopladı, kol kola girmiş dört kız az kalsın çarpıp yere düşürüyordu.

Nasıl büyüleyiciydi bu! Nasıl eğleniyordu! Oturup bütün bunları izlemeyi nasıl seviyordu! Oyun gibiydi. Tıpkı oyun gibiydi. Arkadaki gökyüzünün oraya boyanmadığına kim inanabilirdi? Oysa küçük kahverengi köpek, tıpkı "tiyatro" köpeği gibi, ilaçla uyuşturulmuş köpek gibi ağırbaşlılıkla görüş alanına seğirtip sonra yine dışına çıkıncaya kadar Miss Brill her şeyi böyle coşku verici yapanın ne olduğunu anlayamamıştı. Hepsi sahnedeydiler. Onlar yalnızca izleyici değillerdi, yalnızca bakmıyorlardı; aynı zamanda oynuyorlardı da. Hatta onun bile rolü vardı, her pazar oyun sırası geliyordu. Hiç kuşkusuz, eğer burada bulunmasa birisinin dikkatini çekerdi bu; her şey bir yana, o da gösterinin bir parçasıydı. Daha önce böyle düşünmemiş olması ne tuhaftı! Yine de her hafta aynı saatte evden yola çıkmaya neden böyle özen gösterdiğini açıklıyordu bu – gösteriye geç kalmamak için – aynı zamanda İngiliz öğrencilerine pazar öğle sonralarını nasıl geçirdiğini anlatırken kapıldığı o tuhaf utanma duygusunun nedenini de açıklıyordu. Hiç kuşkusuz! Miss Brill sesli sesli gülüyordu az kalsın. Sahnedeydi. Haftada dört öğleden sonra, adam bahçede uyukladığı sıra gazete okuduğu yaşlı sakat beyefendi geldi aklına. Pamuklu yastıktaki güçsüz başa, boş gözlere, açık ağza, incelip sivrilmiş burna alışmıştı. Adam ölse, haftalarca gözüne çarpmazdı; hiç aldırmazdı. Ama ansızın kendisine gazete okuyanın oyuncu olduğunu bilse adam! "Oyuncu!" Yaşlı baş yerinden kalktı; yaşlı gözlerde iki ışık beneği titreşti. "Oyuncu – siz , öyle mi?" Miss Brill kendi bölümünün yazılı metniymiş gibi gazeteyi düzeltti, incelikle konuştu: "Evet, uzun süredir oyunculuk yapıyorum."

Çalgıcılar ara verip, dinlenmişti. Şimdi yine başladılar. Çaldıkları şey sıcak, güneşliydi ama yine de belli belirsiz bir serinlik vardı – bir şeyler, neydi o? – keder değil – hayır, keder değil – içinizde şarkı söyleme isteği

uyandıran bir şey. Tını yükseldi, yükseldi, ışık parladı; sanki bir an sonra hepsi, bütün topluluk şarkı söylemeye başlayacak gibi geldi Miss Brill'e. Gençler, gülenler, birlikte uyum içinde kıpırdayanlar, hep birlikte başlayacaktı, çok kararlı, yürekli olan erkeklerin sesleri de onlara katılacaktı. Sonra da kendisi, kendisi de ve sıralarda oturan ötekiler – bir tür eşlik ederek onlara katılacaktı – alçaktan bir şeye, çok ender yükselen, alçalan, öylesine güzel olan şeye – dokunaklı şeye... ve Miss Brill'in gözlerine yaşlar doldu, topluluğun öteki üyelerine gülümseyerek baktı. Evet, anlıyoruz, anlıyoruz, diye düşündü – ne anladıklarına gelince, onu pek bilemiyordu.

Tam o anda bir oğlanla bir kız gelip daha önce yaşlı çiftin bulunduğu yere oturdu. Çok güzel giyinmişlerdi; âşıktılar. Erkek kahramanla kadın kahraman, elbette erkeğin babasının yatından daha yeni inmişlerdi. Hâlâ sessizce şarkı söyleyen, yüzünde hâlâ o titreyen gülümseme duran Miss Brill onları dinlemeye hazırlandı.

"Hayır, şimdi olmaz," dedi kız. "Burada olmaz, yapamam."

"Ama niye? Şu uçtaki aptal şey yüzünden mi?" diye sordu oğlan. "Ne diye geliyor ki zaten buraya – kim istiyor onu? Ne diye o salak yaşlı suratını evde tutmuyor?"

"Gülünç olan şey şu kü-kürkü," diye kıkırdadı kız. "Aynı kızarmış mezgit balığına benziyor."

"Öff cehennem ol git!" dedi oğlan, öfkeli bir fısıltıyla. Sonra: "Söyle bana, *ma petite chére* –"

"Hayır, burada olmaz," dedi kız. "Şimdi olmaz."

. . . . .

Eve dönerken genellikle fırından bir dilim ballı çörek alırdı. Bu kendisine pazar günü ikramıydı. Bazen diliminin içinde badem olurdu, bazen olmazdı. Arada çok büyük fark yaratırdı bu. İçinde badem varsa eve küçük bir armağan götürmek gibi olurdu – bir sürpriz – pekâlâ da orada bulunmayabilecek bir şey. Bademli pazarlarda elini çabuk tutar, çaydanlığın altına kibriti gösterişle çakardı.

Oysa bugün fırnın önünde durmadan geçip gitti, merdivenleri çıktı, küçük karanlık odaya girdi – dolap gibi odasına – kırmızı kuştüyü yorganın üstüne oturdu. Uzun süre oturdu orada. Kürkün içinden çıktığı kutu yatağın üstündeydi. Hızla boynundaki kürkün kancasını açtı; hızla, hiç bakmadan, kutuya yaydı. Ama kapağı kapatınca bir şeyin ağladığını duyuyormuş gibi geldi ona.

Kızın İlk Balosu

Balonun tam olarak ne zaman başladığını kolay kolay söyleyemeyecekti Leila. Belki de ilk gerçek eşi arabaydı. Arabayı Sheridan kızları ve onların erkek kardeşiyle paylaşmış olmasının önemi yoktu. Kendi küçük köşesinde arkasına yaslandı, elini üstüne koyduğu minder, tanımadığı delikanlının takım giysisinin kolu gibi geldi ona; vals yapan lamba direklerinin, evlerin, çitlerin, ağaçların önünden fırtına gibi geçip gittiler.

“Gerçekten sen daha önce hiç baloya gitmedin mi, Leila? Aman, şekerim, ne tuhaf –” diye bağrıştı Sheridan kızları.

“En yakın komşumuzla aramızda on beş mil vardı,” dedi Leila usulca, incelikle yelpazesini açıp kapatırken.

Aman tanrım, ötekiler gibi ilgisiz olmak ne kadar da zordu! Çok fazla gülümsememeye çalıştı; aldırmamaya çalıştı. Oysa tek tek her şey öylesine yeniydi, coşku vericiydi... Meg’in sümbülleri, Jose’un uzun kehribar halkası, beyaz kürkünün içinden, tıpkı karda çiçek gibi yükselen küçük esmer başı Laura’nın. Sonsuza kadar anımsayacaktı. Hatta kuzen Laurie’nin, yeni eldivenlerinin bağcıklarını çıkardığı ince kâğıt tutamlarını fırlatıp atmasını görmek bile içini sızlatmıştı. O olsa, bu kâğıtları yadigâr olarak, anı olarak saklardı. Laurie öne eğildi, elini Laura’nın dizine koydu.

“Bana bak, sevgilim,” dedi. “Her zamanki gibi üçüncü ve dokuzuncu. Tamam mı”

“Ah nasıl görkemli bir şeydi, erkek kardeşin olması! Kapıldığı coşkuyla, eğer zamanı olsa, eğer olanak dışı olmasa, kendini tutamayıp çığlığı koyvereceğini hissetti Leila çünkü o tek çocuktu, ona “Tamam mı?” diyen erkek kardeşi olmamıştı hiç; tam o anda Meg’in Jose’ye söylediği gibi, “Saçlarının hiç bu geceki kadar güzel kabardığını görmemiştim!” demeyecekti asla hiçbir kızkardeş ona.

Oysa elbette buna hiç zamanı yoktu. Daha şimdiden dans salonuna gelmişlerdi bile; önlerinde arabalar vardı, arkalarında arabalar. İki yanına konmuş, kıpırdayan yelpaze gibi ışıklarla pırıl pırıldı yol, kaldırımda neşeli çiftler havada yüzüyordu sanki; küçük saten pabuçlar, kuşlar gibi birbirini kovalıyordu.

“Yanımdan ayrılma, Leila, yoksa kaybolursun,” dedi Laura.

“Haydi kızlar, biraz çabuk ilerleyelim,” dedi Laurie.

Leila iki parmağını, Laura’nın pembe kadife pelerinine koydu, nasıl olduğunu anlayamadan kalabalığa kapılıp, kocaman altından yapılmış fenerin önünden sürüklenerek, koridor boyunca taşındılar, üzerinde “Hanımlar” yazan küçük odaya itelendiler. Burada kalabalık öyle yoğundu ki eşyalarını çıkartabilecekleri yer bile yoktu; gürültü sağır ediciydi. İki yandaki iki sıraya paltolar, pelerinler tepeleme istiflenmişti. Beyaz önlüklü iki yaşlı kadın kucak dolusu yeni eşya atarak koşuşturuyordu. Ve herkes, en uçtaki tuvalet masasıyla, aynaya ulaşabilmek için öne doğru itişiyordu.

Kocaman, titreşen gaz ışığı fıskiyesi hanımlar bölümünü aydınlatıyordu. Işık bekleyemezdi, şimdiden dans ediyordu bile. Yeniden kapı açıldığında, dans salonundan gelen akort sesleri içeri patladığında, neredeyse tavana zıpladı.

Esmer kızlar, sarışın kızlar saçlarını elleriyle düzeltiyor, yine kurdeleler bağlıyor, korselerinin önlerinden içeri mendiller sıkıştırıyor, mermer beyazı eldivenlerini çekiyordu. Ve hepsi de güldükleri için hepsi de Leila’nın gözüne sevimli görünüyordu.

“Görünmez saç tokası olan yok mu?” diye bağırdı bir ses. “Ne olağandışı! Tek bir görünmez saç tokası bile çarpmıyor gözüme.”

“Sırtımı pudralasana, şekerim,” diye bağırdı başka birisi.

“Ama hemen iğne iplik bulmam şart. Fırfırımdan metrelerce yırttım, düpedüz,” diye inledi bir üçüncüsü.

Sonra, “Öne geçirin, öne geçirin!” İçinde programların bulunduğu hasır sepet koldan kola atladı. Pembe kalemlerle, uçuşan püsküllerle sevgili küçük pembe-gümüş rengi programlar. Sepetten bir tane alırken Leila’nın parmakları titriyordu. “Benim de bir tane almama izin veriliyor mu?” diye birine sormak geliyordu içinden ama yalnızca okuyacak zamanı vardı: “*Vals* 3. *İki, İki Kano. Polka* 4. *Tüyleri uçurtmak*,” Meg, “Hazır mısın, Leila?” diye bağırdığında, koridorda birbirini ezenlerin içinden, dans salonunun büyük çifte kapısına doğru itişe itişe ilerlediler.

Dans daha başlamamıştı ama çalgıcılar akort işini bitirmişti, gürültü öyle yüksekti ki sanki çalmaya başladıklarında asla hiç kimse duymayacaktı. Meg’e sıkı sıkı sokulan, onun omzunun üstünden bakan Leila’ya sanki iple tavana asılmış titreşen renkli küçük bayraklar bile konuşuyormuş gibi geliyordu. Artık utanmayı falan unutmuştu; tam giyinmesinin ortasında, tek ayağında pabucu, tek ayağı çıplak nasıl yatağının kıyısına oturduğunu, kuzenlerine telefon edip gidemeyeceğini söylesin diye annesine nasıl yalvardığını unutmuştu. O iç bölgelerdeki, bırakılmış evlerinin verandasında oturup ay ışığı altında baykuş yavrularının, “Daha domuz eti” diye bağırışmalarını dinlemek için duyduğu keskin özlemin yerini alan keskin eğlence isteği öyle tatlıydı ki tek başına katlanılması zordu. Yelpazesini sımsıkı tuttu, pırıltılı altından yapılmış döşemeye, açelyalara, fenerlere, bir köşedeki kırmızı halılı, yaldızlı sandalyeli sahneye, öteki köşedeki çalgıcılara gözlerini dikip soluğu kesilerek düşündü, “Nasıl da görkemli, nasıl da düpedüz görkemli!”

“İşte benim küçük taşralı kuzenim Leila. Ona iyi davran. Eş bul; o benim kanatlarımın altında,” diyordu Meg, bir kızdan ötekine dolaşarak.

Yabancı yüzler gülümsüyordu Leila’ya – tatlı tatlı, belli belirsiz. Yabancı sesler yanıtlıyordu, “Elbette, şekerim.” Ama Leila kızların kendisini gerçekten görmediğini hissediyordu. Erkeklere doğru bakıyorlardı. Niçin başlamıyordu erkekler? Ne bekliyorlardı? Eldivenlerini düzelterek, parlak saçlarına dokunarak, kendi aralarında gülümseyerek öylece duruyorlardı.

Sonra ansızın, sanki yalnızca tam o anda yapmaları gereken şeyin bu olduğuna karar vermişler gibi parkenin üstünde kayarak geldiler. Kızların arasında neşeli bir dalgalanma oldu. Uzun boylu, sarışın bir erkek uçarak Meg'e geldi, elinden programını aldı, bir şeyler karaladı; Meg onu Leila'ya yöneltti. "Bu zevki bana verir misiniz?" Erkek başını eğip kaldırdı, gülümsedi. Gözlüklü esmer bir delikanlı geldi sonra, kuzen Laurie arkadaşıyla yaklaştı, Laura ufak tefek çilli, boyunbağı çarpılmış birini getirdi. Sonra epeyce yaşlı bir adam – kafasında kocaman kel yaması olan şişman adam – programını aldı, mırıldandı, "Bir bakayım, bir bakayım!" İsimlerle kapkara olmuş kendi programıyla kızınkini uzun uzun karşılaştırdı. Başına öyle büyük dert açmış gibi görünüyordu ki Leila utandı. "Ah, lütfen, canınızı sıkmayın;" dedi sabırsızlıkla. Ama şişman adam yanıtlamak yerine bir şeyler yazdı, yine kıza dikti gözlerini. "Bu pırıl pırıl küçük yüzü anımsıyor muyum?" dedi usulca. "Sizi daha önce tanımış mıydım?" Tam o anda çalgıcılar başladı yine; şişman adam gözden yitti. Parıltılı döşemede uçarak gelen, toplulukları çiftlere ayıran, ortalığa saçan, onları döne döne yollayan kocaman müzik dalgasıyla fırlatılıp götürülmüştü...

Leila dans etmeyi yatılı okulda öğrenmişti. Her cumartesi öğleden sonra yatılı kızlar, Miss Eccles'in (Londralı) "seçkin" sınıfına ders verdiği, oluklu sactan dua odasına apar topar götürülürdü. Ama o toz kokulu salonla – duvarlarında patiska bezler üzerine yazılmış İncil'den parçalar asılı, tavşan kulakları soğuk piyanoya çarpan kahverengi kadife şapkasıyla o zavallı, korkunç küçük kadınla, uzun değneğiyle kızların bacaklarını dürten Miss Eccles'le – bunun arasındaki ayrım öylesine büyüktü ki eğer eşi gelmezse, o görkemli müziği dinleyip ötekilerin altın döşemede kayıp gitmesini, süzülmesini izlemek zorunda kalırsa, en azından öleceğini ya da bayılacağını ya da kollarını açıp yıldızların göründüğü şu karanlık pencerelerin birinden uçup gideceğini hissediyordu.

"Bizimki, galiba –" Birisi eğilip selamladı, gülümsedi, kolunu ona uzattı; neyse ki ölmesi gerekmemişti. Birisi elini beline bastırdı ve o yüzüp gitti, tıpkı havuza atılmış çiçek gibi.

“Döşeme oldukça iyi, değil mi?” diye ağır ağır konuştu hafif ses, kulağının dibinde.

“Bence çok güzel kaygan,” dedi Leila.

“Özür dilerim!” Hafif ses şaşırmış gibiydi. Leila bir kez daha söyledi. Ve ses, “Ah, oldukça!” diye yankılanmadan önce kısa bir duraklama oldu ve kız yeniden salınarak döndü.

Oğlan çok güzel yönlendiriyordu. İşte kızlarla dans etmekle, erkeklerle etmek arasındaki büyük fark buydu, diye karar verdi Leila. Kızlar güm güm birbirine çarpıyordu, birbirlerinin ayaklarına basıyordu; erkek olan kız hep seni öyle bir kavrıyordu ki.

Açelyalar artık birbirinden ayrı tek tek çiçekler değildi; akıp giden pembe, beyaz bayraklardı.

“Geçen hafta Bell’lerde miydiniz?” diyen ses geldi yine. Yorgun çıkıyordu. Acaba durmak isteyip istemediğini sorsam mı, diye merak etti Leila.

“Hayır, bu benim ilk dansım,” dedi.

Eşi usuldan, soluğu kesilmiş güldü. “Ah, olamaz,” diye karşı çıktı.

“Evet, ilk gittiğim dans gerçekten bu.” Leila coşku doluydu. Birisine söyleyebilmek öylesine rahatlatıcıydı ki. “Biliyor musunuz, bütün hayatım boyunca taşrada oturdum, şimdiye kadar...”

Tam o anda müzik durdu, duvarın yanındaki iki iskemleye oturmaya gittiler. Leila pembe saten ayaklarını iskemlenin altına soktu, yelpazelendi, yaylı kapılardan geçip gözden yiten öbür çiftleri mutlulukla izledi.

“Eğleniyor musun, Leila?” diye sordu Jose, altın başını sallayarak.

Laura geçti önünden, çok belli belirsiz göz kırptı; yeterince büyüdüm mü acaba diye kuşkuya düşürdü Leila’yı bir an için bu. Eşi çok konuşmuyordu, kesinlikle. Öksürdü, mendilini cebine tıkıştırdı, yeleğini aşağı çekti, kolundan ufacık iplik parçasını aldı. Ama önemi yoktu. Neredeyse ansızın çalgıcılar başladı, ikinci eşi sanki tavandan yere sıçradı.

“Döşeme fena değil,” dedi yeni ses. Bunlar hep söze döşemeyle mi başlıyordu? Ve sonra, “Salı günü Neave’lerde miydiniz?” Yeniden açıkladı Leila. Eşlerinin daha çok ilgilenmemeleri belki de biraz tuhaftı. Çünkü olay

coşku vericiydi. Onun ilk balosu! Her şeyin tam başındaydı yalnızca. Sanki daha önceleri gecenin nasıl bir şey olduğunu hiç bilmiyordu gibi geliyordu ona. Şimdiye kadar gece karanlık, sessiz, güzeldi sıklıkla – ah evet – ama bir bakıma da kederli. Ağırbaşlı. Ve şimdi bir daha asla öyle olmayacaktı – göz kamaştırıcı parlaklıkta önünde açılmıştı.

“Dondurma ister miydiniz?” dedi eşi. Yaylı kapılardan geçip koridordan aşağı, yemek odasına yürüdüler. Yanakları yanıyordu, korkunç susamıştı. Küçük cam tabakların üstünde dondurmalar ne güzel görünüyordu, ne kadar da soğuktu dondurulmuş kaşıklar, onlar da buzluydu! Salona döndüklerinde şişman adam orada, kapının yanında kendisini bekliyordu. Nasıl yaşlı olduğunu görmek kızı şaşkınlıktan dondurdu; annelerin babaların arasında, sahnede oturuyor olması gerekiyordu. Ve öteki eşleriyle karşılaştırıldığında çok da kılıksızdı. Yeleği buruşuktu, eldiveninin bir düğmesi eksikti, ceketi terzi tebeşiriyle tozlanmış gibi duruyordu.

“Gel bakalım, küçük hanımefendi,” dedi şişman adam. Kıza sarılma sıkıntısına katlanmıyordu pek, öyle usulca kayıp gidiyorlardı ki dans etmekten çok yürümeye benziyordu. Ama döşeme konusunda tek söz etmedi. “Bu senin ilk dansın, değil mi?” diye mırıldandı.

“Nasıl bildiniz?”

“Ah,” dedi şişman adam, “işte yaşlı olmak böyle bir şeydir!” Kızı tuhaf bir çiftin önünden geçirirken belli belirsiz bir hırıltı çıkardı. “Görüyorsun ya, son otuz yıldır sürekli bu tür şeyler yapıyorum.”

“Otuz yıl mı?” diye bağırdı Leila. O doğmadan daha on iki yıl önce!

“Düşüncesi bile dayanılmaz geliyor, değil mi?” dedi şişman adam hüzünle. Leila onun kel kafasına baktı, adama içi burkuldu.

“Bence hâlâ devam edebilmek harika,” dedi incelikle.

“Zarif küçük hanımefendi,” dedi şişman adam, kıza biraz daha sıkı sarılıp yaklaştırdı, bir vals parçası mırıldandı. “Elbette,” dedi, “hiçbir şeyin bu kadar uzun sürmesini bekleyemezsin. Ha-aayır,” dedi şişman adam, “bundan çok önce sen orada, yukarıda, sahnede oturuyor olacaksın, güzel siyah kadifelerinin içinden aşağı bakacaksın. Ve bu güzelim kollar, küçük kısa şişko kollara dönüşmüş olacak, sen zamanı başka bir yelpazeyle

döveceksin – siyah abanoz yelpazeyle.” Şişman adam ürperdi sanki. “Şu yukarıdaki zavallı sevgili şeyler gibi gülümseyeceksin, parmağınla kızını göstereceksin yanındaki yaşlı hanıma, kulüp balosunda korkunç bir adamın nasıl onu öpmeye kalkıştığını anlatacaksın. Ve yüreğin sızlayacak, sızlayacak” – şişman adam daha da sarılıp yaklaştırdı kendine, o zavallı yüreğe gerçekten acıyormuş gibi – “çünkü artık şimdi hiç kimse seni öpmek istemiyor. Ve bu parlatılmış döşemelerin nasıl uygunsuz, nasıl tehlikeli olduğunu anlatacaksın. Yaa işte böyle, Matmazel Tezayak, tamam mı?” dedi şişman adam yumuşakça.

Leila hafifçe azıcık güldü ama içinden gülmek gelmiyordu. Doğru muydu – hepsi doğru olabilir miydi? Korkunç doğru geliyordu kulağa. Her şey bir yana, bu ilk balo, yalnızca son balosunun başlangıcı mıydı? Bununla aynı anda müzik de değişti sanki; kederli kederli çınlıyordu; kocaman bir iç çekişin üstünde yükseliyordu. Ah, nasıl da hızla değişiyordu her şey! Neden mutluluk sonsuza kadar sürmüyordu? Sonsuza kadar biraz fazla uzundu.

“Durmak istiyorum,” dedi soluğu kesilmiş bir sesle. Şişman adam onu kapıya götürdü.

“Hayır,” dedi kız, “dışarı çıkmayacağım. Oturmayacağım. Yalnızca burada duracağım, teşekkür ederim.” Duvara yaslandı, ayağını yere vurarak, eldivenlerini çekerek, gülümsemeye çalışarak. Oysa içinin derinliklerinde küçücük bir kız önlüğünü kafasına geçirmiş, hıçkırıyordu. Ne diye yıkıp geçmişti o adam her şeyi?

“Şey, diyorum ki, biliyorsunuz,” dedi şişman adam, “beni ciddiye almamalısınız, küçük hanımefendi.”

“Sanki almışım da!” dedi Leila, küçük esmer başını arkaya atıp, alt dudağını emerek...

Yine törende gibi geçiyordu önlerinden çiftler. Yaylı kapılar açıldı, kapandı. Şimdi şef yeni müziği başlatmıştı. Oysa Leila artık dans etmek istemiyordu. Evde olmak istiyordu ya da verandada oturmuş o yavru baykuşları dinliyor olmak. Karanlık pencerelerden yıldızlara baktığında kanatlar gibi uzun ışınları vardı...

Ama o anda yumuşak, eriyen, büyüleyici bir parça başladı, kıvırcık saçlı delikanlı önünde eğildi. Meg'i buluncaya kadar dans etmek zorundaydı, ayıp olmasın diye. Dimdik ortaya yürüdü; büyük bir kibirle elini oğlanın koluna koydu. Oysa bir dakika içinde, bir dönüşte, pembe yüzler, kadife iskemleler, hepsi tek bir uçan tekerleğe dönüştü. Ve bir sonraki eşi istemeden onun şişman adamla çarpışmasına neden olunca, adam, "Özür dilerim," deyince, ona eskisinden de pırıl pırıl gülümsedi. Tanımadı bile adamı.

Şarkı Dersi

Hain bir bıçak gibi yüreğinin derinliklerine gömülü umutsuzlukla – soğuk, keskin umutsuzlukla – Miss Mead-ows, başında beresi, üzerinde önlüğü, elinde batonu, müzik salonuna açılan uzun koridoru çiyniyordu. Her yaştan kızlar, hava yüzünden yanakları gül pembesi, güzel bir sonbahar sabahı okula koşmaktan kaynaklanan neşeli coşkuyla kaynaşarak hızla yürüyor, sekiyor, dalgalanıyordu; boş sınıflardan seslerin hızlı gümbürtüsü yükseliyordu; bir zil çaldı; kuşa benzeyen ses bağırdı, "Muriel." Ardından merdivenlerde inanılmaz bir çarpma sesi çınladı. Birisi kas geliştirme ağırlıklarını düşürmüştü.

Fen Öğretmeni, Miss Meadows'un yolunu kesti.

"Günay-dın," diye bağırdı, tatlı yapmacık uzatmalı konuşma biçimiyle. "Soğuk değil mi? Sanki kı-ıış."

Miss Meadows, bıçağa sarılarak, nefretle Fen öğretmenine baktı. Ondaki her şey bal gibi tatlıydı, solgundu. O sarı saçların karışık tellerine arı takılsa hiç şaşmazdınız.

"Epey keskin," dedi Miss Meadows, sert sert.

Öteki şekerli gülümsemesiyle gülümsedi.

"Doo-nmuş görünüyorsunuz," dedi. Mavi gözleri fal taşı gibi açıldı; içinde şakacı bir ışık oynaşıyordu. (Bir şey çarpmış mıydı gözüne?)

“Ah, evet, neredeyse o kadar kötü,” dedi Miss Mead-ows, gülümsemesine karşılık olarak Fen öğretmenine hızla suratını çarpıtıp, yürüdü geçti.

Dördüncü, Beşinci, Altıncı Sınıflar müzik salonunda toplanmıştı. Gürültü sağır ediciydi. Yükseltinin üstünde, piyanonun yanında, Miss Meadows’un gözdesi olan, eşlikleri çalan Mary Beazley duruyordu. Müzik taburesini çeviriyordu. Miss Meadows’u görünce, yüksek sesle uyardı, “Şişşt! Kızlar!” sonra da ellerini kolluklarının içine sokmuş, batonu kolunun altında Miss Meadows, uzun adımlarla ortadaki geçitte yürüdü, merdivenleri çıktı, keskince döndü, pirinç nota sehpasını yakaladı, önüne yerleştirdi, sussunlar diye batonunu iki kere hırsla vurdu.

“Sessizlik, lütfen! Hemen!” ve hiç kimseye bakmadan, renkli pamuklu gömleklerden, batıp çıkan pembe suratlardan, ellerden, titreşen kelebek saç fiyonklarından, açık müzik defterlerinden denizi taradı gözleri. Ne düşündüklerini pekâlâ biliyordu. “Meady’nin tepesi atmış.” Boş ver, ne düşünürlerse düşünsünler! Gözkapakları titreşti; başını arkaya savurdu, onlara meydan okuyarak. Bu yaratıkların ne düşündüğünün ne önemi olabilirdi ki ölümüne kan revan içinde kalmış, orada duran birisi için, yüreğine kadar delik deşik olmuş birisi için, yüreğine kadar delik deşik, öylesine mektupla –

...“Giderek daha güçle hissediyorum evliliğimizin hata olacağını. Seni sevmediğim için değil bu. Bir kadını sevebileceğim kadar çok seviyorum seni, ama, işin doğrusunu söylemek gerekirse, evlenecek adam olmadığım sonucuna varmış bulunuyorum ve bir yere yerleşip oturmak düşüncesi içimi yalnızca –” ve “iğrenme” sözcüğünün üstü azıcık karalanmış, üstüne “pişmanlık” yazılmıştı – “duygusuyla dolduruyor.”

Basil! Miss Meadows çalımla piyanoya yürüdü. Bu anı bekleyen Mary Beazley öne eğildi; “Günaydın, Miss Mead-ows,” diye solurken bukleleri yanaklarına dökülüyordu ve o güzelim sarı krizantemi öğretmeninin eline tutuşturmak yerine yalnızca uzattı. Bu küçük çiçek töreni yüzyıllardır, yüzyıllardır sürüyordu, neredeyse bir buçuk ders yılından beri. Piyanonun kapağını kaldırmak kadar parçasıydı müzik dersinin. Oysa bu sabah Mary’ye doğru eğilip, “Teşekkürler, Mary. Ne kadar incesin! Otuz ikinci

sayfayı aç," derken çiçeği kaldırıp kemerine sokmak yerine, Mary'yi dehşete düşürerek krizantemi tümden görmezden geldi Miss Mead-ows, onun selamına hiç karşılık vermedi, buz gibi bir sesle "Sayfa on dört, lütfen, ve vurguları iyi belirtin," dedi.

Sendeleme anı! Mary gözlerine yaşlar doluncaya kadar kıpkırmızı kesildi, oysa Miss Meadows nota sehpasına dönmüştü; sesi müzik salonunda çınlıyordu.

"Sayfa on dört. Sayfa on dörtten başlayacağız. 'Bir Ağıt.' Şimdi, kızlar, şimdiye kadar öğrenmiş olmanız gerekiyordu. Hep birlikte başlayacağız; bölüm bölüm değil, hepsi birden. Ve tonlama olmadan. Şarkıyı söyleyin, yalınlıkla, sol elinizle tempo tutarak."

Batonunu kaldırdı; müzik sehpasına iki kere vurdu. Mary açış notasıyla başladı; indi havayı döven bütün o sol eller, o genç, kederli sesler çınladı:

Hızla! Ah, çok hızla soluyor haz gülleri;
Az sonra sonbahar boyun eğiyor kışın kederine.
Hızla! Ah, hızla müziğin şen ezgileri
Geçip gidiyor dinleyen kulağı.

Aman tanrım bu ağıttan daha acıklı ne olabilirdi! Her nota bir iç çekişti, bir hıçkırık, korkunç yaslar tutanların iniltisi. Miss Meadows geniş önlüğünün içinde kollarını kaldırdı, her iki eliyle birden yönetmeye başladı. "...Giderek daha daha güçle hissediyorum evliliğimizin hata olacağını..." diye indi kalktı elleri. Ve sesler bağırdı: *Hızla! Ah hızla*. Onu böyle bir mektubu yazmaya zorlayan şey ne olabilirdi! Onu bu noktaya ne getirmiş olabilirdi! Hiç yoktan ortaya çıkmıştı. Son mektubu baştan sona "bizim" kitaplarımız için aldığı tütsülenmiş meşe kitaplıktan, bir yerde gördüğü "temiz küçük giriş sehpası"ndan, "desteğinin üstüne, pençelerinin arasında üç tane şapka fırçası tutabilen baykuş oyması yapılmış çok derli toplu bir şey"den falandan söz ediyordu. Nasıl gülümsemişti bu sonuncuya! İnsanın üç şapka fırçasına gerek duyacağını düşünebilen bir adam! *Dinleyen kulağı*, diye şarkı söylüyordu sesler.

"Bir daha baştan," dedi Miss Meadows. "Ama bu kez bölüm bölüm. Hâlâ tonlama yok." *Hızla! Ah, çok hızla*. Kontraltoların kederi de eklenince insan

ister istemez ürperiyordu. *Soluyor haz gülleri*. Son görmeye geldiğinde, onun Basil'i düğmesinin iliğine gül iliştirmişti. O mavi takımın içinde nasıl da yakışıklı duruyordu, o koyu kırmızı gülle! O da biliyordu bunu. İster istemez biliyordu. Önce elini saçına götürdü, sonra bıyığına; güldüğünde dişleri parlıyordu.

"Başöğretmenin karısı boyuna beni akşam yemeğine çağırıyor. Tam bir can sıkıntısı. Orada tek gecemi bile asla kendime ayıramıyorum.

"Ama geri çeviremez misin?"

"Yaa, işte, benim durumumdaki bir adam için pek iyi değildir sevilmeyen biri olmak."

Müziğin şen ezgileri, diye inledi sesler. Uzun, dar pencerelerin önündeki söğüt ağaçları, rüzgârda dalgalandı. Ufacık, sıkıca toprağa tutunmuş olanlar, oltaya takılmış balık gibi çırpınıyordu. "...ben evlenecek adam değilim..." sesler kesilmişti; piyano bekliyordu.

"Oldukça iyi," dedi Miss Meadows, ama hâlâ öyle tuhaf, taş gibi vurgulaması vardı ki daha küçük kızlar gerçekten korkmaya başladı. "Ama şimdi öğrenmiş olduğumuza göre tonlamayı da yapacağız. Elinizden geldiğince çok duygu katın. Sözcükleri düşünün, kızlar. Hayal gücünüzü kullanın. *Hızla! Ah, çok hızla*," diye haykırdı Miss Meadows. "Bu bölüm bir patlamayla gelmeli – yüksek, güçlü *forte* – bir ağıt. Ve sonra ikinci dizede, *Kışın kederine*'de *Kederine*'yi sanki içinden soğuk rüzgârlar esiyormuş gibi söyleyin. *Kee-de-rinee!*" diye öyle korkunç söyledi ki, müzik taburesinin üstündeki Mary Beazley'in bel kemiğinden aşağı bir titreme dalgalandı. "Üçüncü dize bir tane kreşendo olmalı. *Hızla! Ah, hızla, müziğin şen ezgileri*. Son dizenin ilk sözcüğünde durarak, *Geçiyor*. Sonra da *Gidiyor*'da ölgünleşmeye başlıyorsunuz... solmaya... taa *Dinleyen kulağı* sözcüklerine kadar belli belirsiz fısıltıdan başka şey olmayacak... Son dizede istediğiniz kadar yavaşlayabilirsiniz. Şimdi, lütfen."

Yine iki hafif vuruş; yine kollarını kaldırdı. *Hızla! Ah, çok hızla.* "... bir yere yerleşmek düşüncesi içimi yalnızca iğrenmeyle dolduruyor –" yazmış olduğu şey iğrenmeydi. Bu, nişanlarının kesinlikle bozulduğunu söylemekle aynı şeydi. Bozulduğunu! Nişanlarının! İnsanlar zaten yeterince

şaşırmışlardı nişanlanmasına. Fen öğretmeni başlarda inanamamıştı. Ama hiç kimse kendisi kadar şaşıramazdı. Otuzuna varmıştı. Basil yirmi beşindeydi. O çok karanlık gecede kiliseden eve yürüdükleri sırada, “Biliyorsun, öyle ya da böyle, senden hoşlanıyorum,” dediğini duyduğunda bir mucize gerçekleşmişti, düpedüz mucize. Ve boynundaki devekuşu tüyünden boa yılanının ucunu eline almıştı. *Geçip gidiyor, dinleyen kulağı.*

“Yineleyin! Yineleyin!” dedi Miss Meadows. “Daha çok duygu katın, kızlar! Bir daha!”

Hızla! Ah, çok hızla. Daha büyük kızlar bayrak kırmızısı kesilmişti; küçüklerden bazıları ağlamaya başladı. Kocaman yağmur damlaları camlara savruluyordu ve insan söğütlerin fısıldadığını duyabiliyordu, “...seni sevmediğimden değil...”

“Ama sevgilim, eğer beni seviyorsan,” diye düşündü Miss Meadows, “ne kadar sevdiğin önemli değil benim için. Canının istediği kadar az sev beni.” Ama adamın onu hiç sevmediğini biliyordu. “İğrenme” sözcüğünü, okuyamayacağı gibi karalama zahmetine katlanacak kadar bile aldırmıyordu ona. *Az sonra sonbahar boyun eğiyor kışın kederine*. Okuldan da ayrılması gerekecekti. Bu olay duyulduktan sonra Fen öğretmeninin, kızların yüzüne bakamazdı asla. Bir yerlerde yok olmak zorunda kalacaktı. *Geçip gidiyor*. Sesler ölgünleşmeye başladı, sönmeye, fısıltıya dönüşmeye... yok olmaya...

Ansızın kapı açıldı. Maviler içinde küçük bir kız, başı önüne eğik, dudaklarını ısırarak, küçük kırmızı bileğindeki gümüş halkayı döndürerek telaşla dar geçitte ilerledi. Merdivenleri çıktı, Miss Meadows’un önünde durdu.

“Peki, Monica, ne var?”

“Şey, lütfen, Miss Meadows,” dedi küçük kız, soluk soluğa, “Miss Wyatt, öğretmenler odasında sizi görmek istiyor.”

“Çok güzel,” dedi Miss Meadows. Ve kızlara seslendi, “Ben yokken alçak sesle konuşmanızı sizin onur duygunuza bırakıyorum.” Zaten başka şey yapacak halleri kalmamıştı, bu kadar baskıdan sonra. Çoğu burnunu siliyordu.

Koridorlar soğuktu, boştu; Miss Meadows'un adımları yankılanıyordu. Başöğretmen masasında oturuyordu. Bir an için başını kaldırmadı. Her zamanki gibi dantel boyunbağına dolaşmış olan gözlüğünü kurtarıyordu. "Oturun, Miss Meadows," dedi çok incelikle. Sonra da kurutma kâğıdının üstündeki pembe zarfı aldı eline. "Sizi hemen şimdi çağırdım çünkü bu telgraf size geldi."

"Bana telgraf mı, Miss Wyatt?"

Basil! İntihar etmişti, diye karar verdi Miss Meadows. Eli uçarak gitti ama Miss Wyatt telgrafı geri çekti bir an için. "Umarım kötü haber değildir," dedi, artık inceliği bir yana bırakarak. Ve Miss Meadows parçalayarak açtı.

"Mektuba aldırma aklımı kaçırmış olmalıyım bugün o şapkalığı satın aldım Basil," diye okudu. Gözlerini telgraftan ayıramıyordu.

"Umarım çok ciddi bir şey değildir," dedi Miss Wyatt, öne eğilerek.

"Ah, hayır, teşekkür ederim, Miss Wyatt," diye kızardı Miss Meadows. "Hiç kötü bir şey değil. Şey" – özür diler gibi usulca güldü – "nişanlımdan diyor ki... diyor ki –" duraklama oldu. "Anlıyorum," dedi Miss Wyatt. Ve bir duraklama daha. Sonra – "daha dersinizin bitmesine on beş dakika var, Miss Medows, değil mi?"

"Evet, Miss Wyatt." Ayağa kalktı. Neredeyse koşuyordu kapıya doğru.

"Ah, bir dakika, Miss Meadows," dedi Miss Wyatt. "Ders saatleri içinde öğretmenlerime telgraf gelmesini onaylamadığımı söylemeliyim, çok kötü bir haber, ölüm falan olmadığı sürece," diye açıkladı Miss Wyatt, "ya da çok ciddi bir kaza, buna benzer şeyler. İyi haber, Miss Meadows, her zaman bekleyebilir, biliyorsunuz."

Umudun, aşkın, sevincin kanatlarında Miss Medows hızla uçtu müzik odasına, dar geçide, basamaklardan yukarı, piyanonun başına.

"Sayfa otuz iki, Mary," dedi, "sayfa otuz iki," ve sarı krizantemi eline alarak gülümsemesini gizlemek için dudaklarına götürdü. Sonra kızlara döndü, batonunu tıklattı: "Sayfa otuz iki kızlar. Sayfa otuz iki."

"Geliyoruz buraya bugün çiçeklerle dolu kucağımız,
Sepetlerce meyveyle, fırlatmak için kurdelelerle
Kuut-laa-mayaa..."

“Kesin! Kesin!” diye bağırdı Miss Meadows. “Çok korkunç bu. Çok rezalet!” Neşeyle pırıl pırıl gülümsedi kızlara. “Neyiniz var sizin, hepinizin? Düşünün, kızlar, söylediğiniz şarkıyı düşünün. Hayal gücünüzü kullanın. *Çiçeklerle dolu kucağımız. Sepetlerce meyve, fırlatmak için kurdeleler*. Ve *kutlamaya*.” Miss Meadow ansızın durdu. “Öyle hüzünlü durmayın, kızlar. Sesiniz sıcak, neşeli, istekli çıkmalı. *Kutlamaya*. Bir kere daha. Hızla. Hep birlikte. Haydi, şimdi!”

Ve bu kez Miss Meadows’un sesi, bütün öteki sesleri bastırıyordu – en yüksekten, derin, anlamla parıldayarak.

Yabancı

Rıhtımdaki küçük kalabalığın gözüne, bir daha asla yerinden kımıldamayacak gibi görünüyordu. Koca koca martı sürüleri kıç tarafta çığlıklar atar, mutfak artıkları için suya dalarken üstünde duman halkasıyla kıpırtısız, koskocaman uzanıyordu orada, gri kırışık suların üstünde. Gezinen küçük çiftleri görebiliyordunuz – gri buruşuk masa örtüsünün üstündeki tabakta dolaşan küçük sinekleri. Öteki sinekler kenarda kümeleniyor, kaynaşıyordu. Şimdi alt güvertede beyaz bir parıltı vardı – aşçının önlüğü ya da kadın kamarot, belki de. Şimdi küçük kara örümcek hızla merdiveni tırmanıp köprüye geldi.

Kalabalığın önünde güçlü kuvvetli görünen, orta yaşlı, gri paltosu, gri ipek atkısı, kalın eldivenleri, siyah keçe şapkasıyla çok iyi, çok derli toplu giyimli bir adam, kapalı şemsiyesini döndürerek dolaşıyordu. Rıhtımdaki, küçük topluluğun önderi, aynı zamanda onları bir arada tutar gibi görünüyordu. Çoban köpeğiyle çobanın kendisi arasında bir şeydi.

Ama nasıl da aptallık etmişti – nasıl aptallıktı yanına gözlük almamış olması! Şu koca toplulukta tek gözlük yoktu.

“Tuhaf şey, Mr. Scott, hiçbirimizin aklına gözlük gelmemesi. Yoksa onları biraz canlandırabilirdik. Küçük bir işaret yollamayı başarabilirdik. *Karaya*

çıkmaya çekinmeyin. *Yerliler zararsız*. Ya da; *Sizi bir karşılama bekliyor*. *Her şey bağışlandı*. Nasıl? Ha?”

Mr. Hammond’ın hızlı, meraklı, öylesine tedirgin ama yine de dostça ve güven verici olan bakışı rıhtımdaki herkesi sarmaladı, hatta iskeleye yaslanmış yaşlı adamları bile içine aldı. Her biri tek tek Mrs. Hammond’ın o gemide olduğunu, bu yüzden kapıldığı coşku nedeniyle bu olağanüstü gerçeğin onlar için de bir anlam taşıdığını asla aklının ucundan geçirmediğini biliyorlardı. Onlara karşı yüreğini ısıtıyordu bu durum. Onlar, diye karar verdi, çok doğru düzgün insanlardı – Şu iskeleye yaslanmış yaşlı adamlar da – hoş, sağlam yaşlılardı. Ne göğüsler – Aman tanrım! Ve kendi göğsünü şişirdi, kalın eldivenli ellerini ceplerine soktu, topuğundan parmak uçlarına doğru yaylandı.

“Evet, karım son on aydır Avrupa’daydı. Geçen yıl evlenen büyük kızımızı görmeye gitmişti. Onu buraya, Crawford’a kadar kendim getirdim. Gelip geri götürmemin iyi olacağını düşündüm. Evet, evet, evet.” Kurnaz gri gözler kısıldı yine, hızla, merakla kıpırtısız gemiyi taradı. Paltosunun düğmeleri yine açıldı. Yine çıktı dışarı ince, tereyağı sarısı saat ve yirminci – ellinci – yüzüncü kez hesaplamaya başladı yine.

“Bakalım şimdi. Doktorun motoru gittiğinde saat ikiyi çeyrek geçiyordu. İki çeyrek. Şimdi tamı tamına dördü yirmi sekiz geçiyor. Demek ki doktor gideli iki saat on üç dakika olmuş. İki saat on üç dakika! Fiiyyuu!” Tuhaf, ufak bir yarı ıslık sesi çıkardı, saatini yine yerine soktu. “Ama bir terslik olsa bize söylerlerdi sanırım – öyle değil mi, Mr. Gaven?”

“Ah, evet, Mr. Hammond! Hiç sanmıyorum bir şey olduğunu – kaygılanacak bir şey olduğunu,” dedi Mr. Gaven, piposunu ayakkabısının topuğuna vurarak. “Aynı zamanda –”

“Elbette öyle! Elbete!” diye bağırdı Mr. Hammond. “Rezalet tedirgin edici!” Hızla gidip geldi, Mr., Mrs. Scott’la, Mr. Gaven arasındaki yerini aldı. “Hava da kararıyor,” sanki hiç değilse alacakaranlık da edebini takınıp azıcık uzak durmalıymış gibi kapalı şemsiyesini salladı. Oysa alacakaranlık yavaşça çöktü, suyun üstüne saten gibi usulca yayıldı. Küçük Jean Scott annesinin eline asılıyordu.

“Çayımı istiyorum, anne!” diye sızlanıyordu.

“İstiyorsun, sanırım,” dedi Mr. Hammond. “Sanırım bütün bu hanımlar çaylarını istiyor.” Ve onun incelikli, canlı, neredeyse acıyan gözleri hepsini sarmaladı yine. Janey de orada, salonda son fincan çayını içiyor mudur acaba, diye merak etti. İçtiğini umdu; içmediğini düşündü. Güverteden başka yere ayrılmamak tam onun yapacağı şeydi. O durumda da belki kamarot ona bir fincan çay getirirdi. Orada olsa kendisi yapardı bunu – nasıl olsa. Ve bir an için güvertedeydi, yanı başında duruyordu, o kendine has tavrıyla küçük elinin fincanını kavramasını izliyordu, karısı gemide bulunabilecek son fincan çayı içerken... Oysa şimdi buradaydı yine ve yalnızca tanrı bilirdi şu lanet olasıca kaptanın ne zaman akıntıda oyalanmayı keseceğini. Bir tur daha attı, aşağı yukarı, aşağı yukarı. Sürücünün bir yere kaybolmadığından emin olmak için arabaların bekleme yerine kadar gitti; muz sandıkları barınağının altında bir araya toplanmış küçük sürüye yöneldi yine. Küçük Jean Scott hâlâ çayını istiyordu. Zavallı küçük dilenci! Keşke üzerinde azıcık çikolata olsaydı!

“İşte Jean!” dedi. “Seni yukarı kaldırayım, ister misin?” Ve usulca, incitmeden kızı yüksekçe bir fıçının üstüne savurdu. Kızı kucağında tutma, yerleştirme işlemi içini müthiş rahatlattı, yüreğini hafifletti.

Kolunu kıza dolayarak, “Tutun bana,” dedi.

“Ah, Jean için endişelenmeyin, Mr. Hammond!” dedi Mrs. Scott.

“Her şey yolunda, Mrs. Scott. Sorun yok. Benim için zevk. Jean benim küçük dostum, değil mi Jean?”

“Evet, Mr. Hammond,” dedi Jean, parmağını adamın keçe şapkasının çukurunda gezdirdi.

Ama ansızın kulağını yakaladı, avaz avaz haykırdı. “Baa-aak, Mr. Hammond! Gemi kımıldıyor! Bak, limana giriyor!”

Aman tanrım! Öyle, geliyordu. Sonunda! Usulca, usulca dönüyordu. Suyun ötelerinde bir çan çaldı, koca bir buhar püskürdü, havaya karıştı. Martılar havalandı; beyaz kâğıt parçacıkları gibi uzaklara kanat çırptılar. Ve derin gümbürtü geminin makinelerinden mi, yoksa kendi yüreğiden mi geliyordu, bilemiyordu Mr. Hammond. Katlanmak için kendini

yüreklendirmesi gerekiyordu, her ne idiyse o. Tam o anda liman müdürü yaşlı Kaptan Johnson, kolunun altında deri çantayla, rıhtımda uzun adımlarla yürüyerek geldi.

“Jean iyi,” dedi Mr. Scott. “Ben onu tutarım.” Tam zamanında davranmıştı. Mr. Hammond unutup gitmişti
Jean’i. Yaşlı kaptan Johnson’ı karşılamak için fırlamıştı.

“Eee, kaptan,” diye çınladı yine o meraklı, huzursuz ses, “sonunda acıdınız bize.”

“Beni suçlamanızın hiç yayarı yok, Mr. Hammond,” diye hırıldadı yaşlı Kaptan Johnson, gözlerini gemiye dikip. “Gemide Mrs. Hammond var, değil mi?”

“Evet, evet!” dedi Hammond, liman müdürünün yanından ayrılmıyordu. “Mrs. Hammond orada. Se-lam! Artık fazla beklemeyiz şimdi!”

Telefon zili gibi çalan düdüğü ve pervane gümbürtüsü havayı doldururken kocaman gemi, karanlık suları yarıp, iki yana kıvrım kıvrım büyük beyaz talaşlar saçarak üzerlerine doğru ilerliyordu. Hammond’la liman müdürü ötekilerin önünde duruyordu. Hammond şapkasını çıkardı; gözleriyle güverteleri tarıyordu – yolcularla tepeleme doluydu; şapkasını sallıyor, sulara doğru yüksek sesle tuhaf tuhaf “Se-lam!” diye bağırıyordu, sonra arkasını döndü, kahkahalara boğuldu ve bir şey söyledi – hiçbir şey söylemedi – yaşlı Kaptan Johnson’a.

“Gördün mü onu?” diye sordu liman müdürü.

“Hayır, daha görmedim. Sakin olalım – bekleyelim biraz!” Ve ansızın, iki hantal salağın arasında – “Çekil önümden, sen oradaki!” diye gösterdi şemsiyesiyle – kalkan bir eli gördü – mendil sallayan beyaz eldiveni. Bir an sonra ve – tanrıya şükür, tanrıya şükür! – işte oradaydı. İşte oradaydı Janey. Mrs. Hammond oradaydı, evet, evet, evet – parmaklıkların arkasında duruyor, gülümsüyor, başını salıyor, mendilini sallıyordu.

“İşte bu harika – harika! Neyse, neyse, neyse!” Düpedüz tepiniyordu. Şimşek gibi puro kılıfını çıkardı, yaşlı Kaptan Johnson’a uzattı. “Bir puro alın, Kaptan! Çok güzel bunlar. Birkaç tane alın! İşte,” – kılıftaki bütün puroları liman müdürünün eline tutuşturdu – “otelde birkaç kutu daha var.”

“Teşekkürler, Mr. Hammond!” diye hırıldadı yaşlı Kaptan Johnson.

Hammond puro kılıfını yeniden cebine tıkıştırdı. Elleri titriyordu, ama yine kendini toparladı. Janey’le yüz yüze gelebilirdi. İşte oradaydı, parmaklıklara yaslanmıştı, bir kadınla konuşuyor, aynı zamanda kocasını izliyordu, ona hazırdı. Suların uçurumu kapandıkça, o koskoca gemide nasıl da ufacık göründüğü düşüncesi içini sızlattı. Yüreği öyle bir kasılmayla burkulmuştu ki az kalsın bağıracaktı. Bütün o bitmez tükenmez yolu tek başına dönemeyecek kadar ufacık görünüyordu! İşte tam o, diye düşündü. Tam Janey. Onda yüreklilik vardı şey için – Ve şimdi tayfalar öne çıkmış, yolcuları bölmüştü; iskele için parmaklıkları alçaltıyorlardı.

Kıyıdaki sesler, gemideki sesler, birbirini selamlamak için uçuşuyordu.

“Her şey yolunda mı?”

“Yolunda.”

“Anne nasıl?”

“Çok daha iyi.”

“Selam, Jean.”

“Selam, Emily Hala!”

“Yolculuk iyi geçti mi?”

“Harika!”

“Çok sürmez artık!”

“Sürmez.”

Makineler durdu. Ağır ağır rıhtım tarafına yanaştı.

“Yolu açın – yolu açın – yolu açın!” Rıhtım işçileri ağır iskeleleri fırtına gibi hızla sürüyerek getirdi. Hammond olduğu yerde kalmasını işaret etti Janey’e. Yaşlı liman müdürü öne çıktı; o da peşinden gitti. “Önce hanımlar,” falan gibi saçmalıklar aklının ucundan geçmiyordu.

“Önce siz Kaptan!” diye bağırdı, neşeyle. Yaşlı adamın arkasına takılarak uzun adımlarla iskeleyi tırmandı, dümdüz tek sıra olmuş, güverteye, Janey’ye ulaştı ve Janey kollarının arasındaydı.

“İşte, işte, işte! Evet, evet! Sonunda buradayız!” diye kekeledi. Bütün söyleyebildiği buydu. Ve Janey kollarının arasından çıktı, dingin alçak sesi

– onun için dünyadaki tek ses – dedi ki, “Eee, sevgilim! Çoktandır mı bekliyorsun?”

Hayır; çok değil. Ya da her neyse, önemi yoktu. Şimdi bitmişti. İşin aslına bakarsan, rıhtımın sonunda bekleyen bir araba vardı. Gemiden inmeye hazır mıydı? Bavulları hazır mıydı? Öyleyse, kamaradaki eşyalara boş verip kalanı yarına kadar bekletebilirlerdi. Karısına doğru eğildi, karısı o bildik yarı gülümsemesiyle başını kaldırıp baktı. Hep aynıydı. Hiç değişmemişti. Tam her zaman tanıdığı gibiydi. Küçük elini kocasının paltosunun koluna koydu.

“Çocuklar nasıl John?” diye sordu.

(Nereden çıktı şimdi çocuklar!) “Harika. Hayatlarında hiç bu kadar iyi olmamışlardı.”

“Bana seninle mektup göndermediler mi?”

“Evet, evet – elbette! Daha sonra sindire sindire okursun diye otelde bıraktım.”

“Öyle, o kadar hızla gidemeyiz,” dedi karısı. “Vedalaşmam gereken insanlar var – sonra kaptan da var.” Karısı anlayışla azıcık kolunu sıkarken adamın suratı asıldı. “Kaptan köşkünden çıkarsa karına o kadar iyi baktığı için teşekkür etmeni istiyorum.” Neyse, ona kavuşmuştu. Bir on dakika daha istiyorsa karısı – o, yolu açarken karısının çevresi kuşatıldı. Bütün birinci sınıf yolcuları sanki Janey’le vedalaşmak istiyordu.

“Hoşça kalın, sevgili Mrs. Hammond! Bir daha Sydney’e gelişinizde sizi bekliyorum.”

“Sevgili Mrs. Hammond! Bana yazmayı unutmazsınız, değil mi?”

“Eee, Mrs. Hammond, siz olmasaydınız bu gemi çekilmezdi!”

Şu ana kadar gemide en sevilen kadının o olduğu gün gibi ortadayı. Her şeyi kabullendi – her zamanki gibi. Tam anlamıyla dinginlikle. Tam o küçük benliği – tepeden tırnağa tam Janey; tülü geriye atılmış orada dururken. Karısının üzerinde ne olduğu Hammond’ın gözüne çarpmazdı hiçbir zaman. Ne giyerse giysin onun için fark etmezdi. Oysa bugün, yakası, kol ağızları beyaz fırfır dedikleri şeylerle çevrili siyah bir “tören

giysisi" – böyle demiyorlar mıydı – giydiğini ayırt ediyordu. Bütün bu süre boyunca Janey onu ortalıkta dolaştırdı.

"John, şekerim!" Sonra da: "Bak, seni tanıştırayım –"

Sonunda kurtulabildiler, karısı onu özel bölümüne götürdü. Onun böyle iyi bildiği dar geçitte peşinden izlemek – işte bu çok tuhafına gidiyordu; onun arkasından yeşil perdeleri aralamak, onun olan kamaraya adım atmak eşsiz bir mutluluk veriyordu. Ama – kör şeytan! – kadın kamarot orada, yerdeydi, yaygıları kayışla bağlıyordu.

"Bu sonuncusu, Mrs. Hammond," dedi kadın, ayağa kalkıp gömlek kollarını aşağı çekerek.

Yine tanıştırıldı, sonra da Janey'le kamarot kadın geçitte gözden yitti. Fısıltılar duyuyordu. Karısının bahşiş dağıtma işini tamamladığını düşündü. Çizgili sedire oturup şapkasını çıkardı. Yanında götürdüğü yaygılardı bunlar; yeni alınmış gibi pırıl pırıldılar. Bütün eşyaları yepyeni, harika görünüyordu. Onun o güzel okunaklı el yazısıyla etiketler yazılmıştı – "Mrs. John Hammond."

"Mrs. John Hammond!" Doygunlukla uzun uzun içini çekip arkasına yaslandı, kollarını kavuşturdu. Gerilim bitmişti. Orada sonsuza kadar oturarak kurtuluş duygusuyla içini çekebileceğini düşündü – yüreğindeki o korkunç sürüklenme, çekilme, sıkışma duygusundan kurtulmanın rahatlığıyla. Tehlike geçmişti. İşte kapıldığı duygu buydu. Yine güvenli topraktaydılar.

Oysa o anda Janey'in kafası köşede belirdi.

"Sevgilim – senin için sakıncası var mı? Yalnızca gidip doktora hoşça kal demek istiyorum."

Hammond ayağa kalkmaya davrandı. "Ben de seninle geleceğim."

"Hayır, hayır!" dedi karısı. "Sen canını sıkma. Gelmesen daha iyi. Bir dakika bile sürmez."

Adam daha ağzını açamadan gitmişti. Arkasından koşmayı aklından geçirdi; ama onun yerine yeniden oturdu.

Gerçekten çok oyalanmayacak mıydı? Saat şimdi kaçtı? Dışarı çıktı saat yine; boş boş baktı, gözlerini dikip. Janey çok tuhaf davranmıyor muydu?

Niçin onun adına hoşça kal demesini istememişti kadın kamarottan? Niçin gemi doktorunun peşinden koşması gerekiyordu? Bu durum çok gerekliyse bile otelden bir not yazıp gönderebilirdi. Gerekli? Yani – yolculuk sırasında hastalanmış olmasındı sakın – yoksa kendisinden bir şeyler mi gizliyordu? İşte bulmuştu! Şapkasını kavradı. Gidip şu adamı bulacak, ne pahasına olursa olsun sıkıştırıp gerçeği söyletecekti. Zaten bir şeylerin gözüne çarpmış olduğunu düşündü. Karısı biraz fazla durgundu – fazla ciddi. Ta ilk andan başlayarak –

Perdeler şıngırdadı. Janey dönmüştü. Ayağa fırladı.

“Janey, sen bu yolculukta hastalandın mı? Evet, hastalandın!”

“Hastalık mı?” Hafif neşeli sesi alay ediyordu. Yaygıların üstünden atladı, yaklaştı, kocasının göğsüne dokundu, başını kaldırıp baktı.

“Sevgilim,” dedi, “beni korkutma. Elbette hastalanmadım! Hastalandığımı düşündürten ne sana? Hasta mı görünüyorum?”

Ama Hammond onu görmüyordu. Yalnızca karısının kendisine baktığını, hiçbir şey için kaygılanmaya gerek olmadığını biliyordu. İşte gelmişti, her şeyi ele alacaktı. Her şey yolundaydı. Her şey.

Elinin usulca baskısı öyle yatıştırıcıydı ki orada kalsın diye kendi elini üstüne koydu. Ve karısı dedi ki:

“Kımıldamadan dur. Sana bakmak istiyorum. Daha seni görmedim bile. Sakalını çok güzel kısaltmışsın, daha genç duruyorsun, galiba, belirgin ölçüde de daha zayıf! Bekârlık sana yaramış.”

“Bana yaramış!” Aşk dilenerek inledi, karısına sımsıkı sarıldı yine. Ve yine, her zamanki gibi, asla tam anlamıyla kendisinin olmamış bir şeyi kucakladığı duygusuna kapıldı – kendisinin olmamış. Çok kırılgan, çok değerli, bir kez bıraktı mı uçup gidiverecek bir şeyi.

“Tanrı aşkına, haydi otele gidip kendi kendimize kalalım!” Ve birisi hemen gelip eşyalara göz kulak olsun diye zili çaldı.

. . . . .

Rıhtımdan aşağı yürürlerken karısı koluna girdi. İşte yine kolundaydı. Ve Janey’nin peşi sıra arabaya binmenin yarattığı değişiklik – sarı-kırmızı çizgili battaniyeyi ikisinin üstüne örtmenin – arabacıya çabuk olmasını,

çünkü ikisinin de daha çay içmediğini söylemenin. Artık çayından yoksun kalmayacak ya da kendi çayını koyması gerekmeyecekti. Karısı geri gelmişti. Ona döndü, elini sıktı, usulca, takılarak, karısına “özel” sesiyle konuştu: “Eve döndüğün için mutlu musun, şekerim?” Karısı gülümsedi; yanıtlama gereği duymadı bile ama daha aydınlık caddelere geldikleri için yavaşça kocasının elini uzaklaştırdı.

“Oteldeki en iyi odayı tuttum,” dedi. “Bir başkasını vermelerine göz yumamazdım. Oda görevlisine ateşi biraz yakmasını söyledim, belki üşürsün diye. İyi, özenli bir kız. Ve şimdi artık burada olduğumuza göre eve yarın dönme konusunda acele etmemiz gerekmediğini düşündüm, biraz çevreyi dolaşarak günümüzü geçirir, ertesi sabah gideriz. Bu sana uyar mı? Acelemiz yok, değil mi? Çocuklar sana yakında kavuşacak nasılsa... Bir günlük çevre gezisinin yolculuğunda güzel bir ara olacağını düşündüm – nasıl Janey, tamam mı?”

“Ertesi gün için biletleri aldın mı?” diye sordu karısı.

“Aldım, galiba!” Paltosunun düğmelerini çözdü, şişkin cep defterini çıkardı. “İşte burada! Salisburry’ye birinci sınıf vagon ayırttım. İşte – Mrs. Ve Mr. Hammond. Kendi başımıza rahat rahat gideriz, başkaları içeri girip çıkmaz boyuna. Ama sen burada biraz daha kalmak istiyorsan –?”

“Yoo, hayır!” dedi Janey, telaşla. “Sözünü bile etmeyelim! Yarından sonra öyleyse. Ya çocuklar –”

Neyse, otele gelmişlerdi. Müdür, geniş, pırıl pırıl aydınlatılmış verandada duruyordu. Onları karşılamak için aşağı indi. Bavullarını almak için hamal salondan koştu.

“Yaaa, Mr. Arnold, sonunda geldi işte Mrs. Hammond!”

Müdür salon boyunca onlara kendisi eşlik etti, asansörün düğmesine bastı. Salondaki küçük masalara oturmuş, yemekten önce birer içki içen iş arkadaşları olduğunu biliyordu Hammond. Ama karısıyla aralarına girmeleri tehlikesini göze alamazdı; ne sağına baktı ne soluna. Canları ne isterse düşünebilirlerdi. Anlayamazlarsa, daha da salaklar demekti – asansörden indi, odalarının kapısının kilidini açtı, Janey’i içeri soktu. Kapı kapandı. İşte, sonunda, baş başa kalmışlardı. Işığı açtı. Perdeler çekikti; ateş

parıldıyordu. Koskoca yatağın üstüne şapkasını fırlatıp attı, karısına doğru ilerledi.

Ama – kulaklarınıza inanamayacaksınız – yine araya birileri girdi. Bu sefer bavulları getiren hamaldı. Aralarda kapıyı açık bırakarak, sallanarak, kodidorda dişlerinin arasından ıslık çalarak iki kez gidip geldi. Hammond odayı arşınladı, yırtarcasını edivenlerini çıkartarak, atkısını çıkartarak. Sonunda paltosunu da yatağın üstüne fırlatıp attı.

Sonunda salak gitmişti. Kapı çıt diye kapandı. İşte yalnızdılar. Hammond dedi ki: "Sanki bir daha asla sana kavuşamayacakmışım gibi geliyor. Baş belası insanlar! Janey" – ve kızarmış, istekli bakışlarını karısına eğdi – "yemeğimizi burada yiyelim, haydi. Lokantaya inersek yine birileri aramıza girecek, hem sonra bir de şu kör olasıca müzik var" (dün gece öylesine övgüler yağdırdığı, öyle gürültüyle alkışladığı müzik). "Birbirimizin söylediklerini duyamayacağız. Haydi, burada, yukarıda, ateşin başında bir şeyler yiyelim. Çay içmek için çok geç oldu. Küçük bir akşam yemeği ısmarlayayım, ne dersin? Bu düşünce sana nasıl geliyor?"

"Öyle yap, sevgilim!" dedi Janey. "Ve sen yokken – çocukların mektupları –"

"Ah, sonra baksan da olur!" dedi Hammond.

"Ama hemen bakar bitirirdik," dedi Janey. "Ve ilk kez zaman bulacağım –"

"Ah, aşağı inmeme gerek yok!" diye açıkladı Hammond. "Yalnızca zili çalıp siparişi vereceğim... beni uzaklaştırmak istemiyorsun, değil mi?"

Janey başını sallayıp gülümsedi.

"Ama senin aklından başka şeyler geçiyor. Bir şey seni kaygılandırıyor," dedi Hammond. "Nedir o? Gel de otur buraya – gel de ateşin önünde dizlerime otur."

"Şu şapkamı bir çözeyim," dedi Janey, tuvalet masasına yürüdü. "A-ah!" diye küçük bir çığlık attı.

"Ne oldu?"

"Bir şey yok, sevgilim. Çocukların mektuplarını buldum da. Her şey yolunda! Beklesinler. Şimdi acelesi yok!" Mektupları kavramış, ona döndü.

Fırfırlı gömleğinin içine tıkıştırdı. Hızla, neşeyle bağırdı, “Ah, nasıl da senin bütün özelliklerini taşıyor bu tuvalet masası!”

“Neden? Nesi var?” dedi Hammond.

“Eğer bu masa sonsuzlukta yüzüyor olsa arkasından ‘John’ diye bağırırdım,” diyerek güldü Janey, kocaman saç toniği şişesine, ince sazlardan örülmüş sepet içindeki kolonya şişesine, iki saç fırçasına, pembe şeritle bağlanmış bir düzine yeni yakalığa dikti gözlerini. “Bunların hepsi senin eşyaların mı?”

“Canı cehenneme benim eşyalarımın!” dedi Hammond; ama yine de Janey’in kendisine gülmesi hoşuna gidiyordu. “Haydi gel, konuşalım. Ayrıntılara inelim. Söyle bana” – ve Janey dizlerine tünerken arkasına yaslandı, derin, çirkin koltuğun içine çekti onu – “geri döndüğün için gerçekten mutlu olduğunu söyle bana, Janey.”

“Evet, sevgilim, mutluyum,” dedi.

Ama tam karısına sarılırken kollarından uçup gidivereceğini hissetti ve Hammond asla bilemedi – tam anlamıyla güvenerek asla bilemedi karısının da kendisi kadar mutlu olduğunu. Nasıl bilebilirdi ki? Hiç bilecek miydi ki? Her zaman bu özlemle mi yanacaktı – en küçük zerresi bile kaçıp kurtulamayacak biçimde onu kendisinin bir parçası yapmak için duyduğu bu açlığa benzer bu keskin sancıyla? Herkesi, her şeyi silip atmak istiyordu. Keşke şimdi ışığı söndürmüş olsaydı. Bu, karısını biraz daha yaklaştırabilirdi. Şimdi de şu çocukların mektupları gömleğinin içinde hışırdıyordu. İçinden onları ateşe fırlatıp atmak geldi.

“Janey,” diye fısıldadı.

“Evet, canım?” Göğsünde yatıyordu ama öylesine hafifçe, öylesine uzaklarda. Solukları birlikte yükselip alçalıyordu.

“Janey!”

“Ne var?”

“Dön bana,” diye fısıldadı. Yavaşça, derin bir ateş kapladı alnını. “Öp beni Janey! Sen öp beni!”

Azıcık duraklama oldu gibi geldi ona – ama büyük işkenceler çekeceği kadar da uzun – karısının dudakları onunkilere kararlılıkla, usulca

değmeden önce – her zamanki gibi kendisini öperken, sanki öpüşü şeymiş gibi – nasıl tanımlayabilirdi? – sanki şey dermiş gibi, anlaşmayı imzaladıklarını onaylarmış gibi. Oysa istediği bu değildi; susuzluğunu çektiği şey hiç de bu değildi. Ansızın korkunç yorgun hissetti kendini.

“Bir bilseydin,” dedi, gözlerini açıp, “nasıl bir şey olduğunu – bugün beklemenin. O gemi asla yanaşmayacak sandım. Biz orada oyalanıyorduk. Niçin öyle geciktiniz?”

Karısı yanıtlamadı. Gözlerini kaçırıyor, ateşe bakıyordu. Alevler telaşla oynaşıyordu – kömürlerin üzerinde oynaşıyor, titreşiyor, düşüyordu.

“Uykun gelmedi, değil mi?” dedi Hammond, karısını kucağında zıplattı.

“Hayır,” dedi kadın. Sonra ekledi: “Yapma bunu, şekerim. Hayır, düşünüyordum. Aslına bakarsan,” dedi, “dün gece yolculardan biri öldü – bir adam. Bizi geciktiren şey bu işte. Onu getirdik – yani denize gömülmedi demek istiyorum. Bu yüzden, elbette, gemi doktoru ve sahil doktoru –”

“Sorun neydi?” diye sordu Hammond, tedirginlikle. Ölüm dinlemekten nefret ediyordu. Böyle bir şeyin olmasından nefret ediyordu. Tuhaf bir biçimde, sanki Janey’le ikisi otellerine gelirken karşılarına cenaze çıkmıştı.

“Ah, hayır, hiç bulaşıcı bir şey değildi!” dedi Janey. Soluk alır gibi usulca konuşuyordu. “Kalpti.” Duraklama. “Zavallı adam!” dedi. “Oldukça gençti.” Ve alevin titreşip düşüşünü izledi. “Benim kollarımda öldü,” dedi Janey.

Darbe öylesine ansızın gelmişti ki Hammond bayılacağını sandı. Kımıldayamadı; soluk alamadı. Bütün gücünün akıp çekildiğini hissetti – kocaman kara koltuğa aktığını hissetti ve koca kara koltuk onu sımsıkı tuttu, kavradı, katlanmaya zorladı.

“Ne?” dedi salak salak. “Şu söylediğin de ne?”

“Sonu huzur içinde geldi” dedi alçak ses. “O yalnızca” – incecik elini kaldırdığını gördü Hammond – “son nefesini verdi.” Ve eli düştü.

“Kim – başka kim vardı orada?” diye sormayı ancak becerebildi Hammond.

“Hiç kimse. Onunla yalnızdım.”

Aman tanrım, neler söylüyordu! Ona neler yapıyordu! Bu onu öldürürdü! Ve bütün bu süre boyunca karısı konuşuyordu:

"Bir şeyler olmaya başladığını gördüm, doktoru çağırmaya yolladım kamarotu, ama doktor çok geç kaldı. Her neyse, elinden hiçbir şey gelmezdi zaten."

"Ama – neden sen, neden sen?" diye inledi Hammond.

Bunun üzerine Janey hızla döndü, adamın yüzüne hızla araştırarak baktı.

"Senin için sakıncası yok, değil mi, John?" diye sordu. "Yok – bunun seninle ve benimle hiçbir ilgisi yok."

Nasıl becerebildiyse gülümsemeye benzer bir şey oluşturabildi suratında. Nasıl becerebildiyse kekeledi: "Hayır – devam – et – devam – et! Bana anlatmanı istiyorum."

"Ama John sevgilim –"

"Anlat bana Janey!"

"Anlatacak bir şey yok," dedi karısı şaşırarak. "Birinci sınıf yolculardan biriydi. Gemiye ilk geldiğinde çok hasta olduğu çarptı gözüme... Ama düne kadar çok daha iyi görünüyordu. Öğleden sonra ciddi bir kriz geçirdi – heyecan – sinirlilik, bence, geldiğimiz için. Ve ondan sonra kendini toparlayamadı."

"Ama neden kadın kamarot –"

"Aman tanrım – kadın kamarot!" dedi Janey. "Zavallı adam kendini nasıl hissederdi? Ayrıca da... belki arkada bıraktıklarına söyleyecek bir şeyleri olurdu..."

"Olmadı mı?" diye kekeledi Hammond. "Hiçbir şey söylemedi mi?"

"Hayır sevgilim, tek söz etmedi!" Başını usulca salladı. "Onun yanında olduğum sürece hiç gücü yoktu... parmağını oynatacak gücü yoktu..."

Janey suskunlaştı. Oysa sözcükleri, öylesine hafif, öylesine yumuşacık, öylesine ürpertici sözcükleri sanki havada uçuşuyor, kar tanecikleri gibi göğsünün üstüne yağıyordu.

Ateş kıpkırımızı kesilmişti. Şimdi keskin bir sesle düşüyordu korlar, oda daha da soğuktu. Kollarından yukarı tırmanıyordu soğuk. Oda kocamandı, devsi boyutlardaydı, ışıldıyordu. Bütün dünyasını dolduruyordu. Koskoca

kör yatak vardı, duasını eden başsız bir adam gibi üzerine atılmış paltosuyla. İşte eşyalar da oradaydı, yine bir yerlere götürülmeye, trenlere fırlatılıp atılmaya, gemilere yüklenmeye hazır.

... “Hiç gücü yoktu. Parmağını oynatacak gücü yoktu.” Yine de Janey’in kolları arasında ölmüştü. Karısının – asla yapmamış olan – tüm bu yıllar boyunca bir kez bile – tek bir durumda bile –

Hayır; bunu düşünmemeliydi. Bunları düşünmenin içinde delilik yatıyordu. Hayır, bununla yüzleşemezdi. Buna katlanamazdı. Katlanamayacağı kadar fazlaydı bu!

Şimdi Janey parmağıyla boyunbağına dokunuyordu. Boyunbağının kıyılarını birleştiriyordu.

“Şey yapmadım – sana söyleyerek üzmedim seni, değil mi, John sevgilim? Seni üzmedi bunlar? Gecemizi bozmadı – baş başa kalmamızı?”

Oysa bu sözler üzerine adam yüzünü gizlemek zorunda kaldı. Yüzünü karısının göğsüne gömdü, kolları onu kucakladı.

Gecelerini bozdu! Baş başa kalmalarını bozdu! Bir daha asla baş başa kalamayacaklardı.

Resmi Tatil

Pembe suratlı iriyarı adamın üstünde pis beyaz pamuklu pantolon, cebinden pembe mendil gözüken mavi palto, başına çok küçük gelen, ensesine tünemiş hasır şapka var. Gitar çalıyor. Beyaz bez pabuçlar giymiş, yüzü kırık bir kanat gibi keçe şapkanın altına gizlenmiş ufak tefek adam flütü üflüyor; her tarafı patlak eski püskü düğmeli çizmeleri olan ince uzun adam kemanın içinden şerit şerit – uzun, kıvrım kıvrım, akıp giden şeritler – ezgiler çekip çıkarıyor. Manavın karşısında, pırıl pırıl güneş ışığı altında gülümsemeden ayakta duruyorlar, ama ciddiyet içinde de değiller; pembe örümcek el gitarı dövüyor, pirinç-turkuvaz yüzüklü küçük güdük el isteksiz flütü zorluyor, kemancının kolu kemanı testereyle ikiye bölmeye çalışıyor.

Portakallar, muzlar yiyen, kabuklarını soyan, bölen, paylaşan kalabalık bir araya toplanıyor. Hatta bir genç kızın elinde bir sepet çilek bile var, ama yemiyor. “Ne kadar değerliler, değil mi!” Sanki onlardan korkuyormuş gibi ufacık, sivri tepeli meyvelere dikiyor gözlerini. Avusturyalı asker gülüyor. “Haydi, başla bakalım, bir ağız dolusu ancak var.” Ama kızın onları yemesini o da istemiyor. Kızın korkmuş, küçük yüzünü, kendisine kalkmış şaşkın gözlerini izlemeyi seviyor: “Tam bir ödül değiller mi!” Göğsünü kabartıyor, sırıtıyor. Kadife yelekler – eski tozlu iğnedenlikler – giymiş yaşlı tombul kadınlar, tepelerinde titreyen başlıklarla yıpranmış şemsiyelere benzeyen bir deri bir kemik yaşlı kocakarılar; sanki hendeklerde yetişmiş gibi görünen şapkalar takmış, sivri burunlu ayakkabılar, muslinler giymiş genç kadınlar; haki takımlar giymiş adamlar, denizciler, kılıksız yazmanlar, omuzları vatkalı, paçaları geniş güzel kumaş takımlar giymiş genç Yahudiler, maviler içindeki “hastane görevlisi” oğlanlar – güneş onları bulup ortaya çıkartıyor – hepsi bir an için bir büyük düğümde bir araya toplanıyor, gürültülü, yürekli ezgiyle. Gençler eğleniyor, birbirlerini kaldırımdan aşağı yukarı itiyor, yana kaçıyor, dirsek atıyor; yaşlılar konuşuyor; “İşte böyle dedim ona, kendine doktor istiyorsan git de getir dedim.”

“Ve piştiğinde bir avucum dolusu bile kalmamıştı!”

Sessizlik içinde olanlar bir tek paçavralara bürünmüş çocuklar. Becerebildiklerince çalgıcılara yakın, ellerini arkalarına kavuşturmuş, gözleri kocaman duruyorlar. Çok seyrek bir bacak hopluyor, bir kol sallanıyor. İncecik, şaşkın, sersemlemiş bir tanesi olduğu yerde iki kere dönüyor, ağırbaşlılıkla yere oturuyor, sonra yeniden ayağa kalkıyor.

“Ne güzel değil mi?” diye fısıldıyor küçük kız, eliyle ağzını örterek.

Ve müzik ışıltılı parçalara bölünüyor, yeniden birleşiyor, yeniden parçalanıyor, ayrışıyor, kalabalık dağılıyor, tepeden yukarı usulca tırmanıyor.

Yolun köşesinde tezgâhlar başlıyor.

“Gıdıklama tüyü! İki peniye gıdıklama tüyü! Herkes alsın bir tane gıdıklama tüyü. Gıdıklayın onları, delikanlılar.” Telden sapların üstünde

küçük yumuşak süpürgeler. En çok hevesle askerler satın alıyor.

“Arap bez bebekler alın! Arap bez bebek iki peniye!”

“Zıplayan eşek alın! Canlı canlı!”

“Gül alın. Ona bir gül ver, delikanlı. Gül, hanımım?”

“Tüyler var! Tüyler!” onlara karşı koymak çok zor. Çok güzel, sayısız tüy, zümrüt yeşili, ateş kırmızısı, parlak mavi, kanarya sarısı. Bebeklerin başlıklarına bile tüyler iliştirilmiş.

Ve başına üç köşeli kâğıt şapka geçirmiş yaşlı kadın, göçüp gitmeden önceki son öğüdüymüş gibi, kendinizi kurtarmanın ya da erkeğin aklını başına getirmenin tek yoluymuş gibi bağırıyor: “Üç köşeli şapka alın, canımın içi, takın kafanıza!”

Ne olduğu belirsiz, uçucu bir gün, yarı güneşli, yarı rüzgârlı. Güneş bir yerlere gizlendiğinde ortalıkta bir gölge uçuşuyor; yeniden ortaya çıktığında alev alev yanıyor. Erkekler, kadınlar sırtlarını, göğüslerini, kollarını yaktığını hissediyor onun; bedenlerinin gençleştiğini, canlandığını hissediyor... böylece de kocaman kucaklayan davranışlar sergiliyor, kollarını kaldırıyor, hiç yoktan bir kızın üstüne kapanıyor, kahkahaya boğuluyorlar.

Limonata! Üstü örtüyle kaplı bir masada koskoca bir fıçı dolusu duruyor, ve ölgün balıklara benzeyen limonlar sarı suda bir araya toplanıyor. Kalın bardakların içinde pelte gibi yoğun görünüyor. Ne diye etrafa sıçratmadan içemezler şunu? Herkes sıçratıyor, bardaklar geri verilmeden önce son damlalar halka halka dökülüyor.

Çizgili tentesi, parlak pirinç kapağıyla dondurma arabasının çevresinde çocuklar kümeleniyor. Küçük diller yalıyor, yalıyor, kaymak borazanları, dörtgenleri. Kapak kaldırılıyor, tahta kaşık içine daldırılıyor; insan onu hissetmek için gözlerini kapatıyor, sessizce ezerek.

“Gelin bu küçük kuşlar size geleceğinizi anlatsın!” Kafesin yanında duruyor kadın, kuruyup buruşmuş, yaşı olmayan bir İtalyan, koyu renk pençelerini açıyor, kapatıyor. İncecik oyma işçiliği hazinesi olan yüzü yeşil-altın rengi eşarbın içine bağlanmış. Zindanlarına kapatılmış muhabbet kuşları, yem tabağında duran kâğıt parçacıklarına doğru kanat çırpıyor.

“Sizin çok güçlü bir kişiliğiniz var. Kızıl saçlı bir adamla evlenip üç çocuk doğuracaksınız. Sarışın bir kadından kaçının. İşte! İşte! Şişman sürücünün kullandığı araba hızla tepeden aşağı geliyor. İçinde sarışın kadın suratını asmış, öne eğiliyor – son hızla senin hayatına giriyor – gözünü dört aç! Gözünü dört aç!”

“Hanımlar, beyler, benim mesleğim açık artırma, size söylediklerim doğru çıkmazsa, uzmanlık belgemi geri verip zindanı boylayacağım.” Belgesini göğsüne tutuyor; terler yüzünden fışkırıp kâğıt yakalığına akıyor; gözleri cam gibi parıl parıl. Şapkasını çıkardığında alnında öfkeli et derin derin kırışıyor. Hiç kimse sattığı kol saatlerinden almıyor.

Bakın işte yine! İçinde iki tane yaşlı, yaşlı bebekle tepeden aşağı sallana sallana kocaman bir fayton geliyor. Kadın dantel güneş şemsiyesini tutuyor, adam bastonunun sapını emiyor, beşik sallandıkça, üzerinden buhar tüten at tepeden aşağı rahvan yürürken arkasında gübre izi bıraktıkça şişko yaşlı bedenler birlikte sallanıyor.

Bir ağacın altında, beresiyle, cüppesiyle Profesör Leonard bayrağının yanında duruyor. Londra, Paris, Brüksel Gösterisi’nden “bir günlüğüne” buraya gelmiş, yüzünüze bakarak yazgınızı söylemek için. Ve gülümsemesiyle yüreklendirerek orada duruyor, tıpkı beceriksiz bir dişçi gibi. Bir dakika önce itişip kakışan, söven koca koca adamlar altı penilerini uzatıp önünde durunca, Profesörün hızlı eli resimli karta çentik atarken ansızın ciddileşiyor, sessizleşiyor, uysallaşıyor, neredeyse kızarıyor. Yasak bahçede oyun oynarken ağacın arkasından ansızın ortaya çıkan bahçe sahibinin yakaladığı küçük çocukları andırıyorlar.

Tepeye varıyorlar. Nasıl da sıcak hava! Nasıl da güzel! İçkievi açık, kalabalık içeri tıkışıyor. Anne, bebeği kucağında, kaldırımın kıyısında oturuyor, baba dışarı, ona bir bardak koyu renk, kahverengimsi bir şey getiriyor, dirseğiyle yolunu açarak telaşla içeri dalıyor yine. İçkievinden dışarı dalga dalga leş gibi bira kokusu, insan seslerinin gürültü patırtısı yayılıyor.

Rüzgâr dinmiş, güneş eskisinden de acımasızca yakıp kavuruyor. İki yaylı kapının dışında, tıpkı reçel kavanozunun ağzına birikmiş sinekler gibi kalın

bir çocuk kütlesi toplanmış.

Ve tepeden yukarı, yukarı boyuna geliyor insanlar, ellerinde gıdıklama süpürgeleriyle, bez arap bebeklerle, güllerle, tüylerle. Sanki çok aşağılardan bir şey onları itiyormuş gibi yukarı, yukarı, ışığın, sıcağın, bağrışmanın, gülüşmenin, tiz çığlıkların içine sokuluyorlar ve çok uzaklarda önlerindeki güneş onları çekiyormuş gibi – çekiyormuş gibi katıksız, parıltılı, baş dödürücü aydınlığına... neyin?

Örnek Aile

Yaylı kapıyı itip üç geniş basamaktan kaldırıma inerken yaşlı Mr. Neave hayatında ilk kez o akşam, ilkbahar için çok fazla yaşlı olduğunu hissetti. İlkbahar – ılık, istek dolu, yerinde duramayan – işte oradaydı, altın rengi ışığın içinde kendisini bekliyordu, herkesin önünde koşup gelmeye, beyaz sakalını havalandırmaya, usulca kolundan sürüklemeye hazır. Ve onunla karşılaşamazdı, hayır; bir kez daha delikanlı gibi şen ve kaygısız dimdik duramaz, uzun adımlarla yürüyüp gidemezdi. Yorgundu, güneşin son ışıkları hâlâ parlasa da bütün bedenini kaplamış uyuşukluk duyumuyla üşüyordu. Ansızın artık bu neşeye, bu parıltılı kaynaşmaya daha fazla dayanacak gücü, cesareti kalmamıştı; onu şaşkına çeviriyordu. Hiç kımıldamadan durmak geliyordu içinden, bastonunu sallayıp uzaklaştırmak ilkbaharı, “Çekil git başımdan!” demek. Her zamanki gibi selamlaşmak büyük bir çaba gerektirdi ansızın – bastonuyla geniş kenarlı şapkasına dokunmak – tanıdığı bütün o insanlarla, arkadaşlarla, sık karşılaştığı kişilerle, dükkâncılarla, postacılarla, sürücülerle selamlaşmak. Oysa selamlaşma davranışına eşlik eden o neşeli bakış, “Ben sizin denginizim, hatta daha fazlasıyım, her biriniz için” demek anlamına gelen o incelikli göz kırpma – işte bunu asla beceremezdi yaşlı Mr. Neave. Nasıl olduysa artık, su gibi ağırlaşmış, yoğunlaşmış havanın içinde yürüyormuş gibi dizlerini yukarı kaldırarak sarsak sarsak yürüdü. Ve evlerine yönelmiş

kalabalık hızla geçiyordu yanından, tramvaylar şangırdıyordu, hafif atlı arabalar takırdıyordu, büyük, sallanan arabalar, insanın yalnızca rüyalarında yaşadığı tedirgin, meydan okuyan kayıtsızlıkla hızla geçip gidiyordu...

Ötekilerden hiç farkı olmayan bir gün geçirmişti işyerinde. Özel hiçbir şey olmamıştı. Saat dörde yaklaşıncaya kadar Harold öğle yemeğinden dönmemişti. Nerelerde oyalanmıştı? Nelerin peşindeydi? Babasına hiç söylemezdi. Her zamanki gibi tam anlamıyla kayıtsız, aldırışsız, kendine güvenli, kadınların öylesine büyüleyici bulduğu o tuhaf, belirsiz, yarım gülümsemesiyle Harold sallana sallana çıkageldiğinde, yaşlı Mr. Neave kendisine uğramış olan birini uğurlamak için girişteydi, rastlantı sonucu.

Ah, Harold aşırı yakışıklıydı, herkesten kat kat fazla yakışıklıydı; baştan beri bütün sorun da bu olmuştu. Hiçbir erkeğin böyle gözlere, böyle kirpiklere, böyle dudaklara hakkı yoktu; gizemli bir uğursuzluk vardı bunda. Annesine, kız kardeşlerine, hizmetçilere gelince, onu genç bir tanrı yerine koyduklarını söylemek aşırı kaçmazdı; Harold'a tapıyorlardı, yaptığı her şeyi bağışlıyorlardı; ve on üç yaşındayken, annesinin cüzdanını çalıp içindeki parayı aldıktan sonra cüzdanı aşçının yatak odasına sakladığından beri hep bağışlanmaya gerek duymuştu. Yaşlı Mr. Neave bastonunu sertçe kaldırımın kıyısına vurdu. Ama Harold'ı şımartan yalnızca kendi ailesi değildi, diye düşündü, herkesti; yalnızca bir bakması, bir gülümsemesi yetiyordu, hepsi önünde eriyip gidiyordu. Bu yüzden belki de işyerinin kendiliğinden geleneğini sürdürmesini beklemesinde şaşılacak bir şey yoktu. Hımm, hımm! Ama işler böyle yürümezdi. Hiçbir iş – hatta başarılı, kurumsallaşmış, büyük para getiren şirket bile – oyuncak yapılamazdı. Ya insan ona bütün ruhunu, bütün yüreğini adardı, ya da her şey gözlerinin önünde paramparça olup giderdi...

Sonra bir de Charlotte ve kızlar hep yanındaydı, işten elini çekmesi, zamanını eğlenerek geçirmesi için her şeyi Har-old'ın keyfine göre ayarlamak üzere. Eğlenerek! Yaşlı Mr. Neave Hükümet yapılarının karşısındaki bir küme yaşlı palmiye ağacının altında kaskatı durdu! Eğlenerek! Akşam rüzgârı koyu renk yaprakları sallayıp hafifçe hışırdattı. Başparmaklarını çevirerek evde oturup, bütün hayatını adadığı işinin kayıp

gittiğinin, eridiğinin, Harold'ın güzel parmakları arasında yok olduğunun bilincinde olmak sürekli, Harold gülümserken...

"Niçin bu kadar mantıksızca davranıyorsun, baba? Senin işyerine gitmene kesinlikle hiç gerek yok. İnsanlar senin ne kadar yorgun göründüğünü söylemekte direttikçe bu yalnızca bizi çok zor durumda bırakıyor. İşte burada duruyor koskoca evle bahçe. Elbette burada mutlu olabilirsin – bir değişiklik olsun diye tadını çıkartabilirsin. Ya da boş zamanlarını değerlendirecek bir uğraşı bulabilirsin."

Ve bebek Lola çalımla çıngırdayarak araya girmişti, "Bütün erkeklerin boş zamanları için uğraşıları olması gerekir. Olmaması hayatı katlanılmaz kılar."

İşte, işte! Harcourt Caddesi'ne götüren tepeyi zorlanarak tırmanırken elinde olmadan ekşi bir gülümseme yayıldı yüzüne. Eğer kendisini boş zaman uğraşılarına kaptırırsa Lola, kız kardeşleri, Charlotte soluğu nerede alırlardı, görmek isterdi? Boş zaman uğraşıları kentteki evin, deniz kıyısı evinin, onların atlarının, onların golfünün, onlar dans etsinler diye müzik odasında duran altmış ginelik gramafonun parasını ödeyemezdi. Bunları çok gördüğünden değildi onlara. Hayır, akıllı, gösterişli kızlardı, Charlotte olağanüstü bir kadındı; dolu dolu yaşamaları doğaldı. Aslında, kentteki başka hiçbir ev onlarınki kadar gözde değildi; başka hiçbir aile bu kadar eğlenmiyordu. Kim bilir kaç kere, yaşlı Mr. Neave, sigara odasındaki masanın üstünde tablayı iterken, karısına, kızlarına, hatta kendisine yağdırılan övgüleri dinlemişti.

"Siz örnek bir ailesiniz, beyefendi, örnek aile. Tıpkı insanın kitaplarda okuduğu ya da sahnede izlediği şeylere benziyor."

"Tamam, oğlum," diye yanıtlardı yaşlı Mr. Neave. "Şunlardan birini deneyin; beğeneceğinizi sanıyorum. Eğer bahçede içmek isterseniz kızları çimenlikte bulursunuz bence."

İşte bu yüzden kızlar asla evlenmemişti, diyordu insanlar. Canları kimi istese evlenebilirlerdi. Ama evde fazlasıyla güzel vakit geçiriyorlardı. Bir arada fazlasıyla mutluydular, Charlotte ve kızlar. Hımm, hımm! İşte, işte! Belki de öyleydi...

Pek şık olan Harcourt Caddesi'ni bir uçtan öteki uca yürüyüp bitirmişti bu sırada; köşedeki eve ulaşmıştı, kendi evlerine. Araba girişi kapıları itilip açılmıştı, araba yolunda yeni tekerlek izleri vardı. Ardına kadar açık pencereleri, dışarı uçuşan tül perdeleri, geniş cam içlerinde mavi sümbül saksılarıyla kocaman beyaz boyalı ev karşısındaydı. Araba sundurmasının iki yanında ortancaları – bütün kente ün salmış – çiçekleniyordu; pembemsi, mavimsi çiçek kümeleri yaygın yaprakların arasında öylece duruyordu. Ve nedense, ev, çiçekler, hatta araba yolundaki taze izler bile yaşlı Mr. Neave'ye şöyle der gibiydi, "Burada genç bir hayat var. Kızlar var –"

Giriş, her zamanki gibi, meşe sandıkların üstüne yığılmış şallarla, şemsiyelerle, eldivenlerle loştu. Müzik odasından piyano sesi geliyordu, hızlı, yüksek sesli, sabırsız. Ardına kadar açık konuk odası kapısından dışarı insan sesleri yüzüyordu.

"Demek dondurma vardı?" sözcükleri geldi Char-
lotte'tan. Sonra da salıncaklı koltuğunun gıcırtısı, gıcırtısı.

"Dondurma!" diye bağırdı Ethel. "Anneciğim, hiç böyle dondurma görmemişsindir. Yalnızca iki çeşit. Hem de sıradan ufak çilekçi dükkânı dondurması, sırılsıklam ıslak fırfırlı süslerin içinde."

"Yiyecekler bütünüyle çok aşırı iğrençti," sözcükleri geldi Marion'dan.

"Yine de dondurma için çok erken," dedi Charlotte, aldırmadan.

"Ama niye, insan hiç böyle şey yerse..." diye başladı
Ethel.

"Ah, çok haklısın, şekerim," diye mırıldandı Charlotte.

Ansızın müzik odasının kapısı açıldı, Lola dışarı fırladı. Yaşlı Mr. Neave'nın görüntüsü karşısında ürktü, az kalsın çığlığı basıyordu.

"Aman tanrım, baba! Ödümü patlattın! Eve daha yeni mi döndün? Niçin Charles gelip paltonu çıkarmana yardım etmiyor?"

Piyano çalmaktan yanakları kıpkırmızıydı, gözleri parlıyordu, saçları alnına dökülmüştü; koşa koşa karanlıktan geçmiş de korkmuş gibi soluk alıyordu. Yaşlı Mr. Neave en küçük kızına gözlerini dikti; daha önce onu hiç görmemiş gibi geliyordu. Demek bu Lola'ydı, öyle mi? Ama o babasını

unutmuş görünüyordu; orada olmasını umduğu kişi babası değildi. Şimdi buruşuk mendilinin ucunu dişlerinin arasına soktu, öfkeyle çekiştirdi. Telefon çaldı. Ha-ha! Lola hıçkırığı andıran bir çığlık koyverip önünden fırladı, gitti. Telefon odasının kapısı çarpıldı, aynı anda Charlotte seslendi, "Sen misin, baba?"

"Yine yorgunsun," dedi Charlotte azarlayarak, salıncaklı koltuğu durdurdu, sıcak, erik gibi yanağını öpsün diye uzattı. Pırıl pırıl saçlı Ethel sakalını gagaladı; Marion'ın dudakları kulağına sürtünüp geçti.

"Yürüyerek mi geldin, baba?" diye sordu Charlotte.

"Evet, eve yürüdüm," dedi yaşlı Mr. Neave, o koskoca konuk odası koltuklarından birine gömüldü.

"Ama niye arabaya binmedin?" dedi Ethel. "O sıralarda ortalıkta yüzlerce araba var."

"Ethel'ciğim," diye bağırdı Marion, "baba yorgunluktan canını çıkarmayı yeğliyorsa işine karışmanın bize düştüğünü hiç sanmıyorum gerçekten."

"Çocuklar, çocuklar!" diye tatlılıkla yatıştırdı onları Charlotte.

Oysa Marion'ı durdurmak mümkün değildi. "Hayır, anne, sen babamı şımartıyorsun, bu doğru değil. Ona daha sert davranman gerek. Çok yaramaz." O acımasız, şen kahkahasını atarken aynaya bakıp saçlarına dokundu. Tuhaf! Küçük bir kız çocuğuyken öylesine yumuşak, duraksayan bir sesi vardı ki; hatta kekeliyordu bile ve şimdi her söylediği – hatta, "Reçel lütfen, baba," demesi bile – sanki sahnedeymiş gibi çın çın çıngırdıyordu.

"Harold işyerinden senden önce mi çıktı, şekerim?" diye sordu Charlotte, yeniden sallanmaya başlayarak.

"Pek emin değilim," dedi yaşlı Mr. Neave. "Emin değilim. Saat dörtten sonra onu görmedim."

"Dedi ki –" diye söze başladı Charlotte.

Ama tam o anda, gazetelerden birinin sayfalarını karıştırmakta olan Ethel annesine koşup koltuğunun yanına çöktü.

"İşte görüyorsun," diye bağırdı. "Benim söylemek istediğim şey bu anne. İçinde gümüş dokunuşlar olan sarı. Sen de bana katılmıyor musun?"

“Ver onu bana, tatlım,” dedi Charlotte. Bağa kabuğundan gözlüklerini arandı, taktı, tombul, küçükparmaklarıyla sayfanın üstüne usul usul vurdu, dudaklarını büzdü. “Çok tatlı!” diye belli belirsiz mırıldandı; gözlüğünün üstünden
Ethel’e baktı. “Ama ben olsam etekteki kuyruğu yaptır-mazdım.”

“Kuyruk olmadan!” diye ağlamaklı inledi Ethel. “Ama bütün özelliği kuyruğu.”

“Dur, anne, ben karar verreyim.” Oyun oynar gibi gazeteyi Charlotte’ın elinen kaptı Marion. “Anneme katılıyorum,” diye çığlık attı, zafer kazanmış gibi. “Kuyruk bunu çok fazla ağırlaştırır.”

Unutulup gitmiş olan yaşlı Mr. Neave koltuğunun kucağına gömüldü, uyuklarken rüyada gibi duyuyordu onları. Hiç kuşku yoktu, yorulmuştu; denetimini yitirmişti. Bu gece Charlotte ve kızlar bile ona çok fazla geliyordu. Onlar çok fazla... çok fazla... Ama uyuklayan beyninin düşünebildiği tek şey – onun için çok fazla *zengindi*. Ve her şeyin arkasında bir yerlerde, bitmez tükenmez merdivenleri tırmanan ufak tefek ağarıp kurumuş yaşlı adamı seyrediyordu. Kimdi o?

“Bu akşam yemek için giyinmeyeceğim,” diye homurdandı.

“Ne diyorsun, baba?”

“Ha, ne, ne?” Yaşlı Mr. Neave irkilerek uyandı, gözlerini dikip onlara baktı. “Bu akşam giyinmeyeceğim,” diye yineledi.

“Ama baba, Lucile geliyor yemeğe, Henry Davenport ve Mrs. Teddie Walker da.”

“Sen herkese çok aykırı kaçacaksın.”

“Kendini iyi hissetmiyor musun, hayatım?”

“Senin çaba harcamana gerek yok. Charles’ın başka ne işi var ki?”

“Ama gerçekten içinden gelmiyorsa,” diye bocaladı Charlotte.

“Tamam! Tamam!” Yaşlı Mr. Neave ayağa kalktı, o ufak tefek, yaşlı, tırmanan adama katılmaya gitti, yalnızca kendi soyunma odasına kadar.

Orada genç Charles kendisini bekliyordu. Sanki her şey buna bağlıymış gibi özenle havlu sarıyordu, sıcak su tasına. Ufacık, kırmızı suratlı bir oğlan olarak ateşleri yakmak için eve ilk geldiğinden beri genç Charles onun en

sevdiği insan olmuştu. Pencerenin yanındaki bambu sedire çöktü yaşlı Mr. Neave, bacaklarını uzattı, o küçük akşam şakasını yaptı. “Giydir bakalım şu adamı, Charles!” Ve Charles, soluk soluğa, kaşları çatık, boyunbağından iğneyi çıkartmak için öne eğildi.

Hım, hım! İyi, iyi! Açık pencerenin yanı çok hoştu, çok hoş – güzel, ılık bir gece. Aşağıdaki tenis alanında çimleri biçiyorlardı; çim biçme makinesinin yumuşak tıkırtısını duyuyordu. Yakında kızlar tenis oyunları düzenlemeye başlayacaklardı yeniden. Ve aklına bu gelince sanki Marion’ın çıngır çıngır öten sesini duydu, “Aferin sana, ortak... Ah, iyi oyundu, ortak... Ah, çok güzel gerçekten.” Sonra verandadan seslenen Charlotte, “Harold nerede?” Ve Ethel, “Kesinlikle burada değil, anne.” derken Charlotte’tan belli belirsiz gelen, “Demişti ki –”

Yaşlı Mr. Neave içini çekti, ayağa kalktı, elinin birini sakalının altına sokup genç Charles’tan tarağı aldı, beyaz sakalını özenle taradı. Charles ona katlanmış mendili, saatini, mühürlerini, gözlük kılıfını, uzattı.

“Bu kadar yeter, oğlum.” Kapı kapandı, yine yerine yığıldı, tek başınaydı...

Ve şimdi de ufak tefek yaşlı adam bitmez tükenmez merdivenlerden aşağı iniyordu, parıltılar içindeki, şen yemek odasına doğru. Ne bacakları vardı ama! Örümcek bacağı gibiydiler – incecik, kuruyup solmuş.

“Siz örnek bir ailesiniz, beyefendi, örnek aile.”

Ama bu doğruysa niçin Charlotte ya da kızlar onu durdurmuyordu? Niçin tek başınaydı, bir aşağı, bir yukarı merdivenleri tırmanıp duruyordu? Harold nerelerdeydi? Ah, Harold’dan bir şeyler beklemenin hiç yararı yoktu. Aşağı aşağı iniyordu yaşlı örümcek, sonra da yaşlı Mr. Neave onun yemek odasının önünden kayarak geçtiğini, kapı sahanlığına yöneldiğini, karanlık araba yoluna, araba kapısına, işyerine ulaştığını gördü, dehşet içinde kalarak. Durdurun şunu, durdursun şunu, birileri!

Yaşlı Mr. Neave irkilerek uyandı. Soyunma odası karanlıktı; pencere donuk donuk parlıyordu. Ne zamandır uyuyordu? Dinledi, oradaki koskoca, havadar, karanlık evden yüze yüze uzak insan sesleri, uzak gürültüler geliyordu. Belki de diye düşündü, belli belirsiz, uzun zamandır uyuyordu.

Unutulup gitmişti. Bütün bunların onunla ne ilgisi vardı – evinin, Charlotte'ın, kızların ve Harold'ın – onlar hakkında ne biliyordu? Ona yabancıydılar. Hayat onun yanı başından akıp geçmişti. Charlotte onun karısı değildi. Onun karısı!

...Sanki anlamış gibi üzüntüyle, yasla boynu bükülen asmanın yarı gizlediği karanlık sahanlık. Küçük, ılık kollar boynuna dolanmıştı. Bir yüz, küçük, solgun bir yüz, kendi yüzüne kalktı, bir ses soludu, "Hoşça kal, benim hazinem."

Benim hazinem! "Hoşça kal hazinem!" Hangisi konuşmuştu? Niçin vedalaşmışlardı? Korkunç bir yanlışlık olmuştu. O, onun karısıydı, o küçük solgun kız ve hayatının geri kalanı rüyaydı.

Sonra kapı açıldı, ışığın içinde duran genç Charles, ellerini iki yanına yapıştırdı, genç bir asker gibi bağırdı, "Akşam yemeği masada hazır, beyefendi!"

"Geliyorum, geliyorum," dedi yaşlı Mr. Neave.

Hanımefendinin Hizmetçisi

Saat on bir. Kapı tıklatılıyor.

....Umarım sizi rahatsız etmemişimdir, madam. Uyumuyordunuz, değil mi? Ama hanımefendime çayını daha yeni verdim de, çok güzel bir fincan çay daha kaldı, düşündüm, belki de....

....Bir şey değil, madam. Her zaman en son şey olarak bir fincan çay yaparım. Duasını ettikten sonra ısınmak için yatağında içer. O yere diz çöktüğünde çaydanlığı ateşe koyup derim ki, "Şimdi senin duanı bitirmek için çok fazla acele etmene gerek yok." Oysa daha hanımefendim yarısına gelmeden kaynamaya başlar hep. Görüyorsunuz ya madam, öyle çok insan tanıyoruz ki hepsi için de dua edilmesi gerekiyor – tek tek hepsi için. Küçük kırmızı deftere isimleri sıralayıp saklıyor, hanımefendim. Ah, tanrım, ne zaman yeni birisi bizi görmeye gelse, hanımefendim arkasından bana,

“Ellen, küçük kırmızı defterimi ver,” dese, yüreğim ağzıma gelir, sahiden. “İşte bir tane daha,” diye düşünürüm, “her tür havada onu yatağından uzak tutacak biri daha.” Hem minder de istemez, görüyorsunuz ya madam; o sert halının üstünde diz çöker. Onu bu kadar iyi tanıdığım için böyle görmek beni korkunç huzursuz eder. Onu kandırmaya çalıştım; yatak örtüsünü yere serdim. Ama ilk kez serdiğimde – ah, bana öyle bir baktı ki – kutsal bir bakıştı, madam. “Efendimizin yatak örtüsü mü vardı, Ellen?” dedi. Ama – o zamanlar ben daha gençtim – içimden şöyle demek geldi, “Hayır, ama Efendimiz sizin yaşınızda değildi ve O lumbago ağrısı çekmenin ne demek olduğunu sizin gibi bilmiyordu.” Şeytanca – değil mi? Oysa o aşırı ölçüde iyidir, biliyorsunuz, madam. Daha şimdi onu yorganın altına sokup baktığımda – elleri dışarıda, başı yastıkta sırtüstü uzanırken gördüğümde – öylesine güzel – şöyle düşünmeden edemedim, “Sevgili anneciğinizin gömülmeye hazırladığım zamanki haline benziyorsunuz tıpkı!”

...Evet, madam, her şey bana bırakılmıştı. Ah, öylesine tatlıydı ki, saçını yaptım, alnının çevresinde yumuşacık, hepsi zarif buklelerle ve yalnızca boynunun bir yanına bir demet en güzelinden mor menekşe koydum. O menekşelerle resme benzedi, madam! Asla unutmayacağım onları. Bu gece hanımefendime bakınca düşündüm, “Şimdi yalnızca bir de menekşeler olsa hiç kimse aralarında ayrım göremezdi.”

...Yalnızca geçen yıl, madam. Yalnızca azıcık – şey – güçsüz düştükten sonra, diyebilirsiniz. Elbette, hiçbir zaman tehlikeli olmadı o; yaşlı hanımefendilerin en tatlısıydı. Ama buna nasıl yakalandığına gelince – bir şeyini kaybettiğini sandı. Durduğu yerde duramıyordu, bir yere oturamıyordu. Gün boyu dolaşıyordu, bir aşağı bir yukarı, bir aşağı bir yukarı; her yerde insanın karşısına çıkıyordu – merdivenlerde, sundurmada, mutfağa giderken. Ve başını kaldırıp sana bakardı, derdi ki – tıpkı çocuk gibi, “Kaybettim onu; kaybettim onu.” “Gelin,” derdim ben, “gelin” ama benim elime sarılırdı – ben onun en sevdiğiydim – şöyle fısıldardı, “Bul onu bana, Ellen. Bul onu bana,” çok acıklı, değil mi?

...Hayır, hiç iyileşmedi, madam. Sonunda kalp krizi geçirdi. Ağzından çıkan son sözcükleri şunlardı – çok yavaşça, “İçine bak – İçine bak –” Ve

uçup gitti.

...Hayır, madam, gözüme çarptığını söyleyemem. Belki bazı kızlar. Ama görüyorsunuz, durum şöyle, benim hanımefendimden başka kimsem yok. Ben dört yaşındayken annem veremden öldü, berber dükkânı olan dedemin yanında kaldım. Bütün günümü dükkânda, masanın altında bebeğimin saçlarını yaparak geçirirdim – yardımcıları taklit ederdim herhalde. Bana öyle iyi davranırlardı ki. Ufak peruklar yaparlardı bana, her renkten, en son moda, falan. Ve ben gün boyu orada otururdum, çıtımı çıkarmadan – müşteriler hiç anlamazdı. Yalnızca ara sıra masa örtüsünün altından gözetlerdim.

...Ama bir gün elime bir makas geçirmeyi becerdim – inanır mısınız, madam? – bütün saçımı kestim; kısacık, yama yama kırptım, maymun yavrusuna dönmüştüm. Dedem öfkeden delirdi! Saç maşalarını kaptı – asla unutmayacağım – elimden yakaladı, parmaklarımı maşanın arasına kıstırdı. “Bu sana öğretir!” dedi. Korkunç bir yanıktı. Hâlâ bugün bile izleri duruyor.

...İşte, görüyorsunuz, madam, benim saçlarımla öylesine övünürdü ki. Daha müşteriler gelmeden beni tezgâhın üstüne oturtur, saçlarıma güzel bir şeyler yapardı – kocaman, yumuşak bukleler, tepede dalgalar. Yardımcıların çevremizde dikildiklerini anımsıyorum ve saçımı yaparken tutayım diye dedemin verdiği bir peni elimde, son derece ağırbaşlı ben... Ama daha sonra hep parayı geri alırdı. Zavallı dedem! Kendime yaptıklarım karşısında kapıldığı korkuyla deliye dönmüştü. Ama o sırada benim ödümü koparmıştı. Ne yaptım, biliyor musunuz, madam? Kaçtım. Evet, kaçtım, köşeleri döndüm, bir yerlere girip çıktım, ne kadar uzaklaşınca koşmayı kestim, bilmiyorum. Ah, şekerim, önlüğüm elime sarılı, saçlarım diken diken, tam görülecek şeydim, herhalde. Beni gördüklerinde insanlar gülmüş olmalı...

...Hayır, madam, dedem asla bunun üstesinden gelemedi. Bu olaydan sonra beni görmeye katlanamadı. Ben oradaysam akşam yemeğini bile yiyemedi. Böylece de teyzem beni aldı. Sakattı, döşemeciydi. Ufacıktı! Koltukların arkasını kesmesi gerektiğinde sedirin üstüne çıkardı. İşte ona yardım ederken hanımefendimle karşılaştım...

...Hayır, o kadar çok değil, madam. On üçüme basmıştım. Hiç kendimi şey gibi hissettiğimi anımsamıyorum – şey gibi – çocuk gibi, diyebilirsiniz. Görüyorsunuz işte, iş giysim falan filan vardı. Ta ilk baştan hanımefendim beni yakalıkların, manşetlerin içine soktu. Ah evet – bir kez yaptım! Çok – gülünçtü! Şöyle oldu. Hanımefendimin yanında kalmak için iki küçük yeğeni geldi – o sıralar biz Sheldon'daydık – köy alanında panayır vardı.

"Haydi bakalım, Ellen," dedi, "bu iki küçük hanımı eşeğe bindirmeye götürmeni istiyorum." Fırlayıp çıktık; ağırbaşlı tatlı küçük şeylerdi; birer ellerinden tuttum. Ama eşeklerin yanına geldiğimizde, utanıp binemediler. Onun yerine kıyıda durup izledik böylece. Ne de güzeldi o eşekler! Arabaya koşulmamış gördüğüm ilk eşeklerdi – zevk için, diyebilirsiniz. Çok güzel gümüşsü griydiler, küçük kırmızı eyerleriyle, mavi palamarları, kulaklarında şıngırdayan zilleriyle. Ve epeyce de büyük kızlar – hatta benden bile yaşça daha büyük – onlara biniyordu, hem de öylesine neşeyle. Pek de alışılmış şey değildi. Yalnızca eğleniyorlardı demek istemiyorum, madam. Ve ne olduğunu da pek bilmiyorum ama o küçük ayakların gidişi, ve gözleri – öylesine duygulu – ve yumuşacık kulakları – içimde eşeğe binme isteği uyandırdı, dünyadaki her şeyden daha çok!

...Elbette binemezdim. Yanımda küçük hanımefendiler vardı. Bu iş giysilerimin içinde oraya tünemişken kim bilir neye benzerdim hem de? Ama günün geri kalanı boyunca aklımdan çıkmadı eşekler – eşekler beynimin içinde benimleydi. Birisine anlatmazsam patlayacağımı sandım; ve anlatacağım kimim vardı? Ama yatağıma girince – o sıralar bizim aşçı Mrs. James'in odasında uyuyordum – ışık söner sönmez, işte oradaydı benim eşekler, şıngır şıngır yürüyorlardı, ufacık düzgün ayakları, hüzünlü gözleriyle... İşte, madam, ister inanın, ister inanmayın, uzun süre bekledim, uykuya dalmış gibi yaptım, sonra ansızın dimdik oturdum, avazım çıktığı kadar bağırdım, "Eşeğin sırtına çıkmak istiyorum. Eşeğe binmek istiyorum!" Görüyorsunuz işte, söylemek zorundaydım. Yalnızca rüya gördüğümü bilirlerse bana gülmeyeceklerini sandım. Kurnazca – değil mi? Nasıl da salak bir çocuk akıl ederdi bunu...

...Hayır, madam, şimdi asla. Elbette, bir kere düşündüm bunu. Ama olacak şey değildi. Yolun aşağısında, oturduğu yerin karşısında küçük bir çiçekçi dükkânı vardı adamın. Gülünç – değil mi? Ve ben nasıl da bayılırdım çiçeklere. O sıralar eve bir sürü gelen gidenimiz olurdu, ben de ikide bir çiçekçi dükkânına girer çıkardım, deyim yerindeyse. Ve Harry'yle ben (adı Harry'ydi) işlerin nasıl düzenlenmesi gerektiği üzerinde tartışır dururduk – işte bu, olayı başlattı. Çiçekler! İnanamazdınız, madam, bana getirdiği çiçeklere. Hiç hızını alamazdı. İkide bir inci çiçeği getirirdi, hiç abartmıyorum! Elbette, neyse, zaten evlenecek, dükkânın üstünde oturacaktık, her şey böyle sürüp gidecekti, vitrinin düzenlenmesi benim işim olacaktı...Ah, bir pazar günü nasıl yapmıştım o vitrini! Gerçekte değil, elbette, madam, yalnızca hayallerimde, diyebilirsiniz. Noel'de yapmıştım – kutsal deyişler, falan – ve görkemli bir yıldızla, ortasında bütün nergislerle falan Paskalya zambaklarım gelmişti. Asmıştım – neyse, bu kadar yeter bu konu. Eşyalarımızı seçmek için bana uğrayacağı gün geldi. Hiç unutabilir miyim o günü? Bir salı günüydü. Hanımefendim o öğleden sonra pek kendinde değildi. Ağzını açıp da bir şey söylediği yoktu, elbette; asla böyle bir şey yapmaz, yapmayacaktır. Ama bir terslik olduğunu anlamıştım, sürekli bir şeylere sarınmasından, bana havanın soğuk olup olmadığını sormasından – ve o küçük burnu sanki... çimdiklenmiş gibiydi. Onu bırakmak hoşuma gitmedi; sürekli aklımın onda kalacağını, kaygılanacağımı biliyordum. Sonunda gitmeyi ertelesem daha mı iyi olacağını sordum ona. "Ah, hayır, Ellen," dedi, "sen bana aldırma. Senin delikanlıyı hayal kırıklığına uğratma." Ve öylesine neşeyle söyledi ki, madam, görüyorsunuz ya, kendini hiç düşünmüyordu. Bu, kendimi daha da kötü hissettirdi bana. Tedirgin olmaya başladım... derken mendilini düşürdü, kendisi almak için eğilmeye başladı – hiç yapmadığı bir şeydi bu. "Neler yapıyorsunuz siz!" diye bağırdım, ona engel olmak için koşarken. "Neyse," dedi, gülümseyerek, görüyorsunuz ya, madam, "alıştırma yapmaya başlamam gerekecek." Ah, gözyaşlarına boğulmamak için ne yapacağımı şaşırdım. Tuvalet masasının başına gittim, güya gümüşleri ovuyormuşum gibi yaptım, kendimi toparlayamıyordum ve sordum ona,

acaba daha mı iyi olurdu... hiç evlenmesem. “Hayır, Ellen,” dedi – işte sesi tam böyleydi, madam, tam size söylediğim gibi – “Hayır, Ellen, dünyada olmaz!” ama bunu söylerken, madam – ben onun aynasından bakıyordum; elbette o kendisini görebildiğimi bilmiyordu – tıpkı sevgili anneciğinin bir zamanlar yaptığı gibi küçücük elini yüreğinin üstüne koydu ve gözlerini kaldırdı... Ahh, madam!

Harry geldiğinde ona vereceğim mektupları, yüzüğü, bana armağan ettiği küçük ördek yaka iğnesini hazırlamıştım bile – gümüşten bir kuştu, gagasında zincir vardı, zincirin ucunda da hançer saplanmış bir kalp. Anlamlı bir şeydi! Kapıyı ben açtım ona. Tek sözcük edecek zaman tanımadım. “Al işte,” dedim. “Hepsini geri al,” dedim, “bu iş bitti. Seninle evlenmeyeceğim,” dedim, “hanımefendimi bırakamam.” Bembeyaz! kesildi, kadın gibi bembeyaz kesildi. Kapıyı çarpıp kapatmak zorunda kaldım ve durdum orada, tepeden tırnağa tir tir titreyerek, onun gittiğini anlayıncaya kadar. Kapıyı açtığımda – ister inanın bana ister inanmayın, madam – adam çekip gitmişti! Öylece, olduğum gibi, önlüğümle, ev terliklerimle falan yola fırladım, orada yolun ortasında kalakaldım... gözlerimi dikip. İnsanlar beni gördülerse gülmüşlerdir mutlaka...

...Aman güzel tanrım! – bu da ne? Saat çalıyor! İşte ben de burada sizi uykusuz bırakıyorum. Ah, madam, keşke sözümü kesseydiniz... Ayaklarınızı yorganın altına sıkıştırayım mı? Her zaman hanımefendimin ayaklarını sıkıştırırım, her gece, aynı biçimde. Ve o bana der ki, “İyi geceler, Ellen. Derin derin uyu, erken kalk!” Şimdi bunu söylemezse ne yaparım bilemiyorum.

...Aman tanrım, bazen düşünüyorum da... ne yaparım ben eğer bir şeyler... Ama, işte, düşünmek kimsenin işine yaramaz – değil mi, madam? Düşünmenin yararı olmaz. Öyle pek sık düşündüğümden de değil ya. Ve eğer dalar gidersem kendimi hemen toplarım, “Haydi bakalım, Ellen. İşe koyul yine – seni salak kız! Düşünmeye başlamaktan daha iyi bir şey bulamıyorsan yapmak için!..”

KUMRU YUVASI

Walter de la Mare'a

Bebek Evi

Bir süre Burnell'lerin yanında kaldıktan sonra kente döndüğünde çocuklara bebek evi yolladı, sevgili yaşlı Mrs. Hay. Öylesine büyüktü ki arabacıyla Pat birlikte taşıdılar onu avluya ve işte orada, iki tahta sandığa yaslanmış, kiler odası kapısının yanında duruyordu. Burada durmaktan zarar görmezdi; mevsim yazdı. Ve belki, içeri alınma zamanı gelinceye kadar boya kokusu da uçardı. Çünkü gerçekten, şu bebek evinden yayılan boya kokusu ("yaşlı Mra. Hay'in çok tatlı olduğunu gösteriyordu, elbette; çok tatlı, çok cömert!") – ama boya kokusu insanı ciddi olarak hasta etmeye yeterdi, Beryl teyzeye göre. Hatta üzerinden çuval çıkarılmadan önce bile. Ve bir de çıkarılınca...

İşte orada duruyordu bebek evi, parlak sarıyla belirginleştirilmiş koyu, yağsı, ıspanak yeşili. Çatıya yapıştırılmış iki tane sağlam, küçük bacası kırmızı-beyaza boyalıydı, sarı cilayla ışıldayan kapısı ufak bir şekerleme dilimine benziyordu. Dört pencere, gerçek pencere, enli yeşil çizgiyle gözlere bölünmüştü. Kıyısı boyunca kocaman katılaşmış boya topakları asılı ufacık bir veranda bile vardı gerçekten.

Ama harika, harika bir ufak ev! Kim aldırırdı ki kokuya. Neşenin bir parçasıydı, yeniliğin bir parçası.

"Açsın şunu birisi, hemen!"

Yandaki kanca sıkışmıştı. Pat kalem bıçağıyla zorlayıp açtı, evin bütün ön yüzü geriye doğru sallandı ve – işte tek bir anda, aynı anda konuk odasına, yemek odasına, mutfağa, iki yatak odasına birden bakıyordunuz. İşte, ev dediğin böyle açılmalıydı! Niçin bütün evler böyle açılmıyordu? İçinde

şapka asacağı, iki şemsiye bulunan sıradan küçük girişi kapı aralığından gözetlemekten çok daha coşku vericiydi bu. Kapı tokmağına elinizi koyduğunuz anda bir evde bilmeye can attığınız şey bu – öyle değil mi? Belki de gecenin ölüm sessizliği içinde melekleriyle çıt çıkarmadan dolaşırken tanrı evleri böyle açıyordur...

“Ah-ah!” Burnell’lerin çocuklarının sesleri sanki umutsuzluğa kapılmışlar gibi çıkıyordu. Ev aşırı ölçüde olağanüstü görkemliydi; onlar için çok fazlaydı. Hayatlarında buna benzer hiçbir şey görmemişlerdi. Bütün odalar kâğıtlanmıştı. Duvarlarda, kâğıda yapılmış, altın rengi çerçeveyle tamamlanmış resimler vardı. Mutfak dışında bütün evin yerleri kırmızı halı kaplıydı; konuk odasında kırmızı tüylü koltuklar, yemek odasında yeşil koltuklar; masalar, gerçek çarşafları olan yataklar, bir beşik, bir soba, üzerinde ufacık tabaklar, bir büyük sürahi duran konsol. Ama Kezia’nın hepsinden çok sevdiği, korkunç sevdiği şey lambaydı. Yemek odası masasının ortasında duruyordu, beyaz yuvarlak camıyla çok zarif küçük kehribar lamba. Hatta yakılmaya hazır olarak içi doldurulmuştu bile, ama elbette yakamazdınız. Oysa içinde gaza benzeyen, salladığınızda kıpırdayan bir şey vardı.

Bayılmışlar gibi konuk odasında kaskatı yayılmış olan anne baba bebekler, üst katta uykuya dalmış iki küçük çocukları gerçekten bebek evine fazla iri geliyordu. Pek de oraya aitmiş gibi görünmüyorlardı. Oysa lamba kusursuzdu. Sanki Kezia’ya gülümsüyor, şöyle diyordu, “Ben burada oturuyorum.” Lamba gerçekti.

Ertesi sabah Burnell’lerin çocukları ne yapsalar okula yeterince hızla yürüyemiyorlardı. Herkese anlatmak için yanıp tutuşuyorlardı, ayrıntıları tanımlamak için – işte – ders zili çalmadan önce bebek evleriyle böbürlenmek için.

“Benim anlatmam gerek,” dedi Isabel, “çünkü en büyük benim. Ve siz ikiniz daha sonra katılabilirsiniz. Ama ilk önce benim anlatmam gerek.”

Verecek hiç yanıt yoktu. Isabel zorbalık yapıyordu ama her zaman haklıydı, Lottie’yle Kezia en büyük olmaya eşlik eden gücü iyi biliyorlardı.

Yolun kıyısındaki sık düğün çiçeklerine sürtünerek yürüdüler, hiç seslerini çıkarmadılar.

“Ve ilk önce gelip görecek olanı da benim seçmem gerek. Annem seçebileceğimi söyledi.”

Çünkü bebek evi avluda durduğu sürece okuldaki kızları gelip görmeleri için ikişer ikişer çağırabilecekleri kararlaştırılmıştı. Çaya kalamazlardı elbette, ya da eve girip dolaşamazlardı. Yalnızca avluda sessizce durabilirlerdi, Isabel güzellikleri gösterirken, Lottie’yle Kezia mutlu görünürken...

Oysa ne kadar acele ederlerse etsinler oğlanların oyun alanlarının katranlı kazıktan çitine ulaştıkları sırada zil çalmaya başlamıştı. Adları okunmadan önce yalnızca başlarından şapkalarını yıldırım gibi çıkartıp sıraya girecek zamanları oldu. Boş ver. Isabel çok önemli, gizemli görünmeye çalışarak, ağzını eliyle kapatıp yanındaki kıza, “Oyun zamanı sana anlatacaklarım var,” diye fısıldayarak bu durumun üstesinden gelmeye çalıştı.

Oyun zamanı geldi, herkes Isabel’in çevresinde toplandı. Kendi sınıfından kızlar ona sarılmak, birlikte yürümek, yaltaklanarak gülümsemek, onun özel dostu olmak için neredeyse kavga ediyorlardı. Oyun alanının kıyısında, koskoca çam ağaçlarının altında neredeyse kendi halkı oluşmuştu. Dürtüşerek, kıkırdaşarak kızlar birbirine sokuldu. Bu çemberin dışında kalan iki kız, hep dışarıda kalan iki kızdı, küçük Kelvey’lerdi. Ne olursa olsun Burnell’lerin yanına yaklaşmamaları gerektiğini çok iyi biliyorlardı.

Çünkü aslında, eğer seçme şansları olsa ana babalarının seçecekleri türden bir yer asla değildi Burnell çocuklarının gittiği okul. Ama başka seçenekleri yoktu. Millerce alandaki tek okuldu. Ve bu durumun sonucu olarak da çevredeki bütün çocuklar, yargıcın küçük kızları, doktorun kızları, dükkâncının çocukları, sütçünün çocukları birbirine karışmak zorunda kalmıştı. Eşit sayıda terbiyesiz, kaba saba oğlan bulunduğundan hiç söz etmesek bile. Ama bir yerlerde çizgi çekilmeliydi. Kelvey’lerde çekilmişti. Burnell’ler de içinde olmak üzere birçok çocuğun onlarla konuşması bile yasaktı. Kafalarını havaya kaldırarak geçip giderlerdi Kelvey’lerin önünden ve bütün davranış biçimlerini onlar belirlediği için herkes Kelvey’lerden

uzak dururdu. Hatta Lil Kelvey elinde bir demet korkunç sıradan görünen çiçekle masasına yaklaştığında, öğretmenin bile onlar için özel bir sesi, öteki çocuklara özel bir gülümsemesi vardı.

Gün boyu ev ev dolaşıp çamaşır yıkayan çevik, çalışkan, ufak tefek çamaşırcı kadının kızlarıydılar. Bu bile yeterince korkunçtu. Peki ya Mr. Kelvey nerelerdeydi? Hiç kimse tam olarak bilemiyordu. Ama herkes hapiste olduğunu söylüyordu. Böylece de onlar çamaşırcıyla hapishane kuşunun kızlarıydı. Başka insanların çocukları için çok güzel arkadaşlardı! Görünüşleri de uygundu, doğrusu. Mrs. Kelvey'in niçin onları bu kadar göz tırmalayıcı yaptığını anlamak zordu. İşin aslı, yanında çalıştığı insanların verdiği "pılı pırtı"yı giydirdiğiydi. Şişko, solgun, koca koca çilli bir çocuk olan Lil, örneğin, Burnell'lerin yeşil şayak masa örtüsünden yapılmış giysi, Logan'ların perdelerinden yapılmış tüylü kırmızı kolluklarla okula gelirdi. Geniş alnının üstüne tünemiş şapkası, posta müdiresi Miss Lecky'nin bir zamanlar giydiği büyük kadın şapkasıydı. Arkası yukarı kıvrıktı, kenarında kocaman koyu kırmızı tüy vardı. Nasıl da küçük maskaraya benziyordu! Gülmemek elde değildi. Küçük kız kardeş, şu bizim Else, daha çok geceliği andıran uzun beyaz giysi, küçük erkek çocuğu çizmeleri giyiyordu. Ama bizim Else ne giyerse giysin tuhaf dururdu. Ufacık, lades kemiği gibi bir çocuktu, kırpılmış saçları, koca koca ağırbaşlı gözleriyle – küçük beyaz baykuş. Hiç kimse gülümsediğini görmemişti; ağzından tek sözcük çıkmazdı. Lil'in eteğinin ucunu büküp elinde sıkı sıkı tutarak, Lil'e dört elle sarılıp geçiyordu hayatın içinden. Lil nereye gitse bizim Else peşindeydi. Oyun alanında, okula gidip gelen yolda, işte Lil önde uygun adım gidiyor, bizim Else arkasından ayrılmıyordu. Yalnızca bir şey istediğinde ya da soluksuz kaldığında bizim Else Lil'i çekiyor, asılıyor, Lil duruyor, arkasını dönüyordu. Kelvey'lerin birbirlerini anlamadıkları olmuyordu hiç.

Şimdi kenarda bekleyip duruyorlardı; dinlemelerine engel olamıyorlardı öteki kızlar. Öteki küçük kızlar arkalarını dönüp alay ettiklerinde Lil her zamanki aptal, çekingen gülümsemesini takınıyor, ama bizim Else yalnızca bakıyordu.

Ve Isabel'in öylesine gururlu sesi anlatıp duruyordu. Halı büyük coşku yaratmıştı, gerçek çarşafları olan yataklar, fırın kapağı olan soba da öyle. O bitirince Kezia araya girdi. “Lambayı unuttun, Isabel.”

“Ah, evet,” dedi Isabel, “bir de, yemek masasının üstünde duran, baştan aşağı sarı camdan yapılmış, beyaz fanuslu şu uffacık lamba var. Gerçeğinden ayırt etmen mümkün değil.”

“İçlerinde en güzeli lamba,” diye bağırdı Kezia. Küçük lambanın yarısını bile anlatmadığını düşünüyordu Isabel'in. Ama hiç kimsenin ona aldırdığı yoktu. O akşamüstü kendileriyle birlikte eve gelip görecek olan iki kızı seçiyordu Isabel. Emmie Cole ve Lena Logan'ı seçti. Ama ötekiler de bir şansları olduğunu anlayınca Isabel'i yere göğe koyamadılar. Teker teker Isabel'in beline sarıldılar, birlikte yürüdüler. Onun kulağına fısıldayacak bir şeyleri vardı, bir sırları. “Isabel benim arkadaşım.”

Yalnızca küçük Kelvey'ler uzaklaştı, unutulmuşlardı; artık onlar için dinleyecek şey kalmamıştı.

Günler geçti, daha çok çocuk gördükçe bebek evinin ünü daha da yayıldı. Tek konu o oldu, tek coşku. Sorulan tek soru, “Burnell'lerin bebek evini gördün mü?”ydü. “Ah, ne güzeldi!” “Sen gördün mü? Ah, evet!”

Hatta öğle yemeği zamanı bile bunun konuşulmasına ayrılıyordu. Küçük kızlar, kalın etli ekmeklerini, üzerine tereyağı sürülmüş kocaman kek dilimlerini yiyerek çamların altında oturuyorlardı. Bu arada, her zamanki gibi becerebildiklerince yanlarına sokulmuş, bizim Else Lil'in eteğine yapışmış, kocaman kırmızı lekelerle sırılsıklam gazete kâğıdının içinden reçelli ekmeklerini çiyneyerek oturuyordu Kelvey'lerin kızları.

“Anne,” dedi Kezia, “bir kerecik olsun Kelvey'leri çağı-ramaz mıyım?”

“Kesinlikle olmaz, Kezia.”

“Ama niye olmasın?”

“Git başımdan, Kezia. Niye olmayacağını pekâlâ biliyorsun.”

Sonunda onlar dışında herkes görmüştü. O gün konu artık oldukça tavsamıştı. Öğle yemeği zamanıydı. Çocuklar hep birlikte çam ağaçlarının altında duruyordu, hep yanı başlarında olan, hep dinleyen, kâğıtların

içinden yiyen Kelvey'lere baktıklarında ansızın onlara korkunç bir şey yapmak geldi içlerinden. Emmie Cole fısıldamaya başladı.

"Büyüdüğünde Lil Kelvey hizmetçi olacak."

"Ah-ah, ne korkunç!" dedi Isabel Burell, Emmie'ye kaş göz yaptı.

Emmie, bu durumlarda annesinden gördüğü gibi anlamlı anlamlı yutkundu, Isabel'e başını salladı.

"Doğru – doğru – doğru," dedi.

Derken Lena Logan'ın ufak gözleri tam bu anı yakaladı. "Ben ona sorayım mı?" diye fısıldadı.

"Bahse girerim, soramazsın," dedi Jessie May.

"Pöh, korkmuyorum," dedi Lena. Ansızın tiz bir çığlık attı, öteki kızların önünde dans etmeye başladı. "İzleyin! Beni izleyin! Şimdi beni izleyin!" dedi Lena. Kayarak, süzülerek, bir ayağını sürükleyerek, eliyle ağzını kapatıp kıkırdayarak Lena yanlarına yaklaştı Kelvey'lerin.

Lil yemeğinden başını kaldırıp baktı. Kalan yemeğini çabucak sarıp kaldırdı. Bizim Else çiynemeyi kesti. Ne olacaktı şimdi?

"Büyüdüğün zaman hizmetçi olacağın doğru mu Lil Kelvey?" diye ciyak ciyak bağırdı Lena.

Ölüm sessizliği. Oysa Lil yanıtlamak yerine yalnızca o salakça çekingen gülümsemesini takındı. Soruya hiç aldırmış gibi görünmüyordu. Lena için ne büyük başarısızlıktı! Kızlar kıkırdaşmaya başladı.

Lena buna katlanamazdı. Ellerini kalçalarına koydu; öne fırladı. "Yaa senin baban hapiste, işte!" diye tısladı, hırsla.

Bu, söylenecek öyle muhteşem şeydi ki, kızlar tek bir beden gibi, derinden, derinden coşkuya kapılmış, neşeden çıldırmış dağıldılar hızla. Birisi uzun bir ip buldu, atlamaya başladılar. O sabahki kadar yükseğe zıplayıp, o kadar hızlı koşuşturup, öyle gözü peklik isteyen şeyler yapmamışlardı hiç.

Akşamüstü Burnell'lerin çocuklarını almaya geldi Pat, eve arabayla gittiler. Konukları vardı. Konuk seven Isabel'le Lottie önlüklerini değiştirmek için yukarı çıktı. Ama Kezia hırsız gibi arkadan kaçtı. Ortalıkta hiç kimse yoktu; avlunun kocaman beyaz kapılarında sallanmaya başladı.

Tam o anda yola göz atınca iki küçük nokta gördü. Noktalar büyüdü, ona doğru geliyorlardı. Şimdi birinin önde, ötekinin iyice sokulmuş arkasında olduğunu görebiliyordu. Şimdi onların Kelvey'ler olduğunu görebiliyordu. Sallanmayı kesti Kezia. Kaçmak üzereymiş gibi kapıdan aşağı süzüldü. Sonra durakladı. Kelvey'ler yaklaştı, kafaları düğün çiçeklerinin içinde olan çok uzun gölgeleri bütün yola yayılmış, yanı başlarında yürüyordu. Kezia yeniden kapıya tırmandı; kararını vermişti; sallandı.

"Selam," dedi önünden geçen Kelvey'lere.

Öylesine şaşkına döndüler ki donup kaldılar. O aptal gülümsemesini takındı yine Lil. Bizim Else gözlerini dikti.

"İsterseniz içeri girip bizim bebek evini görebilirsiniz," dedi Kezia, ayak parmağının birini yerde sürüyordu. Ama bunun üzerine Lil kıpkırmızı kesildi, hızla başını salladı.

"Neden gelmiyorsunuz?" diye sordu Kezia.

Lil'in soluğu tıkandı, sonra konuştu, "Senin annen bizim annemize senin bizimle konuşmaman gerektiğini söylemiş."

"Aman, neyse," dedi Kezia. Ne yanıt vereceğini bilemiyordu. "Önemli değil. Yine de gelip bebek evini görebilirsiniz. Haydi. Kimse bakmıyor."

Ama Lil başını daha da sertçe salladı.

"İstemiyor musun?" diye sordu Kezia.

Ansızın Lil'in eteğinde çekiştirme, asılma oldu. Arkasını döndü. Bizim Else kocaman yalvaran gözlerle bakıyordu; kaşlarını çatıyordu; içeri girmek istiyordu. Bir an büyük bir kuşkuyla bizim Else'ye baktı Lil. Ama sonra bizim Else yeniden eteğini çekiştirdi. İleri atıldı. Kezia yolu gösterdi. Yolunu şaşırmış iki küçük kedi yavrusu gibi onun peşi sıra avluyu geçtiler, bebek evinin durduğu yere geldiler.

"İşte," dedi Kezia.

Bir duraklama oldu. Lil sesli sesli, neredeyse horlayarak soludu, bizim Else taş gibi kıpırtısızdı.

"Açayım onu size," dedi Kezia, incelikle. Kancayı açtı, kızlar içine baktı.

"İşte konuk odası, yemek odası, şu da –"

"Kezia!"

Beryl teyzenin sesiydi. Arkalarını döndüler. Arka kapıda Beryl teyze duruyordu, gördüklerine inanamıyormuş gibi gözlerini dikmiş bakıyordu.

“Ne cesaretle alıyorsun küçük Kelvey’leri avluya!” dedi, soğuk, öfkeli sesi. “Sen de benim kadar biliyorsun onlarla konuşmana izin verilmediğini. Koşun gidin, çocuklar, koşun gidin çabuk. Ve bir daha da geri gelmeyin sakın,” dedi Beryl teyze. Avluya girdi, sanki tavukmuş gibi onları kış kışladı.

“Sen de yıkıl gözümden hemen!” diye bağırdı, soğuk, gururlu.

İki kere söylenmesine gerek bırakmadılar. Utançtan yanarak, birbirlerine sokulup ufalarak, Lil tıpkı annesi gibi onu kucaklayarak, bizim Else sersemlemiş, nasıl becerdilerse koca avluyu geçtiler, beyaz kapıdan sıkışıp süzüldüler.

“Utanmaz, söz dinlemez küçük kız!” dedi acı acı Beryl teyze, çarparak kapattı bebek evini.

O öğleden sonra korkunç geçmişti. Mektup gelmişti Willie Brent’ten, ürkütücü, gözdağı veren bir mektup, o akşam Pulman ormanında kendisiyle buluşmazsa ön kapıya dayanıp nedenini soracağını yazıyordu! Ama şimdi Kelvey’ler denen şu küçük sıçanları korkuttuğu için, Kezia’ya da bir güzel ağzının payını verdiği için yüreği hafiflemişti. O rezil baskı kalkmıştı üstünden. Mırıldanarak eve döndü.

Burnell’lerin görüş alanından çıkınca yolun kıyısındaki büyük kırmızı su borusunun üstüne oturup dinlendi Kelvey’ler. Lil’in yanakları hâlâ alev alev yanıyordu; tüylü şapkasını başından çıkardı, dizine koydu. Hayaller içinde baktılar otlaklara, derenin ötelerine, Logan’ların ineklerinin sağılmak için altında beklediği bir küme akasya ağacına. Akıllarından neler geçiyordu?

Tam o anda bizim Else kız kardeşine sokulup dürttü. Şimdi artık öfkeli hanımefendiyi unutmuştu. Bir parmağını uzattı, kız kardeşinin tüyünü okşadı; o ender gülümsemelerinden biri yayıldı yüzüne.

“Küçük lambayı gördüm,” dedi usulca.

Sonra ikisi de bir kez daha sessizliğe gömüldü.

Balayı

Ve dantelci dükkânından çıktıklarında çınar ağacının altında bekleyen kendi sürücüleri, kendilerinin dedikleri araba vardı. Ne şans! Tam şans değil miydi? Fanny kocasının kolunu sıktı. Böyle şeyler hep başlarına geliyor gibiydi, şeyden beri – yurtdışına çıktıklarından beri. Kocası da öyle düşünmüyor muydu? Oysa George kaldırımın kıyısında durdu, bastonunu kaldırdı, yüksek sesle “Hey!” diye bağırdı. George’un arabaları çağırışı bazen Fanny’yi tedirgin ediyordu ama sürücüler pek de aldırıyor gibi görünmüyordu, demek ki sakıncası yoktu. Şişman, iyi huylu, gülümseyen sürücüler okudukları gazeteyi telaşla bir yere tıkıyor, atların üstünden pamuklu örtüyü kaldırıyor, buyruklara hazır oluyorlardı.

“Diyordum ki,” dedi George, Fanny’nin arabaya binmesine yardım ederken, “nasıl olur acaba, çayımızı gidip ıstakoz yetiştirdikleri yerde içsek. İster miydin?”

“Bayılırım,” dedi Fanny istekle, arkasına yaslanırken
George’un bir şeyleri ortaya koyma biçiminin nasıl olup da onları böyle güzel gösterdiğini merak ederek.

“Tamam, *bien*.” Yanındaydı. “*Alley*,” diye seslendi neşeyle, yola koyuldular.

Yola koyuldular, hafif şakırtılarla, çınar ağaçlarının yeşil, altın rengi gölgeleri altında, limon, taze kahve kokan küçük sokaklardan, omuzlarına kaldırdıkları testilerle kadınların durup konuştukları, arkalarından baktıkları çeşme meydanlarından geçerek, köşeyi dönüp, pembe beyaz şemsiyeli, yeşil masalı, mavi sifonlu kafeyi arkada bırakarak deniz kıyısına ulaştılar. Rüzgâr vardı, sonsuz denizin üstünden akarak geliyordu, usuldan, ılık. George’a çok dokunaklı göründü, sanki onlar göz kamaştıran suyu izlerken rüzgâr orada oyalanıyormuş gibi göründü Fanny’ye. Ve George dedi ki, “Ne hoş, değil mi?” Hayallere dalmış görünen Fanny dedi ki, günde en az yirmi kere dediği gibi, şeyden beri – yurtdışına çıktıklarından beri; “Ne olağanüstü değil mi, düşünsene, burada yalnızız, herkesten uzağız, bize eve

gitmemizi söyleyen hiç kimse yok ya da – bize buyruklar veren, bizden başka?”

George çoktan vazgeçmişti, “Olağanüstü!” diye yanıtlamaktan. Kural olarak pek öpmezdi onu. Oysa şimdi kadının elini yakaladı, cebine soktu, parmaklarını sıktı, dedi ki, “Çocukken cebimde beyaz bir fare gezdirirdim.”

“Sahi mi?” dedi Fanny, Geoerge’un bir zamanlar yaptığı her şeye karşı yoğun ilgi duyuyordu. “Beyaz fareleri çok mu severdin?”

“Biraz,” dedi George, pek inanmadan. Orada, suya gömülmüş basamakların ötesinde batıp çıkan bir şeye bakıyordu. Ansızın yerinden fırlayacaktı az kalsın. “Fanny!” diye bağırdı. “Şurada yüzen birisi var. Görüyor musun? İnsanların yüzmeye başladıklarını hiç bilmiyordum. Bütün bu günleri boşuna kaçırdım, işte.” Gözlerini ayıramıyormuş gibi kızarmış yüze, kızarmış kola bakıp duruyordu George. “Her neyse,” diye söylendi, “yarın denize girmeme hiçbir güç engel olamaz.”

Fanny’nin yüreği sıkıştı. Yıllarca Akdeniz’in korkunç tehlikelerini dinlemişti. Tam bir ölüm tuzağıydı. O güzelim, hain Akdeniz. İşte orada kıvrılmış yatıyordu önlerinde, ipeksi patileri taşlara dokunuyor, yeniden uzaklaşıyordu... Ama asla kocasının zevklerine karışan bir kadın olmamaya evlenmeden yıllar önce karar vermişti, bu yüzden de bütün söylediği, “Bence insan akıntılara karşı çok uyanık olmak zorunda, değil mi?” demek oldu, şaka yollu.

“Ah, bilmiyorum,” dedi George. “İnsanlar tehlikeleri konusunda bir sürü zırvalık uydurup duruyor.”

Ama şimdi kara tarafında, üstü çiçek açmış kediotu kaplı yüksek bir duvarın önünden geçiyorlardı, Fanny küçük burnunu kaldırdı. “Ah, George,” diye soludu. “Şu kokuya bak! İnanılmaz...”

“Muhteşem bir villa,” dedi George, “bak, palmiyelerin arasından görebilirsin.”

“Biraz fazla büyük, değil mi?” dedi Fanny, kendisi ve
George için olası bir yuva olarak düşünmeden herhangi bir villaya bakmayı başaramıyordu pek.

“Neyse, orada uzun süre kalırsan bir sürü insana gerek duyarsın,” diye yanıtladı George. “Yoksa ölümcül olur. Bence harika. Kimin acaba, merak ediyorum.” Ve sürücünün sırtını dürttü.

Hiçbir bilgisi olmayan, tembel, gülümseyen sürücü bu durumlarda hep yaptığı gibi, varsıl bir İspanyol ailenin olduğu yanıtını verdi.

Yeniden arkasına yaslanırken, “Bu kıyıda sürüyle İspanyol var,” diye belirtti George ve bir dönemeci aldıklarında kocaman, kemik beyazı otel-lokanta karşılarına çıkıncaya kadar sessizce oturdular. Tam önünde, denize karşı yapılmış, şemsiye palmiyeler yerleştirilmiş, masalar konmuş küçük teras vardı, Fanny’yle George’un yaklaşmasıyla onları karşılamak, herhangi türden olası kaçıp kurtulma çabasını önlemek için otelden, terastan dışarı koşarak fırladı garsonlar.

“Dışarıda mı oturursunuz?”

Ah, elbette dışarıda oturacaklardı. Üzerindeki redingotla tıpkı balığa benzeyen ince uzun yönetici yağ gibi öne kaydı.

“Buradan, efendim. Buradan buyurun, efendim. Çok güzel küçük bir masam var,” diye soludu. “Tam size göre küçük masa, efendim, köşede. Buradan.”

Böylece de, korkunç canı sıkkın görünen George ve hayatının yıllarını yabancıların arasından yolunu bularak geçirmiş gibi görünmeye çalışan Fanny adamı izledi.

“İşte burası, beyefendi. Burada çok rahat edeceksiniz,” diye yaltaklandı yönetici, vazoyu masadan kaldırır, nereden çıktığı belli olmayan bir küçük demet taze çiçekmiş gibi yeniden masaya koyarken. Ama George hemen oturmaya yanaşmadı. Bu adamların içini okuyordu; kolay kandırılmayacaktı. Bu adamlar hep seni aceleye getirmeye çalışırlardı. Bu yüzden de ellerini cebine soktu, büyük bir dinginlik içinde Fanny’yle konuştu, “Senin için uygun mu burası? Oturmak istediğin başka yer var mı? Şurası nasıl?” Ta öteki uçtaki masayı gösterdi başıyla.

Görmüş geçirmiş bir adam olmak böyle şeydi, işte! Fanny’nin içi derin bir beğeniyle doldu, ama bütün yapmak istediği oturmak, herkes gibi görünmekti.

“Şey – burası hoşuma gitti,” dedi.

“İyi,” dedi George telaşla, neredeyse Fanny’den önce oturdu, “iki kişilik çay ve çikolatalı pasta,” dedi hemen.

“Çok güzel, beyefendi,” dedi yönetici, bir kez daha suyun altına dalmaya hazırmış gibi ağzı açıldı, kapandı. “Başlangıç olarak kızarmış ekmek istemiyor musunuz? Çok güzel kızarmış ekmeklerimiz var, efendim.”

“Hayır,” dedi George kısaca. “Kızarmış ekmek istemiyorsun, değil mi, Fanny?”

“Ah, hayır, teşekkürler, George,” dedi Fanny, yönetici gitsin diye dua ederek.

“Ya da belki çay gelirken, hanımefendi sarnıçtaki canlı ıstakozlara bakmak isterler?” Suratını buruşturdu, sırıttı, peçetesini yelpaze gibi salladı.

George’un yüzü taşlaştı. Yine, “Hayır,” dedi ve Fanny masaya eğilerek eldiveninin düğmelerini çözdü. Başını kaldırdığında adam gitmişti. George şapkasını çıkardı, iskemlenin üstüne fırlattı, sırtını iskemleye yasladı.

“Çok şükür,” dedi, “çekip gitti şu adam. Şu yabancı adamlar canımı fena sıkıyor. Onlardan kurtulmanın tek yolu benim yaptığım gibi çeneni kapalı tutmak düpedüz. Çok şükür!” diye içini çekti George yine ve bunu öylesine hevesle yaptı ki gülünç kaçmasa insan onun da en az karısı kadar yöneticiden ürktüğünü sanabilirdi. İçinden George’a karşı ansızın büyük bir sevginin yükseldiğini duydu kadın. Elleri masanın üstündeydi, öylesine iyi tanıdığı, kahverengi, iri elleri. Birini tutup sımsıkı sıkmak geldi içinden ama ne tuhaf George da tam bunu yaptı. Masanın üstünden eğilerek elini karısınınkinin üstüne koydu, ona bakmadan, “Fanny, sevgilim Fanny!” dedi.

“Ah, George!” Tam o tanrısal anda ting-ting-trın-trın ve usuldan bir tıngırtı duydu Fanny. Müzik başlayacak, diye düşündü ama o anda müziğin önemi yoktu. Aşk dışında hiçbir şeyin önemi yoktu. Belli belirsiz gülümseyerek, o belli belirsiz gülümseyen yüze dikti gözlerini, öylesine katıksız mutluluk duygusu yaşıyordu ki içinden George’a şöyle demek geçti, “Ne olur, olduğumuz yerde kalalım – bu küçük masada. Çok kusursuz, deniz de kusursuz. Burada kalalım.” Ama onun yerine gözleri

ciddileşti. “Sevgilim,” dedi Fanny. “Sana çok önemli bir şey sormak istiyorum. Yanıtlayacağına söz ver. Söz ver.” “Veriyorum,” dedi George, karısı gibi ciddi olamayacak kadar ağırbaşlılıkla.

“Konu şu.” Bir an durakladı Fanny, başını eğdi, yine kaldırdı. “Hissediyor musun,” dedi usulca, “beni gerçekten tanıdığını? Ama gerçekten, gerçekten tanıdığını beni?”

Bu, çok fazlaydı George için. Kendi Fanny’sini tanımak mı? Yüzüne kocaman, çocuksu bir gülümseme yayıldı. “Bütün yüreğimle inanıyorum buna,” dedi duygudaşlıkla. “Niye? Ne oldu?”

Fanny onun pek de anlamadığını hissetti. Hızla devam etti: “Demek istediğim şu. İnsanlar sıklıkla, hatta birbirlerine âşık oldukları zaman bile, pek şey gibi görünmüyorlar – söylemesi çok zor – birbirlerini tam anlamıyla tanıyor gibi. Bunu ister görünmüyorlar. Ve bence bu durum korkunç. En önemli şeyler konusunda birbirlerini yanlış anlıyorlar.” Fanny dehşete kapılmış görünüyordu. “George, biz böyle yapamayız, değil mi? Asla yapamayız.”

“Asla olmaz,” diye güldü George, tam da onun küçük burnunu ne kadar çok sevdiğini söyleyeceği sırada elinde çayla garson belirdi, çalgıcılar çalmaya başladı. Flüt, gitar ve kemandan oluşuyordu, öylesine neşeyle çalıyorlardı ki sanki gözünü dört açmazsa fincaların, tabakların bile küçücük kanatları çıkabilir, uçup gidebilirler gibi geldi Fanny’ye. George üç dilim çikolatalı pastayı mideye indirdi, Fanny iki dilim. Tadı tuhaf olan çay – “Çaydanlıkta ıstakoz var,” diye bağır-dı George müziği bastırmak için – yine de hoştu ve tepsiyi yana ittiklerinde, George sigarasını yakınca Fanny öteki insanlara bakmayı göze alabildi. Karanlık ağaçlardan birinin altında toplanmış olan çalgıcılardı en çok büyüleyen şey Fanny’yi. Gitarın tellerine vuran şişman adam resim gibiydi. Flüt çalan esmer adam, sanki çalgısından çıkan seslere kendisi de şaşıyormuş gibi kaşlarını kaldırıp duruyordu boyuna. Kemancı gölgeler içindeydi.

Başladığı kadar ansızın sustu müzik. Ancak ondan sonra çalgıcıların yanında duran beyaz saçlı, uzun boylu yaşlı adam ilişti gözüne. Daha önce gözüne çarpmamış olması tuhaftı. Çok yüksek, cam gibi parlayan yakalık

takıyor, dikiş yerleri yeşil ceket, utanç verecek kadar eski püskü düğmeli çizmeler giyiyordu. Bu da başka bir yönetici miydi? Pek de yöneticiye benzemiyordu, yine de sanki aklından değişik şeyler, bütün bunlardan uzak bir şeyler geçiyormuş gibi masalara göz gezdirerek duruyordu orada. Kim olabilirdi?

Fanny onu izlerken, aynı anda, parmaklarıyla yakalığının ucuna dokundu, usulca öksürdü, çalgıcılara doğru yarı döndü. Yeniden çalmaya başladılar. Şiddetli bir şeyler, tedirgin, ateş dolu, tutku dolu bir şeyler havaya fırlatıldı, bu sessiz, ellerini kenetlemiş, hâlâ o uzak bakışla orada duran, ezgisini söylemeye başlayan insana doğru fırlatıldı.

"Aman tanrım!" dedi George. Herkes eşit ölçüde şaşırmış gibiydi. Hatta dondurma yiyen küçük çocuklar bile, kaşıkları havada baka kaldılar... İnce, ölgün sesten, İspanyolca bir şeyler söyleyen sesin anısından başka hiçbir şey duyulmuyordu. Dalgalandı ses, çırpındı, yüksek notalara dokundu, yeniden düştü, bir şeyler için yalvarıyor, yakarıyor gibi geldi, sonra ezgi değişti, vazgeçti, başını önüne eğdi, isteğinin kendisinden esirgendiğini anladı.

Daha sonuna bile gelmeden küçük bir çocuk tiz kahkahasını attı ama herkes gülümsüyordu – Fanny'yle George dışında. Hayat da böyle mi? diye aklından geçirdi Fanny. Böyle insanlar var. Acı var. Ona âşıkmış gibi kıyıyı yalayan görkemli denize, akşamdan önceki parıltıyla ışıldayan gökyüzüne baktı. Kendisinin ve George'un böylesine mutlu olmaya hakları var mıydı? Zalimlik değil miydi bu? Bütün bunları olası kılan başka bir şey daha olmalıydı hayatta. Neydi o? George'a döndü.

Ama George, Fanny'den daha değişik duygular içindeydi. Zavallı yaşlı adamın sesi bir bakıma gülünçtü, ama, tanrım, tıpkı kendileri gibi, o ve Fanny gibi her şeyin başlangıcında bulunmanın nasıl da korkunç bir şey olduğunun ayırdına varmanı nasıl sağlıyordu! George da gözlerini, parıltılı, soluyan suya dikti, içebilirmiş gibi aralandı dudakları. Nasıl da güzeldi! Bir erkeği zinde hissettiren deniz gibi şey yoktu başka. Ve işte orada oturuyordu Fanny, onun Fanny'si, öne eğilerek, öylesine usulca soluyarak.

"Fanny!" diye seslendi George.

Kadın ona dönerken, yumuşak, meraklı bakışındaki bir şey, bir anda masanın üstünden atlayıp onun kaparak uzaklaştırabileceğini hissettirdi George'a.

"Diyordum ki," dedi George hızla, "haydi gidelim, olur mu? Otele dönelim. Haydi gel. Haydi, Fanny sevgilim. Şimdi gidelim."

Çalgıcılar çalmaya başladı. "Aman tanrım," diye neredeyse inledi George. "Yine şu koca moruk ciyaklamaya başlamadan önce gidelim."

Ve bir an sonra gitmişlerdi bile.

Bir Fincan Çay

Rosemary Fell tam anlamıyla güzel değildi. Hayır, ona güzel diyemezdiniz. Hoş? Neyse, onu parça parça ele alırsanız... Ama ne diye birisini parça parça ele alacak kadar acımasız olasınız ki? Gençti, parlaktı, son derece çağdaştı, çok şık giyinirdi, yeni kitapların en yenilerini okuyan şaşırtıcı ölçüde iyi bir okurdu ve onun düzenlediği toplantılar gerçekten çok önemli kişilerin en güzel karışımıydı... sanatçılar – onun buluşu olan, kimileri sözle anlatılamayacak kadar ürkütücü ama ötekiler oldukça gösterişli, eğlenceli olan alışılmadık yaratıklar.

İki yıldır evliydi Rosemary. Çok sevdiği bir oğulcuğu vardı. Hayır, Peter değil – Michael. Ve kocası körkütük tapı-yordu ona. Zengindiler; gerçek zenginlikti, şu iğrenç, iç bunaltıcı, kulağa insanın dedeleri gibi gelen hali vakti yerindelik değildi onlarınki. Yani, eğer Rosemary'nin canı alışveriş yapmak isterse Paris'e giderdi, sen ve ben gibi Bond Caddesi'ne değil. Eğer canı çiçek almak isterse arabası Regent Caddesi'ndeki o harika dükkânın önüne yanaşır, içeri giren Rosemary, tuhaf, kendine özgü gözleri kamaşmış gibi tavrıyla yalnızca göz gezdirir, derdi ki: "Şunları istiyorum, bir de şunları. Bana şunlardan dört demet verin. Bir kavanoz da gül. Evet, gülleri kavanozuyla alacağım. Hayır, hayır leylak istemiyorum. Leylaktan nefret ederim. Çok biçimsizler." Satıcı başını eğer, leylakları ortadan kaldırırdı,

söyledikleri tam da gerçeği yansıtıyormuş gibi; leylak korkunç biçimsizdi. “Bana şu küçük bodur laleleri verin. Şu kırmızı beyaz olanları.” Ve koskoca kucak dolusu, uzun giysiler içindeki bebeğe benzeyen beyaz kâğıdın altında sendeleyen incecik satıcı kız arabaya gelirdi peşi sıra...

Bir kış öğle sonrasında Curzon Caddesi’ndeki küçük antikacı dükkânından bir şeyler alıyordu. Sevdiği bir dükkândı orası. Bir kere, bütün dükkân sana kalıyordu genellikle. Sonra bir de, oranın sahibi olan adam ona hizmet etmeyi gülünç denecek ölçüde seviyordu. Ne zaman içeri girse ışıl ışıl gülümsüyordu. Ellerini kavuşturuyordu; öylesine mutlu oluyordu ki konuşamıyordu bile. Gönül okşayıcıydı elbette. Her neyse, bir şeyler vardı işte...

“Görüyorsunuz, madam,” diye açıklardı, o alçak, saygılı tınıyla, “eşyalarımı severim. Onların değerini bilmeyen, o çok ender bulunan güzellik duygusunu taşımayan birine satmaktansa, onlardan ayrılmamayı yeğlerim...” Ve derin derin soluyarak ufacık mavi kadife kareleri açar, solgun parmak uçlarıyla cam tezgâhın üstüne bastırırdı.

Bugünkü küçük bir kutuydu. Onun için saklamıştı. Şimdiye kadar başka hiç kimseye göstermemişti. Çok zarif küçük mineli kutuydu, öyle incecik sır tabakasıyla kaplanmıştı ki kaymakla fırınlanmış gibi duruyordu. Kapağında, çiçek açmış ağacın altında minicik bir yaratık duruyordu, ondan da ufacık bir yaratık kollarını onun boynuna dolamıştı. Kızın şapkası, gerçekten de sardunya çiçeğinin yaprağından daha büyük olmayan şapkası, bir dalda asılıydı; yeşil kurdeleleri vardı. Ve tetikte bekleyen koruyucu melek gibi başlarının üstünde yüzen pembe bulut vardı. Uzun eldivenlerini ellerinden çıkardı Rosemary. Böyle şeyleri incelemek için hep eldivenlerini çıkarırdı. Evet, çok sevmişti bunu. Bayılmıştı; müthiş bir sevgiliydi. Elde etmeliydi. Ve kaymak gibi kutuyu çevirirken, açarken, kaparken, mavi kadifenin üstünde ellerinin nasıl çekici göründüğü de ister istemez gözüne ilişti. Aklının derinliklerindeki loş bir mağarada böyle düşünmeyi göze almış olabilirdi dükkâncı da. Çünkü bir kalem geçirdi eline, tezgâhın üstüne eğildi, usulca mırıldanırken adamın solgun, kansız parmakları, bu gül rengi,

ışıltılı parmaklara doğru süründü utangaçça: “Cüretimi bağışlarsanız, madam, küçük hanımefendinin yeleğindeki çiçekleri göstermek isterim.”

“Harika!” Rosemary çiçekleri beğenmişti. Ama fiyat neydi? Bir an için dükkâncı duymuş gibi görünmedi. Sonra bir mırıltı ulaştı kulağına. “Yirmi sekiz gine, madam.”

“Yirmi sekiz gine.” Rosemary hiç tepki vermedi. Küçük kutuyu elinden bıraktı; yeniden ilikledi eldivenlerini. Yirmi sekiz gine. İnsan zengin olsa bile... Kararsız görünüyordu. Dükkâncının kafasının üstünden, şişko bir tavuk gibi duran şişko çaydanlığa dikti gözlerini, yanıtlarken sesi hülyalıydı: “Neyse, benim için saklayın – olmaz mı? Ben...”

Bunu onun için saklamak herhangi bir insanın tek isteyebileceği şeymiş gibi başını eğmişti bile dükkâncı. Seve seve saklardı, elbette, sonsuza kadar, onun için.

Sırdaş kapı çıt diye kapandı. Dışarıda basamakta durmuş, kış öğle sonrasına göz gezdiriyordu. Yağmur yağıyordu, yağmurla birlikte karanlık da çökmüş gibiydi, kül gibi döne döne inerek. Havada soğuk acı bir tat vardı, yeni yanmış lambalar hüzünlü görünüyordu. Karşıdaki evlerin ışıkları da hüzünlüydü. Sanki bir şeylere pişmanlarmış gibi ölgün ölgün yanıyorlardı. Ve insanlar hızla geçip gidiyordu, nefret dolu şemsiyelerinin altına gizlenmiş. Tuhaf bir sızı hissetti Rosemary. El kürkünü göğsüne bastırdı; keşke şu küçük kutuyu alsaydı diye düşündü, sıkıca sarılmak için. Elbette araba oradaydı. Yalnızca kaldırımı geçmesi yeterliydi. Oysa yine de bekliyordu. Kimi anlar vardır, korkunç anlar vardır hayatta, insanın sığınağından çıkıp dışarı baktığı anlar ve berbattır bu. İnsan bunlara boyun eğmemelidir. İnsan hemen eve gitmeli, çok özel bir çay içmelidir. Ama tam da bunu düşündüğü sırada incecik, esmer, gölgeler içinde genç bir kız – nereden çıkmıştı şimdi bu? – Rosemary’nin dirseğinin dibinde belirdi, iç çekiş gibi, neredeyse hıçkırık gibi bir ses soludu: “Madam, bir dakika konuşabilir miyim sizinle?”

“Benimle konuşmak mı?” Rosemary döndü. Kocaman gözleri olan, sanki tam o anda suyun altından çıkmış gibi titreyen, kızarmış elleriyle

Rosemary’nin paltosunun kolunu kavramış, oldukça genç, kendisinden daha yaşlı olmayan ufak tefek hırpalanmış yaratığı gördü.

“M-madam,” diye kekeledi ses. “Bana bir fincan çay parası verir miydiniz?”

“Bir fincan çay mı?” O seste içten, yalın bir şeyler vardı; hiç de dilenci sesi değildi. “Yani hiç paran yok mu?” diye sordu Rosemary.

“Hiç yok, madam,” yanıtı geldi.

“Ne kadar olağandışı!” Rosemary alacakaranlığın içinden göz attı, kız da onun bakışına karşılık verdi. Ne kadar da olağandışıdan bile fazla bir şeydi! Ve ansızın bu durum Rosemary’nin gözüne büyük bir serüven gibi göründü. Sanki Dostoyevski’nin romanından fırlamış bir şey gibiydi, alacakaranlıktaki bu karşılaşma. Tutalım ki kızı eve götürdü? Hep okuduğu ya da sahnede izlediği o şeylerden birini yaptı tutalım ki, ne olurdu? Çok coşku verici olurdu. Daha sonra arkadaşlarını şaşkınlığa sürükleyerek konuşurken duydu kendisini: “Düpedüz onu yanımda eve götürdüm,” bu arada da öne bir adım atıp yanındaki bulanık kişiye dedi ki: “Benimle birlikte evime çaya gel.”

Kız ürkerek geriledi. Hatta bir an için titremesi bile kesildi. Rosemary elini uzatıp kızın koluna dokundu. “Gerçekten söylüyorum,” dedi gülümseyerek. Ve gülümsemesinin nasıl da yalın, incelikli olduğunu hissetti. “Niçin gelmiyorsun? Gel. Benimle eve gel şimdi, benim arabamla ve çay iç.”

“Siz – siz gerçekten bunu demek istemiyorsunuz, madam,” dedi kız, sesinde acı vardı.

“Ama istiyorum,” diye bağırdı Rosemary. “Gelmeni istiyorum. Beni mutlu etmek için. Haydi.”

Kız parmaklarını dudaklarının üstüne koydu, gözleri hızla Rosemary’yi süzdü. “Siz – siz beni polise götürmüyorsunuz, değil mi?” diye kekeledi.

“Polis mi!” Rosemary sesli sesli güldü. “Niçin bu kadar zalim olayım? Hayır, yalnızca seni ısıtmak ve duymak istiyorum – bana anlatmak istediğin ne olursa.”

Aç insanlar kolayca yönlendirilir. Uşak arabanın kapısını açtı, bir an sonra alacakaranlığın içinde süzülüyorlardı.

"İşte!" dedi Rosemary. Kadife kayışın üstünden elini kaydırırken içinde zafer duygusu vardı. Şöyle de diyebilirdi, "İşte yakaladım seni," ağına düşürdüğü küçük tutsağına göz gezdirirken. Oysa elbette, niyeti incelikliydi. Ah, incelikten de fazlası. Şu kıza kanıtlayacaktı – hayatta olağanüstü güzel şeylerin de olduğunu – peri masalındaki koruyucu annelerin gerçek olduğunu – zengin insanların kalbi olduğunu ve kadınların kardeş olduğunu. İçgüdüsel olarak kıza dönüp konuştu: "Korkma. Her şey bir yana ne diye gelmeyesin benimle? İkimiz de kadınız. Ben daha şanslıysam, sen de ummalısın..."

Ama neyse ki tam o anda, çünkü bu cümlenin sonunu nasıl getireceğini bilemiyordu, araba durdu. Kapı zili çalındı, kapı açıldı, çok hoş, koruyan, neredeyse kucaklar gibi davranışla Rosemary ötekini girişe sürükledi. Sıcaklığı, yumuşaklığı, ışığı, tatlı bir kokuyu, kendisi için üzerlerinde hiç düşünmeyeceği kadar bildik olan bu şeylerin tümünü kızın içine çekmesini izledi. Büyüleyiciydi bu. Açılacak bütün o dolaplarla, çözülecek bütün o paketlerle çocuk odasındaki küçük zengin kıza benziyordu.

"Gel, yukarı gel," dedi Rosemary, cömert olmaya başlamak için can atarak. "Gel, odama çıkalım." Ve ayrıca da bu zavallı küçük şeyi, hizmetçilerin üzerine dikilmiş bakış-larından kurtarmak istiyordu; merdivenleri çıkarlarken zili çalıp Jeanne'i bile çağırmamaya, kendi kendine soyunmaya karar verdi. Buradaki yücelik doğal olmaktı!

Ve "İşte!" diye bağırdı Rosemary yine, üzerlerinde ateş ışığı oynaşan o görkemli lake mobilyalarıyla, altın rengi minderleriyle, uçuk sarı, mavi halılarıyla, perdeleri inik, o güzelim büyük yatak odasına ulaştıklarında.

Kız tam kapının iç yanında duruyordu; sersemlemiş görünüyordu. Ama Rosemary buna aldırmadı.

"Gel de otur," diye bağırdı, kocaman koltuğunu ateşin karşısına çekerken, "şu rahat koltuğa. Gel de ısın. Korkunç üşümüş görünüyorsun."

"Bunu göze alamam, madam," dedi kız, geriye çekildi.

“Ah, lütfen,” – Rosemary öne fırladı – “korkmana gerek yok, gerçekten yok. Otur, ben soyununca öteki odaya geçeriz, çay içer, ısınıp rahatlarız. Niçin korkuyorsun?” Ve o ince bedeni usulca, neredeyse itti derin beşiğine.

Oysa hiç yanıt yoktu. Kız tam bırakıldığı gibi duruyordu, elleri iki yanında, ağzı belli belirsiz açık. İçten olmak gerekirse oldukça salak görünüyordu. Ama Rosemary bunu kabul etmeye yanaşmazdı. Kıza doğru eğildi, “Paltonu çıkartmayacak mısın? O güzel saçların sırılsıklam. Ve insan şapkası olmadan çok daha fazla rahat eder, değil mi?” dedi.

Kulağa, “Çok iyi, madam” der gibi gelen bir fısıltı çıktı ve ezilmiş şapka çıkartıldı.

“Paltonu da çıkartmana yardım edeyim,” dedi Rosemary.

Kız ayakta dikiliyordu. Ama tek eliyle koltuğa tutunup Rosemary’nin paltosunu üstünden çekmesine izin verdi. Epeyce çaba gerektiriyordu. Öteki pek de yardımcı olmuyordu. Çocuk gibi sendeliyordu sanki, eğer insanlar kendilerine yardım edilsin istiyorlarsa, azıcık, yalnızca azıcık karşılık vermeleri gerektiği, yoksa işin gerçekten zorlaştığı düşüncesi şimşek gibi gelip geçti Rosemary’nin kafasından. Ve ne yapacaktı şimdi bu paltoyu? Yere bıraktı, şapkayı da. Tam şöminenin üstünden bir sigara alacakken kız telaşla, ama çok usulca, tuhafça konuştu: “Çok üzgünüm, madam, ama bayılmak üzereyim. Kendimden geçeceğim, madam, bir şeyler yemezsem.”

“Aman tanrım, nasıl düşüncesizlik ettim!” Rosemary zile doğru atıldı.

“Çay! Çay, hemen! Ve biraz da konyak şu anda!”

Hizmetçi gitti yine ama kız neredeyse çığlığı bastı: “Hayır, ben konyak istemem. Ben hiç konyak içmem. Tek istediğim bir fincan çay, madam.” Ve gözyaşlarına boğuldu.

Çok korkunç ama büyüleyici bir andı. Rosemary kızın koltuğunun yanına diz çöktü.

“Ağlama, zavallı küçük şey,” dedi. “Ağlama.” Ve kendi dantel mendilini uzattı ötekine. Gerçekten sözcüklerle anlatılamayacak kadar duygulanmıştı. O incecik, kuşunkileri andıran omuzlara kolunu doladı.

Şimdi sonunda öteki utanmayı unutmuştu, her şeyi, her ikisinin de kadın oldukları dışında her şeyi unutmuştu ve soluğu tıkanarak konuştu: “Artık

böyle devam edemem. Buna katlanamam. Katlanamam. Hayatıma son vereceğim. Artık daha fazla dayanamıyorum."

"Dayanman gerekmeyecek. Ben sana bakacağım. Artık ağlama. Görmüyor musun, ne kadar iyi bir şeydi benimle karşılaşman? Çay içeceğiz, bana her şeyi anlatacaksın. Ve ben bir şeyler ayarlayacağım. Söz veriyorum. Ağlama artık. Çok yorucu. Lütfen!"

Öteki tam zamanında kesti ağlamayı, çay gelmeden önce Rosemary'ye ayağa kalkacak zaman bıraktı. Masayı ikisinin arasına yerleştirmişti önceden. Zavallı küçük yaratığın önüne her şeyi yığdı, bütün sandviçleri, bütün tereyağlı ekmekleri, fincanının boşaldığı her defasında çayla, şekerle, kremayla doldurdu. İnsanlar hep şekerin çok besleyici olduğunu söylüyordu. Kendisine gelince, o yemiyordu; sigara içiyor, öteki utanmasın diye bakışlarını başka yöne çeviriyordu incelikle.

Ve gerçekten bu hafif yemeğin etkisi olağanüstü oldu. Çay masası kaldırıldığında, dağınık saçları, koyu renk dudakları, aydınlanmış gözleriyle yeni bir varlık, hafif, kırılgan yaratık, bir tür tatlı bitkinlikle, aleve bakarak büyük koltukta arkasına yaslanıyordu. Yeni bir sigara yaktı Rosemary; başlama zamanı gelmişti.

"Peki, ne zaman yemiştin son yemeğini?" diye sordu usulca.

Ama tam o anda kapı tokmağı döndürüldü.

"Rosemary, içeri girebilir miyim?" Philip'ti.

"Elbette."

İçeri girdi. "Ah, çok özür dilerim," dedi, durdu, gözlerini dikip baktı.

"Önemi yok," dedi Rosemary, gülümseyerek. "Bu, benim arkadaşım, Miss –"

"Smith, madam," dedi, tuhaf biçimde dingin, korkusu geçmiş, uyuşuk kız.

"Smith," dedi Rosemary. "Biraz konuşacağız."

"Ah, evet," dedi Philip. "Elbette," gözü yerdeki paltoyla şapkaya ilişti. Ateşe yaklaştı, arkasını döndü. "Berbat bir öğle sonrası," dedi merakla, hâlâ bitkin kıza bakarak, ellerine, çizmelerine, sonra yeniden Rosemary'ye bakarak.

"Gerçekten de öyle, değil mi?" dedi Rosemary coşkuyla. "İğrenç."

O çekici gülümsemesiyle gülümsedi Philip. “Aslına bakarsan,” dedi, “bir dakika için kitaplığa gelmeni isteyecektim senden. Gelir misin, lütfen? Miss Smith bize izin verir mi?”

Kocaman gözler yukarı, erkeğe baktı ama onun yerine Rosemary yanıtladı: “Elbette verir.” Ve birlikte odadan çıktılar.

“Şey,” dedi Philip, yalnız kaldıklarında. “Açıkla bakalım, kim bu? Bütün bunlar ne demek?”

Kahkahayla gülen Rosemary kapıya yaslandı, konuştu: “Onu Curzon Caddesi’nde buldum. Gerçekten. Tam bir buluş o. Benden bir fincan çay parası istedi, ben de yanımda eve getirdim.”

“Ama ne yapacaksın şimdi bunu?” diye bağırdı Philip.

“Ona çok iyi davranacağım,” dedi Rosemary çabucak. “Ona korkunç iyi davranacağım. Ona göz kulak olacağım. Nasıl yapacağımı bilmiyorum. Daha konuşmadık. Ama ona göstereceğim – onu ağırlayacağım – ona hissettireceğim –”

“Sevgilim, küçüğüm,” dedi Philip, “sen biraz aklını kaçırmışsın, biliyor musun. Bunu yapman mümkün değil düpedüz.”

“Böyle söyleyeceğini biliyordum,” diye terslendi Rosemary. “Niçin olmasın? Ben istiyorum. Bu yeterli neden değil mi? Ve ayrıca da insan hep kitaplarda okuyor böyle şeyleri. Karar verdim –”

“Ama,” dedi Philip ağır ağır, bir puronun ucunu kesti, “öyle şaşırtıcı ölçüde güzel ki.”

“Güzel mi?” Rosemary şaşkınlıktan kıpkırmızı kesildi. “Öyle mi düşünüyorsun? Bu – bu benim aklıma gelmemişti.”

“Ulu tanrım!” Philip kibrit çaktı. “Tam anlamıyla şahane. Bir daha bak, çocuğum. Daha şimdi odana girdiğimde şaşkınlıktan donup kaldım. Yine de... Bence sen korkunç bir hata yapıyorsun. Kusura bakma sevgilim, kabalık falan ediyorsam. Ama Miss Smith akşam yemeğini bizimle yiyecekse bana önceden bildir de *Milliner Gazete’*ye göz atacak zamanım kalacak mı bileyim.”

“Seni saçma yaratık!” dedi Rosemary, kitaplıktan çıktı ama yatak odasına geri dönmedi. Kendi yazı odasına gitti, masasına oturdu. Güzel! Tam

anlamıyla şahane! Şaşkın-lıktan donup kaldım! Ağır bir çan gibi çarpıyordu yüreği. Güzel! Şahane! Çek defterini önüne çekti. Ama hayır, çek yazmak işe yaramazdı, elbette. Çekmeceyi açtı, beş
poundluk kâğıt paralar çıkardı, baktı, ikisini geri koydu, üçünü elinde sıkıp buruş buruş tutarak yatak odasına döndü.

Yarım saat sonra Rosemary içeri girdiğinde Philip hâlâ kitaplıktaydı.

"Şey yalnızca sana söylemek istemiştim," dedi, yine kapıya yaslandı, o tuhaf, gözleri kamaşmış gibi bakışıyla kocasına baktı, "Miss Smith bu akşam yemeği bizimle yemeyecek," dedi.

Philip gazetesini elinden bıraktı. "Ah, ne oldu? Daha önceden verilmiş sözü mü varmış?"

Rosemary yaklaşıp dizine oturdu. "Gitmekte diretti," dedi, "ben de zavallı küçük şeye armağan olarak para verdim. İsteğine karşı çıkıp onu tutamazdım, değil mi?" diye ekledi yumuşakça.

Rosemary saçını yapmış, gözlerine biraz kara kalem çekmiş, incilerini takmıştı. Ellerini kaldırdı, Philip'in yanaklarına dokundu.

"Benden hoşlanıyor musun?" dedi. Tatlı, boğuk tınısı erkeği tedirgin etti.

"Korkunç hoşlanıyorum senden," dedi, daha da sıkı sarıldı karısına. "Öp beni."

Bir duraklama oldu.

Sonra Rosemary hülyalı hülyalı konuştu; "Bugün çok büyüleyici küçük bir kutu gördüm. Yirmi sekiz gine istiyor satıcı. Alabilir miyim?"

Philip dizlerinde hoplattı karısını. "Alabilirsin, seni küçük savurgan şey," dedi.

Ama aslında Rosemary'nin söylemek istediği bu değildi,

"Philip," diye fısıldadı, başını erkeğin göğsüne bastırdı. "Ben güzel miyim?"

Rahibe Yemini Etmek

Böylesine güzel bir sabahta herhangi birinin mutsuz olması mümkün değildi. Hiç kimsenin, diye karar verdi Edna, kendisinden başka. Evlerin camları ardına kadar açılmıştı. İçerden piyano sesleri geliyor, küçük eller birbirini kovalıyor, birbirinden kaçıyor, gam çalışıyordu. Hepsi de ilkbahar çiçekleriyle pırıl pırıl güneşli bahçelerde ağaçlar dalgalanıyordu. Sokak satıcısı oğlanlar ıslık çalıyor, küçük bir köpek havlıyordu; sanki ansızın bir koşu tutturmak istiyor gibi görünen insanlar hafif adımlarla, hızla yürüyerek geçip gidiyorlardı. Şimdi kız gerçekten güneş şemsiyesi gördü uzaklarda, şeftali rengi, yılın ilk güneş şemsiyesini.

Belki de Edna bile kendisini hissettiği kadar mutsuz görünmüyordu. On sekiz yaşındayken aşırı kederli görünmek pek kolay değildir, kusursuz bir sağlığı yansıtan o yanaklarla, dudaklarla, pırıl pırıl gözlerle inanılmaz derecede güzelken. Her şeyin ötesinde de uçuk mavi giysin, kenarları mavi çiçekli yeni ilkbahar şapkan varsa üzerinde. Doğru, kolunun altında siyah deri ciltli korkunç bir kitap taşıyordu. Belki de bu kitap ona hüzünlü bir hava veriyordu ama bu yalnızca rastlantıydı; bu yalnızca sıradan kitaplık cildiydi. Çünkü Edna kitaplığa gitmeyi özür olarak kullanıyordu, olanları düşünmek, ayırdına varmak, şimdi ne yapılması gerektiğine karar vermek amacıyla evden dışarı çıkmak için.

Korkunç bir şey olmuştu. Ansızın dün gece tiyatroda, o ve Jimmy birinci balkonda yan yana otururlarken, bir anlık uyarı bile olmadan – aslında, kendisi tam da bir tane çikolatalı bademi bitirmiş, kutuyu yeniden delikanlıya geçirmişken – oyunculardan birine âşık olmuştu. Yani – âşık – olmuştu...

Kapıldığı duygu, daha önce hayal ettiği şeye hiç benzemiyordu. Zerrece hoş bir duygu değildi. Coşku verici olduğu da söylenemezdi pek. En korkunç umutsuzluk, acı, düş kırıklığı, ıstırap, perişanlık duyumuna coşku demiyorsanız eğer. Bu oyuncuyla daha sonra, Jimmy arabalarını çağırırken kaldırımda karşılaşsa, dünyanın öteki ucuna kadar onun peşinden gideceğinin, Jimmy'yi, annesini, babasını, o mutlu evini, sayısız arkadaşını bir daha aklının ucundan bile geçirmeyeceğinin kesinliğiyle de birleşince...

Oyun oldukça neşeli başlamıştı. Bu, daha çikolatalı badem aşamasındaydı. Sonra kahraman kör olmuştu. Korkunç bir an! Edna o kadar çok ağlamıştı ki Jimmy'nin katlanmış, kaymak gibi mendilini de ödünç almak zorunda kalmıştı. Ağlaması pek önemli değildi. Bütün sıralar gözyaşları içindeydi. Erkekler bile borazan sesi gibi gürültüyle burunlarını silmiş, sahneye bakmak yerine programa göz atmaya çalışmışlardı. Neyse ki Jimmy'nin gözleri kuruydu – çünkü onun mendili olmasa ne yapardı? – kızın boştaki elini sıkmış, fısıldamıştı, "Üzülme sevgilim, neşelen!" İşte ondan sonra son bir tane çikolatalı badem daha almış, kutuyu yine ona geçirmişti, delikanlıyı mutlu etmek için. Ardından da, alacakaranlıkta, terk edilmiş odada kahramanın yapayalnız kaldığı, dışarıda müzik çaldığı, sokaktan kutlama çığlıklarının yükseldiği o korkunç sahne gelmişti. Kahraman çabalıyordu – ah! nasıl da acılar içinde, acılar içinde! – el yordamıyla pencerenin yanına gitmek için. Sonunda başarmıştı. İşte orada durmuştu, perdeyi tutarak, bir ışık dilimi, yalnızca tek dilim, onun gözleri görmez yüzünde ışıldarken, uzaklarda müzik ölüp giderken...

Yani – gerçekten, tam anlamıyla – ah, en fazla – düpedüz – gerçekten, o andan başlayarak Edna artık bir daha asla hayatın aynı olmayacağını biliyordu. Elini Jimmy'nin avcundan çekti, arkasına yaslandı, çikolata kutusunu sonsuza kadar kapattı. İşte, bu aşktı sonunda!

Edna ve Jimmy nişanlıydı. Bir buçuk yıldır kararını vermişti; bir yıldır da nişanları herkese açıkça duyurulmuştu. Ama yanlarında dadılarıyla birlikte Botanik Bahçesi'nde yürüdükleri, ikisi de çimlere oturup çaylarının yanında birer tane şaraplı bisküvi ve birer parça akide şekeri yedikleri günden beri evleneceklerini biliyorlardı. Öylesine kabul görmüş bir şeydi ki bu, Edna okulda olduğu tüm süre boyunca, bisküviden çıkmış, olağanüstü iyi bir nişan yüzüğü taklidini parmağında taşımıştı. Ve şimdiye kadar birbirlerine adanmışlardı.

Oysa şimdi her şey bitmişti. Öylesine bütünüyle bitmişti ki Jimmiy'nin de ayırdına varmamış olduğuna inanmakta zorluk çekiyordu Edna. Kutsal Yürek Manastırı'nın bahçelerine sapar, onları geçerek Hill Caddesi'ne ulaşan dar yolu tırmanırken bilgelikle, hüzünle gülümsüyordu.

Evlenmelerinden sonraya kadar beklemektense şimdiden anlamış olması çok daha iyiydi! Şimdi Jimmy için bunun üstesinden gelmek mümkündü. Yoo hayır kendisini kandırmanın yararı yoktu; asla üstesinden gelemeyecekti delikanlı! Hayatı yıkılmıştı, darmadağın olmuştu; bu kaçınılmazdı. Ama daha gençti... Zaman, derdi insanlar hep, Zaman biraz, yalnızca biraz şeyi değiştirebilirdi. Kırk yıl içinde yaşlı bir adam olunca, kendisini dinginlikle düşünmeyi başarabilirdi – belki. Oysa kendisi – gelecek ne hazırlıyordu ona?

Dar yolun tepesine ulaşmıştı Edna. Orada, yeni yaprağa durmuş, beyaz çiçekli ufacık dalları olan ağacın altında yeşil bir sıraya oturdu, Manastırın çiçek yataklarını inceledi. Kendisine en yakın olanda, kıyıları mavi, deniz kabuğu gibi menekşelerle sınırlanmış, bir köşede hafif yeşil mızrakları çiçekleri çaprazlama kesen bir küme kaymak gibi frezya ve geri kalan bölümde narin şebboylar vardı. Manastır güvercinleri yükseklerde taklalar atıyordu, şarkı dersi veren Rahibe Agnes'ın sesini duyabiliyordu. Ah, ben, diye çınladı rahibenin derin tınıları, Ah, ben, diye yankılandı...

Eğer Jimmy'yle evlenmezse elbette başka hiç kimseyle de evlenmeyecekti. Âşık olduğu adam, şu ünlü oyuncu – böyle bir şeyin asla gerçekleşmeyeceğini anlayacak kadar sağduyusu vardı Edna'nın. Çok tuhaftı. Gerçekleşmesini istemiyordu bile. Duyduğu aşk bunun için çok fazla yoğundu. Katlanılması gerekiyordu, sessizce; ona işkence etmesi gerekiyordu. İşte, diye düşündü, bu tür bir aşktı düpedüz.

"Ama Edna!" diye haykırdı Jimmy. "Asla değişemez misin? Bir daha asla umut yok mu benim için?"

Ah, nasıl da üzücüydü bunu söylemek zorunda kalması ama söylenmeliydi. "Hayır, Jimmy, ben hiç değişmeyeceğim."

Edna başını önüne eğdi; ufacık bir çiçek düştü kucağına, Rahibe Agnes'in sesi ansızın haykırdı: Ah, hayır ve yankı geldi, Ah, hayır...

Tam o anda gelecek önüne serildi. Hepsini gördü Edna. Şaşırdı; ilk önce soluğunu kesti bu. Ama her şey bir yana, bundan daha doğal ne olabilirdi? Manastıra kapanacaktı... annesi babası onu vazgeçirmek için elllerinden geleni yapacaklardı, boşu boşuna. Jimmy'ye gelince, içinde bulunduğu

duygusal durumu düşünmek bile mümkün değildi. Niçin anlayamıyorlar? Onun çektiği acıları nasıl böyle çoğaltabiliyorlar? Dünya çok acımasız, korkunç acımasız! Takılarını falan en iyi dostuna verdiği son sahneden sonra – kendisi öylesine dingin, onlar öylesine kalpleri kırık – çekip gidiyor manastıra. Hayır, bir dakika. Onun gittiği son gece, oyuncunun da Port Willin'deki son gecesi. Tuhaf bir ulaktan bir kutu alıyor. İçi beyaz çiçeklerle dolu. Ama ne isim var, ne de kart. Hiçbir şey? Evet, güllerin altında, beyaz bir mendile sarılı Edna'nın son resmi var, altına şunlar yazılmış:

Dünya unutuyor, unutulmuş dünyada

Hiç kımıldamadan oturuyordu Edna ağaçların altında; sanki onun dua kitabıymış gibi parmaklarının arasında sımsıkı tutuyordu siyah kitabı. Rahibe Angela adını alıyor. Şık! Şık! Bütün o canım saçları kesiliyor. Bir bukleyi Jimmy'ye yollamasına izin verirler mi? Bir yolunu buluyor, nasılsa. Ve mavi uzun giysisi, beyaz baş örtüsüyle Rahibe Angela manastırdan kiliseye, kiliseden manastıra gidip geliyor, görünümünde, acı dolu gözlerinde, kendisine koşan küçük çocukları karşılarken yüzüne yayılan incelikli gülümsemesinde bu dünyaya ait olmayan bir şeyle. Bir azize! Ürpertici, balmumu kokan koridorları adımlarken böyle fısıldadıklarını duyuyor. Azize! Kiliseye gelenlere, sesi ötekilerin seslerini bastıran bir rahibeyi anlatıyorlar, onun gençliğini, güzelliğini, acıklı aşkını, acıklı aşkını. "Bu kentte hayatı yıkılmış bir adam var..."

Kocaman bir arı, altın rengi tüylü şey frezyaya tırmandı ve o narin çiçek eğildi, sallandı, titredi; arı uçup gittiğinde sanki gülüyormuş gibi hâlâ dalgalanıyordu. Mutlu, aldırışsız çiçek!

Rahibe Angela ona baktı, dedi ki, "Şimdi kış." Bir gece, o buz gibi hücresinde yatarken bir çığlık duyuyor. Başıboş bir hayvan, dışarıda, bahçede, kedi yavrusu ya da kuzu, ya da – neyse, hangi küçük hayvansa o. İşte fırlayıp kalkıyor uykusuz rahibe. Tepeden tırnağa beyazlara bürünmüş, titreyerek ama korkusuz, gidiyor, onu içeri alıyor. Ama ertesi sabah, dua çanı çalınca ateşler içinde yanarken buluyorlar onu... sayıklarken... ve bir daha asla iyileşmiyor. Üç gün içinde her şey sona eriyor. Tören kilisede

yapılıyor, mezarlığın rahibelere ayrılan köşesine gömülüyor, orada yalnızca basit tahta haçlar var. Huzur içinde yat, Rahibe Angela...

Şimdi gece. Birbirine yaslanan iki yaşlı usulca mezara geliyor, hıçkırarak diz çöküyor, “Kızımız! Bizim tek kızımız!” Şimdi biri daha geliyor. Tepeden tırnağa siyahlar içinde; ağır ağır geliyor. Ama oraya varınca siyah şapkasını çıkarıyor, bütün saçlarının kar beyazı olduğunu görüyor Edna, dehşet içinde. Jimmy! Çok geç, çok geç! Erkeğin yüzünden yaşlar süzülüyor; ağlıyor şimdi. Çok geç! Çok geç! Kilise bahçesindeki yapraksız ağaçları sarsıyor rüzgâr. Bir tek acı, korkunç çığlık atıyor.

Edna’nın siyah kitabı küt diye bahçenin dar yoluna düştü. Ayağa fırladı, kalbi küt küt atıyordu. Sevgilim benim! Hayır, çok geç değil. Her şey hataydı, korkunç bir rüyaydı. Ah, o beyaz saçlar! Nasıl yapabilmişti böyle bir şeyi? Yapmamıştı. Çok şükür! Ah, ne mutluluk! Özgür o, genç ve sırrını kimse bilmiyor. Kendisi ve Jimmy için hâlâ her şey mümkün. Tasarladıkları ev hâlâ yapılabilir, tek boy gülleri dikerlerken elleri arkasında kendilerini izleyen küçük ağırbaşlı erkek çocuk hâlâ doğabilir. Onun bebek kız kardeşi... ama Edna işi onun bebek kız kardeşine kadar uzatınca sanki o küçük sevgili havada uça uça kendisine gelmiş gibi kollarını kocaman açtı, bahçeye, ağaçtaki beyaz serpintilere, mavinin karşısında masmavi güvercinlere, dar pencereleriyle manastıra bakıp şimdi, sonunda hayatında ilk olarak ayırdına vardı – daha önce hiç böyle bir duygu hayal etmemişti – âşık olmanın ne demek olduğunu biliyordu, ama – gerçekten – âşık – olmanın!

Sinek

“Burada tam bir sığınaktasınız,” diye tiz bir sesle konuştu yaşlı Mr. Woodfield, dostunun, patronun masasının yanındaki kocaman yeşil deri koltuktan inceleyerek baktı, tıpkı arabasından dışarı bakan bebek gibi. Konuşması bitmişti; gitme zamanı gelmişti. Ama gitmek istemiyordu.

Emekliye ayrıldığından beri, şeyden beri... kalp krizinden beri salı dışında haftanın her günü onu kutuya kapatıp evde saklıyorlardı karısıyla kızlar. Salı günleri giyiniyor, fırçalanıyordu; o günlüğüne kentin iş merkezine dönmesine izin veriliyordu. Orada ne yaptığına karısıyla kızların hiç aklı ermese de. Arkadaşlarının başına bela oluyordu, diye düşünüyorlardı... Neyse, belki de öyleydi. Ne olursa olsun sonuna kadar dört elle sarılırız son zevklerimize, tıpkı ağacın son yapraklarına dört elle sarılması gibi. İşte böylece purosunu içerek oturuyordu orada yaşlı Woodfield, büro koltuğunda gözlerini deviren, iriyarı, pespembe, kendisinden beş yaş daha genç, hâlâ gücü kuvveti yerinde, hâlâ işinin başında olan patrona neredeyse açgözlülükle bakarak. Onu görmek insana iyi geliyordu.

Özlemle, beğeniyle ekledi yaşlı ses, “İnanın bana, sığınak gibi burası!”

“Evet, yeterince rahat,” diye ona katıldı patron, kâğıt açacağıyla *Financial Times*’ın üstüne usulca dokundu. Aslında odasıyla gurur duyuyordu; beğenilmesi hoşuna gidiyordu, özellikle de yaşlı Woodfield tarafından. Atkılara sarınmış şu kırılgan yaşlı adamı tepeden tırnağa görecek gibi tam karşısına yerleşip her şeyin ortasında oturmak ona derin, somut doyum duygusu veriyordu.

“Son zamanlarda yeniden döşettim burasını,” diye açıkladı, son zamanlarda – kaç haftadır? – hep açıkladığı gibi. “Yeni halı,” üzerinde kocaman beyaz halka desenleri olan parlak kırmızı halıyı gösterdi. “Yeni eşyalar,” som ağaçtan kitaplığı, karamela gibi kıvrımlı bacakları olan masayı başıyla gösterdi. “Elektrikli ısıtıcı!” Eğri bakır çanağın içinde öylesine yumuşakça parlayan beş tane saydam, inci beyazı silindire doğru elini salladı neredeyse sevinçle.

Ama masanın üstündeki, ağırbaşlı görünümlü delikanlının asker giysileri içinde, şu resimcilerin parklarından birinde, arkasında resimcinin fırtına bulutlarıyla ayakta durduğu resmine dikkatini çekmedi yaşlı Woodfield’ın. O, yeni değildi. Altı yıldan fazladır oradaydı.

“Size söylemek istediğim bir şey vardı,” dedi yaşlı Woodfield, hatırlamaya çalışırken gözleri sönükleşti. “Neydi şimdi o? Bu sabah evden

çıktığımda aklımdaydı.” Elleri titremeye başladı, sakalından yukarılarda parça parça kızarıklık görünüyordu.

Zavallı yaşlı adam, son demlerini yaşıyor, diye düşündü patron. Ve içine dolan yumuşak duygularla yaşlı adama göz kırptı, şakayla konuştu, “Ben sana söyleyeyim ne olduğunu. Yeniden dışarı, soğuğa çıkmadan önce sana iyi gelecek birkaç yudum bir şey var burada. Çok güzel bir şey. Çocuğa bile zarar vermez.” Saat zincirinden bir anahtar çıkardı, masasının altındaki çekmeceyi açtı, koyu renk, bodur şişeyi çıkardı dışarı. “İşte ilaç bu,” dedi. “Bunu aldığım adam aramızda sır olarak kalmak koşuluyla, bunun Windsor Şatosu mahzenlerinden geldiğini söyledi bana.”

Yaşlı Woodfield’in ağzı beş karış açıldı. Patron cebinden tavşan çıkarsa daha fazla şaşamazdı.

“Viski bu, değil mi?” diye tiz sesiyle, bitkinlikle konuştu.

Patron şişeyi çevirdi, sevgiyle etiketini gösterdi. Viskiydi gerçekten.

“Biliyor musunuz,” dedi, merakla patronu inceleyerek, “evde buna dokunmama izin vermezler.” Ağlayacakmış gibi duruyordu.

“Ah, işte bizim hanımlardan biraz daha fazla şey bildiğimiz konu bu,” diye bağırdı patron, masanın üstünde su şişesinin yanında duran iki bardağı kapıp her birine cömert birer parmak içki doldururken. “Yuvarla bakalım. Sana iyi gelecek. Sakın içine su koyma. Böyle şeylerle bunu bozmak günahtır. Ah!” Kendininkini yuvarladı, mendilini çıkardı, çabucak bıyıklarını sildi, kendininkini bardak kılıfının içinde çeviren yaşlı Woodfield’a yan gözle baktı.

Yaşlı adam bir yudumda içti, bir an sessiz kaldı, sonra ölgün bir sesle konuştu, “Çok çılgınca!”

Ama içini ısıtmıştı; yaşlı ürperen beynine tırmandı sürünerek – hatırladı.

“İşte buldum,” dedi, koltuğunda doğrulup. “Bunu bilmenin hoşuna gideceğini düşündüm. Geçen hafta kızlar zavallı Reggie’nin mezarına göz atmak için Belçika’ya gitmişlerdi, rastlantı sonucu sizin oğlunuzunki çıkmış karşılarına. Birbirlerine çok yakınlar anlaşılan.”

Yaşlı Woodfield durakladı, ama patrondan yanıt gelmedi. Yalnızca gözkapaklarında usuldan titreme duyduğunu belli ediyordu.

“Oraların bakımı kızların çok hoşuna gitmiş,” diye yaşlı ses tiz tiz öttü. “Çok özenle bakılıyor. Kendi yurtlarında yatsalar daha iyisi olamazdı. Siz daha gidip görmediniz, değil mi?”

“Hayır! Hayır!” Çeşitli nedenlerden ötürü patron oralara gitmemişti.

“Koskoca bir mezarlık,” diye titrek sesiyle konuştu yaşlı Woodfield, “baştan aşağı bahçe gibi bakımlı. Bütün mezarların üstü çiçek dolu. Güzel geniş yollar.” Güzel geniş yoldan ne kadar hoşlandığı besbelliydi sesinden.

Yine duraklama oldu. Sonra yaşlı adam yine pırıl pırıl canlandı.

“Biliyor musunuz, bir kap reçel için kaç para almış otel kızlardan?” diye tiz tiz öttü. “On frank! Ben buna soygun derim. Hem de küçük bir kapmış, Gertrude’un söylediğine göre, bozuk paradan daha büyük değilmiş. Ve ondan on frank aldıklarında daha bir kaşık ancak yemişmiş. Onlara bir ders vermek için Gertrude kabı yanında getirdi. İyi de etti; bizim duygularımız üzerinden ticaret yapmak bunun adı. Oralara bir göz atmaya gittiğimiz için ne isterlerse ödeyeceğimizi sanıyorlar. İşin aslı bu.” Ve kapıya doğru döndü.

“Çok haklısın, çok haklısın!” diye bağırdı patron, ama ne konuda haklı olduğuna ilişkin en küçük fikri bile yoktu. Masasının çevresinde dolaşarak geldi, sürüklenen adımları kapıya kadar izledi, yaşlı adamı geçirdi. Gitmişti Woodfield.

Çok uzun süren bir an boyunca boş gözlerle hiçbir şeye bakmadan orada durdu patron, bu arada da işyerinin kır saçlı ulağı onu izliyor, koşuya götürülmeyi uman köpek gibi üstü açık bölmesine dalıp çıkıyordu. Sonra: “Yarım saat süreyle kimseyle görüşmeyeceğim, Macey,” dedi patron. “Anlaşıldı mı? Hiç kimseyle.”

“Baş üstüne efendim.”

Kapı kapandı, sert ağır adımlar parlak halıyı geçti, şişman beden yaylı koltuğa çöktü, öne eğilip elleriyle yüzünü kapadı patron. Hıçkıra hıçkıra ağlamayı istiyordu, içinden geliyordu, hazırlanmıştı buna...

Oğlunun mezarı üzerine o sözcükleri yaşlı Woodfield’in yay gibi gerip üzerine atması korkunç sarsmıştı onu. Sanki toprak ikiye yarılmış da oğlunu orada yatarken görmüştü, Woodfield kızları eğilmiş ona bakarken. Çünkü tuhaftı bu. Aradan altı yıldan fazla zaman geçmiş olsa da, hiç değişmemiş,

hiç bozulmamış, üzerinde asker giysisiyle uzanmış, sonsuza dek uyur durumdan başka türlü hiç aklına hiç gelmemişti oğlu. “Benim oğlum!” diye inledi patron. Ama daha gözlerine hiç yaş dolmamıştı. Geçmişte, oğlunun ölümünün ilk aylarında, hatta ilk yıllarında, şiddetli bir ağlama krizinden başka hiçbir şeyin rahatlatamayacağı acıya sürüklenmesi için yalnızca bu sözcüklerin dudaklarından dökülmesi yeterliydi. O zamanlar herkese açıkça bildirirdi, herkese söylerdi, zamanın hiçbir şeyi değiştiremeyeceğini. Başka erkekler belki üstesinden gelebilirdi, kayıplarını içlerine sindirebilirdi, ama o yapamazdı. Bu nasıl mümkün olurdu ki? Onun oğlu tek oğuldu. O doğduğundan beri patron bu işi onun için kurmak amacıyla çalışmıştı; oğlu için olmasa başka hiç anlamı kalmazdı. Hayatın kendisinin de başka hiç anlamı kalmazdı. Önünde sürekli oğlunun kendi yerini alacağı, onun bıraktığı noktadan işi omuzlayacağı umudu olmadan bütün o yıllar boyunca nasıl köle gibi çalışabilir, kendini yadsıyabilir, çabalamayı sürdürebilirdi?

Ve o umut gerçekleşmeye o kadar yaklaşmıştı ki. Savaştan önce bir yıl süreyle oğlan işyerine gelmiş, işin inceliklerini öğrenmeye başlamıştı. Her gün birlikte yola çıkmış-lardı; aynı trenle eve dönmüşlerdi. Ve oğlanın babası olduğu için nasıl da kutlamışlardı onu! Şaşılacak bir şey yoktu bunda; olağanüstü bir başlangıç yapmıştı. Yanında çalışanlar arasında ne çok sevildiğine gelince, yaşlı Macey’e kadar tek tek her biri oğlanı yere göğe koyamamıştı. Ve zerre kadar şımarmamıştı. Hayır, yalnızca o kendi parlak doğal benliğini korumuştu, herkese söyleyecek doğru sözü, yüzünde o çocuksu görünüm, “Düpedüz harika!” deme alışkanlığı vardı.

Ama bütün bunlar bitmişti, sona ermişti hiç var olmamış gibi. Bütün dünyayı gümbür gümbür başına yıkan o telgrafı Macey eline tutuşturduğu o gün gelip çatmıştı. “Size bildirmekten derin üzüntü duyarız ki...” Ve işyerinden çıkıp gitmişti, kırık dökük bir adam, hayatı yanıp yıkılmış biri.

Altı yıl önce, altı yıl... Ne de çabuk geçmişti zaman! Sanki daha dün gibiydi. Patron ellerini yüzünden çekti; şaşkındı. Bir terslik var gibiydi. Kendini istediği gibi hissetmiyordu. Ayağa kalkıp oğlunun resmine bakmak geldi içinden. Ama onun en sevdiği resimlerden biri değildi; yüzündeki

anlatım doğal değildi. Soğuktu, hatta sert görünümlüydü. Oğlan hiç böyle değildi.

O anda geniş mürekkep hokkasına bir sineğin düşmüş olduğu, yeniden dışarı tırmanmak için güçsüzce ama umutsuzca çabaladığı çarptı patronun gözüne. İmdat! İmdat! diye bağırıyordu o savaşan bacaklar. Oysa mürekkep hokkasının kıyıları ıslaktı, kaygandı; yeniden geriye düştü, yüzmeye başladı. Eline kalemi aldı patron, sineği mürekkepten dışarı çıkardı, kurutma kâğıdının üstüne silkeledi. Saniyenin binde biri kadar süre, çevresine sızan o koyu renk lekenin üstünde kımıldamadan kaldı. Sonra ön bacaklar dalgalandı, tutundu, küçük, sırılsıklam bedeni yukarı çekerek kanatlarından mürekkebi temizlemek gibi devsi görevi yerine getirmeye koyuldu. Üstte, altta, üstte, altta, gitti geldi bacak kanat boyunca, tıpkı tırpanın altına üstüne girmesi gibi taşın. Sonra duraklama oldu, bu arada ayak parmaklarının ucunda duruyor gibi görünen sinek önce bir kanadını, sonra ötekini açmaya çalıştı. Sonunda başardı ve oturup ufacık bir kedi gibi yüzünü temizlemeye başladı. Küçücük ön bacakların birbirine böylesine usulca, böylesine neşeyle sürtündüğünü hiç kimse hayal edemezdi. Korkunç tehlike bitmişti; kurtulmuştu; yeniden hayata hazırdı.

Oysa tam o anda patronun aklına bir şey geldi. Kalemini mürekkebe daldırdı, kalın bileğini kurutma kâğıdına dayadı, tam sinek kanatlarını indirmeye çalışırken koskoca ağır bir damla düştü üstüne. Ne yapacaktı şimdi bununla bakalım? Ne gerçekten! Küçük dilenci tam anlamıyla ürkmüş, sersemlemiş, bir sonra başına gelebilecekler yüzünden kımıldamaya korkar olmuştu. Ama sonra, sanki acılar içinde kendini ileri sürükledi. Ön bacaklar dalgalandı, tutundu, bu kez daha yavaşça, görev en başından başladı.

Yürekli bir küçük şeytan, diye düşündü patron ve sineğin cesaretini gerçekten beğendi. İşte her şeyle başa çıkmanın yolu buydu; doğru tutum buydu. Asla ölümü ağzına almamak, bu yalnızca şey sorunuydu... Ama sinek büyük çabalara patlayan görevini bitirmişti, patron kalemine yeniden mürekkep dolduracak, daha yeni temizlenmiş bedene gerektiği gibi bir kara damla daha silkecek zamanı ancak buldu. Bu kez ne yapacaksın bakalım?

Acılı bir belirsizlik anı bunu izledi. Ama bak işte, ön bacaklar yine dalgalanıyordu; patronun içini ansızın bir rahatlık kapladı. Sineğin üstüne eğildi, yumuşakça ona dedi ki, “Seni becerikli küçük o...” Ve kurutma sürecine yardımcı olmak için sineğin üstüne üflemek gibi dahice bir düşünceye kapıldı gerçekten. Yine de şimdi çabalarında boyun eğmiş, güçsüz bir şeyler vardı, patron bunun son kez olduğuna karar verdi, kalemi mürekkep hokkasına batırırken.

Son oldu. Son damla sırılsıklam kurutma kâğıdına düştü, sucuğu çıkmış sinek o damlanın içinde yattı, kımıldamadı. Arka bacaklar bedene yapışıktı; ön bacaklar görünmüyordu.

“Haydi, kalk,” dedi patron. “Gözünü dört aç!” Kalemiyle dürttü – boşuna. Hiçbir şey olmadı, olacak gibi de görünmüyordu. Sinek ölmüştü.

Kâğıt açacağının ucuyla cesedi kaldırdı patron, çöp kâğıt sepetine fırlattı. Ama öylesine öğütüp bitiren bir kötülük duygusu kapladı ki içini gerçekten korktu. Öne yürüdü,
Macey’yi çağırmak için zili çaldı.

“Bana biraz yeni kurutma kâğıdı getir,” dedi sertçe, “gözünü dört aç.” Ve o yaşlı köpek sessizce uzaklaşırken daha önce düşündüğü şeyin ne olduğunu merak etmeye başladı. Neydi o? Şeydi... Mendilini çıkardı, yakalığının içine geçirdi. Ne yaparsa yapsın dünyada hatırlayamıyordu.

Kanarya

...Ön kapının sağındaki koca çiviyi görüyor musunuz? Şimdi bile ona pek bakamıyorum ama yine de oradan çıkartmaya katlanamıyorum. Onun hep orada olduğunu, benim zamanım dolduktan sonra bile olacağını düşünmek hoşuma gidiyor. Benden sonraki insanların şöyle dediğini duyuyorum bazen, “Herhalde orada asılı bir kafes vardı.” Ve bu rahatlatıyor beni; oğlumun unutulmadığını hissediyorum.

...Nasıl da olağanüstü şakıdığını hayal edemezsiniz. Öteki kanaryaların şakımalarına hiç benzemezdi. Hem bu yalnızca benim kuruntum da değil. Sık sık penceremden görürdüm insanların dinlemek için bahçe kapısında durduklarını ya da filbahri ağacının yanında çitin üstünden eğilirlerdi uzun süre – kendilerinden geçmiş. Galiba bu sizin kulağınıza saçma geliyor – onu duysaydınız gelmezdi – ve bana sanki şakıdığı bütün şarkılarının bir başı bir de sonu varmış gibi gelirdi gerçekten.

Örneğin, öğleden sonra ev işlerini bitirip gömleğimi değiştirdiğimde, örgümü alıp buraya, verandaya çıktığımda, bir tüneğinden ötekine zıp zıp zıplar, benim dikkatimi çekmek ister gibi parmaklıkları tıklatır, tıpkı işinin uzmanı şarkıcı gibi bir yudum su içer ve arkasından öylesine eşssiz bir şakıma tuttururdu ki onu dinlemek için şişimi bırakırdım elimden. Anlatamam güzelliğini; keşke anlatabilsem. Ama hep aynıydı, her öğleden sonra, sanki her notasını anlıyormuşum gibi gelirdi bana.

...Severdim oğlumu. Ah, nasıl severdim onu! Belki de insanın bu dünyada neyi sevdiğinin o kadar da önemi yoktur. Ama insan sevmelidir bir şeyi. Elbette hep küçük evim, bahçem de vardı ama nedense onlar hiç yeterli olmadı. Çiçekler olağanüstü karşılık verir size ama duygularınızı paylaşamaz. Sonra akşam yıldızını da sevdim. Bu size salakça mı geliyor? Güneş battıktan sonra arka bahçeye çıkardım, karanlık okaliptüs ağacının üstünde parlayıncaya kadar onu beklerdim. Fısıldardım, “İşte buradasın, sevgilim.” Ve yalnızca o ilk anda, yalnızca benim için parlar gibiydi. Bunu anlıyordu sanki... özleme benzer bir şey ama yine de özlem değil. Ya da pişmanlık – daha çok pişmanlığa benziyor. Ama yine de neyin pişmanlığı? Daha çok gönül borcu duymamı gerektiren şeyim var.

...Oysa o hayatıma girdikten sonra akşam yıldızını unuttum; artık ona ihtiyacım kalmamıştı. Ama tuhaftı bu. Elinde satılık kuşlarla Çinli adam kapıma dayanıp ufacık kafesinin içinde onu yukarı kaldırınca, o zavallı saka kuşları gibi çırpınmak, çırpınmak yerine ölgün, ufacık bir cıvıltı koyverince tıpkı okaliptüs ağacının üstündeki yıldıza dediğim gibi şöyle konuşur buldum kendimi, “İşte buradasın, sevgilim.” O andan başlayarak benimdi o.

...O ve ben birbirimizin hayatını nasıl da paylaştık, bugün bile hatırlayınca şaşıyorum. Sabahleyin aşağı inip de kafesinin üstündeki örtüyü kaldırdığım ilk anda uykulu ufak bir tınıyla karşılardı beni. "Hanımım! Hanımım!" demek olduğunu biliyordum bunun. Benim üç delikanlıya kahvaltılarını hazırlarken onu dışardaki çiviye asardım, ev yeniden bize kalıncaya kadar da hiç içeri almazdım. Sonra, bulaşıklar bitince o küçük eğlence başlardı. Masanın bir köşesine gazeteyi yayardım, kafesi üstüne koyduğumda arkasından neler geleceğini bilmiyormuş gibi umutsuzca çırpardı kanatlarını. "Sen tam bir küçük oyuncusun," diye azarlardım onu. Tepsisini sıyırıp temizlerdim, taze kumla tozunu atardım, yemini doldurur, kabına su koyardım, biraz kuşotuyla yarım kırmızı biber sıkıştırırdım parmaklıklara. Ve bu küçük gösterinin her bir bölümünü anladığına, bunların değerini bildiğine kesinlikle eminim. Görüyorsunuz ya ince bir derli topluluk onun doğasında vardı. Tüneğinde tek leke olmazdı hiçbir zaman. Onda gerçek bir temizlik tutkusu bulunduğunu anlamanız için yıkanmanın nasıl tadını çıkardığını görmeniz yeterliydi. En son yıkanma suyunu koyardım içeri. Koyduğum anda da düpedüz atlardı içine. Önce bir kanadını çırpardı, sonra ötekini, sonra başını daldırır, göğüs tüylerini ıslatırdı. Bütün mutfağa sıçrardı su damlaları, ama hâlâ dışarı çıkmazdı. Ona derdim ki, "Haydi bakalım, yeter artık. Yalnızca gösteriş yapıyorsun." Ve sonunda zıplardı dışarı, tek bacağının üstünde durarak gagasıyla kendini kurulamaya koyulurdu. Sonunda silkelenir, çırpınır, cıvıldardı, boğazını kaldırırdı – Ah, bunu hatırlamaya dayanamıyorum. Ben hep o sırada bıçakları temizliyor olurdum. Hep bıçaklar da şakıyormuş gibi gelirdi bana, tahtanın üstünde ovup parlattığım sıra.

...Can yoldaşı, görüyorsunuz, işte – benim için buydu, o. Olağanüstü bir can yoldaşı. Yalnız başınıza yaşamışsanız bunun ne kadar değerli olduğunun bilincine varırsınız. Elbette her akşam yemeğe gelen benim üç delikanlı vardı, bazen de daha sonra yemek odasında oturup gazete okurlardı. Ama günümü oluşturan küçük şeylerle ilgilenmelerini bekleyemezdim onlardan. Niçin ilgilensinlerdi ki? Ben hiçtim onlar için. Aslında bir gece merdivenlerden kulak misafiri oldum bana, "Bostan

korkuluğu,” demelerine. Zararı yok. Hiç önemli değil. Hiç ama hiç. Anlıyorum onları. Genç onlar. Niçin kulak asayım? Ama o akşam tek başıma olmadığım için özellikle şükrettiğimi hatırlıyorum. Onlar çıkıp gittikten sonra anlattım oğluma. Dedim ki, “Senin hanımına ne diyorlar, biliyor musun?” Ve oğlum başını yana eğdi, elimde olmadan kahkahayı basıncaya kadar o ufacık parlak gözüyle bana baktı. Bu onu eğlendirmiş gibiydi.

...Siz hiç kuş baktınız mı? Eğer bakmadınızsa bütün bunlar sizin kulağınıza, belki de abartılmış geliyordur. Kuşların, kalpsiz, soğuk yaratıklar olduğunu, köpeklere, kedilere benzemediğini sanır insanlar. Bana pazartesi günleri çamaşır yıkamaya gelen kadın niçin “güzel bir tilki-teriye” beslemediğimi merak ettiğinde derdi ki, “Kanarya beslemek insanı rahatlatmaz, hanım.” Doğru değil. Korkunç yanlış. Bir geceyi anımsıyorum da. Çok çok korkunç bir rüya görmüştüm – rüyalar korkunç zalim olabilir – uyandıktan sonra bile etkisinden kurtulamamıştım. İşte, böylece sabahlığımı geçirdim üzerime, bir bardak su içmek için mutfağa indim. Bir kış gecesiydi, şakır şakır yağmur yağıyordu. Galiba hâlâ yarı uykudaydım, ama perdesi olmayan mutfak penceresinden gözlerini içeri dikmiş beni gözetliyormuş gibi geldi karanlık. Ve ansızın, “Korkunç bir rüya gördüm,” ya da – ya da “Gizle beni karanlıktan,” – diyebileceğim hiç kimsemin olmaması dayanılmaz geldi bana. Hatta bir an için yüzümü örttüm bile. Ve sonra geliverdi işte o hafif “Tatlım! Tatlım!” sesi. Kafesi masanın üstündeydi, örtü sıyrıldığı için incecik bir ışık sızıyordu kafesine. “Tatlım! Tatlım!” dedi yine, sevgilim küçük delikanlım, usulca, sanki, “ben buradayım, hanımım! Ben buradayım!” der gibiydi. Öylesine güzeldi, rahatlatıcıydı ki bu, az kalsın ağlayacaktım.

...Ve şimdi gitti o. Artık başka kuşum olmayacak, başka hiçbir türden evcil hayvanım olmayacak. Nasıl alabilirim ki? Onu, gözleri donuk, pençeleri burkulmuş sırtüstü yatarken bulduğumda, bir daha artık sevgilimin şakımasını asla duymayacağımı anladığımda sanki benim de içimde bir şeyler öldü. Kalbim boşaldı, onun kafesiymiş gibi. Bunun üstesinden geleceğim. Elbette. Gelmek zorundayım. İnsan her şeyin

üstesinden gelebilir zamanla. Ve insanlar hep benim neşeli bir doğam olduğunu söyler. Haklılar. Tanrıma şükür öyleyim.

...Ne olursa olsun, hastalıklı saplantılara kapılmadan, anılara falan kendimi bırakmadan, açıkça söylemeliyim ki hayatın içinde hüzünlü bir şeyler var gibi geliyor bana. Ne olduğunu söylemek çok zor. Hastalık, yoksulluk, ölüm gibi hepimizin tanıdığı üzüntülerden söz etmiyorum. Hayır, bu daha başka bir şey. Orada o, içimizin derinliklerinde, derinliklerde, insanın bir parçası, tıpkı insanın soluğu gibi. Yine de ne kadar deli gibi çalışırsam çalışayım, yorgunluktan pestilimi çıkarayım, onun orada olduğunu, beni beklediğini anlamak için bir an durmam yetiyor. Sıklıkla merak ediyorum, herkes de bu duyguları yaşıyor mu diye. Hiç bilemez kimse. Ama olağanüstü değil mi, onun o tatlı, neşeli, hafif şakımalarının altında yalnızca bunun bulunması – bu hüznün bulunması? – Ah, ne bu? – şu işittiğim şey?

Evli Adamın Öyküsü

I

Akşam. Yemek bitmiş. Küçük, soğuk yemek odasından çıktık, ateşin yandığı oturma odasına döndük. Hepsi alışılmış şeyler bunların. Köşeye yerleştirilmiş, böylece de arkasındayken yüzümün odaya dönük olduğu çalışma masamda oturuyorum. Yeşil siperli lamba yanıyor; önümde ikisi de açık kocaman iki başvuru kitabı, bir deste kâğıt var... işi başından aşkın bir adamın bütün donatıları yani. Karım, kucağında küçük oğluyla ateşin başında alçak koltuğuna gömülmüş. Kirli tabakları masadan toplayıp, yarın sabah gelecek hizmetçi kız yıkasın diye mutfağa yığmadan önce oğlanı yatağına yatırmak üzere. Ama sıcaklık, sessizlik, uykusu gelmiş bebek onu

hayallere sürüklemiş. Kırmızı yün patiklerinden biri ayağından çıkmış oğlanın, öteki duruyor. Öne eğilmiş, çıplak küçük ayağı avcuna almış, parıltıya gözleri dikili oturuyor ve ateş hızlandıkça, sönükleştikçe, yeniden alevlendikçe gölgesi – koskoca Anne ve Çocuk gölgesi – orada duruyor, yok oluyor yine duvarda...

Dışarıda yağmur yağıyor. Perdenin arkasındaki soğuk, sırılsıklam pencereyi, onun ötesinde, bahçedeki karanlık bodur çalıları, onların yağmurla pırıl pırıl geniş yapraklarını, çitin ötesinde, iki yanında karşılıklı birbirlerine şarkı söyleyen iki küçük hendeğin bulunduğu parıltılar içindeki yolu, lambaların balık kuyrukları gibi dalgalanan yansımalarını düşünmek hoşuma gidiyor. Ben buradayken, aslında oradayım, yüzümü sönük gökyüzüne kaldırıyorum, bütün dünyaya yağmur yağıyor olması gerekiyormuş gibi geliyor bana – bütün dünya suya gömülmüş, yumuşak hızlı pıtırtılarla ya da sert davul gibi gümbürtülerle ya da çağıldayarak, birbirine karışmış hıçkırık ve kahkaha sesleriyle, durgun göllere, akan ırmaklara düşen suyun hafif, oyuncu şıpırtılarıyla çınlıyor. Ve hepsi de aynı ve tek anda oluyor, hem de o anda ben yabancı bir kente adım atıyorum, bir arabanın içine kayıyorum, sürücü soluyan atın örtüsünü sıyırıyor, bir sığınaktan ötekine koşuyor at, birisini çiynememek için yolundan sapıyor, ötekinin çevresinden kıvrılıyor. Yüksek yapıların, onların geceye karşı mühürlenmiş kapılarının, pencerelerinin, sular sızan balkonların, suya batmış çiçek saksılarının farkındayım. Yapayalnız bırakılmış bahçeleri süpürüp geçiyorum, nem kokan yazlık evlere dökülüyorum (bilirsiniz nasıl da yumuşak, neredeyse ufalanacakmış gibidir yazlık evlerin tahtaları yağmur altında); karanlık iskelede duruyorum, üstünde muşambası olan denizcinin ıslak, kırmızı eline biletimi veriyorum. Ne kadar keskin bir kokusu var denizin! Nasıl da gürültüyle birbirine çarpıyor bağlı tekneler! Fener asılı, üzeri eski çuvalla örtülü ıslak tahıl ambarından geçiyorum, suya batmış kapı paspasına benzeyen bekçi köpeği ayağa fırlıyor, üstüme silkeleniyor. Ve şimdi terk edilmiş yolda yürüyorum – su birikintilerinden kaçınmak mümkün değil, ağaçlar karışıyor – karmakarışık.

Ama insan böyle bir sıralamayı sonsuza kadar uzatabilir – uzatır da uzatır – taa tek bir yaban zambağı yaprağını kaldırıp da ona tutunmuş ufacık sümüklüböcekleri buluncaya kadar... insan sayıncaya kadar... sonra ne? Bunlar yalnızca benim duygularımın işaretleri, izleri değil mi? Parlak yeşil çizgileri, çiy inmiş çimenlerin üstünde yürüyen başka biri bırakmamış mı? Duygunun kendisi değil. Ve benim aklımdan bunlar geçerken yaslı, muhteşem bir ses bağrımda şarkı söylemeye başlıyor. Evet, belki de söylemek istediğim şeye daha yakın bu. Ne ses! Ne güç! Ne kadifemsi yumuşaklık! Harika!

Ansızın karım hızla dönüyor. Biliyor – ne zamandır biliyor ki? – çalışmadığımı. O dört açılmış gözleri, bilinçli bakışıyla böylesine çekingen gülümsemesi çok tuhaf – ve öylesine duraksayan sesiyle, “Ne düşünüyorsun?” demesi.

Ben de gülümsüyorum, hep yaptığım gibi iki parmağımı alnımda gezdiriyorum. “Hiçbir şey,” diye yanıtlıyorum, usulca.

Bunun üzerine kıpırdanıyor, hâlâ önemsemiyormuş gibi görünmeye çalışarak, “Ah, ama bir şeyler düşünüyor olman gerekiyor!” diyor.

Sonra gerçekten karşılaşıyorum üzerime dikili bakışıyla, tam anlamıyla karşılaşıyorum, yüzünün seğirdiğini sanıyorum. Hiç alışmayacak mı acaba bu basit – denebilir ki – gündelik küçük yalanlara? Hiç öğrenmeyecek mi kendini açığa çıkarmamayı – savunmalarını oluşturmayı?

“Gerçekten, hiçbir şey düşünmüyordum.”

İşte! Bunun ona ok gibi saplandığını görüyorum sanki. Arkasını dönüyor, bebeğin ayağından öteki kırmızı patiği de çıkarıyor, oturtuyor onu, sırtındaki düğmeleri çözmeye koyuluyor. Merak ediyorum, acaba bu yumuşak yuvarlanan bohça bir şeyler görüyor ya da hissediyor mudur? Şimdi karım onu dizinin üstünde çeviriyor ve bu ışıkta yumuşak kolları, dalgalanan bacaklarıyla olağanüstü ölçüde yavru yengece benziyor. İşin tuhafı, onunla kendim ve karım arasında bağlantı kuramıyorum – hiçbir zaman bizim olarak kabullenmedim onu. Evin girişine her adım attığımda, bebek arabasını gördüğümde kendimi şöyle düşünürken yakalıyorum: “Hımm, demek birisi bebek getirmiş buraya!” Ya da geceleri onun ağlaması

beni uyandırdığında buraya dışarıdan bebek getirdiği için karımı suçlamak geliyor içimden. İşin aslı, insan onda güçlü anaç duygular bulunduğundan kuşkulansa da karım benim gözüme kendi bedeninde çocuk taşıyacak türeden kadın gibi görünmüyor. Çok korkunç bir fark var! Nerede bu fark... İnsanın genç annelerden bekleneceğini öğrendiği o hayvansı rahatlık, oyunculuk, o hızlı öpüşler, kucaklamalar nerede? Bunlardan tek belirti yok onda. İnanıyorum ki karım onun başlığını bağlarken kendini anne gibi değil de teyze gibi hissediyordur. Ama elbette yanılabilirim; tutkuyla adanmış olabilir... sanmıyorum ya. Ne olursa olsun, insanın kendi karısı için böyle duygulara kapılması biraz uygunsuz kaçmıyor mu? Uygunsuz ya da değil, insanda bu duygular var işte. Ve bir şey daha. Karımın, kalbi kırık bir kadının, zamanını bebeği sallayarak geçirmesini nasıl bekleyebilirim mantık ölçüleri içinde? Ama söz konusu olan bu değil. Kalbi bütünken bile sallamaya başlamamıştı.

Ve şimdi bebeği yatağına götürdü. Onun yumuşak, ne yaptığını bilen adımlarının mutfakla yemek odası arasında gidip geldiğini, şangırdayan bulaşıklarla uyum içinde çınladığını duyuyorum. Şimdi her şey sessiz. Şimdi neler oluyor? Ah, gidip görmüşüm gibi kesinlikle biliyorum – yüzü yağmurlu pencereye dönük, mutfağın ortasında dikiliyor. Başı eğik, tek parmağıyla bir şeyin izini sürüyor – hiçbir şeyin – masanın üstünde. Mutfak soğuk; gaz ışığı zıplıyor; musluk damlatıyor; ıssız ve hüzünlü bir resim. Ve arkasından hiç kimse yaklaşmayacak, onu kollarına almayacak, yumuşacık saçlarını öpmeyecek, onu ateşin başına götürmeyecek, ellerini ovup ısıtmayacak yeniden. Hiç kimse çağırmayacak onu ya da oralarda ne yaptığını merak etmeyecek. Ve bunu biliyor. Yine de kadın olduğu için derinliklerinde, derinliklerinde, bu mucizenin gerçekleşmesi umudunu besliyor sahiden; sahiden kucaklayabilir bu karanlık, karanlık aldanmayı, yaşamaktansa – böyle.

II

Böyle yaşamak... çok özenle yazdım bu sözcükleri, çok güzelce. Nedense içimden altına imzamı atmak geldi, ya da şöyle yazmak – Yeni Kalemi Deniyorum. Ama, gerçekten, bir tane masum görünüşlü küçük tümcenin içinde neler bulunabileceğini düşünmek şaşırtıcı değil mi? Beni baştan çıkartıyor – beni fena halde baştan çıkartıyor. Sahne: Akşam yemeği masası. Karım az önce elime çayımı vermiş. Karıştı-rıyorum, kaşığı kaldırıyorum, tembelce kovalıyorum, sonra özenle yakalıyorum bir çay yaprağı kırıntısını, onu kıyıya çektikten sonra mırıldanıyorum, usulca, “Daha ne kadar sürdüreceğiz yaşamayı – böyle?” ve hemen arkasından o ünlü “kör edici ışık çakımı ve sağır edici gümbürtü. Koca koca enkaz parçaları (enkazı sevdiğimi söylemeliyim) havaya saçılıyor... ve karanlık duman bulutları dağılınca...” Ama asla olmayacak bunlar; asla görmeyeceğim bunu. Benim üzerimde, dedikleri gibi “el değmemiş olarak” bulunacak. “Açın kalbimi ve göreceksiniz...”

Neden? Ah, işte yakaladınız beni! İşte içlerinde yanıtlanması en zor soru bu. Niçin insanlar birlikte kalıyor? “Çocukların hatırı için”i, “yılların alışkanlığı”nı, “parasal nedenler”i avukatların yalanları olarak bir yana bırakırsak – bundan daha fazlası değil – ve insanların neden birbirlerini terk etmediklerini bulmaya gerçekten çalışırsak, kişi bir gizemi ortaya çıkarır. Çünkü bu ellerinden gelmiyordur; buna zorunlular, bağlılar. Ve o ikisinden başka bu dünyada hiç kimse bilmiyor onları bağlayan bağların ne olduğunu. Çok mu belirsiz şeyler dile getiriyorum? Neyse, işin kendisi de pek öyle kristal gibi berrak değil, öyle değil mi? Şöyle söyleyeyim. Varsayalım ki önce erkeğin, sonra kadının güvenini kazandınız, tam anlamıyla. Varsayalım durum üzerine bilinebilecek her şeyi biliyorsunuz. Ve buna yalnızca en derin duygudaşlığınızla değil, aynı zamanda dürüst yansız eleştirinizle de katılıyorsunuz, çok dingince açıklıyorsunuz, (ama işin içine azıcık da haz duygusu karışıyor – çünkü vardır – yemin ederim vardır – en iyilerimizin içinde bile – sevinçten ayağa fırlayıp bağıran bir şey, “Haa-haa!” diye, yok etmenin keyfiyle), “Benim görüşüme göre siz ikinizin ayrılması gerekli. Birlikte hiçbir işe yaramazsınız bu dünyada. Gerçekten bana öyle geliyor ki, içinizden birinin görevi ötekini özgür bırakmak.”

Ondan sonra ne olur? Erkek – ya da kadın – sizin görüşünüze katılır. Onların da inancı budur. Bütün dün gece boyunca onların düşündükleri şeyi dile getiriyorsunuzdur siz yalnızca. Ve hemen sizin öğütleriniz doğrultusunda davranmak için işe koyulurlar... Ve onlar üzerine bir dahaki sefer bir şeyler duyduğunuzda hâlâ birliktedirler. Görüyorsunuz – siz bilinmeyen niteliği göz önüne almadan varsayımda bulundunuz – bu nitelik, birbirleriyle olan gizli ilişkileri – ve isteseler bile bunu açığa çıkartamazlar. Buraya kadar dile getirebilirsiniz, daha öteye geçemezsiniz. Ah, beni yanlış anlamayın! Bunun, birlikte yatağa girmeleriyle bir ilgisi olması gerekmez... Ama bu, aklıma sık sık biraz takılan bir düşünceye sürüklüyor beni. Bu düşünce de şu, bizim sandığımız gibi insanlar hiç de birbirlerini seçmiyor. Kendi özel amaçları doğrultusunda seçimi yapan şey, insanlara egemen olan, içlerinde yaşayan ikinci benlikleri – bu, kulağa saçma denecek kadar inanılmaz gelebilir – buna karşılık veren de ötekinin içindeki ikinci benliği. Çok bulanıkça – çok bulanıkça – ya da bana hep öyle göründü – bilincine varırız bunun, her neyse, yalnızca kurtulmaya çabalamanın umutsuzluğunu anlayacak ölçüde. Böylece, işin gelip dayandığı nokta şudur – karımın ve benim gelip geçici benliklerimiz mutluysa – *tant mieux pour nous* – eğer acı çekiyorsa – *tant pis* ... Ama bilmiyorum, bilmiyorum. Ve bu benim içimdeki tümden bireysel bir şey de olabilir – bu duyum (evet, hatta bir duyum o) nasıl da olağandışı *deniz kabuğu* gibi olduğumuz duyumu – bahçe kapısındaki nöbetçi kulübesinden gözetleyen, girişteki camlı bölmeden göz süzen küçük yaratıklar, efendinin içerde mi dışarıda mı olduğunu bile tam olarak asla söyleyemeyen solgun yüzlü küçük uşaklar olduğumuz...

Kapı açılıyor... Karım. “Ben yatıyorum,” diyor.

Belli belirsiz başımı kaldırıp bakıyorum, belli belirsiz konuşuyorum, “Yatıyorsun.”

“Evet.” Azıcık duraklama. “Unutma – olmaz mı? – girişteki gazı kapatmayı.”

Ve yineliyorum yine, “Girişteki gaz.”

Bir zamanlar – önceki zamanlar – bu benim huyum – şimdi gerçekten huy edindim – o zamanlar değildi – aramızdaki en tatlı şakalardan biriydi bu. Benim gerçekten bir şeylere kendimi derinden kaptırdığım, onu işitmediğim birçok durumda başlamıştı elbette. Kendime geldiğimde başını sallayıp bana güldüğünü görürdüm, “Tek sözcüğümü bile duymadın!”

“Hayır. Ne demiştin?”

Niçin bunun o kadar gülünç ve çekici olduğunu sanıyordu ki? Sanıyordu – onun hoşuna gidiyordu. “Ah, sevgilim, tam sensin işte! Öylesine – öylesine –” Ve bunun için beni sevdiğini bilirdim. İçeri girip dikkatimi dağıtmaya gerçekten can attığını biliyordum ve bu yüzden – insan öyle yapar ya – oyun oynuyordum. Her gece 10.30’da işimin engelleneceği kesindi. Oysa şimdi? Nedense yaptığım şeyin bölünmesinin kabalık olacağını hissediyorum. En basiti oyunu sürdürmek. Ama bu gece neyi bekliyor? Niçin gitmiyor? Niçin uzatıyor bu durumu? Gidiyor. Hayır, eli kapı tokmağında yeniden dönüyor, en tuhaf, alçak, soluksuz sesiyle, “Üşümüyorsun ya?” diyor.

Ah, bu ölçüde dokunaklı olmak haksızlık! Bu, düpedüz tiksinçti. Sol elim başvuru kaynağının sayfalarını karıştı-rırken usuldan bir, “Ha-aayır!” koyvermeyi başarmamdan önce tepeden tırnağa ürperdim.

Gitti; bu gece artık geri gelmeyecek. Bunun bilincine varan yalnızca ben değilim – oda da değişiyor. Rahatlıyor, gevşiyor, yaşlı bir oyuncu gibi. Usul usul maske indiriliyor; gergin dikkat anlatımı yerini ağır somurtkan derin düşünce havasına bırakıyor. Her düz çizgi, her kıvrım bitkinlik soluğu alıp veriyor. Ayna yatışmış; kül ağarıyor; yalnızca benim kurnaz lambam yanıyor... Ama nasıl da ikiyüzlü bir ilgisizlik sergiliyorlar hepsi bana karşı! Ya da belki bana yaltaklandıklarını mı düşünmeliyim? Hayır, biz birbirimizi anlıyoruz. Hani şu küçük çocukların kurtlar tarafından emzirildiği ve topluluğa kabul edildiği, ondan sonra nasıl da sonsuza kadar özgürce sürüde, gri kardeşleriyle dolaştıkları üzerine anlatılan öyküleri bilirsiniz ya? Bana da buna benzer bir şeyler oldu. Ama bekleyin! Şu kurtlar üzerine olan şey işe yaramayacak. Tuhaf! Bunları yazmadan önce, hâlâ kafamın içindeyken, beni büyülüyordu. Tam anlatmak istediğim şeyi dile getiriyor,

dahası o izlenimi de yaratıyor gibiydi. Oysa yazılınca, sahteliğin kokusunu hemen alabiliyorum ve şu sürü sözcüğü, bu kokunun kaynağı. Siz de bana katılmıyor musunuz? Sürü, gri kardeşler! “Sürü.” Hiç kullanmadığım bir sözcük. “Kurtlar” yazdığım zaman aklımdan gölge gibi kayıp geçti, ona karşı duramadım. Söyleyin bana! Söyleyin bana! Niçin bu kadar zor yalınkat yazmak – ve yalnızca yalınkat da değil, aynı zamanda *sotto voce*, ne demek istediğimi anlıyorsanız? İşte böyle yazmanın özlemini çekiyorum. Hiç hoş anlamlar olmadan – hiç parlak şeyler sergilenmeden. Yalnızca yalın gerçek, yalnızca bir yalancının söyleyebileceği gibi.

III

Bir sigara yakıyorum, arkama yaslanıyorum, derin derin içime çekiyorum – karımın uyuyup uyumadığını merak ederken yakalıyorum kendimi. Yoksa o güvenilir, şaşkın gözleri karanlığa dikili, soğuk yatağında yatıyor mu? Bir yol boyunca güdülen ineğin gözlerini andırıyor onun gözleri. “Niçin güdülüyorum ben – ne zarar verdim ben?” Ama gerçekten ben sorumlu değilim o bakıştan; onun doğal anlatımı bu. Bir gün, bir dolabı boşalttığı sırada ufacık okullu kızken çekilmiş kendi küçük resmini buldu. Üzerindekinin kiliseye kabul töreni giysisi olduğunu açıkladı. İşte o zaman bile o gözler vardı onda. Ona şöyle dediğimi hatırlıyorum, “Sen hep böyle hüzünlü mü görünüyordun?” Benim omzuma yaslanarak usulca güldü, “Hüzünlü mü görünüyorum? Yalnızca şey sanıyorum... ben kendimim.” Ve benim bu konuda bir şeyler söylememi bekledi. Oysa ben yalnızca bu resmi bana gösterme yürekliliği karşısında şaşıp kalmıştım. Tiksindirici bir resimdi! Ve bir kere daha merak ettim, nasıl çirkin olduğunun bilincindeydi de, birbirlerini seven insanların eleştirmedikleri, her şeylerini kabul ettikleri düşüncesiyle kendini rahatlatıyor muydu, yoksa dış görünümünü gerçekten beğeniyor da benden bunu doğrulayacak şeyler söylememi mi bekliyordu acaba.

Ah, alçaklık ediyordum! Nasıl unutabilirdim ışıktan kaçınmak için başını çevirdiği, yüzünü benim omzuma gömdüğü bütün o sayısız durumları. Ve hepsinin ötesinde nasıl unutabilirdim, düğün günümüzde akşam üzeri Botanik Bahçelerinde yeşil bir sıraya oturup çalgıcıları dinleyişimizi; iki parça arasındaki duraklamada nasıl ansızın bana döndüğünü, insanın, “Sence çimler nemli mi?” ya da “Sence çay zamanı geldi mi?” dediği sesiyle, “Sence dış güzellik çok önemli mi, söyle bana?” dediğini. Bu sorunun denemesini kaç kere yapmış olabileceğini düşünmek hoşuma gitmiyor. Ve biliyor musunuz, nasıl yanıtladım? Tam o anda, sanki benim buyruğum üzerine çalgıcılardan gümbür gümbür gür, neşeli sesler yükseldi, onların üzerinden neşeyle bağırmayı becerebildim, “Ne dediğini duyamadım.” Şeytanca! Değil mi? belki de bütünüyle değil. Tıpkı doktorun, “Bu ameliyatı yapmak kesinlikle gerekli olacak – ama şimdi değil!” dediği zavallı hastaya benziyordu.

IV

Ama bütün bunlardan, karım ve benim asla mutlu olmadığımız gibi bir izlenim çıkıyor. Doğru değil! Doğru değil! Muhteşem biçimde, pırıl pırıl mutluyduk. Örnek bir çifttik. Herhangi bir zamanda, herhangi bir yerde bizi birlikte görseniz, bizi izleseniz, peşimize düşseniz, gizlice gözetleseniz, savunmasız yakalasanız şunu itiraf etmek zorunda kalırdınız, “Bunlardan daha birbirine uygun çift görmedim hiç.” Geçen sonbahara kadar.

Ama neler olduğunu gerçekten açıklayabilmek için gerilere gerilere gitmem gerekecek – iki elimle birden tırabzanlara sımsıkı tutunduğum, merdiven parmaklıklarının benim başımdan daha yüksek olduğu, aralarından gözetleyerek babamın bir aşağı bir yukarı yumuşak adımlarla dolaşışını izlediğim günlere kadar ufalmam gerekecek. Sahanlıklarda renkli camlar vardı. Babam yukarı çıkarken kabak kafası önce kıpkırmızı kesildi, sonra sarardı. Naslı da ödüm kopmuştu! Sonra beni yatırdıklarında babamın

kocaman renkli şişelerinden birinin içinde yaşadığımızı görecektim rüyamda. Çünkü babam eczacıydı. Anne babamın evlenmelerinden dokuz yıl sonra doğmuştum. Tek çocuktum, beni bile doğurmanın annem üzerindeki etkisi – ufacık, solgun bir tomurcuk olmalıydım – onun bütün gücünü tüketmek oldu. Bir daha asla odasından çıkmadı. Yatak, kanepe, pencere, bu üçü arasında mekik dokudu. İşte, görebiliyorum onu, pencere günlerinde, yanağı elinin içinde, gözleri dışarı dikili. Odası caddeye bakıyordu. Tam karşısında, gezgin gösteri topluluklarının, sirklerin falan duyuruları yapıştırılmış duvar vardı. Yanında duruyorum ben onun, kırmızı giysili ince uzun kadının, güneş şemsiyesiyle esmer adamın kafasına vuruşuna ya da tam yanı başındaki palyaço, burnunun üstünde bir şişeyi dengede tutarken el değmemiş ormanın içinden gözetleyen kaplana ya da kocaman pamuklu şapka takmış yaşlı zencinin dizinde oturan küçük altın saçlı kıza bakıyoruz... annem hiçbir şey söylemiyor. Kanepe günlerinde benim nefret ettiğim pamuklu sabahlık, o sert kanepeden ikide birde kayıp duran o yastık var. Kaldırıyorum yastığı. Üzerine çiçekler ve bir yazı işli. Yazının ne dediğini soruyorum, annem fısıldıyor, “Tatlı Huzur!” Yatakta parmakları, küçük sımsıkı örgülerle yorganının fırfırlarını örüyor, dudakları incecik. İşte annemden aklımda kalanların hepsi bu, daha ileride ortaya çıkan o en son tuhaf “serüven” dışında.

Babam... İçinde süngerler bulunan yuvarlak sandığın kapağında bir köşeye kıvrılmış olarak babama gözlerimi dikip öyle uzun süre baktım ki, tezgâhın belinden kestiği görüntüsü sanki belleğime somut olarak kaskatı kazıldı. Dazlak, cilalı, ince yumurta biçiminde kafası, kırışık, kaymak gibi yanakları, gözlerinin altındaki küçük torbacıklar, kulp gibi kocaman, solgun kulaklar. Davranışları gizli kapaklıydı, sinsiydi, biraz eğleniyormuş gibiydi ve içine azıcık arsızlık karışmıştı. Değerini anlamamdan çok önce bu karışımı tanıyordum... Hatta öne eğilerek, o belli belirsiz küçümsemesinin küçük bir yeniden basımıyla kendi köşemden onu taklit etmeye bile çalışırdım. Akşamüzerleri müşterileri daha çok kadınlardı; kimileri onun o ünlü beş penilik canlandırıcı içkisini almak için her gün gelirdi. Onların süslü püslü görünümleri, sesleri, aldırmasız tavırları beni büyülerdi.

Öylesine açgözlülükle yuvarladıkları o küçük mavimsi karışım şişesini tezgâhın arkasından ellerine tutuşturan babamın yerinde olmaya can atardım. Tanrı bilir içinde neler vardı. Yıllar sonra biraz içtim, yalnızca tadı neye benziyor anlamak için ve sanki biri kafama korkunç bir darbe indirmiş gibi oldum; sersemledim.

O akşamlardan birini capcanlı hatırlıyorum. Hava soğuktu; sonbahar olmalıydı, çünkü ben çayımı içtikten sonra alev alev gaz yakılmıştı. Ben köşemde oturuyordum, babam da bir şeyler karıştırıyordu; içerisi boştu. Ansızın zil çıngırdadı, öylesine avaz avaz bağıran, hıçkırıktan boğulan, neredeyse numara yapıyormuş gibi görünen genç bir kadın daldı içeri. Kenarları kürklü yeşil pelerin, üstünde kirazlar sallanan şapka giyiyordu. Babam perdenin arkasından çıktı. Ama kadın ilk önce kendini toplayamadı. Dükkânın ortasında durdu, ellerini burktu, inledi; o günden beri de öyle ağlama duymadım. O anda soluğu kesilerek, "Bana bir canlandırıcı verin!" demeyi becerdi. Ardından derin bir soluk aldı, titreyerek babamdan uzaklaştı, titreyen sesiyle konuştu, "Çok kötü bir haber aldım!" ve alev alev yanan gaz ışığında yüzünün bütün bir yanının şişmiş, mosmor olduğunu gördüm; dudağı yarılmıştı, ıslak gözünün üstüne alelacele yapıştırılmış gibi duruyordu kaşı. Babam şişeyi tezgâhın üstünden itti, kadın çorabının içinden cüzdanını çıkarıp parayı ödedi. Kafasını arkaya devirdiği her kez yeniden yaşlar fışkırdı gözlerinden. Sonunda şişeyi elinden bıraktı. Yararı yoktu. Tek eliyle pelerinini tutarak aynı biçimde dükkândan dışarı fırladı yine. Babam hiçbir belirti vermedi. Ama kadın gittikten sonra çok uzun süre ben köşeme çömelip kaldım ve şimdi geriye dönüp düşündüğümde sanki o sırada bütün bedenimin titreştiğini hissediyordum – "Demek ki dışarısı bu" diye düşünüyordum, "Demek ki dışarısı böyle bir yer."

V

Siz çocukluğunuzu hatırlıyor musunuz? “Her şeyi” hatırladıklarını ileri süren yazarların o görkemli tanımlamalarına rastlıyorum boyuna. Ben kesinlikle hatırlamıyorum. Bir anlık parlak ışık çakımlarından çok daha büyük karanlık bölümler, boşluklar var. Zamanımın çoğunu dolaptaki bir bitki gibi geçirmişe benziyorum. Ara sıra, güneş parladığında özensiz bir el beni çıkarıp pencerenin içine yerleştiriyor ve yine özensiz bir el beni içeri tıkıyordu – hepsi buydu işte. Ama o karanlıkta neler oluyordu – merak ediyorum? İnsan büyüyor muydu? O solgun sap... utangaç yapraklar ... beyaz isteksiz tomurcuk. Hiç kuşku yok okulda herkesin benden nefret ettiğine. Hatta öğretmenler bile benden uzak duruyordu. Benim yumuşak, duraksayan sesimin onları iğrendirdiğini biliyordum, nasılsa. Üzerlerine diktiğim derin acılı gözlerimden başlarını nasıl çevirdiklerini de biliyordum. Ufacıktım, zayıftım, ecza dükkânı kokuyordum; takma adım Gregory Pudra’ydı. Çıplak tepeye yapıştırılmış teneke bir yapıydı okul. Oyun alanının kilden yapılmış, su sızan sıralarında kan gibi koyu kırmızı çizgiler vardı. Paltoların asılı olduğu karanlık geçitte saklanıyorum, öğretmenlerden biri beni orada buluyor. “Ne yapıyorsun burada, karanlıkta?” O korkunç sesi beni öldürüyor; gözlerinin önünde ölüyorum. Öne uzanmış kafalardan bir halkanın ortasında duruyorum; kimileri sırıtıyor, kimileri açgözlü, kimileri tükürüyor. Ve her zaman soğuk. Kocaman paramparça bulutlar gökyüzüne sımsıkı tutunmuş; okul sarnıcındaki paslı su donmuş; zilin sesi uyuşuk. Bir gün paltomun cebine kuş ölüsü koydular. Tam eve ulaştığımda buldum onu. O korkunç yumuşak, soğuk, topluiğne kadar ince bacaklı, pençeleri burkulmuş bedeni cebimden çıkardığımda ah nasıl da tuhaf bir çırpınma başlamıştı yüreğimde. Avludaki arka kapı eşiğine oturdum, kuşu şapkamın içine koydum. Boynun çevresindeki tüyler ıslak gibiydi, kapalı gözünün tam üstünde dimdik duran ufacık sorgucu vardı. Nasıl da sımsıkı kapalıydı gagası! Ayrım yerindeki çizgiyi göremiyordum. Kanatlarından birini açtım, alttaki yumuşak ize dokundum; pençelerini küçükparmağıma dolamaya çalıştım. Ama onun için üzülmedim – hayır! Merak ettim. Mutfak bacamızdan çıkan duman aşağı savruldu, is tanecikleri uçuştu – havada, yumuşak, hafif. Çimento dökülmüş avludaki büyük yarıktan gösterişsiz

kırmızı çiçekleri olan zavallı görünümlü bir bitki fışkırmıştı. Ölü kuşa baktım yine... Ve ilk kez o zaman şarkı söylediğimi hatırlıyorum – daha çok... kendim olan ufak kafesin içindeki sessiz tınıyı dinler gibi.

VI

Ama bütün bunların benim evlilik mutluluğumla ne ilgisi var? Bütün bunlar nasıl etkileyebilir beni ve karımı? Niçin – geçen sonbaharda olanları anlatmak için – bütün bu yolu koşup geri gidiyorum Geçmişe? Geçmiş – nedir Geçmiş? Zavallı görünümlü bitkinin yaprağındaki yıldız biçimli is taneciği, şapkamın kalın astarında yatan kuş, babamın havan tokmakları, annemin yastıkları onun parçaları diyebilirim. Ama şu kendi gözlerimle baktığım, kendimin olan bu parmaklarla dokunduğum o zamankinden daha az benim olduklarını söylemek istemiyorum. Hayır, daha çok benimler – benim yaşayan parçam onlar. Neyim ben aslında, burada, bu masada otururken, kendi geçmişimden başka? Bunu yadsırsam, ben hiçim. Eğer hayatımı çocukluk, gençlik, ilk erkeklik, falan gibi bölümlere ayırmam gerekirse sahte olur bu; bunu yalnızca, çizgiler çekmenin, çocukluk için yeşil, bir sonraki aşama için kırmızı, erginlik dönemi için mor mürekkep kullanmanın insana verdiği o pek hoş önemlilik duyumu yüzünden yaptığımı bilirdim. Çünkü öğrendiğim tek şey, inandığım tek şey şudur, Hiçbir Şey Ansızın Ortaya Çıkmaz. Evet, bu benim inandığım din, galiba.

Annemin ölümü, örneğin. O, bugün bana o günkünden daha mı uzak? Aynı o zamanki kadar yakın, tuhaf, şaşırtıcı ve o koşulları anımsadığım bütün o sayısız zamanlara karşın şimdi de bütün bunları rüyamda mı gördüğümü, yoksa onların gerçekten mi yaşandığını o zamankinden daha fazla bilmiyorum. Bu olay ben on üç yaşımdayken oldu, yarım sahanlık denen ip gibi ince bir odada uyuyordum. Bir gece irkilerek uyanıp annemi üstünde geceliğiyle, nefret ettiğim o pamuklu sabahlığı bile olmadan benim yatağımda oturur buldum. Ama beni asıl korkutan tuhaf şey bana

bakmamasıydı. Başı eğikti; kısa, incecik bir tutam saç omuzlarına dökülmüştü; elleri dizlerinin arasına sıkıştı-rılmıştı ve benim yatağım sarsılıyordu; annem titriyordu. Onu kendi odası dışında ilk görüşümdü. Dedim ki ya da dediğimi sanıyorum, “Sen misin, anne?” Ve o döndü, ay ışığı altında ne tuhaf göründüğünü gördüm. Yüzü küçük görünüyordu – çok farklı. Eşiğe oturmuş tıpkı böyle titreyen, içeri girmek isteyen ama girmeye korkan şu okul hamamındaki oğlanlardan birine benziyordu.

“Uyanık mısın?” diye sordu. Gözleri açıldı; galiba gülümsüyordu. Bana doğru eğildi. “Zehirlendim ben,” diye fısıldadı. “Baban beni zehirledi.” Ve başını salladı. Sonra ağzımdan tek sözcük bile çıkamadan gitti; kapının kapandığını duydum, sandım. Hiç kıpırdamadan oturdum, parmağımı oynatamıyordum, galiba bir şeyin daha olmasını bekliyordum. Uzun süre bir şeyler olsun diye dinledim; çıt yoktu. Mum yatağımın yanındaydı ama kibrit almak için elimi uzatmaya korkuyordum. Ama ne yapmam gerektiğini merak ederken bile, hâlâ kalbim küt küt atarken bile – her şey karmakarışık oldu. Yatağıma uzandım, battaniyelere sarındım. Uyuyakaldım, ertesi sabah annemin ölüsünü buldular, kalp yetmezliğinden ölmüştü

Annemin gelmesi gerçek miydi? Rüya mıydı? Niçin gelip bana söylemişti? Ya da geldiyse niçin o kadar çabuk geri dönmüştü? Ve yüzündeki anlatım – o korkmuş görünümünün altındaki neşe – o, gerçek miydi? Cenazenin kalktığı öğleden sonra, babamı, durumunun gerektirdiği gibi tepeden tırnağa, şapkasıyla falan giyinmiş gördüğümde bütünüyle inandım. O uzun, öylesine kara, pırıl pırıl parlayan yuvarlak şapka, kara balmumu kaplı mantara benziyordu, babamın geri kalanıysa korkunç derecede şişeyi andırıyordu, yüzü de etiketiydi – Ölmücül Zehir. Girişte onun karşısında dururken şimşek gibi çaktı kafamda. Ve Ölümcül Zehir ya da Ö. Z., o günden sonra benim ona taktığım özel ad oldu.

VII

Geç, saat geç oluyor. Geceyi seviyorum. Karanlığın gel-gitinin usulca yükseldiğini, karanlık kıyıya saçılmış duran her şeyi, kayalık boşluklarda gizlenmiş duran her şeyi usulca yıkadığını, altüst ettiğini, yukarı kaldırdığını, yüzdürdüğünü hissetmeyi seviyorum. Seviyorum, seviyorum bu tuhaf sürüklenme duyumunu – nereye? Annemin ölümünden sonra yatağa girmekten nefret ettim. Pencerenin içinde iki büklüm oturur, göğü izlerdim. Ay güneşten çok daha hızla yol alıyormuş gibi gelirdi bana. Bir tane kocaman, pırıl pırıl, yeşil yıldızı kendime seçmiştim. Benim yıldızım! Ama bana işaret yolladığını, benim hatırım için mutlulukla ışıldadığını düşünmedim hiç. Acımasız, ilgisiz, güzel – tutuşuyordu, aldırışsız gecede. Zararı yok – benimdi o! Oysa penceremin yanı başında büyüyen, küçük, pembe, mor çiçek demetleri dolu bir sarmaşık vardı. Onlar tanıyordu beni. Onlar, geceleri dokunduğumda, parmaklarımı karşılıyordu; öylesine güçsüz, kırılgan olan küçük bıyıkları, onları incitmeyeceğimi biliyordu. Rüzgâr yaprakları karıştırdığında onların titremesini anladığımı hissediyordum. Cama yaklaştığım zaman, çiçekler kendi aralarında, “Oğlan burada” diyorlar gibi geliyordu bana.

Aylar geçtikçe babamın aşağıdaki odasında sık sık ışık yanmaya başladı. Sesler, gülüşmeler duyuyordum. “Yanında kadın getirmiş,” diye düşünüyordum. Ama benim için hiçbir anlamı yoktu. O şen ses, kahkahanın çınlaması, akşamları dükkâna gelen kızlardan biri olması gerektiğini düşündürdü bana – ve giderek hangi kız olduğunu kestirmeye çalıştım. Bir keresinde bana bir peni veren, esmer, kırmızı paltolu, etekli kızdı. Mutlu bir yüz üzerime eğiliyordu – sıcak soluğu boynumu gıdıklıyordu – uzun kirpiklerinin üstünde ufacık kara boncuklar vardı, beni öpmek için kollarını açtığında inanılmaz bir güzel koku dalgası yayılmıştı. Evet, oydu.

Zaman geçti, ayı, yeşil yıldızımı, utangaç sarmaşığı unuttum – babamın penceresindeki ışığı beklemek, kahkahalar atan sesi dinlemek için gittim camın önüne, taa ki bir gece içim geçip de kızın odama girdiğini rüyamda görünceye kadar – yine beni kendine çekti, yumuşak, güzel kokulu, ılık, mutlu bir şey bulut gibi üzerimde asılı kaldı. Oysa görmeye çalıştığımda kırmızı dudakları aralandı, tısladı, “Küçük yılan! Küçük yılan!” ama kızgın

değildi – anlıyor gibiydi, gülüşü, her nasıl oluyorsa, fareye benziyordu – nefret dolu!

Ertesi gece mumu yaktım, masaya oturdum, cama gitmek yerine. Yavaş yavaş, alev daha düzenli yanmaya başladıkça, beyaz, pürüzsüz duvarla çevrili küçük bir balmumu sıvısından gölcük oluştu. Elime toplu iğne aldım, bu duvara ufacık delikler açtım, sonra da balmumunun akmasından daha hızla kapattım. Bir süre sonra mum alevinin de oyuna katıldığını hayal etmeye başladım; yukarı sıçrıyor, titreşiyor, sallanıyordu; hatta gülüyor gibiydi bile. Ama ben mumla oynarken, gülümserken, duvarın üstünde yükselen ufacık beyaz mum tepeciklerini kopartır, gölcüğümde yüzdürürken, korkunç bir sıkıntı kapladı içimi – evet, işte tam sözcük bu. Dizlerimden yukarı, kalçalarıma, kollarıma tırmandı; acıdan her yanım sızlıyordu. İçimi öyle tuhaf bir duygu sarmıştı ki kımıldayamıyordum. Bir şey beni oraya, masaya bağlıyordu – işaretparmağımla başparmağım arasında tuttuğum topluiğneyi bile bırakamıyordum. Bir an için tıkanmıştım sanki.

Sonra tomurcuğun buruşuk keseciği yarıldı, döküldü, dolaptaki bitki çiçek açtı. “Kimim ben?” diye düşündüm. “Bütün bunlar ne?” Ve odama baktım, Hahnemann adlı adamın dolabın üstündeki kırık büstüne baktım, zarf gibi yastığı olan küçük yatağıma baktım. Hepsini gördüm ama daha önceden gördüğüm gibi değil... Her şey yaşıyordu, her şey. Ama hepsi bu değildi. Ben de tıpkı onlar kadar canlıydım – bunu tanımlayabilmemin tek yolu bu – aramızdaki engeller kalkmıştı – kendi dünyama adım atmıştım!

VIII

Engeller kalkmıştı. Bütün hayatım boyunca biraz toplum dışına itilmiştim; ama o ana kadar hiç kimse beni “kabullenmemişti”; dolapta saklanmıştım – ya da umutsuzluk mağarasında. Ama şimdi dışarı çıkarılmıştım, kabul edilmiştim, bana sahip çıkılmıştı. İnsanların dünyasından bile bile yüz

çevirmedim; hiçbir zaman anlayamamıştım bunu; ama o geceden sonra kelimelerin ötesinde bilinçle sessiz kardeşlerime döndüm yüzümü...

Kumru Yuvası

I

Öğle yemeğinden sonra Milly'yle annesi salonun önündeki balkonda oturmuş, beş yüzüncü kere şebboylara, güllere, palmiyelerin altındaki kısa parlak çimlere, maviliğin dalgalı çizgisi karşısında duran portakallara hayran oldukları sıra Marie onlara bir kart getirdi. Villa Martin'e pek seyrek konuk gelirdi. Doğru, İngiliz papaz Mr. Sandiman uğramıştı ve ikinci kere de karısıyla birlikte çaya gelmişti. Ama bu ikinci durumda korkunç bir şey olmuştu. Anne yanlış yapmıştı. "Biraz daha çay, Mr. Sandybags?"* demişti. Ah nasıl da olabilecek en korkunç şeydi! Nasıl yapabilmişti bunu? Aklına geldikçe hâlâ alev alev yanıyordu Milly. Ve besbelli papaz onları bağışlamamıştı; bir daha asla gelmemişti. İşte bu yüzden bu kart ikisini de epeyce coşkuya sürükledi.

Mr. Walter Prodger, diye okudular. Ve arkasından gelen Amerikan adreste öyle çok kısaltma yapılmıştı ki ikisi de anlayamadı. Walter Prodger? Ama daha önce hiç duymamışlardı. Anne karttan başını kaldırıp Milly'ye baktı.

Daha önce hiç tadına bakmadığı bir dilim tatlı sunar gibi Milly' ye, "Prodger, şekerim?" diye gülümsedi usulca.

Ve yanıtlayış biçimiyle Milly sanki tabağını geri çekiyordu "Bil-mi-yorum, Anne."

"İşte bu durumlarda," dedi Anne, biraz bocalayarak, "insan bizim sevgili İngiliz hizmetçileri fena halde arıyor. Şimdi yalnızca, 'Nasıl biri bu, Annie?' diye sorsabilsem onu görmem gerekip gerekmediğini hemen

anlardım. Ama bir şeyler satan sıradan biri de olabilir – şu bir şeyleri soymaya yarayan Amerikan buluşlarından birini, anlıyorsun ya şekerim. Ya da bir tür yabancı dolandırıcı bile olabilir.” Sanki nakış makasını kendine batırmış gibi bu sert, parlak küçük sözcükle irkildi Anne.

Ama bu noktada Marie, Milly’ye gülümsedi, mırıldandı, “C’*est un très beau Monsieur*.”

“Ne diyor, şekerim?”

“Çok hoş biri gibi göründüğünü söylüyor, Anne”

“Neyse, iyisi mi biz –” diye başladı Anne. “Nerede o şimdi acaba.”

Marie yanıtladı, “Girişte, Madam.”

Girişte! Anne ayağa fırladı, ciddi biçimde ürkmüştü. Girişte, onların olmayan bütün o değerli küçük yabancı şeyler masaların üstüne saçılmış duruyordu.

“İçeri al onu, Marie. Gel, Milly, gel şekerim. Onu salonda göreceğiz. Ah, niçin Miss Anderson burada değil?” diye neredeyse inledi Anne.

Ama Annenin yeni eşlikçisi Miss Anderson istendiği yerde asla bulunmuyordu. İkisine de destek olsun, rahatlatsın diye tutulmuştu. Yolculuktan hoşlanan, neşeli bir doğası olan, iyi bavul toplayan falan birisiydi. Ve derken, bütün bu yolu gelip, Villa Martin’i tuttuktan, yerleştikten sonra, Roma Katolik kilisesinden olduğu ortaya çıkmıştı. Zamanının yarısını, yarısından çoğunu, soğuk kiliselerde etekliklerinin dizlerini eskiterek geçiriyordu. Bu durum gerçekten çok fazla.

Kapı açıldı. Orta yaşlı, tertemiz tıraşlı, çok iyi giyimli yabancı, eğilip selamlayarak önlerinde duruyordu. Eğilişi görkemliydi. Bunun anneyi çok fazla mutlu ettiğini gördü Milly; karşılık olarak o da Kraliçe Alexandra eğilişiyle selamladı. Milly’ye gelince, o hiç eğilmezdi. Utangaçça ama çok derin ilgiyle gülümsedi.

“Mrs. Wyndham Fawcett’la konuşma mutluluğuna mı eriyorum?” dedi yabancı çok kibarca, güçlü bir Amerikan vurgusuyla.

“Ben Mrs. Fawcett,” dedi Anne incelikle, “bu da kızım Mildred.”

“Sizinle tanıştığıma sevindim, Miss Fawcett.” Ve yabancı, temiz serin elini, yıldırım gibi hızla uzattı, geri çekmesinden hemen önce Milly o eli

yakalamayı becerdi.

“Oturmaz mısınız?” dedi Anne, elini usulca bütün yaldızlı koltuklara doğru salladı.

“Teşekkürler, otururum,” dedi yabancı.

Oturdu aşağı, hâlâ ağırbaşlılıkla, bacak bacak üstüne atarak ve ne şaşırtıcıdır ki kollarını da kavuşturarak. Siyah kollarının üstünden onlara bakıyordu suratı, bahçe kapısından bakar gibi.

“Milly, otur şekerim.”

Böylece oturdu Milly de, Madam Récamier kanepeye, parmağını file dantelden çiçeğin üstünde gezdirdi. Küçük bir duraklama oldu. Yabancının yutkunduğunu gördü; Annenin yelpazesi açıldı, kapandı.

Sonra adam dedi ki, “Size uğrama saygısızlığını göze aldım, Mrs. Fawcett, çünkü birkaç yıl önce Amerika’da konferans verildiği sırada kocanızla tanışma onuruna ulaşmıştım. Çok isterdim yenilemeyi, şeyi – şey – adına dostluk diyebileceğimizi ummayı göze alıyorum. Şimdi burada sizinle birlikte mi? Dışarıdan gelmesini mi bekliyorsunuz? Yerel gazetede adından söz edilmediği gözüme çarptı. Ama belki de yabancılara özgü bir gelenek olabileceğini düşündüm bunun – hanımlara öncelik tanımanın.”

Tam burada yabancı gülümseyecekmiş gibi göründü.

Oysa aslında durum son derece uygunsuzdu. Annenin dudakları titriyordu. Milly ellerini dizlerinin arasına sıkıştırdı ama kaşlarının altından kaygıyla izliyordu. İyi yürekli, soylu küçük Annecik! Usulca, yalınlıkla, “Kocamın iki yıl önce öldüğünü söylediğim için üzgünüm,” dediğini duyunca nasıl da hayran oldu ona Milly.

Mr. Prodger irkildi. “Öyle mi?” Alt dudağını öne uzattı, kaşlarını çattı, düşüncelere daldı. “Bunu duyduğuma gerçekten çok üzüldüm, Mrs. Fawcett. Umarım hiç bilmediğimi söylediğimde bana inanırsınız kocanızın... göçüp gittiğini.”

“Elbette.” Anne usulca etekliğini okşadı.

“Umuyorum ki,” dedi Mr. Prodger daha da ağırbaş-lılıkla, “benim araştırmam size çok acı vermemiştir.”

“Hayır, hayır. Hiç önemli değil,” dedi usuldan ses.

Oysa Mr. Prodger üsteliyordu. “Emin misiniz? Gerçekten mi?”

Bunun üzerine Anne başını kaldırdı, Milly’nin çok iyi bildiği o dingin, parlak, ermiş bakışlarından birini çevirdi delikanlıya. “Hiç incinmedim,” dedi, alev alev yanan fırının ortasından konuşan biri gibi.

Mr. Prodger’in içine su serpilmiş gibiydi. Tavrını değiştirip konuşmayı sürdürdü. “Umarım bu üzücü durum beni yoksun bırakmaz sizin –”

“Ah, elbette bırakmaz. Çok mutlu oluruz. Bizim her zaman çok hoşumuza gider birini tanımak –” Anne biraz yerinden doğruldu, kıpırdandı. Tünediği gölgeli daldan, güneşli olana uçtu. “Bu sizin Riviera’ya ilk gelişiniz mi?”

“Öyle,” dedi Mr. Prodger. “İşin doğrusu, son zamanlara kadar Floransa’daydım. Ama orada fena halde soğuk aldım –”

“Floransa çok nemli,” diye kumru gibi guruldadı Anne.

“Ve yurda dönmek üzere yola çıkmadan önce güneş ışığı almak için buraya gelmemi önerdi doktor.”

“Güneş çok güzel burada,” diye coşkuyla ona katıldı Anne.

“Neyse, çok fazla güneşten yararlandığımı söyleyemeyeceğim,” dedi Mr. Prodger kuşkuyla, dudaklarında iki çizgi belirdi. “Sayamayacağım kadar fazla gün boyunca otelimde oturup kalıyorum sanki.”

“Ah, oteller çok bıktırıcıdır,” dedi Anne, otelde bir yalnız adamı düşünürken duygudaşlıkla boynunu büktü... “Burada yalnız mısınız?” diye usulca sordu, ne olur ne olmaz diye... hiç bilinmezdi... güvenli, özenli tarafta olmak çok daha iyidi.

Oysa korkuları temelsizdi.

“Ah evet, yalnızım,” diye bağırdı Mr. Podger, şimdiye kadar konuştuğundan çok daha yürekten ve tertemiz pantolon paçasından ufacık iplik parçasını aldı. Sesindeki bir şey Milly’yi şaşırttı. Neydi o?

“Yine de görünüm çok güzel,” dedi Anne, “bu yüzden insan arkadaşa gerek duymuyor gerçekten. Daha dün söylüyordum kızıma, bahçe kapısından dışarı çıkmadan yıllarca yaşayabilirim burada. Her şey öylesine güzel ki.”

“Öyle mi?” dedi Mr. Prodger, ağırbaşlılıkla. Sonra ekledi, “Çok güzel bir villanız var.” Salona göz gezdirdi. “Bütün bu eşyalar özgün mü, acaba

sorabilir miyim?”

“Öyle sanıyorum,” dedi Anne. “Bana kesinlikle öyle oldukları bildirildi. Evet, villamızı seviyoruz. Ama elbette iki kişi için çok büyük, yani üç hanım için demek istiyorum. Bana eşlik eden hanım, Miss Anderson da bizimle birlikte. Ama ne yazık ki Roma Katolik kilisesinden, bu yüzden de çoğu zaman dışarıda.”

Roma Katolik kilisesinden olanların çok az evde oturdukları düşüncesine katılan biri olarak başını eğdi Mr. Prodger.

“Ama ben geniş yerleri severim,” diye devam eti Anne, “kızım da öyle. İkimiz de büyük odaları, çok sayıda odayı severiz – değil mi Milly?”

Bu kez Mr. Prodger bakışlarını içtenlikle Milly’ye çevirdi, “Evet, gençler koşuşturacak geniş yerleri sever.”

Ayağa kalktı, elinin birini arkasına koydu, ötekini de şak diye onun üstüne indirdi, balkona doğru yürüdü.

“Buradan deniz görüyorsunuz,” diye gözlemledi.

Hanımların da pekâlâ gözüne çarpmış olmalıydı bu; pencerelerin önünde bütün Akdeniz salınıyordu.

“Biz denizi öyle çok severiz ki,” dedi Anne, o da ayağa kalkarken.

Mr. Podger bakışlarını Milly’ye çevirdi. “Şu yatları görüyor musunuz, Miss Fawcett?”

Görüyordu onları Milly.

“Ne yaptıklarını biliyor musunuz acaba?” diye sordu Mr. Prodger.

Ne yapıyorlardı? Ne gülünç soru! Milly gözlerini dikip baktı, dudağını ısırdı.

“Yarışıyorlar!” dedi Mr. Prodger, bu kez gerçekten gülümsedi kıza.

“Ah, evet, elbette,” diye kekeledi Milly. “Elbette yarışıyorlar.” Biliyordu bunu.

“Neyse, her zaman yarışmazlar,” dedi Mr. Prodger, güler yüzlülükle. Ve Anneye dönüp törensel bir vedalaşmaya girişti.

“Merak ediyorum,” diye duraksadı Anne, küçük ellerini kavuşturup gözlerini ona dikerek, “acaba bizimle öğle yemeği yemek ister miydiniz? –

eğer iki hanımla birlikte olmak çok canınızı sıkmayacaksa. Biz öyle sevinirdik ki."

Mr. Prodger yeniden derin bir ağırbaşlılığa gömüldü. Öğle yemeği çağrısını karşılamak için kendine güç vermeye çabalıyordu sanki. "Çok teşekkür ederim, Mrs. Fawcett. Çok mutlu olurdum."

"Çok hoş bu," dedi Anne, sıcacık. "Durun bakayım. Bugün pazartesi – değil mi Milly? Çarşamba günü sizin için uygun mu?"

"Çarşamba günü sizinle öğle yemeği yemek benim için son derece uygun, Mrs. Fawcett," diye yanıtladı Mr. Podger. "Buralarda söyledikleri gibi *mee-dee* zamanı, sanırım."

"Ah, hayır! Biz kendi İngiliz zamanlarımıza bağlıyız. Saat birde," dedi Anne.

Bu da düzenlendikten sonra Mr. Prodger daha da törensel bir havaya büründü, eğilip selamlayarak salondan ayrıldı.

Anne zili çalarak Marie'den onu uğurlamasını istedi, bir dakika sonra da büyük cam kapı kapandı.

"Eee!" dedi Anne. Gülümsemeler içindeydi. Kelebekler gibi ufacık gülümsemeler dudaklarına konuyor, yeniden havalanıyordu. "Tam bir serüvendi bu, Milly, değil mi şekerim? Çok çekici bir adam olduğunu düşündüm, ya sen?"

Milly biraz yüzünü buruşturdu annesine, gözlerini ovuşturdu.

"Elbette düşünürsün. Düşünmelisin, canım. Dış görünüşü de çok uygundu – değil mi?" Anne besbelli kendinden geçmişti. "Yani demek istiyorum ki, çok bakımlı görünüyordu. Elleri çarptı mı gözüne? Her bir tırnağı tek tek elmas gibi parlıyordu. Söylemeliyim ki çok seviyorum görmeyi..."

Yarım kesti. Milly'nin yanına geldi, eliyle pat patlayarak büyük yakalığını düzeltti kızının.

"Onu yemeğe çağırmakla doğru bir şey yaptığımı düşünüyorsun – değil mi, şekerim?" dedi Anne, dokunaklı bir sesle.

Anne, onun kendini çok iri, çok uzun boylu hissetmesine neden oluyordu. Aslında da uzun boyluydu. Annesini kucaklayıp kaldırabilirdi. Bazen bunu yaptığı ender duygusal durumlar yaşardı. Fare gibi ciyaklayan, hatta

tekmeler atan Annenin üstüne çullanırdı. Ama son zamanlarda yapmıyordu. Şimdi çok seyrekti...

"Çok tuhaftı," dedi Anne, o dingin, pırıltılı, ermiş bakışı vardı yine gözlerinde. "Ansızın babanın benimle konuştuğunu duydum sanki, 'Onu yemeğe çağır,' diye. Ve sonra bir – uyarı vardı... sanırım şarap konusundaydı. Ama bunu yakalayamadım – ne yazık ki," diye ekledi kederle. Elini göğsünün üstüne koydu; başını eğdi. "Baban hâlâ öyle yakınımızda ki," diye fısıldadı.

Milly pencereden dışarı baktı. Annesinin böyle tutturup gitmesinden nefret ediyordu. Ama elbette hiçbir şey söyleyemezdi. Pencerenin dışında deniz, palmiyelerin üstünde gümüşten güneş ışığı vardı, gümüş küreklerden damlayan su tanecikleri gibi. Milly'nin içini özlem kapladı – ne özlemiydi – uçma özlemine benziyordu.

Ama Annenin sesi onu salona, yaldızlı koltuklara, yaldızlı kanepelere, dolaplara, ağır tatlı kokulu çiçekler olan masalara, solmuş ipek brokar kumaşlara, şöminenin üstündeki pembe benekli Çin ejderhalarına, ocaktaki enli kütüklerin ütünde durduğu iki Türk kafasına geri getirdi. "Bence kuzu butu güzel olur, sen ne dersin, şekerim?" dedi Anne. "Şimdi kuzular öyle ufacıktır, öyle lezzetlidir ki. Yvonne da çok güzel pişirir, bacağın tepesine koyduğu dantel kâğıttan şu küçük fırfırla falan. Bana hep bir şeyleri hatırlatır – ne olduğu şimdi aklıma gelmiyor. Ama çok güzel gösteriyor, gerçekten."

II

Çarşamba günü geldi. Konukluk kartının Anne ve Milly'yi sürüklediği telaş, bütün villaya yayıldı. Evet, yemekte erkek ağırlama düşüncesiyle bütün villanın çoşkuya, telaşa kapıldığını söylemek hiç de aşırı kaçmazdı. Yaşlı, düztaban Yvonne elinde o kadar kusursuz durumda bir parça mavi peynirle badi badi pazardan eve döndü ki Marie'yi mutfakta bulunca koca

sepetini yere fırlattı, kâğıdının içinde hışırdayan paketi kaptı, titreyen göğsüne bastırdı.

“*J’ai trouvé un morceau de gorgonzola*,” diye soluk soluğa konuştu, sanki eğilip de baksın diye gökyüzünü de çağırır gibi gözlerini yuvarlayarak, “*J’ai un morceau de gorgonzola ici pour un prr-ince, ma fille*.” Ve “*prr-ince*” sözcüğünü şimşek gibi tıslayarak paketi Marie’nin burnunun dibine soktu. Çok kırılgan bir yaratık olan Marie az kalsın bu sarsıntıyla bayılıyordu.

“Sen sanıyor musun,” diye bağırdı Yvonne azarlarcasına, “ben hiç böyle peynir alırım *pour ces dames*? Asla. Asla. *Jamais de ma vie*.” Sucuk parmağı kızın burnunun dibinde sallandı, Annenin Fransızcasının korkunç taklidiyle kırıta kırıta konuştu, “Biz hiçbirimiz yemeğe çok fazla düşkün değiliz, Yvonne. Kaynamış yumurta, patates püresi, abartısız salatayı çok severiz. Pöh-pöh!” Küçümseme homurdanmasıyla atkısını fırlatıp attı, kollarını sıvadı, sepetin içindekileri çıkarmaya başladı. En dibinde, içini çekerek bir yana ayırdığı yassı bir şişe vardı.

“*De quoi pour mes cors*,” dedi kadın.

Ve Marie, beyaz şarap şişesini yakalayıp yemek odasına götürürken, arkasından mutfak kapısını kapadığı sıra mırıldandı, “*Et voila pour les cors de Monsieur*!”

Duvarları koyu renk tahta kaplı geniş bir odaydı yemek odası. Çok büyük bir şömine, koyu kırmızı Şam ipeği kaplı, oymalı sandalyeler vardı. Ağır, cilalı masanın üstünde, küçük yaldız çiçeklerle süslü yumurta biçiminde cam çanak duruyordu. İçini taze çiçekle dolu tutma görevi Marie’ye verilmiş olan bu çanak kızı büyülüyordu. Görünümü onu coşkuya sürüklüyordu. O koskoca karanlık boşlukta yapayalnız durması, kızın aklına hep küçük bir mezar taşını getiriyordu. Ve bir gün, uzun cam kapılardan geçip taş terasa çıkar, oradan da merdivenleri inerken hanımlardan birinin gelecekteki acıklı durumuna uygun kaçacak biçimde çiçekleri düzenlemek gibi mutlu bir düşünce takıldı aklına. İlk yaratısı korkunç olmuştu. Siyah menekşelerden, inci çiçeklerinden ve fırfırlı güneş çiçeğinden yapılmış *Matmazel Anderson’ın Mezar Taşı*. Öğle yemeği sırasında Miss

Anderson’a patateslerini uzatırken aynı anda onun üzerinden zaferine bakmak kızı en yoğun, tuhaf mutluluğa sürükledi. Tıpkı şey gibiydi (*O ciel*!) – tıpkı bir cesede patates uzatmak gibiydi.

Madamın Mezar Taşı tam tersine neşeliydi neredeyse. Yarısı sarı, yarısı mavi salak küçük çiçekler kenardan sarkıyor, ince uzun yeşillikler üstünde uzanıyor ve ortada kocaman kıpkırmızı bir gül duruyordu. *Ceur saignant*. Tıpkı sıcak hamamın lüksünden çıkmış Anne gibi kızarmış, şen şakrak duruyordu.

Milly’ninki elbette tepeden tırnağa beyazdı. Beyaz şebboylar, küçük beyaz tomurcuk güller, bir ya da iki tutam koyu renk dal parçası. Bu, Annenin en sevdiği oldu.

Zavallı masum şey! Dolabın yanındaki Marie, Annenin, “Ne güzel, değil mi Milly? Çok tatlı, hoş, değil mi? Tam sanat yapıtı. Çok özgün,” diye çığlıklar attığını duyunca başını çevirmek zorunda kaldı. Ve Marie’ye, “*C’est très joli*. *Très original*.” demişti.

Marie’nin gülümsemesi öylesine göze batıcıydı ki mandalin soyan Milly, Anneye, “Bence onları övmen hoşuna gitmiyor. Rahatsız ediyor,” dedi.

Oysa bugün, çiçek makasını eline alırken yakaladığı fırsatın verdiği zafer duygusuyla başı dönüyordu. *Tombeau d’un beau Monsieur*. Çeşme yalağının çevresinde büyüyen orkideleri kesmesi yasaktı. Ama böylesine bir durum için değilse orkideler neye yarardı? Makas kesip atarken parmakları titriyordu. Bunlar yeterliydi; Marie iki küçük palmiye serpintisi ekledi. Ve yemek odasına geri döndüğünde, yemek odası perdelerinin fırfırından ustalıkla kopardığı altın ipliklerle palmiyeleri de bağlamak gibi mutluluk veren bir düşünceye kaptırdı kendini. Yarattığı etki olağanüstüydü. Marie neredeyse gerçekten görüyor gibiydi *beau Monsieur*’sünü, çok ufacık, çok ufacık, çanağın dibinde, tepeden tırnağa gece elbiseleri içinde, göğsünde çaprazlamasına kurdeleyle, kulakları balmumu kadar beyaz.

Yine de Milly’yi şaşırtan şey, Miss Anderson’ın Mr. Prodger’ın gelişini önemsemesi oldu. Önünde tıngırdayan acı çeker görünümlü kocaman çarmıhta İsa’yla, en güzel siyah ipek gömleğiyle, pazar günü gömleğiyle hışırtılar içinde kahvaltıya indi, Miss Anderson. Yemek odasına girdiğinde

Milly yalnızdı. Bu durum şanssızlıktı çünkü Miss Anderson'la yalnız kalmaktan kaçınmaya çalışıyordu hep. Nedenini tam olarak söyleyemezdi; yalnızca bir duyguydu. Miss Anderson'ın tanrıyla ilgili bir şey ya da korkunç kişisel bir şey söyleyebileceği duygusuna kapılıyordu. Ah, böyle bir şey olsa yer yarılıp içine girerdi; son nefesini verirdi. Varsayalım ki, "Milly, tanrına inanıyor musun?" dedi. Aman sakın! Düşüncesi bile dayanılmazdı.

"Günaydın, canım," dedi Miss Anderson ve parmakları, soğuk, solgun, kilise mumlarına benzeyen parmakları Milly'nin yanaklarına dokundu.

"Günaydın, Miss Anderson. Size biraz kahve verebilir miyim?" dedi Milly, doğal olmaya çalışarak.

"Teşekkür ederim, sevgili çocuğum," dedi Miss Anderson, o hafif sinirli kahkahasını atıp gözlüğünü burnunun üstüne yerleştirdi, sepetteki küçük ekmekleri incelemeye başladı. "Konuğunuzu bugün mü bekliyorsunuz?" diye sordu.

Şimdi niye sordu bunu? Pekâlâ bilmesine karşın niçin numara yapıyordu? Bütün bunlar onun tuhaflığının bir parçasıydı. Yoksa dostluk göstermek istediği için miydi? Miss Anderson dostça davranmanın ötesine geçti; güler yüzlü, cana yakındı. Ama hep o bir şey vardı. Casusluk mu yapıyordu? Okulda herkes Roma Katolik kilisesinden olanların casusluk yaptığını söylerdi... Miss Anderson hışır hışır dolaşırdı, ölü yaprak gibi hışır hışır dolaşırdı evi. Bir bakardınız merdivenlerde, bir bakardınız üst koridorda. Bazen geceleri, Milly ateşlendiğinde uyanır, o hışırtıyı kapısının hemen önünde duyardı. Miss Anderson anahtar deliğinden mi gözetliyordu? Ve bir gece gerçekten, başının üstündeki duvara Miss Anderson'ın iki delik açtığı, oradan kendisini gözetlediği geldi aklına. Kapıldığı duygu öylesine güçlüydü ki bir daha Miss Anderson'ın odasına girişinde gözleri o noktaya kaydı. Orada kocaman bir resim asılı olduğunu dehşet içinde gördü. Daha önce de orada mıydı?..

"Konuk?" Bu sözcük üzerine çıtır kahvaltı ekmeği ikiye bölündü.

"Evet, galiba," dedi Milly belli belirsiz; mavi, çiçeğe benzeyen gözleri belli belirsiz bir bakışla Miss Anderson'a çevrildi.

“Sizin küçük topluluğunuzda bayağı bir değişiklik yapacak,” dedi o fazlasıyla tatlı sesi. “Erkeklerin bulunduğu ortamları çok özlediğimi açıkça söylemeliyim. Hayatıma bir sürüsü girdi. Kendi kendilerine kalan kadınlar bence azıcık şey olur – hımm – hımm...” Vişne reçeli almaya çalışırken masa örtüsüne döktü.

Kocaman, çocuksu bir ısırık aldı Milly ekmeğinden. Buna verilecek yanıt yoktu. Ama genç Miss Anderson onu nasıl duygulara sürüklemişti! Yaramazlık yapmak, kafasından aşağı sütü dökmek ya da kaşığıyla gürültü çıkartmak falan gibi istekler uyandırıyordu içinde.

“Kendi başlarına kalan kadınlar,” diye sürdürdü bunların hiçbirinin farkında olmayan Miss Anderson, “ilgi alanlarının çok sınırlandığını görmek durumunda kalır.”

“Neden?” dedi Milly, yanıtlamaya kışkırtıldığı için. İnsanlar hep bunu söylüyordu; çok haksızca geliyordu kulağa.

“Bence,” dedi Miss Anderson, gözlüğünü çıkartıp, biraz sönük görünerek, “bunun nedeni politik tartışma olmayışı.”

“Ah, politika!” diye bağırdı Milly uçarı bir havayla. “Ben politikadan nefret ederim. Babam hep derdi ki –” Ama bu noktada kısa kesti. Kıpkırmızı oldu. Miss Anderson’a Babadan söz etmek istemiyordu.

“Ah! Bak! Bak! Kelebek!” diye çığlık attı Miss Anderson, yumuşakça, telaşla. “Baksana ne güzel şey!” Işıltılı masanın üstünde öylesine usulca kanat çırpan o güzelim kelebeğin görüntüsü karşısında onun da yanaklarına yavaşça kızıllık yayıldı.

Miss Anderson’ın yaptığı büyük incelikti – korkunç incelikti. Milly’nin Babadan söz etmek istemediğini anlamış olmalıydı, bu yüzden bile bile kelebeğe değinmişti. Daha önce hiç gülümsemediği gibi gülümsedi Milly, Miss Anderson’a. Ve o sıcacık genç sesiyle konuştu, “Ne sevimli, değil mi? Kelebekleri severim. Bence onlar çok masumlar.”

III

Yabancı sabahlarda hep olduğu gibi geçip gidiverdi sabah. Öğle yemeğinde şapkasını takmaya yarı yarıya karar vermişti Anne.

“Sen ne dersin Milly? Evin başkanı olduğuna göre sence uygun düşer mi? Öte yandan insan aşırıya kaçan bir şey yapmak da istemiyor.”

“Hangisinden söz ediyorsun Anne? Mantardan mı, yoksa reçel kavanozundan mı?”

“Ah hayır, kavanoz değil, canım.” Milly’nin onlara taktığı adlara alışıktı Anne. “Nedense kenarsız şapka giymek gelmiyor içimden. Ve sana gerçeği söylemem gerekirse, hâlâ reçel kavanozunu almakla iyi mi ettim, bilemiyorum. Babanın karşısına onunla çıksam çok şaşıracağı duygusundan kurtulamıyorum. Son zamanlarda boyuna aklıma takılıyor,” diye sürdürdü Anne hızla, “şunun süslerini çıkarsam, tersyüz etsem, küçük güzel bir iş kutusu yapsam. Sence nasıl olur, canım? Ama şimdi o işe kalkışmayalım, Milly. Böyle tasarıların sırası değil şu an. Balkona gelsene. Kahvemizi burada içeceğimizi söyledim Marie’ye. Şu güzel sağlam bacaklı iskemleyi Mr. Prodger için dışarı çıkarmaya ne dersin? Erkekler çok hoşlanır güzel, sağlam... Hayır, kendi kendine yapma, tatlım! Ben sana yardım edeyim.”

İskemleyi dışarı taşıdıklarında Milly onun tıpkı Mr. Prodger’a benzediğini düşündü. İşte manzaranın tadını çıkartan Mr. Prodger’dı o.

“Hayır, ona oturma. Oturamazsın,” diye çığlığı bastı telaşla, Anne çökmeye başlarken. Annenin koluna girdi, salona sürükledi.

Neyse ki tam o anda bir hışırtı duyuldu, Miss Anderson tepelerindeydi. Bir kereliğine de olsa tam zamanında. *Morn-ing Post* gazetesi vardı elinde.

“Şunda bulmaya çalışıyordum,” dedi, gözlüğüyle usulca gazetenin üstüne vurarak, “acaba şimdi Kongre toplantıda mı, diye. Ama ne yazık ki, baştan sona okuduktan sonra başlığa göz atıp beş hafta öncesinden kalma olduğunu anladım.”

Kogre! Onların Kongre’den söz edeceklerini umar mıydı hiç Mr. Prodger? Bu düşünce Anneyi dehşete sürükledi. Kongre! Amerikan parlamentosu, elbette senatörlerden oluşmuş – kır sakallı, redingotlu, yakalarının ucu kıvrık, daha çok misyonerlere benzeyen yaşlı adamlar. Ama onlardan söz etmeye hiç de yeterli görmüyordu kendini.

“Bence fazla aydın tavırlar takınmasak iyi olur,” diye çekinerek önerdi, Miss Anderson’ı hayal kırıklığına uğratmaktan korkuyordu ama bunun seçeneği olan şey daha çok ödünü patlatıyordu.

“Yine de insan hazırlıklı olmak istiyor,” dedi Miss
Anderson. Ve bir duraklamadan sonra usulca ekledi, “Hiç belli olmaz.”

Ah, ne kadar doğruydu bu! Hiç belli olmazdı. Hem Anne hem Miss Anderson bu gerçeğin üzerinde derin düşüncelere dalmış gibiydi. Başları eğik, sözcüklerin fısıltısını dinler gibi sessizce oturuyorlardı.

“Hiç belli olmaz,” dedi şöminenin üstündeki pembe benekli ejderhalar, Türklerin kafaları düşüncelere daldı. Hiçbir şey bilinemiyor – hiçbir şey. Tomurcuğa durmuş çınar ağaçlarının altındaki gölgelerden, güneşten geçerek kendilerine doğru yürüyen, ya da belki şu küçük pamuklu bez kaplı at arabalarından birine binmiş gelen yabancıyı bekledikleri gibi yalnızca bekliyor herkes bir şeyler olmasını... Villa Martin’in üstünden bir melek geçti. Üzerlerinde asılı o sessizlik anında, ürkek bir şey, yakaran bir şey sanki doğruldu, kendini sundu, tıpkı salondaki çiçeklerin başlarını kaldırıp kendilerini ışığa vermeleri gibi.

Sonra Anne konuştu, “Umarım mimozaların kokusu Mr. Prodger’a çok keskin gelmez. Erkekler kural olarak, odanın içindeki çiçeklerden pek hoşlanmaz. Bazı durumlarda saman nezlesine yol açtıklarını duymuştum. Sen ne dersin, Milly? Acaba şey mi yapmalıydık –” Ama hiçbir şey yapacak zaman yoktu. Uzun, sert bir titreşim yükseldi giriş kapısından. Öylesine dingin, durgun bir titreşimdi, onlar zile dokunduklarında çıkan o kararsız sese öylesine benzemiyordu ki, o anın ağırbaşlılığına geri döndürdü herkesi. Bir erkek sesi duydular; kapı çat diye kapandı yine. İçerdeydi. Masanın üstünde baston tıngırdadı. Duraklama oldu, sonra salon kapısının tokmağı döndü, fırfırlı müslin kol ağızları ve yürek biçiminde önlük takmış Marie, Mr. Prodger’ı içeri aldı.

İşte, olup olacağı Mr. Prodger’dı. Ama kimi görmeyi ummuştu ki Milly? Oldukça farklı birini görse şaşırmayacağı duygusu şöyle bir belirip kaybolduğu sırada bu Mr. Prodger’ın öncekine pek benzemediğini fark etti. Eskisinden de şıktı: Fırçalanmış, taranmış, pırıl pırıldı. Marie’nin balmumu

beyazı olarak gördüğü kulaklar sanki pembe renkle sırlanmıştı. Anne, her zamanki hoş hafif tavırlarıyla dalgalanarak erkeğin günün sıcağını çok aşırı yorucu bulmadığını umduğunu söyleyip dışarıda oturmayı önerirken... ama neyse ki daha ortalığın toza bulanması için mevsim biraz erkendi. Derken, Miss Anderson tanıştırıldı. Bu kez hazırdı Milly o serin el için ama neredeyse soluğu kesiliyordu; çok fazla soğuktu. Suyun içinden size uzatılan eli andırıyordu. Sonra hep birlikte oturdular.

“Sizin Riviera’ya ilk gelişiniz mi bu?” diye sordu Miss Anderson incelikle, elinden mendilini düşürerek.

“Öyle,” diye yanıtladı Mr. Prodger, dinginlik içinde ve önceki gibi kollarını kavuşturdu. “Son zamanlara kadar Floransa’daydım ama çok kötü soğuk aldım –”

“Floransa çok –” diye Anne başladığı sırada, girişin gölgeleri içinde batmış güneş gibi yanan pirinç gong çalmaya başladı. Marie’nin duygudaş parmakları altında önce usuldan mırıldandı, sonra ses dalgalanarak yükseldi, hızlandı, zafer gümbürtüsü olarak patladı. Daha önce onlara hiç böyle bir gösteri sunulmamıştı. Mr. Prodger kulak kesilmişti.

“Çok hoş bir gong,” diye beğenisini dile getirdi.

“Biz onu çok fazla Doğu ülkelerine özgü buluyoruz,” dedi Anne. “Bizim küçük yemeklerimize Doğu çeşnisi katıyor. Geçelim mi...”

Konukları kapıya gitmiş eğiliyordu bile.

“Bu kadar çok sayıda beyefendi, yalnızca bir tane hanımefendi,” diye salındı Anne. “Demek istiyorum ki eski çamlar bardak oldu. Şey yani – gel, Milly, gel canım.” Ve herkesi yemek odasına yöneltti.

İşte, oradaydılar. Soğuk, temiz peçeteler silkelenip o güzel biçimlerini yitirdi, Marie omletlerini dağıttı. Mr. Prodger Annenin sağında, Milly’nin karşısında oturuyordu, Miss Anderson’ın sırtı uzun camlı kapılara dönüktü. Oysa her neyse – niçin yanlarında bir erkek olduğu gerçeği bu kadar değişiklik yaratsındı ki? Yaratıyordu; bütün değişiklik bu yüzdendi. Şarap bardaklarının arasında dolaşan bu büyük, uzanmış elin görünümü karşısında niçin böyle coşkuya kapılıyorlardı? O yüksekten, kendine güvenli “Hımm!” sesi, yemek odasının görünümünü niçin değiştirsindi? Burası kural olarak

en sevdikleri oda değildi – iç bunaltıcıydı. Tuhaf bir korunaksız kalma duygusuyla kararsızlık içinde sallanırlardı solgun masada. O çok gözde otele hiç beklenmedik anda gelen, gerçek konuklar önemli bir havayla ve hor görerek arkada gizlenmiş yemeklerini yerken hazırda ne varsa onu yiyen şu boynu bükük konuklara benziyorlardı.

Marie'nin becerikli, çevik, sessiz olmak dışında seçeneği bulunmasa da, görünümlerin en heves kırıcısı karşısında – tek başlarına yemek yiyen üç hanım – görevini yerine getirmek için ne istek kalırdı içinde?

Şimdi hepsi değişmişti. Görkemli bir cesaret gösterisi gerçekleştirdikleri için onları ödüllendirir gibi bardaklarını ağzına kadar doldurdu Marie. Bu çekingen İngiliz hanımlar canlı bir kaplan yakalamıştı, belli belirsiz kolonya kokan, kar tanesi kadar beyaz mendilinin ucu görünen gerçek bir kaplan.

Orkidelerine, palmiyelerine göz atarak, "Adam bunlara değer," diye karar verdi Marie.

Değerbilir parmaklarla sıcak tabağına dokundu Mr. Prodger.

"İnanmakta zorluk çekeceksiniz, Mrs. Fawcett," diye konuştu, Anneye dönerek, "Amerika'dan ayrıldığımdan beri önüme konan ilk sıcak tabak bu. Avrupa'da asla bulunmayacak iki tane şey olduğuna inanmaya başlamıştım. Birisi sıcak tabak, öteki bir bardak soğuk su. Neyse, insan su olmadan yapabilir; ama sıcak tabak daha zor. Her yerde karşıma çıkan ıslak soğuk tabaklar öylesine hevesimi kırmıştı ki Cook Yolculuk Şirketi'nden buradaki odamı tutarken onlara şöyle açıkladım, 'Nereye gittiğimin önemi yok. Ödeyeceğim paraya da hiç aldırmıyorum. Ama ne olur zili çaldığımda sıcak tabak getirecekleri bir otel bulun bana.'"

Görünüşte baştan aşağı duygudaş kesilse de Anne bunu biraz şaşırtıcı buldu. Hangi saatte olursa olsun kendisine sıcak tabaklar getirilmesi için zil çalan Mr. Prodger'ın görüntüsü canlandı gözlerinin önünde bir an. O kadar çok sayıda istemek için çok tuhaf şeylerdi.

"Amerikan otellerin çok iyi donanımlı olduklarını duyarım hep," dedi Miss Anderson. "Bütün odalarda telefon, hatta daktilo."

Miss Anderson'ın o daktiloyu okuduğunu görebiliyordu Milly.

“Amerika’ya gitmeyi çok isterdim,” diye bağırdı Milly, Marie kuzuyu içeri getirir, Annenin önüne yerleştirirken.

“Amerika’nın kesinlikle hiçbir eksiği yok,” dedi Mr. Prodger, ağırbaşlılıkla. “Amerika büyük bir ülke. Bunlar ne? Fasulye mi? Şey, ben birkaç tane alayım. Kural olarak fasulye yemiyorum. Hayır, salata istemem, teşekkür ederim. Sıcak etle yemem.”

“Ama sende Amerika’ya gitme isteği uyandıran şey ne?” diye Milly’ye gülümseyerek kafasını öne uzattı Miss Anderson ve gözlüğü et suyuna dalmaktan ucu ucuna kurtularak tabağına düştü.

Çünkü insanın canı her yere gitmek istiyor, gerçek yanıttı. Ama Milly’nin çiçek mavisi bakışları düşünceli düşünceli Miss Anderson’ın üstünde dururken, “Dondurma. Dondurmaya bayılırım,” dedi.

“Öyle mi?” dedi Mr. Prodger, çatalını elinden bıraktı; etkilenmiş gibiydi. “Demek dondurma seviyorsunuz, öyle mi, Miss Fawcett?”

O ışıltılı bakışlarını erkeğe çevirdi Milly. Bakışı sevdiğini söylüyordu

“İşte,” dedi Mr. Prodger, şakalaşır gibi, sonra yeniden yemeye başladı, “Senin dondurmana kavuştuğunu görmek hoşuma giderdi. Gemiyle yurtdışına dondurma göndermeyi ayarlayamadığımıza üzgünüm. Gençlerin her istediklerini elde ettiklerini görmek hoşuma gider. Doğrusu bu gibi gelir bana, nedense.”

Kibar adam! Biraz daha kuzu alır mıydı?

Yemek öylesine güzel ve hızla geçti ki tek bir uygunsuz an olmadan o ünlü peynir bütün tombulluğuyla, zenginliğiyle masanın üstüne geldi. İşin aslı, Mr. Prodger ağırlanması en kolay, çene çalmaya en hazır erkek olduğunu kanıtlamıştı. Annenin anladığı kadarıyla erkekler çene çalmaktan pek hoşlanmazlardı, kural olarak. İnsanın ne söylediğinin pek de önemi olmadığını anlamazlardı sanki; önemli olan şey, karşılıklı konuşmanın sönmesine izin vermemektir. Tuhaf! Erkeklerin en iyisi bile bu yalın kuralı göz ardı ederdi. Karşılıklı konuşmanın sevgili küçük bebeğe benzediğini, elden ele dolaştırılmak için içeri getirildiğini anlamaya karşı koyuyorlardı. Sürekli gülümsemesini istiyorsan onu kollarında sallaman gerekir, bakıp kollaman, hareket halinde tutman gerekir. Bundan daha yalınkat ne olabilir?

Oysa Baba bile... Gerektiği kadar tatlı olmayan anıları ürkerek uzaklaştırdı kafasından Anne.

Ne olursa olsun, nasıl da başarılı küçük bir öğle yemeği düzenlediğini Babanın da gördüğünü ummaktan kendini alamıyordu. Milly'yi mutlu görmeyi öyle çok severdi ki Babası ve çocuk haftalardır olduğundan çok daha coşku içinde görünüyordu. Çok tatlı olsa da onun yaşında doğal kaçmayan o hülyalı anlatımı kaybolmuştu. Belki de istediği şey kendi içinden çıkarıp içtiği Easton Şurup değildi.

"Çok bencillik ediyorum," diye düşündü Anne, her zamanki gibi kendini suçlayarak. Elini Milly'nin koluna koydu; masadan kalkarlarken usulca sıktı. Ve Marie gri beyaz beden için kapıyı açık tuttu; bir şeyler aranıyormuş gibi miyop miyop bakınan Miss Anderson için; görkemle yürüyerek, iyi bir yemek yemiş beyefendinin yumuşak başlı havasıyla en sondan gelen Mr. Prodger için.

IV

Balkonun ötesinde bahçeler, palmiyeler ve deniz uzanmış, titreşen parıltının içinde yıkanıyordu. Tek yaprak kımıldamıyordu; alev alev yanan ışıktan küçük dünyalardı portakallar. Zilli teflerini çalan çekirgelerin sesleri, ılık, tam açmış şebboyların, güllerin kuytularına dalmadan önce alacakları hazzın peşin peşin tadına bakar gibi havada asılı duran arıların vızıltıları vardı.

Balkondaki küçük topluluk bunu duyuyor muydu? Annenin parmakları, siyah ve altın rengi kahve fincanlarının arasında kımıldanıyordu; Miss Anderson salondaki en rahatsız sandalyeyi alıp gelmiş, oturmuştu. Mr. Prodger kocaman elini balkon kenarının sarı taşına dayamış, ağırbaşlılık içinde belirtiyordu, "Bu balkon parmaklığı bundan daha sıcak olamazdı."

"Söylediklerine göre," dedi Anne, "günün en sıcak zamanı iki buçuk sıraları. Bizim de gözümüzden kaçmadı o sırada çok sıcak olduğu."

“Evet, o zamanlar çok güzel,” diye mırıldandı Milly, elini güneşe uzattı. “Düpedüz kavruluyor!”

“Demek güneş ışığından korkmuyorsunuz, öyle mi?” dedi Mr. Prodger, Anneden kahvesini alırken. “Hayır, teşekkürler. Süt almam. Yalnızca tek şeker.” Ve geniş dizinin üstünde tıngırdayan küçük fincanını dengeleyerek oturdu.

“Hayır, tapıyorum güneşe,” diye yanıtladı Milly, şeker topağını kemirmeye başladı...

Altı Yıl Sonra

Güverteye çıkılacak öğle sonrası değildi – tam tersine, sığınılacak en uygun yerin, sıcak kamara, sıcak ranza olduğu bir öğle sonrasıydı tam anlamıyla. Battaniyeye sarınsa, sıcak su şişesiyle bir fincan sıcak, buharı tüten çay bulsa hiç umursamazdı kadın havayı. Ama erkek – kamaradan nefret ediyordu, kapalı yerlerde gereğinden fazla kalmaktan nefret ediyordu. Kendi deyimiyle açık havada olmak onun için tutkuydu, özellikle de yolculuktayken. İşyerine tıkılıp geçirdiği bütün o uzun zamanları düşündüğünüzde pek de şaşırtıcı yanı yoktu bunun. Bu yüzden de güverteye adımlarını atar atmaz bir koşu uzaklaşıp beş dakika sonra geri gelerek rüzgâr almayan yerde iki güverte koltuğu ayırdığını, kamarotun da battaniyeleri açtığını söylediği zaman yüksek fok derisi yakalığının içinden mırıldandı kadının sesi, “İyi” diye; ve erkek kendisine baktığı için, “Evet, harika – tam anlamıyla,” der gibi pırıl pırıl gözlerle gülümsedi, çabucak göz kırptı. Gerçekten de böyle düşünüyordu.

“Haydi, en iyisi –” dedi erkek, kadının elini kendi kolunun altına sıkıştırdı, koltukların olduğu yöne doğru hızla çekmeye başladı. Oysa kadının soluğu kesilmişti, “Bu kadar hızla değil, babacık, lütfen,” diyebildi ancak, tam o anda da erkek hatırladı, yavaşladı.

Tuhaf! Yirmi sekiz yıldır evliydiler ve hâlâ her seferinde adımlarını karısınınkilere uydurmak için çaba harcaması gerekiyordu.

“Üşümüyorsun, değil mi?” diye sordu, yan gözle bakarak. Koyu renk kürkünün üstündeki sardunya pembesi küçük burnu yeterli yanıttı. Oysa kadın boştaki elini ceketinin kadife cebine soktu, neşeyle mırıldandı, “Battaniyemin altında mutlu olacağım.”

Erkek onu daha da sıkı kendine bastırdı. Elbette biliyordu karısının aşağıda kamarada olması gerektiğini; bu soğuk, yapış yapış siste, ister rüzgâr tutan yönde, ister ters yönde, battaniyeyle ya da battaniyesiz karısı için güvertede oturulacak öğle sonrası olmadığını biliyordu, kadının bundan nasıl nefret ediyor olması gerektiğini anlıyordu. Ama bu özverilerde bulunmanın, karısı için, kendisinden daha kolay olduğuna inanmıştı. Şu andaki durumlarını ele alalım örneğin. Eğer karısıyla birlikte aşağı, kamaraya inerse, orada kaldığı süre boyunca çok mutsuz olacak, ister istemez bunu belli edecekti. Ne olursa olsun karısının gözüne batacaktı bu. Öte yandan, karısı onun düşüncelerine ayak uydurmaya karar vererek, bu deneyden hoşlanmaya kadar ileri gittiğine herkesle bahse girebilirdi. Kendi kişiliği olmadığından değildi bu. Aman tanrım! Üzerinden kişilik akardı onun. Ama bunun nedeni... Yine de burada duraklıyordu düşünceleri hep. Her zamanki gibi hep burada puro yakma gereği ortaya çıkıyordu. Ve puro ucuna bakarken güzel mavi gözleri kısıldı. Bunun bir evlilik kuralı olduğunu düşünüyordu... Her neyse, karısından bu özverileri istediğinde her zaman suçluluk duyuyordu. O hızlı baskının anlamı buydu. Erkeğin benliği kadınınkine, “Anlıyorsun, değil mi?” diyordu ve kadının parmaklarında yanıtlayan titreşim vardı, “Anlıyorum.”

Kesinlikle kamarot – iyi küçük adam – onları rahat ettirmek için elinden geleni yapmıştı. Artık ne kadar sıcaklık bulunabilirse oraya, kokudan uzak yere koltuklarını koymuştu. Yeterince bahşiş alabilmesini umuyordu kadın. İşte böylesi durumlarda (ve hayatı böyle durumlarla dolu gibiydi) cüzdanı denetleyenin kadınlar olmasını diliyordu.

“Teşekkürler, kamarot. Burası çok güzel.”

“Neden kamarotlar hep böyle zayıf kırılgan görünümlü?” diye merak etti, ayakları battaniyenin içine sıkıştı-rılırken. “Bu zavallı ufak tefek adamın göğüs hastalığı vardı sanki ama yine de insan düşünürdü ki... deniz havası...”

Domuz derisi cüzdanın düğmesi açıldı. Ağzı eğrildi. Altı penileri, şilinleri, yarım şilinleri gördü kadın.

“Ben olsam beş şilin verirdim,” diye karar verdi, “ve kendisi için güzel besleyici bir şeyler almasını söylerdim –”

Bir şilin verildi, şapkasına dokundu, gerçekten hoşnut görünüyordu.

Neyse, daha kötüsü de olabilirdi. Altı peni de verebilirdi. Verebilirdi, gerçekten. Çünkü tam o anda Baba karısına döndü, cüzdanı gerisingeri cebine sokuştururken yarı özür dilercesine dedi ki, “Ona bir şilin verdim. Bence değdi, ne dersin?”

“Ah, evet! Son zerresine kadar!” dedi kadın.

Limandan ayrılmanın itiş kakışı bittikten sonra küçük geminin böylesine huzur dolu olması olağanüstü. Çeyrek saat içinde insana sanki günlerdir denizdeymiş gibi geliyor. İnsanların kendilerini yeni koşulların kucağına boyun eğerek bırakışında neredeyse dokunaklı, çocuksu bir şeyler var. Öğle sonrasının erken saatlerinde yatıyorlar, gözlerini kapatıyorlar, “gece oluyor”, tıpkı masayı ters çevirip üstlerine masa örtüsünü örten küçük çocuklar gibi. Ve güvertede kalanlar da – sanki hep aynı kişiler onlar, şu katılaşmış erkek yolcular – duraklıyor, pipolarını yakıyor, yumuşak adımlarla dolaşıyor, gözlerini denize dikiyor, aşağı yukarı yürürken sesleri kısık çıkıyor. Uzun bacaklı küçük kız, kırmızı yanaklı oğlanı kovalıyor ama az sonra ikisi de yakalanıyor; yaşlı denizci, yanmamış feneri sallayarak önlerinden geçiyor, gözden yitiyor...

Battaniyesini çenesine kadar çekerek uzandı erkek, onun derin derin soluduğunu gördü karısı. Deniz havası! Eğer deniz havasına inanan biri varsa o da kocasıydı. Canlandırıcı niteliklerine güçlü bir inanç besliyordu. Ama ona göre önemli olan, güverteye adım atar atmaz ciğerleri bu havayla doldurmaktı. Yoksa onun keskin gücü seni üşütmeye yeter de artardı bile...

Kadın usulca kıkırdadı, erkek hızla ona döndü. “Ne oldu?”

“Beren,” dedi kadın. “Bu bereyle asla alışamayacağım sana. Tam soyguncuya benziyorsun bununla.”

“İyi de, hangi elinin körünü takmalıyım?” Kır kaşlarından birini kaldırdı, burnunu kırıştırdı. “Ayrıca da çok iyi bir bere. Kendi türünün çok iyi örneği. Çok zengin beyaz saten astarı var.” Durakladı. Bu aşamada önceden yüzlerce kere yaptığı gibi söyleve başladı, “Zengin ve enderdi kadının taktığı değerli taşlar.”

Oysa kadın beyaz saten astarla çocukça gururlandığını düşünüyordu onun gerçekte. Beresini çıkarttığında kadın dokunsun isterdi. “Dokun da gör üstünlüğünü!” Erkek böyle dediğinde kaç kere ovuşturmuştu kadın başparmağıyla işaretparmağı arasında adamın paltosunu, gömlek kolunu, boyunbağını, çorabını, keten mendilini.

Koltuğunda kayıp daha derinlere gömüldü kadın.

Ve küçük gemi, yan yan yağan yağmurun örtüsü altındaki gri, parçalanmamış, usulca kıpırdanan suya yavaşça atılarak yol alıyordu.

Uzaklarda, sanki tembel tembel, bitkinlik içinde uçuyordu martılar. Bir dalgaların üstüne konuyorlar, bir yağmurlu havada kanat çırpıyorlar, solgun gökyüzüne karşı incinin içindeki ışıklar gibi parıldıyorlardı. Üşümüş ve yapayalnız görünüyorlardı. Biz geçip gittikten sonra nasıl da yalnız olacak burası, diye düşündü. Dalgalardan, şu kuşlardan, yağan yağmurdan başka hiçbir şey kalmayacak.

Boylu boyunca iri yağmur damlalarının titreştiği pas lekeli parmaklıkların arasından gözlerini dikip baktı, sonra ansızın gözkapaklarını kapadı. Sanki içinden uyaran ses, “Bakma!” demiş gibiydi.

Ama ansızın gözlerini açtı, yeniden baktı. Yapayalnız kuşlar, yükselen sular, beyaz solgun gökyüzü – nasıl değişmişlerdi?

Uzaklarda, gökyüzüyle suyun arasında bir varlık duruyormuş gibi geldi ona; çok ıssızlıkta bırakılmış, özlem çeken biri geçip gidişlerini izliyor, durdurmak ister gibi haykırıyordu – ama yapayalnız ona haykırıyordu.

“Anne!”

“Beni bırakma,” sesi yankılandı haykırışın içinde. “Beni unutma! Beni unutuyorsun, unuttuğunu biliyorsun!” Sanki kendi göğsünün içinden çocuk

hıçkırığı yükseliyordu.

“Oğlum – benim biricik çocuğum – doğru değil bu!”

Şişşt! Bu sessiz gemide Babanın yanında otururken aynı zamanda kollarının arasında ufacık, incecik – öylesine solgun – korkunç bir rüyadan daha yeni uyanmış oğlanı yatıştırması nasıl mümkün oluyordu?

“Ormanda olduğumu gördüm rüyamda – herkesten uzaklarda bir yerlerde – uzanmış yatıyordum, üzerimde kocaman böğürtlen çalısı büyüyordu. Sana seslendim, seslendim – sen gelmeyecektin – işte sonsuza kadar orada yatmak zorundaydım bu yüzden.”

Ne korkunç rüya! Hep korkunç rüyalar görmüştü oğulcuğu. Yıllarca önce, o daha küçücükken nasıl da sık sık bir özür bulur, yemek ya da konuk odasındaki arkadaşlarından kaçar, merdivenlerin başına gelir, dinlerdi. “Anne!” Ve oğlan uyuduğunda, rüyası annesiyle birlikte lamba ışığının çemberi içine doğru yolculuğa çıkardı; hayalet gibi yerini alırdı orada. Ya şimdi –

Çok daha sıklıkla – ne zaman olursa olsun – her yerde – şimdiki gibi, örneğin – asla bir yerde oturup kalamazdı, bir an bile gözlemeyi aksatmazdı asla, hep onu duyardı. Oğlan kendisini isterdi. “Hemen bir koşu geliyorum! Hemen bir koşu!” Oysa karanlık merdivenlerin ucu bucağı yok, rüyaların en kötüsü de – her zaman aynı olanı – sonsuza kadar sürüyor, sürüyor, asla yatıştırılmadan.

Acı çekmek bu! Nasıl katlanılabilir? Yine de dayanılmaz olan kendisinin acı çektiği düşüncesi değil – oğlanınki. İnsanın elinden hiçbir şey gelmez mi ölüler için? Ve uzun süredir yanıt şu olmuştu – Hiçbir şey gelmez!

Oysa usulca çıt çıkarmadan karanlık perde indi. Artık olup olacak bir şey yok. Oyunun sonu bu. Ama böyle bitemez – böylesine ansızın. Bir şeyler daha olmalı. Hayır, soğuk, dingin her yer. Bekleyerek kazanılacak bir şey yok.

Oysa – yine mi geri gitti oğlan? Ya da savaş bittiğinde bir daha gitmemek üzere eve mi döndü? Elbette, evlenecek – daha sonra – birkaç yıl daha sonra. Elbette günün birinde onun düğününü hatırlayacağım, ilk torunumu –

güzel, kara saçlı, sabahın erken saatlerinde doğan oğlanı – güzel bir sabahta – ilkbaharda!

“Ah, Anne, benim aklıma bu düşünceleri sokman haksızlık bana karşı! Kes, Anne, kes! Kaçırdığım bütün bu şeyleri düşününce dayanamıyorum.”

“Dayanamıyorum!” Dimdik oturuyor kadın, soluğu kesilerek bu sözcüğü söyleyip koyu renk battaniyeyi fırlatıp atıyor. Her zamankinden de soğuk, şimdi alacakaranlık dökülüyor, solgun suyun üstüne kül gibi dökülüyor.

Ve küçük gemi daha kararlılıkla, zonk zonk atarak yol alıyor, sanki yolculuğun sonunda orada bekliyormuş gibi...

Daphne

Tek kişilik sergi açma kararı verdiğimde altı aydır Port Willin’deydim. Özellikle de önemsediğim yoktu ama küçük Field, şu resimci dükkânındaki adam daha yeni galeri işine girişmişti ve benden başlangıç için bir şeyler yapmamı istedi – hatta yalvardı. Doğru düzgün ufacık bir adamdı; karşı çıkmaya içim elvermedi. Ayrıca da satın alacak kadar salak birilerine kakalamanın epey eğlenceli olacağını düşündüğüm bir sürü ıvır zıvırım vardı nasılsa. Böylece de bu yüce amaçlarla kartlar bastırdım, yalın beyaz çerçevelerle resimleri çerçevelettim ve Özel Açılış için tanrı bilir kaç tane fincan, tabak ısmarladım.

Ne işim vardı benim Port Willin’de? Ah neyse – niye olmasın? İtiraf edeyim pek uygun bir yer gibi gelmiyor kulağa ama benim gibi durup durup yollara düşen biriyseniz sizi tutacak oyunları olan o beklenmedik yerlerden biri. Bir hafta kalıp Fiji’ye geçmek niyetiyle geldim buraya. Ama bir iki kişiye verilecek mektuplar vardı yanımda, buraya geldiğim sabah, akıntıda beklediğimiz sırada, gözlerimi dikip bakmaktan başka şu yeryüzünde yapacak hiçbir şeyim olmadan geminin yan tarafına abanmışken buranın biçimi – bu yerin biçimi – olağanüstü hoşuma gitti.

Küçük bir kent, biliyorsunuz, göle benzeyen güzel derin limanın kıyısına kurulmuş. Arkasında, her iki yanında, tepeler var. Evler açık renk boyalı tahtadan. Kırmızı boyalı demir çatıları var. Bir araya kümelenmiş, bu açık renk biçimleri bölen, derinlik – sıcaklık – katan, bakmaya değer bir düzen oluşturan kocaman koyu renk tüylü ağaçlar var... Neyse, bunlara girmemiz gerekmiyor – Ama o güzel sabahta beni ele geçirdi. Buraya gelişimden sonraki ilk günlerde yürürken ya da yalpalayan, sarsılan kocaman arabalarda giderken aynı ölçüde hoşlandım insanlardan da.

Hemen hepsinden değil. Erkekler içimi dondurdu. Evet, söylemeliyim, sömürgelerdeki adamlar örneklerinin en parlakları değil. Ama ortalama kadın çekiciliğinin bu kadar yüksek olduğu başka yere de rastlamamıştım. Elinizde olmadan gözünüze çarpıyor bu çünkü, Port Willin’in alışılmadık yanlarından biri de çay evlerinin sayısı ve burada yaşayanların olağandışı bollukta çay tüketmeleri. Yalnızca çay değil – sandviçler, kremalı pastalar, şekerlemeler, taze ananaslı meyve salataları. Sabahın on birinden başlayarak ilk çaylarını içmek için koşturan çiftlere, küme küme kızlara, evli genç kadınlara rastlıyorsunuz. Gerçek bir saat on bir uğraşıydı. Hatta iş adamları bile işi bırakıp kapıyı çekiyor, kafeye gidiyordu. Ve aynı şey akşamüzerleri de oluyordu. Saat dörtten altı buçuğa kadar sokaklar park gibi şenleniyordu. Bu da bana, ilk gelişimde ilkbahar başları olduğunu, kentin nemli toprak ve ilk çiçeklerin kokusuna büründüğünü hatırlatıyor. Gerçekten, insan nereye giderse gitsin burnuna güçlü bir koku, ormandaki menekşelerin kokusuna benzer bir şey çarpıyordu, bu da buralarda oyalanmayı istetmeye yetiyordu kendi başına...

Tiyatro bile vardı, bu mavi havanın içinde ona doğuya özgü görünüm katan kırmızı, mavi duyurular her yanına yapıştırılmış büyük, çıplak bir yapıydı, gezgin bir topluluk “San Toy”u oynuyordu. İlk akşamımda gittim. Nedense korkunç coşku verici buldum. İçerisi gaz, zamk, yanmış kâğıt kokuyordu. Islıklar çalan hava akımları koridorları kesiyordu – orkestranın arasındaki güçlü rüzgâr palmiyeleri sürekli titretiyor, arada bir perde havalanıyor, hızla uzaklaşan bir çift kocaman ayak göze çarpıyordu. Ama ne kadınlar! Kadife kuşaklı müslin giysiler giymiş, kıyıları kuğu tüylü

küçük bereler takmış ne kızlar! Aralarda, koltuklardan, balkonlardan uzun kahkaha dalgaları yankılanıyordu. Ve ben düğün pastası kreması gibi duran bir sütuna yaslandım – bir anda bütün sıralara âşık oldum.

Sonra mektuplarımı sundum, akşam yemeği çağrıları aldım, o büyüleyici şeylerle kendi evlerinde buluştum. Bu belirleyici oldu. Onlar daha önce hiç tanımamış olduğum şeylerdi – öylesine neşeli, öylesine sıcakkanlı, insanın sanatçı olması düşüncesinden öylesine etkilenen! Son derece çekici kızlarla dolu okulun oyun alanında buluvermesi gibi bir şeydi insanın kendisini.

Başbakanın kızının resmini yaptım, balmumu kadar beyaz, çan biçiminde, uzun çiçeklerin salkım salkım sallandığı ağaca karşı o esmer güzelinin resmini. Beyaz sedire kıvrılmış, uçuk kırmızı yelpazeyle oynayan atkuyruklu kızın resmini yaptım... Ve inci grisi eldivenler giymiş, siyah ceketli küçük sarışının... Deli gibi resim yaptım.

Kadınları severim. Aslında kadınlarla birlikteyken erkeklerle olduğumdan çok daha rahatım. Belki de onları eğittiğim içindir. Görüyorsunuz ya, ben böyle biriyim. Her zaman geçinmeme yetecek param oldu, bunun sonucunda da insanlarla istediğimden daha fazla bir arada bulunmak zorunda kalmadım asla. Ve her zaman eşit ölçüde – şey, sanırım böyle diyebilirsiniz – bir tutkum oldu resme karşı. Resim yapmak hayatımda şimdiye kadarki en önemli şey – bana kalırsa. Ama – benim işim, benim sorunum. Benim olan ayrı bir bölme. Hiçbir yabancı içeri alınmaz. Neyin peşinde olduğumu açıklamak için en küçük bir istek bile duymuyorum – ya da başka erkekleri dinlemek için. İnsanlar benim çalışmalarımı beğenirlerse hoşuma gidiyor. Beğenmezlerse – neyse, omuz silken biri olsaydım, omuz silkerdim. Kulağa kibir gibi geliyor bu. Değil; ben sınırlarımı biliyorum. Ama insanın kendi hakkındaki gerçek hep kulağa kibir gibi gelir, sizin de hiç kuşkusuz gözlemlediğiniz gibi.

Oysa kadınlar – şey, yalnızca kendi adıma konuşabilirim – kadınların varlığını, kadın bilincini salt gereklilik olarak görüyorum. Biliyorum onların ilgiyi dağıtan şeyler olarak görüldüğünü, onlardan uzak durmak için Kocabaşların kendilerini arı kovanlarının içine mühürlediklerini biliyorum. Benim bütün söyleyebileceğim şey, kadınlar olmadan yapılan çalışmanın

benim için müziksiz dans etmeye ya da şarapsız yemek yemeye ya da rüzgâr olmadan yelkenli yüzdürmeye benzeyeceği. Düpedüz bana şey veriyorlar... nedir o? Uyaran, yeterli değil; esin, aşırı kaçıyor. Şu – neyse, ne olduğunu bilseydim kendiminkinden daha büyük bir sorunu çözmüş olurdum! Ve sorunlar bana göre değil.

Özel Açılış'ımda bir insan güruhu olacağını umdum ve oldu da... Önceden kestiremediğim şey, aralarında hiç erkek bulunmayacağıydı. Elli gine tutarında falan bir para bayılıp senin için bir şeyler çiziktirmesini ressamın tekinden istemek başka şeydi, kendini gözlerini dikmiş bakan eşeğe çevirmek başka şey. Port Willin erkekleri kısa süre içinde gözlerini dikip dükkânlara bakacaklardı. Doğru, Avrupa'ya geldiğiniz zaman resim galerilerini gezerdiniz ama sonra dükkânlara da bakardınız. Avrupa'da ne yaptığınızın hiç önemi yoktu. Hiç kimse sizi fark etmeden bir hafta dolaşıp durabilirdiniz.

İşte böyle, bütün bu güzelliklerin arasında tam anlamıyla tek başımızaydık, ben ve küçük Field; bu durum onun korkudan ödünü patlatıyordu ama ben aldırmıyordum, çok da haz alıyordum, özellikle de gezginler hiç duraksamadan resimlerimi eğlenceli bulduklarında. Ben asla su katılmamış çağdaş değilim, dendiği gibi; kemanlara, telgraf direğine benzeyen insanlar içimi dondurur benim. Ama Port Willin hâlâ Rosetti'yi sindirmeye çalışıyor, Watts'ın Umut'una çok çağdaş gözüyle bakılıyor. Benim resimlerimin onları şaşırtması çok doğaldı. Şişman, yaşlı Lady Belediye Başkanı aşırı coşkuya sürüklendi. Resimlerden birinin önüne çekti beni; yelpazesiyle koluma vurdu.

"Kayıp resmin dışına taşacakmış gibi çizmişsiniz, kuşkusuz," diye çağıldadı. "Ve nasıl da üzgün duruyor! Zavallı sevgili şey hiç oturmasaymış keşke şuraya. Ona çok küçük geliyor. Yerde ufak bir kalıp Pears Sabunu olmalıydı." Ve kendi şakasına yenik düşerek odanın ortasında upuzun uzanan çiftli sıraya küt diye fırlattı kendini, sanki yelpazesi bile gülüyordu.

O anda önümüzden iki kız geçti. Birini tanıyordum, May Pollack adında iriyarı sarışın kızdı, arkadaşını kolundan çekiyordu. "Daphne!" dedi.

“Daphne!” Öteki ona döndü, sonra da bize döndü, gülümsedi ve ondan sonra benim dünyamın bir parçası olarak doğdu, vaftiz edildi.

“Daphne!” Onun telaşlı güzelim gülümsemesi yanıtladı...

Cumartesi sabahı görkemli güzellikteydi. Uyanıp da cilalı döşemede çağlayan güneşi görünce kır gezisine götürülme sözü verilen ufak oğlan çocuğu gibi hissettim kendimi. Daphne’ye telefon etmemek için elimden gelen her şeyi yaptım. O da aynı duygular içinde miydi? Bir çift sırt çantasıyla, mayolarımızla böyle birlikte dışarı çıkmak öylesine korkunç hınzır bir serüven gibi göründü ki. Aklıma başka hafta sonları geldi, hazırlıklar, duygusal gerilim, bunlara gerekli düzenlemelerin çokluğu. Ama gerçekten düşünemiyordum onları; bunlarla canımı sıkamazdım, onlar başka bir hayata aittiler...

İki insanın bizim kadar mutlu olması, daha fazla mutlu olamaması ansızın gözüme öylesine akıl almaz göründü ki. İşte buradaydık, tek başımıza, herkesten millerce uzakta, hava kadar özgür, birbirine âşık. Yeniden baktım Daphne’ye, onun narin omuzlarına, boynuna, göğsüne ve tutkuyla âşık olarak coşkuyla karar verdim: Çok saçma olmayacak mıydı, öyleyse, çocuklar gibi davranmak? Hatta o bile, bütün söylemiş olduklarına karşın, hayal kırıklığına uğramayacak mıydı eğer biz?..

Korkunç bir hızla uzaklaştım, peşimden kovalayacağını sandığım için değil, ama onun beni çağırabileceğini ya da benim çevreme bakınabileceğimi düşündüğüm için...

Denizle gökyüzünün birbirinin içinde eriyor gibi göründüğü, yaprakların ve çimlerin üzerinde çiyin kurumasına daha çok zaman olduğu o dingin, sessiz günlerden biriydi. Denizin keskin koktuğu, kumsalda martıların dizi dizi durduğu o günlerden biriydi. Bizim odun ateşimizden yükselen duman havada asılı kalmıştı, benim pipomdan çıkan duman ona karışıyordu. Hiçbir şeye bakmazken yakaladım kendimi. Kendimi sıkıcı, öfkeli hissediyordum. Bu gülünç ilişkinin üstesinden gelemiyordum. Görüyorsunuz, benim *amore propre* yara almıştı.

Pazartesi sabahı griydi, bulutluydu, her şeyin, hepsinden de çok denizin bitkin, somurtkan göründüğü deniz kıyısına özgü o sabahlardan biriydi.

Gelgit çok yükselmişti, yol ıslaktı – kumsalda uzun bir dizi hasta görünümlü martı duruyordu...

Gemiye çıktığımızda kız yeşil sıralardan birine oturdu, pipo üzerine bir şeyler mırıldanarak telaşla uzaklaştım oradan. Bütün olanlardan sonra hâlâ birlikte bulunmamız dayanılmazdı. Uygunsuzdu. Yalnızca istiyordum – yalnızca tek bir şeye özlem duyuyordum – bu donuk, gülümsemeyen, acınası – en kötüsü de buydu – yaratıktan kurtulmayı, bir zamanlar benim hınzır Daphne'm olan yaratıktan kurtulmayı.

Yanıt olarak hemen ona telefon ettim, o akşam gidip onu görüp göremeyeceğimi sordum. Sesi ağırbaşlı çınlıyordu, anımsadığım sese benzemiyordu ve özenle düşünüyor gibiydi. Konuşmasından önce uzun bir duraklama oldu, "Evet – belki en iyisi bu olacak," dedi.

"Öyleyse altı buçukta geleceğim."

"Çok iyi."

Çiçeklerle, Limanda Gece, Puslu Bir Gün, Suyun Üstünde Yükselen Ay gibi çok büyük sanat fotoğraflarıyla dolu odaya girdik, onları beğenip beğenmediğini merak ettiğimi biliyorum.

"Neden yolladın bana o mektubu?"

"Ah, ama zorunluydum," dedi Daphne. "Her sözcüğünü inarak yazdım. Bu akşam gelmene izin vermemin nedeni yalnızca... Hayır, biliyorum, seni hayal kırıklığına uğratacağım. Senin bütün deneyimine karşın ben daha akıllıyım. Sana ayak uyduramayacağım. Ben sana göre birisi değilim. Gerçekten değilim!"...

Baba ve Kızlar

I

Otelin bağlarında çalışmak için annesiyle birlikte dağlardan inmiş olan Ernestine, İtalya'dan gelen trenin ölgün, uzak *çuf-çuflarını* duydu gün ortasında. Trenler yenilikti Ernestine için; büyüleyiciydiler, bilinmezdiler, korkunçtular. Vadide yollarını yararak, onları dağlar bile durduramazmış gibi aralarına dalarak gelirlerken neye benziyorlardı? Lokomotifin öylesine çıplak, öylesine güçlü, kendisine doğru sanki hızla savrulan siyah, yassı göğsünü gördüğünde elinin ayağının kesildiğini duydu – yerin dibine batabilirdi. Yine de bakması gerekiyordu. Bu yüzden doğruldu, mavi-yeşil yaprakları çekiştirmeyi, uzun, parlak yeşil, kıvırcık sürgünlere asılmayı bıraktı, kuşlarınkine benzeyen gözlerini dikip baktı. Asmalar çok yüksekti. Mavi pamuklu ceketin içine iliklenmiş o güzelim, genç göğsünden, solmuş, kiraz rengi mendille örtülü küçük, esmer kafasından başka görünen yeri yoktu Ernestine'in.

Çuf-çuf-çuf. Çuf-çuf-çuf, sesleri geliyordu trenden. Şimdi ince beyaz duman şeridi parıldadı, eridi. Şimdi bir başkası vardı ve canavarın kendisi görüş alanına girdi, korkunç homurtularla küçük, oyuncak gibi, beş dakika uzaklıktaki istasyona yanaştı. Yükseklere tünemiş, taş duvarla çevrili otel bahçesinin altından geçiyordu demiryolu. Taşa oyulmuş basamaklar, asmaların dikili olduğu teraslara çıkıyordu. Parıltılı bir kuş gibi yaprakların arasından bakan Ernestine o korkunç lokomotifi gördü, ötelerde açılan yaylı kapılara, aşağı inen yabancılara baktı. Asla bilemeyecekti onların kim olduklarını, nerelerden geldiklerini. Bir an önce burada değillerdi; belki de yarın yeniden gitmiş olacaklardı. Ve kendisi de tıpkı kuşa benzeyen kız kendi yurdunda, sonbaharın sonlarında bazen nasıl da bir gün köknar ağacında, ertesi gün gidivermiş yabancı kuşlar gördüğünü anımsadı. Nereden gelirlerdi? Nereye giderlerdi? Göğsünde bir sızı hissetti. Kendi kanatları sımsıkı kapanmıştı orada. Niçin açamıyordu onları, uçup gidemiyordu uzaklara, uzaklara?..

II

Birinci sınıf vagondan uzun, ince Emily yere indi, demir basamağı aranırken kırılgan bacakları havada dalgalanıyor gibi görünen Babaya elini uzattı. Daha uzun, daha ince Edith, elinde Babanın hafif paltosuyla, kordonun ucunda sallanan dürbünüyle, yeni Beadeker'ıyla onu izledi. Sarışın otel çalışanı öne çıktı. Hoş değil miydi bu? Senin, benim kadar iyi İngilizce konuşuyordu. Böylece de Edith, yarın sabah treniyle gideceklerine göre yalnızca bavullarına, vagonda neler kalmışsa onlara gerek duyduklarını açıklamakta sıkıntı çekmedi. Dışarıda araba var mıydı? Evet, araba oradaydı. Ama yürümek isterlerse otel bahçelerine özel bir giriş de vardı... Hayır, yürümeyeceklerdi.

"Yürümek istemiyorsun, değil mi, Babacım, canım?"

"Hayır, Edith, yürümeyeceğim. Siz kızlar yürümek istiyor musunuz?"

"Yoo, hayır, Babacım, sensiz yürümeyiz, canım."

Ve sarışın otel çalışanı önde yolu gösterirken yanaklarından kan fışkıran köylülerin istasyon kapısında oluşturduğu ufak düğümün içinden geçip ıhlamur ağaçları kümesi altında bekleyen arabaya doğru yürüdüler.

"Hiç bu at kadar iri bir şey görmüş müydün, Edith!" diye çığlığı bastı Emily. Her şey için çığlığı ilk atan oydu hep.

"Çok iri bir at," diye şakıdı Edith, daha ağırbaşlılıkla. "Çiftlik atı, görünüşüne bakılırsa ve iş yapıyormuş. Görüyorsun, nasıl ateş basmış." Edith çok fazla gözlem yapardı. Böğrü koyu renk terle yol yol, iri kahverengi at başını arkaya attı, boynundaki çanlar gürültüyle çıngır-dadı.

"Hooop!" diye bağırdı genç köylü sürücü uyararak, büyük yüksek kutunun üstündeki oturma yerinden.

"Şu at bizi de alarak kaçıp gitmez, değil mi, sence Edith?" diye titrek sesiyle konuştu Baba.

"Niye kaçsın, Babacım canım," diye yaltaklandı Edith. "Bu at da en az senin benim kadar evcil." Böylece de arabaya bindiler, üçü birlikte. At ileri fırlarken kulakları şaşkınlıkla seğiriyor gibi geldi dostu sürücüye. Buna da yük mü diyorsun? Babayla kızların ağırlığı hiçti. Arabanın sert sırasında aşağı yukarı zıplayan üç tane kemik parçasıydılar sanki, üç süpürge sapı, üç şemsiye. İyi ki otel bu kadar yakındı. Baba asla buna bir dakikadan fazla

katlanamazdı, özellikle de yolculuğun sonunda. Böyleyken bile, Emily inmesine yardım ettiği, ona çekidüzen verdiği, azıcık çektiği sırada yüzü yemyeşildi.

“Seni sarstı, canım, değil mi?” dedi usulca.

Ama otele kızın kolunda girmeye karşı çıktı. Bu, yanlış izlenim yaratırdı.

“Hayır, hayır, Emily. Ben iyiyim. İyiyim,” dedi Baba, kızların peşinde azıcık sendeleyerek cam kapıları geçip, kilise kadar loş, o kadar serin, o kadar bırakılmış salona girerken.

Vay! Bu salon soğuk değil miydi! Sanki kapıdan sıçrayarak üzerlerine geliyordu soğuk. Emily’yle Edith’in diken gibi sivri dizlerini yakaladı; Babanın çırpınan kalbi kadar yükseklere sıçradı. Bir an duraksadılar, birbirlerine sokuldular, neredeyse solukları kesildi. Ama sonra gülümseyen yüzü sivrisinek ısırıklarıyla lekeli, neşeli genç bir kız yönetim odasından dışarı, onları karşılamaya koştu, öylesine coşkuyla hoş geldiniz dedi ki (hem de İngilizce) ilk anın soğuk ürpermesi unutulup gitti.

“Ooo-evet. Ooo-evet. Size birinci katta, asansörü olan çok güzel odalar verebilirim. İki oda, bir banyo, bir de beyefendi için giyinme odası. Güneşli güzel odalar ama çok sıcak da değil. Çok güzel. Yarına kadar. Sizi şöyle alayım. Lütfen, iznizle. Buradan. Yolculuktan yorgun düştünüz mü? Öğle yemeği saat yarımda. Sıcak su mu? Ah-evet. Banyoda. Buyurun.”

Babayla kızlar onun neşeli gülümsemeleri, yönlendirmeleri, baş sallamalarıyla dehliz gibi koridorlardan geçirildiler, asansöre bindiler, yukarı çıktılar, sonunda kız ağır, koyu renk kapıyı ardına kadar açıp girsinler diye yana çekildi.

“Burası özel bölüm,” diye açıkladı. “Koridoru, üç kapısı var.”

Hızla açtı kapıları. “Şimdi gidip bavullarınızın ne zaman geleceğine bakacağım.”

Ve gitti.

“Eee!” diye bağırdı Emily.

Edith gözlerini dikti.

Baba da bakmak için ince yaşlı boynunu uzattı.

“Sen hiç böyle şey görmüş müydün, Edith?” diye çığlığı bastı Emily, biraz telaşla.

Ve Ediht usulca ellerini kavuşturdu. Yumuşacık şakıdı, “Hayır, hiç görmedim, Emily. Daha önce hiç buna benzer şey görmedim.”

“Bana güzel bir oda gibi geliyor,” diye titrek sesiyle konuştu Baba, hâlâ bocalayarak. “Siz kızlar, burasını değiştirmek istiyor musunuz?”

Değiştirmek mi! “Niçin Babacım canım, bugüne kadar gözlerimizin değdiği en güzel şey, değil mi, Emily? Otur, Babacım canım, şu koltuğa otur.”

Babanın solgun pençeleri, kadife kolları yakaladı. Alçaldı; yaşlı adamların hızlı iç çekişiyle çöktü.

Edith büyülenmiş gibi hâlâ duruyordu kapıda. Oysa Emily pencereye koştu, sarktı, kız çocuğu gibi...

Şimdi uzun süredir – ne zamandır – sayısız yüzyıllar boyunca – Babayla kızlar kanatlanmış dolaşıp duruyorlardı. Nis’i, Montrö’yü, Napoli’yi, Menton’u, Maggiore Gölü’nü, hepsini görmüşlerdi, daha başka bir sürü yeri de. Ve hâlâ da kanat çırpıyorlardı, çırpıyorlardı, hiç yorulmamışlar gibi, hiçbir yerde uzun süre durmadan uçuyorlardı. Ama gerçek şuydu – Ah, en iyisi gerçeğin ne olduğunu araştırmamak. En iyisi onları sürekli yollara döken şeyin ne olduğunu sormamak. Ya da Babayı yılgınlığa sürükleyen tek sözcüğün niçin “ev” sözcüğü olduğunu sormamak...

Ev! Oturup kalmak, hiçbir şey yapmadan, saati dinleyerek, yılları sayarak, geçmişi düşünerek... düşünerek! Sanki bir şeyi, birisini bekliyormuş gibi tek yere çakılıp kalmak. Hayır! Hayır! Çok daha iyi, rüzgârın taşıdığı, saçtığı, yeniden yükseklere uçurduğu kabuklar, solmuş tohum zarfları gibi yeryüzünde savrulmak.

“Hazır mısınız, kızlar?”

“Evet, babacım canım.”

“Öyleyse, şu treni yakalayacaksak yola koyulmak daha iyi.”

Ama ah, yorgunluktu bu, anlatılmaz yorgunluktu. Baba yaşını gizlemezdi; seksen sekizindeydi. Edith’le Emily’ye gelince – neyse, şimdi onların ağabeyleri gibi duruyordu. Yaşlı yaşlı bir ağabey, iki yaşlı kız kardeş diye

özetleyebilirdi onları güzel oda. Ama odanın gölgeli ışıltısı, güzelliği, kaymak gibi taş pencerelerde yaprakların çırpınması yalnızca şöyle fısıldar gibiydi “Dinlen! Kal!”

Edith solgun, yeşil tahta kaplama duvarlara, altın rengi serpintili yeşil baklava ve kare desenli kapılara baktı. Döşemede de tahtaya yapılmış aynı desenin bulunduğunu, yüksek, boyalı tavanda aynı şeyin izlendiğini şaşkınlıkla bulguladı. Ama parıltılı döşemenin rengi görkemliydi; kaplumbağa kabuğuna benziyordu. Bir köşede koskoca, eğik, süt beyazı ve mavi bir soba vardı. Yorgan gibi dikilmiş sarı saten örtü serili alçak tahta yatağın başucu direklerine oyulmuş mısır demetleri vardı. Hayallere boğulmuş, yorgun Edith’e – evet – o yatak soluk alıyormuş, usulca, yavaşça soluk alıyormuş gibi geldi. Kalın duvarın içindeki derin dar pencerelerin dışında, onların yeşil çelenklerinin ötesinde, yaz sıcağında mücevher kadar parlak olan ufacık manzaranın tümünü görebiliyordu.

“Dinlen! Kal!” Dışarıdaki yaprakların sesi miydi bu? Hayır, havadaydı bu ses; neşeyle, utangaçça fısıldayan odanın kendisiydi. Edith öyle tuhaf duygulara kapıldı ki artık sessizliğini koruyamazdı.

“Burası çok eski bir oda, Emily,” diye şakıdı usulca. “Ne olduğunu biliyorum. Bu otel hep otel değildi. Eski bir şatoydu. Burada ayakta durduğumdan emin olduğum kadar eminim bundan da.” Belki de burada ayakta durduğuna kendini inandırmak istiyordu. “Şu sobayı görüyor musun?” Sobaya doğru yürüdü. “Üzerinde rakamlar var. Emily,” diye şakıdı bitkinlikle, “1623 yazılı.”

“Müthiş değil mi!” diye çığlık attı Emily.

Baba bile derinden etkilenmişti.

“1623? Neredeyse üç yüz yıllık.” Ve ansızın, yorgunluğuna karşın ufacık, şen, yaşlı adam kıkırdaması koyverdi. “Sana kendini civciv gibi hissettiriyor, değil mi?” dedi Baba.

Emily’nin soluksuz küçük kahkahası yanıtladı onu; o da neşeliydi.

“Şu kapının arkasında ne var, gidip bakacağım,” diye bağırdı. Ve duvarın ortasındaki kapıya doğru neredeyse koşup ince çelik dili kaldırdı. Daha büyük bir odaya açılıyordu, Edith’in ve kendisinin yatak odasına. Ama

duvarlar aynıydı, döşeme de, duvara derin oyulmuş aynı pencereler vardı. Yalnızca tek yatak yerine yan yana iki yatak duruyordu, sarı yerine mavi ipek yorgan örtülüydü. Ve pencerelerin altındaki nasıl da güzel eski çekmeceli dolaptı!

"Ah," diye çığlık attı Emily esriklik içinde. "Bütün hepsi sözcüklerle anlatılamayacak kadar tarih kokmuyor mu, Edith! Beni şey duygularına sürüklüyor –" Durdu, peşinden gelmiş olan, ince gölgesi güneşli döşemede uzanan Edith'e baktı. "Tuhaf!" dedi Emily, bütün duygularını o tek sözcüğe sıkıştırmaya çalışarak. "Ne olduğunu bilmiyorum."

Belki de Edith'in, her şeyi bulgulayanın, zamanı olsa Emily'yi doyuracak yanıtı bulabilirdi. Ama dış kapı tıklatıldı; bavulları taşıyan çocuktu. Bavullarını içeri sokarken alt kattan öğle yemeği çanı çaldı. Babanın bekletilmemesi gerekiyordu. Bir kez çan çaldı mı hemen çağrıya uymayı isterdi. Böylece de aynaya bir göz bile atmadan – aynalardan kaçınmanın, insan gençken boyuna aynaya bakması kadar doğal olduğu yaşa gelmişlerdi – Edith'le Emily hazırdı.

"Hazır mısınız, kızlar?"

"Evet, Babacım canım."

Ve yine düştüler yola, sola, sağa, enli, yıpranmış korkulukları olan taş basamaklardan aşağı, yeniden sola, sanki içgüdüsel olarak yollarını bularak – önce Edith, sonra Baba, tam arkalarına sokulmuş Emily.

Ama balo salonu kadar büyük *salle* a *manger*'ye girdiklerinde hâlâ boştu içerisi. Neşe içinde, ışıltılar içinde, uzun cam kapıları yeşil ve altın rengi bahçeye açılmış *salle* a *manger* uzanıyordu önlerinde. Ve üstlerinde elli tane yıldız çiçeği dolu çanak olan elli küçük masa dans etmeye başlayacak gibiydi, kiminle....

Hepsi Dingin!

I

O sabah kahvaltıda keyiflerine diyecek yoktu. Kim sorumluydu bundan – kadın mı, erkek mi? Sabahleyin en iyi görünümüne bürünmeyi çok önemsediği doğruydu kadının; kahvaltı zamanı çekici küçük bereler takmanın, tuhaf küçük ceketler, arkası açık, renkli terlikler giymenin, masanın kusursuzluğunu sağlamanın erkeğe karşı, aşklarına karşı hatta, görevinin bir parçası olduğunu düşünüyordu, kendisinin ve erkeğin – o kılı kırk yaran çiftin – “kusursuzluk” sözcüğünden anladığı kadarıyla. Oysa erkek de pırıl pırıl, taptazeydi, güzelce bakımını yapmıştı, doygundu, kendi payına düşen şeye katkısını esirgememişti... Aşağı ilk inen kadındı, erkek içeri girdiğinde yerinde oturuyordu. Elleri kadının omuzlarında, onun iskemlesinin arkalığına yaslandı; eğildi, usulca yanağını karısınınkine sürttü, incelikle ama kadının hazdan kıpkırmızı kesilmesine yetecek kadar sahiplenme gururuyla mırıldandı, “Bana çayımı ver, aşkım.” Ve kadın kapağında gümüşten armut olan gümüş çaydanlığı kaldırdı, erkeğe çayını verdi.

“Teşekkürler... Biliyorsun, bu sabah müthiş iyi görünüyorsun!”

“Öyle mi?”

“Evet. Bir daha yap bunu. Bir daha bak bana. Senin gözlerin. Tıpkı çocuk gözleri gibi. Senin kadar pırıl pırıl gözleri olan kimseyi tanımadım hiç.”

“Ah canım!” Kadın hazla içini çekti. “Bana tatlı şeyler söylenmesi hoşuma gidiyor!”

“Evet, gidiyor – seni şımarık çocuk! Sana bundan biraz vereyim mi?”

“Hayır, teşekkürler... Aşkım!” Kadının eli masanın üstünden uçtu, erkeğin elini yakaladı.

“Evet?”

Ama kadın hiçbir şey söylemedi, yalnızca bir kez daha, “Aşkım!” Erkeğin yüzünde kadının sevdiği anlatım vardı – bir tür tatlı şakacılık. Kadının ne demek istediğini anlamamış gibi yapıyordu ama yine de elbette anlamıştı. Şöyle bir duyguya kapılmış gibi yapıyordu “İşte kadın – kadına güven –

sabahın dokuzunda kahvaltı masasında tutkulu bir aşk sahnesine hazır.” Ama kadını kandıramadı. Erkeğin de kendisiyle aynı duygular içinde olduğunu biliyordu o. Bu eğlenen hoşgörü, bu yapmacık umutsuzluk erkeklerin takındığı tavırlardan biriydi – daha fazlası değil.

“Şu bıçağı kullanmama izin var mı lütfen, yoksa elimden bırakayım mı?”

Gerçekten! Mona hâlâ hiç alışamamıştı kocasının gülümsemesine. Üç yıldır evliydiler. Sayısız nedenle âşıktı ona ama hepsi bir yana, tümden kendi içinde özel nedenle, yani gülümsemesi yüzünden âşıktı. Kulağa çok saçma gelmeyecek olsa, o gülümsediğinde tekrar tekrar ilk görüşte aşka kapıldığını söylerdi. Başka insanlar da bunun çekiciliğini hissediyordu. Başka kadınlar da hissediyordu, emindi. Hatta bazen hizmetçilerin bile bu gülümsemeyi kolladıklarını düşünüyordu...

“Bu akşam tiyatroya gideceğimizi unutma.”

“Ah, seni özenli şey! Ben unutmuştum. Gösteriye gitmeyeli asırlar oldu.”

“Evet, öyle oldu, değil mi? Coşku doluyum.”

“Akşam yemeğinde ufacık minicik bir kutlama yapsak iyi olmaz mı sence?” (“Ufacık minicik” kadının deyimlerinden biriydi. Ama erkek kullanınca neden kulağa bu kadar tatlı geliyordu?)

“Evet, yapalım. Yani şampanya içelim mi demek istiyorsun?” Ve kadın uzaklara baktı, uzak bir sesle konuştu: “Bu durumda tatlıyı değiştirmem gerekecek.”

Tam o anda elinde mektuplarla hizmetçi içeri girdi. Dört tane erkek için, üç tane kadın için mektup vardı. Hayır, kadınınkilerden biri de erkeğindi, arkasında bir damla mühür bulunan oldukça pis küçük bir zarftı.

“Niçin bütün mektupları sen alıyorsun?” diye sızlandı kadın, zarfı uzatırken. “Korkunç bir haksızlık bu. Ben mektupları çok seviyorum ve hiç almıyorum.”

“Bak işte, buna bayılıyorum!” dedi erkek. “Nasıl oluyor da orada oturup böyle korkunç hayaller uyduruyorsun? Sabahleyin mektup almak şu dünyada benim başıma en az gelen şey. Okulda birlikte okuduğu kızlardan ya da kuruyup gitmiş teyzelerden o uzun gizemli mektupları alan hep

sensin. İşte, benim armudumun yarısını al – çok güzel.” Kadın tabağını uzattı.

Rutherford’lar birbirlerinin mektuplarını okumazlardı hiç. Okumamaları gerektiği kadının fikriydi. Başlarda erkek şiddetle karşı çıkmıştı. Kadın elinde olmadan güldü; tümden yanlış anlamıştı erkek onun nedenini.

“Aman tanrım! Şekerim. Benim için eve gelen her mektubu açmana seve seve izin veririm – ya da ortalıkta duran benim herhangi bir mektubumu okumana. Sana söz verebilirim ki...”

“Ah, hayır, hayır, sevgilim, demek istediğim şey bu değil. Senden kuşkulanmıyorum.” Ve kadın ellerini erkeğin yanaklarına koydu, çabucak öptü onu. “Ama annemin o kadar çok sayıda eski arkadaşı yazıyor ki bana – sırlarını veriyor – bilmiyor musun? – bir erkeğe ölseler bile asla söylemeyecekleri şeyleri söylüyorlar bana. Bence onlara karşı haksızlık olur. Anlıyorsun ya?”

En sonunda boyun eğdi erkek. Ama “Ben eski kafalı biriyim,” dedi, gülümsemesi biraz hüzünlüydü. “Karımın mektuplarımı okuduğunu bilmek hoşuma gider.”

“Biricik sevgilim! Seni mutsuz ettim.” Kadın çok pişmandı; ne için olduğunu da tam bilmiyordu. “Elbette okumak isterim...”

“Hayır, hayır! Zararı yok. Anlaşıldı. Sözleşmeye uyacağız.” Ve uydular.

Kirli zarfı yırtarak açtı erkek. Okumaya başladı. “Kahretsin!” dedi, alt dudağını öne çıkardı.

“Neden, ne oldu? Kötü bir şey mi?”

“Hayır – can sıkıcı. Bu akşam geç kalacağım. Saat altıda adamın biri benimle işyerimde buluşmak istiyor.”

“İş mektubu muydu o?” Kadının sesi şaşkındı.

“Evet, neden?”

“Hiç de iş mektubuna benzer yanı yoktu. Üstündeki mühür, o gülünç yazı – erkekten çok kadın yazısı gibiydi.”

Erkek güldü. Mektubu katladı, cebine soktu, zarfı kaldırdı. “Evet,” dedi, “tuhaf, değil mi. Benim gözüme çarpmazdı. Nasıl da hızlısın sen! Ama

gerçekten tam kadın el yazısına benziyor. Büyük R, örneğin” – zarfı kadına doğru çevirdi.

“Evet ve alttaki şu dalgalı çizgi. Epey eğitimsiz bir kadın olduğunu söyleyebilirdim...”

“Aslına bakarsan,” dedi Hugh, “adam maden mühendisi.” Ve ayağa kalktı, gerinmeye başladı, sonra durdu. “Şey, baksana nasıl da görkemli bir sabah! Evde kalıp seninle oyalanmak yerine ne diye işe gitmem gerekiyor?” Ve kadına yaklaştı, kolunu boynuna doladı. “Anlat bunu bana, küçük sevgilim.”

“Ah,” kadın erkeğe yaslandı, “keşke yapabilsem. Senin benim gibi insanlar için hayat çok kötü düzenlenmiş. Demek bu akşam geç kalacaksın.”

“Aldırma,” dedi adam. “Önümüzdeki bütün zaman bizim. Her zerresi. Tiyatrodan döndüğümüzde bulmayacağız –”

“Verandamızı maden mühendisleriyle kapkara olmuş.” Kadın güldü. Başka insanların da – başka insanlar da yapabilmiş miydi – daha önce başkalarının da onlar kadar âşık olmuş olmaları mümkün müydü? Başını erkeğe bastırdı – saatinin tik-taklarını duydu – o değerli saatin!

“Benim yatak odamdaki şu mor sarkık çiçekler nedir?” diye mırıldandı adam.

“Petunya.”

“Sen tıpkı petunya gibi kokuyorsun.”

Ve kadını ayağa kaldırdı. Kadın ona sokuldu. “Öp beni,” dedi adam.

II

En alt basamağa oturup erkeğin son hazırlıklarını izlemek kadının alışkanlığıydı. Birisinin şapkasını fırçalamasını, bir çift eldiven seçmesini, yuvarlak aynaya hızla son bir kez göz atmasını izlemenin bu kadar büyüleyici olması tuhaftı. Ama erkek tıraş oluken de aynıydı. O zaman

onun giyinme odasındaki küçük sert sedire kıvrılmayı seviyordu; erkek kadar kendini kaptırıyor, dikkatini yoğunlaştırıyordu. O kara kaşlarıyla, akışkan gözleriyle, tıraş köpüğünün üstündeki elmacık kemiklerinde o taze renkle Fransız tiyatrolarındaki güldürü sanatçıları gibiyken, maske gibiyken nasıl da büyüleyici görünüyordu! Ama asıl duygusu bu değildi. Hayır, aynı zamanda basamakta kapıldığı duygusuydu. Şöyleydi, "İşte bu benim kocam, işte bu benim evlendiğim erkek, işte bu, o öğleden sonra, tenis raketini sallayarak çimenliği geçip gelen, gömlek kollarını sıvayıp eğilerek selamlayan yabancı. Bu yalnızca benim sevgilim, kocam değil, aynı zamanda da erkek kardeşim, en sevgili dostum, oyun arkadaşım, hatta kimi zaman da bir tür kusursuz baba da. İşte burası da oturduğumuz yer. İşte onun odası – burası bizim salonumuz." Sanki öteki benliğine, erkeğe rastlamadan önceki benliğine evini ve onu gösteriyordu. Derin bir beğeniyle, sanki bu kadar mutluluktan dehşete düşmüş gibi o öteki benlik baktı...

"Oldum mu?" orada duruyordu erkek gülümseyerek, eldivenlerini eline geçirerek. Ama onun görünüşüne ilişkin olarak sıklıkla söylemeye can attığı şeyleri söylemesinden erkek hoşlanmasa da bu sabah belli belirsiz bir çocuksu kurum satma havası sezdiğini sandı kadın. Beğenildiklerini bilen çocuklar da annelerine böyle bakar.

"Evet, iyi oldun..." Belki de o anda tıpkı anne gibi gurur duyuyordu onunla; yola koyulmadan önce kutsayabilirdi. Bunun yerine verandada durup düşündü, "İşte gidiyor. Evlendiğim adam. Çimenliği geçerek gelen yabancı." Gerçek bundan daha az olağanüstü olmamıştı hiç...

Hiç bundan az olağanüstü değildi, asla. Olsa olsa daha da olağanüstüydü ve nedeni de – Mona eve, oturma odasına geri koştu, piyanonun başına oturdu. Ah ne diye canını sıkacaktı nedenlerle – şarkı söylemeye başladı,

"Görüyorsun, aşkım, çiçekler getiriyorum sana
Dindirmek için acını!"

Oysa neşe – soluk soluğa, sevinç içinde neşe coşkuyla döküldü sesinde, "acı" sözcüğünde dudakları öylesine mutlulukla aralandı – öylesine korkunç duygudaş olmayan gülümseme yayıldı ki utandı. Çalmayı kesti,

piyano taburesinde dönüp yüzünü odaya çevirdi. Nasıl da değişik görünüyordu sabahları, nasıl da dingin, uzak. Fuşya rengi minderleri olan gri iskemleler, siyah ve altın sarısı halı, parlak yeşil ipek perdeler herhangi birinin olabilirdi. Hâlâ inik perdeyle sahne düzenlemesi gibiydi. Onun burada bulunmaya hakkı yoktu ve aklından bunlar geçerken tuhaf, belirsiz bir ürperme yayıldı üstüne; herhangi bir şeyin, hatta iskemlenin bile, başını çevirmesi, onun mutluluğunu yanıtlamaması çok olağandışı göründü.

"Bu odayı sevmiyorum sabahları, bunu hiç sevmiyorum," diye karar verdi, giyinmesini tamamlamak için yukarı koştu. Büyük, gölgeler içindeki yatak odalarına koştu... ve yıldız yıldız petunyaların üstüne eğildi...

Kötü Düşünce

Bana bir şey oldu – kötü bir şey. Ve bu konuda ne yapacağımı bilmiyorum. Ne yapsam çıkış bulamıyorum. En kötüsü de, bu şeye odaklanamıyorum – ne demek istediğimi anlıyorsunuz ya. Karmaşanın ortasında hissediyorum kendimi – cehennem karmaşasının. Bu tür işe bulaşacak adam olmadığımı herkesin açıkça görmesi gerekir. Ben sizin şu film yıldızı Johnnie'lerinizden, ya da kitaptan fırlamış adamlardan biri değilim. Ben – neyse, düne kadar ne olduğumu gayet güzel biliyordum. Oysa şimdi – kendimi çaresiz hisediyorum, evet, işte sözcük bu, çaresiz. İşte burada oturuyorum, denize taş atarak, tıpkı annesini kaybetmiş çocuk gibi. Herkes saatler önce çekip gitti evine, çaylar içilip bitti, zaman ilerliyor, lambaların yanması yaklaşıyor. Benim de eve gitmem gerekecek, er geç. Bunu görüyorum elbette. Aslında, inanır mısınız? Keşke her şeye karşın orada olsam tam şu anda. Ne yapıyor o? Karım, demek istiyorum. Çekip gitti mi? Yoksa tabakları geriye itmiş, masaya gözlerini dikerek oturup kaldı mı? Tanrım! Aklıma bu durum geldiğinde köpek gibi uluyabilirim – ne demek istediğimi anlıyorsunuz ya...

Bu sabah karım kahvaltıya kalkmadığında her şeyin paramparça olduğunu anlamam gerekirdi. Anladım da bir bakıma. Ama yüzleşemedim. Özel bir şey söylemezsem, onun kötü baş ağrısı günlerinden biriymiş gibi davranırsam, çekip işe gidersem, bu akşam eve dönünceye kadar bütün

sorunun bir yolla uçup gidivereceği duygusuna kapıldım. Hayır, işler böyle değildi. Birazcık şimdiki gibi hissettim kendimi, “çaresiz”. Ne yapmam gerekiyordu? Yalnızca sürdürmek. Aklıma gelen tek şey buydu. Böylece de baş ağrısı günlerinde hep yaptığım gibi onun için yukarı bir fincan çay, birkaç dilim ince tereyağlı ekmek çıkardım. Perde hâlâ inikti. Sırtüstü yatıyordu. Galiba alnında nemli bez vardı. Emin değilim çünkü ona bakamadım. Berbat bir duyguydu. Ve karım, güçsüz, incelikli bir sesle dedi ki, “Sürahiyi masanın üstüne koyar mısın?” Koydum. “Başka şey ister misin?” dedim. Ve karım, “Hayır. Yarım saat içinde bir şeyim kalmaz,” dedi. Ama sesi, anlıyorsunuz ya! Beni mahvetti. Elimden geldiğince hızla dışarı fırladım, girişteki askıdan şapkamla şemsiyemi kaptım, tramvayı yakalamak için koşturdum.

İşte size tuhaf bir şey – isterseniz inanmayın bana – evden dışarı çıktığım anda karımı unutup gittim. Güneş yüzünden denizin üstünde gümüşten ördekler oluştuğu tatlı, yumuşak bir sabahtı. Bütün günün sıcak ve güzel kalacağını anladığınız sabahlardan biriydi. Tramvay çanı bile değişik çınlıyordu, insanların dizleri arasına sıkışmış okul çocuklarının elllerinde demet demet çiçekler vardı. Bilmiyorum – nedenini anlayamıyorum – yalnızca içim mutlulukla dolu, daha önce hiç olmadığım biçimde mutluyum, inanılmaz mutluyum! Bir gece önce öylesine sert olan rüzgâr hâlâ biraz esiyordu. Kadının – ötekinin – bana dokunması gibiydi sanki. Evet, öyle. Bana o dokunuşu geri getiriyordu, her zerresini. Beni nasıl sarıp sarmaladığını söylesem deli sanırdınız. Her şeye kayıtsızdım – işe geç kalıp kalmadığım hiç umurumda değildi, herkese iyilik yapmak geliyordu içimden. Ufak çocukların tramvaydan inmelerine yardım ettim. Küçüklerden biri beresini düşürdü, yerden alıp, “İşte evlat!” dediğim zaman... neyse, kendimi aptal yerine düşürmemek için tek elimden gelen buydu.

İşyerinde de aynısıydı. İşyerindeki adamları daha önceden hiç tanımıyormuş gibiydim. Yaşlı Fisher masama gelip her zamanki gibi, “Bak bakalım, ihtiyar, bak bakalım!” diyerek önüme birkaç koca ıtırşahi çiçeği koyduğunda – tedirgin olmadım. Bahçesi konusunda kibirle kabarıp

durmasına aldırmadım. Yalnızca baktım çiçeklere, “Evet, bu sefer becermişsin,” dedim usulca. Bu durumda ne yapacağını şaşırdı. Aşağı yukarı beş dakika içinde geri gelerek başımın ağrıyıp ağrımadığını sordu.

Gün boyu böyle sürdü gitti. Akşamleyin, eve giden kalabalıkla birlikte eve fırladım, bahçe kapısını itip açtım, giriş kapısının her zamanki gibi açık olduğunu gördüm, çizmelerimi çıkarmak için tam kapı dibindeki ufak iskemleye oturdum. Terliklerim oradaydı elbette. Bu, gözüme iyi bir belirti gibi göründü. Çizmelerimi merdiven altındaki dolabın rafına koydum, iş ceketimi değiştirdim, mutfağın yolunu tuttum. Karımın orada olduğunu biliyordum. Dur biraz. Beceremediğim tek şey, her zamanki gibi ıslığımı çalmaktı. “Sık sık uyanık yatıp düşünüyorum, çalışmanın nasıl korkunç şey olduğunu...” Denedim ama hiçbir sonuç alamadım. Neyse, mutfak kapısını açtım, “Selam! Herkes nasıl?” dedim. Ama bunu söyler söylemez – hatta daha bile önce – en kötüsünün gerçekleştiğini biliyordum. Karım masanın başında ayakta duruyor, salatanın limonunu, yağını çırpıyordu. Başını kaldırıp baktığında, belli belirisiz gülümsemeyle “Selam!” dediğinde suratıma yumruk yemiş gibi sersemledim! Karım korkunç görünüyordu – buna uyan başka sözcük yok. Gün boyu ağlamış olmalıydı. İzleri silmek için yüzüne un gibi beyaz bir şeyler sürmüştü – ama bu, daha da kötü görünmesine yaramıştı yalnızca. Benim bir şeylerin farkına vardığımı görmüş olmalıydı, çünkü kaymak kabını yakaladı, salata tasına biraz döktü – hep yaptığı gibi, anlıyorsunuz ya, öylesine hızla, özenerek, kendine has biçimde – ve yeniden çırpmaya başladı. “Başın daha iyi mi?” dedim. Ama beni duymuşa benzemiyordu. “Bahçeyi yemekten önce mi, sonra mı sulayacaksın?” dedi. Ne diyebilirdim? “Sonra,” dedim, yemek odasına geçtim, akşam gazetesini açtım, açık camın yanına oturdum – neyse, gazetenin arkasına saklanıyordum galiba.

Orada oturuşumu asla unutmayacağım. Gelip geçen, yoldan aşağı inen insanların sesleri öylesine dingindi. Ve bir adam geçti, birkaç inekle. Ben – ben onu kıskandım. Karım içeri girip çıktı. Sonra beni yemeğe çağırdı, oturduk. Galiba biraz soğuk etle salata yedik. Hatırlamıyorum. Bunları yemiş olmalıyız. Ama ikimiz de konuşmadık. Şimdi rüya gibi geliyor bana.

Sonra karım ayağa kalktı, tabakları değiştirdi, tatlıyı almak için kilere gitti. Tatlının ne olduğunu biliyor musunuz? Neyse, elbette, sizin için hiçbir anlamı olamaz. Benim en sevdiğimdi – özel durumlarda yalnızca benim için yaptığı tatlıydı – kaymaklı bal peteği...

Adam ve Köpeği

Mr. Potts'a bakınca insan en azından işte böbürlenecek hiçbir şeyi olmayan birinin geçtiğini düşünürdü. Çarpık boyunbağı, çok küçük gelen şapkası, çok büyük gelen paltosuyla, ufak tefek, göze batmayan bir adamdı. Her gün postaneye götürüp getirdiği kahverengi bez çantası hiç de işadamı çantasına benzemiyordu. Daha çok çocukların okul çantası gibiydi; hatta yuvarlak gözlü düğmeyle kapanıyordu. İçinde ekmek kırıntılarıyla, elma koçanı var gibi geliyordu insana. Sonra çizmelerinde de bir tuhaflık göze çarpıyordu, değil mi? Bağcıkların arasından renkli çorapları göz kırpıyordu. Ne halt etmişti adam çizmenin dillerine? "Kızartmıştır," diye varsayım ileri sürdü, Chesney otobüsündeki şakacı adam. Zavallı yaşlı Potts! "Bahçesine gömmüş olması daha mümkün." Koltuğunun altına şemsiye sıkıştırırdı. Ve yağışlı havalarda açtığında altında tümden gözden yiterdi. Yok olurdu. Ayaklı şemsiyeydi – başka şey değil – şemsiye onun kabuğu olurdu.

Chesney Ovası'nda küçük bir kulübede yaşardı. Bir yanına yaslanmış şişkin su deposu ona yaslı bir hava verirdi, dişi ağrıyan küçük kulübeye benzetirdi. Bahçesi yoktu. Bahçe kapısından ön kapıya kadar otlağın çimlerinde daracık keçi yolu açılmıştı, ön bahçe olacak yerde biri yuvarlak, biri oval iki çiçek yatağı kazılmıştı. O keçi yolundan aşağı yürürdü her sabah sekiz buçukta Potts, Chesney otobüsüne binerdi; o keçi yolundan yukarı yürürdü Potts her akşam, koskoca güğüm gibi otobüs fokurtularla uzaklaşırken. Gecenin ilerlemiş saatlerinde piposunu yakmaya can atarak süzülüp bahçe kapısına kadar gittiğinde – evin bundan daha yakınında sigara içmesine izin yoktu – öylesine alçakgönüllü, öylesine kendi halinde

havası vardı ki kocaman, mutlulukla parlayan yıldızlar sanki birbirine göz kırpıp, gülerek, “Şuna bak! Haydi üstüne bir şeyler atalım!” derdi.

Araç değiştirip Chesney otobüsüne binmek için İtfaiye Durağı’nda tramvaydan indiğinde Potts bir şeylerin ters gittiğini gördü. Otobüs orada olmasına oradaydı da sürücü koltuğunda değildi; yarı beline kadar motorun altında sırtüstü dümdüz uzanıyor, şapkası çıkmış biletçi bir basamağa oturmuş sigara sarıyor, hayallere dalmış görünüyordu. Küçük bir işadamları topluluğuyla bir iki kadın yazman boş otobüse gözleri dikili duruyordu; aracın yana eğilmesinde, sürücü bir şeyleri salladığında belli belirsiz titremesinde acıklı, kederli bir şeyler vardı. Kaza geçirmiş de, “Dokunma bana! Yanıma yaklaşma! Canımı yakma!” demeye çalışan birini andırıyordu.

Ama bütün bunlar çok bildikti – bu otobüsler yalnızca son birkaç aydır Chesney’e işliyordu – hiç kimse sesini çıkarmadı, bir şey sormadı. Zayıf bir olasılığı beklediler düpedüz. Gerçekten, iki üçü, Potts oraya yaklaştığı sıra yürümeye karar verdi. Oysa zorunlu olmadıkça yürümek istemiyordu Potts. Yorgundu. Gecenin yarısını uyanık geçirmişti, karısının göğsünü ovarak – gizemli ağrılarından biri tutmuştu kadının – ve uykulu hizmetçi kıza sıcak sargı bezleri, sıcak su şişeleri vermede, çay yapmada yardım ederek. Buz kesmiş ayaklarla sonunda yatağa girdiği zaman pencere maviydi, horozlar ötmeye başlamıştı. Ve bütün bunlar da bildikti.

Kaldırımın kıyısında dikilip arada bir kahverengi bez çantasını bir elinden ötekine geçirerek bir gece önceyi yeniden yaşamaya başladı Potts. Ama bulanıktı, gölgeliydi. Tıpkı yengeç gibi koridordan aşağı, soğuk mutfağa, sonra geri gidip gelirken gördü kendini. Koyu renk çekmeceli dolabın üstünde iki mum titreşiyordu, karısının üzerine eğildiği sırada kadının kocaman gözleri ansızın parıldadı, bağırdı:

“Hiç anlayış görmüyorum – hiç anlayış yok. Yalnızca zorunlu olduğun için yapıyorsun bunu. Karşı çıkma bana. Bunu yaptığın için bana kinlendiğini görebiliyorum.”

Kadını yatıştırmaya çalışmak işleri daha da kötüye götürdü yalnızca. Karısının yatakta dimdik oturup elini kaldırarak ağırbaşlılık içinde:

“Aldırma, artık çok sürmeyecek,” demesiyle sonlanan korkunç bir gürültü koptu. Oysa bu sözcüklerin tınısı kadının öylesine ödünü patlattı ki kendini yeniden yastıkların üstüne attı, “Robert! Robert!” diye hıçkırdı. Yıllar önce, Potts’la tanışmadan önce nişanlı olduğu delikanlının adıydı Robert. Ve Potts delikanlının ruhunun çağrıldığını duymaktan çok mutluydu. Bunun, bunalımın bittiği, kadının yakında dinginleşmeye başlayacağı anlamına geldiğini öğrenmişti...

Bu arada Potts çevrede dönüp durmuştu; kaldırımın öteki ucuna, yanı başında uzanan tahta parmaklıklı çite yürümüştü. Bir tutam hafif çimen fışkırmıştı parmaklığın arasından ve biraz incecik ipeksi papatya. Ansızın papatyalardan birinin üstüne arı konduğunu gördü, arı üstüne tutunur, sarsarken çiçek yana eğildi, sallandı, titredi. Ve uçup gittiği sırada çiçek yaprakları sanki neşeyle çırpındı... Yalnızca bir an için Potts bunların olduğu dünyanın içine yuvarlandı. Araca geri yürürken yüzüne yayılan ürkek gülümsemeyi çekip çıkardı buradan. Oysa şimdi boş aracın yanında durmuş okuyan bir genç kız dışında herkes gözden yitmişti.

Tören alayının sonunda Potts yürüyordu, üzerine çok büyük geldiği için geceliği andıran, elinde ilahi ve dua kitabı yerine mum taşıması gerektiğini düşündüren papaz cüppesiyle. Sesi çok hafif hüzünlü tenordu. Herkesi şaşırtıyordu. Kendisini de şaşırtıyordu sanki. Ama öylesine hüzünlüydü ki, “kanatlar için, kumrunun kanatları için,” diye bağır-dığında, aralarında para toplayıp ona bir çift kanat almak geldi cemaatteki kadınların içinden.

Lino’nun burnu öylesine acınası biçimde titredi, gözlerinde öylesine özlem dolu, öyle çekingen bir bakış vardı ki Potts’un yüreği burkuldu. Oysa elbette gösteremezdi bunu. “Neyse,” dedi sert sert, “bence eve gelsen daha iyi.” Ve sıradan ayağa kalktı. Lino da kalktı ama kıpırdamadan durdu, patisinin birini kaldırdı.

“Ama bir şey var,” dedi Potts, dönüp doğrudan yüzüne bakarak, “sen gelmeden önce bunu açıkça ortaya koymakta yarar var. Bu da şu.” Sanki üzerine ateş edilecekmiş gibi ürken Lino’ya doğrulttu parmağını. Ama şaşkın, özlem dolu gözlerini efendisinden ayırmadı. “Şu dövüş köpeği numaralarına bir son ver,” dedi Potts, hiç olmadığı kadar sert sert. “Sen

dövüş köpeği değilsin. Sen bekçi köpeğisin. İşte sen busun. Tamam. Bundan şaşma. Ama katlanamadığım şey şu şeytanca böbürlenme. Sinirime dokunan işte bu.”

Bunun arkasından gelen, Lino ve efendisinin birbirlerine gözlerini diktikleri bir anlık duraklamada, aralarındaki güçlü benzerlik çok tuhaftı. Sonra Potts yeniden döndü, evin yolunu tuttu.

Ve ürkekçe, kendi patileri üstünden yuvarlanıyormuşçasına Lino efendisinin alçakgönüllü ufacık bedenini zledi...

Nasıl da Tatlı Bir Yaşlı Hanımefendi

Yaşlı Mrs. Travers niçin bu kadar erken uyanıyordu son günlerde? En azından bir üç saat daha uyumak isterdi. Oysa hayır, her sabah hemen hemen tamı tamına aynı saatte, tam dört buçukta gözleri fal taşı gibi açılıyordu. Çünkü – yine son günlerde – her zaman aynı biçimde uyanıyordu, belli belirsiz ürkerek, küçük bir sarsıntıyla, birisinin çağırdığını hayal ediyormuş gibi ya da bunun dün gece Warner ışığı söndürmeden önce gördüğü aynı duvar kâğıdı, aynı pencere olup olmadığını kesinlikle hatırlamaya çalışıyormuş gibi hızla göz atıp başını yastıktan kaldırarak uyanıyordu... Sonra ufak gümüşsü baş yine beyaz yastığa gömülüyor, uyanık yatmanın acısı içini kaplamadan önce yalnızca bir an için yaşlı Mrs. Travers mutluluğa kapılıyordu. Yüreği dinginleşiyordu, derin derin soluk alıyordu, hatta gülümsüyordu bile. Yine de bir kez daha karanlığın gelgiti yükselmişti, onu kucaklayıp yüzdürmüş, uzaklara taşımıştı; ve bir kez daha gelgit çekilerek, alçalarak onu bulduğu yere, aynı duvar kâğıdının içine kapanmış olduğu, aynı pencerenin gözünü dikip baktığı yere fırlatıp atmıştı – hâlâ güvende – hâlâ orada!

Şimdi dışarıdan kilise saatinin sesi geliyordu, yavaş, uyuşuk, belli belirsiz, sanki yarım saati uykusunun arasında çalıyormuş gibi. El yordamıyla yastığının altında saatini arandı; evet, aynı şeyi gösteriyordu: Dört buçuk.

Elinde çayıyla Warner'ın içeri girmesine daha üç buçuk saat vardı. Aman tanrım, buna dayanmak elinden gelecek miydi? Tedirginlik içinde bacaklarını oynattı. Ve saatin ağırbaşlı, sert yüzüne gözlerini diktiğinde kolların – özellikle de kısa kolun – izlendiklerini bildikleri, işi yavaştan aldıkları duygusuna kapıldı – yalnızca azıcık – bile bile... Çok tuhaf, bu saatin kendisinden nefret ettiği duygusundan kurtulamıyordu hiç. Henry'nin saatiydi eskiden. Yirmi yıl önce zavallı Henry'nin yatağının baş ucunda dikilirken bunu ilk kez avcunun içine alıp kurduğu zaman soğukluğunu, ağırlığını hissetmişti. Ve iki gün sonra krep iç çamaşırının kancasını açıp onu içine soktuğunda göğsünün üstünde taş gibi yatmıştı... Kendini yuvasında hissetmemişti hiç orada. Onu yeri – tik-taklarıyla, tam zamanı göstermesiyle, Henry'nin katı kaburgalarının üstüydü. Kendisine hiç güvenmemişti, tıpkı o günlerde kocasının da hiç güvenmediği gibi. Ve onu kurmayı unuttuğu ender durumlarda neredeyse dehşete benzeyen bir sancı duyuyor, küçük anahtarı yerine yerleştirirken mırıldanıyordu: "Bağışla beni Henry!"

Yaşlı Mrs. Travers içini çekti, saati yine yastığın altına itti. Şu saatin kendisinden nefret ettiği duygusu son zamanlarda daha da belirginleşmiş gibi geliyordu ona... Belki de bunun nedeni boyuna saate bakmasıydı, özellikle de şimdi evinden uzakta olduğu için. Yabancı saatler asla işlemiyor. Her zaman ikiye yirmi kala duruyorlar. İkiye yirmi kala! Nasıl da uygunsuz bir zaman, ne biri ne öteki. İnsan bir yerlere ulaştığında öğle yemeği bitmiş, bir fincan çay ummak için çok erken oluyordu... Ama çay düşünmeye başlamaması gerekiyordu. Yaşlı Mrs. Travers yatakta doğruldu, tıpkı yorgun bir bebek gibi kollarını kaldırdı, yatak örtüsünün üstüne bıraktı.

Sabah ışığıyla neşe içindeydi oda. Balkona açılan büyük camlı kapılar açıktı, dışarıdaki palmiye, titreyen, örümcek gibi gölgesini yatak odasının duvarlarına savuruyordu. Otelleri deniz kıyısına bakmasa bile bu erken saatte denizin kokusunu alabiliyordunuz, solumasını duyabiliyordunuz ve altından kanatlarının üstünde yükseklerde uçarak martılar süzülüp geçiyordu. Nasıl da huzur dolu görünüyordu gökyüzü, sanki usulca

gülümsüyor gibi! Uzaklarda – bu çizgili saten duvar kâğıtlarından, cam kaplı masadan, sarı brokar sedirden, sandalyelerden, senin yandan görünümünü, arkadan görünümünü, senin üç çeyrek görünümünü yansıtan aynalardan uzaklarda.

Ernestine büyük coşkuya kapılmıştı bu oda konusunda.

“İşte tam sana göre oda, Anne! Nasıl da aydınlık, çekici, iç açıcı! Balkonu da var, böylece yağışlı günlerde bile sandalyeni dışarı çıkartabilirsin, şu güzelim palmiyelere bakabilirsin. Gladys de bitişikteki küçük odaya yerleşebilir, bu da Warner’ın ikinize birden göz kulak olmasını son derece kolaylaştırır... Bundan daha hoş bir oda bulamazdın, değil mi, Anne? Şu tatlı balkondan kendimi alamıyorum! Nasıl da hoş Gladys için! Cecil’le benim hiç balkonumuz yok...”

Ama ne olursa olsun, Ernestine’e karşın, o balkonda asla oturmadı. Bir türlü açıklayamadığı tuhaf bir nedenle palmiyelere bakmaktan nefret etti. İğrenç yabancı şeyler, dedi onlara kafasının içinde. Kımıltısızlarken sarkıyorlardı, koskoca dağınık kuşlar gibi ıslak pis pis sürünüyor gibi duruyorlardı ve kımıldadıkları zaman ona hep örümcekleri hatırlatıyorlardı. Niçin İngiliz ağaçları gibi yalnızca doğal, huzurlu, gölgeli görünmüyorlardı asla? Niçin sonsuza kadar kıvranıyorlar, bükülüyorlar ya da surat asıp duruyorlardı? Onları düşünmek bile sinirine dokunuyordu ya da aslında yabancı olan herhangi bir şeyi...

Dürüstlük

I

Rupert Henderson’ın kullanmaktan özellikle çok hoşlandığı bir deyiş vardı: “Benim dürüst görüşümü almak isterseniz...” Şu güneşin altındaki

her konuda dürüst bir görüşü vardı ve bunu aktarma tutkusunu hiçbir şey engelleyemezdi. Oysa Archie Cullen'ın diline doladığı sözcükler "Size dürüstçe söyleyemem ki..."ydi. Bunun anlamı da, gerçekten kararını verememiş olduğuydu. Gerçekten kararını verememişti ne olursa olsun hiçbir konuda. Niçin? Çünkü veremiyordu. Öteki erkeklere hiç benzemiyordu. Onda hep bir şeyler eksiydi – yoksa artı mıydı? Önemli değil. Bu gerçekle hiç de gurur duymuyordu. Onu bunaltıyordu – insan bunu söyleyecek kadar ileri gidebilir – korkunç ölçüde, kimi zaman.

Rupert'la Archie birlikte oturuyorlardı. Yani, Archie, Rupert'ın evinde kalıyordu. Ah, kendi payına düşeni ödüyordu, her şeyin yarısını ödüyordu; aralarındaki, tam anlamıyla, kesin kurallarıyla bir iş anlaşmasıydı. Ama belki de Archie'yi çağıran Rupert olduğu için Archie her zaman onun konuğu olarak kaldı. İkisinin de birer yatak odası vardı – ortak bir oturma odaları, Rupert'ın aynı zamanda giyinme odası olarak da kullandığı büyükçe bir banyoları. Eve taşındıktan sonraki ilk sabah Archie süngerini banyoda bıraktı, bir dakika sonra kapısı tıklatıldı, Rupert kibarca ama kesin bir dille, "Senin süngerin, galiba," dedi. İlk gece Archie tütün kavanozunu oturma odasına getirip şöminenin bir köşesine yerleştirmişti. Rupert gazetesini okuyordu. Yuvarlak, porselen bir kavanozdu, deniz kestanesine benzemesi için yüzeyi boyanıp pürtük pürtük yapılmıştı. Kapağına serpiştirilmiş porselen deniz yosunu, kulp olarak iki kiraz vardı. Archie bundan müthiş hoşlanıyordu. Oysa akşam yemeğinden sonra, Rupert piposuyla tütün kesesini çıkarınca, ansızın gözlerini bu nesneye dikti, bıyıklarının arasından dumanı üfledi, soluğu kesildi, meraklı, şaşkın bir sesle söylendi, "Şey, şu senin mi, yoksa Mrs. Head'in mi?" Mrs. Head ev sahipleri kadındı.

"Benim," dedi Archie, kıpkırmızı kesildi, çekingenlikle belli belirsiz gülümsedi.

"Şey!" dedi Rupert yine – bu sefer pek anlamlı anlamlı.

"İstersen ben..." dedi Archie, kalkmak için koltuğunda doğruldu.

"Hayır, hayır! Kesinlikle olmaz! Asla olmaz!" diye yanıtladı Rupert, gerçekten de elini kaldırdı. "Ama belki de" – ve burada Archie'ye

gülümseyip çevresine bakındı – “belki de onun için biraz göze batmayan bir yer bulabiliriz.”

Neresi olacağına bir türlü karar verilemedi, Rupert ayağının altından çekilir çekilmez Archie kendi kişisel eşyalarını usulca kendi yatak odasına tıktı.

Yine de konuk ve ev sahibi davranışlarının en göze battığı durum başlıca yemek zamanlarında ortaya çıkıyordu. Örneğin, tek tek her durumda, hatta daha masaya oturmalarından önce Rupert, “Zahmet olmazsa ekmeği keser misin, Archie?” diyordu. Sözü böyle buraya getirmese belki de bir anlık dalgınlıktan sonra Archie ekmek bıçağını kapacaktı... Çok tatsız bir düşünce! Yine, yemekleri Archie’nin dağıtmasına hiç izin vermiyordu. Hatta kahvaltıda bile hem sıcak yiyecekleri hem çayı her zaman Rupert uzatıyordu. Doğruydu, çay konusunda yarım yamalak özür dilemişti; burada belli belirsiz bir açıklama yapma gereği duymuştu.

“Çayım konusunda çok titizimdir,” dedi. “Bazıları, özellikle kadınlar, önce süt koyarlar. Ölümcül bir alışkanlık, birden çok nedenle. Bence, fincan öyle bir doldurulmalıdır ki arkasından çayın rengi belli olmalıdır. Şeker, Archie?”

“Ah, lütfen,” dedi Archie, neredeyse masanın üstünden eğilerek. Rupert böylesine etkileyiciydi işte.

“Ama bence,” dedi arkadaşı, “bu küçük şeylerin hiçbirisi senin gözüne çarpmıyor?”

Ve Archie beli belirsiz yanıtladı, çayını karıştırarak: “Hayır, galiba çarpmıyor.”

Rupert yerine oturup peçetesini açtı.

“Senin kişiliğine ve yapına çok ters düşerdi,” dedi neşeyle, “çarpsaydı! Böbrek ve pastırma? Çırpılmış yumurta? İkisinden biri? İkisi birden? Hangisi?”

Zavallı Archie çırpılmış yumurtadan nefret ederdi ama eyvahlar olsun! Çırpılmış yumurta sevmesinin de beklendiğinden hemen hemen emindi. Aralarında var olan, Rupert’ın deyimiyle bu “duygusal uyanıklık” bir zaman sonra işleri biraz zora sokabilirdi. “Yumurta lütfen,” diye

mırıldanırken kendini biraz acınası hissediyordu. Ve Rupert'ın yüzündeki doğru seçim yaptığını belirten anlatımı gördü. Rupert ona bol bol yumurta uzattı.

II

Duygusal uyanıklık... belki de aralarındaki özel yakınlığı açıklayan şey buydu. Karşılıklı büyük çekim durumu olduğunu söylemek gelebilirdi insanın içinden. Archie'nin bu varsayıma vereceği yanıt, usuldan bir "Beel-ki de!" olurken Rupert hemen saygısızca burun kıvıracaktır.

"Büyük çekim! Bu bağlamda bu sözcük çok mantık dışı. Kendi türdeşlerimin büyük çekimine girme alışkanlığım olsa bile Cullen'da ne bulunabilir ki beni çekecek; ki ben çekim alanına girecek adam da değilim kesinlikle. Hayır, derinden ilgilendiğimi açıkça söyleyeyim. İnanıyorum ki onu herkesten daha iyi anlıyorum. Ve benim dürüst görüşümü almak isterseniz, kesinlikle biliyorum benim – onun – üzerindeki etkim – duygudaşlığım – ona karşı – adına ne derseniz deyin, hepsi onun iyiliği için. Duygusal uyanıklık durumu var... dahası, can yoldaşı olarak onu son derece uyumlu buluyorum doğallıkla. Aklımın onsuz daha az işlev gösteren bir yanını uyarıyor. Ama büyük çekim – doğru olmaktan çok uzak, canım – çok uzak!"

Ama tutalım ki insana inandırcı gelmedi bunlar? Tutalım ki insan hâlâ bu düşünceyle oyalanıyor. Rupert'la Archie'yi, aynı evi paylaşan tavşanla yılan gibi görmek mümkün değil miydi? Bıyığıyla, ateşin başında yılan halkasını çözme alışkanlığıyla, elinde piposu, tütün kesesiyle şöminenin önünde sallanmasıyla bu yakışıklı, iyi besili yılan Rupert. Ve yumuşak, kambur, ürkek, daha küçük koltukta oturan, hem orada olan hem olmayan, bir sözcükle gerisingeri karanlığa yuvarlanan ama bir bakışla yeniden ortaya çıkan Archie – oyunculuğun bütünüyle beklenmedik, ansızın başlangıç-larıyla (yılanın anında bastırdığı). Elbette tavşanın ev arkadaşı

tarafından yenilip yutulması gibi kaba saba, korkunç bir şey söz konusu değildi. Yine de alışılmış, sıradan bir gecenin sonunda birinin doygunlukla şişip kabarmış, sevecen, tazelenmiş, ötekinin solgun, ufak tefek, bitkin görünmesi tuhaf bir olguydu... ve sıklıkla viskisine soda katarken Rupert'ın son vurguladığı şey – uğursuzcaydı bu – şuydu:

"Bu çok ilginç oldu, Archie." Ve Archie soluğu kesilerek konuşurdu, "Ah, çook!"

III

Archie Cullen gazeteciydi ve bir gazetecinin oğluydu. Hiç kendi adına parası yoktu, hiç etkili bağlantıları yoktu, çok da az arkadaşı vardı. Babası şu güçsüz, hayal kırıklığına uğramış, başarısız, oğullarında kendisi adına bir silah gören adamlardan biriydi. Hayattan öcünü Archie aracılığıyla alacaktı. Archie onlara gösterecekti özünün ne olduğunu – babasının özünün. Bekleyin bakalım oğlum ortaya çıkıncaya kadar! Bu, *pere* Mr. Cullen için büyük ölçüde avuntu kaynağı olsa da Archie için hiç de aman aman eğlenceli değildi. Daha iki buçuk yaşındayken onun bebek burnu değirmen taşının altına sokuldu ve pazar günleri bile oradan çıkartılmadı. Sonra babası onu yürüyüşlere çıkarttı, dükkân tabelalarını heceleterek, limanda yarışan yatları saydırarak, onları dörde böldürüp sonucu üçle çarptırarak durumunu geliştirdi.

Ama bu deney şaşırtıcı bir başarı oldu. Archie hayatın yoldan çıkartmalarına arkasını döndü, kulaklarını tıkadı, bacaklarını topladı, elinde kitabıyla masaya oturdu ve tatil zamanının gelmesinden hiç hoşlanmadı; tatiller onu tedirgin etti; böylece de kendisi için okumayı sürdürdü. Örnek bir çocuktu. Ödül alma günlerinde babası okula kadar ona eşlik etti, kaskatı kitaplardan kocaman tomarları onun için okuldan eve taşıdı, onları yemek odası masasının üstüne savurup yüzünde mutlu bir gülümsemeyle inceledi. Benim ödüllerim! Küçük kurban da gözlüğünün arkasından gözlerini dikip

onlara baktı, tıpkı öteki küçük oğlanların pastaya bakmaları gibi. Bu önemli anda, elbette onun üzerine titreyen anne tarafından kurtarılması gerekiyordu, kendisi yıldırılmış olsa da ayağa dikilip...

Susannah

Baba kendisine bilet verilmesini sağlamasaydı, elbette, gösteriye gitmeleri hiç söz konusu olmayacaktı. Onları yalnızca beslemenin, onlara giysiler almanın, derslerinin, içinde oturdukları evin paralarını ödemenin zavallı Babaya bütün gün, her gün – “Cumartesi öğleden sonralarıyla pazarlar dışında,” dedi Susannah – sabahın köründen gece yarısına kadar canı çıkasıya çalışmaya patlamasından sonra fazladan harcama gerektirecek hoş şeyler verilmesini bekleyemezdi küçük kızlar.

“Susannah!” Anne şaşkınlıktan dondu. “Cumartesi öğleden sonralarıyla pazar günleri tatil yapmasa zavallı Babana ne olur, biliyor musun?”

“Hayır,” dedi Susannah. İlgilenmiş görünüyordu. “Ne?”

“Ölür,” dedi Anneleri, etkileyicilikle.

“Ölür mü?” dedi Susannah, gözlerini açarak. Şaşkın görünüyordu, kendisinden dört beş yaş büyük olan Sylvia ve Phyllis, üstünlük taslayarak, “Elbette” diye çıngırdadı. Bunu bilmemek için nasıl da küçük bir taş kafa olmak gerekti. Öylesine inançlı ve neşeli çınladı ki sesleri Anneleri biraz tedirgin olup telaşla konuyu değiştirdi...

“İşte bu yüzden,” dedi biraz üstü kapalı, “gitmeden önce tek tek Babaya teşekkür etmeniz gerekir.”

“Sonra bize parayı verecek mi?” diye sordu Phyllis.

“Sonra ondan ne gerekiyorsa isteyeceğim,” dedi Anne kesin bir sesle. Ansızın içini çekip ayağa kalktı. “Koşun bakalım çocuklar, Miss Wade’e sizi giydirmesini, kendisinin de hazırlanmasını, sonra da yemek odasına inmesini söyleyin. Ve şimdi, Susannah, bahçe kapısından çıktığın andan

başlayarak, yeniden dışarı çıkıncaya kadar Miss Wade'in elini bırakmayacaksın."

"Şey – ya ata binersem ne olacak?" diye sızlandı Susannah.

"Ata binmek mi – saçmalama, çocuğum! Sen ata binmek için çok küçüksün! Yalnızca büyük kızlarla oğlanlar ata binebilir."

"Küçük çocuklar için de horozlar var," dedi Susannah, gözü peklikle. "Biliyorum çünkü Irene Heywood bindi, inince de yere kapaklandı."

"İşte binmemen için fazlasıyla bir neden," dedi Annesi.

Ama düşmek onun için yıldırıcı bir şey değilmiş gibi duruyordu Susannah. Tam tersine. Gösteriye gelince, Sylvia'yla Phyllis de Susannah'dan daha fazlasını bilmiyordu. Kasabalarına ilk kez gelmişti. Bir sabah kadın yardımcıları Miss Wade onları apar topar, dadılarını paylaştıkları Heywood'lara götürürken kocaman uzun tahta kalaslarla, torbalarla, kapıya benzer şeylerle, flamalarla tepeleme yüklü arabaların Eğlence Alanı'nın geniş kapısından geçtiğini görmüşlerdi. Akşam yemeklerini yemek için hızla evlerine götürülürlerken parmaklıklar boyunca çepeçevre dikilen flamalarla benek benek, yüksek, ince çitin yapımına başlanmıştı. İçeriden korkunç bir çekiç sesi, bağrışma, çınlama gümbürtüsü yükseliyordu; uzaklara saklanmış küçük bir lokomotiften çuf çuf çuf çuf! sesleri geliyordu. Ve parmaklıkların üstüne yuvarlak tüysü duman yumakları savrulmuştu.

Önce öbür günün öbür gününün öbür öbür günüydü, sonra yalnızca öbür gün, sonra yarın ve sonunda o günün kendisi. Sabahleyin Susannah uyandığında duvarda kendisini gözetleyen güneş ışığından ufak altınsı bir benek vardı; uzun süredir oradaymış gibiydi, ona anımsatmak için bekler gibiydi: "İşte bugün – bugün gidiyorsun – bu öğleden sonra. İşte burada o kız!"

(*İkinci Uyarlama*)

O öğleden sonra kumaş kataloğundan sürahiler, leğenler kesmelerine izin verildi, çay zamanı da masanın üstündeki evcilik çay takımından gerçek çay

içtiler. İbriğinden aşağı iğne saplayıp üfledikten sonra bile evcilik çaydanlığının akmadığı sayılmazsa bu çok hoş bir eğlenceydi.

Ama cumartesi olan ertesi öğleden sonra Baba eve son derece keyifli geldi. Ön kapı öyle sert çarpıldı ki bütün ev titredi ve girişten Anneye seslendi.

“Ah, nasıl iyinin de ötesisin, sevgilim!” diye çığlık attı Anne, “Ama nasıl da gereksiz bir şey. Elbette, düpedüz bayılacaklar buna. Ama bütün o parayı harcamak! Keşke yapmasaydın bunu, Babacık! Onlar çoktan unutup gitmişlerdi. Ve bu da ne! On peni mi?” diye bağırdı Anne. “Hayır! İki şilin, gördüğüm kadarıyla,” diye düzeltti hızla, “fazladan harcadın ha. Çocuklar! Çocuklar! İnin aşağı!”

İndiler aşağı, önde Phyllis ve Sylvia, peşlerinde Susannah. “Babanızın ne yaptığını biliyor musunuz?” Ve Anne elini kaldırdı. Ne tutuyordu? Üç tane kiraz rengi bilet, bir tane de yeşil. “Size bilet almış. Sirke gideceksiniz, hem de bu öğleden sonra, hepiniz, Miss Wade’le birlikte. Ne diyorsunuz bakalım buna?”

“Ah, Annecim! Çok hoş! Çok hoş!” diye çığlık attı Phyllis ve Sylvia.

“Öyle, değil mi?” dedi Anne. “Yukarı koşun. Koşun, Miss Wade’e sizi hazırlamasını söyleyin. Sallanmayın. Fırlayın yukarı! Hepiniz.”

Uçup gitti Phyllis ve Sylvia ama Susannah merdivenlerin dibinde, başı önüne eğik olduğu yerde duruyordu.

“Haydi git,” dedi Anne. Ve Baba sert bir sesle, “Yine nesi var bu çocuğun?” dedi.

Susannah’nın yüzü seğirdi. “Gitmek istemiyorum,” diye fısıldadı.

“Ne! Sirke gitmek istemiyorsun ha! Babanın yaptık-larından sonra – Seni yaramaz çocuk! Ya sirke gidersin Susannah, ya da dosdoğru paketlenip yatağı boylarsın hemen.”

Susannah’nın başı eğildi, daha da eğildi. Küçücük bedeninin tümü öne eğildi. Sanki öne doğru ikiye katlanacak, yere değecekti cömert Babasının önünde, bağışlanmasını dilemek için...

İkinci Keman

Solgun gökyüzünde telaşla uçuşan ürpertici görünümlü bulutlarıyla, gri caddelerde satılığa çıkmış ürpertici kar tanecikleriyle rüzgârlı, bulutlu, soğuk bir şubat sabahıydı. Gölge gibi kayıp giderken insanlar ufacık, büzüşmüş görünüyor; kocaman acımasız bir şeyden korkmuş da paltolarının içine gizlenmeye çalışır görünüyor. Dükkân kapıları kapalı, tenteler toplanmış, yol kavşaklarındaki polisler kurşundan polis. Koskoca boş kamyonlar boş bir sesle sarsılarak geçiyor; havada is, ıslak taş merdiven kokusu var, nemli pis bir koku...

Küçük atkısını yeniden omzuna atıp kemanına sarılarak Miss Bray orkestra çalışmasına gidiyor ok gibi. Soğuk ellerinin, soğuk burnunun, soğuk ayaklarının bilincinde. Ayak parmaklarını hiç hissedemiyor. Ayakları, tıpkı porselen bebeklerinkiler gibi tek parça soğuk dilimine benziyor. İnce insanlar için kış korkunç bir zamandır – korkunç! Niçin tazı gibi onların peşine düşer, onları sarıp sarmalar, üzer böyle? Niçin, sırf değişiklik olsun diye, başlarını çevirip kendisine bakmayacak olan şişmanlara dişlerini geçirmez, çimdik atmaz? Ama hayır! Şişmanların hayatını cehenneme çeviren şey, ışıl ışıl, sıcak, kedi gibi yazdır. Kışın borusu kemik torbalarına öter...

İpliğe takılı iğne gibi içeri dışarı upuzun çizgide ilerledi Miss Bray, soğuktan başka hiçbir şey yoktu kafasının içinde. Kahvaltıda yanan gaz ateşiyle, kapalı penceresiyle sabahları kuytu sıcacık hoş olan mutfağından daha yeni dışarı çıkmıştı. Üç koskoca fincan dolusu gerçekten kaynar çay içmişti daha yeni. Onu ısıtmış olmaları gerekirdi, kesinlikle. Tek fincanla bile içleri ısınmış, dinçleşmiş olarak yollarına koyulan insanları okurdunuz hep kitaplarda. Ve o üç tane içmişti! Nasıl seviyordu çayını! Giderek daha çok hoşlanıyordu. Küçük hoş bir gülümseme dudaklarını araladı, usulca soludu, “Çayımı seviyorum.”

Ama yine de, kitaplara karşın içini sıcak tutmuyordu. Soğuk! Soğuk! Ve şimdi köşeyi döndüğü sırada öyle kocaman ağız dolusu nemli soğuk hava

yuttu ki gözleri yaşardı. Hi-hi-hi, diye ciyakladı yavru köpek; canı yanmış görünüyordu. Çevresine bakınacak zamanı yoktu ama bu keskin tiz ciyaklama onu yatıştırdı, hatta rahatlattı bile. Tam bu sesi kendisi de çıkartmış olabilirdi.

Ve işte Akademiye gelmişti. Bütün gücüyle katı, asık suratlı kapıyı itti, her yanına solmuş duyurular, konser programları asılı girişe süzüldü aralıktan, tozlu merdivenlerden yukarı, koridordan geçip soyunma odasına doğru sendeleyerek yürüdü. Açık kapıdan dışarı öylesine tiz, gürültülü kahkahalar, öyle yüksek sesli, aldırışsız konuşmalar taşıyordu ki sanki içeride oynanan bir oyun var gibiydi. İnsanların böyle gülüp konuşmadıklarına inanmak zordu... bile bile. “Özür dilerim – pardon – üzgünüm,” dedi Miss Bray, dirseğiyle yolunu açıp ilerler, hızla pis küçük odaya göz atarken. İki arkadaşı daha gelmemişti.

Birinci kemanlar oradaydı; hülyalı, ablak suratlı kız çellosunun üstüne eğiliyordu; iki viyola bir sırada oturuyor, müzik kitabına eğiliyordu ve yalnızca ara sıra gelen, ufak tefek kır saçlı biri olan arp bir sıraya yaslanmış, iç etekliğinin cebinde eliyle bir şey arıyordu...

“İki kere üçlü döndüm, hayatım,” dedi Ma, “iki tane kız sekiz eder ve bir tane de papazı için, eder dokuz.”

Korkunç boş bir iniltiyle Alexander, küçükparmağını havada kıvırıp Ma için dokuzu belirledi. “Dur şimdi, dur şimdi,” dedi kadın, hızlı güdük küçük elleri öteki oyun kâğıtlarını kaptı. “Ben dağıtıyorum, delikanlı!” Dağıttı, atkısını çekiştirdi, başını yana eğdi. “Hımm, çok da kötü değil! Bir dörtlü seri, bir de çiftim var!”

“İhanete uğradım! İhanete uğradım!” diye inledi Alexander, esmer başını oyun tahtasına eğerek, “hem de bir kadının ihanetine.” Derin derin içini çekti, kâğıtları karıştırdı, “Benim yerime kes bakalım, sevgilim!” dedi Ma’ya.

İşi gücü olan bütün genç beyefendiler gibi yalnızca şakasını yapıyor olsa da elbette, “sevgilim” derken sesinin tınısındaki bir şeyler Ma’yı heyecanlandırdı. Kâğıtları keserken dudakları titriyordu, o uzun ince parmakların kâğıt dağıtmasını izlerken ansızın bir sancı duydu.

Bolton Caddesi 9 numaranın bodrum katındaki mutfakta kâğıt oynuyordu Ma ve Alexander. Saat geçti, on biri gösteriyordu, hem de pazar gecesiydi – çok şaşırtıcı! Üzerine mum yağı lekeli yıpranmış şayak örtü serili mutfak masasında oturuyorlardı. Köşesinde üç bardak, üç kaşık, kesme şeker dolu bir çanak, bir şişe cin duruyordu. Soba hâlâ yanıyordu, daha yeni fokurdayan çaydanlığın kapağı, sanki içeride biri varmış da dışarı göz atmak istiyormuş, yeniden içeri zıplıyormuş gibi sakınarak, gizlice kalkmaya başlamıştı. Kapının yanındaki duvara dayalı at kılı sedirde üçüncü bardağın sahibi uzanmış, usulca horlayarak yatıyordu. Belki de arkası onlara dönük olduğu için, belki de üzerine örtülü kısa paltodan ayakları dışarı çıktığı için mahzun, dokunaklı bir görünümü vardı ve yakalığını kaplayan uzun sarı saçları da mahzun, dokunaklı görünüyordu.

“Neyse, neyse,” dedi Ma, iki kâğıt atıp ötekileri elinde yelpaze gibi açarak, “hayat böyle, işte. Bu sabah sizi uğurladığım zaman bu akşam birlikte kâğıt oynayacağımız aklımın ucundan bile geçmemişti.”

“Yazgının oyunları,” diye mırıldandı Alexander. Oysa, aslında, işin şakaya gelir yanı yoktu. O sabah, berbat bir şanssızlık sonucu bütün topluluğun yolculuk yaptığı treni o ve Rinaldo kaçırmıştı. Bu durum yeterince kötüydü. Ama pazar olduğu için gece yarısına kadar başka tren yoktu ve pazartesi günü saat onda genel provaları olduğundan bunun anlamı o trene binecekleri ya da bütün topluluğun kırmızı pancar dediği şeyi alacaklarıydı. Ama tanrım! Ne gündü. Eşyalarını istasyonda bırakıp Ma’ya ve Alexander’ın yatağı yapılmamış su içindeki, küf kokulu yatak odasına geri gelmişlerdi. Rinaldo bütün günü yatağın kıyısında oturup bacaklarını sallayarak, yere kül silkeleyip söylenerek geçirmişti, “Şu treni neden kaçırdığımızı anlayamıyorum. Kaçırmamız çok tuhaf. Ötekilerin de niçin kaçırdığımızı anlayamadıklarından eminim.” Gelip sürtünen yaşlı sıska kedinin bile sanki iğrendiği, pislikten kapkara olmuş küçük arka bahçeye bakarak pencerenin önünde dikilmişti Alexander. Yalnızca Ma pazar konuklarının sonuncusunu da uğurladıktan sonradır ki...

Mr. ve Mrs. Williams

I

Surrey, Wickenham, Rowans’lı olan Mr. ve Mrs. Williams o kış, üç haftalık tatil için İsviçre’ye gideceklerini duyurarak arkadaşlarını şaşkına çevirdi. Nasıl da ilginç, heyecan verici! Bu haber üzerine Wickenham’lı aileler arasında bir telaş dalgası yükseldi. Akşamları kentteki işlerinden eve dönen kocalar, “Şekerim, Williams’ların havadislerini duydun mu?” diye karşılanıyordu.

“Hayır, ne olmuş?”

“İsviçre’ye gidiyorlar.”

“İsviçre mi! Ne demeye gidiyorlar ki oralara?”

Bu elbette yalnızca o anda boş bulunmaları yüzünden söylenmiş bir şeydi. İnsan pekâlâ bilirdi birilerinin niçin gittiğini. Ama Wickenham’daki hiç kimse yılın o zamanında evinden o kadar uzaklaşmayı göze alamamıştı. Bu duruma “gerekli” gözüyle bakılmıyordu – golf, briç, deniz kıyısında yaz tatili, Harrods’ta hesabı olmak, yeterli parayı denkleştirince ufak bir araba gerekli şeyler arasında düşünülürken...

“Başlangıç harcamaları çok ağır değil mi sence?” diye sordu, iriyarı Mrs. Prean rastlantı sonucu o tatlı, yardımsever bakkallarında Mrs. Williams’la karşılaşınca. Tadımlık peynirli bisküvinin kırıntılarını geniş göğsünden silkeledi.

“Ah, ıvır zıvırlarımızı oradan alacağız,” dedi Mrs. Williams.

“Ivır zıvırlar” Wickenham’lı hanımefendilerin pek beğendiği bir sözcüktü. Savaş zamanlarından kalmaydı, elbette “şen şakrak”, “yıkayıp atmak”, “Hun”, “Almancık”, “Bolşe”yle birlikte. Aslında Bolşe savaş sonrasına denk düşüyordu. Ama aynı duygusal duruma karşılık geliyordu. (“Şekerim, benim ortalık hizmetçisi tam bir Hun, korkarım aşçım da Bolşe oluyor...”) Bir büyülü çekim vardı bu sözcüklerde. Bunları kullanmak tıpkı insanın

Kızıl Haç ecza dolabını yeniden açmasına, sargılardan, vücut kemerlerinden, böcek ilacı kutularından falan geriye kalanlara bakmasına benziyordu. İnsanın içi kıpır kıpır oluyordu, uzaklarda kalmış bir coşkuya kapılıyordu insan, tıpkı uzak bir bandoyu dinlemenin coşkusu gibi. Bütün Wickenham'ın birleşmiş tek bir aile olduğu o coşku verici, telaşlı, elbette kaygılı ama müthiş günleri anımsatıyordu. İnsanın kocası uzaklarda olsa bile, onun yerini tutmak için üç tane büyük asker giysili resmi vardı. Birisi gümüş çerçeve içinde yatağın yanındaki masada durur, biri askeri alayın renkleriyle piyanonun üstünde, öteki yemek odası iskemlelerine uysun diye deri çerçeveli.

"Cook* oradan hiçbir şey almamamızı sıkı sıkı tembihledi," diye sürdürdü Mrs. Williams.

"Aşçı mı!" diye çığlık attı Mrs. Prean, şaşkınlıktan donup kalmış. "Nasıl olabilir –"

"Ah – Thomas Cook demek istiyorum, elbette," dedi Mrs. Williams, pırıl pırıl gülümseyerek. Mrs. Prean yatıştı.

"Ama elbette giysi için küçük bir İsviçre köyünün kaynaklarına bağımlı kalmayacaksınız?" diye üsteledi, her zamanki gibi başkalarının işleriyle derinden ilgilenerek.

"Ah, elbette kalmayacağız." Mrs. Williams çok şaşmıştı. "Giysi olarak gerek duyduğumuz her şeyi Harrods'tan alacağız."

İşte Mrs. Prean'ın da duymayı dilediği şey buydu. Olması gereken buydu.

"Bu işin büyük sırrı, şekerim" (hep bilirdi büyük sırları) "büyük sırrı" – ve elini Mrs. Williams'ın koluna koydu, çok açık seçik konuştu – "çok sayıda uzun kollu örme iç çamaşırı!"

"Teşekkürler, canım."

İki hanımefendi de irkildi. Yanı başlarında o tatlı bakkal Mr. Wick, pembe sicimin ilmeğinden Mrs. Prean'ın paketini tutuyordu. Aman tanrım – ne tuhaf durumdu! O adam orada... tersi mümkün değildi... o anın getirdiği heyecan içinde Mrs. Prean incelikle açıklamayı düşünerek belli belirsiz Mrs. Williams'a başını salladı, paketi alırken, "İşte sevgili oğluma her

zaman söylediğim de budur!” dedi. Ama bütün bunlar Mrs. Williams’ın izleyemeyeceği kadar hızlıydı.

Kadının tedirginliği sürdü ve sardalyeleri isterken, “Üç büyük kutu,” yerine, “Üç büyük çift, lütfen, Mr. Wick,” demekten zor alıkoydu kendini.

II

Aslına bakılırsa, bu tasarılarının gerçekleşmesine neden olan şey Aggie Teyze’nin mutlu kurtuluşuydu. Mutlu kurtuluştu gerçekten! Tekerlekli sandalyenin üstünde, ufacık
Ealing evinde on beş yıl içeri dışarı taşındıktan sonra, hemşirenin deyimiyle, “sonunda kayıp gitmişti.” Kayıp gitmek... sanki Aggie Teyze tekerlekli sandalyesini de yanında götürmüş gibi geliyordu kulağa. O saçma sapan mor kadifesinin içinde, yıldızların arasında özenle sandalyesini sürerken, özellikle büyük bir yıldıza tekerleği takılınca dünyasal alışkanlığı olan belli belirsiz sızlanmalarıyla görüyordu insan onu.

Aggie Teyze sevgili yeğeni Gwendolen’a iki yüz elli
pound bırakmıştı. Hiç öyle aman aman yüklü bir tutar değildi ama oldukça hoş, beklenmedik paraydı. Yalnızca kadınlara has olan o ani atılganlıkla Gwendolen bu parayı hemen harcamaya karar verdi – bir kısmını eve, geriye kalanı da Gerald’a hoş bir şey yapmak için. Ve avukatın mektubu da Mürren’deki, St. Moritz’deki, Montana’daki tatilcilerin en büyülüleyici, en coşku verici resimleriyle dolu olan Sphere dergisiyle aynı anda, çay zamanı geldiği için hoş bir şey yapma sorunu kendiliğinden çözülmüş oldu.

“İsviçre’ye gitmek isterdin, değil mi Gerald?”

“Çok.”

“Sen – kayak yapma falan konularında son derece iyisin – değil mi?”

“Epeyce.”

“Bunun yapılması gereken bir şey olduğunu düşünüyorsun – değil mi?”

“Ne demek istiyorsun?”

Oysa Gwendolen yalnızca güldü. İşte tam bildiği Gerald'dı. Biliyordu kocası da kalbinin derinliklerinde en az kendisi kadar istekliydi. Ama duygularını göstermekten dehşete düşüyordu – bütün erkekler gibi. Gwendolen tam anlamıyla anlıyordu bunu, asla da değişmesini istemezdi...

"Hemen Cook'a yazacağım, çok gözde olan bir yere ve o kocaman parlak rengarenk otellerden birine gitmek istemediğimizi söyleyeceğim! Ciddi olarak kendimizi gerçekten spora verebileceğimiz küçük, ayak altında olmayan bir oteli çok daha fazla yeğlerim." Bu pek doğru değildi ama cümlelerinden çoğu gibi Gerald'ı hoşnut etmek için kurulmuştu. "Sen de bana katılmıyor musun?"

Yanıt olarak piposunu yaktı Gerald.

Sizin de anladığınız gibi Mr. ve Mrs. Williams'ın ilk adları Gwendolen ve Gerald'dı. Birbirlerine nasıl da uyuyorlardı! Söylenişi belli ediyordu evli olduklarını. Gwendolen-Gerald. Gwendolen yazdı bu adlarını, paranteze aldı, kurutma kâğıtlarının üstünde, zarfların arkalarında, dükkân kataloglarında. Evliliklerini belli ediyordu görünümü. Balayındalarken Gerald bu konuda korkunç güzel bir şaka yapmıştı. Bir sabah demişti ki, "Şey, hiç senin de aklına geldi mi, ikimizin de adının G'yle başladığı "Gwendolen-Gerald. Sen de G'sin." Ve usturasının ucuyla karısını göstermişti – tıraş oluyordu – "ben de G'yim. İki tane G. Gee-Gee.[*] Görüyor musun?"

Ah, ansızın gördü Gwendolen. Gerçekten çok zekiceydi. Ah, çok iyi! Keşke herkese söyleyebilseydi. Bazıları Gerald'ın mizah duygusunun çok güçlü olmadığını sanır, diye düşünüyordu. Ama bu konu biraz fazla özeldi. Bu nedenle de çok daha değerliydi.

"Şekerim, şu anda mı aklına geldi bu? Demek istiyorum ki – tam bu anda kendiliğinden mi uydurdun bunu?"

Tek parmağıyla köpüğü dağıtan Gerald başını salladı. "Yüzümü sabunlarken ansızın kafamda şimşek gibi çaktı," dedi ciddiyet içinde. "Tuhaf şey" – ve usturasını sıcak su kabına batırdı – "daha önce dikkatimi

çekmişti. Tıraş olmak aklıma bir şeyler getiriyor.” Gerçekten getiriyor, diye düşündü Gwendolen...

Kalp Yetmezliği

Bütün yıl boyunca yankılanıyor olsa da, bazen sabahın altı buçuğu kadar erken saatlerde, bazen gecenin on buçuğu kadar geç saatlerde yankılansa da, yalnızca ilkbaharda,
Bengel’ların tam bahçe kapısının dibindeki menekşe dolu çiçekliğin çiçeklerle masmaviye kestiği zamanda piyano... Gelip geçenlerin yalnızca konuşmalarını bölmelerine değil, aynı zamanda yavaşlamalarına, duraklamalarına, ansızın – eğer erkekseler – ağırbaşlı, hatta sert, kadınsalar – hülyalı, hatta hüzünlü görünmelerine neden oluyordu.

Tarana Caddesi ilkbaharda çok güzeldi; bahçesi, ağaçları, “çimenlik” denecek kadar büyük çim parçası olmayan tek ev bile yoktu. Hızla koşup geçtiğiniz sıra alçak, boyalı çitlerin üstünden kimin fulyalarının solduğunu, kimin yaban kartopları sınırlarının bittiğini, öylesine pembe beyaz olan, hindistan cevizi beyazı olan sümbüllerin kimde en büyük açtığını görebilirdiniz. Ama ilkbahar güneşinde Bengel’larınkiler gibi kokan menekşeler hiç kimsede yoktu. Gerçekten mi böyle kokuyorlardı? Yoksa sizin gözlerinizi kapatıp çite yaslanmanızın nedeni Edie Bengel’ın piyanosu muydu?

En güzel çiçekleri arayan neşeli bir el gibi karıştırıyor hafif rüzgâr yaprakları; ve piyanonun sesi şen, usuldan, kahkahalı çınlıyor. Şimdi kuğu gibi bir bulut güneşin önünden uçuyor, menekşeler serin, su gibi parıldıyor ve ansızın sorgulayan bir çığlık çınlıyor Edie Bengel’ın piyanosundan.

...Ah, eğer hayat bu kadar hızla uçup gitmek zorundaysa niçin o çiçeklerin soluğu bu kadar tatlı? Anlamı ne bu özlem duygusunun, bu tatlı sıkıntının – uçuşan sevincin? Hoşça kal! Elveda! Genç arı yarı uykulu yatıyor ince uzun karahindibanın üstünde, papatyaların pembe uçlu ok gibi yaprakları

gümüşsü; yeni çıkan çimler ışığın içinde titriyor. Her şey yeniden başlıyor, her zamanki gibi görkemli, kutsal kırılganlıkta. “Bırakın kalayım! Bırakın kalayım!” diye yalvarıyor Edie Bengel’ın piyanosu.

Zamanlardan öğle sonrası, güneşli, durgun. Halıları korumak için ön tarafta güneşlikler indirilmiş ama üst katta tahta kepenkler açık, altın ışığın içinde ufak tefek Mrs.

Bengel el yordamıyla yatağın altında şapka kutusunu arıyor. Kıpkırmızı olmuş. Küçük kız çocuğu gibi ürkek, coşkulu. Ve şimdi ince paket kâğıdı açılıyor, en iyi şapkası, tepesinde erinç içinde duran kelebekle süslü olanı dışarı çıkarılıyor, tozu üfleniyor.

Aynanın içine dalarak titreyen parmaklarla deniyor. İncecik omuzlarına çekiştiriyor lizözünü, cüzdanını kavrıyor, yatak odasından çıkmadan önce bir anlığına yere diz çöküp “dışarı çıktığı için” tanrıdan bağışlamasını istiyor. Ve titreyerek orada diz çökerken kendisi de tıpkı kelebeği andırıyor, tanrısının önünde kanatlarını açmış. Sessiz evi geçip gelen piyanonun sesi kapı aralandığında öylesine gözü pek, öylesine küstah, öylesine tedirgin dökülüyor ki Edie’nin parmakları altından, neredeyse korkutucu. Yalnızca bir an için konuk odasında Edie’nin yanında bir yabancının ama çok inanılmaz, büyüleyici, kitaptan fırlamış birinin – kötü adamın bulunduğu düşüncesi düşüyor Mrs. Bengel’ın aklına ve uzaklaşıyor yine. Çok saçma. Koridoru uçarak geçiyor, kapı tokmağını çeviriyor, yüzü kıpkırmızı olmuş kızıyla yüz yüze geliyor. Edie’nin eli klavyenin üstünden düşüyor. Elini dizlerinin arasına sıkıştırıyor, başı eğik, bukleleri önüne dökülmüş. Pırıl pırıl gözlerini annesine dikmiş. Acılı bir şeyler var bu bakışta, çok tuhaf bir şey. Konuk odasının içi alacakaranlık, piyanonun üstü açık. Edie notalara bakmadan çalıyordu; havada hâlâ bir ürperti var sanki.

“Ben çıkıyorum, canım,” dedi Mrs. Bengel usulca, öylesine usulca ki sanki iç çekişti.

“Evet, Anne,” sözcükleri geldi Edie’den.

“Çok geç kalacağımı sanmıyorum.”

Mrs. Bengel oyalanıyor. Yolda kendisini neşelendirmesi için yalnızca tek bir duygudaşlık, anlayış sözcüğü duymak istiyordu, Edie’den bile.

Oysa Edie mırıldanıyor, “Yarım saat içinde çaydanlığı ocağa koyarım.”

“Koy, canım!” Mrs. Bengel buna bile dört elle sarıldı. Tedirgin, belirsiz bir gülümseme dokundu dudaklarına. “Sanırım canım çay isteyecek.”

Oysa Edie bunu yanıtlamıyor; kaşlarını çatıyor, elini öne uzatıyor, piyanonun üstündeki şamdanlardan birinin vidasını açıyor, pembe porselen çemberi kaldırıp çıkartıyor, sımsıkı vidalıyor yeniden. Çember takırdıyordu. Ön kapı annenin arkasından usulca çarpılarak kapatılırken Eddie ve piyano sanki birlikte derin karanlık suya dalıyor, ikisinin de üzerinden kayıp giden dalgaların içine, acımasızca. Burnu bembeyaz kesilinceye, kalbi çarpıncaya kadar umutsuzca çalıyor, çalıyor. Bu onun tedirginliğinin üstesinden gelme biçimi ve dua etme biçimi de aynı zamanda. Onu alacaklar mı? Gitmesine izin verilecek mi? Kırmızı mavi şapka kurdelesi takan, yaklaştıkça arı kovanı gibi vızıldayan, çınlayan kocaman gri boyalı yapının geniş merdivenlerden yukarı koşan Miss Farmer’ın kızlarından biri olması mümkün müydü bir hafta içinde? Kilisede kendi ailesine ayrılmış sıranın karşısında Miss Farmer’ın yatılı kızları vardı. Öylesine sık sık baktığı kızların adlarını sonunda öğrenecek miydi? Kızıl saçlı güzel solgun kızın, fırfırlı esmer kızın, ayin sırasında Miss Farmer’ın elini tutan sarışın kızın... Ama hepsi bir yana...

Edie’nin on dördüncü doğum günüydü. Babası ona yaka iğnesiyle birlikte nota defteri verdi, çok kıvrımlı tiz sol anahtarının yönlendirdiği iki çeyrek nota, iki titrek ses, bir de dörtlük notadan oluşuyordu. Annesi de mavi saten eldivenler, mendilleri için iki tane de kutu verdi, eldiven kutusu el boyamasıydı, büyük harf G’yi bağlayan serpiştirilmiş altın rengi güller vardı üstünde, mendil kutusundaysa büyük harf H’nın üstünde canlı gibi muhteşem bir kelebek titreşiyordu. Teyzelerine gelince...

Tarana Caddesi’yle May Caddesi’nin köşesinde bir ağaç vardı. Kaldırımın öyle yakınında büyüyordu ki ağır dallar çevreye yayılıyor, kaldırımın o bölümünde her zaman ufacık sürgünlerin incecik örtüsü oluyordu.

Oysa alacakaranlık çöktüğünde, çadır gibi gölgesine sığınıyordu dolaşan sevgililer. Orada ne kadar uzun süre birlikte kalırlarsa kalsınlar birbirlerini

uzun öpüşlerle, tatlı bir işkence olan, katlanılması acı veren, bitirilmesi acı veren kucaklaşmalarla yeniden karşılıyorlardı.

Roddie'nin bunu "sevdiğini" hiçbir zaman anlamadı Edie, Rodie de bunun Edie için anlam taşıdığını asla bilemedi.

Tertemiz giyinmiş, suyla saçlarını yatırmış olan Roddie yeni bisikletini tahta merdivenlerden aşağı zıplatarak indirip bahçe kapısından çıktı. Biraz dolaşmaya çıkmıştı, akşamın kızıl parıltısı içinde karanlık olan o ağaca bakıp onun kendisini izlediği duygusuna kapıldı. Mucizeler yaratmak, onu şaşırtmak, dondurmak, eğlendirmek geliyordu içinden.

O özel duruma uygun olarak tepeden tırnağa yeni giysiler vardı Roddie'nin üstünde. Siyah yünlü takım, siyah boyunbağı, neredeyse gümüşsü beyazlıkta hasır şapka, göz kamaştırıcı beyaz, enli siyah kurdelesi olan hasır şapka. Şapkaya takılmış, nasılsa insana balık oltasını anımsatan kalın koruyucu ve kenarında sineğe benzeyen küçük toka vardı... Bacakları açık, elleri gevşekçe kavuşturulmuş mezarın başında duruyor, Edie'nin mezara indirilişini izliyordu – yarı büyümüş bir oğlanın herhangi bir şeyi izlemesi gibi, iş başında bir adamı, bisiklet kazasını, yaylı arabanın tekerleğini temizleyen adamı izlemesi gibi – ama ansızın adamlar geri çekilirken acıyla irkildi, döndü, babasına bir şeyler mırıldandı, öylesine rüzgâr gibi fırlayıp gitti ki insanlar gerçekten korktu, mezarlığın içinden, üzerinden sular süzen toprak yoldan aşağı, Tarana sokağına, eve doğru deli gibi koştu. Takım giysisi çok dardı, sıcaktı. Rüya gibiydi. Başı önündeydi, yumrukları sıkılıydı, başını kaldıramıyordu, çitlerin üstünden daha yukarı hiçbir şey baktıramazdı – koşup dururken neler düşünüyordu? Bahçe kapısına ulaşıncaya, merdivenleri çıkıncaya, ön kapıdan girinceye, koridoru geçinceye, konuk odasına gelinceye kadar koştu, koştu.

"Edie!" diye çağırdı Rodie. "Edie, koca kız!"

Alçak sesli, tuhaf bir cızırtı çıktı dudaklarından, "Edie!" diye bağırdı, Edie'nin piyanosuna yöneldi.

Ama soğuk, ağırbaşlı piyano da donmuş gibi, ağır ağır gerisingeri gözlerini Rodie'ye dikti. Sonra yanıtladı, ama kendi adına, evin, menekşeliğin, bahçenin, May Caddesi'nin köşesindeki kadifeden ağacın,

güzel olan her şeyin adına yanıtladı: “O isimde hiç kimse yok burada, delikanlı!”

Dul Kalmış

Ertesi sabah tam anlamıyla kendi benliklerinden hoşnutluk içinde indiler kahvaltıya. Pespembe, taze, yatak odası camlarından esen soğuk hava yüzünden sıcak kahveye hazır olacak kadar üşümüş yalnızca.

“Buz gibi.” Sudan çıkmış pembe parmaklarla turuncu ceketini iliklerken Geraldine’in dudaklarından bu sözcükler döküldü. “Düpedüz buz gibi değil mi sence de?” Son derece sıradan, son derece doğal olan sesi yıllardır evliymişler gibi geliyordu kulağa.

Küçük, yuvarlak aynada iki fırçayla saçlarını ayıran (bir kadın için izlenmesi harika bir göz ziyafeti) erkek, fırçaları usulca birbirine vurarak yanıtladı, “Şekerim, üstündekiler yeterince kalın mı?” Ve yılların deneyimine dayanarak karısının içine yalnızca şifon parçalarıyla, iki saten fiyonk giyme alışkanlığında olduğunu çok iyi biliyormuş gibi geliyordu onun sesi de kulağa... Sonra aşağı kahvaltıya koştular, birlikte gülüşerek, Cook’la konuşmasından sonra zil çalınıp çağrılıncaya kadar gözden uzak durmaya karar vermiş olan utangaç oda hizmetçisini fena halde ürküterek.

“Günaydın, Nellie, biz daha fazla kızarmış ekmek yeriz bence,” dedi Geraldine, gülümseyerek, kahvaltı masasının üstüne eğilirken. Üzerine basa basa – “Bizim için dört dilim daha kızartmasını söyle lütfen, Cook’a.”

Harika, diye düşündü oda hizmetçisi. Arkasından kapıyı kapatırken, “Kızarmış ekmek sıkıntısı çekmekten nefret ederim, ya sen?” diyen sesi duydu.

Güneşli pencerede duruyordu erkek. Geraldine yanına sokuldu. Elini erkeğin koluna koydu, usulca sıktı. Nasıl da hoştu bu kaba yünlü erkek kumaşını hissetmek yine. Ah, nasıl hoştu! Elini üstüne sürttü, yanağıyla dokundu, kokusunu içine çekti.

Pencere dışarı, çiçek yataklarına, birbirinin içine girmiş Michaelmas papatyalarına, saplarında ağır asılı son dalyalara, kaba tüylü küçük yıldızçiçeklerine bakıyordu. Sonra da üzerine sarı yapraklar saçılmış çimenlik, ötesinde geniş bir keçiyolu, bir dizi altın rengi çırpınan ağaç vardı. Parmaksız eldiven giymiş yaşlı bahçıvan keçi yolunu süpürüyor, yaprakları küçük, düzgün yığında topluyordu. Şimdi süpürgesini koltuğuna sıkıştırıp palto cebini yokladı, kibrit çıkardı, yaprakların arasında bir delik açarak ateşe verdi.

O kuru yapraklardan öylesine tatlı mavi bir duman soluyarak havaya karıştı ki; yığının yanmasında son derece dingin, düzenli bir şey vardı, izlemek haz veriyordu. Yaşlı bahçıvan ağır adımlarla uzaklaştı, bir avuç dolusu kuru ince dalla geri geldi. Onları da savurdu, kenarda durdu, küçük hafif alevler titreşmeye başladı.

“Bence,” dedi Geraldine, “bence, gerçek doyurucu bir ateşten daha güzel hiçbir şey yok.”

“Müthiş, değil mi?” diye mırıldandı erkek karşılık olarak ve ilk kahvaltılarına oturdular.

Yalnızca bir yıldan biraz daha önce, tam olarak söylemek gerekirse, on üç ay önce Sloan Caddesi’ndeki küçük evin yemek odasının camı önünde duruyordu. Çevresi demir parmaklıklarla çevrili bahçelere bakıyordu. Kahvaltı bitmiş, kaldırılmıştı, tabaklar yıkanmıştı... sıcacık ateşin başında oturup yanıtlamaya niyetli olduğu kalın bir demet mektup vardı elinde. Ama yerine yerleşmeden önce sonbahar güneşi, o tazelik onu camın önüne çekmişti. Row için harika bir gündü. Jimmy ata binmeye gitmişti.

“Hoşça kal sevgili şey.”

“Hoşça kal benim Gerry’im.” Sonra sabah öpücüğü, hızlı, sert. Binici takımlarının içinde çok yakışıklıydı. Orada dururken kocasını hayal etti... ata binişini. Geraldine bir şeyler hayal etme konusunda pek iyi değildi. Ama hava sisliydi, at nallarının gümbürtüsü vardı, Jimmy’nin bıyıkları nemliydi. Bahçıvanın el arabasının gıcırtısı geliyordu bahçeden. Bir demet yaprağın üstüne konmuş süpürgeyle yaşlı adam göründü. Durdu; süpürmeye başladı. “Nasıl da inanılmaz büyüklükte iris çiçeği yığınları yetişiyor Londra’da,”

diye düşündü Geraldine. “Niçin?” Ve şimdi gerçek ateşin dumanı yükseliyordu.

“Bundan daha hoş şey yok,” diye aklından geçti, “gerçekten doyurucu ateşten daha hoş şey yok.”

Tam o anda telefon çaldı. Yanıtlamak için Jimmy’nin masasına oturdu Geraldine. Binbaşı Hunter’dı.

“Günaydın, Binbaşı. Çok erkencisiniz!”

“Günaydın, Mrs. Howard. Evet, öyleyim.” (Geraldine kendi kendine şaşkın bir surat takındı. Sesi ne tuhaf geliyordu!) “Mrs. Howard, bir uğrayıp sizi göreceğim... şimdi... taksiye biniyorum... Lütfen dışarı çıkmayın. Ve – ve –” ses kekeledi, “lü-lütfen hizmetçileri de dışarı bırakmayın.”

“Özür dilerim?” Bütün bu olan bitenler baştan aşağı tuhafsa da bu son söylediği öyle tuhaftı ki Geraldine kulaklarına inanamadı. Ama adam telefonu kapatmıştı. Ne demeye şimdi – ve alıcıyı yerine koyup eline bir kalem aldı, kurutma kâğıdını önüne her çektiğinde hep çizdiği şeyi çizmeye başladı – bıyıkları ve kuyruğuyla tam bir küçük kedinin arkadan görünümünü. Bu küçük kediyi dünyanın her yerinde, otellerde, kulüplerde, gemi masalarında, bankalarda beklerken yüzlerce kez çizmiş olmalıydı Geraldine. Okulda küçük bir kızdan kopya çekmişti, dünyanın en harika şeyi olduğunu düşünüp. Ve başka bir şey çizmeye asla kalkışmamıştı. O... resim çizmeyi pek beceremezdi. Bu özel kedi çok sert bir kalemle çizilmişti, bıyıkları bile şaşkın görünüyordu.

“Hizmetçileri dışarı bırakmamak!” Ama hayatında hiç bu kadar tuhaf şey duymamıştı. Yanılmış olmalıydı. Kıkır kıkır gülmekten kendini alamadı Geraldine. Hem ne diye taksiye bineceğini söylemişti? Hem niye – her şey bir yana – sabahın bu saatinde onu görmeye geliyordu?

Sonra – aklına geliverdi – şimşek çakar gibi anımsadı Binbaşı Hunter’ın eski eşya çılgınlığını. Carlton’da son kez birlikte öğle yemeği yediklerinde bu konuyu tartışmışlardı. Ve Jimmy’ye bir şeyler anlatmıştı – Jacoben ya da Kraliçe Anne dönemi konusunda – Geraldine hiç anlamazdı bunlardan – şundan bundan konuşmuşlardı. Bir şeyler getiriyor olması mümkün müydü? Ama elbette. Mutlaka öyleydi. Hizmetçiler konusunda söylediklerini de

açıklıyordu bu. Eve sokulmasına yardım etmelerini istiyordu. Ne can sıkıcı! Eşyalara uyacağını umdu Geraldine. Ve gerçekten, tek sözcükle bile önceden uyarmadan günün o saatinde o boyutta bir şeyi kaldırıp getirmek için çok fazla şeyi doğal karşılıyor olması gerektiğini düşünüyordu. Böyle bir şey yapmasını hoş gösterecek kadar iyi tanımıyorlardı onu. Hem niye böyle bir gizem perdesi yaratıyordu? Gizemlerden nefret ederdi Geraldine. Ama Somme olayı patladığın-dan beri zaman zaman başının derde girdiğini duymuştu. Belki de bu onun kötü günlerinden biriydi. O durumda Jimmy'nin eve dönmemiş olması çok yazıktı. Zili çaldı. Mullins yanıtladı.

"Şey, Mullins, birkaç dakika içinde Binbaşı Hunter'ı bekliyorum. Biraz ağır bir şey getiriyor. İçeri taşımasına yardım etmenizi isteyebilir. Cook da hazır olsa iyi olur."

Geraldine hizmetçilerine biraz tepeden bakardı. İşleri buyurganlıkla çekip çevirmekten hoşlanırdı. Yine de Mullins şaşırmış görünüyordu. Dışarı çıkmadan önce bir an kararsız kaldı sanki. Geraldine'i çok tedirgin etti bu. Şaşıracak ne vardı? Başka ne bundan daha basit olabilirdi diye düşündü, ateşin karşısına, mektup destesinin başına oturdu ve saatle kalemi birlikte fısıldaşmaya başladı.

İşte taksi geldi – kapıda korkunç bir gürültü kopartarak. Sürücünün tartışan sesini de duyduğunu sandı. Yazı doyasını sıkıca tutması, alçak koltuktan doğrulup kalkması uzun bir süre aldı. Zil çaldı. Dosdoğru yemek odasının kapısına gitti –

İşte oradaydı Binbaşı Hunter, binici takımlarıyla, hızla kendisine doğru geliyordu, aralık kapıdan arkasında, basamakların dibinde çok büyük bir şey, gri bir şey gördü. Cankurtarandı.

"Kaza olmuş," diye haykırdı Geraldine, keskin bir sesle.

"Mrs. Howard." Binbaşı Hunter ileri fırladı. Buz gibi soğuk elini uzattı, kadının elini sıktı. "Cesur olacaksınız, değil mi?" dedi, yalvararak.

Ama elbette cesur olacaktı.

"Durumu ağır mı?"

Binbaşı başını salladı ciddiyet içinde. O tek sözcük döküldü. "Evet."

"Çok mu ağır?"

Şimdi adam başını kaldırdı. Dosdoğru gözlerinin içine baktı. O ana kadar biraz sulugöz duygusallığı taşısa da adamın olağanüstü yakışıklı olduğunu hiç fark etmemişti. “Olabileceklerin en kötüsü Mrs. Howard,” dedi Binbaşı Hunter, basitçe. “Ama – girin içeri,” dedi çabucak ve kadını kendi yemek odasına neredeyse itti. “Onu içeri sokmamız gerek – nereye –”

“Yukarı çıkartabilir misiniz?” diye sordu Geraldine.

“Evet, evet, elbette.” Binbaşı Hunter, çok tuhaf bakıyordu – çok acıyla.

“Kocamın giyinme odası olabilir,” dedi Geraldine. “Birinci katta. Size yolu göstereyim,” ve elini Binbaşının koluna koydu. “Kaygılanmayın, Binbaşı,” dedi, “kendimi yerden yere atmayacağım –” Ve gerçekten gülümsedi, kendine güvenen, pırıl pırıl gülümsemeyle.

Binbaşı Hunter başını öteye çevirirken kendini tutamayıp, “Ah tanrım! Çok üzgünüm.” diye haykırması kadını şaşırttı.

Zavallı adam. Altüst olmuştu. “Daha sonra konyak veririm,” diye düşündü Geraldine. “Şimdi değil, elbette.”

Koridordaki ölçülü, sakınan ayak seslerini duymak acı veren bir andı. Ama Geraldine o anın gelmediğinin, böyle yaparak kazanılacak hiçbir şey olmadığının bilincine vararak bakmaktan kaçındı.

“Buradan, Binbaşı.” Önlerinden, merdivenlerden yukarı, koridor boyunca süzüldü; Jimmy’nin neşeli, hayat dolu, soluk alan giyinme odasının kapısını savurarak ardına kadar açtı, kenara çekildi – Binbaşı Hunter’la, sedye taşıyan iki kişi geçsin diye. Ancak ondan sonradır ki bunun kafatası yaralanması olması gerektiğinin bilincine vardı – başta bir yaralanma. Çünkü Jimmy’nin hiçbir yeri görünmüyordu; çarşaf her yerini örtüyordu...

ÇOCUKSU BİR ŞEY

– H. M. Tomlison’a

Rosabel'in Yorgunluğu

Oxford Circus'ın köşesinde Rosabel bir demet menekşe satın aldı, o kadar az çay içmesinin nedeni de aşağı yukarı buydu – çünkü kadın şapkacısında deli gibi çalışarak geçirilen bir günün ardından Lyons'da çörek, kaynamış yumurta, bir fincan kakao pek de yeterli beslenme sayılmaz. Atlas otobüsünün basamaklarında bir eliyle etekliğine yapışmış, ötekiyle parmaklıkları yakalamış yalpalarken, iyi bir akşam yemeği için ruhunu bile kurban edeceğini düşünüyordu Rosabel – içi kestane doldurulmuş fırında ördek, taze bezelye, konyak soslu tatlı için – sıcak, güçlü, tok tutan bir şeyler için. Neredeyse tam kendi yaşında, ucuz kâğıt kapaklı baskıdan, yağmurla sayfaları lekelenip erimiş *Anna Lombard* kitabı okuyan kızın yanına oturdu. Camlardan dışarı baktı Rosabel; sokak bulanıktı, sisliydi ama camlara çarpan ışıklar onların iç karartıcılığını opale, gümüşe çeviriyor, bunların içinden görünen mücevher dükkânları peri masalı saraylarını andırıyordu. Ayakları feci ıslaktı, eteğinin alt kısımlarıyla iç etekliğinin kara, yağlı çamurla sıvanmış olduğunu biliyordu. Mide bulandırıcı ılık insan kokusu vardı – otobüsteki herkesten sızıyor gibiydi – ve öylesine kıpırtısızca oturan, gözleri önlerine dikili herkesin yüzünde aynı anlatım görülüyordu. Kaç kere okumuştu bu reklamları – "Sapilo Size Zaman Kazandırır, İşten Kurtarır" – "Heinz Domates Suyu" – ve doktorla yargıç arasında geçen "Lamplough Ateş Düşürücü Tuz"un eşsiz yararları üstüne o aptal, tedirgin edici konuşma. Kızın öylesine kendini kaptırarak okuduğu, Rosabel'i iğrendiren biçimde dudaklarını oynatıp işaretparmağıyla başparmağını yalayarak sayfasını çevirdiği kitaba göz attı. Çok açıkça göremedi; sıcak, kösnül, çalgıların çalındığı bir gece ve güzel, beyaz omuzları olan kız üzerine bir şeylerdi. Aman tanrım! Rosabel ansızın kıpırdandı, paltosunun üst iki düğmesini açtı... neredeyse boğulacak gibiydi. Karşı sırada oturan bütün bir dizi insan, yarı kapalı gözlerinin önünde sanki eriyip, gözlerini dikmiş bakan tek bir aptal surata dönüştü...

Ve burası da onun köşesiydi. Dışarı çıkarken biraz tökezledi, yanındaki kıza doğru sendeledi. “Özür dilerim,” dedi Rosabel ama kız başını kaldırıp bakmadı bile. Okurken gülümsediğini gördü Rosabel.

Westbourne Grove, hep hayalindeki Venedik’in gece görünümüne benziyordu, gizemli, karanlık, hatta iki tekerlekli at arabaları bile alçalıp yükselen gondollar, arkalarından ışıl ışıl sürüklenen ışıklar – ıslak sokağı yalayan alev dilleri – Büyük Kanal’da yüzen büyülü balıklar gibiydi. Richmond Sokağı’na ulaştığı için sevinçten bayram yapıyordu ama sokağın köşesinden 26 numaraya varıncaya kadar o dört kat merdiveni aklından çıkaramadı. Ah, niçin dört kat! İnsanların bu kadar yüksekte oturmalarını beklemek gerçekten suçtu. Her evin asansörü olmalıydı, basit, pahalı olmayan bir şey ya da Earl’s Court’taki gibi elektrikli merdiven – ama dört kat merdiven! Girişte durup önündeki ilk kat merdiveni, küçük gaz ışığında hayalet gibi parlayan sahanlıktaki içi doldurulmuş albatros kuşu kafasını görünce neredeyse avaz avaz bağırıyordu. Neyse, bunlarla yüzleşmesi gerekiyordu; çok dik bir yokuştan yukarı bisiklet sürmeye benziyordu ama öbür yanda uça uça aşağı inmenin verdiği doyum yoktu...

İşte kendi odasındaydı sonunda! Kapıyı kapadı, gazı yaktı, şapkasını, paltosunu, etekliğini, gömleğini çıkardı, kapının arkasındaki kancadan eski penye sabahlığını aldı, üstüne geçirdi, sonra çizmelerinin bağcıklarını çözdü – düşünüp çoraplarının değiştirilecek kadar ıslak olmadığına karar verdi. El yıkama tasına gitti. Sürahi yine doldurulmamıştı bugün. Yalnızca süngeri ıslatmaya yetecek kadar su vardı, tasın emayesi soyuluyordu – ikinci kere çenesini çizdi.

Saat daha yediydi. Perdeyi açıp gazı söndürürse çok daha dinlendirici olurdu – okumak istemiyordu Rosabel. Yere diz çöktü, pencerenin pervazına kollarını dayadı... kendisiyle dışardaki kocaman ıslak dünya arasında yalnızca ince bir cam tabakası vardı!

Gün boyu olan her şeyi düşünmeye başladı. Hiç unutabilir miydi, gri yağmurluk giymiş, süslü dantel şapka isteyen o korkunç kadını – “iki yanında gül pembesi bir şeyler olan mor bir şey” – ya da dükkânda ne var ne yok hepsini denedikten sonra “yarın uğrayıp kesin kararını vereceğini”

söyleyen kızı. Elinde olmadan gülümsedi Rosabel; bu özür, kullanılmaktan yıpranmıştı...

Ama biri daha vardı – çok güzel kızıl saçları, beyaz teni, geçen hafta Paris'ten getirdikleri, içine altın rengi serpiştirilmiş o yeşil kurdele rengi gözleri olan kız. Kızın hafif arabasını kapıda görmüştü Rosabel; bir adam yanında girmişti içeri, oldukça genç, çok iyi giyimli biri.

"Tam olarak istediğim nedir benim, Harry?" demişti, Rosabel onun şapkasından iğneleri çıkarır, tülünü çözer, el aynasını uzatırken.

"Siyah bir şapka almalısın," diye yanıtlamıştı erkek. "Şapkanın bütün çevresini dolaşıp senin boynuna dolanan, çenenin altında fiyonkla bağlandıktan sonra uçları kemerinin içine sıkışan siyah tüyü olan bir şapka – düzgün ölçülerde bir tüyü olan."

Kız gülerek Rosabel'e baktı. "Böyle şapkalarınız var mı hiç?"

Hoşnut edilmeleri çok zordu; Harry imkânsızı istiyordu, Rosabel neredeyse umutsuzluğa kapılmıştı. Sonra yukarıdaki büyük, dokunulmamış paket geldi aklına.

"Ah, bir dakika, Madam," demişti. "Sanırım belki de daha çok hoşunuza gidecek bir şey gösterebilirim." Yukarı koşmuştu, soluk soluğa, ipleri kesmişti, ince kâğıtları ortalığa dağıtmıştı, ve evet, oradaydı işte tam o şapka – oldukça büyük, yumuşak, kocaman kıvrık bir tüyü, siyah kadife gülü olan, başka hiç süsü olmayan o şapka. Bayılmışlardı. Kız giymişti başına, sonra Rosabel'in eline tutuşturmuştu.

"Sizde nasıl duruyor, bir bakayım," demişti, gerçekten çok ağırbaşlılıkla azıcık kaşlarını çatıp.

Rosabel aynaya döndü, kahverengi saçlarının üstüne yerleştirdi, sonra onlara çevirdi yüzünü.

"Ah Harry, tapınılacak şey, değil mi," diye çığlık attı, "almalıyım bunu!" Yine Rosabel'e gülümsedi. "Size de çok yakıştı."

Ansızın gülünç bir öfke kapladı Rosabel'i. O güzelim, hemen bozulabilecek şeyi kızın suratına fırlatmak geldi içinden, yüzü kıpkırmızı kesilmiş, şapkanın üstüne eğildi.

“İç kısmı da çok incelikle işlenip bitirilmiştir, Madam,” dedi. Kız burnu havada dışarı çıkıp arabasına yöneldi, parayı ödeyip kutuyu getirsin diye bıraktı Harry’yi.

“Seninle öğle yemeği için dışarı çıkmadan önce dosdoğru eve gidip giyeceğim bunu,” dediğini duydu Rosabel.

Faturayı yazarken erkek onun üzerine eğildi sonra, parayı sayıp eline verirken – “Sizin hiç resminizi yaptılar mı?” dedi.

“Hayır,” dedi Rosabel, kısaca, erkeğin sesindeki hızlı değişikliği, belli belirsiz küstahlık, tanışıklık havasını sezerek.

“Ah, neyse, yapılması gerek,” dedi Harry. “Müthiş güzel küçük bir şeysin.”

Rosabel hiç oralı olmadı. Nasıl da yakışıklıydı! Gün boyu başka hiç kimseyi düşünmemişti; erkeğin yüzü onu büyülemişti; o güzel düz kaşlarını, alnından geriye çok hafif kıvrımla giden saçını, gülüşünü, tepeden bakan ağzını açıkça görebiliyordu. Parayı sayıp avcuna veren ince ellerini gördü yine... Ansızın saçlarını yüzünden geriye attı Rosabel, alnı yanıyordu... eğer o ince eller bir anlığına kalsaydı... nasıl şanslıydı o kız!

Varsayalım yerlerini değiştirdiler. Rosabel onunla birlikte eve gidecekti arabada, elbette birbirlerine âşıktılar ama daha nişanlanmamışlardı, çok yakında nişanlanacaklardı ve o diyecekti ki – “Bir dakika bile sürmez.” Hizmetçisi Rosabel’in peşi sıra şapka kutusunu yukarı çıkarırken erkek arabada bekleyecekti. Sonra kocaman, her yanında sade gümüş vazolarda güller olan pembe beyaz yatak odası. Aynanın önüne oturacaktı, ufak tefek Fransız hizmetçi şapkasını bağlayacak, ince, güzel bir tül, başka bir çift beyaz süet eldiven bulacaktı – o sabah giydiği eldivenin bir düğmesi kopmuştu. Kürklerine, eldivenlerine, mendillerine kokular sürmüştü, kocaman bir el kürkü almış, aşağı koşmuştu. Uşak kapıyı açmıştı, Harry bekliyordu, birlikte arabayla uzaklaşmışlardı... işte bu hayattı, diye düşündü Rosabel! Carlton’a giderlerken Gerard’ın dükkânında durmuşlar, Harry ona kocaman Parma menekşesi demetleri almış, ellerini bu çiçeklerle doldurmuştu.

“Ah, çok tatlılar!” dedi kız, onları yüzüne tutarak.

“İşte her zaman sen böyle olmalısın,” dedi Harry, “ellerin menekşelerle dolu.”

(Rosabel dizlerinin uyuştuğunu fark etti; yere oturdu, başını duvara yasladı.) Ah, o öğle yemeği! Masa çiçeklerle kaplı, palmiyelerden bir korunun içine saklanmış çalgıcılar, kanını şarap gibi tutuşturan müziği çalıyor – çorba, istiridye, güvercinler, kremalı patates, şampanya, elbette sonra da kahve, sigara. Bir elinin parmakları arasında kadehi, Harry’nin öylesine hoşuna giden o çekici neşeyle konuşarak masanın üstüne eğilecekti. Arkasından bir gündüz gösterisi, ikisini de saran bir şey, sonra da “Kulübe”de çay.

“Şeker? Süt? Krema?” Neşeli bir özel yakınlığın ipuçlarını veren küçük yalın sorular. Ve sonra alacakaranlıkta eve dönüş ve Parma menekşelerinin kokusu sanki tatlılığıyla bütün havayı dolduruyor.

“Saat dokuzda uğrayacağım sana,” dedi erkek, ayrılırken.

Özel odasında ateş yanmıştı, perdeler çekilmişti, onu bekleyen koca bir mektup yığını vardı – Opera’ya, akşam yemeklerine, balolara, ırmakta hafta sonlarına, araba gezilerine çağrılar – giyinmek için yukarı çıkarken bitkinlikle göz attı onlara. Yatak odasında da ateş yanıyordu, ışıltılar saçan güzel giysisi yatağın üstüne yayılmıştı – gümüş rengi üzerine beyaz tül, gümüş ayakkabılar, gümüş atkı, küçük gümüş yelpaze. O gece balodaki en ünlü kadının kendisi olduğunu biliyordu Rosabel; erkekler ona saygı gösteriyordu, yabancı bir prens, bu İngiliz harikasıyla tanıştırılmayı diledi. Evet, kösnül bir geceydi, çalgılar çalıyordu ve onun güzelim beyaz omuzları...

Ama yoruldu. Harry eve götürdü onu, yalnızca bir dakikalığına birlikte içeri girdi. Konuk odasında ateş sönmüştü ama uykulu hizmetçi özel odasında onu bekliyordu. Pelerinini çıkardı, hizmetçiyi yolladı, ateşin başına gitti, eldivenlerini çıkartarak durdu; ateş ışığı saçlarında parlıyordu, Harry odayı geçip geldi, onu kollarına aldı – “Rosabel, Rosabel, Rosabel...” Ah, o kolların oluşturduğu sığınak ve o çok yorgundu.

(Gerçek Rosabel, karanlıkta yere çökmüş olan kız, sesli sesli güldü, elini kaldırıp ateş gibi dudaklarına koydu.)

Elbette parkta ata bindiler ertesi sabah, Court Circular'da nişanlandıkları duyurulmuştu, bütün dünya biliyordu, bütün dünya onunla tokalaşıyordu...

Bundan kısa süre sonra Hanover alanında, St George kilisesinde evlendiler, balayı için arabayla Harry'nin dedelerinden kalma eski evine gittiler; onlar geçerken köylüler incelikle önlerinde eğildi; üzerlerindeki battaniyenin kıvrımları altında erkek tutkuyla sıkıyordu kızın ellerini. Ve o gece kız yine beyaz ve gümüş rengi giysisini giydi. Yolculuktan sonra yorgundu, yukarı yatmaya çıktı... epey erkenden...

Gerçek Rosabel yerden kalktı, yavaş yavaş soyundu, giysilerini katlayıp iskemlenin arkalığına astı. Kaba patiska geceleğini başından geçirdi, saçlarından tokaları çıkardı – yumuşacık kahverengi sel her yanına döküldü, ılık ılık. Sonra üfleyip mumu söndürdü, el yordamıyla yatağını buldu, battaniyeleri, sert "balpeteği" yorganı boğazına kadar üzerine çekerek, kendini karanlığın kucağına bırakarak...

İşte böyle uyudu, rüya gördü, uykusunda gülümsedi, bir keresinde de orada olmayan bir şeyi aramak için kolunu savurdu, hâlâ rüya görürken.

Ve gece geçip gitti. Hemen sonra da şafak zamanının soğuk parmakları, açıkta kalmış elinin üstünde kapandı; gri ışık sel gibi doldu sönük odanın içine. Rosabel titredi, boğulurcasına küçük bir soluk aldı, dimdik oturdu. Ve çoğunlukla gençliğin payına düşen tek miras olan o acıklı iyimserlik ona da miras kaldığı için hâlâ yarı uykuda, gülümsedi, dudaklarının çevresinde küçük sinirli titremeyle.

(1908)

Pearl Button Nasıl Kaçırıldı

Kutu Kutu Ev'in önündeki küçük bahçe kapısında sallanıyordu Pearl Button. Hafif rüzgârların saklambaç oynadığı güneş ışıklı bir günün öğle sonrasının ilk saatleriydi. Pearl Button'ın önlük fırfırını ağzına savuruyordu rüzgârlar, sokağın bütün tozunu da Kutu Kutu Ev'in tepesinden aşağı

savuruyordu. Pearl izliyordu onu – tıpkı bulut gibi – tıpkı annesi balığına biber serptiği, biberliğin tepesi çıktığı zamanki gibi. Sallanıyordu küçük bahçe kapısında, tek başına, küçük bir de şarkı söylüyordu. İki büyük kadın sokakta yürüyerek geliyordu. Biri kırmızılar giymişti, öteki sarı ve yeşiller. Başlarında pembe mendiller bağlıydı, ikisinin de kolunda büyük, içi eğreltiotu dolu keten ipliğinden sepetler vardı. Ayaklarında ayakkabıları, çorapları yoktu, ağır ağır yürüyerek geliyorlardı çünkü çok şişmandılar, birbirleriyle konuşuyorlardı, hep gülümsüyorlardı. Sallanmayı kesti Pearl, kadınlar yürümeyi kesti onu gördüklerinde. Ona baktılar, baktılar, sonra kendi aralarında konuştular, kollarını sallayarak, ellerini çırparak. Pearl gülmeye başladı.

İki kadın hendeğin kıyısından ayrılmadan, Kutu Kutu Ev’e doğru korkuyla bakarak yanına yaklaştı.

“Selam, küçük kız!” dedi biri.

“Selam!” dedi Pearl.

“Sen burada tek başına, yalnız mısın?”

Pearl başını salladı.

“Annen nerede?”

“Mutfakta, ütü yapıyor çünkü bugün salı.”

Kadın ona gülümsedi, Pearl gülümsemesini yanıtladı. “Ah,” dedi, “bembeyaz dişlerin var senin gerçekten! Yine yapsana.”

Esmer kadın güldü, yine kendi aralarında tuhaf sözcüklerle, ellerini sallayarak konuştular. “Senin adın ne?” diye sordular.

“Pearl Button.”

“Bizimle gelir misin, Pearl Button? Sana gösterecek güzel şeylerimiz var,” diye fısıldadı kadınlardan biri. Böylece de Pearl kapıdan indi, yola kaydı. Ve rüzgârlı yoldan aşağı, onlara ayak uydurmak için küçük koşar adımlarla, onların Kutu Kutu Evlerinde neler olduğunu merak ederek iki esmer kadının arasında yürüdü.

Uzun bir yolu yürüdüler. Kadınlardan biri Pearl’ün üstüne eğilerek, “Yoruldun mu?” diye sordu. Pearl başını salladı. Daha da uzağa yürüdüler. “Yorulmadın mı?” diye sordu öteki kadın. Ve başını salladı yine ama aynı

zamanda gözlerinden yaşlar da sallandı, dudakları titredi. Kadınlardan biri ketenden eğreltiotu sepetini ötekine verdi, Pearl Button'ı kucağına aldı, Pearl Button'ın başı omzuna dayalı, tozlu küçük bacakları sallanırken yürüdü. Yataktan daha yumuşaktı, çok hoş kokusu vardı – başını gömdüren, kokusunu içine çektiren çektiren...

Kendileriyle aynı renkte insanlarla dolu uzun bir odada Pearl Button'ı yere bıraktılar – bütün bu insanlar yanına yaklaştı, ona baktı, başlarını sallayarak, gülerek, gözlerini devirerek. Pearl'ü taşımış olan kadın saçından kurdelesini çıkardı, buklelerini sallayıp döktü. Öteki kadınlardan bir çığlık yükseldi, yanına doluştular, bazıları Pearl'ün sarı buklelerinde parmaklarını gezdirdi, çok usulca, bir tanesi, genç biri, Pearl'ün bütün saçlarını kaldırdı, küçük beyaz ensesini öptü. Pearl utandı ama aynı zamanda da mutluydu. Yere oturmuş sigara içen, omuzlarında battaniyeler, tüyden örtüler olan bazı adamlar da vardı. İçlerinden biri gülünç gülünç ona suratını buruşturdu, cebinden kocaman bir şeftali çıkardı, yere yerleştirdi, sanki bilyeymiş gibi parmağıyla fiske vurdu. Tam Pearl'ün yanına yuvarlandı. Aldı onu. "Yiyebilir miyim, lütfen?" diye sordu. Hepsi güldü buna, ellerini çırptı, gülünç suratlı adam bir kere daha buruşturdu yüzünü, cebinden armut çıkardı, yerde hop hop yuvarladı. Pearl güldü. Kadınlar yere oturdu, Pearl de oturdu. Yer çok tozluydu. Özenle önlüğünü, giysisini yukarı topladı, tozlu yerlerde oturması öğretildiği biçimde iç etekliğinin üstüne oturdu, meyveyi yedi, bütün suları önünden akıta akıta.

Çok korkmuş bir sesle kadınlardan birine, "Ah!" dedi, "bütün suyunu üstüme saçtım!"

"Hiç zararı yok," dedi kadın, yanağını okşayarak. Elinde uzun kırbaçla bir adam girdi odaya. Bağıra bağıra bir şeyler söyledi. Bağrışarak, gülüşerek, kilimlere, battaniyelere, tüylü örtülere sarınarak ayağa kalktı hepsi. Yine kucaklandı Pearl, bu kez kocaman bir at arabasına taşındı, yanında sürücüyle kadınlarından birinin kucağına oturdu. Bir tane kızıl, bir tane de siyah midillinin çektiği yeşil bir arabaydı. Son hızla kasabadan dışarı çıktı. Sürücü ayağa kalktı, kırbacını başının üstünde dalgalandırdı. Kadınının omzu üstünden gözetliyordu Pearl. Öteki arabalar geçit töreni gibi peşlerine

dizilmişti. Onlara el salladı. Sonra kırlara çıktılar. Üstünde koyunlar olan kısa otlardan ilk tarlalar, beyaz çiçekli çalılıklar, pembe yaban gülü demetleri – sonra yolun iki yanında büyük ağaçlar – ve büyük ağaçlar dışında görünürde hiçbir şey yok. Aralarından bir şeyler görmeye çabaladı Pearl ama karanlık çökmüştü. Kuşlar şakıyordu. Kocaman kucağa yuvası gibi iyice sokuldu. Kedi kadar sıcacıktı kadın, soluk aldıkça tıpkı mırıltılar çıkarır gibi aşağı yukarı inip kalkıyordu. Boynundaki yeşil takısıyla oynadı Pearl, kadın küçük eli aldı, tek tek her parmağını öptü, sonra çevirdi, gamzelerini öptü. Daha önce hiç böyle mutlu olmamıştı

Pearl. Büyük bir tepenin üstünde durdular. Arabayı süren adam Pearl'e dönüp, "Bak, bak!" dedi, kırbacıyla gösterdi.

Ve aşağıda, tepenin dibinde bütünüyle değişik bir şey vardı – kocaman mavi bir su parçası karanın üstünde sürükleniyordu. Çığlık attı, kocaman kadına sıkıca sarıldı. "Ne o, ne o?"

"Niye," dedi kadın, "deniz o."

"Canımızı yakar mı – geliyor mu?"

"Yoo, hayır, bize gelmiyor. Çok güzel. Bir daha bak sen."

Baktı Pearl. "Gelemeyeceğinden emin misin," dedi.

"Yoo, hayır. Yerinde kalır," dedi kocaman kadın. Tepeleri beyaz dalgalar mavinin üstünde zıplayarak geliyordu. Tıpkı bahçe yolundakilere benzer deniz kabuklarıyla kaplı uzun kara parçasının üstünde kırılmalarını izledi Pearl. Arabayla köşeyi döndüler.

Çevrelerinde tahta çitler, çitlerin içinde bahçelerle, deniz kıyısında birkaç küçücük ev vardı aşağıda. İçini rahatlattılar. Çitlerin üstünde pembe, kırmızı, mavi çamaşırlar asılıydı, onlar yaklaştıkça daha çok insan, uzun ince kuyrukları olan beş sarı köpek dışarı çıktı. Bütün insanlar şişmandı, gülüyordu, eteklerine sarılmış, ya da köpek yavruları gibi bahçede koşuşturan küçük çıplak bebekler vardı. Aşağı indirildi

Pearl, tek bir odasıyla bir de verandası olan ufacık eve götürüldü. Ayaklarına kadar inen iki tutam siyah saçı olan bir kız vardı orada. Akşam yemeği için yer sofrası kuruyordu. "Tuhaf yer," dedi Pearl, kadın küçük iç çamaşırlarının düğmelerini onun yerine çözerken güzel kızı izleyerek. Çok

açtı. Et, sebze, meyve yedi, yeşil bir fincandan süt verdi ona kadın. Dışarıdaki denizle, onu izleyen iki kadının kahkahaları dışında ortalık çok sessizdi. “Sizin hiç Kutu Kutu Eviniz yok mu?” dedi. “Hepiniz dizi dizi evlerde oturmuyor musunuz? Erkekler işe gitmiyor mu? Hiç iğrenç bir şeyler yok mu?”

Pearl’ün ayakkabılarını, çoraplarını, önlüğünü, giysisini çıkardılar. İç etekliğiyle dolaştı ortalıkta, sonra dışarı çıktı, çimenler ayak parmaklarının arasından fışkırdı. İki kadın çeşit çeşit sepetlerle dışarı çıktı. Ellerinden tuttular. Küçük bir otlaktan geçip çiti aştılar, sonra içinde kahverengi otlar olan sıcak kumun üstünden denize indiler. Kum ıslanmaya başlayınca Pearl arkada kaldı ama kadınlar tatlı dille gönlünü aldı, “Canını yakacak bir şey yok, çok güzel. Gelsene sen de.” Kumu kazdılar, sepetlerine attıkları deniz kabukları buldular. Çamurdan börekler gibi ıslaktı kum. Pearl korkusunu unuttu, o da kazmaya başladı. Sıcak bastı, terledi, ansızın ayaklarının üstünde küçük bir köpük çizgisi parçalandı. “Ooo, oo!” diye çığlığı bastı kız, ayaklarıyla suları sıçratarak. “Ne güzel, ne güzel!” sığ suda çıplak ayak oynaşıyordu. Sıcaktı. Ellerini fincan gibi birleştirdi, biraz su yakaladı. Ama ellerinde mavi değildi artık. Öylesine coşkuya kapılmıştı ki kadınına doğru atıldı, küçük incecik kollarını kadının boynuna doladı, onu kucakladı, öptü...

Ansızın kız korkuyla çığlık attı. Kadın doğruldu, Pearl aşağı kumun üstüne kaydı, kara tarafına baktı. Mavi paltolu küçük adamlar – küçük mavi adamlar koşarak geliyordu, bağrışmalarla, ıslıklarla ona doğru koşuyordu – küçük mavi adamlardan bir kalabalık onu kapıp Kutu Kutu Evlere geri götürmek için.

(1910)

Bruges’e Yolculuk

“Üç çeyrek saatiniz var,” dedi hamal. “En fazla da bir saatiniz. Vestiyere bırakın onu, hanımefendi.”

Eski yelken bezi pantolon bacakları gibi görünen şeylerin içine özenle düğmelenmiş eşyalarıyla Alman aile, tezgâhın önündeki bütün alanı kaplıyordu, siyah göğüslüğü gömleğinin üstünde kanat gibi sarkan hastalıklı genç papaz dirseğimin dibinde dikiliyordu. Bekledik de bekledik çünkü sergiledikleri büyük heves ve el kol sallamalarından, adama bu kadar çok düğmenin yararlarını açıkladıkları anlaşılan Alman ailenin elinden bir türlü kurtulamıyordu vestiyer görevlisi. En sonunda topluluğun ev kadını kendi özel paketini yakaladı, açmaya başladı. Görevli omuzlarını silkerek bana döndü. “Nereye yolculuk?” diye sordu.

“Ostend.”

“Ne diye buraya bırakıyorsun bunu?”

“Çünkü uzun süre beklemem gerek,” dedim.

Adam bağırdı, “Tren 2.20’de. Buraya getirmenin yararı yok. Hey, sen oradaki, al şu yığını!”

Benim hamal yığını aldı. Bizi dinlemiş olan genç papaz düşüncesini açıkladı, bana pırıl pırıl gülümsedi. “Tren yanaştı,” dedi, “gerçekten yanaştı. Yalnızca birkaç dakikanız var, görüyorsunuz.” Benim duyarlılığım gözüne ilişen simgeye dönüştü. Kitap tezgâhına koştum. Geri döndüğümde hamalım ortalıkta yoktu. O insanın canını burnundan getiren sıcakta koşuşturup durdum peronda. Benden başka yolculuğa çıkmış bütün dünyanın hamalı ve heybeti vardı sanki. Ben çok daha fazla sıcağın içinde deliye dönmüş, perperişan olmuşken beni izlediklerini görüyordum, sıcağın verdiği tatlı hazla. “Böyle havada koştururssa insan kriz geçirebilir,” dedi iriyarı bir hanım, vedalaşma armağanı olan üzümleri yerken. Sonra da bana trenin daha yanaşmadığı bildirildi. Folkestone ekspresinde bir aşağı bir yukarı koşuyordum. Daha yüksek peronda, benim bavulumun üstünde oturur buldum hamalımı.

“Ne yaptığınızı biliyordum,” dedi burnu havalarda. “Neredeyse gelip sizi durduracaktım. Sizi buradan gördüm.”

İkisi, elinde bastonu olan solgun gençle vedalaşan dört delikanlıyla birlikte sigara içilen vagona düştüm. “Eee, hoşça kal dostum. Buralara kadar gelmen korkunç hoştu. Seni biliyordum. Aynı yaşlı sarsak olduğunu biliyordum. Şimdi, bak buraya, biz döndüğümüzde, bir gece kutlayacağız bunu. Ne? Buralara gelmen müthiş güzel, eski dost.” Tren yalpalayarak uzaklaşmaya başladığında puro yakan, yol arkadaşına dönen, “Müthiş iyi bir adam ama – tanrım – ne can sıkıcı!” diyen Ateşli adamdan geldi bu sözler. Tepeden tırnağa, hatta çoraplarına, saçlarına kadar benlere bulanmış yol arkadaşı usulca gülümsedi. Bence beyni de aynı renk olmalıydı: öylesine incelikli, duygudaş bir dost olduğunu kanıtlamıştı. Benim karşı köşemde, kıvırcık saçlı, ucundan gümüş balık, yüzük, gümüş pabuç ve madalya sallanan saat zinciri takmış güzel bir Fransız delikanlı oturuyordu. Tüm süre boyunca, belli belirsiz burnunu çekerek camdan dışarı baktı. Geriye kalan üyemizinse bavullarının arkasında görünen hiçbir yeri yoktu, bir çift sarımsı kahverengi pabuçla Snark’ın Yaz Yıllığı dışında.

“Buraya bak, moruk,” dedi Ateşli adam, “hepimizin yerini değiştirmek istiyorum. Şu senin yaptığın düzenlemeleri biliyorsun – hepsini bozmak istiyorum. Senin için sakıncası var mı?”

“Yok,” dedi Benli usulca. “Ama niye?”

“Şey dün gece yatakta yeniden aklımdan geçiriyordum ve eğer içimizden gelmiyorsa on beş teklik ödememizin neye yarayacağını görebiliyorsam canım çıksın. Ne demek istediğimi anlıyorsun ya?” Kelebek gözlüğünü çıkardı Benli, üstüne üfledi. “Hayır senin düzenini bozmak istemiyorum,” diye sürdürdü Ateşli, “çünkü hepsi bir yana, bu senin toplantın – sen çağırdın beni. Ne olursa olsun onu bozmam ama – işte böyle – görüyorsun – ne olduğunu?”

Benli düşüncesini açıkladı: “Korkarım insanlar seni yurtdışına çıkardığım için benim canıma okuyacak.”

Öteki hemen nasıl da aranan biri olduğunu anlattı ona. Uzak yakın her yerden bütün ağustos boyunca dolu olan insanlar ona yazıp yalvarmışlardı. Bütün İngiltere’ye benek benek dağılmış o özlem dolu yuvaları, boş

koltukları sayıp dökerek Benli'nin yüreğini burktu, sonunda Benli ağlamakla, uykuya dalmak arasında bocalamaya başladı. İkinciyi seçti.

Paltosundan küçük bir cep kitabı çıkarıp bebek gibi dizlerinin üstüne yayarak sıcak, tozlu kırlara bakan genç Fransız dışında hepsi uykuya daldı. Shorncliffe'te tren durdu. Ölüm sessizliği. Kocaman beyaz mezarlıktan başka hiçbir şey yoktu görünürde. Shorncliffe ölülerinin kahverengi tarladaki neşesiz kır eğlencesine başkanlık yapıyormuş gibi duran havaya boylu boyunca yayılmış mermer melekleriyle geç öğle sonrası güneşinde olağanüstü görünüyordu. Bir tane beyaz kelebek demiryolunda uçtu. Biz istasyondan dışarı süzülürken Athenaeum'un reklamını yapan bir duyuru gördüm. Ateşli homurdandı, esnedi, pantolon ceplerindeki bozuk paraları şıngırdatarak kendini varoluşun içine döndürdü. Benlinin kaburgalarını dürttü. "Bence neredeyse geldik! Şu benim kahrolasıca golf sopalarını raftan indirsene." Benlinin yakın geleceğini görmek için kalbim yanıp tutuşuyordu ama onun neşesi yerindeydi, Dover'da bana hamal bulmayı önerdi, güneş şemsiyemi de battaniyelerimle birlikte kayışla bağladı. Denizi gördük. "Berbat dalgalı olacak," dedi Ateşli. "Tutar, değil mi? Buraya bak, deniz tutmasına karşı önlem biliyorum, o da şu: Sırtüstü yatıyorsun – dümdüz – görüyorsun ya, yüzünü örtüyorsun, bisküviden başka hiçbir şey yemiyorsun."

"Dover!" diye bağırdı bir bekçi.

Gemi iskelesini geçme çabası içinde İngiltere'yi terk ettik. En arsız İngiliz dişi Fransız yavrucağını doğurdu: Biz "*S'il vous plaît'd*?" dedik güvertede birbirimize, "*Merci'd*" dedik birbirimize merdivenlerde, "*Pardon'd*" diledik, salonda. Kadın kamarot merdivenlerin dibinde durdu, iriyarı, yasakçı bir dişi, çiçek bozuğu suratlı, iş önlüğü görünümlü önlüğün altında saklı elleriyle. Kafasında avını tık tık sayarak bellenmiş bir ilgisizlikle yanıtladı selamlarımızı. Şapkamı çıkarmak için kamarama indim. Yaşlı bir hamın şimdiden yerleşmişti oraya.

Her yanı siyah şalla sarılı, siyah tüy yelpazeyle kendini yelleyerek pembe beyaz sedirde uzanıyordu. Kır saçları dantel bereyle yarı yarıya örtülüydü, yüzü siyah kumaşın, pembe yastıkların arasından çok çekici bir eski zaman

saygınlığıyla parıldıyordu. Çevresinde belli belirsiz bir hışırtı, lavanta, kâfur kokusu vardı. Nedense Rembrandt'ı, Anatole France'ı düşünerek onu izlerken kadın kamarot telaşla içeri daldı, yanı başına yelken bezinden tabure yerleştirdi, üzerine gazeteyi yaydı, daha çok fırın tasına benzeyen bir kabı küt diye koydu...

Ben güverteye çıktım. Üzerinde yuvarlanan dalgalarla deniz parlak yeşildi. Fransa'nın bütün güzelleri ve yapma çiçekleri şapkalarını çıkarmıştı, başlarına tüller örtmüştü. Ulusal iriliklerini pijama kesimli açık renk takımlarının içinde sergileyen birkaç genç Alman ortalıkta dolaşıyordu. Fransız aile toplulukları – dişi unsurlar koltuklarda, eriller geminin yan tarafında zarif davranışlarla – şimdiden anlaşmazlığı belirten canlılıkla konuşuyordu! Beyaz bölmenin karşısında bir köşede koltuk buldum ama ne yazık ki, “ileri” atılıp sırılsıklam olan, dalgaların dövdüğü, bu yürekli, gözü pek insanlara gözünü ayırmadan bakan meraklıları eğlendirsin diye açılmış bir pencere vardı bu bölmede. İlk yarım saat boyunca ıslanmanın, özürler dilenmesinin, tehlikeli yerlere fırlamanın, kurulanmak için geri dönmenin coşkusu insanı sarıp sarmalıyordu. Sonra yavanlaştı – topluluklar sessizliğe gömüldü. Dikkatle gözlerini okyanusa dikmiş bakarken yakalıyordunuz onları – ve esnerken. Üşüdüler, canlandılar. Kiraz gibi fiyonkları olan beyaz yün kapişon takmış genç bir hanım ansızın ayağa kalktı, korkuluklara doğru sendeledi. Belli belirsiz duygudaşlıkla izledik biz onu. Birlikte oturduğu delikanlı seslendi ona.

“Daha iyi misin?” Olumsuzluk belirtildi.

Erkek koltuğunda doğruldu. “Başını tutmamı ister misin?”

“Hayır,” dedi kadının omuzları.

“Paltonu üstüne vereyim mi?.. Bitti mi?.. Orada kalacak mısın?..” Sonsuz bir şefkatle bakıyordu kadına. Bir daha asla erkeklerin duygudaş olmadıklarını söylememeye, aşkın insanı ele geçiren gücüne inanmaya karar verdim, ölünceye kadar – ama bunu asla denemedim. Aşağı, uyumaya indim.

Yaşlı hanımın karşısına uzandım, tavanlarda dönen gölgeleri, kamara camında parlayan dalga damlacıklarını izledim.

En kısa deniz yolculuklarında bile zaman duygusu yok olur. Saatlerdir, günlerdir, yıllardır orada, aşağıdaki kamaradasınızdır. Hiç kimse bilmez ya da aldırmaz. Bütün insanları ilgisiz kalacak kadar tanırsınız. Artık kuru kara parçasına inanmazsınız – siz sarkacın içine kıstırılmışsınızdır, orada bırakılmış, tembel tembel sallanıyorsunuzdur. Işık sönükleşti.

Uykuya daldım, uyandığımda kamarot kadının beni sarstığını gördüm. “İki dakika içinde oradayız,” dedi. Neptün’ün kolları arasından bırakılmış hüzünlü kadınlar yere diz çöküp pabuçlarını, saç tokalarını aradılar – yalnızca o yaşlı, saygın olanı kendini yelleyerek edilgen kaldı.

İncelikten dantel ipliğinin üstünde titriyormuş gibi gelen titrek bir sesle, “*Grace de Dieu, c’est fini*!” dedi.

Ben gözlerimi kaldırdım. “*Qui, c’est fini*!”

“*Vous allez* à *Strasbourg, Madame*?”

“Hayır,” dedim. “Bruges’e.”

“Çok yazık,” dedi o, yelpazesini kapayarak ve konuşmayı da. Nedenini anlayamadım ama belki de onunla aynı tren kompratımanında yolculuk yaptığım, onu siyah şalına sardığım, onun bana âşık olduğu, bana sınırsız para ve eski danteller bıraktığı canlandı gözlerimin önünde... bu uykulu düşünceler, güverteye çıkıncaya kadar peşimi bırakmadı.

Gökyüzü çivit mavisiydi, bir sürü yıldız parlıyordu: Açık havada siyah ve belirgin duruyordu küçük gemimiz. “Biletiniz var mı?.. Evet, biletleri istiyorlar.... Biletlerinizi çıkarın!” ... Gemi iskelesine itiş kakış doluştuk, koyun gibi gümrük yapısına güdüldük, orada hamallar bavullarımızı uzun tahta dilimlerinin üstüne kaldırdı, bağa gözlük takan yaşlı adam tek söz etmeden denetledi. Dünyalığımı ellerine bıraktığım rezil görünümlü yaratık, “Peşimden gel!” diye bağırdı. Demiryoluna zıpladı, ben de peşinden zıpladım. Peron boyunca yarıştı, beyaz perdedeki insanların güvenliği içinde yolcuların, meyve vagonlarının arasına dalarak. Yerimi ayırdım, üzümler, bardak erikleri sergileyen küçük büfeden meyve almaya gittim. Yaşlı hanım oradaydı, iriyarı, sarışın, beyazlar giymiş, kabarık boyunbağlı adamın koluna yaslanıyordu.

O tatlı sesiyle, “Alsana bana,” dedi, “üç tane sosisli sandviç, *mon cher*!”

“Ve biraz da kek,” dedi adam.

“Evet, belki bir şişe de limonata.”

“İçli aşk, küçük bir şeytan!” diye düşündüm ben, vagonuma tırmanırken. Tren yalpalaya yalpalaya çıktı istasyondan; açık pencerelerden içeri esen hava taze yaprak kokuyordu. Karanlığın içinden ansızın beliren ışık havuzcukları vardı; Bruges’e geldiğimde çanlar çalıyordu ve bembeyaz, gizemli parlıyordu ay, Grand’ Place üstünde.

(1910)

Gerçeklerle Dolu Bir Serüven

“Küçük kasaba, çınlayan büyük çan kuleleriyle müziğe boğulmuş olarak, kanallarının gümüşsü iplikleriye dokunmuş solgun bir duvar halısı gibi uzanır hevesli yolcunun gözleri önünde. Hayat çoktandır uykuya dalmış durumdadır Bruges’te; kulenin üstünde, ortaçağ evlerinin ön yüzünde olağanüstü rüyalar soluk alıp verir yalnızca, gözleri büyüleyerek, ruha esin vererek, beklentilerin büyük güzelliğiyle akılları doldurarak.”

Otelin oturma odasında Madam’ı beklerken rehber kitaptan okudum bu tümceyi. Son derece rahatlatıcı geliyordu kulağa ve benim binbir gri kent sargısıyla sarılıp örtülmüş yorgun yüreğim uyanıp benimle birlikte sevince boğuldu... Yanımda en azından bir ay yetecek kadar giysim olup olmadığını merak ettim. “Bütün günlerimi rüyalar içinde geçireceğim,” diye düşündüm, “kayık kiralayacağım, kanallarda dolaşacağım, ya da su kıyısında karmakarışık sarkan yeşil çalıya bağlayacağım kayığı, ortaçağ ev yüzlerini içime sindireceğim. Akşam duası zamanında Belçika çayırlarının uzun otları içine yatıp karaağaçlara bakacağım – altın ışıkların dokunduğu yaprakları mavi havada titreşirken – bu sırada da küçük kilisede dua eden rahibelerin seslerini dinleyerek, bana kış boyu yetecek şükran dualarıyla içimi doldurarak.

Ben bu yepyeni çıkmış tüylerimin üstünde görkemle havalara yükselirken Madam içeri girip otelde benim için tek oda bile olmadığını söyledi – tek yatak bile, tek köşe bile. Son derece sıcaktı tavırları ve sanki bu olguda gizli bir eğlence kaynağı buluyor gibiydi; zevkten kahkahalara boğulmamı bekliyormuş gibi bakıyordu bana. “Ya-arın,” dedi, “olabilir. Ansızın hastalanan genç bir beyin yarın on bir numarayı boşaltacağını umuyorum. Şu anda eczanede – belki odayı görmek istersiniz?”

“Hiç istemiyorum,” dedim ben. “Ne de yarın hastalanmış bir genç beyefendinin yatak odasında uyumak istiyorum.”

“Ama o gitmiş olacak,” diye çığlığı bastı Madam, mavi gözlerini fal taşı gibi açıp İngiliz dinleyicilere öylesine büyüleyici gelen o Fransız içtenliğiyle kahkaha atarak. Değerbilir ya da tartışmacı bir havaya giremeyecek kadar yorgundum, açtım. “Belki bana başka bir otel önerebilirsiniz?” dedim.

“Mümkün değil!” Başını salladı, gözlerini havaya dikti, tavana boyanmış mavi fiyonkları sayıyordu kafasının içinden. “Görüyorsunuz, tam Bruges mevsimi, insanlar çok kısa süre için odalarını vermeye pek yanaşmazlar” – aramızda duran benim küçük bavula göz bile atmadan söyledi bunu ama ben hüzünle baktım ona, benim umutsuz bakışlarım altında daha da küçüldü sanki – paramparça olup dağılabilecek küçük bir diş fırçasından başka hiçbir şeyi içine alamayacak kadar küçüldü.

“Büyük sandığım istasyonda,” dedim soğuk bir sesle, eldivenlerimi düğmeleyerek.

Madam irkildi. “Başka bavulunuz da var... O zaman Bruges’de uzun süre kalmak niyetindesiniz, belki de?”

“En azından on beş gün – belki de bir ay.” Omuzlarımı silktim.

“Bir ay,” dedi Madam. “Ne yapabilirim, bir bakayım.” Ortadan kayboldu, kapının öteki yanından daha uzağa gitmediğine eminim çünkü hemen yeniden belirdi, kendi özel evinde bir odam olabileceğini söyledi bana – “hemen köşeyi dönünce, eski bir hizmetçimiz işleri yapıyor, gözleri şaşı ama on beş yıldır bizim ailemizin yanında. Sizi oraya hamal götürür, gitmeden önce akşam yemeğinizi yiyebilirsiniz.”

Yemek salonundaki tek konuk bendim. Yorgun garson bana omletle bir fincan kahve verdi, sonra büfeye yaslanıp, tam da kendini simgeler gibi kolundan sarkan gevşek peçeteyle benim yiyişimi izledi. Omletlerde ve çınlayan koca kilise çanının üç kere arka arkaya çaldığı Mendelssohn'un İlkbahar Şarkısı'nın tınısına uyarak kahvesini yudumlamakta hüzünlü bir rahatlık bulan yalnız kadınları, sayısız boş masayı, izleyen garsonları yansıtan aynalarla doluydu salon.

"Hazır mısınız, Madam?" diye sordu garson. "Sizin bavulunuzu taşıyacak olan benim."

"Hazır sayılırım."

Bavulu omzunun üstüne kaldırdı, uzun adımlarla önümden yürüdü – yaklaşmamızın kokusunu alan kadınların, adamların, arkamızdan gözlerini dikmek için ellerindeki biraları, kartpostalları masaya bıraktıkları küçük kaldırım kahvelerinin önünden, kepenkleri kapalı evlerle dolu dar sokaktan aşağı yürüyüp Place van Eyck'ı geçerek kırmızı tuğla eve geldik. Şaşı gözlü, elinde minyatür kızartma tavasına benzer mum tutan aile hazinesi açtı kapıyı. İkimiz de bütün öyküyü anlatıncaya kadar bizi içeri almaya karşı koydu.

"*C'est pa, c'est pa*," dedi. "Jean, beş numara!"

Ayaklarını sürüyerek merdivenleri çıktı, kapının kilidini açtı, yatağın başucundaki masada duran bir başka minyatür tavayı yaktı. Oda pembe duvar kâğıdı kaplıydı, pembe yatağı, pembe kapısı, pembe koltuğu vardı. Şöminenin üstündeki pembe duvar halısında şişko melekler, ağızlarında borazanlarla pembe yumurta kabuklarından dışarı fırlıyordu. Bir tas sıcak su getirildi bana; kapıyı kapatıp kilitledim. "Sonunda Bruges'teyim," diye düşündüm, incecik keten çarşaflar yüzünden çok kaygan olan, insana kendini buz tutmuş havuzun üstünde yüzmeyi göze alan balık gibi hissettiren yatağa tırmanırken ve "türünün örneği" yaşlı hizmetçisiyle bu sessiz evde – o karanlık, ağır ağaçlarla çevrili beyaz heykeliyle Place van Eyck'da – neredeyse Verlaine'i hatırlatan bir şeyler vardı...

Küüüt! diye kapandı kapı. Dehşet içinde irkildim, el yordamıyla tavayı arandım ama ansızın saldırıya uğrayan yer bitişik odaydı. "Ah! Sonunda

evdeyiz," diye çığlığı bastı kadın sesi. "*Mon Dieu*, ayaklarım! Aşağı Madam'ın yanına iner misin, *mon cher*, şu teneke kazanla biraz sıcak su ister misin?"

"Hayır, bu kadarı çok fazla," diye gürledi yanıt. "Bugün üç kere yıkadın zaten."

"Ama sen çektiğim acıyı bilmiyorsun; alev alev yanıyor ayaklarım. Bir baksan yeter!"

"Zaten üç kere baktım, yorgunum. Yatağa girmeni rica ediyorum."

"Hiç işe yaramaz, uyuyamam. *Mon Dieu*, *mon Dieu*, nasıl da acı çekiyor kadınlar!" Soyunma seslerine, erkeksi bir horultu eşlik ediyordu.

"Tamam, sabaha kadar beklersem artık beni resim galerilerine sürüklemeyeceğine söz verir misin?"

"Evet, evet, veririm."

"Ama gerçekten."

"Söyledim ya."

"Nasıl inanabilirim sana?"

Uzun bir inilti.

"Bu sesi çıkartman saçma, çünkü sen kendin de biliyorsun, aynı şey oldu dün gece de, bu sabah da."

...Yapılacak yalnızca tek şey vardı. Bitişik yatak odalarındaki yabancılara özgü o tatsız, sırnaşık tavırla öksürdüm, boğazımı temizledim. Büyü gibi işe yaradı, karşılıklı konuşmaları yalnızca kadın sesinin olduğu fısıltıya dönüştü. Uykuya daldım.

"Kiralık tekneler. Kuzey'in Venedik'ini kayıkla gezin. Az bilinen, büyüleyici, sapa yerleri keşfedin."

Üstüme yapışmış rehber kitap anılarıyla içeri girip kayık istedim. "Küçük bir kanonuz var mı?"

"Hayır, Matmazel, ama küçük teknemiz var – çok uygun."

"Tek başıma gidip canım çektiği zaman geri dönmek istiyorum."

"Demek daha önce burada bulundunuz?"

"Hayır."

Kayıkçı adam şaşırmış gibiydi. “İlk seferinde yol gösteren biri olmadan gitmek Matmazel için pek güvenli değil.”

“O zaman sesini çıkarmaması, bana hiçbir güzelliği göstermemesi koşuluyla bir kayıkçı alırım.”

“Ama köprülerin adları?” diye bağırdı kayıkçı – “ünlü evler?”

Tekneye binilen iskeleye koştum. “Pierre, Pierre!” diye seslendi kayıkçı. İriyarı, kolları uzun kilim şeritleriyle, kadife yastıklarla dolu genç bir Belçikalı belirdi, ganimetlerini koskoca bir teknenin içine fırlattı. Tekneye binilen iskelenin üstündeki köprüde, töreni izleyen kalabalık toplandı ve ben tam yerimi almışken, korkuluklardan sarkmakta olan şişko bir çift telaşla merdivenleri inip kendilerinin de gelmesi gerektiğini ilan etti. “Elbette, elbette,” dedi Pierre, çekici bir incelikle elini uzatıp hanımefendiyi içeri alırken. “Matmazel için hiç sakıncası yok.” Kıç tarafa oturdular, beyefendi, hanımefendinin elini tuttu, Latin aşığın coşku dolu vazgeçişiyle Pierre
göğsünü şişirip Bruges’in güzelliklerini şakırken o “gümüşten kurdelelerin” arasında kıvrıla kıvrıla dolaştık. “Başınızı bu yana çevirin – sola – sağa – şimdi, bekleyin bir dakika – başınızı kaldırıp köprüye bakın – şu evin ön yüzünü inceleyin. Matmazel, Lac d’Amour’u görmek ister misiniz?”

Kararsız görünüyordum; şişko çift benim yerime yanıtladı.

“Öyleyse ineceğiz.”

Kürek çekerek küçük korkuluğa yanaştık. Bir çalıyı yakaladık, ben dışarı sıçradım. “Mösyö şimdi,” başarıyla beni izledi, kıyıda diz çöküp Madam’a dayansın diye bastonun sapını uzattı. Kadın ayağa kalktı, gülümseyerek, coşkuyla bastonu yakaladı, kayığın kıyısına asıldı, bir sonraki an boylu boyunca suya yayılmıştı. “Ah – ne oldu – ne oldu!” diye çığlığı bastı Mösyö, su çok derin olmadığı, yalnızca beline ulaştığı için kadının kolunu yakalayıp. Artık nasıl becerdiysek kadını balık gibi avlayıp kıyıya çıkardık, orada soluk soluğa, siyah yünlü etekliğinin suyunu sıkarak oturdu.

“Her şey geçti gitti – küçük bir kaza!” dedi kadın, şaşkınlık verecek ölçüde neşeyle.

Ama Pierre öfkeden deliye dönmüştü. “Lac d’Amour’u görmek istediği için bütün bunlar Matmazel’in suçu,” dedi. “Madam şu çayırda yürüyüp karşıdaki küçük kafede sıcak bir şey içse daha iyi olacak.”

“Hayır, hayır,” dedi kadın ama Pierre’i destekledi Mösyö.

“Bizim dönüşümüzü bekleyeceksiniz,” dedi Pierre, benden iğrenerek. Başımı salladım, arkamı döndüm çünkü kocaman, hantal bir ördek gibi çayırın otları üstünde çırpınan Madam’ın görüntüsü çok fazlaydı. İçi kumaş döşeli aynı kayıkta, duygudaşlıktan kaynaklanan kahkahayı anlayacak kadar birbirini tanıyan insanlarla yolculuk yapmayı bekleyemez kişi. Onlar gözden kaybolunca elimden geldiğince uzağa koştum çayırda, sürünerek bir çitin altından geçtim, bir daha da Lac d’Amour’un yanına yaklaşmadım. “Canları isterse benim boğulduğumu düşünsünler,” diye aklımdan geçirdim, “hayatımın sonuna kadar yetecek kanal gördüm zaten.”

Beguinage çayırında akşam duası sırasında küçük ressam toplulukları, bağımsız bir kişilikleri varmış gibi görünen, çabalarını savunarak acımasızca dikilen, hiç sonu gelmeyen bir bakışla uzun uzun gözlerini diken sırık bacaklı tuvalleriyle benek benek yayılmış çimenlerin üstüne. Çiçek çelenkleriyle çevrili şapkalar giyen İngiliz kızlar ve Amerikan delikanlılığının parlak gelecek çağrışımı, neşeyle, “yoldaşlık”la, bir tür “dünya bizim parıltılı oyun alanımız” anlayışıyla – kuramsal olarak hazla – ruhlarını tanımlıyor. Birbirlerine sesleniyor, gençliğin kırılgan içtenliğiyle sigara, meyve, çikolata atıyor birbirine, bu sırada da kilise kapısının gölgesinde kendilerini avlamak için bekleyen yaşlı kadının pençesinden kurtulmuş olan gezgin toplulukları, düşünceler içinde ressam sehpalarının önünde durup “bakıyor, görüş belirtiyor, kimin diyor?”

Elimde karalama defteri olmamasının verdiği suçluluk bilinciyle bir ağacın altında uzanıyordum ben – parlak havada kırlangıçların halkalanmasını, dalışını izliyor, çimlerde dinlenen bütün kahverengi köpeklerin genç ressamlara mı ait olduğunu merak ediyordum ki iki kişi, bir adam ve bir kız, başları bir kitabın üstüne eğilmiş olarak önümden geçti. Ansızın aşağı, bana baktılar – karşılıklı gözlerimizi diktik – ağızlarımızı

açtık. Kız benim üstüme çullandı, erkek yepyeni hasır şapkasını çıkartıp sol koltuğunun altına sıkıştırdı.

“Katherine! Nasıl da olağanüstü! Bütün bu yıllardan sonra nasıl da inanılmaz!” diye bağırdı kız. Adama dönerek: “Guy, inanabiliyor musun? – Katherine bu, dünyada başka yer kalmamış gibi Bruges’de!”

“Niye olmasın?” dedim ben, çok neşeli görünüp onun adını hatırlamaya çalışarak.

“Ama şekerim, son kez görüştüğümüzde Yeni Zelanda’daydık – aradaki uzaklığı bir düşünsene yalnızca!”

Elbette, Betty Sinclair’di bu; aynı okula gitmiştik.

“Nerede kalıyorsun – çoktandır mı buradasın? Ah, hiç değişmemişsin, tek gün bile yaşlanmamışsın – tek gün. Nerede görsem tanırdım seni.”

Yanındaki delikanlıyı gösterdi, bu durumdan gerçekten utanıyormuş ama yüzleşmesi gerekiyormuş gibi kızararak, “Bu, benim kocam,” dedi. Tokalaştık. Adam yere oturup kuru bir dalı çiynemeye başladı. Betty soluğunu toplayıp elimi sıkarken aramıza sessizlik çöktü.

“Evlendiğini bilmiyordum,” dedim salak salak.

“Ah, şekerim – bebeğim var!” dedi Betty. “Şimdi İngiltere’de oturuyoruz. Kadınların oy hakkı konusunda korkunç duyarlıyız, biliyorsun.”

Guy samanı ağzından çıkardı. “Sen de bizim yanımızda mısın?” dedi hevesle.

Başımı salladım. Samanı yine ağzına soktu, gözlerini kıstı.

“İşte karşımıza bir fırsat çıktı,” dedi Betty. “Şekerim, daha ne kadar kalacaksın? Birlikte dolaşıp uzun uzun konuşmalıyız. Guy’la ben balayı çifti değiliz, biliyorsun. Bazen yanımızda başkalarının olması çok hoşumuza gidiyor.”

Kilise çanları gümbürtüyle patladı “Bak İşte Zafer Kazanmış Kahraman Geliyor!”

“Ne yazık ki yakında yurda dönmek zorundayım. Gecikmeden gelmemi söyleyen bir mektup aldım.”

“Çok hayal kırıcı! Biliyorsun Bruges düpedüz hazinelerle dolu, kiliselerle, resimlerle falan. Bu gece Grand’ Place’da açık hava konseri, yarın da bütün

hafta boyunca sürecek çan çalma yarışması başlıyor.”

“Gitmek zorundayım,” dedim, bunu öyle sert sesle söyledim ki çanların uyardığı zorlayıcı buyrukların saldırısına uğradı sanki ruhum.

“Ama o eski ilginç sokaklar, kıta Avrupası kokuları, dantelciler – bir dolaşabilseydik – biz üçümüz – hepsini içimize sindirebilseydik.” Ben içimi çekip alt dudağımı ısırdım.

“Oy kullanma konusunda karşı çıktığın şey ne senin?” diye sordu Guy, rahibelerin o hoş geçit töreniyle ağaçların arasında kıvrılarak uzaklaşmalarını izlerken.

“Ben her zaman kadınların gelecekleri konusunda senin korkunç duyarlı olduğunu düşünmüşümdür,” dedi Betty. “Bu akşam bizimle yemeğe gel. Bütün konuyu enine boyuna deşelim. Biliyorsun Londra’daki o koşuşturmadan sonra insan bu eski dünya kentinde her şeyi değişik bir ışık altında görüyor sanki.”

“Ah çok değişik bir ışık gerçekten,” diye yanıtladım, Guy’ın cebinden dışarı çıkan o bildik rehber kitaba doğru başımı sallayarak.

(1910)

Yeni Giysiler

Mrs. Carsfield’la annesi yemek masasının başında oturmuş, yeşil kaşmir giysilere son düzeltmeleri yapıyordu. Elma yeşili kuşaklarla, kurdeleden kuyrukları olan hasır şapkalarla ertesi gün kilisede giyecekti onları iki küçük Miss Carsfield. Hayatının amacı yapmıştı bunu Mrs. Carsfield, Politika Derneği’nin toplantısına katılacak olan Henry gece eve geç geleceğinden yemek masası ona ve yaşlı annesine kalmıştı, kendi tanımlamasıyla “huzurlu bir dağınıklık” yaratabilirdi. Masanın kırmızı örtüsü kaldırılmıştı – düğün armağanı dikiş makinesinin, kahverengi iş sepetinin, kumaşın, birkaç yırtık moda dergisinin durduğu yerde. Mrs. Carsfield makineyi ağır ağır çalıştırıyordu çünkü yeşil ipliğin biteceğinden

korkuyor, azar azar kullanmaya özen gösterirse daha çok dayanacağına ilişkin bıkkın bir umut besliyordu; etekliği arkaya çevrilmiş, keçe terlikli ayakları yastığın üstünde, makine ipliklerini bağlayarak, yakalarla kol ağızlarına ince danteller dikerek salıncaklı koltukta oturuyordu yaşlı kadın. Gaz ışığı titreşiyordu. Arada bir yaşlı kadın başını kaldırıp ışığa bakıyor, söyleniyordu, “Boruda su kalmış Anne, sorun bu,” biraz sonra yeniden söylemek için sessizliğe gömülüyordu, “Boruda su kalmış olmalı Anne.” Sonra yine daha da fazla canlılık patlamasıyla, “İşte kalmış – bundan eminim.”

Dikiş makinesine kaşlarını çattı Anne. “Annemin bir şeyleri tutturması – fena halde sinirime dokunuyor,” diye düşündü. “Ve düzeltmek için zerre kadar olasılık olmadığı zamanlarda hep... Galiba yaşlılıktan – ama dünyanın en sinir bozucu şeyi.” Yüksek sesle konuştu: “Şu Rose’un giysisinde gerçekten çok önemli etek baskısını yapıyorum – son zamanlarda çocuğun bacakları çok uzadı. Helen’ınkinin kol ağızlarına dantel koyma; aralarında ayrım olsun, hem ayrıca onun hiç özen gösterdiği yok, her pisliğe elini sürüyor.”

“Ah, çok dantel var,” dedi yaşlı kadın. “Biraz yukarıdan dikerim.” Ve merak etti, niçin Anne bu kadar saldırganca davranıyordu Helen’a – Henry de aynıydı. Helen’ın duygularını incitmek istiyor gibiydiler – ayrım yalnızca özürdü.

“Neyse,” dedi Mrs. Carsfield, “bu gece üstünden çıkardığım zaman görmedin Helen’ın giysilerini. Bir hafta içinde baştan aşağı kapkara kesilmişti. Ve onun gözleri önünde Rose’unkilerle karşılaştırdığımda düpedüz omuz silkti, biliyorsun onun bu huyunu, sonra da kekelemeye başladı. Yalnızca iyice ödünü patlatmak için bile olsa onun şu kekelemesi konusunda gerçekten Dr. Malcolm’ı görmem gerekecek. Düpedüz okuldan kaptığı bir gösteriş olduğuna inanıyorum bunun – yani bile bile yaptığına.”

“Biliyorsun o hep kekelerdi, Anne. Aynı yaşındayken sen de tıpkı onun gibi yapardın, o çok fazla gergin.” Yaşlı kadın gözlüğünü çıkardı, camlarına üfledi, dikiş önlüğünün ucuyla sildi.

“Neyse, bu dünyada ona iyiliği dokunacak son şey, böyle düşünmesine izin vermek,” diye yanıtladı Anne, yeşil giysilerden birini silkeleyip plilere iğnesini batırarak. “Ona da tamı tamına Rose’a davrandığımız gibi davranıyoruz ve Oğlan da hiç sinirli değil. Bugün ilk kez onu sallanan ata bindirdiğim zaman gördün mü? Zevkten kıkırdadı düpedüz. Her gün biraz daha fazla babasına benziyor.”

“Evet, kesinlikle tam bir Carsfield,” diye ona katıldı yaşlı kadın, başını sallayarak.

“İşte, Helen’ın başka bir yanı daha,” dedi Anne. “Oğlana çok tuhaf davranması, gözlerini dikip bakması, ödünü patlatması. Anımsıyor musun Oğlan bebekken nasıl da biberonunu kapardı, ne yapacağını görmek için? Rose’un çocuğa davranışı kusursuz – ama Helen...”

Yaşlı kadın işini masaya bıraktı. Küçük bir sessizlik çöktü ve sessizliğin içinden yemek odası saatinin gürültülü tik-takları. Onun ve Henry’nin Helen’a davranışları, çocuğu nasıl rezil ettikleri üzerine aklından geçenleri hiç sakınmadan, hiç değilse bir kez söylemek geldi içinden ama tik-takların gürültüsü dikkatini dağıtıyordu. Sözcükleri bulamıyordu, yemek odası saatiyle uyum içinde beyni tik-taklarken aptal aptal oturdu orada.

“Bu saatte amma gürültülü çalışıyor,” tek söyleyebildiği şey oldu.

“Ah, işte anne – konuyu saptırıyorsun yine – beni hiç yüreklendirmiyorsun, yardım etmiyorsun,” diye düşündü
Anne. Saate göz attı.

“Annecim, o giysiyi bitirdinse mutfağa gidip biraz kahve ısıtır, belki de bir tabak sucuk doğrar mısın? Henry doğrudan eve gelecek. Ben bu ikinci giysiyi kendi başıma bitirdim neredeyse. Ne güzel oldular, değil mi? En azından iki yıl üzerlerine uyması gerekir çocukların, sonra da okula giyebileceklerini umuyorum – boylarını uzatırsak ve belki de boyarsak.”

“Daha pahalı olan kumaşı seçtiğimize seviniyorum,” dedi yaşlı kadın.

Yemek odasında yalnız kalınca Anne’in çatık kaşları derinleşti, ağzı sarktı – burnundan çenesine uzanan derin bir çizgi belirdi. Derin derin soludu, saçını geriye attı. Odada hiç hava kalmamıştı sanki, soluğu tıkanıyordu, Helen için ince ince işler yaparak kendisini yorması anlamsız görünüyordu

gözüne. İnsan çocukların işlerini hiç bitiremiyordu ve onlardan asla gönül borcu duymalarını bekleyemiyordu – Rose dışında – o bir ayrıcalıktı. Annesinde gördüğü bir başka yaşlılık belirtisi de Helen ve onun bu “alınganlığı” konusundaki saçma sapan görüşüydü. Tek bir şey vardı Mrs. Carsfield’ın kendi kendine söylediği. Helen’ı Oğlandan uzak tutmaya kararlıydı. İtici duygular konusunda babasının bütün duyarlılığını almıştı Oğlan. Neyse ki kızlar gün boyu okuldaydı! Sonunda giysiler bitirilmiş, katlanıp iskemlenin arkalığına asılmıştı. Dikiş makinesini kitap rafına kaldırdı, masa örtüsünü yaydı, cama gitti. Güneşlik kalkıktı, bahçeyi açıkça görebiliyordu: Ay çıkmış olmalıydı. Sonra bahçe sırasında parıldayan bir şey çarptı gözüne. Kitap, evet, çiy nedeniyle sırılsıklam suya batmış bir kitap olmalıydı. Koridora çıktı, lastik çizmelerini giydi, eteklerini topladı, bahçeye koştu. Evet, kitaptı. Özenle eline aldı. Islaktı, şimdiden – ve kabı kabarmıştı. Küçük kızının kendisinden aldığı biçimde omuzlarını silkti. Çimen ve gül yaprağı kokan gölgeli bahçede Anne’in yüreği katılaştı. Sonra bahçe kapısı şıkırdadı, ön yolda uzun adımlarla ilerleyen Henry’yi gördü.

“Henry!” diye seslendi.

“Selam,” diye seslendi adam, “ne işin var senin buralarda... Aya mı bakıyorsun, Anne?” Kadın ona doğru koşup öptü.

“Ah, şu kitaba baksana,” dedi. “Helen gene dışarıda bırakmış. Şekerim, nasıl da puro kokuyorsun!”

Henry açıkladı: “Şu öteki adamlarla birlikte olduğunda doğru dürüst bir puro içmek zorundasın. Yoksa çok kötü duruma düşersin. Ama içeri gel, Anne; üstünde hiçbir şey yok. Kitabın canı cehenneme! Üşüyorsun hayatım, titriyorsun.” Kolunu kadının omzuna attı. “Şuradaki ayı gördün mü, bacanın üstünde? Güzel gece. Aman tanrım! Adamları kırıp geçirdim bu gece – inanılmaz bir şaka yaptım. İçlerinden biri dedi ki, ‘Hayat iskambil oyunudur,’ ve ben, bir an bile düşünmeden, hemen...” Henry kapının önünde durakladı, parmağının birini havaya kaldırdı. “Dedim ki... neyse, tam sözcükleri unutmuşum, ama onlar çığlığı bastı, şekerim, düpedüz çığlık

attı. Hayır, ne söylediğimi bu gece yatakta hatırlayacağım; biliyorsun hep öyle yaparım.”

“Sobanın rafında kurusun diye bu kitabı içeri alacağım,” dedi Anne ve sayfaları küt diye kapatırken düşündü, “Yine bira içmiş Henry, bunun anlamı da yarın hazımsızlık çekeceği. Bu gece Helen’dan söz etmenin yararı yok.”

Henry akşam yemeğini bitirdiğinde koltuğunda arkasına yaslanıp dişlerini karıştırdı, Anne gelip otursun diye pat pat dizine vurdu.

Karısını hoplatırken, “Baksana,” dedi, “iskemlenin arkalığındaki şu yeşil cafcaflı şeyler de ne? Annenle sen ne işler karıştırıyorsunuz bakalım, ha?”

Yeşil giysilere en umursamaz bakışıyla göz atıp burnu havalarda yanıtladı Anne, “Yalnızca çocuklar için giysiler. Pazar günü için parça kumaşlar.”

Yaşlı kadın tabağı, fincanı, çay tabağını üst üste koyup mumu yaktı.

“Ben yatsam iyi olacak,” dedi neşeyle.

“Aman tanrım, nasıl da akılsızca davranıyor annem,” diye düşündü Anne. “Böyle kaçarak Henry’yi kuşkulandırıyor, bir tatsızlık çıkacağı zaman hep yaptığı gibi.”

“Hayır, daha yatma, anne,” diye içtenlikle seslendi Henry. “Haydi şunlara bir göz atalım.” Belli belirsiz gülümseyerek giysileri uzattı kadın. Henry parmaklarının arasında ovuşturdu kumaşı.

“Demek bunlar parça kumaşlar, öyle mi Anne? Benim annemin ütü battaniyesinden diktiği pazar günü pantolonuna pek benzemiyor da. Bunun metresine kaç para verdin
Anne?”

Anne giysileri onun elinden aldı, erkeğin yeleğinin düğmesiyle oynamaya başladı.

“Tam tutarı unutmuşum, sevgilim. Çok çok ucuz olmasına karşın annemle ben en az kumaşı kullanmaya çalış-tık. Büyümüş koca adamlar niye canını sıksın ki giysilerle?.. Bu gece Lumley de orada mıydı?”

“Tam bizim Oğlanla yaşıt olan kendi çocuğunun biraz paytak yürüdüğünü söylüyor. Kumaşçının daha henüz getirttiği, çocuklar için çok yeni çıkmış bir sandalyeden söz etti bana – bacakları düz olarak oturmalarını

sağlıyormuş. Aklımdayken sorayım, kumaşçının bu ayki faturasını aldın mı?”

Kadın bunu bekliyordu – bunun geleceğini biliyordu. Adamın dizinden kayıp esnedi.

“Ah şekerim,” dedi, “galiba ben de annemin peşinden gideceğim. Benim yerim yatak.” Boş boş Henry’ye baktı. “Fatura – fatura mı dedin, şekerim? Ah, bir sabah olsun da ararım.”

“Hayır, Anne, dur bakalım.” Henry ayağa kalktı, fatura dosyasının durduğu dolabın başına gitti. “Yarın bir şey yapamazsın – çünkü pazar. Yatmadan önce şu hesabı kafamdan atmak istiyorum. Otur şuraya – salıncaklı koltuğa – ayakta durmana gerek yok!”

Koltuğa çöktü, kocasının dolap kapağı önünde eğilip durduğu süre boyunca onun geniş sırtına gözlerini dikmiş, kafasının içindeki düşünceleri soğukkanlılıkla evirip çevirerek mırıldanmaya başladı.

“Bile bile bana bu gerilimi yaşatıyor,” diye düşündü. “Bunu alacak paramız var – yoksa ne diye yapayım böyle bir şey? Gelirimizi de biliyorum, harcamalarımızı da. Ben salak değilim. Yeryüzünde cehennem şunlar her ay, şu faturalar.” Ve üst kattaki yatağı geldi aklına, gözünde tütüyordu, hayatında kendini hiç bu kadar yorgun hissettiğini hatırlamıyordu.

“İşte, burada!” dedi Henry. Küt diye fırlattı dosyayı masaya.

“Yanaştır bakalım koltuğunu...”

“Clayton: Yedi metre yeşil kaşmir, metresi beş şilin – otuz beş şilin.” Bu maddeyi iki kere okudu – sonra kâğıdı katladı, Anne’e doğru eğildi. Yüzü kıpkırmızı kesilmişti, soluğu bira kokuyordu. Böylesi duygusal durum içindeyken olaylara nasıl baktığını tam anlamıyla biliyordu kadın, kaşlarını kaldırıp başını salladı.

“Şimdi sen bana şunu mu demek istiyorsun,” diye gürledi Henry, “yani şuradaki süprüntünün otuz beş şiline patladığını mı söylüyorsun – çocuklar için karıştırdığın şu pisliğin. Aman tanrım! İnsan senin milyonerle evlendiğini sanır. O parayla annene çeyiz düzebilirdin. Bütün kentin gözünde kendini gülünç duruma düşürüyorsun. Nasıl düşünebilirsin şimdi

Oğlana sandalye ya da başka bir şeyler alabileceğimi – benim kazancımı böyle har vurup harman savururken? Durup durup bana Helen’ın üstünü başını düzgün tutmanın olanaksızlığını anlatıyorsun; sonra da gidip hemen ardından onu otuz beş şilinlik yeşil kaşmirle donatıyorsun...”

Gürledi de gürledi sesi.

“Sabahleyin biranın etkisi geçince sakinleşir,” diye düşündü Anne ve sonra yorgunluktan sürüklene sürüklene yatmaya çıkarken, “Kumaşın nasıl dayanıklı olduğunu görünce anlayacak...”

Pırıl pırıl bir pazar sabahı. Henry ve Anne hemen hemen uzlaşmış olarak yemek odası masasında oturuyor, babasının masadan alıp ona verdiği salça kaşığını yüksek mama sandelyesinin masasına düzgün aralıklarla vuran küçük Carsfield’ın oluşturduğu ezgiyi dinlerken kilise zamanının gelmesini bekliyordu.

“Şu bizim dilencide iyi kas var,” dedi Henry, gururla. “Saatimle zaman tuttum. Hiç aralıksız beş dakikadır sürdürüyor.”

“Olağanüstü,” dedi Anne, eldivenini iliklerken. “Bence o kaşığı yeterince tuttu elinde, değil mi, şekerim? Ağzına sokacak diye ödüm patlıyor.”

“Ah, gözümü üzerinden ayırmıyorum.” Henry küçük oğlunun başına dikildi. “Sen işine bak, aslanım. Söyle annene oğlanlar gürültü koparmaya bayılır.”

Anne sesini çıkarmadı. Her neyse, yeşil kaşmirleri içinde çocuklar aşağı indiğinde onun gözüne batmayacaklardı böylece. Özen göstermelerinin, kiliseden döner dönmez, yemekten önce hemen soyunmalarının olağanüstü önemini yeterince yineleyerek kafalarına kazıyıp kazıyamadığını, üstü başı düzeltilirken Helen’ın niçin kıpır kıpır huysuzlandığını hâlâ merak edip dururken kapı açıldı, kurdele kuyruklu hasır şapkalarına kadar her şeyleri tastamam olan kızları yaşlı kadın içeri soktu.

Elinde olmadan büyük bir coşkuya kapıldı, öylesine ayrıcalıklı görünüyorlardı ki – üstüne pembe yünle haç işlenmiş beyaz kılıfın içindeki dua kitabını taşıyordu elinde Rose. Ama hemen o anda yapmacık bir ilgisizlik ve zaman geç olmuş havasına büründü. Kiliseye kadar yol boyunca otuz beş şilinlik değer önünde el ele yürümesine karşın bu konuda

tek sözcük daha etmedi Henry. Kocasının gerçekten cömertlik ve soyluluk gösterdiğine karar verdi Anne. Başını kaldırıp ona baktı, omuzlarını geriye atmış yürüyordu. Azıcık beyaz ipek boyunbağı görünen o uzun siyah ceketin içinde nasıl da yakışıklı duruyordu. Çocuklar da ona yakışıyordu. Kilisede kocasının elini sıktı, bu sessiz basınçla iletmek istediği şuydu, "Senin hatırın için diktim bu giysileri; elbette sen anlayamazsın bunu, ama gerçekten Henry." Ve tam anlamıyla inanıyordu buna.

Eve dönüş yolunda Carsfield ailesi, ağzında bastonu taşıyan siyah köpekle yürüyen Doktor Malcolm'a rastladı. Doktor durdu, öylesine ilgiyle Oğlanı sordu ki Henry onu yemeğe çağırdı.

"Haydi gel, bizimle birlikte bir iki lokma ye, Oğlanı kendin gör," dedi. Ve Doktor Malcolm çağrıya uydu. Henry'nin yanı sıra yürüdü, omzunun üstünden bağırdı, "Helen, gözünü benim bebek oğlandan ayırma, olmaz mı, bak da o bastonu yutmasın. Çünkü yutarsa ağaç olup ağzında büyür ya da kuyruğuna gidip öyle sertleştirir ki bir savuruşta seni öteki tarafa yollar!"

"Ah, Doktor Malcolm!" diye güldü Helen, köpeğin üstüne eğilerek. "Gel buraya köpekçik, ver şunu, aferin sana akıllı çocuk!"

"Helen, giysin!" diye uyardı Anne.

"Evet, gerçekten," dedi Doktor Malcolm. "Bugün pırlanta gibi pırıl pırıl parlıyorlar – iki küçük hanımefendi."

"Yaa, bu gerçekten Rose'a yakışan renk," dedi Anne. "Onun ten rengi Helen'ınkinden çok daha canlı."

Rose kıpkırmızı kesildi. Doktor Malcolm'ın gözü seğirdi, tıpkı marul salatasının üstündeki domates gibi göründüğünü söylememek için kendini zor dizginledi.

"Bu çocuğun kendini beğenmişliğini biraz kırmak gerek," diye karar verdi. " Helen'ı her zaman yeğlerim. O kendi yolunu bulup herkesi şaşırtacak."

Onlar eve vardıklarında Oğlan öğle uykusundaydı, Doktor Malcolm kendisine bahçeyi göstermesini istedi Helen'dan. Daha şimdiden cömertliği yüzünden pişman olan Henry seve seve onayladı, Anne hizmetçi kızla görüşmek için mutfağa gitti.

“Annecim ne olur ben de gelip salçanın tadına bakayım,” diye yalvardı Rose.

“Pööh!” diye homurdandı Doktor Malcolm. “İyi attık başımızdan.”

Bahçe sırasına yerleşti – ayaklarını yukarı kaldırdı, “güneşe ikinci ürünü yetiştirme şansı vermek için” diye Helen’a açıklayarak şapkasını kafasından çıkardı.

Ağırbaşlılıkla sordu kız: “Doktor Malcolm, gerçekten beğendiniz mi giysimi?”

“Elbette beğendim, küçük hanım. Sen beğenmedin mi?”

“Ah, evet, bunun içinde doğup ölmek isterdim. Ama öyle gürültü koptu ki – denemeler falan, biliyorsunuz, çekiştirmeler, ‘yapma’lar. Bir yerine zarar verirsem annem beni kesinlikle öldürür. Diz yastığı tozlu olduğu için kilisede bile iç etekliğimin üstünde diz çöktüm.”

“Bu kadar kötü demek!” diye sordu Doktor Malcolm, Helen’a gözlerini devirerek.

“Ah, çok daha kötü,” dedi çocuk, sonra kahkahalara boğulup çimlerin üstünde dans ederken bağırdı “Cehennem gibi!”

“Kendine gel, seni duyacaklar Helen.”

“Amaan! Yalnızca pis, eski kaşmir – iyi olur, hak ediyorlar. Burada değillerse beni göremezler, öyleyse önemi yok. Yalnızca onların yanındayken kendimi tuhaf hissediyorum.”

“Yemekten önce süslü giysini çıkartman gerekmiyor mu?”

“Ah, hayır çünkü siz buradasınız.”

“Ah benim geleceği bilen ruhum!” diye inledi Doktor Malcolm.

Kahveler bahçede içildi. Hizmetçi kız dışarı bambu koltuklarla, Oğlan için kilim çıkardı. Çocuklara gidip oynamalarını söylediler.

“Doktor Malcolm’ı tedirgin etmeyi kes, Helen,” dedi Henry. “Kendi aile üyelerin dışındaki kişilerin başını fazla şişirmemen gerekir.” Suratını astı Helen, rahat etmek için salıncağa doğru sürüklendi. Yükseklere sallandı, Doktor Malcolm’ın en güzel erkek olduğunu düşünüyordu – köpeğinin arka bahçedeki bir tabak kemiği bitirip bitirmediğini merak ediyordu. Gidip bakmaya karar verdi. Daha yavaş sallandı, sonra uçarak sıçradı; dar eteği

çiviye takıldı – keskin bir yırtılma sesi duydu – çabucak ötekilere göz attı – kimse duymamıştı – sonra da giysisine baktı – elini içine sokacak büyüklükteki deliğe. Ne korktu, ne üzüldü. “Gidip değiştireceğim,” diye düşündü.

“Helen nereye gidiyorsun?” diye seslendi Anne.

“Eve, kitap almaya.”

Çocuğun etekliğini çok tuhaf biçimde tuttuğu çarptı yaşlı kadının gözüne. İç etekliğinin kordonu çözülmüş olmalıydı. Ama bu konuda ağzını açmadı. Yatak odasına girer girmez Helen giysisinin düğmelerini çözdü, üstünden çıkardı, ondan sonra ne yapacağını düşünmeye başladı. Bir yere saklasa – bütün odaya göz gezdirdi – güvenli hiçbir yer yoktu. Dolabın tepesinden başka – ama sandalyenin üstüne çıksa bile o kadar yükseğe atamadı – her seferinde tepesine düştü – şu korkunç, nefret edilesi şey. Sonra yatağın ayakucu direğine asılı okul çantasını görünce gözleri parladı. Okul önlüğünün içine saklayacaktı – çantanın dibine yerleştirip kalem kutusunu da üstüne koyacaktı. Asla oraya bakmazlardı. Günlük giysisiyle bahçeye döndü – ama kitabı unutmuştu.

“Ha ha,” dedi Anne, alayla gülümseyerek. “Doktor Malcolm’ın hatırına nasıl da yepyeni bir sayfa açılıyor! Baksana anne, söylenmeden üstünü değiştirmiş Helen.”

“Gel şekerim, sana çekidüzen vereyim.” Helen’ın kulağına fısıldadı: “Giysini nerede bıraktın?”

“Yatağın kıyısına koydum. Çıkardığım yere.” diye şakıdı Helen.

Doktor Malcolm, tüccarların oğulları için yatılı özel okullardan sağlanan yararları anlatıyordu Henry’ye ama bu sahneye gözü ilişti ve Helen’ı izlerken pirelenmeye başladı – pire ordusunun kokusunu alıyordu.

Karmaşa ve dehşet ortalığa egemen oldu. Yeşil kaşmirlerden biri kayıplara karışmıştı – yeryüzünden buhar olup uçmuştu – Helen’ın onu üstünden çıkardığı zamanla, çocukların çay saati arasında.

“Tam yerini göster bana,” diye azarlıyordu Mrs. Carsfield, yirminci kere. “Helen, doğruyu söyle.”

“Annecim, yemin ederim, yere bıraktım.”

“Ama orada değilse yemin etmenin hiç yararı yok. Çalınmış olamaz!”

“Beyaz şapkalı, yolda dolaşıp duran, pencerelere bakan çok tuhaf bir adam görmüştüm, üstümü değiştirmek için yukarı çıkarken.” Anne kızgın kızgın gözlerini dikti kızına.

“Şimdi,” dedi, “yalan söylediğini biliyorum.”

Yaşlı kadına döndü, sesinde gurur ve neşeli bir doyum yansıtan bir şeyler vardı. “Duyuyorsun ya anne – bu palavraları?”

Yatağın ayak ucuna yaklaştıklarında Helen kızardı, onlardan uzaklaştı. Ara ara bağırmak geliyordu içinden, “Yırttım attım, yırttım onu,” Ve bunu söylediğini hayal edip yüzlerini gördü, tıpkı bazen yataktan kalkıp giyindiği rüyasını gördüğü gibi. Ama akşam ilerledikçe aldırmaz oldu – yalnızca tek bir şey için seviniyordu – geceleyin insanlar uyumak zorunda olduğu için. Camdaki boşluktan parlayan, çıplak çocuk odası döşemesine perdenin desenini çizen güneşe gözlerini dikmiş kötü kötü bakıyordu. Sonra Rose’a baktı, çocuk masasına oturmuş, önünde yalnızca kendi kullanımına ayrılan bütün bir yumurta fincanı dolusu suyla boyama yapıyordu...

En son şey olarak Henry girdi odalarına. Tahtaları gıcırdatarak odalarına yürüdüğünü duydu, çarşafların altına gizlendi. Ama Rose onu sattı.

“Helen uyumuyor,” diye yumurtladı Rose.

Henry yatağın kıyısına oturup bıyığını çekiştirdi.

“Bugün pazar olmasa, Helen, seni kırbaçlardım. İşte yarın erkenden işe gitmem gerekiyor. Akşamüzeri çaydan sonra seni bir güzel pataklayacağım... Beni duyuyor musun?”

Kız homurdandı.

“Anneni, babanı seviyorsun, değil mi?”

Yanıt gelmedi.

Rose ayağıyla Helen’ı dürttü.

“Neyse,” dedi Henry, derin derin içini çekerek, “herhalde İsa’yı seviyorsundur?”

“Ayak tırnağıyla bacağımı çizdi Rose,” diye yanıtladı Helen.

Henry odadan fırlayıp çıktı, ayaklarında sokak çizmeleriyle kendini yatağına, kolalı yastıkların üzerine attığını gördü Anne ama karşı çıkmayı

göze alamayacağı kadar kötü durumdaydı kocası. Yaşlı kadın da yatak odasındaydı, uyuşuk uyuşuk Anne'in fırçasından saçları temizliyordu. Henry onlara öyküyü anlattı, Anne'in gözyaşlarını görerek mutlu oldu.

"Önümüzdeki cumartesi günü banyodan sonra ayak tırnaklarını kesme sırası Rose'da," diye konuştu yaşlı kadın.

Gecenin yarısında Henry dirseğini Mrs. Carsfield'a batırdı.

"Aklıma bir şey geldi," dedi. "Bunun altında Malcolm var."

"Hayır... nasıl... neden... nerede... neyin altında?"

"Şu kahrolasıca yeşil giysilerin."

"Hiç şaşmazdım," sözcüklerini bir araya getirmeyi becerirken karısı aklından geçiriyordu, "böylesine aptalca bir şeyi söylemek için onu uyandırsam kapılacağı öfkeyi bir düşünsene!"

"Mrs. Carsfield evde mi?" diye sordu Doktor Malcolm.

"Hayır efendim, dışarıda, arkadaşlarına gitti," diye yanıtladı hizmetçi kız.

"Mr. Carsfield buralarda mı?"

"Hayır efendim, günün ortasında evde olmaz hiç."

"Beni konuk odasına alın."

Hizmetçi kız konuk odasının kapısını açtı, gözlerini doktorun çantasına dikti. Keşke girişte bıraksaydı, diye içinden geçirdi – keşke içini açmadan, üstten yoklayabilseydi eliyle... ama doktor bırakmıyordu çantayı.

Yaşlı kadın konuk odasında oturuyordu, kucağında örgüsüyle. Başı arkaya düşmüştü – ağzı açıktı – uyuyordu, usulca horluyordu. Doktorun ayak sesleriyle irkildi, başlığını düzeltti.

"Ah, Doktor – beni şaşırttınız. Rüyamda Henry'nin
Anne için beş küçük kanarya satın aldığını görüyordum. Lütfen oturun."

"Hayır, teşekkür ederim. Belki sizi tek başınıza yakalama olanağı bulurum diye şöyle bir uğradım yalnızca... Bu çantayı görüyor musunuz?"

Yaşlı kadın başını salladı.

"Şimdi, çantaları açmayı iyi becerir misiniz?"

"Şey, kocam çok yolculuk yapardı, bir keresinde bütün bir geceyi trende geçirdim."

"İyi öyleyse bunu açmayı bir deneyin, bakalım."

Yaşlı kadın yere diz çöktü – parmakları titriyordu.

“İçinde ürkütücü bir şey yok ya?” diye sordu.

“Şey, ısırmaz,” dedi Doktor Malcolm.

Dil yaylanarak fırladı – dişsiz bir ağız gibi esnedi çanta ve kadın onun derinliklerinde katlanmış bir şey gördü – yeşil kaşmir – yakasında, kol ağızlarında ensiz dantelle.

“Düşünebiliyor musun!” dedi yaşlı kadın yumuşakça. “Çıkartabilir miyim, Doktor?” Ne şaşkınlık sergiliyordu, ne de mutluluk – ve Doktor Malcolm hayal kırıklığına uğradığını hissetti.

“Helen’ın giysisi,” dedi adam ve ona doğru eğilerek sesini yükseltti. “Bu bizim genç yıldızın pazar giysisi.”

“Sağır değilim ben, Doktor,” diye yanıtladı yaşlı kadın. “Evet, ben de ona benzediğini düşünmüştüm. Daha bu sabah Anne’e söylüyordum, bir yerlerden çıkması gerektiğini.” Buruşuk giysiyi silkeledi, her yanına göz attı. “Biraz zaman tanırsanız eşyalar hep ortaya çıkar. Sık sık başıma gelmiştir bu – çok büyük mutluluk.”

“Lindsay’i tanıyorsunuz – postacıyı? Gastridi var – bu sabah uğradı oraya... Lena’nın getirdiğini gördü bunu, okula giderken Helen’dan almış. Dediğine göre çocuk bunu önlüğünün içine sarılıp sarmalanmış olarak çantasının dibinden çıkarmış, annesinin birilerine vermesini söylediğini, çünkü artık üzerine olmadığını anlatmış. Yırtığı görünce, Mrs. Carsfield’ın deyimiyle dünkü ‘yeni sayfa’nın ne olduğunu anladım. Bir anda durumu kavradım. Giysiyi aldım – Clayton’ın dükkânından biraz kumaş satın aldım, kardeşim Bertha’ya diktirdim, ben de o arada yemeğimi yedim. Buralarda neler olup biteceğini biliyordum – Henry’nin hırpalamalarına karşı senin Helen’ı kollayacağını biliyordum.”

“Nasıl düşüncelisiniz, Doktor!” dedi yaşlı kadın. “Minderimin altında bulduğumu söyleyeceğim Anne’e.”

“Evet bu sizin işinize yarar,” dedi Doktor Malcolm.

“Ama elbette Helen yarın sabaha kalmaz kırbaçlandığını unuturdu, ben de ona yeni bebek alacağıma söz vermiştim...” Yaşlı kadın pişmanlık

içindeymiş gibi konuşuyordu.

Çarparak kapadı çantasının ağzını Doktor Malcolm. “Şu yaşlı kuşla konuşmanın hiç yararı yok,” diye düşündü, “söylediklerimin yarısını bile kavrayamıyor. Helen’ı bebekten yoksun bırakmanın ötesine geçebilmiş gibi görünmüyor.”

(1910)

Bakkaldaki Kadın

Gün boyunca sıcak katlanılmazdı. Yere yakın esiyordu rüzgâr; topak topak çimenlerin köklerini yalıyor, yol boyunca yılan gibi süzülüyor, böylece de beyaz sünger taşını andıran toz girdaplar yaparak yüzlerimize savruluyor, üzerimize un gibi elenerek yerleşiyor, bedenlerimizde büyümek için kaşınan kuru bir teni andırıyordu. Atlar tökezleyerek ilerliyordu, öksürerek, huysuzlanarak. Yük beygiri hastaydı – karnının altında sürtünmeden oluşan kocaman açık yarayla. Ara sıra duraklıyor, başını arkaya atıyor, ağlayacakmış gibi yüzümüze bakıyor, inliyordu. Yüzlerce tarlakuşu çığlıklar atıyordu; gökyüzü kurşun rengiydi, tarlakuşlarının sesleri göğün yüzeyini kazıyan kurşun rengi taş kalemleri anımsa-tıyordu bana. Birbiri ardından dalga dalga uzanan mor orkidelerle yamalı çimen topakları, kalın örümcek ağları kaplı çalılar dışında görünürde hiçbir şey yoktu.

Jo önde at sürüyordu. Üzerinde mavi kaba pamuklu gömlek, fitilli kadife pantolon, binici çizmeleri vardı. Kırmızı benekli beyaz mendil – sanki üzerine burnundan kan akmış da lekelenmiş gibi – boğazına bağlanmıştı. Geniş kenarlı şapkasının altından beyaz saç tutamları fışkırıyordu – bıyığıyla kaşlarına beyaz denirdi – eyerin üstünde kamburunu çıkartarak oturmuş, homurdanıyordu. O gün bir kere bile şarkı söylememişti.

“Hiç umrumda değil, görmüyor musun dedim
Karımın annesi önümdeydi benim!”

Bir aydır bu şarkısız kaldığımız ilk gündü, şimdi sessizliğinde gizemli bir şeyler vardı sanki. Jim benim yanım sıra at sürüyordu, palyaço gibi bembeyazdı; kara gözleri ışıldıyordu, durmadan dilini dışarı çıkartıyor, dudaklarını ıslatıyordu. Avcı yeleği, saç örgüsü deri kemerle belinden bağlı mavi ince keten pantolon giymişti. Şafak söktüğünden beri neredeyse hiç konuşmamıştık. Balçık gibi bir derenin kıyısında ince bisküviler ve kayısıyla öğle yemeği yemiştik.

"Midem tavuk kursağına döndü," dedi Jo. "İşte, şimdi Jim, sen aramızdaki parlak çocuksun – şu boyuna sözünü ettiğin bakkal dükkânı nerelerde bakalım. 'Ah evet,' deyip duruyorsun, 'atlar için içinden dere geçen otlağı olan, güzel bir bakkal biliyorum, sahibi benim arkadaşım, daha tokalaşmadan önce size bir şişe viski verir.' Bir görebilmeyi isterdim şurasını – yalnızca meraktan – senin sözlerinden bir an bile kuşku duyduğumdan değil – senin de çok iyi bildiğin gibi – ama..."

Jim güldü. "Bir de kadın olduğunu unutma, Jo, mavi gözlü, sarı saçlı, daha seninle tokalaşmadan önce başka şeyler için söz veren bir kadın. Bunu da bir düşünüp içine sindir bakalım."

"Sıcak seni çıldırtmış," dedi Jo. Ama dizlerini ata batırdı. Sürüklenerek ilerliyorduk. Ben yarı uykudaydım, tedirgin bir rüya görüyordum, rüyamda atlar hiç kımıldamıyordu, ileri gitmiyordu – ben sallanan attaydım, yaşlı annem oturma odası halısından öylesine korkunç toz bulutları kaldırdığım için beni azarlıyordu. "Halının desenini eskitip tümden yok ettin," dediğini duyuyordum ve dizginlere asıldı. Ben burnumu çeke çeke ağlıyordum, uyanıp Jo'nun üstüme eğildiğini, pis pis sırıttığını gördüm.

"Demek böyle," dedi. "Yakaladım işte seni. Neler oluyor? Tüyüyor muydun?"

"Hayır!" Başımı kaldırdım. "Şükürler olsun, bir yerlere yaklaşıyoruz."

Tepenin yamacındaydık, altımızda dalgalı demir çatısı olan bir yapı vardı. Bahçenin içindeydi, yoldan epeyce uzaktaydı – karşısında büyük bir otlak, dere, bir küme genç söğüt ağacı. İnce mavi duman çizgisi, yapının bacasından dimdik yükseliyordu; ben bakarken peşinde çocukla, çoban köpeğiyle kadın dışarı çıktı – bana siyah bir değnek gibi görünen bir şey

vardı elinde. Bize doğru elini kolunu sallıyordu. Atlar son bir kez atak yaptı, Jo şapkasını çıkardı, bağırdı, göğsünü şişirdi, şarkısını söylemeye başladı: “Umurumda değil, görmüyor musun dedim...” Solgun bulutların arkasından güneş ileri atıldı, görünümün üstüne canlı bir ışık saldı. Kadının sarı saçlarında, dalgalanan önlüğünde, elindeki tüfekte ışıldıyordu. Çocuk arkasına gizlendi, sarı köpek, uyuz hayvan, kuyruğu bacaklarının arasında eve geri sıvıştı. Biz dizginlere asıldık, attan indik.

“Selam,” diye bağırdı kadın. “Sizi üç gezgin satıcı sandım. Benim ufaklık bir koşu geldi yanıma. ‘Ana,’ dedi kızım, ‘tepeden aşağı inen üç kahverengi şey var,’ dedi kız. Hemen fırladım dışarı, ‘Gezgin satıcı olmalılar,’ dedim. Ah, inanmayacaksınız ama buralara gelir satıcılar.”

“Ufaklık” kadının önlüğünün altından bir bakış bağış-ladı bize – sonra geri çekildi yine.

“Senin adam nerelerde?” diye sordu Jim.

Kadın hızla gözlerini kırpıştırdı, yüzünü buruşturdu.

“Uzaklara, koyun kırpmaya gitti. Bir aydır ortalıkta yok. Burada durmayacaksınız herhalde, değil mi? Fırtına yaklaşıyor.”

Önlüğünün fırfırlarını bükerek, her birimize teker teker göz atarak, aç bir kuş gibi karşımızda duruyordu. Bu kadın konusunuda Jim’in nasıl Jo’ya takıldığını düşünüp gülümsedim. Gözleri kesinlikle maviydi, başında saç olarak ne varsa sarıydı, ama çirkindi. Ona bakarken, o önlüğün altında sopalardan, tellerden başka şey olmadığı duygusuna kapılıyordunuz – ön dişleri dökülmüştü, kırmızı, hamur gibi elleri vardı, ayaklarına pis çoban çizmeleri giymişti.

“Gidip atları otlağa salayım,” dedi Jim. “Sende merhem var mı hiç? Sürte sürte derisini berbat yüzmüş Poi!”

“Hop dedik, dur bakalım biraz!” Kadın bir an sessizce dikildi, soluk aldıkça burun delikleri genişliyordu. Sonra ansızın hoyratça haykırdı, “Sizin burada konaklamanızı istemiyorum... Kalamazsınız, bu iş bitti. Artık o otlağı kiralamıyorum. Yola koyulmak zorundasınız; size verecek şeyim yok!”

“Çok şaştım!” dedi Jo ağır ağır. Beni kenara çekti. “Biraz tozutmuş,” diye fısıldadı. “Çok fazla yalnızlıktan, anlarsın ya,” dedi anlamlı anlamlı. “Ona anlayışla yaklaş, yola gelecek.”

Ama böyle bir şeye gerek kalmadı, kadın kendi kendine yola geldi.

“İsterseniz kalın!” diye söylendi, omuzlarını silkerek.

Bana döndü – “Benimle gelirsen sana merhemi veririm.”

“Tamam oldu, onlara götürürüm.” Birlikte bahçe yolundan yürüdük. İki yanına lahana dikilmişti. Bayat bulaşık suyu kokuyorlardı. Çiçek olarak da katmerli gelincikle, hüsnüyusuflar vardı. Sedefli deniz kabuklarıyla ayrılmış küçük bir bölüm gördüm – besbelli çocuğundu burası – çünkü kız koşarak annesinden ayrılıp kırık bir çamaşır mandalıyla toprağı eşelemeye başladı. Sarı köpek kapı eşiğine uzanmış pirelerini ısırıyordu; kadın bir tekmede uzaklaştırdı onu.

“Bas git bakalım, seni pislik... ortalık düzgün değil. Bugün toparlayacak zamanım olmadı – ütü yapıyordum. Gir içeri hemen.”

Büyük bir odaydı, duvarlarına badana yerine eski İngiliz dergilerinin sayfaları yapıştırılmıştı. En yeni sayı Kraliçe Victoria’nın ellinci yıldönümü şenliği gibi görünüyordu. Üzerinde ütü tahtası, el yıkama tası duran masa, birkaç ahşap kalıp, siyah at kılı sedir, duvara dayalı kırık bambu koltuklar. Fırının üstündeki raf pembe kâğıt kaplıydı, kuru otlarla, eğreltiotlarıyla, Richard Seddon’ın renkli resmiyle biraz daha süslenmişti. Dört tane kapı vardı – kokusundan anlaşıldığı kadarıyla biri “bakkala”, biri “arka bahçeye” açılıyor, üçüncüsünden de yatak odası görünüyordu. Tavanda sinekler vızıldayarak halkalar çiziyordu, perdelere pekmezli sinek kâğıtları, kuru yonca demetleri iğnelenmişti.

Odada yalnızdım; merhemi almaya bakkala gitmişti kadın. Ağır adımlarla ortalıkta dolandığını, kendi kendine homurdandığını duyuyordum: “Biraz vardı bende, şimdi nereye koymuştum ki o şişeyi?.. Turşuların arkasında... hayır, değil.” Masada bir köşeyi temizleyip bacaklarımı sallayarak orada oturdum. Uzakta otlakta Jo’nun şarkı söylediğini, Jim’in çadır kancalarını çakarken çıkardığı çekiç seslerini duyabiliyordum. Günbatımı zamanıydı. Bizim Yeni Zelanda günlerimizin alacakaranlığı yoktur, ama her şeyin

grotesk göründüğü tuhaf bir yarım saatimiz olur – korkutur – sanki ülkenin yabanıl ruhu yürüyüp dışarı çıkar, gördükleriyle alay eder. Bu iğrenç odada tek başıma otururken korkmaya başladım. Yandaki kadının şu şeyi bulması çok uzun sürüyordu. Neler karıştırıyordu orada? Bir keresinde ellerini küt diye tezgâhın üstüne indirdiğini duydum sandım, bir keresinde de neredeyse inledi, sonra da bunu öksürüğe, boğaz temizlemeye dönüştürdü. Avaz avaz bağırmak geldi içimden "Hadisene!" Ama sesimi çıkarmadım.

"Aman tanrım, ne hayat ama!" diye düşündüm. "Günlerce gecelerce burada olmayı bir hayal etsene, şu fare gibi çocukla, şu uyuz köpekle. Ütü için kaygılandığını hayal etsene. Çılgın, elbette çıldırmış! Bir düşün kim bilir ne zamandır burada – kim bilir onu konuşturabilecek miyim?"

Tam o sırada kapıdan kafasını uzattı.

"Senin istediğin şey neydi?" diye sordu.

"Merhem."

"Ah, aklımdan çıkıvermiş. Buldum, turşu kavanozunun önündeydi."

Şişeyi elime tutuşturdu.

"Vay canına, yorgun görünüyorsun, yorgun! Yemek için sana biraz çörek versem mi! Fırında biraz dil de var, canın çekerse lahana bile pişiririm."

"Tama-am."

Gülümsedim ona. "Otlağa gel, çocuğu da getir çaya."

Ağzını büzerek başını salladı.

"Yok, olmaz. Canım istemiyor. Keçi sütüyle, bir şeylerle ufaklığı yollarım. Yarın yanınıza alın diye biraz çörek yapayım mı sana?"

"Sağ ol."

Gelip kapının yanında dikildi.

"Ufaklık kaç yaşında?"

"Altı – olacak önümüzdeki Noelde. İkide birde başıma dert açıyor. Doğduktan sonraki bir ay sütüm gelmedi, çok kötü hastalandı."

"Sana benzemiyor – babasına mı çekmiş?" Kadın tıpkı daha önce bağıra çağıra bize karşı çıktığı gibi şimdi de bana bağırdı.

"Hayır, çekmedi. Hık demiş benim burnumdan düşmüş. Her aptal bunu görebilir. Gir bakalım içeri, Else, şu pislikte eşelenmeyi kes."

Otlak çitine tırmanan Jim'le karşılaştım.

"Şu yaşlı cadının neleri var dükkânında?" diye sordu.

"Bilmem – bakmadım."

"Neyse, bütün aptallar gibi. Jim sana söylenip duruyordu. Bu kadar zamandır neler karıştırıyorsun?"

"Şu şeyi bulamadı kadın. Vay canına, gıcır gıcır olmuşsun!"

Yıkanmıştı Jo, alnında düz bir çizgi olarak taramıştı ıslak saçlarını, gömleğinin üstünde ceketinin düğmelerini iliklemişti. Sırıttı.

Elimden merhemi kaptı Jim. Söğütlerin büyüyüp derede yıkandığı otlağın ucuna gittim. Su berraktı, zeytinyağı kadar yumuşaktı. Kıyı boyunca otlara, sazlıklara yakalanan beyaz köpük kaynaşıyor, baloncuklar çıkarıyordu. Suyun içine uzandım, bir an kıpırtısız kalan, sonra usulca titreşen, ardından yine kıpırtısız duran ağaçlara baktım. Havada yağmur kokusu vardı. Çadıra dönünceye kadar kadınla ufaklık aklıma gelmedi. Jim ateşin başına uzanmış, keçi sütünün kaynamasını izliyordu.

Jo'nun nerede olduğunu, çocuğun yemeğimizi getirip getirmediğini sordum.

"Pööf," dedi Jim, sırtüstü dönüp gökyüzüne bakarak.

"Jo'nun nasıl süslenip püslendiğini görmedin mi? Dükkâna gitmeden önce dedi ki bana, 'Boş versene! Gece ışığında daha güzel görünür kadın – her neyse, aldırma, ne de olsa dişi eti!'"

"Kadının görünüşü konusunda Jo'yu kandırdın – beni de kandırdın."

"Hayır – bak buraya. Bunları uyduramam. Ben buralara gelip iki gün kaldığımdan beri dört yıl geçti aradan. Kocası bir zamanlar benim arkadaşımdı, Batı Kıyısından – hoş, iriyarı, borazan sesli bir adam. Kadın da kıyıda barda çalışıyordu – balmumundan oyuncak bebek kadar güzeldi. O zamanlar posta arabası on beş günde bir bu yoldan geçerdi, Napier yolunda tren hattı açılmadan önceydi bu, uçsuz bucaksız zamanı vardı kadının! Bir keresinde içini döküp bana öpüşmenin yüz yirmi beş değişik biçimini bildiğini söyledi!"

"Haydi be, yapma, Jim! Bu aynı kadın değil!"

“Elbette aynı... ben görebiliyorum. Bence adam buralardan tüymüş, kadını tek başına bırakmış; koyun kırpmaktan benim anladığım bu. Tatlı hayat! Şimdi buralara tek gelenler, yerlilerle serseriler!”

Karanlığın içinden ufaklığın önlüğünün parıltısını gördük. Bir elinde sepet, ötekinde keçi sütüyle bize doğru süzülüyordu. Çocuk tepemde dikilirken sepeti açtım.

“Gel buraya,” dedi Jim, parmaklarını ona doğru şaklatarak.

Kız gitti, çadırın içindeki lambadan üzerine parlak bir ışık dökülüyordu. Beyazımsı saçlı, bozuk gözlü, yabanıl, gelişememiş bir yumurcak. Bacakları ayrık, göbeği dışarı fırlamış duruyordu orada.

“Bütün gün ne yaparsın sen?” diye sordu Jim.

Küçükparmağıyla kulağının birini karıştırdı, sonuca baktı, “Çizerim,” dedi.

“Pöh! Ne çizersin? Kurcalama şu kulağını!”

“Resim.”

“Neyle?”

“Yağlı kâğıtla, anamın kalemiyle.

“Breh! Bir kerede amma çok laf!” Jim gözlerini devirdi kıza. “Meleyen kuzular, böğüren inekler mi?”

“Yok, her şey. Siz gidince hepinizi çizeceğim, hem de atlarınızı, çadırınızı, bi de şunu” – parmağıyla beni gösterdi – “üstünde hiçbir şey olmadan derede. Beni göremeyeceği yerden baktım ona.”

“Sağ ol be. Çok iyisin,” dedi Jim. “Senin baban nerelerde?”

Çocuk somurttu. “Sana söylemem çünkü suratın hoşuma gitmiyor!” Öbür kulağını karıştırmaya başladı.

“İşte,” dedim. “Sepeti al, evin yolunu tut, öteki adama yemeğin hazır olduğunu söyle.”

“İstemiyorum.”

“Kulağının üstüne yumruğu yersin gitmezsen,” dedi Jim, öfkeyle.

“Heey! Anama söylerim. Anama söylerim.” Kaçıp gitti ufaklık.

Doyuncaya kadar yedik, kıpkırmızı kesilmiş, şen şakrak, elinde viski şişesiyle Jo geri dönmeden sigara içme aşamasına geldik.

“Alın bir fırt – siz ikiniz!” diye bağırdı, küstahça yaklaşarak. “İşte, fincanları ittirin bakalım.”

“Yüz yirmi beş değişik yol,” diye fısıldadım Jim’e.

“Nedir o? Ah! Kes şunu!” dedi Jo. “Ne diye boyuna beni iğneleyip duruyorsun. Pazar okulundaki çocuklar gibi zırvalıyorsun. Kadın bu gece bizim oraya gidip rahat rahat çene çalmamızı istiyor. Ben,” – kendine havalar vererek elini salladı – “onu biraz eğlendirdim.”

“Bu konuda sana güvenirim,” diye güldü Jim. “Ama kocasının nereye gittiğini söyledi mi sana?”

Başını kaldırıp baktı Jo. “Koyun kırpmaya! Duydun sen de, salak şey!”

Kadın odaya çekidüzen vermiş, hatta masanın üstüne küçük bir demet hüsnüyusuf bile yerleştirmişti. Onunla ben masanın bir yanına oturduk, Jo’yla Jim öteki yanına. Aramıza gaz lambası yerleştirilmişti, viski şişesi, bardaklar, bir sürahi de su. Ufaklık ahşap kalıplardan birinin karşısında diz çökmüş, yağlı kâğıda bir şeyler çiziyordu; şu dere öyküsüne kalkışıp kalkışmadığını fena halde merak ediyordum. Ama gece zamanı konusunda haklıydı Jo. Kadının saçları karmakarışıktı – yanaklarında iki kırmızı leke yanıyordu – gözleri parlıyordu – masanın altında ayaklarıyla oynaştıklarını biliyorduk. Mavi önlüğünü, beyaz patiska ceket, siyah etekle değiştirmişti – mavi saten saç kurdelesine varıncaya kadar süslenmişti ufaklık. Tavanda vızıldayan, masaya düşen sineklerle boğucu, havasız odada ağır ağır sarhoş olduk.

“Şimdi beni dinleyin,” diye bağırdı kadın, yumruğunu masaya indirerek. “Evleneli altı yıl oluyor ve dört düşük yaptım. Diyorum ki adama, benim buralarda neler yaptı-ğımı sanıyorsun? Bu kıyıya olur da bir uğrarsan çocuk öldürmekten linç ettiririm seni. Durup durup diyorum ona – ruhumu bozdun, görünüşümü rezil ettin, hem de ne için – işte beni buraya sürüklüyorsun.” Başını ellerinin arasına aldı, gözlerini bize dikti. Hızla konuşarak, “Ah, bazı günler – ve aylarca sürüyor onlar – içimde şu iki sözcüğün güm güm vurduğunu duyuyorum – ‘Ne için!’ ama bazen patates pişirirken, şöyle bir çatal batırayım diye kapağı kaldırınca ansızın duyuyorum yine ‘Ne için!’ Ah! Yalnızca patatesler ve ufaklık demek

istemiyorum – demek istiyorum ki – demek istiyorum ki,” hıçkırdı – “sen biliyorsun ne demek istediğimi Mr. Jo.”

“Biliyorum,” dedi Jo, kafasını kaşıyarak.

“Benim derdim,” masanın üstünden eğildi kadın, “beni çok fazla yalnız bıraktı. Arabalar buralara gelmeyi kesince bazen günlerce uzaklara giderdi, bazen haftalarca giderdi, bakkala bakayım diye bırakırdı beni. Geri dönerdi – kendinden hoşnut. ‘Hey, selam,’ derdi. ‘Neler yapıyorsun, bakalım? Gel de bize öpücük ver.’ Bazen de ben biraz terslenirdim, o zaman yeniden giderdi, sesimi çıkarmazsam beni parmağında maymun gibi oynatıncaya kadar bekler, sonra da ‘Eee, hoşça kal, ben kaçıyorum,’ derdi, onu tutabileceğimi mi sanıyorsunuz? Tutamazdım!”

“Ana,” diye sızlandı ufaklık, “tepenin üstünde resimlerini yaptım onların, sen, ben, köpek aşağıda.”

“Kapa çeneni!” dedi kadın.

Canlı bir şimşek çakımı odada dolaştı – gök gürültüsünün homurtusunu duyduk.

“Sonunda patladığı iyi oldu,” dedi Jo. “Üç gündür kafamı kurcalıyordu.”

“Senin moruk nerelerde şimdi?” diye sordu Jim usulca.

Kadın hüngür hüngür ağlamaya başladı, başı masaya düştü. “Jim, koyun kırkmaya gitti, beni yine yalnız bıraktı,” diye sızlandı.

“Heey, bardaklara dikkat,” dedi Jo. “Şerefe, bir yudum daha alın. Ortalığa saçılmış kocaların arkasından ağlamanın yararı yok! Sen, Jim, lanet olasıca kaçık!”

“Mr. Jo,” dedi kadın, ceketinin fırfırlarına gözlerini kurulayarak, “sen beyefendisin, ben gizemli bir kadın olsam bütün sırlarımı senin ellerine bırakırdım. Bunun şerefine bir bardak içmeye karşı koymam.”

Her an şimşekler daha da canlı oluyordu, gök gürültüsü daha yaklaşıyordu. Jim’le ben sessizliğe gömüldük – ufaklık tahta sıradan kımıldamadı. Dilini dışarı çıkardı, çizerken kâğıdın üstüne üfledi.

“Yalnızlıktan,” dedi kadın, Jo’yla konuşarak – kadına hayran hayran bakıyordu – “ve kuluçkaya yatmış tavuk gibi buraya kapatılmaktan.” Masanın üstünden elini uzatıp kadınınkini tuttu, su ve viski vermek

istedikleri zaman bu durum son derece uygunsuz görünse de sanki yapıştırılmış gibi birleşmiş kaldı elleri. Ben iskemlemi geriye ittim, ufaklığın yanına gittim, çocuk o anda sanatsal başarılarının üstüne boylu boyunca yerleşip bana suratını buruşturdu.

“Bakamazsın,” dedi.

“Haydi ama, yaramazlık yapma!” Jim de yanımıza geldi, bize göstersin diye ufaklığa dil dökecek kadar sarhoştuk. Ve çocuğun şu çizimleri, olağanüstüydü, iğrençlik ölçüsünde bayağıydı. Bir delinin zekâsıyla bir delinin yaratılarıydı. Bu konuda hiç kuşkuya yer yoktu, çocuk akıl hastasıydı. Bize onları gösterirken kendini çılgınca bir coşkuya kaptırdı, kahkahlar atarak, titreyerek, kollarını savurarak.

“Anaa,” diye çığlığı bastı. “Asla çizme dediğin şeyi çizeceğim şimdi onlara – şimdi çiziyorum.”

Kadın şimşek gibi masadan fırladı, elinin tersiyle çocuğun kafasına vurdu.

“Bir daha bunu söylemeye kalkışırsan çırılçıplak soyar, bir temiz pataklarım seni,” diye kükredi.

Gözü hiçbir şey görmeyecek kadar sarhoştu Jo ama Jim kadının kolunu yakaladı. Çocuğun dudaklarından hiç bağırtı çıkmadı. Camın kenarına çekilip pekmezli kâğıttan sinekleri toplamaya başladı.

Biz masaya döndük – Jim’le ben bir yanında, kadınla Jo omuzları birbirine değerek öteki yanında. “Bu, yakındaydı,” “işte yine patladı,” diye salak salak konuşarak gök gürültüsünü dinledik, demir çatının üstüne top ateşi kadar keskin seslerle yağmur inmeye başlayıncaya kadar yumruğunu vurarak Jo söylendi durdu, “Biz kaçalım artık,” “Voltamızı alalım.”

“Geceyi burada geçirseniz daha iyi olacak,” dedi kadın.

“Tamam,” diye uzlaşmaya vardı hemen Jo, besbelli böyle olacağını biliyordu.

“Çadırdan eşyalarınızı getirin. Siz ikiniz dükkânda çocukla birlikte uyuyabilirsiniz – orada uyumaya alışıktır o, umursamaz.”

“Ah, ana, hiç uyumadım,” diye sözünü kesti çocuk.

“Kes yalanlarını! Mr. Jo bu odada kalabilir.”

Gülünç bir tartışma gibi geliyordu ama karşı çıkmanın yararı yoktu, çok ileri gitmişlerdi. Kadın nasıl davranacağı-mızın tasarılarını yaparken, Jo kıpkırmızı kesilmiş, gözleri dışarı fırlamış, bıyığını çekiştirerek, olağandışı ağırbaşlılıkla oturdu.

"Bize fener ver," dedi Jim, "ben otlağa ineceğim." İkimiz birlikte gittik. Yağmur kırbaç gibi dövüyordu yüzlerimizi, sanki çalıklar alev alev tutuşuyormuş gibi aydınlıktı toprak. Bir serüvenin göbeğinde başıboş bırakılmış çocuklar gibi davranıyor, kahkahalarla gülüyor, birbirimize bağırıyorduk, geri döndüğümüzde çocuğun şimdiden dükkândaki yatağa sokulduğunu gördük. Kadın bize lamba getirdi. Jo çıkınını Jim'in elinden aldı, kapı kapandı.

"İyi geceler," diye bağırdı Jo.

Jim'le ben iki patates çuvalının üstüne oturduk. Gülmekten kendimizi alamıyor, kahkahadan kırılıyorduk. Tavandan ipe dizilmiş soğanlar, sucuklar sallanıyordu – nereye baksak, "Kamp Kahvesi" ve konserve et ilanları vardı. Parmağımızla onları gösterdik, yüksek sesle okumaya çalıştık – kahkahalara, hıçkırıklara boğuluyorduk. Ufaklık tezgâhtan gözlerini dikmiş bize bakıyordu, battaniyesini fırlatıp atmış, yere süzülmüştü, bir bacağını ötekine sürterek gri pamuklu geceliğiyle dikiliyordu. Ona hiç aldırmıyorduk.

"Neye gülüyorsunuz," dedi tedirginlikle.

"Sana!" diye bağırdı Jim. "Senin kızıl takıma, çocuğum."

Ufaklık öfkeden küplere bindi, elleriyle kendini dövmeye başladı. "Bana gülemezsiniz, sizi lanetler – sizi." Jim atmaca gibi çocuğun üstüne çullandı, onu tezgâhın üstüne savurdu.

"Yat uyu bakalım Akıllı Hanım – ya da resim çiz – işte sana kalem – annenin hesap defterini kullabilirsin."

Yağmurun arasından öteki odada Jo'nun çıkardığı çatırtıları duyabiliyorduk – açılan kapının sesini – sonra kapanışını.

"Yalnızlıktan," diye fısıldadı Jim.

"Yüz yirmi beş değişik yol – vay canına! Zavallı kardeşim benim!"

Ufaklık bir sayfayı yırtıp bana fırlattı.

“Al işte,” dedi. “Siz ikinizle birlikte beni buraya kapatmanın karşılığını verdim anama. Asla çizmemem gerektiğini söylediği şeyi çizdim işte. Umrumda değil! Umrumda değil!”

Çocuğun çizdiği şey, karga tüfeğiyle bir adama ateş eden, sonra da adamı gömmek için çukur kazan kadının resmiydi.

Tezgâhın üstünden yere atladı, tınaklarını ısırarak kıvranmaya başladı.

Jim’le ben yanımızda resimle şafak sökene kadar oturduk. Yağmur durdu, ufaklık uykuya daldı, ağır ağır soluyarak. Biz ayağa kalktık, dükkândan usulca süzüldük, otlağa gittik. Beyaz bulutlar yüzüyordu pembe gökyüzünde – ürpertici bir rüzgâr esiyordu; hava ıslak çimen kokuyordu. Tam eyere atlayacağımız sıra dükkândan Jo çıktı – atları sürüp gitmemizi işaret ediyordu.

“Sonra size yetişirim,” diye bağırdı.

Yolda bir dönemeç, sonra oralar tümden gözden yitti.

(1911)

Ole Underwood

Anne Estelle Rice’a

Rüzgârlı tepeden aşağı çalımla yürüyordu Ole Underwood. Bir elinde siyah şemsiye, ötekinde yumru yapılmış düğümlü, kırmızı beyaz benekli mendil vardı. Başına pilotlarınki gibi siyah siperli şapka giymişti; kulaklarında altın küpeler parlıyordu, küçük gözleri iki kıvılcım gibi ışık çakımları yayıyordu. İki kıvılcım gibi sakallı yüzünün için için yanan ateşinde ışıldıyordu. Tepenin bir yanında, yoldan tam deniz kıyısına kadar uzanan çam ormanı vardı. Öteki yanında küme küme kısa çimenler, beyaz manuka çiçeği çalıları. En tepe dallarında deniz gibi kükrüyordu çam ağaçları, gövdeleri, gemilerin kerestesi gibi gıcırdıyordu; rüzgârlı havada beyaz manuka çiçekleri uçuşuyordu. Üzerine üzerine çullanan, onu döven, siyah şapkasıyla neredeyse boğazına sarılıp boğan rüzgâra şemsiyesini

sallayarak, “Haay-di!” diye bağırdı Ole Underwood. “Haay-di!” diye bağırdı rüzgâr, yüz kez daha yüksek sesle, ağzını, burun deliklerini tozla doldurdu. Ole Underwood’un göğsünün içindeki bir yerler çekiç gibi dövülüyordu. Bir, iki – bir, iki – hiç durmadan, hiç değişmeden. Elinden hiçbir şey gelmiyordu. Sesi yüksek değildi. Hayır, gürültü çıkarmıyordu – yalnızca pat pat vuruş. Bir, iki – bir, iki – tıpkı hapisteki birinin, gizli yerdeki birinin demire vurması gibi – küüt – küt – küt – kurtulmaya çalışarak. Ne yaparsa yapsın, el yordamıyla paltosunun ceplerini yoklasın, kollarını oraya buraya savursun, tükürsün, sövsün, ne yaparsa yapsın gürültüyü susturamıyordu. “Sus! Sus! Sus!” Ole Underwood ayaklarını sürümeye, koşmaya başladı.

Uzaklarda aşağıda, taş duvarların karşısında kabaran deniz ve onun ulaşamayacağı yerde, gri sulara daha iyi göğüs gerebilmek için birbirine sokulmuş evleriyle küçük kasaba. Ve tepenin öteki yanında yüksek kırmızı duvarlarıyla hapishane. Hepsinin üzerinde akıp giden kara örümcek ağı gibi bulutlarla gri gökyüzü kabarıyordu.

Ole Underwood kasabaya yaklaştıkça adımlarını yavaşlattı, ilk evlere ulaştığında müjdecinin asası gibi gösterişle savurdu şemsiyesini, göğsünü şişirdi, başı hızla bir sağa göz attı, bir sola. Kasabaya açılan çirkin, küçük evlerdi, tahtadan yapılmıştı – iki pencereli, bir kapılı, bodur sundurmalı, önlerinde hasır gibi yeşil çimenlikle. Sundurmalardan birinin altında sarı tavuklar rüzgârdan korunmak için bir araya toplanmıştı. “Kışşşt!” diye bağırdı Ole Underwood, uçuştuklarını görünce güldü, sonra kapıya çıkıp ona kırmızı, sabunlu yumruğunu sallayan kadına güldü yeniden. Bir başka avluda küçük bir kız durmuş, çamaşır ipine dolanmış çamaşırları açıyordu. Ole Underwood’u görünce çamaşır sırığını elinden bıraktı, bağıra bağıra kapıya koştu, yumruklarken bağırıyordu “Ana – Ana!” Bu durum, Ole Underwood’un yüreğindeki çekici başlattı yine. An-na – An-na! Onu sürükleyerek götürdükleri sırada pencereden başını sallayan kır saçlı, çenesi titreyen yaşlı bir yüz gördü. An-na – An-na! Tepeye tünemiş büyük kırmızı hapisaneye baktı, içinden ağlamak geliyormuş gibi suratını sarkıttı.

İçkievinin önündeki köşeye birkaç atlı araba yanaşmıştı, birkaç adam içkievinin sundurmasında oturmuş içiyor, konuşuyordu. Ole Underwood'un canı içki çekti. Kamburunu çıkartarak içeri girdi. Kocaman paltolu, uzun çizmeli, ellerinde sığır kırbacı olan yaşlı genç adamlarla yarı doluydu. Tezgâhın arkasında kızıl saçlı, iriyarı bir kız bira kollarını çekiyor, erkeklerle arsız arsız konuşuyordu. Ole Underwood bir köşeye büzüldü, kedi gibi. Hiç kimse bakmadı ona, yalnızca adamlar birbirine baktı, bir ikisi dirsekle ötekini dürttü. Kız içkisini verdiği adama başını salladı, göz kırptı. Ole Underwood düğümlü mendilinden para çıkartıp tezgâha bıraktı. Eli titriyordu. Konuşmuyordu. Kız hiç oralı olmadı; herkese içkisini verdi, konuşmasını sürdürdü, sonra sanki rastlantı gibi ona doğru bir bardağı itti. Koca bir bardak kırmızı içki tezgâhın üstünde duruyordu. İçkisini içip kaşlarını çatarak onlara bakıyordu Ole Underwood. Kırmızı – kırmızı – kırmızı – kırımızı diye dövüyordu çekiç. İçkievi çok sıcaktı, havuz kadar sessizdi, konuşmaları ve kızı saymazsak. Boyuna kahkahalar atıyordu kız. Ha! Ha! Erkeklerin görmekten hoşlandığı şeydi bu, çünkü başını geriye savuruyordu, memeleri kahkahalarıyla uyumlu olarak havaya kalkıyor, titriyordu.

Bir köşede yabancı biri oturuyordu. Parmağıyla Ole Underwood'u gösterdi. "Çatlak!" dedi adamlardan biri. "Genç bir delikanlıyken, otuz yıl önce, burada adamın biri karısıyla işi pişirdi, bu da anlayıp kadını öldürdü. Şu tepedeki hapishanede yirmi yıl deliği boyladı. Dışarı çıktığında kafadan çatlaktı."

"Kim ayartmış karısını?" diye sordu adam.

"Bilmem. O da bilmiyor, kimse bilmez. O kadınla evleninceye kadar gemiciydi. Çatlak!" Adam tükürdü, yerdeki tükürüğü yaydı, omuzlarını silkti. "Kimseye zararı yoktur."

Duydu Ole Underwood; onlara dönmedi ama yaşlı pençesini öne uzattı, kırımızı içkiyi yakaladı. "Pöh-pöh! Seni Ole hayvanı! Pöh! Seni Ole domuzu!" diye çığlığı bastı kız, tezgâhın üstünden eğilip teneke sürahiyle vurarak. "Defol burdan! Defol! Artık gelme buralara bir daha!" Biri tekme attı ona: Fare gibi sıvışıp gitti.

Çinli adamın dükkânının önünden yürüdü. Meyveler, sebzeler camların önüne demet demet yığılmıştı. Tahta kasa, saman, eski gazete parçaları kaldırıma yayılmıştı. Kadının biri dükkândan fırladı, bir kova bulaşık suyunu ayaklarının üstüne boşalttı. Pencerelere, küçük topluluklar oluşturup eski varillerin üstüne oturarak kâğıt oynayan Çinlilere göz attı. Gülümsemesine neden oldular. Baktı da baktı, yüzünü cama yapıştırıp kıs kıs gülerek. Uzun atkuyruğu saçları kafalarına dolanmış, yüzleri limon kadar sarı oturuyorlardı. Bazılarının kemerlerinin içinde çakıları vardı, bir yaşlı adam kendi başına yere oturmuş uzun çarpık ayak parmaklarını birbiri üstüne bindiriyordu. Çinlilerin umurunda değildi Ole Underwood. Onu gördüklerinde başlarını salladılar. Dükkânın kapısına gitti, sakınarak açtı. Onunla birlikte doldu içeri rüzgâr, kâğıtları dağıtarak. “Ya-ya! Ya-ya!” diye bağrıştı Çinliler, Ole Underwood telaşla geri çekildi, çekiç hızla, sert sert döverken. Ya-ya! Bir köşeyi dönüp gözden yitti. Çinlilerden birinin peşinden geldiğini duyduğunu sandı, kereste deposuna süzüldü. Orada soluk soluğa uzandı...

Tam yanı başında, bir başka yığının altında, sarı talaş birikintisi vardı. İzlediği sıra talaşlar kımıldadı, küçük gri bir kedi belirdi, kuyruğunu dalgalandırarak dışarı çıktı. Ole Underwood’a doğru özenli hafif adımlarla yürüdü, koluna sürtündü. Ole Underwood’un yüreğindeki çekiç deli gibi dövüyordu. Boğazına yükselmiş vuruyordu, sonra sanki neredeyse durdu, çok çok yavaşça dövmeye başladı. “Kidi! Kidi! Kidi!” Gemiden alıp kadına getirdiği küçük kediye böyle derdi işte o – “Kidi! Kidi! Kidi!” – ve ellerinde fincan tabağıyla yere eğilirdi. “Ah! Tanrım! Tanrım!” Ole Underwood doğrulup oturdu, yavruyu kucağına aldı, kollarında salladı, yüzüne bastırarak. Sıcaktı, yumuşaktı, belli belirsiz miyavlıyordu. Tüylerinin arasına gömdü gözlerini. Tanrım! Tanrım! Küçük kediyi paltosunun içine soktu, kereste avlusundan dışarı hırsız gibi süzüldü, rıhtıma doğru kamburunu çıkartarak yürüdü. Denize yaklaştıkça Ole Underwood’un burun delikleri genişledi. O çılgın rüzgâr katran, ip, balçık, tuz kokuyordu. Demiryolunu geçti, rıhtım hangarlarının arkasın-dan dolandı, rezene bitkilerinin arasındaki cüruf döşeli dar yoldan, lağımı

denize taşıyan taş atıksu borularının olduğu yere ulaştı. Ve gözlerini rıhtıma, bayrakları uçuşan gemilere dikti, ansızın o eski eski şehvet kapladı her yanını Ole Underwwod'un. "Yapacağım! Yapacağım! Yapacağım!" diye söylendi.

Koparırcasına çıkardı küçük kediyi paltosundan, kuyruğundan tutup döndürdü, lağımın ağzına savurdu. Çekiç gürültüyle, sert sert dövüyordu. Başını arkaya doğru silkeledi. Yine gençti. Rıhtıma yürüdü, yün balyalarının önünden geçti, serserilerin, aylakların önünden, rıhtımın en son ucuna vardı. Karadan bir şeyler içiyormuş gibi, deniz rıhtım direklerini emiyordu. Bir gemiye yün yükleniyordu. Vincin takırdadığını, düdüğün çığlığını duydu. İskele yerine bir kalas parçası dayanmış, kendi başına duran, hiç kimseden en küçük iz taşımayan küçük geminin yanına gitti – hiç mi hiç kimseden. Ole Underwood bir kere arkasına, kasabaya, kırmızı bir kuş gibi tünemiş hapishaneye, sürüklenen kara örümcek ağı bulutlara baktı. Sonra iskeleye, kaygan güverteye tırmandı. Sırıttı, elinde kırmızı beyaz mendili bayrak gibi yüksekten taşıyarak yuvarlana yuvarlana yürüdü. Onun gemisi! Benim! Benim! diye dövüyordu çekiç. Rüzgâr altı tarafta mandalı açık, üzerinde "Toplantı Odası" yazan bir kapı vardı. İçeri göz attı. Adamın biri ranzada uzanmış, uyuyordu – onun ranzasında – kocaman iri bir adam, denizci paltosu giymiş, kırmızı yastığın üstüne yayılmış uzun sarı sakalllı, saçlı. Ve ona bakarken duvarda kadının resmi parıldadı – onun kadınının – uyuyan iriyarı adama gülümseyen, gülümseyen.

(1912)

Küçük Kız

Küçük kızın gözünde o, korkulması, kaçınılması gereken biriydi. Her sabah işe gitmeden önce çocuk odasına gelir, kızın "Güle-güle baba," diye karşılık verdiği baştan savma öpücüğünü kondururdu yanağına. Ve neyse,

yoldan aşağı ilerleyen küçük atlı arabanın gürültüsü gittikçe ölgünleşirken içini kaplayan mutlu kurtuluş duygusu!

Akşamleyin onun eve gelişinde merdiven korkuluklarından sarkıp girişte kükreyen sesini duyardı. “Çayımı sigara odasına getirin... Gazeteler gelmedi mi daha? Yine mi mutfağa götürdüler? Anne, gidip baksana, gazetelerim orada mı – bana terliklerimi getiriver.”

“Kezia,” diye seslenirdi anne ona, “iyi bir kız olsan aşağı inip babanın çizmelerini çıkarırsın.” Kız yavaşça kayardı merdivenlerden aşağı, tek eliyle sımsıkı korkuluklara yapışarak – sonra daha usulca koridorda süzülür, sigara odasının kapısını itip açardı.

Bu arada babası gözlüğünü takmış olurdu, onların üstünden çok çok ürkütücü gelen bakışlarla bakardı kıza.

“Eee, Kezia, haydi kımılda bakalım, çıkar şu çizmeleri, dışarı götür. Bugün iyi kız oldun mu?”

“Bi-bi-bilmiyorum, baba.”

“Bi-bilmiyor musun? Böyle kekelersen annenin seni doktora götürmesi gerekecek.”

Başka insanların yanında asla kekelemiyordu – neredeyse tümden bırakmıştı – ama yalnızca babayla birlikteyken kekeliyordu çünkü sözcükleri düzgün söylemek için çok büyük çaba harcıyordu.

“Ne oldu? Ne diye böyle acınası görünüyorsun? Anne, keşke şu çocuğa canına kıymak üzereymiş gibi durmamayı öğretebilsen... İşte, Kezia, çay fincanımı masaya götür – özenle; ellerin yaşlı kadınlarınki gibi titriyor. Ve mendilini de cebinde tutmaya çalış, koluna sokuşturma.”

“Pe-pe-peki, baba.”

Pazar günleri kilisede babasıyla aynı sırada otururdu, yüksek, temiz sesle ilahi söylerken onu dinler, vaaz sırasında tek eli sıranın çıkıntısını sessizce döverken bir zarfın arkasına küçülmüş kurşun kalemiyle notlar alışını izlerdi – gözleri kısılıp çizgi gibi olmuş. Öyle yüksek sesle duasını ederdi ki rahiplerin seslerinin üstünden tanrının onu duyduğuna emindi.

Çok iriydi – elleri, boynu, özellikle de esnerken ağzı. Tek başına çocuk odasında onu düşünmek, devi düşünmek gibiydi.

Pazar öğleden sonraları, üzerine kahverengi kadife giysisini giydirip, "annesi babasıyla güzel güzel konuşsun" diye aşağı, konuk odasına yollardı onu anneannesi. Ama küçük kız annesini hep *The Sketch* dergisini okurken, babasını da sedire uzanmış, mendili yüzüne örtülü, ayakları en güzel divan yastıklarının üstüne konmuş, horlayacak kadar derin uykuya dalmış bulurdu.

Piyano taburesinin üstüne tüner, uyanıncaya, gerininceye, saati soruncaya kadar ağırbaşlılıkla onu izlerdi – sonra baba ona bakardı.

"Öyle gözlerini dikme Kezia. Küçük kahverengi baykuşu andırıyorsun."

Bir gün, soğuk alıp da evde kalınca anneannesi ertesi hafta babanın doğum günü olduğunu söyleyip armağan olarak güzel bir sarı ipek parçasından iğnedenlik yapmasını önerdi.

İki kat pamuk ipliğiyle üç tarafını dikti küçük kız, çok uğraşarak. Ama içini neyle dolduracaktı? Sorun buydu. Anneanne dışarı bahçeye çıkmıştı, "ufak tefek döküntü" aramak için annesinin yatak odasında dolaşmaya başladı. Yatağın yanındaki masada incecik kâğıt sayfaları buldu bir sürü, topladı, ufak ufak parçalara yırttı, keseye doldurdu, sonra da dördüncü kenarı dikti.

O gece evi bağrışmalar, koşuşmalar sardı. Liman Yetkilileri için babanın yapacağı büyük konuşma yok olmuştu. Odaların altı üstüne getirildi – hizmetçiler soguya çekildi. Sonunda anne çocuk odasına geldi.

"Kezia, herhalde bizim odada bazı kâğıtlar görmedin, değil mi?"

"Ah, evet," dedi kız. "Benim sürpriz için yırttım onları."

"Ne?" diye çığlığı bastı anne. "Hemen şu anda, dosdoğru yemek odasına in."

Elleri arkasına kenetli babanın bir aşağı bir yukarı arşın-ladığı yemek odasına sürükledi.

"Eee?" dedi baba keskin bir sesle.

Anne açıkladı.

Baba durdu, sersemlemiş bir durumda çocuğa bakakaldı.

"Yaptın mı bunu?"

"H-h-hayır," diye fısıldadı kız.

“Annesi, hemen çocuk odasına çıkıp şu lanet şeyi getir – çocuğu da hemen bu anda yatağa sok.”

Anlatılamayacak kadar çok ağlayarak gölgeler içindeki odada yattı, akşam ışığının panjurlar arasından süzülmesini, yere küçük acıklı bir desen çizmesini izledi.

Sonra elinde cetvelle baba odaya girdi.

“Bu yaptığın için seni döveceğim,” dedi.

“Ah, hayır, hayır!” diye bağırdı, çarşafların altına sinerek.

Çarşafları çekip açtı.

“Kalk otur,” diye buyurdu, “ellerini uzat. Sana ait olmayan şeylere dokunmamayı ilk ve son olarak öğretmek gerek.”

“Ama senin d-d-d-doğum günün içindi.”

Şak diye indi cetvel küçük pembe avuçlarına.

Saatler sonra, anneanne onu atkıya sarıp salıncaklı koltukta sallarken çocuk onun yumuşak bedenine sımsıkı sokuluyordu.

“İsa ne diye yaratmış babaları?” diye hıçkırıyordu.

“İşte, al temiz mendil canım, üzerine lavanta suyumdan serptim, uyu artık küçüğüm; sabahleyin hepsini unutursun. Babana açıklamaya çalıştım ama bu gece dinleyemeyecek kadar canı sıkılmıştı.”

Ama çocuk asla unutmadı. Onu bir daha görüşünde iki elini birden arkasına kaçırdı, kızıl bir renk yanaklarında dolaştı.

Macdonald’lar bitişikteki evde oturuyordu. Beş çocuktular. Sebze bahçesi çitindeki delikten bakarak onların akşamları “kovalamaca” oynadığını görebiliyordu küçük kız. Bebek Mac’ı omzuna almış baba, ceketinin eteklerine asılmış iki küçük kız, kahkahadan sarsılarak çiçek yataklarının çevresinde dönüyorlar, dönüyorlardı. Bir keresinde babanın üstüne oğlanların hortum tuttuklarını gördü – onun üstüne hortum tutmak – baba üstlerine atlayıp yakaladı, hıçkırıklara boğuncaya kadar gıdıkladı.

İşte o zaman değişik türde babalar bulunduğuna karar verdi.

Ansızın bir gün anne hastalandı, aaneaaneyle birlikte üstü kapalı arabayla kasabaya indi.

Küçük kız “general” Alice’le birlikte evde yalnız kaldı. Gündüz zamanı sakıncası yoktu ama Alice onu yatırırken ansızın içini korku kapladı.

“Ya karabasanlar görürsem ne yapacağım?” diye sordu. “Sık sık karabasan görürüm, o zaman ninem beni kendi yatağına alır – karanlıkta kalamam – her yan dolar ‘fısıltılarla’... Ya görürsem ne yapacağım?”

“Yat da uyu, yalnızca, çocuk,” dedi Alice, çekip çoraplarını çıkartarak, onları yatağın parmaklığına vurarak, “ve sakın bağırıp çağırıp zavallı babayı uyandırma.”

Ama aynı eski karabasan geldi – elinde bıçağıyla, ipiyle kasap yavaş yavaş yanına yaklaştı yaklaştı, o korkunç gülümsemesi yüzüne yayıldı, kız kımıldayamadı, yalnızca kıpırdamadan durabiliyor, “Nine, nine!” diye bağırabiliyordu. Titreyerek uyandığında babası elinde mumla yatağın başındaydı.

“Ne oldu?” diye sordu.

“Ah, kasap – bıçak – ninemi istiyorum.” Mumu üfledi, eğildi, küçük kızı kollarına aldı, koridordan geçirip büyük yatak odasına götürdü. Yatağın üstünde gazete vardı – okuma ışığının yanına yarısı içilmiş puro dayanmıştı. Gazeteyi yere attı, puroyu şömineye fırlattı, sonra özenle çocuğun üstünü örttü. Yanına uzandı. Hâlâ yarı uykuda, hâlâ kasabın gülümsemesi bütün çevresinde, iyice babasına sokuluyor, başını onun kolunun altına saklıyor, pijama ceketini sıkı sıkı tutuyordu.

Sonra artık karanlığın önemi kalmadı; kımıldamadan yattı.

“Haydi, ayaklarını benim bacaklarıma sürtüp ısıt,” dedi baba.

Küçük kızdan önce uyudu, yorgunluktan bitkin. İçini tuhaf bir duygu kapladı. Zavallı baba! Hem o kadar iri de değil artık – ve ona bakacak kimsesi yok... Nineden daha sertti ama güzel bir sertlikti onunki... Hem de her gün çalışması gerekiyordu, Mr. Macdonald olamayacak kadar çok yoruluyordu.... Bütün o güzelim yazılarını yırtmıştı... Ansızın kıpırdandı, içini çekti.

“Ne oldu?” diye sordu baba. “Başka rüya mı?”

“Ah,” dedi küçük kız, “başım senin yüreğinin üstünde; çarptığını duyabiliyorum. Ne kadar büyük yüreğin var, babacım canım.”

(1912)

Millie

Adamlar gözden yitinceye kadar verandaya yaslanıp bekledi Millie. Yoldan epey uzaklaştıklarında Willie Cox atının üstünde arkasını dönüp el salladı. Ama kadın el sallayarak yanıtlamadı. Azıcık başını salladı, yüzünü buruşturdu. Hiç de kötü adam değildi şu Willie Cox denen delikanlı, ama biraz fazla özgürdü, rahattı ona göre. Ah, vay canına! Amma sıcaktı. Neredeyse insanın saçlarını kızartacaktı!

Mendilini başına örttü Millie, elini gözlerine siper yaptı. Uzaklarda, tozlu yol boyunca zıplayarak dans eden kahverengi lekeler gibi atları görebiliyordu, gözlerini onların ötesine, yanmış otlaklara çevirince de hâlâ onları görüyordu – tam gözlerinin önünde sivrisinekler gibi zıplarken. Öğleden sonra ikiydi saat. Güneş, solgun gökyüzünde alev alev yanan bir ayna gibi asılıydı ve uzaklarda, otlakların ötesinde mavi dağlar deniz gibi titreşiyor, ileri atılıyordu.

On buçuğa kadar geri dönmeyecekti Sid. Mr. Willimson'ı öldüren delikanlının yakalanmasına yardım etmek için oğlanlardan dördüyle birlikte kasaba yöresine gitmişti atla. Ne korkunç şeydi! Ve Mrs. Williamson tek başına kalmıştı bütün o ufacık çocuklarla. Tuhaf! Mr. Willamson'ın ölmüş olduğunu düşünemiyordu! Nasıl da neşeli, şakacı biriydi. Her zaman yapacak bir şakası vardı. Kafasından vurulmuş olarak ahırda bulunduğunu söylemişti Willie Cox, çiftçilik öğrenmek için orada bulunan genç İngiliz "johnny" de yok olmuştu. Tuhaf! Birisinin tutup da Mr. Williamson gibi, o kadar sevilen insanı vurup öldürmesini düşünemiyordu. Vay canına! Şu delikanlıyı yakaladıkları zaman! Neyse, öyle bir delikanlı için üzülemezdiniz. Sid'in dediği gibi onu ipe çekmezlerse hepsinin sonu ne olurdu? Onun gibi bir adam tek kişiyle kalmazdı. Ahırın her yanı kana bulanmıştı. Ve Willie Cox'ın dediğine göre dışarı sürüklenir sürüklenmez

kanların içinde sigara izmariti bulup içmişti. Vay canına! Herif biraz kaçık olmalıydı.

Mutfağa geri döndü Millie. Fırının üstüne biraz kül koyup su serperek ıslattı. Yüzünden ter fışkırır, burnundan, çenesinden damlarken uyuşuk uyuşuk yemek artıklarını temizledi, yatak odasına gidip sinek pislikleriyle benek benek aynada kendine gözlerini dikti, havluyla yüzünü, boynunu kuruladı. O öğleden sonra nesi vardı, bilemiyordu. Doya doya ağlayabilirdi – düpedüz hiçbir şey için – sonra gömleğini değiştirip güzel bir fincan çay içebilirdi. Evet, canı bunu çekiyordu!

Kendini boş çuval gibi yatağın kıyısına bıraktı, karşı duvardaki renkli resme, *Windsor Şatosu'nda Garden Parti*'ye dikti gözlerini. Önde zümrüt yeşili çimlerin üstünde koca koca meşe ağaçları, onların tatlı gölgelerinde karmakarşık hanımlar, beyler, güneş şemsiyeleri, küçük masalar. Arka görünüm Windsor Şatosu'nun kuleleriyle doluydu, uçuşan üç bayrak, resmin tam ortasında, üstte kafasıyla çaydanlık örtüsünü andıran yaşlı kraliçe Victorya. "Gerçekten görünümünün böyle olup olmadığını merak ediyorum." Çiçeklerle süslü kadınlara dikti gözlerini Milly, onlar da pişmiş kelle gibi kendisine sırıtıyordu. "Hiç umurumda değil böyle şeyler. Çok bilmişler. Kraliçeymiş, bilmem neymiş, falan."

Ambalaj sandığından bozma yatak odası masasının üstünde Sid'le ikisinin düğün günlerinde çekilmiş resmi duruyordu. Güzel resimdi – eğer hoşunuza gidiyorsa. Kendisi krem rengi kaşmiriyle, saten kurdelelerle hasır koltukta oturuyor, bir elini onun omzuna atmış olan Sid yanında duruyor, elindeki çiçek demetine bakıyordu. Ve arkalarında eğreltiotu çalıları, bir çağlayan, uzaklarda karlarla kaplı Cook Dağı. Neredeyse unutmuştu düğün gününü; zaman böyle geçip gitmişti, bir şeyleri konuşacak kimseniz yoksa kısa sürede kafanızdan uçup gidiyordu olaylar. "Hiç bilemiyorum neden bizim çocuğumuz olmadı..." Omuzlarını silkti – vazgeçti. "Neyse, yokluklarını hiç hissetmedim. Sid hissetse şaşmazdım ama. O benden daha yumuşak."

Sonra sessizce oturdu, hiç mi hiç bir şey düşünmeden, önlüğü kırmızı, şiş ellerine sarılı, ayaklarını önünde uzatmış, küçük kafasında kalın örgülü siyah saçı göğsüne dökülmüş. Tik-tak diye çalışıyordu saat, ocağın

ızgarasında küller çıtırdıyor, panjurlar mutfak penceresine çarpıyordu. Ansızın Milly'yi korku kapladı. İçinde tuhaf bir titreme başladı – midesinde – sonra bütün bedenine, ellerine, dizlerine yayıldı. "Yakınlarda birisi var." Parmak uçlarında kapıya gidip mutfağa göz attı. Orada hiç kimse yoktu; veranda kapıları kapalıydı, panjurlar inikti, alacakaranlıkta saatin beyaz yüzü ışıldıyordu, eşyalar kabarıyor, soluk alıyor gibi görünüyordu.... ve dinliyor gibi. Saat, küller – ve panjurlar – ve sonra yine – bir şey daha, arka bahçede ayak sesleri gibi. "Git bak bakalım, neymiş, Millie Evans."

Arka kapıya atıldı, açtı, aynı anda da odun yığınının arkasına birisi daldı. "Kim o?" diye bağırdı yüksek, korkusuz sesle. "Çık bakalım oradan! Gördüm seni. Nerede olduğunu biliyorum. Tüfeğim var. Çık ortaya o odun yığınının arkasından!" Artık korkmuyordu. Öfkeden gözü hiçbir şey görmüyordu. Yüreği davul gibi vuruyordu. "Bir kadına oyun oynamayı gösteririm ben sana," diye bağırdı, mutfağın köşesinden tüfek aldı, veranda merdivenlerinden aşağı, göz kamaştıran bahçeyi geçip, odun yığınının öteki yanına fırladı. Bir delikanlı uzanıyordu orada, yüzüstü, tek koluyla yüzünü örtmüş. "Kalk ayağa. Numara yapıyorsun!" Hâlâ tüfeği elinde, adamın omzuna tekme attı. Adam hiç belirti vermedi. "Aman tanrım, galiba ölmüş." Yere diz çöktü, adamı kucakladı, sırtüstü çevirdi. Çuval gibi yuvarlandı adam. Kıç üstü geri devrildi kadın, gözleri adama dikili; kapıldığı dehşet yüzünden dudakları, burun delikleri titreşiyordu.

Ufak bir delikanlıdan fazlası değildi, sarı saçları, dudaklarının üstünde, çenesinde yeni bitmeye başlamış sarı tüyleri vardı. Gözleri açıktı, geriye devrilmişti, akları görünüyordu, terin pişirdiği tozla yama yamaydı yüzü. Üzerinde pamuklu gömlek, pantolon, ayaklarında keten pabuçlar vardı. Pantolon paçalarından biri, koyu renk kan lekesiyle bacağına yapışmıştı. "Yapamam." dedi Millie, sonra ekledi, "Yapmalısın." Oğlanın üstüne eğildi, eliyle kalbini yokladı, "Dur bir dakika," diye kekeledi, "dur bir dakika," sonra bir kova suyla konyak almak için eve koştu. "Ne yapacaksın şimdi, Millie Evans? Ah, bilmiyorum. Daha önce ölü gibi kendinden geçmiş birini görmemiştim ki hiç." Yere diz çöktü, kolunu oğlanın başının altına soktu, dudaklarının arasına biraz konyak döktü. Ağzının iki yanından aktı içki.

Önlüğünün ucunu suya batırdı, yüzünü, saçlarını, boynunu sildi oğlanın, titreyen parmaklarla. Tozun; terin altından yüzü parıldadı, önlüğü kadar beyaz, incecik, küçük çizgilerle kırış kırış. Tuhaf, ürkütücü bir duygu sıkıştırıyordu Millie Evans'ın göğsünü – orada önceden hiç yeşermemiş olan bir tohum patladı, derinlere kök saldı, acı dolu bir yaprağa durdu. "Kendine geliyor musun? İyi misin yine?" Oğlan keskin bir soluk aldı, az kalsın tıkanıyordu, gözkapakları titredi, başını iki yana salladı. "Daha iyisin," dedi Milly, oğlanın saçlarını okşayarak. "Yine kendini iyi hissediyorsun şimdi, değil mi?" Göğsündeki acı neredeyse boğuyordu Millie'yi. "Zırlamanın anlamı yok, Millie Evans. Soğukkanlılığı elden bırakma." Oğlan ansızın doğrulup sırtını odun yığınına yasladı, kadından uzaklaşmış, gözlerini yere dikmişti. "İşte!" diye bağırdı Milie Evans, tuhaf, titreyen sesle.

Oğlan dönüp ona baktı, hâlâ konuşmuyordu ama gözleri öylesine acı ve dehşet doluydu ki ağlamamak için kadın dişlerini sıkıp, ellerini yumruk yapmak zorunda kaldı. Uzun bir duraklamadan sonra, uykusunda konuşan çocuğun hafif sesiyle, "Açım," dedi oğlan. Dudakları titriyordu. Kadın ayağa fırladı, oğlanın başına dikildi. "Haydi eve gel, masaya oturup yemeğini ye," dedi. "Yürüyebilir misin?" "Evet," diye fısıldadı oğlan, iki yana yalpalayarak kadının peşi sıra göz kamaştırıcı avludan verandaya yürüdü. Alt basamakta durakladı, yeniden kadına baktı. "İçeri girmiyorum," dedi. Evin çevresine yayılan küçük gölge havuzcuğunun içinde sundurma basamağına oturdu. Millie onu izliyordu. "En son ne zaman bir şeyler yemiştin?" Oğlan başını salladı. Koca bir dilim yağlı et parçası, üzerine tereyağı sürülmüş yuvarlak ekmek kesti; ama götürdüğünde oğlan ayakta duruyor, çevresine göz atıyordu, yiyecek tabağı hiç umurunda değildi. "Ne zaman geri dönecekler?" diye kekeledi.

O anda anladı kadın. Gözleri ona dikili, tabak elinde durdu. Bu, Harrison'dı. Bu, Mr. Willimson'ı öldüren İngiliz johnny'di. "Senin kim olduğunu biliyorum," dedi, çok usulca. "Beni kandıramazsın. Demek sen osun. İlk baştan anlamadığım için iki gözüm birden kör olmuş olmalı." Bütün bunların hiç anlamı yokmuş gibi ellerini salladı oğlan. "Ne zaman

dönüyorlar?” Ve kadının içinden, “Her an. Buraya doğru yola koyulmuşlar, şimdi,” demek geliyordu. Ama bunun yerine, o dehşete kapılmış, korkmuş yüze, “On buçuğa kadar gelmezler,” dedi. Sundurma direklerinden birine yaslanarak oturdu oğlan. Bütün yüzünü küçük seğirmeler kaplamıştı. Gözlerini kapadı, yanaklarından yaşlar süzülüyordu. “Ufacık bir oğlandan başka şey değil. Ve hepsi de bunun peşine düşmüş. Ufak bir çocuğun ne şansı olabilir.” “Biraz şu etten ye,” dedi Millie. “Sana besin gerek. Mideni bastıracak bir şeyler.” Sundurmayı geçip yanına oturdu, tabağı dizlerine koydu. “Eee, işte, ye biraz.” Tereyağlı ekmeği küçük parçalara böldü, bir yandan da düşünüyordu, “Onu yakalayamayacaklar. Ben yardım edersem yakalayamazlar. Erkeklerin hepsi canavar. Onun ne yaptığı, ne yapmadığı umurumda bile değil. Onu kurtar, Millie Evans. Hasta bir çocuktan başka şey değil o.”

Gözleri fal taşı gibi açık, dinleyerek sırtüstü uzanmıştı Millie. Sid arkasını döndü, kamburunu çıkarıp yorganı omuzlarına çekti, “İyi geceler, koca kız,” diye homurdandı. Willie Cox’la öteki adamın giysilerini mutfak döşemesine attıklarını, sonra seslerini, Willie Cox’ın köpeğine, “Yat bakalım, Gumboil, yat bakalım, seni küçük şeytan,” dediğini duydu. Ev sessizliğe gömüldü. Kadın uzanmış, ortalığı dinliyordu. Bedeninin içinde küçük nabızlar atıyordu, dinlerken. Sıcaktı. Sid yüzünden kımıldamaya korkuyordu. “Kalkıp gitmesi gerek. Gitmeli. Bütün gece ağızlarından fışkıran adalet falan gibi zırvalıklar hiç umurumda değil,” diye düşünüyordu, hırçınlıkla. “Başına gelmedikten sonra böyle şeylerin ne olduğunu nereden bileceksin. Hepsi deli zırvası. Kulaklarını iyice açmış sessizliği dinliyordu. Artık kalkıp gitmesi gerekiyordu... daha dışarıdan ses gelmeden önce Willie Cox’ın köpeği Gumboil ayağa kalktı, mutfak döşemesinde keskin sesler çıkararak yürüdü, arka kapıyı koklamaya başladı. Millie’nin içini dehşet kapladı. “Ne yapıyor şu köpek? Ah! Ortalıkta köpekle dolaşan nasıl bir salaktı şu delikanlı? Ne diye yatıp uyumuyordu.” Köpek durdu ama kadın onun dinlediğini biliyordu.

Ansızın, ona dehşet içinde çığlık attıran bir sesle köpek havlamaya, sağa sola koşturmaya başladı. “Ne oluyor? Ne bu?” Sid yataktan fırladı. “Bir şey

yok. Yalnızca Gumboil. Sid, Sid!” Kadın kocasının kolunu yakaladı, ama adam silkinip kurtuldu. “Aman tanrım, bir şeyler oluyor. Tanrım!” Yıldırım gibi pantolonunu giydi Sid. Willie Cox arka kapıyı açtı. Öfke içindeki Gumboil avluya fırladı, evin köşesini döndü. “Sid, otlakta birisi var,” diye kükredi öteki adam. “Ne o – neler oluyor?” Sid ön sundurmaya atıldı. “Hey, Millie, feneri al. Willie, herifin teki atlardan birini yakalamış.” Üç adam apar topar evden dışarı fırladı, aynı anda Millie, Sid’in atının üstünde Harrison’ın yıldırım gibi otlağı geçip yola çıktığını gördü. “Millie, getir şu kahrolasıca feneri.” Çıplak ayaklarıyla, geceliği bacaklarına dolaşarak koştu. Işık çakımı zaman içinde peşine düşmüşlerdi. Uzaklardaki Harrison’ın, peşindeki üç öfkeli adamın görünümüyle kapıldığı tuhaf, çılgın sevinç başka her şeyi yalayıp yuttu. Yola fırladı – gülüyor, çığlık atıyor, tozların içinde dans ediyor, feneri sallıyordu. “Ha – ha! Düş peşine Sid! Ha –ha – ha! Yakala onu, Willie. Tut! Tut! Ha – ha, Sid. Vur, gebert onu. Vur onu!”

(1913)

Séguin Pansiyonu

Kapıyı açan hizmetçi, *İlk Fransız Resmi*’nin içine koca bir çorba kâsesini taşıyan o becerikli, tiksinç yaratığın ikiz kız kardeşiydi. Toparlak yüzü yeni yıkanmış porselen gibi parıldıyordu. Bununla uyum içinde olan bir çift kocaman çıplak kolu, fiyonk gibi toplanmış gür alacalı saçları vardı. Arkamda gıcır gıcır parlatılmış beş kat Fransız merdiveni yerine, peşimden kovalayan Rus kurt sürüleri varmış gibi gülünç biçimde, soluk soluğa kekeledim ben.

“Odanız var mı?” Hizmetçi kız bilmiyordu. Madam’a soracaktı. Madam yemekteydi.

“İçeri girer misiniz, lütfen?”

Midesinin ortasındaki tek kızıl gözüyle her şeyi gören kafasız kediye benzer koskoca kara sobanın bekçilik ettiği karanlık koridorda onu izleyerek salona girdim.

“Oturun, lütfen,” dedi hizmetçi kız, arkasından kapıyı kapatarak. Koridor boyunca sürüklenen bez terliklerinin sesini, bir başka kapının açıldığını – küçük bir gürültüyü – anında bastırılan – duyuyordum. Sessizlik çöktü.

Salon uzundu, dardı, beyaz paspaslarla benek benek sarı döşemesi vardı. Beyaz müslin perdeler pencereleri gizliyordu; duvarlar beyazdı, servili caddelerden, bırakılmış tapınaklara doğru sürüklenen solgun kadınların, uçsuz bucaksız okyanusların üstünden doğan ayların resimleriyle süslüydü. Madam’ın bütün o uzun bekâret yıllarının beyaz paspaslar örmeye adanmış olduğunu düşünebilirdiniz – onun çocuksu sesinin tığ işi ilmekleri peltek peltek saydığını. Ben onları saymaya başlamayı göze alamadım. Akla gelebilecek her köşeden yağmur gibi üzerime yağıyorlardı, tıpkı başa çıkılması mümkün olmayan kar tanecikleri gibi. Hatta piyano taburesinin üstüne bile, P.F. harfleri işlenmiş bir tığ işi örtü geçirilmişti.

Bütün sabah boyunca dinlenecek bir yer arayıp durmuştum. Başlangıçta sanki onlar majör gammış gibi – dünyanın en neşeli şeyi – sayısız merdivenleri uça uça çıkmıştım ama ardı ardına gelen başarısızlıklardan sonra gamlar çözülüp minöre dönüştü ve o zamana kadar epeyce hevesi kırılmış olan yüreğim, bu erdem ve oturaklılık izleri ve belirtileri karşında yeniden sıçramaya başladı. “Böylesine oturaklı tutkuları olan bir kadının,” diye düşündüm ben, “sessiz, temiz, birkaç bebeği olan, kocası çoğunlukla evde bulunmayan birisi olması gerekir. Paspaslar, yapımları sırasında neşeli şarkıların eşlik edeceği türden eşyalar değildir. Paspaslar temelde, sofuca yalnızlığın meyveleridir. Kesinlikle burada bir oda tutacağım.” Küçük beyaz bir odada giysilerimi sandıklardan çıkardığımı, üzerime kimono geçirdiğimi, beyaz bir yatağa uzandığımı, elma ve bal kokulu o tatlı sonbahar havasında camlardan dışarı uçuşan perdeleri izlediğimi hayal etmeye başladım... taa kapı açılıp da leylak rengi önlüğüyle ince uzun bir kadın, belli belirsiz gülümseyerek içeri girinceye kadar.

“Madam Séguin?”

“Evet, Madam.”

Aynı bildik öyküyü yineledim. Sessiz bir oda, kilise çanlarından, öten horozlardan, oğlan çocuğu okullarından, tren istasyonlarından uzak bir oda.

“Buralarda bu saydıklarınızın hiçbirisi yok,” dedi Madam, çok şaşmış görünerek. “Çok güzel bir kiralık odam var, oldukça da beklenmedik bir durum yüzünden boş. Buenos Aires’ten gelen genç bir beyefendi kiralamıştı ama ansızın babası öldü ne yazık ki, hemen yurduna dönmesi için ruhu yalvardı oğluna. Oldukça doğal, gerçekten.”

“Ah, çok!” dedim ben, Hamletvari hayaletin yine dinlenmeye çekildiğini, oğlunun söz dinlediğinden emin olmak için benim yalnızlığıma saldırmayacağını umarak.

“Madam beni izler mi?”

El yordamıyla karanlık koridordan aşağı yürüyüp köşeyi döndüm. Buenos Aires’li *pere*’in oğluna göründüğü yerin burası olup olmadığını sormak geldi içimden, ama bunu göze alamadım.

“İşte – görüyorsunuz. Her şeyden oldukça uzak,” dedi Madam.

Dış görünüşe duyarlı olmayan bu anlam çözücü kafalara hep epeyce saygı ve iğrenmeyle yaklaşmışımdır. Dış görünüşten başka inanılacak ne vardır ki? Tadını çıkarmaya değer tek şeylerin onlar olduğunu görmüşümdür hemen her zaman ve hatta küçük masum bir çocuk başını benim dizime koyup gerçeği söylemem için yalvarırsa, bektaşi üzümü kavanozu karşısında kapıldığım dehşeti bildiği için reçel kavanozunun üstünü kayısı tabakası sürüp kapatan tek ve biricik bakıcımın öyküsünü anlatırdım ona. Bunun kayısı olduğunu bildiğim sürece mutluydum ve aklımı kullanmayı öğrendiğimde kayısıları yiyip bektaşi üzümlerini bırakmanın yolunu da buldum. “İşte, görüyorsun, benim küçük masum yaratığım,” diye bitirirdim, “bu hayatta öğrenilecek büyük ders, dış görünüşlerle yetinip bakkalın ve felsefecinin bayağılıklarından uzak durmaktır.”

Çok güzel olan odanın camlarından içeri pırıl pırıl güneş ışığı doluyordu. Yatak için küçük, ayrı bir bölüm vardı, yazı masası camın karşısına, sedir duvara yerleştirilmişti. Ve camın dışında, aşağıda, altın sarısı, kırmızı

ağaçlarla dolu caddeye, yukarıda yeni yağmış karla bembeyaz bir dizi dağa bakıyordum.

“Yüz seksen frank, ayda,” diye mırıldandı Madam, boş boş gülümseyerek, ama bu davranışıyla, “Elbette bunun konumuzla hiçbir ilgisi yok,” demeye getirir gibi. “Bu çok fazla,” dedim ben. “Yüz elli franktan çok vermem mümkün değil.”

“Ama,” diye açıkladı Madam, “odanın büyüklüğüne baksanıza! Ayrı bölmeye! Ve bu kadar çok dağın sizin karşınıza dizilmesinin olağandışı enderliğine.”

“Evet,” dedim.

“Hem sonra yiyecekler de var. Günde dört öğün veriyoruz, isterseniz kahvaltınızı odanıza getiriyoruz.”

“Evet,” dedim ben, daha ölgün bir sesle.

“Ve sonra kocam, o da konservatuvarda profesör – bu da ayrıca yine çok ender bulunan bir şey.”

Yüreklilik, söz dinlemeyen köpeğe benzer, bir kez kaçmaya koyuldu mu ne kadar çağırmaya kalkışsanız o kadar hızla koşar.

“Yüz altmış,” dedim.

“İki aylığına tutarsanız olur,” dedi Madam büyük hızla. Tuttum.

Sandıklarımı açmama yardım etti Marie. Yere diz çöktü, sırıtarak, kocaman kırmızı kollarını kaşıyarak.

“Ah nasıl da mutlu oldum Madam’ın geldiğine,” dedi. “Yine biraz hayat bulacağız buralarda. Bu odada kalan Mösyö Arthur – neşeli biriydi. Bütün gün şarkı söyler, bazen de dans ederdi. Çoğu zaman Matmazel Ambatielos çalar, o da hiç durmadan bir saat dans ederdi.”

“Matmazel Ambatielos kim?” diye sordum.

“Konservatuvarda okuyan genç bir hanım,” dedi Marie, çok dostça burnunu çekerek. “Ama ders de veriyor. Ah, *mon Dieu*, bazen onun odasının tozunu alırken parmakları dökülecekmiş gibime geliyor. Bütün gün çalar. Ama benim hoşuma gidiyor – hayat bu, yani gürültü. İşte böyle diyorum. Yakında duyarsınız. Çalar da çalar durur!” dedi Marie, son derece yürekten.

“Ama,” diye bağırdım ben, Marie’den iğrenerek, “başka kaç kişi kalıyor burada?”

Marie omuzlarını silkti. “Aslında pek kimse kalmıyor. Rus beyefendi var, papaz o, bir de Madam’ın üç çocuğu – hepsi bu. Çocuklar yeterince canlı zaten,” dedi, el yıkama ibriğini doldururken, “ama bir de bebek var – oğlan! Ah, siz kendiniz de göreceksiniz, yakında, zavallı küçük şey!” Öylesine nefret doluydu ki daha fazla sormayı göze alamadım.

Gidinceye kadar bekledim, sonra camın kıyısına yaslandım, ağaçların içinde güneşin derinleşmesini, sonunda ağaçların altın rengine doymuş, titreşmesini izledim, o gizemli bebeğin nesi olduğunu merak ettim.

Bütün o öğle sonrası boyunca Matmazel Ambatielos piyanosuyla *Appassionata Sonat*’a savaş açtı. Sonatı paramparça ettiler, canlarının istediği gibi yeniden oluşturdular – yerden parçaları topladılar – çeşit çeşit biçimlere sokmaya çalıştılar. Ufak bir dokunuş eklediler – bir şey yakaladılar. Sonunda önem taşıyan tek şeyin yüksek ses pedalı olduğuna karar verdiler. Tanrı bilir kaç tane kapının arkasında gizlenmiş olan gizemli bebek öylesine tuhaf bir inatla ağladı ki, bu sesin bebekten mi, motordan mı, yoksa uzaklardaki düdükten mi çıktığını anlamak için kulaklarımı iyice açmak zorunda kaldım. Alacakaranlıkta Marie, iki küçük kızın eşliğinde bana lamba getirdi. Benim görünüşüm bu tatlı çocukları o kadar tedirgin etti ki arkadan yarım saat boyunca kendilerini duvarlara çarparak, alaycı kahkahalarla çığlıklar atarak çılgın gibi koridorda koşuşturdular.

Saat sekizde akşam yemeği çanı çaldı. Acıkmıştım. Koridor pişmiş etin ılık, güçlü kokusuyla dolmuştu. “Neyse,” diye düşündüm, “yine de kokuya bakılırsa yemekler iyi olmalı.” Ve yüreğim korkuyla dolu yemek odasına girdim.

İki dizi yüz, beni incelemek için döndü. M. Séguin beni tanıştırdı, çorba kaşığını masaya vurdu, arsız, küçümseyen iki küçük kız bağırdı: “*Bon soir, madam*,” bu arada da Madam Séguin bana yerimi gösterirken, öğleden sonraki gösterisiyle hızını alamamış olan bebek başından aşağı süt kabını boşalttı. Bu son serüvenin ve öfkeden çığlıklar atan, tüküren çocuğu kaptığı gibi giden Marie’nin yol açtığı kargaşada ben Rus papazın yanına,

Matmazel Ambatielos'un karşısına oturdum. M. Séguin dirseğinin dibindeki üç bacaklı sepetten bir somun ekmek kaptı, göğsüne tutup içini oydu. Çorbalar dağıtıldı – içinde yüzen tel şehriyeden alfabe harfleriyle. Küçük Séguin'lerin sofra terbiyesinin son kırıntılarını da götürdü bu.

"Anne, anne, Yvonne'da benden daha çok harf var."

"Anne, Helen boyuna kaşığıyla benim harfleri dışarı çıkartıyor."

"Çocuklar! Çocuklar! Susun, susun!" dedi Madam Séguin, usulca. "Hayır, yapmayın."

Yvonne'ın tabağını yakaladı Helen, kendisine doğru çekti.

"Kesin," dedi, çorbanın buharına bulanmış gözlüğüyle fareye benzeyen M. Séguin. "Helen, kalk masadan. Marie'ye git." Çıktı Helen, önlüğünü kafasına geçirmiş.

Çorbanın ardından kestane ve Brüksel lahanası geldi. Bütün bu süre boyunca uçuk mavi boyunbağı takmış, frak ceketini düğmelemiş, Gogol romanlarındaki kadar gür bıyıklı Rus papaz, Matmazel Ambatielos'la akıcı bir konuşmaya kaptırmıştı kendini. Kız çok genç görünüyordu. İriyarıydı, yapma güllerle süslü kocaman, sert memeleri vardı. Hiç durmadan güllere, gömleğine, saçına dokunuyor, ellerine bakıyordu – dudaklarında titreşen gülümsemeyle, mavi gözleri fal taşı gibi açılmış, bakıp dururken. Kendi taze, genç bedeninin büyüsüyle sarhoş gibiydi.

"Ben bu sabah gördüm ama sen beni görmedin," dedi papaz.

"Hayır sen de görmedin."

"Gördüm."

"Görmedi, değil mi Madam?"

Madam Séguin gülümsedi, kestaneleri kaldırdı, bir tabak armut getirdi.

"Umarım yemekten sonra salona gelirsiniz," dedi bana. "Her zaman biraz çene çalarız – tam aile gibiyiz." Gülümsedim, niçin kestanelerin arkasından armutların geldiğini merak ederek.

"Bebek için özür dilemeliyim," diye sürdürdü. "Çok sinirli. Ama bütün gününü sizin kaldığınız yerin öteki ucundaki odada geçiriyor. Sizi rahatsız etmez. Yalnızca bir düşünsenize! Bütün gününü başını duvarlara, yere vurarak geçiriyor. Doktorlar hiç anlayamıyor."

M. Séguin iskemlesini arkaya itti, bizi buyur etti. Umutsuzca salona gittim peşlerinden. “Galiba benim paspaslarımı beğendiniz,” dedi Madam Séguin, şimdiye kadar sergilediğinden daha büyük canlılıkla. “İnsanlar hep onları benim emeğimin ürünleri sanır. Ama, tanrım, hayır! Hepsini ilk katta pansiyon işleten arkadaşım Madam Kummer yaptı.”

(1913)

Violet

“Genç bir bakireyle karşılaştım,
Kederle yas tutan...”

“Her bulutun altında gümüşten astar bulunur,” falan türünden yapmacık, kaypak bir İngiliz atasözü vardır. Astarlarına kafa patlatmak için kaşlarına kadar bulutların içine batmış birine ne huzur verebilir bu, hem de insanın kara yazgısı üstüne nasıl da tatsız bir kartpostal mührü basıyor – sol köşede kendini bir şey sanan üç paralık ay dururken bu yazgıyı iki paralık küçük bir ucubeye dönüştürüyor! Neyse, bir sürü yapmacık ve kaypak şey gibi bu da doğru. Séguin Pansiyonu’nda geçirdiğim ilk geceden sonra bu astar beni uyandırdı, göklerdeki altın saçlı bebek yeryüzünü düğün çiçeği sağanağına boğuyormuşcasına güneş ışığıyla pırıl pırıl odayı gösterdi bana kuş tüyü yastığın üstünden. “Nasıl hoş bir hayal!” diye düşündüm. “Atasözünden nasıl da kat kat daha güzel! Katharine Tynan’la* kırlarda geçirilen bir günü getiriyor akla.”

Katharine Tynan’la ben, şımarık bebeklerin boş inançlarına ters düşen atasözlerindeki dolaysız gerçeği tartışırken koskoca şişkin önlük takmış, kırmızı yüzlü kadın elimize bardak bardak süt tutuşturuyordu gözümün önünde canlanan bu küçük resimde. Ama böyle durumda hayali ben atasözlerin yanında yer alıyordum. “Onlarda bir sürü sağlam mantık var,” diyordu o hoyrat varlık. “Şu her şeyi süsleyip püsleme gibi kadınsı girişimi ortak akılla kestirip atmalarını beğeniyorum. ‘Kuyuya çok sık giden testi

kırılır.’ *Also gut*. Kırık testiye yazılacak bir sürü dize için en küçük boşluk bile bırakılmamış. Testi biçimindeki bütün kalplerin götürüldüğü şu simgesel çeşmelerden biri olması olasılığı hiç yok bu kuyunun. Katılmadığım tek atasözü,” diye sürdürdü bu çekilmez yaratık, bahçedeki çiçek yatağından taze soğan sürgünü koparıp ağzında çiyneyerek, “eldeki kuşla ilgili olanı. Ben doğal olarak çalılıklardaki kuşları yeğlerim.” “Ama,” dedi Katharine Tynan, küçük yeşil sineği süt bardağından çıkartırken usulca, düşüncelere dalmış, “ama sen Aziz Francis olsaydın senin elinde bulunmaktan hiç tedirgin olmazdı kuş. Senin parmaklarının oluşturduğu beyaz yuvayı herhangi bir çalılığa *yeğlerdi*.”

Yataktan fırlayıp çıktım, pencereye koşup ardına kadar açtım, dışarı sarktım. Aşağıda, caddede rüzgâr ağaçları sarsıyor, sallıyordu; yaprakların kokusu yukarı yükselen havayı doldurmuştu. Caddeye dizilmiş evler küçüktü, beyazdı. Sevimli, yalın görünümlü, danteller ve kurdele düğümlerinin göze çarptığı küçük evler, tıpkı oyun oynamak için sıraya girmiş köy çocuklarını andırıyordu. Bu evlerden birinde ve hepsinde oturan Yvette adında tapınılası küçük yaratığı hayal etmeye başladım... Üzerine papatyalar işlenmiş beyaz dantelden yatak odası başlığıyla geçiriyor sabahını, bir elindeki Sevr porseleni fincandan kakao yudumlarken, öteki elinin küçük pembe tırnaklarını sadık hizmetçisi boyuyor. Öğleden sonrasını, ufacık beyaz ve altın sarısı yatak odasında, kucağında İran kedisiyle, o ateşli, güzel sevgilisi arkasından eğilir, sol omzundaki üç kat büyüleyici gamzeyi öper öperken divanın üstünde kıvrılmış oturarak geçiriyor... Balkon kapılarından biri açıldığında, iriyarı hizmetçi, kolları halılarla, kilimlerle dolu kasıla kasıla dışarı çıktığında, öfke, iğrenme anlatan bir davaranışla onları parmaklıkların üstüne savurdu, gözden yitti, uzun saplı değnek süpürgeyle yeniden ortaya çıkıp zavallı halıların, battaniyelerin üstüne indirdi. Pat! Küt! Küt! Pat! Onların güçsüz, zavallı çırpınmaları kadını coşturup daha da hızla vurmaya sürüklüyordu. Her yanından toz bulutları yükseliyordu, bir küçük halı kurtulup balık gibi aşağıdaki caddeye uçtuğunda, balkondan sarkıp ona doğru süpürgesini, yumruğunu sallıyordu.

Bu gürültünün tuzağına düşen yaşlı beyefendi, karşıdaki evin camına çıktı, bu gayretli kıza onaylayan bir göz atarak o güzelim günün suratına karşı esnedi. Bacaklarının, kollarının kaslarında özenle ellerini gezdirmesinde, boğazını sıkmasında, öksürmesinde, pencereden dışarı şimşek gibi tükürük atmasında bir dalgınlık, sakınma havası vardı. Bu son ustaca davranışa kendisinden çok şaşıran kimse yok gibiydi. Kendi çapında küçük bir zafer olarak ele alıyordu sanki bunu, o koskoca göbeğini tam bir doygunlukla beyaz, pike yeleğinin içine düğmelerken. Benim sevimli Yvette'im, siyah beyaz kareli giysisiyle, yünlü önlüğüyle, kolunda pazar sepetiyle fırlayıp gitti.

Ben giyindim, bir çörek yedim, koyu ılık kahveyi içtim, kendimi çok aklı başında hissediyordum. İnsanlar olmasa dünyanın ne kadar güzel bir yer olduğunu, insanlar için kaygılanmaya değmeyeceğini, ister cennet gibi olsun, ister olmasın kentlerden, her zaman cennet gibi olan kırlardan daha küçük şeylere bilge kişilerin sevgi duymamaları gerektiğini, bütün bunların ne kadar doğru olduğunu kafamdan geçiriyordum.

Hem sofuca hem de kibirli olan bu düşüncelerle şapkamı kafama geçirdim, karanlık koridor boyunca el yordamıyla yolumu buldum, beş kat merdiveni uça uça inip Rue St. Leger Caddesi'ne çıktım. Yolun karşısında park vardı, içinden geçerek Üniversite'ye, Place du Theatre'ın önündeki daha da gösterişli caddeye ulaşıyordu insan. Sonbahar iyice ilerlemiş olsa da ağaçlardan tek yaprak bile düşmemişti, küçük çalılar, fundalıklar pembe, kırmızı beneklerle doluydu, mavi gökyüzüne karşı ağaçlar altın sarısı kılıflarına bürünmüş duruyordu. Taştan sıraların üstünde beyaz pelerinli, katı beyaz başlıklı bebek bakıcıları çene çalıyor, tepeli papağan topluluğu gibi kafalarını sallıyor, terbiyeli bebekler o tatlı havalarıyla çember çeviriyordu. Yabancı bir kentte dolaşmak, yapayalnız oyun oynayarak çocuk gibi kendini eğlendirmek, ne tuhaf bir hazdır!

"*Pardon, madame, mais voulez-vous...*" ve sonra ses durakladı, sanki sayısız zamanlardan beri kaybolduğum için benden umut kesilmiş gibi adımı haykırdı; sanki ben yabancı denizlerde boğulmuşum gibi, Amerikan otel yangınlarında yanmışım gibi, yüzlerce yapayalnız mezara

gömülmüşüm gibi. “Tanrı aşkına, ne işin var buralarda?” Önümde, tek günlük değişikliğe uğramamış, saçının tek tokası değişmemiş duruyordu Violet Burton. Bu coşku karşısında ölçülemez derecede gururum okşandı, onun soğuk, güçlü elini sıktım, “Olağanüstü!” dedim.

“Ah ama ne için buradasın?”

“...Sinirden.”

“Ah, mümkün değil, gerçekten inanamam buna.”

“Tam anlamıyla doğru,” dedim, coşkum sönerken. Çelik gibi sinirleri olduğundan kuşku duyulmamasından daha tedirgin edici şey yoktur bir kadın için.

“Neyse, hiç de öyle durmuyorsun,” dedi, kahvaltı zamanı pencerenin ışıltısı içinde oturuyor duygusunu insanda uyandıran o dolaysız İngiliz içtenliğiyle beni tepeden tırnağa incelerken.

“Sen niçin buradasın?” dedim, ışıltıyı yumuşatmak için tatlı tatlı gülümseyerek. Bunun üzerine döndü, çimenliğe baktı, içini dökmek üzere olan taşralı oyuncu gibi şemsiyesini kurcalamaya başladı.

“Ben” – usuldan, yapmacık sesle – “ben buraya unutmak için geldim... Ama,” yine yüzünü bana çevirip, canlılıkla gülümseyerek, “haydi gel, bundan söz etmeyelim. Daha değil. Açıklayamam. Seni yeni baştan tanıyıncaya kadar olmaz.” Çok ağırbaşlılıkla – “Sana güvenebileceğimden emin oluncaya kadar.”

“Ah, sakın bana güvenme, Violet!” diye haykırdım. “Bana güvenilmez. Ben senin yerinde olsam güvenmezdim.” Kaşlarını çatıp gözlerini dikti bana.

“Ne korkunç şey söylüyorsun. Ciddi olamazsın.”

“Evet, ciddiyim. Başkalarının sırları kadar üzerinde konuşmaya bayıldığım şey yoktur benim.” Beni şaşkınlık içinde bırakarak yanıma geldi, koluma girdi.

“Teşekkürler,” dedi, gönül borcu duyarak. “Bence, bana böylesine içini açman müthiş bir şey. Müthiş. Hem doğru olsa bile... ama hayır, doğru olamaz, yoksa bana söylemezdin. Demek istiyorum ki, aynı doğanın, aynı zamanda hem içten, hem sahtekâr olması ruhsal olarak mümkün değildir.

Değil mi? Ama o zaman... bilmiyorum. Galiba mümkün. Sence Rus romancılar bütün yargılarını tümden değiştirmedi mi senin?” Yürüdük, *bras dessus bras dessus*, güneşli park yolunda.

“Gel, oturalım,” dedi Violet. “Bu sıraya yakın bir çeşme var. Ben sık sık gelirim buraya. Her zaman sesini duyabilirsin.” Suyun yumuşak sesi kulağa yarı unutulmuş, yarı şeytanca, yarı gülen bir ezgi gibi geliyordu.

“Çok görkemli, değil mi!” diye soludu Violet. “Geceleri hıçkırır gibi.”

“Ah Violet,” dedim, bu dönüşten dehşete düşmüş. “Görkemli şeyler geceleri hıçkırarak ağlamaz. Kütük gibi uyurlar, yeniden gün doğuncaya kadar akıllarına hiçbir şey gelmez.”

Kolunu sıranın arkalığına koydu, bacak bacak üstüne attı.

“Niçin tutkularını yadsımakta direniyorsun? Niçin utanıyorsun onlardan?” diye üsteledi.

“Utanmıyorum. Ama üstlerini örtüp bırakıyorum, yalnızca arada bir ortaya çıkartıyorum, tıpkı sevdiğim insanlar çaya geldiğinde çıkardığım özel küçük reçel kavanozları gibi.”

“İşte yine başladın! Tutkular ve reçel! Ben tümden farklı-yım. Ben kendi tutkularımla yaşarım. Bazen keşke yaşamasam derim – ama sonra yine onlar yüzünden acı çekmeyi yeğlerim – yoğun acı çekmeyi, demek istiyorum; onlarla birlikte derinlere batmayı, mutluluğun doruklarında yukarılara doğru o görkemli salınışın hatırı için.” Bana daha da sokuldu.

“Keşke bu doğamı nereden aldığımı bilebilseydim,” diye sürdürdü. “Annemle babam tümden farklılar. Demek istiyorum ki – onlar oldukça alışıldıklar – oldukça sıradanlar.” Başımı sallayıp kaşlarımı kaldırdım. “Ama bununla savaşmanın yararı yok. Beni yenilgiye uğrattı. Tam anlamıyla – bir kez ve sonsuza kadar.” Duraklama, şeytanca, gülen suyun yetersizce doldurduğu duraklama. “Şimdi,” dedi Violet, etkileyici bir sesle, “buraya unutmaya geldiğimi söylediğimde ne demek istediğimi biliyorsun.”

“Ama emin ol, bilmiyorum, Violet. Bu kadar ince bir anlayışım olmasını nasıl bekleyebilirisin benden? Tek anladığım, beni daha iyi tanıyıncaya kadar bana anlatmak istemediğin. Tek anladığım!”

Gözlerini ve ağzını açtı.

“Sana söyledim ya! Yani – doğrudan değil. O kadar çok sözcükle değil. Ama zaten – nasıl anlatabilirdim? Ama sana tutkulu doğamı anlattığım zaman, diplere battığımı, doruklara sürüklendiğimi anlattığım zaman... elbette, elbette, sana simgesel olarak anlattığımı anladın. Başka ne düşünmüş olabilirsin ki?”

Hiçbir genç kız, böylesine bedensel kıvraklıklarla dolu beceri sergileyemez tek başına. Yine de kendi deneyimlerime dayanarak derinlikleri hep dorukların izlediğini düşünmüşümdür. Bunu ileri sürmeyi göze alabildim.

“Öyledir,” dedi Violet, hüzünle. “Görürsün onları, öncesine, sonrasına bakarsan.”

“Tıpkı Shelley’nin Tarlakuşu’ndaki insanlar gibi,” dedim.

Violet kararsız görünüyordu, pişman oldum. Ama duygularını nasıl paylaşacağımı bilemiyordum, görece boyutlar konusunda hiçbir bilgim yoktu.

“Yaz aylarıydı,” dedi Violet. “Korkunç bir iç sıkıntısına kapılmıştım. Ne olduğunu bilmiyorum. Örneğin, sanki hiçbir konuda karar veremiyor gibiydim. Kendimi öylesine korkunç yararsız buluyordum ki – bir şeylerin olup bitmesinde hiç yer almıyordum – hepsinden de kötüsü, beni anlayan hiç kimse yoktu... o sıralar okuduklarım yüzünden olabilirdi... ama sanmıyorum... bütünüyle değil. Yine insan hiç bilemez. Değil mi? Ve sonra rastladım... Mr. Farr’a, dansta –”

“Ah, onun ilk adını kullan, Violet. Bana Mr. Farr’ı anlatıp duramazsın, hem de sen... böylesine ayağın yerden kesilmişken.”

“Niye olmasın ki? Pekâlâ – rastladım – Arthur’a. O akşam çıldırmıştım herhalde. İlk önce gitmem konusunda kaygılar vardı. Annem gitmemi istemiyordu çünkü beni eve geri getirecek hiç kimse olmayacağını söylüyordu. Ve ben korkunç hevesliydim. Galiba önseziye kapılmıştım. Önsezilere inanır mısın?.. ben bilmiyorum, emin olamayız, değil mi? Her neyse, gittim. Ve o oradaydı.” Yüzü kıpkırmızı kesildi, dudağını ısırdı. Ah, gerçekten Violet Burton’ı sevmeye başlamıştım – onu gerçekten çok sevmeye.

“Eee sonra,” dedim.

“Tam yedi kere dans ettik, hiç durmadan konuştuk. Müzik çok yavaştı, – her şeyden söz ettik. Görüyorsun... kitaplardan, tiyatrodan, her tür şeyden önceleri ve sonra – ruhlarımızdan.”

“...Ne?”

“Dedim ki – ruhlarımızdan. O beni anladı tam anlamıyla. Ve yedinci danstan sonra... Hayır, bana ilk söylediği şeyi anlatmalıyım sana. Dedi ki, ‘Pan’a inanır mısın?’ oldukça dinginlikle. Tam böyle. Ve sonra dedi ki, ‘İnandığını biliyordum.’ Olağanüstü, değil mi! Yedinci danstan sonra merdiven sahanlığında oturduk. Ve... devam edeyim mi?”

“Evet, et.”

“Dedi ki, ‘Ben çıldırmış olmalıyım. Seni öpmek istiyorum,’ – ve – ona izin verdim.”

“Eee sonra.”

“Nasıl duygulara sürüklendiğimi asla anlatamam sana. Bir düşün! Daha önce ailem dışında kimseyi öpmemiştim. Yani – elbette – asla bir erkeği öpmemiştim. Ve sonra dedi ki: ‘Sana söylemek zorundayım – ben nişanlıyım.’”

“Eee?”

“Daha ne olsun? Elbette hemen yukarı fırladım düpedüz, giyinme odasındaki her şeyi alt üst ettim, paltomu buldum, eve gittim. Ve ertesi sabah annemi buraya gelmek için kandırdım. Sandım ki,” dedi Violet, “utançtan öleceğimi sandım.”

“Hepsi bu mu?” diye bağırdım ben. “Hepsinin bu olduğunu söyleyemezsin ya?”

“Başka ne olabilir ki? Ya sen ne bekliyordun? Nasıl olağandışısın sen – gözlerini dikmiş bana öyle bakıyorsun!”

Ve o uzun duraklamada yine küçük çeşmenin sesini duydum, yarı şeytanca, yarı gülen – bana, diye düşündüm, Violet’e değil.

(1913)

Türk Hamamı

“Üçüncü kat – sola, Madam,” dedi kasada oturan kız, elime pembe bileti tutuştururken. “Bir dakika – asansör için zili çalayım.” Siyah saten etekliği, kan kırmızısı ve altın sarısı koridorda hışırdadı, beyaz boynuyla, pudralı yüzünün üstünde tepe gibi toplanmış parıltılı turuncu saç yığınlarıyla yapay palmiyelerin arasında durdu – kalın, siyah sapın ucundan patlamış fazla olgun mantar gibi. Zili çaldı da çaldı. “Binlerce kere özür dilerim, Madam. Çok yüz kızartıcı bir durum. Yeni görevli. Bu hafta ayrılıyor.” Parmakları zilin üstünde, adamı ölü kuş gibi yerde yatar görmeyi umuyormuşçasına gözleri kabine dikili. “Çok yüz kızartıcı.” Siperli şapkayla, kirli beyaz pamuklu eldivenlerle kılık değiştirip kendini gizlemiş, nereden çıktığı belli olmayan ufacık biri yanımızda bitti. “Neyse gelebildin!” diye azarladı kadın. “Nerelerdeydin? Neler yapıyordun?” Yanıt olarak adam yüzünü beyaz pamuklu eldivenlerinden birinin arkasına gizleyip iki kere aksırdı. “Pööf! İğrenç! Madam’ı üçüncü kata çıkar.” Yana çekildi cüce, eğildi, benim arkamdan girip çarparak kapıları kapadı. Çok ağır ağır yükseldik, aksırıkların, neredeyse ıslık çalan uzun uzun burun çekmelerin eşliğinde. Rugan şapkanın tepesine sordum: “Üşüttünüz mü?” “Havalar yüzünden Madam,” diye yanıtladı yaratık, büyük bir hoşnutluğun dizginlenmiş havasıyla burnundan konuşarak, “insan burada bir türlü kuru kalamıyor. Üçüncü kat – lütfen buyurun,” benim üç kuruş bahşişimin üstüne aksırarak.

İç çamaşırı ve meme dikleştirici ilanlarıyla süslü, çini döşeli koridorda yürüdüm – bana küçük bir kabinle mavi emp-rime kadın iç gömleği verildi, soyunmam, Sıcak Oda’yı bulmam söylendi. Lambri kaplı duvarlardan, koridordan bağrışmalar, kahkahalar, konuşma kırıntıları yankılanıyordu.

“Hazır mısın?”

“Dışarı çıkıyor musun, şimdi?”

“Bekle de gör beni!”

“Berthe – Berthe!”

“Bir dakika! Bir dakika! Hemen!”

Çabucak, yalap şalap soyundum, yüzme havuzuna salıverilmiş küçük okullu kızlar topluluğundan birisi gibi hissederek kendimi.

Sıcak Oda büyük değildi. Üst kenarlarında tavuskuşları olan kilden yapılmış boyalı duvarları, fotoğrafçılardaki arka görünümler kadar solgun, gerçekdışı gökyüzünün göründüğü camdan tavanı vardı. Üzerlerine yırtık pırtık moda dergilerinin saçıldığı yuvarlak masalar, odanın ortasında sarı zambak dolu mermer kurna, havlularla sarılı uzun koltuklarda besbelli çiçekler kadar uyuşuk bir sürü kadın... Kafama bez dolanmış olarak arkama yaslandım, balta girmemiş orman, sirk, ıslak çamaşır kokan hava hayallere sürükledi beni... Evet, çok büyüleyici şey olmalıydı, bir kâşifle evli olmak... ve balta girmemiş ormanda yaşamak, adam bir şeyleri silahla vurmadığı, esir almadığı sürece. Bunları yapan canavarlardan nefret ederim. Ah... bizim oralardaki sirkler... otlaktaki çadır, yük arabalarına, araba tekerleğine aynasını sokmuş, yüzünü boyayan palyaçoya bakmak için çitin üstünden arı kovanı gibi kaynaşan çocuklar – ve “Hanımeli Çiçeği ve Arı”yı çalan laterna, çok fazla hızla... baştan bir daha, bir daha. Bu havanın bana neyi hatırlattığını biliyorum – kurusun diye dışarı asılmış çamaşırların arasında kovalamaca oyununu...

Kapı açıldı. Kırmızı beyaz kareli uzun cüppeler giymiş iki boylu poslu sarışın içeri girip karşımdaki koltuklara oturdu. Birinin elinde yaldızlı kâğıda sarılı bir kutu mandalina, ötekinin elinde manikür takımı vardı. Çok iri yapılıydılar, neşeli, küstah yüzleri, arkada toplanmış, gür, güzel sarı saçları vardı.

Oturmadan önce odaya göz attılar, öteki kadınları tepeden tırnağa süzdüler, birbirlerine döndüler, suratlarını buruşturdular, fısıldaştılar, birisi kutuyu uzatarak, “Bir mandalina alsana?” dedi. Bunun üzerine kahkahalarla gülmeye başladılar – arkalarına yaslandılar, silkindiler ve ne zaman birbirlerine gözleri ilişse yeniden kahkahaya boğuldular.

“Bu çok güzeldi,” diye bağırdı biri, çok özenle, yalnızca uçlarından gözlerini silerken. “Sen ve ben, buraya gelmemiz, çok ciddiyim, biliyorsun, çok doğru – ve odaya göz atarak – ve – ve özenli araştırmamızın sonucunda – sana bir mandalina sunuyorum. Hayır, çok gülünç bu. Bunu

unutmamalıyım. Müzikli gösteri konusu olacak kadar iyi. Alır mısın bir mandalina?"

"Ama düşünemiyorum," dedi öteki, "niçin insanlar Türk hamanında böyle iğrenç görünüyor – iç gömleği giymiş biftek gibi. Kadınlar yüzünden mi – yoksa havadan mı? Şuna bak, örneğin – bir deri bir kemik, bıyıkları terleyen, kitap okuyana – bir de şu köşedeki ikisine, var olmayan bebeklerine, bebeklerin nasıl dünyaya geldiğini anlatsınlar mı, anlatmasınlar mı diye tartışıyorlar – ve... Tanrım! Şu içeri girene bak. Kutuyu al şekerim. Bütün mandalinaları ye."

Yeni gelen, kısa boylu, toplu, ufak bir kadındı, beyaz ayakları düztaban, saçına muşamba başlık geçirmiş. Yapmacık bir aldırmazlıkla kollarını sallayarak, gülen kadınlara horgörüyle bakarak odayı dolaştı ve görevliyi çağırmak için zili çaldı. Hemen yanıtladı, yarı çıplak, her yerine sabun köpükleri saçılmış Berthe. "Eee, ne oldu, Madam? Hiç zamanım yok..."

"Lütfen bana el havlusu getirin," dedi Muşamba Başlık, Almanca olarak.

"Özür dilerim? Anlamıyorum. Fransızca biliyor musunuz?"

"*Non*," dedi Muşamba Başlık.

"Ber-the!" diye çığlığı bastı sarışın kadınlardan biri, "Mandalina alsana. Ah, *mon Dieu*, gülmekten öleceğim."

Islandığını görmüş de kurulanmak için ovunuyormuş gibi yaparak sözsüz oyuna girişti Muşamba Başlık. "*Verstehen Sie*?"

İçinde kahkahalar dolaşan yuvarlak gözlerle izleyip, "*Mais non*, *Madame*," dedi Berthe, Muşamba Başlığın yanından ayrıldı, sarışın kadınlara göz kırptı, ödül olarak verilmiş bir çift tavuklarmış gibi onları elleriyle yokladı, "Çok iyi gidiyorsunuz," dedi, gözden yok oldu yine.

Muşamba Başlık koltuğun kıyısına oturdu, moda dergilerinden birini kaptı, hışırdayan sayfaları çarpa çarpa çevirdi, okuyormuş gibi yaptı, bu arada da sarışın kadınlar arkalarına yaslanmış mandalina yiyor, kabukları zambak kurnasına fırlatıyordu. Taptaze, her yere işleyen meyve kokusu havada asılı duruyordu. Öteki kadınlara baktım. Evet, kıpkırmızı, ıslak, sırtüstü uzanmış, boş gözleri, düz saçlarıyla iğrençtiler, tek canlılık kırıntılarıyla da, iki sarışının davranışı karşısında şaşkın bir erdemlilik

taslıyorlardı. Ansızın moda dergisinin üstünden gözlerini bana diktiğini fark ettim Muşamba Başlığın, öylesine dik dik bakıyordu ki hemen kaçıp sıcak odaya sığındım. Ama boşuna! Muşamba Başlık da peşimden geldi, önüme dikildi.

"Biliyorum," dedi, kendine güvenle, içini dökerek, "sizin Almanca konuştuğunuzu. Tam şimdi yüzünüzden okudum bunu. Görevlinin bana havlu vermeye yanaşmaması tam rezalet değil miydi? Yönetime anlatacağım bunu, kocama da bir mektup yazdıracağım onlar için bu gece. Erkeklerden gelen şeyler hep daha çok önemsenir, değil mi? Hayır," dedi, sarımsı kollarını ovuşturarak, "hiç böyle rezil yer görmemiştim – hem de dört buçuk frank alıyorlar! Elbette, bahşiş vermeyeceğim. Siz de olsanız vermezdiniz, değil mi? El havlusu kepazeliğinden sonra... şu kadınları da şikâyet etmeyi kafama koydum. Şu durmadan yiyip gülenleri. Kim olduklarını biliyor musunuz?" Başını salladı. "Saygıdeğer kadınlar değiller – ilk bakışta belli oluyor. En azından ben anlayabiliyorum, her evli kadın anlayabilir. İki tane sokak kadınından başka şey değiller. Hayatım boyunca hiç böyle aşağılanmamıştım. Bana güldüler, inanabiliyor musunuz! Onlar gibi koca koca şişko domuzlar! Ve onlar yüzünden doğru dürüst terleyemedim. Öylesine öfkelendim ki terlerim dışarı çıkacağına içime döküldü; heyecanlanınca böyle olur, biliyorsunuz, bazen ve şimdi soğuk algınlığımdan kurtulmak yerine ateşim çıkarsa hiç şaşmayacağım."

İki sarışın kadın içeri girip onu görünce başka bir gülme krizine tutuluncaya kadar peşimde Muşamba Başlıkla sıkıntı içinde Sıcak Odada dolaşıp durdum. Öfkeme ve iğrenmeme aldırmadan Muşamba Başlık sinsice yanıma sokuldu, anlamlı amlamlı gülümsedi, ağzını çarpıttı, "Hiç umurumda değil," dedi, o iğrenç Alman sesiyle. "İki sokak kadınını önemseyerek kendimi onların düzeyine indirecek değilim. Kocam bir bilse asla yanlarına bırakmaz. Korkunç titizdir, kılı kırk yarar. Altı yıldır evliyiz. Pfalzburg'luyuz. Güzel bir kasabadır. Yaşayan dört çocuğum var, aslında beşincinin neden olduğu kötü günlerin üstesinden gelmek için buradayız. Beşinci," diye fısıldadı, usul usul peşimden gelerek, "güzel, sağlıklı bir

bebek olarak doğdu, ama hiç soluk alamadı! Neyse, dokuz aydan sonra kadının elinden hayal kırıklığına uğramamak gelmiyor, değil mi?”

Buhar odasına doğru yöneldim. “Oraya mı gireceksiniz?” dedi. “Sizin yerinizde olsam girmezdim. Şu ikisi girdi de. Onlarla tanışmak istediğinizi sanabilirler. Böyle kadınları hiç bilemezsiniz.” Tam o anda kadınlar dışarı çıktı, kaba kumaştan uzun cüppelere sarınmış, hor gören kraliçeler gibi Muşamba Başlığın önünden geçti. “Buhar odasında iç gömleğinizi çıkaracak mısınız?” diye sordu. “Bana aldırmayın, sakın. Kadın kadındır, hem ayrıca istemezsenin size bakmam. Biliyorum – ben de bir zamanlar öyleydim. Gözümü kırpmadan bahse girerim,” diye sürdürdü sözlerini, tepesi atmış, “şu mendebur kadınlar iyice birbirlerini incelemeye hiç çekinmemişlerdir. Pööh! Onlar gibi kadınlar. Onları hiçbir şey irkiltemez. Hem çok da rezil değiller mi? Arsızlar ve bütün o takma saçlar. Birinin elindeki şu manikür kutusu altın kaplamaydı. Neyse, gerçek olduğunu sanmıyorum, ama bence buraya getirmek iğrenç. İnsan hiç değilse tırnaklarını kendi başınayken kesmeli, değil mi? Anlayamıyorum,” dedi, “erkekler böyle kadınlarda ne buluyor. Hayır, bir koca, çocuklar, bakımı yapılacak bir ev, işte kadına gerekli olan şeyler bunlardır. Benim kocam da böyle söylüyor. Şu civelek sürtüklerden birini patates soyarken ya da et seçerken bir düşünsenize! Hemen mi gidiyorsunuz?”

Berthe’yi bulmak için kendimi dışarı zor attım, sabunlandığım, her tarafıma şaplaklar yediğim, üzerime sular döküldüğü, soğuk su kazanına atıldığım süre boyunca iyi bir kocası ve dört çocuğu olan şu küçük Almanın çirkin, rezil bedeni, asla patates soymamış, etin iyisini seçmemiş olan iki taze güzele hırladı durdu kafamın içinde. Girişte bir daha gördüm onları. Maviler giymişlerdi. Biri yakasına bir demet menekşe iğneliyor, öteki fildişi rengi süet eldivenlerini düğmeliyordu. O güzel tüylü şapkaları, kürkleri içinde durmuş, konuşuyorlardı. “Evet, işte buradalar,” dedi dirseğimin dibinde bir ses.

Ve işte yanımdaydı Muşamba Başlık, dönüşüme uğramış, mavi beyaz kareli gömlek giymiş, tığ işi dantel yakalık takmış, Alman kadınlarının ince belleri, koca kalçalarıyla, kafasında, Pfalzburg’da hiç kuşkusuz *Reisehut*

denen, o korkunç kuş yuvasıyla. “Böyle giysilere verecek parayı nasıl bulabildiklerini sanıyorsunuz? İğrenç, aşağılık yaratıklar. Hayır, bir genç kızın iki kere düşünmesi için onlara bakması yeter.” O ikisi girişten dışarı yürürken Muşamba Başlık arkalarından bakakaldı, solgun yüzü yalnız-ca ağız ve göz kesilmiş, tıpkı yasak masanın önünde duran aç çocuğun yüzü gibi.

(1913)

Çocuksu Ama Çok Doğal Bir Şey

I

Ya daha önceden nasıl olduğunu unutmuştu ya da geçen yazdan beri kafası büyümüştü, hangisi olduğuna bir türlü karar veremiyordu Henry. Ama bu hasır şapka canını yakıyordu: Alnını sıkıştırıyor, tam şakaklarının üstündeki iki kemikte tuhaf bir ağrı başlatıyordu. Böylece de üçüncü sınıf “sigara içilen” vagonda, köşede bir yer seçti, şapkasını çıkardı, kocaman siyah karton evrak çantası ve B. Teyzesinin Noel armağanı eldivenleriyle birlikte rafa koydu. İçerisi fena halde ıslak kauçuk conta ve is kokuyordu. Trenin kalkmasına daha on dakika vardı, dışarı çıkıp kitap sergisine göz atmaya karar verdi. Uzun uzun mavi ve altın sarısı ışın demetleriyle istasyonun camdan çatısını delip geçiyordu güneş ışığı; küçük bir oğlan çuha çiçeği tablasıyla koşuşturup duruyordu ortalıkta; insanlarda bir şey vardı – özellikle de kadınlarda – uyuşuk ama yine de istekli bir şey. Yılın en coşku veren günü, ilkbaharın ilk gerçek günü o ılık, tatlı güzelliğini sermişti, Londra’nın bile gözleri önüne. Her rengin üzerine yeni bir ışıltılı pul, her sese yeni bir tını katmıştı, kentli insanlar, giysilerinin altında gerçek

yaşayan bedenler, koyu kanı pompalayan gerçek yaşayan yürekler taşıyorlarmış gibi yürüyorlardı.

Henry kitaplara çok düşkün biriydi. Çok fazla okumamıştı, yarım düzineden fazla kitabı da yoktu. Öğle yemeği zamanında ve Londra'daki her boş zamanında durup onlara bakardı; onlarla kurduğu kafa sallama ilişkisi şaşırtıcıydı. Kitapları tertemiz, özenle tutuşuna, şu ya da bu kitapçıyla onları tartışırken seçtiği güzel tümcelere bakarak dadısının göğsüne dayalı koca kitaptan meme emdiğini sanırdınız. Ama çok yanılırdınız. Bu yalnızca Henry'nin dokunduğu ya da söylediği her şeye karşı sergilediği tavırdı. Bu öğleden sonraki kitabı İngiliz şiiri seçkisiydi, sayfalarını çevirirken gözüne ilişti – *Çocuksu Ama Çok Doğal Bir Şey*!

Keşke olsaydı iki kanadım,
Küçücük, tüylü bir kuş olsaydım,
Uçardım sana aşkım,
Ama böylesi düşünceler, boş şeylerdir,
Ben burada kalırım.
Oysa rüyalarımda, uçarım sana,
Hep seninleyim rüyalarımda,
Dünya ellerindedir insanın,
Ama sonra uyanır kişi, ben nerdeyim?
Yapayalnız, yalnızım.
Uyku kalır, buyurmasa da kral,
Uyanmayı severim şafak söktüğünde,
Uykum uçup gitse de,
Bu karanlık kapatırken gözkapaklarını insanın,
İşte böyle, rüyalar sürer yine.

Bu küçük şiiri hiç elinden bırakmayabilirdi. Onu böylesine büyüleyen şey, sözcüklerden çok bütün havasıydı! Sabahın çok erken saatlerinde yatağında uzanır, güneşin tavanda oynaşmasını izlerken kendisi yazmıştı sanki. "Hâlâ öyle," diye düşünüyordu Henry. "Bir zamanlar yarı uykudayken yazdığına inanıyorum ozanın çünkü üzerinde bir rüyanın gülümsemesi var." Şiire dikti gözlerini, sonra uzaklara baktı, ezberden yineledi, üçüncü dizede bir

sözcüğü atladı, yeniden baktı, sonunda bağrışmaların, sürüklenen adımların bilincine vararak başını kaldırdığında trenin ağır ağır yola koyulduğunu gördü.

“Tanrının gazabı!” Henry ileri atıldı. Bayrakla, düdük tutan adam elini kapıya koymuştu. Nasıl olduysa Henry’yi yakaladı... Kapının çarpılarak kapanmasıyla Henry “sigara içilen” olmayan, hasır şapkasından, siyah karton çantasından, B. Teyzesinin Noel armağanı eldivenlerinden en küçük iz bulunmayan vagondaydı. Bütün bunların yerine karşısındaki köşede bir kız duvara yapışmış oturuyordu. Ona bakmayı göze alamadı Henry ama onun kendisini süzdüğünden neredeyse emindi. “Sakın benim deli olduğumu sanmasın,” diye aklından geçirdi, “kafamda şapka bile olmadan, hem de akşam zamanı böyle trene daldığım için.” Kendini çok gülünç hissediyordu. Nasıl oturacağını, arkasına nasıl yaslanacağını kestiremiyordu. Ellerini ceplerine soktu, aldırmıyormuş gibi görünmeye, Bolton Manastırı’nın büyük resmine kaşlarını çatmaya çalışıyordu. Ama kızın bakışlarını üzerinde hissederek ona belli belirsiz göz attı. Hemen gözlerini pencereden dışarı çevirdi kız, sonra da Henry onun en küçük kıpırdanışını bile kollayarak bakmayı sürdürdü. Pencereye sıkı sıkı yapışmış, yanağıyla omzu nergis sarısı saçlarıyla yarı gizlenmiş oturuyordu orada. Gri pamuklu eldiven içindeki bir küçük el, üzerinde adının baş harfleri olan E. M. bulunan deri çantayı tutuyordu kucağında. Öteki elini camdaki kayışın içinden geçirmişti, üzerinden inek çanı, gümüş ayakkabı, bir de balık sallanan gümüş bilezik çarptı Henry’nin gözüne. Üstünde yeşil palto, başında çiçek tacıyla çevrelenmiş şapka vardı. Bütün bunları gördü Henry, yeni şiirin başlığı hâlâ inatla kafasının içinde çınlarken – *Çocuksu Ama Çok Doğal*. “Herhalde Londra’da okula gidiyor,” diye düşündü Henry. Bir yerde çalışıyor da olabilir. Yo hayır, çok genç. Ayrıca, öyle olsa saçlarını toplardı. Arkaya, sırtına bile atmamış.” O güzelim dalgalı saçlardan gözlerini alamıyordu. “‘Gözlerim iki sarhoş arıya benziyor...’ Şimdi merak etmeye başladım, bunu bir yerde mi okudum yoksa ben mi uydurdum?”

O anda kız döndü, onun bakışlarını yakalayınca kızardı. Yanaklarında uçuşan kızıl rengi gizlemek için başını eğdi, korkunç tedirgin olan Henry de

kızardı. “Konuşmak zorunda kalacağım – zorunda – zorunda!” Elini kaldırmaya başladı, olmayan şapkasını çıkarmak için. Bunu gülünç buldu; kendine güven geldi.

“Ben – ben çok çok özür dilerim,” dedi, kızın şapkasına gülümseyerek. “Ama böyle sizinle aynı vagonda oturup dururken niçin öyle telaşla içeri dalmış olduğumu açıklamadan yapamayacağım, hatta başımda şapkam bile olmadan. Eminim sizi korkutmuşumdur, hem şimdi de gözlerimi size dikiyordum – ama bu yalnızca benim korkunç bir yanlışım; dik dik bakmak korkunç bir huyumdur! Size açıklamamı isterseniz – buraya nasıl girdiğimi – gözlerimi dikmemi değil, elbette,” – usulca güldü – “açıklarım.”

Bir an suskun kaldı kız, sonra yavaş, utangaç sesle konuştu – “Önemli değil.”

Çatıların, bacaların arkasından savrulup ilerlemişti tren. İki yana sallanarak kırlara giriyorlar, küçük karanlık ormanları, solgunlaşan tarlaları, kayısı rengi akşamın altında parlayan su havuzcuklarını geçiyorlardı. Henry’nin kalbi çarpmaya başladı, trenin gümbürtüsüyle uyum içinde çarpmaya. Böyle bırakamazdı. Dökülen saçlarının içine saklanmış öyle sessizce oturuyordu ki kız. Başını kaldırıp bakmasının ve kendisini anlamasının mutlak bir gereklilik olduğunu hissetti – en azından anlamasının. Öne eğildi, ellerini dizlerinde kenetledi.

“Görüyorsunuz ya her şeyimi daha yeni yerleştirmiştim – çantamı – üçünücü sınıf ‘Sigara içilen’ vagona ve kitap sergisine göz atmaya gitmiştim,” diye açıkladı.

Öyküsünü anlattıkça kız başını kaldırdı. Şapkasının gölgesi altında gri gözlerini, iki altın tüye benzeyen kaşlarını gördü. Dudakları belli belirsiz aralıktı. Neredeyse bilinçsizce, kızın bir demet çuhaçiçeği taktığı, boynunun beyaz olduğu gerçeğini içine sindiriyordu sanki – bütün o alev alev yanan saçlar arasında yüzünün görkemli bir ince güzelliği vardı. “Nasıl da güzel! Nasıl tek sözcükle güzel!” diye şarkı söylüyordu Henry’nin yüreği, sözcüklerle şişiyor, büyüyor, büyüyor, muhteşem bir köpük baloncuğu gibi titreşiyordu – bu yüzden de onu patlatma korkusuyla soluk almaya çekiniyordu.

“Umarım, çantanızda değerli bir şey yoktu,” dedi kız, çok ağırbaşlılıkla.

“Ah, yalnızca işten eve götürdüğüm bazı aptalca çizimler,” diye kendisine havalar vererek konuştu Henry. “Şapkamı yitirdiğim için de mutlu olduğumu söyleyebilirim. Bütün gün canımı yakıp durmuştu.”

“Evet,” dedi kız, “izi kalmış,” ve neredeyse gülümsedi.

Ne diye şu sözcükler Henry’yi ansızın böylesine özgürlük duygusuna, mutluluğa, çılgınca coşkuya sürüklemişti ki? Aralarında neler oluyordu? Hiçbir şey söylemiyorlardı ama Henry için sessizlikleri canlıydı, sıcaktı. Titreşen bir dalga olarak baştan ayağa sarmıştı onu. Kızın muhteşem sözcükleri, “İzi kalmış,” sözcükleri, gizemli biçimde aralarında bir bağ oluşturmuştu. Kız böylesine yalınkat, böylesine doğallıkla konuşuyorsa birbirlerine tümden yabancı olamazlardı. Ve şimdi gerçekten gülümsüyordu. Gülümseme gözlerinde oynaşıyordu, yanaklarına, dudaklarına süzülüyor, orada kalıyordu. Henry arkasına yaslandı. Sözcükler ağzından havalandı – “Hayat harika değil mi!”

O anda tren tünele daldı. Kızın gürültüye karşı yükselen sesini duydu. Öne eğilmişti.

“Ben öyle düşünmüyorum. Ama zaten ben kaderciyim şimdi, uzun süredir” – duraklama – “aylardır.”

Karanlığı yararak ileri atılıyorlardı. “Neden?” diye bağırdı Henry.

“Ah...”

Sonra kız bu gürültüye karşı konuşamayacağını anlatmak istercesine omuzlarını silkti, gülümsedi, başını salladı. Henry de başıyla onaylayıp arkasına yaslandı. Karanlıktan çıkıp, ışık ve ev serpintisi içine girdiler. Kızın açıklamasını bekliyordu. Ama kız ayağa kalktı, azıcık sallanarak paltosunu ilikledi, ellerini şapkasına götürdü. “Burada iniyorum,” dedi. Henry’ye imkânsız göründü bu.

Tren yavaşladı, dışarıdaki ışıklar daha da parlaklaştı. Vagonun Henry’den yana ucuna doğru yürüdü.

“Bana bak,” diye kekeledi Henry. “Seni bir daha görmeyecek miyim?” O da ayağa kalktı, tek eliyle rafa yaslandı. “Seni yeniden görmeliyim.” Tren durmak üzereydi.

Soluğu tıkanarak konuştu kız, “Her akşam Londra’dan trene biniyorum.”

“Sen – sen – biniyor musun – gerçekten?” Erkeğin aşırı istekli görünümü kızı ürküttü. Hemen dizginledi kendini. Tokalaşacak mıyız, tokalaşmayacak mıyız? düşüncesi şimşek gibi geçti aklından. Elinin biri kapı kolundaydı, ötekinde küçük çanta vardı. Tren durdu. Tek sözcük daha etmeden, bir daha bakmadan kız gitmişti.

II

Derken cumartesi geldi – işyerinde yarım gün – ve arada bir de pazar. Pazartesi akşamı yorgunluktan bitmişti Henry. Çok çok erkenden istasyondaydı, kendisini oradan oraya sürükleyip duran bir sürü salakça düşünce peşinden kovalarken. “Bu trenle geldiğini söylemedi!” “Varsayalım yanına gidiyorum ve beni görmezlikten geliyor.” “Yanında başka biri olabilir.” “Seni bir daha düşündüğünü de nereden çıkartıyorsun?” “Onu gerçekten görürsen ne diyeceksin?” Hatta dua bile etti, “Tanrım, eğer bu senin dileğinse karşılaşalım.”

Ama hiçbirinin yararı olmadı. İstasyonun tavanında yüzdü beyaz duman – dağıldı, salınan çelenklerle yeniden geldi. Öylesine kırılgan, öyle sessizce, kalabalığın, itiş kakışın üstünde öylesine gizemli zarafetle kayarak bunu izlerken üzerine bir dinginlik çöktü ansızın. Kendini çok yorgun hissediyordu – yalnızca oturup gözlerini kapatmak istiyordu – kız gelmeyecekti – bu sözcüklerde hüzünlü bir rahatlama duygusu soluk alıp veriyordu. Ve sonra hemen yanı başında gördü kızı, elinde aynı küçük deri çantayla trene doğru yürürken. Henry bekledi. Nasıl oluyorsa kızın kendisini gördüğünü biliyordu, ama kız yanına gelinceye, alçak, utangaç sesiyle – “Demek yine buldun onları?” deyinceye kadar yerinden kımıldamadı.

“Ah evet, teşekkür ederim, buldum yine,” tuhaf bir baştan savma davranışla çantasını, eldivenlerini gösterdi. Trene, boş bir vagona doğru yan

yana yürüdüler. Tren ağır ağır kalkar, ağır ağır hız ve akışkanlık kazanırken karşılıklı oturdular, utangaçça gülümseyerek ama konuşmadan. Önce Henry konuştu.

“Çok aptalca,” dedi, “ama senin adını bilmiyorum.” Omzuna dökülmüş olan kocaman bir saç tutamını arkaya attı kız, gri eldiveninin içindeki elinin nasıl titrediğini gördü Henry. Sonra dizleri birbirine yapışmış, nasıl kaskatı oturduğu çarptı gözüne – ve kendisi de – ikisi de titrememeye o kadar çok çalışıyordu ki. “Benim adım Edna,” dedi kız.

“Benimki de Henry.”

Duraklama sırasında birbirlerinin adlarını içlerine sindirdiler, evirip çevirdiler, kaldırıp bir yana koydular, bundan sonra artık korkuları biraz azalmıştı.

“Şimdi sana başka bir şey sormak istiyorum,” dedi Henry. Edna’ya baktı, başı hafifçe yana eğik. “Kaç yaşındasın?”

“On altımı geçtim,” dedi kız, “ya sen?”

“Neredeyse on sekiz...”

“Sıcak, değil mi?” dedi kız ansızın, gri eldivenlerini çıkardı, ellerini yanaklarına götürüp orada bıraktı. Gözlerinde korku yoktu artık – bir tür umutsuz dinginlikle bakıyorlardı birbirlerine. Bir de şu bedenleri böyle salak salak titremese! Hâlâ saçlarının arkasına yarı gizlenmiş olarak konuştu Edna:

“Daha önce hiç âşık olmuş muydun?”

“Hayır, asla! Ya sen?”

“Ah, hayatım boyunca asla.” Başını salladı. “Mümkün olacağını bile düşünmedim hiç.”

Erkeğin sonraki sözcükleri telaşla döküldü. “Geçen cuma akşamından beri neler yapıyordun? Bütün cumartesi, pazar ve bugün neler yaptın?”

Ama kız yanıtlamadı – yalnızca başını salladı, gülümsedi ve, “Hayır, sen bana söyle,” dedi.

“Ben mi?” diye bağırdı Henry – kendisinin de söyleyemeyeceğini anladı sonra. Günlerden oluşma o dağlara tırmanamazdı, o da başını sallamak zorunda kaldı.

“Ama çok acı çektim,” dedi, pırıl pırıl gülümseyerek – “acı.” Bunun üzerine kız ellerini çekip gülmeye başladı, Henry de ona katıldı. Bitkin düşünceye kadar güldüler.

“Bu öylesine – öylesine olağanüstü ki,” dedi kız. “Öylesine ansızın, biliyorsun, sanki seni yıllardır tanıyormuşum gibi geliyor bana.”

“Bana da...” dedi Henry. “İlkbahar yüzünden olduğuna inanıyorum. Kelebek yuttuğuma inanıyorum – ve tam buramda kanatlarını çırpıyor.” Elini yüreğinin üstüne koydu.

“Ve gerçekten olağanüstü şey de,” dedi Edna, “kararımı çoktan vermiş olmamdı, önemsemediğime – erkekleri, hiç hem de. Yani okuldaki bütün kızlar demek istiyorum –”

“Okula mı gittin?”

Kız başını salladı. “Meslek okuluna, yazman olmayı öğrendim.” Sesinde küçümseme vardı.

“Ben bir işyerinde çalışıyorum,” dedi Henry. “Bir mimarın yanında – yüz otuz basamak merdivenle çıkılan tuhaf, ufacık bir yer. Ev yerine kuş yuvaları yapsaydık, diye düşünüyorum hep.”

“Seviyor musun?”

“Hayır, elbette sevmiyorum. Hiçbir şey yapmak istemiyorum, ya sen?”

“Hayır, nefret ediyorum...Ve,” dedi kız, “benim annem Macar – bu benim içimde daha da çok nefret uyandırıyor.”

Henry’ye oldukça doğal göründü bu. “Öyle olur,” dedi.

“Annemle ben tıpatıp aynıyız. Babamla ortak tek yanım yok; o yalnızca... Kent’teki ufacık bir adam – ama annemin içinde vahşi kan var ve bana da aktarmış. En az benim kadar nefret ediyor yaşadığımız hayattan.” Durakladı, kaşlarını çattı. “Yine de zerre kadar anlaşamıyoruz – çok tuhaf – değil mi? Ben evde tümden yapayalnızım.”

Henry dinliyordu – bir bakıma dinliyordu denebilir, ama istediği başka şey vardı. Çok utangaçça, “Ne olur – ne olur şapkanı çıkarsana,” dedi.

Kız irkilmiş gibiydi. “Şapkamı mı çıkarayım?”

“Evet – saçların yüzünden. Saçlarını doğru dürüst görebilmek için neler vermezdim.”

Kız karşı koydu. “Gerçekten pek değil...”

“Ah, öyle,” diye bağırdı Henry, sonra kız şapkasını çıkarırken, başını usulca sallarken konuştu, “Ah, Edna! Dünyanın en güzel şeyi bu.”

“Hoşuna gidiyor mu?” dedi kız, hoşnutlukla gülümseyerek. Altından bir pelerin gibi omuzlarına serdi. “İnsanlar genellikle güler saçlarıma. Çok saçma bir rengi var.” Ama Henry buna inanamazdı. Dirseklerini dizlerine dayayıp eğildi kız, çenesini avuçlarına aldı. “Öfkelendiğim zaman işte böyle otururum ve sonra öfkenin içimde tutuştuğunu hissederim... Salakça?”

“Hayır, hayır, hiç değil,” dedi Henry, “Böyle yaptığını biliyordum. Bütün bayağı, korkunç şeylere karşı senin silahın bu.”

“Nasıl bildin bunu? Evet, tam öyle. Ama sen nasıl bildin?”

“Yalnızca bildim,” diye gülümsedi Henry. “Tanrım!” diye bağırdı, “Nasıl da salak insanlar! Senin tanıdığın, benim tanıdığım bütün küçük papağanlar. Bir de kendine ve bana bak. İşte buradayız biz – başka söylenecek bir şey yok. Ben seni tanıyorum, sen beni tanıyorsun – biz yalnızca bulduk birbirimizi – düpedüz – yalnızca doğal olarak. İşte hayat denen şey bu – çocuksu ve çok doğal. Değil mi?”

“Evet – evet,” dedi kız istekle. “Benim de hep düşündüğüm şey bu.”

“Her şeyi böylesine salaklaştıranlar – insanlar. Onlardan uzak durabildiğin sürece güvendesin, mutlusun.”

“Ah, ben de uzun süredir böyle düşünüyorum.”

“Öyleyse, sen de tıpkı benim gibisin,” dedi Henry. Buradaki mucize öylesine büyüktü ki içinden ağlamak geliyordu neredeyse. Bunun yerine çok ağırbaşlılıkla konuştu: “Bence böyle düşünen tek canlı insanlar yalnızca ikimiziz bu dünyada. Gerçekten, eminim buna. Hiç kimse anlamıyor beni. Tuhaf yaratıklarla dolu bir dünyada yaşıyormuşum gibi geliyor – ya sana?”

“Her zaman.”

“Şu iğrenç tünele gireceğiz yine az sonra,” dedi Henry. “Edna! Lütfen – yalnızca dokunabilir miyim saçına?”

Hızla geri çekildi kız. “Ah, hayır, lütfen yapma,” ve o karanlığın içine dalarlarken ondan biraz daha uzaklaştı.

III

“Edna! Biletleri aldım. Konser salonundaki adam hiç de şaşırmış gibi değildi param olmasına. Saat üçte salon kapısında buluşalım, haa şu krem rengi gömleğini giyip mercanlarını tak – olmaz mı? Seni seviyorum. Bu mektupları işyerine yollamak hoşuma gitmiyor. Camekânında ‘Gelen mektuplar’ yazısı olan insanların hep arka odalarında çaydanlık kaynattıklarını, zarfları tutarak kocaman kulaklar açtıklarını düşünürüm. Ama gerçekten önemi yok bunun, değil mi, sevgilim? Pazar günü kaçabilir misin? O günü işyerinden kızlarla geçirecekmişsin gibi yap, küçük bir yerde buluşalım, yürüyelim ya da papatyaların açmasını izleyebileceğimiz bir tarla bulalım. Seni seviyorum, Edna. Ama sensiz geçen pazar günlerine katlanmak düpedüz imkânsız. Pazar gününden önce dikkat et araba altında kalma, teneke kutudan bir şey yeme, sokak çeşmesinden su içme. Hepsi bu, sevgilim.”

“Sevgilim, evet, cumartesi günü orada olacağım. – Pazar gününü de ayarladım. İşte tek büyük mutluluk bu. Evde oldukça özgürüm. Daha yeni parktan geldim. Öyle güzel bir akşam ki. Ah, Henry, oturup ağlayabilirim, öylesine seviyorum seni bu gece. Aptalca – değil mi? Ya öylesine mutluyum bir türlü kesemiyorum gülmeyi ya da öyle üzgünüm ki ağlamayı kesemiyorum, ikisi de aynı nedenle. Ama birbirimizi bulmak için çok genciz, değil mi? Sana bir menekşe yolluyorum. Hâlâ sıcak. Keşke şimdi burada olsaydın, bir dakikalığına bile olsa. İyi geceler, sevgilim – ben Edna.”

IV

“Sağ salim,” dedi Edna, “sağ salim! Harika yerler, değil mi, Henry?”

Paltosunu çıkarmak için ayağa kalktı, Henry ona yardım etmeye davrandı. “Hayır – hayır – çıkardım.” Koltuğun altına soktu. Yanına oturdu. “Ah Henry, ne var orada? Çiçekler mi?”

“Yalnızca ufacık iki gül.” Kızın kucağına bıraktı.

“Mektubum eline geçti mi?” diye sordu Edna, kâğıdın iğnesini çıkarırken.

“Evet,” dedi Henry, “menekşe çok güzel büyüyor. Odamı bir görsen. Her köşesine bir küçük parçasını diktim, birini yastığıma, birini pijama cebime.”

Ona doğru saçlarını savurdu kız. “Henry, bana programı versene.”

“İşte – benimle birlikte okuyabilirsin. Ben senin için tutayım.”

“Hayır, bana bırak.”

“Tamam, o zaman, ben okuyayım sana.”

“Hayır, sen daha sonra alabilirsin.”

“Edna,” diye fısıldadı.

“Ah, lütfen yapma,” diye yalvardı kız. “Burada olmaz – insanlar var.”

Niçin delikanlı ona dokunmayı bu kadar çok istiyordu, kız neden bu kadar büyütüyordu bunu? Ne zaman kızın yanında olsa birlikte yürürlerken elini tutmak, koluna girmek ya da ona yaslanmak – öyle çok fazla değil – yalnızca omzu kızınkine değecek kadar ona doğru eğilmek – istiyordu, buna bile karşı çıkıyordu kız.

Kızdan uzak olduğu süre boyunca ona büyük bir açlık duyuyor, kızın yakınlığı için deli oluyordu. Kendisini dingin tutabilmek için Edna’dan sızan rahatlığa, sıcaklığa gerek duyuyor gibiydi. Evet, işin aslı buydu. Onun yanında dinginliğe kavuşamıyordu çünkü kız kendisine dokunmasına izin vermiyordu. Ama onu seviyordu kız. Bunu biliyordu. Niçin kız böylesine tuhaf duygular içindeydi bu konuda. Ne zaman elini tutmaya kalkışsa ya da hatta bunu açıkça dile getirse, sanki canını yakmayı istemiş gibi geri çekiliyor, kendisine yalvaran, ürkmüş gözlerle bakıyordu. Birbirlerine içlerinden ne gelirse söyleyebiliyorlardı. Ama yine de ona dokunamıyordu. Neden yani, paltosunu çıkarmasına bile yardım edemiyordu. Kızın sesi delikanlının düşüncelerinin içine düştü.

“Henry!” Dinlemek için eğildi delikanlı, dudaklarını sıkarak. “Sana bir şeyi açıklamak istiyorum. “Yapacağım – açıklayacağım – söz veriyorum –

konserden sonra.”
“Tamam.” Hâlâ kırgındı.
“Üzgün değilsin, değil mi?” dedi kız.
Başını salladı.
“Evet, üzgünsün, Henry.”
“Hayır, gerçekten değilim.” Kızın elinde duran güllere baktı.
“Eee, sen mutlu musun?”
“Evet. İşte orkestra da geliyor.”
Salondan çıktıklarında alacakaranlıktı. Sokakların, evlerin üzerine mavi bir ışık ağı gerilmişti, solgun gökyüzünde pembe bulutlar yüzüyordu. Salondan uzaklaşırlarken çok küçük ve çok yalnız olduklarını hissetti Henry. Edna’yı tanıdığından beri ilk kez yüreğinde büyük bir ağırlık vardı.
“Henry!” Kız ansızın durup gözlerini ona dikti. “Seninle istasyona gelmiyorum. Hayır sakın – sakın beni bekleme. Lütfen, lütfen beni bırak.”
“Aman tanrım!” diye bağırdı Henry, yerinden sıçradı, “ne oldu – Edna – sevgilim – Edna, ne yaptım ben?”
“Ah hayır – git,” arkasını dönüp yolun karşısına koştu, bir alana girdi, alanın parmaklıklarına yaslandı – yüzünü ellerinin içine gizledi.
“Edna – Edna – benim küçük sevgilim – ağlıyorsun sen. Edna, benim bebeğim!”
Kollarını parmaklıklara dayadı, deli gibi hıçkırmaya başladı.
“Edna – dur – hepsi benim suçum. Ben salağın biriyim – hiç kafam çalışmıyor. Öğleden sonranı rezil ettim. O saçma sapan beceriksizliğimle sana eziyet ettim. İşte neden bu. Değil mi, Edna? Tanrı aşkına.”
“Ah,” diye hıçkırdı kız, “seni böyle incitmekten nefret ediyorum. Benden istediğin her anda – elimi tutmana izin vermemi ya da – öpmene, yapamadığım için kendimi öldürmek geliyor içimden – sana izin veremediğim için. Niçin yapamadığımı anlayamıyorum bile.” Hırçınlıkla konuştu, “Senden korktuğumdan değil – ondan değil – bu yalnızca bir duygu Henry, kendim bile anlayamıyorum. Bana mendilini versene, sevgilim.” Cebinden çekip çıkardı. “Bütün konser boyunca kafama takıldı bu ve her buluşmamızda yeniden önümüze çıkacağını biliyorum. Bir kere

yaptık mı – biliyorsun işte – el ele tutuştuk mu, öpüştük mü her şeyin değişeceğini biliyorum, nasılsa – artık eskisi gibi özgür olamayacağımızı hissediyorum – gizli bir şey yapıyor olacağız. Artık çocuk olmayacağız... aptalca, değil mi? Senin yanında kendimi tuhaf hissedeceğim, Henry, utanacağım, böyle hissetmemin nedeni senin sen, benim ben olmam, öyle şeylere gerek duymuyoruz biz.” Delikanlının o çok iyi bildiği tavrıyla ellerini yanaklarına bastırarak dönüp baktı ve onun arkasında bir rüyada gibi gökyüzünü, beyaz yarım ayı, tomurcukları patlamamış ağaçları gördü alanda delikanlı. Ellerinin içinde konser programını büküyor, büküyordu. “Henry! Beni anlıyorsun – değil mi?”

“Evet, galiba anlıyorum. Ama artık korkmayacaksın, değil mi?” Gülümsemeye çalışıyordu. “Unutacağız, Edna. Bir daha asla ağzıma almayacağım bunu. O şeytanı bu alana gömeceğiz – şimdi – sen ve ben – değil mi?”

“Ama,” dedi kız, erkeğin yüzünü inceleyerek – “bu yüzden beni daha mı az seveceksin?”

“Ah, hayır,” dedi delikanlı. “Hiçbir şey – yeryüzünde hiçbir şey bunu yaptıramaz bana.”

V

Londra onların oyun alanı oldu. Cumartesi öğleden sonraları araştırma gezilerine çıktılar. Edna için sigaralar, şekerlemeler aldıkları kendi dükkânlarını buldular – kendi masaları olan kendi çayevlerini – kendi sokaklarını – ve Edna’nın Politeknikte bir konuşmada olması gereken gece kendi köylerini buldular. Oraya gitmelerine neden olan şey köyün adıydı. “Bu adın içinde beyaz kazlar var,” dedi Henry, Edna’ya ayrıntıları anlatırken. “Ve bir ırmak, önlerinde yaşlı adamların oturduğu küçük basık evler – saatlerini kuran tahta bacaklı eski gemi kaptanları, camlarına lambalar asılı küçük dükkânlar.”

Kazları ya da yaşlı adamları göremeyecekleri kadar geçti saat ama ırmak oradaydı ve evler, hatta lambalar asılı dükkânlar bile. Birinde, bir kadın oturmuş, tezgâhtaki dikiş makinesini çalıştırıyordu. Vınlamayı duyuyorlar, dükkânı dolduran kocaman gölgesini görüyorlardı. “Tek bir müşteri daha alamayacak kadar dolu,” dedi Henry. “Harika bir yer.”

Evler küçüktü, sarmaşıklarla kaplıydı. Bazılarında kapıya çıkan yıpranmış tahta basamaklar vardı. Bazılarına girmek için de birkaç basamak inmen gerekiyordu; ve tam yolun karşısında – her pencereden görülecek biçimde – ırmak vardı, kıyısında yürüyüş yoluyla, uzun kavak ağaçlarıyla.

“İşte tam bizim yaşayacağımız yer,” dedi Henry. “Kiralık bir ev bile var. Merak ediyorum, istesek bizim için bekletirler mi acaba. Eminim bekletirler.”

“Evet, burada yaşamak isterdim,” dedi Edna. Yolun karşısına geçtiler, kız bir ağacın gövdesine yaslandı, hülyalı gülümsemesiyle boş eve baktı.

“Arkada küçük bir bahçe de var, canım,” dedi Henry, “üzerinde tek ağaçla çimenlik, duvar kıyısında da papatyalar. Geceleri yıldızlar ışıldar ağacın içinde tıpkı ufacık mumlar gibi. İçerde de, iki oda aşağıda, kanatlı kapısı olan bir büyük oda, yukarıda, onun üstünde de tavan arası. Mutfağa kadar sekiz basamak var – çok karanlık Edna. Sen biraz korkuyorsun, görüyorsun ya. ‘Henry, şekerim, bana lambayı getirir misin, lütfen? Yatmadan önce Euphemia’nın ateşi söndürdüğünden emin olmak istiyorum da.’”

“Evet,” dedi Edna. “Yatak odamız en üst katta – iki kare penceresi olan şu oda. Ortalığa sessizlik çöktüğünde ırmağın akışını, uzaklardaki kavak ağaçlarının seslerini duyabiliriz, rüyalarımızda hışırdarken, akarken, sevgilim.”

“Üşümüyorsun – değil mi?” diye sordu delikanlı ansızın.

“Hayır – hayır, yalnızca mutluyum.”

“Kanatlı kapıları olan oda bizimki.” Henry güldü. “Orası bir karışım – hiç de oda değil. Senin oyuncaklarınla dolu orası, saçlarında alevler oynaşırken kıvrılıp oturacağın kocaman mavi koltuk var ateşin karşısında – çünkü evli bile olsak saçlarını toplamaya yanaşmıyorsun, kiliseye giderken yalnızca paltonun içine sokuyorsun. Yerde de benim üzerine uzanacağım halı var

çünkü ben çok tembelim. Eu-
phemia – o bizim hizmetçimiz – yalnızca gündüzleri geliyor. O gittikten sonra biz mutfağa iniyoruz, masaya oturup elma yiyoruz ya da belki çay yapıyoruz, yalnızca çaydanlığın türküsünü dinlemek için. Şaka yapmıyorum. Eğer baştan sona bir çaydanlığın kaynamasını dinlersen ilkbaharda sabahın erken saatine benzer.”

“Evet, biliyorum,” dedi kız. “Her çeşit kuş vardır.”

Bir kedi yavrusu boş evin parmaklıklarını geçerek geldi, yola çıktı. Edna çağırdı onu, eğilip ellerini uzattı – “Pisi! Pisi!” Yavru kedi ona koştu, dizlerine sürtündü.

“Yürüyüşe çıkıyorsak kediyi alıp ön kapıdan içeri bırak,” dedi Henry, hâlâ oyun oynayarak. “Anahtar bende.”

Yolun karşısına geçtiler, Edna durmuş kucağındaki kediyi okşarken Henry basamakları çıktı, kapıyı açıyormuş gibi yaptı.

Yine hızla aşağı indi. “Hemen gidelim buradan. Bir rüyaya dönüşecek.”

Gece karanlıktı, ılıktı. Eve dönmek istemiyorlardı. “Kesinlikle bildiğim şey şu,” dedi Henry, “şimdi orada yaşıyor olmamız gerekirdi. Bir şeyleri beklememiz gerekmiyor. Yaş nedir ki? Sen hayatın boyunca olabileceğin kadar yaşlısın, ben de öyle. Biliyorsun,” dedi delikanlı, “çok sıklıkla kapıldığım bir duygu var, bir şeyleri beklemek çok tehlikeli – bir şeyleri beklersen, yalnızca senden daha daha uzaklaşır beklediklerin.”

“Ama Henry, – para! Görüyorsun, hiç paramız yok.”

“Ah, neyse, – belki de ben kılık değiştirip yaşlı bir adammışım gibi yaparsam şu büyük evlerden birinde bekçilik işi bulabiliriz – hem de çok eğlenceli olur. Bakmaya gelenler olursa bu ev için korkunç öyküler uydururum, sen de onları korkutmak için hayalet kılığına bürünür, bırakılmış resim galerisinde inler, ellerini burkarsın. Hiç hissetmiyor musun paranın öyle ya da böyle rastlantı sonucu elde edildiğini – yani insan bir şeyi gerçekten isterse ya o şey oradadır ya da olup olmamasının önemi yoktur?”

Kız bunu yanıtlamadı – başını kaldırıp gökyüzüne baktı, “Ah, hayatım, eve gitmek istemiyorum,” dedi.

“Ben de hiç istemiyorum – işte bütün sorun bu – eve gitmek zorunda olmamalıyız. Şu eve dönmeliyiz, sürahinin dibinde kalan sütü kediye vermek için eski bir fincan tabağı bulmalıyız. Gerçekten gülmüyorum ben – hatta mutlu bile değilim. Senin özlemini çekiyorum, Edna – her şeyimi verirdim uzanıp ağlayabilmek için” ... güçsüzce ekledi, “başım senin kucağında, senin güzelim yanağın benim saçlarımın arasında.”

“Ama Henry,” dedi kız, ona sokularak, “inancın var, değil mi? Yani demek istiyorum ki kesinlikle eminsin böyle bir evimiz olacağına, istediğimiz her şeyimizin olacağına – değil mi?”

“Bu yetmez – yetmez. Tam şu basamaklarda oturuyor, tam şu çizmeleri çıkartıyor olmak istiyorum, hem de tam şu anda. Ya sen? İnanç yetiyor mu sana?”

“Ah, yalnızca bu kadar genç olmasaydık...” dedi kız acı içinde. “Ama yine de,” diye içini çekti, “kendimi çok genç hissetmiyorum – en az yirmi yaşımdaymışım gibi geliyor.”

VI

Küçük ormanda sırtüstü uzanıyordu Henry. Kımılda-nınca altında kuru yapraklar hışırdıyor, başının üstünde taze yapraklar, güneş ışığı içine batmış yeşil su akıtan çeşmeler gibi titreşiyordu. Görüş alanına girmeyen bir yerlerde Edna çuhaçiçeği topluyordu. O sabah öylesine hayallere dalmıştı ki kızın çiçeklerden aldığı hazza ayak uyduramıyordu. “Evet, aşkım, sen git, sonra bana geri dön. Benim canım tembellik yapmak istiyor.” Kız şapkasını fırlatıp atmış, yanına diz çökmüştü, gittikçe, yavaş yavaş sesi ve ayak sesleri ölgünleşmişti. Şimdi yapraklar dışında orman sessizdi ama kızın uzakta olmadığını biliyordu, parmak uçları kızın pembe ceketine değecek biçimde kımıldandı. Uyandığından beri içinde öylesine tuhaf bir duygu vardı ki gerçekten uyanamamıştı hiç, yalnızca rüya görüyordu. Edna’dan önceki zaman bir rüyaydı, şimdi de o ve kendisi birlikte rüya görüyorlardı

ve bir yerlerde, karanlık bir yerde onu bir başka rüya bekliyordu. “Hayır, bu doğru olamaz çünkü içinde bizim bulunmadığımız bir dünya hayal edemiyorum hiç. Tıpkı ağaçlar, kuşlar ya da bulutlar kadar doğallıkla orada olması gereken bir anlam oluşturduğumuzu hissediyorum ikimizin birlikte.” Edna’sızlığın nasıl bir şey olduğunu hatırlamaya çalıştı ama o günlere geri dönemiyordu. Kızın arkasına gizlenmişlerdi; nergis sarısı saçlarıyla, tuhaf hülyalı gülümsemesiyle Edna boğazına kadar doldurmuştu onu. Onu soluyordu; onu yiyor, onu içiyordu. Edna’nın oluşturduğu ve dünyayı ondan uzak tutan ya da kendi güzelliğiyle aydınlattığı ne varsa dokunan parıltılı bir çemberin içinde yürüyordu. “Sen gülmeyi kestikten çok sonra,” diye anlatıyordu ona, “damarlarımda koşturan senin kahkahanı duyabiliyorum – ama yine de – biz bir rüya mıyız?” Sonra ansızın Edna’yla kendisini sokaklarda dolaşan, camlardan bakan, bir şeyler satın alan, onlarla oynayan, birbiriyle konuşan, gülümseyen iki çok küçük çocuk olarak gördü – hatta el kol sallamalarını, sık sık, oldukça dingin, yüz yüze nasıl durduklarını gördü – sonra yüzüstü yuvarlandı, yüzünü yapraklara gömdü – özlemle bitkin düşmüş. Edna’yı öpmek istiyordu, kollarıyla onu sarmak, göğsüne bastırmak, öpüşü altında yanağının ateş sıcaklığını duymak istiyordu ve hiç soluğu kalmayıncaya, bu rüyayı boğuncaya kadar öpmek.

“Hayır, böylesine açlığı sürdüremem,” dedi Henry, ayağa fırladı, kızın gittiği yöne koşmaya başladı. Çok uzaklaşmıştı. Aşağılarda yeşil bir boşlukta kızın diz çöktüğünü gördü, onu görünce el salladı kız, dedi ki – “Ah, Henry – ne güzel şeyler! Hiç görmemiştim bu kadar güzel şeyleri. Gel de bak.” Kızın yanına vardığında onun mutluluğunu bozmaktansa elini kökünden kesebilirdi. Ne tuhaftı Edna o gün! Henry’yle konuştuğu süre boyunca gözleri gülüyordu; tatlıydılar, şakacıydılar. Çilek gibi iki küçük renk beneği yanaklarında ışıldıyor, “Keşke kendimi yorgun hissedebilsem,” deyip duruyordu sürekli. “Bütün dünyayı ölünceye kadar yürüyerek dolaşmak istiyorum. Henry – gelsene. Daha hızlı yürü – Henry! Ansızın uçmaya başlarsam beni ayaklarımdan yakalayacağına söz verir misin? Yoksa asla aşağı inemem.” Ve “Ah” diye bağırdı, “nasıl da mutluyum. Öylesine korkunç mutluyum ki!” Fundalıklarla kaplı tuhaf bir yere

gelmişlerdi. Öğle sonrasının erken saatleriydi, mor rengin üstüne sağanak gibi dökülüyordu güneş ışığı.

“Haydi biraz dinlenelim burada,” dedi Edna, yolunu açarak fundalığın içinde ilerleyip yere uzandı. “Ah, Henry, öyle hoş ki. Ufacık çançiçekleriyle gökyüzünden başka hiçbir şey göremiyorum.”

Yanına diz çöktü Henry, kızın sepetinden çuhaçiçekleri aldı, boynuna dolayacağı uzun bir zincir ördü. “Neredeyse uyuyacağım,” dedi Edna. Delikanlının dizlerine doğru süründü, tam yanı başında, saçlarının arasına gizlenmiş uzandı. “Tıpkı denizin altında olmak gibi, değil mi, sevgilim, öylesine tatlı, öylesine dingin?”

“Evet,” dedi Henry tuhaf, boğuk sesle. “Şimdi bir tane de menekşelerden öreceğim sana.” Ama Edna doğrulup oturdu. “Haydi eve girelim,” dedi.

Yola geri döndüler, uzun uzun yürüdüler. “Hayır, bütün dünyayı yürüyerek dolaşamam – yorgunum şimdi,” dedi Edna. Yolun kıyısında çimenlerde yürüyordu. “Senle ben yorgunuz, Henry! Daha ne kadar var?”

“Bilmiyorum – çok yok,” dedi Henry, uzaklara göz atarak. Sessizce yürüdüler.

“Ah,” dedi kız, sonunda, “gerçekten çok çok uzak, Henry, yoruldum, açım. Şu salak çuhaçiçeği sepetimi sen taşısana.” Kıza bakmadan aldı onları.

Sonunda bir köye, “Çay Bulunur” yazısı olan bir kulübeye ulaştılar.

“İşte burası,” dedi Henry. “Sık sık gelirim buraya. Sen şu küçük sırada otur, ben gidip çay söyleyeyim.” İlkbahar çiçekleriyle baştan aşağı beyazlara, sarılara bürünmüş o güzelim bahçedeki sıraya oturdu kız. Bir kadın kapıya çıkıp yaslanarak onların yemek yiyişlerini izlemeye başladı. Henry ona çok iyi davranıyordu ama Edna tek sözcük bile söylemedi. “Uzun süreliğine gelmediniz ya buraya,” dedi kadın.

“Hayır – bahçeniz harika görünüyor.”

“Fena değil,” dedi kadın. “Genç hanım kardeşiniz mi?” Henry başını sallayarak onayladı, biraz reçel aldı.

“Birbirinize benziyorsunuz,” dedi kadın. Bahçeye indi, beyaz bir fulya kopardı, Edna’ya uzattı. “Sanırım kulübe arayan birilerini

tanımıyorsunuzdur," dedi kadın. "Kız kardeşim hastalandı, kulübesini bana bıraktı. Kiraya vermek istiyorum."

"Uzun süreliğine mi?" diye sordu Henry, incelikle.

"Ah," dedi kadın belirsizce, "duruma göre değişir."

Henry, "Şey –" dedi, "galiba tanıdığım biri var – gidip bir bakabilir miyiz şuraya?"

"Evet, yoldan hemen bir adım aşağıda, önünde elma ağaçları olan – size anahtarı getireyim."

Kadın uzaklaşınca Edna'ya döndü Henry, "Sen de gelecek misin?" dedi. Kız başını salladı.

Yoldan aşağı inip bahçe kapısından içeri girdiler, pembe beyaz ağaçların arasındaki çimenli dar yolda yürüdüler. Ufacık bir yerdi – iki oda aşağıda, iki oda yukarıda. Edna üst pencereden dışarı sarktı, Henry kapıda dikildi. "Sevdin mi?" diye sordu kıza.

"Evet," diye seslendi kız, sonra pencerede ona yer açtı. "Gel, sen de bak. Öyle tatlı ki."

Delikanlı gelip camdan sarktı. Edna'nın saçlarından uzun bir tutamı delikanlının gözlerine savuran hafif rüzgârda salınan elma ağaçları vardı altlarında. Hiç kımıldamıyorlardı. Akşam inmişti – uçuk yeşil gökyüzü yıldızlarla benek benekti. "Bak!" dedi kız – "yıldızlar, Henry."

"İki dakika içinde ay çıkacak," dedi Henry.

Kız hiç yerinden kımıldayacak gibi değildi, hem de Henry'nin omzuna yaslanıyordu; kıza sarıldı delikanlı – "Şu aşağıdaki ağaçların hepsi – elma mı?" diye sordu kız, titreyen sesiyle.

"Hayır, sevgilim," dedi Henry. "Bazıları meleklerle dolu, bazıları da badem şekerleriyle dolu – akşam ışığı korkunç aldatıcıdır." Kız içini çekti. "Henry – artık daha fazla kalamayız burada."

Kızı gitmesi için bıraktı Henry, alacakaranlık odada durdu kız, saçına dokundu. "Gün boyu neyin vardı senin?" diye sordu – sonra da yanıtı beklemeden delikanlıya doğru koşup boynuna sarıldı, onun başını omzundaki çukurun içine bastırdı. "Ah," diye soludu, "seni seviyorum. Sarıl bana, Henry." Henry sarıldı kıza, kız ona yaslanıp gözlerinin içine

baktı. “Bütün gün boyunca korkunç değil miydi, bugün?” dedi Edna. “Neler olduğunu biliyordum ve beni öpmeni istediğimi anlatabilmenin her yolunu denedim – o duygunun üstesinden geldiğimi anlatabilmenin.”

“Sen kusursuzsun, kusursuz, kusursuz,” dedi Henry.

VII

“Sorun şu,” dedi Henry, “akşama kadar nasıl bekleyeceğim?” Cebinden saatini çıkardı, kulübeye girdi, şöminenin üstündeki porselen kavanoza attı. Bir saat içinde tam yedi kere bakmıştı ve şimdi saatin kaç olduğunu hatırlayamıyordu. Neyse, bir kere daha bakacaktı. Dört buçuk. Kızın treni saat yedide geliyordu. Saat altı buçukta istasyona doğru yola koyulması gerekiyordu. Bekleyecek iki saati daha vardı. Kulübenin içinde dolaşmaya başladı yine – yukarı çıktı, aşağı indi. “Çok hoş görünüyor,” dedi. Bahçeye çıktı, yuvarlak bir demet beyaz küçük karanfil topladı, Edna’nın başucunda duran küçük masadaki vazoya yerleştirdi. “Buna inanamıyorum,” diye düşünüyordu Henry. “Bir dakikalığına bile inanamıyorum buna. Çok fazla. İki saat içinde burada olacak, birlikte eve yürüyeceğiz, ben mutfak masasından o beyaz sürahiyi alacağım, Mrs. Biddie’lere gideceğim, sütü alacağım, geri döneceğim ve ben geri döndüğümde o mutfaktaki lambayı yakmış olacak, ben camdan bakıp lamba ışığının havuzcuğu içinde onun dolaştığını göreceğim. Sonra akşam yemeğini yiyeceğiz, yemekten sonra (İşe bak, bulaşık yıkayan ben!) ateşe biraz odun atacağım, şöminenin önündeki halıya oturup yanmalarını izleyeceğiz. Odunlarınki dışında hiç ses olmayacak ve belki de rüzgâr evin çevresinde sessizce sürüklenecek bir kez... Sonra mumlarımızı yakacağız, önce o çıkacak yukarı, gölgesi yanı başında duvara vururken ve seslenecek, İyi geceler, Henry – ben yanıtlayacağım – İyi geceler Edna. Sonra ben yukarı fırlayacağım, yatağa dalacağım, onun odasından sızan incecik ışık çizgisinin kapımı süpürmesini izleyeceğim, yok olduğu anda gözlerimi kapatacağım, sabaha kadar

uyuyacağım. Sonra bütün bir yarın bize kalacak ve yarın ve yarın gece. O da düşünüyor mu bütün bunları? Edna, çabuk gel!”

Keşke olsaydı iki kanadım
Küçücük tüylü bir kuş olsaydım
Uçardım sana aşkım –

“Hayır, hayır, bir tanecik aşkım... Çünkü beklemek de bir tür Cennet, sevgilim. Eğer anlayabilirsen bunu. Hiç aklına gelir miydi bir kulübenin parmak uçlarında durabileceği. Bu duruyor şimdi.”

Alt kattaydı, ellerini dizlerine kenetlemiş, kapı eşiğinde oturuyordu. Bu köyü buldukları gece – ve Edna dedi ki, “Senin inancın yok mu, Henry?” “O sıralarda yoktu. Şimdi var,” dedi delikanlı, “ tıpkı tanrı gibi hissediyorum.”

Başını üst basamağa dayadı. Gözlerini açık tutmakta zorlanıyordu, uykusu geldiğinden değil, ama... nedense... ve uzun zaman geçti.

Kocaman beyaz bir pervanenin yoldan aşağı uçtuğunu görüyorum sandı Henry. Bahçe kapısına tünedi. Hayır, pervane değildi. Önlüklü küçük bir kız çocuğuydu. Ne de güzel bir küçük kızdı, uykusunda gülümsedi delikanlı, kız da gülümsedi, yürürken parmak uçlarında döndü. “Ama burada oturuyor olamaz,” diye düşündü Henry. “Çünkü burası bizim. İşte geliyor.”

Kız yanına iyice yaklaştığında önlüğünün altından elini çıkardı, ona bir telgraf uzattı, gülümsedi, uzaklaştı. İşte tuhaf bir armağan! diye aklından geçirdi Henry, gözlerini kâğıda dikerek. “Belki de yalnızca şu aldatmacalardan biri, içinde bir yılan var ve uçarak üzerime atlayacak.” Rüyasında usulca güldü, çok özenle açtı. “Yalnızca katlanmış bir kâğıt.” Çıkardı, katını açtı.

Bahçe gölgelerle doldu – kulübenin, ağaçların, Henry’nin, telgrafın üstüne karanlıktan bir ağ ördüler. Ama Henry kımıldamıyordu.

(1914)

Özensiz Yolculuk

I

Tıpkı Azize Anne'e benziyor kadın. Evet, başına sardığı o siyah bezle, altından sarkan kır saç tutamlarıyla, elinde ufacık isli lambayla aynı Azize Anne'in yansısı gibi oda hizmetçisi. Gerçekten çok güzel, diye düşündüm, Azize Anne'e gülümseyerek ve o sert sert konuştu: "Saat altı. Ucu ucuna yetişecek zamanınız kaldı. Yazı masasının üstünde bir kâse süt var." Fırlatıp attım geceliğimi üstümden, herhangi Fransız romanındaki herhangi İngiliz kadın gibi soğuk su kurnasına daldım. Hapishane hücreme ve süngülenerek öldürülmeye doğru yola çıktığıma inanmış olan oda hizmetçisi kepenkleri açtı, soğuk berrak ışık içeri doldu. Irmakta küçük bir buharlı gemi düdük çaldı; tırıs koşan iki atıyla araba savrularak geçti. Hızla girdaplar yapan su; karşılıklı çene çalan zenciler gibi bir araya toplanmış uzak uçtaki uzun kara ağaçlar. Asırlık Burberry'mi iliklerken uğursuz, çok uğursuz, diye aklımdan geçiyordu. (Şu Burberry çok anlamlıydı. Benim değildi. Bir arkadaşımdan ödünç almıştım. Küçük karanlık girişte asılı dururken gözüme ilişmişti. İşte tam bu! Kusursuz ve uygun kılık değiştirme yolu – eski bir Burberry. Bir Burberry'nin içinde aslanlarla yüz yüze gelinmiştir. Dağlar gibi dalgaların arasında, fındık kabuğu sandallarda, başka hiçbir şeye sarınmamış olan hanımlar kurtarılmıştır. Eski bir Burberry, hiç tartışma götürmeyen seçkin yolcunun işareti, belirtisi gibi görünüyor benim gözüme, diye karar verdim, değişimin karşılığı olarak kol ağızlarında, yakasında gerçek fok kürkü olan mor, balon etekli paltomu bırakırken.)

"Asla yetişemeyeceksin," dedi oda hizmetçisi, yakamı kaldırışımı izlerken. "Asla! Asla!" Yankılar yapan merdivenlerden aşağı koştum – tuhaf seslerle çınlıyorlardı, tıpkı uykulu hizmetçinin tuşlarına dokunduğu piyano gibi – ve Rıhtım'a koştum. "Niçin bu kadar hızlı, *ma mignonne*?" dedi Metro girişi üstünde kıvrılmış elektrikli nilüfer tomurcuklarının önünde dans eden, renkli çorapları olan sevimli küçük oğlan. Tanrım! Ona bir öpücük üfleyecek zaman bile yoktu. Büyük istasyona ulaştığımda yalnızca dört dakikam kalmıştı ayıracak, istasyonun girişi kalabalıktı, bir

ellerinde sarı kâğıtları, kocaman düzensiz çıkınları olan askerlerle ağzına kadar tıklım tıklımdı. Polis Komiseri bir yanda duruyordu, İsimsiz Görevli öteki yanda. Geçmeme izin verecek mi? Verecek mi? Koca koca siğillerle kaplı şişman, şiş yüzü olan yaşlı bir adamdı. Bağa çerçeveli gözlük burnunun üstüne yerleşmişti. Titreyerek bir çaba gösterdim. Erken sabaha özgü en sevimli gülümsememi el çabukluğuyla takındım, kâğıtlarımla birlikte adama uzattım. Ama o kırılgan şey bağa gözlüğün önünde kanatlarını çırpıp yere yuvarlandı. Neyse, yine de geçmeme izin verdi, ben koştum koştum aşağı yukarı, askerlerin arasında, dik merdivenlerden yukarı, sarı boyalı vagona.

"Doğrudan X.'e gidiyor mu?" diye sordum, ameliyat kıskacıyla biletime delik oyup bana geri veren biletçiye. "Hayır, Matmazel, X.Y. Z.'de tren değiştirmeniz gerekiyor."

"Nerede – ?"

"X.Y. Z."

Yine duymamıştım. "Saat kaçta orada oluruz, söyler misiniz, lütfen?"

"Birde." Ama bunun bana hiç yararı olmazdı. Saatim yoktu. Ah – neyse – sonra.

Ah, tren kalkmaya başlamıştı. Tren benden yanaydı. Sallanarak istasyondan çıktı, az sonra sebze bahçelerini geçiyorduk, yüksek, kör, kiralık evleri geçiyorduk, halıları döven hizmetçileri geçiyorduk. Şimdiden doğmuş, ırmaklarla, kıvrım kıvrım kırmızı kenarlı havuzcuklarla gül rengine bürünen tarlalarda ilerleyen güneş sallanan trenin üstünde ışıldadı, el kürkümü okşadı, şu Burberry'yi çıkarmamı söyledi bana. Vagonda yalnız değildim. Dizlerinin üstünden arkaya kıvrılmış etekliği, kafasında siyah dantel başlığıyla yaşlı bir kadın karşımda oturuyordu. Bir evlilik, iki de yas yüzüğüyle bezeli şişko ellerinde mektup tutuyordu. Ağır ağır bir tümceyi yudumluyor, sonra dudakları biraz titreyerek başını kaldırıyor, camdan dışarı bakıyor, sonra sıra başka tümceye geliyordu, yine yaşlı yüz ışığa dönüyordu, tadını çıkartarak... İki asker camdan dışarı sarkıyordu, başları neredeyse birbirine değiyordu – birisi ıslık çalıyordu, ötekinin paltosu paslı çengelli iğnelerle kapatılmıştı. İşte şimdi her yerde askerler vardı,

demiryolunda çalışan, yük vagonlarına yaslanan, elleri kalçalarında, her camda en az bir fotoğraf makinesi umuyorlarmış gibi gözleri trenlere dikili duran. İşte şimdi de her birinde bir bayrağın dalgalandığı, süslü dans salonlarına ya da deniz kıyısındaki eğlence çadırlarına benzeyen büyük tahta hangarların önünden geçiyorduk. Kızıl Haç adamları içeri dışarı girip çıkıyordu; ve yaralılar sırtlarını duvara vermiş oturuyor, güneşleniyordu. Bütün köprülerde, geçitlerde, istasyonlarda *petit soldat* vardı, yalnızca çizme ve süngüden oluşmuş. Hüzünlü ve ıssız duruyordu, tıpkı altına gülünç tümcenin yazılmasını bekleyen küçük karikatür gibi. Gerçekten de var mı savaş diye bir şey? Bütün bu gülen sesler gerçekten savaşa mı gidiyor? Huş ağaçlarının, dişbudak ağaçlarının beyaz gövdeleriyle böylesine gizemli biçimde aydınlanmış bu karanlık ormanlar – üstlerinde kocaman kuşların uçtuğu bu bu sulak tarlalar – ışığın içinde yeşil ve mavi akan bu ırmaklar – böyle yerlerde mi insanlar çarpışıyor savaşlarda? Nasıl da güzel mezarlıkların önünden geçiyoruz! Güneş altında neşeli ışık çakımları yayıyorlar. Peygamber çiçekleriyle, gelinciklerle, papatyalarla dolular sanki. Yılın bu zamanında bu kadar çok çiçek nasıl olabilir? Ama onlar hiç de çiçek değiller. Onlar askerlerin mezarlarına bağlanmış kurdele demetleri.

Başımı kaldırdım, kadının gözlerini yakaladım. Gülümsedi, mektubu katladı. “Oğlumdan geldi – ekim ayından beri aldığımız ilk mektup. Gelinime götürüyorum onu.”

“....?”

“Evet, çok iyi,” dedi yaşlı kadın, etekliğini silkeleyip aşağı çekerek, kolunu sepetin sapından geçirerek. “Benden biraz mendil ve bir parça sağlam ip göndermemi istiyor.”

Tren değiştirmem gereken istasyonun adı ne? Belki de asla bilemeyeceğim. Ayağa kalktım, bacaklarımı çaprazlayarak kollarımı camın içine dayadım. Yanağımın biri tıpkı çocukluğumda deniz kıyısına giderkenki gibi yanıyordu. Savaş bittiğinde, yanıma yoldaş olarak beyaz bir kediyle bir saksı beyaz çiçek alacağım, bir mavnaya binip bu ırmaklarda dolaşacağım.

Aşağıda, tepenin yamacında, ışığın içinde kırmızı, mavi göz kırpan taburlar toplanmıştı. Uzaklarda ama açıkça görünebilen bir yerde daha başkaları bisikletlerin üstünde geçip gidiyordu. Ama gerçekten, *ma France adorée* bu asker giysisi çok gülünç. Senin askerlerin göğsünün üstüne saygısız parlak çıkartmalar gibi yapıştırılmış.

Tren yavaşladı, durdu... Benim dışımda herkes iniyordu. Bir ip parçasıyla çizmeleri sırtına bağlanmış, teneke şarap çanağının içi çok sevimli uygunsuz pembe renkle lekeli iriyarı bir delikanlı çok cana yakın görünüyordu. İnsan X. için belki burada mı tren değiştiriyor? Şapkası ıslak kesekâğıdının içinden çıkmış olan bir başkası bavulumu yere fırlattı. Nasıl da tatlı şeyler şu askerler! "*Merci bien, Monsieur, vous êtes tout* à *fait aimable*..." "Hayır oradan değil," dedi süngü. "Oradan da değil," dedi öteki. Böylece de kalabalığı izledim. "Pasaportunuz, Matmazel..." "*Başüstüne Sir Edward Grey*..." Koşa koşa çamurlu alanı geçip büfeye girdim.

Hemen göze çarpan sobası, iki yanına konmuş masalarıyla yeşil bir oda. Renkli şişelerle çok güzel görünen tezgâhta, memeleri kavuşturulmuş kollarının içinde bir kadın eğiliyor. Açık kapıdan mutfağı, bir çanağa yumurta kırıp kabukları köşeye fırlatan beyaz ceketli aşçıyı görebiliyorum. Yemek yiyen adamların mavi, kırmızı ceketleri duvara asılı. Kısa kılıçları, kemerleri iskemlelerin üstüne yığılı. Tanrım! Bu ne gürültü. Güneşli hava sanki gürültüden paramparça olmuş titreşiyor. Masadan masaya sallanarak dolaşan, siparişleri alan çok solgun bir küçük oğlan bana bir fincan mor kahve verdi. Fışş sesi geldi yumurtalardan. Tavaya girmişlerdi. Kadın tezgâhın arkasından fırladı, çocuğa yardım etmeye başladı. *Toute de suite*! diye şakıdı, gürültülü sabırsız seslere. Sonra tabak şakırtıları, açılan mantarların pat patları başladı.

Ansızın, elinde bir kova balıkla birini gördüm eşikte – kahverengi benekli balıklar, tıpkı insanın cam kavanozlarda, o sıkıştırılmış güzelim yosun ormanları arasında yüzerken gördüğü balıklar gibi. Birinin kendisiyle ilgilenmesi için yırtık pırtık ceketinin içinde alçakgönüllülükle bekleyen yaşlı bir adamdı. İnce sakalı göğsüne dökülüyordu, çalı gibi kaşlarının

altındaki gözleri elindeki kovaya eğilmişti. Kutsal bir resimden kaçıp kurtulmuş, orada bulunduğu için askerlerden özür diliyora benziyordu...

Ama elimden ne gelirdi ki? Kamışın ucundan sarkan iki balıkla gidemezdim ya X.'e; hem eminim tren vagonunun camından dışarı balık atmak ceza gerektiren yasadışı bir şeydir Fransa'da, diye düşündüm, daha küçük, daha döküntü bir trene mutsuzluk içinde binerken. Belki de götürebilirdim onları – ah, *mon Dieu* – yine unutmuşum teyzemle eniştemin adlarını! Buffard, Buffon – neydi ki? Yine o bildik el yazısıyla yazılmış, hiç bildik olmayan mektubu okudum.

"Sevgili yeğenim,

Şimdi hava biraz daha kararlı olduğu için eniştenle ben, bize kısa süreliğine konuk olursan çok sevineceğiz. Ne zaman geleceğini bana telgrafla bildir. Boş zamanım olursa seni istasyonda karşılarım. Yoksa, köprünün yanındaki küçük biletçi evinde oturan iyi dostumuz Madam Griçon, *juste en face de le gare*, seni bizim eve getirecek. *Je vous embrasse*
bien tendrementI.

Julie Boiffard."

Bir de kart iliştirilmişti : M. Paul Boiffard.

Boiffard, elbette adları buydu. *Ma tante Julie et mon oncle Paul* – ansızın orada benim yanımdaydılar, bugüne kadar tanıdığım bütün akrabalarımdan daha gerçek, daha somut olarak. Tante Julie'yi gördüm, elinde çorba kâsesiyle sıkıntısını dizginlerken ve Oncle Paul'ü, boynuna kırmızı beyaz peçete bağlanmış masada otururken. Boiffard – Boiffard – bu adı hatırlamam gerek. Tutalım ki Askeri Komiser bana yanlarına gittiğim akrabalarımın kim olduklarını sordu ve ben adlarını ağzımda geveledim – Ah, nasıl da ölümcül! Buffard – hayır, Boiffard. Ve sonra Juile Teyze'nin mektubunu katlarken, boş arka sayfanın köşesine karalanmış bir şey gördüm ilk olarak: *Venez vite*, *vite*. Tuhaf, düşüncesiz kadın! Yüreğim küt küt atmaya başladı...

"Ah, artık çok yolumuz kalmadı," dedi karşımdaki kadın. "X.'e mi gidiyorsunuz Matmazel?"

“*Qui, Madame*.”

“Ben de... Daha önce bulunmuş muydunuz orada?”

“Hayır, Madam. Bu ilk gidişim.”

“Gerçekten mi; oralara gitmek için tuhaf bir zaman.”

Belli belirsiz gülümsedim, gözlerimi şapkasından ayırmaya çalışıyordum. Oldukça sıradan bir küçük kadındı ama tam tepesine konaklamış, inanılmaz ölçüde şaşkın görünümlü martı olan siyah kadifeden kenarsız şapka vardı kafasında. Öylesine sorgularcasına üzerime dikili kuşun yuvarlak gözleri neredeyse katlanılmazdı. İçimden fena halde onu kışkışlamak geliyordu ya da öne eğilip kadına onun varlığını belirtmek...

“*Excusez-moi*, *Madame*, ama belki farkında değilsiniz, kafanızda *espèce de* martı var *couché sur votre chapeau*.”

O kuş oraya bile bile koyulmuş olabilir miydi? Gülmemeliyim... gülmemeliyim. Kafasında şu kuşla hiç aynada kendine bakmış mıydı acaba?

“Şimdi X.’e girmek çok zor, yani istasyonu aşmak,” dedi, üstündeki martıyla kafasını bana salladı. “Ah, tam serüven. İnsan imzasını atmak, işini belirtmek zorunda kalıyor.”

“Gerçekten, bu kadar kötü mü?”

“Ama doğal olarak. Görüyorsunuz bütün kasaba askerlerin elinde ve” – omuzlarını silkti – “onlar katı davranmak zorunda. Bir sürü insan istasyondan öteye geçemiyor. Geliyorlar. Bekleme odasına alınıyorlar ve oradan çıkamıyorlar.”

Kadının sesinde tuhaf, aşağılayıcı bir haz sezdim mi, sezmedim mi?

“Bence böyle bir katılık tam anlamıyla gerekli,” dedim ben, soğuk soğuk, el kürkümü okşayarak.

“Gerekli mi,” diye bağırdı kadın. “Bence de. Niye ama, Matmazel, böyle davranmasalar neler olacağını hayal edemezsiniz! Askerler söz konusu oldu mu neler yaptıklarını biliyorsunuz kadınların,” – son sözü söylercesine elini kaldırdı – “deli oluyorlar, tam anlamıyla deli. Ama – ” zafer kazanmış gibi usulca güldü – “X.’e giremiyorlar. *Mon Dieu*, hayır! Buna hiç kuşku yok.”

“Buna kalkıştıklarını bile sanmıyorum ben,” dedim.

“Demek sanmıyorsunuz?” dedi martı.

Bir an hiçbir şey söylemedi Madam. “Elbette yetkililer erkeklere karşı çok katılar. Bunun anlamı, anında hapsi boylamak, sonra da – tek sözcük söylemeden dosdoğru ateş hattına.”

“Siz niçin gidiyorsunuz X.’e?” dedi martı. “Sizin ne işiniz olabilir ki burada?”

“X.’te çok uzun süre mi kalacaksınız, Matmazel?”

Kazanmıştı, kazanmıştı. Dehşete kapılmıştım. Üzerinde ölümcül adla bir lamba direği trenin önünden yüzerek geçti. Soluk almakta zorlanıyordum – tren durmuştu. Neşeyle gülümsedim Madam’a, kırıta kırıta merdivenlerden perona indim...

İki masada iki albayın oturduğu, tıklım tıklım eşya dolu, küçük sıcak bir odaydı. Yanaklarında hafif güneş yanığı kızarıklığı olan, kır favorili adamlardı. Görkemli ve her şeyi yapmaya güçleri yetecek gibi görünüyorlardı. Bir tanesi, ucundan kaymak gibi uzun külü sarkan, hanımların ağır Mısır sigarası demekten hoşlandıkları şeyi tüttürüyordu, öteki yaldızlı bir kalemle oynuyordu. Kocaman, fazla olgun meyveler gibi yuvarlanıyordu kafaları, sıkı yakalıklarının üstünde. Pasaportumla biletimi uzatırken bir asker öne çıkıp diz çökmemi isteyecekmiş duygusuna kapılarak dehşet içinde kaldım. Hiç soru sormadan diz çökerdim.

“Bu nedir?” dedi I. Tanrı, mızmızlanarak. Hiç hoşlanmamıştı pasaportumdan. Yalnızca görünüşü bile onu tedirgin ediyor gibiydi. Uzlaşmaz bir el salladı ona doğru, “*Non, je ne peux pas manger ça*” havasıyla.

“Ama bu işe yaramaz. Hiç işe yaramaz, biliyorsunuz. Bakın, – kendiniz okuyun,” ve büyük bir iğrenmeyle benim resmime göz attı, sonra daha da büyük iğrenmeyle o çakıl taşı gözleri bana çevrildi.

“Elbette resim çok kötü,” dedim ben, dehşetten soluk bile alamıyordum, “ama üstüne bir sürü damga vuruldu.”

Koskoca hantal gövdesini kaldırıp II. Tanrı’ya gitti.

“Cesaret!” dedim ben, el kürküme ve sıkıca sarıldım ona, “Cesaret!”

II. Tanrı tek parmağını bana kaldırdı. Ben hemen Julie Teyzemin mektubuyla kartını ortaya çıkardım. Ama onunla zerre kadar ilgilenmiş görünmüyordu. Uyuşukluk içinde pasaportumu damgaladı, biletime bir sözcük karaladı ve ben yine perondaydım.

"Buradan – buradan dışarı çıkacaksınız."

Korkunç solgun, dudaklarında belli belirsiz gülümseme, eli selamda, ayakta dikiliyordu küçük onbaşı. Hiç bozuntuya vermedim, eminim hiç bozuntuya vermedim. Benim arkamdan yürüyordu.

"Sonra da peşimden gel, beni görmüyormuşsun gibi yap," diye yarı fısıldayıp yarı şarkı söylediğini duydum.

Nasıl da hızla gidiyordu, kaygan çamurun üstünden köprüye doğru. Sırtında postacı çantası vardı, elinde de kâğıt bir paketle, *Matin*. Polislerden oluşmuş bir labirentin içine dalmıştık sanki, şimdi ıslık çalmaya başlamış olan küçük onbaşıya yetişemiyordum bir türlü. Biletçi evinden "bizim iyi dostumuz Madam Grinçon" elleri bir şala sarılı bizim gelişimizi izliyordu, biletçi evinin duvarına ufacık solgun bir araba yaslanmıştı. *Montez vite*, *vite*! dedi küçük onbaşı, benim bavulumu, postacı çantasını, kâğıt paketi, *Matin*'i arabanın içine fırlatarak.

"Hay-di! Hay-di! Deli gibi davranma böyle. Kendini açığa çıkartma. Seni görecekler," diye sızlandı, "iyi dostumuz Madam Grinçon."

"Ah, *je m'en f...*" dedi küçük onbaşı.

Sürücü kımıldayıp işe koyuldu. Bir deri bir kemik atı kırbaçladı, uçarak ileri atıldık, arabanın bütün yan yüzlerini kaplayan iki kapı da çırpınırken, çarparken.

"*Bon jour, mon amie*."

"Bon jour, mon ami."

Ve sonra aşağı doğru çullandık, çarpan kapıları yakaladık. Bir türlü kapanmıyorlardı. Kapı değil baş belasıydılar.

"Arkana yaslan, bırak ben yapayım!" diye bağırdım. "Menekşeler kadar sık polisler her yerde."

Kışlanın önünde at şaha kalkıp durdu. Gülen yüzlerden oluşmuş bir kalabalık camı lekeledi.

“*Prends* ça, *mon vieux*,” dedi küçük onbaşı, kâğıt paketi vererek.

“Tamam,” diye seslendi biri.

Dalgalandık, yine yola koyulduk. Bir ırmağın kıyısından, iki yanında küçük evler olan, geç saatlerin güneşi içinde neşeli, tuhaf beyaz bir caddeden geçtik.

“Yeniden durur durmaz hemen atla aşağı. Kapı açık olacak. Dosdoğru içeri koş. Peşinden geleceğim. Adamın parası verildi. Evi seveceğini biliyorum. Beyaz sayılır. Oda da beyaz ve insanlar –”

“Kar kadar beyaz.”

Birbirimize baktık. Gülmeye başladık. “Şimdi,” dedi küçük onbaşı.

Uçup atladım, kapıdan içeri daldım. İşte orada duruyordu, galiba, Julie Teyze. Orada arkada havada asılıydı gibime geldi, Paul Eniştem.

“*Bon jour, Madame*!” “*Bon jour Monsieur*!”

“İşler yolunda, güvendesin,” dedi Julie Teyzem. Çok şükür, nasıl da seviyordum onu! Ve beyaz odanın kapısını açtı, üzerimize kapadı. İndi aşağı bavulum, postacı çantası, Matin. Pasaportumu havaya fırlattım, küçük onbaşı yakaladı.

II

Nasıl olağandışı bir şey. Her gün öğle yemeği ve akşam yemeği yemek için oradaydık; ama şimdi alacakaranlıkta, tek başıma bulamıyordum orasını. Ödünç aldığım çizmelerimle yağlı çamurun içinde plof-plof yürüyordum dosdoğru köyün öteki ucuna ve en küçük bir belirti bile yoktu. Nasıl bir şeye benzediğini, dışında yazılı bir adı olup olmadığını, camdan masalar, şişeler görünüp görünmediğini bile hatırlayamıyordum. Daha şimdiden köy evleri, gece için büyük tahta kepenklerin arkasına mühürlenmişti. Paramparça, sürüklenen ışığın, incecik yağmurun altında tuhaf ve gizemli bir görünümleri vardı, kucakları zengin, hırsızlık malı altınlarla dolu, tepenin yamacına tünemiş dilenci topluluğuna benziyorlardı.

Askerlerden başka kimse yoktu ortalıkta. Yaralı bir asker topluluğu lamba direğinin altında durmuş, uyuz, titreyen bir köpeği okşuyordu. Sokağın üst yanından dört tane iriyarı delikanlı şarkı söyleyerek geliyordu:

“*Dodo, mon homme, fais vit’ dodo*...”

ve sallanarak tepeden inip tren istasyonunun arkasındaki barakalarına girdiler. Yanlarında günün son soluğunu da alıp götürmüş gibiydiler. Yavaş yavaş geri dönmeye başladım.

“Şu evlerden biri olmalıydı. Yoldan çok gerilerde olduğunu anımsıyorum – ve hiç merdiven yoktu, hatta veranda bile yoktu – insan doğrudan camdan içeri giriyor gibiydi.” Ve sonra ansızın garson çocuk tam öyle bir yerden çıktı. Beni gördü, neşeyle sırıttı, dişlerinin arasından ıslık çalmaya başladı.

“*Bon soir, mon petit*.”

“*Bon soir, Madame*.” Ve peşimden kahveye, tam en uçta, cam kıyısında, dün bardağın içinde bıraktığım bir demet menekşeyle belirlenmiş özel masamıza yürüdü.

“İki kişi misiniz?” diye sordu garson çocuk, kırmızı beyaz bir bezle masaya fiskeler atarak. Uzun, salınan adımları çıplak döşemede yankılanıyordu. Mutfakta gözden yitti, hasat yapan çiftçinin şapkasına benzer yaygın siperi altında tavandan sallanan lambayı yakmak için geri geldi. Aslında ahır olan, kırık dökük masalarla, iskemlelerle döşenmiş bu boş yerde parladı sıcak ışık. Odanın tam ortasında kara bir soba öne çıkıyordu. Bir yanında, üstünde bir dizi şişe duran, ardında Madam’ın oturduğu, paraları alıp kırmızı deftere yazdığı masa vardı. Kadının masasının karşısındaki kapı mutfağa açılıyordu. Duvarlar, yemyeşil şişkin ağaç desenleriyle dolu krem rengi duvar kâğıdıyla kaplıydı – yüzlerce, yüzlerce ağaç mantar kafalarını tavana kaldırmışlardı. Madam bunu güzel mi bulmuştu, ya da her mevsim insanın yemeğini ormanın ortasında yemesini neşeli ve hoş bir şey mi sanmıştı... Saatin iki yanında birer resim asılıydı: Birinde, daracık siyah pantolon giymiş beyefendi, sarılar içindeki şeftali biçimli hanımefendiye, bahçe sırasının arkasında kur yapıyordu, *Premier Rencontre*; ikincide, sarı ve siyah renkler aşk dolu karmaşada birbirine karışmıştı, *Triomphe* d’*Amour*.

Saat yatıştırıcı bir kıvraklıkla tik-taklıyordu, *C'est ça, c'est ça*. Mutfakta garson çocuk bulaşıkları yıkıyordu. Bulaşıkların hayalet tıkırtılarını duyuyordum.

Ve yıllar geçti. Belki de savaş çoktan bitmiştir – dışarıda köy möy yoktur – yollar çimenlerin altında sessizdir. Her şeyin bittiği son gün insanın yapacağı türden bir şey olduğunu düşündüm bunun – boş bir kahvede oturup saatin tik-taklarını dinlemek, taa ki –

Mutfak kapısından içeri girdi Madam, bana başını salladı, şişko elleri kırmızı defterin üstünde masanın arkasındaki yerini aldı. *Ping* diye açıldı kapı, bir avuç asker girdi içeri, paltolarını çıkardı, ısınmak için ellerini birbirine sürterek, güzel garson çocuğa takılarak kâğıt oynamaya başladı, garson çocuk küçük yuvarlak kafasını yukarı kaldırdı, gür kâhkülünü gözlerinin üstünden arkaya attı, o da çatallaşmış sesiyle yılışık şakalar yaparak karşılık verdi onlara. Bazen sesi boğazından derin ve sert patlıyor, sonra bir tümcenin tam ortasında çatlıyor, tuhaf gıcırtıyla dağılıyordu. Eğleniyor gibiydi. Ellerinin üstünde mutfağa gidip perendeler atarak yemeğinizi getirse hiç şaşmazdınız.

Ping diye açıldı kapı yine. İki adam daha girdi içeri. Madam'a en yakın masaya oturdular, kadın kuş gibi bir davranışla başını yana devirip onlara doğru eğildi. Ah, bir şeylerden yakınıyorlardı! Teğmen salağın tekiydi – her şeye burnunu sokuyordu – üstlerine atlıyordu – onlar yalnızca düğme dikiyorlardı. Evet, hepsi buydu – düğme dikiyorlardı ve hop diye çıkıyor ortaya şu gözü pek züppe. "Eee, size ne oluyor bakalım?" O salak sesi yansıladılar. Madam ağzını aşağı sarkıttı, anlayışla başını salladı. Garson çocuk bardaklarını önlerine koydu. Bir şişe portakal rengi bir şey aldı, masanın kıyısına bıraktı. Kâğıt oynayanlardan yükselen bir bağırtı onu ansızın döndürdü ve çaat! diye gitti şişe, masaya dökülerek, yere dökülerek şaap! diye atomlarına ayrılıp çıngırdayarak... Şaşkın bir sessizlik. Ve sessizliğin içinden şıp şıp diye masadan yere damlayan şarap. Bu kadar yavaş yavaş damlaması çok tuhaf görünüyordu, sanki masa ağlıyormuş gibi. Sonra kâğıt oynayanlardan bir kükreme yükseldi. "Yakalayacaksın, oğlum! Bu işler böyledir! İşte gününü gördün!.. *Sept, huit, neuf*." Yine kâğıt

oynamaya başladılar. Garson çocuğun ağzından tek sözcük çıkmadı. Öylece durdu, başı önüne eğik, elleri açılmış, sonra diz çöktü, camları topladı, teker teker, şarabı bez parçasıyla kuruladı. Yalnızca Madam, “O anlayıncaya kadar bekle de gör,” diye sevinçle bağırınca başını kaldırdı.

“Hiçbir şey söyleyemez parasını ödersem,” diye mırıldandı, yüzü seğirerek, üzerinden şarap damlayan bezle mutfağa daldı.

Şişko elleriyle saçını okşayıp, “*Il pleure de colère*,” dedi Madam zevkle.

Kahve yavaş yavaş doldu. İçerisi çok ısındı. Masalardan mavi duman yükseldi, hasat yapan adamın şapkasının çevresinde sisten çelenkler oluşturarak asılı kaldı. Soğan çorbası, çizme, ıslak palto kokusundan oluşmuş boğucu bir hava vardı. Gürültünün içinde yine kapı sesi duyuldu. Bir eliyle gözlerini perdelemiş, sırtını kapıya vermiş, bir deri bir kemik delikanlının içeri girmesi için açılmıştı.

“Selam! Sargıların çıkmış?”

“Nasılmış bakalım, *mon vieux*?”

“Bir bakalım şunlara.”

Ama delikanlı yanıtlamadı hiç. Omuzlarını silkti, sarsak adımlarla masaya doğru yürüdü, oturdu, duvara yaslandı. Usulca düştü eli. Beyaz yüzünde gözleri ışıldıyordu, tavşan gözü gibi pespembe. Yaşlarla doluyorlardı, yaşlar akıyordu, doluyor, akıyordu. Cebinden beyaz bir bez çıkarıp sildi.

“Duman yüzünden,” dedi biri. “Duman kaşındırıyor onları.”

Yoldaşları biraz izledi onu, gözlerinin yeniden dolmasını, yeniden taşmasını. Sular aktı yüzünden aşağı, çenesinden aşağı, masanın üstüne. Paltosunun koluyla sildi, sonra unutmuş gibi sildi de sildi eliyle masayı, önüne dikili gözleriyle. Sonra da elinin kıpırdanışıyla uyum içinde başını da sallamaya başladı. Yüksek sesli tuhaf bir inleme koyverdi, bez parçasını çekip çıkardı yine.

“*Huit, neuf, dix*,” dedi kâğıt oynayanlar.

“*P’tit*, biraz daha ekmek.”

“İki kahve.”

“*Un Picon*!”

Garson çocuk, epeyce kendini toplamış ama yanakları hâlâ kıpkırmızı koşturup duruyordu. Kâğıt oynayanlar arasında felaket bir kavga çıktı, iki dakikalığına ortalığı kasıp kavurdu, sonra titreşen kahkahaların arasında sönüp gitti. Gözleri sulanan derin bir "Oooff!" çekti, sallanarak, masayı silerek. Ama Madam dışında ona aldıran olmadı. İki askerine belli belirsiz suratını buruşturdu.

"*Mais vous savez, c'est un pue dégoûtant ça*," dedi sert sert.

"*Ah, oui Madame*," diye yanıtladı askerler, belki de yüzüncü kez dantel fırfırını fırlak memesinin üstüne yerleştirdiği sıra güzel ellerini, eğik başını izlerken.

"*V'là, Monsieur*!" diye gakladı garson çocuk omzunun üstünden bana. Salakça bir nedenle onu duymamışım gibi yapıp masanın üstüne eğilerek menekşeleri kokladım uzun uzun, sonunda küçük onbaşının eli benimkinin üstüne kapanıncaya kadar.

"Başlangıç olarak *un peu de charcuterie* alsak mı?" diye sordu usulca.

III

"İngiltere'de," dedi mavi gözlü asker, "yemekte viski içiyorsunuz. *N'est-ce pas*, *Mademoiselle*? Yemekten önce küçük bir bardak sek viski. Bifteklerinizle viski soda, sonra sıcak su ve limonla biraz daha viski."

"Doğru mu bu?" diye sordu, karşımızda oturan, siyah sakallı, kocaman sulu gözleri olan, saçları dikiş makinesiyle kırpılmış gibi duran, ablak, kırmızı suratlı büyük dostu.

"Şey, pek doğru değil," dedim ben.

"*Si, si*," diye bağırdı mavi gözlü asker. "Ben anlarım bunlardan. İşim bu. İngiliz gezginler benim yerime gelir, her zaman aynı şey olur."

"Pöhh, ben viskiye katlanamam," dedi küçük onbaşı. "Ertesi sabah çok iğrenç. Hatırlıyor musun, *ma fille*, Montmartre'da, o küçük bardaki viskiyi?"

“*Souvenir tendre*,” diye içini çekti Karasakal, iki parmağını paltosunun göğsüne sokup başını önüne sarkıtarak. Çok sarhoştu.

“Ama hiç tadına bakmadığın bir şey biliyorum,” dedi mavi gözlü asker, parmağını bana sallayarak; “gerçekten iyi bir şey.” Şak diye şaklattı dilini. “*E-patant*! Ve işin tuhafı viskiden hiç ayıramazsın, yalnızca o” – sözcüğü el yordamıya arıyordu – “daha hafif, belki de daha tatlı, çok keskin değil, ertesi sabah kendini tavşan kadar neşeli hissettiriyor.”

“Adı ne?”

“Mirabelle!” sözcüğünü ağzında, dilinin altında yuvarladı. “Ha-ha, işte bu.”

“Ben bir mantar daha yiyebilirim,” dedi Karasakal. “Çok istiyorum bir mantar daha. Eminim bir mantar daha yiyebilirim eğer Matmazel bana kendi eliyle verirse.”

“Bunu denemek zorundasın,” dedi mavi gözlü asker, iki elini birden masaya yaslamış, öylesine ağırbaşlılıkla konuşuyordu ki Karasakal’dan ne kadar fazla ayık olduğunu merak etmeye başladım. “Denemek zorundasın, bu gece. Viskiye benzeyip benzemediğini bana söylemeni istiyorum.”

“Belki burada da vardır,” dedi küçük onbaşı, garson çocuğu çağırdı. “*P’tit*!”

“*Non Monsieur*,” dedi gülümsemeyi hiç kesmeyen çocuk. Üzerinde desen olarak mavi papağanlar, boynuzlu böcekler bulunan tabaklarda tatlı getirdi bize.

“Bunun İngilizce adı nedir?” dedi Karasakal, parmağıyla göstererek. “Papağan,” dedim.

“Ah, *mon Dieu*!.. Pa-piğan...” Kollarını tabağına doladı. “Seni seviyorum, *ma petite* pa-piğan. Çok tatlısın, sarışınsın, İngilizsin. Viskiyle mirabelle arasındaki farkı bilmiyorsun.”

Küçük onbaşıyla ben birbirimize baktık, gülerek. O gülerken gözlerini kısıyordu, böylece de uzun kıvırcık kirpiklerinden başka şey göremiyordunuz.

“Neyse, onun bulunduğu bir yer biliyorum,” dedi mavi gözlü asker. “*Café des Amis*. Oraya gideceğiz – paralar benden – hepimizin parasını ben

ödeyeceğim.” Binlerce poundu kucaklar gibi yaptı.

Ama gürültülü, vınlayan bir sesle duvardaki saat sekiz buçuğu vurdu; ve geceleri sekizden sonra hiçbir askerin kafelere gitmesine izin verilmiyordu.

“Bu ileri,” dedi mavi gözlü asker. Küçük onbaşının kol saati de aynı şeyi söylüyordu. Karasakalın cebinden çıkarıp boynuzlu böceklerden birinin kafasına özenle yerleştirdiği koskoca şalgam da öyle.

“Ah, neyse, tehlikeyi göze alacağız,” dedi mavi gözlü asker, kollarını kocaman kartondan paltosuna geçirdi. “Değer buna,” dedi. “Değer. Yalnızca bekleyin.”

Dışarıda yıldızlar demet demet bulutların arasından parlıyor, ay sivri bir kulenin üstünde mum alevi gibi titreşiyordu. Karanlık, kuş tüylerine benzeyen ağaçların gölgeleri beyaz evlerin üstünde dalgalanıyordu. Görünürde tek bir tanrının kulu yoktu. Uykusunda ayaklarını sürüyerek dolaşan büyük canavar gibi uzaklarda hışş! hışş! hışırtılar çıkartan treninkinden başka ses duyulmuyordu.

“Üşüyorsun,” diye fısıldadı küçük onbaşı. “Üşüyorsun, *ma fille*.”

“Yoo, gerçekten üşümüyorum.”

“Ama titriyorsun.”

“Evet, ama üşümüyorum.”

“İngiltere’de kadınlar neye benzer?” diye sordu Karasakal. “Savaş bittikten sonra İngiltere’ye gideceğim. Küçük bir İngiliz kadın bulup onunla evleneceğim – ve onun pa-piğanıyla.” Sesli sesli kıkırdayarak güldü.

“Salak!” dedi mavi gözlü asker, onu sarsarak; ve bana doğru eğildi. “Yalnızca ikinci bardaktan sonra gerçekten tadına varabilirsin,” diye fısıldadı. “İkinci küçük bardak ve sonra – Ah! – sonra biliyorsun.”

Café des Amis ay ışığı altında parıldıyordu. Hızla yola göz attık. Dört tahta basamağı koşarak çıktık, içinde aşağı yukarı on kişinin yemek yediği, tavandan asılı lambayla aydınlanan, basık odanın şıngırdayan cam kapısını açtık. İnsanlar dar bir masada karşılıklı iki sıraya oturmuştu.

“Askerler!” diye çığlığı bastı bir kadın, beyaz çorba kâsesinin arkasından fırlayıp – şala sarınmış bir deri bir kemik bir kadındı. “Askerler! Bu saatte!

Şu saate bir bak, haydi bak!” üstünden çorba damlayan kepçeyle saati gösterdi.

“İleri bu,” dedi mavi gözlü asker. “Saatiniz ileri Madam. Ve bu kadar çok gürültü yapmayın, rica ederim. İçkimizi içip gideceğiz.”

“Demek öyle?” diye bağırdı kadın, masanın çevresinden koşup karşımıza dikilerek. “İşte bunu yapamayacaksınız. Gecenin bu saatinde şerefli bir kadının yerine gelemeyeceksiniz – olay çıkartamayacaksınız – polisi peşinize takamayacaksınız. Ah, hayır! Ah, hayır! Bu tam bir rezalet, rezalet.”

“Şişşt!” dedi küçük onbaşı, elini kaldırarak. Ölüm sessizliği çöktü. O sessizlikte yoldan geçen ayak seslerini duyduk.

“Polis,” diye fısıldadı Karasakal, kulaklarından küpeler sallanan, gülümsemesine küstahça karşılık veren güzel kıza göz kırparak. “Şişşt!”

Yüzler havaya kalktı, dinleyerek. “Ne kadar güzeller!” diye aklımdan geçiriyordum ben. “Yeni Ahit’teki, akşam yemeği yiyen aile topluluğunu andırıyorlar...” Adımlar uzaklaştı.

“Yakalansaydınız gününüzü görürdünüz,” diye azarladı öfkeli kadın. “Polisin içeri girmemesine sizin adınıza üzüldüm. Hak ediyorsunuz – hak ediyorsunuz.”

“Küçük bir bardak mirabelle verin, sonra gideceğiz,” diye üsteliyordu mavi gözlü asker.

Hâlâ azarlayıp söylenen kadın dolaptan dört bardakla büyük bir şişe getirdi. “Ama burada içmeyeceksiniz. Sakın aklınızdan bile geçirmeyin.” Küçük onbaşı mutfağa koştu. “Orada olmaz! Orada olmaz! Sersem!” diye bağırdı kadın. “Görmüyor musun, pencere var orada, tam karşısında da her gece polisin geldiği duvar, şey yapmaya...”

“Şişşt!” Bir başka korku.

“Siz delisiniz, sonunuz hapishane olacak – dördünüzün de,” dedi kadın. Öfkeyle odadan fırlayıp çıktı. Onun peşi sıra, parmak uçlarımıza basarak, içinde yağlı su bulunan tavalarla, salata yapraklarıyla, artık kemiklerle dolu, karanlık, pis kokulu bulaşıkhaneye girdik.

“İşte burada,” dedi kadın, bardakları koyarak. “İçin ve gidin!”

“Ah, sonunda!” diye karanlığın içinde süzüldü mavi gözlü askerin mutlu sesi. “Ne düşünüyorsunuz? Tam söylediğim gibi, değil mi? Harika bir tadı yok mu – harika bir viski tadı?”

(1915)

İlkbahar Resimleri

I

Yağmur yağıyor. İri, yumuşak damlalar insanların ellerine, yanaklarına şap diye düşüyor; koskoca ılık damlalar, tıpkı erimiş yıldızlar gibi. “Güllere gelin! Zambaklara gelin! Menekşelere gelin!” diye gaklıyor yaşlı cadaloz yol kıyısındaki çukurlukta. Oysa yeşil kıvrım kıvrım demette toplanmış zambaklar daha çok solgun karnabaharları andırıyor. Bir aşağı bir yukarı sürüklüyor gıcırdayan el arabasını. İçinden kötü, mide bulandırıcı bir koku yükseliyor. Hiç kimse satın almak istemiyor. Kaldırımda hiç yer kalmadığı için yolun ortasında yürümen gerekiyor. Her bir dükkân ağzına kadar dolup taşıyor; her dükkân seni çekmek, ayartmak için tozlu dantellerden, kirli kurdelelerden eski püskü fırfırlar sergiliyor. Oyuncak savaş toplarıyla, askerlerle, Zeplinlerle, gözlerini süzen güzellerin resimleriyle tamamlanan çerçevelerle donanmış masalar var. Hamur işinden piramitleri andıran, üst üste yığılı sarı hasır şapkalarla dolu koca koca sepetler, hiç kimsenin giyemeyeceği kadar küçük, iplerinden asılı renkli çizmeler, ayakkabılar var. Dükkânın biri küçük muşamba karelerle dolu, kızlar için mavi, oğlanlar için pembe, her birinin ortasına Bebe yazısı basılmış...

Ansızın köşedeki boş dükkândan piyano tıngırtısı yükseliyor, sonra keman ve flüt ona katılıyor. Dükkânın vitrinine yazılar serpiştirilmiş – *Yeni Şarkılar. Birinci kat. Giriş Bedava*. Ama ilk katın camı açık olduğu için

kimse yukarı çıkmak sıkıntısına katlanmıyor. Hırçın sesler yüzerek dışarı, ılık yağmurlu havaya çıkarken sırıtarak ortalıkta oyalanıyorlar. Kapı eşiğinde patlak ev terlikleri giymiş, bir deri bir kemik bir adam duruyor. Şapkasının yırtık kenarına kuş tüyü takmış; nasıl da havalar atarak takıyor! Tüy çok görkemli. Altın apoletleri, simli kordondan ilikleri olan ceketi, beyaz oğlak derisi eldivenleri, yaldızlı bastonu. Bunların içinde kasılarak yürüyor ve ses yuvarlanarak çıkıyor göğsünden, gür ve bol bol.

“Koşun! Koşun! İşte yeni şarkılar! Her şarkıcı Avrupa çapında ünlü sanatçı. Orkestra ünlü ve en birinci. İstediğiniz kadar kalabilirsiniz. Hayatınızın fırsatı bu, bir kere kaçırdınız mı bir daha geri gelmez!” Ama hiç kimse yerinden kımıldamıyor. Niye kımıldasınlar ki? O kızları çok iyi tanıyorlar – o ünlü sanatçıları. Biri krem rengi kaşmir giyiyor, öteki mavi. İkisinin de siyah, dalgalı saçları var, kulaklarının üstüne pembe gül iliştirmişler... Piyanistin düğmeli çizmelerini de biliyorlar – sol ayağı – pedalın üstündeki ayağı – koca başparmağındaki ağrılı şişliğin üstünden patlamış. Kemancının yenmiş tırnaklarını, flütçünün uzun, gereğinden uzun kol ağızlarını – bütün bunların hepsi yeni şarkılar kadar eski.

Uzun süre müzik çalıyor, gururlu ses kükrüyor. Sonra birisi merdivenlerin altından sesleniyor ve gösteri yapan adam, hâlâ büyüklük taslayarak yok oluyor. Sesler kesiliyor. Piyano, keman, flüt damla damla sessizliğe gömülüyor. Yalnızca dantel perde, ilk kattan hayat belirtileri veriyor.

Hâlâ yağmur yağıyor; hava kararıyor... Güllere gelin! Zambaklara gelin! Kim satın alacak benim menekşelerimi?..

II

Umut! Seni sefil – seni vıcık duygusal, seni solmuş kadın! Son telini de kopar ve işi bitir. Aklımı kaçıracağım senin sonu gelmez tıngırtılarınla; yüreğim de onunla uyum içinde vuruyor, her küçük nabız aynı zamanda atıyor onunla. Sabah oldu. Boş yatakta uzanıyorum – tarla kadar büyük, bir

o kadar soğuk ve korunaksız olan koskoca yatakta. Kepenklerin arasından, nehirden yükselen güneş ışığı içeri sızıyor, titreyen dalgalarla tavanda akıyor. Dışarıda bir şeyler çakan çekicin sesini duyuyorum, evin aşağılarında, uzaklarda bir kapı açılıyor, kapanıyor. Burası benim odam mı? Koltuğun üstünde katlanmış duran benim giysilerim mi? Yastığın altında, yalnız kadının belirtisi, simgesi olan, saatim tik-taklıyor. Çanlar çalıyor. Ah! Sonunda! Sıçrayarak çıkıyorum yataktan, kapıya koşuyorum. Daha hızlı çal – daha hızlı – Umut!

“Sütünüz, Matmazel,” diyor oda hizmetçisi, sert sert bana bakarak.

“Ah, teşekkürler,” diye bağırıyorum ben, süt şişesini sallayarak. “Bana mektup yok mu?”

“Hiçbir şey yok, Matmazel.”

“Ama postacı – uğradı, değil mi?”

“Çoktan, yarım saat önce, Matmazel.”

Kapansın kapı. Bir an dur küçük koridorda. Dinle – dinle kadının nefret dolu tıngırtısını. Dil dök ona – yaltaklan – şu çekici şeyle bir kez olsun, azıcık bir şey çalması için yalvar. Boşuna.

III

Irmağın karşısında, kıyıyı süsleyen dar taş yolda bir kadın yürüyor. Rıhtımdaki basamaklardan aşağı indi, ağır ağır yürüyerek, bir eli kalçasında. Güzel bir gece; gökyüzü leylak rengi, ırmak menekşe yaprakları rengi. İçleri titreşen ışıkla dolu kocaman parıltılı ağaçlar var dar yol boyunca ve kayıklar aşağı yukarı salınarak neredeyse dalgacıklarla ayaklarının dibine kadar gelen ağır köpük kıvrımları saçıyor. Şimdi durdu. Şimdi ansızın döndü. Ağaca yaslanıyor, elleri yüzüne örtülü, ağlıyor. Ve şimdi ellerini burkarak aşağı yukarı dolaşıyor. Sıtını ağaca vermiş, başı yukarı çevrili, elleri kenetli, sevdiği birisine yaslanır gibi yaslanmış ağaca.

Omuzlarına küçük gri şal atmış; uçlarıyla yüzünü örtüyor, öne arkaya sallanıyor.

Ama insan sonsuza kadar ağlayamaz, sonunda ciddileşiyor, sessizleşiyor, elleriyle saçlarını düzeltiyor, önlüğünü çekiştiriyor. Bir iki basamak çıkıyor. Hayır, çok erken, çok erken! Yine kolları uçuyor havaya – geri koşuyor – yine uzun ağaca karşı mürekkep lekesi gibi duruyor. Altın rengi ışıktan kareler görünüyor evlerde; yeni çıkan yaprakların arasından sokak lambaları ışıldıyor; sarı ışık yelpazeleri salınan kayıkları izliyor. Bir an kadın ağaca karşı bulanık bir hayal, beyaz, gri ve siyah, taşların, gölgelerin içinde eriyen. Ve sonra gidiyor.

(1915)

Gecenin Geç Saatleri

(Virginia ateşin başında oturmuş. Dışarıda giydiği giysileri iskemlenin üstüne atılmış; çizmeleri şöminede belli belirsiz buhar çıkartıyor.)

Virginia (*mektubu elinden bırakarak*): Hiç hoşlanmadım bu mektuptan – hiç mi hiç. Bile bile mi böylesine küçümser bir tavır sergilediğini merak ediyorum – yoksa bu onun tarzı mı yalnızca. (*Okuyor*.) “Çoraplar için çok teşekkürler. Daha şimdiden bana beş çift gönderildiği için seninkileri işyerimden birinin arkadaşına verdiğimi duymak seni mutlu edecek, eminim.” Hayır, bu benim kuruntum olamaz. Bile bile yapıyor mutlaka; korkunç bir küçümseme.

Ah, keşke, kendisine dikkat etmesini söylediğim o mektubu hiç yollamasaydım ona. O mektubu geri almak için neler vermezdim. Hem de bir pazar akşamı yazdım – çok ölümcüldü bu. Asla mektup yazmamalıyım pazar akşamları – kendimi kapıp koyveriyorum böyle. Bilemiyorum neden pazar akşamlarının böylesine tuhaf etkisi var üzerimde. Yazacağım birileri

olması özlemiyle yanıp tutuşuyorum düpedüz – ya da seveceğim. Evet, işin aslı bu; kendimi hüzünlü ve sevgi dolu hissettiriyorlar. Tuhaf, değil mi!

Yeniden kiliseye gitmeye başlamalıyım; ateşin başında oturup düşünmek ölümcül bir şey. Hem ilahiler de var; insan güvenlik içinde bırakabilir kendini ilahilere. (*Yumuşak sesle ilahi söylüyor*) “Ve sonra şu bizim Sevgili’lere, Canım’lara gelince” – (*ama gözü mektuptaki ikinci tümceye takılıyor*). “Onları kendin örmüş olman büyük incelikti.” Gerçekten! Gerçekten, bu çok fazla! İğrenç kibirliler erkekler! Benim ördüğümü sanıyor sahiden. Niye ama, onu fazla tanımıyorum bile; yalnızca birkaç kere konuştum. Ne halt etmeye ona çorap öreyim ki? Kendimi böyle onun üstüne yıkacak kadar ileri gittiğimi sanmış olmalı. Çünkü birine çorap örmek gerçekten kendini adamın üstüne yıkmak olur – nerdeyse yabancı biriyse. Sıradan bir çift çorap satın almaksa bütünüyle başka bir şey. Hayır, bir daha yazmayacağım ona – burası kesin. Ve ayrıca ne yararı olur? Ben ona gerçekten çok bağlanabilirim, o da beni zerre kadar umursamaz. Erkekler umursamaz.

Merak ediyorum, niçin acaba belli bir noktadan sonra insanları sanki iğrendiriyorum. Tuhaf, değil mi! Başlarda hoşlanıyorlar benden; beni alışılmadık ya da özgün buluyorlar; ama sonra onlardan hoşlandığımı göstermek – hatta ipucu vermek – istediğim anda sanki korkup yok olmaya başlıyorlar. Galiba daha sonra canımdan bezdirecek bu durum beni. Belki de onlara verecek çok fazla şeyim olduğunu anlıyorlar bir yolla. Belki onları korkutan da bu. Ah, birisine verilecek öyle sınırsız, sınırsız sevgim olduğunu hissediyorum ki – birisini öylesine sonsuzca, öylesine bütünüyle sevebilirim ki – onu kollayabilirim – korkunç olan her şeyi ondan uzak tutabilirim – bir şeylerin yapılmasını istedikleri her kez bunu yapmak için yaşadığımı hissettirebilirim. Ah bir hissedebilsem birisinin beni istediğini, birisine yararım dokunabileceğini, tümden başka bir kişiye dönüşürdüm. Evet, benim için hayatın gizi bu – sevildiğimi hissetmek, istendiğimi hissetmek, tam anlamıyla her şey için birisinin bana yaslandığını bilmek – sonsuza kadar. Ve ben güçlüyüm, çok daha fazla, çok daha fazla zenginim çoğu kadından. Eminim çoğu kadında yok bu yakıcı özlem – kendini

açıklama özlemi. Galiba sorun bu – çiçek açmak, neredeyse. Kendi üstüme katlanıp karanlıklara kapatılmışım ve hiç kimse aldırmıyor bana. Galiba bu yüzden hissediyorum bu sonsuz sevecenliği bitkilere, hasta hayvanlara, kuşlara karşı – bu zenginlikten, bu sevgi yükünden kurtulmanın bir yolu bu. Ve sonra, elbette onlar öylesine çaresizler ki – bu da işin başka yönü. Ama erkek de sana gerçekten âşık olduğunda onlar kadar çaresiz kalır duygusuna kapılıyorum. Evet, eminim erkekler çok çaresiz...

Niçin bilmiyorum, içimden ağlamak geliyor bu gece. Kesinlikle bu mektup yüzünden değil; yarısı kadar bile önemli değil. Ama durmadan merak ediyorum, acaba bir şeyler değişecek mi, yoksa yaşlanıncaya kadar böyle sürüp gidecek mi diye – yalnızca isteyerek, isteyerek. Şimdi bile bir zamanlar olduğum kadar genç değilim. Çizgilerim var, tenim zerre kadar eskisi gibi değil. Hiçbir zaman gerçekten güzel olmadım, alışılmış biçimde güzel olmadım, ama çok hoş tenim, çok hoş saçlarım vardı – ve güzel yürürdüm. Yalnızca şöyle bir aynada kendime gözüm ilişti bugün – kamburumu çıkartmış, ayaklarımı sürürken... rüküş ve yaşlı görünüyordum. Neyse, hayır; belki de bu kadar kötü değil; kendimle ilgili şeyleri hep abartırım. Ama şimdi daha takıntılı oldum – bu da yaşlılık belirtisi, eminim. Rüzgâr – şimdi rüzgârda savrulmaya dayanamıyorum; ayaklarımın ıslak olmasından nefret ediyorum. Böyle şeylere hiç aldırmazdım eskiden – neredeyse haz duyardım bunlardan – bir bakıma Doğayla özdeş kılarlardı beni. Oysa şimdi öfkeleniyorum, ağlamak istiyorum, unutmamı sağlayacak bir şeylerin özlemini çekiyorum. Galiba kadınlar bu yüzden başlıyor içmeye. Tuhaf, değil mi!

Ateş sönüyor. Bu mektubu yakacağım. Ne anlamı var benim için? Pööff! Umrumda değil. Ne anlamı var benim için? Beş başka kadın daha ona çorap gönderebilir! Hiç sanmıyorum zerre kadar benim hayal ettiğim adam olduğunu. Şöyle dediğini duyar gibiyim, “Bunları kendinizin örmesi son derece ince bir davranıştı.” Büyüleyici bir sesi var. Onda beni çeken şeyin sesi olduğunu sanıyorum – ve elleri; öyle güçlü görünüyorlar ki – öylesine erkeksi eller ki. Ah, neyse, düşünüp düşünüp duygusallaşma; yak gitsin!.. Hayır, şimdi yapamam – ateş sönmüş. Yatacağım. Gerçekten amacı

küçümsemek miydi, merak ediyorum. Ah, yorgunum. Şimdi yattığımda çarşafları başıma çekmek istiyorum sık sık – ve yalnızca ağlamak. Tuhaf, değil mi!

(1917)

İki Penilik Olsun, Lütfen

Hanımefendi: Evet, işte, şekerim; fazla fazla yer var. Yanımdaki hanımefendi yerini değiştirip karşıma geçer... Geçer misiniz? Böylece de arkadaşım yanıma oturabilir... Çok teşekkürler! Evet, şekerim, arabaların ikisi de savaş işlerine yollandı; ben de ne yapayım otobüslere alıştım. Elbette, tiyatroya gidecek olursak Cynthia'ya telefon ediyorum. Onun hâlâ arabası var. Sürücüsü askere çağrıldı... Yüzyıllar önce... Öldürülmüştür şimdiye kadar bence. Pek de hatırlayamıyorum. Yeni adamından da hiç mi hiç hoşlanmıyorum. Ben de mantıklı tehlikeleri göze alırım ama o çok dikbaşlı – gördüğü her şeyin üstüne gidiyor. Yakında tanrı bilir neler olacağını, yana kaçmayan bir şeyin üstüne arabayı sürse. Ama zavallı yaratığın kollarından biri çalışmıyor, bacaklarından birinde de sorun var, galiba bana söylemişti. Galiba bu yüzden böylesine dikkatsiz. Demek istiyorum ki – neyse! Bilmiyor musun!..

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Evet sattı. Şekerim, çok çok küçüktü. Yalnızca on tane yatak odası vardı, biliyorsun. O koca evde yalnızca on tane yatak odası. Görülmüş şey değil! Dışarıdan baktığında inanamazsın – değil mi? Kâhyalar, çocuk bakıcıları – falan. Uşakların hepsinin evin dışında uyuması gerekiyordu... Bunun anlamını bilirsin.

Arkadaşı: ....!!

Biletçi: Bilet paraları, lütfen. Paranızı uzatın.

Hanımefendi: Ne kadar? İki peni, değil mi? İki penilik bilet, lütfen. Zahmet olmasın – bende bozukluk var, şuralarda bir yerde.

Arkadaşı: ....!

Hanımefendi: Tamam. Bende var – bir bulabilsem.

Biletçi: Bilet paralarını verin, lütfen.

Arkadaşı: ....!

Hanımefendi: Gerçekten mi? Ben de. Şimdi hatırlıyorum. Evet, ben gelişi ödedim. Çok iyi, sen ver bakalım, yalnızca bu kerelik. Savaş zamanı, şekerim.

Biletçi: Nereye kadar gitmek istiyorsunuz?

Hanımefendi: Boltons'a.

Biletçi: Adam başı birer peni daha.

Hanımefendi: Hayır – ah hayır! Gelişe iki peni ödedim yalnızca. Emin misiniz?

Biletçi (sert sert): Siz kendiniz okuyun duyuru tahtasından.

Hanımefendi: Ah, neyse. İşte bir peni daha. (*Arkadaşına*) Bu adamların bu kadar dediğim dedik olmaları çok olağandışı değil mi? Her şey bir yana, görevini yapmak için para alıyor. Aman hepsi hemen hemen aynı. Bir süre sonra bu motorlu taşıtlardan omurgalarının etkilendiğini okumuştum. Bence bu yüzden... Teddie'nin haberini duydun – değil mi?

Arkadaşı: ....

Hanımefendi: Ah, hayır! Ama o yükseldi... şimdi ne oluyor? Ne olabilir ki? Ne kadar gülüncüm ben!

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Ah, hayır! Asırlarca binbaşılık yaptı.

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Albay mı? Hayır, şekerim, bundan çok daha yüksek bir rütbe. Onun bölüğü değil – uzun zamandır bölüğü var. Taburu da değil.

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Alay! Evet, bence onun alayı var. Ama ben diyordum ki onu şey yaptılar... Ah ne aptalım! Tümgeneralden yükseği nedir? Evet, galiba oydu. Kumandan. Elbette, Mrs. T. korkunç mutlu oldu.

Arkadaşı: ....

Hanımefendi: Ah, şekerim, herkes en tepeye çıkıyor bu günlerde. Rütbesi ne olursa olsun. Ve Teddy de harika biri, gerçekten anlayamıyorum nasıl... çok korkunç – değil mi!

Arkadaşı: ....

Hanımefendi: Bilmiyor muydun? Kadın da Savaş Bakanlığı'nda ve çok iyi iş çıkartıyor. Daha geçen gün terfi aldı sanıyorum. Ölüleri ailelerine bildirmek ya da kayıpları bulmak falan gibi bir iş yapıyor. Ne olduğunu gerçekten tam olarak bilmiyorum. Her neyse, sözcüklerle anlatılamayacak kadar iç karartıcı olduğunu söylüyor, ailelerden gelen en yürek burkucu mektupları falan okumak zorunda kalıyor. Neyse ki onun odasında çok neşeli bir topluluk var – bütün subay karıları orada, kendi çaylarını yapıyorlar, Steward'ın yerinden sırayla tatlı alıyorlar. Haftada bir öğleden sonra boş, o gün alışverişe çıkıyor ya da saçını kıvırttırıyor. Son kez ikimiz birlikte Yvette'in İlkbahar Gösterisi'ni izlemeye gittik.

Arkadaşı: ....?

Hanımefendi: Hayır, değil, gerçekten. Şu frak ceketlerden fena halde midem bulanıyor, ya senin? Demek istiyorum ki, ona da dediğim gibi, şu Yvette'in diktiklerinden birini almak için korkunç tutarlarda para ödemenin anlamı ne, uzun vadede onunla, şu hazır yapılıp satılan ucuz şeyler arasında farkı gerçekten göremiyorsan. Elbette, kumaşın iyi olduğunu falan bilmenin insana verdiği bir doyum var – ama görünüşü bir şeye benzemiyor. Hayır, ona güzel bir ceketle etek almasını söyledim. Her şey bir yana, çünkü iyi bir etekle ceket her zaman kendini gösterir. Değil mi?

Arkadaşı: !...

Hanımefendi: Evet. Ona bunu söylemedim – ama aklımdan geçen şuydu. O frak ceketleri giymek için fazla şişman. Kalçaları çok fazla dışarı fırlıyor. Ben kendim için çok hoş, uçuk mavi, kenarlarına şu yeni ıstakoz kırmızısı şeritlerden geçirilmiş bir tane ısmarladım gibi... Benim tatlı Kate'imi yitirdim, biliyorsun.

Arkadaşı: ....!

Hanımefendi: Evet, çok can sıkıcı! Tam da onu az çok eğittiğim sırada. Ama aklını kaçırdı, bugünlerde hepsinin yaptığı gibi ve askeri cephaneliğe

gitmek istediğine karar verdi. Bana bildirdiği zaman, o işi alırsa (ki bence hiç mümkün değil) asla geri gelemeyeceğini, öteki hizmetçileri tedirgin edemeyeceğini, bunu iyice kafasına sokması gerektiğini çok sert bir dille açıkladım.

Biletçi (ters ters): Adam başı birer peni daha, inmiyorsanız.

Hanımefendi: Ah, gelmişiz. Salı günü briç mi oynuyorsunuz? Hayır, şekerim, korkarım salı gelemem. Her salı yaralıları ağırlıyorum, biliyorsun. Aşçıyla hayvanat bahçesine falan gönderiyorum onları – bilmiyordun demek. Çarşamba – çarşamba günü tamamen boşum.

Biletçi: Elinizi çabuk tutmazsanız, siz ininceye kadar çarşamba günü olacak zaten.

Hanımefendi: Bu kadar yeter artık, dostum.

Arkadaşı: ....!!

(1917)

Siyah Bere

(Hanımefendiyle kocası kahvaltı masasında oturuyor. Erkek oldukça sessiz, gazetesini okuyup bir şeyler yiyor; ama kadında tuhaf bir huzursuzluk var, yolculuk için giyinmiş, yalnızca yer gibi yapıyor.)

Kadın: Ah, eğer pamuklu gömleklerini ararsan, ketenlerin durduğu dolabın sağ alt rafında.

Adam (Et Dışsatımcıları Birliği yönetim kurulu toplantısında): Hayır.

Kadın: Ne dediğimi duymadın bile. Dedim ki eğer pamuklu gömleklerini ararsan, ketenlerin durduğu dolabın sağ alt rafında.

Adam (olumlayan bir havayla): Tamamen katılıyorum sana!

Kadın: Tam da evden ayrılacağım sabah, beş dakikalığına olsun gazeteni elinden bırakamaman gerçekten çok olağandışı kaçıyor.

Erkek (uysalca): Sevgili kadınım, ben senin gitmeni istemiyorum ki. Aslında, gitmemeni söyledim sana. Hiç mi hiç anlayamıyorum...

Kadın: Yalnızca mutlaka gitmem gerektiği için gittiğimi sen de pekâlâ biliyorsun. Boyuna erteleyip duruyordum, son kez dişçi dedi ki...

Erkek: İyi! İyi! Yine baştan başlamayalım. Konuşa konuşa ıcığını cıcığını çıkardık, değil mi?

Hizmetçi: Araba geldi, hanımım.

Kadın: Lütfen bavullarımı yükleyin.

Hizmetçi: Emredersiniz, hanımım.

(*Kadın derin derin içini çeker.*)

Adam: O treni yakalamak istiyorsan pek fazla zamanın kalmadı.

Kadın: Biliyorum. Gidiyorum. (*Değişik bir tınıyla*.) Sevgilim, böyle ayrılmayalım. Kendimi berbat hissettiriyor. Niye sanki benim eğlencemi burnumdan getirmekten böylesine çok haz duyuyor gibisin hep?

Erkek: Dişçiye gitmenin pek de eğlenceli olduğunu sanmıyorum.

Kadın: Ah, demek istediğim şeyin bu olmadığını biliyorsun. Yalnızca beni kırmak için böyle konuşuyorsun. Biliyorsun, yalnızca sorun çözülmüş gibi yapıyorsun

Erkek (gülerek): Ve sen de trenini kaçırıyorsun. Perşembe akşamı döneceksin, değil mi?

Kadın (alçak, umutsuz sesle): Evet, perşembe akşamı. Hoşça kal öyleyse. (*Erkeğin yanına yaklaşır, elini kendi ellerinin içine alır.*) Gerçekten bir sorun mu var? En azından bak bana. Hiç mi – hiç mi – önemsemiyorsun?

Adam: Sevgilim! Bu tıpkı sinemadan çıkmak gibi bir şey.

Kadın (elleri iki yanına düşerken): İyi öyleyse. Hoşça kal. (*Yemek odasına hızla acıklı acıklı göz atarak çıkar.*)

(*İstasyona giderken.*)

Kadın: Hayat ne tuhaf! Böyle duygulara kapılacağımı hiç sanmazdım. Nasıl oluyorsa bütün baştan çıkartıcılığı uçup gitti sanki. Ah, arabanın dönüp geri gitmesi için neler vermezdim. İşin en tuhaf yanı da şu, beni sevdiğine gerçekten inandırsaydı beni, onu terk etmem çok daha kolay olacaktı. Ama bu çok saçma. Nasıl da keskin kokuyor samanlar. Çok sıcak bir gün olacak. Bu tarlaları bir daha asla görmeyeceğim. Asla! Asla! Ama bir bakıma da böyle olduğu için mutluyum; beni öylesine son kez, öylesine

bütünüyle doğru yola sokuyor ki sonsuza kadar! O hiç kadın istemiyor. Kadının hiç anlamı yok onun için. Kendisinden başka hiç kimseye karşı derin bağlılık duyabilecek türden bir adam değil o. Ben onun gözünde yalnızca yıkanmaya gitmelerinden önce gömleklerinden kol düğmelerini çıkartmayı hatırlayan biri oldum – hepsi bu! Ama bu bana yetmiyor. Ben gencim – ben çok gururluyum. Ben taşrada ot gibi yaşayıp "bizim" marullarımız üzerine sayıklayacak kadınlardan değilim...

Benimle evlendiğinden beri yapmaya çalıştığın, bana boyun eğdirmekti, beni kendi gölgene dönüştürmekti, sanki ben duvar saatiymişim gibi doğru zamanın üzerime yazıldığını görmek için yalnızca bir göz atmanın yeteceği kadar çok bana güvenmekti. Asla merak etmedin beni; asla istemedin ruhumu araştırmayı. Hayır, kendi dingin varoluşunun içine yerleşip oturmamı istedin yalnızca. Ah! Nasıl da öfkelendiriyor beni senin körlüğün – nasıl da nefret ediyorum bu yüzden senden! Mutluyum – şükrediyorum – şükrediyorum seni terk ettiğim için! Ben toy bir kız değilim; beni kandıramazsın, ben güçlerimi biliyorum. Boşu boşuna hep özlemedim zenginlikleri, tutkuyu, özgürlüğü, boşu boşuna hissetmedim onları hak ettiğimi. (*Arabanın düğmeli sırtına yaslanıyor, mırıldanıyor.*) "Sen kraliçesin. Bırak tadayım sana krallığını vermenin hazzını." (*Gülümsüyor küçük soylu ellerine.*) Keşke yüreğim böyle güm güm atmasa. Gerçekten canımı yakıyor. Beni öylesine yoruyor, öylesine huzursuz ediyor ki. Tıpkı korkunç telaşı olan birinin kapıyı tekmelemesi gibi... araba da kaplumbağa gibi gidiyor; bu gidişle asla istasyona varamayacağız. Çabuk! Çabuk! Aşkım, elimden geldiğince hızla sana koşuyorum. Evet, tıpkı senin gibi acı çekiyorum. Korkunç bu, dayanılmaz, değil mi – birbirimizden uzak geçirdiğimiz bu son yarım saat... Ah, tanrım! Şu at yine yürümeye başladı. Ne diye şu koskoca güçlü canavarı kırbaçlamıyor... Bizim görkemli hayatımız! Birlikte bütün dünyayı gezeceğiz. Bütün dünya bizim olacak aşkımız yüzünden. Ah, sabırlı ol! Elimden geldiğince hızla sana koşuyorum... Ah, işte yokuş aşağı iniyoruz; şimdi gerçekten daha hızla gidiyoruz. (*Ah, yaşlı bir adam karşıya geçmeye çalışıyor.*) Çekil yolumdan,

seni sersem bunak! Çiynenmeyi hak ediyor... Aşkım – aşkım; neredeyse oradayım. Yalnızca sabırlı ol!

(*İstasyonda*)

Birinci sınıf, sigara içilen vagona koyun... Neyse daha çok zaman var zaten. Trenin kalkmasına tam on koca dakika. Burada olmamasına şaşmamak gerek. Onu arıyormuş gibi görünmemeliyim. Ama hayal kırıklığına uğradığımı da söylemem gerek. Buraya ilk gelenin ben olacağım aklımın ucundan bile geçmemişti asla. Onun burada olacağını, bir vagon ayırtacağını, gazeteler, çiçekler alacağını sanmıştım... Ne tuhaf! Gerçekten kafamda canlanmıştı gazetenin içinde pembe karanfiller... Benim karanfili nasıl sevdiğimi bilir. Ama pembe olanları en sevdiğim değildir. Aslında koyu kırmızıları ya da uçuk sarıları yeğlerim. Şimdi artık gelmezse gerçekten geç kalacak. Kapıları kapamaya başladılar. Ne olmuş olabilir ki? Korkunç bir şey. Belki de son anda kendini vurmuştur... Senin hayatını mahvetme düşüncesine katlanamadım... Ama benim hayatımı mahvetmiyorsun ki. Ah, nerelerdesin? Vagona girmem gerekiyor artık... Kim şu? O değil! O olamaz – evet, o. Hangi zıkkımın kökünü takmış kafasına? Siyah bere. Ama ne korkunç! Tepeden tırnağa değişmiş. Ne diye takmış olabilir o siyah bereyi? Onu tanımayacaktım. O berbat bereyle bana doğru gelir, gülümserken nasıl da saçma sapan görünüyor!

Adam: Sevgilim, kendimi asla bağışlamayacağım. Ama en saçma, hem acıklı hem gülünç şey başıma geldi. (*Vagona giriyorlar*). Şapkamı kaybettim. Düpedüz yok oldu. Otelin yarısını ayağa kaldırdım, aramak için. Tek iz bile yoktu! Sonunda, umutsuzluk içinde, orada kalan bir başka adamdan bunu ödünç almam gerekti. (*Tren kalkıyor.*) Kızmadın ya. (*Kadına sarılmaya çalışıyor.*)

Kadın: Yapma! Daha istasyondan çıkmadık bile.

Erkek (ateşle): Ulu tanrım! Umurumda mı bütün dünya bizi görse bile? (*Kadına sarılmaya çalışıyor.*) Benim harikam! Benim neşem!

Kadın: Lütfen yapma! Trenlerde öpülmekten nefret ederim.

Erkek (belirgin biçimde incinmiş): Eh, güzel. Kızgınsın. Çok ciddi durum. Geç kaldığım gerçeğiyle başa çıkamıyorsun. Ama çektiğim acıları bir

bilseydin yalnızca...

Kadın: Bu kadar dar kafalı olabileceğimi nasıl düşünebilirisin.

Erkek: Öyleyse neden seni öpmeme izin vermiyorsun?

Kadın (deli gibi gülerek): Çok değişik görünüyorsun, nasıl oluyorsa – neredeyse yabancısın.

Erkek (ayağa fırlar, aynada kendine bakar merakla ve saçmalıyor, diye kadın karar verir): Ama bir terslik yok, değil mi?

Kadın: Ah, yok sayılır; hiç yok. Ah, ah, ah! (*Öfkeden kahkahalar atmaya, ağlamaya başlar kadın.*)

(*Gelirler.*)

Kadın (*erkek araba tutarken*): Bunun üstesinden gelmeliyim. Saplantıya dönüştü. Bir şeyin bir adamı böylesine değiştirmesi anlaşılır gibi değil. Ona söylemeliyim. Elbette çok kolay şöyle demek: Sence de artık kentte olduğumuza göre kendine bir şapka satın alman daha iyi olmaz mı? Ama berenin nasıl korkunç durduğunu anlamasına neden olur bu. Ve işin olağandışı yanı bunu kendisinin görememiş olması. Yani demek istiyorum ki aynaya baktığına, bereyi çok gülünç bulmadığına göre bakış açılarımız da farklı olmalı... Nasıl da derinden farklı. Yani demek istiyorum ki onu sokakta görsem böyle bere takan birini asla sevemeyeceğimi söylerdim. Onunla tanışmazdım bile. Hiç mi hiç benim tarzım değil. (*Çevresine bakınır.*) Herkes ona gülüyor. Neyse, hiç şaşmıyorum! Kulaklarını kepçe kepçe dışarı fırlatması berenin, kafasının arkası hiç yokmuş gibi göstermesi.

Adam: Araba hazır, sevgilim. (*Binerler.*)

Adam (kadının elini tutmaya çalışır): Tam bir mucize ikimizin böyle birlikte arabayla gitmesi, böylesine basitçe, işte böyle.

(*Kadın tülünü düzeltir.*)

Adam (kadının elini tutmaya çalışır, çok ateşli): Bir oda ayarlayacağım, aşkım.

Kadın: Ah, hayır. Elbette iki oda tutmalısın.

Adam: Ama sence kuşku uyandırmamak daha akıllıca olmaz mı?

Kadın: Ben kendi odamda kalmalıyım. (*Kendi kendine.*) Sen bereni kendi kapının arkasına asabilirsin! (*Deli gibi gülmeye başlar.*)

Adam: Ah! Çok şükür! Kraliçem mutlu benliğine kavuştu yine!

(*Otelde.*)

Yönetici: Evet, efendim, anlıyorum. Tam istediğiniz şey var bizde, sanıyorum, efendim. Lütfen buradan buyurun. (*Küçük oturma odasıyla, oraya açılan bir yatak odası bulunan bölüme götürür ikisini.*) Burası tam size göre, değil mi? Ve eğer isterseniz sedire de yatak yapabiliriz.

Adam: Ah, harika! Harika!

(*Yönetici çıkar.*)

Kadın (öfkeli): Ama sana kendi odam olmasını istediğimi söyledim. Ne dolaplar çeviriyorsun bana! Seninle aynı odayı paylaşmak istemediğimi söyledim. Nasıl kalkışabilirsin bana böyle davranmaya? (*Erkeği taklit eder.*) Harika! Harika! Seni asla bağışlamayacağım bunun için!

Erkek (yenilgiye uğramış): Aman tanrım, neler oluyor! Anlamıyorum – karanlıkta kaldım. Niçin durup dururken, bula bula bugün beni sevmekten vazgeçtin? Ne yaptım ki ben? Söyle bana!

Kadın (sedire gömülür): Çok yorgunum. Beni seviyorsan lütfen çekil başımdan. Ben – ben yalnızca biraz tek başıma kalmak istiyorum.

Adam (usulca): Çok iyi. Anlamaya çalışacağım. Anlamaya başlıyorum. Yarım saatliğine dışarı çıkacağım ve sonra, aşkım, sen kendine gelirsin. (*Çevresine bakınır, şaşkın.*)

Kadın: Ne oldu?

Erkek: Aman tanrım – beremin üstünde oturuyorsun. (*Kadın çığlığı basar, yatak odasına geçer. Erkek çıkar. Bir an bekler kadın, sonra tülünü indirir, bavulunu alır.*)

(*Takside*)

Kadın: Evet Waterloo istasyonu. (*Arkasına yaslanır.*) Oh, neyse kurtuldum – kurtuldum! Eve dönmek için ucu ucuna yakalayacağım öğleden sonraki treni. Ah, her şey rüya gibi – akşam yemeğinden önce evde olacağım. Ya havanın çok sıcak olduğunu söylerim kocama ya da dişçinin kent dışına çıktığını. Ne önemi var ki? Kendi evime dönmeye hakkım var... İstasyondan arabayla yolculuk harika olacak; tarlalar öyle tatlı kokacak ki. Akşam yemeğinde dünden kalma soğuk tavuk eti var ve portakal peltesi...

Aklımı kaçırmıştım herhalde ama şimdi yine aklım başıma geldi. Ah, benim kocacığım!

(1917)

Varoştaki Peri Masalı

Kentin iş merkezinden yalnızca yarım saaten daha az uzaklıktaki “kuytu küçük yuvaları”nın insanın içini ısıtan kırmızı yemek odasında kahvaltı masasında oturuyordu Mr. ve Mrs. B.

Ocakta güzel bir ateş yanıyordu – çünkü yemek odası aynı zamanda oturma odasıydı da – soğuk küçük bahçeciğe bakan iki pencere kapalıydı, havada çok hoş pastırmalı yumurta, kızarmış ekmek, kahve kokusu vardı. Şimdi artık şu karneyle yiyecek alma işi gerçekten bittiği için Mr. B. günün tehlikeleriyle yüzleşmeden önce karnını tıka basa doyurmayı iş edinmişti. Kimin bildiği umrunda değildi bunu – kahvaltısı konusunda gerçek bir İngiliz beyefendisiydi – iyi bir kahvaltı etmesi gerekiyordu; yoksa eli ayağı kesilirdi ve eğer sabahları şu Avrupalı adamların yalnızca bir çörek ve bir fincan kahveyle onun yaptığı işin yarısının üstesinden geldiğini anlatsanız – düpedüz neden söz ettiğinizi bilmiyorsunuz demekti.

Mr. B. iriyarı, genç sayılabilecek, işini bırakıp – kötü yazgı sonucu – Ordu’ya katılamamış bir adamdı; tam dört yıl yerini alabilecek başka birini aramıştı ama boşuna. Masanın başında oturmuş *Daily Mail* gazetesini okuyordu. Mrs. B. gençççe, şişko, kısa, biraz güvercini andıran biriydi. Kocasının karşısında, kahve takımının arkasında oturmuş, gagasıyla tüylerini düzeltiyor, peçetenin içine sarmalanmış olarak aralarına tünemiş, rafadan yumurtanın tepesine kaşığıyla vuran küçük B.’den sevgi dolu uyaran bakışlarını ayırmıyordu.

Tanrım! Küçük B. hiç de böylesi ana babanın haklı olarak umabilecekleri türden çocuk değildi. Hiç şişko küçük taya benzemiyordu, tombul meyveli pasta gibi değildi, sert küçük muhallebi değildi. Makarnaya benzeyen

bacakları, ufacık pençeleri, fare tüyü duygusu uyandıran yumuşacık, yumuşacık saçları, kocaman fal taşı gibi açık gözleriyle yaşının çok altında görünüyordu. Nedense, hayatta her şeyin boyutları yanlış gibiydi Küçük B.'nin gözünde – aşırı büyük, aşırı zorlu. Her şey onu yere deviriyordu, kırılgan yelkenlerinden rüzgârı uzaklaştırıyor, onu soluk soluğa, korku içinde bırakıyordu. Bunu önlemeye güçleri yetmiyordu, Mr. ve Mrs. B'nin; yalnızca zarara uğradıktan sonra onu yerden kaldırabiliyorlardı – ve onu yeniden yoluna sokmaya çalışıyorlardı. Mr. ve Mrs. B onu yalnızca güçsüz çocukların sevildiği gibi seviyorlardı – ve onun nasıl da harika bir küçük delikanlı olduğunu düşündüğünde Mr. B. – şu küçük adamın cesaretini düşündüğünde – işte o – aman tanrım – o...

"Neden iki ayrı tür yumurta yok?" dedi Küçük B. "Niçin çocuklar için küçük yumurta, büyükler için de şunun gibi büyük yumurta yok?"

"İskoç tavşanı," dedi Mr. B. "Güzel İskoç tavşanları var beş şilin, üç peniye. Bir tane alsak mı, koca kız?"

"İyi bir değişiklik olur, değil mi?" dedi Mrs. B. "Güveç yaparız."

Bakıştılar, zengin salçası içinde, içi doldurulmuş, yanında beyaz bir çanak dolusu kırmızı böğürtlen peltesiyle İskoç tavşanı aralarından yüzüp geçti.

"Hafta sonu için pişirebilirdik," dedi Mrs. B. "Ama kasap bana güzel bir sığır filetosu sözü verdi ve çok yazık olacak gibi görünüyor..." Evet, öyleydi ama yine de... Ah şekerim, karar vermek çok zordu. Tavşan çok hoş bir değişiklik olacaktı – öte yandan da, gerçekten güzel bir sığır filetosunu bir yana atabilir miydin?

"Tavşan çorbası da olur," dedi Mr. B. parmaklarıyla masanın üstünde davul çalarak. "Dünyanın en iyi çorbası!"

"Ah-hah!" diye çığlık attı Küçük B. öylesine ansızın, öylesine keskin bir çığlıktı ki ikisi de irkildi – "Bakın şu bizim çimenliğe konan serçe sürüsüne," – kaşığını salladı. "Bakın şunlara," diye bağırdı. "Bakın!" Ve konuşurken, pencereler kapalı olmasına karşın, bahçeden gelen gürültülü tiz cıvıltıları, cıvıldaşmaları duydular.

"İyi çocuk ol da, kahvaltını ye," dedi annesi, babası da dedi ki, "Yumurtandan başka şeyle ilgilenme, delikanlı, hem de elini çabuk tut."

“Ama bakın şunlara – baksanıza hepsi hopluyor,” diye bağırdı. “Bir dakika bile yerlerinde duramıyorlar. Sence açlar mı baba?”

Ciik-cikci ciik! diye bağrışıyordu serçeler.

“En iyisi onu önümüzdeki haftaya ertelemek belki,” dedi Mr. B. “ve o zaman hâlâ bulabilmek için şansımıza güvenmek.”

“Evet, belki en akıllıcası bu olur,” dedi Mrs. B.

Mr. B. kâğıdının içinden bir erik daha aldı.

“Şu satışı kısıtlı hurmalardan alabildin mi?”

“Dün bir kilo almayı başarabildim,” dedi Mrs. B.

“Güzel, hurmalı muhallebi çok hoş olur,” dedi Mr. B. Bakıştılar, üzeri kaymaklı sosla kaplı koyu renk, yuvarlak muhallebi aralarından yüzerek geçti. “Güzel bir değişiklik olur, değil mi?” dedi Mrs. B.

Dışarıda gri, donmuş çimenlerin üstünde tuhaf, açgözlü serçeler hopluyor, kanat çırpıyordu. Bir an bile yerlerinde duramıyorlardı. Bağrışıyorlar, sakar kanatlarını çırpıyorlardı. Yumurtası bitmiş olan Küçük B. aşağı atladı, camın önünde yemek için reçelli ekmeğini eline aldı.

“Ne olur, onlara ekmek kırıntısı verelim,” dedi. “Camı aç baba, onlara bir şeyler at, ne olur. Baba, lütfen!”

“Öf, başımın etini yeme çocuk,” dedi Mrs. B. ve babası – “Sakın camları açmaya kalkışma delikanlı. Ağzının payını alırsın sonra.”

“Ama onlar aç,” diye bağırdı Küçük B. ve serçelerin hafif sesleri, bilenen küçük bıçakların şakırtısı gibiydi. Çiik-çiik-çik-çik! diye bağrışıyorlardı.

Küçük B. elindeki reçelli ekmeğini camın önündeki porselen çiçek saksısına bıraktı. Daha iyi görmek için kalın perdelerin arkasına kaydı, Mr. ve Mrs. B. şimdi artık neleri karnesiz alabileceklerini okumayı sürdürdü – Mayıs ayından sonra artık karne defteri olmayacaktı – bir peynir furyası – tam furya – bütün peynirler gök cisimleri gibi aralarındaki havada fırıl fırıl dönüyordu.

Küçük B. gri, donmuş otların üstündeki serçeleri izlediği sırada ansızın kuşlar hâlâ kanatlarını çırparken, cıvıldarken büyüdüler, değiştiler. İncecik küçük oğlan çocuklarına dönüştüler, kahverengi ceketli, dışarıda dans eden, zıplayan, camın dışında dört dönüp cıvıldaşan. “Yiyecek bir şey istiyorum,

yiyecek bir şey istiyorum!” İki eliyle birden perdeye asılıyordu Küçük B. “Baba,” diye fısıldadı, “Baba! Onlar serçe değil. Onlar küçük oğlanlar. Dinle, Baba!” Ama Mr. ve Mrs. B. duymadı. Yine denedi. “Anne,” diye fısıldadı. “Şu küçük oğlanlara bak. Onlar serçe değil, anne!” Ama onun saçmalığına kimse kulak asmıyordu.

“Bütün şu açlık lafları,” diye bağırdı Mr. B., “hepsi uydurma, hepsi gerçeği perdeliyor.”

Beyaz, ışıyan yüzleri, kocaman paltolarının içinde çırpınan kollarıyla küçük oğlanlar dans ediyordu. “Yiyecek bir şey istiyorum, yiyecek bir şey istiyorum.”

“Baba,” diye mırıldandı Küçük B. “Dinle Baba! Anne, dinle lütfen!”

“Gerçekten de!” dedi Mrs. B. “Şu kuşların yaptığı gürültüye bak! Hiç duymamıştım böyle şey.”

“Ayakkabılarımı getir bana delikanlı,” dedi Mr. B.

Ciiik-cik cik-ccik! dedi serçeler.

Eee, nereye gitmişti bu çocuk? “Gel de şu güzel kakaonu bitir, yavrum,” dedi Mrs. B.

Mr. B. ağır masa örtüsünü kaldırıp fısıldadı, “Haydi, Rover,” ama küçük köpek falan da yoktu orada.

“Perdenin arkasında,” dedi Mrs. B.

“Odadan çıkmadı hiç,” dedi Mr. B.

Mrs. B. cama gitti, Mr. B. peşine takıldı. Ve birlikte baktılar. Orada gri, donmuş otların üstünde, beyaz, bembeyaz yüzlü küçük oğlanın incecik kolları kanat gibi çırpınıyordu hepsinin en önünde, içlerinde en ufacığı, inceciği Küçük B.’ydi. Bütün seslerin üstünde onun sesini duyuyordu Mr. ve Mrs. B. “Yiyecek bir şey istiyorum, yiyecek bir şey istiyorum.”

Nasıl olduysa, nasıl olduysa camı açtılar. “Yiyeceksiniz! Hepiniz. İçeri gir hemen. Koca adam! Küçük adam!”

Ama artık çok geçti. Küçük oğlanlar serçeye dönüşmüştü yine ve uçup gittiler – gözden kayboldular – sesin ulaşamayacağı bir yerlere.

(1917)

Karanfil

O sıcak günlerde Eve – meraklı Eve – hep karanfil tutuyordu elinde. Kokluyordu da kokluyordu, parmaklarının arasında döndürüyordu, yanağına dayıyordu, dudaklarına götürüyordu, onunla Katie'nin boynunu gıdıklıyordu ve sonunda parçalayıp yaprak yaprak yiyip bitiriyordu.

"Güllerin tadı çok güzel, şekerim, Katie," diyordu, arkasında asılı çiçekli şapkalarla tuhaf biçimde süslenmiş loş soyunma odasında durarak – "ama karanfiller düpedüz olağanüstü! Tatları şey gibi – şey – neyse!" ve uçup gidiyordu ince küçük kahkahası, arkasındaki duvarda asılı tuhaf çiçeklerin arasında kanat çırparak. (Ama nasıl da acımasızdı onun ince küçük kahkahası! Uzun sivri gagası, pençeleri, iki boncuk gözü var, diye düşünüyordu, hayal gücü geniş Katie.)

Bugün elinde karanfil vardı. Fransızca dersine karanfil getirdi, sanki şaraba batırılmış da kurusun diye karanlıkta bırakılmış gibi koyu, çok koyu kırmızı karanfil. Önündeki sıraya koydu, gözlerini yarı kapadı, gülümsedi.

"Muhteşem, değil mi?" dedi. Ama –

"*Un peu de silence, sil vous plaît*," sözleri geldi M. Hugo'dan. Ah, rezalet! Çok sıcaktı! Korkunç sıcak! Kavruluyordunuz düpedüz!

Fransızca Odası'nın kare biçimindeki iki penceresi alt bölümde açıktı, koyu renk güneşlikler yarıya kadar çekilmişti. İçeri hiç hava girmese de güneşliğin kordonu dışarı savruldu, geri geldi ve güneşlik yukarı toplandı. Oysa gerçekten, dışarıdaki göz kamaştırıcı parlaklıktan en küçük bir soluk bile gelmedi.

Açık renk gömlekleri, saçlarının üstüne tünemiş katı kelebek kurdeleleriyle, loş odadaki kızlardan bile sıcak, güçsüz bir ışık yayılıyor gibiydi ve Mr. Hugo'nun beyaz yeleği, köpekbalığının karnı gibi parlıyordu.

Kimi kızların yüzleri kıpkırmızı kesilmişti, kimilerininki beyaz. Siyah buklelerini bir kalemlik ve pembe kalemle başının üstüne *à la japonaise* toplamıştı Vera Holland; çok çekici görünüyordu. Francie Owen kollarını

neredeyse omuzlarına kadar sıvadı, sonra bileğindeki küçük mavi damarı mürekkeple boyadı, kollarını üst üste kavuşturdu, ardından çıkan izi görmek için baktı; kendini mürekkeple boyamak gibi bir tutkusu vardı; hep başparmak tırnağına surat çizerdi, siyah, çatallı saçları vardı. Sylvia Mann, yakalığıyla, boyunbağını çıkardı, düpedüz çıkardı onları, yanına sırasının üstüne yaydı, sanki evinde, yatak odasında saçını yıkayacak kadar soğukkanlıydı. Sağlam sinirleri vardı! Defterinden bir yaprak yırtıp, "Bizim moruk Hugo-Wugo'dan eve giderken bize üç penilik vanilya vermesini isteyelim mi!!!" diye yazdı Jennie Edwards ve düpedüz mosmor kesilip neredeyse çığlığı basacak olan Connie Baker'a geçirdi. Hepsi de ağızları açık yayılmışlar, sanki daha solgun görünen yuvarlak saate bakıyorlardı; saatin kolları neredeyse kımıldamıyordu.

"*Un peu de silence, sil vous plaît*," geldi M. Hugo'dan. Şişko elinin birini havaya kaldırdı. "Hanımlar, hava aşırı sıcak olduğu için bugün artık başka not tutmayacağız ama ben size okuyacağım" – ve durakladı, kocaman, usuldan gülümsemeyle gülümsedi – "küçük bir Fransızca şiir."

"Am-maan tanrım!" diye inledi Francie Owen.

M. Hugo'nun gülümsemesi derinleşti. "Eee, Mees Owen, sizin katılmanız gerekmiyor. Siz kendinizi boyayıp durabilirsiniz. Kendi siyah mürekkebinizin yanı sıra benim kırmızı mürekkebimi de kullanabilirsiniz."

Kuyruklu ceketinin cebinden çekip çıkardığı kırmızı kenarlı küçük mavi kitabını nasıl da iyi tanıyorlardı! Üzerine mineçiçekleri işlenmiş yeşil ipekten ayraç şeridi vardı. Sınıfta kitabı elden ele geçirirlerken hep kıkır kıkır gülerlerdi buna. Zavallı yaşlı Hugo-Wugo! Şiir okumaya tapardı. Usuldan, dinginlik içinde başlar, sonra giderek sesi şişer, titreşir, kendini toplar, sonra yalvaran, yakaran, dileyen tınılar kazanır, ardından yükselir, zafer kazanmış gibi yükselir, sonra sanki ışık gibi parlar – ardından yine giderek zayıflar, yumuşar, sıcaklaşır, dinginleşir, ölüp yokluğa karışırdı.

İşin en zor yanı, elbette kendini tutamayıp en korkunç gülme krizine yakalanmaya direnmekti. Durum gülünç olduğundan değildi gerçekten ama insanı tedirgin ediyor, tuhaf, aptal gibi hissettiriyor ve yaşlı Hugo-Wugo

adına utanç duymasına neden oluyordu, nedense. Ama – tanrım – bu sıcakta zorla başlarına yıkmaya kalkışacaksa!..

“Cesaret, ufaklık,” dedi Eve, pörsümüş karanfili öperek.

Adam başladı, kızların çoğu açılan ilk ateşte ölerek, başları kollarının üstünde, öne, sıraların üstüne devrildi. Yalnızca Eve’le Katie dimdik, kıpırtısız oturuyordu. Katie anlamasına yetecek kadar Fransızca bilmiyordu, ama Eve, kaşlarını kaldırmış, gözleri yarı perdeli, tıpkı dudaklarında kanat çırpan o acımasız küçük kahkahanın kanat gölgesi gibi dudaklarına yerleşmiş zalim gülümsemesinin gölgesiyle oturmuş dinliyordu. Parmaklarıyla sıcak, beyaz bir fincan oluşturmuştu – içinde karanfil vardı. Ah, şu koku! Yüze yüze Katie’ye ulaşıyordu. Bu kadarı çok fazlaydı. Pencerenin dışındaki göz kamaştırıcı ışığa döndü Katie.

Aşağılarda, biliyordu, çevresinde ahırlarla, parke taşı döşeli avlu vardı. İşte bu yüzden Fransızca Odası hep belli belirsiz amonyak kokardı. Çok tatsızdı; hatta Katie’nin gözünde Fransız dilinin bir parçası gibiydi – keskin ve canlı bir şey ve - ve – ısırıcı!

Şimdi parke taşlarında yürüyen bir adamın takırtısını, elindeki kovaların şangırtısını duyuyordu. Ve şimdi de tulumba çalışır, ardından güçlü bir su fışkırması başlarken

Hoor-hor-hor! seslerini duyuyordu. Şimdi bir şeyin üstüne su savuruyordu adam, belki de arabanın tekerleklerine. Ve tekerleği gördü, destekle yukarı kaldırılmış, yerden havalanmış, dönen, üstünden kopan kocaman damlaların kıpkırmızı, siyah ışık çakımları yaydığı tekerleği. Ve adam çalıştığı tüm süre boyunca yüksekten, gözü pek, tıpkı kuşların denizi yalayıp geçmesi gibi su gürültüsünü yalayıp geçen bir ıslık tutturmuştu. Uzaklaştı adam – geri geldi yine, tangırdayan bir atla.

Hoor-hor-hor! sesi geldi tulumbadan. Şimdi suları atın bacaklarına savuruyor, sonra aşağı sıvazlıyor, fırçalamaya başlıyordu.

Onu görüyordu düpedüz – solmuş gömleğiyle, kolları sıvanmış, göğsü çıplak, her yanına sular sıçramış – ve adam yüksekten, özgürce ıslık çalarken ve sıvazlayarak, eğilerek kımıldadıkça Hugo-Wugo’nun sesi ısınmaya, derinleşmeye, kendini toplamaya, salınmaya, yükselmeye – artık

nasıl oluyorsa dışarıdaki adamla eşzamanlı tınılar yakalamaya başladı (Ah, Eve'in karanfilinin kokusu bir de!) sonunda ikisi bütünleşip bir büyük hızlı akışa, yükselişe, zafer dolu bir şeye dönüştü, patlamayla ışıklar saçmaya başladı ve sonra –

Bütün oda paramparça oldu.

"Teşekkürler, hanımlar," diye bağırdı M. Hugo, yüksek kürsüsünden, enkazın üstünde batıp çıkarak.

Ve "Sende kalsın, şekerim," dedi Eve. "*Souvenir tendre*," karanfili Katie'nin gömleğinden içine attı.

(1917)

Tahterevalli

İlkbahar. Çimenlerin üstünde yürümek için yoldan ayrılan insanların gözleri, ılık denizin içinde güçlükle ilerleyenlerinkiler gibi bir noktaya dikiliyor, hülyalarla doluyor. Henüz papatyalar açmamış ama çimenlerin tatlı kokusu yükseliyor, daha derinlere battıkça ufacık dalgalarla yükseliyor. Yapraklarla tepeden tırnağa donanmış ağaçlar. Göz alabildiğine, her ton yeşilden yelpazeler, çemberler, uçuşan tüyler var. Usuldan rüzgâr sallıyor onları, bir araya savuruyor, yeniden savurup özgür bırakıyor; mavi gökyüzünde, ufacık beyaz bulut kümesi yüzüyor, tıpkı ördek yavruları gibi. İnsanlar çimenlerin üstünde dolaşıyor – daha yaşlıca olanlar uzun kış uyuklamalarından sonra pofluyorlar, paytak paytak yürüyorlar; gençlerin elleri ansızın birleşiyor, boşluktaki ağaçların perdesi arkasına ya da üzerine sarı renk serpilmiş koyu renk karaçalı kümesi arkasına sığınmaya yöneliyor – çok hızla yürüyerek, neredeyse koşarak, sanki çalılıklarda yakalanıp onlar kurtarsın diye seslenen sevimli yaratığın sesini duymuşlar gibi.

Küçük, yeşil tümseğin üstünde herkesin en sevdiği sıra var. Yanı başında mantar biçiminde genç kestane ağacı büyüyor. Altında toprak ufalanmış, yuvarlanmış, ardında üç dört kilden boşluk bırakarak – oyuklar, mağaralar –

ve birinin içinde, iki küçük insan eşya olarak, ufacık kazmayla, boş kibrit kutusuyla, kör çiviyle, kürekle bir ev döşemişti. Oğlanın kısa kesilmiş perçemli kızıl saçları, açık mavi gözleri, solmuş pembe iş gömleği, düğmeli çizmeleri vardı. Kızın çiçeklerle süslü bukleleri sarı kurdeleyle toplanmıştı, üst üste iki giysi giymişti – bu haftaki giysisi altta, geçen haftaki üstte. Bu durum ona epeyce hantal bir hava veriyordu.

“Ateş yakmam için çerçöp getirmezsen bana,” dedi kız, “akşam yemeği yapamam.” Burnunu kırıştırdı, ağır-başlılıkla oğlana baktı. “Ateş yakmam gerektiğini unutmuş görünüyorsun.” Oğlan buna pek aldırmadı, parmak uçların-da durarak – “Eee – nereden bulacağım ki çerçöpü?”

“Ah,” dedi kız – ellerini savurarak – “nereden olursa elbette –” Sonra da oğlanın duyabileceği kadar yüksekten fısıldadı, “gerçek olmaları gerekmez – biliyorsun.”

“Ohh,” diye soluk aldı oğlan. Sonra da yüksek, belirgin bir tınıyla bağırdı: “Neyse gidip biraz çerçöp toplayayım.”

Biraz sonra bir kucak dolusuyla geldi.

Koysun diye etekliğini uzatarak, “Bir peniye bu kadar mı veriyorlar?” dedi kız.

“Şey,” dedi oğlan, “bilmiyorum çünkü gezgin bir adamdan aldım.”

“Belki de bunlar kırılmış bir şeyden kalan parçalar,” dedi kız. “Biz taşınırken iki tane resim kırıldı, babam da onlarla ateş yaktı ve annem dedi ki,” küçük bir duraklama – “asker davranışı!”

“O da ne?” dedi erkek.

“Aman tanrım!” Gözlerini kocaman açtı. “Bilmiyor musun?”

“Hayır,” dedi oğlan. “Ne demek?”

Etekliğinin bir parçasını büktü, ezdi, sonra uzaklara baktı kız – “Ah, başımı şişirme, çocuk,” dedi.

Oğlan oralı olmadı, kazmayı aldı, mutfak döşemesinden ufak bir parça kopardı.

“Gazete var mı?”

Havadan bir tane çekip aldı, kıza uzattı. Cıırt, cırt, cırt! Kız üç parçaya böldü – diz çöktü, çöpleri üstüne koydu. “Kibrit, lütfen.” Gerçek kibrit

kutusu tam zaferdi, kör çiviler de. Ama tuhaf – Cıırt, cırt, cırt, yanmıyordu. Dehşet içinde bakıştılar.

“Öteki yanını denemeli,” dedi kız. Cıırt. “Ah, burası daha iyi.” Kocaman parıltı oldu – yere oturup börek yapmaya başladılar.

Kestane ağacının yanındaki sıraya iki koca şişko bebek gelip pof diye oturdu. Kızın başında leylak rengi kadife şeritle bağlı, kıyılarına leylak rengi fırfır geçirilmiş başlık vardı; siyah saten ceket, dantel yakalık – siyah oğlak derisi eldivenlerin içine sıkıştırılmış iki elinde de morumsu et parçaları görünüyordu. Erkeğin şişmiş yaşlı yüzü gergindi, parlıyordu – sanki sarsıp korkutmaktan kaçınıyormuş gibi koskoca yumuşak göbeğini tutarak oturdu.

“Çok sıcak,” dedi erkek, hiç aldırmamasından kadının alışık olduğu açıkça belli tuhaf, alçak, borazan gibi bağırtı koyverdi. Kadın uzaklardaki güzelliğe baktı, titredi.

“Dün gece Nellie parmağını kesti.”

“Yaa, öyle mi?” dedi burnundan gürültüyle soluyan adam. Sonra – “Nasıl yaptı bunu?”

“Yemekte,” diye yanıt geldi, “bıçakla.”

İkisi de önlerine baktı – soluk soluğa – sonra, “Çok mu kötü?”

Güçsüz, yıpranmış, yaşlı ses, insana nasılsa belli belirsiz koku saçan siyah dantel parçasını anımsatan yaşlı ses konuştu, “Çok kötü değil.”

Adam yine o alçak, tuhaf bağırtıyı koyverdi. Şapkasını çıkardı, kıyısını sildi, yeniden başına taktı.

Yanı başındaki ses kin dolu tınıyla konuştu: “Bence dikkatsizlikten oldu” – ve adam yanaklarını şişirerek yanıtladı: “Öyle olması gerekir!”

Ama sonra başlarının üstündeki genç kestane ağacının dalına küçük bir kuş uçtu – ve yaşlı kafaların üstüne kocaman bir şakıma fıskiyesi açtı.

Adam şapkasını çıkardı, doğruldu, ağaçta kuşun olduğu yöne salladı. Uçup gitti kuş.

“Üstümüze kuş pisliği düşsün istemiyorum,” dedi adam, göbeğini özenle aşağı indirerek – yine özenle.

Ateş yakıldı.

“Elini sobanın içine sok,” dedi kız, “bak bakalım sıcak mı.”

Oğlan elini içine soktu ama çığlık atarak geri çekti, zıplamaya başladı. “Öyle sıcak ki,” dedi.

Kızı çok mutlu etmiş gibiydi bu. O da ayağa kalktı, yanına gidip, parmağıyla oğlana dokundu.

“Benimle oynamak hoşuna gidiyor mu?” Oğlan, o kısa, güven veren tavrıyla, “Evet,” dedi. Bunun üzerine kız yanından fırlayıp uzaklaştı, bağırdı, “Bu sorularınla beni tedirgin edip durdukça işimi bitiremeyeceğim.”

Kız ateşi kurcalarken oğlan konuştu. “Köpeğimizin pisileri olmuş.”

“Pisiler!” kız topukları üstüne oturdu – “Hiç köpeğin pisi pisileri olabilir mi?”

“Elbette olabilir,” dedi oğlan. “Yavrular işte, biliyorsun.”

“Ama kedilerin yavru pisileri olur,” diye bağırdı kız. “Köpeklerin olmaz, köpeklerin şeyi olur –” durdu, gözlerini dikti – sözcüğü arıyordu – bulamadı – uçup gitmişti. “Onların şeyi olur –”

“Pisileri,” diye bağırdı oğlan. “Bizim köpeğin iki tane oldu.”

Kız ona doğru ayağını yere vurdu. Öfkeden pespembe kesilmişti. “Pisi değil,” diye inledi, “şey –”

“Şey – şey – şey – şey” diye bağırdı oğlan, küreğini sallayarak.

Kız, üstteki giyisisini kafasına geçirdi, ağlamaya başladı. “Değil işte – şey – şey...”

Ansızın, en küçük bir uyarıda bulunmadan oğlan önlüğünün önünü kaldırdı, çişini yaptı.

Çıkan ses üzerine kız ayaklandı.

“Gördün mü yaptığını,” dedi, artık bağıramayacak kadar şaşkınlıktan donmuş. “Ateşimi söndürdün.”

“Aman, boş ver. Haydi taşınalım. Sen kazmayla kibrit kutusunu alıver.”

Yandaki mağaraya taşındılar. “Burası çok daha güzel,” dedi oğlan.

“Haydi, kımıldа bakalım,” dedi kız, “ateşimi yakmam için çerçöp getir.”

İki yaşlı bebek neler olduğunu anlamaya başladı, aldıkları işaretlere boyun eğerek tek söz etmeden ayağa kalktılar, paytak paytak uzaklaştılar.

(1917)

Bu Çiçek

> "Ama söylüyorum sana, benim efendim; bu ısır-gan otundan, tehlikeden, bu çiçeği kopartıp alı-yoruz, güvenliğe."

Orada uzanmış tavana bakarken her şeyi kavradı – evet, her şeyi kavradı. Daha önce hissettiği ya da düşündüğü hiçbir şeyle ilintisi yoktu, hatta doktorun dilinden düşürmediği o sözcüklerle bile yoktu. Tekti, ışıldıyordu, yetkindi; şey gibiydi – inci tanesi gibi, aşırı kusursuzdu bir başka şeyle eşleşmek için... Neler olduğunu tanımlayabilir miydi? Mümkün değildi. Sanki hayatın akışına karşı – hayatın akışına gerçekten! – savaştığının bilincinde değilse de (ve bütün süre boyunca kesinlikle bilinci yerinde değildi) ansızın savaşmayı kesmişti. Ah, bundan fazlasıydı! Boyun eğmişti, tam anlamıyla boyun eğmişti, her en küçük nabız atışına, en küçük sinirine kadar boyun eğmişti ve akışın parlak göğsüne düşmüştü, o da kendisini alıp götürmüştü... Odasının bir parçasıydı – güney anemon çiçeklerinden oluşan kocaman demetin parçasıydı, hafif esintide kaskatı uçuşan beyaz ağ perdelerin parçasıydı, aynaların, beyaz ipeksi halıların; dışarıda akıp giden, küçük çanlarla, bağrışan seslerle parçalanan gürültülü, sarsılan, titreyen karmaşanın parçasıydı – yaprakların parçasıydı ve ışığın.

Bitti. Doğrulup oturdu. Doktor yine ortaya çıkmıştı. Hâlâ boynuna dolanmış dinleme aygıtıyla bu tuhaf, ufak tefek adam – çünkü adamdan kalbini incelemesini istemişti – yeni yıkanmış ellerini sıkarak ovuşturarak anlatmıştı ki...

Bu adamı hayatında ilk görüşüydü. Elbette en küçük çarpıcı fırsatı kaçıramayan Roy her zaman bütün sırlarını açmaktan çekinmediği, kadınla hiç karşılaşmamış olsa da "kendileri üzerine her şeyi" bilen adamdan bu doktorun Bloomsbury'deki gizli saklı adresini ele geçirmişti.

“Sevgilim,” demişti Roy, “ne olur ne olmaz diye hiç kimsenin tanımadığı birini bulmamız daha iyi – neyse, ikimizin de hoşuna gitmeyecek şeyler olmasın diye. İnsan bu tür işlerde çok özenli davranamaz. Doktorlar konuşur. Konuşmadıklarını söylemek fazlasıyla saçmalamaktır.” Sonra da, “Kimin bildiğini zerre kadar umursadığım yok ya. Bunu göklere rengârenk yazamayacağımdan – beni biliyorsan – değil, ya da *Daily Mirror* gazetesinin ön sayfasını alıp üstüne ikimizin adını şöyle kalp içinde – okla delinmiş – yazdıramayacağımdan değil.”

Her neyse, elbette erkekteki gizem ve gizli kapaklı iş çevirme aşkı, “sırrımızı güzellikle saklama” tutkusu (bu onun deyişi!) baskın gelmiş, hemen taksiye atlayıp bu sırılsıklam görünümlü ufak tefek adamını getirmeye koşmuştu.

Kendi kaygısız sesinin şöyle dediğini duydu, “Bunlardan Mr. King’e söz etmemenizi isteyebilir miyim? Ona biraz kötüleştiğimi, kalbimin dinlenmesi gerektiğini söyler misiniz, lütfen. Çünkü kalbimden yakınıyordum son zamanlarda.”

Doktorun nasıl adam olduğu konusunda Roy gerçekten çok haklıydı. Adam tuhaf, hızlı, yan yan bir bakış attı, titreyen parmaklarla dinleme aygıtını çıkartarak katladı, yırtık eski keten pabucu andıran çantasının içine soktu.

“Kaygılanmayın, canım,” dedi boğuk sesle. “Ben gereğini yerine getiririm.”

İyilik yapması istenen iğrenç küçük kurbağa! Mor kumaş ceketini kaparak ayağa fırladı kadın, aynaya gitti. Kapı usulca çalındı ve Roy – gerçekten solgun görünüyordu, o yarım yamalak gülümsemesiyle gülümserken – içeri girdi, doktora neler söyleyeceğini sordu.

“Şey,” dedi doktor, şapkasını alıp göğsüne bastırarak, üstünde davul çalarken, “bütün söyleyebileceğim şudur ki Mrs. – hımm – Madam biraz dinlenmek zorunda. Biraz yorgun düşmüş. Kalbi biraz zorlanmış. Başka ters bir şey yok.”

Sokakta laterna neşeli bir hava tutturdu, küçük titremelerle, sarsıntılarla, notaları karıştırıp gülerek, alay ederek, fışkırarak.

Bütün söyleyebileceğim, söyleyebileceğim bu,
Bütün söyleyebileceğim bu,

diye alay etti. Öyle yakından geliyordu ki ses, kolu doktor çeviriyor olsa hiç şaşmazdı.

Roy'un yüzündeki gülümsemenin derinleştiğini gördü; gözleri alev aldı. Rahatlamayla, mutlulukla küçük bir "Oh!" sesi çıkardı. Kadın orada durmuş iç çamaşırının açık renk kurdelelerini bağlar, küçük mor kumaş ceketi sırtına geçirirken, doktorun görüp görmediğine zerre kadar aldırmadan adam bir an için gözlerini dikme, kadının çok iyi bildiği o bakışlarla onu yudumlama izni verdi kendine. Sonra silkinip doktora döndü, "Buradan uzaklaşacak. Hemen deniz kıyısına gidecek," dedi, sonra da korkunç tedirginlikle, "Yiyecekleri konusunda ne yapalım?" Bunun üzerine, uzun aynada ceketini ilikleyen kadın elinde olmadan adama güldü.

Hem kadının hem de doktorun gülüşüne neşeyle karşılık vererek, "Her şey yolunda," diye karşı çıktı adam. "Ama eğer yiyeceklerini ayarlamazsam, doktor, hayvar ekmekten başka şey yemiyor – bir de beyaz üzümden başka. Şaraba gelince – şarap içmemesi mi gerekiyor?"

Şarabın ona zararı dokunmazdı.

"Ya şampanya?" diye yalvardı Roy. Nasıl da eğleniyordu!

"Ah, canı çektiği kadar şampanya içebilir," dedi doktor, "ve isterse öğle yemeğinde de konyakla soda içebilir."

Roy bayıldı buna; müthiş eğlendirdi bu onu.

"Duydun mu?" diye sordu ağırbaşlılıkla, gülmemek için gözlerini kırpıştırıp yanaklarını emerek. "Konyakla soda çekiyor mu canın?"

Ve uzaklarda, belli belirsiz, yorgun çalıyordu laterna:

Konyakla soda,
Konyakla soda lütfen!
Konyakla soda, lütfen!

Doktor da bunu duymuştu sanki. Kadınla tokalaştı, parasını vermek için Roy onunla birlikte koridora çıktı.

Ön kapının kapandığını duydu kadın, sonra da – hızlı, hızlı adımlar koridorda. Bu kez adam düpedüz daldı odasına ve kadın onun

kollarındaydı, sıcak, hızlı öpücüklere boğarken kollarında büzülüp küçüldü, aralarında fısıldaşıyorlardı, “Aşkım, güzelim, hayatım. Sen benimsin, güvendesin.” Ve sonra üç yumuşak inilti. “Ah! Ah! Ah! Nasıl da rahatladım!” Hâlâ kolları kadını sarmışken sanki bitkin düşmüş gibi başını kadının omzuna gömdü. “Nasıl korktuğumu bir bilsen,” diye mırıldandı. “Bu kez hapı yuttuğumuzu sandım. Gerçekten öyle. Ve bu öylesine ölümcül olurdu ki – ölümcül – öyle ölümcül!”

(1919)

Yanlış Ev

“İki ters – iki düz – yünşişinönünde – ve ikisini birlikte ör.” Tıpkı eski bir şarkı gibi, tıpkı öylesine sıklıkla söylediği şarkı gibi, tıpkı sık söylenmek yüzünden soluk almaya benzeyen şarkı gibi örgü desenini mırıldanıyordu. Misyonerlerin paketine konmak üzere bir yelek daha bitmek üzereydi.

“Sizin yelekleriniz, Mrs. Bean, öyle çok işe yarıyor ki. Üzerlerine giyecek tek pırtıları olmayan şu zavallı küçük yavrucaklara bir bakın!” Ve kilise görevlisi kadın, göbekleri limon gibi olmuş iğrenç küçük siyah nesnelerin resmini gösterdi...

“İki ters – iki düz.” Pat diye düştü örgüsü kucağına; uzun uzun içini çekti, bir an gözlerini önüne dikti, sonra örgüsünü eline alıp yeniden başladı. Böylesine içini çekerken neler düşünüyordu? Hiçbir şey. Yalnızca alışkanlıktı. Hep içini çekerdi. Merdivenlerde, özellikle, aşağı yukarı inip çıkarken durur, tek eliyle giysisini yukarı toplarken, öteki tırabzanlarda, merdivene gözünü diker – içini çekerdi.

“Yünşişinönünde....” Yüzü sokağa dönük, yemek odası camının önünde oturuyordu. Acı bir sonbahar günüydü; incecik bir köpek gibi koşuyordu rüzgâr sokakta; karşıdaki evler, çirkin bir çelik makasla kesilip gri kâğıttan gökyüzüne yapıştırılmış gibi duruyordu. Görünürde tek allahın kulu yoktu.

“İkisini birlikte ör!” Saat üçü vurdu. Yalnızca üç mü? Daha şimdiden alacakaranlık çökmüş gibiydi; yüze yüze doluyordu odaya alacakaranlık, ağır, toz gibi alacakaranlık eşyaların üzerine yerleşiyor, aynayı ince bir zarla kaplıyordu. Şimdi mutfak saati üçü vurdu – iki dakika geriydi – çünkü uyulması gereken bu saatti, mutfak saati değil. Evde yalnızdı. Dollicas alışverişe çıkmıştı; ikiye çeyrek kaladan beri yoktu. Gerçekten, giderek daha yavaşlıyordu! Ne yapıyordu bu zaman içinde? Tavuk almak için insan belli bir zamandan fazlasını harcayamazdı... Ve ah, ateş yakarken sobanın çemberlerini düşürme alışkanlığı şu kadının. Ve Dollicas’ın bu alışkanlığı karşısında son otuz beş yıldır olduğu gibi öfke ve kararlılıkla yüzü kasıldı.

Sokaktan belli belirsiz bir gürültü, at nalı gürültüsü geliyordu. Görmek için cama biraz daha eğildi. Aman tanrım! Cenazeydi. İçinde parıldayan cilalı tabutla (ama hiç çelenk olmadan) camdan araba en önde hızla yaklaşıyordu, önde üç adam, arkada iki adam ayakta duruyordu, sonra da kimileri siyah, kimileri kahverengi atlı başka arabalar. Geçit törenini biraz gizleyen tozlar savrularak geliyordu yoldan. Hangisinin güneşlikleri indirilmiş diye görmek için karşıdaki evleri gözleriyle taradı. Ne de korkunç görünümlü adamlardı! Gülüyorlar, şakalaşıyorlardı. Biri yana eğilip siyah eldiveniyle sümkürdü – korkunç! Örgüsünü topladı, ellerini içine gizledi. Mutlaka bilirdi Dollicas... İşte, geçiyorlardı.... Öteki uçtaydı sıra...

Bu da neydi? Ne oluyordu? Bu da ne demek olabilirdi? Yardım et, tanrım! Sonra camdan araba kendi kapısına yanaşır, dışarıdaki adamlar önden itişerek aşağı atlar, arkadan savrularak inerken, içlerinde en uzun boylusu, şaşkınlıkla camlara göz atıp hızla, sinsice bahçe yolunda ilerlerken yaşlı yüreği balık gibi sıçradı, düştü.

“Hayır!” diye inledi. Ama evet, darbe indi ve o an için onu yere devirdi. Soluğu tıkandı, kocaman buz gibi titreme bütün bedenini dolandı, elleriyle dizlerine yerleşti. Adamın bir adım geri çekildiğini gördü, sonra yine – güneşliklere yönelen o şaşkın bakış – ardından da –

“Hayır,” diye inledi, sendeleyerek, eşyalara tutunarak kapıya ulaşmayı becerdi, darbe yeniden inmeden önce. Kapıyı açtı, çenesi titriyordu, dişleri

birbirine çarpıyordu, artık nasıl becerdiyse şu sözcükler döküldü dudaklarından, “Yanlış ev!”

Ah, adam şaşkınlıktan donup kaldı. Kadın geriye bir adım atarken, adamın arkasında bahçe kapısına toplanmış siyah şapka yığınını gördü. “Yanlış ev!” diye homurdandı adam. Kadın yalnızca başını sallayabildi. Tam kapıyı kapayacakken adam paltosunun içinde aranıp siyah, pirinç ciltli bir defter çıkardı. “Shuttleworth Caddesi No. 20?”

“S-sokağı! Cadde köşeyi dönünce.” Göstermek için eli kalktı ama titreyerek düştü. Adam şapkasını çıkartırken kapıyı kapatıp alacakaranlık girişte, “Git buradan! Git buradan!” diye inleyerek kapıya yaslandı.

Çakır-çukur-çakır. *Çakır*! *Çukur*! sesleri geliyordu dışarıdan, sonra belli belirsiz bir çakırtı ve sessizlik. Gitmişlerdi. Gözden kaybolmuşlardı. Ama kadın hâlâ kapıya yaslanmış, koridora gözleri dikili, duyarga yerine şapka kancalarıyla kocaman bir ıstakoza benzeyen askılığa gözleri dikili duruyordu. Ama hiçbir şey düşünmüyordu; hatta neler olduğunu bile düşünmüyordu. Sanki duvarları karanlıktan oluşmuş bir mağaraya yuvarlanmıştı...

Bahçe kapısının çarpıldığını, çakılları çatırdatan kısa adımları duyarak derin, içsel bir sarsıntıyla kendine geldi; arka kapıya doğru telaşla giden Dollicas’tı. Onu orada bulmamalıydı Dollicas; ve bocalayarak, mum alevi gibi bocalayarak yemek odasına, camın kıyısındaki yerine geri döndü.

Dollicas mutfaktaydı. *Şangır* diye düştü demir çemberlerden biri ocağın içine. Sonra onun sesi, “Çaydanlığı ateşe koyuyorum, hanımım.” Yalnız başlarına kaldıklarından beri odadan odaya bağırma alışkanlığı geliştirmişti. Kendini toparlamak için öksürdü yaşlı kadın. “Lütfen lambayı getir,” diye seslendi.

“Lamba!” Dollicas koridorda ilerleyip kapıda durdu. “Niye, saat daha yeni dört oldu, hanımım.”

“Önemli değil,” dedi Mrs. Bean, boğuk sesle. “Getir!” ve bir dakika sonra yaşlı hizmetçi göründü, iki eliyle birden incecik lambayı tutarak. Geniş yumuşak yüzünde bir şeyler taşırken her zaman beliren sanki uykusunda

yürüyormuş gibi anlam vardı. Masaya yerleştirdi lambayı, fitili kıstı, yükseltti, sonra yeniden kıstı. Sonra doğruldu, hanımına baktı.

“Niye, hanımım, şu üstüne bastığınız şey de ne?”

Yardım için ördüğü yelekti.

“Tuh! Tuh!” Dollicas işi yerden alırken düşünüyordu, “Yaşlı hanım uyuklamış. Daha uyanamamış.” Gerçekten yaşlı hanım donuk ve afallamış görünüyordu, örgüsünü eline alınca, ilmekleri şişten kaçırdı, ördüklerini sökmeye başladı.

“Hindistan cevizini unutma,” dedi. Sesi incecik ve kuru çıkıyordu. O akşam yemeğinde yiyecekleri tavuğu düşünüyordu. Dollicas anlayıp yanıtladı, “Çok güzel körpe bir tavuk!” mutfağa dönmeden önce güneşliği indirirken....

(1919)

Altı Peni

Olağanüstü yaratıklar, şu çocuklar. Kural olarak pırlanta kadar iyi, duyarlı, sevecen, söz dinleyen, yaşına göre müthiş mantıklı olan Dicky gibi ufak bir oğlan, neden hiçbir uyaran olmadan ansızın, kız kardeşlerinin deyimiyle “azgın köpeğe” dönsün de, karşısında herkes eli kolu bağlı kalsın?

“Dicky, gel buraya! Gel buraya, beyefendi, hemen! Annenin seni çağırdığını duyuyor musun? Dicky!”

Ama Dicky gelmiyordu işte. Ah, pek güzel duymuştu. Berrak, çın çın öten kahkaha tek yanıtıydı. Ve uçup gitti; saklanarak, çimenlikteki biçilmemiş kuru otların üstünden koşarak, odunluğun önünden fırlayıp geçerek, mutfak bahçesine dalarak, ve orada sağa sola batıp çıkarak, yosun tutmuş elma ağaçları gövdelerinin arkasından annesini gözetleyerek, vahşi bir kızılderili gibi zıp zıp zıplayarak.

Her şey çay zamanı başladı. Dicky’nin annesiyle o öğle sonrasını birlikte geçirdiği Mrs. Spears konuk odasında sessizce dikişlerinin başında

otururken hizmetçi kıza göre çocukların çay masasında olan oldu. Tam da istendiği gibi güzel güzel oturmuş ilk tereyağlı ekmeklerini yedikleri sıra, hizmetçi kız da tam sütleriyle sularını koyarken Dicky ansızın ekmek tabağını kaptı, kafasının üstünde ters çevirdi, ekmek bıçağını yakaladı.

“Bana bakın!” diye bağırdı.

Korkmuş kız kardeşleri baktı ve daha hizmetçi kız yetişemeden ekmek tabağı sallandı, kaydı, yere uçtu, paramparça oldu. Bu korkunç noktada küçük kızlar seslerini yükseltti, avaz avaz çığlığı bastı.

“Anne, gel de bak neler yaptı!”

“Dicky koca tabağı kırdı!”

“Gel de durdur şunu, anne!”

Annenin nasıl uça uça geldiğini hayal edebilirsiniz. Ama çok geç kalmıştı. Dicky iskemlesinden zıplamış, camlı kapılardan verandaya koşmuştu ve, işte – orada duruyordu anne – çaresizlik içinde yüksüğünü parmağına takıp çıkararak. Elinden ne gelirdi? Çocuğu peşinden kovalayamazdı. Elma ağaçlarının, mürdüm eriği ağaçlarının arasından gizlice ilerleyip Dicky’yi yakalayamazdı. Bu çok yakışıksız kaçardı. Tedirgin edici olmanın ötesindeydi, öfkeden çıldırtıcıydı. Özellikle de Mrs. Spears, sanki başka insan kalmamış gibi, iki oğlu öylesine örnek çocuklar olan Mrs.
Spears, konuk odasında onu beklerken.

“Alacağın olsun, Dicky,” diye bağırdı, “senin cezanı vereceğim elbette.”

“Umurumda değil,” diye yankılandı küçük ses ve arkasından yine o çın çın kahkaha yükseldi. Çocuk kendini kaybetmişti...

“Ah, Mrs. Spears, sizi böyle tek başınıza bıraktığım için nasıl özür dileyeceğimi bilemiyorum.”

“Zararı yok, Mrs. Bendall,” dedi Mrs. Speras, hep yaptığı gibi kaşlarını kaldırarak o yumuşak, şekersi sesiyle. Etek büzgüsünü dikerken kendi kendine gülümseyerek. “Zaman zaman olur bu ufak tefek şeyler. Ciddi bir şey yoktur umarım.”

“Dicky’di,” dedi Mrs. Bendall, çaresizlik içinde tek ince iğnesini ararken. Ve bütün olan biteni Mrs. Spears’e anlattı. “Ve en kötüsü de onu nasıl yola

getireceğimi bilmiyorum. Bu havaya girince hiçbir şey onu zerre kadar etkilemiyor sanki.”

Uçuk renk gözlerini açtı Mrs. Spears. “Dayak da mı?” dedi.

Ama iğnesine iplik geçiren Mrs. Bendall dudaklarını büzdü. “Biz çocuklarımıza hiç dayak atmadık,” dedi. “Kızlar için buna hiç gerek olmadı. Dicky de öyle bebek ki, hem de tek oğlan. Nasıl olsa...”

“Ah şekerim,” dedi Mrs. Spears ve dikişini elinden bıraktı. “Dicky’nin bu küçük parlamalarını anlıyorum. Böyle söylediğim için alınmıyorsun ya? Ama eminim, dayak atmadan çocuk yetiştirmeye kalkışarak büyük hata yapıyorsun. Dayağın yerini hiçbir şey tutmaz gerçekten. Ve ben deneyimlerime dayanarak konuşuyorum, şekerim. Ben de bir zamanlar daha yumuşak önlemler alırdım” – hafiften bir hışırtı sesiye soluk aldı Mrs. Spears – “örneğin oğlanların dillerini sarı sabunla sabunlamak ya da bütün cumartesi öğleden sonra onları masanın üstünde ayakta durdurmak gibi. Ama hayır, inan bana,” dedi Mrs. Spears, “onları babalarının eline bırakmak gibisi yok.”

Şu sarı sabun işini duymak Mrs. Bendall’ın içini dondurmuştu şaşkınlıktan. Ama Mrs. Spears, onun da böyle yaptığından emin gibiydi.

“Babaları,” dedi. “Demek onlara dayağı kendin atmıyorsun?”

“Asla.” Bu düşünce Mrs. Spears’ı şaşırtmış gibiydi. “Çocuklara dayak atmak annelere düşmez. Bu, babaların görevidir. Ve ayrıca da, bu onları çok daha fazla etkiliyor.”

“Evet, düşünebiliyorum,” dedi Mrs. Bendall, belli belirsiz.

“Şimdi benim iki oğlum,” Mrs. Spears usulca, Mrs. Bendall’ı yüreklendirerek gülümsedi, “eğer korkmasalardı aynı Dicky gibi davranırlardı. Görüyorsun ya...”

“Ah, senin oğulların harika küçük örnek çocuklar,” diye coşkuyla konuştu Mrs. Bendall.

Öyleydiler. Büyüklerin yanındayken onlardan daha sessiz, daha terbiyeli küçük oğlanlar bulunamazdı. Gerçekten de Mrs. Spears’a konuk olanlar, evde çocuk bulunduğuna inanamadıklarını belirtirlerdi sık sık. Yoktu da – çok sıklıkla.

Ön koridorda, ırmak kıyısında balık tutan, şişko, neşeli, yaşlı keşişlerin koskoca resminin altında, Mr. Spears'ın babasına ait olan kalın, kara bir kırbaç vardı. Ve nedense oğlanlar bunun görüş alanının dışında, köpek kulübesinin arkasında ya da alet odasında ya da çöplüğün çevresinde oynamayı yeğlerdi.

"Çok büyük yanlış," diye içini çekti Mrs. Speras, işini katlarken usulca soluyarak, "küçükken çocuklara karşı zayıf olmak. Bu çok acı bir yanlış ve insan kolayca düşebiliyor bu yanlışa. Çocuğa karşı büyük haksızlık. İnsan bunu hiç aklından çıkarmamalı. Şimdi Dicky'nin bu öğleden sonraki küçük çılgınlığı bile bile yapılmış gibi görünüyor bana. Çocuğun dayak istediğini sana göstermesinin bir yoluydu bu."

"Gerçekten mi böyle düşünüyorsun?" Mrs. Bendall güçsüz zavallı biriydi, bundan çok fazla etkilenmişti.

"Öyle, eminim bundan. Ve arada bir baba aracılığıyla iyice akıllarını başlarına getirmek," diye bağırdı Mrs. Spears, tam bir iş kadını havasıyla, "gelecekte seni bir sürü dertten kurtarır. İnan bana, şekerim." Kuru, soğuk elini Mrs. Bendall'ınkinin üstüne koydu.

"Eve gelir gelmez Edward'la konuşacağım," dedi Dicky'nin annesi kararlılıkla.

Bahçe kapısı pat diye kapanıp da Dicky'nin babası elinde bisikletiyle dik beton merdivenleri sendeleyerek çıkmaya başladığında çocuklar yatmıştı. İşyerinde kötü bir gün geçirmişti. Terlemişti, toz içindeydi, yorgunluktan bitmişti.

Ama o zamana kadar Mrs. Bendall yeni tasarısıyla epeyce coşkuya kapılmıştı, ona kapıyı kendisi açtı.

"Ah Edward, eve geldiğin için çok mutluyum," diye bağırdı.

"Niye, ne oldu?" Edward bisikleti yere koyup şapkasını çıkardı. Şapka kenarının bastırdığı yerde kırmızı, öfkeli bir çizgi görünüyordu. "Neler oluyor?"

"Gel – oturma odasına gel," dedi Mrs. Bendall, çok hızla konuşarak. "Dicky'nin nasıl yaramazlık yaptığını anlatamam sana. Hiç düşünemezsin – bütün gün işyerinde otururken bilemezsin – o yaştaki çocuğun nasıl

davranabileceğini. Düpedüz korkunçtu. Onun üzerinde hiç denetim kuramıyorum – hiç. Her şeyi denedim, Edward, ama hiç işe yaramadı. Yapılacak tek şey," diye bitirdi, soluğu kesilerek, "ona bir temiz sopa çekmek, Edward."

Oturma odasının köşesinde etajer vardı, üst rafında da porselenden, dili boyalı, kahverengi ayı duruyordu. Gölgelerin içinden Dicky'nin babasına gülüyor, şöyle diyor gibiydi "Haydaaa, işte bunun için geldin eve!"

"Ama ne diye durup dururken onu dövmeye başlayayım?" dedi Edward, gözlerini ayıya dikerek. "Daha önce hiç dövmedik."

"Çünkü," dedi karısı, "görmüyor musun, yapılması gereken tek şey bu. Bu çocuğu denetleyemiyorum..." Sözcükleri dudaklarından uçuyordu. Adamın çevresini, yorgun kafasını dövüyordu. "Bakıcı tutmaya paramız yetmiyor. Hizmetçi kızın işi başından aşkın. Ve çocuğun yaramazlığı anlatılır gibi değil. Anlamıyorsun, Edward; anlayamazsın, bütün gün iştesin."

Ayı dilini uzattı. Azarlayan ses sürüyordu. Edward koltuğa gömüldü.

"Onu neyle dövmem gerekiyor?" dedi zayıf bir sesle.

"Terliğinle elbette," dedi karısı. Ve kocasının tozlu ayakkabılarını çözmek için yere diz çöktü.

"Ah, Edward," diye sızlandı, "oturma odasına bisiklet kancalarınla girmişsin. Hayır, gerçekten –"

"Tamam, yeter artık," Edward neredeyse itip uzaklaştırdı karısını. "Ver bana şu terliği." Üst kata çıktı. Karanlık bir ağın içine kıstırılmış gibiydi. Şimdi Dicky'yi dövmek geliyordu içinden. Evet, kahretsin, bir şeyi dövmek istiyordu. Tanrım, ne hayat!

Hâlâ yanan gözlerinin içindeydi toz, kolu ağırlaşarak düştü.

Dicky'nin ufacık, ipince odasının kapısını itip açtı. Üzerinde geceliğiyle odanın ortasında dikiliyordu Dicky. Onu görünce Edward'ın kalbi öfkeyle kızışarak çarptı.

"Eee Dicky, neden geldiğimi biliyorsun," dedi Edward.

Dicky yanıtlamadı.

"Seni bir güzel pataklamaya geldim."

Hiç yanıt yok.

“Geceliğinin eteğini topla bakalım.”

Bunun üzerine Dicky başını kaldırıp baktı. Yüzü pesbembe kesildi. “Şart mı?” diye fısıldadı.

“Haydi bakalım, şimdi. Elini çabuk tut,” dedi Edward ve terliği kaparak Dicky’ye üç sert şaplak indirdi.

“İşte, anneye karşı terbiyeli davranmayı öğretir bu sana.”

Başı önüne eğik, öylece duruyordu Dicky orada.

“Haydi, sallanma, gir yatağına,” dedi babası.

Hâlâ yerinden kımıldamıyordu. Ama titreyen sesi dedi ki, “Daha dişlerimi fırçalamadım ki, babacım.”

“Ne, ne oldu?”

Dicky başını kaldırıp baktı. Dudakları titriyordu ama gözleri kuruydu. Ne gıkını çıkarmış, ne tek damla yaş dökmüştü. Yalnızca yutkundu, boğuk sesle, “Dişlerimi fırçalamadım ki daha, babacım,” dedi.

Oysa bu küçük yüzün görünümü karşısında arkasını döndü, ne yaptığını hiç bilmeden odadan kaçtı, merdivenleri inip bahçeye çıktı. Aman tanrım! Ne yapmıştı? Uzun adımlarla uzaklaşıp çitin yanındaki armut ağacının gölgesine sığındı. Dicky’yi dövdü – terliğiyle küçücük adamını dövdü – hem de ne halt etmeye? Nedenini bile bilmiyordu. Ansızın hızla odasına daldı – işte orada duruyordu ufaklık, üzerinde geceliğiyle. Dicky’nin babası inledi, çite tutundu. Ve ağlamamıştı da. Tek damla yaş yoktu. Keşke ağlasa ya da öfkelenseydi. Ama şu “babacım” ve yine o titreyen fısıltıyı duydu. Tek sözcük etmeden böylesine bağışlaması. Ama o kendini asla bağışlamayacaktı – asla. Korkak! Aptal! Canavar! Ve ansızın, birlikte oynarlarken Dicky’nin dizlerinden kayıp düşerek bileğini burkmasını hatırladı. O zaman da ağlamamıştı. İşte daha az önce dövdüğü küçük kahraman buydu.

Bu konuda bir şeyler yapılmalıydı, diye düşündü Edward. Uzun adımlarla eve döndü, merdivenleri çıktı, Dicky’nin odasına girdi. Küçük oğlan yatağında yatıyordu. Alacakaranlıkta düz kâküllü siyah başı açık renk yastığın üstünde belirgin görünüyordu. Hiç kımıldamadan uzanıyordu, şimdi bile ağlamıyordu. Kapıyı kapatıp yaslandı Edward. Dicky’nin yatağı

başında diz çöküp ağlamak, bağışlanması için yalvarmak geliyordu Edward'ın içinden. Ama elbette insan yapamaz böyle bir şeyi. Kendisini çok beceriksiz hissediyordu, yüreği burkuluyordu.

"Daha uyumadın mı, Dicky?" dedi usulca.

"Hayır, babacım."

Edward yanına yaklaşıp oğlunun yatağına oturdu, Dicky uzun kirpiklerinin arasından ona baktı.

"Bir şeyin yok, değil mi, ufaklık?" dedi Edward, yarı fısıldayarak.

"Ha-hayır, babacım," yanıtı geldi Dicky'den.

Edward elini uzattı, özenle Dicky'nin sıcak küçük elini kavradı.

"Sen – sen artık şimdi olanları sakın bir daha düşünme, küçük adam," dedi boğuk sesle. "Görüyorsun? Bitti gitti şimdi. Unuttuk bile. Bir daha asla olmayacak böyle şey. Görüyorsun?"

"Evet, babacım."

"Öyleyse şimdi yapılması gereken şey kendini toplamak, küçük adamım," dedi Edward, "ve gülümsemek." Ve kendisi olağanüstü titreyen bir özür gülümsemesi oluşturmaya çabaladı. "Hepsini unutmak – ha? Küçük adam... Koca oğlan..."

Dicky önceki gibi yatıyordu. Bu korkunçtu. Dicky'nin babası ayağa fırladı, pencereye gitti. Bahçe neredeyse karanlığa gömülmüştü. Hizmetçi kız dışarı çıkmış, çalıların üstündeki beyaz bezleri yakalıyor, çekiyor, kolunun üstüne yığıyordu. Ama uçsuz bucaksız gökyüzünde akşam yıldızı parlıyor ve büyük solgun parıltıya karşı simsiyah duran sakız ağacı uzun yapraklarını usulca kımıldatıyordu. Bütün bunları görüyordu, para bulmak için pantolon cebini karıştırırken. Bozuklukları çıkartıp yeni bir altı peni seçti, Dicky'nin yanına döndü.

"Al bakalım, küçük adamım. Kendine bir şeyler alırsın," dedi Edward yumuşak bir sesle, altı peniyi Dicky'nin yastığına bırakarak.

Ama bu bile – tam altı penilik para bile – olanları silip atamayacak mıydı?

(1921)

Zehir

Posta çok geç kalmıştı. Öğle yemeği sonrası yürüyüşümüzden döndüğümüzde hâlâ gelmemişti.

"*Pas encore, Madame,*" diye şakıdı Annette, gerisingeri yemek pişirme işine seğirtirken.

Paketlerimizi yemek odasına taşıdık. Masa kurulmuştu. Her zamanki gibi iki kişi için hazırlanmış – yalnızca iki kişi için – öylesine tamı tamına hazırlanıp bitirilmiş, üçüncü kişiye hiç yer olmayan masanın görünümü, beyaz masa örtüsünün üstünde, parlak bardaklarda, frezyaların gölgeli çanağında titreşen o gümüşsü yıldırımla çarpılmışım gibi tuhaf, hızlı bir ürpermeyle doldurdu içimi.

"Lanet olası yaşlı postacı! Ne olmuş olabilir ona?" dedi Beatrice. "Bırak şunları elinden, şekerim."

"Nereye koymamı isterdin?.."

Başını kaldırdı kadın; o tatlı, şakacı gülümsemesiyle gülümsedi.

"Neresi olursa – Salak."

Oysa onun için hiç uygun bir yerin olamayacağını, onun çok incelmiş düzen duygusuna bir başka ufacık zarar vermektense bodur likör şişesini ve tatlıları aylarca, yıllarca elimde tutarak orada duracağımı pek güzel biliyordum ben.

"İşte – ben alayım." Uzun eldivenleri ve incir sepetiyle birlikte pat diye masanın üstüne bıraktı onları. "Yemek masası. Kısa öykü, yazan – yazan –" Koluma girdi. "Haydi, gel terasa çıkalım –" ve ben onun titrediğini hissettim. "*Ça sent,*" dedi usulca, "*de la cuisine*..."

Son zamanlarda gözüme çarpmıştı – iki aylığına güneyde kalıyorduk – ne zaman yemekten ya da iklimden ya da şakayla karışık, bana duyduğu aşktan söz etmek istese hep Fransızcaya kayıyordu.

Tentenin altında, parmaklıkların üstüne tünedik. Bea-
trice eğilip aşağı göz attı – kaktüs dikenlerinin bekçilik yaptığı beyaz yola. Kulağının güzelliği, yalnızca kulağının, bu kulağın büyüleyiciliği öylesine

inanılmazdı ki altımızda uzanan parıltılı denizden bakışlarımı uzaklaştırıp kekeleyebilirdim: “Biliyorsun – onun kulağı! Onun kulakları düpedüz öylesine...”

Beyazlara bürünmüştü, boynunda incilerle, kemerine sıkıştırılmış beyaz zambaklarla. Sol elinin orta parmağına inci yüzük takmıştı – evlilik yüzüğü yoktu.

“Niçin yapmam gereksin, *mom ami?* Niçin başka türlü görünmeye çalışalım? Kimin umurunda olabilir ki?”

Elbette onun düşüncesine katıldım, kocaman, evet kocaman, en gözde kilisede onun yanında durmak için yüreğimin derinliklerinde içten içe yanıp tutuşsam da, insanlarla tıka basa dolu, yaşlı, saygın papazı olan, *Cennetten soluk alan Sesin* sözcükleri çınlayan, palmiyeleri olan, hoş kokular saçan kilisede onun yanında durmak için can atsam da, dışarıda kırmızı halıyla, konfetiler olduğunu bilerek ve bir yerlerde düğün pastasıyla şampanya, arabanın arkasından atacak saten pabuç bulunduğunu bilerek – ah, bir geçirebilseydim bizim evlilik yüzüğümüzü onun parmağına.

Böyle korkunç gösterileri çok da umursadığımdan değil ya, ama yalnızca şu lanet olasıca koşulsuz özgürlük duygusunu, elbette *onun* koşulsuz özgürlük duygusunu belki de azıcık azaltabilir diye hissettiğim için.

Aman tanrım! Nasıl da işkenceydi mutluluk – nasıl da acı verici! Başımı kaldırıp villaya baktım, yeşil hasır güneşliklerin ardına öylesine gizemle gizlenmiş pencerelerine odamızın. Hiç mümkün müydü, yalnızca benim için o gizli gülümsemesi dudaklarında, o uyuşuk, ışıltılı gülümsemesi dudaklarında, yeşil ışığın içinden süzülerek gelmesi? Kolunu boynuma doladı; öteki eli saçımı geriye atttı, yumuşakça, korkunç.

“Kimsin sen?” Kimdi o? O – Kadındı.

...İlkbaharın ilk ılık akşamında, leylak rengi havada ışıklar inci gibi parlarken, daha yeni çiçeğe duran bahçelerde sesler mırıldanırken, tül perdeli yüksek evde şarkı söyleyen oydu. Yabancı bir kentte insanın ay ışığı içinde arabayla geçip gitmesi gibi kepenklerin altın titreşimlerine düşen gölge onunkiydi. Lamba yakıldığında, daha yeni doğmuş dinginliğin içinde

onun adımları kapınızın önünden geçti. Açık renk kürkü içinde, arabayla süzülüp giderken dışarı sonbahar alacakaranlığına baktı...

Aslında, kısaca anlatırsak, o zamanlar ben yirmi dört yaşındaydım. Ve o çenesinin altına kayan incilerle sırtüstü uzanıp içini çektiğinde "Susadım, hayatım. *Donne-moi un orange*," diye, portakal bulmak için seve seve, can atarak timsahın çeneleri arasına dalardım – eğer timsahlar portakal yeseydi.

"Keşke olsaydı iki küçük tüylü kanadım
Keşke küçük tüylü kuş olsaydım..."

diye şarkı söyledi Beatrice.

Onun elini kavradım. "Uçup gitmezdin?"

"Çok uzağa değil. Yolun aşağısından daha uzağa değil."

"Neden öyleyse oraya?"

Alıntı yaptı: "O adam gelmiyor, dedi kadın..."

"Kim? Şu salak yaşlı postacı mı? Ama sen mektup beklemiyorsun ki."

"Hayır, ama ne olursa olsun yine de çıldırtıcı. Ah!" Ansızın güldü, bana yaslandı. "İşte o – bak – tıpkı mavi bir böcek gibi."

Ve yanaklarımızı birbirine dayadık, tırmanmaya başlayan mavi böceği izledik.

"Hayatım," diye soludu Beatrice. Ve sözcük havada asılı durdu sanki, keman tınısı gibi havada zonkladı sanki.

"Ne oldu?"

"Bilmiyorum," diye usulca güldü. "Bir dalga – sevgi dalgası galiba."

Kolumu ona doladım. "Öyleyse uçup gitmeyeceksin?"

Ve o hızla, usulca konuştu: "Hayır! Hayır! Hiçbir zaman, ne olursa olsun. Gerçekten. Burasını seviyorum. Burada olmayı sevdim. Yıllarca kalabilirim burada, inanıyorum. Şu son iki ayki kadar mutlu olmamıştım hiç ve sen de bana karşı öylesine kusursuzdun ki, hayatım, her açıdan."

Bu inanılmaz bir mutluluktu – onun böylesine konuştuğunu duymak öylesine olağanüstüydü, beklenmedikti ki gülüp geçiştirmeye çalışmam gerekti.

"Yapma! Sanki vedalaşıyormuşsun gibi geliyor."

“Ah, saçma, saçma. Şaka olsun diye bile söyleme böyle şeyler!” Küçük elini beyaz ceketimin altına kaydırıp omzumu kavradı. “Mutlusun, değil mi?”

“Mutlu mu? Mutlu mu? Ah, tanrım – şu anda neler hissettiğimi bir bilsen... Mutlu! Benim Mucizem! Benim Neşem!”

Parmaklıktan aşağı atlayıp onu kucakladım, havaya kaldırdım. Onu havada tutarken başımı göğsüne gömdüm, mırıldandım: “Sen *benimsin*?” ve onu tanıdığım bütün o umutsuz aylar boyunca ilk kez, hatta son ayı da sayarsak, şey olduğu – elbette – tanrım – koşulsuz inandım ona, yanıtladığı zaman:

“Evet, ben seninim.”

Bahçe kapısının gıcırtısı, çakıl taşları üzerinde postacının ayak sesleri bizi ayırdı. O an başım dönüyordu. Yalnızca gülümseyerek duruyordum orada, kendimi epeyce salak hissediyordum. Beatrice bambu koltuğa yürüdü.

“Sen git – sen mektupları almaya git,” dedi.

Ben – şey – neredeyse sarhoş gibi yalpalayarak uzaklaştım. Ama çok geç kalmıştım. Annette koşa koşa geldi. “*Pas de lettres,*” dedi.

Gazeteyi elime tutuşturduğu sıradaki umursamaz gülümsemem onu şaşırtmış olmalıydı. Sevinçten çılgına dönmüştüm. Gazeteyi havaya fırlatıp şakıdım:

“Hiç mektup yok, aşkım!” Sevdiğim kadının koltukta uzandığı yere yaklaşırken.

Bir an yanıtlamadı. Sonra gazete kâğıdı paketini yırtarken ağır ağır konuştu: “Unutulan dünyanın unuttuğu dünya.”

Seni o anın dışına taşıyacak tek şeyin sigara olduğu kimi zamanlar vardır. Suç ortaklığından bile fazla bir şeydir bu; gizli, yetkin, küçük dosttur, her şeyi bilen, tam anlamıyla anlayan. Sigaranı içerken başını eğip ona bakarsın – gülümsersin ya da kaşlarını çatarsın, durumun gereğine göre; derin derin içine çeker, küçük bir yalpeze gibi dumanı salarsın. O anlardan biriydi bu. Manolya ağacına doğru yürüdüm, içimdekini soludum. Sonra geri döndüm, onun omzuna yaslandım. Ama hızla gazeteyi taşın üstüne fırlattı.

“İçinde hiçbir şey yok,” dedi. “Hiçbir şey. Yalnızca bir zehirleme davası var. Adamın biri karısını öldürdü ya da bunu beceremedi ve her gün mahkeme salonunda yirmi bin kişi oturdu, her oturumdan sonra iki milyon sözcük dünyanın her yanına telgrafla gönderildi.”

“Salak dünya!” dedim, başka bir koltuğa kendimi savurarak. Gazeteyi unutmak, postacının gelmesinden önceki o ana geri dönmek istiyordum, ama sakınarak elbette. Ama o yanıtladığında, sesinden o anın şimdilik uçup gittiğini anladım. Aldırma. Beklemek de yetiyordu bana – beş yüz yıl, gerekirse – şimdi artık bildiğime göre.

“O kadar da salak değil,” dedi Beatrice. “Her şey bir yana, o yirmi bin kişi açısından yalnızca iğrenç bir merak değil.”

“Ya nedir, aşkım?” Hiç umursamadığımı tanrı biliyor.

“Suçluluk!” diye haykırdı. “Suçluluk! Farkına varmadın mı bunun? Tıpkı hasta insanların büyülenmesi gibi büyüleniyorlar bundan – kendi durumlarına ilişkin herhangi bir haber parçasından. Rıhtımdaki adam tümden suçsuz olabilir ama mahkemedeki insanların hemen hepsi zehirleyici. Hiç aklına gelmedi mi” – coşkudan bembeyaz kesilmişti – “boyuna karşılaştığımız zehirlemelerin çokluğu? Birbirlerini zehirlemeyen evli çiftler bulmak bir ayrıcalık – evli çiftler ve sevgililer. Ah,” diye çığlık attı, “tam şu anda içlerine zehir dökülen çay fincanlarının, şarap bardaklarının, kahve kupalarının sayısı. Bilerek ya da bilmeden benim kendi aldığım, içtiğim – ve tehlikeye atıldığım – fincan sayısı. Bu kadar çok çiftin” – güldü – “*hayatta kalmasının* tek nedeni insanın ötekine öldürücü dozu vermekten korkması. O doz yürek ister! Ama er ya da geç gelmesi kaçınılmazdır. İlk küçük doz verildikten sonra artık geri dönüş yoktur. Bu, sonun başlangıcıdır, gerçekten – sen de katılmıyor musun? Ne demek istediğimi anlamıyor musun?”

Benim yanıtlamamı beklemedi. Zambakları tutan iğneyi çıkardı, sırtüstü uzanıp onları gözlerinin üstüne örttü.

“İki kocam da beni zehirledi,” dedi Beatrice. “İlk kocam neredeyse hemen bana aşırı doz verdi, oysa ikincisi gerçekten tam bir sanatçıydı kendi çapında. Ara sıra zekice gizlenmiş ufacık bir çimdik – Ah, çok zekice! – taa

bir sabah ben uyanıp da, her zerremde, parmak uçlarıma kadar her zerremde ufacık tozlar buluncaya kadar. Tam zamanında uyanmıştım...”

Kocalarından böylesine soğukkanlılıkla söz etmesinden, özellikle de bugün, nefret ediyordum. Canımı yakıyordu. Tam ben ağzımı açacakken kederle çığlık attı:

“Neden! Niçin benim başıma geldi? Ne yaptım ki ben? Neden hayatım boyunca tek başıma bırakıldım... bu bir ihanet.”

Bu korkunç dünya için çok kusursuz biri olduğunu anlatmaya çalıştım ona – çok kırılgan, çok ince, çok zarif. İnsanları korkutuyordu bu. Ufak bir şaka yaptım.

“Ama ben – ben seni zehirlemeye kalkıştım.”

Tuhaf tuhaf, belli belirsiz güldü Beatrice, zambak sapının ucunu ısırdı.

“Sen!” dedi. “Sen sineği bile incitemezsin!”

Tuhaf. Ama bu beni incitti. Çok korkunç incitti.

Tam o sırada Annette *apéritif*lerimizle dışarı koştu. Öne eğildi Beatrice, tepsiden bir bardak aldı, benim elime verdi. Onun inci parmağı adını verdiğim yerde incinin parıltısı gözüme çarptı. Onun söyledikleri beni nasıl incitebilirdi?

“Ya sen,” dedim, bardağı alırken, “sen kimseyi zehirlemedin hiç.”

Aklıma bir şey getirdi bu; açıklamaya çalıştım. “Sen – sen tam tersini yapıyorsun. Senin gibilere, yani zehirlemek yerine insanlara haz verene ne denir – herkese, postacıya, sürücülüğümüzü yapan adama, kayıkçıya, çiçekçiye, bana – yeni bir hayat veren, kendi parıltısından bir şeyler veren, kendi güzelliğini veren senin gibilere –”

Hayaller içinde gülümsedi; hayaller içinde bana baktı.

“Ne düşünüyorsun – benim sevgilim, aşkım?”

“Merak ediyordum,” dedi, “acaba öğle yemeğinden sonra postaneye gidip öğleden sonraki mektuplara bakar mısın diye. Sakıncası var mı, hayatım? Mektup falan beklediğimden değil ama – düşündüm de belki – eğer orada duruyorlarsa mektupları almamak aptallık. Değil mi? Yarına kadar beklemek aptallık.” Bardağın boynunu parmaklarının arasında hızla çevirdi. Güzelim başı eğikti. Ama ben bardağımı kaldırıp içtim, daha çok

yudumladım – ağır ağır, bile bile, o koyu renk başa bakarak, düşünerek yudumladım – postacıyı, mavi böcekleri, vedalaşmaları, vedalaşma olmayan...

Aman tanrım! Hayal miydi bu? Hayır, hayal değildi. İçkinin tadı serindi, acıydı, *tuhaftı*.

(1921)

ALMAN PANSİYONU

Almanlar Et Başında

Ekmek çorbası masaya yerleştirilmişti. “Ah,” dedi Herr Rat, masanın üstüne eğilip çorba çanağına göz atarken, “işte tam da bana gerekli olan şey bu. Kaç gündür ‘midem’ bozuk. Ekmek çorbası, hem de tam olması gereken koyulukta. Ben kendim de çok iyi aşçıyımdır,” – bana döndü.

“Ne kadar ilginç,” dedim, sesime yeteri kadar coşku katmaya çabalayarak.

“Ah evet – insan evli değilse bu bir gereklilik. Bana gelince, evlenmeden de kadınlardan istediğim her şeyi aldım.” Peçetesini yakasına sıkıştırdı, konuşurken çorbasını üflemeye başladı. “Şimdi saat dokuzda kendime İngiliz kahvaltısı hazırlıyorum, ama çok fazla değil. Dört dilim ekmek, iki yumurta, iki dilim soğuk domuz eti, bir tabak çorba, iki fincan çay – sizin için hiçbir şey bu.”

Bu gerçeği öylesine sert sert üzerine basarak ileri sürdü ki karşı çıkmayı göze alamadım.

Bütün gözler ansızın benim üzerime çevrildi. Ulusumun mantık dışı kahvaltısının yükünün benim omuzlarıma yıkıldığını hissediyordum – sabahları gömleğimi iliklerken bir fincan kahve içen benim.

“Hiçbir şey,” diye bağırdı Berlin’li Herr Hoffmann. “Ach, ben İngiltere’deyken sabahları neler yerdim.”

Ceketine, yeleğine damlattığı çorbayı silerken gözleriyle bıyığını bana çevirdi.

“Gerçekten o kadar çok yerler mi?” diye sordu Fräulein Stiegelauer. “Çorba, fırın ekmeği, domuz eti, çay, kahve, kaynamış meyve, bal, yumurta, soğuk balık, böbrek, sıcak balık, ciğer? Bütün hanımlar da yiyor mu, özellikle de hanımlar?”

“Kesinlikle. Ben kendim gördüm, Leicester Alanı’nda bir otelde kalırken,” diye bağırdı Herr Rat. “İyi oteldi ama çay yapmayı beceremiyorlardı – şimdi –”

“Ah, benim *yapabileceğim* tek şey bu,” dedim, pırıl pırıl gülerek. “Çok güzel çay yapabilirim. İşin büyük sırrı demliği ısıtmaktır.”

“Demliği ısıtmak,” diye sözümü kesti Herr Rat, çorba tabağını önünden itip. “Ne diye ısıtıyorsunuz demliği? Ha! Ha! Bu çok hoş! İnsan demliği yemez, herhalde?”

İçinde önceden tasarlanmış binlerce saldırı taşıyan soğuk mavi gözlerini üzerime dikti.

“Yaa demek sizin İngiliz çayınızın büyük sırrı bu? Bütün yaptığınız demliği ısıtmak.”

Bunun yalnızca ön hazırlık aşaması olduğunu söylemek istedim ama çevirisini yapamadığım için sesimi çıkarmadım.

Lahana turşusu ve patates eşliğinde dana etini getirdi hizmetçi.

“Lahana turşusunu büyük keyifle yerim,” dedi Kuzey Almanya’dan gelen Yolcu, “ama bu aralar öyle çok yedim ki artık daha fazlasına yer kalmadı. Anında zorlanıyorum –”

“Güzel bir gün,” diye coşkuyla konuştum, Fräulein Stie-gelauer’e dönerek, “erken mi kalktınız?”

“Saat beşte, on dakika ıslak çimlerin üstünde yürüdüm. Sonra yeniden yatağa. Beş buçukta uykuya daldım, yedide uyandım, ‘bütün vücudumu’ yıkadım! Yeniden yatağa. Saat sekizde yaralarıma soğuk su lapası sürdüm, sekiz buçukta nane çayımı içtim. Dokuzda biraz malt kahvesi içtim ve

‘tedavime’ başladım. Şu lahana turşusunu uzatır mısınız, lütfen. Siz yemiyor musunuz?”

“Hayır, teşekkürler. Bana hâlâ biraz sert geliyor.”

“Doğru mu,” diye sordu Dul, konuşurken saç tokasıyla dişlerini karıştırarak, “sizin etyemez olduğunuz?”

“Şey, evet; üç yıldır et yemedim.”

“Müm-kün değil! Sizin aileniz var mı?”

“Hayır.”

“İşte şimdi anlaşıldı, işin gelip dayandığı yer burası! Sebze yiyerek çocuk sahibi olmak duyulmuş şey mi? Mümkün değil. Ama zaten şimdi İngiltere’de büyük aileler yok; galiba şu kadınlara oy hakkını savunmaya kendinizi fazla kaptırdınız. Şimdi bakın benim dokuz çocuğum oldu, hepsi de hayatta, tanrıya şükür. Güzel, sağlıklı bebekler – ilki doğduktan sonra şey yapmam gerektiyse de –”

“Aman ne *harika*!” diye çığlığı bastım ben.

“Harika,” dedi Dul, kafasının üstünde dengelenmiş yumruya saç tokasını yeniden sokarken küçümseyen tavırla. “Hiç de değil! Benim bir arkadaşımın bir seferde dört çocuğu oldu. Kocası o kadar hoşnut kaldı ki akşam yemeği daveti verip onları masanın üstüne dizdi. Elbette karısı da çok gururlandı.”

“Almanya,” diye gürledi Yolcu, bıçağıyla ayırdığı patatesi kemirerek, “Ailenin yuvasıdır.”

Bunu beğeni dolu bir sessizlik izledi.

Biftek, kırmızı kuşüzümü ve ıspanak için tabaklar değiştirildi. Siyah ekmekle çatallarını sildiler, yeniden başladılar.

“Burada ne kadar kalıyorsunuz?” diye sordu Herr Rat.

“Tam olarak bilmiyorum. Eylülde Londra’da olmam gerekiyor.”

“Münih’e gideceksiniz elbette?”

“Korkarım zamanım olmayacak. Görüyorsunuz, ‘tedavimi’ kesmemem çok önemli.”

“Ama Münih’e gitmeniz zorunlu. Münih’e gitmedinizse Almanya’yı görmüş olmazsınız. Bütün Sergiler, Almanya’nın bütün Sanatı ve Ruhu

Münih'te yatıyor. Ağustosta Wagner Festivali var, Mozart var, Japon resim koleksiyonu var – bir de bira! Münih'e gitmeden iyi biranın ne olduğunu anlayamazsınız. Niye ama, her öğleden sonra soylu hanımların, ama gerçekten soylu hanımların, söylüyorum size, koca koca bardaklar dolusu içtiklerini görüyorum." Eliyle en az el yıkama ibriği boyu yüksekliği gösterdi ve ben gülümsedim.

"Ben fazla Münih birası içersem ter içinde kalırım," dedi Herr Hoffman. "Buradayken, kırlarda ya da hamama girmeden önce terliyorum ama bu hoşuma gidiyor; oysa kentte hiç de aynı şey değil."

Bu düşünceyle aşka gelip yemek peçetesiyle boynunu, yüzünü sildi, özenle kulaklarını temizledi.

Masanın üstüne bir cam tabak dolusu kaynamış kayısı yerleştirildi.

"Ah, meyve!" dedi Fräulein Stiegelauer, "sağlık için öylesine gerekli ki. Daha bu sabah doktor bana ne kadar çok meyve yersem o kadar iyi olacağını söyledi."

Besbelli öğüde sıkıca uyuyordu.

Yolcu konuşmaya başladı: "Galiba siz de ülkenizin elden gitmesinden korkuyorsunuz, ha? Aman çok iyi bu. Şu sizin İngiliz oyununuzu okuyordum gazetede. Siz de gördünüz mü?"

"Evet." Dimdik oturdum. "Korkmadığımızdan emin olabilirsiniz."

"Tamam da, korksanız iyi edersiniz," dedi Herr Rat. "Ordu diye bir şeyiniz yok – damarları nikotin zehiriyle dolu birkaç küçük oğlan çocuğu var yalnızca."

"Korkmayın," dedi Herr Hoffman. "İngiltere'yi almak istemiyoruz. İstesek çoktan alırdık. Gerçekten istemiyoruz sizi."

Sanki ben canının istediği gibi yanında tutabileceği ya da başından atabileceği küçük bir çocukmuşum gibi bana bakarak burnu havalarda kaşığını salladı.

"Biz de Almanya'yı istemiyoruz, kesinlikle," dedim ben.

"Bu sabah yarım banyo aldım. Bu durumda da bu öğleden sonra bir diz banyosuyla bir de kol banyosu almam gerekiyor," diye gönüllü oldu Herr

Rat, “sonra bir saat jimnastik yapacağım, işim bitmiş olacak. Bir bardak şarapla, sardalye ve börek –”

Dövülmüş kremayla kirazlarını aldılar.

“Kocanızın en sevdiği et hangisi?” diye sordu Dul.

“Gerçekten bilmiyorum,” diye yanıtladım.

“Gerçekten bilmiyor musunuz? Ne zamandır evlisiniz?”

“Üç yıldır.”

“Ama ciddi olamazsınız! Bu gerçeği bilmeden bir hafta bile onun karısı olarak evine bakamazsınız.”

“Gerçekten hiç sormadım ona; yemeklerine pek aldır-maz.”

Bir duraklama. Hepsi bana bakıyordu, kafalarını sallayarak, ağızları kiraz çekirdeği dolu.

“Korkunç işler çevrildiği konusunda Paris’in İngiltere’de ün salmasına hiç şaşmamalı,” dedi Dul, yemek peçetesini katlarken. “Üç yıldan sonra en sevdiği yemeği bilmiyorsa bir kadın kocayı elde tutmayı nasıl umabilir?”

“*Mahlzeit!*”

“*Mahlzeit!*”

Kapıyı arkamdan kapadım.

Baron

“Kim bu?” dedim. “Ve neden hep tek başına oturuyor, hem de bize sırtını dönüyor?”

“Ah!” diye fısıldadı Frau Oberregierungsrat, “o bir *Baron*.”

Çok ağırbaşlılıkla ama yine de belli belirsiz iğrenmeyle – “bir-düşünsene-ilk-bakışta-bunu-görmemeyi” anlatımıyla – bana baktı.

“Ama zavallı adam, elinden bir şey gelmez ki,” dedim. “Elbette bu talihsiz olgu, aydınlarla ilişkinin hazlarından yoksun bırakmamalı onu.”

Elinde çatalı olmasaydı galiba haç çıkaracaktı.

“Elbette siz anlayamazsınız. O, İlk Baronlardan biri.”

Birazdan fazla cesareti kırılarak solundaki Frau Doktorla konuşmak için döndü.

“Omletimin içinde hiçbir şey yok – *hiçbir şey,*” diye karşı çıkıyordu, “hem de bu denediğim üçüncü!”

Baronların İlkine baktım. Salata yiyordu – bütün bir marul yaprağını çatalına takıyor, ağır ağır kemiriyordu, tıpkı tavşan gibi – izlemesi büyüleyici bir süreçti.

Ufak tefek, silik, seyrek siyah saçlı, sakallı, sarımsı yüzlü bir adamdı, hiç değişmeden siyah şayak giysiler, kaba keten gömlek, siyah sandal giyiyor, bugüne kadar hiç görmediğim büyüklükte siyah çerçeveli gözlük takıyordu.

Karşımda oturan Herr Oberlehrer tatlı tatlı gülümsüyordu.

“Sizin için çok ilginç olmalı, gnädige Frau, izleyebilmek... elbette burası *çok iyi bir ev.* Geçen yaz burada İspanya sarayından bir hanım vardı; karaciğer sorunu yaşıyordu. Sık sık baş başa konuşurduk.”

Sevinç içinde ve alçakgönüllü göründüm.

“Şimdi İngiltere’de, sizin kiralık evlerde insan Birinci Sınıf kişileri bulamaz, Almanya’da olduğu gibi.”

“Bulamaz gerçekten,” diye yanıtladım, küçük sarı ipekböceğini andıran Baron’un büyüsünden hâlâ kurtulamadan.

“Baron her yıl geliyor,” diye sözlerini sürdürüyordu Herr Oberlehrer, “sinirleri için. Buradaki konuklarla hiç konuşmadı – *henüz.*” Yüzünde bir gülümseme dolaştı. Onun hayallerinde bu sessizliğin çok hoş yükseldiğini görüyordum sanki – bulanık bir gelecekte karşılıklı baş döndürücü kibarlık alışverişleri, Yüce Kişi’ye çok hoş bir gazete bağışlama, gelecek kuşaklara devredilecek bir “danke schön”.

Tam o anda, Alman subayını andıran postacı mektuplarla içeri girdi. Benim mektuplarımı muhallebimin içine fırlattı, sonra kadın görevliye dönüp fısıldadı. Kadın telaşla çekildi. Pansiyonun yöneticisi, elinde küçük bir tepsiyle içeri girdi. Üzerine resimli kartpostal kondu, pansiyon yöneticisi derin saygıyla başını eğip onu Baron’a götürdü.

Bana gelince, yirmi beş pare top atışıyla selamlama töreni yapılmadığı için hayal kırıklığına uğradım.

Yemeğin sonunda kahvelerimiz verildi. Baron'un üç topak şeker aldığı, ikisini fincanına koyduğu, üçüncüyü mendilinin köşesine sardığı gözüme çarptı. Her zaman yemek odasına ilk giren, son çıkan oydu; yanındaki boş koltuğa küçük siyah deri çanta yerleştiriyordu.

Öğleden sonra, penceremden eğildiğimde, elinde çantasıyla titrek titrek yürüyerek sokaktan geçtiğini gördüm onun. Lamba direklerinden birinin her önünden geçişinde sanki üstüne çarpmasını bekliyormuş gibi ya da belki aşağı sınıfların pisliğine bulaşma duygusuyla azıcık büzülüyordu.

Nereye gittiğini, o çantayı neden taşıdığını merak ettim. Hiçbir zaman onu Gazinoda ya da Hamam Bölümlerinde görmemiştim. Hüzünlü duruyordu, sandallarının içinde ayakları kayıyordu. Kendimi Baron'a acır buldum.

O gece içimizden bir topluluk bir araya gelmiş, ateşli bir canlılıkla o günün "kür"ünü tartışıyorduk. Frau Oberregierungsrat yanımda oturuyor, dokuz kızından en küçüğüne, hani şu durumu çok ilginç, sağlıksız olana şal örüyordu... "Ama artık kesinlikle düzelecek," dedi bana. "Sevgili şey bankerle evlendi – hayatının dileğine kavuştu."

Bir araya toplanmış sekiz on kişi olmalıydık, biz evli olanlar kocalarımızın iç çamaşırları ve tuhaf özelliklerine ilişkin mahrem sırlarımızı paylaşıyorduk, evli olmayanlar Olası Eşlerinin dış giyimlerini ve tuhaf çekiciliklerini tartışıyordu.

"Ben kendim örerim," diye bağırdığını duydum Frau Lehrer'in, "kalın gri yünden. İki yumuşak yakalığı değiştirerek bir ay giyer."

"Sonra da," diye fısıldadı Fräulein Lisa, "o genç bana dedi ki, 'Beni gerçekten mutlu ediyorsun. Belki de annene yazarım.'"

Hiç kuşkusuz fena halde coşkuya kapıldık...

Ansızın kapı açıldı, Baron'u içeri aldı.

Arkasından tam ölüm sessizliği çöktü.

Ağır ağır içeri girdi, durakladı, piyanonun üstündeki tabaktan kürdan aldı, yeniden dışarı çıktı.

Kapı kapandığında zafer çığlığını bastık! İlk kez salona girdiği görülüyordu. Geleceğin neler barındırdığını kim söyleyebilirdi?

Günler uzayıp haftalara dönüştü. Hâlâ bir aradaydık ve hâlâ sanki gözlüklerinin ağırlığını taşıyamıyormuş gibi başı eğik o yapayalnız ufak tefek adam aklıma takılıp duruyor, beni büyülüyordu. Elinde siyah çantayla içeri giriyor, siyah çantayla dışarı çıkıyordu – ve hepsi buydu.

Sonunda pansiyonun yöneticisi Baron'un ertesi gün ayrılacağını söyledi.

"Ah," diye düşündüm, "elbette belirsizliğin içinde eriyip gidemez – tek sözcük etmeden yok olamaz! Elbette gitmeden önce *bir kez* Frau Oberregierrungsrat'ı ya da Frau Feldleutnantswitwe'yi onurlandıracaktır."

O günün akşamında bardaktan boşanırcasına yağmur yağdı. Ben postaneye gittim, elimde şemsiyem olmadan, sulu çamurun içine dalmamamdan önce duraksayarak merdivenlerde dikilirken sanki dirseğimin altından çekingen bir ses geldi.

Aşağı baktım. Elinde siyah çantasıyla, şemsiyesiyle Baronların İlkiydi. Ben çıldırmış mıydım? Benim aklım başımda mıydı? Şemsiyesini paylaşmamı öneriyordu. Oysa ben son derece incelikli, azıcık çekingen, yeterince saygılıydım. Çamurun, sulu çamurun içinde birlikte yürüdük.

Şimdi, aynı şemsiyeyi paylaşmakta çok tuhaf mahrem bir yan var.

Bir adamın paltosunu fırçalamakla aynı kişisel ilişki içine sokuyor insanı – biraz gözü kara, biraz kırılgan, çocuksu.

Niçin tek başına oturduğunu, niçin o çantayı taşıdığını, bütün gün ne yaptığını bilmek için yanıp tutuşuyordum.

"Korkarım," dedi, "eşyalarım ıslanacak. Hepsini hiç değişmeden bu çantanın içinde yanımda taşıyorum – insanın öyle az şeye gereksinimi var ki – çünkü uşaklara güven olmuyor."

"Çok yerinde bir düşünce," diye yanıtladım. Sonra ekledim: "Neden bizden o zevki esirgediniz –"

"Daha çok yiyebileyim diye tek başıma oturuyorum," dedi Baron, alacakaranlığa göz gezdirerek; "mideme çok fazla yiyecek gerekiyor. Hep çift porsiyon ısmarlıyorum, huzur içinde yiyorum."

Ki bu da kulağa tam Baronlara yakışacak şey gibi geliyordu.

"Peki, bütün gün ne yapıyorsunuz*"

“Odamda beslenme üzerine bir şeyler öğreniyorum,” diye yanıtladı, konuşmayı kesen ve neredeyse şemsiye için pişmanlık duyan bir sesle.

Pansiyona vardığımzda neredeyse açıkça ayaklanma çıkmıştı.

Merdivenlerin ortasına kadar koştum, herkesin duyacağı sesle, sahanlıktan Baron’a teşekkür ettim.

O da belirgin biçimde yanıtladı: “Bir şey değil.”

O gece Herr Oberlehrer’in bana bir demet çiçek yollaması, Frau Oberregierungsrat’ın benden bebek başlığı deseni istemesi çok dostçaydı!

. . . . .

Ertesi gün Baron gitti.

Sic transit gloria German mundi.

Baronesin Kız Kardeşi

“Bu akşamüstü iki yeni konuk geliyor,” dedi pansiyon yöneticisi, kahvaltı masasına benim için iskemle yerleştirirken. “Bana bu gerçeği açıklayan mektubu daha bu sabah aldım. Barones von Gall küçük kızını yolluyor ‘tedavi’ için – zavallı çocuk dilsiz – Bizimle birlikte bir ay kalacak, sonra da Barones kendisi gelecek.”

“Barones von Gall,” diye çığlığı bastı Frau Doktor, gerçekten bu adın izini kokusundan sürerek odaya girip. “Buraya geliyor? Daha geçen hafta *Sport and Salon* dergisinde resmi vardı. Sarayın yakın arkadaşı: Kayzerin ona ‘du’ dediğini duymuştum. Ama bu inanılmaz bir şey! Doktorumun öğüdüne uyup fazladan altı hafta daha kalacağım burada. Gençler arasında bulunmak gibisi yoktur.”

“Ama o çocuk dilsiz,” demeyi göze aldı yönetici, özür dilercesine.

“Pöhh! Ne önemi var? Sıkıntı çeken çocukların öyle hoş yöntemleri olur ki.”

Kahvaltı odasına giren her konuk bu harika havadisin bombardımanına tutuldu. “Barones von Gall küçük kızını buraya yolluyor; bir ay içinde

Barones kendisi de geliyor.” Kahve ve börekler cümbüş havasına büründü. Biz düpedüz kıvılcımlar saçarak ışıldıyorduk. Yüce Baron’a ilişkin kısa öyküler ortalığa saçıldı, tatlandırıldı, yudumlandı: Üzerlerine cömertçe tereyağı sürülmüş Soylu Sınıf kepazeliklerini tıkındık.

“Sizinkine bitişik odada kalacaklar,” dedi yönetici, benimle konuşarak. “Sizin yatağınızın baş ucunda asılı Kayzer’in
eşi Elizabeth’in resmini indirip onların divanlarının üstüne asmama izin verir misiniz diye merak ediyorum.”

“Evet, gerçekten, evlerinde gibi olurlar,” Frau Oberregie-rungsrat elimi pat patlıyordu – “hem sizin için belli bir önemi de yok.”

Kendimi azıcık ezik hissettim. Elmaslar ve mavi kadifeler içindeki göğsün görüntüsünden yoksun kalma olasılığı yüzünden değil de seslerindeki tını yüzünden – beni kendi sınırları dışına yerleştirdikleri için – beni yabancı olarak damgaladıkları için.

Sağlam varsayımlarla günü çarçur ettik. Öğleden sonra yürüyüşe çıkmak için çok sıcak olduğuna karar verdik, yataklarımızda uzanarak öğleden sonra kahvesi için gücümüzü topladık. Ve kapıya araba yanaştı. Elinden tuttuğu çocukla uzun boylu genç kız aşağı indi. Koridora girdiler, karşılanıp odalarına götürüldüler. On dakika sonra konuk defterini imzalamak için çocukla birlikte aşağı indi. Yakasında, kol ağızlarında beyaz fırfırları olan daracık siyah giysi vardı üzerinde. Örgülü kahverengi saçları siyah kurdeleyle bağlıydı – alışılmadık ölçüde solgundu, sol yanağında küçük beni vardı.

“Ben Borones von Gall’ın kardeşiyim,” dedi, kurutma kâğıdının üstünde kalemi denerken bize küçümser tavırlarla gülümseyerek. En bezginlerimiz için bile hayatın coşku veren anları vardır. İki ay içinde iki barones! Yeni bir kalem ucu bulmak için yönetici hemen odadan fırladı.

Benim aşağı sınıf gözlerime bu zavallı sakat çocuk yalnızca itici göründü. Sürekli çivitle yıkanıyor havası vardı, saçları gri yün gibiydi – bir de öylesine kaskatı kolalanmış önlük giydirilmişti ki yalnızca fırfırın üstünden bize göz atabiliyordu – toplumsal engel oluşturan önlük – ve belki de yeğeninin kulaklarının süfli işlerini yapmasını beklemek soylu bir teyzeye

fazla yüklenmek olurdu. Ama temizlenmemiş kulakları olan dilsiz yeğen bana son derece iç karartıcı bir nesne gibi göründü.

Onlara masanın başında yer verildi. Bir an yüzlerimizde inci-minci-kim-birinci anlatımıyla birbirimize baktık. Sonra Frau Oberregierungsrat söze başladı:

“Umarım yolculuk sizi çok yormamıştır.”

“Hayır,” dedi Barones’in kardeşi, fincanının içine doğru gülümseyerek.

“Umarım sevgili çocuk da yorgun değildir,” dedi Frau Doktor.

“Hiç değil.”

“Sanırım, umarım, bu gece iyi uyursunuz,” dedi Herr Oberlehrer saygıyla.

“Evet.”

Münihli ozan bu ikiliden gözlerini ayıramıyordu. Aşırı duygululukla onlara gözlerini dikmişken kahvesinin çoğunu boyunbağının emmesine izin verdi. Boyunduruktan Kurtulmuş Pegasus, diye düşündüm. Yalnızlık Şiirlerinin ölüm kasılmaları! Şiirlerin armağan edilmesi bir yana, bu genç kadında esin kaynağı olma olasılıkları vardı ve o andan sonra acı çekmeye yatkın duyguları yatağını buldu, yürüdü gitti.

Yemekten sonra çekilerek kendilerinden rahat rahat söz etmemiz için bizi yalnız bıraktılar.

“Aralarında benzerlik var,” diye derin düşüncelere daldı Frau Doktor. “Epeyce. Nasıl da incelikli. Çocuğa karşı nasıl da ölçülü, yumuşak.”

“Bakması gereken bir çocuk olması çok yazık,” diye coşkuyla konuştu Bonn’lu öğrenci. Etki yaratmak için üç yara iziyle bir kurdeleye güvenmişti şimdiye kadar ama Barones’in kardeşi bunlardan fazlasını istiyordu.

Çok sürükleyici günler biribirini izledi. Daha az güzel doğmuş biri olsaydı, sürekli onun üzerine konuşmaya, ona övgü dolu şarkılar söylemeye, davranışlarını ayrıntılarıyla sayıp dökmeye kalkışamazdık. Oysa o bizim tapınmaları-mıza zarafetle katlandı, bu da bizi fazlasıyla mutlu etti.

Ozan onun güvenini kazandı. Yürüyüşe çıktığımızda kitaplarını taşıdı, acılı çocuğu dizlerinde hoplattı – ozanlara tanınmış bir ayrıcalıktı bu – ve bir sabah defterini salona getirip bize okudu.

“Barones’in kardeşi manastıra kapanacağına inandırdı beni,” dedi. (Bonn’lu öğrenci dimdik oturdu bunun üzerine.) “Dün gece penceremin önünde, tatlı akşam havası içinde yazdım bu birkaç satırı –”

“Ah, senin *kırılgan* bağrın,” dedi Frau Doktor.

Taş gibi acımasız gözünü kadına dikti, kadın kızardı.

“Şu dizeleri yazdım,

Ah, uçup gidecek misin manastıra,
Böylesine gençken, tazeyken, güzelken?
Sıçrayacaksın dişi geyik gibi kırlarda
Ve bulacaksın güzelliğini oralarda.”

Tıpkı bunun kadar güzel dokuz dize, tıpkı bunun kadar ateşli eyleme çağırıyordu kızı. Erkeğin öğüdüne uysa, manastırda geçireceği geriye kalan hayatında bile eminim rahat bir soluk alacak zamanı bulamazdı.

“Ona da bir örneğini sundum,” dedi. “Ve bugün ormanda yabanıl çiçekler arayacağız.”

Bonn’lu öğrenci ayağa kalkıp odadan çıktı. Dizeleri bir kere daha yinelemesi için ozana yalvardım. Altıncı dizenin sonunda Barones’in kardeşiyle sakat çocuğun ön bahçe kapısından çıktıklarını gördüm camdan, bunun üzerine ozana öylesine yürekten teşekkür ettim ki bana da bir örneğini yazmayı önerdi.

Oysa o günlerde çok fazla baskı altında yaşıyorduk. Bizim alçakgönüllü pansiyonumuzdan sarayların yüksek duvarlarına atlarken yere kapaklanmaktan nasıl sakınabilirdik? Bir öğle sonrasının geç saatlerinde Frau Doktor yazı odasında yanıma yaklaştı, beni bağrına basıp içini açtı.

“Bana bütün hayatını anlattı,” diye fısıldadı Frau Doktor. “Benim odama geldi, kolumu ovmayı önerdi. Biliyorsunuz, ben çok fena romatizma kurbanıyım. Ve şimdi bir düşünün, daha şimdiden altı tane evlilik teklifi almış. Öyle güzel teklifler ki inanın bana ağladım – ve hepsi de soylu kandan gelen kişiler. Şekerim, en güzeli ormandakiydi. Elbette, evlilik teklifinin oturma odasında yapılması gerektiğini düşünmediğimden değil – çevrende dört duvar bulunması daha uygun – ama orası özel ormanmış.

Adam demiş ki, şu genç subay, dallarına acımasız erkek elinin değmediği genç bir ağaca benziyorsun sen. Ne incelik!" İçini çekip gözlerini devirdi.

"Elbette siz İngilizler için bunu anlamak zor, kriket alanlarında sürekli bacaklarınızı sergiler, arka bahçelerinizde köpek beslersiniz. Çok yazık! Gençlik yabangülüne benzemelidir. Bana gelince, sizin kadınların nasıl evlenebildiğini anlayamıyorum hiç."

Başını öylesine şiddettle salladı ki ben de benimkini salladım, yüreğime ağırlık çöktü. Gidişatımız gerçekten çok kötü görünüyordu. İnce duygululuk ruhu, gül kanatlarını yalnızca aristokrat Almanların üzerinde mi açıyordu?

Odama çekildim, saçıma pembe eşarp bağladım, Mörike'nin lirik şiirlerinden bir cildi bahçeye götürdüm. Yaz evinin arkasında kocaman bir eflatun leylak ağacı vardı. Yas tutma sonrasının ince duygululuğunda acıklı bir yan bularak orada oturdum. Kendim de şiir döktürmeye başladım.

Onlar hayaller içinde sallanıp acı çekiyor,
Ve biz, sımsıkı sarılmış, öpüşüyoruz orada.

Sona erdi! "Sımsıkı sarılmış" hiç de büyüleyici gelmiyordu kulağa. Giysi dolabı kokuyordu. Benim yabangülüm şimdiden tozlar içinde sürüklenip gitmiş miydi? Ağzıma bir yaprak alıp çiynedim, dizlerime sarıldım. Sonra – o büyülü an – yaz evinden gelen sesleri duydum, Barones'in kız kardeşiyle Bonn'lu öğrenciyi.

İkinci el de hiç yoktan iyiydi; kulaklarımı diktim.

"Nasıl da küçücük ellerin var," diyordu Bonn'lu öğrenci. "Siyah giysinin havuzunda yayılan beyaz nilüferler gibiler." İşte bu gerçek şey gibi geliyordu kulağa. Onun doğuştan soylu yanıtı asıl ilgimi çeken şey oldu. Duygudaş bir mırıltı yalnızca.

"Birini tutabilir miyim?"

İki tane iç çekiş duydum – sanırım eller tutuldu – o soylu tomurcuğun karanlık sularını dağıtmıştı oğlan.

"Seninkilerin yanında benim parmaklarıma baksana."

"Ama çok bakımlılar," dedi Barones'in kardeşi utangaçça.

Haspaya bak! Öyleyse aşk bakımlı tırnak sorunu muydu?

“Seni öpmek için nasıl da yanıp tutuşuyorum,” diye mırıldandı öğrenci. “Ama biliyorsun, bende çok ciddi burun iltihabı var, sana bulaştırma tehlikesini göze alamam. Dün gece saydım, tam on altı kere aksırdım. Ve üç mendil kullandım.”

Mörike’yi leylak ağacına fırlattım, eve döndüm. Ön kapıda koca bir otomobil homurduyordu. Salonda büyük karmaşa yaşanıyordu. Beklenmedik biçimde küçük kızını görmeye gelmişti Barones. Sarı bir yağmurluğa bürünmüş olarak odanın ortasında duruyor, yöneticiyi sorguya çekiyordu. Ve pansiyonda kalan her bir konuk çevresinde kümelenmişti, hatta sanki zaman çizelgesini inceliyor havasına bürünmüş Frau Doktor bile o soylu kadına elinden geldiğince yaklaşmıştı.

“İyi ama hizmetçim nerede?” diye sordu Barones.

“Hizmetçi yoktu,” diye yanıtladı yönetici, “yalnızca sizin saygıdeğer kardeşinizle kızınız var.”

“Kız kardeşim!” diye tiz bir çığlık bastı. “Salak, benim kardeşim yok. Terzimin kızıyla birlikte yolculuk yapıyordu benim çocuğum.”

Tableau grandissimo!

Frau Fischer

Frau Fischer, Eger ırmağı kıyılarında bir yerlerdeki mum fabrikasının kısmetli sahibiydi ve yılda bir kez ağır çalışma-sına ara verir, özenle siyah muşamba örtülmüş giysi sepetiyle ve bir de el çantasıyla Dorschausen’de “tedavi olma”ya gelirdi. İkincinin içerikleri arasında mendiller, kolonya, diş karıştırmak için kürdanlar, “mide”ye çok iyi gelen o özel yün atkı, tatil süresi bittiğinde teşekkür yadigârları olarak sunulmak üzere mum yapımındaki hünerlerini sergilediği örnekler bulunurdu.

Bir temmuz öğle sonrasının saat dördünde Müller Pansiyon’un kapısında belirdi. Ben çardağın altında oturuyordum, dişlerinin arasına ayçiçeği sıkıştırmış, kadının giysi sepetini koluna takmış olan kızıl sakallı hamal

peşinden seğirtirken patikadan telaşla koşuşunu izledim. Dul kadınla beş masum kızı, çok uygun karşılama tavırları takınmış olarak zarafet içinde merdiven başına dizilmiş duruyorlardı; ve selamlaşmalar öyle uzun sürdü ki, öyle gürültülüydü ki, içimi duygudaş bir sıcaklık sardı.

"Ne yolculuktu!" diye bağırdı Frau Fischer. "Ve trende tek lokma yiyecek yoktu – tek lokma. İnanın midemin çeperleri birbirine çarpıyordu. Ama akşam yemeğinden önce iştahımı kapatmayayım – yalnızca odamda bir fincan kahve alayım. Bertha," beş kızdan en küçüğüne dönerek, "nasıl da değişmişsin! Ne göğüs! Frau Hartmann, sizi kutlarım."

Bir kere daha Dul, ellerine sarıldı Frau Fischer'ın. "Kathi de, çok hoş bir kadın; ama biraz solgun. Nürnberg'li delikanlı galiba bu yıl da yine buradaydı. Bunların hepsini nasıl burada tutuyorsunuz, anlayamıyorum. Her yıl sizi boş bir yuvada bulmayı umarak geliyorum buraya. Çok şaşırtıcı!"

Utanmış, özür diler sesle konuştu Frau Hartmann: "Sevgili erkeğim öldüğünden beri çok mutlu bir aileyiz biz."

"Ama şu evlilikler – insanda cesaret olması gerekir; her şey bir yana, zaman tanırsan hepsi mutlu ailenin büyümesine katkıda bulunur – tanrıya şükredelim bunun için... Burada kalan çok insan var mı şimdi?"

"Bütün odalar dolu."

Bunu koridorda ayrıntılı bir açıklama izledi, merdivenlerde mırıldanıldı, birbiri ardından her yıl Frau Fischer'ın tuttuğu (camları bahçeye açılan) büyük odaya girerlerken altı bölüm halinde devam etti. Katolik papazın – ruhuma kasvet saçan gözünü dikerek – iyice içime sindirmemi istediği "Lourdes'in Mucizeleri" adlı kitabı okuyordum; ama kitaptaki mucizeler, Frau Fischer'in gelişiyle tümden yön değiştirdi. Bakirenin ayakları dibindeki beyaz güller bile açamazdı bu havanın içinde.

"...çorak topraklarda sürülerini otlatan basit bir çoban çocuktu..."

Yukarıdaki odadan sesler; "El yıkama kabı, elbette sodayla ovuldu."

"...Yoksulluk içinde, paramparça paçavralarla kaburgaları yarım yamalak örtülü..."

"Her eşya parçası tek tek üç gündür bahçede güneş altında bırakıldı. Ve kilimi de biz kendimiz eski giysilerden dokuduk. Geçen yıl bizde

bıraktığınız o fanila iç etekliğinden bir parça bile var.

“...Sağır ve dilsizdi çocuk; aslında halk ona yarı aptal gözüyle bakıyordu...”

“Evet, Kayzer’in yeni resmi o. Şu başında dikenli çelenkle İsa’nın resmini dışarı, koridora astık. Birlikte uyumak için pek de neşe saçan bir şey değildi. Sevgili Frau Fischer, kahvenizi dışarıda, bahçede içmez miydiniz?”

“Çok iyi fikir. Ama önce korsemle çizmelerimi çıkarayım. Ah, yeniden sandal giymek ne rahat. Bu yıl ‘tedavi’ye fena halde gerek duyuyorum. Sinirlerim! Tepeden tırnağa sinir yığını kesildim. Bütün yolculuk boyunca, görevli biletleri toplarken bile kafamda mendilimle oturdum. Bitkin düştüm!”

Üzerine siyah beyaz benekli sabahlık, tepesinde rugan olan patiska başlık giymiş olarak, elinde küçük mavi malt kahvesi sürahileriyle peşinden gelen Kathi’yle birlikte çardağın altına geldi. Oturdu Frau Fischer, tertemiz bir mendil çıkardı, fincanını, tabağını bir güzel sildi, sonra kahve sürahisinin kapağını kaldırdı, içindekilere göz attı, yaslar içinde.

“Malt kahvesi,” dedi. “Ah, ilk günler nasıl katlanacağımı bilemem. Doğal olarak, insan evinden uzaksa epeyce tedirginlik duymayı ve yiyeceklerin yabancı olmasını beklemelidir. Ama sevgili kocama da bir zamanlar dediğim gibi: Temiz bir çarşaf ve iyi bir fincan kahveyle her yerde mutluluğumu bulabilirim. Oysa şimdi, benimki gibi sinirlerle, hiçbir özveri benim için aşırı korkunç değil. Sizin ne gibi şikâyetleriniz var? Son derece sağlıklı görünüyorsunuz!”

Gülümsedim, omuzlarımı silktim.

“Ah, siz İngilizler çok tuhafsınız. Bedeninizin işlevlerinden söz etmekten pek hoşlanmıyor gibisiniz. Sanki tren üzerine konuşmayı seviyor da motora sıra gelince karşı çıkıyorsunuz. Mideleri konusunda hiçbir şey bilmeden insanları anlamayı nasıl bekleyebiliriz? Kocamın en ağır hastalığı sıra-sında – yara lapası –”

Kahvesine bir şeker atıp erimesini izledi.

“Erkek kardeşinin cenaze töreni için İngiltere’ye gitmiş olan genç bir dostum, kadınların halka açık lokantalara korseyle gittiklerini, garsonların

da onlara çorba verirken ister istemez baktıklarını anlattı."

"Ama yalnızca Alman garsonlar," dedim. "İngilizler sizin başınızın üstünden ötelere bakar."

"İşte," diye çığlığı bastı, "şimdi görüyorsunuz Almanya'ya bağımlılığınızı. Kendi başınıza kaldınız mı becerikli bir garson bile bulamıyorsunuz."

"Ama başınızın üzerinden ötelere bakmalarını yeğlerim."

"Ve bu da, korselerinizden utanmanız gerektiğini kanıt-lıyor."

Alman çiçek buketleri gibi dimdik büyüyen sarı şebboylarla, tek boy gül ağaçlarıyla dolu bahçeye baktım, ne birine ne ötekine aldırdığımı düşündüm. Şu genç dostun pişmiş cenaze etlerini denetleyen garson sıfatıyla mı İngiltere'ye gittiğini sormak geldi içimden ama değmeyeceğine karar verdim. Kötü niyetli olunamayacak kadar sıcaktı hava ve saat altı buçuğa kadar Frau Fischer'ın katlandığı o mide çeperinin çarpması duyumuna kurban olunmasına karşı kim acımasız kalabilirdi? Benim gösterdiğim sabrın tanrısal bir armağanı olarak, dar yoldan aşağı bize doğru, melekler gibi beyaz ipek takıma bürünmüş geliyordu Herr Rat. Sabahlığın kıvrım-larını bir araya topladı kadın, küçük yeşil sırada adama yer açtı.

"Nasıl da serin görünüyorsunuz," dedi, "ve belirtmemde sakınca yoksa – ne güzel bir takım bu böyle!"

"Eminim geçen yaz siz buradayken de giyiyordum, değil mi? İpeği Çin'den aldım – vücuduma dolayarak Rus gümrüğünden kaçırdım. Ve kalitesi de çok iyi: İki elbise boyu baldızıma, iki takımlık kendime, Münih'teki kat hizmetçim için de bir sabahlık çıktı. Nasıl da terlemiştim! Daha sonra bütün kumaşın her santimini yıkamak gerekti."

"Eminim Almanya'daki bütün erkeklerden daha çok serüven yaşadınız. Kuduz köpeğin ısırdığı ve uçurumdan aşağı, gül yağı tarlasına uçan ayyaş rehberle birlikte Türkiye'de geçirdiğiniz zamanı düşündüğümde kitap yazmadığınıza hayıflanıyorum."

"Zaman – zaman. Birkaç notu bir araya topluyorum. Şimdi siz de burada olduğunuza göre akşam yemeğinden sonra o dingin küçük konuşmalarımızı

yenileriz. Evet? Arada bir kadınlarla birlikte olmanın rahatlığına kavuşmak erkek için gerekli ve hoştur.”

“Gerçekten bilincindeyim bunun. Burada bile sizin hayatınız çok hızlı – çok aranan birisiniz – çok beğenilen. Benim sevgili kocam da tıpkı böyleydi. Uzun boylu, güzel adamdı ve bazen akşamları mutfağa iner, şöyle derdi: ‘Hanım, iki dakikalığına salak olmak istiyorum.’ Benim saçını okşamam kadar hiçbir şey dinlendirmezdi onu.”

Herr Rat’ın güneşte parıldayan dazlak tepesi kadın yokluğunun acıklı simgesi gibiydi.

Şu dingin küçük yemek sonrası konuşmaların doğasını merak etmeye başladım. Böylesine güdük bir Samson’a kim Dalila rolü oynayabilirdi?

“Berlin’li Herr Hoffmann da dün geldi,” dedi Herr Rat.

“Konuşmaya yanaşmadığım şu delikanlı. Fransa’da, peçete bile bulunmayan bir otelde kaldığını söyledi bana geçen yıl; nasıl bir yer olmalı! Avusturya’da arabacıların bile peçeteleri vardır. Hem de odasını süpürdüğü sırada Ber-tha’ya ‘özgür aşk’tan söz ettiğini duymuştum. Böyle kişilerle birlikte olmaya alışkın değilim. Uzun süre kuşkulandım ondan.”

“Gençlik ateşi,” diye yanıtladı Herr Rat, güler yüzlülükle. “Ben de onunla birçok kez tartıştım – siz de duydunuz – değil mi?” bana dönerek.

“Çok kez,” dedim, gülerek.

“Hiç kuşkusuz, siz de benim zamanın gerisinde kaldığımı düşünüyorsunuz. Yaşımı hiç saklamıyorum, altmış dokuz yaşındayım; ama sesimi yükselttiğim zaman konuşmanın onun için nasıl olanaksız olduğunu mutlaka siz de görmüşsünüzdür.”

En derin inandırıcılıkla yanıtladım ve Frau Fischer’in bakışlarını yakaladığımda eve dönüp birkaç mektup yazmamın daha iyi olacağını anladım ansızın.

Odam karanlıktı, serindi. Kestane ağacı yeşil sürgünlerini cama dayıyordu. Kıvrılıp yatma düşüncesini terbiyesizce diye kestirip atan at kılından sedire baktım, kırmızı yastığı çekip yere koydum, üstüne uzandım. Tam da rahatımı bulmuşken kapı açıldı, Frau Fischer içeri girdi.

“Herr Rat’ın hamam randevusu varmış,” dedi, arkasından kapıyı kapatırken. “Girebilir miyim? Yalvarırım kımıldamayın. Küçük bir İran kedisini andırıyorsunuz. Şimdi, kendi hayatınız üzerine gerçekten ilginç bir şeyler anlatın bana. Yeni insanlarla tanıştığımda onları sünger gibi sıkar kuruturum. Başlangıç olarak – evlisiniz.”

Bu gerçeği onayladım.

“Öyleyse, sevgili çocuğum, kocan nerede?”

Uzun ve tehlikeli bir yolculuğa çıkmış gemi kaptanı olduğunu söyledim.

“Ne biçim durumda bırakmış seni – böylesine genç, böylesine korunaksız.”

Sedire oturdu, şakacılıkla parmağını bana salladı.

“Şimdi, kabullen, yolculuklarını ondan saklıyorsun. Çünkü böylesine gür, güzel saçları olan kadının yabancı ülkelerde dolaşmasına hangi erkek göz yumar? Şimdi, tutalım ki gece yarısı kara saplanmış trende Kuzey Rusya’da cüzdanını yitirdin?”

“Ama en küçük bir niyetim bile yok –” diye söze başladım.

“Ben de var olduğunu söylemedim. Ama sevgili kocanla vedalaştığında, eminim buraya gelmeye de hiç niyetin yoktu. Şekerim, ben deneyimli kadınım, dünyayı tanırım. O uzaklardayken senin kanın kaynıyor. Üzgün yüreğin rahatlamak için bu uzak ülkelere uçuyor. Evinde o boş yatağın görünümüne katlanamıyorsun – tıpkı dulluk gibi bir şey. Sevgili kocamın ölümünden beri bir an bile huzura kavuşamadım.”

“Ben boş yatakları severim,” diye karşı çıktım, uykulu uykulu, yastığa vurarak.

“Bu gerçek olamaz çünkü doğal değil. Her kadın yerinin kocasının yanı olduğunu hissetmelidir – uyurken ya da uyanırken. Bağların en güçlüsünün henüz sizi bağlamadığını görmek çok kolay. Suyun öte yanından bir çift küçük el sana uzanıncaya kadar bekle – o limana girinceye, seni göğsünde bir çocukla görünceye kadar bekle.”

Dimdik oturdum.

“Ama ben çocuk doğurmanın en alçakça iş olduğunu düşünüyorum,” dedim.

Bir anlık sessizlik çöktü. Sonra Frau Fischer yere eğildi, elimi yakaladı.

“Böylesine genç olup, böyle zalimce acılar çekmek,” diye mırıldandı. “Bir kadını erkeksiz bırakılmak kadar korkunç acılaştıran şey yoktur, özellikle de evliyse, çünkü o zaman başkalarının ilgisini kabullenmesi de olanaksızlaşır – ne yazık ki dul kalıncaya kadar. Elbette gemi kaptanlarının çok korkunç baştan çıkartmalarla karşılaştıklarını biliyorum ve tenor şarkıcılar kadar da kolay alev alıyorlar – işte bu yüzden pırıl pırıl, hayat dolu görünümün olmalı, gemisi limana girdiğinde onun seninle gurur duymasını sağlamalısın.”

Frau Ficher’in hatırı için yarattığım şu koca, onun ellerinde öylesine kanlı canlı birine dönüştü ki, saçlarımda yosunla kayaya oturmuş, bütün kadınların açlığını çekmeye can attıklarını sandığı o hayalet gemiyi beklerken göremez oldum artık kendimi. Daha çok bebek arabasını rıhtımda iterken, kocamın üniforma ceketindeki eksik düğmeleri sayarken görüyordum şimdi.

“Avuç dolusu bebek, işte senin gerçekten gerek duyduğun şey bu,” diye derin düşüncelere daldı Frau Fischer. “Sonra aile babası olduğu için o seni bir daha bırakamaz. Seni gördüğü zamanki hazzını, coşkusunu düşünsene!”

Bu tasarı bana biraz tehlikeli göründü. Avuç dolusu yabancı bebekle ansızın ortaya çıkıvermek sıradan İngiliz kocanın yüreğinde coşku yaratacak bir şey gibi hesaplanmaz genellikle. Bu bakire gebeliğimi ortadan kaldırıp onu Ümit Burnu dolaylarında bir yerlere yollamaya karar verdim.

Derken akşam yemeği çanı çaldı.

“Daha sonra benin odama gel,” dedi Frau Fischer. “Hâlâ sana sormam gereken bir sürü şey var.”

Elimi sıktı ama ben de onunkini sıkarak yanıtlamadım.

Frau Brechenmacher Düğüne Gidiyor

Hazırlanmak korkunç bir işti. Akşam yemeğinden sonra Frau Brechenmacher beş yavrusundan dördünü paketleyip yatağa soktu, Herr Brechenmacher'ın üniformasındaki düğmeleri parlatmaya yardım etmesi için Rosa'nın kendisiyle birlikte oturmasına izin verdi. Sonra kocasının en iyi gömleğinin üstünden ütüyle geçti, çizmelerini parlattı, siyah saten boyunbağına birkaç dikiş attı.

"Rosa," dedi, "koş benim elbisemi al, kırışıkları açılsın diye sobanın önüne as. Şimdi, kulağını iyice aç, çocuklara bakmalı, saat sekiz buçukta yatağa girmelisin en geç ve sakın lambaya da dokunma – dokunursan neler olacağını biliyorsun."

"Evet, anne," dedi dokuz yaşında olan, binlerce lambayla başa çıkabilecek kadar büyüdüğünü sanan Rosa. "Ama bırak da oturayım – Bub uyanıp süt isteyebilir."

"Sekiz buçuk!" dedi Frau Brechenmacher. "Babana da aynı şeyi söyleteceğim."

Rosa'nın dudakları aşağı sarktı.

"Ama... ama..."

"İşte baba geliyor. Hemen yatak odasına gidip benim mavi ipek mendilimi getir. Ben yokken siyah atkımı kullanabilirsin – al şimdi!"

Annesinin omuzlarından çekti atkıyı Rosa, özenle kendi omuzlarına sardı, uçlarını arkasında düğüm yapıp bağladı. Her neyse, diye düşündü, saat sekiz buçukta yatağa girmek zorundaysa bile atkıyı çıkarmayacaktı. Bu çözüm onu bütünüyle rahatlattı.

"Haydi, şimdi, nerede bakalım benim giyeceklerim?" diye bağırdı Herr Brechenmacher, boş mektup çantasını kapının arkasına asıp, ayaklarını yere vurarak çizmesindeki karları silkerken. "Hiçbir şey hazır değil elbette, herkes de şimdiye kadar çoktan gitti düğüne. Önünden geçerken müziği duydum. Ne yapıyorsun? Daha giyinmemişsin. Böyle gidemezsin."

"İşte burada – her şeyin masanın üstünde hazır, teneke kurnada sıcak su da var. Başını içine batır. Rosa, babana havluyu ver. Pantolonun dışında her şey hazır. Onu kısaltacak zamanım kalmadı. Oraya gidinceye kadar paçalarını çizmenin içine sokarsın."

“Yoo,” dedi Herr, “burada dönecek yer yok. Işığı istiyorum. Sen git, koridorda giyin.”

Karanlıkta giyinmek Frau Brechenmacher için çocuk oyuncağıydı. Etekliğini, korsesini kopçaladı, üzerinden dört tane Bakire madalyonu sarkan güzel bir broşla mendilini boynuna bağladı, pelerinini, başlığını üstüne geçirdi.

“Haydi gel de şu kopçayı tak,” diye bağırdı Brechenmacher. Oflaya puflaya mutfağın ortasında duruyordu, mavi üniformasının düğmeleri, resmi düğmeler dışında hiçbir şeyde bulunmayan coşkuyla parıldıyordu. “Nasılım?”

“Harika,” diye yanıtladı ufak Frau, beldeki kopçayı gerip, adamın orasını azıcık sıkıştırıp şurasını azıcık iterken. “Rosa, gel de babana bak.”

Herr Brechenmacher uzun adımlarla mutfakta dolaştı, yardımla paltosunu sırtına geçirdi, sonra Frau feneri yakarken bekledi.

“İşte neyse – sonunda bitti! Yürü bakalım.”

“Lamba, Rosa,” diye uyardı Frau, arkalarından ön kapıyı çarparken.

Bütün gün kar yağmamıştı; donmuş toprak, buz tutmuş göl kadar kaygandı. Geçen haftalar boyunca evden dışarı çıkmamıştı ve bütün günü öylesine telaşlı geçmişti ki kendini şaşkın ve salak hissetti – sanki Rosa arkasından iterek onu evden atmıştı ve erkeği de koşarak ondan kaçıyordu.

“Beklesene, beklesene!” diye haykırdı.

“Hayır. Yoksa ayaklarım ıslanır – sen çabuk ol.”

Köye girdiklerinde biraz daha kolaylaştı işler. Tutunacak çitler vardı, düğün konuklarının hatırı için tren istasyonundan Gasthaus’a giden küçük yola köz serpilmişti.

Gasthaus çok şenlikliydi. Her pencereden dışarı ışıklar parlıyordu, çıkıntılarda köknar sürgünlerinden yapılmış çelenkler asılıydı. Yaylı kapılarda dallardan yapılmış süsler vardı, salonda ev sahibi garsonları azarlayarak üstünlüğünü sergiliyor, garsonlar bardak bardak biralarla, fincanlar, tabaklar dolu tepsilerle, şarap şişeleriyle sürekli ortalıkta koşturup duruyordu.

“Merdivenlerden yukarı – merdivenlerden yukarı!” diye gürledi ev sahibi. “Paltolarınızı sahanlıkta bırakın.”

Onun bu tepeden bakan, etkileyici tavırlarından dehşete kapılan Herr Brechenmacher, herkesin önüne geçme çabaları içindeyken karısını merdiven tırabzanlarına itip sıkıştırdığı için özür dilemeyecek kadar unuttu bir koca olarak haklarını.

Festsaal’ın kapısından içeri girerken Herr Brechenmacher’ın iş arkadaşları alkışlayarak karşıladı onu ve Frau da broşunu düzeltip, ellerini kavuşturarak bir postacının karısına, beş çocuğun annesine yakışacak saygınlık havasına büründü. Gerçekten güzeldi Festsaal. Bir ucuna üç uzun masa dizilmiş, döşemenin geri kalanı dans için temizlenip açılmıştı. Tavandan sarkan gaz lambaları, kâğıt çiçeklerle, buketlerle süslü duvarlara sıcak, parlak ışıklar saçıyordu; en iyi giysileri içindeki konukların kırmızı yüzlerine daha da sıcak, parlak ışıklar salıyordu.

Ortadaki masanın başında gelinle damat oturuyordu; etek uçlarına renkli kurdeleler, fiyonklar geçirilmiş beyaz giysisiyle kız, ufak, düzgün parçalara kesilip yanındaki damada sunulacak şekerlemeli pastayı andırıyor, damat da üzerine çok büyük gelen beyaz takım giyiyor, yakalığının ortasına kadar yükselmiş beyaz ipek boyunbağı takıyordu. İnce bir saygınlık, öncelik havasına bürünmüş ana babalarıyla, akrabaları çevrelerine toplanıp oturmuştu; gelinin sağ yanındaki taburenin tepesine, buruşuk müslin giysili, tek kulağından mineçiçeğinden yapılmış halka sarkan küçük bir kız tünemişti. Herkes konuşuyor, gülüyor, tokalaşıyor, bardak tokuşturuyor, ayaklarını yere vuruyordu – havayı leş gibi ter ve bira kokusu doldurmuştu.

Düğün sahiplerini kutladıktan sonra kocasının peşi sıra odayı geçen Frau Brechenmacher artık eğleneceğini biliyordu. O bildik şölen kokusunu içine çekerken sanki doygunluğa ulaştı, pembeleşti, ısındı. Birisi eteğini çekiştiriyordu, aşağı bakınca kasabın karısı Frau Rupp’u gördü, boş bir iskemleyi çekiyor, yanına oturmasını istiyordu.

“Fritz sana bira alır,” dedi. “Şekerim, eteğinin arkası açılmış. İçeteğinin beyaz şeridini gösterek odayı geçtiğinde elimizde olmadan güldük!”

“Ama bu çok korkunç!” dedi Frau Brechenmacher, iskemleye çöküp dudağını ısırarak.

“Yok yok, şimdi geçti,” dedi Frau Rupp, tombul ellerini masanın üstüne yayıp üç yas yüzüğüne yoğun bir hazla bakarak; “ama insan dikkatli olmalı, özellikle de düğünde.”

“Hem de bunun gibi düğünde,” diye bağırdı Frau Bre-
chenmacher’ın öbür yanında oturan Frau Ledermann. “Bir düşünsene Theresa’nın şu çocuğu yanında getirmesini. Onun kendi çocuğu, biliyorsun, şekerim, onlarla birlikte yaşayacak. İşte benim kiliseye karşı işlenmiş günah dediğim şey bu, özgür ilişkiden doğmuş çocuğu annesinin düğününe getirmek yani.”

Dudaklarında belli belirsiz boş gülümseme, yalnızca gözleri o yana bu yana tedirginlikle kayan, hiç kımıldamayan geline gözlerini dikerek oturdu üç kadın da.

“Bira da verdiler ona,” diye fısıldadı Frau Rupp, “ve beyaz şarap, şekerleme. Çocuğun midesi yoktu sanki hiç; evde bırakmış olmalı.”

Frau Brechenmacher arkasını döndü, gelinin annesine doğru baktı. Kızından gözünü hiç ayırmıyor ama kahverengi alnını tıpkı yaşlı bir maymun gibi kırıştırıyor, durup durup başını sallıyordu, büyük ciddiyet içinde. Bira bardağını kaldırırken elleri titriyordu, içtikten sonra yere tükürüp, giysisinin koluyla sert sert ağzını siliyordu. Sonra müzik başladı, gözleriyle Theresa’yı izlemeye koyuldu, onunla dans eden her erkeğe kuşkuyla bakarak.

“Haydi neşelen bakalım, koca kız,” diye bağırdı kocası, kaburgalarını dürtüp; “Theresa’nın cenaze töreni değil bu.” Gürültülü kahkahalar koyveren konuklara göz kırptı.

“*Benim* keyfim yerinde,” diye söylendi yaşlı kadın, müziğe uyarak yumruğuyla masaya vurmaya başlayıp şenliğin dışında kalmadığını kanıtlamaya çalıştı.

“Bir zamanlar Therasa’nın nasıl ele avuca sığmaz olduğunu unutamıyor,” dedi Frau Ledermann. “Kim unutabilir – çocuk ortada dururken?

Duyduğuma göre geçen gece Theresa sinir krizi geçirip bu adamla evlenmeyeceğini söylemiş. Ona papaz çağırmaları gerekmiş.”

“Öteki nerelerde?” diye sordu Frau Brechenmacher. “Niçin evlenmedi kızla?”

Kadın omuzlarını silkti.

“Gitti – yok oldu. Gezginin biriydi, yalnızca iki gece kaldı evlerinde. Gömlek düğmesi satıyordu – ben de birkaç tane aldım, çok güzel gömlek düğmeleriydi – ama ne domuz herifti! Bu kadar albenisiz bir kızda ne buldu anlayamıyorum – ama hiç bilinmez. On altı yaşından beri ateş gibi olduğunu söylüyor annesi!”

Frau Brechenmacher başını eğip birasına baktı, köpüğe üfleyerek küçük bir delik açtı.

“Olması gerektiği gibi bir düğün değil bu,” dedi, “iki adamı birden sevmek dine uygun değil.”

“Gününü görecek bununla,” dedi Frau Rupp coşkuyla. “Geçen yaz benim evimde kiracıydı, başımdan atmak zorunda kaldım. İki ay içinde bir kere bile üstünü başını değiştirmedi ve ben ona odasındaki kokudan söz ettiğimde aşağıdaki dükkândan geldiğine emin olduğunu söyledi. Ah, her evli kadının katlanması gereken eziyetler vardır. Doğru değil mi bu, şekerim?”

Yan masadaki iş arkadaşlarının arasında kocasını gördü Frau Brechenmacher. Çok fazla içiyordu, biliyordu – denetimsizce ellerini kollarını sallıyor, konuşurken ağzından tükürükler saçıyordu.

“Evet,” diye onayladı, “doğru. Kızların öğrenmesi gereken çok şey var.”

Bu iki şişko yaşlı kadının arasına sıkışmış olan Frau’nun dansa kaldırılma şansı hiç yoktu. Döne döne dans eden çiftleri izliyordu; beş bebeğini, erkeğini unutmuş, kendini yeniden genç kız gibi hissetmeye başlamıştı. Müzik kederli ve tatlı yankılanıyordu. Sertleşmiş elleri, eteğinin kıvrımları içinde kavuşuyor, açılıyordu. Müzik sürerken insanların yüzüne bakmaya korkuyor, ağzının kıyısında belli belirsiz sinirli bir titremeyle gülümsüyordu.

“Ama tanrım,” diye çığlığı bastı Frau Rupp, “şu Theresa’nın çocuğuna sosis vermişler. Sesini kesmek için herhalde. Şimdi bir sunum olacak – senin adamın konuşması gerek.”

Dimdik oturdu Frau Brechenmacher. Müzik kesildi, dans edenler yeniden masalardaki yerlerini aldılar.

Herr Brechenmacher tek başına ayakta kaldı – elinde kocaman gümüş kahve cezvesi vardı. Konuşmasına herkes güldü, Frau dışında; surat buruşturmalarına, sanki elinde tuttuğu bebekmiş gibi kahve cezvesini gelinle damada götürmesine kükreyerek güldüler.

Kız kapağı kaldırdı, içine baktı, küçük bir çığlıkla kapadı, dudaklarını ısırarak oturdu. Damat, cezveyi çekip kızdan uzaklaştırdı, bebek biberonunu, içinde porselenden iki bebek bulunan küçük beşiği önüne itti. Bu hazineleri Theresa’nın önünde sallarken sıcak oda sanki kahkahayla şişip iki yana yalpalamaya başladı.

Frau Brechenmacher hiç de gülünç bulmadı bunu. Çevresine, gülen yüzlere dikti gözlerini ve ansızın hepsi ona yabancı göründü. Evine gidip bir daha da hiç dışarı çıkmamak geliyordu içinden. Bu insanların hepsi kendisine gülüyormuş gibi geliyordu, hatta odada bulunanlardan daha fazla insan – hepsi gülüyordu ona çünkü onlar kendisinden çok daha güçlüydü.

Sessizlik içinde eve yürüdüler. Herr Brechenmacher önde uzun adımlar atıyor, kadın arkasında tökezliyordu. İstasyondan evlerine giden yol, önlerinde bembeyaz, terk edilmiş uzanıyordu – kırbaç gibi esen soğuk rüzgâr yüzünden kapişonunu uçurdu, ansızın ilk gece nasıl birlikte evlerine geldiklerini anımsadı. Şimdi beş tane bebekleri vardı ve iki misli fazla paraları; *ama* –

“Yoo, ne uğruna bütün bunlar?” diye mırıldandı, evlerine varıncaya, erkeği için et ve ekmekten oluşmuş küçük akşam yemeği hazırlayıncaya kadar bile kendine bu salak soruyu sormayı kesmedi.

Herr Brechenmacher ekmeği tabağına doğradı, çatalıyla tabağı sıyırdı, açgözlülükle çiynedi.

“İyi mi?” diye sordu kadın, kollarını masaya dayayıp memelerini yastık gibi onlara yaslayarak.

“Güzel!”

Bir ekmek kırıntısı aldı, tabağının kıyısını sıyırdı, kadının ağzına uzattı. Kadın başını salladı.

“Aç değilim,” dedi.

“Ama en güzel parçalardan biri, hem de yağ dolu.”

Adam tabağı temizledi; sonra çizmelerini çekip çıkardı, köşeye fırlattı.

“Pek de düğüne benzer yanı yoktu,” dedi adam, bacaklarını uzatıp yün çorapları içinde ayak parmaklarını oynata oynata.

“Ha-hayır,” diye yanıtladı kadın, atılmış çizmeleri alıp kurusunlar diye sobanın üstüne yerleştirirken.

Herr Brechenmacher esnedi, gerindi, sonra sırıtarak karısına baktı.

“Bizim eve geldiğimiz geceyi hatırladın mı? Çok masum biriydin, gerçekten.”

“Git işine! Ne zamandır unutup gittim.” Neyse, pekâlâ hatırlıyordu.

“Kulağımın üstüne nasıl da yapıştırmıştın yumruğu... Ama hemen öğrettim sana.”

“Ah, konuşmaya başlama. Çok fazla bira içtin. Yatağa gel.”

İskemlesinde geriye kaykıldı, kıkır kıkır güldü adam.

“O gece böyle konuşmuyordun ama. Tanrım, başıma ne dert açmıştın!”

Ama ufak tefek Frau mumu kaptı, yan odaya geçti. Çocuklar derin derin uyuyordu. Hâlâ kuru mu diye bakmak için bebeğin yatağındaki şilteyi açtı, sonra gömleğinin, eteğinin düğmelerini çözmeye başladı.

“Hep aynı şey,” dedi – “dünyanın her yanında aynı; ama tanrı aşkına – ama bu *salaklık*.”

Sonra düğünün anısı bile solup gitti. Yatağa uzandı, Herr Brechenmacher yalpalayarak içeri girerken canının yanacağını sanan çocuk gibi koluyla yüzünü örttü.

Çağdaş Ruh

“İyi akşamlar,” dedi Herr Profesör, elimi sıkarken, “hava şahane! Ormandaki eğlenceden daha yeni döndüm. Trombonumla onlara müzik çalıyordum. Biliyorsunuz, şu çam ağaçları trombona en uygun eşlikçidir! Bir keresinde Frankfurt’ta nefesli çalgılar üzerine bir konferansta belirttiğim gibi süregelen gücün karşısında zarafetin iç çekişleridir onlar. Bu sırada yanınıza oturmama izin verir miydiniz acaba, gnädige Frau?”

Oturdu, paltosunun alt cebinden beyaz kesekâğıdını çekiştirerek.

Başını sallayıp gülümserken, “Kiraz,” dedi. “Trombon çaldıktan sonra tükürük salgısını çoğaltmak için kiraz gibisi yok, özellikle de Grieg’in ‘Ich Liebe Dich’inden sonra. Şu ‘liebe’ üzerindeki süregelen patlamalar boğazımı demiryolu tünelleri kadar kupkuru yapıyor. Siz de alır mıydınız?” Kesekâğıdını bana doğru salladı.

“Sizin yemenizi izlemeyi yeğlerim.”

“Ha, ha!” Bacaklarını çaprazladı, iki eli de boş kalsın diye kiraz torbasını bacaklarının arasına sıkıştırdı. “Duygusal olarak karşı çıkmanızı anlıyorum. Doğuştan gelen kadınsı zarafetiniz yüzünden dünyasal olmayan duyarlılıkları yeğliyorsunuz... Ya da belki kurt yemek hoşunuza gitmiyordur. Bütün kirazların içinde kurt var. Bir keresinde üniversitedeyken okul arkadaşlarımdan biriyle çok ilginç bir deney yaptım. En iyisinden iki kilo kirazın hepsini ısırdık, içinde kurt olmayan tek örnek bile bulamadık. Ama elinizden ne gelir? Daha sonra arkadaşıma da belirttiğim gibi – sevgili dostum, işin ucu şuraya dayanıyor: İnsan, doğanın dileklerini yerine getirmek istiyorsa onun gerçeklerini göz ardı edecek kadar güçlü olmalıdır... Bu konuşma sizin kavrayışınızı aşmıyor, değil mi? Bir kadına yüreğimi açma zamanını ya da fırsatını o kadar az yakalıyorum ki unutuveriyorum.”

Akıllı akıllı baktım ona.

“Baksanıza nasıl da tombul bir kurt!” diye çığlık attı Herr Profesör. “Tek başına bu bile bir ağız dolusu neredeyse; saat zincirine asılabilecek kadar güzel.” Bir güzel çiynedi, çekirdeği inanılmaz bir uzaklığa tükürdü – bahçe yolunun ötesine, çiçek yatağına kadar. Ustalığıyla gurur duyuyordu. Görüyordum bunu. “Bu sıranın üstünde ne çok meyve yedim,” diye iç çekti,

“kayısılar, şeftaliler, kirazlar. Şu çiçek yatağı günün birinde meyve ağacı ormanına dönüşecek, canınızın çektiği kadar toplama izni vereceğim size, bana beş kuruş ödemeden.”

Gönül borcu duyuyordum, ama yakışıksız bir coşku sergilemeden.

“Bu da benim aklıma şunu getirdi” – tek parmağıyla burnunun yanına vurdu – “pansiyonun yöneticisi bu akşam yemekten sonra haftalık faturamı tutuşturdu elime. İnanması neredeyse olanaksız. Bana inanmanızı beklemiyorum – uykusuzluğu önlemek amacıyla akşamları yatakta içtiğim minicik bir bardak süt için bana fazladan para yazmış. Doğal olarak ödemedim elbette. Ama öykünün acıklı yanı şu: Artık sütün uyku getirmesini umamam; bu konudaki kafa dinginliğim tümden yok edildi. Şu pansiyon yöneticisi gibi varlıklı bir adamdaki cömertlik yoksunluğunun içyüzünü anlama çabalarıyla kendimi büyük bir sıkıntıya sokacağımın bilindindeyim. Bu gece beni düşünün,” – topuğuyla boş kesekâğıdını eziyordu – “başınız uykulu uykulu yastığa düştüğü anda benim başıma en kötüsünün geldiğini düşünün.”

İki hanım pansiyonun ön merdivenlerinde belirdi, kol kola, bahçeye göz gezdirerek durdu. Birisi, yaşlı ve bir deri bir kemik olanı, neredeyse tepeden tırnağa boncuk işlemeli siyah giysilere bürünmüştü, elinde saten küçük çanta vardı; öteki, genç ve zayıf olanı, beyaz giysi giymişti, sarı saçları pek hoş biçimde mor börülcelerle süslenmişti.

Profesör bacaklarını topladı, yeleğini çekiştirerek dimdik oturdu.

“Godowska’lar,” diye mırıldandı. “Tanıyor musunuz onları? Viyanalı bir anneyle kızı. Annenin içhastalıkları şikâyetleri var, kızı da oyuncu. Fräulein Sonia çok çağdaş ruhlu biri. Bence ondan çok hoşlanırsınız. Şimdi annesinin tedavisiyle ilgilenmek zorunda. Ama nasıl bir duygusal yoğunluk! Bir keresinde görüşlerimizi yazdığımız imza defterinde onu saçlarında çiçek bulunan dişi kaplan olarak tanımlamıştım. Beni bağışlar mısınız? Belki de sizinle tanışmaya razı edebilirim onları.”

“Ben odama çıkıyorum,” dedim. Ama Profesör doğruldu, hınzır hınzır bana parmağını salladı. “Yoo,” dedi, “biz dostuz, öyleyse içtenlikle konuşacağım sizinle. Burada, alacakaranlıkta benimle birlikte baş başa

oturduktan sonra onların yaklaşması üzerine hemen odanıza çekilmenizi bence biraz anlamlı bulurlar. Bu dünyayı bilirsiniz. Evet, benim kadar bilirsiniz.”

Omuzlarımı silktim, Profesör konuşurken, Godowska’ların çimenliği geçip bize doğru yaklaştıklarını belli etmek için ona göz kırptım. Ayağa kalktığı sırada Herr Profesör’le burun buruna geldiler.

“İyi akşamlar,” diye sesini titretti Frau Godowska. “Şahane bir hava! Saman nezlemi biraz azdırdı!” Fraulain Godowska hiç sesini çıkarmadı. Embriyo meyve bahçesinde büyüyen bir gülün üstüne çullandı, görkemli bir davranışla Herr Profesör’e elini uzattı. Adam beni tanıştırdı.

“İşte size sözünü ettiğim küçük İngiliz dostum. Bizim ortamızdaki yabancı. Birlikte kiraz yiyorduk.”

“Aman ne hoş,” diye iç geçirdi Frau Godowska. “Kızımla ben sık sık yatak odası penceremizden sizi görüyoruz. Değil mi, Sonia?”

İçten gelen ruhsal bir bakışla, benim dışsal, göze görünür görünümümü içine sindirdi Sonia, sonra benim hatırım için o görkemli davranışını yineledi. Dördümüz sıraya oturduk, vagonda diken üstünde oturup tren düdüğünün çalmasını bekleyen yolcuların o belli belirsiz coşkusu içindeydik. Frau Godowska aksırdı. “Merak ediyorum, acaba saman nezlesi mi,” dedi, mendilini bulmak için saten çantasını karıştırırken, “yoksa çiy yüzünden mi? Sonia, şekerim, çiy mi düşüyor?”

Fräulein Sonia yüzünü göğe kaldırdı, gözlerini yarı kapadı. “Hayır, anne, yüzüm sıcakça. Ah, bakın, Herr Profesör, kırlangıçlar uçuyor, tıpkı küçük bir Japon düşünceleri sürüsüne benziyorlar – nicht wahr?”

“Nerede?” diye bağırdı Herr Profesör. “Ah evet, görüyorum, mutfak bacasının yanında. Ama neden ‘Japon’ diyorsunuz? Aynı denklikle onları uçuşan Alman düşüncesi sürüsüyle de karşılaştıramaz mıydınız?” Bana döndü. “Sizin İngiltere’de kırlangıçlar var mı?”

“Belli mevsimlerde biraz var sanıyorum. Ama hiç kuşkusuz İngilizler için aynı simgesel değeri taşımıyorlar. Almanya’da –”

“Ben hiç İngiltere’ye gitmedim,” diye sözümü kesti Fräulein Sonia, “ama bir sürü İngiliz tanıdığım var. Çok soğuklar!” Ürperdi.

“Balık kanlılar,” diye terslendi Frau Godowska. “Hiç ruhları yok, kalpleri yok, zarafetleri yok. Ama giysi kumaşlarının bir eşini daha bulamazsınız. Yirmi yıl önce Brighton’da kaldım bir hafta, oradan aldığım yolculuk başlığını hâlâ eskitemedim – sıcak su şişesini sardığın başlık, Sonia. Yasını tuttuğum kocam, senin baban Sonia, İngiltere’yi çok iyi bilirdi. Ama ne kadar iyi tanırsa o kadar sık bana şöyle derdi, ‘İngiltere yalnızca sıcak et suyu denizinin akıntısında yüzen sığır eti adası.’ Nasıl da parlak bir anlatım. Hatırlıyor musun, Sonia?”

“Hiçbir şeyi unutmam ben, anne,” diye yanıtladı Sonia.

Herr Profesör söz aldı: “İşte size gnädiges Fräulein denmesinin kanıtı. Şimdi merak ediyorum – bu çok ilginç bir düşünce çeşitlemesi – bellek bir kutsanma mıdır – böyle dediğim için bağışlayın ama – yoksa lanetlenme midir?”

Frau Godowska uzaklara baktı, sonra ağzı aşağı sarktı, teni kırıştı. Gözyaşları dökmeye başladı.

“Ach Gott! Saygıdeğer hanımefendi, ne söyledim ki ben?” diye bağırdı Herr Profesör.

Annesinin elini tuttu Sonia. “Biliyor musun,” dedi, “bu akşam yemekte güveçte havuçla, tatlı olarak da fındıklı turta var. Gidip yerlerimizi alsak mı, ne dersin,” derken yan yan, acılı bakışları beni ve Profesörü suçluyordu bu arada.

Çimenliği geçerken, merdivenleri çıkarken onların peşine takıldım. Frau Godowska mırıldanıyordu, “Nasıl da harika, sevgili adam”; boştaki eliyle Fräulein Sonia börülce “süslemelerini” düzeltiyordu.

. . . . .

“Yardıma muhtaç Katolik çocuklar yararına bu gece sekiz buçukta salonda bir konser verilecektir. Sanatçılar: Viyanalı Fräulein Sonia Godowska, trombonuyla Herr Profesör Windberg, Frau Oberlehrer Wiedel ve diğerleri.”

Bu duyuru yemek odasındaki hüzünlü erkek geyik kafasının boynuna asılmıştı. Etkinliğin gerçekleşmesinin günlerce öncesinden beri kırmızı beyaz mama önlüğü gibi onu süslüyordu bu duyuru, önünden geçerken Herr

Profesör eğilip “Afiyet olsun” diyordu, sonunda onun bu hoşluk gösterisinden içimiz sıkıldı, konuklara karşı kibar olmak için para alan garsona bıraktık gülümseme işini.

Belirlenen günde, evli hanımlar koltuk döşemesini andıran kumaşlara bürünmüş olarak, evli olmayanlar da müslinden, dökümlü tuvalet masası örtüleri gibi ortalıkta salınmaya başladılar. Frau Godowska küçük çantasının ortasına bir gül iğneledi; bir başka gül de göğsünün üstüne atılmış beyaz iskemle kılıfının karman çorman kıvrımları arsına sıkıştırılmıştı.

Salonun döşemesi daha yeni pırıl pırıl parlatılmış, iskemleler, sıralar düzenlenmiş, tavana bir dizi küçük bayrak asılmıştı – yıkanmış aile çamaşırının bütün coşkusuyla esintide uçuşuyor, zıplıyordu. Yapılan düzenlemeye göre benim Frau Godowska’nın yanında oturmam, Herr Profesör ve Sonia’nın da, konserdeki kendi bölümleri bitince bizim yanımıza gelmesi gerekiyordu.

“Bu da senin kendini çalgıcılardan biri gibi hissetmeni sağlayacak,” dedi Herr Profesör, güler yüzle. “İngiliz ulusunun müziğe bu kadar uzak olması çok yazık. Boş verin! Bu gece iyi bir şeyler duyacaksınız – provalar sırasında bir yetenek yuvası bulduk.”

“Ne söylemek niyetindesiniz, Fräulein Sonia?”

Saçlarını silkip geriye attı. “Son ana kadar asla bilemem. Saheye çıktığım zaman bir an beklerim, sonra ardından sanki burama bir şey çarpmış duygusuna kapılırım,” – yakalığındaki broşun üstüne koydu elini – “ve... sözcükler dökülür!”

“Eğil bir dakika,” diye fısıldadı annesi. “Sonia, şekerim, arkandan eteğinin çengelli iğnesi görünüyor. Dışarı gelip senin için doğru dürüst kapatayım mı onu, yoksa sen kendin mi yaparsın?”

“Öf anne, lütfen böyle şeyler söyleme.” Sonia kıpkırmızı kesildi, çok büyük öfkeye kapılmıştı. “Biliyorsun, böyle zamanlarda en küçük bir ters izlenime karşı bile nasıl duyarlı olduğumu... Bunun yerine eteğimin üstümden düşmesini yeğlerim –”

“Sonia – hayatım!”

Zil çıngırdadı.

Garson içeri girip piyanoyu açtı. O anın ısınmış coşkusu içinde, neyin uygun olduğunu tümden unuttu çocuk, kolunda taşıdığı yağlı peçeteyle tuşlara fiskeler vurmaya başladı. Peşinde, çok genç, mendilini piyanonun göğsüne hızla fırlatmadan önce iki kere sümküren bir beyefendiyle birlikte seke seke sahneye çıktı Frau Oberlehrer.

“Evet, biliyorum hiç aşkın yok bana verecek,
Hiç mineçiçeğin yok.
Hiç aşk yok, hiç kalp yok, hiç mine yok,”

diye şakıdı Frau Oberlehrer, kendisiyle hiç ilgisi yokmuş, unutulmuş yüksüğünden çıkıyormuş gibi gelen sesle.

“Ah, ne tatlı, ne hoş,” diye bağrıştık, yatıştırıcı alkışlarımızla. Sanki, “Yaa, tam öyle, değil mi?” der gibi önümüzde eğilip selamladı, arkasında, giysisinin kuyruğuna basmamaya çalışırken zik zaklar çizen, kaşlarını çatan çok genç beyefendiyle çekildi.

Piyano kapatıldı, sahnenin ortasına iskemle yerleştirildi. Fräulein Sonia oraya doğru süzüldü. Solukların tutulduğu bir duraklama. Sonra, sanırım, kanatlı çekiç yakalığındaki broşa çarptı. Üzerimizde kuyruklu ama daha iyisi mümkün olduğunca az dökümlü giysilerimizle ormana gitmemiz, onunla birlikte çam iğnelerinin arasına yatmamız için yalvardı bize. Onun yüksek, biraz hırçın sesi salonu doldurdu. Kollarını iskemlenin arkalığına attı, ince uzun ellerini bileklerinden oynatıyordu. Coşkuya sürüklenip sustuk. Yanımdaki Herr Profesör, olağandışı ciddiyet içinde, gözleri dışarı uğramış olarak bıyığının uçlarını çekiştiriyordu. Frau Godowska gururlu annenin o tuhaf yansız tavrına bürünmüştü. Onun çekiminin dokunamadığı tek ruh, uyuşuk uyuşuk salonun duvarına yaslanmış, programın ucuyla tırnaklarını temizleyen garsondu. “İzinliydi” ve bunu göstermeye de kararlıydı.

“Ben ne demiştim?” diye bağırdı Herr Profesör, alkış tufanının patırtısı altında, “onun coş-ku-su! İşte görüyorsunuz. Zambağın yüreğindeki alev o. Ben de çok iyi çalacağımı biliyorum. Şimdi benim sıram. Esin doldum. Fräulein Sonia” – o hanım yüzü solgun ve kocaman bir atkıya sarınmış

olarak bize dönerken – “siz benim esin kaynağımsınız. Bu gece trombonumun ruhu siz olacaksınız. Yalnızca bekleyin.”

Sağımızda solumuzda insanlar eğildi, Fräulein Sonia’nın boynundan aşağı beğenilerini fısıldadı. O görkemli tavrıyla eğilip selamladı kadın.

“Ben hep başarılıyım,” dedi bana. “Görüyorsunuz, sahnede oynarken *kendimim*. Viyana’da, Ibsen’in oyunlarında öyle çok çiçek aldık ki üç demeti aşçı mutfağa götürdü. Ama burada zor. Çok az büyü var. Siz de hissetmiyor musunuz? Viyanalı izleyicilerin ruhlarından yükselerek neredeyse gözle görünür bir şey gibi havada yüzen o gizemli kokudan eser yok burada. Bunun yokluğuyla kavruluyor ruhum.” Öne eğildi, çenesini eline dayadı. “Kavruluyor,” diye yineledi.

Trombonuyla ortaya çıktı Profesör, üfledi, kaldırıp tek gözüne tuttu, gömlek kollarını sıyırdı, Sonia Godowska’nın ruhuna doğru yuvarlandı. Öyle bir duygu yarattı ki, sanatsal başarıdan çok nefes alma çalışması olarak yorumladığı Bavyera dansını çalması da istendi. Frau Godowska yelpazesiyle vurarak eşlik etti.

Bunun arkasından, tenor sesiyle boru gibi öterek, “yüreğinde kanla ve binlerce acıyla” birini sevdiğini haykıran çok genç beyefendi geldi. Annesinin ilaç şişesinin ve *chaise longue* yanına yerleştirilen koltuğun yardımıyla Fräulein Sonia kendini zehirleme sahnesi sergiledi; genç bir kız, genç bir kemanla bir ninni tırmaladı; ve Herr Profesör, korunmaya muhtaç çocukların sunağında Ulusal Marşı çalarak son dinsel kurban törenini yerine getirdi.

“Şimdi annemi yatağına yatırmam gerek,” diye fısıldadı Fräulein Sonia. “Ama sonra yürüyüşe çıkmalıyım. Bir an için açık havada ruhumu özgürleştirmem zorunlu. Tren istasyonuna kadar ve oradan geriye benimle birlikte gelir misiniz?”

“Çok güzel, öyleyse hazır olduğunuzda kapımı tıklatın.”

Böylece de çağdaş ruh ve ben kendimizi yıldızların altında bulduk.

“Ne gece!” dedi. “Sappho’nun, şu ellerinin yıldızlarda olduğu üzerine şiirini biliyor musunuz... Tuhaf biçimde Sap-
phocuyum, bütün en büyük yazarların yapıtlarında, özellikle de onların

basıma hazırlanmamış mektuplarında kendimden bir şeyler, bir işaret bulurum – bir benzerlik, kendimden bir parça, tıpkı karanlık aynada ellerimin binlerce yansısı gibi bir şeyler.”

“Ama amma da sıkıntı,” dedim ben.

“‘Sıkıntı’ derken ne demek istediğinizi anlayamıyorum; daha çok benim dehamın lanetlenmesi mi...” Ansızın durakladı, gözlerini üzerime dikti. “Benim kara yazgımı biliyor musunuz?” diye sordu.

Başımı sallayarak olumsuzladım.

“Benim kara yazgım annem. Onunla birlikte yaşarken, doğmamış esinlerimin tabutuyla birlikte yaşamış oluyorum. Bu gece şu çengelli iğne işini siz de duydunuz. Size küçük şey gibi görünebilir ama benim ilk üç ölçümü mahvetti. Onlar – ”

“Onlar çengelli iğnenin kazığına oturdu,” diye düşüncemi belirttim.

“Evet, tam bu. Ve biz Viyana’dayken ben değişik ruhsal durumlarımın kurbanı olurum. Yabanıl, tutkulu şeyler yapma özlemiyle yanarım. Ve annem der ki, ‘Lütfen önce benim ilacımı koy.’ Hatırlıyorum bir keresinde öfkeden aklım başımdan gitti, el yıkama sürahisini pencereden fırlatıp attım. Ne dedi biliyor musunuz? ‘Sonia, bir şeyleri camlardan atmana pek aldırmazdım eğer yalnızca şey yapabilseydin – ’”

“Daha küçük nesneleri seçseydin mi?”

“Hayır... ‘Bana önceden söyleseydin.’ Nasıl da aşağılayıcı! Ve bu karanlıkta da hiç ışık olasılığı göremiyorum.”

“Niçin gezici topluluğa katılıp annenizi Viyana’da bırakmıyorsunuz?”

“Ne! Zavallı, küçük, hasta, dul annemi Viyana’da bırakmak mı? Bunu yapmaktansa önce kendimi boğarım. Annemi bu dünyada hiç kimseyi sevmediğim kadar seviyorum – hiç kimseyi ve hiçbir şeyi! İnsanın kara yazgısını sevmesinin mümkün olmadığını mı sanıyorsunuz? ‘Büyük acılarımdan küçük şarkılar çıkartıyorum’ diyen ya bendim, ya Heine.”

“İyi o zaman, işler yolunda,” dedim neşeyle.

“Ama yolunda değil!”

Geri dönmemizi önerdim. Döndük.

“Bazen çözümün evlilikte yattığını düşünüyorum,” dedi Fräulein Sonia. “Basit, huzur dolu, bana tapan, anneme bakacak – benim için başımı dayayacağım yastık görevi yapacak – çünkü deha eşini bulmayı umamaz – bir adam bulursam onunla evleneceğim... Biliyorsunuz Herr Profesör çok belirgin bir ilgi gösteriyor.”

“Ah, Fräulein Sonia,” dedim, kendimden çok hoşnut olarak, “niçin onu annenizle evlendirmiyorsunuz?” O anda berberin önünden geçiyorduk. Fräulein Sonia koluma yapıştı.

“Siz, siz,” diye kekeledi. “Ne canavarlık. Şimdi bayılacağım. Annemin yeniden evlenmesi, hem de benden önce – nasıl yakışıksız. Şimdi, şuracıkta bayılacağım.”

Korkmuştum. “Bayılamazsınız,” dedim, onu sarsarak. “Pansiyona dönün de istediğiniz kadar bayılın. Ama burada bayılamazsınız. Bütün dükkânlar kapalı. Ortalıkta kimsecikler yok. Lütfen bu kadar salak olmayın.”

“Şuracıkta, hemen şuracıkta!” Tam bayılacağı yeri gösterip incelikle yere serildi, kımıldamadan uzandı.

“İyi o zaman,” dedim, “bayılın bakalım; ama elinizi çabuk tutun.”

Hiç kımıldamıyordu. Eve doğru yürümeye başladım, ama ne zaman arkama baksam berberin vitrini önüne yüzükoyun serilmiş çağdaş ruhun karanlık biçimini görüyordum. Sonunda koştum, Herr Profesörü odasından söküp aldım. “Fräulein Sonia bayıldı,” dedim ters ters.

“Du lieber Gott! Nerede? Nasıl?”

“İstasyon yolunda, berberin önünde.”

“İsa ve Maria! Yanında hiç su yok mu?” – küçük cam sürahiyi kaptı – “yanında kimse yok mu?”

“Hiçbir şey yok.”

“Paltom nerede? Hiç kuşkusuz göğsümü üşüteceğim ama olsun. Seve seve üşütürüm... benimle gelmeye hazır mısınız?”

“Hayır,” dedim, “garsonu alabilirsiniz yanınıza.”

“Ama bir kadın bulunması gerekli. Korsesini çözmeye kalkışacak kadar kabalık edemem.”

“Çağdaş ruhların böyle şeyler giymemesi gerek,” dedim. Beni itip geçti, takır takır merdivenleri indi.

. . . . .

Ertesi sabah kahvaltıya indiğimde masada iki boş yer vardı. Fräulein Sonia’yla Herr Profesör bir günlük gezi için ormana gitmişlerdi.

Merak ettim.

Lehmann’larda

Kesinlikle hayatı yavaş bulmuyordu Sabina. Sabahın köründen gece yarısına kadar koşuşma içindeydi. Saat beşte apar topar yataktan fırlıyor, giysilerini düğmeliyor, siyah giysisinin üstüne uzun kollu alpaka önlük geçiriyor, el yordamıyla merdivenlerden inip mutfağa dalıyordu.

Aşçı Anna yazın o kadar şişmanlamıştı ki orada korse giymesi gerekmediği, koskoca şiltenin üstünde canının istediği kadar yayılabildiği, yaşadığı hayatın kilerdeki domuza uygun olmadığını söyleyip İsa’yı, Kutsal Meryem’i, Aziz Anthony’yi yardıma çağırarak yuvarlanıp durabildiği için yatağına tapıyordu.

Sabina işinde yeniydi. Yanaklarında hâlâ pembe renk uçuşuyordu; ağzının sol yanında gamzesi vardı, en ciddi olduğu, kendini işine en kaptırdığı zamanlarda bile göze batıyor, onun yumuşak, çocuksu yanını ele veriyordu. Ve Anna bu gamzeye gönül borcu duyuyordu. Bunun kendisi için anlamı yatakta fazladan yarım saat daha kalabilmekti; Sabina’ya ateşi yaktıran, onu mutfağa gönderip bir gece öncesinden kalmış, bitmez tükenmez fincanları, tabakları yıkatan bu çocuksu yanıydı. Bulaşıkçı çocuk Hans saat yediye kadar gelmiyordu. Kasabın oğluydu – Sabina’nın gözünde tıpkı babasının sosislerine benzeyen, huysuz, yaşına göre çok ufak tefek bir çocuktu. Kırmızı yüzü sivilcelerle kaplıydı, tırnakları anlatılamayacak kadar pisti. Herr Lehmann’ın kendisi eline saç tokası alıp temizlemesini söylediğinde tırnaklarının doğuştan lekeli olduklarını çünkü annesinin hesapları tutarken

sürekli çok fazla mürekkebe bulanmış olduğunu anlattı – Sabina inandı ona, acıdı.

Mindelbau'ya kış erken gelmişti. Ekimin sonunda sokaklar bel boyu kara batmıştı, "tedavi konukları"nın büyük çoğunluğu, soğuk su ve bitki uygulamalarından fena halde hafakanlara boğularak, hiç de dinginliğe kavuşamadan ayrılmıştı. Bu yüzden de Lehmann'ların yerinde büyük salon kapatılmış, tek açık kafe olarak kahvaltı odası kalmıştı. Saat yedi buçukta Herr Lehmann kapıda belirip işi açmadan önce buranın döşemesinin yıkanması, masaların ovulması, her birine küçük şekerliklerle kahve fincanlarının yerleştirilmesi, duvarlardaki kancalara gazetelerin, dergilerin asılması gerekiyordu.

Kural olarak kafeye açılan dükkânda karısı hizmet veriyordu ama bebek doğurmak için durgun mevsimi seçmişti ve en iyi dönemini yaşayan iriyarı bir kadın olarak bu süreç içinde öylesine devsi boyutlara ulaşmıştı ki iştah kapatıcı göründüğünü, yukarıda kalıp dikişini dikmesinin daha iyi olacağını söylemişti kocası.

Fazladan para istemeyi aklının ucundan bile geçirmeden fazladan işi üstlendi Sabina. Tezgâhın arkasında durmaya, Anna'nın o nefis üzeri çikolata parçalı şekerlemelerini dilim dilim kesmeye ya da badem şekerlemelerini pembe mavi çizgili torbalara koymaya bayılıyordu.

"Bacakların benimkiler gibi varis damarlarıyla dolacak," dedi Anna. "Frau'da var bunlar. Bebeğin bir türlü doğamamasına şaşmamalı! Bütün şişkinliği bacaklarında toplanmış." Ve Hans'ın fena halde ilgisini çekiyordu bu durum.

Sabahları işler görece olarak daha gevşekti. Sabina çalan kapıyı açar, öğle yemeğinden önce midelerini ısıtmak için likör içen birkaç müşteriye bakar, arada bir yukarı koşup Frau bir şey istiyor mu diye sorardı. Ama öğleden sonraları, belli altı yedi kişi iskambil oynar, az çok önemli herkes kahve ya da çay içerdi.

"Sabina... Sabina..."

Bir masadan ötekine rüzgâr gibi uçar, avuç dolusu bozuk parayı sayar, "sürgülü kapı"dan Anna'ya siparişleri verir, ağır paltolarını çıkarmaları için

erkeklere yardım eder, üzerinde hep o büyülü çocuksu hava, sürekli bir eğlenceye katılıyormuş gibi sevinç duygusu olurdu.

“Frau Lehmann nasıl?” diye fısıldardı kadınlar.

“Kendini biraz bitkin hissediyor ama olabildiğince iyi,” diye yanıtlardı Sabina, sır verir gibi başını sallayarak.

Frau Lehmann’ın kötü zamanı yaklaşıyordu. Anna’yla arkadaşları buna “Roma’ya yolculuk” adını takmıştı, Sabina soru sormaya can atıyor ama bilgisizliğinden utanarak susuyor, kendi kendine bu bilmeceyi çözmeye çalışıyordu. Frau’nun içinde bebek bulunduğundan, dışarı çıkması gerektiğinden başka hiçbir şey bilmiyordu – gerçekten çok da acılı olduğundan başka. İnsanın kocası olmadan çocuğu olamazdı – bu kadarının bilincindeydi. Ama adamın bu işle ne ilgisi vardı? Akşamları oturmuş, başı işine eğik, kahverengi buklelerinde ışık parlarken çay peçetelerini onardığı sırada bunu merak ediyordu. Doğum – neydi o? diye merak ediyordu Sabina. Ölüm – nasıl da basit şeydi. Üzerinde siyah ipek giysisiyle, yassı memelerinin arasına sıkıştırılmış haçı kavrayan yorgun elleriyle, ağzı tuhaf biçimde gergin ama yine neredeyse gizlice gülümseyen ölü ninesinin resmi geliyordu gözlerinin önüne. Ama ninesi de bir zamanlar doğmuştu – işte önemli gerçek buydu.

Bir akşam oturmuş, bunları düşünürken, Delikanlı kafeye girdi, bir bardak porto şarabı istedi. Ağır ağır yerinden kalktı Sabina. Uzun gün ve sıcak oda yüzünden üstüne uyuşukluk çökmüştü ama şarabı doldururken Delikanlının gözlerinin üzerine dikildiğini hissederek başını ona çevirdi, gamzesini sergiledi.

“Dışarısı soğuk,” dedi, şişenin mantarını takarken.

Delikanlı, üzerine toz gibi kar serpilmiş saçlarında ellerini gezdirip güldü.

“Tamı tamına tropikal hava olduğunu söyleyemem,” dedi. “Ama sen burada sıcacık korunaklı oturuyorsun – sanki uyuyormuş gibi görünüyorsun.”

Sıcak odada kendini çok uyuşuk hissediyordu Sabina ve Delikanlının sesi güçlüydü, derindi. Böyle güçlü görünen birini daha önce hiç görmediğini düşündü – sanki masayı tek eliyle kaldırabilecek gibiydi – ve yüzünde,

bedeninde dolaşan tedirgin bakışı içinin derinliklerine tuhaf bir coşku salıyordu, yarı hazdan, yarı acıdan oluşmuş... O şarabını içerken orada durmak istiyordu, tam yanı başında. Bunu küçük bir sessizlik izledi. Sonra cebinden kitap çıkardı, Sabina da dikişinin başına döndü. Orada, köşede otururken çevrilen sayfaların sesini, yaldızlı aynanın üstünde asılı saatin gürültülü tik-taklarını dinledi. Yine ona bakmak geliyordu içinden – onda bir şeyler vardı, derin sesinde, hatta giysilerinin üzerine oturmasında bir şeyler vardı. Yukarıdaki odadan Frau Lehmann'ın ayaklarının ağır sürüklenme sesini duyuyordu, yine o eski düşünceler kafasına takılıp onu tedirgin etmeye başladı. Bir gün kendisi de öyle görüncekse – kendini öyle hissedecekse! Yine de küçük bebeğinin olması, onu giydirmek, kucağında zıplatmak çok tatlı olurdu.

"Fräulein – adınız nedir – neye gülümsüyorsunuz" diye seslendi Delikanlı.

Kızardı, başını kaldırdı, elleri kucağında kıpırtısızdı, boş masalara doğru bakıp başını salladı.

"Gel buraya, sana bir resim göstereceğim," dedi oğlan buyurgan bir sesle.

Kız gitti, yanında durdu. Oğlan kitabı açtı, kocaman, karmakarışık bir yatağın kıyısında oturmuş, kafasının arkasında erkeklerin giydiği silindir şapka bulunan çıplak kızın renkli resmini gördü Sabina.

Oğlan elini bedenin üstüne koydu, yalnızca yüzü ortada bıraktı, sonra da Sabina'yı dikkatle incelemeye başladı.

"Eee ne diyorsun?"

"Ne demek istiyorsun?" diye sordu kız, çok iyi bilerek.

"Görüyorsun işte, sanki senin resmin – yüzü, demek istiyorum – görebildiğim yalnızca bu kadarı."

"Ama saçını başka türlü yapmış," dedi Sabina gülerek. Başını arkaya attı, yuvarlak, beyaz boynunda kahkaha oynaşan baloncuklar oluşturdu.

"Oldukça güzel resim, değil mi?" diye sordu oğlan. Ama Sabina kızın bedenini kapatan eline taktığı tuhaf yüzüğe bakıyordu, yalnızca başını salladı.

"Daha önce hiç böyle şey görmüş müydün?"

“Ah, resimli gazetelerde bu gülünç şeylerden bir sürü var.”

“Resminin böyle çekilmesine ne derdin?”

“Ben mi? Hiç kimsenin görmesine izin vermezdim. Ayrıca da, böyle şapkam yok!”

“Kolayca bulunur bunun çaresi.”

Yine küçük bir sessizlik oldu, sürgülü kapıyı çeken Anna bozdu bunu.

Sabina mutfağa koştu.

“İşte, şu sütle yumurtayı yukarı, Frau’ya çıkar,” dedi Anna. “Kiminle birliktesin içerde?”

“Çok gülünç bir adamla! Bence birkaç tahtası eksik şuradan,” diye alnına vurdu.

Yukarıdaki çirkin odada Frau, omuzlarında siyah bir atkıyla, ayakları yün terliklerin içine sokulu oturmuş dikiş dikiyordu. Yanındaki masaya koydu kız sütü, sonra bir kaşığı önlüğüne silerek durdu.

“Başka bir şey?”

“Yok,” dedi Frau, koltuğunda doğrulup. “Benim adam nerelerde?”

“Spindol’larda iskambil oynuyor. İstiyor musunuz onu?”

“Aman tanrım, onu rahat bırakın. Ben hiçim. Benim hiç önemim yok... Ve bütün gün burada beklemek.”

Tombul parmağıyla bardağın kıyısını silerken eli titriyordu.

“Yatağa yatmanıza yardım edeyim mi?”

“Sen in aşağı, beni rahat bırak. Söyle Anna’ya, Hans’ın şekeri mideye indirmesine izin vermesin – kulağına patlatsın bir tane.”

“Çirkin – çirkin – çirkin,” diye mırıldandı Sabina, paltosunu düğmelemiş, gitmeye hazır Delikanlının dikildiği kafeye dönerken.

“Yarın yine geleceğim,” dedi oğlan. “Saçını böyle sımsıkı dolama arkadan; bütün buklelerin gider sonra.”

“Şey, sen gülünç birisin,” dedi kız. “İyi geceler.”

Sabina yatağa girmeye hazır olduğu sırada Anna horlamaya başlamıştı bile. Uzun saçlarını fırçaladı, ellerinin içine topladı... Belki de bukleleri giderse yazık olacaktı. Sonra düz iç gömleğine baktı, biraz sıyırarak yatağının kıyısına oturdu.

“Keşke,” diye fısıldadı, uykulu uykulu gülümseyip, “bu odada kocaman bir ayna olsaydı.”

Karanlıkta yatağa uzanıp küçük bedenine sarıldı.

“Yüz mark da verseler Frau’nun yerinde olmazdım – bin mark da verseler. Öyle görüneceğime.”

Ve yarı rüya görerek, Delikanlı kafeye girdiği sırada elinde porto şarabı şişesiyle iskemlesinden doğrulduğunu hayal etti.

Ertesi sabah soğuktu, karanlıktı. Sanki gece boyu ağır bir şey yüreğinin altında bastırıp durmuş gibi hissederek yorgun uyandı Sabina. Koridorda sürüklenen ayak sesleri vardı. Herr Lehmann! Uyuyakalmış olmalıydı. Evet, kapı tokmağını kurcalıyordu adam.

“Bir dakika, bir dakika,” diye seslendi kız, çoraplarını ayağına geçirerek.

“Bina, söyle Anna’ya hemen Frau’nun yanına gitsin – ama çabuk. Ben ebeyi almaya gidiyorum.”

“Evet, evet!” diye bağırdı kız. “Bebek geldi mi?”

Ama adam gitmişti, kız Anna’nın yanına koştu, omzundan tutup sarstı.

“Frau – bebek – Herr Lehmann gitti ebeye,” diye kekeliyordu.

“Tanrı aşkına!” dedi Anna, kendini yataktan savurarak.

Bugün yakınma yok. Önemli olma – coşku sarmıştı Anna’nın bütün varlığını.

“Sen aşağı koşup sobayı yak. Üstüne bir kova su koy” – gömleğini iliklerken acı çeken hayali biriyle konuşuyordu – “Evet, evet, biliyorum – iyileşmeden önce daha da kötüleşmemiz gerekir – geliyorum – sabır.”

O gün boyunca karanlıktı. Kafe açılır açılmaz ışıklar yakıldı, iş çok canlıydı. Ebenin geri yolladığı Anna çalışmaya yanaşmadı, kendi kendinin hastabakıcılığını yaparak, yukarıdan gelen sesleri dinleyerek bir köşede oturdu kaldı. Sabina’dan daha fazla olaya kendini kaptırdı Hans. O da işleri yüzüstü bıraktı, camın yanında durup burnunu karıştırdı.

“Ama neden her şeyi benim yapmam gerekiyor?” dedi Sabina, bardakları yıkarken. “Frau’ya yardım edemiyorum; bu kadar uzun sürmemeli.”

“Dinle,” dedi Anna, “insanları rahatsız etmesin diye buranın üstünden alıp arka yatak odasına götürmüşler. Bu inlemeydi – işte buydu!”

“İki küçük bira,” diye bağırdı Herr Lehmann sürgülü kapıdan.

“Bir dakika, bir dakika.”

Saat sekizde kafe boşalmıştı. Sabina bir köşeye oturdu, eline dikişini almadan. Frau’ya hiçbir şey olmuyor gibiydi. Doktor da gelmişti – hepsi buydu.

“Ach,” dedi Sabina. “Artık daha fazla düşünmeyeceğim bunu. Artık sesleri dinlemeyeceğim. Ach, buralardan çekip gidebilmeyi isterdim – bu konuşmalardan nefret ediyorum. Duymayacağım. Hayır, bu kadarı çok fazla.” İki dirseğini de masaya dayadı – yüzünü ellerinin arasına aldı, somurttu.

Oysa dış kapının ansızın açılmasıyla ayağa fırlayıp güldü. İşte yine Delikanlıydı. Yine porto istedi, bu sefer yanında kitap getirmemişti.

“Gidip taa uzaklara oturma,” diye söylendi. “Beni eğlendirmeni istiyorum. İşte, haydi, paltomu al. Bir yerlerde kurutamaz mısın? – yine kar yağıyor.”

“Sıcak bir yer var – hanımların soyunma odası,” dedi kız. “Oraya götüreceğim – mutfağın tam yanında.”

Kendini daha iyi, çok mutlu hissediyordu yine.

“Ben de seninle geleyim,” dedi oğlan. “Nereye koyduğunu göreyim.”

Ve bu hiç de olağandışı görünmüyordu. Kız güldü, eliyle onu çağırdı.

“Buraya,” diye bağırdı kız. “Nasıl sıcak, bak. Şu sobaya biraz daha odun atacağım. Önemi yok, hepsi de yukarıda, işleri başlarından aşkın.”

Yere diz çöktü, odunu sobaya soktu, kendi yaramaz savurganlığına gülüyordu.

Frau unutulmuştu, o salak gün unutulmuştu. İşte yanında gülen biri daha vardı. Küçük sıcak odada Herr Lehmann’ın odunlarını çalarken birlikteydiler. Dünyadaki en coşku verici serüven gibi görünüyordu. Durmadan gülmek geliyordu içinden – ya da gözyaşlarına boğulmak – ya da – ya da – Delikanlıya sarılmak.

“Ne ateş ama,” diye çığlığı bastı kız, ellerini uzatarak.

“İşte elim; tutup kalk,” dedi Delikanlı. “İşte, şimdi, yarın ağzının payını alacaksın.”

Elleri hâlâ birbirine kenetli karşılıklı duruyorlardı. Ve yine o tuhaf ürperme sardı Sabina’yı.

“Buraya bak,” dedi oğlan kabalaşarak, “sen çocuk musun, yoksa çocukçuluk mu oynuyorsun?”

“Ben – ben –”

Kahkaha durdu. Kız başını kaldırıp bir kere ona baktı, sonra bakışlarını aşağı, yere çevirdi, ürkmüş küçük bir hayvan gibi soluyordu.

Oğlan onu biraz daha kendine çekti, dudaklarından öptü.

“Yoo, ne yapıyorsun?” diye fısıldadı kız.

Oğlan kızın ellerini bıraktı, kendi elini kızın memelerine koydu ve oda sanki Sabina’nın çevresinde yüzmeye başladı. Ansızın yukarı kattaki odadan korkunç, paralayıcı bir çığlık yükseldi.

Kız dönüp uzaklaştı, kendine çekidüzen verdi, doğruldu.

“Kimden geldi bu – kim çıkardı bu gürültüyü?”

. . . . .

Sessizliğin içinde bir bebeğin incecik ağlaması.

“Ahhh!” diye çığlık attı Sabina, odadan fırlarken.

Luft Bad

Bizi bu kadar gülünç gösteren şey, bence şemsiyeler olmalı.

Duvarlarla çevrili kapalı bölmeye ilk alındığımda, hamam yoldaşlarımı ortalıkta neredeyse “çırılçıplak” dolaşırken gördüğümde şemsiyelerin onlara belirgin biçimde “Küçük Siyahi Sambo”lar havası verdiği gözüme çarptı.

Üzerinizde mendil kadar bir şey varken kırmızı papağan kafalı kabzası olan yeşil bezi üstünüzde tutmanın gülünç saygınlığı.

“Luft Bad”da hiç ağaç yok. Kendine özgü özelliği olarak yalnızca bir dizi süssüz, tahta hücre, bir hamam barınağı, iki salıncak, iki tane de tuhaf asa

var – biri sanırım Herkül’ün ya da Alman ordusunun kayıp malı, öteki de beşikte güvenlik için kullanılmak üzere.

Ve orada hava nasıl olursa olsun biz hava alıyoruz – yürüyerek, ya da küçük topluluklar oluşturup oturarak, birbirimizin rahatsızlıklarından, önlemlerden, bedenimizin kalıtsal hastalıklarından konuşarak.

Yüksek tahta duvar hepimizin çevresini kuşatıyor; onun üzerinden çam ağaçları kibirle aşağı bakıyor, bir *débutante* için özellikle katlanılmaz biçimde birbirini dürtüyordu. Duvarın ötesinde sağ yanda erkekler bölümü var. Onların ağaçları kesip devirdiğini, uzun kalaslar biçtiklerini, ağır şeyleri yere yıktıklarını, bölük pörçük şarkı söylediklerini duyuyoruz. Evet, onlar olaya çok daha ciddiyetle yaklaşıyorlar.

İlk gün bacaklarımdan utanıp saatime bakmak için üç kez hücreme döndüm ama daha önceden üç hafta satranç oynamış olduğum bir kadın beni görmezden gelince cesaretimi toplayıp halkaya katıldım.

Devsi boyutlarda bir Macar kadın, ikinci kocası için nasıl da güzel bir mezar satın aldığını anlatırken yere kıvrılıp yattık.

“Yeraltı mezarı,” dedi, “çok güzel siyah parmaklıkları var. O kadar büyük ki aşağı inip içinde yürüyebiliyorum. İkisinin de resimleri var orada, ilk kocamın erkek kardeşinin yolladığı iki tane çok güzel çelenk de var. Büyütülmüş aile topluluğu resmi de, ayrıca evliliği üzerine ilk kocama sunulmuş olan aydınlatılmış söylev de orada. Sık sık giderim; güzel pazar öğle sonrası için çok hoş bir gezi olur.”

Ansızın sırtüstü dümdüz uzandı, altı uzun soluk aldı, yeniden dimdik oturdu.

“Ölüm acısı korkunçtu,” dedi canlanmış olarak, “ikincinin demek istiyorum. ‘İlki’ eşya kamyonunun altında kaldı, yeni yeleğinin cebinden elli markını çaldırdı, ama ‘ikinci’ tam altmış yedi saat can çekişti. Bir an bile ara vermedim ağlamaya – çocukları yataklarına yatırmak için bile ara vermedim.”

Alnına düşmüş “kısa kâkül”üyle genç bir Rus bana döndü.

“‘Salome dansı’ yapabilir misin?” diye sordu. “Ben biliyorum.”

“Aman ne güzel,” dedim.

“Şimdi yapayım mı? Beni izlemek ister misin?”

Ayağa fırladı, arkadan gelen on dakika boyunca bir dizi şaşırtıcı kıvrılıp bükülme hareketi sergiledi, sonra durakladı, soluk soluğa, uzun saçlarını bükerek.

“Güzel, değil mi?” dedi. “Şimdi de öyle hoş terliyorum ki. Gidip hamama gireceğim.”

Tam karşımda, bugüne kadar gördüğüm en koyu kahverengi tenli kadın vardı, sırtüstü uzanmış, kollarını başının üstünde kavuşturmuştu.

“Ne kadar zamandır buradasınız, bugün?” diye sordu birisi.

“Ah, bütün günü burada geçirdim,” diye yanıtladı. “Kendi ‘tedavi’mi uyguluyorum, yalnızca çiy sebzeler, fındık fıstıkla besleniyorum, her geçen gün ruhumun güçlendiğini, arındığını hissediyorum. Her şey bir yana, başka ne bekleyebilirsiniz ki? İçimizden çoğu beyinlerinin içinde domuz alyuvarlarıyla, akyuvarlarıyla, öküz parçacıklarıyla ortalıkta dolaşıyor. İşin şaşılacak yanı dünyanın hâlâ eskisi kadar güzel olması. Şimdi yalnızca basit, her yerde bulunan şeylerle besleniyorum,” – yanındaki küçük çantayı gösterdi – “bir marul, bir havuç, patates, biraz fındık yeterli, mantıklı besinler. Musluğun altında yıkıyorum, çiy çiy yiyorum, zararsız, topraktan çıktıkları gibi – taze, zehirlenmemiş olarak.”

“Bütün gün ağzınıza başka şey koymuyor musunuz?” diye bağırdım.

“Su. Ve belki de gece uyanırsam bir muz.” Yan döndü, dirseğine yaslandı. “Siz ölümüne tıka basa tıkınıyorsunuz,” dedi, “utanmazca! Gereksiz et katmanlarının altında Ruhun Alevinin pırıl pırıl yanmasını nasıl bekleyebilirsiniz?”

Keşke bana öyle gözlerini dikmese diyerek yeniden saatime bakmak için uzaklaşmayı düşünürken boynunda bir dizi mercan boncuk olan küçük kız bize katıldı.

“Zavallı Frau Hauptmann bugün aramızda olamayacak,” dedi, “sinirleri yüzünden baştan ayağa kırmızı lekeler döküyor. İki kartpostal yazdığı için çok heyecanlandı dün.”

“Çok kırılgan bir kadın,” diye atıldı Macar, “ama çok şeker. Bir düşünün, her bir ön dişi için ayrı ayrı takma dişi var. Ama kızlarına öylesine kısacık

gemici giysileri giydirmeye hiç hakkı yok. En utanmazca tavırlarla bacak bacak üstüne atarak sıralara oturuyorlar. Bu öğleden sonra ne yapacak-sınız, Fräulein Anna?"

"Ah," dedi, Mercan Kolye, "Herr Oberleutnant birlikte Landsdorf'a gitmemizi istedi. Eve, annesine götürmek için yumurta alması gerekiyor oradan. Pazarlık edecek doğru köylüyü bildiği için sekiz yumurtada bir peni kâra geçiyor."

"Siz Amerikalı mısınız?" dedi Sebze hanım, bana dönerek.

"Hayır."

"Öyleyse İngilizsiniz?"

"Şey, pek sayılmaz –"

"İkisinden biri olmalısınız; başka türlü olamazsınız. Birçok kez tek başınıza yürürken gördüm sizi. Üzerinizde –"

Yerimden kalkıp salıncağa çıktım. Bedenimi yalayan hava tatlıydı, serindi. Üzerimizde beyaz bulutlar zarafetle sürükleniyordu mavi gökyüzünde. Çam ormanından yabanıl keskin koku akıyor, dallar birlikte, uyum içinde, hışırdayarak sallanıyordu. Kendimi öylesine hafiflemiş, özgür, mutlu hissediyordum ki – öylesine çocuksu! Birbirine sokulmuş, anlamlı anlamlı fısıldaşan çimenlerdeki topluluğa dilimi çıkartmak geliyordu içimden.

"Belki de bilmiyorsunuz," diye bağırdı hücrelerden birinden bir ses, "sallanmak fena halde mide bulandırır. Benim bir arkadaşım kendini böyle coşturduktan sonra tam üç hafta tek lokma yutamadı."

Hamam barınağına gittim, üstüme hortumla su tuttum.

Giyinirken birisi duvarı tıklattı.

"Biliyor musunuz?" dedi bir ses, "bitişiğimizde, Luft Bad'da *yaşayan* bir adam var. Koltuk altlarına kadar kendini çamura gömüyor, Baba, Oğul ve Kutsal Ruhun birliğine inanmıyor."

Luft Bad'ın kurtarıcı melekleri aslında şemsiyeler. Şimdi, dışarı çıkarken kocamın "fırtına" şemsiyesini alıyorum yanı-ma, bir köşeye oturup onun arkasına gizleniyorum.

Bacaklarımdan utandığımdan falan değil.

Doğum Günü

Andreas Binzer yavaş yavaş uyandı. Daracık yatakta döndü, gerindi – esnedi – ağzını elinden geldiğince açıp arkasından keskin bir “çat” sesiyle dişlerini birbirine çarparak kapadı. Bu çat sesi onu büyülüyordu; çenelerini bir şeyi yakalıyormuş gibi oynatarak birçok kez yineledi bunu. Ne dişler ama, diye düşündü. Hepsi tek tek çan gibi çınlıyordu. Bir teki bile çekilmemişti, bir teki bile işlevini yitirmemişti. Abur cubur yememenin, sabah akşam düzenli olarak güzelce fırçalamanın sonucuydu bu. Sol dirseğine yaslanıp doğruldu, bir gece önce saatiyle zincirini koyduğu iskemleyi el yordamıyla aramak için sağ kolunu yatağın kıyısından savurdu. Orada iskemle falan yoktu – elbette, unutmuştu, bu kahrolası konuk yatak odasında iskemle yoktu. O kutsal şeyi yastığının altına koymak zorunda kalmıştı. “Sekiz buçuk, pazar, kahvaltı dokuzda – yıkanma zamanı” – beyni saatiyle uyum içinde tik-taklıyordu. Yataktan fırladı, pencereye gitti. Jaluzi bozulmuştu, üst pervazdan yelpaze gibi sarkıyordu... “Bu jaluzinin onarılması gerek. İşyerindeki çocuğu yollayıp, yarın evine giderken onarmasını sağlayacağım – jaluzilere eli yatkın. İki peni versen ona herhangi bir marangoz kadar iyi onarır... İyi olsaydı Anna kendisi de yapardı. Ben de öyle, aslında, ama çürük merdivenlerin tepesinde kendimi güvende görmüyorum.” Başını kaldırıp gökyüzüne baktı: Pırıl pırıl parlıyordu, tuhaf bir beyazlıkta, tek bulutla lekelenmemiş; başını eğip aşağı, dizi dizi şerit gibi bahçelere, arka avlulara baktı. Bu bahçelerin çitleri su oluğu boyunca dizilmişti, üzerinde demirden asma köprü vardı, insanlar boş teneke kutuları çitlerin üstünden buraya atmak gibi rezilce bir alışkanlık geliştirmişlerdi. Tam onlara yakışan şeydi, elbette! Andreas teneke kutuları saymaya başladı, bu konuda gazetelere mektup yazmaya, tam adını kullanarak imzalamaya karar verdi, hırçınlıkla – tam adını yazarak imzalamaya.

Hizmetçi kız arka kapılarından avluya çıktı, elinde onun çizmeleri vardı. Birini yere fırlattı, elini ötekinin içine soktu, yanaklarını emerek gözlerini

dikip baktı. Ansızın öne eğildi, çizmenin burnuna tükürdü, önlük cebinden söküp çıkardığı fırçayla fırçalamaya başladı... “Paspal karı! Şu çizmede kim bilir hangi bulaşıcı hastalıklar ürüyordur şimdi. Ayağa kalkıp dolaşmaya başlar başlamaz bu kızdan kurtulması şart Anna’nın – azıcık hizmetçisiz başının çaresine bakması gerekse bile. Nasıl da çakmıştı yere çizmenin tekini, sonra da ötekine tükürmüştü! Elinde kimin çizmelerini tuttuğu umrunda bile değildi. Evin efendisine karşı göstermelik de olsa hiç saygısı yoktu.” Pencereden uzaklaştı, musluğun yanındaki raftan hamam havlusunu kaptı, içi sıkılıyordu. “Bir erkek için fazla duyarlıyım – benim yanlışım bu. Ta baştan beri öyleydim, sonuna kadar da öyle olacağım.”

Kapı usulca tıklatıldı, annesi içeri girdi. Arkasından kapıyı kapadı, yaslandı. Başlığının yamuk olduğu, uzun bir saç kuyruğunun omzuna sarktığı gözüne çarptı Andreas’ın. Yanına gidip öptü kadını.

“Günaydın anne; Anna nasıl?”

Yaşlı kadın hızla konuşmaya başladı, ellerini bir kavuşturuyor, bir açıyordu.

“Andreas giyinir giyinmez Doktor Erb’e git, lütfen.”

“Neden,” dedi, “kötü mü?”

Frau Binzer başını salladı ve onu izleyen Andreas ansızın yüzünün değiştiğini gördü; sanki derisinin yüzeyinin altından incecik bir kırışıklık ağı onu çekiyordu.

“Bir dakikalığına yatağa otur,” dedi. “Bütün gece ayakta mıydın?”

“Evet. Hayır, oturmayacağım, yeniden onun yanına dönmeliyim. Bütün gece acıdan kıvrandı Anna. Senin daha önce rahatsız edilmeni istemedi çünkü dün çok yıpranmış göründüğünü söyledi. Soğuk almış olduğunu, çok kaygılandığını söylemişsin ona.”

Suçlanmakta olduğunu hisssetti Andreas hemen.

“Şey, o bana zorla söyletti, beni o kaygılandırdı, nasıl yapıyor, biliyorsun.”

Yine başını salladı Frau Binzer.

“Ah, evet, biliyorum. Soğuk algınlığın daha iyi mi diye soruyor, büyük çekmeceli dolabın sol köşesinde sıcak tutan fanila varmış senin için.”

Kurulmuş gibi iki kere boğazını temizledi Andreas.

“Evet,” diye yanıtladı. “Söyle ona boğazım daha kötüleşti kesinlikle. Onu rahatsız etmesem daha mı iyi olacak acaba?”

“Hayır, hem ayrıca, *zaman*, Andreas.”

“Beş dakikada hazır olurum.”

Koridora çıktılar. Frau Binzer ön yatak odasının kapısını açarken, odadan uzun bir inilti yükseldi.

Bu durum Andreas’ı sarstı, dehşete düşürdü. Banyoya daldı, iki musluğu da sonuna kadar açtı, dişlerini temizledi, hâlâ su şakır şakır akarken tırnaklarını kesti.

“Korkunç iş, korkunç iş,” diye fısıldayan kendi sesini duydu. “Ve anlayamıyorum. İlk sefermiş gibi sanki – bu üçüncü. Daha dün yaşlı Schafer söyledi bana, onun karısı dördüncüyü *‘fırt diye çıkarmış’*. Anna daha uzman bir ebe bulmalıydı. Annem ona yüz veriyor. Annem onu şımartıyor. Dün Anna’yı kaygılandırdığımı söyleyerek ne demek istedi, merak ediyorum. Böyle bir zamanda kocaya söylenecek çok güzel şey. Altüst oldum, galiba – işte yine benim duyarlı-lığım.”

Çizmelerini almak için mutfağa girdiğinde hizmetçi kız sobanın üstüne eğilmiş, kahvaltı hazırlıyordu. “Şimdi de bunun içine doğru soluğunu üflüyor galiba,” diye düşündü Andreas, hizmetçi kıza fena halde içerliyordu. Kızın hiç gözüne çarpmadı bu. Üst katta olup bitenler yüzünden ürkütücü bir neşeye, önemlilik havasına bürünmüştü. İçine çektiği her solukla hayatın gizlerini öğrendiğini hissediyordu. O sabah masayı kurarken, tabağı üzerine bıraktığı sırada, “Oğlan”, ikinciyi yerleştirdiği sırada, “Kız” demişti – tuz kaşığında sıra “Oğlan”a gelmişti. “Biraz yüz bulsam, beye söylerim bunu, onu yatıştırmak için,” diye karar verdi. Ama bey ona fırsat tanımadı.

“Masaya fazladan fincanla tabak koy,” dedi, “Doktor da kahve isteyebilir.”

“Doktor mu, efendim?” Tavadan şak diye kaldırdı kaşığı hizmetçi kız, sobanın üstüne iki damla yağ damlattı. “Fazladan bir şeyler kızartayım mı?” Ama beyefendi gitmişti, arkasından kapıyı çarparak. Sokaktan aşağı yürüdü

– çevrede hiç kimde yoktu – pazar sabahları buralar yaşayan ölüydü. Asma köprüyü geçerken çok keskin rezene ve çürümüş atık kokusu savruldu su oluğundan ve Andreas o mektubu yazmaya başladı kafasının içinde yine. Anayola döndü. Dük-kânların önünde kepenkler hâlâ kalkıktı. Gazete, saman, meyve kabuğu parçaları yayılmıştı kaldırımlara, hendekler cumartesi gecesinin atıklarına boğulmuştu. İki köpek yolun ortasına yayılmış, bir şeyleri yere sürüyor, ısırıyordu. Yalnızca köşedeki meyhane açıktı; genç bir garson kapı eşiğine su serpiyordu.

Titizlenerek, dudakları kıvrılarak Andreas serpilen suyun arasından yolunu buldu. "Bu sabah nasıl da her şey gözüme çarpıyor, olağanüstü. Bir açıdan pazarın etkisi. Anna ayaklarından bağlıyken, çocuklar evden uzakken pazar günlerinden iğreniyorum. Pazar günleri ailesinin yanında olmasını beklemek hakkıdır erkeğin. Burada her şey pis, bütün buralar veba salgınıyla yerle bir olabilir ve olacaktır da eğer bu cadde süprülüp temizlenmezse. Hükümetin iplerini elime geçirmek isterdim." Omuzlarını dikleştirdi. "Şimdi de şu Doktor."

"Doktor Erb kahvaltısını ediyor," diye bilgi verdi hizmetçi. Onu bekleme odasına aldı, camın yanındaki cam kutuda eğreltiotları bulunan küf kokulu, karanlık bir yerdi. "Bir dakika içinde burada olacağını söylüyor, lütfen beyefendi, masanın üstünde gazete var."

"Sağlığa aykırı bir delik," diye aklından geçiriyordu Binzer, pencereye doğru yürür, cam eğreltiotu korunağının üstünde parmaklarıyla davul çalarken.

"Kahvaltıda demek? İşte yaptığım yanlış bu: Boş mideyle erkenden gelmek."

Sokakta tangur tungur süt arabası ilerliyordu, sürücüsü arkada duruyor, kırbacını şaklatıyordu; paltosunun yakalığına sokulmuş kocaman sardunya çiçeği vardı. Kaya kadar kaskatı dikiliyordu, sallanan arabada azıcık arkaya kaykılmıştı. Bütün sokağı geçinceye kadar onu izleyebilmek için boynunu uzattı Andreas, gözden kaybolduktan sonra bile o takırdayan teneke kutuların keskin sesini dinledi.

“Hımm, ona bulunacak pek kusur yok,” diye düşündü. “Ben de azıcık böyle bir hayata karşı çıkmazdım. Sabahları erkenden kalkmak, saat on bire kadar durmadan çalışmak, süt sağma zamanı gelinceye kadar ortalıkta boş boş dolaşmak.” Bunun abartı olduğunu biliyordu ama kendine acımak geliyordu içinden.

Hizmetçi kapıyı açtı, Doktor Erb girsin diye yana çekildi. Andreas hızla arkasına döndü, iki erkek tokalaştı.

“Eee, Binzer,” dedi Doktor dostça, inci rengi yeleğinden ekmek kırıntılarını silkeleyerek, “oğul ve mirasçı senden isteklerine başlıyor ha?”

Hop diye sıçrayıp yükseldi Binzer’in neşesi. Oğul ve mirasçı, aman tanrım! Yine bir erkekle alışverişte olduğu için mutluydu. Ve bunun gibi aklı başında, haftanın her günü böyle şeyle karşı karşıya gelen biriyle.

“Aşağı yukarı durum bu, Doktor,” diye yanıtladı, gülümseyip şapkasını alarak. “Bu sabah annem beni yataktan dışarı sürükledi, hemen sizi getirmem için buyruklarla zorladı.”

“Bir dakika içinde burada olur at arabası. Siz de benimle birlikte arabayla gelirsiniz, değil mi? Olağanüstü, boğucu bir gün; şimdiden pancar gibi kızarmışsınız.”

Yapmacık yapmacık güldü Andreas. Doktorun bir tane rahatsız edici alışkanlığı vardı – yalnızca doktor olduğu için herkesle alay etmeye hakkı var sanıyordu. “Bütün meslek sahibi adamlar gibi bu da kibir yüzünden yozlaşmış,” diye karar verdi Andreas.

“Geceyi nasıl geçirdi Frau Binzer?” diye sordu doktor. “Ah, işte araba. Yolda anlatırsınız bana. Elinizden geldiğince ortaya doğru oturun, Binzer, olmaz mı? Ağırlığınız yüzünden biraz yana yatıyor – siz başarılı iş adamlarının en kötü yönü bu.”

“Bu adam benden çok daha ağır,” diye düşündü Andreas, “İşinde çok başarılı olabilir – ama tanrı korusun beni ondan.”

“Haydi yola koyul bakalım, benim güzelim.” Küçük kahverengi ata kırbacıyla dokundu Doktor Erb. “Dün gece karınız hiç uyudu mu?”

“Hayır, uyuduğunu sanmıyorum,” diye kısaca yanıtladı Andreas. “Doğruyu söylemek gerekirse, yanında ebe bulunmaması pek hoşuma

gitmiyor.”

“Ah sizin anneniz bir düzine ebe eder,” diye bağırdı Doktor, büyük bir hevesle. “Size doğruyu söyleyeyim, ben ebeleri pek önemsemem – çok çiyler – but eti kadar çiyler. Patroklos’un bedenini Ölüm’ün elinden almak için güreşir gibi savaşıyorlar bebek için... Bir İngiliz sanatçının yaptığı resmi görmüş müydünüz? Leighton mıydı? Olağanüstü bir şey – güç dolu!”

“İşte başladı yine,” düşündü Andreas, “beni salak yerine koymak için bilgisiyle hava basıyor.”

“Şimdi, annenize gelince – çok sağlam – becerikli. Duyarlılıkla yerine getiriyor kendisine söylenenleri. Şu önünden geçtiğimiz dükkânlara bakın – yaraları azdırıyorlar. Bu hükümet nasıl hoşgörü gösterebiliyor –”

Islıkla küçük bir hava tutturdu, kısrağa yeniden fiske vurdu.

“Umarım ufak düzenbaz annesine çok fazla sıkıntı vermez,” dedi. “İşte geldik.”

Küçük arabanın arka koltuğunda iki yana kayıp duran bir deri bir kemik ufak oğlan aşağı atladı, atın başını tuttu. Andreas dosdoğru yemek odasına girdi, Doktoru yukarı çıkarma işini hizmetçi kıza bıraktı. Oturdu, kendine kahve koydu, tabağına balık almadan önce yarım çörek ısırdı. Sonra balık koymak için sıcak tabak bulunmadığı çarptı gözüne – bütün ev altüst olmuştu. Zili çaldı ama hizmetçi kız üstünde bir çanak çorba ve sıcak tabak bulunan tepsiyle girdi içeri.

“Onları sobanın üstünde bekletiyordum,” diye sırıttı.

“Ah, teşekkürler, çok incesin.” Çorbayı yuvarlarken bu salak kıza karşı yumuşamıştı yüreği.

“Ah, Doktor Erb’in gelmesi çok iyi oldu,” diye atıldı hizmetçi kız, biraz yakınlık görmeye can atarak.

“Hımm, hım,” dedi Andreas.

Bir an bekledi kız, umutla, gözlerini yuvarlayarak, sonra da erkek ırkından sonuna kadar iğrenerek mutfağına geri döndü, bütünüyle erkeksiz kalmaya yemin etti.

Çorba çanağını temizledi Andreas, balığı da temizledi. O yerken oda ağır ağır kararıyordu. Hafif rüzgâr çıktı, ağaç dallarını cama çarptı. Yemek odası

limanın dalgakıranına bakıyordu, yuvarlanan dalgalarla ağırlaşmış sallanıyordu deniz. Evin içinde süründü esinti, hüzünle inleyerek.

"Fırtına yaklaşıyor. Bunun anlamı bütün gün buraya tıkılmış olmam. Neyse, bir tek iyi yanı var; havayı temizleyecek." Önemli biriymiş gibi evin içinde telaşla koşuştuğunu, camları çarptığını duydu hizmetçi kızın. Sonra bahçede gözüne çarptı kız, çimenlikteki ipte asılı çay peçetelerini topluyordu. Çalışkan bir işçiydi, buna kuşku yoktu. Eline kitap aldı, koltuğunu çevirip camın kıyısına çekti. Ama yararı yoktu. Okunmayacak kadar karanlıktı; gözlerini zorlamak istemiyordu, sabahın onunda gaz lambasını yakmak da saçma görünüyordu. Böylece de koltukta kaykıldı, kollarını yastık gibi kolluklara dayadı, bir kereliğine bıraktı kendini tembel hayallere. "Oğlan? Evet, bu kez oğlan olması gerekiyordu..." "Ailen kaç kişi, Binzer?" "Ah, bir oğlum, iki kızım var!" Çok hoş bir küçük sayı. Elbette çocukları arasında öncelik sıralaması yapacak son erkek kendisiydi ama bir erkeğe oğul gerekliydi. "Oğlum için kuruyorum işimi! Binzer ve Oğlu! Bunun anlamı önündeki on yıl boyunca çok sıkı yaşamak olacaktı, elden geldiğince harcamaları keserek; sonra da –"

Korkunç bir rüzgâr akımı sardı evi, yakaladı, salladı, bıraktı, sonra daha sıkı kavradı. Dalgakıran boyunca dalgalar kabardı, parçalanan köpüklerle kırbaçlandı. Beyaz gökyüzünde gri bulutlardan paramparça sancaklar uçuşuyordu.

Doktor Erb'in merdivenlerden aşağı indiğini duymak Andreas'ın içine su serpti; ayağa kalkıp gaz lambasını yaktı.

"Burada sigara içmemin sakıncası var mı?" diye sordu Doktor Erb, Andreas'ın yanıtlamasına zaman tanımadan sigarasını yaktı. "Siz içmiyorsunuz, değil mi? Küçük zararlı alışkanlıklara kendinizi kaptıracak zamanınız yok!"

"Nasıl şimdi karım?" diye sordu Andreas, adamdan iğrenerek.

"Ah, olabildiğince iyi, zavallı küçük şey. Aşağı inip size bir bakmam için yalvardı bana. Kaygılandığınızı bildiğini söyledi." Gülen gözlerle kahvaltı masasına bakıyordu doktor. "Bir iki lokma gagalamayı becermişsiniz, gördüğüm kadarıyla, ha?"

“Uuuuu-vuuu!” diye bağırıyor, pencere çerçevelerini sarsıyordu rüzgâr.

“Çok yazık – hava böyle,” dedi Doktor Erb.

“Evet, Anna’nın sinirine dokunur ve ona da gerekli olan şey sağlam sinirler.”

“Ah, bu nedir ki?” diye tersledi Doktor. “Sinirmiş! Bak sen! Seninle benimkini bir araya toplasan iki katı sağlam sinir var onda. Sinirmiş! O tepeden tırnağa yalnızca sinir. Evin içinde onun gibi çalışan, tozlarla birlikte içeri kapatılmış, dört yılda üç çocuk doğuran bir kadın, deyim yerindeyse!”

Yarısı içilmiş sigarasını şömineye fırlattı, pencerenin önünde kaşlarını çattı.

“Şimdi *beni* suçluyor,” diye düşünüyordu Andreas. “Bu sabah ikinci oluyor bu – önce annem, sonra bu adam benim duyarlılığımdan yararlanıyor.” Konuşmak içinden gelmiyordu, hizmetçiyi çağırmak için zili çaldı.

“Kahvaltı tabaklarını topla,” diye buyurdu. “Akşam yemeğine kadar masanın üstünde pis pis sürüklenmelerini istemiyorum!”

“Kıza karşı bu kadar acımasız olma,” diye yaltaklandı doktor. “Bugün yapılacak iki katı fazla işi var.”

Bunun üzerine Binzer’in öfkesi alev aldı.

“Sizi uyarıyorum Doktor, hizmetçilerle benim arama girmeyin!” Tam o anda, yalnızca “hizmetçi” demediği için kendini aptal gibi hissetti.

Doktor Erb hiç bozuntuya vermedi. Başını salladı, ellerini ceplerine soktu, parmak uçlarıyla, topukları üstünde kendini dengelemeye başladı.

“Hava sizin başınıza vurmuş,” dedi çarpık çarpık, “başka şey değil. Çok yazık – bu fırtına. Biliyorsunuz iklimin doğum üzerinde çok büyük etkisi vardır. Güzel bir gün kadına fazladan güç katar – işi için yüreklendirir. İyi hava loğusalık için, tıpkı çamaşır günü için olduğu kadar gereklidir. Fena değil – son olarak belirttiğim şey – uzman bir tarihöncesi yaratık için, ha?”

Andreas yanıtlamadı.

“Neyse, hastama geri döneyim. Siz de niçin yürüyüşe çıkmıyorsunuz, kafanızı temizlemiyorsunuz? İşte size iyi bir öneri.”

“Hayır,” diye yanıtladı, “yapmayacağım öyle şey; hava çok sert.”

Pencerenin yanındaki koltuğuna döndü. Hizmetçi kız tabakları toplarken okuyormuş gibi yaptı... sonra hayalleri! Böyle hayaller kurma zamanı bulamayalı yıllar olmuştu sanki – hiç soluk alacak boşluk bulamamıştı. Gün boyu sırtına semer gibi yüklenen ağır işler olmuştu ve akşamları öteki adamlar gibi silkip atamamıştı üzerinden. Ayrıca işleri Anna'nın ilgisini çekiyordu – birlikteyken neredeyse başka hiçbir şey konuşmuyorlardı. Bir oğlan için kusursuz anne olurdu ondan; olayları kavrıyordu.

Rüzgârlı havanın içinde kilise çanları çalmaya başladı, bir an sesleri sanki çok uzaklardan geliyor, bir sonraki anda sanki kentteki kiliselerin hepsi ansızın kendi sokaklarına aktarılmışlar gibi çınlıyordu. İçinde bir şeyi canlandırıyordu, şu çanlar, belirsiz ve yumuşak bir şeyi. Tam bu sıralarda Anna ona koridordan seslenirdi. "Andreas, gel de palton fırçalansın. Ben hazırım." Sonra çıkıp giderlerdi, karısı onun koluna asılmış, başını kaldırıp ona bakarken. Kesinlikle ufacık bir şeydi. Bir keresinde nişanlıyken, "Tam kalbime erişecek boyda," dediğini anımsadı, kız taburenin üstüne sıçrayıp, gülerek erkeğin başını kendisine çekmişti. Çocuktu o günlerde, kendi çocuklarından daha gençti doğası, daha parıltılıydı, daha çok "kıvanç" daha çok "ruh" vardı içinde. İş dönüşü karşılamak için sokaktan aşağı koşuşu! Ev aradıkları sırada gülüşü. Aman tanrım! Ne gülüşü vardı ama! Bunun anısıyla sırıttı, sonra ansızın ciddileşti. Evlilik kadını kesinlikle erkekten çok daha fazla değiştiriyordu. Aklını başına toplayıp durulmak üzerine konuşmaları. İki ay içinde bütün kıvancını yitirmişti! Neyse, şu oğlan işi bir bitsin de güçlenirdi. İkisi için yolculuk tasarlamaya başladı. Onu uzaklara götürecekti, birlikte dolaşacaklardı bir yerlerde. Her neyse, canı cehenneme, hâlâ gençtiler. Karısı kabuğunun içine çekilmişti; onu oradan zorla çıkarması gerekiyordu, hepsi bu.

Ayağa kalktı, oturma odasına geçti, kapıyı özenle kapadı, piyanonun üstünden Anna'nın resmini aldı. Çenesinin altında yumuşak bir tür kumaştan kocaman fiyongu olan beyaz giysi vardı üzerinde, elinde yapay gelinciklerden, buğday başaklarından bir demet tutarak, biraz kasılmış olarak duruyordu. O zaman bile çok kırılgan görünüyordu, başındaki kabarık saç yığınları veriyordu ona bu görünümü. Ağır örgülerin altında

çökmüş gibiydi ama yine gülümsüyordu. Andreas birden soluğunu tuttu. Bu onun karısıydı – şu kız. Pöhh! Yalnızca dört yıl önce çekilmişti. İyice yaklaştırdı kendine, eğilip öptü. Sonra da elinin tersiyle camı sildi. Tam o anda koridorda duyduğundan daha hafif, daha dehşet verici o iniltili haykırışı duydu Andreas yine. Alay eden yankılarla yakaladı onu rüzgâr, evlerin tepelerine savurdu, sokaklardan aşağı, kendisinden uzaklara. Kollarını savurdu, “Öyle kahrolasıya çaresizim ki,” dedi, sonra o resme doğru söylendi, “belki de kulağa geldiği kadar kötü değildir; belki de yalnızca benim duyarlılığım yüzündendir.” Oturma odasının alacakaranlığında Anna’nın resmindeki gülümseme derinleşiyor gibiydi, gizlerle doluyor, hatta acımasız-laşıyor. “Hayır,” diye düşündü, “bu gülümseme hiç de onun en mutlu anlatımı değil – böyle gülümserken çekilmesine izin vermek hata olmuş. Hiç de benim karıma benzemiyor – benim oğlumun annesine.” Evet, işte buydu, onun şirketine ortak olacak oğlun annesine benzemiyordu. Resim sinirine dokunuyordu; onu değişik ışıklara tuttu, uzaktan baktı, yandan baktı, bütün hayatını onu kendine uydurmaya çalışarak geçirmiş gibi gelmeye başladı Andreas’a. Onunla ne kadar çok oynasa o kadar çok artıyordu ona duyduğu nefret. Üç kere şöminenin önüne götürdü, ocak ızgarasındaki çam odunlarının arasına atmaya karar verdi; sonra pahalı bir çerçeveyi ziyan etmenin saçma olduğunu düşündü. Ayrıntılara takılmanın anlamı yoktu. Anna yabancıya benziyordu – doğal değildi, ucubeydi – ölümden tam önce ya da tam sonra çekilmiş bir resimdi sanki.

Ansızın rüzgârın dindiğini, bütün evin dingin olduğunu, korkunç dingin olduğunu fark etti. Soğuk ve solgun, yüzünde ve omurgasından yukarı doğru örümcekler dolaşıyormuş gibi iğrenç bir duyguyla oturma odasının ortasında durup merdivenlerden inen Doktor Erb’in ayak seslerini dinledi.

Doktor Erb’in odaya girdiğini gördü; çevresinde dönen kocaman cam kavanoza dönüştü oda sanki ve Doktor Erb de bu cam kavanozda ona doğru yüzüyordu, inci rengi yelek giymiş kırmızı balık gibi.

“Sevgili karım aramızdan göçüp gitti!” Yüksek sesle bunu bağırmak istiyordu, Doktor konuşmadan önce.

“Neyse bu sefer oğlan yakaladı oltayla!” dedi Doktor Erb. Andreas öne doğru sendeledi.

“Dikkat et. Kendini topla,” dedi Doktor Erb, Binzer’in kolunu yakalayıp, eliyle yoklarken söylendi, “tereyağı kadar pörsük.”

Bir ışıltı yayıldı Andreas’ın her yanına. Coşku içindeydi.

“Aman tanrım! Hiç kimse suçlayamaz beni acı çekmek nedir, bilmiyorum diye,” dedi.

Yorgun-Düşmüş-Çocuk

İki yanında karaağaçlar bulunan küçük beyaz yolda, hiçbir yere götürmeyen, hiç kimsenin yürümediği yolda tam yürümeye başlayacağı sırada bir el omzunu sımsıkı kavradı, onu sarstı, kulağına şamarı indirdi.

“Ah, ah, ne olur durdurma beni,” diye haykırdı Yorgun-Düşmüş-Çocuk. “Bırak da gideyim.”

“Kalk bakalım, seni işe yaramaz velet,” dedi bir ses, “fırla, fırını yak, yoksa bütün kemiklerini tek tek kırar, eline veririm.”

Olağanüsütü çabayla gözlerini açtı, bebeği bohça gibi kolunun altına kıstırmış, tepesinde dikilen Frau’yu gördü. Yorgun-Düşmüş-Çocukla aynı yatağı paylaşan, bu ağız dalaşına alışkın öteki üç çocuk huzur içinde uyuyordu. Odanın bir köşesinde Adam pantolon askısını takıyordu.

“Bütün gece böyle uyumak da neyin nesi – tıpkı patates çuvalı gibi? Senin yüzünden bebek iki kere yatağını ıslatmış.”

Yanıtlamadı, soğuk, titreyen parmaklarıyla iç etekliğinin ipini bağladı, kareli önlüğünün düğmelerini ilikledi.

“Haydi artık, yeter. Bebeği al da mutfağa geç, şu soğuk kahveyi ispirto ocağında ısıt efendi için, masanın çekmecesinden siyah ekmek somununu ver. Sakın kendin tıkınmaya kalkma, yoksa ben anlarım.”

Frau sendeleyerek odayı geçti, kendini yatağına attı, pembe yuvarlak uzun yastığı omuzlarına doğru çekti.

Mutfak neredeyse karanlıktı. Bebeği tahta sedire yatırdı, üzerine atkı örttü, sonra çanağın içindeki kahveyi kulplu tencereye döktü, kaynasın diye ispirto ocağının üstüne yerleştirdi.

“Uykum var,” diye başını salladı Yorgun-Düşümüş-Çocuk, yere diz çöküp ıslak çam kütüklerini ufak parçalara kırarken. “İşte bu yüzden uyanamıyorum.”

Fırının yanması uzun sürdü. Belki o da üşüyordu, uykusu vardı, kendisi gibi... Belki o da rüyasında, iki yanında karaağaçlar olan, hiçbir yere götürmeyen, küçük beyaz yolu görüyordu.

Sonra kapı şidetle çekilip açıldı, uzun adımlarla içeri girdi Adam.

“İşte, ne yapıyorsun öyle, yere oturmuş?” diye bağırdı. “Kahvemi ver bana. Hemen çıkmam gerek. Pöf! Daha masayı bile silmemişsin.”

Kız ayağa fırladı, adamın kahvesini emaye fincana koydu, ekmekle bıçağı verdi, sonra musluğun içinden bulaşık bezini alarak siyah muşamba masayı sildi.

“Domuz gibi boktan bir gün – domuz gibi boktan hayat,” diye söylendi Adam, masaya oturup gözlerini pencereden dışarı, iç karartıcı toprakların üstünde bütün ağırlığıyla şişiyor gibi görünen yara bere içindeki gökyüzüne dikerek. Ağzını ekmekle doldurdu, sonra kahveyle yuttu.

Çocuk bir kova suyu çekti kendine, kollarını sıvadı, böylesine ince oldukları, küçük, gelişememiş sürgünlere benzedikleri için onları azarlar gibi kollarına kaşlarını çattı, döşemeyi ovmaya başladı.

“Ben buradayken ortalığı suya bulamayı kes,” diye homurdandı Adam. “Bebeğin zırlamasını durdur; bütün gece böyle vızıldadı boyuna.”

Çocuk kucağına aldı bebeği, oturup kollarında sallamaya başladı.

“Pışş – pışş – pışş,” dedi. “Azı dişlerini çıkartıyor. Onlar ağlatıyor böyle. *Ve* salyalarını akıtıyor – bunun gibi salyası akan bebek görmedim hiç.” Eteğinin ucuyla bebeğin ağzını, burnunu sildi. “Bazı bebeklerin diş çıkardığını anlamazsın bile,” diye konuşmayı sürdürdü, “bazıları da sürekli böyle ağlar. Bir keresinde bir bebeğin öldüğünü duymuştum, bütün dişlerini midesinde bulmuşlar.”

Adam ayağa kalktı, kapının arkasındaki kancadan paltosunu aldı, omzuna savurdu.

“Bir tane daha geliyor,” dedi.

“Ne – diş mi!” diye bağırdı Çocuk, o sabah ilk olarak ürküp o korkunç ağırlığından silkindi, elini bebeğin ağzına soktu.

“Hayır,” dedi adam sert sert, “bir bebek daha. Haydi şimdi işinin başına; okula gitmek için kalkma zamanı geldi ötekilerin.” Bir an sessizce, kımıldamadan durdu Çocuk; önce taş koridorda, sonra çakılların üstünde adamın ağır ayak seslerini, sonra da ön bahçe kapısının çarpılmasını duyarak.

“Bir bebek daha! *Hâlâ* son vermedi mi doğurmaya?” diye düşündü Çocuk. “Azı dişi çıkaran iki bebek – geceleri uyanıp bakılacak iki bebek – kucakta taşınacak, küçük domuzcuk giysileri yıkanacak iki bebek!” dehşet içinde baktı kucağında taşıdığına, sanki yorgun bakışlarının küçümseyen gönülsüzlüğünü anlamış gibi yumruklarını sıktı bebek, bedeni kaskatı oldu, vahşi çığlıklar atmaya başladı.

“Pışş – pışş – pışş.” Bebeği sedire yatırdı, yerleri silme işine döndü. Bir an bile kesmiyordu ağlamayı ama artık alışmıştı kız, süpürgesiyle çığlıklara tempo tutuyordu. Ah, nasıl da yorgundu! Ah, şu süpürgenin ağır sapı, tam ensesinde böylesine ağrıyan o yanan nokta, tam kuşağının arka tarafındaki o tuhaf çırpınma duygusu, sanki bir şey çat diye kırılacakmış gibi.

Saat altıyı vurdu. Süt tasını fırının üstüne yerleştirdi, üç çocuğu uyandırıp giydirmek için yan odaya geçti. Uyku saatleri dışında kesinlikle asla var olmayan karşılıklı dostluk tavırlarıyla kucak kucağa yatıyordu Anton’la Hans. Dizlerini çenesine çekerek kıvrılmış olan Lena’nın, yalnızca düz, dışarı fırlamış atkuyruğu görünüyordu yuvarlak yastığın üstünde.

“Kalkın,” diye bağırdı Çocuk, büyük bir yetki anlatan sesle konuşarak, çarşafları çekip oğlanları her türlü dürtüp çekiştirerek. “Son yarım saattir size sesleniyorum. Geç kaldınız, bir dakika içinde giyinmezseniz annenize söyleyeceğim.”

Yan dönüp Hans’ın yumuşak yerine tekme savuracak kadar uyandı Anton, derken Hans da Lena’nın atkuyruğunu çekip ciyak ciyak annesine bağırttı.

“Öf, kesin sesinizi,” diye fısıldadı Çocuk. “Haydi kalkıp giyinin. Yoksa ne olacağını biliyorsunuz. İşte – size yardım edeyim.”

Ama uyarı çok geç kalmıştı. Frau yataktan çıktı, kararlı adımlarla mutfağa yürüdü, sağlam bir iple bağlanmış bir demet çalıyla geri döndü. Teker teker çocukları dizine yatırdı, çok kötü dövdü, son kalan gücünü de Yorgun-Düşmüş-Çocuğu dövmeye harcadıktan sonra, o günlük annelik görevlerini iyi bir çalışma sırasıyla yerine getirmiş olmanın rahatlığıyla yatağına döndü. Büyük bir uysallık içinde üçü de Çocuğun kendilerini yıkayıp giydirmesine izin verdi, hatta kendi başlarına bırakılırlarsa, ayakları için rahat bir çıkıntı bulmak için en az beş dakika ortalıkta zıpladıktan, ellerine tükürdükten sonra potin bağlarını kopardıklarını deneyleri sonucu anladığı için oğlanların potin bağlarını bile bağladı Çocuk.

Kahvaltılarını verdiği sıra avaz avaz bağrışmaya başladılar, bebek de ağlamayı bir an kesmedi. Teneke çaydanlığı sütle doldurduktan, lastik biberon emziğini taktıktan, önce kendi ağzına sokup ıslattıktan, içsin diye tatlı tatlı dil döktükten sonra bebek biberonu yere attı, her yanı titremeye başladı.

“Azı dişi!” diye bağırdı Hans, boş fincanıyla Anton’un kafasına vururken, “Şu lanet azı dişini çıkarıyor, bence.”

“Ne zekâ!” diye tersledi Lena, ona dilini çıkarıp, sonra oğlan da hemen aynı şeyi yapınca avazı çıktığı kadar bağırdı, “Anne, Hans bana surat buruşturuyor!”

“Çok doğru,” dedi Hans, “böğür dur bakalım, bu gece sen yatınca uyuyuncaya kadar bekleyeceğim, usulca yanına sokulacağım, kolunun ufacık bir yerini yakalayacağım, burkacağım, burkacağım, taa ki –” Suratını en korkunç biçimde buruşturarak masanın üstünden eğildi, küçük oğlan eğilip kardeşinin tıraşlı kafasına tükürünceye kadar Anton’un arkasında durduğunu fark etmedi.

“Heey, hoop! Hoop!”

Yorgun-Düşmüş-Çocuk ayrılsınlar diye onları iteledi, çekiştirdi, paltolarının içine sarmaladı, evden dışarı sürükledi.

“Çabuk, çabuk! İkinci zil çaldı,” diye zorladı, hikâye anlattığını çok iyi bilerek, bu gerçeğin tadını çıkararak. Kahvaltı tabaklarını yıkadı, sonra patatesle pancar almak için mahzene indi.

Nasıl da tuhaf, serin yerdi kömür mahzeni! Bir köşeye yığılmış patatesler, eski bir mum kutusunda pancarlar, iki leğen dolusu lahana turşusu, kıvrım kıvrım yıldız çiçeği kökleri yığını – birbirleriyle dövüşüyorlarmış kadar gerçek göründüklerini düşündü Çocuk.

Patatesleri eteğine topladı, üzerinde az yumru olan büyüklerinden seçti, çünkü onları soymak daha kolaydı ve sessiz mahzende bu renksiz yığının üzerine eğilip uyuklamaya başladı.

“Hey, sen, ne yapıyorsun aşağılarda?” diye bağırdı Frau, merdivenin tepesinden. “Bebek sedirden düşmüş, gözünün üstü yumruk kadar şişmiş. Çık hemen buraya, sana gününü göstereceğim!”

“Benim yüzümden değil – benim yüzümden değil!” diye çığlık atıyordu Çocuk, yediği dayakla koidorun bir ucundan ötekine savrulurken patateslerle pancarlar eteğinden ortalığa saçıldı.

Dev kadar kocaman görünüyordu Frau, böylesine ufacık olan herhangi birine son derece korkunç gelen belli bir ağırlık vardı bütün hareketlerinde.

“Köşede otur, sebzeleri soy, yıka, ben çamaşırları yıkarken bebeği sessiz tut.”

İnleyerek boyun eğdi söylenenlere ama iş bebeği sessiz tutmaya gelince, işte o mümkün değildi. Bebeğin yüzü ateş gibiydi, kafasının her yerinde boncuk boncuk ufacık ter damlacıkları vardı, bedeni kaskatı kesiliyor, ağlıyordu. Dizlerine yatırdı onu, temizlediği sebzeler için bir tas soğuk su aldı yanına, kabukları atmak için de “ördek kovası”.

“Pışş – pışş – pışş!” diye yumuşacık söyleniyordu, kabukları kazır, içlerini oyarken; “yakında bir tane daha olacak, ikiniz birden ağlayamazsınız sürekli. Niçin uyumuyorsun, bebek? Senin yerinde ben olsam uyurdum. Sana bir rüya anlatayım. Bir varmış bir yokmuş, küçük beyaz yol varmış –”

Başını geriye savurdu, boğazında kocaman bir yumru ağrıdı, sonra gözlerinden yaşlar süzülüp sebzelerin üstüne döküldü.

“Bunun yararı yok,” dedi Çocuk, silkip atarak yaşları. “Yalnızca şunu bitirinceye kadar kes ağlamayı, bebek, sonra seni dolaştıracağım.”

Ama o zaman da Frau için çamaşırları dışarı asması gerekiyordu. Rüzgâr çıkmıştı. Avluda parmak uçlarında dururken kendisinin de rüzgârla uçup gideceğini sandı. Yarıya kadar sulu gübreyle dolu ördek kümesinden çok kötü koku geliyordu ama ötelerde, otlakta kısa yeşil saçlar gibi uçuşan çimenleri görüyordu. Bir zamanlar tam böyle bir otlakta, bütün gün oyun oynayan bir çocuğun öyküsünü duyduğunu anımsadı, akşam yemeği olarak gerçek sosislerle ve birayla – en küçük bir yorgunluk duymadan hem de. Kim anlatmıştı ona bu öyküyü? Hatırlayamıyordu ama yine de çok açıktı.

Mandalları takarken ıslak çamaşırlar yüzüne çarpıyordu; ipin üstünde oynaşıyor, zıplıyordu, şişiyor, bükülüyordu. Ağır, sürüklenen adımlarla, otlaktaki çimenlere özlemle bakarak eve yürüdü.

“Şimdi ne yapmam gerekiyor, lütfen?” dedi.

“Yatakları yap, bebeğin şiltesini pencereden dışarı sarkıt, sonra el arabasını al, onu yolda dolaştırmaya götür. Evin önünde, dikkat et – gözümün önünden ayrılma. Ağzı açık durma orada öyle! Ben çağırır çağırmaz içeri gir, salatayı doğramama yardım et.”

Yatakları yapınca Çocuk durup baktı onlara. Usulca vurdu yastığa eliyle, sonra bir an dinlensin diye başını yasladı. Yine boğazında o canını yakan yumru, akan, hiç durmadan akan salak yaşlar gözlerinden, bebeği giydirirken, el arabasını yolda bir aşağı bir yukarı çekip dururken.

Adamın biri geçti, öküz arabasını sürerek. Şapkasında tuhaf, uzun bir tüy vardı, geçerken ıslık çalıyordu. Omuzlarında bohçalarla iki kız yürüyerek köyden çıktı – birinin başında kırmızı örtü vardı, ötekinin mavi. Gülüyorlardı, el ele tutuşmuşlardı. Sonra güneş ağır bir gri bulut katmanını iteledi, her şeyin üstüne sarı sıcak ışığını serpti.

“Belki de” diye düşünüyordu, Yorgun-Düşmüş-Çocuk, “bu yoldan yeterince uzaklara yürürsem iki yanında karaağaçları olan küçük beyaz yola ulaşırım – o küçük yola –”

“Salata, salata!” diye bağırıyordu Frau’nun sesi evden.

Az sonra çocuklar okuldan eve döndü, yemek yendi, kendisininkinden başka Frau'nun tatlısını da yedi Adam, üç çocuk da artık yedikleri her neyse onu tepeden tırnağa üstlerine bulaştırdı sanki. Sonra daha daha bulaşık yıkama, daha daha temizlik, bebek bakımı. İşte böyle buz gibi ağır ağır sürüklendi öğle sonrası.

Yaşlı Frau Grathwohl çıkageldi, elinde Frau için bir parça taze domuz etiyle, kafa kafaya verip dedikoduları fısıldaşmalarını çocuklar da dinledi.

"Frau Manda dün gece 'Roma yolculuğu'na çıktı, gelirken yanında kızını getirdi. Sen kendini nasıl hissediyorsun?"

"Bu sabah iki kere midem bulandı," dedi Frau. "Bu kadar sık çocuk doğurmaktan içim dışıma çıktı."

"Görüyorum, yeni yardımcı bulmuşsun," dedi yaşlı Grathwohl Ana.

"Aman tanrım," – Frau sesini alçalttı – "tanımıyor musun onu? Şu piç olan kız – tren istasyonundaki garson kadının kızı. Annesi kızın kafasını el yıkama ibriğinin içine sıkıştırmaya çalışırken bulmuşlar onu, bu yüzden çocuk yarı aptal."

"Pışş – pışş – pışş!" diye fısıldıyordu bebeğe "piç".

Gün ilerledikçe Yorgun-Düşmüş-Çocuk uykuyla nasıl savaşacağını bilemez oldu artık. Oturmaya ya da kımıldamadan durmaya korkuyordu. Akşam yemeği için oturduğunda onlara bakarken Adam ve Frau sanki şişip devsi boyutlara ulaştı, sonra büzüşüp oyuncak bebeklerden daha küçük oldu, sesleri camın dışından geliyor gibi alçaldı. Bebeğe bakarken ansızın iki tane başı oldu, sonra hiç başı kalmadı. Hatta ağlaması bile kızı daha kötü yapıyordu. Yatma zamanının yaklaştığını düşününce coşkulu bir sevinçle her yanı titriyordu. Ama saat sekize yaklaşırken yoldan tekerlek sesleri geldi, tam o anda da geceyi birlikte geçirmek için bir arkadaş topluluğu daldı içeri.

Sonra başladı işte:

"Kahveyi ocağa koy."

"Bana şeker kavanozunu getir."

"Yatak odasından koltukları buraya taşı."

"Masayı kur."

Ve sonunda, Frau onu yan odaya gönderdi, bebeği sustursun diye.

Emaye mumluğun içinde yanan küçük bir mum parçası vardı. Odada dolaşırken duvara düşmüş koskoca gölgesini gördü, kucağında büyümüş bir bebek tutan büyümüş birinin gölgesi gibiydi. Kucağında böyle iki bebek taşırken neye benzeyecekti acaba!

"Pışş – pışş – pışş! Evvel zaman içinde kızın biri küçük beyaz yolda yürüyormuş, şeyle ah! Öylesine kocaman karaağaçlarla iki yanında."

"Hey, sen!" diye bağırdı Frau'nun sesi, "Kapının arkasından bana yeni ceketimi getir." Ceketi sıcak odaya getirirken kadınlardan biri, "Tıpkı baykuşa benziyor. Böyle çocuklar genellikle kafadan çatlak olur," dedi.

"Neden susturmuyorsun şu bebeği?" dedi Adam, kendisini çok yürekli ve evinin efendisi gibi hissetmesine yetecek kadar bira içmiş olduğu için.

"Şu bebeği susturmazsan nedenini anlayacaksın sonra."

Kız tökezleyerek yatak odasına dönerken kahkahalara boğuldular.

"Kutsal Meryem bile susturamaz bence bunu," diye söylendi kız. "Küçükken İsa da bunun gibi ağlamış mıdır acaba? Bu kadar yorgun olmasam belki de ben susturabilirdim; ama bebek yalnızca uyumak istediğimi çok iyi biliyor. Ve bir tane daha olacak."

Bebeği yatağa fırlattı, durup dehşet içinde ona baktı.

Bitişik odadan bardak şıngırtıları, sıcak kahkaha sesleri yükseliyordu.

Ve ansızın aklına çok güzel, harika bir fikir geldi.

O gün ilk olarak güldü, ellerini çırptı.

"Pışş – pışş – pışş!" dedi, "yat şurada, salak şey; uyuyacaksın. Artık ağlamayacaksın, geceleri uyanmayacaksın. Gülünç, küçük, çirkin bebek."

Bebek gözlerini açtı, Yorgun-Düşümüş-Çocuğun görünümü karşısında çığlığı bastı. Yan odadan Frau'nun kendisini çağırdığını duydu.

"Bir dakika – neredeyse uyuyacak," diye bağırdı.

Sonra usulca, gülümseyerek, parmaklarının ucuna basarak Frau'nun yatağından yuvarlak uzun pembe yastığı aldı, bebeğin yüzüne kapadı onu, bütün gücüyle bastırdı bebek karşı koyarken, "kafası kopartılmış ördek gibi, kıvrım kıvrım kıvranıyor," diye düşündü kız.

Uzun bir soluk çekti içine, sonra sırtüstü yere yuvarlandı ve yürüyordu küçük beyaz yolda, iki yanında yüksek karaağaçlarla, hiçbir yere gitmeyen, üzerinde hiç kimsenin yürümediği küçük beyaz yolda – hiç mi hiç kimsenin.

Aşkın Hanımefendi

“Bizimle birlikte gelsin diye onu da çağırsak mı sence?” dedi Fräulein Elsa, benim aynamın önünde pembe kurdeleden kuşağını yeniden bağlarken. “Biliyorsun, öylesine bilgili ve aydın olmasına karşın gizlice acı çektiğine inanıyorum, elimde olmadan. Bu sabah odamı toplarken Lisa söyledi bana, saatlerce, saatlerce tek başına oturup yazı yazıyormuş; aslında Lisa’nın söylediğine göre kitap yazıyormuş! Bence işte bu yüzden bizim aramıza katılmaya yanaşmıyor ve kocasıyla çocuğuna o kadar az zaman ayırıyor.”

“İyi ya, *sen* çağır öyleyse,” dedim. “Ben o hanımla hiç konuşmadım.”

Belli belirsiz kızardı Elsa. “Ben de yalnızca bir kere konuştum,” diye gerçeği söyledi. “Odasına bir demet yaban çiçek götürdüm, üzerinde beyaz sabahlığıyla, saçları çözük kapıya geldi. O anı hiç unutamayacağım. Yalnızca aldı çiçekleri ve konuştuğunu duydum – çünkü kapı doğru dürüst kapanmamıştı – duydum onu koridorda yürürken, şöyle diyordu, ‘Saflık, güzel koku, saflığın güzel kokusu, güzel kokunun saflığı!’ Öyle olağanüstüydü ki!”

Tam onda Frau Kellerman kapıyı tıklattı.

“Hazır mısınız?” dedi, odaya girip tatlı tatlı bize başını sallayarak. “Beyler merdivenlerde bekliyor, Aşkın Hanıma da bizimle gelmesini söyledim.”

“Yaa, ne olağanüstü!” diye çığlık attı Elsa. “Ama tam şu anda gnädige Frau ve ben de aramızda tartışıyorduk, acaba –”

“Evet, odasından çıkarken rastladım ona, bu düşünceye bayıldı. Hepimiz gibi o da hiç gitmemiş daha önce Schlingen’e. Şimdi aşağıda, Herr

Erchardt'la konuşuyor. Bence çok hoş bir öğleden sonra geçireceğiz."

"Fritz de bekliyor mu?" diye sordu Elsa.

"Elbette bekliyor, sevgili çocuğum – yemek çanının çalmasını bekleyen aç adam kadar sabırsızlıkla. Koş haydi!"

Elsa koştu, Frau Kellermann anlamlı anlamlı gülümsedi bana. Eskiden o ve ben pek konuşmazdık onun "geriye kalan tek sevinci" yüzünden – tatlı küçük Karl'ı yüzünden – çünkü her saygıdeğer dişi yüreğinin mihrabı üzerinde bol bol parıldaması gereken şu analık kıvılcımlarını alev alev tutuşturmayı başaramamıştı çocuk; ama birlikte yapacağımız önceden düzenlenmiş yolculuk karşısında çok hoş bir yakınlık başladı aramızda.

"Bizim için," dedi, "çifte sevinç olacak. Şu iki sevgili çocuğun, Elsa'yla Fritz'in mutluluğunu da izleyebileceğiz. Nişanlarını onaylayan mektupları daha dün aldılar ailelerinden. Çok tuhaf şey ama ne zaman yeni nişanlı çiftlerin yanında bulunsam içimde çiçekler açıyor. Yeni nişanlanmış çiftler, ilk çocuklarını doğuran anneler, doğal ölüm döşekleri üzerimde tam olarak aynı etkiyi bırakıyor. Ötekilere katılalım mı?"

Doğal ölüm döşekleri niçin insanın içinde çiçekler açmasına neden olsun ki diye sormaya can atıyordum ve "Evet, haydi katılalım," dedim.

En ortalama Alman gezilerini bile öylesine güzel muştulayan o sevinç ve coşku bağrışmalarıyla pansiyonun merdivenlerinde karşıladı bizi "tedavi konukları"nın o küçük topluluğu. Herr Erchardt ve ben o günden önce hiç karşılaşmamıştık, bu yüzden de sıkı pansiyon kuralları uyarınca birbirimize bir gece önce kaç saat uyuduğumuzu, güzel rüyalar görüp görmediğimizi, saat kaçta kalktığımızı, kahvaltıya indiğimizde kahvenin taze olup olmadığını, sabahı nasıl geçirdiğimizi sorduk. Neredeyse ulusallaşan bu kibarlık merdivenlerini güç bela tırmandıktan sonra zafer kazanmış gibi, gülümseyerek sahanlığa vardık, soluğumuzu toparlamak için durakladık.

"Ve şimdi," dedi Herr Erchardt, "sizin için sakladığım güzel bir havadisim var. Bu öğleden sonra Frau Profesör de aramıza katılacak. Evet," dedi, incelikle başını sallayarak Aşkın Hanıma. "İzin verin sizi tanıştırayım."

Büyük biçimsellikle, başlarımızla selamlaştık, şu "kartal" diye bilinen ama hiçbir rezilliği olmayan kuşlardan çok kadınların özelliği olan bakışla

birbirimize baktık. “Sanırım İngilizsiniz?” dedi. Bu gerçeği doğruladım. “Tam bu sıralar bir sürü İngilizce kitap okuyorum – daha çok, inceliyorum onları.”

“Yaa,” diye bağırdı Herr Erchardt, “Bir düşünün! Daha şimdiden nasıl bir bağ oluştu aralarında! Ölmeden önce
Shakespeare’i anadilinden tanımaya karar verdim oysa siz, Frau Profesör İngiliz düşüncesinin bu kuyularına şimdiden dalmış olmalısınız!”

“Okuduklarımdan anladığım kadarıyla,” dedi kadın, “onlar pek de derin kuyular değiller.”

Duygudaşlıkla başını salladı adam.

“Hayır,” diye yanıtladı, “ben de aynısını duymuştum... Ama haydi gelin küçük İngiliz arkadaşımız için bu gezinin tadını kaçırmayalım. Başka zaman konuşuruz bu konuyu.”

“Yaa, hazır mıyız?” diye bağırdı, Elsa’nın dirseğini tutarak merdivenlerin dibinde dikilen Fritz. Aynı anda da Karl’ın kaybolduğu ortaya çıktı.

“Kaa-rl, Karl-cıım!” diye bağrıştık. Hiç yanıt gelmedi.

“Ama bir dakika önce buradaydı,” dedi Herr Langen, yorgun, solgun, çok felsefe yapıp az beslenmek yüzünden bunalıma girdiği için iyileşme sürecinde olan delikanlı. “Burada oturuyordu, saç tokasıyla saatinin içini dışarı çıkarıyordu!”

Frau Kellerman adamı ele verdi. “Yani siz çocuğa engel olmadığınızı mı söylemek istiyorsunuz, sevgili Herr Langen!”

“Hayır,” dedi Herr Langen; “daha önceden ona engel olmaya çalışmıştım.”

“Yoo, o çocuk durduğu yerde duramıyor; kafası bir an bile dinlenmiyor. Her dakika başka bir şeyler karıştırıyor!”

“Belki şimdi de yemek odasının saatini sökmeye başlamıştır,” diye düşüncesini ileri sürdü Herr Langen, iğrenç biçimde umutla.

Onsuz gitmemizi önerdi Aşkın Hanım. “Ben küçük kızımı hiç yürüyüşe götürmem,” dedi. “Benim dışarı çıktığım andan dönüşüme kadar yatak odamda sessizce beklemeye alıştırdım onu!”

“İşte orada – işte orada,” diye boru gibi öttü Elsa, kestane ağacından aşağı kayar, küçük sürgünleri ezerken görüldü Karl.

“Benim için söylediklerini dinliyordum, anne,” diye çocuk gerçeği açıklıyordu, Frau Kellermann onu aşağı sürüklerken. “Saat için söylenenler doğru değil. Yalnızca bakıyordum ve o küçük kız da asla yatak odasında kalmıyor. Kendisi söyledi bana hep mutfağa indiğini ve –”

“Eee, yeter!” dedi Frau Kellermann.

İstasyon yolunda *en masse* uygun adım yürüdük. Çok sıcak bir öğle sonrasıydı, pansiyon bahçelerinde hazım süreçlerine dinginlikle hava aldıran bitmez tükenmez “tedavi konukları” toplulukları arkamızdan seslenip yürüyüşe mi çıktığımızı sordu ve Schlingen’e gittiğimizi söylediğimizde pek de gizlemedikleri büyük mutlulukla “Herr Gott – iyi yolculuklar” diye bağrıştı.

“Ama orası sekiz kilometre,” diye bağırdı, çite yaslanmış, sarı mendille kendini yelleyen beyaz sakallı bir yaşlı adam.

“Yedi buçuk,” diye kısaca yanıtladı Herr Erchardt.

“Sekiz,” diye böğürdü bilge.

“Yedi buçuk!”

“Sekiz!”

“Bu adam deli,” dedi Herr Erchardt.

“Neyse bırakın huzur içinde deli kalsın,” dedim ben, ellerimle kulaklarımı kapatarak.

“Böylesine cehalet düzeltilmeden bırakılamaz,” dedi o ve bize sırtını dönerek, artık bağıramayacak kadar yorgun düştüğü için yedi buçuk parmağını havaya kaldırdı.

“Sekiz!” diye gürledi kır sakal, hâlâ hiç bozulmamış tazelikle.

Kendimizi iyice diken üstünde hissediyorduk, yoldan ayrılmamızı, kırdaki keçiyolundan yürümemizi isteyen beyaz duyuruya gelinceye kadar da toparlanamadık – gereğinden çok çimeni ezmeden yürümemizi istiyordu duyuru. Yorumladığımız zaman bunun anlamı “tek sıra” yürümekti, bu da Elsa ve Fritz için biraz can sıkıcıydı. Mutlu bir çocuk olarak Karl en önde hopluyor, annesinin şemsiye sapıyla elinden geldiğince çok sayıda çiçeğin

kafasını biçiyordu – peşinde öteki üçü vardı – sonra ben geliyordum – son sırada da sevgililer. Ve öndeki topluluğun konuşmaları üzerinden bu tatlı fısıldaşmaları duyma ayrıcalığım vardı.

Fritz: “Beni seviyor musun?” Elsa: “Yaa – evet.” Fritz tutkuyla: “Ama ne kadar?” Ki bunu asla yanıtlamadı Elsa – yalnızca “*Sen* beni ne kadar seviyorsun?” dışında.

Tümden Hırıstiyan olan bu tuzağa düşmedi Fritz, “Önce ben sana sordum,” dedi.

Durum giderek o kadar karmaşıklaştı ki ben Frau Kellermann’ın önüne kaydım – şimdi onun içinde çiçekler açtığını bilmenin ve en yakınıma, en sevdiğime bile sevgimin tam durumunu bildirmek zorunda olmadığımı bilmenin huzuru içinde yürüdüm. “Ailelerinden onay mektubu almalarının ertesi günü birbirlerine böyle sorular sormaya ne hakları var?” diye düşündüm. “Hatta birbirlerini sorgulamaya ne hakları var? Nişanlanan ve evlenen aşk düpedüz olumlu bir olaydır – onlardan daha iyi ve akıllı olanların ayrıcalıklarını gasp ediyorlar!”

Kırların sonu dantel gibi kıvrım kıvrım büklümler yaparak kocaman çam ormanına kavuşuyordu – çok hoş ve serin görünüyordu. Bir duyuru Schlingen’e gitmek için geniş keçiyolunu izlememizi, atık kâğıtlarla meyve kabuklarını sıralara bu amaçla iliştirilen tel sepetlere koymamızı istiyordu. İlk bulduğumuz sıraya oturduk, büyük bir merakla Karl tel sepeti inceledi.

“Ormanları severim,” dedi Aşkın Hanım, hüzünle havaya gülümseyerek. “Ormana girince sanki saçlarım hemen canlanır, vahşi kökenlerinden bir şeyleri hatırlar.”

“Ama işin doğrusunu söylemek gerekirse,” dedi Frau Kellermann, beğeni dolu bir duraklamadan sonra, “kafatası için çam ormanı havası gibisi yoktur gerçekten.”

“Ah, Frau Kellermann, lütfen büyüyü bozmayın,” dedi Elsa.

Büyük bir duygudaşlıkla baktı ona Aşkın Hanım. “Siz de doğanın büyülü yüreğini buldunuz mu?” dedi.

Bu Herr Langen’in çıkış noktası oldu. “Doğanın yüreği yoktur,” dedi, felsefeye kendini aşırı kaptırmış, yetersiz beslenmiş bütün insanlar gibi acı

acı ve hazırcevaplılıkla. “O, yok edebilsin diye yaratır. Kusabilsin diye yer, yiyebilsin diye kusar. İşte bu yüzden biz, onun ezen ayakları altında bir varoluşla yetinmeye zorlanan bizler dünyanın çıldırmış olduğunu düşünürüz, üretimin ölümcül bayağılığını fark ederiz.”

“Delikanlı,” diye sözünü kesti Herr Erchardt, “sen hiç yaşamadın, hiç acı çekmedin!”

“Ah, özür dilerim – nasıl bilebilirsiniz?”

“Biliyorum çünkü sen söyledin bana ve bunun bir sonu vardır. On yıl içinde bu sıraya geri dön ve bu sözleri bana yinele,” dedi Frau Kellermann, tutkulu bir coşkuyla kendini Elsa’nın parmaklarını saymaya kaptırmış olan Fritz’den gözünü ayırmadan – “ve yanında genç karını da getir Herr Langen, izle belki de oynayan küçük çocuğunu –” tel sepetten eski bir resimli gazeteyi çekip almış, Güzel Memelerin büyütülmesi için bir ilanı heceleyen Karl’a doğru döndü.

Cümlesi yarım kaldı. Kalkıp yürümeye karar verdik. Ormanın daha derinliklerine daldıkça neşemiz yükseldi – patlayıp şarkıya dönüşecek noktaya ulaştı – “O *Welt wie bist du wunderbar*!” – kendi “dünya görüşüyle” uyumlu alaycılığı da müziğin içine katma gibi başarısız girişimde bulunan Herr Langen alt bölümü keskin bir sesle uzattı da uzattı. Uzun adımlarla başı çekiyor, bizi de peşlerinden iz sürelim diye arkalarında bırakıyorlardı – ter içinde ve mutlu.

“İşte fırsat bu fırsat,” dedi Frau Kellermann. “Sevgili Frau Profesör, haydi bize kitabınızı anlatın biraz.”

“Ach, kitap yazdığımı nereden biliyorsunuz?” diye bağırdı şakayla.

“Bizim Elsa duymuş Lisa’dan. Daha önce kitap yazan kadın tanımamıştım hiç, kişisel olarak. Yazacak yeterince şey bulmayı nasıl başarıyorsunuz?”

“Asla sorun olmadı bu,” dedi Aşkın Hanım – Elsa’nın koluna girdi, usulca yaslandı ona. “Sorun, nerede duracağını bilmekte. Beynimin içi arı kovanı gibi yıllardır, aşağı yukarı üç ay önce de, önüne set çekilmiş sular ruhumun üstünde patladı, o günden beri gecenin geç saatlerine kadar gün boyu yazıyorum, hâlâ yüreğimde sabırsız kanatlarını çırpan taze esinler, düşünceler buluyorum sürekli.”

“Roman mı yazıyorsunuz?” diye sordu Elsa, utangaçlıkla.

“Elbette roman,” dedim ben.

“Nasıl bu kadar emin olabiliyorsunuz?” dedi Frau Kellermann, ciddiyet içinde beni süzerek.

“Çünkü romandan başka hiçbir şey bu etkiyi yaratamaz.”

“Ach, tartışmayın,” dedi Aşkın Hanım, tatlı tatlı. “Evet, roman – Çağdaş Kadın üzerine. Çünkü bana içinde yaşadığımız zaman dilimi kadınların saatiymiş gibi geliyor. Çok gizemli, hani neredeyse kehanet gibi bir şey bu, gerçekten aşkın kadının simgesi bu: Şu zorba yaratıklardan birinin değil, kendi cinsiyetlerini yadsıyan, narin kanatlarını kapatan şeyin altında.... altında –”

“Özel yapım İngiliz giysilerinin altında?” sözcükleri geldi Frau Kellermann’dan.

“Ben öyle açıklamayacaktım. Daha çok şöyle diyecektim, yapay erkeksiliğin yalancı kisvesi altında!”

“Nasıl da üstü kapalı bir ayrım!” diye mırıldandım.

“Kimi o zaman,” diye sordu Fräulein Elsa, “kimi o zaman gerçek kadın olarak görüyorsunuz?”

“O kadın, her şeyi kavrayan Aşk’ın yeniden vücut bulması!”

“Ama sevgili Frau Profesör,” diye karşı çıktı Frau Kellermann, “unutmayın, günümüzde aile çevresi içinde Aşk sergilemek için pek fırsatı yok insanın. Gün boyu kocası işte çalışıyor, doğal olarak da eve dönünce uyumak istiyor – çocukları da kucaktan atlayıp iniyor, üniversiteye giriveriyor, insan onlara bir şeyleri bol bol verebilme şansını yakalayamadan!”

“Ama Aşk bol bol verebilme sorunu değildir,” dedi Aşkın Hanım. “İnsanın bağrında taşıdığı, bütün yüksekliklere ve derinliklere dingin ışın dilimleriyle dokunan lambadır –”

“En kara Afrika’ya,” diye mırıldandım ben, küstahça.

Beni duymadı.

“Geçmişte yaptığımız yanlış – cinsiyet olarak,” dedi, “verme yeteneğimizin bütün dünyaya yönelik olduğunu kavrayamamak – biz kendi

kendimizin güleç kurbanlarıyız!”

“Ah!” diye haykırdı Elsa coşkuyla, soluk alırken neredeyse patlayıp armağanlara ayrışarak – “nasıl da iyi biliyorum bunu! Biliyor musunuz, Fritz’le ben ilk nişanlan-dığımızdan beri, herkese vermek, her şeyi paylaşmak isteğiyle tutuşuyorum!”

“Nasıl da son derece tehlikeli şey,” dedim ben.

“Bu yalnızca tehlikenin güzelliği ya da güzelliğin tehlikesi,” dedi Aşkın Hanım – “ve işte siz benim kitabımın ülküsünü taşıyorsunuz – kadın armağandan başka şey değildir.”

Çok çok tatlılıkla gülümsedim ona. “Biliyor musunuz,” dedim, “ben de kitap yazmak isterdim, kız evlat yetiştirmenin, onları açık havaya çıkartmanın, mutfaklardan uzak tutmanın ne kadar yerinde olacağı üzerine bir kitap!”

Bence erkeksi öğe bu öfkeli titreşimleri hissetti mutlaka: şarkı söylemeyi kestiler, hep birlikte tırmanıp ormandan dışarı çıktık, altımızda tepelerin halkası içine sıkışmış, Herr Erchardt’ın deyimiyle “tıpkı kuş yuvasındaki yumurtalar gibi bütün dünyanın gözleri önünde” beyaz evleri güneş ışığı içinde ışıldayan Schlingen’i gördük. Schlingen’in üstüne alçaldık, çok dost canlısı bir yer olan, gül bahçesine masalar yerleştirilmiş, tavuklarla civcivlerin ayaklanma halinde olduğu – kullanılmayan masaların bile üzerinde çırpınan, örtülerin kırmızı ekosesini gagalayan tavuklar vardı – Altın Geyik Hanı’nda taze kaymak ve ekmekle çökelek istedik. Han sahibi adamla karısı tepemizde dikilirken ekmeği çanakların içine doğradık, üstüne kaymak koyduk, yassı tahta kaşıklarla karıştırdık.

“Ne tatlı hava!” dedi Herr Erchardt, omuz silken han sahibine doğru kaşığını sallayıp.

“Ne! Siz buna tatlı hava demiyorsunuz ha!”

“Siz nasıl isterseniz,” dedi han sahibi, açıkça bizi hor görerek.

“Ne güzel yürüyüştü,” dedi Fräulein Elsa, en çekici gülümsemesini han sahibinin karısına armağan olarak bol bol sunarken.

“Ben hiç yürümem,” dedi han sahibesi; “Mindelbau’ya gittiğim zaman adamım beni arabayla götürür – tozların içinde yürütmekten çok daha

önemli işlerim vardır bacaklarımla yapacak!”

“Bu insanları seviyorum,” diye yüreğini açtı bana Herr Langen. “Onları çok ama çok seviyorum. Galiba burada bir oda tutup yaz boyu kalacağım.”

“Neden?”

“Ah, çünkü onlar toprağa yakın yaşıyorlar, bu yüzden de onu hor görüyorlar.”

Çökelek tasını itip uzaklaştırdı, sigara yaktı. Hiç aralıksız, ciddiyetle yedik, taa şu Mindelbau’ya kadar olan yedi buçuk kilometre önümüzde sonsuzluk gibi uzanana kadar. Hatta Karl’ın yerinde duramazlığı bile öylesine tıka basa doydu ki yere uzanıp deri bel kemerini çıkardı. Elsa ansızın Fritz’e eğildi, fısıldadı, onu sonuna kadar dinleyen, kendisini sevip sevmediğini soran oğlan ayağa kalktı, küçük bir konuşma yaptı.

“Biz – biz nişanımızı kutlamak istiyorduk – hepinizden bizimle birlikte han sahibinin arabasına binip dönmenizi isteyerek – eğer – eğer hepimizi alırsa!”

“Ah, nasıl da güzel, soylu bir düşünce!” dedi Frau Kellermann, bunun verdiği rahatlamayla öyle derin içini çekti ki iki kopçası kulakla duyulur biçimde patlayıp açıldı.

“Bu benim küçük armağanım,” dedi Elsa, üç çanak sütlü ekmek yemenin verdiği rehavetle gönül borcu duyarak neredeyse gözleri yaşaran Aşkın Hanım’a.

Durup durup öfkeyle tükürerek toprak anaya beslediği iğrenmeyi gösteren han sahibinin sürdüğü köy at arabasına tıkıştık, sarsıla sarsıla eve doğru yol aldık yine, Mindel-
bau’ya yaklaştıkça hem orasını hem de birbirimizi daha çok sevdik.

“Bunun gibi başka birçok yolculuk yapmalıyız,” dedi Herr Erchardt bana, “çünkü insan karşısındakini açık havanın yalınkat çevresi içinde gerçekten tanıyor – insan aynı hazları paylaşıyor – insan arkadaşlığı hissediyor. Şu sizin Shakespeare’in söylediği neydi? Bir dakika, aklımda. ‘Edindiğin dostların ve onların benimsenmesi – kenetlenir ruhuna çelikten çemberlerle!’”

“Ama,” dedim, içim ona karşı dostça duygularla dolarak, “benim ruhumun sıkıntısı, birine kenetlenmeye hiç de yanaşmaması – ve eminim benimsemeye çalıştığı dostun durağan ağırlığı ruhumu hemen oracıkta öldürür. Yine de şimdiye kadar asla bir çemberin en küçük izini göstermedi daha!”

Güm diye dizlerime çarpıp hem kendisi hem de araba adına özür diledi.

“Sevgili küçük hanımefendi, bu alıntıyı sözcük anlamıyla ele almayın. Doğallıkla insan nesnel olarak bilincinde değil çemberlerin; ama türdeşlerine sevgi besleyen erkeklerin ya da kadınların ruhlarında bulunur çemberler... Bu öğleden sonrayı ele alın, örneğin. Nasıl başlamıştık? Yabancılar olarak diyebilirsiniz neredeyse ve yine de – hepimiz – nasıl döndük geriye?”

“At arabasıyla,” dedi, annesinin kucağında oturan, midesi bulanan, geriye kalmış tek sevinç.

Daha önceden içinden geçtiğimiz tarlanın kıyısından dolandık, mezarlığın çevresinde döndük. Herr Langen oturduğu yerden aşağı eğilip mezarları selamladı. Aşkın Hanım’ın yanında oturuyordu – onun omzunun sığınağı içinde. Kadının mırıltısını duyuyordum:

“Rüzgârda uçuşan saçlarınla küçük oğlan çocuğuna benziyorsun.” Belli belirsiz daha az acılıkla son mezarların da gözden kaybolmasını izledi Herr Langen. Ve kadının mırıltısını duydum: “Niçin bu kadar hüzünlüsün? Ben de bazen çok hüzünlenirim – ama – şunu söylemeye kalkışamayacak kadar genç görünüyorsun gözüme – ben – ben de – çok hazlar tattım!”

“Ne biliyorsunuz?” dedi delikanlı.

Eğilip Aşkın Hanım’ın eline dokundum. “Ne güzel öğleden sonraydı, değil mi?” dedim, sorgulayarak. “Ama biliyorsunuz, şu sizin kadınlar ve Aşk konusundaki kuramınız – şu tepeler kadar eski – ah, daha da eski!”

Ansızın yoldan zafer çığlığı yükseldi. Evet, işte yine oradaydı – beyaz sakal, ipek mendil, gözü pek coşku.

“Ne dedim ben? Sekiz kilometre – işte!”

“Yedi buçuk!” diye haykırdı Herr Erchardt.

“Niye öyleyse arabayla geri döndünüz? Sekiz kilometre olmalı.”

Frau Kellerman dizlerine sarılırken Herr Erchardt savrulan arabanın içinde ayağa kalktı, ellerini boru yaptı. “Yedi buçuk!”

“Cehalet çürütülmeden bırakılmamalı!” dedim ben, Aşkın Hanıma.

Sarkacın Salınması

Ev sahibesi kapıyı tıklattı.

“Girin,” dedi Viola.

“Size mektup var,” dedi ev sahibesi, “özel mektup” – kirli önlüğünün ucuyla tutuyordu yeşil zarfı.

“Teşekkürler.” Yere diz çökmüş, küçük, tozlu sobayı karıştıran Viola elini uzattı. “Yanıt bekliyor mu?”

“Hayır, mektubu getiren gitti.”

“Eh, tamam!” Ev sahibesinin yüzüne bakmıyordu; kirasını ödemediği için utanıyor, ürkerek, içinde hiç umut olmadan merak ediyordu, kadın yeniden esip gürlemeye başlayacak mı diye.

“Şu bana borcun olan paraya gelince –” dedi ev sahibesi.

“Ah, tanrım – başlıyor işte!” diye düşündü Viola, kadına sırtını dönüp sobaya suratını ekşiterek.

“Ya ödersin ya çekip gidersin!” Ev sahibesi sesini yükseltti; böğürmeye başladı. “Ben hanımefendiyim, hanımefendi, saygıdeğer bir kadınım, bunu göstereceğim sana. Evimde bit beslemeyeceğim, sinsice eşyalarımın içine giren, her şeyimi kemirip bitiren bitler. Ya tırınk para – ya da yarın on ikiden önce çekip gidersin.”

Kadının davranışını görmekten çok hissediyordu Viola. Pis bir güvercin ansızın suratına doğru uçmuş gibi salakça, çaresizce kolunu savurdu. “Pis moruk hayvan! Öğğ! Bir de şu leş kokusu – bayat peynire, ıslak çamaşırlara benziyor.”

“Çok iyi!” diye yanıtladı kısaca; “ya tırınk para ya da gidiyorum yarın. Tamam, bağırıp durma.”

Olağanüstüydü – hep bu kadın yanına yaklaşmadan önce korkudan tir tir titrerdi – merdivenleri paldır küldür çıkan bu düztaban ayakların sesi bile midesini bulandırırdı ama bir kez yüz yüze geldiler mi büyük bir dinginliğe, kayıtsızlığa kavuşur, hatta niçin para yüzünden kaygılandığını, parmak uçlarına basarak evden sıvıştığını, ev sahibesi duymasın, korkunç bir şey bağırmasın diye arkasından kapıyı kapamayı bile göze alamadığını, odasını arşınlayarak gecelerini geçirdiğini – hırsla aynanın önüne geçip oradaki acıklı yansıya, “Para, para, para!” diye söylendiğini – bile anlayamazdı. Tek başınayken yoksulluğu koskoca hayal-dağ gibiydi, taa dibine kadar ayaklarının kök saldığı hayal-dağ – bu koskoca şeyin ağırlığının verdiği sızıyla ağrıyan ayaklarının kök saldığı – ama hayal kurmalara hiç zaman olmadan iş belirli bir eylemde bulunmaya gelince, o hayal-dağ ufalanır, “burnunu-tıka, korkunu-bastır” olayına dönüşür, elden geldiğince çabuk, öfkeyle, güçlü bir üstünlük duygusuyla önünden geçip gitmek gerekirdi.

Arkasından kapıyı çarpıp, sanki o kapı da bu konuşmayı dinlemiş de moruk cadının duygularını tümden paylaşmış gibi sarsıp takırdatarak dışarı fırladı ev sahibesi.

Yere çömelip mektubu açtı Viola. Casimir’dendi.

“Bu öğleden sonra, üçte senin yanında olacağım – ve bu akşam yeniden gitmem gerekiyor. Buluştuğumuzda bütün havadisleri veririm. Umarım sen benden daha mutlusundur. – Casimir.”

“Hah, aman ne incelik!” diye alay etti, “Ne alçakgönüllülük. Çok iyisin, gerçekten!” Ayağa fırladı, elinde mektubu buruşturarak. “Bu öğleden sonra üçe kadar buraya tıkılıp senin keyfini bekleyeceğimi de nereden biliyorsun?” Ama bekleyeceğini kendisi biliyordu; öfkesi yarım yamalak içtendi. Casimir’i görmeye can atıyordu çünkü bu sefer ona durumu anlatabileceğine inanıyordu... “Çünkü, görüldüğü gibi, bu durum dayanılmaz – dayanılmaz!” diye homurdandı.

Solgun güneş ışını çakımlarıyla tuhaf biçimde aydınlanan gri bir günün sabah onuydu. Bu ışınlarla taranan odası karmakarışık, pislik içinde görünüyordu. Camlardaki jaluzileri indirdi – ama ışınlar inatçıydı, beyazımsı ışıltı da en az o kadar kötüydü. Odadaki tek hayat belirtisi, ev

sahibesinin kızının verdiği bir kavanoz dolusu sümbüldü: Tombul yapraklarından mide bulandırıcı bir koku yayarak masanın ortasında duruyordu; yeni açmakta olan bir sürü tomurcuk bile vardı, yapraklar yağ gibi parlıyordu.

El yıkama kabına gitti Viola, emaye tasa su koydu, süngerle yüzünü, boynunu ovdu. Yüzünü suya daldırdı, gözlerini açtı, başını iki yana salladı – coşku vericiydi. Üç kere yaptı bunu. “Bence suyun altında yeterince uzun kalırsam kendimi boğabilirim,” diye düşündü. “Merak ediyorum, acaba bilinci kaybetmek ne kadar sürer?.. Kovanın içinde boğulan kadınları okudum sık sık. Merak ediyorum, acaba kulaklardan hava girer mi – şu tas da kova kadar derin olsa?” Deney yaptı – musluk çanağını iki eliyle birden kavradı, yavaş yavaş kafasını içine batırdı ki yeniden kapı tıklatıldı. Bu sefer ev sahibesi olmasın – Casimir olmalıydı. Yüzünden, saçlarından sular damlayarak, iç etekliğinin kopçaları çözük, koşup açtı.

Yabancı bir adam duruyordu kapı pervazına yaslanmış – kızı görünce gözlerini fal taşı gibi açtı, sevinçle gülümsedi. “Özür dilerim – Fräulein Schafer burada mı oturuyor?”

“Hayır, bu adı hiç duymadım.” Adamın gülümsemesi bulaşıcıydı, onun da içinden gülümsemek geliyordu – ve su yüzünden kendini tapteze, pespembe hissediyordu.

Yabancı adam şaşkınlığa boğulmuştu sanki. “Oturmuyor ha?” diye bağırdı. “Dışarı çıktı demek istiyorsunuz!”

“Hayır, burada yaşamıyor,” diye yanıtladı Viola.

“Ama – özür dilerim – bir dakika.” Kapı pervazından uzaklaştı, tam önünde durdu. Kaputunun düğmelerini açtı, göğüs cebinden kâğıt parçası çıkardı, kıza uzatmadan önce eldivenli parmaklarının arasında düzeltti.

“Evet, adres burası, doğru ama numarada bir yanlış olmalı. Bu caddede bir sürü kiralık ev var, biliyorsunuz ve burası da çok büyük.”

Su damlaları saçından kâğıda dökülüyordu. Kahkahalara boğuldu. “Ah, çok korkunç görünüyor olmalıyım – bir dakika!” El yıkama tasına koştu, havluyu kaptı. Kapı hâlâ açıktı... Her neyse, zaten söylenecek başka şey kalmamıştı. Ne demeye bir dakika beklemesini istemişti ki? Havluyu

omuzlarına doladı, kapıya döndü, ansızın ciddileşmişti. “Üzgünüm; böyle bir adı hiç duymadım?” dedi keskin bir sesle.

Yabancı adam konuştu: “Ben de üzgünüm. Uzun zamandır mı burada oturuyorsunuz?”

“Eee – evet – uzun zamandır.” Ağır ağır kapıyı kapamaya başladı.

“Neyse – iyi sabahlar, çok teşekkürler. Umarım canınızı sıkmamışımdır.”

“İyi sabahlar.”

Adamın koridorda yürüdüğünü, sonra durakladığını duydu – sigara yaktığını. Evet – belli belirsiz çok hoş sigara dumanı kokusu odasına sızdı. Kokladı kız, yeniden gülümseyerek. Neyse, çok büyüleyici bir ara olmuştu bu! Adam öylesine olağanüstü mutlu görünüyordu ki: Ağır giysileri, kocaman düğmeli eldivenleri; çok güzel fırçalanmış saçları... ve o gülümseme... Uygun sözcük “şen şakrak”tı – bütün dünyayı kendine oyun alanı yapmış olan iyi beslenmiş oğlandı düpedüz. Böyle kişilerin insana iyi gelen bir yanı vardı – insan onları görünce kendini “yenilenmiş” hissediyordu. *Aklı başında*ydılar onlar – öylesine aklı başında ve sağlam. Doğdukları ilk günden öldükleri son güne kadar tek bir çılgın dürtüye bile kapılmadıklarına emin olabilirdiniz. Ve Hayat onlarla birlik içindeydi – onları dizinde hoplatıyordu – hakkı da vardı. Tam o anda gözüne buruşturulup yere atılmış Casimir’in mektubu ilişti – gülümsemesi söndü. Mektuba gözlerini dikerek saçını örmeye başladı – tuhaf bir öfke duygusu yükseliyordu içinde – sanki onu beyninin içine örüyordu, sıkıca bağlıyordu kafasının üstünde... Elbette baştan beri yanlıştı bu iş. Ne yanlıştı? Ah, Casimir’in korkunç ciddiyeti. İlk karşılaştıkları zaman kendisi mutlu olsaydı asla başını çevirip bakmazdı ona – ama onlar aynı hastane koğuşundaki iki hastaya benziyorlardı – her biri ötekinin hastalığını görüp kendi içini rahatlatıyordu – bir aşk öyküsü için çok hoş bir temel! Talihsizlik onları kafa kafaya tokuşturmuştu: Birbirlerine bakmışlar, bu çelişkiyle sersemlemişler, aynı duyguyu paylaşmışlardı... “Keşke bütün olayın dışına çıkıp yalnızca yargılayabilsem – o zaman çıkış bulurdum. Kesinlikle âşık olmuştum Casimir’e... Ah, bir kereliğine içten ol.” Pat diye yatağa attı kendini, yüzünü yastığa gömdü. “Aşık değildim. Bana bakacak

birini istiyordum – kitabım satmaya başlayıncaya kadar beni geçindirecek birini – ve öteki adamlar kaçarken o elini taşın altına soktu. Ya o ortaya çıkmasaydı neler olurdu? Kahrolasıca üç kuruş gelirimi harcardım ve sonra – Evet, işte bu yüzden kararımı verdim, o 'sonra'yı düşünerek. O, tek çözümdü. Sonra ona inandım. Onun yarattığı kitabın bir kez tanınması gerektiğini düşündüm, sonra paraya para demeyecekti. Belki de bir ay falan yoksul kalabileceğimizi düşünmüştüm – ama o dedi ki, yalnızca beni yanında bulursa, bir uyaranı olursa... Çok gülünç, bu kadar kahrolasıca acıklı olmasaydı. Tamı tamına tersi gerçekleşti – yazdığı tek bir satırı basılmadı aylarca – ne de benimki basıldı – ama zaten benim öyle bir umudum yoktu. Evet, işin doğrusu, katıyım, acıyım, başarısız adamlara karşı ne aşk besliyorum, ne inanç. Sonunda onları hor görüyorum, tıpkı Casimir'i hor gördüğüm gibi. Kendisini verdiği adamın büyük şef olması gerektiğini düşünmekten hoşlanan kadının vahşi gururu bu galiba. Öte yandan bir tane açık yayınevi kapısı bulmak umuduyla Casimir ülkenin dört bir yanında sürterken bu iğrenç evde kaygılara, telaşlara kapılıp durmak – çok aşağılayıcı. Benim bütün doğamı değiştirdi. Yoksulluk için yaratılmadım ben – gerçekten şen şakrak insanların arasında çiçek açıyorum yalnızca, hiçbir zaman kaygılanmayan insanların arasında."

Yabancı adamın biçimi gözlerinin önünde canlandı – uzaklaştıramıyordu. "Tam bana göre adamdı, her şey bir yana – tasasız bir adam – bana istediğim her şeyi verecek, onun yanındayken yaşadığım, dünyayla ilişki içinde olduğum duygusunu hissedeceğim adam. Ben asla savaşmak istemedim – bu benim üstüme zorla yapıştırıldı. Aslında benim içimde bir mutluluk çeşmesi var, bu nefret dolu varoluş içinde azar azar kuruyup giden bir çeşme. Böyle sürerse öleceğim – ve" – yatakta kıpırdandı, kollarını savurdu – "tutku istiyorum, aşk, serüven istiyorum – onların özlemiyle yanıyorum. Ne diye burada kalıp çürüyeyim? – çürüyorum!" diye haykırdı, kendi kırılan sesinin tınısıyla kendini rahatlatarak. "Ama bu öğleden sonra geldiğinde bütün bunları Casimir'e anlatırsam ve o, 'Çek git' derse – ki kesinlikle diyecektir – işte onda iğrendiğim bir başka şey de bu – parmağımın ucunda oynatıyorum onu – ne yaparım o zaman – nerelere

giderim?” Hiçbir yer yoktu. “Çalışmak istemiyorum – ne de kendi yolumu kazıp açmak istiyorum. Rahatlık istiyorum, lüksün kucağında her türlü bakımımın yapılmasını. Benim uygun olduğum tek bir şey var yalnızca, o da birinci sınıf lüks fahişe olmak.” Ama bu işe nasıl girişeceğini bilemiyordu. Sokaklara düşmekten korkuyordu – o kadınların başına öyle korkunç şeyler geldiğini duymuştu ki – hastalıklı erkekler – ya da parayı ödemeyen adamlar – ayrıca, her gece yabancı bir adam düşüncesi – hayır, bu söz konusu olamazdı. “Uygun giysim olsa gerçekten iyi bir otele gider, varlıklı bir adam bulurdum... bu sabahki yabancı gibi. O, tam hayalimdeki adam olurdu. Ah, keşke adresini bilseydim yalnızca – eminim onu büyülerdim. Bütün gün onu güldürürdüm – bana sınırsız para vermesinini sağlardım...” Bu düşünceyle içi ısındı, yumuşadı. Harika bir evi, içi giysilerle, kokularla dolu dolapları hayal etmeye başladı. Arabalara binerken görüyordu kendini – gizemli, şehvetli bakışlarla yabancı adamlara bakarken – bu bakışı denedi, yatağa uzanıp – ve başka bir tane bile kaygı olmayacaktı asla, yalnızca mutlulukla uyuşacaktı. İşte bu ona göre hayattı. Neyse, yapılacak şey bu gece Casimir’i yaban kazı avına göndermek ve o uzaklardayken de – Ne! Aynı zamanda – aklından çıkarma lütfen – ertesi sabah on ikiden önce ödenmesi gereken kira vardı ve onun doğru dürüst yemek yiyecek parası bile yoktu. Yiyecek aklına gelince midesinde keskin bir sancı hissetti, sanki midesinde bir el varmış da burkup burkup suyunu sıkıyormuş gibi. Korkunç açtı – hepsi de Casimir’in suçu – ve o adam doğduğu ilk günden beri her şeyin en iyisini elde etmişti. Sanki muhteşem bir yemek ısmarlayabilir gibi duruyordu. Ah, ne demeye iskambil kâğıtlarını daha iyi oynamamıştı? – Takdiriilahi yollamıştı onu – ve kendisi de ona burun kıvırmıştı. “Şu zamanı yeniden geriye sarabilseydim şimdiye kadar güvenlik içinde olurdum.” Ve onunla kapının önünde konuşan sıradan adam yerine parlak, gülen bir hayal yarattı kafası, kendisine kraliçeymiş gibi davranan bir adam... “Katlanamadığım tek bir şey vardır – onun kaba saba ya da bayağı olması. Neyse, o değildi – açıkça belli olduğu gibi görmüş geçirmiş adamdı, hem şu özür dileyişi... Onun bana tam istediğim gibi davranmasını sağlayacağıma inanacak kadar güveniyorum kendi

gücüme ve güzelliğime.” Hayallerinin içinde yüzüyordu – o tatlı sigara dumanı kokusu. Sonra ansızın aklına geldi, taş merdivenlerden hiç kimsenin indiğini duymamıştı. Yabancı adamın hâlâ orada olması mümkün müydü?.. Bu düşünce çok saçmaydı – Hayat insana böyle oyunlar oynamazdı – ama yine de – onun yakınlığını hissediyordu epeyce. Çok usulca kalktı, kapının arkasındaki kancadan uzun beyaz sabahlığını aldı, giyip düğmeledi – kurnazca gülümseyerek. Neler olacağını bilemiyordu. Yalnızca düşünüyordu: “Ah, ne eğlenceli!” ve çok tatlı bir oyun oynadıklarını – şu yabancı adamla kendisinin. Çok usulca kapı tokmağını çevirdi, kilidin dili açılırken yüzünü buruşturup, dudağını ısırarak. Kız koridora kayarken adam arkasına döndü.

“Yaa,” diye mırıldandı kız, sıkıca sabahlığına sarınırken, “aşağı inip biraz odun getirmem gerekiyor. Bırr! Şu soğuk!”

“Odun yok,” diye atıldı yabancı adam. Kız alçak bir şaşkınlık çığlığı koyverdi, sonra başını arkaya attı.

“Yine siz,” dedi tepeden bakarak, bu sırada da onun mutlu bakışının, sağlıklı bedeninden yükselen taze, güçlü kokunun bilincine vararak.

“Bağıra bağıra söyledi ev sahibesi hiç odun kalmadığını. Biraz satın almak için dışarı çıktığını gördüm az önce.”

“Hikâye – hikâye!” diye bağırmak geliyordu içinden. Adam burnunun dibine sokuldu, tepesinde durdu, fısıldadı:

“Gelip sigaramı odanda bitirmemi istemeyecek misin?”

Kız başını salladı. “İstiyorsan bitirebilirsin!”

Tam o anda koridorda birlikteyken bir mucize gerçekleşmişti. Odası epey değişmişti – tatlı bir ışıkla, sümbüllerin kokusuyla doluydu. Hatta eşyalar bile değişik görünüyordu – coşku verici görünüyordu. Işık çakımı kadar hızla, sessiz sinema oynadıkları çocuksu eğlenceleri geldi aklına, takımlardan biri odadan çıkmış, oynayarak sözcüğü anlatmak için yeniden içeri girmişti – tam şimdi kendisinin yaptığı gibi. Yabancı adam sobanın başına gitti, onun koltuğuna oturdu. Ne konuşmasını istiyordu onun, ne yanına yaklaşmasını – adamı odada görmek yeterliydi, öylesine güvenli ve mutlu. Nasıl da açtı böyle birisinin yakınlığına – kendisi hakkında hiç mi

hiçbir şey bilmeyen birinin – ve hiçbir istekte bulunmayan – yalnızca yaşayan. Masaya koştu Viola, kollarını sümbül kavanozuna doladı.

“Güzel! Güzel!” diye bağırdı – başını çiçeklerin içine gömüp – açgözlülükle içine çekti kokuyu. Yaprakların üstünden adama bakıp güldü.

“Gülünç küçük bir şeysin,” dedi adam tembel tembel.

“Neden? Çiçek sevdiğim için mi?”

“Bence sen başka şeyleri daha çok seviyorsun,” dedi yabancı adam ağır ağır. Küçük pembe bir yaprak koparıp ona gülümsedi kız.

“İzin ver sana çiçek göndereyim,” dedi yabancı adam. “Seviyorsan bir oda dolusu yollarım sana.”

Sesi belli belirsiz ürküttü kızı. “Ah, hayır, teşekkürler – bu bana yeter.”

“Hayır, yetmez” – sataşan bir sesle.

“Ne salak laf!” diye düşündü Viola ve ona bir kere daha baktığında artık adam o kadar da şen şakrak görünmüyordu. Gözlerinin çok fazla birbirine yakın olduğu dikkatini çekti – ayrıca çok da küçüktüler. Korkunç düşünceydi, sonunda salağın teki çıkması.

“Bütün gün ne yaparsın?” diye telaşla sordu kız.

“Hiçbir şey.”

“Hiç mi hiçbir şey?”

“Ne diye bir şey yapayım ki?”

“Ah sakın bir an bile aklından geçirme böyle bir bilgeliği ayıpladığımı – yalnızca gerçek olamayacak kadar iyi geliyor kulağa!”

“O da neyin nesi?” – turna kuşu gibi boynunu öne uzattı. “Gerçek olamayacak kadar kulağa iyi gelen ne?” Evet – görmezden gelmenin alemi yoktu – adam aptalın tekiydi.

“Fräulein Schafer’i aramak bütün günlerini doldurmuyordur herhalde.”

“Ah hayır” – geniş bir gülümseme yayıldı yüzüne – “bu çok iyi! Tanrım! Hayır. Bol bol arabayla dolaşırım – atları sever misin?”

Kız başını salladı. “Bayılırım.”

“Benimle birlikte arabayla dolaşmalısın. Çok güzel bir çift kır atım var. Gelir misin?”

“Tek ve yegâne şapkamla kır atların arkasına tünemişken çok güzel görünürdüm,” diye aklından geçiriyordu. Yüksek sesle: “Bayılırım,” dedi. Rahatça kabullenmesi adamın hoşuna gitti.

“Yarına ne dersin?” diye sordu. “Yarın benimle öğle yemeği yesen, sonra da seni dolaşmaya götürsem.”

Neyse, zaten hepsi oyundu yalnızca. “Olur, yarın işim yok,” dedi kız.

Küçük bir duraklama – sonra yabancı adam eliyle dizine vurdu. “Niçin gelip buraya oturmuyorsun?” dedi.

Görmemiş gibi yaptı kız, dönüp masanın üstüne oturdu. “Ah, ben burada iyiyim.”

“Hayır, değilsin” yine o sataşan ses. “Gel de dizime otur.”

“Yok, olmaz,” dedi Viola çok içtenlikle, ansızın saçlarıyla oynamaya başladı.

“Niye olmazmış?”

“Canım istemiyor.”

“Haydi, çabuk” – sabırsızlıkla.

Başını iki yana salladı kız. “Böyle bir şeyi hayal bile edemem.”

Bunun üzerine adam ayağa kalktı, yanına geldi. “Gülünç küçük kedicik!” Kızın saçına dokunmak için elini kaldırdı.

“Sakın yapma,” dedi kız – masadan aşağı kaydı. “Bence – bence şimdi senin gitme zamanın geldi.” Artık bayağı korkuyordu – yalnızca düşünüyordu: “Elimden geldiğince çabuk bu adamdan kurtulmalıyım.”

“Ah, ama gitmemi istemiyorsun ki, değil mi?”

“Evet, istiyorum – çok işim var.”

“İşi varmış. Bütün gün ne yapıyor kedicik?”

“Bir sürü, bir sürü şey!” Adamı ite kaka odadan atmak, arkasından kapıyı çarpıp kapamak geliyordu içinden – aptal – salak – acımasız hayal kırıklığı.

“Neye çatıyorsun kaşlarını?” diye sordu adam. “Bir şey canını mı sıktı?” Ansızın ciddileşerek: “Bana bak – biliyorsun, para sıkıntısı çekiyor musun? Para ister misin? İstersen sana biraz veririm!”

“Para! Biraz frene bas bakalım – aklından zorun mu var, ne!” – diye kendi kendine konuşuyordu.

“Beni öpersen sana iki yüz mark veririm.”

“Ah, pof! Ne koşul ama! Ben seni öpmek istemiyorum – öpüşmekten hoşlanmam. Lütfen git!”

“Evet – hoşlanırsın! – Evet, hoşlanırsın.” Dirseklerinin üstünden yakaladı kızın kollarını. Kız direndi, nasıl öfkelendiğini görmek kendisini bile şaşırttı.

“Bırak beni – hemen şimdi!” diye bağırdı – ve adam kolunun birini ona doladı, kendine doğru çekti – sırtında demir çubuk gibiydi – şu kol.

“Git başımdan, sana söylüyorum! Kabalaşma! Odama girdiğin zaman bunların olmasını istemiyordum. Nasıl kalkışabilirsin böyle şeye?”

“İyi, öp beni, gideyim!”

Çok aşırı salakçaydı – şu aptal, gülümseyen surattan uzak durmaya çabalamak.

“Seni öpmeyeceğim! – Seni hayvan! Öpmeyeceğim!” Nasıl becerdiyse artık adamın kollarından kaydı, duvara koştu – sırtını vererek durdu – hızlı hızlı soluyordu.

“Çık dışarı!” diye kekeledi. “Defol şimdi, toz ol!”

O anda, adam kendisine dokunmazken epey eğleniyordu. Kendi öfkeli sesinden ürküyordu. “Böyle bir adamla konuşmak zorunda kaldığımı düşününce!” Öfkeli bir ateş yayıldı adamın yüzüne – dudakları geriye kıvrıldı, dişleri ortaya çıktı – tıpkı köpek gibi, diye düşündü Viola. Adam ona doğru atıldı, yakalayıp duvara yasladı – bedeninin bütün ağırlığıyla kızın üstüne yüklendi. Bu sefer kurtulamadı kız.

“Öpmeyeceğim seni. Öpmeyeceğim. Kes şunu! Ah! Köpek gibisin – lamba direklerinin dibinde sevgili bulman gerek – seni hayvan – seni iblis!”

Adam yanıtlamıyordu. En abuk kararlılıkla daha da abandı kızın üstüne. Hatta kıza bakmıyordu bile – ama keskin bir sesle azarlıyordu: “Sakin ol – sakin ol.”

“Hırr! Neden erkekler bu kadar güçlü?” Kız ağlamaya başladı.

“Çek git – seni istemiyorum, seni pis yaratık. Seni öldürmek istiyorum. Ah, tanrım! Keşke bıçağım olsaydı.”

“Salaklık etme – gel bakalım, iyi kız ol!” Kızı yatağa doğru sürüklüyordu.

“Beni hafif kadın mı sandın?” diye hırladı, adamın üstüne atılarak dişlerini eldivenine geçirdi.

“Aaah! Yapma – canımı yakıyorsun!”

Bırakmadı kız, ama içinden söyleniyordu, “Tanrı’ya şükür, aklıma geldi bu.”

“Hemen dur – seni cadaloz – seni kancık.” Kızı savurup uzaklaştırdı. Adamın gözlerinin yaşlarla dolduğunu sevinçle gördü. “Gerçekten yaktın canımı,” dedi boğuk sesle.

“Elbette yakarım. İsteyerek yaptım. Bir daha bana dokunursan yapacaklarımın yanında bu hiç kalır.”

Yabancı adam şapkasını aldı. “İstemez, teşekkürler,” dedi ters ters. “Ama bunu unutmayacağım. Ev sahibine gideceğim.”

“Pööööh!” Kız omuz silkip güldü. “İçeri zorla girip bana tecavüz etmeye kalkıştığını söylerim. Hangimize inanır? – elinde o ısırık varken. Sen git de Schafer’lerini bul.”

Zafer kazanmış olma duygusunun baş döndürücü mutluluğu sel gibi akıyordu Viola’nın içine. Adama doğru gözlerini devirdi. “Hemen şu anda gitmezsen seni bir daha ısırırım,” dedi ve bu saçma sözler güldürmeye başladı yine onu. Hatta kapı kapandıktan sonra bile, adamın merdivenlerden indiğini duyarken bile gülüyordu, odanın içinde dans ediyordu.

Ne sabahtı ama! Ah, bu da hesaba yazılsın. Bu onun ilk dövüşüydü ve kazanmıştı – o canavarı yenilgiye uğratmıştı – hem de tek başına. Elleri hâlâ titriyordu. Sabahlığının kolunu sıvadı – kollarında kocaman kırmızı lekeler vardı. “Kaburgalarım moraracak. Tepeden tırnağa mosmor olacağım,” diye aklından geçti. “Keşke şu sevgili Casimir de bir görseydi bizi.” Casimir’e duyduğu bütün öfke ve iğrenme duygusu da uçup gitmişti bütünüyle. Para kazanamıyorsa ne gelirdi elinden zavallı sevgilisinin? Onun olduğu kadar kendisinin de suçuydu ve o, tıpkı kendisi gibi bu dünyanın dışındaydı, onunla savaşıyordu, tıpkı kendisinin yaptığı gibi. Ah şu saat üç olsaydı bir. Ona doğru koştuğunu, boynuna sarıldığını görüyordu. “Bir tanecik sevdiğim! Elbette mutlaka kazanacağız sonunda. Hâlâ beni seviyor musun? Ah, son zamanlarda korkunçtum.”

Ateş Parçası

“Max, seni salak şeytan, boynunu kıracaksın kızakla o hızla yokuş aşağı kayıp durursan. Bırak şunu, benimle Kulüp Binası’na gel de kahve iç.”

“Bugünlük bu kadar yeter. Tepeden tırnağa ıslandım. İşte, bana bir sigara ver, Victor, yaşlı dostum. Eve ne zaman gidiyorsun?”

“Bir saatten önce değil. Bu öğleden sonra hava güzel, doğru dürüst şekle girmeye başlıyorum. Önüne bak, pistten çık; işte Fräulein Winkel geliyor. Atlı kızağını da müthiş şık sürüyor!”

“Her yanım buz kesti. Buranın en kötü yanı bu – şu sis – nemli bir soğuğu var. İşte, Forman, şu atlı kızağa göz kulak ol, öyle bir yere koy ki yarın sabah yüz elli tanesine bakmadan bulayım bunu.”

Sobanın yanında küçük yuvarlak masaya oturup kahve istediler. İskemlesine yayıldı Victor, küçük kahverengi köpeği Bobo’yu okşayarak, Max’a yarım yamalak gülerek.

“Sorun nedir, dostum? Dünya güzel ve hoş değil mi sana karşı?”

“Kahvemi istiyorum, ayaklarımı da cebime sokmak istiyorum – taş gibi duygusuzlaştılar... Bir şey yemek istemiyorum, teşekkürler – burada çörekler işlenmemiş kauçuk gibi.”

Fuchs ve Wistuba gelip masalarına oturdu. Max biraz arkasını döndü, bacaklarını sobaya doğru uzattı. Öteki üç adam hep bir ağızdan konuşmaya başladı – havadan – rekor kayışlardan – Wald See’nin buz pateni için iyi durumundan.

Ansızın Fuchs başını çevirip Max’a baktı, kaşlarını kaldırdı, başını sallayan Victor’a kafasıyla gösterdi.

“Bebeğimizin keyfi kaçmış,” dedi, kahverengi köpeği parçalanmış şeker topaklarıyla beslerken, “sakın kimse ona ilişmesin – ben onun dadısıyım.”

“Onu ilk kez bu kadar donuk, uyuşuk görüyorum,” dedi Wistuba. “Bu dünyada istediği her şeyin elinin altında olduğunu, onları kimsenin alamayacağını düşünmüşümdür hep. Bu gece eve kendisini paramparça dağılmış, yedi sepet dolusu olarak dönmekten esirgediği için sevgili

tanrısına dua ediyor, bence. Kendini böyle tehlikeye atmak, bu ulusu kimsesiz kalma tehlikesiyle yüz yüze getirmek aptallık.”

“Kapa çeneni,” dedi Max. “Seni kar üstünde bebek arabasıyla gezdirmek gerek.”

“Ah, seni kırmadım, umarım. Terslenme... Karın nasıl, Victor?”

“Hiç iyi değil. Pazar günü Max’la kızaktan inerken kafasını incitti. Bütün gün evde oturmasını söyledim ona.”

“Üzüldüm. Siz, öteki arkadaşlar, kasabaya mı dönüyorsunuz, yoksa burada mı kalıyorsunuz?”

Fuchs ve Victor kaldıklarını söylediler – Max yanıtlamadı, adamlar kahvelerinin parasını ödeyip uzaklaşırken kımıldamadan oturdu. Victor bir dakika sonra dönüp elini onun omzuna koydu.

“Sen de hemen dönüyorsan, dostum, keşke Elsa’ya bir uğrasan da benim geç saatlere kadar dönmeyeceğimi söylesen ona. Hem bu gece bizimle Limpold’da yemek yesene, ne dersin? Ve içeri girince biraz sıcak rom iç.”

“Teşekkürler, arkadaşım, ben iyiyim. Şimdi geri dönüyorum.”

Ayağa kalktı, gerindi, kaputunu düğmeledi, bir sigara daha yaktı.

Victor kapıdan bakıp onun ağır karın içinde bata çıka ilerleyişini izledi – başı öne eğik – elleri ceplerine sokulu – ağır karın içinden kasabaya doğru koşuyor gibi görünüyordu neredeyse.

. . . . .

Ağır adımlarla merdivenleri çıkıyordu birisi, kadının oturma odasının kapısında durakladı, tıklattı.

“Sen misin, Victor?” diye seslendi.

“Hayır, benim... girebilir miyim?”

“Elbette. Hayret, Noel baba gelmiş gibi şaşırdım! Paltonu sahanlıkta as, merdiven trabzanlarında silkelen. İyi eğlendin mi?”

Oda sıcaklık ve ışık doluydu. Beyaz kadife çay elbisesi giymiş olan Elsa sedire kıvrılmış, uzanıyordu – kucağında moda dergisi, yanında kaymak kutusu.

Camlardaki perdeler daha çekilmemişti, mavi bir ışık sızıyordu içeri, ağaçların beyaz dalları serpilmişti üzerine.

Kadın odası – çiçeklerle, resimlerle, ipek yastıklarla dolu – yerler halılarla yumuşacık – piyanonun altında koskoca kaplan derisi – yalnızca kafa çıkıntı yapıyor – uykulu vahşet.

“Fena değildi,” dedi Max. “Victor geç saatlere kadar dönemeyecek. Buraya uğrayıp sana söylememi istedi.”

Odayı arşınlamaya başladı – eldivenlerini çekip çıkardı, masanın üstüne savurdu.

“Yapma bunu, Max,” dedi Elsa, “sinirime dokunuyorsun. Ve bugün baş ağrım tuttu; ateşim var, alev alev yanıyorum... Kızarmamış mıyım?”

Adam camın önünde durakladı, omzunun üstünden kadına göz attı.

“Hayır,” dedi; “hiç gözüme çarpmadı.”

“Ah, doğru dürüst bakmadın ki bana, hem de üzerimde yeni bir çay elbisesi var.” Eteklerini topladı, sedirde küçük bir yer açarak eliyle vurdu.

“Haydi gel buraya, yanıma otur, anlat bana niçin yaramazlık yaptığını.”

Oysa camın önünde duran adam ansızın kolunu gözlerinin üstüne savurdu.

“Ah,” dedi, “yapamam. Ben bittim – harcandım – ezilip dağıldım.”

Odada sessizlik. Yaprakların hızlı hışırdamasıyla yere düştü moda dergisi. Elleri kucağına kavuşmuş, öne çıkmış oturuyordu Elsa; gözlerinde tuhaf bir ışık parıldıyordu, kızıl renk ağzını lekeliyordu.

Sonra çok usulca konuşmaya başladı.

“Gel buraya, duygularını açıkla. Neden söz ettiğin konusunda en küçük bilgim yok.”

“Sen biliyorsun çok güzel – benden çok daha iyi biliyorsun. Ben kendimi daha kötü hissedeyim diye bile bile benim önümde Victor’la oynaştın düpedüz. Bana işkence ettin – benimle oynayıp yanılttın – her şeyi sunarak, hiçbir şey vermeyerek. En baştan en sona tavşana kaç, tazıya tut oyunuydu – ve bir an bile bunun farkına varmadığım olmadı benim – ve bir an bile karşı koyamadım buna ben.”

Bile bile arkasını döndü adam.

“Sen sanıyor musun ki gece giysine çiçekleri takmamı benden istediğin zaman – sen saçını yaparken Victor dışarı çıktığı sırada yatak odana girmeme izin verdiğinde – bebekmiş numarası yapıp da seni üzümlerle

beslememe izin verdiğin zaman – bana koşup bütün ceplerimde sigara aradığın zaman – onları nereye koyduğumu çok iyi bile bile – hiç aldırmadan bütün ceplerimi karıştırırken – bunu ben de bilirken – ben de bu maskaralığa katılırken – sanıyor musun ki sonunda şenlik ateşini yaktın da onu huzur dolu, güzel bir şey olarak yaşayacaksın şimdi – bütün evin yanıp kül olmasını engelleyeceksin?"

Kadın ansızın bembeyaz kesildi, keskin bir soluk aldı.

"Benimle böyle konuşma. Benimle böyle konuşmaya hiç hakkın yok. Ben başka bir erkeğin karısıyım."

"Hımm," diye alay etti, başını arkaya savurarak, "bu oldukça gecikmiş bir şey bu oyun için ve baştan beri de senin kozundu. Sen Victor'ı yalnızca kediciği kaymakla besleme oyununda seviyorsun – sen onun her şeyi verdiği, göğsünün üstünde taşıdığı, bu küçücük pembe patilerle adamın yüreğini söküp parçalayabileceğini asla hayal etmediği zavallı küçük, açlıktan ölmüş yavru kediciksin."

Kadın kımıldandı, gözlerinde neredeyse korkuyla adama bakıyordu.

"Her şey bir yana" – kararsızlıkla – "burası benim odam; senden çıkmanı istemem gerekiyor."

Oysa adam sendeleyerek ona doğru ilerledi, sedirin dibinde diz çöktü, başını kadının kucağına gömüp kollarıyla beline sarıldı.

"Ve ben seni *seviyorum* – seni seviyorum; nasıl aşağılayıcı bir şey bu – sana tapıyorum. Yapma – yapma – yalnızca bırak bir dakika kalayım burada – bir dakika yalnızca koca bir hayatın içinde – Elsa! Elsa!"

Kadın arkasına yaslandı, başını yastıklara bastırdı.

Sonra adamın boğuk sesi: "Kendimi vahşi gibi hissediyorum. Senin bütün bedenini istiyorum. Seni bir mağaraya taşımak, sevmek istiyorum taa öldürünceye kadar – bir erkeğin neler hissettiğini anlayamazsın sen. Seni gördüğüm zaman kendimi öldürüyorum – kendi gücümden iğreniyorum, kendi içime yönelen, ölen, o korkunç ölümün küllerinden Anka kuşu gibi yeniden doğan gücümden. Yalnızca bir kere sev beni böyle, yalan söyle bana, sevdiğini *söyle* – nasılsa her zaman yalan söylüyorsun."

Bunun yerine kadın onu itip uzaklaştırdı – korkmuştu.

“Ayağa kalk,” dedi, “düşünsene, ya hizmetçi elinde çayla içeri girerse?”

“Ah, aman tanrım!” Sendeleyerek ayağa kalktı, tepesinde durup gözlerini kadına dikti.

“Sen en içine kadar çürümüşsün, ben de öyle. Ama sen insanı tanrıtanımaz yapacak kadar güzelsin.”

Kadın piyanonun başına gitti – orada durdu – bir notaya vurdu – kaşları çatıktı. Sonra omuzlarını silkip gülümsedi.

“Sana içimi dökeceğim. Söylediğin her sözcük doğru. Elimde değil. Okşasınlar diye insanların peşinden koşmamak nasıl kedinin elinde değilse beğenilmeyi aramamak da benim elimde değil. Benim doğamda var bu. Ben zamanımdan önce doğmuşum. Ama yine de, biliyorsun, ben *sıradan* bir kadın değilim. Erkeklerin bana tapması hoşuma gidiyor – beni pohpohlamaları – hatta benimle sevişmeleri – ama kendimi asla veremem bir erkeğe. Bir erkeğin beni öpmesine asla izin vermem... hatta.”

“Bu hiçbir ölçüye sığmayacak kadar kötü – hiçbir geçerli özrün yok. Niye ama, bir fahişede bile daha çok cömertlik duygusu bulunur!”

“Biliyorum,” dedi, “çok iyi biliyorum – ama yaradılışıma karşı bir şey yapmak elimde değil... Gidiyor musun?”

Adam eldivenlerini giydi.

“Neyse,” dedi, “ne olacak şimdi bize?”

Yine omuzlarını silkti kadın.

“En küçük fikrim bile yok. Hiçbir zaman da olmadı – işleri oluruna bıraktım yalnızca.”

. . . . .

“Tek başına mısın?” diye bağırdı Victor. “Max buraya uğradı mı?”

“Yalnızca bir dakika kaldı, çay bile içmedi. Üstünü değiştirsin diye evine yolladım onu... Müthiş can sıkıcıydı.”

“Zavallı sevgilim, saçların açılmış. Düzelteyim, bir dakika kımıldamadan dur... demek sıkıldın?”

“Hıı – fena halde... Ah, tokayı karının tam kafasına batırdın – seni yaramaz çocuk!”

Kollarını adamın boynuna doladı, başını kaldırıp baktı, yarı gülerek, tıpkı güzel, sevgi dolu bir çocuk gibi.

“Tanrım! Ne kadınsın sen,” dedi erkek. “Beni taa içimden öylesine gururlandırıyorsun ki – hayatım, öyle ki... bak söylüyorum sana!”